Korniss Dezső grafikus művész

Részt vesz munkáival a szentendrei Pest Megyei Tárlaton

cikket l. „Barcsay Jenő festő művész" címszó alatt

Losonci Miklós cikke: „Pest Megyei Tárlat 1978" címmel

Pest Megyei Hirlap 1978. X. 15

Korniss Dezső

„Szürmotivum"
(repro)

Hegyi Loránd: Korniss Dezső művészete.
Művészet, 1980. ~~február~~ – 18. lap.
Április

Kormiss Dezső

Illusztráció a Munka című folyóirat számára (repro)

Somos Sándor: Szocialista művészetelmélet 1930 körül.
Művészet, 1980. március – 7 lap

KORNISS DEZSŐ

Egy emlék

Korniss Dezsőről szólva egy jónéhány esztendő előtti szentendrei élmény kívánkozik a töredékek közé, képei mellett igencsak nagy hatással volt rám a kedves epizód. Az akkor még szokásban levő nyárvégi szentendrei tárlatra érkeztünk barátommal a megnyitónál talán egy órával elébb. Gondoltuk, a vasárnapi csendes délelőttön nyugodtan és békésen megszemléljük a kiállítottakat a hivatalos megnyitás előtt. Friss benyomásokat foglalhat össze a megnyitó beszéd, az ezt követő fél óra amúgysem a képeké, inkább az itt összetalálkozó jóbarátoké.

UJ IRÁS 1979/1/94o.

Bodri :Töredékek

KORNISS BEZSŐ ?

A kedves és ódon Ferenczy Károly Múzeumot még zárva találtuk, tanácstalanul ácsorogtunk a bumfordi kapu előtt. Kárbaveszettnek látszott a korábbi felkelés.

És ekkor tűnt fel Korniss a főtéri templom mögül, ő is korábban, nem sejtettük, miért. A tárlatot látta, részt vett talán az „akasztáson" is, ahogy a képek falrakerülésének módját nevezik szakmai zsargonnal a bennfentesek.

UJ IRÁS 1979/1/94o.

Bodri :Töredékek

KORNISS DEZSŐ]

Nos, a tárlaton (derült ki utóbb) két képe szerepelt. Egyet a műteremből, a másikat pedig az esztergomi Balassi Bálint Múzeumból hoztak ide, a *Tücsök-lakodalom* volt az (az 1948-ban festett hatalmas képet szintézisnek, az egyik főműnek tekintik a pályakép krónikásai), ezt a festő régebben látta, szeretné megnézni (mondta) a vernisszázs előtt.

UJ IRÁS 1979/1/90.

Bodri :Töredékek

KORNISS DEZSŐ 4

Egy közben odaérkezett helybéli pályatárs tudta, kinél a kulcs, és már hozta is. Bejutottunk tehát, immáron négyesben az ünnepi fényű falak közé. A hasonló pillanat, az első ismerkedés mindig felemelő. Egy kissé megható: tükörfényes padló és ablakok, viasz és tisztítószerek keverékszaga a levegőben, templomi csend, a díszesen felterített asztal ünnepi igézete. Színház a premier előtt.

UJ IRÁS 1979/1/94.

Bodri :Töredékek

KORNISS DEZSŐ

Kvartettünk szemlélődve és csendben baktatott a lépcsőn a kiállítottak között. Emlékezetem szerint ez a megnyitandó a múzeum talán utolsó efféle tárlata volt, az átépített és állandóra berendezett Ferenczy Múzeum nehezen feledteti az utóbb elmaradtakat.

Korniss vizsláto szemmel állt réglátott képe elé. A kép a felszabadulás utáni magyar piktúra egyik jeles és emlékezetes alkotása (ekkora életöröm!), méreteiben is imponáló darab. Amúgy külön története van: csak születése után közel

UJ IRÁS 1979/1/94o.

Bodri :Töredékek

Indulás – Szentendre – Európai Iskola

Korniss festői életútját (*„...mióta az eszemet tudom, rajzolok és festek..."*), művészetének alakulását a vasesztergályos-tanoncságtól a Podolini–Volkmann szabadiskolán át hollandiai tartózkodásáig, majd a Képzőművészeti Főiskoláig (itt Csók István és Vaszary János növendéke volt, képe először egy 1925-ös kollektív tárlaton volt látható), szinte permanens és művészetének alakulásával szinkron gyanúval figyelt oppozíciós helyzeteit (*„...egyszerre lehet ábrázolni interiőrt és exteriőrt..."*) feltérképezték már alaposan, és megírták sokféleképp. Bizonnyal így folytatódik majd ez a reprospektív tárlat után. A róla megjelentek jegyzéke szinte gazdagabb, mint sokfelé kiállított társaié. Csak éppen hazai tárlatainak listája szegényesebb, bár kitűnő európai városnevekben bővelkedik.

És 1935 nyarán Vajdával a szentendrei és szigetmonostori gyűjtések ideje következik, a „népi", a „keleti" kutatása Bartók és Kodály nyomán. Mindaz, ami azóta nemcsak emlékezések, levelek, képek és tárlatok, de viták és monográfiák témája is, élményes bemutatkozásoké. És ezen a szálon a hazai piktúra ismét Európával találkozik, főként a háború után.

Közismert Korniss-művek sora (*Kántálók – Tücsöklakodalom – Szentendrei kapu – Kulcsos* stb.) jelzi ezt az eleven találkozást. Egyféle „keleties, bölcs, vegetatív harmónia" (Kállai Ernő), a „képek magaslati levegője" (Solymár István) és így tovább Korniss mikrokozmosza, szűrmintái, zászlói és pajzsai, a kalligráfiákon át egy letisztult konstruktivizmus felé, ahol *a forma mint festői anyanyelv* jelentkezik. A festésmód gesztusaiban művészi magatartás, a letisztulásban út a tárgyak nyugalmas lelkének felismerése felé. És mindez csak varázserővel fejezhető ki József Attila szerint, így tehát Korniss varázserővel rendelkezik.

KORNISS DEZSŐ 8

A kornissi mű, a kornissi pásztorok elemzésének már külön tábora kerekedett, kár lenne ismételni a hangadók megállapításait. Számunkra a képeken legszebbek a gyönyörű színekben pompázó, „ízelt bogarak", elsőképp a bodobácsbogár. Háta indián pajzsokra és totemekre emlékeztet, bizonnyal láthatók lesznek ilyenek a készülő tárlaton is. Bennük egy természetközeli ember művészi metamorfózisainak életöröme, akinek „mikrokozmosza anyagokból áll" (Körner).

Fogadja végre értés és megértés a 70 esztendős festő világát, öröm az örömeit: *az alkotó valóban korunkból való.*

UJ IRÁS 1979/1/94 o.

Bodri:Töredékek

Korniss Dezső, festő

KORNISS DEZSŐ festőművész gyűjteményes kiállítása tegnap nyílt meg a Nemzeti Galériában. A bemutató május végéig várja a látogatókat.

-: Kú

8

Népszabadság, Bp. 1980. március 19.

Kormiss Dezső

A művész alkotásaival az esz-
tergomi Balassa Bálint Múzeum
rendelkezik.

Bodri Ferenc: Az esztergomi modern gyűjtemény...
Művészet, 1979. május - 27. lap.

Kormiss Dezső

neve emlitve Horváth György:

A Müvészeti Alap vásárlásai'79

Kiállitás a Mücsarnokban c.cikkében

/A cikket lásd Deim Pál-nál !/

Magyar Nemzet 198o.jan.2o.

Korniss Dezső

Korniss Dezső (1908–): festő, a magyar avantgarde törekvések rangos képviselője. A harmincas évektől kezdve Vajda Lajossal főként Szentendrén dolgozott. Tagja volt az Európai Iskolának. Korai művei a konstruktív szürrealizmus jegyében fogantak, az ötvenes évektől kalligrafikus műveket festett. Kollázsokat és animációs filmeket is készített.

Mihályfi Ernő: Művészek, barátaim Bp. 1977. Corvina

Korniss Dezső

Korniss Dezső festőművész munkásságát bemutató kiállítás nyílik meg — dr. Németh Lajos egyetemi tanár beszédével — ma délután négykor a Nemzeti Galériában. Ez alkalomból szerdán, március 19-én, délután fél hatkor műsoros estet rendez a Nemzeti Galéria Baráti Köre, ahol Korniss Dezső képeiről írott verseket szaval Molnár Piroska és bemutatják Korniss Dezső filmjeit.

Magyar Nemzet 1980. március 17.

Korniss Dezső (1908-)

„Bartókra" Szitanyomat 32,5x50 cm

J. l. j.: Korniss 78. 48/100

kiváltási ár: 4000 ft.

BÁV 5o.Képaukció katalógus,Budapest,1979.december

Korniss Dezső

Kalligráfia

Gyetvai Ágnes: Mint a moziban.
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 28. lap

Gyetvai Ágnes Mint a mosiban.
MOVÁCSIT, 1970. augusztus - 28.-ján

Korniss Dezső, festőművész

a Szentendrei Képtárban a városban alkotó 51 művész közös tárlata nyílt meg ma.

– Egy különteremben kamarakiállítást rendeztek a 70 éves művész „Illuminációk" című sorozatának 31 darabját látni itt.

/említve./

Esti Magazin

1979. VIII. 10. 18.30 /N./

Kórniss Dezső, festőművész 1) Folytatás

Ötven évvel ezelőtt, 1929.- ben alakult meg a szentendrei művésztelep. Itt mindenki szentendrei motívumokkal érte el saját, senki máshoz nem hasonlítható karakterét. Kórniss Dezső is a maga útját választotta. A kiállítás rendezői külön sorozatban tiszteleglek a hetves éves művész életműve előtt. „Bölcső" c. (említve)

Losonci Miklós: Szentendre festői világa. Pest Megyei Hírlap, 1979. jún. 10.

Kormiss Dezső

A Művész kiállitása a Müszaki Egyetem "R"
klubjában 1970.decemberében volt.

BEKE LÁSZLÓ: Dátumok a magyar avantgarde müvészetről.
MÜVÉSZET, 1980.október - 20.lap.

Klothis Dezső

A müvész kiállitása 1970.áprilisában a
pécsi Janus Pannonius Muzeumban
volt "MOZGÁS '70 cimmel.

BEKE LÁSZLÓ: Dátumok a magyar avantgarde müvészetről.
MÜVÉSZET, 1980.október - 20.lap.

Korniss Dezső, festőművész

Illusztráció a Munka című folyóirat szá-
mára, a Munkásmozgalmi Múzeum tu-
lajdona.
(repr.)

Művészet, 1980. márc. 8. old.

Kornéss Dezső

A művész montázs sorozata Budapest múltjából és jelenéből összeépített kompozíciósor.

Szabó Júlia: Emlékek a 70-es évekből
Művészet, 1980. október – 9. lap.

Hornics Dezső

A Hassák-emlékmúzeumban a művész tábbalapja látható.

Bodri Ferenc: Ún memóriam Hassák. Művészet, 1980. október – 45. lap.

Korniss Dezső, festőművész

a kiállításon szerepel Korniss Dezső Triptichonja, Barcsay Jenő gyűjteményében gazdag festményei igazolják, hogy Szentendre egyaránt inspirálta a École de Paris-hoz kapcsolódó, a konstruktív, szürrealisztikus törekvéseket.
/erulitve/.

P. Szabó Ernő: Ötvenéves a „Régi Művésztelep". Szentendrei Képtár.

Tükör, Budapest, 1949. júl. 1.

Korniss Dezső festőművész

Tekete Nagy Béla festőművész a szocialista művészcsoporttal kikerült Szentendrére, ahol együtt volt Vajda Lajossal, Korniss Dezsővel, Bálint Endrével. – Tekete Nagy Béla felesége Barta Éva keramikusnak a Henger u. i kerámia műhelyében a Gáborús években dolgozott több művésszel együtt, ahol olyan kis tárgyakat készítettek (pld. kerámiagombokat), amiből meg lehetett élni.

Festőállványtés igazgatói iroda.

1997. nov. 13. Petőfi 13.25 (K Gyné).

Szomis Dezső

Az In memoriam Szassák
gyűjteményben szerepelnek
a művész alkotásai is.

Bodri Ferenc: In memoriam Szassák.
Művészet, 1980. október – 45. lap.

Shovniss Dezső

Méltatás.

Nérag Katalin: A pluralizmus évtizede.
Művészet, 1980. október - 25. lap.

Komiss Dezső

A művész 1968.májusában a Vásárhelyi Pál Kollegiumban "Az öreg és fiatal" generáció néhány tagjának közös tárlatán mutatta be müveit,

Beke László: Dátumok a magyar avantgarde művészetről. MŰVÉSZET, 1980.október - 20.lap.

Kornis Dezső

In memoriam Kopernicus kiállitáson a
Müszaki Egyetem aulájában szerepelt
a müvész.

Bereczky Lóránd: Évtizedes léptekkel.....
Müvészet,1980.október - 2.lap.

Horniss Dezső

1972.májusában Rezeda 9-ben
kiállitást rendezett.

Bereczky Lóránd: Évtizedes léptekkel.....
Müvészet,1980.október - 2.lap.

Korniss Dezső

Korniss Dezső: Küzdelem

Losonci Miklós: Szentendre festői világa.
Pest Megyei Hírlap, 1979. jún. 10.

A munka- és ü

Korniss Dezső

Fej – egy szürnuti vum variációja. (repro)

Aradi Nóra: A magyar művészet...
Művészet, 1981. március – 4 lap.

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

Művészet és Társadalom című kiállítás már hetek óta látható a Műcsarnokban. Ez a kiállítás életünk eltelt 35 évéről szól, úgy társadalmi és művészeti 35 évéről.

Bernáth Aurél, Korniss Dezső, Barcsay Jenő műveket is láthatunk a tárlaton.

Kulturális Magazin.

1980. IV. 13. Kossuth 9.00 /S. J.-né/.

Korniss Dezső festő- és grafikusművész a Szentendrei Múzeumban júl. hó végéig látható a „Pest megyei tárlat, 1980" c. kiállítás, melyen szerepelnek a művész művei.

Lyonai Miklós: Pest megyei tárlat, 1980.
Pest Megyei Hírlap, 1980. júl. 2.

Kornis Dezső

Tücsöklakodalom

Aradi Nóra: A magyar müvészet története 1945 után.
Müvészet, 1981. március - 6.lap.

Tanulmány

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

„A kulcs" /repr./

Népművelés, 1970. júl. 23. old.

Korniss Dersö, festő

L. Barcsay h.

T.L: Brios, ezüstben 16

Nemzetvédség Bp. 1981. júl. 26

Korniss Dezső, festő

L: Deim Pál

— :kér

8.

Népszabadság. Bp. 1981 jún. 19.

Kornis Dezső, Jestő

L. Bán Béla

Szántó Piroska: Akkor, Szentendrén 981-993

Jelenkor, Pécs, 1981. nov. XXIV/11

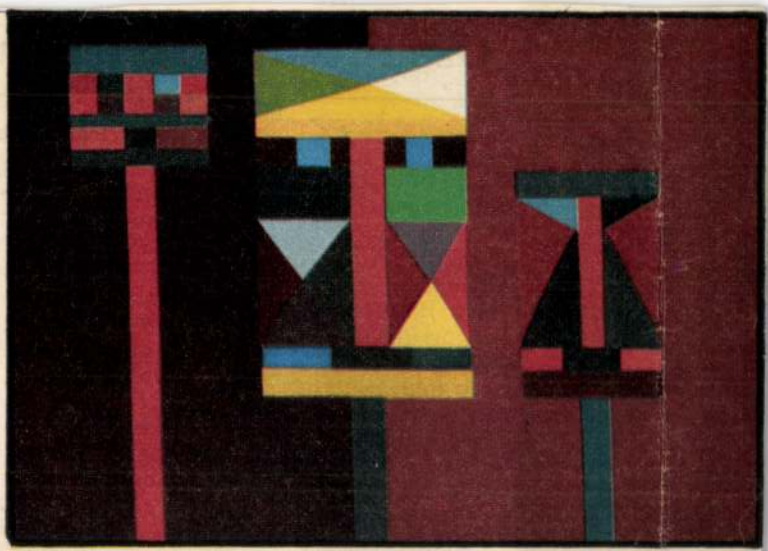

Korniss Dezső: Kántálók

Korniss Dezső festő- és grafikusművész.

Kiállítás a Műcsarnokban.

Új Tükör, 1980. márc. 23.

Osztálytabló tíz év mú

(32 életpálya)

Mi voltunk mindig a legbalosabb osztály. Sonja meg Klaus még most is azon vitatkozik, ki a balosabb; Bruno mindenesetre Albániában. Waltraud ellenben még Handkét is olvas. Georg egy beruházási vállalattal házasodott össze. Franz matematika és földrajz szakos középiskolai tanár; Jutta is tanár, de kizárólag főiskolán. Az osztályban újra Otto vezeti a leggyorsabb kocsit, és boldog. Heidi és Fred rövidfilmeket forgat. Manfred bepörgött. Hans, Astrid és Friderike makrobiotikus zöldséget termeszt egy földszintes tanyán, ahol nincs villany. Günther meg Kurt szakszervezetünk vezetőségében ül az emeleten, vagyis az iparban. Sylvie volt mindig az osztályelső, és szintén ül. Gerald megtanult ultizni. Urselnek is konfliktusa van a társadalommal: túl alacsony az alaptőke. Brigitte Seppel együtt új állást keres. Adi meg Gerhard a legutolsó tüntetés óta a papa üzemében Heini továbbra rencséjének a k és Sigrid a tiszti tav a 20. szeme adásul Rómában vállalatával vált környező világo rom gyerekkel r sodik boldog há érzi, teljesen kiv lépett a KP-ból, vállalathoz. Wilh tikai Roy Show ezért nem tudo Maria Mellel, a VIII. C-s volt, lágban. Tisztel künk, egy öreg landóan közvesz bennünket, azt hogy olyan sok gyan gondolja Hogyan értsük sét, Herr Dokto

Az os
JÁVOR

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

„Művészet és társadalom 1945–1980" címmel megnyílt a Műcsarnokban hazánk felszabadulásának 35. évfordulója és az MSZMP XII. kongresszusának tiszteletére rendezett kiállítás. –
Korniss Dezső 1946-os, kettezésű „Kántálók" c. elavulhatatlannak látszó festménye szerepel a kiállításon. (említve).

Wehner Tibor: Ünnepi kiállítás a Műcsarnokban.
Dolgozók Lapja, 1980. márc. 30.

Skorniss Dessö

Skorniss 1979 - ben hapott egy szép elismerest

Rozgonyi Ivan: Beszélgetés Schaner Mihállyal
Művészet, 1980. május - 10. lap.

Komiss Dezső

A művész alkotásait be-
mutatták a biennaleu.

Rideg Gálot: A hetvenes évek művészete?
Művészet, 1980. november – 33. lap.

Korniss Dersö, festő

L. Kassák

Láncz S.: Képzőmův. krónika 1105–1108

Jelenkor, Pécs, 1980 dec. XXIII/12

Korniss Dezső, festő

L. Csernus T.

683-706

Béládi M: Bevezetés a nyugati magyar irodalomba

Jelenkor, Pécs, 1981. júl-aug. XXIV/7-

Korniss Dezső, kső

TÁRLATVEZETÉSEK. A Nemzeti Galériában A nagybányai művészet című kiállításon május 3-án délelőtt fél 10-kor, a Korniss Dezső művészete című kiállításon fél 11-kor Szij Béla művészettörténész; a Budapesti Történeti Múzeumban A középkori Buda

-. Tárlatvezetések

9.

Népszabadság, Bp. 1980. ápr. 30.

Korniss Dezső, festő

TIT tárlatvezetés a Nemzeti Galériában de. fél 10-től: Nagybányai művészet; fél 11-től: Korniss Dezső művészete, vezető Ádám András.

– A hétvégi kult-programból. 9

Nepszabadság, Bp. 1980 máj. 16

Korniss Dezső

Duisburgban Bartók emlékének szentelt tárlaton szerepelt alkotásával.

Magyar Hirlap 1981/4/1

Wagner: Duisburgban utá

Korniss Dezső 1935-ben festett szentendrei házmotívumai döbbenetesen azonos szemléletűek és kompozicionális felfogásúak *Milos Alexander Bazovsky* Szlovákiában, 1942-ben festett *Fekete napjával*. És még hosszasan folytathatnánk a szemléletes felsorolást, amelyek mind-mind a tárlatrendező Thomas Strauss szóban is kifejtett ötletét látszanak a gyakorlatban igazolni, az előre alaposan átgondolt és következetesen megvalósított nemzetközi válogatás frappáns tálalása nyomán.

Kornis Dezső

Méltatás.

Sinkovits Péter: Absztrakció geometrikus ...
Művészet, 1981. február – 50. lap.

Hornig Dezső

Méltatás.

Sinkovits Péter: Absztrakciók geometrikus ....
Művészet, 1981. február – 50. lap.

Korniss Dezső

Aradi Nóra: Harmincöt év harmincöt ~~xx~~ művész c. könyvében, mint a szerntendrei iskola repre zentánsa foglalkozik a művésszel.

Magyar Hirlap 1981/1/11/1o

Szalay: Jelnések a mai képzőművészetünkről

Korniss Dezső

A művész alkotása is szerepelt a Vigadó Galériában a Hommage a Bartók c. tárlaton.

Magyar Hirlap 1981/3/7/6

Wagner:Grafikai mappák Bartókról

Komiss Dezső, festő

L. Banga Ferenc

(hm): Hommage á Bartók

2

Esti Hirlap Bp. 1981 febr. 27

Korniss Dezső, festő

L: Molnár Farkas

14.

–: Kinek ajánlja? Csaplár Ferenc az Avantgarde-

Népszabadság, Bp. 1980 aug. 17.

Korniss Dezső

A szentendrei művésztelepen dolgozott, szer.
a Szentendrei Képtárban megrendezett gyűjtemény.
kiállításon.

Uj tükör 1979/26/4

P.Szabó:Szentendrei képtár

Korniss Dezső, festő

L: Nagy Lánló

Tüskés Tibor: A képíró Nagy Lánló 535-539

Jelenkor, Pécs, 1981. jún. XXIV/6

Korniss Dezső, festő

L.: Berény R.

Csaplár J.: „Ime a rene ... 355-356.

Élet és Tudomány, Bp. 1987. márc. 20. XXXVI/12

Komiss Derső, festő

L: Váli Derső

P. Szücs J: B.E. itt nem járt soha 7.

Népszabadság Bp. 1981 febr. 20.

Komlós Dezső

Méltatás.

Rozgonyi Iván: Beszélgetés Schéner Mihállyal.
Művészet, 1980. május - 10. lap.

Korniss Dezső

Korniss olyan művész, aki művészetében rendkívül érzékeny, bár korántsem direkt módon kötődik a konkrét történelmi-társadalmi szituáció problematikájához.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 18. lap

Korniss Dezső

Korniss a 20-as 30-as években ~~egyfajta~~ elsősorban egyfajta népi - tradicionális - provinciális vizuális anyagra támaszkodva kisérli meg a modern "európai magyar" müvészi nyelvnek a megteremtését.

Hegyi Lóránd: Korniss ~~Dezső~~ Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 18. lap

Korniss Dezső

Korniss az egyetemes emberi jelentésekből indul ki és művészileg gazdag, sokrétegü, a modern lét ambivalens mozzanatait is magába sürítő képnyelveket alkot.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 18. lap.

Korniss Dezső

Korniss vállalkozik a modern "európai magyar" képnyelv megteremtésére, a 30-as évek legelején.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 18. lap.

Korniss Dezső

Korniss modern érzékletes, a kor intellektuális feszültségeit magába foglalni képes "képnyelv" teremtése a művész célja, mely a nemzetközi konstruktivizmus meghatározott viszonylatain alapul.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 18. lap.

Korniss Dezső

Az elvont rendszert azonban mintegy konkretizálja Korniss. A 20-as, 30-as ével Közép-Kelet-európai szellemi valóságának "anyagával" tölti fel. Elsősorban a népi-provinciális-tradicionális kultura bartóki-fülepi ujra-, értelmezésének utját járva.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 18. lap.

Korniss Dezső

A szubjektiv-expressziv szférán ismét áthat az objektiv intellektus rendszerteremtő eszméje, melyben Korniss saját müvészi személyisége megvalósitását találja meg.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső müvészete.
MÜVÉSZET, 1980, április - 18.lap.

Korniss Dezső

Metafizikus jeleket fest Korniss, ezek a jelek jelentésvilága transzcendens valóság-szférák felé mutat.
Az Én szubsztancialitása és az emberi lét korlátozottsága és a külső mikrokozmosz közé hidatverő müvész küldetése felé.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980, április - 18. lap.

Korniss Dezső

A kornissi művészet mélyrétegében a modern művészetnek a kérdése merül fel ujra és ujra. Ezért nincs megnyugvás, nincs holtpont Korniss művészetében.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980, április - 18.lap.

Dezső
Korniss [illegible]

Korniss művészi alkata és felelősség érzete ujra és ujra tovább hajtja őt és igy a szubjektiv mozzanat éppen az esztétikai megjelenés érzékletes alakká válás folyamán válik egyetemessé.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980, április - 18.lap.

Korniss Dezső

A pillanat és az örökkévalóság a testi lét és a spirituális létezés között feszülő ellentétet egyetlen érzékletes jelbe sürítő kornissi kaligrafia végső soron az esztétikai önteremtésről beszél.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső müvészete.
MÜVESZET, 1980. április - 18. lap.

Korniss Dezső

Legujabb alkotói korszakában ismét a tudatos formateremtés egzaktsága és kristályos rendje tér vissza a müvészi redukció végletes letisztultságában.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső müvészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 18. lap.

Korniss Dezső

A művész művészete mégsem elvont, kiszámitott annak az xxkxx az oka, hogy a belső feszültség, amely ott huzódik a harmónia mélyén és az eredendő valóságélmény, amely ugyancsak átsüt még a mértani tisztaságu kompouizión is.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 18. lap.

Korniss Dezső

Korniss minden törés ellenére kontinuáló, dualista művészet szemlélete az alapja, végső soron sajátos problématikáinak az eredete.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 18. lap.

Korniss Dezső

Az egyetlen pszichikai aktusra redukáló utja, maleyben az Én és az Én-en kivüli világ viszonya alapvetően disszonáns, feloldhatatlan feszültségekkel terhes.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 18. lap.

Korniss Dezső

Korniss alkotói programmja Közép-Kelet-európai illetve magyar problematikának továbbvitelét és kézőművészeti ujragondolását jelenti.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET? 1980.április - 16.lap.

Korniss Dezső

A Kaligrafiák és Metamorfozisok lapjain ismét a subjektiv szféra közvetlen kivetitésére vállalkozik Korniss.
Az előző alkotói korszak stilusát hagyja maga mögött, de magát a kompozició elvét, magának a zárt plasztikai rendszernek, mint értékszimbolizáló formának az elvét, nem viszi tovább.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső müvészete.
MÜVÉSZET, 1980. április - 18. lap

Korniss Dezső

Korniss művészi önteremtésének utja az európai avantgarde utján haladt. Életművének sajátos többrétegüsége, hogy ez nem egyszerüen az egyetemes művészethez való felzárkózás, xxxxx jellegzetes Közép-Kelet-európai lehetősége, hanem egy nagyszabásu és az európai magyar kultura egészét átfogó művészi gondolkodás eredménye.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET? 1980.április - 18.lap.

Korniss Dezső

Korniss ujrafogalmaz és ujraértelmez korábban már felvetett gondolatot, a maga képzőművészeti gyakorlatában, hogy megmenthesse az egységes európai kultura elválaszthatatlan részeként felfogott magyar kultura modern, az egységes emberi jelentések közvetitésére alkalmas, egyben a hazai valóságból táplálkozó müvészeti "nyelvét".

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET? 1980. április - 18. lap.

Korniss Dezső

Aktuális a 30-as évek szellemi-ideológiai helyzetében a konzervativ, illetve jobboldali "keresztény nemzeti" kisérletek, a népiesség nacionalista reformizmusa és a baloldal válsága által, valamint a fasizmus nemzetközi előretörése által meghatározott korszakban megnyilvánuló gondolat.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET? 1980. április - 18. lap.

"Korniss Dezső"

"Szürrealizmus"

" (repro)

Hegyi Loránd: Korniss Dezső művészete.
Művészet, 1980. április – 18. lap.

Korniss Dezső

A kornissi életmü kiemelkedő csucsmüvei:
a "Tücsöklakodalom, a "Laookon, meg az
"Illuminácio" sorozat.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MÜVÉSZET? 1980.április - 18.lap.

Korniss Dezső

A Kaligrafiák sorozatát szemlélve, feltárul előttünk a belső, rejtett rendező elv, - az intellektuális formateremtő eszme, melytől Korniss sohasem szakad el, munkássága során.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 18. lap

Korniss Dezső

A belső immanens-esztétikai mozzanat egy sajátos történelmi szituációban, sajátos társadalmi és kulturális kontextusban bontakozik ki, szoros összefüggésben Korniss egyéni életével. Ideológiai, művészeti nézeteivel, azokkal az intellektuális problémákkal, melyek gyökerében meghatározzák a kornissi pálya alakulását.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 18. lap

Korniss Dezső

Az Illuminació "ablakán" át az emberi jelenlét pillanatnyiságából a transzcendens értékek szférájába nyilik kitekintés az Én képmásán keresztül.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső müvészete.
MÜVÉSZET, 1980. április - 14. lap.

Korniss Dezső

A szentendrei "mikrokozmosz kompoziciók" a maga teljes plasztikai tisztaságában tárják elénk a kornissi dualista világképet.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezsőművészete.
MÜVÉSZET? 1980.április - 18.lap.

Korniss Dezső

A dualista világ-felfogás és a zárt, befelé épülő mü, mint e világfelfogás manifesztuma alapvetően az európai művészeti fejlődés "latin-mediterran" főáramába kapcsolja Korniss művészetét.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 14. lap.

Korniss Dezső

A racionális képfelépitès,a szinek ragyogása, a kép viszonylatok egzakt meghatározottsága, intellektuális müvészetet teremt.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső müvészete.
MÜVÉSZET,1980.április - 14.lap.

Korniss Dezső

A háboru éveinek drámai expresszionista és absztrakt expresszionista müveiben az intellektuális szemlélet objektivitását a zárt plasztikai formában megnyilvánuló érték szimbolizáció homályositja el.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső müvészete.
MÜVÉSZET, 1980. április - 14. lap.

KornissDezső

Az Illuminació páratlanul gazdag klasszikus müvesség erényeit mutatjalapjain,itt ismét egyfajta harmónia tárul fel a maga érzékletes festői gazdaságában.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső müvészete.
MÜVÉSZET,1980.április - 14.lap.

Korniss Dezső

A korai Korniss-képek expresszivitását konstruktiv rend, kristálytiszta, racionális épitményes rendszer zárja magába, elfojtva és magába süritve az indulati réteg közvetlen kitöréseit.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980.április - 18.lap.

Korniss Dezső

A konstruktivitás néhány évre döntő módon uralja a korniss-i képi világot. Azelvont geoumetrikus képarchitekturába illesztett foto-beragasztások asszociativ jelentésrétegeiben tárul fel a rend, a küzdelem és dráma világa.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezsőművészete.
MŰVÉSZET, 1980.április - 18.lap.

Korniss Dezső:

Egyes monumentális fejkompoziciói, az önarckép és a krisztus-kép egymásba olvad, mutatván az ifju Korniss valóságlátásának drámai gyökereit, a müvészsors és a megváltás eszméje között feltételezett kapcsolatot.

Hegyi Lóránd: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980.április - 18.lap.

Thomas Dezső

Az egykori Európai iskolás mes-
terének művészete gondolag él-
ményszerűnek közvetít.

Bodzi Ferenc: Prosanca Párizs - Budapest
Művészet, 1980. április - 44. lap.

Korniss Dezső, festő

L: Jakovits József

Forgács Éva: Jakovits József szobrai 1015-1020

Jelenkor, Pécs, 1980. nov. XXIII/11

Korniss Dezső, festő

L. Banga F.

Lánc S. Képzőművészeti krónika 726–730

Jelenkor, Pécs, 1981., júl.–aug. XXIV /7–8

Komis Derső

Dévényi Iványnak a fenti művésszel kapcsolatos megállapításait bírálja

Ujvári Béla recenziója /Képzőműv.Almanach 2, 1970/.
Művtört.Ért.19?.2.sz.156-160.l.
156.l.

Korniss Dezső

Korniss, Pásztorok és Rablók
amú festmenyjeher Nagy László-
ló versek sorát ezta.

Szabó Júlia: Emlékek a 70-es évektől
Művészet, 1980. október – 9. lap.

Korniss Dezső, festő

L. Bartha Lóvló

P. k. J. Bartha Lóvló képei 7

Bp. 1980. dec. 6

Nincs [illegible]

Korniss Dezsö

„Kapu" cimü festményével részt vett a szentendrei Művésztelepi Galéria a régi művésztelep tagjainak munkáiból rendezett tárlaton.

D. I. Képzőművészet

Vigilia 1972/9 634 old

Korniss

Kolozsváry Ernő gyűjtő a győri Kazinczy Gimnázium fizikatanára birtokában van, – lakásán, – a művéra egyik műve.

Szapudi András: A tanár gyűjteménye.
Ifjúsági Magazin, Budapest, 1974. máj.

Komis Derső, Jestő

Megemlítve.

Máté György: Goldman György emlékre 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1974. dec. 21.

Korniss, festő

Megemlítve: „Korniss absztrakciója."

Kristó Nagy István: Solymár István: Hagyomány és lelemény a képzőművészetben 90-91.

TISZATÁJ. Szeged, 1973. január XXVII/1

Korniss Dezső

neve említve a 284. oldalon

Művészettörténeti Értesítő 1972/4

Kornis Dezső"

1926/27 – 1928/29.

Ferképzomfoiskèvk

103. l

Kornis Dezső

Jestő

Irod

Rózsa Miklós:

Az új magyar művészet

Karczagmagyállam

139. l.

Korniss Dezső, festő

Szerepel a Szekszfehérvári

Képtárban.

Rózsa Gyula: Az Európai Iskola visszajár 7

Népszabadság, Bp 1973. okt. 19.

Korniss Dezső, festő

Megemlítve Bölcső c. képe. (Sikuta Gusztáv tárlatának ismertetése.)

P. Szücs Julianna: A tágytól az emberig 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. jan. 29

Kornis Dezső
festő

Podolini Volkmann szabadiskolájában tanult Kornis Dezső is.

Tóth Éva Orsolya: Dési Huber műhelyére emlékezve
Tükör, 1975. febr. 11–15 oldal.

Korniss Dezső
festő

A 60-as évek végén művészete
más irányba fordult.

— Mult, jelen, jövő.
Művészet, 1975. márc. – 2 oldal.

Korniss Dezső
festő

Máltatás.

Salamon Nándor Bernutatjuk a
Múvészet, 1975 március – 15 oldal.

Kormiss Dezső
festő

Méltatás

Salamon Nándor: Bemutatjuk a...,
Művészet, 1975. március - 15 oldal.

Korniss Dezső
festő

A győri Kolozsvány gyűjteményben van az 1947-es Feszület, a CD-6, kis halligrafica, az 1968-as „Fej – egy szürmotívum variációja

Salamon Nándor: Bemutatjuk a . . .
Műszet, 1975. minimus – Soldal,

Korniss Dersö

festő

A győri Kolozsvary gyűjteményben van az 1949-es „Kapu", az ugyancsak 1949-es „Kulcsos", az 1950-es „Fuvolázó".

Salamon Nándor: Bemutatjuk a . . .

Művészet, 1975. március – 15 oldal.

Kornisz Dezső

festő

A művész 1947 és 1951 közötti munkáiból 7-8 darab van a győri Kolozsvány gyűjteménybe.

Salamon Nándor: Bemutatjuk a ...

Művészet, 1975. marcius – 15 oldal.

Korniss Dezső
festő

A művész legjellemzőbb darab-
jait találhatjuk a győri Kolos-
vári gyűjteményben.

Salamon Nándor: Bemutatjuk a...
Művészet, 1975. március – 15 oldal.

KORNISS DEZSŐ, festő

A 30-as évek második felében a Képzőművészeti Iskolában Csók István és Vaszary János osztályán több, újra vagy ifiatal tanult. Köztük: KORNISS DEZSŐ is. "Progresszív fiatalok" címen botrányt fakasztó kiállítást rendeztek. Ennek következtében néhányan ott is hagytak a Főiskolát.
342.old

HÁRS ÉVA: Martyn Ferenc és a "Párizsi iskola" /1926.-1940./ Részlet az életmű monografikus feldolgozásából 331.old

A Janus Pannonius Múz. Évkönyve, XIV.-XV. évf. 1969.-1970. Pécs, 1974

Korniss Dezső, festő

herzői estje lesz

↓

– : Rajzfilmek a Kossuth Klubban

2.

EST! HIRLAP, Br. 1974. jan. 23,

Korniss Dezső, festő

Kerzői estje lesz.

–: Két új TIT-előadássorozat 8.

Népszabadság, Bp. 1974. jan. 23.

Komiss [Dezső], festő

Megemlítve.

Nagy Zoltán: Élő „néprajz"

7.

Népszabadság, Bp. 1974. jan. 30.

Mormiss Dezső
Részt vett a budapesti művészeti hetek keretében rendezett tárlatsorozat.

Bozai Ivan: Pest megyei művészek tárlata

Magyar Hírlap 1971/270 6 old.

Korniss Dezső
részt vett a pécsi kisplasztikai biennálén.
Negatív-pozitív ciúni szellemes kompozi-
ciójával.

Bojár Iván: Kisplasztikai seregszemle
Pécsett.

Magyar Ifirlap 1971/260 6 old.

Korniss Dezső

Nemutatott műve:

69 sz. „Vihar után", olaj.

Nalogh J.: A „Magyar Képzőművészetért" I. művészeti kiállítás, Budapest, 1946. VII.

91

Korniss Dezső

"Kontraszt" cimmel hozza a lap a müvet.
Repr.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. jan. 4.
XIX. évf. 1. sz. 5. lap.

Korniss Dezső

A székesfehérvári Csák István képtárban rendezik meg az „európai iskolác. kiállítást, melyen művei szerepelnek.

Láttuk, hallottuk.

1973. dec. 10. Petőfi 12.43 |11|M.

Komiss Dezső

1908-ban született, 1930-ban Párizsba ment, de 1931-ben visszatért Magyarországra.

Gaston Diehl: Vasarely — Bp. 1973. Fr.

Komiss Dezső

Neve megemlítve

Gaston Diehl: Vaszarely – Bp. 1973. 6p

Korniss Dezső

Műve szerepel Nagymarosou az „In memoriam Kassák" ciklusban.

Losonci Miklós: A Kassák-emlékkáz gyűjteménye; Műgyűjtő, 1973/4. sz. 19. l.

Korniss Dezső

rangos szentendrei műcész.

Csekc Károly: Dunakanyar, Budapest,

1973. 139 l

24 l

Korniss Dezső (szül. 1908)

Barátja és szoros küzdőtársa volt Vajda Lajosnak, ~~kinek~~ képein a tárgynélküli vonal- és szűrszövedékek, másutt a népi és a gyermekművészet egyszerű formálását, végül a geometria érvényességét iparkodik megérzékíteni.

Kampis Antal: A Magyar Képzőművészet Története.

Népszava, 1972. júl. 22.

Kornis Dezső

neve emlitve

Művészettörténeti Értesitő 1972

133, 134, 135, 137, 140, 284, 287, 291. old.

Kornisz Dezső

Művek van képviselve Vattay Elemér gyűjteményében (Bodokácsbogár, olaj, 40-es évek vége).

Dévényi Iván: A „hites fotografus" gyűjteménye; Műgyűjtő, 1973/2. sz. 13-1.

Kovalovszky Dezső

Kalligráfiái és illuminációi (ezekből kisfilm is készült)
Csíky Tibor gyűjteményében.

Frank János: Csíky T. gyűjteményében; Műgyűjtő, 1972/4. sz. 51. l.

Korniss Dezső

Hamvas Béla, Absztrakció és szürrealizmus Magyarországon" alámnet miselő kötetében ír a művészről. „Forradalom a művészetben" c. Könyvét 1947-ben írta.

Devényi Iván: Hamvas Béla. Irodalmi Szemle, 1972..9.

Korniss Dezső

a szürrealista irányzatot, – Vajda Lajos örökségét – folytatja a művész.

Vadas József: Képző- és iparművészeti kultúránk.

Ifjú Kommunista, Budapest, 1973. szept. 19. old.

Korniss Dezső:

Rajz

Uj Symposion 1969/46 18.old

Korniss Dezső

A szentendrei Művésztelepi Galéria a régi művésztelep tagjainak munkáiból rendezett kiállítást. A művész „Kapu" című festményét állította ki. (említve)

D. I.: Képzőművészet.
Vigilia, Budapest, 1992. szept. 634. old.

Korniss [ ], festő

Szerepel a kötetben.

Bodri Ferenc: Képzőművészeti krónika

..... Pictura Hungarica

548-553

JELENKOR, Pécs, 1972. június XV/6

Kormiss Dezső
festő

Műveit a tárlaton bemutatják

Passuth Krisztina: XX.századi magyar művészet.....
Művészet, 1973.július - 11.oldal

Korniss Dezső

Aradi Nóra Uj művészet - uj társadalom c. kulturpolitikai cikkében említve.

Kortárs 1970/4 979. old.

Korniss Dezső

A budapesti Semmelweis Orvostudo-
mányi Egyetem elméleti tömb dohány
zójában elhelyezendő üvegmozaik kép
tervezésére kiírt pályázatok ver'sent.

— Képzőművészeti pályázatok.

Művészet, 1974. március – 48 oldal.

Korniss Dezső

nevét emliti munkásságának szentendrei vonatkozásaival kapcsolatban

Rontha Sándor opponensi véleménye. - Haulisch Lenke: "Szentendrei festészet... c. kandidátusi dissertációjának vitája. - Művtört.Ért. 1972. 4.sz. 284-293.l.

Kornis Dezső

Illusztráció a Munka című folyóirat számára. (repro)

Lányi Sándor: Szocialista művészetelmélet 1930 körül
Művészet, 1980. március – 7. l ap.

Komis Dersö

nevét említi munkásságának szentendrei vonatkozásaival kapcsolatban Haulisch Lenke válasza.

Haulisch Lenke: Szentendrei festészet... c. disszertációjának vitája,
Művtört.Ért.1972.4.sz. 291-293.l.

Komis Dersö

nevét említi munkásságának szentendrei vonatkozásaival kapcsolatban Kontha Sándor opponensi véleménye.

Haulisch Lenke: "Szentendrei festészet..." c. kandidátusi dissertációjának vitája.
Művtört.Ért. 1972. 4.sz. 284-288.l.

Korniss Dezső, festő

A Kis Magyar Művészet c. sorozatban megjelent Korniss-kötet ismertetése.

[Jegyzetek .....] ↓

Dévényi Iván: Képzőművészeti könyvnemle 692-695.

JELENKOR, Pécs, 1972. júl.-aug. XV 7-8.

Kornis

Palotai Erzsi: "Második feleség" c. novelláját illusztrálta.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1971. május 18.
XV. évf. 2o. sz. 24-25. lap.

Korniss Dezső

mestere Csiky Tibornak.

Romváry Ferenc: II. Országos Kisplasztikai Biennálé, Pécs , 1969.

Korniss Dezső

a bp.-i TIT / Tudományos Ismeretterjesztő Társulat tárlatán mutatta be müveit.

M.G. : Avantgarde , pop- art show, Daily News, Budapest, 1972. január 9.

2 l.

Korniss Dezső 1.

1908-ban született Besztercén. A Podolini- féle magániskola után a Képzőművészeti Főiskolán Vaszary János, és Csók István növendéke volt. Az Ernst muzeum, KUT és a Tamás Galéria kiállitásain vett részt.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 98

1930-ban Párizsban, Hollandiában és Belgiumban járt. 1934. -42 között állandóan szerepelt a Szocialista Képzőművészek Csoportjának kiállitásain. 1935-től kezdett Szentendrén dolgozni.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 98

Korniss Dezső

Önálló kiállitása volt: 1947. Europai iskola, 1958. Hollandia, 1965. Székesfehérvár. Részt vesz az 1948-ban a londoni magyar kiállitáson. 1963-64-ben a Nemzeti Galéria rendezett tárlatok résztvevője.

Bolymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 98

1968-ban Szentendrén szerepelt műveivel. Reprodukciók: 97.sz. Grata Persona, 1946. akv. lavirozott monotypia, p. 240 x 155 mm. ; 98.sz. Illuminació I. , 1945. monotypia, 147 x 102 mm.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Korniss Dezső

99.sz. Huiel et Email , 1948, P. , zománcfesték, 250 x 325 mm. , 100.sz. Zománc és monotypia, 1948, P. zománc, 240 x 273 mm.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972.

Korniss Dezső

az aktivizmus és Kassák körrel rokon modern felfogás alapjáról indult el. Munkássága úttörő művészet. A magyar avantgarde legjelentősebb alakjainak egyike.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 22 l. 18 l.

2 X.

Korniss Dezső

Részt vett a Szocialista Művészcsoport munkájában, majd Vajda Lajossal együtt megteremtője egy folklorisztikus- szürrealisztikus hazai tányzatnak.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 22 l 18 l.

Alapitó és vezető szerepe volt az Europa iskola irányzatában. Az amerikai modernekkel egyidejűleg és tőlük függetlenül festett tachista felfogású konstruktiv szerkezetű képeket.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 22 l. 18 l.

Korniss Dezső 4.

Monotypiái közül " Illuminációk"-nak nevezett sorozata tartalmaz kisméretű remekműveket.

Az utóbbi években Kováasznai Györggyel együtt a rajzfilm területén is új irányzat elinditója.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 22 l. 18 l.

Korniss Dezső 5.

Zománcgrafikái festészetével párhuzamosan juttatják kifejezésre a konstruktiv, szürrealista és absztrakt tendenciák egyéni szintézisét.

Solymár István : Mai magyar rajzművészet, Budapest, 1972. 22 l. 18 l.

Korniss Dezső

az ötvenes években szilárdan folytatta müve-

épitését.

Solymár István: Mai magyar rajzművészet, Budapest,

1972. 22 l. 7 l.

Korniss Dezső

Németh Lajos könyve, a „Modern magyar művészet" átfogó képet ad a képzőművészetnek arról az időszakáról, mely az 1890-es évektől napjainkig tart. Szuggesztív és érvényes jellemzését nyújtja a XX. sz. kiemelkedő egyéniségeinek. Könyvében ír a művész munkásságáról.

D. I.: Új művészeti könyvek.
Vigilia, 1969. febr. 131–132 old.

Korniss Dezső

Dec. 15.- én a Műcsarnokban megnyíló Angyalföldi Művészek Tárlata c. kiállításon szerepelni fognak alkotásai.

TÉKA

1993. dec. 6. TV. 18.40/11/M.

Korniss

müvészete nagy hatással volt Szántó Piroska müvészetére.

Magyar Hirlap 1973/262/8

Kanocsay:Szántó Piroska

Korniss

Az Európai Iskola alapitói Gegesi Kis Pál, Kassák Lajos, a népies szürrealizmus képviselői Korniss Dezső, Anna, Margit, Szántó

Magyar Hirlap 1973/257/6

Láncz: Európai Iskola székesfehérvári képtárban

Korniss

és Vajda Lajos fogalmazátk meg az Európai Iskola programját, a magyar képzőművészet megujulásáért,1936/ban.

Magyar Hirlap 1973/257/6

Korniss Dezső

az VEurópai iskolából nött ki.

Uj Irás 1974/11 1o4.o.

Vadas:Köldökzsinoron Nyugat Európában.

Korniss Dezső

barátja volt a svéd Sjöholm-nak.

Uj Irás 1974/11 lo4.o.

Vadas:Köldökzsinoron Nyugat Európával

Kornis Dezső

A Podolini Völkmann Artur Képzőművészeti szabad iskola haklgatói voltak és azóta kiállító művészek lettek:Borbereki Kovács Zoltán, Kornis Dezső,Sugár Andor,Trauer Sándor/a Ködös utak ,a Mire megvirrad francia filmek díszlettervezője/.

Dési Huber István Művészeti irások

Kossuth Könyvkiadó 1975 164.o.

Korniss Dezső

és Vajda Lajos kezdeményezése nyomán jött létre a szentendrei iskola.

Magyar Hirlap 1974 271/6

Láncz: Kiállitásról kiállitásra

Kormoss Dezső (1920-)

„Morgás" Vízfestmény 14x22 cm

S. l. j. Kormoss D. 47

Kikiáltási ár: 3000 Ft.

BÁV 39. Kéaukció katalógus 1976 május

Kornis Dersö

Méltatás — Művészete intellektuálisan száraz.

Keressa András: Szentendrei művészet. Tükör, 1976. jun. 22 – 38. oldal.

Korniss Dezső

Korniss legújabb ragyogó tisztaságú geometriái, nem konstruktív jellegűek.

KÖRNER ÉVA: Szentendre - differenciált egység?
MŰVÉSZET, 1976. január - 6.oldal.

Korniss Dezső

Az idős Barcsay újabb képeiben olyan kompozíciós mód van, amely a fiatal Vajda és Korniss művészetét közelíti meg.

KÖRNER ÉVA: Szentendre - differenciált egység?
MŰVÉSZET, 1976. január - 6.oldal.

Korniss Dezső

Vajdának, Kornissnak Szentendre szellemi értékként szerepel, tehát nem annyira ~~szellemi~~ térikai, mint szellemi egység.

Körner Éva: Szentendre - differenciált egység?

[illegible], 1976. január - 6.oldal.

Korniss Dezső

A hurrás években az a művész, aki nem csinálhatott filmet, az a politikai-társadalmi tartalmú hollások felé fordult.

Körner Éva: Szentendre - differenciált egység?
MŰVÉSZET, 1976. január - 6. oldal.

Korniss Derső

Korniss elnyomottság a mellett is szerencsés helyzetben volt, mert egyszer pályakezdéschor friss szellemi ár amlatba került.

Körner Éva: Szentendre - differenciált egység?

ÉVSZÉT, 1976. január - 6. oldal.

Korniss Dezső

Vajda és Korniss 1934-36-ban
Szentendrét választotta szellemi
inspirátorrá és szekhelyé.

Körner Éva: Szentendre - differenciált egység?
MÜVÉSZET, 1976.január - XX. 6.oldal.

Korniss Dezső

Korniss kiár hevésbé él a „szent-endrei iskola" törekvéseivel.

KÖRNER ÉVA: Szentendre - differenciált egység?
MÜVÉSZET, 1976. január - 6.oldal.

Korniss Dezső

1935-ben Korniss Szentendrében
találta meg művészi törekvése
eszmenyi szintéret. Kornisst a mű-
vészeti közélet, csak a második vi-
ág háború ut án fogadta be. Művé-
szete ig fejezdet nyitott a magyar
művészetben.

Körner Éva: Szentendre - differenciált egység?
MŰVÉSZET, 1976. január - 6.oldal.

Korniss Dezső

Hatvanban a Hatvany Lajos Múzeumban állította ki grafikai műveit Korniss Dezső.

-----: Kiállitási naptár.
Művészet, 1975. november - 45.oldal.

Kornis Dezső, Jestő.

h.: Kassák

4

Bodri f.: Kiállítási ... 1127-1130.

XVIII/12.

JELENKOR, Pécs, 1975. dec.

Kornis Dezső, festő

L.: Kassák 3

Borchi f.: Kiállítási ... 1127-1130.

XVIII
JELENKOR, Pécs, 1975. december 2.

Komiss Dezső (1908-)

„Fej." Vízfestmény 20 x 14

Jelezve lent jobbra: Komiss D. 47

Vételi ár: 3000 Ft

BÁV 38. Képaukció Budapest 1975 december

Komiss Dezső, Jeste

l.: Barabás J.

Rózsa Gy.: Művének ... 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1976. máj. 29.

Kornis Dezső 1.)

„Bécsi", 1944.

(repr.)

„Konstrukció", 1924.

(repr.)

„Konstruktivizmus", 1949.

(repr.)

Művészet, Budapest, 1944. Nov.

Korniss Dezső 2.) Folytatás

„Kulcsus", 1949. (repr.)
„Kántálok", 1946. (repr.)
„Csendélet asztalon", 1930-as évek. (repr.)
„L. Z. d. 3", 1959. (repr.)
„Metamorfózis", 1963. (repr.)
„Kollázs", 1956. (repr.)
„Pásztorok", 1969. (repr

Művészet, Budapest, 1974. Nov. 9. old. 12. old.

Kornisz Dezső 3) Falytatás.

„Kővágóörsi emlék", 1945. (repr.)
„Metamorfózis", 1963. (repr.)
„Fej", műanyag, 1974. (repr.)
„Egy filmkocka a Monológ ünü filmből". (repr.)
„Kockák az „Egy festő naplója" ünü filmből (repr.)
„Szentendrei motívum II." 1935. (repr.)

Művészet, Budapest, 1974. Nov. 14.-16.-19.-21. oldalakon.

Dezső Korniss

KÁROLY SZELÉNYI

Dezső Korniss: Shepherds (oil on canvas, 48×33 cm, 1974)

The New Hungarian Quarterly, 1975. 5.

KÁROLY SZELÉNYI

tallic paints, 100×60 cm, 1971)

Korniss Dezső

A 30 éves jubileumi kiállításon szerepel műve „Szürmatívum"-a (emlétve)

Malnár Zsolt: Jubileumi tárlat a Műcsarnokban.

Magyar Ifjúság, 1975. máj. 16.

Korniss Dezső

Kállai Ernő a két világháború közötti és a 2-ik világháború utáni legértékesebb műnvérzeti törekvések támogatására, a Bauhaus gondolat népszerűsítésére, a magyar szürrealista és nonfigurativ festők elismertetésére tette fel az életét.

Dévényi Iván: Kállai Ernő emlékezete.
Tolnamegyei Népújság, 1975. febr. 9.

Korniss Dezső

A nonfiguratív piktúra új irányait a szakértők szerint a művész képviseli legmagasabb szintex

Soós Magda: Képzőművészetünkről.
Magyar Hírek, 1975. jan. 4. 8. old.

Kornis [Dezső], festő

L., Ilosvai Varga

P. Szűcs J.: Ilosvai Varga 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. aug. 22.

Korniss Dezső

Holdfaló, o. 27×16 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

Korniss Dezső

Kalligrafika No 3, zománc, 23 × 40 cm
Napfogyatkozás, —"— , 16,5 × 15,5 cm

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1974.

Korniss Dezső, festő

Kiállít a Műcsarnokban.
(„Szürsnotívum", „Pásztorok")

Rózsa Gyula: kámvetés és történelem.
M.S.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 27.

Korniss Dezsőt, Jestő

Alegem lítve.

R. Gy.: A mi Hány Károly Lászlónk 7

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1975. ápr. 15.

Korniss Dersö

Fönnüre a „Tüesöklakodalom, –
Hommage a Bartók" – emlitve, E müvet
a „Házasodik a tüesök..." kezdetü gyermekdal
inspirálta.

The New Hungarian Quarterly 197

190. old.

Komiss Dersö

1945 után a Szentendreich és az Európai Iskola Tétségtelenül vezető egyénisége. A 30-as években ő is gyűjtött népművészeti motívumokat Vajdával.

The New Hungarian Quarterly 197

190-old.

Kormiss Dezső

Kántálók, 1946., repr.

Modern Magyar Képtár, Pécs

Kornis Dezső

Az Európai Iskola tagja

Nagy Zoltán:Visszatekintés az Európai Iskolára

The New Hungarian Quarterly 1974.55.sz.

188.old.

Korniss Dersi

Műsénete igazán a felszabadulás után virágzott.

The New Hungarian Quarterly 1974. 55 sz.

190. old.

Korniss Dezső

Kántálók, 1946. v. o. 60×85 cm
Tücsöklabodalom, 1948. v. o.
120×300 cm

Modern Magyar Képtár, Pécs

Kornéss Dezső

„Tücsöklakodalom – Hommage à Bartók"
c. Zépének vízes reprója a Zépmellék-
letben.

The New Hungarian Quarterly 1974.55.sz.

Korniss Dezső

Holdfaló, 17. olal.
repr.

7. Balatoni Nyári Tárlat
Balatoni Múzeum, Keszthely, 1977.

Komjáthy Dezső

1948-februárjában Kállai a Nemzeti Szalonban kiállítást rendezett. "A magyar képzőművészet újabb iránya" címmel. Ezen a tárlaton részt vett a művész.

Szabó Julia: Kállai Ernő szellemi hagyatéka.
Művészet, 1975. augusztus - 43. oldal

Kornis Dezső

A 20-as években Pesten a Lehel téren lévő kis házban volt egy képzőművészeti szabad iskola – vezetője Podolini Volkmann Artúr festőművész, – ahol a művész is tanult.

Tóbiás Áron: Déri Huber műhelyére emlékezve.

Tükör, 1975. febr. 11.

Korniss Dezső, Jestő

Megemlítve.

Heitler Lánló: Goldman György művészete
447-452.

JELENKOR, Pécs, 1975. ápr.-máj. XVIII/4-5.

Kormos Dezső (1908-)

Szentendrei kép, figurával

Olaj, vászon 15x20. Jelezve lent jobbra

Kormos D. 944.

Vételár: 2000.- Ft.

BÁV 36.Művészeti Képaukció Katalógus 1975 május

Korniss Dezső 1.

A magyar avantgarde művészet
kiemelkedő reprezentálása

Magyar Műhely 1969 I. 31

Korniss Dezső

A népművészeti forrást is felhasználva
Vajda Lajostól Korniss Dezsőn és Martyn Ferencen
át a mai fiatal nemzedékig vezet az ut.

Forrás 1975/7-8/82
Bánszky: Népművészetünk hatása képzőművészetünk

KORNISS Dezső

Számos próbálkozás mutatkozik a népművészethez fordduláshoz pl. Vajda Lajos és Korniss Dezső művészetében is.

Forrás 1975/5-6/ 78

Bánszky: A népmüv ösztö ző hatása képzőmüvére

Korniss Dezső 1)

Bálint Endre 1938-ban a Népszava képzőművészeti rovatvezetője lesz. A lapban megjelent cikkei máig is érvényes jellemzését nyújtják a művész művészetének.

Dévényi Iván: Bálint Endre.

Vigilia, Budapest, 1975. szept. 608. old.

Korniss Dezső 2.) Fakszatás

a művész az „Európai Iskola"-hoz az avantgarde művészek tömörüléséhez tartozott.

Devényi Iván: Bálint Endre, Vigilia, Budapest, 1975. szept. 608. old.

Korniss

A Magyar Nemzeti Galériában Kántálók
című alkotásával szerepelt a kortárs festők
kiállitásán.

Zentai Mária:Kortárs festők és ifjabb
közönségük a Nemzeti Galérián
Rajztanitás 1972/1 2.old.

Kornisz
festő

Méltatlás

Nérny Katalin: A "népmüvész" Anna Margit.
Müvészet, 1974. október - 39.oldal.

Vormis

Részt vett a müncheni magyar tárlaton.

Bodri Ferenc: Magyar tárlat Münchenben

Nagyvilág 72/11 1755. old.

Komiss Dezső

Kiállitáson vett részt a szentendrei művésztelep alkotóinak rendezett tárlaton, a művésztelep galériájában.

Dévényi Iván ismertetése.

Vigilia 74/12. 855. old.

Korniss Dezső
festő

A szentendrei Művésztelep emlékkiállításán a művész mult évtizedében keletkezett munkái közül kerültek bemutatásra.

Tóth Antal: A szentendrei régi művésztelep...
MŰVÉSZET, 1972. szeptember - 26. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss Dezső úgy, hogy festészeti
hagyományként a magyar nép-
művészetet vállalja.

Nagy Ildikó: Diskay Lenke művészete.
MŰVÉSZET, 1973.február - 21.oldal

Korniss Dezső
festő

Meltalás

P. Szűcs Julianna: Az Európai iskola
Művészet, 1974. május – 23 oldal.

Korniss Dezső
festő

Korniss Dezső a tájban értelmezett
folklór motívumaiból és a való-
ság fragmentumaiból építette fel
„népi szürrealizmusát".

P. Szűcs Julianna: Új Európai iskola
Művészet, 1974. május - 23 old.

Korniss Dezső
festő

A kiállítóhon is a Bölcsőn az ábrázolt alakzatok és maguk a színek is csak az arányok és ár-nyalatok egyensúlyát szerveő hon-strukciók képzeletet tereelő hellékei.

P. Szűcs Julianna: Az Európai is hola
Művészet, 1974. május - 23 oldal

Korniss Dersö
festő

Részt vett a „Hét avant garde
művész tárlatá" - w 1956 szep-
temberében Esztergomban

Devényi Iván: Gadányi Jenő.
Művészet, 1974. július - 26 lap.

Kornis Dezső

a folklore kulturájának maradványait használta fel ábrázolásaiban.

Németh Lajos: Béla Kondor memorial exhibition. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 53. sz.

1881

Korniss Dezső festőművész

A Képzőművészeti Alap Kiadó gondozásában a Mai magyar művészet sorozata jelent meg, melynek egyik kötetében bemutatja a művészt.

(NTI): Tárlat a könyvespolcon.
Kalai Hírlap, 1973. júl. 12.

Korniss Dezső festőművész

A Képzőművészeti Alap kiadó gondozásában megjelenő „Mai magyar művészet" sorozatában bemutatja a művészt.

Petőfi Népe, 1973. júl. 12.

Korniss Dezső

A szentendrei mester 1961-ben festett „Kaligráfia" c. műve szerepel a Magyar Nemzeti Galériában első ízben rendezett Pest megyei tárlaton.

Tárlatról tárlatra.

1971. X. 31. TV. 14.20 | 12 | Ki

Korniss Dezső

A pécsi országos kisplasztikai biennálén „Negativ, pozitív" c. bronz relief-je szerepelt. (említve.)

Tárlatról – tárlatva.

1971. X. 31. TV. 14.20 / 12 / KJ

Kovács Dénes

a Magyar Nemzeti Galériában rendezett Pest megyei tárlaton művei szerepeltek.

Szabó György: Pestmegyeiség.

Élet és Irodalom, Bpest, 1971. okt. 9.

Korniss Dezső

Müve szerepelt a Kolozsvári Ernő mügyüjtő tulajdonában lévő müvek kiállitásán a győri Xantus János Muzeumban.

Dévényi Iván ismertetése.

Vigilia 74/1o 71o. o.

Komiss Dezső

1946-ban részt vett az Europai Iskola első kiállításan Dévényi Iván ukke

Vigilia 73/12 853.o.

Komiss Dezső

Részt vett az 1973-ban
Székesfehérvaron rendezett
Europai Iskola kiállítason
Dévényi Ivan cikke

Vigilia 73/12 854.0.

Komiss Dezső

neve említve

Dévényi Iván: Kernstok Károly születésének centenáriumára

Nagyvilág 73/12 1914. old.

Komisz Dezső

A szentendrei művésztelep tagja volt.

Korniss Dezső, festő

Megemlítve. („hiányzása a fővárosi galériákból.")

Miklós Pál: Képzőművészeti Mónika

652-662.

XVII

JELENKOR, Pécs, 1974. jul.-aug. 7-8.

Komlós Dezső, Jertő

Megemlítve.

Lukácz Sándor: Vajda Lajos munkássága

885-890.

JELENKOR, Pécs, 1974. október XVII/10

Korniss Dezső, festő

Megemlítve. (Székesfehér vári kiállítás.)

Miklós Pál: Képzőművészeti krónika 165-173.

JELENKOR, Pécs, 1974. február XVII/2.

Korniss Dezső, Jestő

Kép: Repr.

Korniss Dezső: Reménytelen harc
Borító: 4.

JELENKOR, Pécs, 1974. február XVII/2

Korniss Dezső, festő

Megemlítve.

Dévényi Iván: Rózsa Miklós emlékezete
245-246.

XVII
3.

JELENKOR, Pécs, 1974. március

Komiss Dezső

A népi-kultúra műveszi megfogalmazói közt neve említve.

Konvok, 1973. jún. 32. evf. 6sz. 920p.

Kormiss Dezső

a szentendrei művésztelep tagja

– emlitve

„Képzőművészeti élet Pest megyében"

Pestmegyei Hírlap 1972 január 27

4. old.

Kormiss Dezső

a szentendrei új művésztelep

lakója – említve

Magyar Nemzet 1971 július 8
4. old

Korniss Dezső

Műve Kiállításon szerepel
Szentendrén a művésztelepi Galéria
Kiállításán

Magyar Nemzet 1972 július 8
4. old.

Kornis Dezső

A Műcsarnokban kiállitásra került Bálint Endre, Anna Margit, Kornis Dezső, Gyarmathy Tihamér, Ék Sándor, Domanovszky Endre Csillések c. kompoziciója.

Magyar Hirlap 1969.2.évf.261/9

Koreiss
festő

„Kalligráfia L. 12", „Kalligráfia C.12" - c művével szerepel a tárlaton.

Bozóky Mária: Pest megyei tárlat, Művészet, 1972 január - 40 oldal.

Korniss Dezső, festő

Kismonográfia ismerteti a Mai magyar művészet c. sorozatban.

F. R.: Kömpszemle 7.

Népszabadság, Bp. 1972. márc. 31.

Kopniss Dezső

1908 december 1-én született Veszprémben. Képzőművészeti Főiskolára járt. Festő, 1926 óta kiállító művész. Az Ernst múzeumban szerepelt több művével.

Romváry Ferenc: III. országos kisplasztikai biennale, Pécs, 1975

Korniss Dezső

További tárlatai: Tomás Galéria, az Európai Iskola kiállításai, szentendrei tárlatok és a fiatal művészekkel rendezett bemutók.

Romváry Ferenc: III. országos kisplasztikai biennálé, Pécs, 1971

Kornis Dezső

Két per volt rézt Londonban nagy kollektív kiállításon. Önálló kiállítása volt Budapesten, 1947, 1948; Amersfoors 1958; Székesfehérvár 1965.

Romváry Ferenc: III. országos kisplasztikai biennále, 1971. Pécs

Kopniss Dezső

Tanulmányúton járt Franciaországban, Hollandiában és Belgiumban (1930-31), valamint Ausztriában, az NSZK-ban, Hollandiában, Belgiumban és Franciaországban.

Romváry Ferenc: III. országos kisplasztikai biennále: Pécs, 1971

Korniss Dezső

Bemutatott művei:

„Negatív-pozitív, 1954-71, bronzrelief 19,5 x 20 cm. /reprodukció/

„S 19" 1961-71, bronzrelief, festett, 25.5 x 15 cm.

Romváry Ferenc: III. országos kisplantikai biennálé, Pécs, 1971

Korniss Dezső

mestere Csiky Tibornak.

Romváry Ferenc: III. országos kisplasztikai biennalé, Pécs, 1971

Korniss Dezső

1930-ban a bz-i Tomás Galériá-ban a „Haladó fiatal festők" elnevezésű tárlaton együtt szerepelt Vajda Lajossal.

Körner Éva: Ungarische avantgarde, München, 1971.

Thorniss Dezső

Thalligrafizmusainak művészi
hatásai érezhető a Stúdió 58-68
kiállításain szereplő alkotásaikon

Péter Imre: Thiállításról kiállításra.

Népművelés 1969/2 30old

Korniss Dezső

Szerepel Szij Rezső gyüjteményében.

Losonci Miklós - Látogatás Szij Rezsőnél; Mügyüjtő, 1971. 4. sz. 32. l.

Korniss Dezső

Munkásságáról a Mai Magyar Művészet sorozatban könyv jelent meg.

Műgyüjtő, 1971. 4. sz. 57. l.

Korniss Dezső

Tücsöklakodalom 1949, olaj, vászon

Képzőművészeti Almanach 2, Corvina 197o

Korniss Dezső

Csók-tanitvány volt. Baráti kapcsolat füzte a fiatal Lengyel Lajoshoz.

Az együtteshez tartozott Scubert Ernő, Kepes György és Trauner Sándor.

Rényi Péter - Egy magyar avantgardista uztja; Magyar Grafika, 1971/6, 5o. l.

Kornis Dezső
gráfikus

Méltatás

Kürthy Sándor: A nonfigurátív művészet világában
Művészet, 1972. március - 8 oldal.

Korniss Dezső
festő

Méltalás

Devényi Iván: Pán Imre halálára.
Műnyszet, 1972 április – 21 oldal

Korniss Dezső

az Európai iskola tagja.

Berza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973 13350

3081

Korniss Dezső

"A láthatatlan mester" cimmel Vadas József ir a Mücsarnokban rendezett kiállitásról, amelyen az angyalföldi képző és iparmüvészek munkái szerepelnek, közöttük a müvész munkái is. A cim utal Podolini Volkmann Artur mesterre, aki szabadiskolájában az angyalföldi müvészek tanultak.

Élet és Irodalom, Bp. 1974. jan. 26.
XVIII. évf. 4. sz. 13. lap.

KORNISS DEZSŐ, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtár 343 darabból álló Kumvári gyüjteményének jegyzéke.
Festmények, grafikák.
209./.-KORNISS DEZSŐ,-Csendélet,/1940/,-olaj,papir,-44+ 30 cm.-Ltsz.68.591.-308.old.

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története, Uj szerzemények,II. 305.old.

A Janus Pannonius Múzeum évkönyve,-XIII.-1968. Pécs,-1971.

Karniss Dezsö

A „Hetek" müvészcsoport tagja

D. I.: „Hazugságok naplójából"

Vigilia 1973/1 63 old.

Korniss Dezső

Kaligrafiája szerepel az „Új Művek" Ziállitáson a Műcsarnokban – emlitve

Kritika 1971 május
29. old.

Komiss Dezső

„Kallégráfia" /románcfestet

56,5 x 20,0 cm / c. művének fotója

a Zápmellékletben

Kritika 1971 május

Kornis Dersö

neve emlitve

Kritika 1971 november-december

51. old.

Komiss Dersö

neve ambitve

Kritika 1972 februar
b. old.

Korniss Dezső

Tagja annak a kis képzőművészeti főiskolás csoportnak; amely 1928-ban kapcsolatba kerül a Kassák-féle „Munka" folyóirattal és megalakítja az un. Munka kört.

Passuth K:Magyar müvészek az európai avantgarde-ban
Bp.1974 Corvina

196.old.

Korniss Dezső

Szürrnotivum, repr.

Az újjáépített szentendrei régi művelő-
lep — Ősi tárlat 1974.

Korniss Dezső
festő

A főiskolás Korniss Dezső az első
év végén, 1926-ban a nyarat a
a váci művésztelepen töltötte.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

1926-ban Vácott Korniss nagy-
méretű akvarellekat festett, erek
igen szines fauve-os képek voltak.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss a Kassákfele Munka-körben
1928-tól kb. 1931-ig vett részt.

Feljegyezte Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Müvészet, 1974.november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss nehézkörülmények között
Pestszébeten lakott, sem állása,
sem pénze nem volt. Ezért a csoport
munkájában nem-tudott folyama-
tosan részt venni.

Feljegyezte: Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974.november 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Bármilyen kisebb megmozdulásra volt
a csoportnak, arról Korniss Dezsőt
értesítették, így az 1942-es kiállítás-
ról is, amire készült volt.

Feljegyezte: Székely Zoltán: Korniss Dezső önmagáról.
Művészet, 1974. november - 4.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss polgárellenes kaviár atúrákat
hoszit a „Munka" folyóirat számaiba,
és képeket fest, melyek formai és szocio-
lógiai gyökerei az orosz Sternberg és a
magyar Deakovits pikturájába kapasz-
kodnak.

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....

Müvészet, 1974. november - 9.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss technikája fokozatosan előnyben részesítette a lakkfestéket és a tiszta hevesetlen színek csorgatott, lassa folt okban felszakott alkalmazását.

Perneczky Géza: Korniss Dezső kiállitása.
Müvészet, 1974.november - 8.oldal

Korniss Dezső
festő

1926-1928 táján felbukkan egy
szeregfiatal művész, akik nyi szel-
lemben akarnak dolgozni.
Ezek közé sorolható Korniss.

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Müvészet, 1974. november - 9. oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss egyes kompozíciói Pollock nonfigurátio műveire emlékeztetnek, mások az arab ornamentika és kalligráfia hanyargó ábráira.

Perneczky Géza: Korniss Dezső kiállítása.

Művészet, 1974.november - 8.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss „Egy festő naplója" nem
képzőművészeti dokumentumom, vagy
ismeretterjesztő film, hanem valóban
Film.

Nemyhirt László: Korniss és a film.
Művészet. 1974.november - 17. oldal

Korniss Dezső

fesső

„Szentendre" (Sárhányos) 1945,
„Szentendrei motivum I." 1935.
„Szentendrei motivum II 1935.
} repro

Hegyi Loránt: Korniss Dezső három kompozíciója
Művészet, 1974. november – 20 lap.

Korniss Dezső
festő

Korniss 1931-ben párizsi tájairól
készített, új vizuális rendszerek
kompozíciós és kommunikatív lehe-
tőségeit kutatva kezdte meg az
absztrakt művészet gyűjtését.

Hegyi Lóránt: Korniss Dezső három kompozíciója.
Művészet, 1974.november - 20.oldal

Korniss Dezső

festő

1934-35 körül Korniss képein a régi tradicionális komponálásmód alaptörvényeit magába olvasztó összetett világ alakul ki.

Hegyi Lóránt: Korniss Dezső három kompoziciója.

Müvészet, 1974.november - 20.oldal

Korniss Dezső
festő

On 1934-35 korszak egyik kiforrott darabja a „Szentendrei motivum" címet viselő Korniss féle pasztell lap.

Hegyi Lóránt: Korniss Dezső három kompoziciója.
Művészet, 1974.november - 20.oldal

Korniss Dezső

festő

A „Szentendrei motívum" alapvetően
zárt mikrozmikusan befelé-tejeszkedő,
belső mozgásában lehatárolt kompozi-
ció, mozgásrítmusa önmagában feloldott.

Hegyi Lóránt: Korniss Dezső és három kompoziciója.
Müvészet, 1974. november - 20.oldal

Kontha Dersö

nevét emliti munkásságának szentendrei vonatkozásaival kapcsolatban Kontha Sándor oppónensi véleménye

Haulisch Lenke: "Szentendrei festészet..." c. kandidátisi disszertációjának vi tája.

Művtört.Ért. 1972. 4.sz. 284-288.l.

Korniss Dezső

festő

Korniss „Szentendrei motivum II." című képe olajjal festett nagyméretű kép. Ugyanaz a motivum és kompozicios megoldásjelenik meg, mint a „Szentendrei motivum I."-en.

Hegyi Lóránt: Korniss Dezső és három kompoziciója.

Müvészet, 1974. november - 20.oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss második szentendrei korszaka 1945-től az 50-es évek közepéig tart. Ebben az időben készült a „Szentendre" címet viselő 1945-ben festett olajkép.

Hegyi Lóránt: Korniss Dezső és három kompozíciója.
Művészet, 1974. november - 20.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss második szolnoki periódusához tartozik „Szentendre" (sárkányos) című festménye is.

Hegyi Lóránt: Korniss Dezső és három kompozíciója.
Művészet, 1974. november - 20.oldal

Komiss Dezső
festő

Komiss „Tücsöklakodalmán" a
hard-edge jelen van 1948-ban.

Csiky Tibor: Tanitványok a mesterről.
Művészet, 1974. november - 22.oldal

Kovniss Dersö
festö

Kovniss Dersö és Csiky Tibor kozott
már egy jó 10 éve tartó barátság
áll fenn.

Csiky Tibor: Tanitványok a mesterről.
Müvészet, 1974. november - 22.oldal

Komiss Dezső

festő

Komiss Dezső 1972-ben
ismerkedett meg Bak Imrével.

Bak Imre: Tanitványok a mesterről.
Művészet, 1974. november - 22.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss festményeinek mindég
határozott, koncentrált tagolt
beosztásuk, zárt kontúrjaik van-
nak.

Perneczky Géza: Korniss Dezső kiállítása.
Művészet, 1974.november - 8.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss Dezső munkásságát méltatta Bálint Endre a Fény-képművészeti Tájékoztatóban 1965-ben.

Bálint Endre: A fotómontázs néhány magyar...
Művészet, 1974. november - 8 lap.

Kovniss Dersö
festö

Kovniss számára „az önmagáért
valósnép" olyan életelv, amit semmi-
lyen e dösnakban sem adott fel.

Bálint Endre: A fotómontázs néhány magya .....
Müvészet, 1974.november - 8. oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss a Művészet problémáit veti fel akkor is, amikor kiv ágott papír jaiból mérleg-egyensúlyt teremt ízlésével és mértékletes szemléletével.

Bálint Endre: A fotómontázs néhány magya .....

Müvészet, 1974.november - 8. oldal

Korniss Dersö

festö

Solymár István 1968-ban a Művészet decemberi számában köszönlötte a születésenapján Korniss Dersöt.

Solymár István: Korniss Dersö születésnapjára.
Művészet, 1974. november - 8 lap.

Korniss Derső
festő

Kendetben Korniss művészete is egzisz-
tencialisan hátódott szentendréhez.
Képeit a jellegzetes városképi és helyi elt
formát idéző motívumok jellemzik.

Vénuth Lajos: Modern magyar művészet
Művészet, 1974. november - 8 lap

Korniss Dezső
festő

A Korniss-mű funkciója kettős:
intellektuális - felszabadító, újra
értékelésre késztető és szenzinális,
szépség és harmóniaédményt kelt a
sajátos vizuális közlésrendszer útján,

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Müvészet, 1974. november - 9. oldal.

Korniss Dezső
festő

Korniss festészete vizuális elmélyülésre hényszerítő. Esztétikai értéke igen nagy.

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Müvészet, 1974. november - 9. oldal.

Korniss Derső

festő

„Tájt Hollandiában" 1923 akvarell
„Kőrágó őrsi emlék" 1945.
„Met 99" 1953.
} repro

Szabó Julia: Korniss Derső ifjusága
Műbeszet, 1974. november – 14 lap.

Korniss Dezső
festő

„Lázító motívum – a nemzet szimbolu"
" 1973.
" Metamorfózis" 1963.
" Fej" mű anyag. 1974.

repro

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Müvészet,1974. november - 14.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss Dezső munkásságának
első két évtiredából kevés festmény
és rajz maradt fenn.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Müvészet,1974. november - 14.oldal

Korniss Dezső
festő

A művész elbeszeléséből és feinyképekről ismert alkotásai későbbi művelem ujja születnek és továbbformáltszim és formakapcsolatok hozzák közel hozzánk.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Müvészet,1974. november - 14.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss jól ismert saját pérosa van jelen az 1930-as években készült korai tanulmányfejen és a Bodobácsok (1947) hiztán.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Müvészet, 1974. november - 14.oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss nem követte Moholy-Nagyot, csakjól megfigyelte és saját elképzelése szerint alkalmazta munkamódszereinek objektivitását.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.

Művészet, 1974.november - 14.oldal

Korniss Dezső

festő

Picasso hatásáról vallanak Korniss nagyarányú kompozíciói: a Tücsök lakodalom és a Kántálók.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Müvészet,1974. november - 14.oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss képein találkozhatott a picassói mozgalmasság és barokkos lendület, a Matisse-ra emlékeztető dekorativitással és Malevics és Kassák szinsikjainak tömör monumentalitásával.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Müvészet,1974. november - 14.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss művészetében az avant-
garde elemekből klasszikus kom-
pozíció nemeződött.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Művészet, 1974. november - 14.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss nemzeti művész akart lenni. Ezt vallotta ifjúkorában, s ezt valósítja meg legújabb, 1968 óta festett mozivásznain is.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Művészet, 1974. november - 14. oldal

Korniss Dezső

festő

Nemcsak néprajzi ritkaságok
részletét használja fel Korniss,
hanem vizuális közönnyel szem-
lélt szinkapcsolatok valódisá-
gára felfigyel, amilyen a zászlonk.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.

Müvészet, 1974. november - 14. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss a piros-fehér-zöld
kompozíciók festésénél koloris-
ta szempontból dolgozza fel
a tri kolort

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Müvészet, 1974. november - 14. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss még kivitelezésre alig váró szolvokat is csinál, a művész egyszerre több problémán dolgozik egyszerre épít vásznon, papíron, filmhockán és szoborrá állítható műanyag dolozon.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Művészet, 1974. november - 14. oldal

Korniss Dezső
festő

A műrész Tücsöklakodalmán látható sajátos világoskékje, ami már megtalálható az első szentendrei képek fehős egén.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Művészet, 1974. november - 14.oldal

Korniss Dezső
festő

Az 1954-ben készült Miska hát-
terének sárgája az 1923-as hol-
landiai akvarellen szerepel és
kapcsolódik a pirossal, fehérével.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Müvészet, 1974. november - 14.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss pályakezdetéinél már dön-
tőek a művész színélményei. A
művészt egyforma erősséggel kötik
magukhoz a tiszta szinek, vagy
az alapszinek felé tartó árnyatalok.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Művészet, 1974. november - 14.oldal

"Korniss Dezső
festő"

Korniss művészetére hatással volt
Szinyei Merse Pál és Csók István, Henri
Matisse és Raffaello, Kandinszkij és
Malevics művészete.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Művészet, 1974.november - 14. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss kísérletsorozatának egyik
ágát hasonló indítékok táplál-
ják, mint a mult szánadban a
pásztorok viseletet levapóló Szemler
Mihályét.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Művészet, 1974.november - 14. oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss kísérletsorozatának egyik
ágát hasonló indítékok táplálják,
mint a mult szabadban az erdelyi
házbelsőket gondosan tanulmá-
nyozó Kós Károlyé.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága
Müvészet, 1974.november - 14. oldal

Korniss Dezső
festő

A művész által össze gyűjtött népi motívumok a film és fotó vágás technikája szerint formált montázs kompozícióban nyertek új életet.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága
Művészet, 1974.november - 14. oldal

Korniss Dezső

festő

Kandinszkij jelen volt Korniss fiatal sátjaban, hevés hippel, több reprodukcióval és főleg elméletirókéut mint absztrakt elő[redacted]

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága

Művészet, 1974.november - 14. oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss negyvenes évekbeli festményeiben Kandinszkij utolsó periódusához ha sorló stilusfelfogás figyelhető meg.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.

Müvészet, 1974. november - 14.oldal

Korniss Dezső
festő

Egyes művei Pollock nonfiguratív festészetére utalnak.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.
Müvészet, 1974. november - 14.oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss élni és szalkodni hagyta
bendettől festészetében a raciona-
lizmust. A szürrealizmusban leglő-
zelebb álló kompozicióban is a tár-
gyak egységes, egynemű és egyszerűek.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.

Müvészet, 1974. november - 14.oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss Dezső emlékeriséiben Moholy

Nagy László könyveire és budapesti e-

ló adásaira hívatkozik.

Szabó Julia: Korniss Dezső ifjusága.

Müvészet, 1974.november - 14.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss Vajdával egy ideig együtt dolgozott. Vajdára hatott a filmmüvészet.

Menyhárt László: Korniss és a film.
Müvészet, 1974.november - 17.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss filmjei: a Monológ (1963), Egy festő naplója és Hárasodik a tücsök (1968) Korniss a filmeket Kovászmai György rajzfilmrendező közreműködésével készítette

Menyhárt László: Korniss és a film.

Müvészet, 1974.november - 17.oldal

Korniss Dersö
festő

Korniss „Monológ"-ja kollázsfilm, ~~[illegible]~~ újságokból, képeslapból, lesikon illusztrációkból kölcsönzi motívumait, amelyeket töhéletesen ötvöz új képpé.

Menyhárt László: Korniss és a film.
Müvészet, 1974.november - 17. oldal

Korniss Derső
festő

Kollázs" – filmkocka
„Tücsöklakodalom" 1948. } repro

Menyhárt László: Korniss és a film.
Művészet, 1974.november - 17. oldal

Kornis Dezső
festő

Egy filmkocka a „Monológ" című filmből.
Kockák az „Egy festő napjai" című filmből.

Kenyhárt László: Kornis és a film.
Művészet, 1974.november - 17. oldal

Korniss Dezső

festő

Korniss a Monológ ~~[illegible]~~ című filmben nyersen és lényegretörően kritizálja a polgárság általános életfelfogását, eszmeit, ízlését és vágyait.

Menyhárt László: Korniss és a film

Müvészet, 1974.november - 17.oldal

Komiss Dezső
festő

A Monológ és Egy festő naplója
azzal felinek egyes képei nem pasz-
szív szemlélődést, hanem a képtörté-
nésben aktív részvelett kívánnak a
nézőtől.

Menyhárt László Komiss és a film
Művészet, 1974.november - 17.oldal

Korniss Dezső
festő

A „Találkozás a tücsök" (Pásztortánc) nyitóképe az „Tücsökbalada" című festmény.

Menyhért László: Korniss és a film.
Művészet, 1974.november - 17. oldal

Korniss Dersö
festő

Korniss 1957 és tárlatánra bemutatott „Misha" című festmény négyszögletes, hegyesszögű, ovális, állított és fektetett hicsény és nagy formák váltakozása.

Menyhárt László: Korniss és a film.

Müvészet, 1974.november - 17. oldal

Kornis Dezső
festő

Az 1934-1937 es évek Szentendre
és a művész pályájában igen
jelentos fordulatot hoznak.

Körner Éva: Néhány támpont a Kornis jelenség.....
Müvészet, 1974.november - 9.oldal

Korniss Dezső
festő

Korniss jelképrendszere a francia kubizmus tanulságaihoz kötődött.

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Művészet, 1974.november - 9.oldal

Korniss Derső
festő

„Kollárs" 1956.
„Pásztorok" 1969.
„Bölcső" 1947
repro

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Müvészet, 1974.november - 9.oldal

Korniss Dezső
festő

„Motivum" 1974.
„Negatív-pozitív" 1954-71 } repro

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Művészet, 1974.november - 9.oldal

Korniss Dezső

Korniss Dezső

Hatvan / Hatvany Lajos Múzeum

Korniss Dezső: olaj, vászon, 35x35 cm, 1978 (fotó Maurer)

--------:Kiállitások.
Művészet,1978.december/ 48.oldal.

Kornisz Dezső, festő

l.: Martyn Ferenc

Lóner S.: Martyn-Ferenc életmű-kiállítása 930-933

Jelenkor, Pécs, 1978. okt. XXI/10.

Korniss Dezső

A negyven-ötvenes évek
egyik legjelentősebb konstruk-
tivistája a művész.

Dedinszky Erika: Magyar konstruktivisták...
Új Tükör, 1978. augusztus 13-30. lap.

Kornis Dezső

„Lakkzománe"
(repr)

Kovács Péter: Székesfehérvári kiállítások 1963-1978.
Művészet, 1978. okt. 8. lap.

Komisz Dezső

„Rablók" (argó)

Kovács Ákos: Egy képvers születése.
Új Tükör, 1976. április 22. – 10. lap.

Korniss Dezső

1977 októberében volt Hatvan-
ban, a Hatvany Lajos Múzeum-
ban Korniss Dezső kiállítása.

Kovács Ákos: Egy hip vers sinkére,
Új Tükör, 1979. április 22-10. lap.

"Korniss Dezső"

Felkérték 11 egy költőt, hogy írjon
valamelyik Korniss képre verset.
Meg is született a „pásztor Rablók"
című képvers. (Pásztorok, Rablók
című képek)

Kovács Ákos: Egy képvers születése.
Új Tükör, 1979. április 22 - 10. lap.

Korniss Dezső

Vadas József: "Ikonfestő a huszadik századból" cimmel ir Vajda Lajosról. A részletes beszámoló először Bálint Endrét emliti, a tanitványt, a barátot, a kritikust. Ezután Csontváry következik, akinek "látomásos pikturáját" Vajda látomásaiban látja folytatódni. /Itt Mándy Stefániára hivatkozik/. Derkovits viszont "hasonló nyomorban, hasonló aszkézissel dolgozik", mint Vajda. Hasonlóságot lát munkájukban, elképzeléseikben, "képépitési módszereikben!"
Korniss Dezsővel folytatott vállalkozásával kapcsolatban a cikk Vajdát idézi: abból indulnak ki, hogy tradició nélkül nem lehet semmit sem csinálni, s ez a magyar körülmények között csakis a magyar népmüvészet lehet." Majd megemliti még az ikonok stilusát követő önarcképeit. Fenti cikket lásd: Vajda Lajos nevénél.
Élet és Irodalom, Bp. 1978. aug. 12. XXII. évf. 32. sz. 13. lap.

Korniss Dezső, festőművész

A Magyar Nemzeti Galéria Vajda Lajos egész életművét felmérő kiállítással emlékezik meg az 1941-ben meghalt festőre. — Vajda Lajos Párizsból hazatérve 1935-36-ban Korniss Dezsővel együtt Szentendrén és Szigetmonostoron a házakat és azok díszítő motívumait tanulmányozta, majd ezek képpé alakításán munkálkodott!

Heitler László: Vajda Lajos emlékkiállításról. Zalai Hírlap, 1948. szept. 24.

Ronniss Dersö
festő

Méltatás

Bak Imre: Tanitványok a mesterről.
Művészet, 1974. november - 22.oldal

Korniss Dezső

Korniss szürrealista - geometrikus képei nagy hatással voltak Bak Imrére.

Bak Imre: Tanitványok a mesterről.
Művészet, 1974. november - 22.oldal

Kornis Dezső festőművész

a magyar képzőművészet megújulásának programját Vajda Lajossal fogalmazta meg közösen 1936-ban. Ebből indult ki az Európai Iskola, a népies szürrealista szárny – melyhez a művész tartozott – a magyar képzőművészetet a népi kultúra anyagi és szellemi termékeiből kívánta megújítani.

Lancz Sándor: Kiállításról kiállításra.

Magyar Hírlap, 1973. szept. 19.

KORNISS DEZSÖ, festő

K.Kovalovszky Márta tanulmányt irt 1969-ben:"Korniss Dezső kiállitása",cimmel.-Alba Regia 8/9,1967-1968, 187-188. 177.old

FITZ JENŐ: Jelentés a Fejérmegyei Múzeumok 1968-69. tevékenységéről.A múz.irodalmi munkássága, 175.oldal

ALBA REGIA, Az István Király Múzeum Évkönyve, XI. 1970. Székesfehérvár, 1971

Korniss Dezső, festő

L.: Lossonczy Tamás

P. Szücs Julianna: Hundertwasser ... 7.

Népszabadság, szp. 1979. jan: 17.

Komáss Péter

Komáss Péter néprajzi és
népművészeti felvételeket
készített.

Szélesy András: Fából csempészett művek.
Új Tükör, 1978. december 31 - 28. lap.

Korniss Dezső, festő

L: Vajda Lajos

P. Szücs J. Vajda Lajos emlékkiállítás 20.

Kritika, 1979. nov. 78/11.

01

Komiss Dezső, festő

L: Vasary J.

-: Vasary - album

2

Esti Hirlap, Bp. 1979. márc. 12.

Korniss Dezső festő

mejemlitve.

Tamás Attila: „Gyermeki" és „zenei-igazművészeti" alkotás típusok
Weiss Sándor költészetében 51-64.

Alföld, Debrecen, 1978. jún. XXIX/6.

Korniss Dezső, festőművész

Vajda Lajos barátjával, Korniss Dezsővel Szentendrén és a szomszédos Szigetmonostoron gyűjtött magyar, szerb és zsidó motívumokat.

Tasnádi Attila: Vajda Lajos jubileumára.
Szalai Hírlap, 1978. aug. 6.

Korniss Dezső

Hatvanban, a Hatvany Lajos Múzeumban rendezte Korniss Dezső kiállítását.

— : Kiállítások.
(Művészet, 1978. december — 48. lap.

Korniss Dezső

„Kántálók" 1946 - 60 x 85 cm.

„Kővágóörsi emlék" - 1945 - 25 x 35 cm

„Csendélet ház és templomnoté-
vummal" - 1935 - 25 x 10 cm

- festmények

13

Jan. Pan. Múz. Évk. 1975-76 (20-21)

Korniss Dezső festő

„Tücsöklakodalom" 1948 - 120x300cm

- nagyméretű olajfestmény

a Balassi Bálint Múzeumi (Esztergom) tulajdona

Jan. Pan. Múz. Köz. 1975-76 (20-21

Kormos Dezső, festő

L: Vajda Lajos

Harangozó M: Értékállóan az emberről 2.
Esti Hírlap,

Bp. 1978 júl. 19

Kormiss Dezső"

Kormiss Dezső a felszabadulás
óta Székesfehérvárott, 1965-ben
jelentkezett először gyűjteményes
kiállításával.

Kovács Péter: Székesfehérvári kiállítások 1963-1978
Művészet, 1978. október - 8. lap.

Kornisz Dezső, festő

d. Vajda Lajos

Rózsa Gyula: Vajda Lajos magyarsága 11.

Népszabadság, Bp. 1978. szept. 17.

Korniss Dezső

Az 1965-ös székesfehérvári Korniss-kiállításról származó lakkozmánc-kép a székesfehérvári múzeumban van.

K. Kovalovszky Márta: Fehérvári gyűjtemények
Művészet, 1978 október - 12. lap.

Korniss Desső

Méltatás.

K. Kovalovszky Márta: Fehérvári gyűjtemények.
Művészet, 1978. október - 12. lap.

Korniss Dezső, festő

az új szentendrei múzeumban kiállítás
nyílt meg, a Szentendrei Festők Társasága
ötven éve történt alapításának tiszteletére.
– A művész életművét képviseli e Tárlaton:
„Triptichon" – „Szentendrei utca" – „Szentendrei ház figu-
rával" – „Küzdés" és a „Tücsöklakodalom" c. (emlitve)

h. gy. Kiállítás egy új múzeumban.
Magyar Nemzet, 1978. febr. 26.

Korniss Dezső

(Beytence, 1908-

Cím: Bp. V. Molnár u. 30

műve szerepel a Szentendre művészetét bemutató anyagban az 1976.XXXVII.Velencei Biennálé magyar kiállitásán.

-katalógus a könyvtárban-

. Komiss Dezső festőművész

Vajda Lajos barátja volt Komiss Dezső-nek, együtt együjtöttek Szentendrén és Szigetmonostoron magyar, szerb, zsidó motívumokat.

Tasnádi Attila: Vajda Lajos jubileumára.

1944. aug. 5.

Korniss Dezső, festő

LAUTREAMONT (ejtsd: lotreamon; 1846–1870): francia költő. Név nélkül megjelent főműve – Maldoror dalai – 1868-ban és 1869-ben jelent meg. ~ költészetére csak 1910-től figyeltek föl, s azt sok vonásában a modern irányzatok előfutárának tekintették. (Korniss Dezső)

Kislexikon

1474

Élet és tudomány, Bp. 1978. nov. 24

XXXIII/47

Korniss Dezső, festő

KÚT (Képzőművészek Új Társasága): 1924 és 1949 között működő magyar művészcsoport, amelynek tagjai – Márffy Ödön, Rippl-Rónai József, Vaszary János, Czóbel Béla, Kernstok Károly, Egry József stb. – főképp a francia posztimpresszionista, kubista és expresszionista irányzatokat követték. (Korniss Dezső)

Kislexikon

1474.

Élet és Tudomány, Bp. 1978. nov. 24.

XXXIII/47.

Kormos Dezső, festő

Z.: Kéri Kálmán

(barna): Bartók – emlékalbum 2.

Esti Hirlap, Bp-1978. nov-11.

Korniss Dezső, festőművész

Beszerczki Béla 1929-ben végezte el a képzőművészeti Főiskolát. Barátai, évfolyamtársai olyan művészek voltak, mint Korniss Dezső, Kepes György és még többen.

Hétvégi Panoráma,

1978. III. 16. Petőfi, 18.33 |D.|

Korniss Dezső, festőművész

Berki Viola felfedezője ~~Kis~~ Korniss Dezső volt. Egyszer Berki Viola megmutatott a művésznek egy fényképfelvételt, amely egy gyermekkori festményét ábrázolt. Korniss biztatta, hogy haladjon ezen az úton, hogy rátaláljon önmagára.

Á. Sz. J.: Berki Viola képei.
Fejér Megyei Hírlap, 1949. máj. 13.

Korniss Dezső, festőművész

Vajda Lajos neve kitörülhetetlenül összeforrt a szentendrei festészet, fogalmával. – Korniss Dezső pályája elején közös művészi programot vallott vele, – Bálint Endre pedig mesterét tisztelte és tiszteli benne ma is.

Szabadi Judit: Vajda Lajos gyűjteményes kiállítása a Nemzeti Galériában.
Budapest, 1978. 10. 25. oldal.

Kornis Dezső

Sokszor megfordult a művész
Esztergomban és hosszabban időzött ott.

Bodra Ferenc: Az esztergomi modern gyűjteményről.
Művészet, 1979. május - 27 lap.

Korniss Dezső (1908-)

„Kompozíció" Vízfestmény 19x 12,5 cm
J. f. 6. Korniss D. 47.

Kiállítási ár: 6000 ft.

BÁV 54.Képaukció Bp.1981.május

Korniss Dezső

KORNISS DEZSŐ *érdemes művész alkotásaiból nyílt gyűjteményes kiállítás kedden a Nemzeti Galériában. A tárlat, amelyet Németh Lajos művészettörténész nyitott meg, május végéig várja a látogatókat.*

Magyar Hirlap 1980/3/19/8

Korniss Dezső

A 70 éves Korniss Dezső"Illuminációk" c, grafikai sorozatát mutatta be a Hatvany Muzeum.

Gyetvai Ágnes: Mint a moziban.
MŰVÉSZET, 1979. augusztus - 28. lap

Korniss Dersőj festő

L: Ásztai Csaba

P. Sz. J: Háttérzomám 7

Népszabadság, Bp. 1979 máj. 17

Kosmiss Dezső festő

Szövegy emliti székesfehérvári

táblatát

Fejér Megyei Hirlap 1966. már 11

Komiss Dezső
festő

M.D.K

Főiskolás baráts ág fűzi Csorba
Tiborhoz.

Csorba Tibor: Adalék a „Szentendrei művészet"...
Művészet, 1966. junius – 12 kep

MDK.

Korniss Dezső

Kiállitási kritika

Somogymegyei Néplap 1965 dec.25.

MDK

Korniss Dezső

360- Ft vásárlási előlegben részesült

90 művész kiáll. N. Szal. 1948.jun.

Kornisz M.D.K.

Művei a kiállitáson

" 1942 " olaj

Perneczky Géza: A magyar képzőművészek
a fasizmus ellen
Kiállitás a Nemzeti Galériában

Magyar Nemzet 1965. dec. 12. 9.1 .

Korniss M.D.K.

" 1942 " old

Korniss.

Csók-tanítvány.

a Műcsarnokban, a Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán szerepel munkája.

Pesti Napló, 1928. Máj. 20.

M.D.K.

Korniss Dezső, festő

nevét említi a könyv "Szépművészet" c. fejezetének szerzője /Németh Lajos/, mint egy a szürrealizmus útját és a non-figuratív irányzatokat követi.

Hongrie 66, Bp. 1966. Szerk.: Gárdos, Miklós

Ed.: Pannónia, 198. old.
+ 199. "

MDK.

Korniss Dezső

Kiállitási kritika

Dolgozók Lapja 1966 okt.3o.

MDK.

Korniss Dezső

Kiállitási hiradás

Komárommegyei Dolgozók Lapja 1966 szept.29.

MDK.

Korniss Dezső

Müvei televizió müsorban

Dolgozók Lapja 1966 okt.4.

MDK

Kornis Dezső

Szabadság és nép-kiáll. Csók-gal. 1963. V.

Korniss Dezső

Vihar után, of.

Szoc.dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. műv.nek kiáll. Ernst Mus. 1945. okt.

MDK

Korniss Dezső

Bucsu, sz. monot.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. művészek kiáll. Ernst Múz. 1945. okt.

MDK.

Korniss Dezső

Vásárhelyi Müvészproblémák

Tiszatáj 1966 szept.

M.D.K.

Kormos Dezső
grafikus

"Változatok"

Élet és Irodalom, 1967. szept. 2-9 kép.

M.D.K.

Kornis

A "Szinház Szeme Füle" c. rovatban Berend Ilona: "Három Kiállitás" cimmel felsorolja a kiállitó müvészeket.
Közöttük szerepel a müvész is többek között "Hegedüs csendélet"-ével.
Fővárosi Képtár.

Szinház, Bp. 1947. okt. 28.-nov. 3.
III. évf. 44. sz.

MDK.

Korniss Dezső

Kiállitási hir

Pestmegyei Hirlap 1967 szept.2o.

MDK.

Korniss Dezső

Kiállitási hir

Pestmegyei Hirlap 1967 szept.20.

Kormos Dezső

Szerepel a nemzetközi festők
nyári tárlatán

Népszava 1966 aug. 7. 7 old.

Kornis Dezső, festő

MDK

A Rácfürdő előtt, az Eszperantó-parkban elhelyezett emlékhút medencéjének mozaikbélését kénítette.

– : Hír

12.

Népszabadság

Bp. 1967 szept. 23

Korniss Dezső

A visegrádi Salamon- toronyban 1967 júliusában megrendezték a szentendrei festők kis tárlatát, amelyen a művész alkotása is szerepelt:

Vigilia 1967. IX. 635.l.

M.D.K.

Kornis Dezső

"..Monotypiái az Európai Iskolában szakadatlan fejlődést mutatnak"-irja Berend Ilona: "kiállitások" c. beszámolójában az Ernst muzeumban szereplő müveiről.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1947. nov. 18-24. III. évf.
47. sz.

Korniss Dezső

A szentendrei festők csoportkiállitásán részt vett amelyet a szentendrei Ferenczy Károly muzeumban rendeztek meg . /1966/

Vigilia 1966. X. 704.l.

Kopniss Degro".

Továbbá, egész táblán, fehete-fehér reprodukció:

„Totem veled", tinta és tempera, papír, 60x50 cm, 1955;

„L. I. A." lakk, olaj, vászon, 30x40 cm 1959.

Kőpnek Éva: A stubborn abstract painter.

The New Hung. Quart. Bp. 1970. 39 k. 184-85

Korniss Dezső

Müvészi munkásságáról "Látomás a valóságról" cimmel TV film készült. A film 4 mester: Vajda Lajos, Korniss Dezső, Bálint Endre, Szántó Piroska müvészetének szentendrei gyökereit világitotta meg.

Vigilia 1966. XII 851.l.

Korniss Dezső festő

Kiállítása nyílt a székesfehérvári

István Múzeumban

Nagyvarsa 1965 szep. 1.

Kormiss Dezső

Szerepel a Műegyetem
R. épületének táslatán
(1970 XII. 14)

Meghívó

Kozma Dezső

Szerepel a „Szentendrei művészet" kiállításon a székesfehérvári Csók István képtárban.

Magyar Nemzet 1969 november 10
4. old

Kornis Dezső

festménye versenyen a Pápai
Helytörténeti Múzeum Kiállításán.

Magyar Nemzet
1969 augusztus 7.
4. old.

Korniss Dezső, festő

MDK

A szentendrei dolgozó festők a harmincas években alig ismerték egymást ... volt néhány közeli barát köztük (pl. Korniss s' Vajda).

Szabó Júlia: Gondolatok a szentendrei festőnetről
461 – 464. l.

JELENKOR, Pécs 1970. május XIII/5

Korniss Dezső, festő

MDK

„azért tudott annyi sok részletet felfedezni" szentendrében, mert fiatalon került oda, s a város „első jelentős művészi eredményeinek alapmotívumait adta."

Szabó Júlia: Gondolatok a szentendrei festészetről" 461 – 464. l.

JELENKOR, Pécs. 1970. május XIII/5

MDK

Komiss Dezső, festő

„A fehérvárott rendezett szentendrei festészeti kiállítás főalakjainak Vajda Lajost és Komiss Dezsőt érezte a rendező."

Szabó Júlia: Gondolatok a szentendrei festészetről
461 - 464. l.

JELENKOR, Pécs. 1970. május XIII/5.

Korniss Dezső, festő

MDK

Megemlítve.

Láncz Sándor: Anna Margit művészete

465-466. l.

JELENKOR, Pécs. 1970. május

XIII/5.

Kovnics Dezső, festő

MDK

Kép :

Repr.

– : Trinyóklakodalom

Műmelléklet: 4.o.

JELENKOR, Pécs. 1970. május

XIII/5

Kosmiss Dersö

Szerepel a fiatal művészek
tárlatán a műegyetem R.
épületében

Nagyon Mentzel 1970 XII. 15

MDK

Korniss Dezső

Kora reggel, monotip.

Szoc.Dem.párt képzőművészeinek társ. és megh. művészek kiáll. Ernst Muz. 1945. okt.

Kornis Dezső

Szerepelt a szentendrei nyári tárlaton.

Magyar Nemzet 1966. aug – 17.

Szentendrei nyári tárlat. Perneczky Géza

Korniss Dezső.

Csak tanítványa

Munkája szerepel a Képzőművészeti Főiskola kiállításán, a Műcsarnokban.

Nemzeti Ujság, 1928. Máj. 20.

Komiss Dezső.

A gróf Károlyi palota termeiben jótékonycélú kiállítás keretében mutatkozik be festményeivel.

Esti Kurir, 1924. febr. 27.

Kostnica Vlaški

J. pod Kostnicu pradedov Slovanov jdeš –
Kamenitá dnešnými hrobkami mostená –
vidíš tie. Pätnástnuteje vek.

Korniss Dezső
festő

1929 májusában a Múcsarnokban
a főiskolai növendékkiállításán
vett részt

Bodri Ferenc: Magyar művész
Művészet, 1970. október – I. lap

MTK

Korniss Dezső

Kiállitási kritika

Jövő Mérnöke 1968 febr.24.

Korniss Dezső festő

Utoljára 1947 ben nekrepelt nagyoss kollekcióval.

Most záruk kiállítása Kékes-tetéhvárott.

Metamorfózisok (eml.)

Mezei Otto: Korniss Dezső képei Székesfehérvárott

Timatáj 1966 VII-n. 559 old.

MDK

Korniss Dezső

Kiállitási hir

Müvészet 1968 márc.p.48.

MDK

Korniss Dezső

Tücsöklakodalom, o.

Négy monotipia

Szentendrei festők kiáll. 1966. Esztergom
Balassa Bálint Muz.

000 - 66,5 - 625158 Pátria ny.-

MDK

Korniss Dezső, festő

A haidani Európai Iskola tagja.

Ellentét c. képe és az Illuminációk mutatják be művészetét.

Székely András: A szentendrei festészet negyven éve 7. l.

Népszabadság, Bp. 1963. szept. 27.

Korniss Dezső

Egy müve helyett kapott a székesfehérvári Kassák kiállitáson 1968-ban.

Vigilia 1968. szept. 638.l.

Korniss Dezső
festő

M.D.V.

Méltatás.

Perneczky Géza: A szentendrei mű vészet
Élet és Irodalom, 1968. szept. 28 - 8 lap.

Kornits Dezső

a kiállitás biráló bizottságának tagja volt.

Tavaszi tárlat. A Műcsarnok kiállitása 1957. Kat. szerk.: Kisdiginé Kirimi Irén. Bp. 1957. 19 l.

6-l.

Korniss Deszö

Visegrádtól Szentendréig c. Hazafias Népfront Pest megyei bizottságának kezdeményezésére létre jött kötetben müvének reprodukciója.

Vigilia 1968. jul 494.l.

Kornisz Dezső

Zománc + kalligrafia. 1958
Fejkonstrukció 1945
Kalligrafia, 1958.
Kalligrafia, 1959.
(Prof. Freudenthal-gyűjt. New York.)

(repr.)

Magyető-almanach 1967/2. 54-7. l.

Korniss Dezső

Az 1944-es KUT tárlaton résztvett.

Erdős László: Valami készül 1964. Bp. 111.l.

Kornis Dezső

festő.

M.D.K.

A szentendrei stilus
kialakitója és művelője.

Pataky Dénes: Barcsay Jenő
Művészet, 1964. julius — 32 lap.

Korniss Dezső

Házasodik a tücsök (olaj)

Festmény, reprodukció

Nagyvilág, 1959. 6. szám. 870. oldal.

Kornis Dezső, festő MDH

Szerepel a tárlaton.

Artner Tivadar: Műgyűjtők kincsei a galériában 8. l.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1963. júl. 31.

Korniss Dezső
festő

M.D.4

A szentendrei művésztelep
taigája „Bodobácsok" c. képét
állította ki a tárlaton.

Szabó Julia: A szentendrei festészet kiállítása.
Művészet, 1964. február – 44 lap.

Kornis Dezső festő M.D.K.

Szentendrei kaput ábrázoló két képe. / 1952/

Székely Zoltán: Tornyai Sznetendrén 24.1.

A Müvészettörténeti Dokumentációs Központ Közleményei

Bp. 1962. I.

Kornis Dezső
festő

M.D.K.

Műveit a Szocialista Képzőművészek kiállításán bemutatták.

M. Heil Olga: Szocialista Képzőművészek csoportja
Művészet, 1964. április - 29 lap

MDK

Kornis Dezső

Artner T.:
Mügyüjtők kinesei a Galériában. Népszabadság 1963. jul. 31.

MDK.

Kornis Dezső

Utalások a müvészre a hajdani Festő-
iskolával kapcsolatban

Magyar Nemzet 1965.márc.25. lap -

MDK

Kornis Dezső

Artner T.: Mügyüjtők kincsai a Galériában.
Népszabadság 1963. jul. 31. 8.l.

MDK

Korniss Dezső

Kiállitási hir

Esti Hirlap 1968 febr.13.

Korniss Dezső

1940-ben Ziállilott egy „Szentendrei utcát" és Szobám belseje" c. Zépet.

Lyka Károly, Festénetünk a két világháború között. Bp. 1956.

98.

MDK

Korniss Dezső, [ ]

A Műegyetem kollégiumában
táblaton mutatkozik be.

– : A nap programjából 6.

ESTI HIRLAP Bp. 1968 [illegible] 13

M.D.K.

Kornis

Mándy Iván: "Helyszinek" c. elbeszélését illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. dec. 29.
XI. évf. 52. sz. 14-15. lap

Korniss Dezső

A Fővárosi Képtár 1947-ben rendezett kiállitásán, a negyven éven aluli művészek seregszemléjén részt vett Almafa c. képével.

Rabinovszky Máriusz: Két korszak határán Bp. 1965.
216.1

Korniss Dersö

Mask és lámpa olaj

Szentendrei kapu "

Szőlő pant.

Fürdőző "

A Szentendrei Művésztelep jubiláris kiállítása 1926–1956 katalogus Lyka Károly

Korniss

ifjúkorában éveket tölbött Hollandiá-
ban, ma is sokoni szálak fűzik
ide.

Egy 1935-ből származó képének ~~[illegible]~~ jobb
oldala egy templomot ábrázol kívül-
ről, bal oldala egy interieurt.
(Zárkózott ember.) Így válik egész szent-
endre otthonává

Mezei Árpád: A mai épitészet és festészet kapcsolatai. Bp. 1963. Felsőokt. jegyzetellátó. 72 l. Mérnöki továbbképző intézet előadássorozat 42o5./

36-38.1.

Korniss

2 munkája a francia költővel, Laudvéamonttal kapcsolatos, és a Maldoror énekei egy-egy strófájára épül fel.

Legnagyobb méretű képe, melyet 1950 előtt festett, tűzoltalakodalmat ábrázol.

Mezei Árpád: A mai építészet és festészet kapcsolatai. Bp. 1967. Felsőokt. jegyzetellátó. 72 l. Mérnöki továbbképző intézet előadássorozat 4205./

43. l.

MDK

Kornis Dezső

Artner T.: Mügyüjtők kincsei a Galériában. Népszabadság 1963. jul. 21. 8.l.

Korniss Dezső

Említve

Horányi Barna: Szentenyhe egyik ab-
lakából

Somogyi Néphap, 1970. sep. 23.

Komiss Perső

Említve

Szij Perső: Lőrinczi Gyula 60 éves
trostalmi Szemle 1970. máj.
471.

Komiss Jenő

L. Z. A. 3.) 30×40 cm P. zománcfestés
repr.

Morgás 170
Modern Magyar Képtár, Pécs 1970. aján.

Korniss Dezső

a Budapesti Műszaki Egyetem Vásárhelyi Pál kollegium helyiségében mutatta be műveit 1968. febr. 12-25-ig /: Faller László ősszeállítása :/

„Művészet" folyóirat, Budapest, 1968. március 3. sz. 48 l.

KORNIS DEZSŐ

SZEREPEL A „KUT" 1930-AS KIÁLLÍTÁSÁN.

BODRI FERENC: GYORSFÉNYKÉP KERES GYÖRGYRŐL.

MAGYAR ÉPÍTŐMŰVÉSZET 1969/6. 57. LAP

Korniss

Varga Imre: "A Gyehenna" c. elbeszélését illusztrálta a lapban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. augusztus 30.
XIII. évf. 35. sz. 12-13. lap

Korniss

Hárs László: "Ami a legcsodálatosabb" c. elbeszélését illusztrálta a lapban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. aug. 23.
XIII. évf. 34. sz. 12-13. lap

Korniss

Felkai Ferenc: "Biztositott szerep - és még egy "Sasfiók" c. elbeszélését illusztrálta a lapban.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1969. szept. 13. XIII. évf. 37. sz. 12-13. lap

Skorniss Dezső
festő

M.D.

Tricsóklakodalom cimű művét
mutatta be az esztergomi Bálossi
Bálint Múzeumban nyílt tárlaton.

Devényi Sodu: Kiállítás Esztergomban
Művészet, 1966. december – 48 lap.

MDK.

Korniss Dezső

Látomás a valóságról c. filmben részt vett

Magyar Nemzet 1966 okt.12.

M.D.K.

Korniss Dezső
festő

Szentendre népségét örökítette
meg művein.

Fedor Ágnes: Miért éppen Szentendre?
Nők Lapja, 1965. október 30 - 16 lap.

Korniss Dezső, festő TVDK

Szentenzéről szóló TV-film

foglalkozik festésztével.

G.J.: TV — notesz 2

ESTI HIRLAP Dn. 1966. okt. 7

Korniss Dezső festő

M.D.K.

Müve a kiállitáson

Perneczky Géza: Szentendrei nyári tárlat

Magyar Nemzet 1966. augusztus 17. 4.l.

Korniss Dezsö M.D.K.

Alkotása a MNG gyüjteményébe került rajz az 1942 -es Szabadság és Nép c. kiállitás anyagából

Csengeryné Nagy Zsuzsa: A Magyar Nemzeti Galéria az 1962-1963-as évben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965 163. l.

Korniss O.

Gök István tanítványa.

A Képzőművészeti Főiskola növendékeinek kiállításán munkája szerepel.

Ujság, 1928. Máj. 20.

mák

Kornis Dezső

műve a kiállításon

Szij Béla: A Magy. Nem. Galéria kiállítása Nyírbátorban.

Alföld 1962 1. sz 84. L

György ?

M. D. K

KORNIS Dezső festő

(1908 -)

A szürrealista és absztrakt irány egyik kiszöcselője

Genthon-Német-Végvári-Záder: Magyar művészet 1800-1945.
Bp. 1958. 452. l

KORNIS DEZSŐ
festőművész

a szentendrei művésztelep tagja

Horler Miklós- Sallay Marianne- Kuthy Sándor:
Szentendre. Bp, 1960. Müsz kiadó 48. l

H. D. K.

KORNIS Bertó festő és grafikus

(1908 –

A „Europai Iskola" művészeti csoportosulásának tagja

Művészettörténeti A B C Bp. 1961. 126, 551. l

MDK

Kornis Dezsö, festö

Petroleumlámpa és hegedü. Olajf.
Szentendrei utca. "

Nemzeti Szalon. Kut. 1941. nov.-dec. Kat.

M. D. K

KORNIS Dezső

„Házasodik a tücsök" Rev.

Nagyvilág 1959. 6. sz. 870. l

Kornis Dezső MIK

Felvették a Képzőművészeti Főiskolára

Podolini Volkmann Artur tanítványainak kiáll.
1926. ápr. Váci út 15.

Kormiss Dezső

a szürrealista irónyzat jelentős képviselője.

Szigeti József szk.: Esztétikai kislexikon, Budapest, 1969.

353.

M.D.K.

Korniss Dezső, festő (1908 –

Vajda Lajossal együk a magyar népművészet elemeit akarták újra megteremteni, átalakítani mai festészeti kifejezésekre – körben a magyar szürrealizmus egyik eredeti felfogásu képviselőjévé vált.

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 951 - 952. old.

M.D.K.

Korniss Dersö, festő (1908 –

világos színekben tartott szürrealista ábrázolásai Miró-ra emlékeztet. Újabban egy kalligrafikus megoldásban kivitelezett. Zomasic-festés-technikát gyakorol, melyben sajátosan egyéni műveit oldja meg

Information Hungary, Szerk. Erdei Ferenc,

Akadémiai Kiadó, Bp. 1968. 158. old.

+ „Bücsu" c. képe

Kosmiss

Szerepel a szentendrei festők
fehérvári tárlatan

Torday Aliz: Fehérvár tér tiálítása

Fejérmegyei Hírlap 1969 XI. 23

Korniss

Emlitve

Pernaczky G.: Szentenke nyolcadik temploma
Élet és tudomány, Bp. 1964. sep. 13.

Korniss Dezső

Goldmann György portrészobrot készített róla.

Nemeth Lajos. Modern magyar mûvészet, Corvina 1967 100. l.

Korniss Dezső

A Csók és Vaszary osztályán tanuló fiatal forrongó festők közé tartozott.

Nemeth Lajos. Modern mappa [illegible] 1, Corning 1968 104. l.

Korniss Dezső

Vajdával közös programot vallott.

Németh Lajos. Holen mugyr mint, Cosmi, 1908 Ub.l.

Komiss Dezső

Barátjával, Vajda Lajossal Szentendrén és Sügét-
monostoron rendszeres gyűjtőmunkát végzett.

Németh Lajos: Modern magyar művészet Corvina 1968. 108. l.

Kornis Dezső

Szerepel az alábbi tárlaton

Horváth György: A szentendrei
művészet kiállítása a székesfehérvári
Csók István Képtárban

Magyar Nemzet 1969 XI. 10

Korniss Dezső, festő-grafikusművész

a* Csók István Galériában rendezték meg a huszadik század magyar művészete című kiállítást. – A „régi" avantgarde újra színrelépő nagy mesterei: Korniss és Kassák és Bálint Endre (ő erről a tárlatról az író véleménye szerint méltatlanul kirekesztve).

* székesfehérvári

Acsay Judit: Tévutak, zsákutcák nélkül?

Magyar Ifjúság, 1983. dec. 16.

Kormiss Dezső

Szerepel a székesfehérvári Csók István képtárban az alábbi tárlatok

N.N.: hegyvidt a szentendrei művészek tárlata

Zalai Hirlap 1969 XI. 4.

Kormiss Dezső

Szerepel a Csók István Képtárban az alábbi tárlaton

N. N.: Szentendrei művészek
Szekesfehérvárott

Pestmegyei Hirlap 1969 XI. 4

Kormiss Degso"

konstruktiv-szürrealista irányzatú
művészként ismert.

Kerékgyártó István: „Two Exhibitions."
The New Hungarian Quarterly, Budapest,
1968. 29 sz. 189 l.

Korniss Dezső

Konstruktív irányzatú műveit másfél év-
vel korábban mutatták be.

Kerékgyártó István: „Two Exhibitions"
The New Hungarian Quarterly, Budapest,
1968. 29 sz. 1891.

Korniss Dezső

Szerepel a szentendrei művészek
kárlatán Székesfehérvárott

Dolgozók Lapja, 1969 XI. 7

Skorniss
festő

Méltatás

Bahi Miklós: Jókai és Orlai Petrich . . .
Művészet, 1970. ápszelis – 34 lap.

Kornis Dezső
festő

műrei szerepeltek a székesfehérvári
Csók István galéria „Derkovits és a szo-
cialista művészet" c. kiállításon.

M. Kiss Pál: Hazai kiállítások
Látóhatár, Bp. 1969. I. 160.

Kornis Dezső

Szerepel a nemzetközi művésztelep
Liánitásán Kékesfehérvárott

Bojár Iván: Két Liánitás

Magyar Hirlap 1969 XI. 12

Komiss Dezső

Szürrealizmusát a folklór motiválja.

Németh László: Modern magyarságunk
Corvina 1968 152. l.

Korniss Dersö

Emlétve

Frank János: Tót Endrénél
Élet és Irodalom, Tp. 1970 ápr. 25.

Korniss Dezső

1964-es műve a Metamorfózis. 1965-ben kiállítása van Székesfehérváron.

Németh Lajos.. Modern magyar műnemű
Corvina 1968

Korniss Dezső

1946-ban készíti az Illuminációkat.

Nemeth Lajos: Modern magyar [illegible]
Corvina 1968

176.l.

Kornis Dezső

művei nem szerepelnek a kiállításon.
A mester a kalligráfia és a tachizmus
képviselője Magyarországon.

Németh Lajos: The 1968 Exhibition.

The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1968. 31 sz. 194-197 l. 194 l.

M.D.K.

Korniss Dezső

"Szentendre dicsérete" cimmel ir Perneczky Géza a Képzőművészet c. rovatban a művészről. A székesfehérvári Csók-képtár kiállitásáról,-melyet Szentendre művészetének szenteltek- egyetlen művet emlit meg: a "Tücsöklakodalom" c. alkotást.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. nov. 8.
XIII. évf. 45. sz. 8. lap

Korniss Dezső

1936-ban Vajda Lajossal együtt Szentendrén és Szigetmonostoron dolgozik.

Nemék Lajos: ~~Magyar~~
Modern magyar művészet
Corvina 1968 H4.l.

Kormisz Dezső

Szekepel a pestmegyei mitvéssel)
Szentendrei Tárlatán

Vigilia 1969 IV. n. 273 old.

Korniss Dezső

1959-es képe a Tücsökiskolalom.

Németh Lajos: Modern magyar művészet, Corvina
1968 179.l.

Korniss Dezső

Az Európai Iskola festőtagja.

Nemeth Lajos: Kordon nagyon mint, Corvin 1968 120. l.

Korniss Dezső

A szürrealizmus képviselői közé sorolható.

Pénik Lajos: Modern nyomtatóné 1. Corvin 1967

124. l.

Korniss Dezső

Tücsöklakodalom, rèszlet 1959 /reprò/.

Németh Lajos: Modern magyar mûvûl, Corvin 1968 132-33.l.

Korniss Dezső

festőművész kiállítása. Lékes fehérvár. – Ism. Mezei Ottó, ~~[illegible]~~ Tiszatáj, 1966. 20. évf. 7. sz. 559-563. – Nagyvárj Rudolf, Jelenkor, 1966. 9. évf. 3. sz. 253-255. l.

Az 1966. évi magyar művészettörténeti irodalom bibliográfiája /Művtört. Ért. 1969. 3. sz. 243-284. l./

267. l.

Korniss Dersö

Emlétve

Magyar Hírlap - 1970. nov. 22.

Kopniss Dezső

a Szentendrei iskola balpartyán
álló művészek csoportjába tartozott.

Németh Lajos: Lili Ország's paintings.
The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1968. 30 p. 180 Ft.

Korniss Dezső, festő

MDK

Megemlítve.

Székely András: Szentendrei festők Székesfehér-
várott

7.

Népszabadság, Bp. 1969. dec. 17.

Korniss Dersö

Vajstával kapcsolatban említve

Pernecky Géza: Kopanya mostával
Élet és Irodalom, Bp. 1969. sep. 20. 9. l.

Komiss Dersö

A szentendrei festők tárlatai réntvan

Szentendrei festők tárlata 1964

Pestmegyei Hírlap 1964. szept. 6.

Bo.

Korniss Dezső

Szerepel az alábbi táslaton

Székely András: Szentendrei
művészek Székesfehérvárott

Nyszabadság 1969 XII. 17

Korniss Dezső

Kiállít Szentenstein

Risley Gábor: Kiállítási kalauz
Népszava, Bp. 1969. szept. 12.

Kosmis Derső

Szentendre (1945) és Tücsök-
harodalom c. műve (ehel.)
szerepel a szentendrei festők
kiállításán a székesfehérvári
Csók István Képtárban

Kerékgyártó István: Láttuk, hallottuk

Petőfi Rádió 1969 XII. 26

Kosmos Dezső

Szerepel az alábbi tárlaton
Szekesfehérvárott

Sinka Erzsébet: Szendendrei
festészet

Esti Hirlap 1969 XII. 29

Kormos Dezső

Kalligrafia /Repró/

Kritika 1969 XII.

MDK

Kornis Dezső, festő

Szerepel Székesfehérvárott.

Sinka Erzsébet: Szentendrei festénet 2.

ESTI HIRLAP Bn. 1969 d. 29

M.D.K.

Korniss Dezső

"Kompozició" c. képének repr.-ját hozza a lap.

Élet és Irodalom, Bp. 1969. ápr. 26.
XIII. évf. 17. sz. lo. lap

~~Tónyi Géza~~
~~Göllner Tibor~~
~~Graber Margit~~
Kornis Dezső
Pajzs-Goebel Jenő
Perlrott Csaba
Pirk János
Rozgonyi László
Szántó Imre
Szántó Piroska

Aradi N.: A trentendrei Nüvéstelep jub. kiállítása
MN. 1956. szept. 5.

Lovics
fertő

Pélát megáltatott a 40-es évek végén
Bálint György-nek a hagyományok
formatereintő erejéről.

Bálint Endre: A hungrágok naplójából
Alföld, 1970. 2. 62-67.

Korniss Dezső

Barcsay Jenő, Borsos Miklós , Vilt Tibor művészekről beszél Németh Lajos: "Szakmai hitel és müvesség" c. tanulmányában, s a hazai és külföldi művészet értékelésével és összehasonlításával kapcsolatban megjegyzi róluk, hogy: "mind kiváló ismerője a szakma titkainak, a mesterség megbecsülése ugyanugy a jellemzőjük, mint volt a régieké."

Élet és Irodalom, Bp. 197o. január 24.
XIV. évf. 4. sz. 5. lap

Kormis Dezső

művészetéhez közel áll Anna Margit írányzata.

Németh Lajos: Current Exhibitions.

The New Hungarian Quarterly, Budapest,

1968. 32. p.

209 l.

Korniss Dezső

az Europa-i Iskola művészcsoport tagja

Hárs Éva: Ferenc Martyn. Acta Historiae Artium Acad. Scient. Hung. Budapest, 1968. 3-4 sz. 3051

Kornis Dezső

műveivel kapcsolatosan nem beszélhetünk egy kimondott Szentendre-i stílusról.

Németh Lajos: Forty years of painting at Szentendre. The New Hung. Quarterly, Budapest, 1969. 33. p.

192 l.

Korniss Dezső

Kontrast
Metamorfózis
Illumináció c. művei említve

„A szentendrei művésztelep jubileumi Szállítása"
Magyar Nemzet 1968 szept 24.

Korniss Dersö

1. Puszta, olaj 43x32
2. Kontrasztal olaj

Magyar Művészet 1945-1969
Műcsarnok

Korniss Dezső

1. Kalligrafia 1959 repr.
   tegyes technika 50 x 35

Szentendrei festők tárlata
Ferenczy Károly Múzeum

Kovács Dezső

képei a szentendrei művésztelep jubileumi kiállításának harmadik termében láthatók.

A szentendrei festészet negyven éve (R. Gy.)
(Kultúra – Művészet)

Magyar Hírlap, 1968 szeptember 19. 9. l.

Korniss Dezső

1. Tűzsöklakodalom 1948 olaj, 120x300
2. Kalligrafia 1959 vegyes technika
50x35

Szentendrei festők társlata

Ferenczy Károly Múzeum

Korniss

Szerepel a székesfehérvári Csók István Képtár „Szentendrei művészet" c. tárlatán

D. J.: Képzőművészet

Vigilia 1970 I. sz. 61 old.

Kornis Dezső

Illumináció sorozata Résnul a Pannónia studióban.

Min dolgoznak a rajz- és bábfilmesek? (Ábel Péter)
(Kultura-Rüvészet)

Magyar Hírlap, 1968 július 6. G.l.

Kornis Dezső

Vajda Lajossal együtt az 1930-40-és évek között kialakult konstruktív szürrealizmus hive volt.

Bálint Endre: The Szentendre School. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1970. 38 p.

1891.

Korniss Dezső

Vajda Lajos ifjuhori barátja és szellemi elvtársa volt; 1935 és 1936 nyarán együtt dolgoznak Szentendrén és Sziget monostoron.

Bálint Endre: The Szentendre School. The New Hung. Quarterly, Budapest, 1970. 38 sz. 1891.

Kornis Verső

Emlitve

H Gy. A szentendrei művészek az árvízkárosultakért

Magyar Nemzet, Tp. 1970. júl. 26. 11. l.

Korniss Dezső, festő

A Pécsi Modern Magyar Képtárnak Dr. Gegesi Kiss Pál gyüjteményéből sok művet ajándékozott/Forgács Hann Erzsébet emlékgyüjt./Korniss két művel szerepel, Forgács Hann baráti köréhez tartozott. 222.old

ROMVÁRY FERENC: A Modern Magyar Képtár története Uj szerzemények I. 219.old

A Janus Pannonius Múzeum Évkönyve, 1967. Pécs, 1968

Kosmis Dezső

Fej. i grafikája (eml.)

Szerepel az ásvizkárosultakést szenderet táslaton szentendrén

H. Gy: A szentendrei művészet az ásvizkárosultakést

Magyar Nemzet 1970 VII. 26 11 old.

Korniss Dezső

a haladó magyar művészet méltó képviselője

Németh Lajos: „Hungarian Art 1945–1969." The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1970. 37 k.

1971.

Korniss Dezső

nem tartozott a szentendrei művésztelep-
hez, de gyakran dolgozott a városban.

A szentendrei festészet negyven éve (Németh Lajos)
(Kultura-Művészet)

Magyar Hírlap, 1968 szeptember 15. 9. l.

Kosztolányi Dezső

is Vajda Lajos nevét említi Barabás Tibor ebben a cikkben, 1929-ben ők is a Simplon kávéházban ültek Amerigo Totttal együtt.

Amerigo Tottné Rómában (Barabás Tibor)

Magyar Hírlap, 1968 november 24. 10. l.

Korniss Dezső

Említve

D.I.
Képzőművészet
Vigilia, Jo. 1970. jún.

1

Korniss Dezső

(1908) - festőművész, grafikus. Magán-iskolában, majd a budapesti Képző-művészeti Iskolán Csók Istvánnál és Vaszary Jánosnál tanul.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. /Fonó Györgyné, Kis Tomás/. Budapest, 1969

1-6171

2951.

Kormiss Dervő

Tűnőklakodalom c. műve (eml.)

Szerepel a szentendrei művészek
háslatán a fehérvári Bók István
Képtárban

Passuth Krisztina: Szentendre-
Fehérváron

Tükör 1969 XI. 25

Korniss Dezső, [ ] MDK

Az Arion egyik illusztrátora.

(f.f.): Lautpengető Arion 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1970. máj. 5.

Korniss Dezső

1926-kiállító művész. Párizsban, Brüsszelben és Amsterdamban jár tanulmányúton, később főleg Szentendrén dolgozik. 1935 Szentendrén és Szigetmonostoron népi motívumokat gyűjt.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. (Fonó György-né, Kis Tamás) Budapest, 1969. 295 l.

Kormiss Dezső

Gegensatz, 1947. repr.

100 Jahre Kunst in Ungarn
Museum am Ostwall Dortmund, 1971.

Kornisz. Dezső

Művei szerepelnek a szentendrei Ferenczy Károly Múzeum Ziállításán

Nápszava 1969 január 5
7. old.

Korniss Dezső

szerepel a szentendrei festők

őszi tárlatán a szentendrei Ferenczy

Károly Múzeumban

Nógrsova 1969 szeptember 12

2. old.

Kormiss Dezső
festő

Szentendrén dolgozott.

A magyarországi mű-tört. I. 528.
Corvina 1971.

KORNISS DEZSŐ

„Küzdés" c. sárga-feketa kolorítú festménye (eml.) kiállítva a szentendrei nyári tárlatan, a Városi Tanács nagytermében.

Vigilia, 1971. szept. 11.

Korniss Dezső, festő

- Küzdés c. képe a nemzetközi Városi Tanács kiállításán

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1971. nov. 640. l.

Komiss Dezső, festő

- részt vett az Új művek c. művészeti kiállításon

D. I.: Képzőművészet
Vigília, 1971. máj. 342. l.

Korniss Dezső, festő

- népi-primitív motívumokat gyűjtött és használt fel

Szántó Piroska: Életemből
Vigília, 1971. máj. 327.l.

Korniss Dezső

Az Európai Iskola tagjaként emlitve.

Ernyey Gyula: Magyar design; Ipari Művészet, 1969. III. 23. l.

Komiss Dezső, festő

– feleségül vette Szántó Piroska nővérét, Annát.

Szántó Piroska: Életemből
Vigília, 1971. máj. 326. l.

Kornis Dezső
festő

/1908/

Tő művei 1945 után keletkeztek.

A magyarországi műv. tört. 530.
Corvina 1971.

KORNISS DEZSŐ,festő

Szentenrei és Szigetmonosteron készült mutivumrajzai elvesztek,de 1945 után ezekből táplálkozott,ennek a felfedezett arány-rendszernek a szellemából születtek művei. 187.old

KAKOVALOVSZKY MÁRTA: Évi jelentés, 1965-66.
Korniss Dezső kiállitása. 187.old

ALBA REGIA,István Király Múzeum Évkönyve.VIII-IX.
1967-68. Székesfehérvár.

Korniss Dezső

Művei szerepelnek a Műszaki

Egyetem „K" épületében rendezett Ziálli-

táson

Magyar Nemzet 1970 december 15

4. old.

Korniss Dezső
festő

/1908/
Szentendvéhez kapcsolódik.

Magyar művtört. 10. 20.
képzőmű v. kiad. 1971.

MDK

Korniss Dezső festő

Németh Lajos könyvét ismertető
méltatója művészetéről a cikk.

Miklós Pál: A modern magyar képzőművészetről
20–25. o.

KRITIKA. BP. 1969. március VII/3

MDK

Korniss Dezső, festő

Megemlítve.

Körner Éva: Periodizáció és művénettörténet
25-29. o.

KRITIKA, BP. 1969. május VII/5.

Korniss Dezső

"Kalligráfiájának ritmusai"-t dicséri Szabó György: "Fa és erdő" c. beszámolójában, melyet a Mücsarnokban rendezett, "Uj müvek" c. kiállitásról ir.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. márc. 6.
XV. évf. lo. sz. 13. lap

Kornis Dersi

„Álarc"

„Tücsökhalodalom" c. Zépei

szerepelnek a „Szentendrei művészet"

c. Ziállításon Szekesfehérvárott

Pestmegyei Hírlap 1969 nov. 23

9. old.

Korniss Dersö

Műveivel szerepel a Szentendrei

művészet" c. Ziállitáson, Gyöngyösfelés-

várott, a Csók István Zéptárban

Pestmegyei Hírlap 1969 november 4

4. old

Korniss Dezső

műve szerepel az árvíz-
károsultak javára rendezett kiállításon,
Szentendrén

Képzőművészet

Vigília 1970 szeptember
630 old.

Korniss Dezső

műve hiányzik az „Art hongrois contemporain" c. párizsi kiállításról – neve említve

Képzőművészet

Vigilia 1970 július
489. old.

Korniss Dezső

. műveivel szerepel a székesfehérvári Csók István képtárt „Szentendrei művészet" c. kiállításán

Vigília 1970 január
61 old

Képzőművészet

Komáss Dezső

„Tücsökkalodulom" a Zége

szerepel a Szentendrei Őszi Tárlaton

Képzőművészet

Vigília 1969 november

776. old.

Komiss Dezső

neve említve

Kampis Antal „A magyar művészet a XIX. és XX. sz-ban" c. Könyvének ismertetése

Képzőművészet

Légyilin 1969 március
206. old.

Korniss Dersö

művével szerepel a Pest-
megyei képzőművészek tárlatai a
szentendrei műcsarnban - ecsetvé

Képzőművészet

Vigilia 1969 április
273. old.

Korniss Dersö

neve említve

– Németh Lajos: „Modern magyar művészet" c. könyvének ismertetése

Kiegyszőművészet

Vigília 1969 február
131. old

Korniss Dezső

neve emlitve

Vigilia,
1969 január
60. old.

Képzőművészet

Korniss Dezső
Illuminació 1947.

Szeretettel várom!

A Fészek Galéria
tisztelettel meghívja
1994. október 4-én, kedden d.u. 6 órára

"FEJEK"

KORNISS DEZSŐ

műveiből válogatott kiállítás megnyitójára

A kiállítást megnyitja:
KOVALOVSZKY MÁRTA

Megtekinthető: 1994. október 21-ig,
szombat-vasárnap kivételével naponta 13-19 óráig

47.

KORNISS DEZSŐ

1908-1984

Korniss Dezső

1

december 1-én lesz

hatvan éves

Képzőművészet

Vigília 1968 december
853. old.

Korniss Dersö

2

a 20-as évek elején bejutott

Podolini Volkmann szabadiskolájába,

Kipsömüvésszet

Vigilia 1968 december

853. old.

3

Korniss Dersi

a Képzőművészeti Főiskolán

Csók és Vaszary voltak a

tanárai.

Képzőművészet

Vigília 1968 december

853. old

Komiss Dersö 4

a Kassák vesette „Munka"-Zörten

is résztvesz

Képsímüverset Vigília 1968 december

853. old.

Korniss Dersö

5

1930-ban a Képzőművészet Új Társasága (KUT) fiataljai rögött tűnt fel Vajda lajossal, Kepes Györgyel együtt.

Vigilia 1968 december
853 old.

Képzőművészet

Korniss Dersö 6

a 30-as évek közepétől

Czentendrén és Szigetmonostoron fest

barátja: Vajda Lajos társaságában

Képzőművészet Vigilia 1968 december

853. old.

1) Korniss Dezső
festő

1908 dec. 1-én született Besztercén. Nyugapp
molnár, másik nagyapja erdész volt. Apja
ügyvédinok. Bp-re költöztek, közép-
iskoláit már itt végezte, rajzolni ta-
nult a Podolini-Volkmann féla rajz-
körben: Korniss Dezső 6.
képzőmű v. Alap. 1971.

i) Korniss Dezső

festő

iskolában.

15 éves korában 1 évet Hollandiában töltött.

1925 – a Bp. i Képzőmű v. Főiskola növendéke. Tanára bók István volt.

Körner: Korniss Dezső 6.

Képzőmű v. ~~Ki~~ Alap. ~~Bp.~~ 1971.

3) Korniss Dezső
festő

~~Ho~~ Kassák „Munka Kör" - éhez tartozott.

Kiállításuk „Új progresszív művészek" c., 1930 tavaszán a Tamás Galériában volt. Korniss Halas pendélete szerepelt itt.

Körner: K.D. 8-
képzőműv. Alap 1971.

4) Korniss Dezső
festő

1930-ban Párizsba utazott, ahonnan egy év múlva tért haza. A Szocialista Művészek hopostjához tartozott.
Görögkatolikus székely.

Körner: Korniss D. 16.
Képrőműv. Kiad. 1971.

4/a Korniss Dezső

festő

Korniss első szentendrei periódusát a há-
ború, a katonaság és a hadifogság zár-
ta le.

Második periódusa 1945 - 1950 ig tart.

1950 - 57 postszentendrei periódus.

Kalligráfiái.

Körner Éva: Korniss D. 16 - A.

Képzőműv. kiad. 1971.

5) Korniss Dezső
festő

Kistilmjei, Korásznai Gáborsal közösa.

/Monológ, Egy festő naplója/

Irodalom:

Kállai Ernő: Az Európai Iskola III.
kiállítása. Szabadszó, 1946 VI. 9.

Körner Éva: Korniss D. 17-18.

Képzőmű-Alap. 1971.

5] Korni

6) Kormiss Dezső
festő

Rabinovszky Marina: K. D. képei.
Tér és Forma, 1946, XI. 158.

K. D. – Mezei Árpád: Illuminációk.
Az Ensópai Iskola kiadványa 9. Bp. 1946.

Körner Éva: K. D. 18.
Képzőművészeti Alap. 1971.

7) ~~Korniss~~ Korniss Dezső

festő

Az Európai Iskola XXIX. kiállítása

1947 K.D.-képei /katalógus/

Hamvas Béla - Kemény Katalin: Forrada-

lom a művészetben. Bp. 1947. 66-69.

Körner: K.D. 18.

Képrőmű. Alap 1971.

8) Kormiss Dezső

festő

Kassák Lajos: Képzőművészetünk Nagy-
Magyarországtól napjainkig. Bp. 1947. 78.o.

Pogány Ö. Gábor: A magyar festészet
forradalmárai. Bp. 1947. 94.o.

Körner Éva: K.D. 18.

Képzőműv. Alap 1971.

9) Korniss Dezső

festő

Mezey Árpád: A szürrealizmus / A Mérnöki Továbbképző Intézet előadásai, Kézirat, Bp. 1962. 29-30.o.

Körner Éva: Magyar műrészet a két világháb. között. Bp. 1963. 62-64.o.

Körner Éva: K.D. 18.

Képrőmű v. Alap 1971.

10) Korniss Dezső

festő

Sobymár István: A Monológ és K. D. ~~[illegible]~~

Művészet, 1964. 8. 31. o.

K. D. kiállítása, Székesfehérvár, István

Király Múzeum. 1965. Katalógus.

Körner É.: K. D. 18.

Képzőmův. Alap 1971.

11) Korniss Dezső
festő

Hanlisch Lenke: A szentendrei festészet fogalmának tisztázásához. Műv. Tört. Ért. 1965. 3. 227-28. o.

Mezei Ottó: K. D. képei Siklesfehérvárott. Tiszatáj. 1966. 7. 559.

Körner: K. D. 18.

Képzőműv. Alap 1971.

12) Korniss Dezső
festő

Vas István: A félbeszakadt nyomozás.
Bp. 1967.
Hegyvári Rudolf: K. D. alkotói útja.
Magyar Műhely, 1967. 20. 36-47. o.

Körner: K. D. 18.
Képzőművészeti Alap 1971.

13) Korniss Dezső
festő

Dérényi Iván: K. D. hatvan éves. Vigilia, 1968. 10.
Solymár István: K. D. születésnapjára. Művészet 1968. 12. 26-27.

Körner Éva: K. D. 18.
Képzőmův. Alap. 1971.

(4) Korniss Dezső

festő

Németh Lajos: Modern magyar művészet. Bp. 1968. 104, 108, 112, 120, 124-126, 152. o.

A szentendrei művészet (kiállítás) Székesfehérvár, Istvánkir. Múz. 1969.

Körner: K. D. 18.

Képzőműv. Kiad. 1971.

15) Korniss Dezső
festő

Katalógus, Körner É. előszavával.

Képek:

Címlapon: Fuvolázó. 1950. Olaj, vászon.
45 x 30 cm. Körner Éva tul.

Körner Éva: K. D. 18.
Képzőművészeti Alap 1971.

16) Korniss Dezső
festő

Fej. 1928. Karton, pasztell, 41x35,5cm.
Mezei Árpád tul.
Szentendrei motívum II. 1935. Olaj;
vászon ~~22x42,4cm~~. 120x140cm. Külf.
m.t.
Körner Éva: K.D. 9, 11. old.
Képzőmű v. Alap 1971.

17) Kormiss Dezső
festő

1. Szentendrei motívum I. 1935. Papír, pastell. MNG.
2. Emlék. 1935. Papír, olaj 3X24 cm. A művész tul.

Körmendi Éva: K. D.
Képzőművész. Alap. 1971.

18) Kormiss Dezső
festő

3. Szentendre. 1945. Olaj, vászon. 22x42,4 cm. Mezei kápolna tul.

4. Figura. 1946. Papír, olaj, ragasztva. 32x24 cm. A művész tul.

Körner Éva: K. D.
Képzőművész. Kiadó. 1971.

19) Korniss Dezső
festő

5. Ellentét. 1947 - Olaj, vászon. 126 × 48 cm.
MNG.

6. Kántálók. 1946. Olaj, vászon. 60 × 85 cm.
A művész tul.

Körner Éva: K. D.
Képzőművész. Kiadó. 1971.

20) Korniss Dezső
festő

7. Bölcső 1947. Olaj, vászon. 20x30 cm.
Mezei Árpád tul.

8. Tüszőklakodalom 1948. Olaj, vászon.
~~40x50 cm. Ki~~ 120x300 cm. Esztergom, Ba-
lassi Bálint Múz.
Körner Éva: K.D.
Képrőmű v. Alap. 1971.

21) Kormiss Dezső"
festő"

9. Szerb temető" 1950. Olaj, vászon.
40 × 50 cm. Kolozsvári Ernő tul.

10. Fej. 1954. Olaj, vászon. 57 × 40 cm.
† műv. tul.

Körner Éva: K. D.
Képző műv. Kiad. 1971.

22) Korniss Dezső
festő

11. Naranc és kék. 1954. Olaj, vászon.
25,5 X 18,5 cm. t. művész tul.

12. Kollázs /Özvegy/ 1954. Papír. 31 X
X 23 cm. t. műv. tul.
Körner Éva: K. D.
Képzőműv. kiad. 1971.

23) Korniss Dezső
festő

13. L. 2. A. 3. 1959. 30×40 cm. Lakkrománc, olaj, karton. A műv. tul.

14. Met 22. 1963. Papír, tempera, románc 13×19 cm. A műv. tul.
Körner Éva: K. D.
Képrőműv. Alap 1971.

24) Korniss Dezső
festő

15. Met 22. 1963. Papír, tempera, zománc. 17,5 X 14,5 cm. + műv. tul.

16. Fej - egy szürmotívum variációja. 1968. Olaj, vászon. 40X30 cm. Kolozsváry Körner Éva: K.D. Ernő tul.
Képrőműv. ~~[illegible]~~ Alap. 1971.

MDK

Korniss Dezső, festő

Röviderre megjelenik a Mai magyar művészet c. sorozatban a Korniss Dezső - kötet.

—: Hír

8.

Népszabadság. Bp. 1971. febr. 17.

MDK

Kovács Dezső, festő

Új művek c. kiállítás, képcsarnok.

Rózsa Gyula: Stabil mobil 7

Népszabadság, Bp. 1971. március 11.

Korniss

„Calligraphy" c. mure

szerepel az alábbi tárlatra

– bozóky – : Looking back at the Exhibition of New Works

Daily News 1971 III. 27

Korniss Dezső

7

a II. világháború után az
„Európai Iskolához" csatlakozott.

Képzőművészet

Vigilia 1968 december
853. old

Korniss Dersö

8

A felszabadulást követő első években gyakran állított ki különböző társlatokon. Önálló kiállítása volt 1946-ban

Képzőművészet

Vigilia 1968 december

854-old.

Korniss Dezső 9

„Bucsú"

„Halott Zatona" c. mùvei emlitve

Kipsőmùvészet Vigília 1968 december 854. old.

Korniss Dezső

10

„Öreg udvar"
„Tavaszi délelőtt"
„Ábrázat" c. művei
emlékére

Képzőművészet

Vigília 1968 december
854. old.

Korniss Dezső 11

Rimbaud „Les illuminations"
c. ciklusához készített lírai monotipiálat.
– emlitve

Vigilia 1968 december
854. old

Képzőművészet

Koniss Dezső 12

a 40-es és 50-es évek fordulóján
at action painting, a tasizmus és
a kalligrafizmus felé fordult.

Képzőművészet

Vigília 1968 december
854. old.

Korniss Dezső 13

gyűjteményes tárlata volt
1965-ben a szekesfehérvári István király
Múzeumban.

Képzőművészet Vigília 1968 december
854. old.

Korniss Dezső 14

„Fej" (1935)
„Lámpa és hegedű" c. Zépei
emlitve

Képzőművészet Vigília 1968 december
854. old.

Korniss Dezső 15

„Emlék" (1940)

„Tücsökhalodalom" c. képei emlékve

Képzőművészet Vigilia 1968 december 854. old.

Korniss Dersö

16

„Kapu"

„Alkony" c. lépei emlitve

Képzőművészet

Vigilia 1968 december
854. old

Korniss Dezső

1945 részt vesz az Európa-i Iskola Művészcsoportjának megalakításában. 1947-48 a budapesti Iparművészeti Főiskola tanára. Legutóbbi tárlata 1965 Székesfehérvárott /gyűjteményes/

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon /Fonó Györgyné, Kis Tamás/. Budapest, 1969 295 l.

Korniss Dezső

1967 – a Pannónia Filmstúdió rajzfilm tervezője. Szürrealista, majd a non-figurativ irányzatot követő festő.

Ki kicsoda? Életrajzi lexikon. / Fonó Györgyné, Kis Tamás / Budapest, 1969

1-6171 2951.

Kopniss Dezső

vel ismerkedett meg Szentendrén
Szántó Piroska.

Körner Éva: Piroska Szántó Painter of Metamorphoses. The New Hungarian Quarterly, Budapest, 1969. 35. p. 178 l.

Kormiss Dezső

az 1930-as évek végén a Szentendre-i művésztelepen dolgozott.

Németh Lajos: Forty years of painting at Szentendre. The New Hung. Quarterly, Budapest, 1969. 33 p.

191 l.

MDK

Kornis Dezső

Alkony, o.

Kapu, o.

2o.sz.i müvek bp.i mügyüjteményekből, N.Gl.
1963.jul.

MDK

Korniss Dezső

Kapu, repr.

20.sz.i müvek bp.-i műgyüjteményekből, N.Gal.
1963. jul.

MDK

Korniss Dezső

Csendélet, o.

20.sz.i művek bp.i műgyűjteményekből. N.Gal.
1963. jul.

MDK.

Korniss Dezső

Mozaikterveiről

Magy r Nemzet 1967 jan.14.

M.D.K.

Korniss Dezső, festő

„Kompozíció" c. képét közli a Dezső.

Cr.Passuth: Pittura ungherese d'oggi, 6-7. old.
közöl.

Kiny.: "Ungheria d'oggi" maggio-giugno 1965.

Korniss Dezső

pasztellje szinesen
repr.

Budapest
1946. 365. p.

< Korniss Dezső >

könyve

< > Illuminációk.
Öt eredeti metszet.
Mezei Árpád ta-
nulmányával.
Bp [1946] Művész-
bolt 10 sztl. l.
5. t. 60 ft.

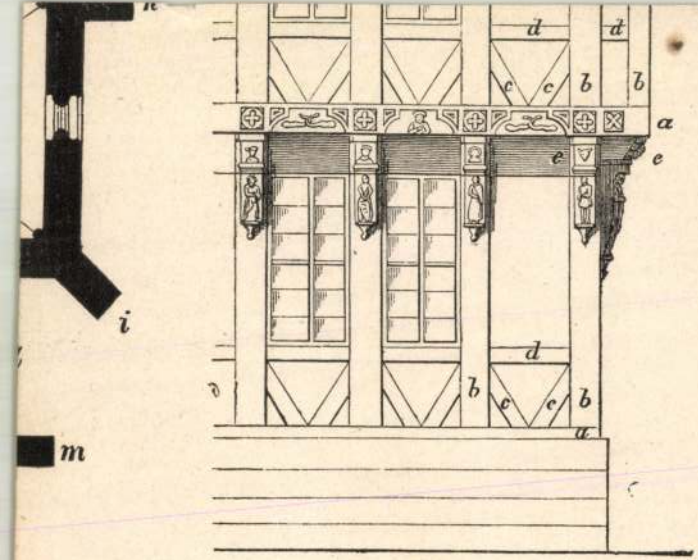

24.

Korniss Dersö

U. 4318

Szilassy ötvös kelyhe 1751-ből a zsol-
nai plébánia templomban

VI. 242.

MDK.

Korniss Dezső

Kiállitási meghivó 1966 okt.22.

Kornis Dezső

festőművész

KUT.Képzőművészek Ú Társasága kiállítása - Nemzeti Szalonban - képével szerepel.

Nagyarország
1930.I.12.

Kotnisz Dezső

Részt vett a Szentendrei Muzeumban rendezett helyi művészek őszi tárlatán.

„Angyalok" c. zománcfestményét mutatta be.
Legutóbb volt Székesfehérvárott kiállítása.

Vigilia 1965. XII.sz. 761.l.

M.D.K.

Kornis Dezső

"Nyári munkaruhájában" cimmel hozza a lap a müvész fényképét "Vidám élet a szentendrei müvésztelepen" c. riport keretében.

Szinház, Bp. 1947.juli.22-28.III.évf.3o.sz.
/A lap tévesen juli. 29-aug.4-et dátumozott./

/6/

MD.4

Komiss Desző
Desző

A szentendrei művésztelep
tagja volt.

Rózsa Gyula: Szentendrei gondolatok.
Élet és Irodalom, 1967. aug. 5 - 8 lap.

Kormiss Dezső

Szerepel a KVI jubiláris
kiállításán a Nemzeti Szalonban

Nemzeti Lipság 1937 XI. 21.

M.D.K.

Korniss Dersö, festő

Vajda Lajos köréhez tartozik. Szentendre hárait, utcáit festi, de azok művein mágikus erővel telnek meg. Ujabban a filmmel is kerdek foglalkorni, a montázs technikájával merész és gyors asszociáju műveket horok létre. Felculeci stifusa rokon a filmével: a feres-ferete vag vörös vonalas rajzain vibrát a ritmus, s a művész keresi a morgás problémáinak megoldását.

Cr.Passuth: Pittura ungherese d'oggi, 9. old.

Klny.: "ungheria d'oggi" maggio-giugno 1965.

M. D. K.

Kotnis Dezső festő

1941 ben részt vett a szocialista művészek kiállításán a Vasas Székházában.

Bokros Biermann. Bp. é.n. 15,

Korniss Dezső

Szentendrei házak, olaj

Szentendrei festők III. kiáll. Szentendrei Ferenczy Károly Muz. 1953. aug. 1.

Korniss Dezső
festő

rós

Az uj magyar mű-
vészet önarcképe. ♀
[Bp 1946] 22 – 24. l.
önarcképpel.
Szül. Besztercén 1908.
Podolini festőiskolájá-
ban kezdett tanulni.
1923-ban a Gyermekvédő
liga utján Hollandiába
került. Egy év mulva haza-
jott és Podolininál tanul
tovább. Sok hányattatás
után bejut a Képzőm-fő-
iskolára, hol Csók és Vaszary
voltak mesterei. De inkább
a legmodernebb művészek
érdekelték. Kubista irány-
ban kezdett dolgozni, ott

♀ Europai Iskola 7-8 m

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

MDK

Korniss Dezső

Dobay J: A szentendrei Müvésztelep kiáll.
Sz.M. 1953, 24o l.

Lábatlan (Komárom)

* Ref. templom, a homlokzat
gyes gúlasisakos toronnyal, melyhe
emeleti része a XVIII. század végé
kapu. A nyolcszög három oldalával
tikus, vakablakká alakított ablak.
Részben álló keritásfallal. Épült a
va.
(Esztergom vármegye. MV és V. Bp. é. n

MDK

Korniss Dezső

Európai Isk. Francia-Magyar kiáll. rendezte

Pán I: Az Európai Iskola. Index, 21-24. 1947.

Korniss Dezső

képek és monotypiák

MDK

Pán I: Az európai iskola. Index, 21-24. 1947.

MDK

Korniss Dezső

Európai Isk. II. csoportkiáll.

Pém I: Az európai iskola. INDEX 21-24. 1947.

MDK

Pécsi Csoport tagja

H. Képaláiv. Szab. Szervezete I. kiáll. Pécs, 1946. dec.

Korniss Dezső

MDK

részt vett az Európai Iskola I. csop.kiállitásán

Pán I: Az európai iskola. Index. 21-24. 1947.

MDK

Korniss Dezső: Illuminációk
5 eredeti sokszinü metszet. Európai Isk. kiadv.

Pán I: Az európai iskola. Index, 21-24. 1947.

MDK

Korniss Dezső

Európai Isk. tagja, festő

Bán I: Az Európai Iskola. Index, 21-24. 1947.

Korniss Dezső

Artner T.: A szentendrei művésztelep jub. kiáll.a
Sz.N. 1956. aug. 21.

Korniss Dersö festőm.

Szerepel a kiállításon

Nonlogi: A neutendrei művésztelep jubiláris kiállítása

Népszava 1956 okt. 3. 84 évf. 233 n. 6 l.

MDK

Korniss Dezső

/e.a./ : Fiatal művészek a Károlyi-palotában.
Ujság. 1927 febr. 27.

Kornis Dezső

Kép, repr.

Új Szín

1930. 7. 7. 47. l.

Budapest, 1920 április 22.

iványi Gyuláné urasszonynak,

Budapest

y rég esedékes

alni sziveskedjék, mert erre tovább

kezeinkhez nem jutna, ugy annak

kiváló tisztelettel

BELVÁROSI VÁSZONÁRU R. T.

-61.

NDK

Korniss Dezső festő

Kollektív kiállitás. 1947. nov. Magy. Művészet. 1948. 43 l.

MDK

Korniss Dezső

Népszava, 1947. márc. 27. 4 l.

M.D.K.

Korniss Derső, festő

nevét, az egymással ellenkező irányzatok jelzésére, azok közt az ismert művészek közt emliti a szerző, akik a non-figurativ irányt képviselték.

Lajos Németh: Visionäre Maler

Studien, Bd.I. 1966. Hrsg. Zoltán Halász 199. old.

Kornis Dezső

Neve emlitve

Kritika 1966. jún.

Kormiss Dezső

Neve említve

Fejérmegyei Hírlap 1966. jún. 26.

M . D.K.

Korniss Dezsö

Bartók emlékére c. festmény

Szij Béla: Bartók a képzömüvészetben

A Magyar Nemzeti Galéria Közleményei V. Bp. 1965.

145. l.

Kormis Dezső

V. Visegrádi u. 5/c.

MKSz 1947

Kornis Dezső festő M.D.K.

tz Európai istola tagja volt

Kampis, hagy. mūr. Bp. 1960 541.

Kormiss Dezső

Két nyáron együtt dolgozott Vajda Lajossal Szigetmonostoron 1934-35-ben a „motívum-gyűjtések" idején, amikor teljes szellemi egységben, azonosan fogalmazták meg célkitűzéseiket, de később útjaik elváltak és emberileg is eltávolodtak egymástól.

Bálint Endre Hatvagyok naplójából 109. old.
Bp. Magvető 1972

Korniss Dezső

tető

A „Progressív fiatalok" c. kiállításon szerepelt.

Képzőmű Almanach 3. S.

Corvina 1972.

1) Korniss Dezső

festő

„Tanyaszakadalom" c. képe

„Mezei Vénusz"

„Tél" c. képei.

Képrőmű v. Almanach 3. 16., 17.

Corvina 1972.

Korniss Dezső

festő

~ szerepelt a székesfehérvári bók

István Képtár ≠ szentendrei ki-

állításán.

Képrőmű. Almanach. 3. 15.

Corvina 1972.

Korniss Dezső

festő

~ a Főiskolán Bók István volt

a mestere.

Képrőmű v. Almanach 3. 9.

Corvina 1972.

Korniss Dezső 1.

Tücsöklakodalma szerepelt a kiállításon (Csók István Képtár, Szfvár). A művész festői szemléletmódja (a technikai rész) közel áll Vajdáéhoz. A műben írlésbeli forradalom mentvégbe, hasonlóan Szinyei Majálisához. Ellentumend a hazai tradicionális festői módnak. Franciás szellemű (miros-picassói alakzatok).

Szobadi Judit: A szentendrei művészet; Képzőművészeti Almanach 3; Corvina 1972, 16. l.

Korniss Dezső

a Kassák Lajos szerkesztésében megjelenő „Kettőnka" c. lap körébe tartozott.

Benza László, Bernát György, Erdei Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Budapest 1973. 1335 l

7691

Korniss Dezső

tanult a Podolini-Volkmann Artur,
vezette szabadiskolában.

Mezza László, Mernát György, Erdei
Ferenc stb.: Budapest Lexikon, Buda-
pest 1973. 1335 l

962 l

Korniss Dezső"

a pentendrei „Európai Iskola" tinteletbeli tagjának tekintették.

Nagy Zoltán: Looking back at the „European School". The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 55 p.

1881

Korniss Dezső"

művei szerepelnek a székesfehérvári „Europa Iskola" tárlatán. Jelentős művei „Tücsök esküvő" és „Hódolat Bartóknak."

Nagy Zoltán: Looking back at the European School. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 55. p.

190.

Korniss Dezső"

Közölt művei, (kines):
„Tücsök házasság",
„Hódolat Bartóknak."

Nagy Zoltán: Looking back at the European School. The New Hungarian Quarterly, Budapest 1974. 55 p.

192

2.

Korniss Dezső

Festészete a szürreális jelleg ellenére nem spontán, sem szenvedélyes nagy jötékos (Kapu, Mezei Vénusz, Tél). Ez utóbbit a szerző Kandinszkij könnyed bagatellek-jével veti egybe („tiszta derű").

Szabadi Judit: A szentendrei művészet; Képzőművészeti Almanach 3; Corvina 1972, 17. l.

Korniss Dezső 3.

Vajda Kék szörnyét 10 év választja el Korniss Tücsöklakodalmától.

Szabadi Judit: A szentendrei művészet; Képszőművészeti Almanach 3; Corvina 1972; 17. l.

Korniss Dezső

festő

„Mezei Vénusz"

1947. Olaj, vászon.

200 x 60 cm. Repr.

Képzőművészeti Almanach 3

Corvina 1972

Kormos Dezső

Bálintot
Az öt, Vajdát és ~~Kormost~~ összekötő absztrakciós
hajlamot tekintve, ez utóbbi a legtartózkodóbb.

Szabadi Judit: A szentendrei művészet; Képzőművészeti Almanach 3; Corvina 1972, 17. l.

Korniss Dezső
festő

„Tél" 1948.
Zománc, olaj, vászon.
30 x 77,5 cm. Repr.

Képzőművészeti Alapok 3
Corvina 1972

Korniss Dezső

Tél. 1948. Zománc, olaj, vászon. 30 x 77,5 cm.
Mezei Vénusz. 1947. Olaj, vászon. 200 x 60 cm.

Képzőművészeti Almanach 3, Corvina 1972

Komiss Dezső, Jestő

Dedikál.

– : Írók a könyvsátraknál 8.

Népszabadság, Bp 1973. jun. 3.

Korniss Dezső, festő

Megemlítve.

Horgas Béla: Beszélgetés Bálint Endre festő – művészel 24–25.

Gyermekünk, Bp. 1972. október XXIII

10.

Korniss Dezső M.D.K.

festő

1948-ban Londonban rendezett kiállításon szerepelt. 1958-ban Hollandiában tartott tárlatot. — A Royal Szálló, a Dereglye utcai O.T.P.-ház, a kecseli iskola sgraffito, illetve kerámia, mozaik díszeit készítette

Sobyniak István: A „Monológ és Korniss Dezső" Művészet, 1964. aug. – 31 lap.

MDK

Kornis Dezső

Ritmus, sgraff.

" "

Mozaikoszlop

HNG.

Felszabadult Bp müvészete N.Szal. 1960.

M. D. U.

KORNIS DEZSŐ

Kecel, ált. iskola vasbeton szerkezetei

Építész: Borvendig Béla

(1958-1959)

Magyar Építőművészet 1961. 3. sz. 17. l.
18.

Korniss Derső
festő

Várlat a Dregely utcai OTP-ház
feldíszítéséhez. 1954-1958 hozbács.
(negyzo)

Körner Éva: Néhány támpont a Korniss jelenség.....
Művészet, 1974.november - 9.oldal

Kornis Dezső
iparművész

M.D.K

A kecelli iskola részére készített
nonfigurativ üvegfalat

Molnár Éva: A Gellért – szálló üvegablakai
Művészet, 1962. augusztus – 26 lap

Kósnis Dezső

(1908)

Ritmus, 1958, Sgraffito, 250 x 300 cm.,
Dereglye u. 3.

Ritmus, 1958, Sgraffito, 195 x 140 cm.,
Dereglye u. 3.

Mozaikoszlop, 1959, 300 cm, Royal szálló.-

+ felszabadult Budapest művészete.

Budapest, 1960. Kiállítás 30 l.

Komiss Dezső

Faldíszítő munkákat is kérített.

Aradi Nóra: Képzőművészet és munkásmozgalom – Bp. 1974. 314.

M.D.K.

Kornis Dezső festő

Az 1950-ben szervezetileg megszüntetett Európai iskola volt tagja, mai is hasonló szellemben dolgozik.

A tasizmusnak és egyik vállfajának a kalligráfiának legjobb magyar képviselője.
Foglalkozik épületdiszitő mozaik és kerámia tervezésével is. Avantgarde szellemü film készitéséhén is részt vett.

Németh Lajos: Szocialista realizmus és modernista törekvések mai festészetünkben, Bp. 1967. 23.l.

KORNIS Dezső

Kaligráfia (Zöldmocsár)1959,lakkzománc,75,5x107,5 -
91.71 8.p.

Új Művészet

KORNISS Dezső

Vörös-kék figura, 1945, üveg, olaj, 25,5x17 - 91.1.24

Új Művészet

KORNISS Dezső

158, 188

Oltványi 1991

yének mesterei voltak még Pjotr
ötvösök, akiknek mesterjegyei
kosz peremén. Egyikük minden bizony-
.

lacsony talpat kovácsoltvas
A diszkosz tányérrészének kihajtott
kkel végződő mezőben vésett egyházi
ISTEN BÁRÁNYA, AKI ELVESZI A
a kehelyben fekvő gyermek Jézust
entlélek kitárt szárnyu galambja
őbb mezőjének félkaréjában lé-
gy tehát a Gyermek, a Galamb és
tháromságot jeleniti meg. A
l tekint szeretetteljesen, mellükön
usu kezekkel. Az egész jelenetet

KORNISS Dezső

P.SZABÓ Ernő: Szentendrei sokadalom. = Uj Magyarország, I.évf. 195.sz. 1991. dec. 12. 11.p.

187.
Concha Győző: Politika. Bp, 19

261.
Cotel Ernő: A hengerlés alapel
és Társa.

346.
Class, Heinrich - Reventlow, E
politik seit 189o. Berlin, 19o

795.
Claassen, Walter: Die soziale
Volkes. Leipzig, 19o4, Duncker

364.
Czére Béla: Az árufuvarozás ké

16.
Csákány Sándor-Lugosi Armand:
tartás a faiparban. Bp, 1956,

HATVAN

TIMÁR ÁRPÁD

1091 Budapest
Üllői út 119.

A Hatvany Lajos Múzeum

HATVAN, KOSSUTH LAJOS TÉR 3.

MEGHÍVJA ÖNT

Korniss Dezső

„REZEDA 9" A RABLÓK MEG A PÁSZTOROK
C. KIÁLLÍTÁSÁRA

1977. OKTÓBER 2-ÁN 11 ÓRAKOR

MEGNYITÓT MOND:
SZABÓ JÚLIA MŰVÉSZETTÖRTÉNÉSZ

A KIÁLLÍTÁST HEGYI LÓRÁND
ÉS KOVÁCS ÁKOS RENDEZTE

A kiállítás nyitva: hétfő kivételével naponta 13—18 óráig

A Hatvany Lajos Múzeum

HATVAN, KOSSUTH LAJOS TÉR 3..

Korniss Dezső

ILLUMINÁCIÓK c. kiállításával

KÖSZÖNTI A 70 ÉVES MESTERT

1978. december hó 3-án, vasárnap délelőtt 11 órakor

KURTÁG GYÖRGY zenéje után

Dr. NÉMETH LAJOS mond bevezetőt

A kiállítást HEGYI LÓRÁND és KOVÁCS ÁKOS rendezte

A kiállítás nyitva: hétfő kivételével 13 — 18 óráig

KORNISS Dezső

90 2. 65
3. 40,42
91 1. 23,27
2. 10,14,15,27,50
3. 62,67
4. 26,72
5. 13-16,60
6. 22,23,25
7. 6,69, 12,13,32
9. 11,15,73
10. 58,75,76,77
11. 64,73

Új Művészet

KORNISS Dezső

MATITS Ferenc: Bécsi körkép - magyar szemmel. =
Magyar Nemzet, LV.évf. junius 9. lo.p.

Wien, Österr.Mus. 20.Jh.Kunst, Reduktivismus -
Abstraktion c. kiállitásán vett részt Frey Krisztián,
Korniss Dezső, Nádler István, Hencze Tamás

festőink oeuvre-jével mérhetők össze,
vészetünk alakulására hosszabb időn
egyénisége gyakorolt. Szinte ideálja-
excellence művésznek, aki eszményi vi-
l, töretlenül egyvonalú akaraterővel
ökéletesebb vásznain s aki, dacolva
a gúnnyal, művészi igazságába vetett
pályáját.

Korniss Dezső, grafikus

Nő a tükör előtt c. rajzfilm

rajzait készíti

Fenyik Flóra: Nyakiglab és Telezsák

2.

ESTI HIRLAP, Bp. 1963. szept. 13.

Korniss Dezső

Körner Éva és Beke László: Expozició Fotóművészet cimü tanulmánya foglalkozik a müvész kollázskisérleteivel

magyar Hirlap 1981/3/6/6

Varga: A hatvani muzeum közleményei

KORNISS DEZSŐ

emlitve ld.Márffy Ödön

Salamon Nándor: Dévényi -gyüjtemény.Esztergom,Balassa Bálint Muz

UJ TÜKÖR 1983.XX.évf.29.sz.4.o.

KORNISS DEZSŐ

említve ld.Paizs László

Lóska Lajos: Meditáció.Bartók 32 Galéria

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.15.sz.4.o.

ORT
L'ART
S
PF. 27.

BUDAPEST, 19 84. január 20.

ÜGYINTÉZŐ:

ELŐADÓJUK:

IKT. SZÁMUNK: 56/1984

tár tételes reviziója során
ról a dokumentumokról, amelyeknek
. Tekintettel a könyvtári állag
tségére és ezen tul is apellálva
érzésére, nyomatékosan felhivom
listában foglalt botrányos tények-

minden munkatársa nézze át a lis-
znált könyvekkel illetve a tudomása
l. A lista átnézését - abban az eset-

KORNISS DEZSŐ

emlitve

Salamon Nándor:Válogatás magángyüjteményekből.Győr,Miesarnok

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.28.sz.4.o.

SZERZŐDÉS

munkavégzésre irányuló egyéb jogviszony létesitéséhez

rejött egyrészről a MTA Müvészettörténeti Kutató Csoport (Bp. I. Uri
másrészről

munkahelye:

lakcime:

. száma:

tt között az alábbi feltételekkel:

lvégzendő feladat részletesen:

KORNISS DEZSŐ

emlitve ld.Bálint Endre

P.Szabó Ernő: A kollázs a magyar művészetben.Kassák Emlékmuzeum

UJ TÜKÖR 1982.XIX.évf.36.sz.3.o.

kifizetésre kerülő dijból progressziv jöv.adó és községfejl. hozzájár. kerü
evonásra.

udapest, 197.....

.....
megbizott

.....
megbizó

TISZTELET KORNISS DEZSŐNEK

BAK IMRE
HENCZE TAMÁS
KESERŰ ILONA
KLIMÓ KÁROLY
NÁDLER ISTVÁN
NAGY KATALIN
TÓT ENDRE

Megnyitó:

1990. december 4. kedd d.u. 6 óra

A kiállítást megnyitja:

NÉMETH LAJOS

1990. december 4. • 1991. január 4.

FÉSZEK GALÉRIA • 1073 BUDAPEST
Kertész u. 36.

KORNISS Dezső

FÉSZEK MŰVÉSZKLUB
Budapest VII., Kertész utca 36.
Postacím: Budapest
Postafiók 8.
1400

F.k.: Galambos Tibor — Szövorg Ny.

DÍJELŐLEGES

BUDA
FONS
JEGY

Timár Árpád

H.

Üllői ut 119.

1091

Korniss Dezső, festő-grafikusművész

Immár hagyomány, hogy kétévenként képzőművészetünk java termését láthatjuk – most a lipesti műcsarnokban nyílt meg az Országos Képzőművészeti kiállítás. – Igazán inspiráló Bálint Endre, Korniss Dezső mértékadó részvétele, de a középnemzedék és a fiatalok is jó energiakkal vesznek részt.

Losonczi Miklós: Országos képzőművészeti kiállítás.
Vas Népe, 1984. ápr. 7.

Korniss Dezső, fiztő-grafikusművész (1908-1984).

Magyar Gobelin 1945-1985.

A jubileumi kiállítások sorában a Műcsarnokban látható 1985. okt. 15-dec. 1.-ig a magyar gobelinművészet. – A textilművészekkel egyidejűleg Barcsay J., Domanovszky E., Gadányi J., Hincz Gy., Korniss D. és mások falikárpitjait látjuk.

A kiállítást rendezte: Kratochvill Mimi.

Műcsarnok és Kamaratermei,
1985. okt.

Korniss Dezső (1908–1984)

Festőművész

Ziállítás Finnországban „Mai magyar festészet" címmel ápr. elején nyílik

a Műcsarnok rendezésében.

Műcsarnok és Kamaratemci

1985 március

Korniss Dezső N.
festő-grafikusművész

A XI. Urz. Grafikai Biennálé újdonsága, hogy a szentendrei műhely kollektív tárlaton mutatkozik be. Az időseb nemzedék Barcsay J., Korniss D., Bálint E., Szántó T. szerepelnek műveik.

Stúdió '81, T.V.

1981. dec. 8.

KORNISS DEZSŐ

EMLITVE LD; Birkás István

Erdész László: B.I.képei.Székesfehérvár,István király Muzeum
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/14.sz.4.o.

jévé a Benyoszky-kápolna előtt ma is
tudással renovált és még igen jó karba

Ez a másfél évszázadot látott
egyik kiváló nevezetessége, mert elsőra
véleménye szerint, az összes létező p
elé helyezve, komoly muzeális értékév

Évlapjaink olvasóinak figyelmét n
műtárgyakra, e sorokban felzarándol
Kálvária-úton és végig szemléljük a
alkotásokat.

A Batthyány Lajos-útról jobbra
tünik a kivitel szempontjából is első
Gezemáni-kertben ábrázolja, amint a
ajánlja az Úr angyalának, ki felette le
jelenetét látjuk, amint Júdás a Megvál
jával elárulja. A harmadik státió eg
szobor-csoport, amint három poroszló
tott Jézust. A negyedikben a töviss
buzogányos náddal. Az ötödikben J
követve, vállán viszi keresztjét és t
hatodik a keresztre feszítés megrázó
egyik hóhér most veri a szeget, bal
fekszik, a másik poroszló pedig lábai
állnak, fehér lovon ülő vezérükkel.
szobornak mintázott összekötözött Jéz
palástban ül, szeme kendővel átkötv

Mint láthatjuk e rövid leirásból
tárgyai sem fedik a szokásos és gya

KORNISS Dezső

"...Vajda Lajos és Korniss Dezső a harmincas évek közepén megkisérelték, az uj művészetet a népművészetből kiépiteni, ez, elsősorban Kornissnak, csak 1945-után sikerült s ekkor is jobbára elszigetelt kisérlet maradt."

Láncz Sándor: Képzőművészeti krónika. = Jelenkor, 1983/6. 579.p.

Buon Natale

Kornis Dezső, festő-grafikusművész /1908-1984./

Feuer Gábor: Magyarország Hollandiában.

4. Enteriőr Hencze Tamás, Kornis Dezső és Bak Ymre munkáival. /repr./

Művészet, 1984. október, 50-old.

KORNISS DEZSŐ

említve ld. Szemadám György

Sik Csaba: Sz. Gy. kiállitása. Fényes Adolf terem
UJ TÜKÖR 1980./XVII./9.sz.4.o.

s scientiae

est subiectum huius scientiae. Sic
iam, sicut obiectum ad potentiam vel
gnatur obiectum alicuius potentiae
nia referuntur ad potentiam vel habi-
ur ad visum inquantum sunt colorata,
tum visus. Omnia autem pertractantur
: vel quia sunt ipse Deus, vel quia
incipium et finem. Unde sequitur
scientiae. - Quod etiam manifestum

KORNISS DEZSŐ

említve

Sik Csaba: Geometrikus és strukturális törekvések. Óbudai Galéria

UJ TÜKÖR 1980/XVII/44.sz.3-4.o.

No.2. Géza Galavics: Progra

/Programm und Kunstwer
Entstehung und zeitge
Gemäldes in Ungarn/ B

The book is a profound hist
the birth of a Baroque pain
Bishopry of Szombathely. Th
of the patron, the changes
different interpretation
a German summary.

No.3. Julia Szabó: A magyar
de l'activisme hongro

The book deals with the his
of the Hungarian avant-gard
arts. This group was estab
painter and survived in Bud
Vienna 1919-1925. Kassák w
reviews on art Tett /Action
Kassák were the Sturm /Berl
was in connection with the
Gubists and the Italian Fut
deeply influenced by Russi
comprehensive study on the
1910-1920 years.

KORNISS DEZSŐ

említve ld. Nádler István

Sik Csaba: Tendenciák 1970-1980. Óbudai Galéria

UJ TÜKÖR 1980/XVII/28. sz. 3. o.

et Dominum nostrum, per ea, quae
manae lumine certo cognosci non p

3. Quomodo sonat doctrina de
Dei?

Scholastici non tantum cogno
bilitatem Dei exsistentiae affirm
autem inter eos de quaestione, ut
a priori vel tantum a posteriori.

Demonstratio a prioriex onto
terius concludit, e contra demons
posteriore ad ontologice pri·s co
tum (demonstratio a priori) et ex
a posteriori).

KORNISS DEZSŐ

emlitve
ld. Ámos Imre

Székely András: Tisztelettadás
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/18.sz.24-25.o.

402.
Fül-Orr-Gége-Gyógyászat : a Mag
rata / főszerk. Székely Tamás ;
pád. - 22. évf. 1. (1976, márc.
Révai Ny.). - Ill. ; 24 cm.
Negyedévenként.
Indulás: 1955, 1. (febr.).
ISSN 0016-237X : 120 Ft évenkén

403.
Fürge Ujjak / fel. szerk. Villár
kiadó, 1976 (Budapest : Egyetemi
Indulás: 1. évf. 1. sz. (1957, n
36 Ft évenként : 6 Ft számonként

404.
Fürge Ujjak Könyve / szerk. Vill
Alföldi Ny.). - Ill. ; 20 cm.
Indulás: számozatlanul. Megjele
A leirt kötet számozatlan.
32 Ft.

405.
Gabonaipar : a Gabona Tröszt és
fel. szerk. Kalamár Károly. - 23
Zrinyi Ny.). - Ill. ; 29 cm.
Kéthavonta.
Indulás: 22. 1. (1975).
Tj.: angol, német és orosz nyelv
ISSN 0133-0918

UJ TÜKÖR 1980./XVII/ 13 sz. 43 o.

KORNISS DEZSŐ

említve + repr. Narancs és kék 1954

ld. Hódler István

Székely András: Még majbb magyar művészet ?
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/41.sz.23.o.

.....

.....ig.

ai alapján irandó munkáinak
vtára részére megküldeni szi-

KÓRÓDI Jenő
Ádámos, 1922. október 7.
IA Képz. Főisk. Kvár, festő

Banner Erdély

Banner Erdély

és rajtam keresztül O

- Sokat fecsegsz - akarsz kibújni a csász meg, amit követel tőle

- Én nem hallgatok Quirinus püspök -, mer én Istenem, akit imádo fölötte áll, mindent m származik és minden be

- Túl sokáig éltél, Maximus. - Ide teszik az áldozatot, szörnyü get életednek.

- A kinzás, amivel a halál örök életet a

Kornisa Dessů, kstů

L: Egry József

–: Heti ajánlat 3.

Új Tükör, B p. 1986. már 16. XXIII/11

Komiss Dezső, ksb

L. Bálint Endre

_: Horzai Tükör

43

Új Tükör, Bp. 1986. máj. 11.

XXIII/19

KORNISS Dezső

György- Patali 1990	10–13, 16, 22, 25, 26, 32, 33, 51, 60, 61, 65–67, 70, 74–77, 79–89, 92, 97, 104–106, 108, 109, 117, 118, 130, 137, 141, 142, 144, 151–155, 158, 185, 186, 203, 206, 207, + ll.

Figure 3-2. Choose the Sized To Text command if you want to expand or contract the object to accommodate your text.

ord Processor Tool

The Word Processor tool is PowerPoint's most powerful text tool, providing full control over the appearance of text. The Word Processor tool is your basic tool for most text entry applications. Use the Word Processor tool to add text to

- Title and summary slides
- Slides containing lengthy quotations
- Wide, single-column lists in sentence or indented-outline format
- Double-column lists of words or short phrases
- Text or numeric information presented in table form

Advantages

- The Word Processor tool offers full control over alignment, line spacing, tabs, and indents.

KORNISS Dezső

egy festménye a Perčić-gyűjteményben

ld. Perčić 116.p. + ill. 111.p.

(Németh Lajos szerint hamis!!!

ld. Új Művészet 1991/4. 26.p.)

nslating Numbers
o Charts and Graphs

KORNISS Dezső

Bálint Endre plakátja Korniss D. 1945 utáni kiállításához

HAULISCH Lenke: Az 1980-85 közötti uj szerzemények kiállítása Kiscellben. = TBM XXIV. Bp., 1991 236.p.

174 p.

s : se fixer un objec-
atteindre – comme
ans le romantisme
e de l'art dit majeur ;
dre réputé mineur et
e ce qui semblait être
ien sûr, au jazz et au
tt, Genet et jusqu'à
anteuse de cabaret
önberg, la fille des
r-compte *Wozzeck*
erg, il est clair que,
e créatrice du 20e siè-
on des individus, et
que du monde nous
fication d'une fron-
e le majeur et le
t de l'autre et vice-
ourd'hui, des musi-
isent à créer dans un
si Laurie Anderson
s salles de rock à
«musique difficile».
– et c'est le cas des
t-modernes – ne
ésonner les accents
es» dans les temples
érieuse», et parfois

t pictural s'impose.
e sérieuse» est sou-
mmanes pour distin-
es musicales jugées
out de même dans le
Par son côté bien-
me même de «pein-
ourire, surtout si on

nous faire découvrir une Ecole de Vienne jusque là presque entièrement méconnue. Mais de l'autre, il y a le créateur – forcément partial – que de nouvelles fonctions à l'Ircam et ailleurs amènent à prendre une part importante dans l'orientation de la musique dite contemporaine en France. Et c'est là que réside le problème : les jeunes compositeurs bénéficiaires de sa sollicitude sont bien évidemment les plus respectueux de ses propres options esthétiques, mais pas nécessairement les plus remuants ni les plus novateurs.

«Le pire est que Boulez n'est pas n'importe qui», ajoutait le pianiste noir américain Cecil Taylor après avoir commenté un texte du compositeur condamnant le jazz. Tel est l'auteur du *Marteau sans maître* et de *Répons* dans son ambivalence : admirable dans ses passions créatrices, détestable dans son mépris envers tout ce qui échappe à son entendement. D'où la dichotomie absolue entre le style des œuvres picturales présentées au Centre Pompidou et l'état d'esprit qui anime les compositeurs recrutés pour travailler, à quelques mètres de là, dans les sous-sols de l'Ircam.

Imaginerait-on que la peinture se soit tout à coup arrêtée à l'esthétique de Pierre Soulages, l'architecture à celle de Le Corbusier et la danse à celle de Maurice Béjart ? Sans doute Boulez est-il lui-même conscient du déséquilibre causé par sa trop grande personnalité puisqu'il a récemment déclaré trouver judicieux que l'on subventionne d'autres centres que l'Ircam : des centres qu'il souhaiterait choisis en fonction de leur compétence, de leur sérieux, mais aussi de leur originalité. Nous sommes pour notre part convaincu que l'alternative apportée

KORNIS Gilba antalo

VARGA Gyula: Adatok a debreceni asztalos céh és a népi butor történetéhez.=A Debreceni Déri Muzeum Évkönyve 1988 (1990) 123.

KORNISS Dezső

PERNECZKY Géza: Kisérlet egy legenda racionalizálására : György Péter - Pataki Gábor: Az Európai Iskola és az Elvont Müvészek Csoportja. Bp., 1990 [rec.] - Buksz, III. évf.2.sz. 1991 194-211.

KORNIS Dersõ

ROMÁN József: (Fel)szabadult müvészet. -
Valóság, 1991.7.sz. 95.p.

KORNISS Dezső

37.r.

ARS HUNGARICA
XIX.évf.1.sz. 1991

TANULMÁNYOK

Hegyi Lóránd: Kalligráfia, absztrakt expresszionizmus, informel Magyarországon 1958–1970 között 3
Keserü Katalin: Pop art Magyarországon 15
Hegyi Lóránd: Struktúraelvű és geometrikus művészet Magyarországon 1968–1980 között 29
Andrási Gábor: A Zuglói Kör (1958–1968) 47
Mezei Ottó: A Szürenon és kisugárzása 65

DOKUMENTUM

Molnár Sándor: A festői elemek analízise (1962) 85
(Sajtó alá rendezte: Andrási Gábor)
Dokumentumok a Szürenon és kisugárzása című tanulmányhoz
(Összeállította: Mezei Ottó) 111

KORNISS Dezső

VADAS József: Kétszemélyes muzeum : A fehérvári Uj Magyar Képtár. - Mozgó Világ, 1991. 6.sz. 44. p.

KORNISS Desző

A magyar kultúrából hiányzik a középkori eredetű, népivé vált képi nyelv... A magyar naívok tehát nem támaszkodhattak ilyenfajta képi hagyományra, mint ahogy az "art savant" képviselői is, ha keresték a népi nemzeti tradiciót, elsősorban a díszítőművészet ornamentikájából indultak ki, mint példázza Korniss Dezső munkássága. =
Németh Lajos: Benedek Péter művészetéről. In.
A magyar Rousseau? Benedek Péter. Kecskemét, 1990 7-8.p.

Egyben kérjük [illegible] Orgács Éva kandidátusi [illegible]ével kapcsolvitát az [illegible] alatt álló bonyolítsa le

Munkájáért ezúton is köszönetet

Budapest, 1990 október 29.

/Harma
az állam- és
a TMB

KOMMÁNYI MINŐSÍTŐ BIZOTTSÁG
3.
MTA Szerkezőrosító

Korniss Dezső fm

→ Anna Margit fm
Münesset 1985/4/56.

Kormiss Dezső fm, gr.

→ Wahorn András gr
Művészet 1985/4/63

Korniss Dezső fm

Szántó P. nővérének
férjeként
említve

→ Szántó Piroska f.

Művészet 1985/4/4?

Korniss Dezső festőm. gr.

→ Balint Endre f.

Művelt 1985/4/15

Thormiss Dezső, tsk.

L. Papp Oszkár

Vadas József: Rójz-ás

12.

Élet és Irodalom Bp. 1986. jún. 21 XXX/8

Korniss Dezső, festő

L: Kondor Béla

Vadas József: A Darázshisály udvarában 13.

Élet és Irodalom Bp. 1986 jún 27. XXX/26

Korniss Dezső, festő

L.: Tekete Nagy Béla

Vasdas József: Kristály-palota

13.

Élet és Irodalom B.n. 1986. aug. 22. XXX/34

Komiss Dezső

A Galéria megnyitása

Magyar Nemzet
1986. I. 14.

Komiss Dezső

Veszelszky Béla kiállítása
a Kiscelli Múzeumban

Magyar Nemzet 1985. III. 29.

Komiss Dezső

Kiállítás az Erzsébetvárosi műhelyben

Nepszava 1985. 11. 11.

Komiss Dezső

Tusnegyzet

Alföld 1985/1

Kamiss Dezső

Bernáth Aurel és Déry Tiba
barátsága

Mühlyely 1985/3

Korniss Dezső

Keresser András: Művészek: Magyar gobelin 1945-1985

Magyar Hírlap, 1985. X. 23.

Kornics Dezső

kiállítása Szombathelyen a megyei
művelődési és ifjúsági központban

Magyar Hirlap, 1985. 11. 8

Konrád Dezső

Találkozás Kepes Györggyel

Magyar Nemzet 1986. 10. 12.

Korniss Dezső

Kiállítás Kékesfehérvárott
a Ból István Galériában

Magyar Nemzet 1987. 1.25.

Klonicz Dezső

Klonicz Béla kiállítása az Ernst Múzeumban

Budapest, Kecskemét, 1986. VI. 12.

Kornis Dezső

Ladányi Imre tárlata a Nemzeti Galériában.

Magyar Nemzet, 1986. VII. 16

Komiss Dezső

Felsőabadulási tablet

Heves szemle 1985/3

Korniss Dezső

kiállítása kentendrén a
lüthely galériában

Népszabadság, 1987. XI. 27

Komiss Dezső

Európai idola tábla

Zalaegerszegen

Magyar Nemzet 1987. 11. 14.

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

Szentendrei találkozások ümen a Szentendrei Képtárban látható Molnár Edit fotóművész tárlata. – Szentendrei találkozások egyrészt a teljességre törekvés jegyében érintik a szentendrei mesterek világát. Ilowai Varga István, Barcsay Jenő, Bálint Endre, Korniss Dezső, Pirk János körét.

Lovonci Miklós: Szentendrei találkozások.
Pest Megyei Hírlap, 1984. júl. 11.

„Kormos Dezső" fm

gobelin

FERENCZY NOEMI

MŰVÉSZET 1985/10/21

Korniss Dezső festő, gr.

fotómontázs
emlék

→ Lakner László
Művészet 1985/5/2

Kormos Dezső fa

→ Berda Ernő fa

MŰVÉSZET 1985/10/27

Kormiss Dezső fa

-> Bálint Endre fa

MŰVÉSZET 1985/10/29

Kormos Dezső, festő

L. Ferenczy Noémi

Vadas József: Faló gobelin 12.

Élet és Irodalom Bp. 1985. nov. 22. XXIX/47

Korniss Dezsó, festő

d: Pátzay Pál

Vadas József. Limlom és Turul 12.

Élet és Irodalom. Pr. 1985 okt. 25. XXIX/43

Kormos Dezső, költő

L: Deim Pál

Vadas József: Tört kapuk

12.

Élet és Irodalom Bp. 1985. ápr. 12. XXIX/15

Konniss Dezső | festőművész

említés

→ Lossonczy Tamás fm

[Művészet 1985/7. 29.o.]

Komiss Dezsőt

→ Vajda Lajos

Kortárs 1985/7/167/166/163

Kornitsz Dezső:

→ Bokrosz Birman

Kortárs 1985/21/21

Komiss Dezső fm

említés

-> Vilt Tibor sz

MŰVÉSZET 1985/7/12

KORNISS Dezső

"Az alföldieket tul egysikunak minősitette, inkább csak Nagy István szófukar tájait dicsérte. A szentendreiek közül Vajda, Korniss és Barcsay érdekelték. Vajdának dicsérte rajzi érzékenységét, bár véleménye szerint erősen hatott rá Klee. Jó véleménye volt Korniss Illuminációiról, Barcsaynak minden munkáját megnézte. Az anatómiát, mint művészi teljesitményt becsülte, bár véleménye szerint Leonardo tévedése volt, hogy a művészetben olyan nagy szerepet tulajdonitott az anatómiai ismereteknek. "

NÉMETH Lajos: Fülep Lajos és a modern művészet. In. Jelenkor, 28. évf. 9.sz. 1985. 784.p.

MDK

Korniss Dezső

Vihar után, olajf.

I.Művészeti Kiáll.Kat.1946.Jul.7.-Jul.28.-ig.
9.lap

Komjáti Dezső

2 grafikája itt.

→ Kortárs 1985/10
belső borító

Korniss Dezső, festő és grafikusművész

Vajda Lajos alapvető művészeti élménye 1930–34 közötti párizsi tartózkodása volt, ahol a kor szinte minden művészeti törekvésével megismerkedett. Hazatérve Szegedre, először a népművészethez fordult. Barátjával Korniss Dezsővel együtt Szigetmonostoron gyűjtötte a népi motívumokat.

Bretz János: Vajda Lajos művészete.
Népújság (Heves), 1984. jún. 9.

Korniss Dezső

önarckép. ill..

→ Bokros Bírman D

KORTÁRS 1985/1/21

Korniss Dezső, festő és grafikusművész

A Magyar Nemzeti Galériában „Válogatás 3 év szerzeményeiből" ámnel nyílt kiállítás. A Galéria tudatos vásárlási programja már az új kortárs anyagát gyűjti. Nagyon helyesen gondolnak a múltra, az egymást követő nemzedékek kivétel nélkül szerephez jutnak. – A mesterek közül Tóth Menyhért, Barcsay Jenő, Domanovszky Endre, Korniss Dezső művészete jelzi az értékeket és az irányokat.

Losonci Miklós: Nemzedékek találkozása.
Pest Megyei Hírlap, 1984. febr. 8.

Korniss Dezső festő-grafikusművész

A legnagyobb házai kincseinket gyűjtő múzeumnak a Nemzeti Galéria felbecsülhetetlen értékű alkotásokat őriz. dr. Bereczky Loránddal beszélget az író. – A Galériának, akárcsak a többi múzeumnak elővásárlási joga van, de természetesen a kép, v. szobor tulajdonosa által megszabott árat meg kell fizetni. – A kortárs „nagyok", Barcsay Jenő, Bálint Endre, Korniss Dezső művei szerepelnek a vásárlási listákon, Varga Imrétől is vettek volna, csak éppen nem készültek újabb kisplasztikák.

Lakatos Mária: Vásárló múzeumok.
Magyar Hírlap, 1984. júl. 28. 20-21-old.

Korniss Dezső festőművész

- Ovnágos képzőművészeti kiállítás

- neve megemlítve

Fejér Megyei Hírlap
1984. márc. 31.

KORNISS Dezső

Kállai Ernő kiállítása
Óbuda Gy 1982

Anna Margit
MŰVÉSZET 1985/V
63

Korniss Dezső fen

Népművészeti motívum

→ Marcel Jean ofp

MŰVÉSZET 1985
1/47

Korniss Dezső

barátjával együtt Vajda Lajos Sziget-monostoron gyűjtötte a népi mult emlekeit

Breslyánszky Ilona: „Vajda Lajos művészete"

Dunántuli Napló

1983 aug. 6.

Korniss Dezső, festő és grafikusművész

A Műcsarnokban rendezték meg az Orsz. Képzőművészeti kiállítást. – Igazán inspiráló Korniss Dezső, Pirk János – és még több, alkotó – mértékadó részvétele, de a középnemzedék és a fiatalok is jó energiákkal vesznek részt a kiállításon.

Losonci Miklós: Országos Képzőművészeti Kiállítás. Zalai Hírlap, 1984. márc. 31.

Korniss Dezső festő- és grafikusművész

„Szentendrei motívum III." (Citerás csendélet), olaj, vászon, 80×100 cm, 1935. /repr./.

„Tej," olaj, vászon, 28×23 cm 1933. /repr./

Művészet, 1983. aug. 36-old, 37-old.

Kormiss Dezső festő- és grafikusművész

Dévényi Zoltán gyűjteményét az esztergomi Balassi Bálint Múzeum mutatja most be. — Kassák Lajos, Bálint Endre, Bortnyik Sándor, Kondor Béla, Kormiss Dezső, Anna Margit — ezek a művészek azok, akiknek kiemelkedő szerep jutott gyűjteményében.

P. Szabó Ernő: Tisztelet a gyűjtőknek.
Magyar Hírlap, 1983. júl. 29. 31-33. old.

Korniss Dezső, festő-grafikusművész

Vajda Lajos barátjával, Korniss Dezsővel együtt Szigetmonostoron gyűjtötte a népi múlt emlékeit. Anyagát a legnagyobb következetességgel felépített, szimbolikus-szürrealis formanyelvű művein használta fel.

B. Y.: Vajda Lajos művészete.
Dolgozók Lapja, 1983. aug. 6.

Korniss Dezső, festő-grafikusművész

Simon Magdolna művészettörténész a XIX–XX sz.-i magyar képzőművészetet bemutató állandó kiállítás rendezője. A mint század elejétől az 1960-as évek végéig átfogja a magyar képzőművészet legjellegzetesebb irányzatait. – Figyelmet érdemel az a terem, ahol a modern magyar piktúra olyan klasszikusainak a művei láthatók, mint ~~Gyerk~~ Dési Huber István, Derkovits Gyula, Egry József, Ámos Imre, Kondor Béla, Korniss Dezső

Heltai Nándor-Koloh Elek: A rendezők véleménye.
V. M.: Képtár a Cifrapalotában.
Petőfi Népe, 1983. okt. 9.

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

Vajda Lajos a Párizsban 1930 és 1934 között készített montázsok módszerét, technikáját alkalmazva épitette képpé – Kornissal közös – 1935-1936-os szentendrei, szigetmonostori néprajzi motívumgyűjtő útjainak rajzban rögzített elemeit.

Várkonyi György: Vajda Lajos: Maszk holddal (1934)

Vas Népe, 1983. febr. 5.

Korniss Dezső

P. Kucs Julianna: Ha én művész lennék
Vörösváry Ákos gyűjtő
mérnye a Bpest Galériában

Népszabadság, 1985. X. 15

Komiss Dezső

Képtáregyütlés a Cifrapalotában Kerekemétben

Forrás 1983/9

Komiss Dezső

Rajzok

Tiszatáj 1984/1

Komiss Dezső

Műtermében

Tiszatáj 1984/4

Koreiss Dezső

A műnemet szolgálatában

Kiállítás a Galériában

Magyar Nemzet 1985. VII. 5.

Kormiss Dezső, festő-grafikusművész

a Tavaszi Fesztivál rendezvényeinek keretében a Csók Galériában és a Csontváry teremben rendeztek kiállítást. Mindkét helyen neves művészektől sokszorosított grafikai alkotások láthatók. Első ízben mutathatjuk be Martyn Ferenc és Kormiss Dezső grafikai munkáját.

Esti Magazin.

1981. III. 21. Kossuth 18.30 /K ine/.

Korniss Dezső festő-grafikusművész

A Kecskeméti Képtár gyűjteményében vannak olyan alkotások is, amelyek a hatvanas évek művészetét reprezentálják: például Korniss Dezső és Kondor Béla művei.

P. Szabó Ernő: „Naparcúnak kell lennie..."
Magyar Ifjúság, 1983. dec. 30. 31. old.

Komisz Dezső, festő

a: Vágh Tamás

Frank János: Smohay

12-13

Élet és Irodalom Bp. 1984. máj. 16. XXVIII/11

Kormiss Dezső, kstő

L: Deme Pál

Vadas József: Generál úr

13.

Élet és Irodalom Bp. 1984. ápr. 20 XXVIII/16

Korniss Dezső, festő

L: Ék Sándor

Székely A: Az „öhvenes évek" művészetéhez 23-38

Mozgó Világ. Bp. 1984 - máz X/3

Komiss Dezső, festő

L.: Deim Pál

Vadas József: Történelmi leckék festőknek 13

Élet és Irodalom Bp. 1984. febr. 10. XXVIII/6

Korniss Dezső festőművész

Nagy Zoltán: Teljességvágytól a transzcendenciáig
Hegy Loránd: Korniss Dezső
Képzőművészeti kiadó, 1983.

Művészet, 1983. augusztus

Korniss Dezső festészetéről

Egry Margit: Svéd vélemények a modern magyar művészetről

Művészet, 1982. október

Korniss Dezső festőművész

A. J.: Meditáció II.

Művészet, 1983. március

Korniss Dezső festőművész

Sinkovits Péter: Medifáció a konstruktivizmusról 1982-ben

Művészet, 1982. július

Korniss Dezső festőművész

Gyetvai Ágnes: Kortársaink közgyűjteményben

Művészet, 1982. március

Korniss Dezső festőművész

Pataki fábor: Konzervatizmus – hagyományok
nélkül
1950-es évek művészete

Művészet, 1982 március

Korniss Dezső

Beszélgetés Bálint Endrével

Budapest, 1984. /1.

Korniss Dessö
Kiállítás Zalaegerszegen

Magyar Nemzet 1985. III. 12.

Kovniss Dersö Festőművész

Loska Lajos: Képmesék

Művészet, 1982. február

Korniss Dezső

Szabadi Judit: Hagyomány és korszerűség"

Jelenkor, 1984. x.

Korniss Dezső

Szabadi Judit: Hagyomány és korszerűség

Jelenkor, 1984. IX.

Korniss Dezső

kiállítás a mosonmagyaróvári
Huszár Gál teremben

Népszabadság, 1984. XII. 2

Kormiss Dezső

fotómontázsait kiállításán a Magyar
Fotó 125 éve kiállításon a Galériában

Perneczky Géza: Tanulmányút a Pávatollhoz,
Bp. 1969.
333.o.

Korniss Dezső

Kiállítás bizonyítéváratte

Megyei Nemzet 1984. 11. 7.

Korniss Dezső

Kiállítás a Fiszek Klubban

Magyar Nemzet 1984. III. 29.

Kormos Demő

Országos Képzőművészeti Kiállítás '84

Magyar Nemzet 1984. III. 25.

Kamiss Dezső

Kiállítás Mosonmagyaróváron

Magyar Nemzet 1984. IX. 23.

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

az Óbudai Galériábban nyílt meg egy nagyon érdekes és különös kiállítás, címe: Kállai Ernő emlékezete. E kiállításon azoktól a művészektől láthatunk műveket, akikkel Kállai kapcsolatban állt, akikről írt, akikkel összejárt, akiket támogatott, stb. – Korniss Dezsőtől és nem utolsó sorban két csodálatos, a „Fekete-korszakból" Vajda Lajostól szerepel itt műveikből.

Láttuk, hallottuk.

1982. XII. 1. Petőfi 10.45 (vízszárosnó).

Korniss Dezső festőművész

Nyilaki Gabriella: Kortárs magyar művészet Franciaországban

Művészet, 1982. október

Korniss Dezső festoművész

Gyetvai Ágnes: hiljen az „uj menzibilitás"?

Művészet, 1983. május

Skorniss Dezső

Bánszky Pál: Képtár Kecskemíten

Művészet, 1983. november

Kormos Dezső, festő

L.: Szenes Zsuzsa

–. Pilinszky János hagyatékából

Új Írás, Budapest, 1983. dec.

82–98

XXIII/12.

Thomas Dersó, festő

L. Nagy László

Tüskés Tibor: Nagy László (7) 737-744

Jelenkor, Pécs, 1982. júl-aug XXV/7-8

Korniss Dezső, festő

L: Rátkay Endre

Láraléz S. Képzőmův. Krónika 931-934

Jelenkor, Pécs, 1982. okt. — XXV/10

Korniss Dezső, festő

L: Barcsay

Láncz S: Képzőmův. Krónika 453-456

Jelenkor, Pécs, 1982 máj XXV/5

Thorniss Dezső

Méltatás.

Lóska Lajos: Teknőszarinyú, angyalok.
Műrészet, 1981. május – 28. lap.

Korniss Dezső, festő

L: Vajda Lajos

Molnár Gabriella: Mürgyűjtők Kincsei 2.

Esti Hírlap Bp. 1981 okt. 21

Komiss Dezső, festő

L. Keggi György

Molnár Gabriella Készül a grafika 2.

Esti Hírlap, Bp. 1981. okt. 1

Korniss Dezső, festő

L: Berény Róbert

– Magyar képzőművészeti kiállítások. ... 8.

Népszabadság, Bp. 1981. okt. 31

Korniss Dezső, festő

L: Anna Margit

S. K: Magán gyűjtemények Kincsei ... 6.
Művészet, Bp. 1981. okt. 16.

Korniss Dezső, festő

L: Trauner Sándor

Harangozó M: Mercix és eredeti álmodozó 2.

Esti Hírlap Bp. 1982. jan. 6.

Komiss Dersó, festő

L. Trauner Sándor

Nagy Zoltán: Dortól Trauig

7.

Nincsabadság 8 p. 1982 jan. 15

Korniss Dezső, festő-grafikusművész

A Vigadó Galériában látható a Szentendrei Grafikai „Műhelynek nevezett és legalább 40 tagból álló művészcsoport kiállítása. – A művészek tulajdonképpen nem grafikusok, hanem olyan festők, akik alkalmilag grafikákat is készítenek a legkülönbözőbb nyomatokból. Csak pár nevet sorol fel; Bálint Endre, Korniss, Barcsay, Deim Pál, Náday István, Keserű Ilona, Bukta Imre.

Láttuk, hallottuk

1982. VI. 2. Petőfi 10.45 (S. Gy.)

Korniss Dezső, festő és grafikusművész

Az adományozásokból 1968-ban alakult képtár nemrég része lett a Borsod megyei múzeumi szervezetnek. Így a pataki és miskolci gyűjtemények egyesítésével megrendezhették ezt a kiállítást. – A nonfigurativ és az újabb szentendrei festészet művelői közül Bartha László, Kokas Ignác, Gerzson Pál, Korniss Dezső, Bálint Endre képei láthatók.

Végvári Lajos: Új magyar művészet, Sárospataki Képtár.

Tükör, 1982. júl. 25. 3. old.

Korniss Dezső

A művész kiállítása Székesfehérvárott az István király Múzeumban volt.

Gábor Eszter: Művészet és valóművészet...
Művészet, 1981. június – 4. lap.

Korniss Dezső festő

Nagy László versét ajánlotta a K. D-nek.

Tüskés Tibor: Nagy László (9) 942 – 947

Jelenkor, Pécs, 1982. okt. XXV/10

Kornis [Dezső] [festő]

[Korniss Dezső]

L. Vaszary János

–: A hétvégi kult. prog. 9

Nepszabadsag Bp. 1981 szept. 19

Kornéss Dezső

Méltatás.

Tímár Árpád: Történelmi távlat...
Műrészet, 1981. június – 6 lap.

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

Nyilatkozat:

a XI. Orsz. Grafikai Biennálé, Miskolc 1981. katalógulása a Szentendrei Grafikai Műhely reprodukált munkái képaláírásánál nyomdai tévedés történt. Bálint Endre: Allegro barbaro" című képének aláírása helytelenül Korniss Dezső: „Mese" volt. Bálint Endre munkája a Szentendrei Műhelynél a második lapon található. A hibáért elnézést kérünk.

Dusza Árpádné igazgató
a Grafikai Biennálé Rendező
Bizottsága.

Élet és Irodalom, 1982. márc. 5.

Skorniss Dezső

Bodri Ferenc: Trauner Sándor tárlatának élménye és tanulságai

Művészet, 1982. junius

Korniss Dezsó

Sinkovits Péter: Tisztelet Picassónak

Művészet, 1982. március

Horváth Dezső

Kiállítás az európai iskolából

Népszabadság, 1984. X. 11.

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész
Filmvetítések: B. ép., fest. előadóterem.

19 Mesterek és művek

Egy festő naplója (Korniss művének variációi).

A Magyar Nemzeti Galéria Programja
1981. szeptember hó.

Dezső Korniss

Ohne Abstriche bei den jungen bildenden Künstlern zu machen, muss man schliesslich auf die grossen Bayern aufmerksam machen, die als „Vorläufer der Gegenwartskunst" von Szentendre mit je einem Werk im Ausstellungsraum des CH vertreten sind: Jenő Barcsay, Dezső Korniss (Jahrgang 1908), und Béla Kondor (1931-1972).

Tasnádi: Kunst von Szentendre.

Budapester Rundschau, 1971, okt. 5. 12. old.

Dezső Korniss

Der Ateliergemeinschaft gehören so bekannte Künstler, wie Adám Farkas, Dezső Korniss, um nur einige zu nennen.

„Märchen" c. /emlitve/.

Karin Rösicke: Neue Galérie in Szentendre.
Daily News, 1981. nov. 5.

Kornis Dezső festő- és grafikusművész

Traynor Sándor, Franciaországban élő magyar származású művész, aki a népművészeti jellegű filmek sikeres Oscar-díjas-díszlettervezője lett, most a Magyar Nemzeti Galériában rendezte meg a kiállítását. A művész eredetileg avantgardista festő volt. Kassák Lajos csoportjában, a „Munkakör"-ben kezdte el tevékenységét, a Képzőművészeti Főiskolán Vajda Lajos, Kornis Dezső-vel járt egyjött.

Láttuk, hallottuk

1982. I. 20. Petőfi 10.45 | S. J. |

KORNISS DEZSŐ

Vörös alap 1943

XV. Országos Akvarell Biennálé

Eger 1996

Tálosnak – kér

Ifjúsági Ma

KORNISS Dezső

Wámek Lajos

Korniss Dezső művészete

Jelenkor, 1979. 4. sz. 351-352.

KORNISS DEZSŐ

kat. 64-65.

20. sz-i magyar művészet

Dévényi Iván gyűjteményéből

Kassák Emlékmúzeum

1993 okt. 9 - dec. 5.

Kormiss Dezső, festő- és grafikusművész

Gyalay Lajosnak a Nemzeti Galériában most minden eddiginél teljesebb kiállítást rendezték. Meglepően hangzik, de mégis igaz: ő az első magyar grafikus ebben a században. Olyan mesterek körében — Vajda Lajos és Kormiss Dezső, Vilt Tibor és Kerényi Jenő — kortársaként említhetünk.

Vadas József: Háború idején.
Élet és Irodalom, 1970. szept. 6.

Komiss Dezső

Endrődi Vajda Lajosné

Magyar Nemzet 1983. VIII. 6.

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

Az óbudai Zichy-kastélyban látható az a kiállítás, amely az 1920 és 1930 közötti évtized magyar avantgárdizmusának dokumentumait és alkotásait mutatja be. Sok, meg valósult és sok meg nem valósult tervet láthatunk, olyan művészektől, mint Korniss Dezső, Vajda Lajos és még sokan másoktól.

Láttuk, hallottuk.

1980. VIII. 22. Kossuth 20.05 /s.j./

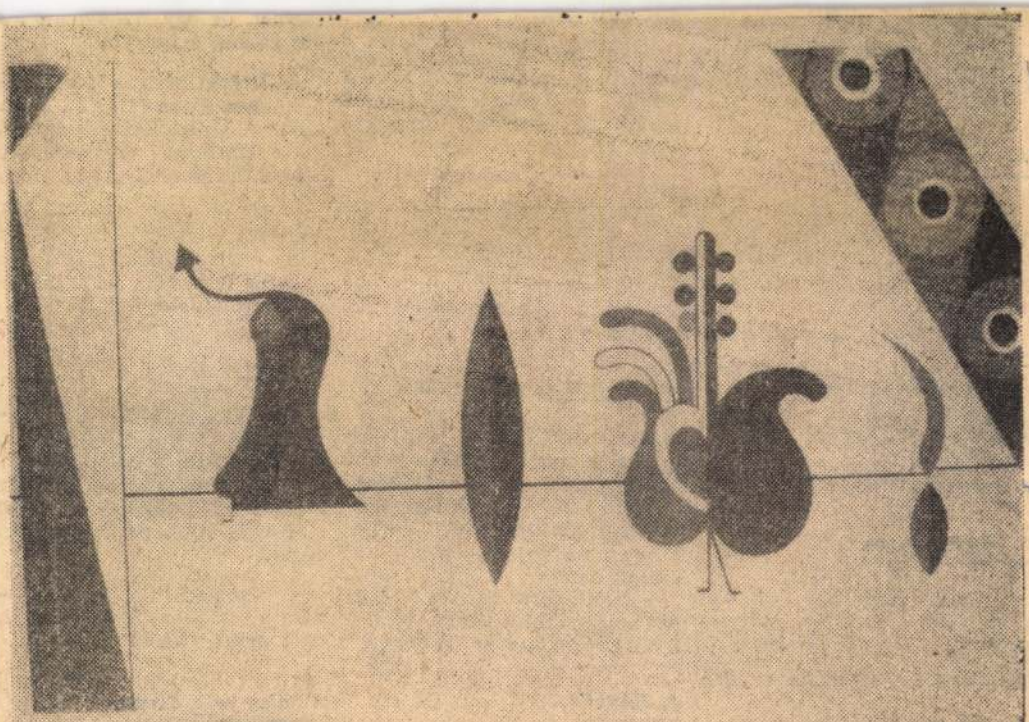

Korniss Dezső: Bartókra

Korniss Dezső „Estő" étgrafikusmíváz

Dolgozók Lapja, 1951. márc. 22.

népszerűek voltak verses és prózai meséi. Belőlük nyújtunk át egy csokorra valót az olvasónak.

A majom és a róka

— Nem nevezhetsz meg egyetlen, bármily ügyes állatot sem, akit ne tudnék utánozni! — dicsekedett a majom a rókának.

A róka mégis így válaszolt:

— Te pedig megnevezhetsz-e egyetlen, akármilyen nyavalyás állatot is, aki hajlandó lenne téged utánozni?

Nemzetem! Fejezzem ki magamat még érthetőbben?

A jótétemények

— Van-e nagyobb jótevőd az állatok közt, mint én? — kérdezte a méh az embert.

— Van — válaszolta az ember.

— És ki légyen az?

— A juh. Mert a gyapjára szükségem van, míg a te mézed csak hellamos

— Ne büszkélkedj a röptöddel — mondta a róka a sasnak. — Hiszen csupán azért emelkedsz olyan magasra, hogy nagyobb területet pásztázhass végig a dögkeselyűk után.

Ismerek férfiakat, akik nem azért lettek mélyértelmű bölcsek, mert szerették az igazságot, hanem azért, mert zsíros jövedelmű katedrákra kacsintgattak.

A pacsirta és a csalogány

Mit mondjak a költőkről, akik oly nagy előszeretettel szárnyalnak magasan fölébe legtöbb olvasójuk befogadóképességének? Mi mást, mint amit a pacsirta mondott a csalogánynak:

— Kedves barátném, talán azért szárnyalsz olyan magasra, hogy meg se halljanak?

A fösvény

— Ó, én szerencsétlen! — jajveszékelt egy fösvény a

csemet, és egy nyomorult követ raktak a helyébe!

— Hiszen nem is használtad a kincset — mondta a szomszéd. — Gondoldd azt, hogy a kő a kincsed, így semmivel sem lettél szegényebb.

— Ha én nem is lennék szegényebb — válaszolta a fösvény —, másvalaki mégis gazdagabb lett. Más — gazdagabb! Hát nem őrjítő!

A róka

Az üldözött róka egy falra menekült. Hogy lejusson a túlsó oldalán, belekapaszkodott egy tüskebokor ágába. Szerencsésen földre is ért, de a tüskék fájdalmasan megsebezték.

— Nyomorult jótevők! — vonított a róka. — Segíteni is csak ártva tudtok?!

A tölgy és a disznó

Mohó disznó magos tölgy alatt makkolva hízott. Még

Korniss Dezső festő-grafikusművész

Berki Violának jó barátja volt már a főiskolán Gross Arnold, tanácsokat adott, – mégis Benczur igezetében fejezte be tanulmányait. – Gross révén ismerkedett meg Korniss Dezsővel, aki a hatvanás évek elején három nyárra átengedte Violának a szentendrei műtermét.

Nádor Tamás: „Tisztán köll festeni".
Magyar Ifjúság, 1981. jan. 30.

Kernis Dezső festő M.D.K.

/ 1908/

B arátja és küzdőtársa volt Vajdának.

Kampis Antal: A képzőművészetek története 757.

A Kultura Világa p. 1963.

Korniss Dezső

Goldman György megmintázta portré-
ját. (Bronz, 33 cm. Gök T. Képtár.
– Kiállítva.)

Magyar szobrászat 1920-1945. Kiállitás, Székesfehérvár. Kat. bev.: Kovács Péter, K. Kovalovszky Márta. Székesfehérvár, 1966. 34 l., 7x t. /A huszadik szazad magyar művészete./

15. l.

Korniss Dezső

a nemzedéki modernek közé tartozott.

Artner Tivadar: Évszázadok művészete. Bp. 1965. Gondolat k., 605 l., ill.

547-548. l.

Korniss Dezső

Kompozíció (repr.)

Artner Tivadar: Évezredek művészete. Bp. 1965. Gondolat k., 605 l., ill.

550.l.

Kormiss Dezső

Készül a Nemzeti Galéria
„Új magyar festészet"
kiállítására

Nőnap 1968 I. 3.

Korniss Dezső

Lezepel a hoc. Kép. Inv. Csoportja emlékkiállításán a Nemzeti Galériában

Nagyon 1 finnág 1964 IV. 30

Korniss Dezső

18. Tengerpart, vitorlás a 20. 210×300 mm. 7. b. l. Korniss D. 7. j. l.: 949.

Szíj Rezső,
Gyűjteményem (Katalógus) Bp. 1966.
Olaj, temp. akv. gouache.

13. l.

MDK

Horiniss Dersö

festö

A Csók István ~~[illegible]~~
Kiptaiban Szekesfehérvárom lat-
ható egy nagyméretű kalligrafa,

Miklós Pál: Szekesfehérvár kiabbítás
Élet és Irodalom, 1968. május 18 - 10 kap

Kormos Dezső

Nyár (1948). - (Hepr.)

Magvető - almanach 1967/2. 391. l.

Kormiss Dezső

Készpel az „Új magyar festészet"
c. kiállításon a Nemzeti
Galériában

Lovas: Új magyar festészet?

Nézmava 1968 I. 3. 2 old.

MDK

Korniss Dezső, [festő]

Neve szerepel az egyre bővülő
vitában.

Fencsik Flóra: Az országos tárlat legyen
valóban országos 2

ESTI HIRLAP Bp. 1968. jún. 11.

Korniss Dezső festő- és grafikusművész (1908–) 1) Folytatás

1976 óta, amikor Ausztria és Magyarország közötti kulturális egyezményt aláírták, egyre jelentősebb szerepet játszik Bécsben a Collegium Hungaricum, vagy ahogy általában nevezik a CH. – A szentendrei festészetet Mucsi András rendezi, azokat a művészeket mutatja be, akik az első világháború előtt születtek, vagy a Szentendrei Festők Társasága tagjai. A kiállítás márc. 31-ápr. 30-ig látogatható. A szürrealisztikus vonal amelyet Vajda Lajos, Ámos Imre, Paizs-Goebel Jenő, Korniss Dezső képvisel legnéltóbban, műveik szerepelnek a kiállításon.

Korniss Dezső: „Küzdés" c. (repr.)

P. Szabó Ernő: Szentendrei művészet Bécsben. Pest Megyei Hírlap, 1981. ápr. 8. 4. old.

Korniss Dezső festő- és grafikusművész 2.) Folytatás

a tárlat megnyitóján megtelt a terem. A megnyitót mondó Eva Badura-Triska, a bécsi Museum der Modernen Kunst művészettörténésznő arra az élményére emlékezett, amelyet a nemrégiben rendezett „Nyolcak és aktivisták" c. kiállításon szereplő művek keltettek benne, méltatta azt a szerepet, amelyet Vajda Lajos, Korniss Dezső, Bálint Endre művészete a modern magyar festészet formálódásában játszik.

P. Szabó Ilnó: Szentendrei művészet Bécsben. Pest Megyei Hírlap, 1981. ápr. 8. 4. old.

Korniss Desső

Kiákít

Est 1930. III. 30.

Komiss. Densö

Kimit

PN. 1930. III. 30.

Korniss Dezső

Szerepelt a nentrei őszi tárlaton.

Magyar Nemzet 1965. okt. 2.

Szentendrei őszi tárlat. Perneczky Géza.

MDK

Korniss Dezső

Tamás Galéria: Uj progressziv művészek kiáll.
1930. márc.-ápr.

Kornis Degső

Született Besztercén 1908 december 1-én.
Festő. Tanulmányai: a Podolin-i Mű-
vészeti Iskolán és a budapesti Képző-
művészeti Főiskolán /: Vaszary J. és
Csók S. :/. 1922-23. Hollandiában élt.
Fekete Márton: Prominent Hungarians
Home and Abroad, München, 1966. 334 f
1681

Kornis Defső

A „Kút" tagja. 1930-31: Párizs.
1934-: a Szentendrei Művésztelep
tagja. 1646-48: az Europai Iskola
Csoport tagja. 1947-48. a Budapesti Kép-
zőművészeti Főiskola tanára.

Fehete Márton: Prominent Hungarians
Home and Abroad, München, 1966. 334 l.
168 l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kornis Degső

Tárlatai: London 1947, 48; 1958-ban és 1965-ben Hollandiában. Abstrakt galigrafikus.

Fehete Márton: Prominent Hungarians Home and Abroad, München, 1966. 334 l 168 l.

Korniss Depő

negyvenes években az Illumination grafikai sorozattal a halligráfikus festésmódnak vetette meg az alapjait

Képzőmű v. Almanach Bp. 1969. 55. o.

Pernecz Ky - Új utak

Korniss Dezső

A magyar fotóművészet 125 éve" c. kiállításon szereplők fotómontázsai

Pernecker Géza: A magyar fotóművészet 125 éve
Valóság X. (1967.) 3. sz. 58. l.

MDK

Korniss Dezső

Kiállitási kritika

Népszava 1968 jan.5.

M.D.K.

Kornis Dezső

Az Európai Iskola "Mi magunk" cimmel rendezett kiállitást, amelyről Berend Ilona ir "Kiállitások" cimmel és kiemeli az ott szereplő müvészek alkotásait.

"Szinház Szeme Füle" c. rovat
Szinház, Bp. 1948. ápr. 27.-május 3.
IV. évf. 18. sz.

M.D.K.

Korniss [Dersö]. festő

nevét a Kassák hatása alatt felnyveredett konstruktivista. művészek körött említi a surrő, és kicmeli 1945. évi illuminációit.

Bori-Imre - Körner Éva: Kassák irodalma és festészete

Magvető, Bp.1967. 221. old.

MDK.

Kornis Dezső

Kiállitási hir

Közneveles 1967 aug.25.

Kormiss Dersö

a szentendrei öri tárlaton.

Horváth György: A szentendrei festők öri tárlata.

Magyar Nemzet, 1967.X.10.4.o.

Kornis Dezső

Ellentét c. réppel és az
Huminációval nevezett

Népszabadság, 1968, szept. 27.
Szerely András, A neutendrei jelenet
40 éve, Kiáll. a Ferencsy K. kurs.

Korniss Dezső

Kiemelik, mint a folklórt
falusi barokkot és nürrea-
lizmust képviselő festőt

Élet és Irod. 968 sept. 28,
Perneczky Géza, A heulendni kivéznet

Kornis Dezső

festő, a Munka-Körben fotomontázst is kérnt

Pántor József: A magyarországi nacio fotocsoport és 1932-ési
pozsonyi kiállítása
Irodalmi hemle. Pozsony. 1988/2
címlap belső oldalán

Korniss Dezső

Éjfél, olaj, 75×80 cm
Misla " 48×31 "
Sphinx " 60×40 "

Budapest Műcsarnok Kiállítása 1957.
Kat. nesz. kisdéginé Kirimi Irén.

10.

M.D.K.

Kornis [Dezső], festő

nevét említi:

Mezei Ottó: Dési Huber az ember és a művész ...

Művészettörténeti Értesitő, 1968. XVII, évf. 1-2. sz.

110. old.

Kormos István

A Jelenkor cikkeket közölt róla

Dévény Iván: Képzőművészet a Jelenkorban

Jelenkor 1968 X.n. 883old.

Korniss Dezső

non figuratív műveiben vállalta való-
ra Vajda Lajos hi nem használt lehető-
ségeit; Bálint Endrével ellentétben,
ő visszavonultan élt, lakásában elzárkózottan

Szabadi Judit: Magic Naturalism.
The New Hungarian Quarterly, Budapest.
1966. 22. sz. 1964

Kornis Dezső

7 kuminíció - sorozatát

kénítő filmen ~~- ő kénítő~~

Napor Hirlap, 968, jul. 6.

„Min dolgoznak a rajz és bábfilmesek?

968, jul 6.

Korniss Dezső

Szerepelt a Vásárhelyi Kollégium kiállításán

Rihmer Oszkár: A Vásárhelyi Kollégium múlt évi kiállításai

Jövő Nárnóka 1968 X. 12

Korniss Dezső

reút vett a nentendrei József Attila művelődési hosban a nentendrei művének kiállításán kiállított műveik értékét (kb. 70.000 Ft-+) a vietnámi nép megsegítésére ajánlottak fel.

Horányi Sándor: Szentendrei képzőművének kiállítása vietnamért

Pestmegyei Hírlap (Nentendre) 1966. dec. 14.

Korniss Derső

is reút vett a neutendrei József Attila Művelődési Házban rendezett kiállításon. ~~amelyet azért ren~~

~~Szen~~ (sz): Neutendrei művének Vietnámért

Pestmegyei Hírlap, 1966. dec. 13. 1.o

M.D.K.

KORNIS Derső festő

Részvétel a kiállitáson

Jól

Tutka Mária: Szentendrei müvészek kiállitás

Ugyar Nemzet 1962. május 31. 4.1.

Kormiss Dezső

60 éves

Hireink
Magyar Műhely, Páris, 1968. dec. 1. 64. o.

Korniss Dénő

rendezte Petri-Gallánál Czíky Tibor nobrán és Veszelszky Béla festőművén közös kiállítását.

Ca Hanlisch Lenke: Czíky Tibor
Magyar Műhely, Párizs, 1969. jan. 15. 50-52.

Kotniss Dezső

1968. februárjában közös kiállításon szerepelt a budapesti Műszaki Egyetem Vásárhelyi Pál Kollégiumában Czigány Tibor szobrával, Bak Imre, Gyarmathy Tihamér, Tóth Endre és Veszelszky Béla festőművészével

Hamlisch Lenke: Czigány Tibor
Magyar Műhely, Párizs, 1969. jan.-15.50-52.o.

Korniss Dezső

absztrakt képekkel szerepel a szentendrei tanácsházán rendezett párlatos

P.A.: Kér tartalmas kiállítás – a szentendrei kulturális napok keretében
Pest megyei Hírlap, 1967. szept. 20.4...

Korniss Dezső

festő

M.D.K

1932-től részt vett a szociálista
művészcsoportot megelőző
szervezkedésben, 1934-1942 között
a csoporttal állított ki.

~~Korniss Dezső~~ Solymár István: Korniss Dezső szuletésnapja
Művészet, 1968. december - 26 lap

Korniss Dezső

művei szerepelnek a Ferenczy Károly Múzeum

2 év szerzeményeiből ~~[illegible]~~ rendezett kiállí-

tásán.

Horányi Sándor: Megnyílt a kamerakiállítások új otthona

Pestmegyei Hírlap (Szentendre) 1967. ápr. 12.

Kormos Dezső

szerepel a Nemzeti Galéria
kiállításán

Lukácsy Sándor: Új magyar
festészet

Népművelés 1968 II. é. 38 old.

Kunius Dorsó
festő

M.Df.

1946 óta fest kalligrafiát,
ezt a magyar folklórból,
és az írásos motivumokból
veszi.

Korniss Dezső
festő

M Df

1930-ban hallotta Bartókot
zongorázni Párizsban, min-
tán hanajott Korniss Dezső mű-
részetét Bartók szellemében fej-
lesztette.

Kisniss Dersö
festő

M.D.Y

1929-ben az avantgarde
csoport kiállitást rendezett
a Műcsarnokban, tagjárt
felvettek a KVT-ba.

Kormos Dezső
festő

M.D.F.

1927-1929-ben képarchitektúra és tömegelosztási problémák foglalkoztatták a művészet.

M.D.Y

Korniss Dezső
festő

Szentendrén következett az
Europai Iskola hőrössége és
sok festmény, rajz ami ott
készült.

M.D.L.

Komiss Dessö
festö

Az 1930-as években Párizsba
ment, majd 1934-ben Szent
endrén ~~tel~~lepedett le. Utána
a frontra került.

Komis Dersö
festö

M.D.V.

A Pannonia filmstudióban
forgatják "otszar rajzból álló-
filmjét az „Egy festő naplá" jat.

Komiss Dezső
festő

M.D.K

Most fejezte be Illemi nácíók
cermü felmjet, illetve rajzfelm
te elmikájú képsorozatjat Eze-
ket 1945-ben kezdte festeni.

Korniss Dezső
festő

M.D.

Nagyott szabasú köztéri alkotása
a marvány Esperanto-kút a
Rác fürdő mellett.

Kovniss Dezső
festő

M.D.

Az utolbi években tőlb-rajzos
filmet készített és muralis
munkat végett.

Kornis Dezső
festő.

M.Df.

Hollandiában venderet tartatot
Bálint Endrével évtizedes szünet
után, majd 1965-ben Székesfehér-
várott volt egyéjtemenyes kiállítása.

Komissziós
festő

MDF

17 éves korában iratkozott be
a Képzőművészeti Főiskolára
Csók és Vaszary növendéke lett.

Korniss Dezső
festő

M.D.

1926-ban negyedmagával
avantgarde csoportot alkotott.
Hozzájuk csatlakozott Vajda
Lajos is.

M.D.K

Komiss Dezső
festő

1967-ben kapott megbízást a
balatonfüredi Anonyma szálló
három külső falának mozaik
díszítésére

Komiss Dezső
festő

M.D.K.

13 éves korában herdett el rajzolni
a Sehel=Leri Podolini – Volkman
iskolában, 15 éves korában Hollan-
diában töltött egy évet, ott meg-
ismerhedett Szuszár Vilmossal, ott
ismerhedett Magyar Europai avantgarde
festészettel.

Kormiss Dezső
festő

M.D.Y

A mester 60 éves. Az Európai Iskola alapítói közé tartozott ennek keretében rendezett kiállítást 1947-ben, 1948-ban.

Frank János: Kormiss Dezsőnél
Élet és Irodalom, 1962. nov. 30-8 lap.

M.D.K.

Korniss Dezső, festő

nevét a felszabadulás után alakult és csupa kiváló művészből álló "Európai Iskola" tagjai között említi a szerző, mely "az uj szocialista művészet kiindulópontjává válhatott volna"

Lánc Sándor: A szocialista realizmus művészetéből. 1949-1956.

Művészettörténeti Értesitő, 1965.XIV.évf. 2. sz.

109-141. old.

Lénos Sándor: A szocialista realizmus művészeté-

től. 1949-1956.

Kotnisz Dezső

Nem szerepelt a kiállításon

Németh Lajos: Gondolatok a X. Magy. Képzőműv.-i Kiállításról

Kritika 1965 11sz. 46.l.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Korniss Dezső

1965 AUG 31

Magyar Nemzet

A székesfehérvári István Király Múzeumban vasárnap délelőtt megnyílt Korniss Dezső festőművész kiállítása.

MDK.

Korniss Dezső

Kiállitási hir

Dolgozók lapja 1966 okt. 25.

Kormiss Dezső MDK

Tagja volt a Szocialista Képzőművészek Csoportjának.

Vértes Gy. Harc a szocialista realizmusért. Kortárs. 1961. 12. sz. dec. 919. l.

MDK

Kornisz Dezső, festöm.

Vihar után.
Bucsu.
Kora reggel.

Olf.
Szinezett monotypia.
Monotypia.

v.Ernst Muz.-A Szocdem.Párt Képzömüv.-nek Társasága
és meghivott müvészek kiáll.-a. 1945 okt.13-28.
Kat.

Korniss D/ezsö, MDK

A francia-magyar kiállitást rendezte Pán Imrével
közösen. /A magy.-franc. Társ.közreműködésével./

Európai iskola XV.- Francia-magyar kiáll. kat.
1947.ápr.20.-máj. 18. Rendezte Korniss Dezsö és Pán Im

Mdk

Korniss Dezső, Balint Endre

szintén Vajda Lajos és Szántó Piroska val
egyidőben alkottak szentendrén

Körner Éva: Szántó Piroska kiállításáról
Jelenkor 1963, 6. sz 557. l

Kornis Dezső

Kiállít

Mo. 1930. III. 29.

M.D.K.

Korniss Dersö, festő

„munkái közöt eredeti meglátásu kompozíciók váltakornak felszínesen ható rögtönzésekkel."

Artner Tivadar: A szentendrei művésztelep jubiláris kiállitása

Szabad Nép, 1956. aug. 21.

KORNISS DEZSŐ

Farkasrét

2003.

158.0.

1285

Korniss Dezső

A 20. századi kiállítás sorozat vag Nemes Lampérth, Kondor Béla, a szentendreiek kollektívje, Toulouse-Lautrec, Duray Tibor, Frank Frigyes, Ferenczy Noémi, Vilt Tibor, a napjainkban 60 esztendős Korniss Dezső, Schaár Erzsébet, Nag István, Ország Lili bemutatói... újra és újra utazó kedvünkbe kényszerítik Fehérvárt.

Bodri F.: Képzőművészeti Krónika. Fehérvári mérleg.

Jelenkor XII. évf, 2. sz. 1969. febr., 142. l.

Korniss Dersö

... a munka további sorozatai egyészt az elő képzőművészetek csoportos és egyéni bemutatása, ide az észak-dunántúli művészek... kollektív tárlatai, a dél-dunántúliaké, a magyar naiv festők bemutatása, a szentendreiek kollektívje tartozik, az egyéni bemutatók között Kondor Béla, Duray Tibor, Frank Frigyes, Vilt Tibor, Korniss Dersö, Schaár Erzsébet, Ország Lili, Bencze László, Horváth Ferenc, Orosz János és mások kiállításai.

Bodsi Ferenc: Fehérvári mérleg.
Jelenkor XII. évf. 2. sz. 1969. febr., 143. l.

Kornis Derső

Szerepel a „Deskovits és a szoc. művészet" c. kiállításon a székesfehérvár. Csók galériában

M. Kiss Pál: Harai kiállítások

Látóhatár 1969 II. n. 159 old.

Korniss Dezső
festő

M.D.K.

A szentendrei festészet kialakításához hozzájárult.

Pataky Dénes: Miháltz Pál
Művészet, 1969. április 22 lap.

Korniss Derső

Hasznos kerdeményezés a csoportkiállítás műfaja... Értelme azonban akkor van, ha bizonyos törekvéseket mutat be és próbál meg tisztázni... Ilyen törekvések... láternek képzőművészetünkben pl.a... Korniss Derső nevével fémjelezhető, általánosabb kérdéseket felvető konstruktív-szürrealizmus...

Haulisch Lenke: 9 festő és grafikus kiállítása.

Új Irás VI. évf. 1966. dec. 12. sz. 106. l.

Kormiss Dezső

Fotomontázs (repró)

Kritika 1969 I.

Korniss Dezső

festő

M.DK

Vajda Ragossal mint motivum-
kidató útra Szigetmonostorra
és Szentendrére.

Solymár István: Korniss Dezső szülétésnapjára
Művészet 1968. december - 26 lap.

Kovács Dezső

szerepét és munkásságát a "Munka" körrel kapcsolatban részletesen tárgyalja

Csaplár Ferenc: A Munka-kör képzőművészeti tevékenysége. = Művtört.Ért.1972.2.sz.133-140.l.

Skomiss Dersö
festő

M.D.K.

A szentendrei kiállitáson részt vett.

Miklós Pál: Szentendrei festők tarlata
Élet és Irodalom, 1963. október 26-8 lap.

MDK

Korniss Dezső

"Fej", olajfestm.

Magyar Művészhetek Reprezentativ Képzőm.
Kiáll.1947.Jan.Ernst Múzeum.Kat. 7.I.

MDK

Korniss Dezső

B. Turchányi E.: Fiatal képzőművészek a Főv. Képtárban. Budapest 1947. jan. 15. 31.l.

Korniss Dezső

Kollázs.

reprodukció

Nagyvilág, 1961. 7. szám 984. oldal

Kornis Dersö

szerepel a szentendrei

festik jubileumi kiállításán

Képzőművészet

Vigília 1968 november

778. old.

Korniss Dezső

Vaszary János és Csók István tanit-
ványa a Képzőművészeti Főiskolán.

Fiola Pál: Vaszary János biográfia és
bibliográfia, Kaposvár, 1970.

101.

Korniss Dezső

Néhány ima a fasizmus, kalligrammizmus forgalkostatja, s ilyen jellegű művének repróját közli a lap. Gyarmathy Tihamér anyagából.

Magyar Műhely, 1968. IX. 1. 8.

Korniss Dezső

Majd 20 énig várt arra, hogy Székesfehérvárott kiállíthasson. Igen időszerű lenne egy retrospektív kiállítása a fővárosban.

Bálint E: Konstruktív tendenciák a magyar művészetben; Magyar Műhely, 1968. IX. 1. 51. l.

Kormiss Dezső

A Munka-kör tagja volt.

Kovács T.: Két magyar művészeti kiadványról; Magyar Műhely. 1968. IX-I. 43 l.

Kamiss Dezső

A magyar képzőművészet két évszázadát bemutató párizsi kiállításon egyetlen műve sem szerepelt.

N.P.: Magyar könyvek franciául; Magyar Műhely, 1966. XI. 15. 20. p.

Korniss Dezső (Bálint ?)

Zodiacus jegyek (vepró).

Mügyüjtő, 1971. 1. sz. 27. l.

Korniss Dezső, festő

MDK

A „szentendrei művészet" körébe tartozik.

Miklós Pál: Szentendrei művészet 15-17.

KRITIKA, BP. 1969. december VII/12.

Korniss Dezső, festő

Goldman György műve:
Korniss Dezső arcmása c. nolor:

Repr.

–: Goldman György 1904–1945 Műmelléklet: 4.

Kritika, Bp. 1970. április VIII/4.

Korniss Dezső, festő

Kalligrafia c.

kompozíciója:

Repr

—: heutendrei festők

Mümelléklet: 4.o.

Kritika, Bp. 1969. december

VII/12.

Kovács Dezső
festő

Méltatás

Révész Zsuzsa: Iványi Katalin kiállitása.
Müvészet, 1971. május - 40.oldal

Korniss Dezső

Müveinek "szükszavu vallomásosságát" kiemeli Szabó György: "Kristály" c. kritikájában, mely a Szentendrei Képzőművészek tárlatáról szól. A kiállitást a helybeli, városi tanács disztermében rendezték "Szentendrei Nyár" cimmel.

Élet és Irodalom, Bp. 1971. juli. 24.
XV. évf. 30. sz. 12. lap

Korniss Dezső
festő

Tüsszöklakodalom – vérlet, 1948
Repr.

Magyar művtört. 10. 14. k.
Képrőmű v. kiad. 1971.

Korniss Dezső
festő

/1908/
A 30-as évek közepén Kerolett szentenos-
rén dolgozni.

Magyar. műv. tört. I. 44.
Képrőműv. kiad. 1971.

Korniss Dersö

Paizs Goebel Jenőre vonatkozó közléseire hivatkozik

Nau lisch Lenke: Paizs Goebel Jenő művészi kibo ntakozásának évei. - Művtört. Ért. 1971.1.sz. 11-22. 1.

21. 1.

Koniss

székesfehérvári kiállitását (1965) emliti

K.Kovalovszky Márta: A székesfehérvári múzeum kiállitásai. - Müemlékvédelem, 1970.3.sz. 172-173. l.

Korniss Dezső M.D.Y.

festő.

18 éves korában a Főiskola hallgatója. Kiállításokon szerepel elsőéves korától. 1929-ben a Tamás galériában részt-vett egy kiállításon. 1930-ban Párizs-ba ment. 1932-től a Szocialista Képző-művészek Csoportja tagja lett.

Polymár István: A „Monológ" és Korniss Dezső Művészet, 1964. augusztus – 31 lap.

MDK

Korniss Dezső, festőm.

Maszk és lámpa, of.

Szentendrei kapu, of.

Szőlő, paszt.

Fürdőző, paszt.

Szentendrei Művésztelep jub.kiáll. 1926-56.
Ferenczy K.Muz. Műcs. kiáll.

13 l.

Korniss Dezső

Az Európai Iskola tagja volt

Nézőművelés, 1965, 4 sz., 37 old.

Kormin Dezső

Szentendrén delgozott

Vigilia, 1959, VIII. n., 500 old.

Korniss Derső festő

szerepel a nemzendrei festők kiállításán

Vigilia, 1961, 10 n., 626 old

Korniss Dezső festő M.D.K.

/1908-

Szentendrén dolgozott.

Szakállas önarckép.

Szentendre. repr.

Körner Éva: Magyar művészet a két világháboru között B p. 1963. 63. l.

MDh

Korniss Dezső, festő

Bodobánok c. kompozíciája

érdekes

Murányi Kovács Endre: Kiállítás Szentendre festészetéről S. l.

NÉPSZABADSÁG, Bn. 1963. nov. 19.

MDK

Korniss Dezső

Murányi-Kovács E.: Kiáll. Szentendre festészetéről.
Népszabadság 1963. nov. 19.

Kerniss Dezső

* V Szerepel a Szentendrei művészek kiállításán. A harmincas években kezdte meg munkáját.

* „Un combat vain et cruel" c. művével

Körnek Éva: A szentendrei művészek kiállítása (cikk)
Jelenkor 1964 II. 165 oldal

Korniss Dezső.

A Tamás Galéria kiállitásain szereplő müvész.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története,kézirat.

MKD

Kornis Dezső, [ ].

Új eljárással kísérletezik.
(Betonba ágyazott plexiüveggel.)

— : üvegfestészet

6

ESTI HIRLAP, Bp. 1967. nov. 2.

Kormis

Szerepel a szentendrei Festők
Társasága kiállításán

D. I. : Jubileumi tárlat Szentendrén

Vigília 1968 XI.

Korniss Dezső

arcmását 1928-ban mintázta Goldman György. (Gipsz, Goldman hagyatéki anyagában. A kiállitáson bemutatták.

Goldman György 1904-1944. Emlékkiállitás. Bp. Nemzeti Szalon, 1955. Kat. bev.: Vértes György. Bp. 1955. 15 l., 8 t.

14.8.

KORNISS DEZSŐ

Új művészet

2003/ júl

37.o.

1212

A SZENTENDREI KÉPZŐMŰVÉSZET ÉVSZÁZADA III.

XX. századi magyar művészet Szentendréről nézve

Válogatás a Ferenczy Múzeum gyűjteményéből

KORNISS DEZSŐ

A Pest Megyei Múzeumok Igazgatóságának Ferenczy Múzeuma,
Szentendre Művelődési és Művészeti Intézményei és a Szentendre Művészetéért Alapítvány

tisztelettel meghívja Önt

A szentendrei képzőművészet
évszázada III.

XX. SZÁZADI MAGYAR MŰVÉSZET SZENTENDRÉRŐL NÉZVE

Válogatás a Ferenczy Múzeum gyűjteményéből

című kiállítás megnyitójára
2002. november 16-án (szombaton) 16 órára
a MűvészetMalomba
(Szentendre, Bogdányi u. 32.)

A kiállítást megnyitja:
Marosi Ernő
művészettörténész

A kiállítás kurátora:
Mazányi Judit
művészettörténész

Közreműködik:
Pulius Emese - fuvola
Szunyogh Balázs: Capriccio III. tétel

Mile Ferenc - klarinét
Lendvay Kamilló: Tiszteletem Mr. Goodman!

A kiállítás megtekinthető:
2002. november 16-tól 2003. március 30-ig
Hétfő és kedd kivételével naponta 10-től 18 óráig

Mindenkit szeretettel várunk.
Legyen Ön is rendszeres látogatónk!

Kép: Korniss Dezső: Küzdés. 1949
v.o. 30x65 cm SzFM

2000 Szentendre,
Bogdányi út 32.
Telefon / Fax:
(00-36)-26-301-088,
e-mail: mmalom@
axelero.hu

MűvészetMalom MűvészetMalom MűvészetMalom

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi S. u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

Budapesti Rundschau

1969 MÁJ 2

1021

Zufall und Komposition

DER MALER DEZSŐ KORNISS

Korniss Dezső

Wie oft haben wir, als wir noch klein waren, folgendes gespielt: Die Augen zu einem dünnen Schlitz zusammengekniffen, versuchten wir, nachdem das Licht ausgelöscht war, am äußersten Rand des Wachseins uns unsere Märchen vorzuzaubern. So eine „Sandmännchen"-Vision ist das 1949 entstandene Gemälde „Winter" von Dezső Korniss. Es ist kein Zufall, daß wir es zum Ausgangspunkt der Analyse von Dezső Korniss' Kunst gewählt haben.

Er selbst bezeichnet diese Periode als konstruktiv-surrealistisch — den Terminus technicus hat er zusammen mit Vajda und André Bálint geschaffen.

Diese Verbindung zweier praktisch entgegengesetzter Begriffe mag als ein bizarres, ein surrealistisches Wortspiel anmuten — doch ist es nicht so. Die um diese Zeit und in seiner Periode des Schweigens in den 50er Jahren entstandenen Gemälde von Korniss (Käfer, Ferkel, Wachstum) enthüllen einen Aspekt dieser der Welt von Miro nahestehenden Kunst, die einerseits lyrischer, andererseits dennoch abgeschlossener und disziplinierter als Miros Malerei ist: sie ist lyrisch-architektonisch konstruiert.

Dezső Korniss ist eine bedeutende Persönlichkeit der ungarischen Avantgarde.

Seinen Kampf für die Akzeptierung der progressiven, modernen ungarischen Kunst begann er bereits 1926 als Hochschüler. In Gesellschaft anderer Künstler stellte er als erster kubistische, abstrakte oder diesen Richtungen angeschlossene Gemälde in der Kunsthalle aus (1929). Natürlich kam es zu einem offiziellen Skandal, sogar im Parlament wurde interpelliert, nicht nur die Aussteller, auch die Meister an der Hochschule — Csók und Vaszary — wurden angegriffen. Die Ausstellung mußte geschlossen werden. In den 30er Jahren wanderte Korniss mit Lajos Vajda zusammen durch die ungarischen Dörfer und

sammelte die zauberschönen Gegenstände und Motive der ungarischen Volkskunst.

Diese Volkskunstelemente erscheinen später auch in seinen tachistischen Kalligraphien und bereichern seine konstruktiv-surrealistische Malerei. Seinen Start hatte er bei Cézanne; dann folgten Mondrian, das Bauhaus, die russischen Konstruktivisten, Malewitsch und Kandinsky, deren Studium ihn zu den Problemen der Bildarchitektur leiteten. Gleichzeitig mit seiner surrealistischen Periode — weit vor Pollock — malte er seine Action-paintings. Jetzt befaßt er sich mit den Möglichkeiten der bichromen oder gar einfarbigen Malerei.

Er hatte viele erfolgreiche Ausstellungen im Ausland.

1965 eine Lebenswerk-Ausstellung in Székesfehérvár.

Wie die Mikro-Maße der Bildrealität sich zum Gigantischen, sogar zum Kosmischen ausdehnen können, beweist die Reihe „Metamorphose", ein auch in der zeitgenössischen ungarischen Kunst alleinstehendes Unternehmen. (Diese mit Emaillack gemalten Bilder sind kaum zwei Handflächen groß.) Auf einem dieser Werke steht eine winzige, weiße Frauengestalt zwischen der Phalanx monströser Bergkristalle und Stalagtite — doch werden diese infernalen Kräfte um die Frauenfigur herum irgendwie still, hold, unschädlich. Auf einem anderen schweben und tanzen auf dem hochfahrenden, schäumenden Wasserstrahl eines Springbrunnens in haardünnen, an Klee gemahnenden weißen Konturen eingefaßte Türme und Kuppeln.

Auch jetzt ist bei Korniss alles konstruiert, diszipliniert, auf den richtigen Platz gestellt.

Auch wenn er Action-paintings malt. Er bietet dem Zufall nur eine Chance, das Resultat ist aber der gebändigte Zufall, die in den Rahmen der Komposition eingegliederte Möglichkeit. Dieser Art ist auch seine Zeichnung „Kalligraphie", wo er die berückende Schönheit der Meeresbodenvegetation vorgaukelt, die expressive Welt von Algen, Schnecken und Medusen.

„Nicht Bilder — pikturelle Probleme muß man malen" — diese Ars poetica von Korniss ist also avantgardistisch par excellence. Wer kann dafür, daß aus diesen malerischen Problemen in der Praxis des durch und durch Malers Korniss allen präfabrizierten Theorien zum Trotz herrliche Gemälde entstehen? Wir, die wir seine Kunst genießen, können uns darüber nur freuen. **Ferenc Szamosi**

Frühling am

Im Bergland von Buda, aber auch weiter südlich im Fejérer Komitat wacht die Natur eben erst auf nach dem langen Winterschlaf: grau in grau verschwimmen noch die Wälder, braun über braun grüßen die Äcker, dazwischen kaum einige fahlgrüne, von Schnee und Frost gebleichte Flecken der Wintersaat und der Wiesen. Sobald aber die neue Überlandstraße den Rand des Balatonbeckens erreicht, fährt der Wagen mitten hinein in den Frühling.

Tiefgrün sprießen die Triebe des Schilfs zum Himmel. Über dem rötlichen Boden von Aliga, Csopak und Füred lächeln mit unzähligen fröhlichgrünen Fähnchen die Weinstöcke. Zu Ostern ließen sich schon die Kätzchen an, und schwefelgelb entbrannten die Kornellen. Mag sich der April noch so launisch anlassen, wenns auf Mai zugeht, ist das Balatonland ein blühender Garten. Pfirsiche, Aprikosen und Kirschen verzaubern das Land im Herzen dieses lateinischheitern Stücks Ungarn, im lieblichen Pannonien in einen großen japanischen Garten.

Jahrhunderte lang wiederholten die Ärzte überall in Europa den frühjahrsmüden Menschen „ich empfehle Ihnen Mentone...", bis aus dieser phantasielosen stereotypen Empfehlung ein Romantitel wurde. Das zu einer Zeit, als ein gutes Vierteljahrhundert vorher schon ein englischer und deutscher Band vom Balaton unter dem Titel „Von Almádi bis Badacsony" erschienen war. Im Vorwort war 1902 die erste ärztliche Empfehlung zu lesen: „Der Frühling am Balaton ist für verschiedene Gebrechen und Leiden, so auch für Nerven- und Gemütskrankheiten zu empfehlen. Das Land zwischen Badacsony und Keszthely bietet lauter Abwechslung und

Bedenkt man, daß das Wasser des Balaton über einer Fläche von 600 Quadratkilometern seine Wellen schlägt, ist es einleuchtend, daß es auf unserem alten Kontinent kaum noch eine Wasserfläche geben kann, die so wie dieser See ein besonderes lokales Klima bewirken könnte. Auch die Zusammensetzung des Balatonwassers ist günstiger als die der alten Seen mit ihrem harten, kalkreichen Wasser, wird doch das ungarische Meer von 50 kleineren und größeren Flüßchen und Bächen sowie Heilquellen gespeist. So u. a. von den Thermalquellen von Hévíz, die Tag für Tag 26 000 Hektoliter Heilwasser an den Balaton abgeben. Die berühmte Gast-

von rund 150 Quadratkilometern. Wer sie aber heute sieht, der denkt noch immer für einen Augenblick an das gigantische Feuerwerk, das diese so freundliche und zivilisierte Mondlandschaft von heute hervorgebracht hat...

Der Besucher hat eine reiche Auswahl. Szigliget mit der Burgruine, die an alte Pracht und längst vergangenen Ruhm erinnert, ist ein ergreifender Gegensatz zu den Häusern am Hang, die idyllisch und lebensfroh in ihrem Bauernbarock und Bauernrokoko den Besucher grüßen Noch bezaubernder aber ist die Bucht von Szigliget. Die Wellen umschließen sie von zwei Seiten, eine kleine Landzunge mit der kleinen Anhöhe, genannt Rock der Königin, und mit der Fuchsfalle. Den kleinen Sattel ziert eine Kapelle. Von hier aus kann man nach Ost und West fast den ganzen See überblicken. Gegenüber, gegen Mittag grüßt der Fonyóder-Berg und dahinter der 415 m hohe Blick des Szentgyörgyhegy, als wollte er den einzigartigen Badacsony noch übertreffen. Die Basaltorgeln dieses Berges umschließen eine einzigartige Naturbastei, ein Bergplateau von 50 Hektar. Von hier sieht man in aller Welt Gegenden, weit ins Land. Gewiß hat auch dies neben den Lehren der Tatarennot den zweiten Reichsgründer Béla IV. aus dem Geschlecht der Arpaden dazu bewogen, hier einen festen Adlerhorst zu bauen. Den konnte der Türke nicht bezwingen. Erst der Habsburger ließ auch dieses Nest des ungarischen Widerstandes gegen Fremdherrschaft sprengen...

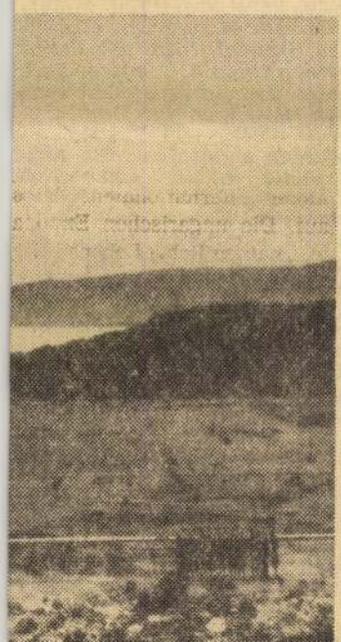

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Korniss Dezső 1965 SZEP 17

FEJÉR MEGYEI HIRLAP

1102

Festmények — mozivásznon

Ma este hat órai kezdettel érdekes kulturális eseményre kerül sor Székesfehérváron, a Megyei Művelődési Ház Ady termében. A rendezvényen megjelenteknek Solymár István, a Nemzeti Galéria főigazgató-helyettese tart előadást Korniss Dezső művészetéről. A festőművész egyéni tárlata vasárnap nyílt meg az István király Múzeum kiállítási termében.

Az előadás alkalmával bemutatják a fővárosi filmszínházakban a korábbi hetekben nagy sikerrel játszott kisfilmet, a Monológot is.

üzeme

Ekkor végzik el az e
szállításoknak csaknem
lét. Különösen szepte
október teszi próbára
gazdasági szállítóeszkö
az irányító szakembere
ben az időszakban, de
novemberben is, egyil
lyosabb problémaként jelent-
kezhet a vonóerő és a szállító-
kapacitás hiánya.

ságosan, gyorsan közlekedhes-
senek rajta a járművek. Ezál-
tal növelhetik a haladási se-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

MAGYAR NEMZET

1900. AUG 3

Kornis Dezső

A balatonalmádi Aurora hotel bejáratát díszítő mozaikot Kornis Dezső festőművész tervezte. Almási Gábor textiltervező gobelin-falképét a balatonszéplaki újságíró üdülőben helyezik el.

1021

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Horniss Dezső, festő-grafikus-művész
1981 JUL 12
NÉPÚJSÁG (TOLNA)

1981. július 12

1021

LAOKOÓN

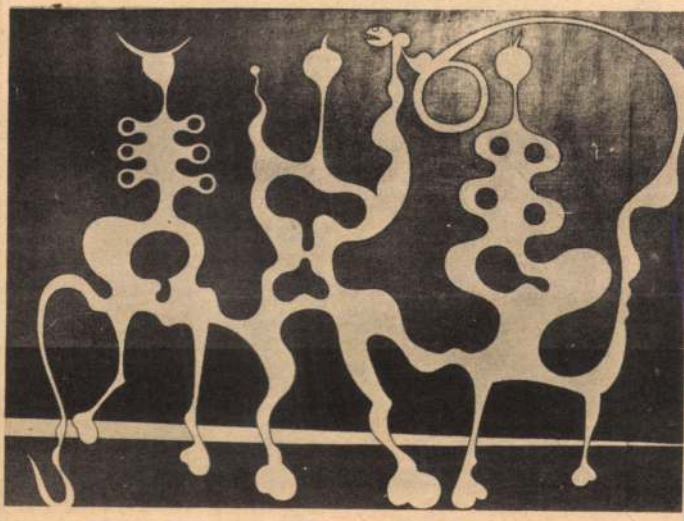

Szóra

Kornissz Dezső festménye

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dezső Korniss

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1981 MÁR 2 3

1021

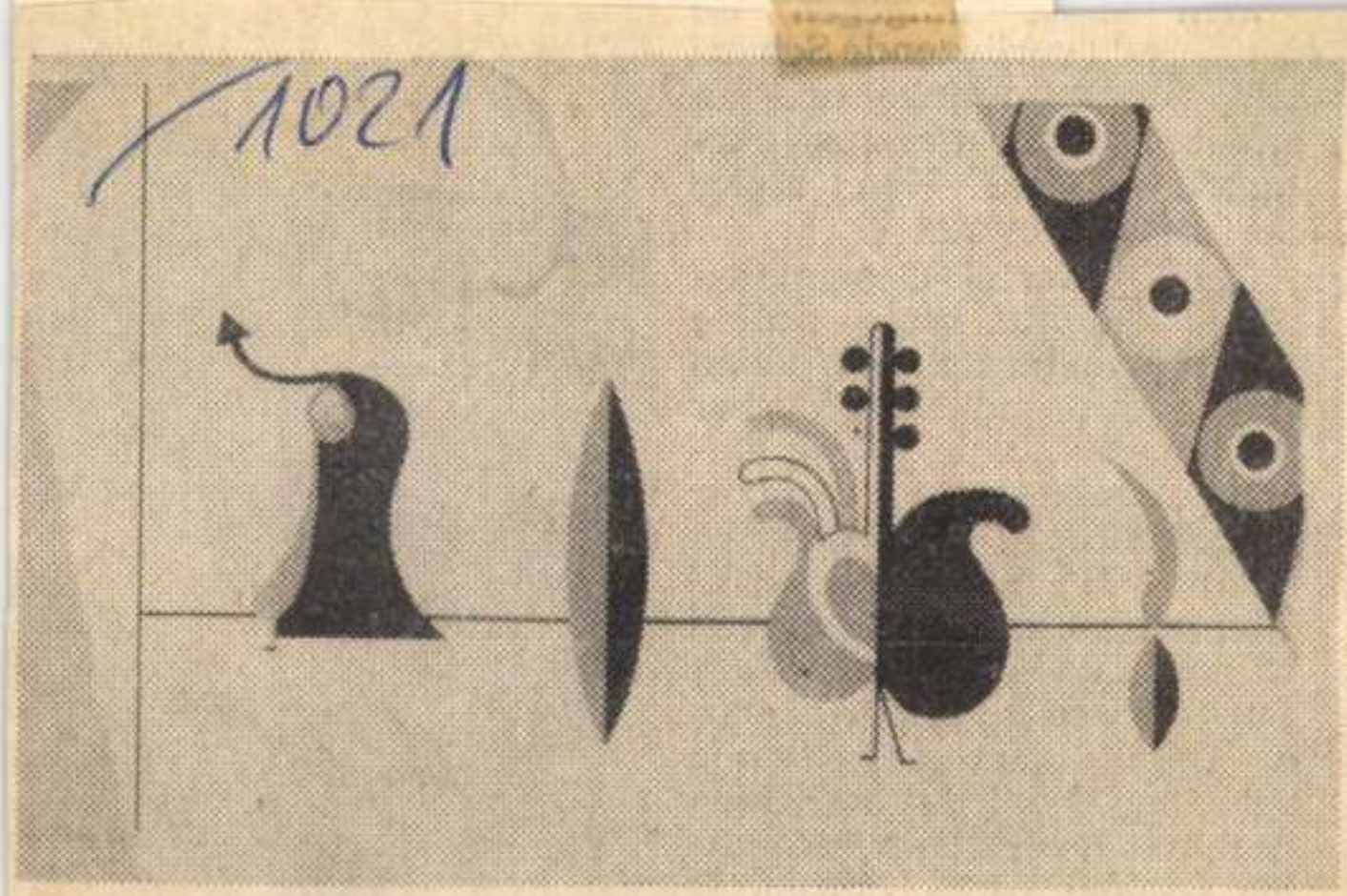

Dezső Korniss: Auf Bartók

„Ich [illegible]
eine bereits v
berg-Gesam
andere Meis
hunderts, v
und Szyman
Eine Ba
gabe könn
das gemei
Budapester
Stellen sein.
samtausgabe
Folge, daß a[illegible]
mehr Bartók-Werke auf Konzertprogramme gesetzt würden, und sie könnte der Bartók-Forschung einen neuen Impuls und Aufschwung verleihen, würde zur Entdeckung noch kaum bekannter Bartók-Werke führen."

Lajos Kiss

Das Bösendorfer-Klavier des

Korniss Dezső, festő-grafikusművész

10

10 Korniss Dezső:
Tücsöklakodalom,
olaj, vászon, 120x300 cm, 1948

47. „Fej" – egy szürmotívum variációja, olaj, vászon, 40 x 30 cm, 1968. /repr./

Művészet, Budapest, 1981. márc. 6 to 15 oldalakon

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

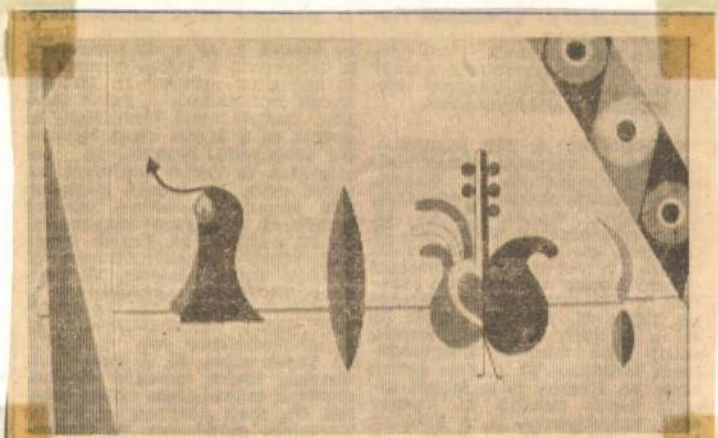

Korniss Dezső: Bartókra

Nógrád, 1981. május 22.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-720

Korniss Dezső festő- és grafikusművész

VAS NÉPE
1980 AUG 24

1021

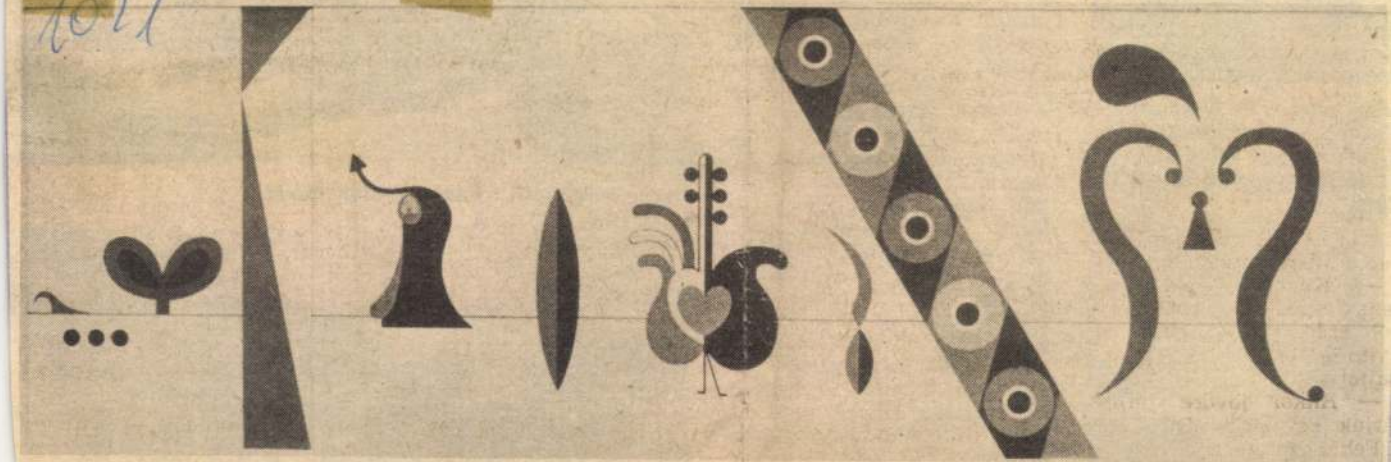

Korniss Dezső rajza.

ózsi néni — Harasztovics ánosné —, a kisbíró jól is-neri a falut. Hivatalos út-át járva meg-megáll néhány zóra.

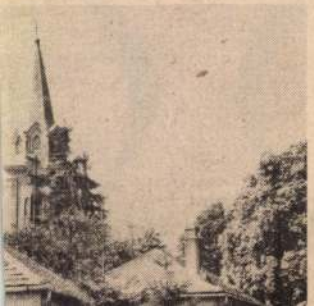

asztalától és faterve a még nem portalanított Lenin utcára megváltozik a kép. Elsőként egy vadonatúj családi ház ötlik szemünkbe az oly sokfelé látható cifra kerítéssel. Megjelennek a virágok is. Nincs talán porta, amelyik előtt ne nyílna, illatozna valamilyen színes, üde virág. Feltűnik még valami, más mint a többi, egyébként hasonló faluban: nem látni kerekeskutat. Mindenütt gémeskutak meredeznek az ég felé sajátos hangulatot adva az utca képének. És még valami, nagyon sok a fenyő. A kertekre, a házak ablakára ezek a sudár tűlevelű fák vetik az árnyékot.

Természetesen nem költözött el a falu népe. Az üres

Egy a rendeze

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső
festő- és grafikusművész

ÉSZAK-MAGYARORSZÁG

1980 OKT 19

1980. október 19., vasárnap

1021

Szentendrei motívum

Korniss Dezső képe

1980. okt

ROK

levízió
inház

érhető, azt mérd meg! A mé-
s. — 8.45: Földrajz. A
s a világegyetem. — 9.15: Óvo-
sok tilmműsora. — 9.35: Kisfilm-ösz-
eállítás. — 9.35: Reklám. —
40: Katica. — 10.10: Vasárnap
élelőtt. — 12.10: A British Mu-
eum kincsei. Angol filmsorozat
z istenek közelében. — 13.45:
edagógusok fóruma. Mit csinál
ég a pedagógus? — 14.20: Ke-
ti Márton-sorozat. A tanítónő.
agyar film. — 15.35: Műsorain-
at ajánljuk! — 16.00: Vasas—
artak Kijev. Bajnokcsapatok
urópa Kupája női kézilabda-
érkőzés. A szünetben: Reklám.
17.10: Reklám. — 17.20: Fele-
tek a cirkuszlexikonból. Ido-
ár. — 17.55: Lehet egy kérdés-
l több? Vetélkedőműsor. —
25: Reklám. — 18.35: A Közön-
gszolgálat tájékoztatója. — 18.40:
évétorna. — 18.45: Esti mese.
19.30: A Hét. — 20.00: Hírek.
20.05: A herceg és a táncos-
film. — 21.55:

done Afrikában. Színes olasz film. III. helyár! Kezdés: 4 és 6 órakor. MATINÉ: Gyilkosság másodkézből. Mb. szovjet film. Kezdés: de. 9 és 11 órakor. PETŐFI: Félek! Mb. színes olasz politikai krimi. 16 éven felülieknek! Kezdés: f5 és f7 órakor. MATINÉ: Lolka és Bolka a Föld körül. Mb. színes lengyel film. Kezdés: du. 3 órakor. TAPOLCA, ADY: Csillagok háborúja. I—II. Színes amerikai film. Dupla és III. helyár! Kezdés: f4 órakor. TOKAJ VENDÉGLÁTÓHÁZ: Rajzfilm-turmix. Kezdés: f8 órakor. MISKOLC, HAMOR: Circus maximus. Színes magyar film Kezdés: 6 órakor. MISKOLC, PERECES: Bosszúvágy. Mb. amerikai film. 16 éven felülieknek! III. helyár! Kezdés: 6 órakor. Óz, a csodák csodája. Színes amerikai film. Kezdés: du. 4 órakor. KAZINCBARCIKA, BÉKE: A kétdimenziós gyilkos. Mb. színes olasz film. Kezdés: 4 és 6 órakor. MESEMŰSOR: A szállást kérő róka. Színes magyar mesefilm-összeállítás. Kezdés: de. 11 órakor. MATINÉ: Kurta lábú pásztor. Színes magyar film. Kezdés: 9 órakor. MEZŐKÖVESD, PETŐFI: Az ötödik évszak. Mb. színes szovjet film. Kezdés: 5 és 7 órakor. MATINÉ: Állami Áruház. Magyar filmvígjáték. Kezdés: de. 10 órakor. SÁROSPATAK, RÁKÓCZI: Kabaré. Színes amerikai film. 16 éven alul nem ajánljuk! Kezdés: 4 és 6 órakor. Mb. színes Evans doktor titka. Mb. színes szovjet film. Kezdés: du. 2 órakor.

Népszabadság
1984. augusztus 22., szerda

Elhunyt Korniss Dezső

A Művelődési Minisztérium, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége és a Művészeti Alap tudatja, hogy Korniss Dezső festőművész, a Magyar Népköztársaság érdemes művésze augusztus 17-én, életének 76. évében elhunyt.

* * *

Ahhoz a lázadó művésznemzedékhez tartozott, amely körül éppen indulásukra, a húszas évek végére, a harmincas esztendők elejére fogyott el a forradalmi légkör Európa-szerte. Az erdélyi Besztercéről indult Korniss Dezső már a festői alaptanulmányait is abban az angyalföldi Podolini-Volkmann-féle szabadiskolában kezdte, amely oly sok művészt nevelt a magyar képzőművészeti baloldalnak és szocializmusnak, és Csók meg Vaszary tanítványa úgy is kellett, hogy befejezze főiskolai tanulmányait politikai-kulturális botránykiállítással, ahogyan eszme- és nemzedéktársainak: gyanúsként, felforgatóként. Nem rajta, vagy nemcsak rajta múlott, hogy ez az elkötelezett szellem oly sokszor maradt magára az elkövetkező fél évszázadban, s oly ritka pillanatai, esztendői voltak ennek az ötven évnek, amikor közösségre, közönségre találhatott.

Kassákék Munka-körénél próbálkozott szövetségesre lelni közvetlenül a főiskola után, de a közeledésből hamarosan indulatokkal teli távolodás lett, rokonszenve, elvei, akarata azonos volt a késői Szocialista Művészcsoportéval, de ma sem tisztázott, hogy gesztusok vagy szervezettség kapcsolta-e hozzájuk, s maga nem tartott fontosnak egy késői magyarázatot; még nagy szellemi társával, Vajdával is úgy szűnt meg a szoros együttműködésük, hogy sem a művészettörténet, sem a kortársak nem tudják okát, magyarázatát.

Korniss Dezső nevét mégis nehéz lesz bármikor is leírni a Vajda Lajosé nélkül. S nemcsak azért, mert a közösen baljós pályakezdet után, amikor Vajda Párizsból, s Korniss ugyanonnan, Brüsszelből és Amszterdamból visszatért, közösen dolgozták ki az elveket, s közösen is valósították meg híres szentendrei-szigetmonostori motívumgyűjtő küldetésüket. Korniss — erre kellett ráismernie egy-egy ötven évvel későbbi méltatásnak — nemcsak társa és kortársa volt Vajdának a hőskorszakban, hanem a közösen kialakított szellemiség, szándék és emberség továbbéltetője is, a továbbélés minden tapasztalatával, természetesen művésztapasztalatával. E felismerésig azonban sok fordulatnak kellett bekövetkeznie Korniss élettörténetében és festményeinek-grafikáinak művészettörténetében.

Első igazán nagy mesterkorszaka a világháború és a hadifogság után teljesedett ki, ekkor vallhatta egyik vezető mesterének az Európai Iskola, s egyik reprezentáns művészének a kongresszusára készülő Magyar Kommunista Párt. Mindkettő joggal, mert mindkét küldetését vállalta: ez volt az egyik ritka periódus, amikor Korniss szűkebb s tágabb közösséget érezhetett maga körül. S amikor 1949-ben ennek az életfolyamatnak véget szakítottak, Korniss is szellemi emigrációba kényszerült. Magánya jóval tovább tartott, mint társaié, az egykori szentendreieké, szocialistáké, európai iskolásoké. S bár a hatvanas évek végétől, a hetvenes évtizedtől kismonográfia, lassan megnyíló kiállítások, könyvek oszlatták elszigeteltségét, évtizedekig csendben alkotta felfogásban többször is változó, humanizmusban és szakmai-szellemi igényességben soha nem engedő piktúráját.

Utolsó évtizede volt ismét kitárulkozó. A Nemzeti Galéria négy évvel ezelőtti nagy, méltó Korniss-kiállítása, a hatalmas munkásságát méltató tanulmányok s a közelmúltban megjelent monográfia kapcsolták vissza a nyílt magyar szellemi életbe; késői művek, amelyek erősítik a tudatot: nagy mestertől kell elbúcsúznunk.

JOGI TANÁCSADÓ

Csökkenhet-e áthelyezés után a terhes nő keresete?

Szatmári Zoltán veszprémi olvasónk írja: felesége kéthónapos terhes, és orvosi javaslatra kérte, helyezzék könnyebb munkára. Azt válaszolták, erre csak a terhesség negyedik hónapjától kötelezi őket a rendelkezés. Így van-e ez? — kérdezi, s szeretné, ha megírnánk azt is: csökkenhet-e felesége keresete, ha olyan munkakörbe kerül, ahol a munkaidő rövidebb, és éjszakai munkát nem végezhet.

A jogszabály szerint a dolgozó nőt terhessége megállapításától a szoptatás hatodik hónapjának végéig, kérelmére — orvosi vélemény alapján — az állapotának egészségügyi szempontból megfelelő munkakörbe kell ideiglenesen áthelyezni, vagy meglevő munkakörében a munkafeltételeket megfelelően módosítani. Az új munkakör kijelöléséhez a dolgozó hozzájárulása szükséges. Vagyis az áthelyezéssel nem kell a negyedik hónap eléréséig várni; felesége tehát ragaszkodhat az orvosi véleménnyel alátámasztott kérésének azonnali teljesítéséhez.

A fenti rendelkezés alapján ideiglenesen áthelyezett, illetőleg áthelyezés nélkül módosított munkafeltételek mellett foglalkoztatott terhes vagy szoptató nő keresete nem lehet kevesebb, mint amennyi előző átlagkeresete volt. Az ilyen helyzetben levő dolgozó jogosult tehát előző átlagkeresetére akkor is, ha olyan munkakörbe kerül, ahol a munkaidő rövidebb, s akkor is, ha éjszakai beosztással járó munkakörből más, nem éjszakai beosztással járó munkakörbe történik az áthelyezés. Megilleti a terhesség miatt ideiglenesen áthelyezett dolgozót átlagkeresete akkor is, ha az új munkakörben a munka szünetel. (Például anyag-, áramhiány, vagy egyéb, a dolgozó hibáján kívüli okból.)

A határozott időre létesített munkaviszony tartama

Domokos István devecseri olvasónk kérdezi: érvényben van-e még az a rendelkezés, hogy a határozott időre szóló munkaviszony határozatlan idejűvé változik át, ha a dolgozó a kikötött idő lejárta után munkáját tovább végzi. Szeretné, ha tájékoztatnánk arról is, lehet-e a határozott időre kötött szerződést egymás után többször megújítani.

A határozott időtartamra kötött munkaviszony annyi időre szól, amennyi időt a szerződésben kikötöttek. A kikötött idő elteltével a munkaviszony felmondás nélkül megszűnik. Ha azonban a dolgozó a munkaszerződésben meghatározott idő eltelte után — a munkája irányításával megbízott dolgozó tudtával — egy munkanapot meghaladóan a vállalatnál tovább dolgozik, a 30 napnál hosszabb tartamú határozott időre létesített munkaviszony határozatlan időre szólóvá válik, a 30 napos vagy annál rövidebb időre létesített munkaviszony pedig annyi idővel meghosszabbodik, amennyi időtartamra eredetileg létesítették.

A határozott időre szóló munkaviszony az időtartam elteltekor vagy még azt megelőzően közös megegyezéssel — minden korlátozás nélkül — meghosszabbítható, és határozatlan időtartamúvá is átalakítható, ha abban a vállalat és a dolgozó kifejezetten megállapodnak. Érvénytelen azonban az újabb határozott időre való megállapodás, ha célja az, hogy a dolgozót valamely jogától elüsse. (Például a felmondási időtől, a terhes nőt az őt megillető védelemtől stb.) A Legfelsőbb Bíróság munkaügyi kollégiumának 6. sz. állásfoglalása szerint ilyen esetben a határozott időre kötött újabb munkaviszonyt határozatlan időre létesítettnek kell tekinteni.

KORNISS DEZSŐ

MEGHÍVÓ

Az Erdész Galéria meghívja Önt, családját és barátait
1996. december 6-án hét órára

KORNISS DEZSŐ

festőművész kiállítására.

Megnyitja: Dr. Hegyi Lóránd a Bécsi Modern Művészeti Múzeum igazgatója.

Bemutatásra kerülnek az Európai Iskola kiállítássorozatunk befejező eseményeként a művész összes periódusából grafikák, festmények, kalligráfiák.

Ugyancsak december 6-án hívjuk Önöket egy másik jelentős kiállításunk megnyitására a szomszéd teremben, fél nyolcra

a

MATÉRIA

alkotócsoport kiállítására

Megnyitja: Kovalovszky Márta művészettörténész, Szent István Király Múzeum, Székesfehérvár

Bemutatásra kerülnek a csoport alkotóinak: ***Bitó Katalin*** textiltervező, ***Bráda Enikő*** kerámikus, ***Bráda Judit*** bőrműves, ***Czebe István*** üveges (meghívott művész), ***Holló István*** ötvös, ***Karsai Zsófia*** kerámikus, ***Molnár Gabriella*** kerámikus, ***Nyíri Katalin*** öltözék-textiltervező, ***Stomfai Krisztina*** ötvös, ***Szűcs Edit*** öltözék-textiltervező, ***Tóth Lívia*** textiltervező alkotásai.

Mindkét kiállítás 1997. január 6-ig tekinthető meg hétfő kivételével 10 - 18 óráig.

A galéria címe: 2000 Szentendre, Bercsényi u. 4., illetve Görög u. 4. Tel./Fax: 06 26 317-925

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

Művészet, 1982. febr. 41. old.

a Hélia

Tudósítónktól:

Elkerülte a felszámolást, talpon marad a Hélia. A magyar–finn részvénytársaság által üzemeltetett hotel szeptemberben már nem tudta törleszteni hiteleit, a társaság alaptőkéje elfogyott. Ennek fő oka az volt, hogy a számviteli törvény kedvezőtlen változása miatt a devizában nyilvántartott hitel árfolyamveszteségét évenként, költségként kellett elszámolniuk, s a forint folyamatos leértékelése miatt a hitel és kamatai több mint két és félszeresére emelkedtek. A társaság részt vett az adóskonszolidációs programban, a reorganizációs koncepció elkészült. Ennek eredményeképpen a Kereskedelmi Bank Rt. többségi tulajdont szerez a szállodában, amit várhatóan három éven belül értékesítenie kell.

vábbra sem tudott se szépet, se jót mondani, szokásához híven *sötétre festette* a jövőt.

ajásokat, a szociális segélyez-
élőket – fogja némileg segíteni, a pedagógusokat nem.

jön létre az egyezség, könnyen megtörténhet, hogy a pedagógusok az utcára mennek. **(szt)**

nagy baj. Az öntöde dolgozói a kiegészítő tevékenységeket még végezhetik: tisztítják, forgácsolják az öntvényeket. A csabai Öntöde és Fémmegmunkáló Kft. munkatársainak helyzete úgy tűnik, még jóra fordulhat, hiszen a céget három éve vezető szakemberek maguk kérték a vizsgálatok elvégzését, és az eredményekről értesülve fölvették a kapcsolatot azokkal a cégekkel, amelyek korszerű szellőzőberendezésekkel szerelhetnék fel az öntödét. A levegő szennyezettsé-

mai magyarországi érdekvédelem meglehetősen cselekvőképtelen, és ezen az állapoton a száznapos új kormány sem tudott sokat változtatni. Mármint a szakértői... A fent említett hír jelentősége éppen abban áll, hogy volt valaki, aki felemelte a hangját – még ha pusztán helyi méretekben is – a munkásember érdekében. Éppen ezért a csabai hírt melegen ajánljuk a munkásszolidaritást is felvállaló kormányzat figyelmébe...

Sz. T.

A közép- és kelet-európai országok közlekedésbiztonságával foglalkozó konferenciát hazánkban szervezték meg a héten, a Világbank szervezésében. Anthony Pellegrini a Világbank részlegvezetője tegnap elmondta: azért választották Magyarországot, mert hazánk az elmúlt három évben a térségben szinte egyedülálló eredményeket ért el a közúti közlekedésbiztonság javításában. Csupán egyetlen adat: hazánk a Világbanktól 4,5 millió dollár kedvezményes hitelt kapott.

Újabb részvényvásár

Pannon Gabona Rt. után a Bakony Fűszért Rt. és a Hajdútej Rt. készül a tőzsdére, s ezt megelőzően sor kerül e társaságok részvényeinek értékesítésére nyilvános ajánlattétel keretében – hangzott el az Állami Vagyonügynökség tegnapi sajtótájékoztatóján. A brókercégek részére hamarosan kiírják a pályázatot.

A jelentős feldolgozókapacitással rendelkező, debreceni székhelyű *Hajdútej* tavalyi árbevétele 7,2 milliárd forint volt, 260 millió forint adózás előtti nyereséget ért el, idei féléves eredménye pedig meghaladja a 200 milliót. A részvényértékesítés során – az ÁVÜ-t illető osztalékból végrehajtott tőkeemelést követően – a vezetés és a dolgozók 150 millió forintnyi, a kisbefektetők pedig (készpénzért) 425 millió forintnyi részvényt jegyezhetnek. Mezőgazdasági termelőknek kárpótlási jegyes kibocsátást is terveznek, aukciós formában. A szakmai és pénzügyi befektetőre kétszáz millió forintos tőkeemelés vár.

A 800 millió forint jegyzett tőkéjű *Bakony Fűszért Rt.*-nek tízmilliárdos forgalma van, eredményei megfelelők, a piaci versenyben mindeddig talpon maradt, sőt: képes a terjeszkedésre is. A cégnél 300 millió forint tőkeemelés lesz. **V.É.**

Nyolcvanegy éves korában tegnapra virradóra elhunyt Burt Lancaster amerikai filmsztár. A markáns arcú, népszerű színész már huzamosabb ideje betegeskedett. A halál Los Angeles-i otthonában érte.

TŰHEGYEN

Személyek, évszámok

Az olvasható a (nem a színes, hanem a rádiós) RTV Újságban egy október 26-i, a Petőfi adón 20 óra 04 perckor sorra kerülő műsornál: „150 éve született Kisfaludy Károly." S alább egy rövid életrajzi összefoglaló azt is közli: a költő és drámaíró 1788-ban született és 1830-ban hunyt el.

Ezzel a két számmal nincs is hiba. Ellenben akárhogyan számoljuk is, a 150 nem stimmel. A születés évétől máig ugyanis 206 év telt el, a halálától meg 164. És akkor is 201 jön ki, ha a műsorban elhangzó két kis egyfelvonásos vígjáték rádiófelvételének évét vesszük, mivelhogy 1989-ben került hangszalagra.

Volt azonban Kisfaludy Károlynak egy bátyja, Sándor, szintén költő, és szép, romantikus várregék írója. 1844. október 28-án hunyt el.

Nála jó lenne a 150 év, ha az ő – halála – évfordulójáról volna szó...

(-cs)

Tűnődés

Az újgazdagok módija

Aki fontosnak tartja, hogy a Nyugat figyeljen ránk, az most nem panaszkodhat: téma vagyunk, s méghozzá nem is akárhol, hanem a legpatinásabb nyugati lapban, a londoni The Timesban. Budapesti tudósítója ír rólunk.

A beszámolónak örülhetnénk is, hiszen egy világlapban szerepelni nem semmi. Csakhogy Adam LeBor kollégánk kis hazánk újgazdagjairól ír, és véleményét nem tesszük ki az ablakba. Sajnos nem az újgazdagok nem teszik ki, már csak azért sem, mert róluk írva a tudósító egyebek között épp a műveletlenségüket hánytorgatja fel. Kifejti továbbá, hogy e faragatlan és erőszakos kör státusszimbólumai közé tartozik a fényes, „suhogós" edzőruha, a legdrágább német autómárkák valamelyike, a szőke barátnő, a sok és vastag aranylánc, az erős bicepsz, valamint a pitbull terrier. S hogy valami jót is mondjon róluk, megemlíti, hogy jellemzőjük a rossz ízlés és az arrogancia.

Pitbull...

Az a kutyafajta tehát, amelyet például épp Nagy-Britanniában betiltottak, s amelyek eltűntek az utcákról. Nem véletlenül: ott is előfordult, hogy véresre martak embereket, gyerekeket. Nálunk viszont, bár tiltó rendelkezések itt is vannak, újgazdagék e rendelkezésekre is éppúgy „tesznek," mint tulajdonképpen minden egyébre, ami hirtelen szerzett millióik adta törvényfelettiség-érzetüket zavarná. Hogy az emberek többsége egyszerűen utálja őket, azzal sem törődnek. És azzal sem, hogy pitbulljaik esetleg halálra marnak egy szerencsétlen öregasszonyt, mint az legutóbb történt.

A pitbull persze csak akkor vérengző, gyilkos eb, ha erre nevelik, idomítják, ha a génjeiben megbúvó rossz hajlamokat felszabadítják. El kell tűnődni: a kutya az esetek többségében a gazdája egyfajta tükörképe...

(takács)

Békesi kontra Szuper Pszt!

Látszatbotrány – nem pereskedem

Ízléstelen és alaptalan az a támadás, amit a Szuper Pszt! magazin intézett ellenem – közölte Békesi László pénzügyminiszter azon a tegnapi sajtótájékoztatón, amelyen a lap vádjaira kívánt válaszolni. Tegnap mi is beszámoltunk róla: a pénzügyminisztert egyebek mellett azért támadta a lap, mert „baráti és üzleti" kapcsolatban állt az állítólag többszörösen büntetett Bodnár Györggyel, a Las Vegas Casinó és a Szaknévsor tulajdonosával.

– Milyen a kapcsolata Bodnár Györggyel? – kérdeztük a minisztert.

– 1984-ben a Los Angeles-i olimpián ismerkedtünk meg, de sem akkor, sem később nem firtattam a múltját. Ugyanúgy, ahogyan más ismerőseimmel sem szoktam ezt megtenni. Barátság alakult ki közöttünk, sokat segített a magyar küldöttségnek. Semmi okom rá, hogy megszakítsam vele a barátságot. Üzleti jellegű kapcsolatunk azonban nincsen.

– Nem tartja-e etikátlannak, hogy 1990-ben, szintén pénzügyminiszterként engedélyt adott ki Bodnárnak kaszinó megnyitására?

– Az év februárjában kormányhatározat született a játékkaszinók működtetésének engedélyeztetéséről, s ezt a pénzügyminiszter hatáskörébe utalta. Ezután rengeteg kérelem érkezett hozzánk. Március 20. és április 20. között kereken nyolc engedélyt írtam alá, valamennyi megfelelt a törvényes követelményeknek. Köztük volt a Las Vegas Casinó kérelme is, de Bodnár neve nem szerepelt rajta. Az engedélyeztetést semmilyen jogszabály nem kötötte feddhetetlenségi vizsgálathoz, tehát senkinek az előéletét nem boncolgattuk. A koncessziós szerződéseket egyébként később, 1992-ben kötötték meg.

– Azzal is gyanúba keverik, hogy hamarosan felügyelőbizottsági tag lett Bodnár egyik vállalkozásában.

– 1990. július 1-jén Bodnár felkérésére vállaltam el a tagságot, amiről 1994. július 30-án lemondtam. Százezer forint névértékű üzletrészem volt, de ez semmilyen anyagi előnnyel nem járt. A Casinó engedélyeztetése és a felügyelőbizottsági tagságom között tehát semmilyen összefüggés nincsen.

– Ön szerint mi az oka az éles támadásnak?

– Nyilvánvaló, hogy tevékenységem, szerepem bizonyos csoportok érdekeit sértheti, ezért megpróbálnak lejáratni. De megnevezni senkit nem akarok, mivel nincsenek bizonyítékaim. Ez a látszatbotrány mindenesetre gyenge és primitív. Nem fogok pereskedni egy pletykalappal... **Csarnai Attila**

Kodiss Dezső

Sinkó László maradéktalanul megcselekszi azt, amit megkövetel szerepe: tágítja, addig a határig, amelyen már közömbössé válik konkrét foglalkozása. Elénk állítja azt az embert, akit hitetlenné tesz az önmagában való csalódás, de az épp e csalódás mögöttesében húzódó örök vágyakozás képes az illúzió felkeltésére – másokban. Mesterien ábrázolja – mindvégig – a „posztpozőr" eleganciáját. *Nagy-Kálózy Eszter* teljesítménye sem alacsonyabb értékű. Igaz, az író őt is megajándékozza egy-egy brilliáns lehetőséggel. Mint például az ominózus kritika olvasása utáni sokk. A csalódás és döbbenet józanító, altruista kétségbeesésének ábrázolása. *Stohl András* szerepe csakoly meghatározó. A szembesülés egy olyan világgal, amelynek kötelékei erősebbek minden földi kapocsnál. Amelynek törvényei, legyenek bármennyire is érthetetlenek, irracionálisak, mégis legyőzhetetlenek. Mert a racionális élet túl egyszerű ahhoz, hogy igaz legyen.

Talán ennyiből is érezhető: *Fodor Tamás* rendezői munkája aligha dicsérhető érdemeihez méltóan. Egyszerre lenne sok és kevés bármilyen jelző használata. Emeljünk ki inkább két mozzanatot. Az egyik: az a pillanat, amelyben a festőnövendék euforikusan magyarázza egy nonfiguratív festmény lényegét, értelmét. Hogy a gépies, elszemélytelenítő, lélekölő világ elleni lázadás metaforája. S szavai mögött halljuk a kritikus előadását: ugyanazon mondatokat, csak sokkal fáradtabb, blattolósabb, bölcselkedő reminiszcenciákkal. S a másik: a fel-felhangzó monoton, kopogó dobhang. A történet – *történeteink!* – lassú, nagyon lassú, s egyre lassúdabb szívverése.

Tamási Orosz János

Mélytengeri magyar író

Rejtő Jenő (írói álnevén: P.Howard), színmű- és kalandregényírót, bár már több mint fél évszázada nem él, művei ma is a legnépszerűbb írók közé sorolják. Tegnap állandó emléktáblát avatott számára Erzsébetváros önkormányzata a kerület Hevesi Sándor tér 5-ös számú háza falán. Az esemény kapcsán kértük meg Szalay Károly irodalomtörténészt: néhány szóban mondja el, hová helyezi Rejtőt a magyar irodalomban.

– Azért örülök rendkívüli mértékben ennek az emléktáblának, mert Rejtő Jenőt a legbudapestibb és a legmagyarabb írók egyikének tartom. Életműve olyan, mint azé a mélytengeri, csodálatos halé, amit, ha felszínre hoznak, elveszti színeit, ízetlenné válik, és a levegő nyomása alatt elemeire hullik szét. Műveit istenigazából csak magyar nyelven, magyarok tudják élvezni, de azok aztán nagyon. Egyfelől egyedülálló humorával Karinthy mellett – ennél nagyobb elismerést aligha lehetne mondani – a XX. századi humor legjelesebb képviselője, aki olyan mérhetetlenül bátor volt, hogy mert ponyvát írni, s azt esze ágában sem volt leplezni. Igaz, regényeit úgy teletömte komikus poénnal és humorral, hogy ez oldja a ponyvaregényre jellemző olcsóságot. Óriási művész volt. Nem volt még ember, akitől a nagyképűség, a fontoskodás, a hólyagság, fölfuvalkodottság olyan messzire állt volna, mint tőle. Voltaképpen az emléktábla ezen emberi tulajdonságoknak szól, és kijelenthetem: kevés ember érdemli ezt meg annyira, mint éppen ő. Rejtő az egész emberiség, ezen belül a magyarság legnagyobb jótevői közé tartozik azzal, hogy mindenki szereti, s fél évszázadon keresztül sem halványodott el humora. Írásait a mai olvasó csakúgy képtelen letenni, mint ahogy az öt évtizeddel ezelőtti sem tudta.

B. L. A.

ök és a figurák. Es operettre emlékeztetnek a konfliktusok: az alacsony származású, ámde snájdig és életrevaló fiatalemberbe beleszeret a hűvös, hidegrideg hercegnő, hogy aztán, különböző bonyodalmak után, végül is diadalmasan távozzon a snájdig stb. férfiú, otthagyva a hűvös, gőgös stb. hercegnőt. Ez történik *A hattyúban* Ágai Miklós, a majdnem szuperman nevelő és Alexandra hercegnő, s ez az *Olympiában* Kovács huszárkapitány és a szépséges ifjú (és özvegy) Olympia hercegnő között.

Molnár e párhuzamon kívül több más azonos motívumot is beépít a két darabba, s miért is ne. Ha *A hattyúban* volt egy

Sok évvel e két darab után Molnár, immár Amerikában, repetázott döglöttoroszlán-gyilkolásból. 1942-ben, a II. világháború kellős közepén megírta, *Panoptikum* címmel, a harmadik variációt hercegék-grófék történetéből. Van ismét bölcs és szellemes mama (Clementine hercegnő), szép ifjú hercegnő (Anna, Clementine lánya), csípős nyelvű rokon (Sophie grófné, Anna unokatestvére), van alacsony származású amorózó (Robert Thomas angol építész, akiről kiderül, hogy orosz, katonatiszt és kém), valamint, ha már az *Olympiában* olyan jól sikerült a figura, itt is van az ottani Krehl csendőrezredessel egyenlő észbeli kérettszintre letranszponált cikizése (vagy valami ilyesmi), most eljutott hozzánk, a *Nemzeti Színházba.* E színház a múltban nem sok darabját játszotta Molnárnak; összesen kettőt, 1917-ben a *Riviérát* (ezt a múlt szezonban vette elő, a repríz elkerülhetetlen szükségességéről meg nem győzve, a *Madách Kamara*) és 1982-ben az *Olympiát. Gábor Miklós* rendezésében ez kellemes, jó produkció volt. Az előadást látva, most sem győzetünk meg arról, hogy a jó Molnár Ferenc-darabok után elő kell bányászni a második vonalbelieket, az önismétlőket is. *Ez a darab olyan benyomást kelt, mintha már láttuk volna – és lényegében vé-*

gye-e ezt a panoptikumot, olyannyira, hogy a szereplőket is marionettfigurák dróton rángatott mozgására emlékeztetően hozza be a színre, vagy *„általános molnárferencet"* játszasson. Így aztán az esetből csak *Sinkovits Imre* orosz paródiába átcsúszó, de annak hatásos és szellemes Diegelmannjára, *Béres Ilona* akadémián tanítható némajáték- és reagálásrendszerre épített Clementine hercegnőjére, *Moór Marianna „echte wiener blonde"* Sophie-jára és a már tizenkét évvel ezelőtt is remek Krehl *Agárdy Gábor* pompás Dubetz tábornokára emlékezhetünk jó szívvel.

Takács István

Képpel szépen

Korniss-kiállítások

Bartók Béla halálának tizedik évfordulójára Korniss Dezső, az akkor ötvenhét éves magyar festő fekete-fehér kollázst készített. Ahogyan ezzel, 1948-as főművével, a Tücsöklakodalommal sem illusztrálni kívánta a zeneszerző valamelyik alkotását, hanem valamilyen módon kapcsolódni szeretett volna a nagy elől törekvéseihez. Elől helyett nyugodtan írhatunk példaképet is, hiszen, ahogyan maga Korniss is több ízben megfogalmazta, a harmincas évek első felétől valami olyasmit kívánt társával, Vajda Lajos festőművésszel megvalósítani, amit Bartók a zenében.

A döntő hatást a zeneszerző egyik 1931-es előadása gyakorolta a fiatal művészre, aki főiskolai tanulmányait éppen befejezve 1930–31-ben tanulmányúton járt Párizsban. A következő években a Néprajzi Múzeumban tanulmányozta a népművészeti motívumvilágot, 1934–35-ben azonban *Vajda Lajossal* már a szentendrei, majd szigetmonostori épületek, a népi ornamentika mintáit rajzolták, hogy új, korszerű festészet alapjait teremtsék meg. Céljuk „a népi, a humánum és az európaiság ötvözése" volt, a magyar művészet alapvető problémáira kerestek hát választ.

Most, tíz évvel *Korniss Dezső* halála után sem mondhatjuk, hogy a magyar művészet egésze a kornissi, vagy ha úgy tetszik, a bartóki úton halad. Vannak, akik az *új, az európai* igézetében egyszerűen szerencsésebb helyzetben lévő nyugati kollégáik formai megoldásait másolják, vannak, akik a „humánumot" valamifajta XIX. századi leíró realizmussal tévesztik össze, s vannak, akik a „népi" gyökereket kopjafákban vagy falusi életképekben vélik felfedezni. Mégsem mondhatjuk, hogy Korniss éppen úgy messziről – idegenként – tisztelt óriása a ma-

gyar művészetnek, mint Bartók a zenének. Igaz, hogy nem csak az ötvenes évek művészetpolitikája szorította a háttérbe, neve nem szerepelt azon a listán sem, amelyen a rendszerváltozás után posztumusz Kossuth-díjat kapott alkotók neve állt, az is igaz azonban, hogy híveinek száma folyamatosan gyarapodik. Talán éppen azzal párhuzamosan, ahogyan minden kizárólagosságra törekvő hatalom számára nyilvánvalóvá válik a kudarc: nem sajátíthatja ki Korniss művészetét, de nem is mellőzheti.

Az elmúlt hetekben két olyan tárlat is nyílt Budapesten, illetve Szentendrén, amely a fenti igazságról beszél, miközben, megidézve az életművet, fontos tanulságokat foglal össze, motívumokat emel ki. A Fészek Galériában *Molnár Éva* által rendezett tárlat egyetlen motívum, a Fej megjelenését járja körül Korniss munkásságában, a szentendrei Barcsay Iskola Galéria bemutatója olyan műveket vonultat fel, amelyek elsősorban a műfaji, technikai sokrétűségen keresztül érzékeltetik az életmű összetettségét. Két teljesen ellentétes koncepció alapján rendezett, egymást éppen ezért igen jól kiegészítő tárlat hívja fel a figyelmet most újra a kornissi művészi elvek időszerűségére: a nyitottság, az értékközpontúság, a következetesség hármas egységére. Az iskolatárlaton szerepel az ötéves korban készült, *Tisza Pistát afféle coltos cowboyként ábrázoló rajz is, a harmincas évek konstruktív-szürreális művei az ötvenes-hatvanas évek kalligráfiái mellett, a művészklubban a húszas évek neoplasztikus fejeivel kezdett sort a harmincas évek ház-fejtáj motívumai, az Illumináció sorozat lapjai folytatják, a hatvanas-hetvenes évek szűrmotívumai zárják le.*

Az életmű lezárult, a párbeszéd a művészet lehetőségeiről, feladatairól, nem kis részben éppen Korniss művein keresztül folyik tovább. S hogy ma is fontos figyelnünk rá, annak talán az az első oka, hogy amint művészetének kitűnő ismerője, Németh Lajos fogalmazott: „a vizualitás nyelvén Korniss beszél a legszebben magyarul".

P. Szabó Ernő

Új Mo 1994. okt. 22., 17.

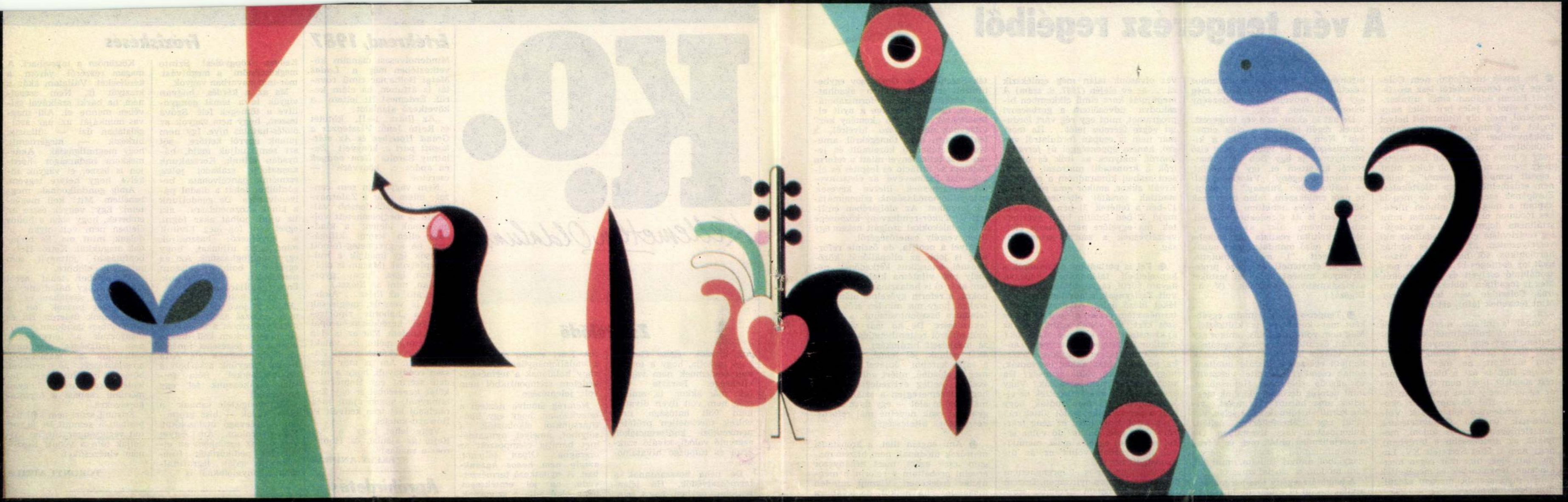

KÉKESDY KÁROLY REPRODUKCIÓI

Korniss Dezső: Allegro barbaro

MAGYAR NEMZETI GALÉRIA

Szűrmotívum I.

1977. október másodika, Hatvany Lajos Múzeum, Hatvan: két kis teremben, odazarándokolt Kornisshívők előtt megnyílik Korniss Dezső „Rezeda 9, a Rablók meg a Pásztorok" című kiállítása. Dobozsírból először feltámadó grafikák mellett egy zseniális képverset is láthattunk a kiállított munkák között, címe: „pásztoRablók, Korniss piktor úr képeihez". Írta: Nagy László, akit a tárlat még egy — a próza és a vers határán lebegő — kurta remekműre is megihletett. Ez a mai napig a legtömörebb, legszikrázóbb összefoglalása Korniss festősorsának:

„Egy nagy és tiszta életmű kötelez méltó és tiszta szóra. A föladat súlyát növeli az alkalom is, hiszen életünkben egy Korniss-kiállítás legalább olyan ritka, mint a fehér holló. Hódolója és szószólója szeretnék lenni e műveknek, noha ezek beszélnek és helytállnak önmagukért szinte a kezdet óta. Kötelező megjegyeznem, hogy e képek alkotója a legnagyobb árváink egyike, aki élete hosszán szenvedte értékeinek mellőzését, eltakarását, majdnemhogy elsikkasztását. Aki a szellemi ínség idején fejszével bánik, vagy babarcokat pingál a játékgyárban. Mert hű akar maradni ifjúkori vállalásához, az ideához, hogy a bartóki párhuzamot megteremtse a festészetben. Pénztelen, de szenvedélyes expedíciói a valóság szerkezetéért, a folklór alapformáiért, küzdelmei a mindenséget jelentő jelekért — mindezek nem buboréksorsú divatból erednek, de a megismerés, az építkezés, az újrateremtés indulatából. Vonások ezek a hajthatatlan és tudatos művész arculatához. Ha dédelgetni való sírokat, foltot óhajtok, az ő ecsetje nyomát kell választanom. Ha sóvárgom a kiművelt csengést, zengést, az ő kompozícióit kell megközelítsem. Itt nemcsak a báj és irónia szól, de a dráma is. Hallani vélek egy mélységes fohászt, hasonlót József Attila sorához: »édes Hazám, fogadj szívedbe«. A hajdani vállalkozás immár beteljesedés. Jelenünkben az ígéretesen épülő vagy éppen meszesedő csúcsok között zengzetes és páratlan minőség. Íme, egy hazai, Duna-táji művész, akinek fölkínált helye van az egyetemes festészetben."

A hatvani kiállítás kicsi képein égő, tiszta színekkel festett, szűrmotívumoknak, rablóknak, pásztoroknak nevezett különös jelek hajladoztak. Részei Korniss nagy vállalkozásának: megkeresni valami mélyről, messziről jövőt, a magyar népművészetben felbukkanót, s ezt érzéki szépségű, tiszta festői jelekké fogalmazni a bartóki program szellemében. Úgy meríteni egy egész nemzetnek ismerős hagyományból, úgy használni egy csak ránk jellemző tárgyi anyanyelvet, hogy abból ne nosztalgikus giccs, hanem szuverén, eleven XX. századi művészet legyen: a mi korunk szellemi lenyomata. Korniss a magyar népművészet kincsestárából a cifraszűrt választotta. Ő maga ezt mondta erről:

„Nem népművészetet akartam, hanem forrást, alapokat kerestem. Bizonyos törvényszerűségeket akartam letenni. A magyar zene pentaton és homofon. A festészetben — úgy vélem — ennek a síkszerűség felel meg. Síkszerű a magyar cifraszűr díszítése: mintái a virágból absztrahálódtak. Rájöttem arra, hogy a szűrmotívumok talán a legérdekesebbek, a legspeciálisabbak, a legmagyarabbak, és velük valami törvényszerűséget tudok kimutatni. Mi a szűr? Az eredeti? Nagy, tiszta felületek és a széleken nagyon zsúfolt díszítés: csak meghatározott helyekre kerülnek minták a sík tiszta környezetében. Ez az ellentét már maga érdekes volt számomra, és ebből leszűrhettem egy kompozíciós elvet, és megcsinálhattam a magam törvényszerűségeit: a lényegüket. Mert engem a világ minden jelenségéből az abból kivonható törvényszerűség érdekelt..."

Az 1968-tól festett *Szűrmotívumok* előjátékai annak a nagyméretű, 120×300 cm-es olajképnek, amit 1975 nyarán fejez be, s az *Allegro barbaro* címet adja neki: Bartók egyik legizgalmasabb művének címét. Az óriási kép hófehér mezejére zongorabillentyűk keményen csengő leütéseire, fesszes ritmusban lépnek be a motívumok... jobboldalt szentendrei kapuk kulcslyuka köré szerb temetők sírköveinek páros hullámvonala pattan be... átlós ostorcsapásként fekete közepű színes körök villognak: világjelek, földjelek, napjelek, szuzékok körzővel karcolt mintái? Melléjük sorolnak a cifraszűrök virágai: tulipán, bimbó — nyíllal, pontsorral csillagóvjegyekké írva? Baloldalt a magyar nemzeti zászló függőleges sávba tört színei csendülnek föl: hullámverésben szilárdan álló, karcsú oszlopként magasodnak a jobbról balról betáncoló formák között... Szabadság és rend, a múlt és a jelen íze, matematikai pontosság és a motívumok cérnavékony „lábacskáin" billegő játékosság jellemzik és mégsem jellemzik ezt a Korniss-képet. Mert lényege, legfőbb értéke valami olyasmi, ami szavakkal nem közelíthető meg. Az Allegro barbaro semmihez sem hasonlítható, önálló képlény, ember által teremtett csoda, mint a Bartók-zene vagy a Nagy László-vers. Visszacseng benne a 15 éves Korniss rácsodálkozása Hollandiában Mondrian képeinek robbanó geometriájára, a budapesti főiskoláról kiszakadt, Párizsban bolyongó festőnövendék megrendülése az ott koncertező Bartók zongorajátéka hallatán.. Ott lüktetnek benne azok a gondolatok, amiket a tiszavirág-életű, a fordulat évében betiltott művészcsoport, az Európai Iskola tagjaként írt le 1946-ban:

„Ha megkérdeznék, hogy mit akarok, mit akar ez a művészet, akkor két óriás nevével kell válaszolnom: Bartók és Picasso. Egyik a zenében, a másik a festészetben valósítja meg a népi, a humánum, és az európaiság egységét. Magam is erre törekszem."

Erre törekedett mindvégig, a festői tisztaság szinte mágikus bűvöletében, amiről televíziós portréfilmjében így beszélt: „Énnekem az a mániám a képfogalmazásban, hogy világosan, érthetően és főleg tisztán kimondani, amit akarok. Az mindegy, hogy ez mennyire elvont, a lényeg az; hogy világosan és tisztán..."

KERNÁCS GABRIELLA

Az adás időpontját lásd a 33. oldalunkon.

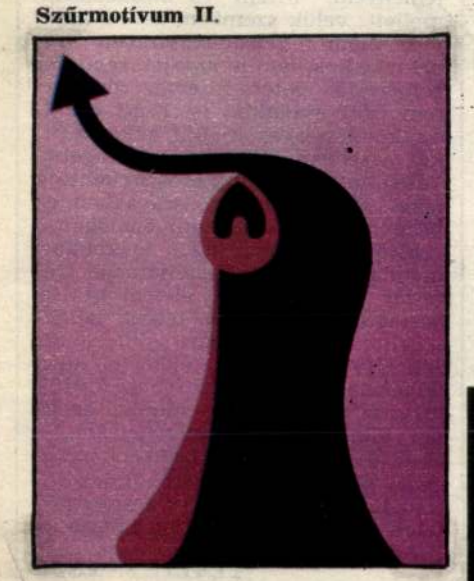

Szűrmotívum II.

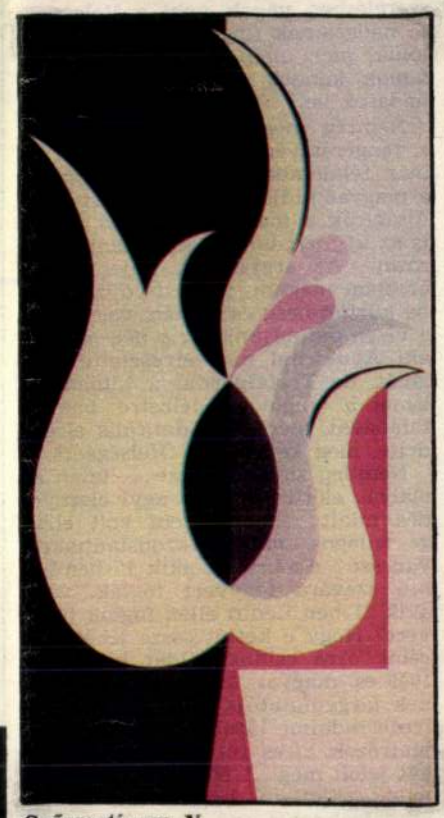

Szűrmotívum V.

A vén tengerész regéiből

● Ne tessék megijedni, nem Coleridge *Vén tengerészéről* lesz szó ismét! Eszem ágában sincs újrakezdeni a vitát a jeles brit költő nagy regéjéről, mely oly kitüntetett helyet foglal el gimnáziumaink irodalmi tankönyveiben. Egyszer ugyanis már eltűnődtem azon *(1985. 30. szám)*, hogy e kissé fideista mű bölcselete, mely szerint nincs szebb dolog, mint „együtt templomba menni", talán nem érdemelne ekkora túlértékelést Európának ezen a felén, de meg is kaptam a magamét: minden illetékes fórumon el lettem áztatva mint sztálinista dogmatikus és egyidejűleg revizionista ellenforradalmár, aki veszélyeztetem az állam és egyház harmonikus, sőt hármonikus viszonyát, az esetleges brit—magyar perszonálunió esélyeit és a világbékét. Meg is fogadtam, többé egy szót sem írok Coleridge vén tengerészéről. Mint tetszenek látni, ezt meg is tartom.

Annál is inkább, mert világ- és fesztiváljáró kollégáimtól úgy értesültem, hogy egy látványos nemzetközi sikert aratóról, nálunk még be sem mutatott, de már ünnepelt szovjet film is azt a bölcs felismerést sugallja, hogy nem lehet helyes az az út, amely *nem* a templom felé vezet... Hát én most már okulok s mindennap hálát adok Voltaire-nak vagy a Gondviselésnek (hirtelenjében nem is tudom, melyikük az illetékesebb e tárgyban), hogy nem a Hőn Szeretett XV. Lajos alatt élek, hisz már régen megkínoztak, lenyakaztak és megégettek volna, mert szembe mertem szegülni a fideizmussal.

De ha netalán felködlött volna is agyamban, hogy a XVIII. század végi angol költő és a XX. század végi szovjet filmrendező engem együttesen porba taszító tekintélye ellenére is kitartsak ásatag voltaireianizmusom mellett, az élet tényei a minap fényesen meggyőztek. Az történt ugyanis, hogy egy szép magyar városban, méghozzá egy kánikulai vasárnapon, néhány kollégámmal együtt képviselnem kellett lapunkat egy nyílt *utcára* tervezett találkozón. „De miért nem megyünk be valamilyen hűvös terembe?" — kérdeztem dermedten az illetékes szervezőt, elhűlve az üres tér riasztó panorámáján. „Azért — hangzott a tömör válasz —, mert ilyenkor a műv. házba senki sem teszi be a lábát." Látva megrettent képemet, hozzátette: „Nem kell izgulni. Ott szemben van a templom. 10 után azon az ajtón özönlenek ki a szentmiséről, mi bekapcsoljuk a magnót, felzendül a diszkózene, tessék megállítani s ideterelni a tömeget..."

Elárulom, először ki akartam térni a Feladat elől, mint Jónás, a gyáva. De mivel már ott lógtak a házfalakon egy *Új Tükör*-minikiállítás képei, s már abszolváltam az odavezető kétszáz-egynéhány kilométert, s már jelmezét próbálta a műsorunkba meghívott Galambos Erzsi, és robogott felénk Kovács István autója is, mindenre elszántan megragadtam a mikrofont és — nem részletezem a csodát: a találkozó sikerült, hála főleg a két kiváló színművésznek, akik segítettek szóval tartani az érdeklődők tömegét. Hát nem, én soha nem bántom többé Coleridge és Abuladze filozófiáját, s a Vén Tengerész is szent, sőt csodatévő lény előttem, mert íme, bizonyosodott, hogy a templomhoz vezető út milyen jó út lehet még egy világi művelődési rendezvény lebonyolításához is...

De hát ki akkor az a vén tengerész, kinek regéit ígértem e cikk címében? Nem csigázom tovább a kíváncsiságot — én vagyok. Már első regényemet is egy Bob nevű matrózról követtem el, így kezdődött, mármint a regény: *„Vitorlákat fel! — kiáltott Bob Sunday."* A többire nem emlékszem, talán mert csak hét-nyolc éves lehettem akkor. s egyébként is itt töredékben maradt eme művem, hisz azonnal egy újabb, kritikai realista nagyepikába kezdtem (első mondat: *„Kati napok óta éhezett..."*), mely kimutatta, hogy az elnyomott és éhező proletárlányok miként adják el testüket a kizsákmányoló uraknak. (V. ö.: Digózás.)

● Tengerészeti hajlamaim egyébként már korábban is kiütköztek. Még nem voltam iskolás, amikor egy sajkán, őszintébben szólva, mosóteknőn, világgá indultam: a Hejő-patak habjain egészen a Tiszáig jutottam, onnan csendőri kíséretel visszavittek aggódó szüleimhez, Hejőcsabára, mint nemrég derék rendőreink meglelték ama három gyermeket, „világ körüli" útjuknak *túl a felén*, valahol egy Székesfehérvár melletti kukoricásban vagy ilyesmiben. Ők a szocializmust unták meg, én a feudálkapitalizmust, melyről persze nagyjából annyit tudtam, mint három utódom a szocializmusról.

A tengerészregény töredék maradt, a világ körüli út kudarcba fulladt — ennyi csalódás után lelkem mélyén feladtam a vitorlázóálmokat, csak annyi maradt belőlük, hogy ha külföldre vetődöm, veszek magamnak egy-egy hajóssapkát vagy matróztrikót, s horgászcsónakommal ilyen szerelésben vágok neki a Velencei-tó nádasainak (már ami maradt belőlük, mert nemcsak az illúziók és álmok kopnak nálunk sebesen, a nádasok is).

Nemrég mégis feltámadt bennem a tengerészvér. Egy késő éji órán, már félálomban, arról tájékoztatott a magyar rádió, hogy a szovjet írók-újságírók a mai *peresztrojka*, vagyis az *új forradalom* „kronstadti matrózai". Az árgyélusát, teljesen úgy éreztem magam, mint az újra harcba kürtölt öreg csatamén, vagy, hogy a vízen maradjunk, *az a vén matróz*, aki Abukirnál már elvesztette a fél lábát, de Trafalgárnál a fűtőházból ismét a lángoló fedélzetre baktat. falábával, mert az Admirális elrendelte, meg kell halni Ófelségéért...

Némileg zavart persze... talán az elalvás előtti szokásos agyi elernyedés miatt... hogy nem volt eléggé világos, *milyen* kronstadtiakról van szó? Azokról-e, akik 17-ben Lenin szavára fegyvert fogtak, vagy akik 21-ben Lenin ellen fogtak fegyvert? Hogy e kettőt össze lehet cserélni, arra csinos példát kínál egy 1949-es magyar Lenin-kötet, melynek tárgymutatója a „Kronstadti ellenforradalmi lázadás" címszónál a matrózok 17-es tetteit idéző oldalakat jelöli meg... Némi tünődés után mégis rájöttem, hogy csak az első csapatról lehet szó, mert kint azért mégsem tarthatnak ott, hogy máris a második kronstadti felkelést dicsőítenék... Így azután újra fellelkesedtem, mert én... néhány kedves olvasónk talán még emlékszik rá... az év elején *(1987. 6. szám) A megújulás kora* című cikkemben bizakodva üdvözöltem a gorbacsovi programot, mint egy rég várt fordulat végre ígéretes jelét... Ha most már nem is csupán fordulatról van szó, hanem éppenséggel *új forradalomról*, melynek az írók és újságírók a kronstadti matrózai, nekem sem szabad kimaradnom a csatából. Kivált akkor, amikor ama régi kronstadtiak sorsától eltérően, akiket 17-ben a fehérek, 21-ben a vörösök, majd 37-ben Sztálin bírái gyérítettek, ma egyelőre nem látszik életveszélyesnek a zsurnál-kronstadtiság.

● Fel is pattantam párnáimról, s képzeletbeli falábammal kopogva ágyam körül, rágyújtottam a hajdanvolt *Zseleznyák, a hős partizán* emlékét idéző dalra. Átkozott kétkedő természetem persze megint feltört és szót kért: *hol* voltak eddig ezek az új kronstadti író-újságíró-matrózok? Amikor Brezsnyev és Csernyenko anti-, sőt *protyip*eresztrojkás korszaka *pangott*? Már akkor is tudták, hogy átépítésre volna szükség? Ha tudták, miért nem mondták? Vagy szerényebben: miért hirdették az ellenkezőjét? Ha nem tudták, hogy kell a pereszstrojka, mitől jöttek rá? Csak attól, hogy most ez zeng *fentről*? Vagy önerőből is? Jó volna erről is hallani egyet s mást, mennyivel meggyőzőbb volna ez az újkronstadti hév!

Azóta többször is eltöprenghettem az átépítésen és a nyíltságon. Teszem azt, ha egy nálam fiatalabb szovjet történész ma azt mondja, hogy Buharint át kell értékelni, örülök — jólesik az embernek mástól is hallani azt, amit régóta tud, esetleg már 30 éve meg is írt, nem hivén már akkor sem, hogy „a párt kedvence" (Lenin szava) csakugyan Gestapo-kémmé züllött volna...

Ilyenkor legfeljebb azt kifogásolom, hogy egy ekkora horderejű ügyet színdarabokról s filmekről szóló tudósítások kapcsán, *en passant* löknek elém. De amikor egy nyugati lapban olyan idősebb szovjet történész leplezi le a 37-es pereket, aki anno Decebal e perek lelkes „tudományos" propagandistájaként tűnt ki, először is annak örülnék, ha a tudós *akkori* felfogásától a *maiig* vezető fejlődéstörténetről olvashatnék — Buharin ügyében nagyjából elboldogulok a magam eszével is, de nem szeretnék könnyelműen ítélni a vádlókból védőkké lett történészekről.

● Lehetne egyébként magyar példákat is említenem, melyek hasonló kérdésekre gerjesztettek. De igazából nem kívánom épp most felkavarni e régi vitákat. Még kevésbé szeretnék olyan látszatba kerülni, mintha szerintem csak annak volna szabad akár Buharinról, akár, mondjuk, a Petőfi körről vagy az októberi 23-i tüntetésről végre tárgyilagosabban szólni, aki húsz vagy harminc évvel ezelőtt nem hajtogatta mai véleményének az ellenkezőjét. Egy ilyen gőgös és értelmetlen követelés sértené a méltányosság elvét és leszűkítené a reform, a megújulás, a sürgető nemzeti feladat munkásainak táborát. Elképzelhető ugyanis, hogy még sincs annyi reformer hazánkban, mint amennyien felöltöték Széchenyi és Gorbacsov egybehímzett jelmezét, hanem akadhatnak közöttünk titkos reformszabotálók is, nem is beszélve a nyílt ellenállókról, a régi jó „kemény kéz" világának nosztalgiázó híveiről, s legfőképpen ama tömegekről, amelyek tudatában a közelmúlt és jelen rossz fejleményei miatt a reform fogalma az infláció és leépítés és eladósodás fedőnevévé, az életszínvonal-csökkenésnek, illetve kevesek *megmilliomosodásának* szinonimájává torzulhat. Az elöljáróban említett *Új Tükör*-rendezvény közönsége friss adalékokkal szolgált nekem egy ilyen veszély eshetőségéről.

Mivel a neofita, de őszinte reformer is jobb az ellenállónál, közönyösnél, letargikus kétkedőnél, némely régi vitatéma kielézését felőlem akár el is halaszthatjuk jobb napokra, a reform győzelme utáni időszakra, hogy ma minden erőt az új feladatra összpontosítsunk, a válság leküzdésére. De *ha már* valaki a múltról szól rettenthetetlen, ám kissé megkésett bírálóként, akár kint, akár nálunk, jól tenné, ha először a saját korábbi énjével birkózna meg, s előadná, miért volt szüksége évekre, esetleg évtizedekre ahhoz, hogy kikecmeregjen a sztálini dogmák romjai alól — egy ilyen önmagyarázat csak növelné mai reformkészségének hitelességét.

● Ami engem illet, a kronstadti matrózok utódának nem hiszem magam csak azért, mert néhányszor érvelni próbáltam a reform, a megújulás érdekében. Viszont minden magasztos cím nélkül, de továbbra is igyekszem hozzájárulni ahhoz, hogy lapunk céltudatosabban és meggyőzőbben segítse a kibontakozás nemzeti programját.

Amikor a most utoljára említendő *Új Tükör*-nap előestéjén a vidéki kertvendéglőn végigsétáltam tengerészsapkámban, kollégáim derültségére a jó hangulatú vendégek közül többen is megtiszteltek üdvözlő szavaikkal: „Itt van andzsinszán..." Derűsen elkönyveltem a „Bolond Popeye" felkiáltást is, mely egy kissé távolabbról csapott felém. Tudom, hogy némely volt barátaim ugyanígy minősítik a reform vizein megkísérelt hajózásaimat is. Örülök, hogy megtisztelnek véleményeikkel, de én már megmaradok ama 30 és fél évvel ezelőtt megfogalmazott véleményem, hitem és bizakodásom mellett: velük szemben, akik a szovjethatalom *felrobbantásában* reménykedtek, én a szovjet rendszer *reformjába* vetett hitemet rögzítettem írott szavakba is. Ezért erkölcsi kötelességem kiállni akkor, amikor e reform — mely a mi régebbi keletű megújulásunk erős serkentője lehet — végre biztató szavakban és tettekben kezdi igazolni önmagát.

Első önállóan leírt gyerekkori mondatomat, melyet elöljáróban tréfásan idéztem, akár életem utolsó, összegző szavának, ha tetszik jeligéjének is vállalhatom: *„Vitorlákat fel!"* Ha ellenszél fúj, akkor is, ha a történelem szele kedvezőbbre fordul, még szívesebben, de mindig azokhoz állni, akik a reménytelenek, a kishitűek, a sivár sopánkodók seregével szemben, az örök újrakezdés reményében a lehetséges s ezért kötelező megújulás gárdáját alkotják.

FEKETE SÁNDOR

K.o.

Kellemetlen Oldalunk

Zsörtölődő

Azt hiszem, egész életművem igazolja, hogy a természetvédelemnek nem vagyok ellensége. Barátja voltam már akkor is, amikor még nem volt ilyen divatos, nem volt hatósága, nem voltak türelmetlen prófétái, nemzetközi konferenciákon szereplő valódi, kiváló szakértői és túlbuzgó hivatalnokai.

De néha bosszantanak a természetvédők. Ha jelentéktelen ügyben nagy csinnadrattával, kellő újságírói asszisztenciával értelmetlen ügyekben tanúsítanak roppant szigort.

Ott volt például a medve, amelyet pár éve lelőttek. Ha valaki azt mondja, merő állatbarátságból, hogy semmilyen állatot nem szabad lelőni, azt még megértem, bár véleményét igazából csak akkor respektálnám, ha azt is mondaná, hogy vágóhídon sem szabad levágni állatokat, legyünk mindnyájan bicsérdisták. Tiszteletre méltó, bár naiv ábránd. De hogy azt az egy medvét miért kellett volna megtartanunk, nem tudom. Ha hiányos állattani ismereteim nem csalnak, egy medve önmagában nem szaporodik. S ha másodmagával jött volna is, nászútra, a Bükkbe — vagy ahová jött — dimbes-dombos hazánk aligha kínált volna igazán alkalmas élőhelyet nekik. Az az egy medve tehát hasznot nem hajtott volna, még mint látványosság sem, hacsak valamelyik pop-együttes, a híres *Where's the tiger* mintájára egy *Hol a medve* kezdetű népszerű slágert nem szerez. Kárt esetleg okozhatott a vadállományban. Életének vagy halálának a természetvédelem szempontjából nem volt jelentősége.

Nemrég ámulva néztem a televízióban, hogy egy hontfitársunktól elkoboztak a sólymot, amelyet nyugatnémet barátja csempészett az országba. *Olyan sólymot, amely nem honos hazánkban.* A nyilatkozó természetvédő, ha jól emlékszem, négy okát adta a szigornak. 1. Nyugatnémet kiviteli engedély nélkül került ide. Lehet, hogy van ilyen természetvédelmi nemzetközi egyezmény, de ha a Magyarországról kicsempészett állatok történetére gondolok, némi kétségek motoszkálnak bennem. Vagy talán a sólyom is a stratégiai technika része, amelynek szállítását Washington szocialista országokba nem engedélyezi? 2. Az állatot a magyar határon nem vetették alá állatorvosi vizsgálatnak. Jogos észrevétel. 3. Magánember Magyarországon nem tarthat sólymot. Olyan sólymot sem, amely Magyarországon nem honos. Oroszlánt tarthat, krokodilt tarthat, boa constrictort tarthat, sólymot nem. 4. A megajándékozott nem fizette ki a vámot. Törvényileg valószínűleg jogos észrevétel, de mi köze ehhez a természetvédőknek? Ez a vámhatóság dolga. Biztos megvan a tarifája a sólyomnak is, mint gyakori csempészárunak, éppúgy, mint a videónak.

Az ügynek természetvédelmi jelentősége nincs, egy csomó pénzbe kerül az eljárás, a madár elkobzása, majd visszaküldése származási helyére, de rendnek kell lenni, kerül, amibe kerül. Példát kell statuálni, nehogy terjedjen a sólymcsempészés veszedelmes epidémiája.

SZÁSZ IMRE

Értékrend, 1987

Mindenolvasási mániám következtében még a *Ludas Matyi* Bolhapiac című rovatát is átfutom, ha elém kerül. Érdemes! Itt leltem a következő ajánlatot:

„Az *Iliász* I—II. kötetét és Rejtő Jenő: *Vesztegzár a Grand Hotelben* és *Az elátkozott part* c. könyveit Zalatnay Sarolta: *Nem vagyok én apáca* c. könyvére" — cserélné.

Nem vagyok én sem cenzor; tőlem akár a Zalatnay-könyv legfésületlenebb változata is megjelenhetett volna annak idején; a kiadvány ellen semmi kifogásom, ha a gyermeteg-felnőtt olvasók így imádják a művészpletyust. (Magam is elolvastam, igaz, kicsit gyorsabban, mint az *Iliászt.*)

Az ám, az *Iliász*... Akárhogy is vesszük, mégiscsak ezzel a „háborús riportregénnyel" kezdődik az európai szépirodalom. Már az is elég figyelemre méltó, ha valaki azonos értékűnek veszi Zalatnayval. Ám az már egészen rendkívüli, hogy a hirdető szerint egy Homéroszkötet *kevesebbet ér* egy Zalatnaynál, hiszen ajánl még ráadásul két igen kedvelt P. Howard-kötetet.

Vagy lehet, hogy a két Rejtő az ajánlat, és Homérosz a ráadás?

SZÉKELY ANDRÁS

Apróhirdetés, indoklással

Vagy húsz éve kísérem figyelemmel a színházi területért illetékes minisztériumi főtisztviselő évadértékelését. Így nem csodálkoztam a színházi osztályvezető idei nyilatkozatán, miszerint: „Színvonalas évadot zártunk". Nem csodálkoztam, noha a kritika szinte egyértelműen az ellenkezőjét állapította meg, mivel a Hivatal Illetékesétől húsz esztendeje ugyanezt az értékelést olvasom. Legfeljebb a jelzők változnak, a színvonalas helyett olykor jó, kiemelkedő, nívós, értékes, sikeres, igényes stb. szerepelt. Ez csak természetes, hiszen húsz esztendeje minden évben hallhatjuk az Illetékestől, hogy színvonalas stb, az egészségügy, az ipar, a kereskedelem, az oktatás, a lakásépítés stb.

Ezért határoztam el, hogy az alábbi fizetett apróhirdetést teszem közzé:

„Keresünk különleges képességekkel rendelkező Illetékest, aki a Magyar Közlöny megfelelő számában megjelölt fizetés ellenében olykor-olykor (a gyakoriság megbeszélés tárgyát képezi) egy-egy nem túlságosan sikeres év után hajlandó azt nyilatkozni, hogy az év nem volt túlságosan sikeres. Ajánlatokat ‚Dugovics Titusz' jeligére, a szerkesztőségbe." (x)

GYURKÓ LÁSZLÓ

Fráziskésés

Kedves röpgyűlés! Szinte megköszönöm a meghívást, már-már zavarban vagyok.

Ma az a kérdés, hogyan vigyük le a témát göngyölítve a tömegek felé. Szóval teszem, hogy nem vagyok az ötölés-hatolás híve. Így nem jutunk egyről kettőre, sőt azt sem tudjuk majd, hányadán állunk. Korszakunk szemaforja szabadot jelez, eszméink páncélvonata begördülhet tehát a diadal pályaudvarára. De gondoljunk a kínai közmondásra: aki tíz ujjal bolhát akar fogni, egyet sem fog meg. Elvünk a következő: használjuk mind a tíz ujjunkat, hogy egyet megfoghassunk. Azt az egyetlen bolhát viszont markánsan kell látnunk. Ennyit elöljáróban.

Hogy a költővel szóljak: „Hajh, a jövő de mily fényes, / hozzá az út tekervényes!" Mármost a dolog úgy áll, hogy nekem kell továbbítanom a jelzéseket föntről az alsóbb szervek felé. Alfa feladat: legyünk azsúrban a célkitűzésekkel. Béta feladat: sorakozzunk fel egy emberként.

Zsúfolásig tele vannak a klasszikusok — bisz gromoboj — idevágó utalásokkal. Nem sorolom. Ám egyet vékszünk az eszünkbe: az elmélenséges pedikűrösök finesezsebbek saját, legrafinálabb talpnyalóinknál is.

Köszönöm a tapsvihart. A magam részéről várom a kérdéseket. Vállalom akár a kesztyűt is. Nem szeretném, ha bárki szálkával szívében menne el. Aki magvas munkáját az úgy szolgálatában úzi — ütközik, birkózik —, megérdemli, hogy meghallgassák. Akárhogy badarságot hordjon is össze, el vagyok tökélve, hogy helyre tegyem.

Amíg gondolkodnak, megismétlem. Mit kell megértetni? Egy: vegyék észre az emberek, hogy soha a büdös életben nem volt olyan jó dolguk, mint ma. És bírjanak magukkal. Kettő: Helybenfutással jottányit sem juthatunk előbbre.

Alapállásban tehát arról van szó, hogy haladjunk az igazmondás sávjában, és a kulcsdolgot tartsuk ott a hétköznapok ütőerén. Ha és amennyiben gondosan tanulmányozzuk a felvetéseket, nem szükséges magunkra vállalnunk a mulasztások oroszlánrészét. Jó kedvvel, bőséggel írhatjuk majd jelentéseinket arról, hogyan mértünk csapást a fogyatékosságokra.

Értsünk szót: nem kell habosítani a semmit. De ha van mit végigzongorázni, ne sajnáljuk tőle a vénát! Köszönöm elnézésüket.

TORONYI ATTILA

Zsebkönyv

Arany János születésének százhetvenedik évfordulóján, reggel a rádiómúsor vezetője így idézett a Széchenyi emlékezetéből: „Nem hal meg az, ki milliókra költi / Dús *élete* kincsét..." Nos, az illető pontatlanul másolta ki a másfél sort (vagy ezt nem ő tette?), netán nincs *vers-füle*, másként észre kellett volna vennie, hogy megbicsaklik a ritmus. Persze, hogy zökkent egyet, hiszen Arany így írta: „Dús *élte* kincsét...", ami egy szótaggal rövidebb. Verset idézni csak hibátlanul szabad. Még a költő születésnapján is.

*

Vasárnap este olvasom a Heltai Jenőről írt kismonográfiában: „Híres, sokat idézett mondása volt: »Szeretném, ha úgy élhetnék, ahogy élek.«"

Hétfőn reggel, az egyik újság egyik cikkében olvasom: „Úgy látszik, még mindig időszerű Gábor Andornak a legbékebelibb békeidőből, azaz az első világháború előttről származó óhaja-sóhaja, hogy bárcsak úgy élhetnénk ahogy élünk!"

Heltai Jenő mondta, vagy Gábor Andor?

*

„Ez a zseniális remekmű..." — mondja valaki a rádióban. Milyen lehet a nemzseniális remekmű?!

Az APN riporterének magyarra fordított cikke szerint Andrej Voznyeszenszkij „négyezer ember előtt olvasta verseit". Majd a költő mondta (volna): „Kértek, hogy olvassak fel legújabb verseimből." Aztán valaki feléje kiáltott: „Olvassa fel az Álom című versét..."

Most egy napilap adja hírül, hogy Jevgenyij Jevtusenko „olvasott fel verseiből".

Fenntartással fogadom a közléseket, minthogy — szerintem — az orosz szöveg szó szerinti fordításának vagyunk szemtanúi. A „csitaty sztyihi" csak betű szerint jelenti azt, hogy ‚verset olvasni'. Magyar értelme viszont: *verset mondani, előadni, szavalni*... Persze az is lehetséges, bár kétlem, hogy Voznyeszenszkij is, Jevtusenko is géppel vagy kézzel teleírt papíroslapokat tartott kezében, és beléjük-beléjük pillantva mondta el költeményeit...

*

„Eszünk ágába se jutott" — mondja valaki a tévé híradójában. Kedves kontamináció. Az „eszünk ágában sem volt" és az „eszünkbe se jutott" simult egybe, s lett belőlük az idézett harmadik.

DALOS LÁSZLÓ

Új Tükör, XXIV. évf. 31. sz.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

DOLGOZÓK LAPJA

1983 DEC 31

KORNISS Dezső

1021

Korniss Dezső világa

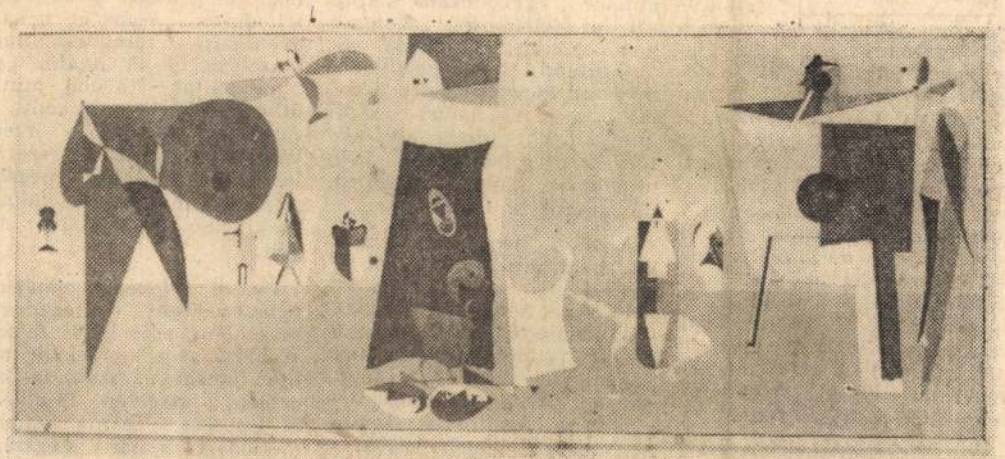

Korniss Dezső a kísérletezők csapatába tartozik, aki elsőnek érzékeli az új látóhatárt, elsőként lép az új útra. Mi az ő újdonsága? Elsősorban az, hogy műveiben mindig egyeztette a magyar és az európai tendenciákat, szerepet biztosított az élménynek és az intellektusnak, addig sűrítette a látványt, míg jellé nem integrálódott. Nem a látomás, hanem a jel pólusa felé összegezte, sarkította, tisztázta egyéni törvényeit, melyek közhasznú fontosságúak.

Korniss Dezső 75 évvel ezelőtt, 1908-ban született Besztercén. Gyermekként vészelte át az első világháborút, 1929-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán Csók István és Vaszary János növendékeként. Pályája egyszerre indult Hincz Gyula és Barcsay Jenő festői nyitányával, különös munkamegosztás jegyében, mely akkor nem tűnt tudatosnak, ma már annál nyilvánvalóbb: figyelték és saját művészetükre alkalmazták az avantgarde törekvéseket. Hincz az új képi elv differenciálódásának pompás változatait ismertette meg a rajzi bravúr szabad asszociációival, Barcsay az integrált fegyelem jegyében jutott el Hincz eszményeinek ellenpontjáig. Korniss nem középen állt, hanem másutt, — nem látványra, nem absztrakcióira, hanem a jel festői megteremtésére összpontosított. Hosszú készülődés, érlelődés és szelekció nyomán született meg életének két fő műve: a Szerb temető és a Tücsöklakodalom. Különösen a Tücsöklakodalom jelentős alkotás, nemcsak a képiség egyedülálló lelemenyével, hanem a vízuálisan megnyilvánuló gondolatisággal is, amely Anakreon és Szabo Lőrinc tücskei nyomán keresi, kutatja az ember humánus távlatait.

Először Kassák Lajos Munka-körének volt a tagja, egy ideig a Szocialista Képzőművészek Csoportjához tartozott, hatott rá Vajda Lajos is, olyannyira, hogy ma már művészettörténelem a szentendrei műhely Vajda—Korniss—Bálint triumvirátusa, melynek olyan önálló festői folytatása született viharos sebességgel és klasszikus lezártsággal, mint Országh Lili művészete.

Ehhez a kiteljesedéshez Korniss Dezső is adott fogódzót, serkentő energiát. Nem formai értelemben volt az Európai Iskola tagja, hanem erjesztően. Rendkívül szervesen jut el egy-egy műcsoport és fejlődési szakasz után új állomásaihoz. Nem egyszerűen arról van szó, hogy Bartók zenéjéhez hasonlóan folklorisztikus forrásokat figyel, elemez és összegez, hanem arról, hogy ezen nyomvonalakat optimális arányban ötvözi a XX. század gondolkodásával.

Sokszor könnyednek látszik, pedig akkor a legszigorúbb. Az eredmény a formák tisztasága. Nem ismétel, hanem lezárt bizonyos eredményeket és új festői törvények nyomába ered. Szívósan, bátran, biztosan halad. Így jutott el a kalligráfia döbbenetéhez, mely nála nem képi írásjel csupán, hanem líra és megrendülés. *Losonci Miklós*

A zenei mikrostruktúrák n

Száz éve született Anton Webern

Egyéniségét és életművét tekintve egyaránt páratlan jelensége a zenetörténetnek a száz esztendővel ezelőtt, 1883. december 3-án született Anton (Friedrich Wilhelm) Webern: soha ilyen szűkszavú, ilyen lényegre törő, a valóságot ennyire esszenciális tömörségbe sűrítő zeneköltője nem volt még a világnak. Egész életműve megszólaltatható két-két és fél órán át tartó muzsikálással, mindamellett túlzás nélkül állíthatjuk, hogy ez az œuvre Webernt a második világháború utáni modern zenei törekvések legjelentősebb előkészítőjévé tette.

A gyakran elismeréssel, máskor elmarasztalással, de sokat emlegetett Új bécsi iskola képviselői, Arnold Schönberg, Anton Webern és Alban Berg valóban a koncentrált kifejezésre való törekvést tűzték ki — egyebek közt — célul alkotó munkájukban. Ennek volt eszköze — eszköze, és nem célja, mint sokan vélték, — az úgynevezett 12 hangú kompozíciós technika. Ennek elvi alapjait Schönberg fektette le, amikor egyik-másik alkotását így jellemezte: „Kompozíció tizenkét egymásra vonatkoztatott hanggal". A módszer követője előre összeállítotja a 12 hangú skála hangjait egy általa kiválasztott sorba olymódon, hogy mindegyik hang szerepeljen, de mindegyik csak egyszer.

Anélkül, hogy a matematikai struktúra emlékeztető, illetve azokat tudatosan is követő zenei technikai rendszer tanulmányozásába mélyednének elmondhatjuk, hogy Schönberg leghívebb tanítványa, Webern maga is gyakran fordult szembe Schönberg Reiche-szabályának egyik — másik tételével, például azzal, hogy a sorban azonos hangközök ne kövessék egymást.

A Werbern iránti tisztelet, az emlékezés, de első sorban az életmű megértésének igénye sokkal inkább a szerzői célokra, az alkolói és emberi magatartásra kell, hogy irányítsa figyelmünket, mint a gyakran merevnek ítélt technikára. Mert igaz, hogy az ötvenes évek elején felfedezte Webernt néhány avantgard törekvésű fiatal muzsikus, de ők inkább csak kihasználták jövőbe mutató útkereséseit —, miként az egyetlen magyar nyelvű Webern-monográfia szerzője, Somfai László megállapítja —, mintsem, valóban közkinccsé tették volna műveit.

Persze Webern zenéjének népszerűsítése a legkevésbé sem könnyű és hálás feladat. Webern nem komponált milliós tömegek számára közérthető nyelven. Mindössze 31 opuszát szánta kiadásra méltónak, s bár megszámlálhatatlan fiatal kori, illetve az opuszszámozottakkal egyidős darabot, tételt hagyott hátra, ezeket vázlatnak, sikerületlen kompozícióknak tartotta, egyebek közt éppen bőbeszédűségük miatt. Webern koncentrált taglalva érdemes szemügyre venni például egyik legismertebb műve, az

---

Sz. Lukács Imre:

Életképek

1

Szövetkezetiek keresnek, távoli rokonok. Fiatalok. Egyikük gépészmérnök, másikuk brigádvezető.

Hamarjában előadják mondókájukat; író—olvasó találkozóra menjek haza a faluba.

— Olvastátok a könyveimet? — kérdezem kíváncsisággal.

— En nem — mondja a gépészmérnök rokon —, annyi a hajtás, hogy egyetlenegy könyvet se tudok a kezembe venni. Így van ez évről évre.

Lohad a lelkesedésem.

A brigádvezető rokon következik.

— Megvásárolnánk az egész brigádnak a könyveidet, hogyan juthatnánk hozzájuk?

Megállapodunk az író—olvasó találkozó időpontjában, s hogy arról még levélben értesítenek. Előhozakodnak a gondjukkal is, kábeleket szeretnének venni, ismerek-e a gyárban valakit?

Percek alatt elrendeződik az ügy. Boldogan válnak el tőlem a földiek. Azóta se hírük, se hamvuk. Hány éve is?

2

radtunk, befejeződhetett a világmegváltás. Szedelőzködtünk. Az éjjeliőr bekiáltott:

— Addig el ne menjetek mán, míg a jószágokat fel nem támogatjuk.

Gyatra istálló, csontsovány lovak, tehenek, önerejükből nem tudnak lábra állni. Feltámogattuk őket. Éppen ebben a majorban történt.

A busz megáll a falu közepén.

3

A veterán kertjében gyönyörű szőlőt természt. Malacokat is hizlal. Valamikor ő volt a főkáderező, az egyszemélyes hatalom.

meg pénze is, szabad ideje is van, botrányosan viselkedik. A nyugdíja meghaladja a havi hetezer forintot. Téeszelnök korában együtt evett, ivott, vadászott a magasságos istenekkel, elintézték, hogy egészségesen, ereje teljében, s idő előtt nyugdíjazzák. Szép gyümölcsöse, háztáji földje, annyi pénze, amennyit nem szégyell, mégis probléma van vele.

— Micsoda? — lepődök meg.

— A nőket hajkurássza! Fiatalt, középkorút megkörnyékezi, a pénzével csábítgat és kurafizál. Visszásságot, ellenszenvet vált ki, hogy volt vezető létére ilyen.

A presszóban kávét iszom. Fiatalok munkaruhában sö-

KORNISS Dezső
Budapest, XXIV. évf. 1/2. sz. 1986

Nyugdíjasok az étteremben

Azt mondják, jó bornak is kell a cégér. Amikor nemrégiben megkaptuk a meghívókat az új nyugdíjasétterem avatására, megoszlottak a vélemények. Volt, aki azt mondta, úgyis tönkremegy, a nyugdíjasoknak nincs pénzük. Volt, aki azt állította: a nyugdíjasok is jól járnak, és az üzlet is remélhet szerény jövedelmet. A megnyitón az újságírók étték végig az első menüt: pirított zsemlekockával bélelt köménymagos leves, krumplifőzelék és fasírt, valamint egy almás lepény. A vállalat igazgatója elmondta a dilemmáját: mi lesz, ha az olcsó árak miatt éppen a nyugdíjasok fognak kiszorulni az étteremből? A másik: ha nyereséget akarnak, márpedig enélkül nincs üzlet, akkor csökkenteni kell az adagokat. Szerencsére mindez nem ingatta meg a Belvárosi Vendéglátó Vállalat vezetését, és az Alkotmány utca sarkán a City-grillel közösen megnyitotta a magát közönségesen csak Nyugdíjasétteremnek nevező intézményt.

Telt-múlt az idő, és egy délután megéhezvén, kézen fogtam a fiamat, elmentünk a Nyugdíjasétterembe vacsorázni. Először meglepett a tisztaság, és az, hogy a hely, ellentétben más vendéglőkben szerzett tapasztalataimmal, nem kezdett zülleni. A függönyök, abroszok tiszták, pohár és kancsó víz mindenütt, bors és só szintén. Az étlap teli ínycsiklandózó dolgokkal. A májgombócleves ízletes volt, és májból készült bele a gombóc, a rántott szelet lelógott a tányérról, a zöldségköret pedig diszkréten fűszeres és vajas volt. A fiam arca felragyogott a palacsinták láttán: ,,Nézd, mekkorák, és tele vannak lekvárral!'' A felszolgálás gyors, udvarias és szívélyes, a számla közepes volt. A nagy roham lemegy délben, délután és este többgyerekes családok, átutazó külföldiek látogatják előszeretettel a helyet. Nem vagyok nyugdíjas, az ő nevükben nem beszélhetek, ha rajtam múlik, ez a hely sohasem fog kongani az ürességtől. Mindenkinek csak ajánlani fogom. Manapság nem sikk jót mondani. Ezért teszem szívesen.

(seszták)

Korniss Dezső hagyatéka

A Fészek Galéria kiállítása természetesen nem mutathatta be az 1984 augusztusában hetvenhat évesen elhunyt festőművész, Korniss Dezső teljes hagyatékát, hiszen a katalógus válogatott képjegyzéke is legalább százötven, hagyatékban maradt műről beszél. A kitűnő válogatás (Hegyi Loránd munkája) azonban érzékelteti az életmű gazdagságát, Korniss művészi, etikai tulajdonságait. Azt a nyitottságot, minden új érték, művészi megoldás iránti fogékonyságot, amely lehetővé tette számára, hogy a változó idő újabb és újabb kérdéseire válaszoljon — azt az elkötelezettséget bizonyos hagyományok, inspiráló

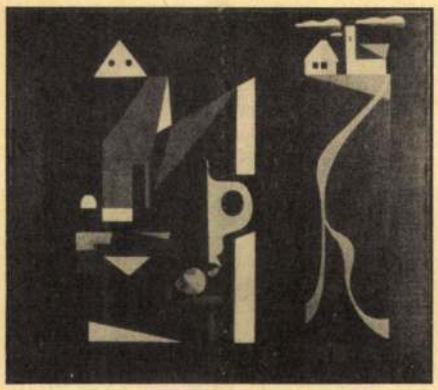

források iránt, amelynek köszönhetően Korniss sohasem csak a pillanatra — a művészetpolitika napi elvárásaira vagy éppen a gyors siker lehetőségére — koncentrált. Megújulás és értékőrzés — e két fogalom egyszerre jellemzi művészetét, ahogyan egyszerre volt a művészeti és társadalmi progresszió elkötelezettje is, bár ő maga talán sohasem tartotta fontosnak, hogy kötődéseiről szavakkal is valljon.

Csók István és Vaszary János növendékeként 1925-1929 között tanult a Képzőművészeti Főiskolán; már ebben az időben bekapcsolódott Kassák Lajos Munka-körének tevékenységébe, a Szocialista Képzőművészek Csoportjának munkájába, hogy néhány év múlva már Vajda Lajossal együtt kutassa Szentendre környékén a népművészet formakincsét, szellemiségét.

Valami olyasmit létrehozni a képzőművészetben, mint amit a zenében Bartóknak és Kodálynak köszönhetünk — elsősorban ez a törekvése tette művészetét példaadóvá a fiatalabb generáció számára, őt magát pedig igen sok fiatal szellemi értelemben vett mesterévé mellőzöttsége idején is. Hozzájárult ehhez olykor talán az a tulajdonsága is, amelyet a kiállítás rendezője a hagyatékban maradt művekkel kapcsolatban említ: a tökéletes megoldásokra való törekvés, egy-egy gondolat újabb és újabb formába való felvetése. Hagyatékának nagy részét ezek az ,,újrainterpretációk'' képezik, a számára talán még nem befejezett művek, amelyeket azonban a néző alighanem jelenlegi — és már, sajnos, sohasem változó — formájukban is meggyőzőnek talál.

Természetesen nemcsak ilyen munkák szerepeltek a kiállításon, hiszen a válogatás a húszas évek végétől a legutóbbi esztendők terméséig fogta át Korniss életművét. Finom tónusokból építkező, 1928-as Önarcképe mellett szerepelt az 1935-ös, konstruktivista Szentendrei Motívum I., több munka képviselte a művész kalligrafikus időszakát, illetve későbbi geometrikus jellegű alkotásait. Konstruktivizmus, szürrealizmus, kalligráfia — időről időre más fogalmak váltak jellemzővé Korniss művészetére — a legjellemzőbb, Korniss Dezső sajátos szellemisége azonban e kiállítás szerint is mindvégig változatlan maradt.

(p.sz.e.)

Budapest Cigányzenekar

A világ eddigi legnagyobb létszámú cigányzenekara alakult meg november 2-án Budapesten a Hazafias Népfront Népköztársaság úti székházában. A több mint *százfős* együttesnek 30 első-, 20 másodhegedűse, 10 brácsása, 4 cimbalmosa, 8 — 8 klarinétosa, csellistája és nagybőgőse van. Élükön 14 világhíres budapesti cigányprímás áll.

Az alakuló ülésen *dr. Gyenes József*, a választmány és az intézőbizottság elnöke és *Boros Lajos* elnökhelyettes elmondta, hogy feladatuknak tekintik a klasszikus hangvételű mű- és népzenei feldolgozások, dalok előadását — a magyar cigányzene árnyaltságának és virtuóz hagyományainak ápolása mellett — minél magasabb művészi szintre emelni. Ehhez a legkiválóbb zenészekre van szükség, akik tudnak — és hajlandók — áldozni erre a szabadidejükből, miközben helytállnak főhivatású, ,,státusos'' munkahelyükön. *Berki László*, az Állami Népi Együttes vezető primása, a cigányzenekar művészeti vezetője szerint a próbák 1985 novemberében kezdődtek, és az idei tavaszi fesztiválon a közönség elé lépnek Liszt-, Erkel-, Brahms-művekkel, Széki-muzsikával, Dankó-nótákkal és Bihari verbunkosaival.

Igény volt a Fesztiválzenekarhoz hasonló nagyságú és karakterű cigányzenekarra. Létszámát véletlen sugallat alakította ki: *Mészáros Tivadar*, a Duna Művészegyüttes egykori primása és Gyenes József ötlötte ki, hogy vigyék színpadra, tegyék elevenné azt a keleti hagyományt, hogy egy-egy jeles társuk temetésén *száz* cigányzenész húzza a vonót. A fő érvek azonban, ahogy *Péter Miklós*, az Országos Szórakoztatózenei Központ igazgatója elmondotta, a következők: évek óta sikeresen folyik szervezésükben és szakmai irányításukkal a zenészek és zenekarok stúdióbeli módszertani képzése, továbbképzése. Ennek eredményessége az igényességen és a színvonalon is mérhető. Az Országos Szórakoztatózenei Központ jól segítette a Magyar Médiát *Vonópárbaj* elnevezésű prímásvetélkedőjének szervezésében (az országos döntőt a televízió is közvetítette). Ez elősegítette a legrátermettebbek kiválasztódását, egyúttal utánpótlást toborzott a fiatal generációból a szakma felfrissítésére.

Máris komoly érdeklődés tapasztalható az együttes tevékenysége és műsorterve iránt itthon és külföldön egyaránt. A védnökséget a világhírű Cziffra György vállalta.

A névválasztás — Béres Ferenc ötlete — a fővároshoz való őszinte kötődést jelenti, de jelenti azt is, hogy a cigányság talán legnagyobb közösségmegtartó ereje a zenében van. A Művelődési Minisztérium alapító levele ezt a felismerést törvényesítette: a több mint száz élvonalbeli cigánymuzsikus önálló kulturális egyesületet *is* alkot.

(stenczer)

pesti tükör

Szecessziós kerámiák

A műtárgyak iránti érdeklődést tekintve külön-külön is azt mondhatjuk a szecessziós kerámiára: divatban van; talán sohasem volt olyan nagy keletje a századforduló tárgyainak s a porcelánnak, keményceréppnek, majolikának, mint manapság. Így tehát látatlanban is biztos sikert ígérőnek mondhatnánk az Iparművészeti Múzeum kiállítását, amely A magyar szecesszió kerámiaművészete címet viseli. A tárlatot látva még kevésbé fukarkodhatunk jelzőkkel; az összeállítás, amelyet Budapestet megelőzően Faenzában, az 1985. évi 43. nemzetközi kerámia versenyen mutattak be, a magyar kerámia kivételesen eredményes korszakáról beszél, arról a mintegy négy évtizednyi időszakról, amelyben iparművészetünknek ez az ága az európai élvonalba vagy legalább annak közelébe emelkedett.

A kiállítást, persze, nem egyszerűen a divat szülte, hiszen az Iparművészeti Múzeum szecessziós kiállításai jóval megelőzték az érdeklődés fölélénkülését: tíz-tizenöt évvel ezelőtt külföldön is jelentős tárlatokon mutatta be anyagát. A mostani bemutató viszont, mivel egyetlen iparművészeti ágra koncentrál, s azon belül is egyetlen műhelyt, a pécsi Zsolnay-gyárat helyezi a középpontjába, meggyőzően vázolhatja fel negyven év technikai-formai változásait, reprezentálhatja az eredményeket, illetve figyelmeztethet arra, hogy jó néhány, ebben az időszakban működött műhely, gyár tevékenysége még mindig nincs kellően feldolgozva.

Reprezentatív tárlat, kitűnő installációval — a néző csak azon tűnődik el egy pillanatra, hogy milyen katalógust készített volna hasonló külföldi intézmény, hasonlóan fajsúlyos bemutatóhoz. Bizonyára nem olyat, amilyen itt megjelent, amelynek fekete-fehér fotóin éppen a lényeg, a mázak ragyogó színvilága vész el, hogy a gazdag növényi ornamentika szépségét éppen csak sejtetik a képek. A tárlat gazdagságát, persze, nem csökkenti ez a hiányosság, hiszen a rendezők mintegy száznegyven darabot mutatnak be, ebből száztíz a Zsolnay-gyárból került ki. Ez a kiemelés a katalógust író Csenkey Éva szerint többszörösen indokolt: ,,Ez az a magyar gyár — írja —, melynek kifejlődése egybeesik a XIX. század utolsó negyedében az új művészeti jelenségek kifejlődésével; sikereik csúcsidőszaka a XX. század első évtizedében egybeesik a szecesszió nemzetközi elismertségének és gyors lehanyatlásának, átalakulásának időszakával. Ez az a magyar gyár, amely művészeti, technikai eredményeivel a vizsgált időszakban úgy emelkedett Európa kortárs kerámiaművészetének élvonalába, hogy annak karakterét maga is alakította..."

Magyar és európai jelentőségű művészetet teremteni egyszerre — maga a kísérlet is figyelmet érdemel.

P. Szabó Ernő

Lövölde tér...

Ritkaságszámba megy, hogy budapesti utca vagy tér sláger témája legyen. Tavaly októberben a 168 órában, az ötórai hírek előtt hallhattuk első ízben a *Lövölde tér* című dalt *Kern András* kellemes előadásában. *Másik János* zenéje és *Horváth Attila* szövege olyan sikert aratott, hogy a dal egy részletét — számos telefonkérésnek eleget téve — a műsor végén, közkívánatra, újrajátszották. Már akkor gyanítani lehetett, hogy sikerlemez lesz, a beharangozott megjelenés elhúzása vagy elhúzódása csak fokozta a hatást. A Váci utca és a Váci út után az Erzsébetváros e jellegzetes pontja is dalszöveg ,,tárgya'' lett. Ám nem maga a tér fakasztotta dalra a szerzőket, nem a múltja, nem a jelene, nem a Liget vagy Nagykörút közelsége, hanem a hiábavaló várakozás Őreá, ahol, ha fúj a szél, a fák is félrehajolnak a huzat elől. A hiábavaló várakozás élménye emlékké nemesedhetett az alkotó(k)ban.

Lövölde tér, ahol soha sincs nyár, jó idő. Valóban, a tér fekvése — a Városliget felől a Gorkij fasoron, a Duna felől pedig a Majakovszkij utcán át fúj be a szél — nem vonzza még napos időben sem a sakkozókat és a kártyásokat. Átmenő forgalom van a régi, patinás téren: a trolimegállónál (70-es, 78-as), az autóbusz-megállónál (33-as) várakozókat, gyermeküket sétáltató anyákat, a poros játszótéren unokára vigyázó nagyszülőket valószínűleg Kern András *sanzon*előadása kapta meg, talán ezért nem hiányolták a szövegből a tér múltját idéző sorokat. Pedig 145 évvel ezelőtt is cúgos lehetett a tér, amikor felépült a fővárosi új céllövölde az árvízben megrokkant régi helyett. A kívül-belül impozáns épület bejárati sarka az akkori Városligeti fasor felé esett, környékét akkor is hatalmas platánok és hársfák övezték. Föltehető, hogy az 1890-ben lebontott épület helyén, az árnyat adó és szelet fakasztó fák alatt tartották rendre azokat a munkásgyűléseket, amelyekről a Népszavában tudósítások, a Vasárnapi Újságban pedig fotók maradtak ránk.

Amikor megnéztem a Kiscelli Múzeumban a céllövölde emlékét őrző tárgyakat, a korabeli litográfiákat és kőnyomatokat, azon meditáltam, mit ajánljak az olvasóknak a dal mellé: a huzatos teret vagy helyette a múzeumot?

Mindkettőt.

(stenczer)

Karácsonyi jókívánság

TETTAMANTI BÉLA rajza

VÁROSHÁZI TUDÓSÍTÁSOK

Hegyre mászó mozgólépcső

Húsz évvel ezelőtt nagy vitákat keltett: megépítsék-e újra a Várban az elpusztult Siklót, vagy pedig helyére mozgólépcsőt tervezzenek. Az előbbi mellett szóltak a hagyományok, az utóbbi mellett viszont az, hogy sokkal nagyobb a teljesítménye. A tanács végül is felépítteti a Siklót.

Míg a vita zajlott, megjelentek a világon a hegyre mászó mozgólépcsők. Ezek a legváltozatosabb terepen is használhatók, fedettek, védettek, jól beleilleszthetők a tájba. Ha a világkiállítás az óbudai hegyek lejtőin nyílik meg, vajon nem ez lehetne a legeszményibb közlekedési eszköz? A Közlekedési Főigazgatóság véleménye: számításba jöhet a Bécsi úton tervezett kötélvasút helyett a hegyre mászó mozgólépcső.

Hol legyen a Magyar Panteon?

Régi javaslat: a Mező Imre úti temetőben tervezzék meg a Nemzeti Panteont. A legutóbbi időben vitatni kezdték az elgondolás helyességét. Valóban a temető erre a legalkalmasabb hely? Nem volna jobb a Honfoglalók kertje?

A legújabb javaslat értelmében a Honfoglalók kertje három részből állna: emlékhely Árpád sírja, Fejéregyháza mellett, népünk ezerszáz éves történetét bemutató képzőművészeti alkotások sora és a Magyar Panteon. Hely van bőven, különösen, ha — az egyik ötlet szerint — népünk legnagyobb fiainak és lányainak szobrát a hegyen, az erdő szélén, sőt, az erdőben állíttatnák fel. Ez nem változtatná meg a hagyományos tájat, s valóban hatásos megoldás lenne.

Vándorló föld alatti múzeum

Van-e akadálya, hogy a Nemzeti Múzeum közelében, egyik földalatti-állomáson bemutassák a történeti gyűjtemény kincseit — esetleg másolatokban? Nincs akadálya. Hely van, a biztonság megfelelő, s mivel itt fordul meg a legtöbb ember, közönségben sem lenne hiány.

A javaslat szerint a földalatti vasút állomásain helyeznék el a régi város, elmúlt korok emlékeit, azaz a középkori Pest, az ókori Aquincum köveit csakúgy, mint homályba vesző idők élővilágának örökségét. Mert a főváros területén 400 ezer évvel ezelőtt is élt ember, s a későbbi leletek tanúsága szerint barlangi medvén kívül vadlóra és mammutra is vadászott.

A földalatti-állomás eszményi hely lehetne múzeum számára. A sok emlék megszépíthetné a csarnokokat. Egyben jelentősen enyhíthetné a növekvő múzeumi gyűjtemények nagy gondját: a temérdek érték elhelyezését és kiállítását.

Aczél Kovách Tamás

Korniss Dezső, festő

Korniss a zseb-galériában

Akármennyire zseb-galéria is a *Szentendrei Műhely*, mégsem kamarakiállítás *Korniss Dezsőé*. Nagyzenekari műnek, retrospektív tárlatnak érzem ezt a gyűjteményt. Ritka madár a Korniss-kiállítás. A festő több korszakát fogja össze, valamennyiből tipikus darabokat hoz, többnyire olyanokat, melyeknek ez az ősbemutatója is, és mindannyioknak azonos jellemvonása — mint Kornissnál mindig — a *kvalitás*. Vannak itt régebbi és legújabb festmények, kollázsok, szitanyomatok.

A kiállítás sztárjának mégis az új, a csaknem öt négyzetméteres *gobelint*, a *Fekete-fehér kalligráfiát* érzem. (Persze nem azon töröm a fejem, hogy egy nézetcentiméterre hány szál esik.) Azt hiszem, akik velem együtt ott voltak az 1965-ös emlékezetes székesfehérvári Korniss-kiállításon, azoknak ugyanolyan döntő élménye volt a tárlat kalligráfiai részlege. Az ötvenes évek közepén fejlesztette ki Korniss ezt a formanyelvet, a csurgatott technikájú, távol-keleti írást idéző műveinek sorozatát. Ebben — eredeti módon — nem a spontaneitásé a főszerep, ez csupán egyik eleme. Számunkra — mi voltunk a közönség — váratlan volt ez a stílusváltás, az, hogy az asszociatív Kornissnak nyoma sem maradt: megjelent a tiszta absztrakció. Korniss liberális módon hagyta szóhoz jutni a véletlen szeszélyét, de csak annyira, hogy mégis kordában tarthassa. Fekvő téglalap alakú tábláin kompozíció és konstrukció lappang. Együtt él az érzékenység és a *raison*. Korniss a kalligráfiában is — amint *Kassák* írta róla — negyedfél évtizede *„rafináltan egyszerű"*.

Korniss-gobelint még nem látott a világ, pedig az Isten is neki teremtette ezt a műfajt. Nemcsak az a bravúros, hogy táblaképét szövött faliképpé hatványozta — hatványoztatta —, hanem jókora merészség is kellett ehhez a kalandhoz. Istenkísértés volt a fényes, plasztikus domborművű festményt a matt falikárpitba transzponálni. Én nem mertem volna, féltem volna a stílustöréstől, attól tartottam volna, hogy az új technika más tartalmat is ad majd a képnek. Hogy gellert kap a gondolat. (Szerencsére senki sem kérdezett.) Korniss nem ijedős, nem imbolyog a *terra incognitán*, sőt, pajtáskodik az új anyaggal. Még azt sem bánta, hogy a tompítatlan, agresszív fehér helyett halkabb, nyers-szín-fehéret kapott. Mindegy, az éles határ maradt. Vagy ez a kis trilla: a *par excellence* fekete-fehér gobelint — alul-fölül — megdobta egy-egy püspöklila szegéllyel. Ez is szentségtörés — ez is sikerült. A lila szép, de jelentéktelen lett, alárendelt, tőle meg éppenhogy feketébb lett a fekete, még fehérebb a fehér.

Ez a gobelin nem egy másik mű, egyenes ági örököse az eredeti festmény-kalligráfiának, a Korniss-féle csurgatásnak is. Konstans tényező — mint mindig — a festő anyagszeretete, pedantériája, s mindenkori attitűdje, az etika. Nem a csurgatás, még csak a szövés sem uralkodik ezen a művön. Egy valaki szuverén, egy valaki az úr a házban: Korniss.

A magyar művészettörténetbe új kategória, új műnem lépett be tehát: a Korniss-gobelin. Itt, a tíz hét múlva 75 éves festő műhelykiállításán.

Frank János

Elhangzott a kiállítás megnyitóján.

4.2.

.30. XXVII/39

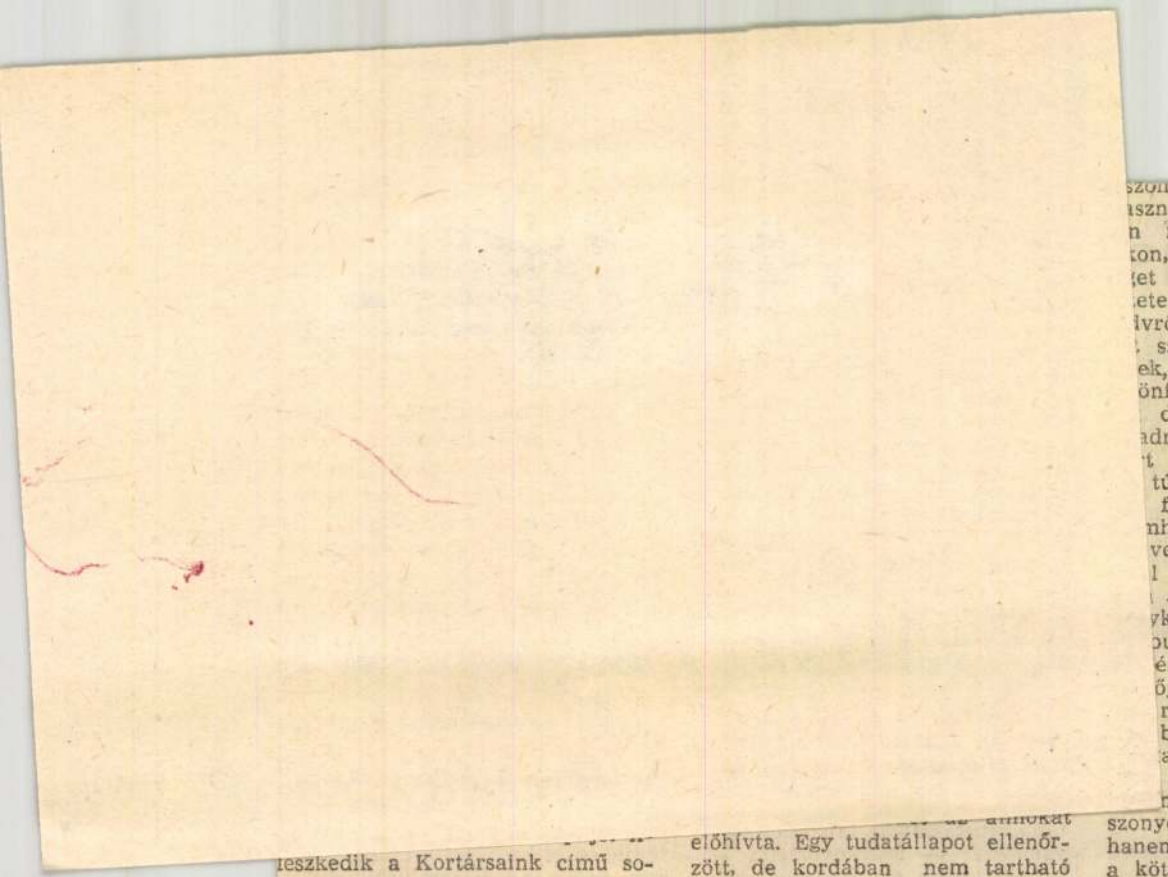

leszkedik a Kortársaink című sorozat eddigi eredményeihez. Kár, hogy a sorozat megjelentése nem tartja azt a gyorsabb ritmust, amelyet megindulásakor követett: tudományos és közművelődési szerepe nyilvánvaló, s a magyar irodalmi tudat is nagy hasznát látja köteteinek.

Pomogáts Béla

előhívta. Egy tudatállapot ellenőrzött, de kordában nem tartható működésének leszünk így beavatottjai, s mindezen túl egy dacos magavállalásnak: utazván a múlt és a képzelet útvesztőiben, hordozván ambivalens indulatokat, vállalni készek vagyunk a valóságot. Amely álom is, múlt is, de főképp értelmező eszmélet.

Vámos sem zengeti ki, vagy értelmezi külön szavakkal az

szonynak, hol meg vidám kasznak láthatjuk. A kötet azonn mégsem arról győz meg első kon, hogy a rátermett írói készet akarja Fábián igazolni. A letet szervező akarat az élet-ivről beszél. Arról, hogy belá- szégyenek, félresiklott törekek, történelmi megaláztatások, önféle balfogások és hamissá- dacára képes az ember el-adni az életet, a gyászt, a bűnt, t emlékeit átszínezheti ironi- túlzásokkal — Hosszú gyász fineszes mesélőkedvvel — nhatáron —, a gyónás őszinte-vel — De profundis —, vagy l a képességével, hogy annak a bűnt, ami: a másik ember yként használva, gyilkosság — ous. Fábián úgy utazik múlt- és képzeletben, hogy meg nem őjelezhető erkölcsi törvények-ragaszkodik. Erkölcshöz — bár legintimebb döntéseinket atja, mindig közösségi. Haza- — számára ez nemcsak tör-met, nemcsak társadalmi vi-szonyokat, nemcsak tájakat jelent, hanem ezt a stabilitást. Többlete a kötetnek, hogy szigorából mit sem engedve képes az irracionális indulatokra, mindenekelőtt a szeretetteljesen rajzolt figurák életrekeltésével.

Ebben a túlokos mai irodalomban, ahol mindenre ésszerű magyarázatot kínálnak a szerzők, felüdülés olyan könyvekkel találkozni, amelyek kísérletet tesznek az ember érzelmi valójának visszaadására is.

Korniss Dezső festő- és grafikusművész

A HÓNAP MŰTÁRGYA

Korniss Dezső: Ellentét (1947)

Korniss a háború után megalakult Európai Iskola tagjaként tudatosan vállalt rokonságot a modern absztrakt törekvésekkel. Ellentét c. képén azonban az absztrakció nem egy természettől idegen művészi szemlélet eredménye, hanem a természeti népek ősi idolkultuszát idézi. A csurgatott festék és az összemosódott színek az alkotás gesztus-jellegét hangsúlyozzák.

Magyar Nemzeti Galéria, 1982. November.

Korniss Dezső, festő

Korniss

Étel

15.

XXVm/20

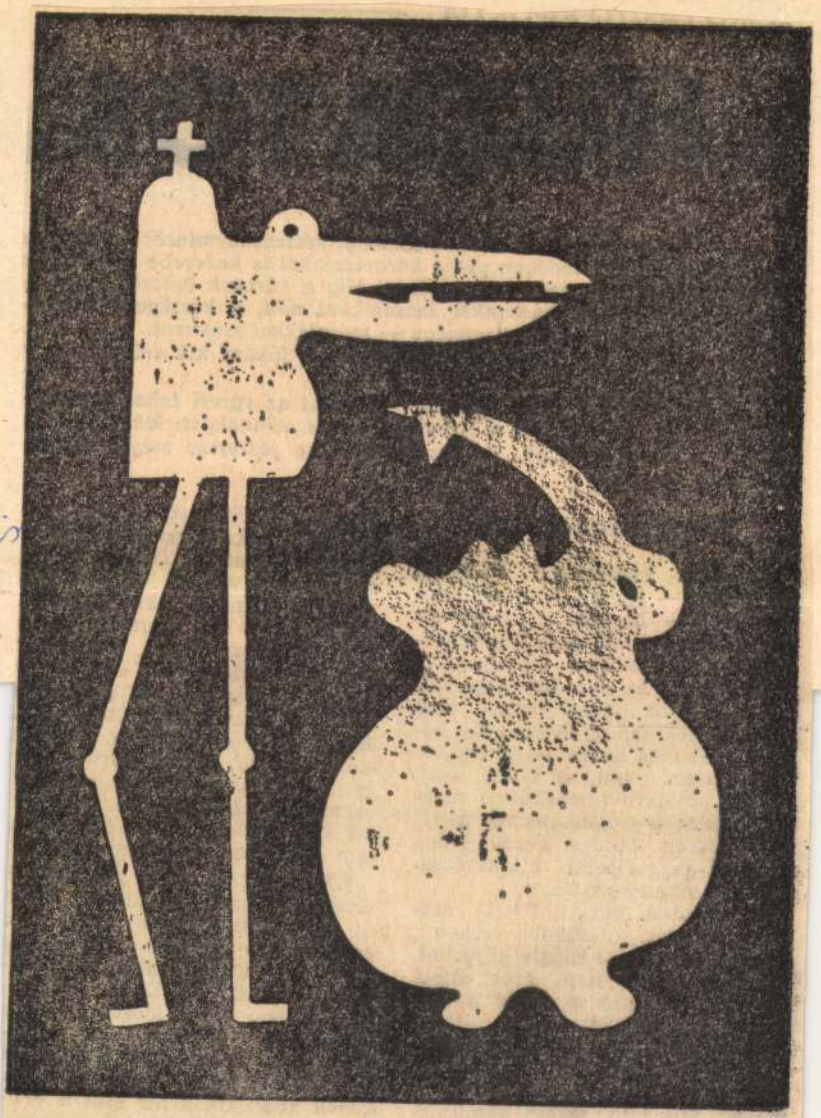

Korniss Dezső: Együgyűek

zül, akik, ha személyiséget nem cserélhettek is, igyekeztek új házassággal más névre — inkognitóra — szert tenni, és távoli, apró faluba költözve (menekülve) megszabadulni a tragédiatérhes múlttól. Akkor miféle vezeklésvágy készteti mégis lelki kitakarózásra őket az első kérdésre?

N. Lajosné magas, fekete asszony, az arca tojásdadon keskeny; a szeme környéke mégis kövérkés, talán a mindennapi erős altató püffesztette annyira, hogy a szeme fehérje alig látszik. Az öltözete átmenet a nagyközségi — városiasodó — divat és a majdnem puszta aprófalu női viselete („kötelező" fejkendő, fekete gumicsizma) között. Csúszásban egyikből a másik felé. Mint a gátlásos, magas

a szegedi kapcsolatom gyümölcs Házvezetőnőként dolgoztam nál de használt, és ütött is, mint az előtt. Egyszer, amikor karóval ker getett az udvaron, éppen a favágí tó mellett szaladtam el. A fejsz ott állt, élével a tönkben. Kikap tam onnan, és elcsaptam vele...

Fölmentettek, de a gyerekeime elvették tőlem. Alig tudtam kijár ni, hogy visszakapjam őket. Ez a kezelés után volt: bevittek, amiko már nem tudtam szabadulni azok tól a kutyáktól... Elvett egy em ber. Kilenc évvel idősebb nálam kétszer vált: két lánya van az el ső asszonytól. Ideköltöztünk, ebbe az egyutcás, semmi kis faluba, ide genek közé. Ha a hír utol is érte legalább a volt uram rokonságáva nem kell találkoznom! Tudja, ad dig jó, amíg a televízióban műso

Meghalt Korniss Dezső

Korniss Dezső festőművész, a Magyar Népköztársaság Érdemes művésze, augusztus 17-én, életének hetvenhatodik évében meghalt — közli a Művelődési Minisztérium, a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetsége és a Művészeti Alap.

★

Korniss Dezső 1908. december 1-én született Besztercén. 1925. és 1929. között a Képzőművészeti Főiskolán Csók István és Vaszary János növendékeként folytatott festészeti tanulmányokat, 1930—31-ben a párizsi, a brüsszeli és az amszterdami tanulmányutak formálták művészetét. Hazatérve Kassák Munka-körében és a Szocialista Képzőművészek csoportjában kapcsolódott be a hazai művészeti élet baloldali áramába, s vált már akkor elkötelezett kommunistává.

1934-től Vajda Lajos társaságában Szentendrén dolgozott, a népi motívumok festői metamorfózisával alakítva ki a szürrealizmussal és a nonfiguratív törekvésekkel rokon, sajátos művészetét. A felszabadulás után a modern törekvések ápolására létrehozott Európai Iskola tagja lett.

1926-tól számos hazai és külföldi tárlaton szerepelt. Alkotásai a társművészeteket is gazdagították: több dekoratív-monumentális épületdíszítési munkát is végzett, s modern szellemű filmek képzőművészeti munkatársaként is dolgozott.

1978-ban — 70. születésnapja alkalmából — érdemes művész címmel tüntették ki.

Magyar Nemzet
1984. VIII. 27.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső festő- és grafikusművész

PEST MEGYEI HÍRLAP

1983 FEB 19.

1021

Küzdés

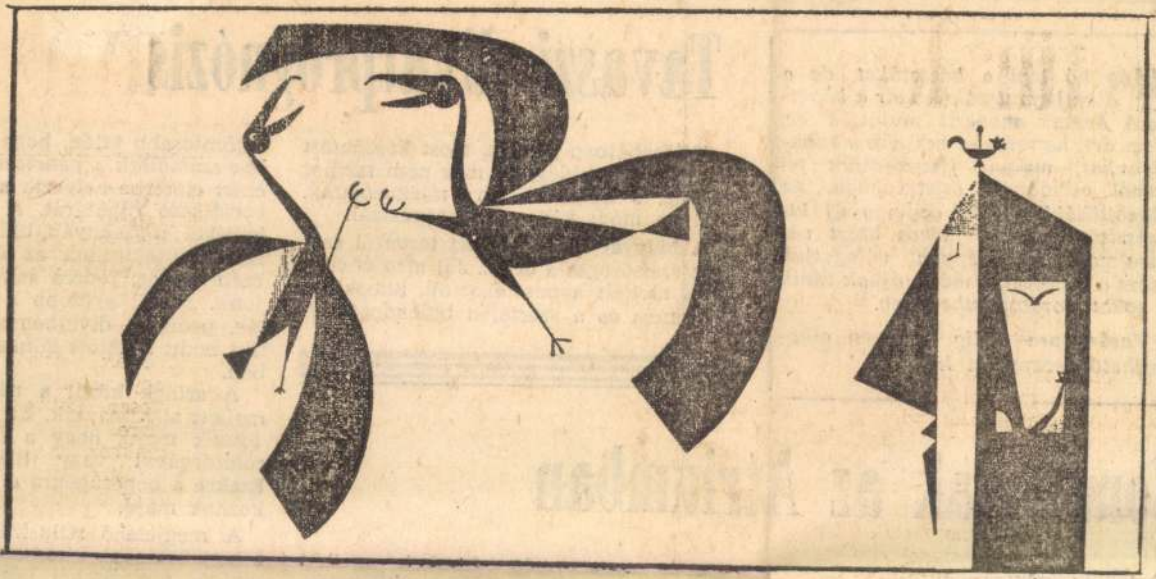

Korniss Dezső festménye

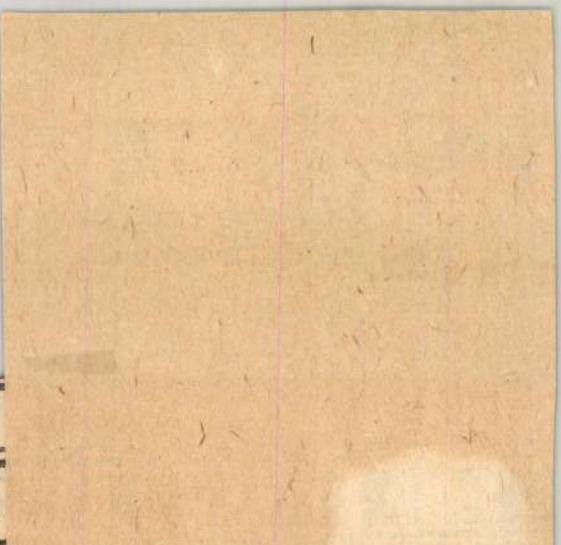

CSALÁDBAN

Még hó lepi a háztetőket, de a divatbemutatókon már a következő évszak módiját mutatják be. Nem árt, ha számba vesszük a ruhatárunkat, miként frissíthetjük fel minél olcsóbban, ötletesebben. Az alapöltözékhez elég egy-egy új kiegészítőt, csipkés, fodros blúzt vásárolnunk. Másképpen válogatjuk össze a színeket, s máris újnak tűnik a sokat hordott ruhadarab.

Vasárnapra pedig könnyen elkészíthető recepteket közlünk.

Tavaszi

Télikabátban járunk, most köszöntött be igazán a hideg, de már nem tarthat sokáig, s nem árt, ha tájékozódunk, milyen módi járja majd tavasszal.

A Magyar Divat Intézet tervezői szerint szélsőséges a divat. Jól *megfér egymás mellett* a pasztellszínű, klasszikus elegancia és a szertelen bolondozás. A legfontosabb talán, hogy tók *számoltak a pénztárc* ezért előtérbe helyezik a *variálható* ruhatárat. A kellékei; a szoknyák, blúz Ha körültekintünk az üz szép zsabós, fodros selye tunk. Annál gyérebb a téket, pedig a divatbemut tért hódít a kötött minde ban.

A színek közül a rik mellett alkalmazzák. Nem tetszik majd, hogy a tű romsárgával vagy liláv Ezekre a bohóságokra *a f* koznak majd.

A megjelenő stílusirán a legjellemzőbb a *romant* virágos anyagokból kész ruhák, húzott szoknyák n tatnak. Jól kihasználható lénnyel, csipkés blúzzal és máris másként hat

Somogyiak az Átriumban

A népművészetéről oly híres *Somogy negye* mutatkozott be a fővárosnak a közelmúltban. Természetesen a cél nem csupán a múlt, hanem sokkal inkább a gazdag táj jelenkori bemutatása volt. Az Átrium Szálló hatalmas tere alkalmas

aknak szánt szép darabok mellett *klasszikus vonalvezetésű* női télikabátokat mutattak be. A *szabadidő-öltözékek* közül legjobban tetszett a többféle színkombinációs motorosruha. A barna, drapp kirándulóruhák vízhatlan, meleg,

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész
Tiszteletet Kállai Ernőnek.

Korniss Dezső:
Pajzs

Tükör, 1993. febr. 6., 2. old.

határozta, hogy moziba megy. Előszedte a napi újságot, hogy kiszemeljen magának egy filmet. Az első, ami a szemébe ötlött, egy új amerikai bűnügyi film kritikája volt. A bírálatot az elhunyt műítész ifjú utódja írta. No lássuk — gondolta L. Vince —, mit mond róla, jót-e vagy rosszat. Érdemes-e megnézni?

Ahogy előrehaladt az olvasásban, egyre vörösebb lett a feje. Meg van ez őrülve? Hiszen elmondja a film egész tartalmát. Ától cettig. Ezek után még legyen kedve megnézni a filmet?! Öklével az újság közepébe vágott: — Hogy fulladna meg... Fulladna meg az ilyen...

Maga elé meredt: — Mit is mondtam? Hogy fulladna meg? Fulladna...

A telefonhoz kapott:

áldozat műveit
től egyig a leg
— Ó, én bar
vettem észre?!
sában kellett
hanem az elsőr
zött, hanem a l
tott ez volt Ko
is! És ez lett a
nek elmondta
végig. Minden
ezer olvasó, le
kozását tette
embernek szo
Ezer és ezer fe
kozta el:
— Fulladna
ladna meg...
Hát megfulla
L. Vince rái
ték — jogos

Korniss Dezső, festő-grafikusművész

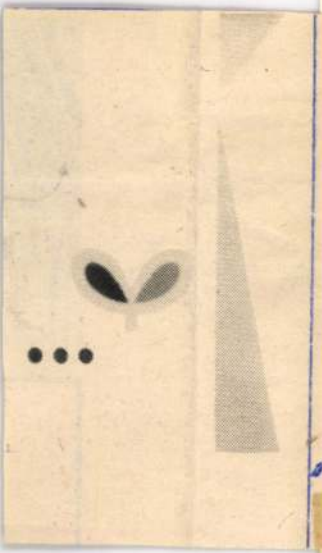

Korniss Dezső:
Allegró Barbaro

a Műcsarnokban látható Orsz. Képzőművészeti kiállítás anyagából.

Népújság (Heves), 1984. ápr. 7.

3 Kornissz Dezső: Allegro barbaro, olaj, 99×308 cm, az MNG tulajdona
3

Kornissz Dezső, festő- és grafikusművész

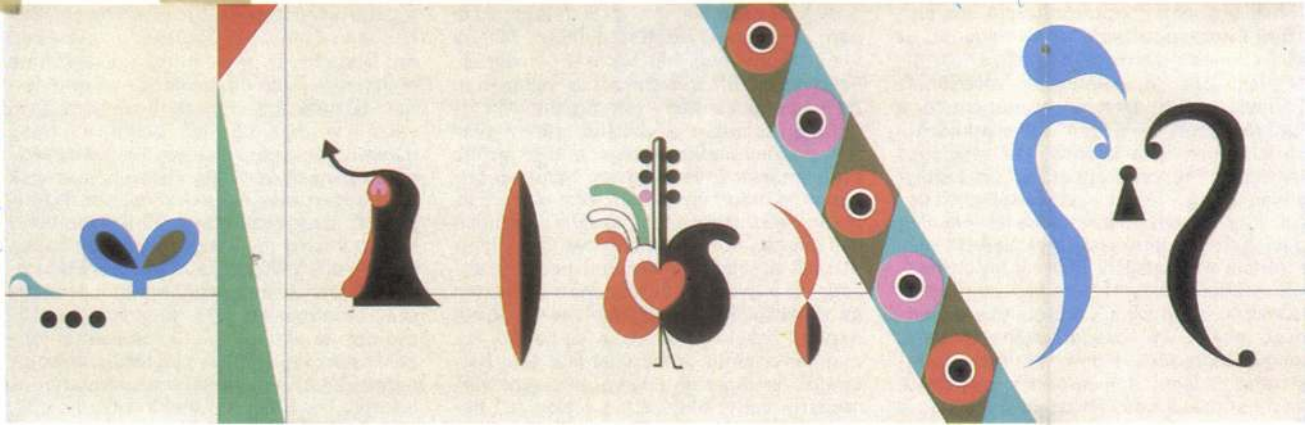

kának bizonyos területekről való értelemszerű visszavonulása – egyre nagyobb és közvetlenebb szerepet biztosít a közönségnek, azaz a potenciális vásárlónak. Többek között azért is közvetlenebb e funkció, mert az állami műkereskedelmi struktúrában is a közönség a tényleges támogató fél, csak éppen az ott befolyt anyagiak egy részét a szakértőkkel fedezett intézményrendszer osztja fel – elvileg demokratikus játékszabályok keretében – az általa támogatásra ítélt alkotók, törekvések között. Egyrészt anyagi megfontolásokból, másrészt a kultúrpolitika ugyancsak elvileg minőségorientáltabb céljai megvalósításáért. Hogy mindkét szempontból milyen a megtérülés hatásfoka, az most más kérdés (részben a kiállítás is

A közönség tehát – akár tetszik, akár nem – szavaz. Ha történetesen nem a vendégkönyvben, hát akkor a pénztárnál. Ezért fölöttébb osztom azt a véleményt, mely a műcsarnoki vendégkönyvakcióval kapcsolatban a vizuális kultúra általános színvonalában látja a legégetőbb problémákat. Ezt mindössze azzal egészíteném ki, hogy egyáltalán nem evidencia, hogy csak azoknak a vizuális kultúráját kell mindenáron emelni, illetve manipulálni, akik a sajátos történelmi-nemzeti-társadalmi helyzetükből fakadóan – röviden és szükségképp egyszerűsítve – a józan paraszti eszükkel, látensen lappangó hagyományvilágukkal az istennek sem hajlandók és képesek bevenni bizonyos vérszegény vagy kifejezetten retrográd, de-

tágabb körű fogyasztói is rászorulnának néminemű továbbképzésre, a művészet ma is érvényes, mert örök, egyszersmind egyetemes alapfogalmainak, kritériumainak tisztázására. Persze bizonyára nem valami könnyű közülük bárkit is utólag rávenni az ilyen kurzusra, ha anyagilagerkölcsileg olykor még vissza is igazoljuk az egészen más előjelű kiválasztottságukat. Jóval egyszerűbbnek tűnik a renitenskedő többség megdolgozása, agymosása. És erre a legalkalmasabb és -hozzáférhetőbb terepnek a tömegkommunikáció látszik. Mondom ezt még akkor is, ha a Műcsarnok eklektikus falai közé ezúttal jobbára csak meglehetősen jól fésült, másod-, harmadkézen megszelídített produktumok jutottak be. Ezért módfelett zavarba ejtő,

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dezső Korniss, 1907-1984.

1984 AUG 2 2

DAILY NEWS

Dezső Korniss gestorben

1004

Budapest, 21. Aug. (MTI) — Der Maler Dezső Korniss, Verdienter Künstler der Ungarischen Volksrepublik, ist am 17. August im Alter von 76 Jahren gestorben.

Korniss' Lehrmeister an der Hochschule für Bildende Kunst waren István Csók und János Vaszary. Seit 1926 war er mit seinen Werken auf zahlreichen Ausstellungen im In- und Ausland vertreten. Neben seinem malerischen Schaffen widmete er sich auch erfolgreich der Kunst am Bau. Als künstlerischer Mitarbeiter wirkte er bei modernen Filmprojekten mit.

KORNIS Dezső

KORNIS

Égi madár? szempár? – S ha virág? A szürt is alája
képzeled: egy gyermek alkot ilyen csudamód.
Mélyül az ég: a madár a betyár szeme-íve –
s hát ha virág? – Bennünk lőtt sebü vértulipánt.

SZILÁGYI Ferenc: Magyar képírók (vers)
/Derkovits, Egry, Kondor, Kobán, Kornis/
Somogy, 1986/1. 42.p.

Kornis Dezső festő- és grafikusművész

Művészet, 1983. aug.

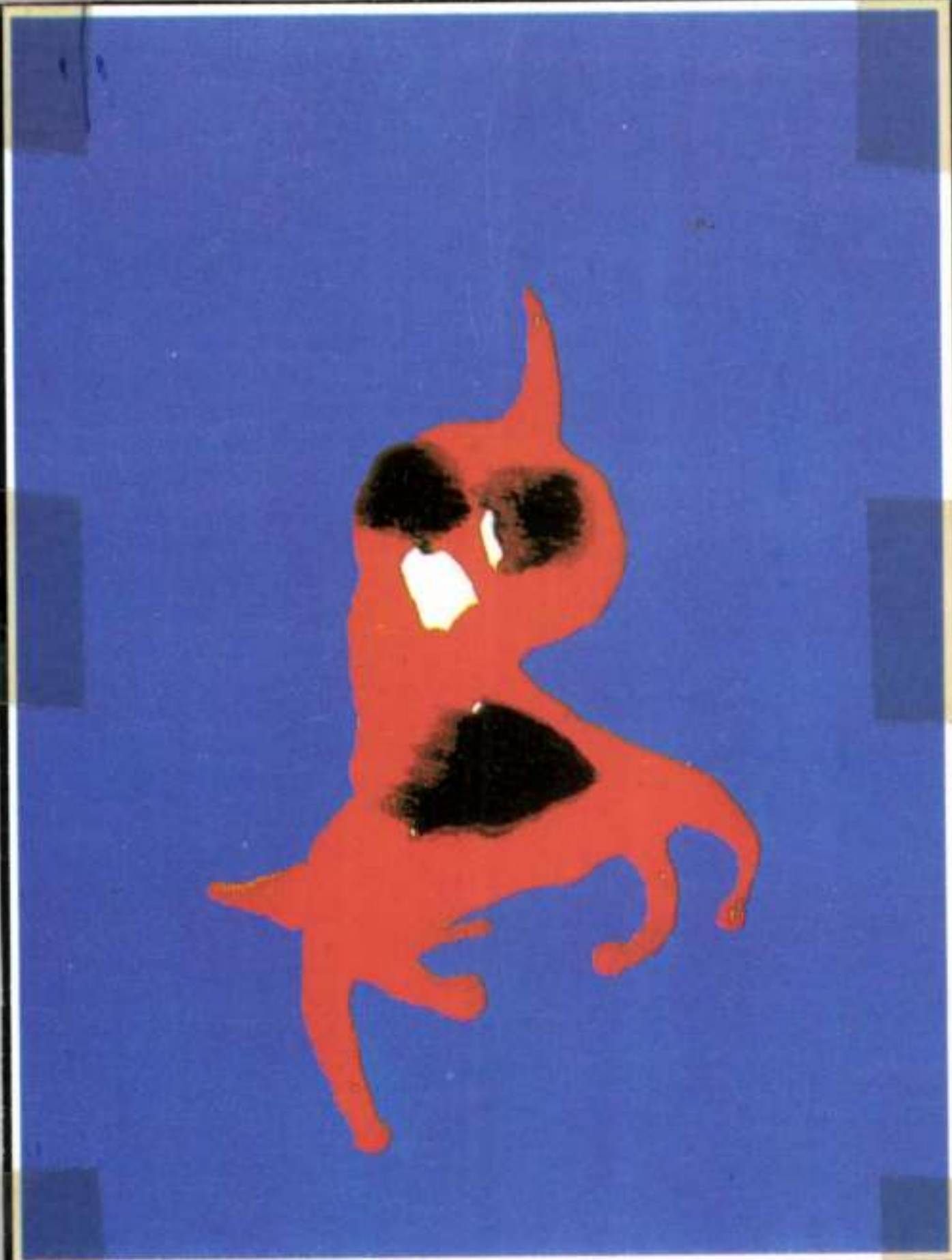

Korniss Dezső: Unicornis, olaj, vászon, 23,3x17,5 cm, 1979

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
1983 NOV 11

1021

Korniss Dezső: Allegro Barbaro

20.09: Ardabiola, a csodanövény. Jevgenyij Jevtusenko regénye. 20.59: Kathleen Ferrier (ének) és Bruno Walter (zongora) hangversenye az 1949-es Edinburgh-i Fesztiválon. 22.15: Európa hangversenytermeiből. 23.45: Operaáriák. 0.10: Melódiakoktél.

PETŐFI RÁDIÓ

8.11: Fúvósindulók. 8.20: Tíz perc külpolitika. (Ism.) 8.35: Operettfelvételek. 9.00: Ismeretlen ismerősök. 10.00: Szombat délelőtt. 12.00: Jó ebédhez szól a nóta. 13.06: Tumbó és Karen. Alina és Czeslaw Centkiewicz regénye rádióra alkalmazva. 14.00: A téli olimpia városa: Szarajevo. 14.35: Közvetítés a Volán—FTC és a Nyíregyháza—ZTE bajnoki labdarúgó-mérkőzésről. 14.45: Új nótafelvételeinkből. 15.00: Pompadour. Leo Fall operettjének rádióváltozata. 16.30: Körkapcsolás bajnoki labdarúgó-mérkőzésekről. 17.20: Kíváncsiak klubja. 18.00: Hírek. 18.05: Sportélet. 18.30: Esti magazin. 19.30: Nóták. 20.35: Rádiószínház. Ibsen: Peer Gynt. 22.30: Ritmus! 23.20: A mai dzsessz.

podiuma. 14.30: Szonda. Művészlemezek. 16.02: Házi ismeret módra. Alexszandr noidze regénye rádióra a mazva. 17.05: Házról házra. A hegedű virtuózai. 18.40: I könyvtár hangszalagon. Népi együttesek műsor 20.53: Donizetti: Szerelmi ital. Kétfelvonásos opera. A Magyar Rádió és Tele szimfonikus zenekara játszi

PETŐFI RÁDIÓ

6.00: Népszerű muzsika. 7.(református egyház félórája. Vasárnapi orgonamuzsika. 8.05: Végig a Dnyeperen. 8.58: Mit hallunk? 9.20: Újdonságainkból. 10.00: Szerpentin. 11.00: Az én kabarém! 12.07: Tudósítás a Bp. Honvéd—DVTK és az MTK-VM—Szeol AK bajnoki labdarúgó-mérkőzésről. 12.16: Jó ebédhez szól a nóta. 13.08: Tumbó és Karen II. Alina és Czeslaw Centkiewicz regénye. 14.00: A Mareóban. 12.35: Kis magyar néprajz. 12.40: Tánczenei koktél. 13.25: Világújság. 14.00—17.00: Kettőtől ötig... 17.00: A Távol-Kelet varázsa. 17.30: Ötödik sebesség. 18.35: Hang-adó. 19.30: Nóták. 20.35: A rádió dalszínházának bemutatója. Sancho Panza szigete. 21.35: Disztávirat. 22.30: Ritmus! 23.20: A mai dzsessz.

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Korniss Dezső festő- és grafikusművész
FEJÉR MEGYEI HÍRLAP
1983 DEC 1
1021

spolitika

Korniss Dezső világa

Korniss Dezső a kísérletezők csapatába tartozik, akik elsőnek érzékelik az új látóhatárt, elsőként lépnek az új útra. Mi az ő újdonsága? Elsősorban az, hogy műveiben mindig egyeztette a magyar és az európai tendenciákat, szerepet biztosított az élménynek és az intellektusnak, addig sűrítette a látványt, míg jellé nem integrálódott. Nem a látomás, hanem a jel pólusa felé összegezte, sarkította, tisztázta egyéni törvényeit, melyek közhasznú fontosságúak.

Korniss Dezső 75 évvel ezelőtt, 1908-ban született Besztercén. Gyermekként vészelte át az első világháborút, 1929-ben végzett a Képzőművészeti Főiskolán Csók István és Vaszary János növendékeként. Pályája egyszerre indult Hincz Gyula és Barcsay Jenő festői nyitányával, különös munkamegosztás jegyében, mely akkor nem tűnt tudatosnak, ma már annál nyilvánvalóbb: figyelték és saját művészetükre alkalmazták az avantgarde törekvéseket. Hincz az új képi elv differenciálódásának pompás változatait ismertette meg a rajzi bravúr szabad asszociációival, Barcsay az integrált fegyelem jegyében jutott el Hincz eszményeinek ellenpontjáig. Korniss nem középen állt, hanem másutt, — nem látványra, nem absztrakcióira, hanem a jel festői megteremtésére összpontosított. Hosszú készülődés, érlelődés és szelekció nyomán született meg életének két főműve: a Szerb temető és a Tücsöklakodalom. Különösen a Tücsöklakodalom jelentős alkotás nemcsak a képiség egyedülálló leleményével, hanem a vizuálisan megnyilvánuló gondolatisággal is, amely Anakreon és Szabó Lőrinc tücskei nyomán keresi, kutatja az ember humánus távlatait.

Először Kassák Lajos Munka-körének volt a tagja, egy ideig a Szocialista Képzőművészek Csoportjához tartozott, hatott rá Vajda Lajos is, olyannyira, hogy ma már művészettörténelem a szentendrei műhely Vajda—Korniss—Bálint triumvirátusa, melynek olyan önálló festői folytatása született viharos sebességgel és klasszikus lezártsággal, mint Országh Lili művészete. Ehhez a kiteljesedéshez Korniss Dezső is adott fogódzót, serkentő energiát. Nem formai értelemben volt az európai iskola tagja, hanem erjesztően. Rendkívül szervesen jut el egy-egy műcsoport és fejlődési szakasz után új állomásaihoz. Nem egyszerűen arról van szó, hogy Bartók zenéjéhez hasonlóan folklorisztikus forrásokat figyel, elemez és összegez, hanem arról, hogy ezen nyomvonalakat optimális arányban ötvözi a 20. század gondolkodásával. Sokszor könnyednek látszik, pedig akkor a legszigorúbb. Az eredmény a formák tisztasága. Nem ismétel, hanem lezár bizonyos eredményeket és új festői törvények nyomába ered. Szívósan, bátran, biztosan halad. Így jutott el a kalligráfia döbbenetéhez, mely nála nem képi írásjel csupán, hanem líra és megrendülés.

Losonci Miklós

Hirdetés

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. Köszönetet mondunk mindazoknak, akik drága édesanyánk, nagyanyánk, dédanyánk, anyósunk, **ÖZV. LUKÁCS FERENCNÉ** temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek el, valamint mindazoknak, akik mély fájdalmunkat részvétükkel enyhíteni igyekeztek. **Gyászoló család.** 13 007

ÁLLÁST KERES? ITT TALÁL!

x A Volán 14. sz. Vállalat folyamatosan indít hivatásos gépkocsivezetői tanfolyamokat. Felvételre jelentkezhetnek a 18. életévüket betöltött fiatalok, 8 általános iskolai végzettséggel. Felvétel van ezenkívül tehergépkocsivezetői, autóbusztvezetői és szállítómunkás munkakörökben. Jelentkezés és bővebb felvilágosítás: Székesfehérvár, Börgöndi u. 14. Létszámnyilvántartási csoport, a dunaújvárosi, móri üzemigazgatóságnál és bicskei telepünkön. 2968

x GORSIUM ÁFÉSZ a szabadbattyáni és a Köfém ABC-be hentest felvesz. Jelentkezés: az üzletvezetőknél. 13 066

x Tanácsok Költségvetési Üzeme Sárbogárd felvételre keres: 2 villanyszerelőt (szakmai gyakorlattal rendelkezők előnyben), egy autószerelőt, egy építésztechnikust (árképzési gyakorlat szükséges). Bérezés a 24/1980. (XII. 18.) MüM sz. rendelet szerint. Jelentkezni lehet: Sárbogárd, Árpád u. 82. sz. alatt. 13 016

— A Vasvári Pál Általános Iskola 1 fő konyhai dolgozót helyettesítésre alkalmazna, lehet nyugdíjas is. 202 571

x A Székesfehérvári Közú Építő Vállalat felvesz: gyors- gépírót. Fizetés kollektív sze ződés szerint. Jelentkezni leh a vállalat személyzeti osztályá Szfvár, Engels Frigyes u. 5. 12 9

x A Központi Műhely felv telre keres főállásban 1 fő l katos-műszerész szakmunkás Jelentkezés: Béke téri Általa nos Iskola Központi Műhel Székesfehérvár, Béke tér 4. 202 5

— Érettségizett fiatalok! Felv telre keresünk olyan fiatalok akik gondozónői pályára készü nek. Intézetünkben eltöltött eg éves munkaviszony után mu ka melletti gondozónőképző i kolába való jelentkezését tám gatjuk. Nővérszálláson benn kást biztosítunk. Jelentkezés l vélben részletes önéletrajzz az alábbi címen: Csecsemőotth nok Országos Módszertani I tézete, 1022 Budapest, II. Lóc Lajos u. 3. 57

EXPRESS-HIRDETÉS

— PR-es **Trabant** sürgősen eladó. Pusztavám, Bajcsy-Zs. u. 37. Fehérváry. 319 875

x Elcserélnénk (vagy eladnánk) téglaépületben lévő, gázfűtéses 2,5 szobás + étkezős 70 m²-es OTP **öröklakásunkat,** min. 250 n.-öles, 3 szobás, kertes családi házra értékkülönbözettel. Érdeklődni: du. 5-től, szombat, vasárnap egész nap, Szfv., Széchenyi út 15. IV. 24. 12-996.

— **Beköltözhető** kétszobás, szövetkezeti lakás eladó kp + OTP. Szfvár, Palotai u. 53. VI/22. 17 órától. 319 878

— Skálához közel II. emeleti, tágas gázfűtéses, összkomfortos **öröklakás** (nem panel) igényesnek kp + kevés OTP-átvállalással eladó. Érdeklődni: munkaidőben 8—16-ig a 14-096-os telefonon, vagy „Hóvirág" jeligére a hirdetőbe. 319 874

x Fiatal házaspár mérsékelt áron Feketehegyen családi házat **venne.** Leveleket várunk: Nagy Zoltán, Hernádi út 6. II/3.

— Eladó Maroshegyen nagyon jó helyen 4 szoba hall, garázs, központi fűtéses, emeltszintes családi **ház.** Lakterület 120 m². „Ár: 1 300 000 Ft" jeligére a hirdetőbe. 319 877

x Értesítem a Tisztelt lakosságot, hogy Virágüzletünket a Tolnai út 8. sz. alatt megnyitottuk. Minden kedves vásárlót szeretettel várunk. Bucskó János, Virágkereskedő. 12 855

x Értesítem a T. lakosságot, hogy megnyitottam fémcsiszoló műhelyemet. Vállalok: krómozott alkatrészek felújítását, kések élezését, réztárgyak, rézmozsarak, bárdok, valamint mindenféle alumínium fényesítését. Palotai út 48. 12 966

x **Matematikából korrepetálok!** Szfvár, Benke F. u. 5. fszt. 3. 12 988

x Münnich ltp-i garázst cserélnék a Lenin ltp. környékére. Érdeklődni: 7—16-ig, 11-037, utána Sütő u. 18. II/6. 13 021

x Munkácsy Color eladó. Érdeklődni: 14-425-ös telefonon. 12 986

LAKÁS

x Balatoni üdülőért pécsi összkomfortos lakást adnék, esetleg eladnám. Árvay, Pécs, Nagy Jenő u. 26. Tel: 29-041. 12 913

x Kétszobás **szövetkezeti** lakás Palotai úton fizetési könnyítéssel eladó. Bánky, Budapest Bartók 61. Tel: 857-704. 12 207

x **Gárdonyban** eladó 1 szoba 2 félszobás, központi fűtéses öröklakás kp + OTP-átvállalással. Horváth Lóránt, Gárdony, Szabadság út 32. 12 251

x Elcserélném **budapesti,** tanácsi, 2 szobás, földszinti, gázfűtéses a Határ úti metró megállóhoz közel eső telefonos lakásomat szfvári hasonlóra. „Metró 83 12 275" jeligére a kiadóba. 12 275

x Szfvár, Münnich ltp-i 1,5 szobás, 47 m²-es, II. emeleti lakásunkat 1 szoba, 2 félszobás, vagy 2 és félszobásra cserélnénk. „Ráfizetünk 12765" jeligére a kiadóba. 12 765

INGATLAN

Házhoz jön a **TÉLAPÓ!**

Megrendelhető: 13-113 vagy Zalka M. u. 1. riportszolgálat

x GYES-en lévő kismama bedolgozást vállalna, kisiparosoktól is. „Szorgalom 12537" jeligére a kiadóba. 12 537

x Egyedi ajándéktárgyak, kisipari játékújdonságok kaphatók üzletemben. Nagy választék. Üzlet: Berényi u.—Május 1. tér sarkán lévő faépületben. V. J-né. 12 620

x Eladó gyári csomagolásban **Calor** típusú PB. fali fűtő. Szabadbattyán, Lenin u. 37. Érdeklődni: hétköznap 17 óra után és szombat, vasárnap. 12 742

x 39—41-es hoki **korcsolya** cipővel és 41,5-es hokicipő eladó. Szfvár, Fiskális u. 26. (délután) 12 751

Ha veszek, ha eladok, a Merkurhoz utazok!

Használt személygépkocsiját készpénzre is megvásároljuk.

Korniss Dezső festő- és grafikusművész

Korniss Dezső: Illuminació, monotípia, 10,5x7 cm, 1945 (fotók Somfai)

Művészet, 1983. aug., 38. old.

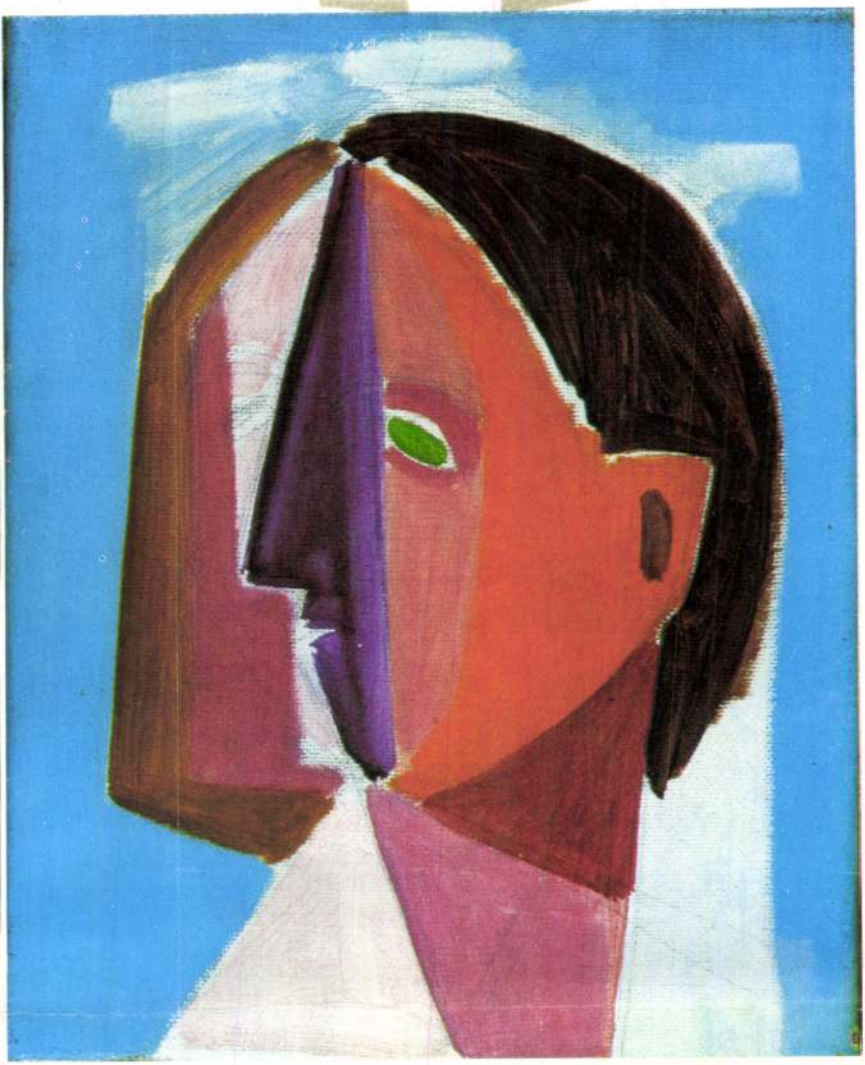

geometrikus absztrakt kompozíciói is tanúskodnak, általában véve nem tekintette az esztétikumot és a műalkotást jövőbe utalandó, a mai világgal összeférhetetlen és a jelenbeli megvalósulás által kompromittált jelenségnek.

A legújabb geometrikus műveket a könyv – Malevics ideológiáját adaptálva – a század eleji konstruktivista avantgarde aszkétikus, abszolutumvágyának újrafo-

juk, mennyire tükrözi a művész önintepretációját, mennyire autentikus ez a megközelítés, mindenesetre a transzcendencia és a metafizika fogalmának felbukkanása – korábban ugyanis Korniss világnézetének ezen aspektusairól nem esett szó – váratlanul és némiképp anakronisztikusan hat. Kár, hogy a szerző kizárólagosnak fogadta el, s nem kezelte nagyobb távolságtartással a meglehetősen nyitott

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső festő- és grafikusművész

DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP

1983 NOV 18.

1021

dunaújvárosi HÍRLAP 5

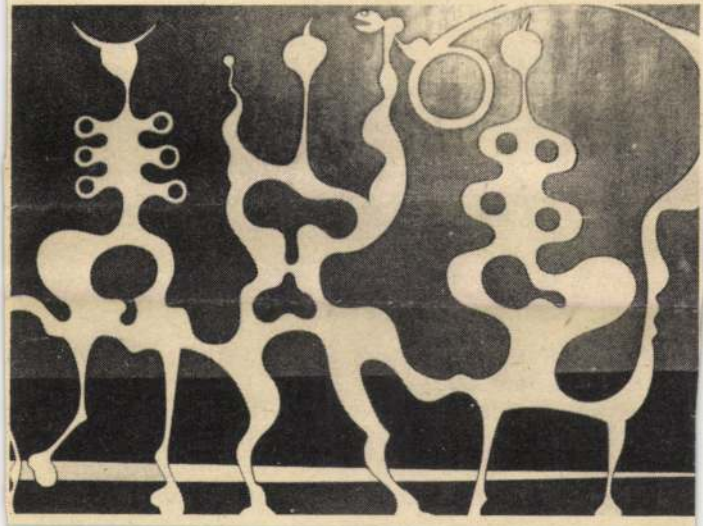

Korniss Dezső: Laokoon

Karácsonyi ajándéksorsolás

A DUNAÚJVÁROSI JÁRÁSI ÁFÉSZ ÜZLETEIBEN!

Az 1983. november 22. és december 24. között boltjainkban 500,– Ft feletti értékben vásárló vevőink részére AJÁNDÉKSORSJEGYET adunk, melyek részt vesznek a december 28-án, Ercsiben, Pusztaszabolcson, Adonyban, Mezőfalván és Előszálláson megrendezendő sorsoláson.

ÉRTÉKES NYEREMÉNYEK!

Bővebb tájékoztatást a járás területén lévő

MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

MŰVÉSZET

1984 JAN

1021

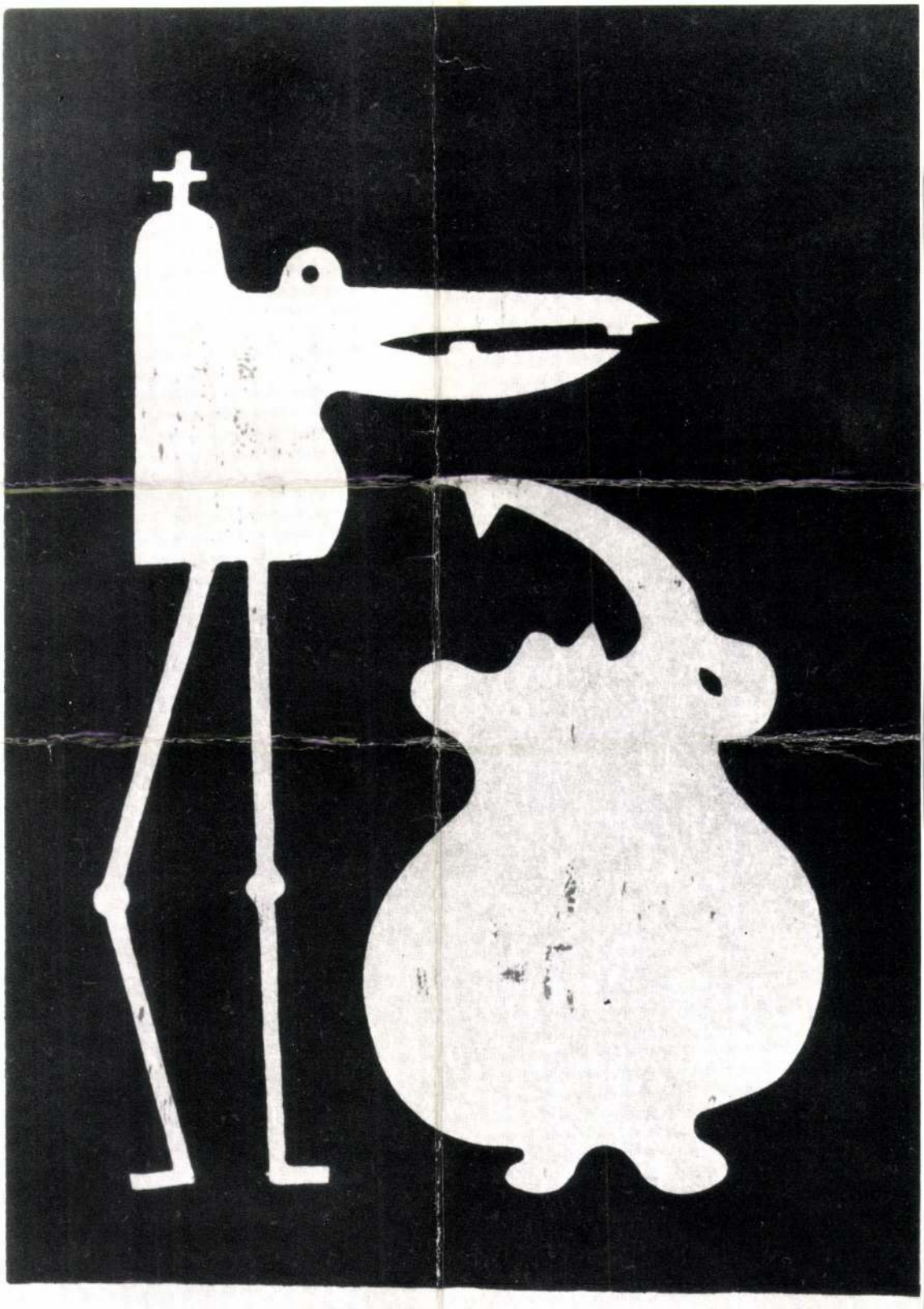

Korniss Dezső: Együgyűek, szitanyomat, 1983 (fotó Wolf)

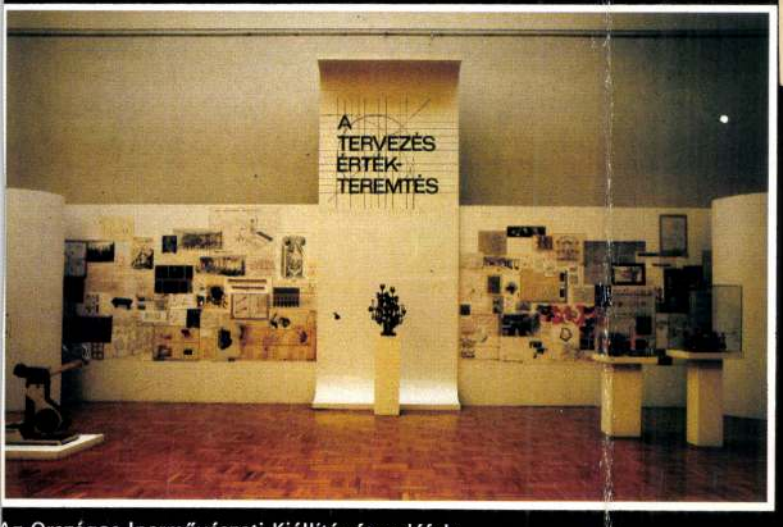

Az Országos Iparművészeti Kiállítás fogadófala
(fotó Attalai G.)

...iparművészetünk ma már nem élvez tálcán kapott előnyöket, s nem veheti fel – mint évekkel ezelőtt – a modernség zászlóvivőjének zubbonyát, amit a képzőművészetek korlátozásának idején felhúzhatott. Ma kultúránkban egyfajta nyitottság érvényesül, s a szélsőségektől való eltávolodás jelentkezik. De nemcsak itthon alakul ez ily módon, így van majd az egész világon. Elhalóban az avantgarde. Az absztrakt és geométer tendenciák kihűltek és beérkeztek az akadémizmus állóhelyére, s az anyag fokozottabb előtérbe helyezése sem számíthat különösebb és érdemi elismerésekre. Az iparművészet fű alatt hangoztatott, formai téren táplált erényei vagy „előnyei" már nem pozitívumok. Tény, hogy a tárgyak ma – a nyersanyag és a piaci válságok idején – teljesen más színben tűnnek fel, mint korábban.

(Attalai Gábor: Kiállítás vagy kirakodás?)

104 Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

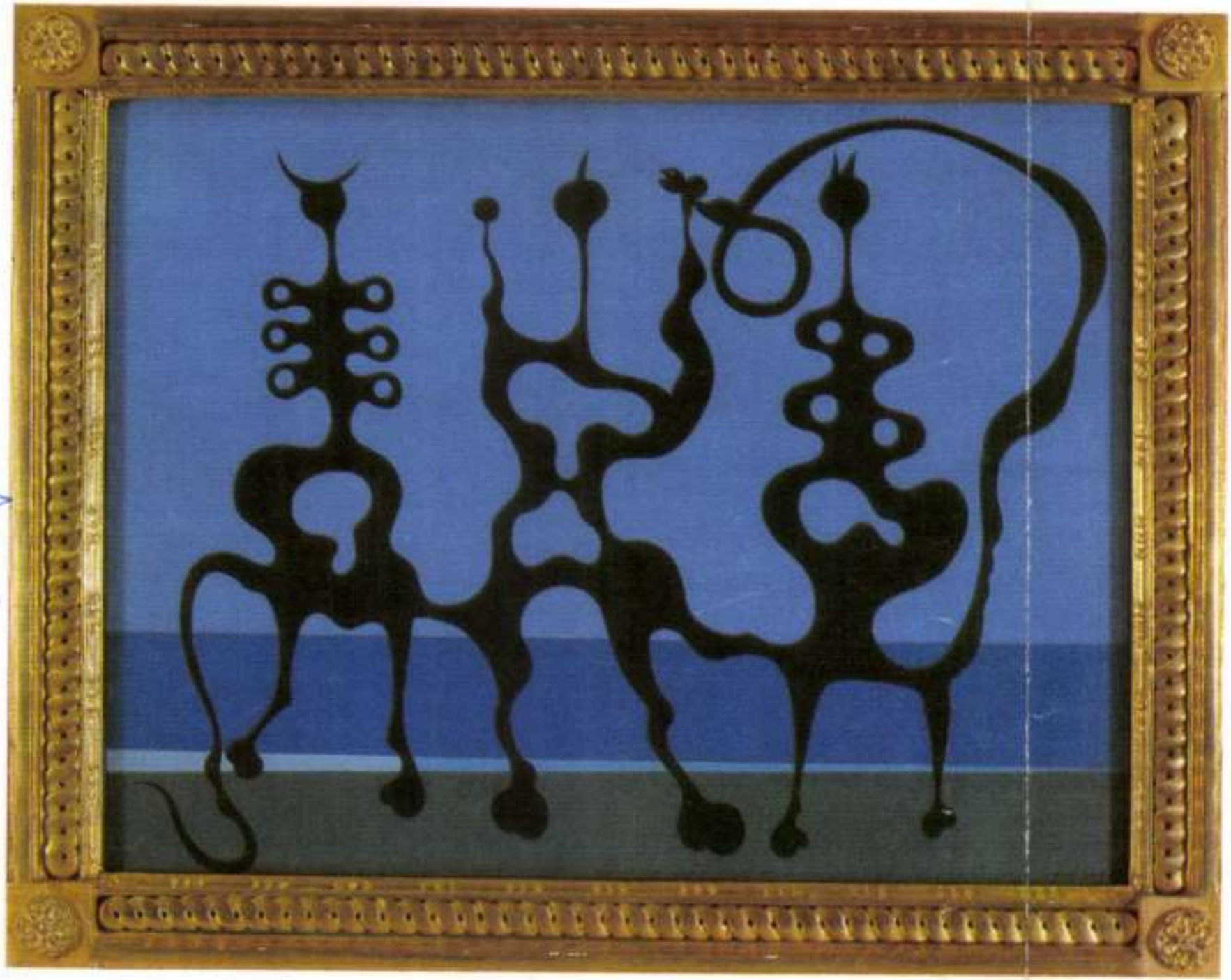

Korniss Dezső: Laokoón, olaj, vászon, 34×44 cm, 1984 (fotó Wolf), (cikkünk a 64. oldalon)

Művészet, 1994. jan. 55 old.

eke (fotók Somfai)

jelmezében hébehóba felbukkanó, éretlen, de elnézhető tréfákat űző, talán a maga módján szintén bájos kis ördög, aki egészen egyszerű varázslatokkal is leszerelhető. Elég csak orra alá dugni *Péter Vladimir* egyik kerekes lovacskáját, *Bán Mariann* valamelyik cserépcsengetytyűjét vagy *Péreli Zsuzsa* pufókra szövött angyalfiguráját, s a rend máris helyreáll.

Mialatt e jótékony bűbájosság eszközei, a Manuál hol ironikus, hol édesbús, hol morcos, hol humoros, hol „mindössze" szép tárgyai készülnek, akár csupáncsak önmaguk szórakoztatására, nem tilos finoman provokálva, eljátszogatni nosz-

ideológiájuk a tolerancia, filozófiájuk az elegancia, eszközük a mívesség, hangoztatott céljuk az örömszerzés, kellemes közérzetek teremtése lett, de – korszerűen – negédesség nélkül. Szimpatikus, ám nem minden körülmények között alkalmas harcmodor ez. Így nem is csoda, ha jól szervezett hibátlanságra bazírozott, archaikus mosollyal körített tökéletességük nyolc év múltán hirtelen fölmondta a szolgálatot. A mesterien mívelt fentebb stíl önmagában immár aligha elégséges fegyver az időközben virtuálisból valódivá növekedett ellenséggel folytatott ízlésháborúban. Valahol, az idillen inneni szférákban az egyensúly már régen megbomlott, méghozzá a Manuál rovására. Ők maguk is érzik ezt. Miközben a Fészek Galéria bensőséges kis szobájában félősen összebújva, egymást biztatva és erősítve sorakoznak a jellegzetesen manuálos szellemiségű munkák (*Szilágyi Júlia* textilportrékba varrott gyengéd lélek-

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-968, 337-748, 340-726
Korniss Dezső, festő- és grafikusművésze
MAGYAR PAPÍRIPAR
1984 MÁJ - 51

Korniss Dezső: Motívumok (részlet)

Több esztendő munkáiból

Képzőművészeti seregszemle a Műcsarnokban

Igazi családi program lehet az ez évi Országos Képzőművészeti Kiállítás megtekintése: akárhányan is mennek, mindenki talál ízlésének megfelelőt, vagy éppen azzal homlokegyenest ellenkezőt. Van tehát miben egyetérteni, van mín vitatkozni.

A Műcsarnokban ezúttal másodszor kerül sor az elmúlt esztendők legjelentősebb alkotásai közül kiválogatott művek gyűjteményes bemutatására. Egyszerű lenne azt írni, hogy a legjobbak találhatók együtt, de hát ez egyrészt többé-kevésbé szubjektív megítélés dolga, másrészt természetszerűleg nem juthat minden munka a bírálóbizottság elé, harmadrészt egy-egy ilyen tárlatnak változatosságot is tükröznie kell (ha van), tehát a jók közül is csak válogathat. Sok jelentős művészünk távol is maradt — legyen az ő titkuk, miért.

Mindenesetre alaposan elfárad szellemileg, fizikailag egyaránt, aki bejárja az összes termet, de megéri, ha kellő toleranciával képes figyelni a tőle kissé távol álló képzőművészeti ágakat, irányzatokat is. A belépőt jobbra *Arany János* fogadja szelíd, szinte elnéző tekintettel, botjára támaszkodva; átellenben *Don Quijote* csapja fel dacosan fejét. *Kiss István*, illetve *Makrisz Agamennon* szobrai társaságában foglal helyet e teremben — többek között — *Barcsay Jenő* két szigorúan szerkesztett kompozíciója; a *Monumentális táj* szinte megdöbbentő. A szürkével határolt fekete síkot megosztó okkersárga-fehér-piros elem még határozottabbá teszi a mélységet, a színe magába húzó sötétséget. A magyar festészet nagy öregje képei előtt a fiatal *Lugossy Mária* izgalmas acél-üveg alakzata állítja meg a látogatót, s elgondolkodtató *Miháltz Pál* finom tónusú festménye, az *Életkorok*.

A grafikusok mintha halványabbak lennének. Nemigen találják a megfelelő stílust, csak az látszik, mit nem akarnak; hogy mit akarnak, legfeljebb sejteni lehet. Sokan a technikába menekülnek —, néha sikerrel. A hagyományos eljárásokkal ötvözi *Hornyák László* kulturált, szinte gyengéd látvánnyá *Himnusz Iriszhez* című képét, ironikus humor jellemzi *Rényi Katalin Karácsonyát;* a fenyőfa sziluettjében aláhulló, elfoszló arcképek, a közöttük bukfencet vető télapók s a betlehemi csillag helyén pörgő-forgó „főmikulás" megjelenítésével mutat fintort álnokságos jótetteknek, a három napra korlátozódó szeretet hazug ámításainak. Nagyon szép, tiszta munka *Rényi Katalin* rézkarca, a *Möbius-szalag*, érdekes *Makrisz Zizi* vonalakkal szaggatott csendélete.

A legkisebb teremben található a tárlat legüdébb együttese. Az itt kiállított alkotások egy része vegyes technikával készült, ám nem ez az oka különlegességüknek, hanem az a szemléletmód, amely ezekből tükröződik. Közülük is legmegragadóbb *Zoltán Mária Flóra* műve, az *Egy arc II. (egy nő)*. Mérhetetlen báj sugárzik az egyszerűségében is kiismerhetetlen plasztik tekintetből, amelynek lágyságát fokozza az elomló köntös. Finom fémháló szövi át az egész alakot, sejtelmesen szelídíti varázsolva; a kis kerekes faló az álmok hercegével — kedves, keserű humor. Érdekesen hat mellette *Szkok Iván* gipszműanyag-tempera képe, a *Kapcsolat*, amely már hordozóanyaga formájával különleges hatást kelt egymásba épülő alakjaival. *Színország kapuját tárja* szélesre színmobiljával *Domcsics Antal;* mint megannyi pillangó, úgy festenek a színes sokszögek fekete alapjukon — hogy időnkénti mozgásba lendülésüket szájtátva figyeljék kicsik-nagyok.

Érdekesek a kisplasztikák. Nagyon szemléletes *Szentirmai Zoltán Keresztje*, *Huszár Imre* egyszerre vad és szelíd, lágy és rugalmas márvány *Afrikai macskája*, *Veszprémi Imre* ruskicai márványból készült *Torzója*.

E kis kitérő után újra a festészet. Az egyik terembe lépve szinte beszédülünk egy terézvárosi bérház udvarára. Az Eötvös utca 51-et ábrázolta *Marosvári György; Mácsai István* is lakóházbelsőt festett, jóval derűsebben, szinte mozdulatlan reggeli idillben. *Gyémánt László* fásult *Évája és Ádámja* már korántsem idillikus és szinte rímel rájuk *Gál Tamás* fotóval kombinált *Kifordulása. Felvidéki András Kockája* annyira élethű, hogy akadt látogató, aki titkon végighúzta a kezét rajta — nem tudván festménnyel vagy domborművel áll-e szemben. Nemesen egyszerű *Záborszky Gábor Jel-képe*. A híres *Pax*-jelvényt karcolta homokba — sűrített tartalmat adva ezáltal számára.

Ha nem is túl sokat, érméket is bemutat a kiállítás; *Budahelyi Tibor Eltérő hangok* című plakettsorozata míves és szerénységében is vonzó munka. Bronzba öntött képeskönyvében tágítja ki műfaja határait *Leporelljával Ligeti Erika;* eredeti, megkapó ötlet.

Több év terméséből ad bemutatót a tárlat. Kevés-e vagy sok? Jó-e vagy sem? Igazán újat ritkán látunk ez alkalommal, ám a régi is lehet színvonalas. Ha nem értékítéletre vállalkozott a kiállítás, csak seregszemlére — elérte célját. Az ítéletalkotás maradt a látogatóra.

— bányai —

SZESEDÉSI ALAP
ZNÁLÁSA 1984-BEN

	ezer Ft
%-a	81 900
	4 000
	85 900
	14 000
	9 680
	7 500

ZETŐK)

	„B"
ségek	
	5.700 - 15.500
	5.200 - 14.000
	4.800 - 11.500
	4.200 - 10.500
	4.200 - 9.000
	4.200 - 10.500
	5.000 - 9.500
	4.700 - 8.500
	4.200 - 7.500
	3.600 - 6.500

	egyetemi-főiskolai
	IV.
	3.700 - 5.900

Az 1984. évi gazda
bérfejlesztés hajtható v

Bázis teljes munkaidős
Terv teljes munkaidős bértömeg
Bázis teljes munkaidős bérszínvonal 65 871 Ft/fő/év
Terv teljes munkaidős bérszínvonal 71 141 Ft/fő/év

A gyárak bérfejlesztési lehetősége az alábbi tényezőkből adódik:

a) **garantált bérfejlesztés**

E tényező bérszínvonal-fejlesztési lehetőségként kerül meghatározásra, a tervezett vállalati szintű bérfejlesztés 40%-ának megfelelően. (8%os éves bérfejlesztés mellett ez 3,2%-ot jelent.)

b) **gyári teljesítménytől függő bérfejlesztés**

E tényező bértömeg formájában kerül kiadásra, és a vállalati bérfejlesztési lehetőség 45%-át teszi ki.

A gyári teljesítménymérés alapja az 1983. és 1984. évi korrigált bázisnyereségtől való eltérés együttes — forintban kifejezett — összege. Az 1 millió Ft-os nyereségváltozáshoz rendelt bérfejlesztés nagysága és a gyár által elért tényleges eredménynövekedés szorzata adja a bértömegfejlesztés értékét. E tényező bértömeggel történő biztosítása hivatott összhangot teremteni a létszám- és a teljesítményváltozás között.

c) **vezérigazgatói tartalék**

Nagysága a bérfejlesztési lehetőség 15%-a, bértömegben kifejezve. Ez a rész szolgál fedezetül a bérszempontból objektív okok miatt nehéz helyzetben lévő gyárak támogatására, másrészt forrást biztosít nagy horderejű feladatok ösztönzésére. A vezérigazgatói tartalékot a gyárak pályázattal nyerhetik el. A pályázatban a vállalt feladatok részleges teljesítése esetén a gyárat csak a teljesítéssel arányos bérfejlesztés illeti meg.

A gyárak az éves bérfejlesztési lehetőségük felhasználásáról saját hatáskörben döntenek. Az 1984. évi bérfejlesztés elvei és arányai a nagyvállalati bizalmi küldöttek testülete 1983. XII. 13-án hozott határozatai szerint érvényesüljenek.

Jelen módosítás 1984. január hó 1. napjától kezdődően hatályos.

Budapest, 1984. március 20.

JUHÁSZ MIHÁLY
vezérigazgató
BIZJÁK JÓZSEF
nvszb-titkár

Rangos eseménye a vállalati életnek az évenként ismétlődő törzsgárdaünnepség. A legtöbb elismerés ilyenkor természetesen azoknak szól, akik a legtöbbet tették, a leghosszabb időt töltötték a papíriparban. Képünk az 1983-as ünnepségen készült, (balról jobbra) Kurucz Imréné, Bizják József és Kujek Flórián

Sportnap és klubdélután

Sokszínű rendezvényt kínált a fiataloknak a Csepeli Papírgyár V-ös és VI-os KISZ-alapszervezete március végén. A közös szervezésű eseményeken nem csupán szűkebb környezetüket látták vendégül, hanem szívesen fogadtak másokat is.

A program délután, a sportpályán kezdődött. Kiemelkedő jelentőséggel bírt az összetett honvédelmi verseny, amelyben egyéni és csapatgyőztest egyaránt hirdettek, s a legjobb együttes megkapta a rendező alapszervezetek által felajánlott vándorkupát. A változatos akadálypályán nyolc férfi és hat nőversenyző küzdötte át magát; a tiszteletdíjat a VI. alapszervezet csapata nyerte el. Közben másutt is zajlott az élet. A csepeli kézilabdás lányok a Pannónia Szőrme Vállalat csapatával játszottak barátságos mérkőzést, a tekepályán szintén jó néhányan bizonyították erejüket, ügyességüket, mint ahogy a lőtéren is sokan próbálkoztak a céltábla közepébe találni. A sikeres sportnapot hangulatos klubdélután zárta — bűvészmutatványokkal és diszkózenével.

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső "festő-és grafikusművész"

MŰVÉSZET

JUN

1021

Korniss Dezső: Totem–csokor, papír,tempera
29,7x23,5 cm, 1947 (Corvina fotóarchivum)

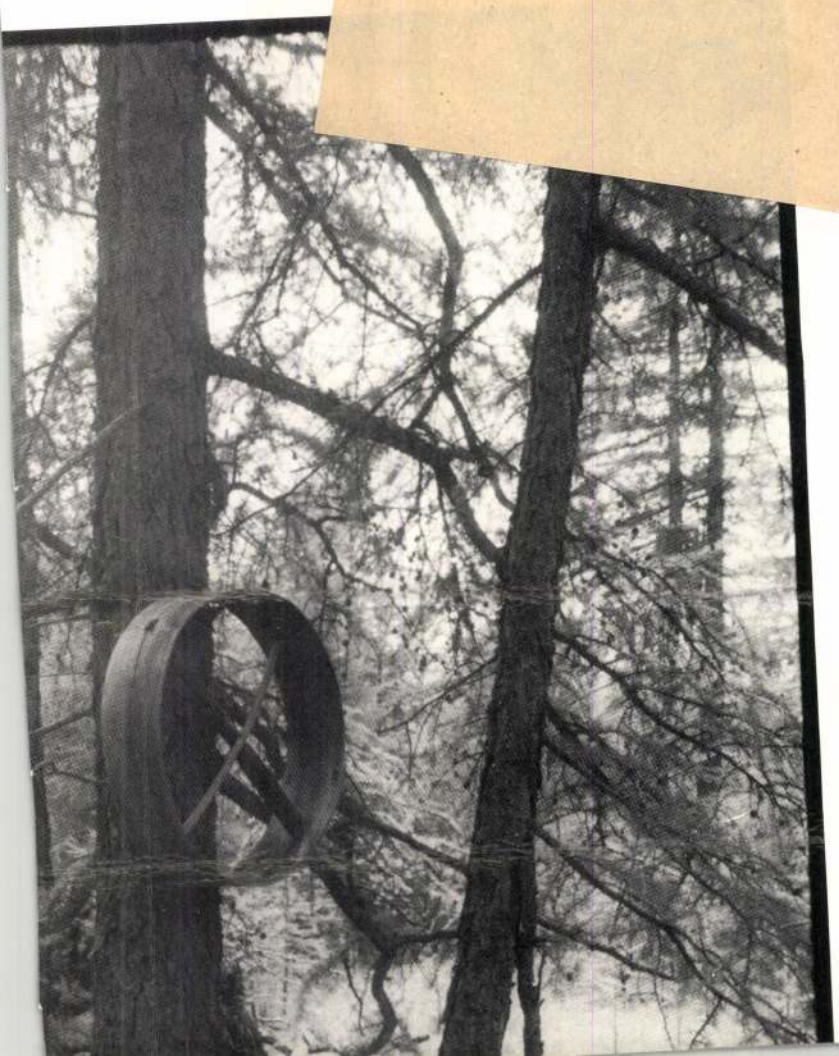

KORNISS DEZSŐ

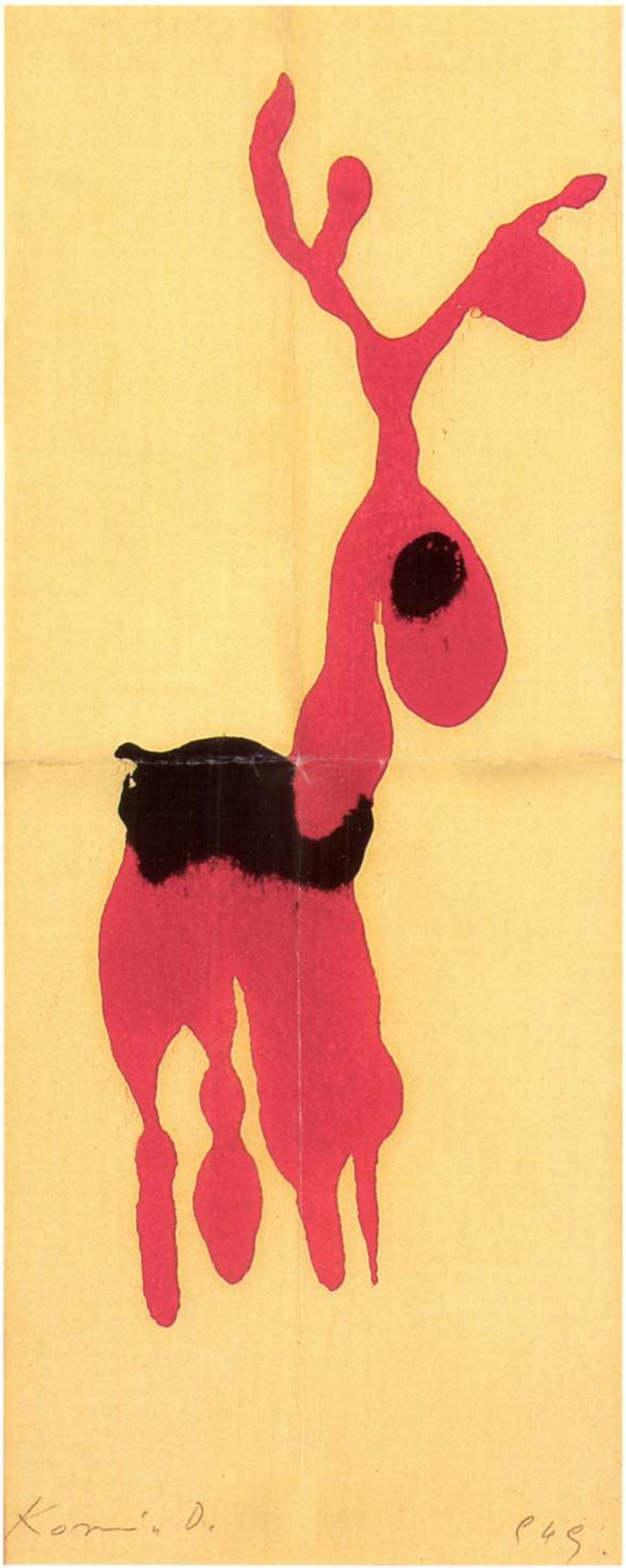

SZERZŐK *ABC* SORRENDBEN

A. Tóth Sándor 74
Aba-Novák Vilmos 36, 108, 191
Anna Margit 203
Ámos Imre 126
Barcsay Jenő 213, 225
Bálint Endre 198, 199, 200, 212
Benczúr Gyula 44
Benkhard Ágost 77
Berény Róbert 46, 86
Bernáth Aurél 180
Bihari Sándor 130
Boldizsár István 105
Bortnyik Sándor 197
Böhm, M. 183
Brodszky Sándor 19, 35
Canzi Ágost 12
Czimra Gyula 229
Czóbel Béla 7, 75, 76, 101, 118, 149, 167
Csernus Tibor 209
Csók István 28
Deák-Ébner Lajos 175, 176
Ef Zámbó István 219
Egry József 40, 107, 181
El Kazovszkij 221
Farkas István 116
Fehér László 222
Ferenczy Károly 70
Ferenczy Noémi 196
Fényes Adolf 34, 71
Frank Frigyes 96, 134
Gadányi Jenő 227, 228
Giachi, E. 19. sz. 14
Glatz Oszkár 30, 50, 51, 57, 85, 87, 104, 178, 179
Gross Bettelheim Jolán 94, 109
Grósz Mária 123
Gulácsy Lajos 5, 68, 69
Gyarmathy Tihamér 210, 223, 226
Harasztÿ László 211
Hall, Harry 190
Herrer Cézár 112
Holland festő, 19. sz. 63
Hollósy Simon 65, 106
Iványi Grünwald Béla 10, 11, 16
Jakobey Károly 161
Jándi Dávid 81, 82
Kaufmann, Adolf 26
Kádár Béla 114, 142, 143, 156, 165, 166
Kádár Géza 158
Kleber, Franc Georg 66
Klie Zoltán 157
Kmetty János 6, 9, 38, 100
Kokas Ignác 224
Korniss Dezső 230
Koszotlányi Kann Gyula 79
Koszta József 59
Kunffy Lajos 151, 152, 153
Lakner László 205, 207, 208, 218
Liezen-Mayer Sándor 13
Ligeti Antal 15, 131
Lotz Károly 58, 160
Markó András 61
Markó Károly, id. 194
Markó Károly, id. köre, 1850 körül 42
Markó Károly, ifj. 195
Maticska Jenő 83
Mattis Teutsch János 132, 133, 135, 137, 193
Márffy Ödön 20, 27, 47, 95, 97, 136
Mednyánszky László, báró 3, 17, 89, 90, 140, 163, 164, 184
Medveczky Jenő 147
Mezey Lajos 122
Mészöly Géza 56
Mikola András 80
Miniatűr, 5 db 119
Molnár C. Pál 39
Murmann József Árpád 172
Nagy Imre 78
Németalföldi művész, 1700 körül 62
Német festő, 17. sz 67
Németh Miklós 220
Néy László (Néy, Lancelot) 99
Noerr, Julius 54
Nyilasy Sándor 177, 187
Olasz festő, 17. sz. 64
Olasz festő, 18. sz. 120
Osztrák festő, Betty v G. jelzéssel 138
Orbán Dezső 148, 159, 169, 189
Pállik Béla 188
Perlrott Csaba Vilmos 171, 182
Poll Hugó 111
Rippl-Rónai József 21, 37, 73, 103, 115, 128, 150, 154, 168, 185, 186, 192
Román György 202, 206, 216
Rudnay Gyula 29, 45, 173
Sassy Attila 32
Scheiber Hugó 1, 2, 23, 24, 31, 48, 52, 53, 110, 141, 155
Schönbereger Armand 49, 98, 124, 125
Sterio Károly 43
Szabó Vladimir 217
Székely Bertalan 60
Szinyei Merse Pál 162
Szönyi István 4, 72, 127, 145
Telepy Károly 18, 33, 55, 129
Tornyai János 144, 174
Tóth Menyhért 201, 204, 214, 215
Ujházy Ferenc 121
Vaszary János 22, 91, 92, 93, 113
Vlieger, Simon Jacobs de 139
Vörös Géza 8, 41, 84, 117
Zichy Mihály 102
Ziffer Sándor 88, 146, 170
Zimmermann, Albert 25

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dezső Korniss

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1984 JAN 30

KULTUR

1021

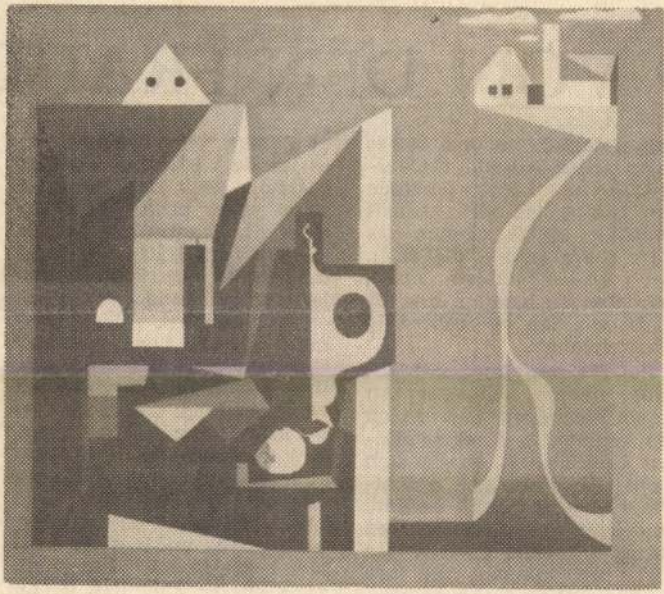

Dezső Korniss (geb. 1908): Motiv aus Szentendre II.
Kunst des 20. Jahrhunderts in der Nationalgalerie

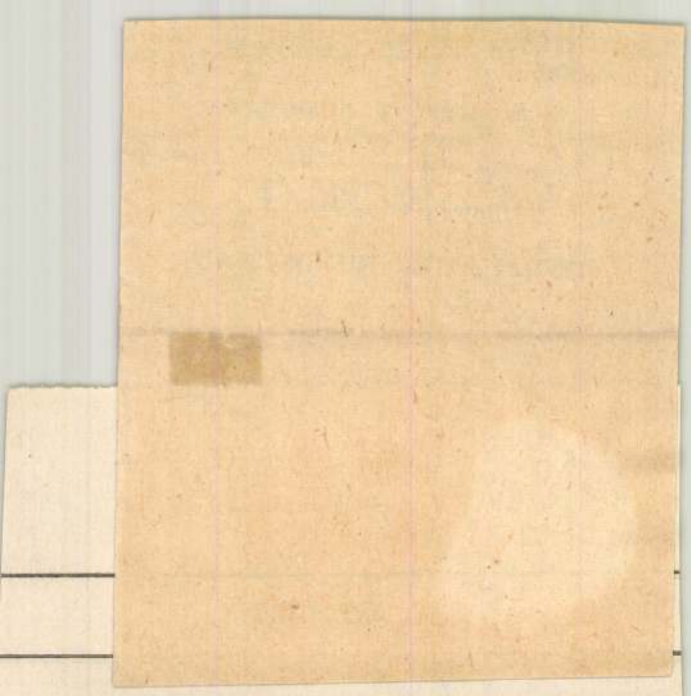

VON DEN FRAUE

eit gesagt hatte und daß es rotz bester Absicht meiner- eits keine Liebe gewesen var (Liebe hat mit Absicht hnehin nichts zu tun, das väre dann schon die Ehe). Denn er liebte mich nicht, var aber zu bequem und zu goistisch, um es rechtzeitig inzugestehen.

Bei meinem jetzigen Lieb- aber nehme ich zu! An inem Wochenende lernte ich nn kennen, in einer schäbi- en Gesellschaft, in der sich icht ein einziger ordent- cher Staatsbürger befand. eidliche Arbeitsstellen atten sie noch, doch weder iel noch Zukunft; und ihre ergangenheit war so ver- uickt, daß man schon ein anzer Kerl sein mußte, n darauf hinweisen zu önnen, was eigentlich der in Person wäre (obwohl er es im Bett ist, aber darüber später), doch nur ein Idiot sehnt sich nach Vollkommenheit. Vermutlich würde ich aus dem Häuschen geraten, wollte ich seine Angelegenheiten und Theorien ernst nehmen. So aber macht es mir Spaß, und mir fällt es nicht im Traume ein, ihn zu verändern, denn ich weiß erstens, daß man niemanden verändern kann, und zweitens, daß ich nichts anderes von ihm will als das, was er mir gibt. Und wenn ich zuweilen glaube, auch etwas anderes zu wollen, begreife ich innerhalb ganz kurzer Zeit, daß ich an falscher Stelle anklopfe, daß ich eigentlich von mir Rechenschaft darüber verlangen müßte, was ich von

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

ÉLET ÉS IRODALOM

1984 MÁJ 1 8.

-1021

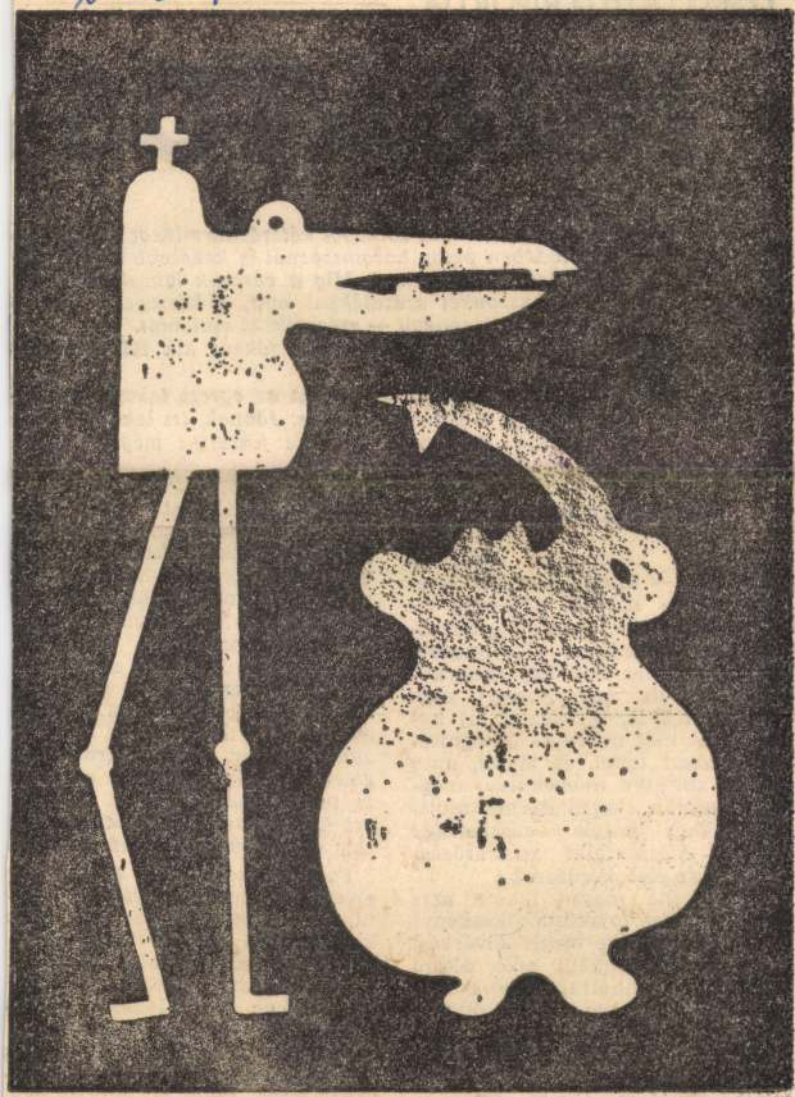

Korniss Dezső: Együgyűek

LESKÓ LÁSZLÓ R

HUZATOS

Aprófalvas megyében élek. A somogyi kétszázharmincöt község fel
ben ötszáznál, együtödében pedig háromszáznál is kevesebb a lélekszá
Patcának, Kárának száz lakosa sincs. Míg a városok lakoslétszáma k
népszámlálás között huszonkét százalékkal nőtt, a községeké nyolc
ezen belül a törpefalvaké tizennégy — százalékkal csökkent.

Arról nem vall a statisztika, hányan, s főként kik településnek m
aprófalvakba.

— Átjárófalu lettünk, jóuram — legyint az egresi takarmányos.
Harmadszor cserél gazdát a szomszéd ház is. Jönnek, itt laknak egy-k
évig, aztán odébbállnak. Az ember gyereke jószerint még a nevük
sem tanulja meg.

Tragédiás sorsúak

Egyetlen kiskörzeten belül a harmadik — kisebb, nagyobb eltérésekkel — hasonló életsorsú riportalanyom esete arra figyelmeztet, hogy bármilyen viszolyogtató is: sorstípus az övé. Egy azok közül, akik, ha személyiséget nem cserélhettek is, igyekeztek új házassággal más névre — inkognitóra — szert tenni, és távoli, apró faluba költözve (menekülve) megszabadulni a tragédiaterhes múlttól. Akkor miféle vezeklésvágy készteti mégis lelki kitakarózásra őket az első kérdésre?

N. Lajosné magas, fekete asszony, az arca tojásdadon keskeny; a szeme környéke mégis kövérkés, talán a mindennapi erős altató püffesztette annyira, hogy a szeme fehérje alig látszik. Az öltözete átmenet a nagyközségi — városiasodó — divat és a majdnem puszta aprófalu női viselete („kötelező" fejkendő, fekete gumicsizma) között. Csúszásban egyikből a másik felé. Mint a gátlásos, magas addig ragmálódott rajtam, am megesett rajta a szívem, és beer gedtem éjszakára. Tetszett is. Eg év múlva elvitték: kiderült, hog visszaeső bűnöző. Akkor kevered tem vissza a volt uramhoz háztar tási alkalmazottként. Visszafog dott a második gyerek ellenére, al a szegedi kapcsolatom gyümölcs Házvezetőnőként dolgoztam nál de használt, és ütött is, mint az előtt. Egyszer, amikor karóval ker getett az udvaron, éppen a favág tó mellett szaladtam el. A fejsz ott állt, élével a tönkben. Kikap tam onnan, és elcsaptam vele...

Fölmentettek, de a gyerekeime elvették tőlem. Alig tudtam kijár ni, hogy visszakapjam őket. Ez kezelés után volt: bevittek, amiko már nem tudtam szabadulni azok tól a kutyáktól... Elvett egy em ber. Kilenc évvel idősebb nálam kétszer vált: két lánya van az el- ső asszonytól. Ideköltöztünk, ebbe az egyutcás, semmi kis faluba, ide- genek közé. Ha a hír utol is érte legalább a volt uram rokonságával nem kell találkoznom! Tudja, ad-

Korniss Dezső, festő

Korniss

Élet

12.

XXIX/13

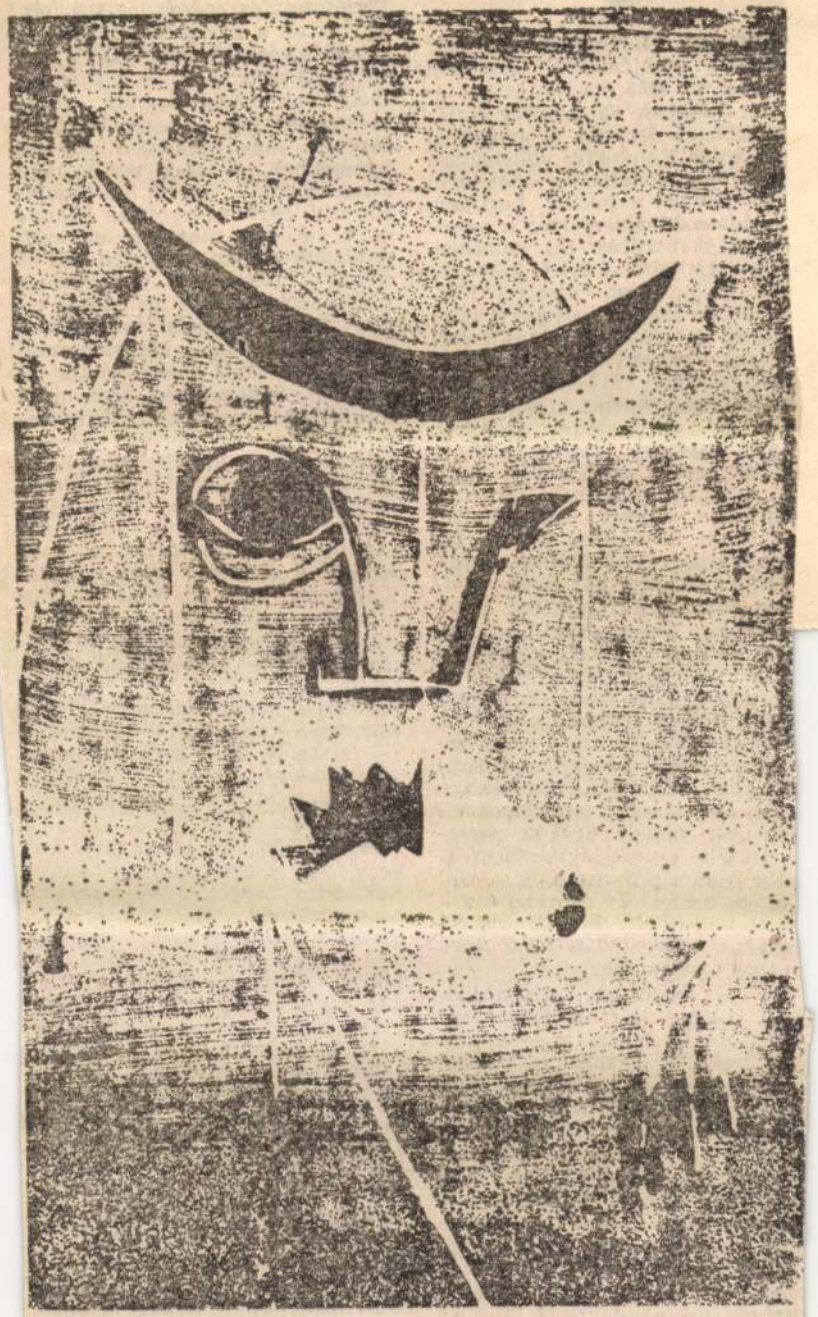

Korniss Dezső: Illuminació

rmányzó között. Ezt a szemle-
tet érzem én *mentegetőnek*,
nely Horthy soha meg nem való-
lt szándékait emlegeti, amely
erint Horthy 1944-ben „nácielle-
es" lett volna. Uralmát végső ve-
élyben látván, kétségbeesett kap-
odásában talán felszínre engedte
itler ellen táplált személyes el-
nszenvét (amely egy konzerva-
v, Habsburg-illúziókkal élő öreg-
nber ösztönös szembenállása volt
plebejusnak és neveletlennek
rtott Führerrel), de hol adta föl
ézeteit, mikor változtatta meg
olitikai gyakorlatát?

Azt a politikai gyakorlatot,
mely „vérben és gyalázatban szü-
etett", s amelynek legfontosabb
észe, ideológiai háttere Horthy
rszáglásának utolsó napjáig nem
áltozott. Nem változott a magyar
zupremáciára vonatkozó, fölöttébb
iejét múlt elképzelése, amely a
oviniszta-revizionista politikai
ozgalmak állandó támogatását is
lentette. Nem változott az állam-
ó és a rendszer *antiszemitizmusa*,
melynek negyedszázados hivatalos
rjesztése közrejátszott abban,
ogy oly sok önkéntes és brutális
agyar végrehajtója lett a depor-

zás a *lovagiasságra*, amely — Horthy szerint — a németeket jellemezte, de amely lovagiassági elv egyáltalán nem akadályozta a kormányzót — mondjuk — a magyar — jugoszláv örök barátsági szerződés megszegésében. E kuriózumok azonban a rendszer lényegéből következtek.

Horthy tárgyalni kényszerült kisgazda és szociáldemokrata politikusokkal; tárgyalni kényszerült a Szovjetuióval. A tárgyalások során vállalt kötelezettségeit azonban sorra-rendre nem teljesítette, holott ekkor már az elemi létfentartási ösztönnek is dolgoznia kellett volna benne... Nem is a Gosztonyi Péterrel folytatott vita kedvéért ismétlem el ezeket a tényeket, hanem azért, mert az ország felszabadulásának negyvenedik évfordulóján sem fölösleges tudatosítani, hogy Horthynak és rendszerének bukása azért volt történelmi szükségszerűség, mert az ország vezetői képtelenek voltak — legalábbis a harmincas évek elejétől — helyzetük reális felmérésére. Mert nem tudtak és nem is akartak az 1919-es *status quón* lényeges

Korniss Dezső

Hétfő 1987. március 9.

A Magyar Nemzet Galériája

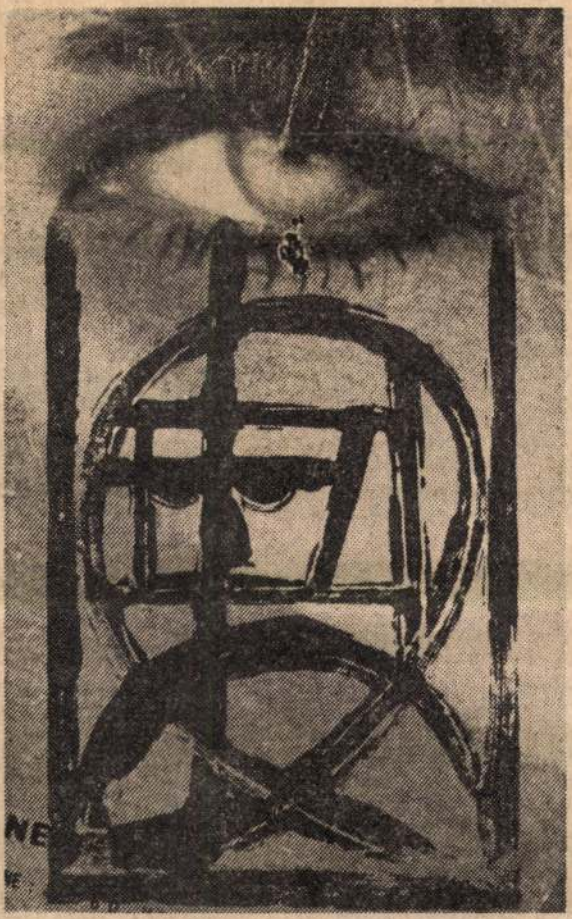

Korniss Dezső: Illuminació
(Vörösváry Ákos gyűjteményéből)

tartott a Magyar Olimpiai Bizottság.

Először *Tibor* Tamás, az ÁISH elnökhelyettese, a MOB alelnöke előterjesztette a MOB tavalyi sportszakmai, gazdasági és sportdiplomáciai tevékenységéről szóló összefoglaló jelentést, majd dr. *Kutassi* László, a MOA főtitkára a Magyar Olimpiai Akadémia működéséről adott tájékoztatást.

Ezt követően a Magyar Olim-

Fodor Endrét, a Magyar Tollaslabda Szövetség elnökét, *Fodor* Máriát, az MHSZ könnyűbúvárját, *Gyulai* István sportújságírót, a Nemzetközi Atlétikai Szövetség tanácsának tagját, továbbá *Liszkay Gyula* alezredest, az MHSZ repülőfőnökét.

A jövőben a MOB elnökségének tagja Králikné Cser Erzsébet, dr. Bocsák Miklóst pedig a testület titkárává választották meg.

Pannónia és Duna Kupa

Sikeres folytatás

A hétvégén folytatódott a Nemzeti Sportcsarnokban a *Pannónia és Duna Kupa nemzetközi súlyemelőverseny*. Szombaton három súlycsoport küzdelmére került sor. A 82,5 kilósok vetélkedésében a szép számú — végre! — közönség a magyar *Barsi*, a bolgár *Sztojcskov* és a román *Urdas* csatáját figyelhette. Végül Barsi — a Pannónia Kupa 50. magyar győztese — nyert 367,5 kilós teljesítménnyel, Sztojcskov (362,5) és Urdas (360) előtt.

A 90 és 100 kilósok versenye együtt zajlott. A szakítás és a lök

Az indulók minden súlycsoportban túlszárnyalták a világ eddigi legjobb eredményét, a hölgyeknél világcsúcsokat még nem tartanak nyilván. A magyarok közül *Gyeneiné* (48 kilogramm — 127,5 kg), *Takács* Mária (75 — 193,5) és *Takács* Erika (+82,5 — 183) győzött. A rendezők a pontértéktáblázat alapján abszolút sorrendet is megállapítottak, a 44 kilós súlycsoportban győztes kínai *Cai Jun* (140 kg) lett az első, második a 60 kilós nyertes, kínai *Jang Vei Kuin* (172,5), míg Gyeneiné a harmadik helyen végzett.

A vasárnap délutáni program-

Korniss Dezső

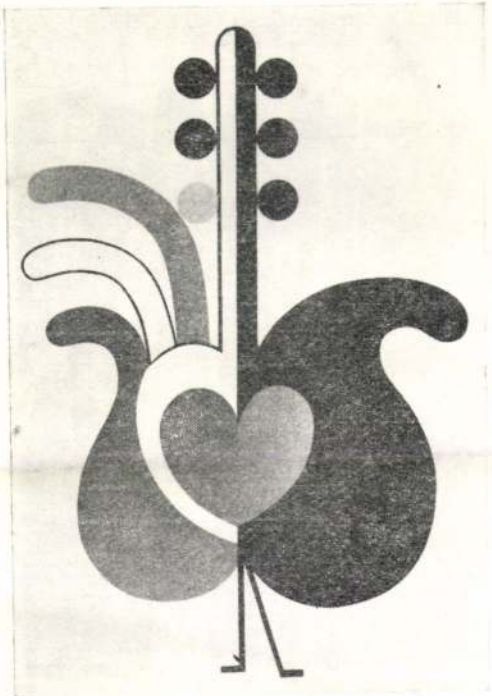

Korniss Dezső: Szűrmotívum III.

Mühely
1985/5.

Korniss Dezső

Hétfő, 1986. április 28. Magyar Nemzet

A Magyar Nemzet Galériája

Korniss Dezső: Rablók

megszerzi a győzelmet is. A lipcseiek akár be is hozhatják hátrányukat. Mégis, meg kell szereznie a DMVSC-nek az IHF Kupát, mert tartozik ezzel annak a csodálatos szombat délelőttnek, amelyen 22—16-ra győzött az első mérkőzésen. Tartozik az egészen meleg — nem forró!, emberibb: meleg — hangulatot teremtő közönségének, s közel sem utolsósorban saját magának. Ha egyszer már játékával ilyen ünneplést követelt ki magának, mint amilyet a meccs után kapott, nem engedheti meg a DMVSC női csapata, hogy később majd a medve bőrét, meg holmi korai ivászatot lehessen emlegetni.

Egy példa a döntő első meccse utáni emelkedettségre, mely kifejezést most nemcsak átvitt értelmében használom. Ugyanis a hazaiak kapusa, *Tóth Ildikó*, többekkel, hosszasan repkedett, lézott csapat érte el Debrecenben a szombati hatgólos sikert s ha ezen a találkozón valóban a két ország nőikézilabdázásának színvonalát is le lehetett mérni, akkor duplán akad ok a debreceniek dicséretére.

Külön bekezdést érdemel a közönség, amely felett úgy tetszik, jeltelenül reppentek el az évek. Mintha teljességgel süketek lennének a korszellemre. Tessék elképzelni: belépnek a terembe a bírák és dörgő, meleg taps fogadja őket. Jó, ez még lehet a kollektív ravaszkodás jele is. No, de mit mondjon az ember, amikor a bemutatott vendégjátékosokat is óriási taps fogadja? Vagy amikor a közönség üdvözlésére felállt két csapatot percekig ünneplik. Úgy együtt, ahogy vannak. Merthogy eljutottak a döntőig, s ezért már magában jár a dicséret. Úgy látszik, Debrecenben fogalma sincs arról a publikumnak, hogy manapság az el

Korniss Dezső

Múzeumok új szerzeményei

Több értékes műtárggyal gyarapodtak a közelmúltban a hazai múzeumok. A *Magyar Nemzeti Galériába* került például *Korniss Dezső Sárkányos Szentendre* című, 1947-ben készült képe, valamint *Nádler István Keresztmotívum* című, 1984-es alkotása.

Az Erkel család egyik leszármazottja a gyulai *Erkel Ferenc Múzeumnak* ajándékozta a nagy zeneszerző *két gyertyatartóját, amelyek a hagyomány szerint Erkel zongoráján álltak.*

Ugyancsak ajándékozás révén érdekes dél-amerikai anyaggal gazdagodott a *Természettudományi Múzeum.* Az Argentínában élő *Kovács Andor* 1500 példányból álló rovaranyagot, a Brazíliában letelepedett *Hidasi József* pedig egy kitömött óriás kígyóból, 66 madárpreparátumból és öt nagyemlősből álló gyűjteményt ajándékozott a múzeum állatárának.

A tatai *Kuny Domokos Múzeum* tulajdonába került *Kuffler Dezsőné* védett bútorokból, festményekből, iparművészeti tárgyakból álló gyűjteménye. **M.**

Népszava
1985. XII. 9.

KORNISS Dezső

1945-ben alakult meg és 1948-ban „önként" feloszlott az Európai Iskola nevű csoportosulás, amely a kor képzőművészetének legaktuálisabb problémáival azonosuló művészekből szerveződött. Nem lehet véletlen, hogy nevének megválasztásakor felmerült a Szentendrei Iskola elnevezés, hiszen számosan közülük bensőséges kapcsolatban álltak a várossal. Itt nem egyszerűen a hely kínálta pittoreszk látványhoz kötődésről volt szó, hanem a Korniss Dezső és Vajda Lajos által a 30-as évek közepén felvázolt, a különböző kultúrák kereszteződését hordozó városka és környéke ihlette szellemi program tudatos vagy öntudatlan továbbgondolásáról. A program magaz ún. konstruktív-szürrealista alkotásmódnak és a népi kultúrákban már töredékeiben, de még elevenen élő ősi világkép Bartók–Kodály fémjelezte úton történő felkutatásának összekapcsolásából állt, és ezzel egy régi vizuális identitástudatának, egyben a modern, európai léptékkel is mérhető magyar képzőművészetnek megteremtését célozta meg. Mindebből következik, hogy nem doktriner stiláris elvekkel való közösségvállalás jellemezte a szentendreieket, hanem – Bálint Endrét idézve – „egy olyan belső szabadságra való hajlandóság, ami kirekeszti a festészettől idegen tartalmakat, és beengedi azokat az áramlatokat, melyek ismeretlen és felfedezetlen világok felé sodorhatják azokat, akik vállalják egy ilyen kaland kockázatát." Természetesen szuggesztív intellektusa és meg nem alkuvó művészi etikája révén a 40-es években Vajda az akkor már kikristályosodott posztimpresszionista stílusban dolgozó Czóbelen kívül mindannyiukra hatott: hol a kéz emlékezik az ifjan elhunyt barát egy-egy, szenvedéstől átjárt, sűrűsödő vonalhálójára, hol motívumai bukkannak fel új összefüggésekben. Ennek ellenére kiteljesedő művészetük egyre karakterisztikusabban elüt egymástól. Barcsay az ikonokhoz hasonló méltóságteljes nyugalmat és időtlen belső ragyogást teremt geometrikus vagy konstruktív látványelemekből felépülő képein. Korniss nyughatatlanul keresi-kutatja az élmény megmutatásának, a tradicionális jelek jelentéskörének, egyben magának a vizuális nyelvnek a határait. Bálint magánmitológiájának sokértelmű torzó szereplői fájdalommal és szorongással teli álmokat és nosztalgikus emlékeket beszélnek el. Szántó Piroska pánantropomorf univerzumában minden képi motívum emberi állapotok, szenvedélyek, karakterek hordozója lesz. Anna Margit torzonborz babáinak, expresszíven ábrázolt bábjainak egyszerű, áttekinthető világába transzponálja és így kimondhatóvá teszi a kimondhatatlan traumákat. Konstruktív képalkotás, szürrealisztikus látomások és expresszív formák elütő csillagai körül kering szabálytalan ritmusban művészetük.

A jelzett kör szempontjából a kiállított művészek névsora nem teljes, többen kimaradtak most, mint pl. Fekete Nagy Béla; vagy van, akit csak egy-egy művel szerepeltetünk, mint pl. Vajda Júliát. Válogatásunknak sajnos nem tudományos ismérvek, hanem nagyon is gyakorlatias, objektív tények szabtak határt. A hely méretén túl sokkal fájdalmasabb volt azzal találkoznunk az előkészítés során, hogy ugyan Anna Margitnak, Barcsaynak, Czóbelnek múzeuma van a városban, de a többiek életművéből az eddigi gyűjtés alapján épp hogy csak ízelítőt nyújthatunk. Így csupán csak arra vállalkozhattunk, hogy jelezzünk néhány összefüggést, a meggyőzés egy ennél átfogóbb kiállítás feladata lehet, ahol feltárulkoznak a finoman, bonyolultan összefonódó, majd szétváló és szerteágazó utak.

Reméljük, tervünk egyszer megvalósul.

Mazányi Judit

A PEST MEGYEI MÚZEUMOK IGAZGATÓSÁGA
tisztelettel meghívja Önt,
tekintse meg az

EURÓPAI ISKOLA
SZENTENDREI MESTEREINEK

munkáiból rendezett állandó bemutatót
a Vajda Lajos Múzeumban (Szentendre, Hunyadi u. 1.)

A kiállítás 1991. szeptember 7-től hétfő kivételével
nyitvatartási időben látogatható.

ANNA MARGIT
(1913–1991)

1. *MÉZESKALÁCS, 1946*
   v. o. 64 x 43 cm
   Itsz.: 72.191
2. *FEJ, 1946*
   p. tempera, 575 x 450 mm
   Itsz.: 72.192
3. *MISZTÉRIUMJÁTÉK, 1971*
   v. o. 72 x 52 cm
   Itsz.: 84.65

BARCSAY JENŐ
(1900–1988)

4. *SÁRGA KÉP KERESZTTEL, 1949*
   farost, o. 17,2 x 28,5 cm
   Itsz.: 78.179
5. *KAPUÍVEK POMPEJI VÖRÖSBEN, 1971*
   v. o. 30 x 40 cm
   Itsz.: 78.200
6. *GYÁSZ, 1971*
   v. o. 30 x 40 cm
   Itsz.: 78.205

BÁLINT ENDRE
(1914–1986)

7. *LÁMPÁS CSENDÉLET, 1948*
   v. o. 46 x 55 cm
   Itsz.: 75.71
8. *SZENTENDREI HÁZ, 1948*
   fa, o. 21 x 25,7 cm
   Itsz.: 91.12
9. *„1956", 1956*
   v. o. 160 x 130 cm
   Balassi Bálint Múzeum, Esztergom
   Itsz.: 58.36
10. *KASTÉLY BLOIS-BAN, 1961*
    v. o. 39 x 42 cm
    Itsz.: 69.40
11. *MÁGIKUS ÉJJEL SZENTENDRÉN, 1966*
    v. o. 79,8 x 100 cm
    Itsz.: 76.43
12. *NAPLEMENTE, 1968*
    v. o. 120 x 39,5 cm
    Itsz.: 71.80
13. *FÜSTÖLGŐ, 1969*
    v. o. 30 x 60 cm
    Itsz.: 69.56
14. *BUSÓTÁNC, 1969*
    fa, o. 74 x 37,5 cm
    Itsz.: 72.11
15. *PROMÉTHEUSZ SZÜLETÉSE, 1970*
    v. o. 30 x 65 cm
    Itsz.: 70.52
16. *EGY SÍRKERESKEDŐ KIRAKATA, 1970*
    v. o. 50 x 98,5 cm
    Itsz.: 75.57
17. *SZENT FLÓRIÁN IGAZI DRÁMÁJA, 1976*
    v. o. 80 x 40 cm
    Itsz.: 82.43

CZÓBEL BÉLA
(1883–1976)

18. *MÁRIA OLVAS, 1945*
    v. o. 75 x 60 cm
    Itsz.: 75,91

HEGYI GYÖRGY
(1922)

19. *HAJÓ, 1946*
    v. o. 38 x 66 cm
    Itsz.: 85.299

KORNISS DEZSŐ
(1908–1984)

20. *BÖLCSŐ III. 1947*
    v. o. 21 x 29 cm
    Itsz.: 79.16
21. *TÜCSÖKLAKODALOM, 1948*
    v. o. 122 x 300 cm
    Itsz.: 88.13
22. *KÜZDÉS, 1949*
    v. o. 30 x 65 cm
    Itsz.: 70.86
23. *TRIPTICHON, 1976*
    v. o. 41 x 75 cm
    Itsz.: 76.42

SZÁNTÓ PIROSKA
(1913)

24. *HEGY ÉS NAPRAFORGÓK, 1946*
    p. pasztell, 390 x 316 mm
    Itsz.: 91.11
25. *RÓZSASZÍNŰ HOLD II. 1947*
    p. pasztell, 790 x 530 mm
    Itsz.: 69.54
26. *GYÁSZ ÉS ESŐ, 1952*
    p. szén, 1000 x 700 mm
    Itsz.: 83.103
27. *MAGYAR KRISZTUS, 1968*
    v. o. 100 x 60 cm
    Itsz.: 71.34
28. *SZERELMESEK (Csontzene), 1970*
    v. o. 60 x 102 cm
    Itsz.: 83.135
29. *LÁMPÁS, 1975*
    v. o. 100 x 34 cm
    Itsz.: 83.134
30. *OTTHONI LOVAK, 1975*
    v. o. 110 x 100 cm
    Itsz.: 76.26

VAJDA JÚLIA
(1913–1982)

31. *VÖRÖS KÉP I. 1974*
    v. o. 55 x 55 cm
    Itsz.: 76.47

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

NÉPÚJSÁG (TOLNA)
1981 AUG 9

/1021

Monostori csendélet

KORNISS DEZSŐ

Korniss Dezső festménye

it és lakót

sok fejlődési folyamataihc
yításában, az új városne
lek építészeti és művés
génének javítása terén, valc
a városok beépíthető te
einek és az energiaforrc
ak a gazdaságos hasznc
a terén.

szovjet városépítési szak-
erek a szocialista testvér-
gokbeli kollégákkal együtt
sen fontos problémán dol-
ak – a szocialista épité-
elveinek fejlesztésén. Bul-
a, Magyarország, az NDK,
ovjetunió és Csehszlovákia
embereinek ez az együtt-
ödése már érezhető ered-
yeket hozottt.

81-ben Gorkijban és Mag-
rgban kísérleti lakóépüle-
építését kezdik meg. Ezek
rvek a városépítési elmé-
és gyakorlat progresszív
ményein alapulnak. A gya-
tban eképp fest a dolog:
s csoportot alakítottak,

vecsi (Bulgária) kísérleti lakó-
telepek tervezése és építése.

A Szovjetunió, az NDK és Bulgária közti együttműködéstől nagy társadalmi, népgazdasági és városépítészeti hatást remélnek. A lakóházak és a középületek új típusait, a műszaki berendezések új rendszereit, a jövőt hordozó épületkonstrukciókat és egy új lakóházépítési technológiát átfogó vizsgálatnak vetnek alá a kísérleti területek tudományos kidolgozása, tervezése, építése és hasznosítása folyamatában. E vizsgálat eredményeit nagymértékben fogják alkalmazni a lakásépítési gyakorlatban.

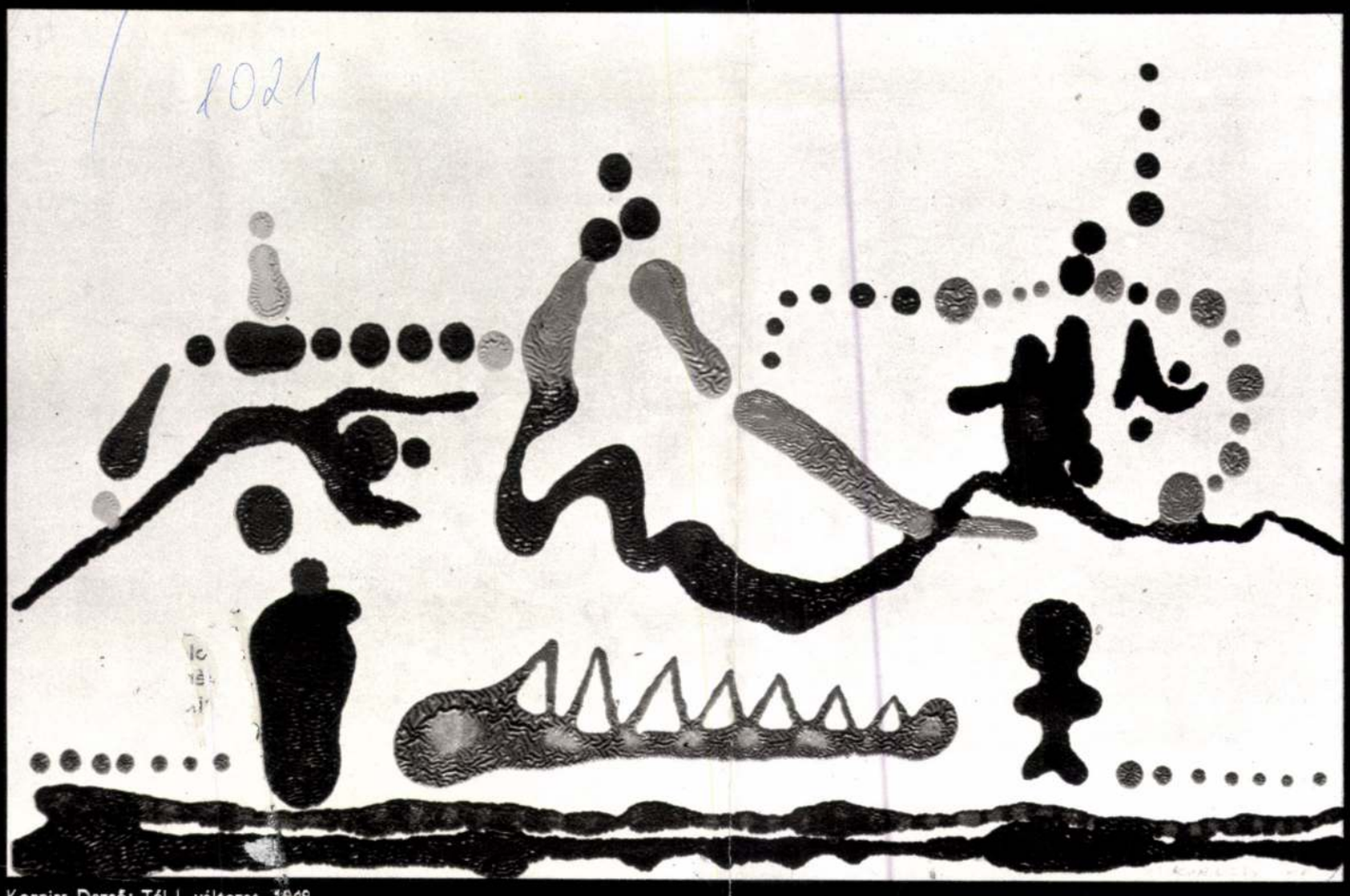

Korniss Dezső: Tél I. változat, 1948

Korniss Dezső: Beszélgetés késő délután az ordoggal, 1950.

Csigó László felvételei. Cikkünk a 24. oldalon

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

BUDAPEST
Budapest

1982 2

1983 JUN

A költő és gondolkodó

A József Attila születésének 75. évfordulója alkalmából – 1980 szeptemberében – tartott akadémiai tudományos ülésszak nagy érdeklődést váltott ki. Emlékszem rá, hogy a három nap alatt sokan, az előadóteremből kiszorulva, a folyosón hallgatták az előadókat. A társadalomtudósok és pedagógusok érdeklődését nyilvánvalóan fölcsigázta a kiadott program, mely egyrészt a József Attila-életmű világirodalmi helyének, illetve kapcsolatainak feltárását elvégző, másrészt esztétikájának elméleti és költői megfogalmazását elemző előadásokat ígért. Emellett a társművészetek tudósai a korabeli képzőművészeti és zenei törekvések szemszögéből tekintették át az életművet.

A József Attila-kutatás jelen helyzete alapján figyelemre méltó, hogy több – köztük az országhatáron túli – tudományos műhely képviselői szerepeltek az előadók listáján. Az addig vezető szerepet betöltő Irodalomtudományi Intézet mellett fővárosi és vidéki egyetemi tanszékek, illetve intézetek munkatársai sajátos módszertani eszközökkel elért eredményeik révén gazdagították a tudomány-rajzolta képet József Attiláról. A költő tudósok, így Fodor András, Somlyó György és Szigeti Lajos Sándor – a József Attila-versek stiláris és esztétikai elemzése kapcsán – betekintést engedtek saját alkotói világukba is.

József Attila életművének a világirodalom folyamatában történő elhelyezésével kapcsolatban egymásnak alapvetően ellentmondó álláspontok ütköztek. Szabolcsi Miklós szerint „a *szintetikus modern realizmus* megerősítése és uralma jellemezte" József Attila korának világirodalmát. Bori Imre jugoszláviai magyar irodalomtudós viszont úgy látja, hogy „a *költő* és a *gondolkodó* József Attila »helyét« a XX. század világirodalmának azon a tájain kell keresnünk, ahol az avantgarde »birodalmait« látjuk elterülni – „az expresszionizmusét és a szürrealizmusét is". Bojtár Endre tagadta a „szintézis" fogalmának irodalomtörténeti folyamatra történő alkalmazhatóságát, mivel az értékfogalom, s csak egyedi művekkel kapcsolatban lehet használni. Ő a kelet-európai költészet vonulatában elhelyezve értelmezi a költői teljesítményt, s válaszát kérdésként fogalmazza meg: „ez az oly sok töredéket felmutató és töredékben maradt harmóniakeresés nem éppen a maga befejezetlenségével, nyitottságával megrendítő?"

Az esztétikai tanulmányokat író József Attilát társadalomtudományunk mostohán kezeli. Bori Imre azt veti az irodalomtudomány szemére, hogy kettéválasztja a költő és a gondolkodó József Attilát. Somlyó György úgy véli, hogy „József Attila poetikájának igazi feldolgozása és a magyar irodalmi gondolkodásban való integrálása" még várat magára. Rajta kívül Németh G. Béla és Tverdota György vállalkozott a tanulmánykötetben a költő poetikai és esztétikai nézeteinek elemzésére. A freudizmushoz való viszonyáról Németh tesz figyelemre méltó megállapításokat.

A fiatalabb kutatóknak: Szigeti Lajosnak, Szőke Györgynek, Bókay Antalnak, Bécsy Ágnesnek, Kemény Gábornak, Levendel Júliának József Attila „motívumai"-ról, versépítéséről és költészetének stiláris jegyeiről voltak gondolatébresztő felfedezéseik. Megfigyelhető, hogy az utóbbi években a kései, a halál előtti években írt versek állnak a kutatók figyelmének középpontjában. Ugyanakkor nem feledkezhetünk meg róla, hogy az 1930-as évek elején született művek értékelésében még sok nyitott kérdés vár megválaszolásra, s ezzel számolniuk kell az irodalomtudomány művelőinek is.

Egy vers, A Dunánál értelmezése körül érdekes vita alakult ki. Laczkó Miklós kifogásolta, hogy sokan csak „a kelet-európai megbékélés költeményét" látják benne. Szerinte a költő „a nagy, egyetemes társadalmi rendezésre" szólította fel versében kortársait. Az erdélyi Kántor Lajos filológiai adatokkal érvelt amellett, hogy a költő nagyon is konkrétan a Duna melletti népeknek címezve írta meg ezt a verset. A műről, mint a „klasszikus óda megújításának mesterpéldájá"-ról még Németh G. Béla ad magas szintű műelemzést a kötetben. Tudunk róla, hogy a vitához – az emlékülés után – a sajtóban is hozzászóltak. Kár, hogy a könyvben erről nem kapunk tájékoztatást.

A szép kiállítású tanulmánykötetről éppen e tekintetben mondhatunk kritikát. Tudományos kiadványként közölnie kellett volna, hogy a huszonegy tanulmányból végül is melyek hangzottak el a tudományos ülésszakon, hiszen az előszó utal arra, hogy később született írások is szerepelnek benne. Azt sem tudjuk, hogy maradtak-e ki, s melyek az Akadémián elhangzott előadások közül.

A József Attilával foglalkozó művek sorát jelentős mértékben gazdagítja ez a kötet, így nem hiányozhat az iskolák tanári könyvtárainak polcáról, de a költő verseit szerető olvasók számára is gazdag élményt nyújt tudományos színvonalú elemzéseivel.

M. Pásztor József

(„A mindenséggel mérd magad!" Tanulmányok József Attiláról. Akadémiai. 225 oldal, kötve 56 Ft.)

Korniss Dezső: Madaras fiú (1934)

József Attila

Elégia

Mint ólmos ég alatt lecsapódva, telten,
füst száll a szomorú táj felett,
úgy leng a lelkem,
alacsonyan.
Leng, nem suhan.

Te kemény lélek, te lágy képzelet!
A valóság nehéz nyomait követve
önnönmagadra, eredetedre
tekints alá itt!
Itt, hol a máskor oly híg ég alatt
szikárló tűzfalak
magányán a nyomor egykedvű csendje
fenyegetően és esengve
föloldja lassan a tömény
bánatot a tűnődők szivén
s elkeveri
milliókéval.

Az egész emberi
világ itt készül. Itt minden csupa rom.
Ernyőt nyit a kemény kutyatej
az elhagyott gyárudvaron.
Töredezett, apró ablakok
fakó lépcsein szállnak a napok
alá, a nyirkos homályba.
Felelj –
innen vagy?
Innen-e, hogy el soha nem hagy
a komor vágyakozás,
hogy olyan légy, mint a többi nyomorult,
kikbe e nagy kor beleszorult
s arcukon eltorzul minden vonás?

Itt pihensz, itt, hol e falánk
erkölcsi rendet a sánta palánk
rikácsolva
őrzi, óvja.
Magadra ismersz? Itt a lelkek
egy megszerkesztett, szép, szilárd jövőt
oly üresen várnak, mint ahogy a telkek
köröskörül mélán és komorlón
álmodoznak gyors zsibongást szövő
magas házakról. Kínlódó gyepüket
sárba száradt üvegcserepek
nézik fénytelen, merev szemmel.
A buckákról néha gyüszünyi homok
pereg alá . . . s olykor átcikkan, donog,
egy-egy kék, zöld, vagy fekete légy,
melyet az emberi hulladék,
meg a rongy,
rakottabb tájakról idevont.
A maga módján itt is megterít
a kamatra gyötört,
áldott anyaföld.
Egy vaslábasban sárga fű virít.

Tudod-e,
milyen öntudat kopár öröme
húz-vonz, hogy e táj nem enged és
miféle gazdag szenvedés
taszít ide?
Anyjához tér így az a gyermek,
kit idegenben löknek, vernek.
Igazán
csak itt mosolyoghatsz, itt sírhatsz.
Magaddal is csak itt bírhatsz,
óh lélek! Ez a hazám.

1933 tavasza

(József Attila Minden verse és versfordítása. Szépirodalmi. 636 oldal, kötve 70 Ft.)

Világirodalmi tájékozódásunk

Az ötvenes évek közepén jelent meg Magyarországon Hemingway nagyszerű kisregénye, *Az öreg halász és a tenger*. Sokan olvasták elragadtatott lelkesedéssel, az akkori fiatalok pedig egy új fényforrás megjelenését érezték benne világirodalmi tájékozódásuk tengerén. Az öreg halász történetében valami egészen mást találtak, mint amit nálunk azokban az években a kortársi irodalom és a klasszikusok kínáltak. Bizonyára voltak közöttük szerencsések, akik már korábban hozzájutottak Hemingway más műveihez, de talán mégis mi voltunk az igazán szerencsések, akiket ez az újszerűen megírt kisregény döbbentett rá, hogy olyan lehetőségek is vannak az irodalomban, amelyekről eddig sejtelmünk sem volt. S hogy itt joggal használhatok többes számot, azt ékesen bizonyítja az a rendkívül erős Hemingway-hatás, ami a hatvanas években színre lépő új magyar prózaírók munkásságában megfigyelhető.

A mai olvasó ezt az élményt persze hiába keresi. Aki először olvassa a kitűnő amerikai író legjobb elbeszéléseinek mostani válogatását, valamint *Az öreg halász és a tenger*-t, talán kicsit csalódik is, ha találkozott már a Hemingway-legendával. Mégsem lehet kétsége, hogy századunk egyik kiemelkedő írójának munkáit olvassa, aki új utakat keresett, talált és nyitott. Olyan utakat, amelyek ma már kitörölhetetlenül ott vannak világirodalmi műveltségünk térképén.

Majdnem *Az öreg halász* . . . megjelenéséhez hasonló szenzációt keltett a maga idejében Salinger világhírű regénye, a *Zabhegyező*. Noha a két könyv magyarországi megjelenése közti évtizedben a világirodalom számos új törekvéséről szereztünk tudomást, a *Zabhegyező* – különösen Gyepes Judit meglehetősen „szabad" fordításában – valami egészen újat hozott. A második világháború után kialakult világ olyan lázadó indulataival találkoztunk benne, amelyeket nem lehetett – mint Hemingwaynél – közvetlen társadalmi-politika okokra visszavezetni, s amelyek csak később bontakoztak ki a maguk jelentőségében. Salinger elsőnek figyelt föl azokra a jórészt még lefojtott indulatokra, amelyek a beatnikek irodalmában, a hippik, hobók, punkok csoportosulásaiban, a vietnami háború elleni tüntetésekben, a hatvannyolcas diáklázadásokban törtek felszínre a legnagyobb erővel. Hosszú idő után újraolvasva Salinger talán legjobb regényét, meg kell állapítanom, hogy ma is friss, lendületes, lebilincselő mű. Olyan nagyságrendű írót ígér, akivé – legalábbis eddig – nem lett Salinger. A *Zabhegyező* keltette rendkívüli figyelem mindenképpen indokolt volt. Azért is, mert annak az írónak szólt, aki a legújabb prózai törekvések egyik legfontosabb kezdeményezőjének bizonyult.

Amilyen meglepetést okozott az ötvenes és hatvanas évek magyar fiataljainak Hemingway majd Salinger, olyan mére-

tű szellemi izgalmat váltott ki közel másfél évszázaddal korábban Thomas de Quincey *Egy angol ópiumevő vallomásai* című könyvével. Ő is elsősorban a fiatalokat ragadta meg, hiszen az idősebb nemzedékből (legalábbis azok közül, akiket az irodalomtörténet számon tart) meglepően sokan ismerték személyes élményeik révén az ópium gyönyöreit és kínjait. Nem is Coleridge nemzedékét, hanem a Dickensét foglalkoztatta e különös mű; olyannyira, hogy komoly tudósok is hajlamosak de Quinceyt felelőssé tenni – például – a Brontë-nővérek zseniális fivérének elzüllöséért – mondván: az ő könyvének hatása alatt vált Branwell Brontë a kábítószerek rabjává.

A kábítószer-élvezet kérdése bizonyára időszerűséget ad e sokat emlegetett, de ma már kevesek által ismert műnek. Az angol irodalomtörténetben járatlanabb olvasót talán meg is lepi témájával. A múlt század angol közönsége azonban kevésbé volt járatlan e kérdésben, amint azt – többek között – Dickens utolsó, befejezetlenül maradt regénye, az *Edwin Drood titka* is mutatja. De Quincey egyébként nem csupán témájával hatott, de a földolgozás módjával is új utat tört. Esszészerű vallomásának nincs regényes története és nincsenek igazi hősei. Még az első személyben szóló elbeszélő arculata is többnyire homályban marad, miközben arról olvasunk, hogyan került az ópium hatása alá, milyen élményekkel ajándékozta meg a kábítószer, és hogyan küzdött a rabságból való szabadulásáért.

Az emberi szenvedély és szenvedés e történetében a mai olvasót is az a kérdés ragadja meg a legjobban, amit a romantika korában különösen sokat és sokan feszegettek: hol az álom és valóság határa? A lét és tudat összefüggésében meddig fokozható az ember megismerő tevékenysége? Az álom ugyanis – a romantikusok szerint – léten túli létezés, amelyben a szellem átlépheti a tudatos ismeretterszerzés és a tapasztalati-érzéki valóság korlátait. Ahogy Vörösmarty írta és képzelte, beléphet a fül nem hallotta fogalmak világába, föltárhat szem-nem-látta birodalmakat. Az ópiummámor de Quincey számára káros, nehezen legyűrhető szenvedély ugyan, de egyúttal alkalom is arra, hogy elmondjon valamit „álmaink nagyszerű lehetőségeiről". Eszerint „életkörülményeink az élet leghétköznapibb eseményeinek örök igazságait kényszerítik tudatunkra, megkötik gondolataink szárnyalását, kioltják az álmok roppant teremtő erejét még azokban is, akik szellemükkel különben a legnagyszerűbb víziók világában lehetnének otthonosok". De a magasabb rendű álmokhoz vezető képességünket „bármily erős legyen is (. . .), modern angol életünk zaklatottsága nagyon is könnyen megbéníthatja". Veszélyben vagyunk, mert „Földünk nagy birodalmain ötven éve söpörnek végig egymás után újra meg újra forradalmak; a technikai haladás egyre hatalmasabb erőket szabadít fel (. . .) rabszolgánkká teszi a fényt; égi erőket, amelyek – mint például a könyvnyomtatás – az emberi nem pallérozását szolgálják, a pokolbelieket (. . .), amelyek a tűzérség ágyucsövéből szórnak halált és pusztulást . . ."

Nem véletlenül üdvözli Vörösmarty olvasója ismerősként e gondolatokat: de Quincey írása először 1821-ben jelent meg! Mégis korunkhoz szól, amikor a kábítószer-élvezet okait a hajszolt életben, az üres szórakozásokban, az értelem és érzelem szétszórtságában keresi, s a külső világ zűrzavara elől a belső mélységekbe menekülést ajánlja – mint Salinger kortársai a zen buddhizmust. Az olvasó azonban nagyot tévedne, ha de Quincey művében az „ópiumevés" gyönyöreinek fölmagasztalását keresné. Ellenkezőleg: az író vallomásának hangsúlya azon a küzdelmen van, amit a szenvedély örvényeivel vívott, azokon a szenvedéseken, amelyeket az ellenáramok sodrában élt át. Tegyük hozzá: életrajzírói szerint saját élményeit írta meg; hajtsunk tehát fejet akaratereje előtt, amely lehetővé tette, hogy – az akkor még alig létező, sőt gyakran ma is eredménytelen – orvosi segítség igénybev
(szívós
gyengesége
De Quin
széje soka
nyitott a m

tés szükségszerű hatalmi tobzódására Hitler rendszerében. Abban az arányban, ahogy a politikai vezetés egyes fegyver-

Ezek egyikéből vezethetők le azok a történeti témájú művek, amelyekből szintén hiányzik a regényes történet és hiányoznak a regényhősök, viszont – például – a második világháború mozgalmas eseményeiről olvashatunk bennük.

Len Deighton *Vadászrepülők* című könyvében az angliai légi csata történetét dolgozta föl, Ludovic Kennedy az *Óriások csatájá*-ban pedig a tengerekért vívott küzdelem egyik döntő jelentőségű eseményét, a német flotta büszkeségének, a Bismarck csatahajónak elsüllyesztését kíséri nyomon. Mindketten a kérdés alapos ismeretében, levéltárak, emlékiratok és a szakirodalom áttanulmányozása után láttak munkához. Leginkább esszének minősíthető műveiket az ember iránti figyelem emeli a történelmi földolgozások fölé. Ámbár gondosan számbaveszik a haditechnika anyagi eszközeit, a repülők és hajók műszaki adatait, a radarban és a rádiózásban rejlő új katonai lehetőségeket, fő figyelmüket azokra irányítják, akik megvívták a háború szörnyű csatáit, azok kimenetelét tévedéseikkel vagy személyes bátorságukkal befolyásolták.

Egy pillanatig sem vitás, hogy a szerzők melyik oldalon állnak, noha bőségesen szólnak az angol hadvezetés és politikai rendszer fogyatékosságairól, a vezető állásúak emberi hibáiról (amelyek mindig életek fölösleges pusztulásához vezettek). Tárgyilagosságra törekedve írnak a náci hadvezetésről, s éppen ez teszi lehetővé, hogy rávilágítsanak a hozzá nem ér-

petten
és haditengeres
fogyatékosságairól: minden
előtt a radar jelentőségének föl nem ismeréséről, vagy a személyes érdek érvényesülésének olyan jelentős „eredményéről", amilyen például a sugárhajtású gépek gyártási kísérleteinek letiltása volt.

Az angliai légi csata és a tengeri háború főbb eseményei rég közismertek. A két író azonban olyan részleteket elevenít föl, amelyeket eddig csak a szakemberek ismertek. Igaz, Szabó Miklós hadtörténész a *Vadászrepülők* utószavában kiegészíti, illetve vitatja Deighton néhány állítását és adatát. Az egyszerű olvasót azonban elsősorban a címben idézett katonák alakja ragadja meg; őket az író egyszer sem nevezi hősöknek, mindig emberi mivoltukat idézi föl. Sokan közülük mégis kiérdemlik csodálatunkat. Kennedy még tovább megy az emberi magatartás szerepének elemzésében, amikor azt is elképzelteti velünk, hogy miről álmodozhattak a véres csatákba induló hajóóriások matrózai. A szereplők sorsa iránt keltett érdeklődés, a pusztulás szörnyűségének a földidézése okozza, hogy különleges izgalommal olvassuk könyvét, noha történetének kimenetele ismert. (Kár, hogy a fordítás itt-ott csikorog. Jó lenne tudni, mit ért a fordító „síktengeri flottán", hiszen a tengert szorosabb értelemben sohasem tekinthetjük „síknak", tágabb szempontból pedig mindig az. Az eredeti kifejezés ismerete nélkül nem dönthető el, hogy vajon nem a parti vizektől távoli feladatok ellátására hivatott „nyílttengeri flotta" ismert fogalmáról van-e itt szó?)

Mindenesetre két élvezetesen megírt, lebilincselően izgalmas, történeti ismereteinket több fontos részlettel kiegészítő, szinte regényként olvasható művet kapunk, amelyek biztos közönségsikerre számíthatnak.

Taxner-Tóth Ernő

(Ernst Hemingway: Az öreg halász és a tenger. Európa. 272 oldal, fűzve 25 Ft; J. D. Salinger: Zabhegyező. Európa. 232 oldal, kötve 45 Ft; Thomas de Quincey: Egy angol ópiumevő vallomásai. Európa. Mérleg. 226 oldal, fűzve 20 Ft; Len Deighton: Vadászrepülők. Európa–Zrínyi. 280 oldal, fűzve 80 Ft; Ludovic Kennedy: Óriások csatája. Európa. 328 oldal, kötve 45 Ft.)

KÖNYVHÍRLAP
1091 BUDAPEST, IX., DÉLI ÚT 5/A.
Telefon: 337-748, 340-726
SZÁMLÁS

.. A szentendrei Műhely Galéria mutatja be Korniss Dezső festő-
művész kiállitását. Az a szentendrei műhelygalória, amely egy
kicsit másmilyen, mint a szokásos képeladással foglalkozó galériák.

Korniss Dezső festő- és grafikusművész

1983.X.6. 10,45 Kissné Pet ófi

Láttuk, hallottuk

KORNISS DEZSŐ

említve

Erki Edit:Mephisto,Kalóka,Bartók.Magyar napok Bécsben.
UJ TÜKÖR 1981/XVIII/43.sz.21.o.

KORNISS Dezső

SZÉKELY András: Egy műhe

/Szentendre, Mühely Galér

UJ TÜKÖR 1981/XVIII/44.

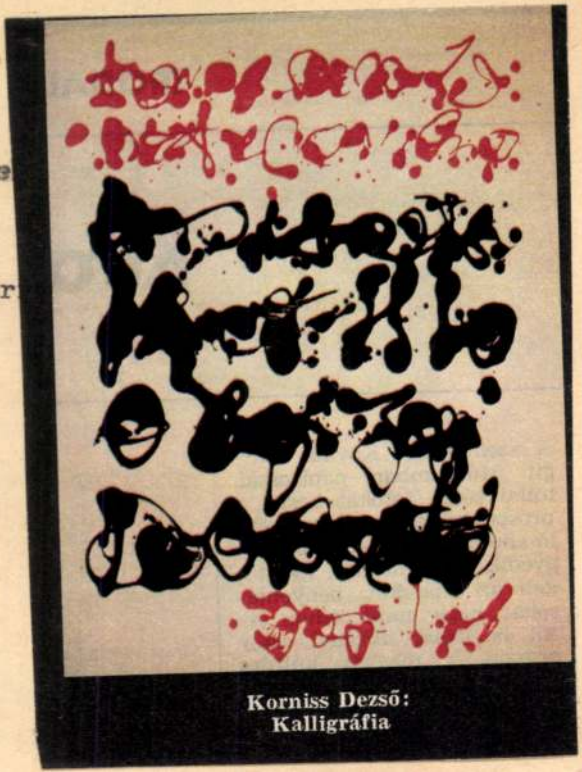

Korniss Dezső:
Kalligráfia

KORNISS Dezső

UJ TÜKÖR, XVIII. évf. 49.

MAGANGYŰJTEMÉNYEK KINCSEI

Magyar Nemzeti Galéria

Nagy fehér mező a kép közepe. A tagolatlan síkot minden oldalról színes formák veszik körül. Tulipánpásztorok nyújtogatják virágkehelyfejüket az éltető meleg, a napsugár piros háromszöge felé. Egyetlen labilis, izgő-mozgó forma van csak a kép végiggondolt rendszerében, egy apró fekete gombolyag, a terelőpuli. Életképi jelenet, amelyet a festő absztrahált szűrhímzésmotívumok és kiérlelt színakkordok nyelvén ad elő. A virágelemekből, indakacsokból képzett alakoknak szín- és formaritmus által vezérelt anatómiája van, s a természeti környezetet is elemi színforma kapcsolatok képviselik.

Korniss Dezső e kis remekművét, a *Pásztorok*at mintegy háromszáz, más-más korszakból származó kép, szobor és rajz társaságában láthatjuk a kiállításon. A látogató nemcsak a művészettörténetnek különféle rangú és szintű teljesítményekből, jelenségekből szőtt szövetét tanulmányozhatja okulással — az olasz kora reneszánsz mestereitől napjaink magyar festészetéig —, hanem gazdagabb lesz azzal a tanulsággal is, hogy magángyűjtőink jól sáfárkodnak a tulajdonukban levő talentumokkal. Buzgalmukat néhány közgyűjteményünk is megirigyelhetné. *(Képünkön Korniss Dezső Pásztorok című festménye)*

Nagy Zoltán

.....ig.

.....

ai alapján irandó munkáinak
vtára részére megküldeni szi-

val ragadva tehetséges tanítványokat. Ezek a képei ma is időszerűek, értékesek. *(Képünkön A. Tóth Sándor 1932-es Parasztmadonnája.)*

Heitler László

A GÖDÖLLŐI MŰVÉSZTELEP
Gödöllő, Helytörténeti Gyűjtemény

Az 1905 körül készült fényképről vagy húsz leány, asszony tekint ránk. Mögöttük szövőszék, rajta Vaszary János *Mézeskalácsos* című faliszőnyege. A húsz évvel későbbi felvételen már kétszer annyi szempár néz a gép lencséjébe. Jelzi ez, hogy bár a gödöllői szecessziós művésztelep első, valóban nagy korszaka az első

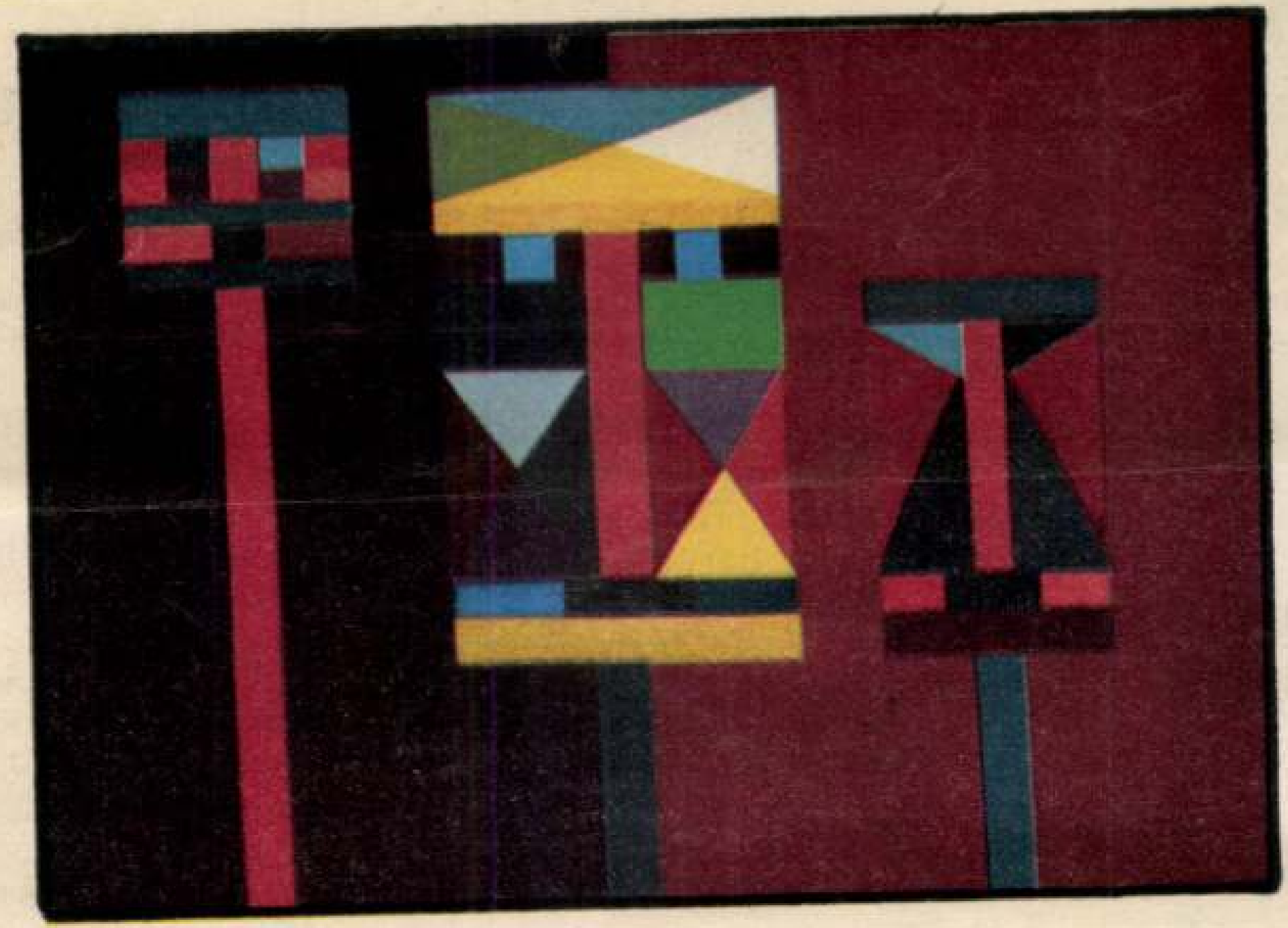

Korniss Dezső: Kántálók

Osztálytabló tíz év múl

(32 életpálya)

Mi voltunk mindig a legbalosabb osztály. Sonja meg Klaus még most is azon vitatkozik, ki a balosabb; Bruno mindenesetre Albániában. Waltraud ellenben még Handkét is olvas. Georg egy beruházási vállalattal házasodott össze. Franz matematika és földrajz szakos középiskolai tanár; Jutta is tanár, de kizárólag főiskolán. Az osztályban újra Otto vezeti a leggyorsabb kocsit, és boldog. Heidi és Fred rövidfilmeket forgat. Manfred bepörgött. Hans, Astrid és Friderike makrobiotikus zöldséget termeszt egy földszintes tanyán, ahol

papa üzemében
Heini továbbra is
rencséjének a ková
és Sigrid a tisztikai
tav a 20. szemeszte
adásul Rómában.
vállalatával változt
környező világot.
rom gyerekkel meg
sodik boldog házass
érzi, teljesen kivan
lépett a KP-ból, be
vállalathoz. Wilhelm
tikai Roy Show-mu
ezért nem tudott
Maria Mellel, aki
VIII. C-s volt, eltű
lágban. Tisztelt
künk egy öreg n

KORNISS DEZSŐ

Művészet és társadalom. 1945-1980. Kiállítás a Műcsarnokban
UJ TÜKÖR 1980./XVII/12.sz.24-25.o.

KORNISS DEZSŐ

Azt,hogy a "bartóki modell" több mint ötven éve foglalkoztatja K.D.,magánügynek is tarthatnánk.Mivel azonbana K.-életmü erre a modellre alapozódik va jött létre,már nagyon is közérdekü. ...

szolt kérdéseket fogalmazzák újra a tárlat nagyszerű alkotásai, közöttük a „Hommage a Bartók" alcímet viselő *Tücsöklakodalom*, az *Allegro barbaro*, a *Gyász*. A rokonság — bizonyítja a tárlat — nem elsősorban a népművészeti motívumok kutatásában, műbe emelésében rejlik —, bár a *Szerb temető*, a *Szűrmotívum*, a *Pásztorok* erre is igen vonzó példákat kínál —, hanem a népi formálás tapasztalatait és a kortárs képzőművészet tanulságait egyaránt felhasználó konstruktív, de egyben a képzettársítás szabadságát is biztosító képszerkesztésben, a legapróbb részlet — forma, szín, ritmus — helyét is mérnöki pontossággal kidolgozó, jelölő következetességben, s a szintézist lehetővé tevő valóságismeretben, érzékenységben, nagyvonalúságban. *(Képünkön részlet az Elbeszélés című festményből)*

P. Szabó Ernő

peken.Szentendre,Müvészeti

Sane quia nichil debet amori divino et animarum saluti preponi, spe eter
sedis devocione ac sincera dilectione, quam erga nos vos habere confi
animo, per nos aut per nostros, prout expedire videbimus, Bulgariam et a
sedi apostolice in spiritualibus, in temporalibus vero nostre iurisdictioni, l
quod absit, legitimo fuerimus impedimento prepediti. Cum tamen nego
valeat sortiri effectum, nisi vestrum auxilium apponatur, ad ea, quibus

rálelni! Az eredeti Klösz-fényképek
mellé helyezte az azokból kinagyított

Korniss Dezső, festő-grafikusművész (1908-1984).

Motívum vizsgálat 2-a

Ház II. (ablakkal)

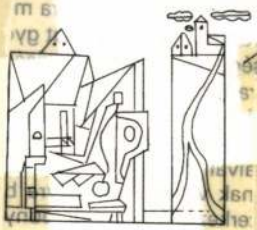

1. KORNISS DEZSŐ
1935 Szentendrei motívum

Ablak (házzal)

2. KORNISS DEZSŐ
1953 Nő ablakban

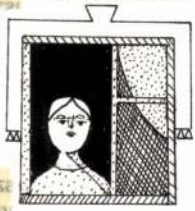

Kereszt.

2. KORNISS DEZSŐ
1975

Művészet, 1987. október, 2. Fold.

Korniss Dezső, festő-grafikus művész, (1908-1984).
Zórka Lajos: A Deák - gyűjtemény

Korniss Dezső: Szentendrei asszony, papír, pasztell, 38,8 × 31 cm, 1936

Művészet, 1988. mágy 52-old.

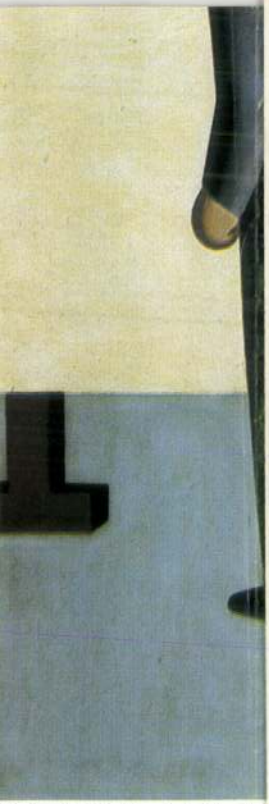

Bortnyik Sándor: A festő, olaj

korábban beszerzett Eu
pai Iskolához tartozó mi
szek munkái és a Gulá
rajzok mellett, a 70-es évek
nemzedékének, például *Swi-
erkiewicz Róbert*nek és *Prut-
kay Péter*nek a grafikái, ob-
jektjeit, sőt a legifjabbaknak
– *Méhes Lorándn*ak és *Vető
Jánosn*ak – a festményeit is
gyűjti.

Deák Dénesé – mint már
említettem – egyfajta franci-
ás ízlésről tanúskodó anyag.

jelentősebb két háború kö-
zötti művészek – *Ámos Imre, Derkovits Gyula, Egry József, Farkas István, Nagy István, Vajda Lajos* – alkotá-
sai, az európai iskolások
munkái, továbbá a *Kállai*

ban képeket gyűjt, de talál
hatók benne *Ferenczy Béni-
Fémes Beck Vilmos-, Med
gyessy Ferenc*-kisplaszti
kák is.

E korántsem teljes név
sorból is kitetszhet, hogy a

1021

Korniss Dezső festő- és grafikusművész (1908-1984)

1984.VIII.21. Kossuth 18,30/Rozsnyayné

Esti Magazin

Meghalt Korniss Dezső festő, Érdemes Művész. 76 éves korában érte a halál.

- Korniss Dezső a Képzőművészeti Főiskolán Csók István és Vazsary János növendéke volt. 1930-ban kétéves külföldi tanulmányútra utazott Párizsba, Brüsszelbe és Amszterdamba, majd itthon bekapcsolódott Kassák Lajos munkakörébe és a szocialista képzőművészek csoportjába. Ekkor vált elkötelezett kommunistává.

Korniss Dezső 1934-től Szentendrén Vajda Lajos társaságában dolgozott. A felszabadulás után társaival együtt ő hozta létre az ú.n. Európai Iskolát, amely a modern festészeti rányzatokat támogatta. Korniss Dezső nemcsak festészettel foglalkozott, hanem épületdíszítéseket is készített és képzőművészeti munkatárs volt több modern filmben.

1021

Korniss Dezső festő-grafikus-művész / 1908-1984/.

1984.VIII.21. Kossuth 18,3o/Mészárosné

Esti Krónika-

Jó estét kívánok kedves hallgatóink! A mikrofonnál Hegedüs Péter.

Ma esti hírmagazinunkban a következőkről hallanak:

- Magyar párt- és kormányküldöttség utazott Románia felszabadulási ünnepségeire.

- A szabályozó változás is kockázati tényező. A vállalkozásnál stratégiai gondolkozásra van szükség.

- Megkezdődött az első vállalkozási konferencia.

- A gyógyszeripari ígéretek nem teljesültek a gyógyszerhiány megszüntetéséről, - halljuk majd abban az interjúban, amely arról szól, hogy miért nem váltak be az egészségügyi minisztériumi ígéretek?

- A dunai olajszennyeződés nem veszélyezteti sem a vízellátást, sem a folyó élővilágát. Több intézkedést tettek a most már 1oo km olajfolt megszüntetésére.

- 76 éves korában elhúnyt Korniss Dezső festőművész.

1021

1984.VIII.21. Televízió 2. - 21,25/Rozsnyayné

TV Híradó 2.

Súlyos veszteség érte a magyar képzőművészetet. 75 éves korában elhúnyt Korniss Dezső festőművész, a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze. Külföldi tanulmányútjáról hazatérve a harmincas években csatlakozott a szocialista képzőművészek csoportjához. A szentendrei festők egyik

Korniss Dezső festő-grafikusművész,
Érdemes Művész. (1908-1984).

vezéregyéniségévé vált. Művészetében a népi motívumokat sikerrel elegyítette a szürrealizmussal, a nonfiguratív törekvésekkel. Alkotásai a társművészeteket is gazdagították. Többször dolgozott magyar filmek képzőművészeti munkatársaként is.

Maler und Graphiker Dezső Korniss. | 1908–1984 |.

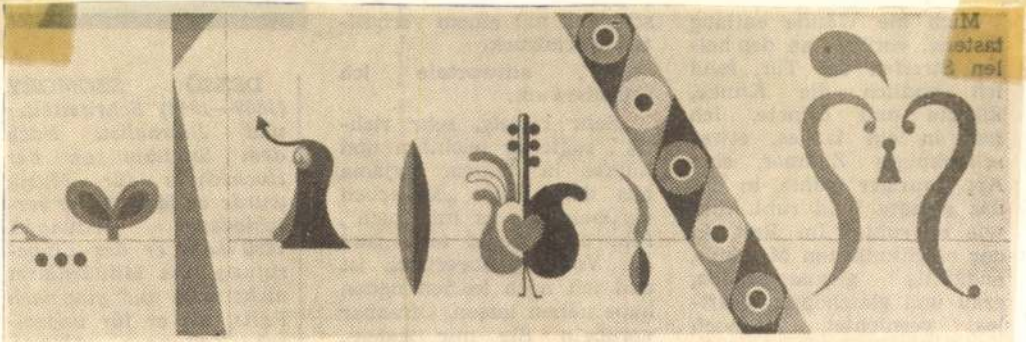

Dezső Korniss: Allegro barbaro, Öl

J. N.: Landesausstellung Bildender Kunst.
Budapester Rundschau, 1984. Sept. 16. 9-old.

Korniss Dezső: Vörös-kék figura / Red-blue figure, 1945, üveg, olaj, 25,5×17 cm

KORNISS Dezső

PATAKI Gábor: A székesfehérvári István Király Muzeum uj állandó kiállitása. = Uj Müvészet, II.évf.1.sz. 1991 23.p.

Korniss Dezső, festő-grafikusmaterial (1908–1984).
Tinkovits Péter: A magyar avantgárd székesfehérvárból nézve.
Művészet, 1988. máj., 37-old.

5

5 Korniss Dezső: Nagy kalligráfia/Big Calligraphy, zománcfesték, dörzspapír, 85 × 294 cm, 1960

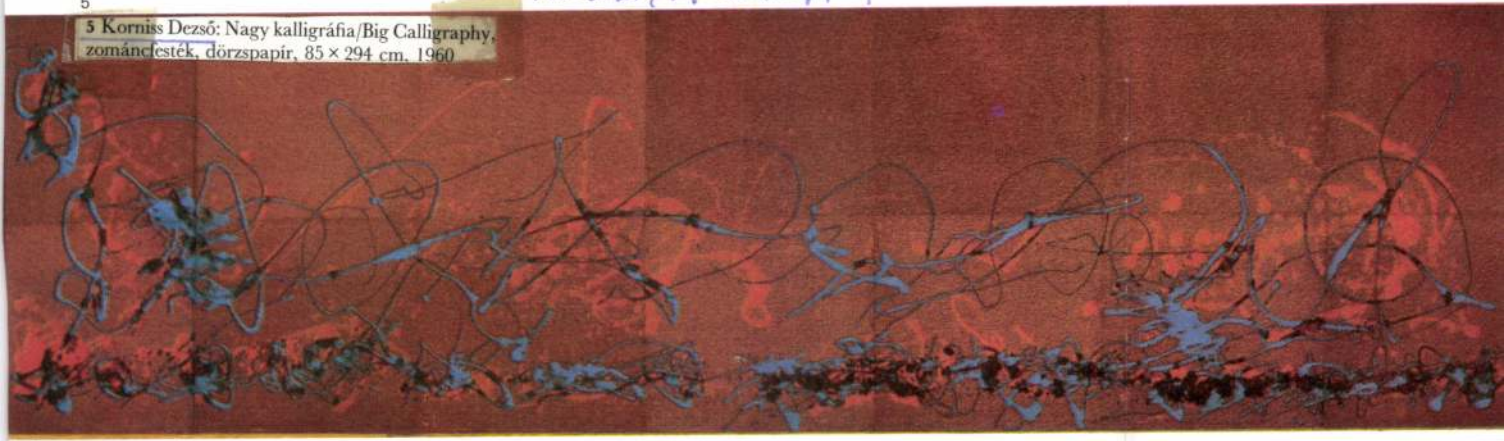

HUDRA KLÁRA

DUCKI KRZYSZTOF

***D**ucki Krzysztof*. 1957-ben született Varsóban, ahol a Képzőművészeti Akadémián grafikai diplomát szerzett 1982-ben. Hat éve él Magyarországon, ez alatt az idő alatt sorra nyerte a díjakat *Az év legjobb plakátjai* szemléin a Magyar Nemzeti Galériában. Így hát nem túlzás azt állítani, Ducki meg-

az emberi vagy az emberre utaló motívumok szinte szokatlanként tűnnek fel ezen a felületen. Mégis, a néző tekintét vonzzák a szürreális tükörképek még akkor is, ha elborzad a megfestett gondolattársítások morbiditásának veszélyétől.

Ducki képei látványprovokációk, politikusság és líra szervül bennük egységbe. A mű-

Az

art.éria galéria

meghívja Önt

KORNISS DEZSŐ

ismeretlen művek

című kiállításra

melyet

Mezei Gábor

iparművész

1998. december 5-én

15 orákor

nyít meg.

nyitvatartás: péntek, szombat, vasárnap
10-17 óráig
valamint előzetes bejelentkezésre

art.éria galéria
2000 Szentendre, Városház tér 1.

Művészet.
Sinkovits Péter
Budapest
Bathori u 10
1054

KORNIS

A Közép-európai Kulturális Intézet
tisztelettel meghívja Önt és barátait

KORNISS DEZSŐ (1908-1984)

művek Dr. Merics Imre magángyüjteményéből

című kiállításának megnyitójára

2004. november 25-én
csütörtökön 15 órára.

A kiállítást megnyitja Farkas Ádám
a Képzőművészeti Egyetem rektora

Helyszín:
a Közép-európai Kulturális Intézet Pincegaléria
1088 Budapest, Rákóczi út 15. Tel.: 327 0005, Fax: 483 1837
www.ceci.hu, e-mail: keki@ella.hu
Nyitva tartás: hétköznapokon 9-től 17 óráig
A kiállítás megtekinthető: 2004. december 15-ig

Közép - európai
Kulturális Intézet

KORNISS DEZSŐ SZITANYOMATAI

Szentendre, Műhely Galéria

Nem tudom, mi tette: a kellemesen meleg, napsütéses koraősz? A Műhely Galéria, az ország talán legbarátságosabb légkörű kiállítóhelyisége? A szitanyomat technológiája? Tény, hogy amit évtizede hiába próbáltam, sikerült — *megbarátkoznom* Korniss Dezső munkáival. Merthogy eddig amolyan „tán csodállak, ám de nem szeretlek" — érzésekkel néztem a *Rablók*ra, *Rezedák*ra, szentendrei és rovartani motívumokra, kalligrafikus jelek rendszerére, és úgy véltem: Korniss sokat köszönhet a dogmatikus kultúrpolitikának. Ha ugyanis nem szorítják ki a pályáról, és úgy és annyit alkothat, amennyit akar, elkerülhetetlenül kiderül, hogy képeiben mennyi a hidegség és kimódoltság. A modern klasszicizmus. Még akkor is, ha — ahogy egy fiatalabb művész visszaemlékezésében olvasom — az ötvenes évek végén „ő volt az egyetlen,

aki tökéletesen egységes piros felületet tudott alkotni". Számomra ez inkább *szobafestői* erénynek tűnik.

Meg grafikus erénynek, ha szitáról van szó. Alighanem a méret és a technika egysége teszi, hogy Korniss szitái varázsosak és elbűvölőek. És még a magamfajta Saulust is — akit Hegyi Loránd sok tekintetben mintaszerű, ám témájához illően hideg monográfiája sem tudott meggyőzni — paulusi érzelmekre és gondolatokra csábítják. Amitől persze a korábbi élmények is más alakot öltenek... Ajánlom hát e kiállítást mindazoknak, akik *nem szeretik* Korniss Dezső művészetét. *(Képünkön egy nyomat a Rablók című sorozatból)*

Székely András

László szaxofonkísérete kiválóan ellenpontozza, hatástalanítja e jellegzetesen fontoskodó, kisemberi fenyegetőzéseket. Három, más-más hangulatú, nagyon szép dal zárja az A oldalt: az *Eljön az idő*, a *Vízváros* (melyben, hogy el ne felejtsük, Bródy János a szövegíró, a nosztalgikus, szerelmes mondatok között hangzik el a következő néhány sor: „Talán máshol lenne jó / Talán máshol lenne szép / De a nagyvilágban nincs e kívül számomra hely / Ahol úgy érezném, hogy otthon vagyok.") S a tán legszebb a záródal, az *Elmúlt*

ÉS 1992 Jún. 26 12. p

A hatvanas évek forrósága

Alapélményem — a sok közül —: a hatvanas évek művészete. Most az akkori féllegális vernisszázsok forró légkörét észleltem újra a *Fészek Galériában*. Nem a harminc év előtti neoavantgárd, neo-egyéb, pop-art felújítása, nem ön-repríz, visszatekintés *A művészet természete* című kiállítás, nosztalgia-stílusgyakorlat sem, hanem ősbemutató. Igaz, a hatvanas évek festészeti auráját a nagy generáció szereplőinek föllépése is visszahozta, de csak a kézjegyük (vagy az sem) maradt meg a kilencvenes évek hangszerelésében; bírják az iramot. Nem művészcsoport, iskola vonult fel ebben a kis teremben, hiszen minden résztvevőnek más és más a fölfogása, más a stílusa. Ez a (persze a középszer és a rossz nélküli) pluralista, hét tagú zenekar mégis „együtt van", olyannyira, hogy észre sem vesszük a kiállítók közötti gyökeres különbségeket. Alighanem — ilyesmit ritkán írunk le — a tehetségük tartja össze őket.

Ezt nektek — mondja *Konkoly Gyula* a szemközti fogadófalat betöltő *panneau*-ja (magyarán: mozdítható freskó). Nincs egy éve, hogy (e sorok írójával együtt) betettük a figurativitás skatulyájába, most meg absztrakkal tiszteleg *Calder* és *Korniss Dezső* előtt. Kígyószárú hangjegyei kalligrafikusan, tévedhetetlen kompozícióban, magabiztosan mozognak; ropognak a vakító fehér alapon, mint friss hótakarón a lépés. *Keserü Ilona* szintén kalligrafikus, óriási szárnyasoltárának középső tábláján az eddigieknél is fölfokozottabb a szuggesztív, jellegzetes Keserü-féle színegyüttes, színskála. Az ecsetcsapások körkörösen iregnek-forognak; ugyanezzel az ecsetforgatással, ugyanazt mondja a triptikhon két oldalszárnyán, csakhogy váratlan merészséggel (a buták azt mondanák: oda nem illőn) fekete-szürkében (*grisaille*-ban), még a lavírozott tus halvány tónusát is imitálja — olajfestékkel. Ugyancsak kalligrafikus *Frey Krisztián*, tizenhattizenhat levelezőlap formából összeállított tábláival, mindig más színfekvésben, valódi kézírással, vagy csak díszítő firkákkal. (Azt hittem az előbbi három festő összebeszélt, hogy kalligráfia-szimpóziumot rendez. Dehogy.)

A 301-es parcella monumentális mártíremlékművének szobrásza, *Jovánovics György* ide kamaraműfajt, szobaképeket hozott, mondhatnám: lírai architektúrát. Tartózkodó, alig látható, színes ceruza nyomainak közös eljárása, de még a címe is: *Frottázs*. Nevezhetném *palimpszesztnek* is ezt a műnemet, a levakart szövegű, elhalványított ókori pergamen iratokra emlékeztetve. A szokásosnál is tartózkodóbb festésű *Várnagy Ildikó* amorfnak látszó, határozottan vízszintes, rongyos vas plasztikája. Csak messziről nézve absztraktok *Mazzag István* pasztelljei; posztmodern tájképek ezek, rajtuk Mazzag festészetének összes nyomaival, csakhogy a kisméretű pasztell-műfajban nem olyan lángolóan heves, mint a monumentális, fényesebb olajfestményein. Szándékos magatartása, hogy műveit olyan cikis keretekbe foglalta, mint az érettségi tablókat szokták.

Szurcsik József grafikáit jól ismerik az ÉS olvasói, erre a kiállításra *Gaál Józseffel* közös sarokplasztikát hozott, egy majd' a mennyezetig érő, szürke körvonalú kváderkövekből épített várat. Többszörözött kőemberek, hármas kőarcok, kőkémények. A komplex, szimmetrikusan, feszesen komponált mű címe: *Nedvek forrása*. (A vízköpő mint építészeti tagozat a gótikából ismeretes, de már az antik görögöknél is volt.) Szurcsiknál patakokban folynak a könnyek, a szájak sugárnyalábban hánynak, rókáznak, lógómellű kváder-asszonyok állva vizelnek, olyan a nemi szervük, amilyeneket a gyerekek rajzolnak a falra. A várépítmény koronája — felénk háttal, más nézetben, mint *Rembrandt* híres pisáló nő rézkarcán — egy guggoló csupasz nő. A nedvek a padlóra tett, formázott furnérlemez festett, örvénylő tavában egyesülnek. Itt semmi humor vagy irónia, áttétel sincs. Ez masszív verizmus. Ezt nektek.

KORNISS Dezső

A rádió mellett

Epizódháború

A szokott zsúfoltság, szokott mérgelődés. Csúcsforgalom. Lökődünk előre az úttesten, gáz és fék; gáz és fék; monoton fogcsikorgatás. Már biztos, hogy elkésünk. De hullámzik az élet, otthonról indultunk el s van honnan elkésnünk; vár egy barát, elvégzendő munka, esetleg valamilyen esemény. Szóval: létezünk, természetes keretek között. Annyira természetes mindez, hogy valójában nem is vagyunk tudatában e természetesség ajándékának. Az előttünk index nélkül sávot váltó autós a szemünkben egy terrorista; az épp orrunk előtt pirosra váltó lámpa maga az infarktus; és ez az egész nyüzsgő káosz ilt körülöttünk maga a pokol legmélyebb bugyra. Igen: már biztos, hogy elkésünk. Valami zene kellene, de a kazettákat persze elfelejtettük lehozni. Bekapcsoljuk a rádiót. Valami nő motyorászik; még ez is, dünnyögjük, s váltanánk a hullámsávon, de útszűkület: át kell soroInunk. Tovább szól tehát a rádió, szemünk a forgalmat fürkészi, fülünk pedig szórakozottan regisztrálja a szavakat.

A horvát asszony most arról beszél: „Azt mondta: a többiekkel csak ma kellett úgy lennem. Holnaptól egyedül az ő asszonya leszek. És ne emlegessem folyton a gyerekeimet meg a férjemet; valószínűleg már meg is ölték őket. Az árulóknak nincs kegyelem, de amúgy is fölöslegesek voltak."

Az asszonynak és férjének kicsi vendéglőjük volt, valahol Európában. Annak is déli részén, a Vajdaságban. A férfi magyar, felesége horvát, a törzsvendégek között pedig szerbek is voltak. S éltek békességben, mígnem kitört az őrület. Ők maguk sem hitték, hogy ebből háború lesz. Hogy egy napon hozzájuk is elérkezik. S hogy azon a napon megérkezik a rettegés, szenvedés, megalázottság, könyörtelenség. Hogy a jugoszláv néphadsereg „rendfenntartói" gőgösen válaszolják a segélykiáltásokra: ez a ti háborútok. Hogy Európa éveken át tehetetlenül szemléli saját erejének csonkulását, saját vérének folyását. Mert valahol Európában elkezdődik egy furcsa létezés: az egyik nap segít valaki, de másnap egy másik – árt. Hogy elfutni korai, vélik, bár maradni késő már.

„De hová fussak? – kérdi tétován az asszony. – Azért dolgoztunk, hogy többek legyünk puszta magunknál; mit ér hát, ha világgá futunk, megrabolva, meggyalázva, mindenünktől megfosztva, csupaszon? S nem a ház, nem a vendéglő ez a minden: hanem az élet teljessége. A bizalom egy más nép fia iránt; szeretete zenéjének, életének, táncainak; szeretete a jószomszédságnak. Mert igen. Egyszer vissza kell menni és újra elkezdeni. Eljönnek majd maguk is. Nagyon finomakat fognak enni. Nagyon jól érzik majd magukat. Nálunk."

Révülten hallgatjuk ezt a roppant egyszerű, s talán ezért sokaknak megérthetetlen filozófiát. Hogy kétféle ember létezik. Az egyik él az élettel, a másikkal az élet él. Az egyikben ki tud teljesedni az élet, mert a gonoszságot is magához engedi, túlcsorduló bizalmában, s nem győz fölötte az, ha túrni s szenvedni kényszeríti is; a másik viszont csak eszközül használ mindent: akár a másik embert is. S ezért marad mindig csonka az élete, holott néha azt hiszi: mindent megszerzett.

Kemény kürthang robajlik belső csöndemre. Előttem szinte üres az úttest, s a visszapillantó tükörben pedig közérthető kézmozdulatok jelennek meg. El kellene mesélni nekik, hogy miért is torpantam meg a tarelő tábla előtt, kicsit még itt, a lezárt sávban, de már belógva a szabadba. Hogy szólt hozzám valaki, s én most ez egyszer elfelejtettem nem odafigyelni. Megfeledkezve így a legfontosabb szabályról... Köszönhető ez András Attila dokumentarista munkájának, s köszönhető ez egy horvát asszonynak, valahonnan Európából. El kellene... de sürgetően, robajlóan szól a kürthang.

Pedig már biztos, hogy elkésünk.

- tor -

Kassáktól Cocteau-ig

Megkezdődött a Budapesti Őszi Fesztivál

Budapest Kiállítóteremben gnap este *Demszky Gábor* főpolrmester nyitotta meg a Budaesti Őszi Fesztivál '94 rendezénysorozatát. Az eseménysorozat nyitó bemutatójaként *Badsz ire* (1941–1991) sepsiszentgyörgyi grafikusművész emlékkiállíását nyitotta meg *Szőcs Géza* köl- és *Chikán Bálint* művészettörnész. Az október 9-ig tartó Budapesti Őszi Fesztivál a gazdag nei program mellett kiállítákkal, film- és színházi bemutakkal várja az érdeklődőket. A mprogramban egy-egy korak és stílus, valamint egy-egy művészalkotásaibólállítanakösze sorozatokat. Oroszok felvegéppel címmel például a tizes–zas évek orosz avantgárd alotásaiból mutatnak be filmeket eptember 23–28. között a Cirgejzír moziban. Lengyel avantgárd és modern videofilmeket nézhetnek a Toldi mozi látogatói szeptember 24–26. között. Ugyancsak a Toldiban láthatók *Meredith Monk* kortárs színész, rendező, énekes, zeneszerző és koreográfus filmjei, október 1-jén. Videóra készült operákat mutatnak be a Szindbád mozi Videóopera sorozatában október 2–9. között. A kortárs zenemüvek rendezője *Mikó András, Vámos László, Szikora János, Jeles András, Maár Gyula, Szőnyi Kató* és *Bednai Nándor*. A Francia Intézet a fesztivál keretében szeptember 26. és október 6. között *Jean Cocteau* filmjeit tűzi műsorára. Az őszi fesztivál egyik legizgalmasabb kiállításának az óbudai Kassák Múzeum Kassák kollázsai 1955–1966 című bemutatója ígérkezik.

(szó)

A közelmúlt – féljelen művészete

Keserű Katalin a kortárs művek fogadtatásáról

Az Ernst Múzeumban a '80-as évek – Képzőművészet címmel nyílt kiállításon száznegyven művész munkáit tekinthetjük meg. A közelmúlt-féljelen művészetéről, a törekvések, irányzatok sokszínűségéről s a kortárs művészet fogadtatásáról beszélgettünk Keserű Katalinnal, a Műcsarnok igazgatójával, a kiállítás rendezőjével.

– A mai komplexen sokszínű művészeti törekvésekben sokszor nehéz elkülöníteni: melyek a képzőművészet határai. A kiállítás rendezői milyen elvek alapján húzták meg a határvonalat?

– A kiállítás alcímének megfelelően – csakis a képzőművészetről szól. A képzőművészet körébe pedig hagyományosan a festészet, szobrászat és a grafika tartozik, s a XX. századtól a képzőművészetnek egy olyan újabb területe, amely nem elsősorban a látványrögzítéssel foglalkozik, hanem a képalkotásnak és a fotóképnek az összefüggéseivel. Ma már beletartozik a képzőművészetbe néhány új műfaj is – amely a '60-as években még nem volt jelen nálunk –, mint az installáció vagy az élőművészeti produkciók, gondolok itt a különböző akciókra, a performancera és a happeningre. Ezeket, illetve az egykori produkciókat videón mutatjuk be. Azokat a művészeteket, amelyek nagyon nagy technikát igényelnek, külön kiállításon szeretnénk bemutatni 1996-ban. Ezek legfeljebb jelzésszerűen jelennek meg a mostani tárlaton.

– Ki tudna emelni művészeket, műveket a kiállításról?

– Százegyven jelentős művészről van szó, így nem szeretnék külön kiemelni senkit. *Bak Imrével* kezdődik a kiállítók listája, és a Xertox-csoporttal fejeződik be. Itt kell megjegyeznem, hogy a nyolcvanas évekre nagyon jellemző a csoportos alkotó tevékenység, s ezt a jelenséget is igyekeztünk bemutatni. A kiállított anyag gazdagságát szemléltetik pusztán az ábécé-rend első művésznevei is: *Bakos Ildikó, Banga Ferenc, Bakša József, Beöthy Balázs, Berhidi Mária, Bemáth András, Birkás Ákos...* Kiemelni tehát nemigen tudok, hiszen a művek éppen azért lettek meghívva, mivel mindegyiknek jelentősége van.

– A hatvanas évek művészetéből már volt kiállítás három éve, a Magyar Nemzeti Galériában. Most a nyolcvanas évekből láthatunk összeállítást a Műcsarnokban. A hetvenes évekbeli előzményekre vajon visszatekint-e a kiállítás? Vagy törésvonal húzódik a hazai képzőművészet fejlődésében?

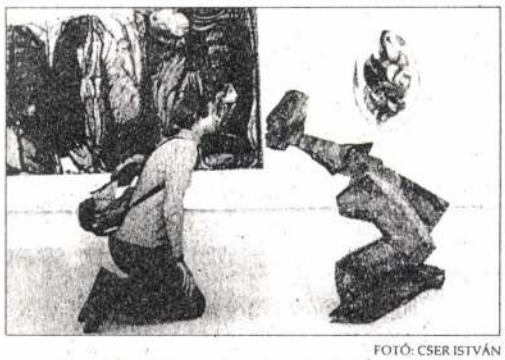

FOTÓ: CSER ISTVÁN

– Csak a kiállítási katalógus előszavában volt módunk érzékeltetni a hetvenes évekbeli előzményeket: melyek voltak azok a koncepciók, amelyek a múlt évtizedet kiformálták. Ezt a kiállítást az OTKA által támogatott egyetemi kutatómunka után rendeztem meg, melyben a hallgatók és kollégák egyaránt részt vettek. Tehát egy négyéves kutatási tevékenység eredménye. Ugyanezt nem csináltam végig a hetvenes évekről. Úgy vélem, hogy a korszak fő szakértője, *Beke László* idővel feldolgozza az előző évtized művészeti gondolatait egy reprezentatív kiállítás keretében. Törésvonal egyébként egyáltalán nem húzódik a hatvanas évek művészeti tendenciáitól kezdve a máig. Sőt, arra építettem a gondolataimat, az egész kiállítást, hogy megkeressem, melyek azok a szálak, amelyek folyamatosan működve, módosulva, érvényesültek a nyolcvanas években. Nem arról volt tehát szó a magyar művészet történetében, hogy a világ művészetéből érkeztek a hatások, amelyek alapján itt is „történt valami".

Az eredeti elképzelés az volt, hogy olyan műveket kérünk be, amelyek éppen az átmenetet, a fordulatot jelzik az egyes életművekben. Végül azonban megkértük a művészeket, hogy ők maguk tegyenek javaslatot, milyen művel szeretnék képviseltetni a múlt évtizedbeli tevékenységüket.

– Az eredeti koncepció tehát nem érvényesül maradéktalanul a kiállításon?

– A szempontok nem estek egybe. Többek közt azért, mert a nyolcvanas évek volt az az időszak, amikor a gyűjtés nagyon intenzív volt. Nemcsak Magyarországon, de külföldön is igen számottevő volt a magyar művészet gyűjtése, s így fontos művek kerültek ki az országból, s lettek így szinte hozzáférhetetlenek a mostani kiállítás számára. Óriási mértékben megemelte volna a kölcsönzési díj a költségeket, s ezt az ebben az évben egyharmadára csökkentett költségvetésünkkel nem bírtuk volna. Ezért nem pontosan a fordulatot jelző műveket állítjuk ki, hanem azokat, amelyek már elsődlegesen a nyolcvanas évekre jellemző gondolatiságot reprezentálják.

– Laikusok, kívülállók körében gyakran megfogalmazódik az a vélemény, hogy a magyarországi posztmodern törekvések csak amolyan nyugati plagizálások, utánérzések lennének. Megfelelően tudja-e cáfolni a jelen kiállítás ezt a tévhitet?

– Ilyeneket ma már nem lehet mondani, hiszen a művészet olyan sok szálon fut, hogy nem csak egy főirány létezik. A kiállításon éppen azt szeretném bemutatni, hogy milyen hallatlanul sokféle gondolkodási irány volt a képzőművészetben egymás mellett. Hogy melyik kapott nagyobb hangsúlyt, az más kérdés. Képtelenség azt mondani, hogy azoknak a törekvéseknek, amelyek autonóm módon, sokféle irányban gondolkodva alakultak az életutak során – külföldről jöttek volna. Nem lehet egy valami általánosan, globálisan jellemző egy korszakra – egész Európában, a világon. Nálunk éppen annak az iránynak a sorsa, amire gondolhat – a transzavantgárdról van szó – alakult úgy, hogy *Hegyi Loránd* fölfedezte a világban tapasztalt új művészeti jelenségeket bennük. Ezt a folyamatosságot kiemelkedő személyiségek életművén belül mutatta meg Magyarországon 1981-ben az első, úgynevezett új-szenzibilitás kiállítás. Arról képtelenség is lenne beszélni, hogy például *Korniss Dezső* meghallotta, mi történik a világban, s ettől fogva másként kezdett festeni. Olyan kortársi szempontokat emelt ki Hegyi Loránd, amelyek egyetemesek, s ezek szerint vizsgálta meg az életműveket s a legfrissebb műveket is egyaránt. Biztos, hogy ennek a nézőpontnak nagy hatása volt, főleg a pályakezdőkre, s így kerültek ennek az új szenzibilitásnak a vonzáskörébe. Olyasmi azonban, hogy valaki elhatározta volna, hogy mostantól másképp dolgozik, nemigen tehető fel.

– A közönség vajon mennyire lehet fogékony a nyolcvanas évek művészetére?

– Viszonylag szűk körű, ám igen jelentős közönség látogatja a kiállításainkat. Mi megteszünk mindent, hogy egyszer olyan nagy közönsége legyen nálunk is a kortárs művészetnek, mint Nyugaton, ahol nem kerültek távol az emberektől a modern törekvések – egy megzavart értékrend által. Ezek a kiállítások ugyanis éppúgy a kortársaink, mint a gazdaság vagy a szellemi élet más területeinek eredményei. Egyszerűen életünk részei.

Megyeri Dávid

Szép magyar beszéd

A Péchy Blanka-díjak átadása

A Kazinczy Alapítvány bizottsága az 1994. évet Péchy Blankára való emlékezése és tiszteletadása jeléül a szép magyar beszéd jubileumi évének nyilvánította. A személye és nyelvművelő munkássága iránti tiszteletet jelzi az is, hogy születésének századik évfordulóján megalapították a Péchy Blanka-díjat, amely életműdíjként ítélendő oda az élő beszéd művelőinek, szolgálóinak.

Most először, szeptember 21-én *Honti Mária* közigazgatási államtitkár, a Kazinczy-Alapítvány bizottság elnöke adta át *Sz. Egyed Emma* szépen megkomponált emlékérmét három pedagógusnak. A kitüntetettek egy-egy iskolás korosztályt is képviselnek: *Fejes Lajosné* a balatonboglári Általános Iskolában tanít, *Homonnayné dr. Jób Klára* középiskolai tanár, a sátoraljaújhelyi Polgármesteri Hivatal művelődésügyi osztályának vezetője, *Dr. Raisz Rózsa* pedig az egri Eszterházy Károly Tanárképző Főiskola tanára. Mindhárműkat arról kérdeztük: hogyan kapcsolodtak be a mozgalomba, mit tettek a magyar nyelv ápolásáért, és milyen tapasztalatokkal igazán értettem, hogy mi ebben a verseny, hiszen az én korosztályom még nem tanult beszédtechnikát. A vetélkedő kíváncsivá tett. Levélben jelentkeztem a Péchy Blanka indította mozgalomba. Másfél évtizede szervezek anyanyelvi szakköröket, színjátszó szakkört, valamint én vezetem a boglári általános iskolai anyanyelvi tábort. Maga a díj, amit átvehettem, még inkább elkötelezetté tesz: amennyire erőmből telik, és körülményeim engedik, tovább segítsem a fiatalok anyanyelvre való nevelését.

– Kétszer hagytam el a pedagógus pályát – kapcsolódik beszélgetésünkbe *Homonnayné dr. Jób Klára*. – 1968 és 1976 között az akkori városi tanács művelődési

FOTÓ: BRUZÁK NOÉMI

tőlünk mindössze három kilométerre fekszik. Szépkiejtési versenyünk megszervezéséhez erkölcsi és anyagi támogatókat, segítőtársakat kerestünk. A verseny tartalmához Benkóczy György szakfelügyelő adott indíttatást. A regionális kezdeményezésből „Édes Anyanyelvünk" országos nyelvhasználati versenymozgalom lett, amely ma már a helyesírásra és stilisztikára épülve öleli fel a magyar nyelvet. Országos versenyeket rendeztem több mint egy évtizeden keresztül, és ezek a fogalmaznak meg: gondolatvilágukat, érzelmeiket tükrözve.

– Már a mozgalom megindulása előtt is részt vettem ilyen jellegű munkában – tartja fontosnak kiemelni *Dr. Raisz Rózsa* –, hiszen a hallgatóknak rendszeresen szerveztünk az anyanyelvvel kapcsolatos versenyeket. Természetes volt, hogy én, mint felkészítő tanár kapcsolódjak be az országos szintű rendezvényekbe is, ahol többször zsűritagként is szerepeltem. A ma átvett díjjal nemcsak az én munkámat ismerték el, hanem hallgatóimét s a tanárkollégák anyanyelvi nevelés terén végzett munkáját is, amelynek egyik eredménye az Országos Anyanyelv-oktatási Napok megrendezése. Ennek keretében kollégák továbbképzésére van lehetőség, ugyanis itt megbeszéljük, megvitatjuk tudományos és gyakorlati eredményeinket. Azt lehetne gondolni, hogy a felsőoktatás terén anyanyelvünk ápolásában kizárólag a magyar szakos hallgatók vesznek részt. Örömmel tapasztaljuk, hogy a TTK, a tanítóképző intézmények, más szakok hallgatói is szép sikereket érnek el.

Mindhárman személyesen ismerték Péchy Blankát, akiről

KORNISS Dezső

MŰVÉSZETEK HÁZA

7621 Pécs, Széchenyi tér 7-8. Pf. 403 Telefon: (72) 315-388, 315-045, 315-229

Peter Weisz:

A reménytelenség születése (1992)

Felelős kiadó: Molnár G. Judit
Készült a Ferlingpress közreműködésével
Molnár Csaba nyomdájában, Pécsett.

MŰVÉSZETEK HÁZA

7621 Pécs, Széchenyi tér 7-8. Pf. 403 Telefon: (72) 315-388, 315-045, 315-229

Igazgató: Molnár G. Judit
A Művészeti Tanács elnöke Csorba Győző Kossuth-díjas költő
Háznagy: Brandstätter György
A Ház nyári nyitvatartási ideje: hétfőtől – péntekig 8-14 óráig, illetve a rendezvények végéig.

1994. JÚLIUS-AUGUSZTUS

TETŐTÉRI GALÉRIA
KORTÁRS IZRAELI KÉPZŐMŰVÉSZET

Megtekinthető: július 10-ig, naponta 12-17 óráig, szerda szünnap.

Izrael az ellentétek országa, úgyanígy művészete is. Ebben az országban együtt él a vallási és világi gondolkodást tükröző művészeti áramlat, a tradíciót őrző és a modern innovációkra nyitott felfogás. Kevés művész foglalkozik kimondottan vallási témájú festészettel, de a modern művészeti alkotásokban nem ritkán bibliai asszociációkkal, motívumokkal és témákkal találkozhatunk. (pl. Izsák föláldozása). Sok izraeli festő az ország történeti és régészeti múltjában keres inspirációt. A „helyhez" való tartozást pl. a szobrászatban, a művészek oly módon juttatják kifejezésre, hogy helybéli bazaltkő megformálásánál nemzeti, vallási szentélyek és rituális szokások motívumait használják fel. Az izraeli művészetbe a 80-as években betörtek a társadalmi-politikai események, időnként a képzelet közvetlen megnyilvánulásaként, máskor szimbólumrendszeren keresztül. Egyes művészek ekkor készítik a spirituális és mítikus ihletésű, pl. az élet ciklusát és a külvilág misztériumait ábrázoló képeiket, reliefeiket, installációikat. Századunkban az izraeli művészet gyakran váltott stílusokat. Az egzotikus kelet naív ábrázolását jellemző 20-as éveket a modern európai irányzatok hatására az expresszionizmus váltotta fel. Kitüntetett szerep jutott a Párizsi Zsidó Iskola „angstjának". Az 50-es években lokális kezdeményezésre „Új horizontok" elnevezéssel absztrakt szobrászati mozgalom indul el, melynek mérsékelt, lírai stílusa, visszafogott színpalettája még napjaink művészetében is érezteti hatását. A 70-es évektől az izraeliek teljességgel követik a nemzetközi irányzatokat: a popot, konceptualizmust vagy a föld művészetét (earth art). Azonban a világ, a környezet izraeli módon való megjelenítését majdhogynem napjainkig a szégyenlősség és a kötetlenség jellemezte. Előnyben részesítették az „olcsó" anyagokat: pl. a farostlemezt, a gyengébb minőségű festékeket, a különböző borítású régi újságokat stb. Az utóbbi évtizedben alkotó fiatal művészeknél tettenérhető a dekorativitás iránti vonzalom. Műveiket gyakran a humor és teatralitás jellemzi. Tehetségüket mi sem bizonyítja jobban, mint az a tény, hogy a németországi Kasselban tavaly megrendezett nagytekintélyű Documenta c. nemzetközi kiállításra öt izraeli festő műveit válogatták be. A most bemutatásra kerülő kiállításon is megtalálhatók az említett eltérő irányzatokat követő művészek alkotásai. Jelentősen emelték az izraeli festészet színvonalát az elmúlt években Izraelbe áttelepült művészek, különösen a Kelet-Európából érkezők. Képeiken a régiből az új környezetbe való beilleszkedés művészi megélését találhatjuk.
1993. február

Angela Levine, izraeli művészettörténész

KORNISS DEZSŐ MŰVEI A MERICS GYŰJTEMÉNYBEN

Megtekinthető: augusztus 17-szeptember 5-ig, naponta 12-17 óráig, szerda szünnap.

JÁTÉKTEREM

EMLÉKEZZ!
A pécsi holocaust 50. évfordulója emlékére rendezett történeti kiállítás.
Megtekinthető: augusztus 25-ig, naponta 8-14 óráig.

JÚLIUS

1. PÉNTEK, 17 ÓRA, JÁTÉKTEREM

EMLÉKEZZ!

A pécsi holocaust 50. évfordulója emlékére rendezett történeti kiállítás megnyitása.
Megnyitja: Róbert László újságíró.
(A JPM és a Művészetek Háza közös kiállítása.)

2. SZOMBAT, 20 ÓRA, FÜLEP LAJOS TEREM

4. NEMZETKÖZI ZENEI FESZTIVÁL
A Pécsi Szimfonikusok BARYTON BRASS EGYÜTTESÉNEK KONCERTJE.

PÉCSI SZIMFONIKUS ZENEKAR
PÉCSER SYMPHONIKER
PÉCS SYMPHONY ORCHESTRA

Elhangzanak: Lully, Praetorius, Bach, Bizet, Wagner, Ravel és Bernstein művei.

Belépődíj: 250,- Ft.

AUGUSZTUS

17. SZERDA, 17 ÓRA, TETŐTÉRI GALÉRIA

KORNISS DEZSŐ MŰVEI A MERICS GYŰJTEMÉNYBEN.
(Emlékkiállítás a művész halálának 10. évfordulójára)

Megnyitja: KESERŰ ILONA festőművész

A baranyai műgyűjtő, dr. Merics Imre állatorvos kollekciójának rejtett értékei között mintegy negyven Korniss-mű található: festmények és egyedi grafikák, melyek egy része először kerül nyilvánosság elé a pécsi kiállításon. Az anyag bemutatása illeszkedik a Művészetek Háza tudatos törekvésébe, mely arra irányul, hogy a magángyűjteményekben rejtőző, a nagyközönség elől jószerével elzárt művészeti értékek megismertetését módszeresen felépített kiállítás-sorozattal segítse elő. E program jegyében került sor az elmúlt évben Ország Lili nagysikerű pécsi kiállítására, mely a Vasilescu gyűjtemény anyagát mutatta be, valamint 1994. májusában az Első Magyar Látványtár Alapítvány szoborgyűjteményének kiállítására.

KORNISS Dezső

KÖZLEMÉNYEK

Zsűri:
Tervek beadása: július 4., 25., aug. 15.
Bírálat: július 6., aug. 1., 18.

A könyvtár és hírlapolvasó nyári nyitvatartási ideje: naponta 10-12 óráig.
A könyvtárat és hírlapolvasót csak klubtagok látogathatják.

KELLEMES NYÁRI PIHENÉST KÍVÁNUNK KLUBTAGJAINKNAK ÉS BARÁTAINKNAK!

A Művészetek Háza Fülep Lajos terme

Kezdődik a tavaszi árverési szezon – festményeket először Abigailtől

Hosszú tavasz előtt állnak a műkereskedelmi vállalkozások, hiszen még június első hete is bőségesnek ígérkezik, már ami az árverések számát illeti. A naptár lényegében hasonlóan alakul, mint az előző években. A szezononként többször árverező cégek közül a BÁV és a Polgár Galéria a megszokott módon osztotta fel a műfajonként bonyolítandó aukcióit: a BÁV már a héten kezd ékszerárveréssel, a Polgár Galéria a hónap második felében. Nagyháziék viszonylag későn látnak munkához, mert eggyel kevesebb (kamara) festményaukció került az idei programba.

Gréczi Emőke

Az első festményaukciót az Abigail Galéria rendezi a jövő héten, hogy azután gyorsan egy grafikai anyaggal is a gyűjtők elé álljon. A két nagy galéria, a Kieselbach és a Mű-Terem ennél közelebb egymáshoz már nem is találhatott volna időpontot április közepén. Egy megszokott péntek este jut Kieselbachéknak, egy rendkívüli szombat pedig Virág Judit-téknak. (Ekkor kerül árverésre a néhány hete beharangozott Munkácsy-festmény, hatvanmilliós kikiáltási áron.) A Blitz Modern nem véletlenül maradt le a naptárról, az utóbbi időkben már szinte csak kortársakkal foglalkozó cég az elmúlt három alkalom tapasztalatai alapján úgy döntött, hogy most csak az interneten, illetve az üzletből értékesít képeket. További újdonság viszont, hogy a MEO épületében található Blitz mellett Kováts Lajos újra megnyitja Kossuth Lajos utcai üzlethelyiséget, ahol értékes kortársakat és modern műveket kínálnak a bejelentésre érkező érdeklődőknek.

A naptárból hiányoznak a kamaraaukciók, de ezekből oly sok lesz a félév során, hogy nem érdemes a kiemelt árverések közé gyűjteni a heti rendszerességgel rendezendő árveréseket. Az Első Budai Árverezőház változatlan „üzemmódban" működik a Budai Vigadó épületében. A megszűnt Belvárosi Aukciósház jelképes értelemben vett helyére törekszik a Premier Antikvitás, amely keddenként tart kamara festmény- és régiségárverést a Rákóczi úton.

Korniss Dezső Kettős portréja 1,6 millió forintról indul az Abigail Galéria árverésén

Festményeket tehát először az Abigail Galériánál lehet vásárolni, március 20-án. A mindössze két éve alapított vállalkozás utolsó aukciója hatalmas tömeget vonzott a Váci utcába. Ez az árverezés" nyereségbe fordította" a galériát. (Az elmúlt egy-két évben többen fogtak árverezésbe, közülük csak az Abigail vállalkozása tekinthető sikeresnek.) A mostani anyagot már nem utánajárással szedték össze, hanem a boltba érkező művek közül válogatták. A szinte kivétel nélkül XX. századi művek többsége a modernek és a klasszikus kortársak munkája, benne jelentékeny mennyiségű szentendrei és nagybányai művésszel, illetve az egyre jobban eladható „képcsarnokiakkal".

Akadnak olyan tételek, melyeket a piacvezetők is lelkesen fogadnának. Ilyen Korniss Dezső fára festett Kettős portréja 1939-ből (1,6 millió), Fekete-vörös kalligráfiája (1,8 millió), Mattis-Teutsch János freskóterve (1,6 millió) vagy Barcsay Jenő Házak című alkotása, melyet méltatlanul alacsony árról, 24 ezer forintról indítanak. Aba-Novák Vilmos Fekvő aktja 1,6 millióval kezd. Bár a beérkezett grafikákat általában az áprilisi árverésre tették félre, itt indul egy színezett litográfia Rippl-Rónaitól (Ostende – 950 ezer), két rajz Czóbeltől, egy pedig Vaszarytól. A kortársakat többek között Nádler István, ef Zámbó István, Kokas Ignác és Schéner Mihály képviseli.

Árverések 2003 első felében

Időpont	Árverező	Téma
március 11.	BÁV	ékszer
március 20.	Abigail Galéria	festmény
március 25.	Polgár Galéria	ékszer, műtárgy
április 1.	BÁV	kortárs festmény
április 3.	Abigail Galéria	grafika
április 11.	Kieselbach Galéria	festmény
április 12.	Mű-Terem Galéria	festmény, Zsolnay
április 16.	Nagyházi Galéria	bútor, szőnyeg
április 17.	Polgár Galéria	óra
május 6–8.	BÁV	művészeti
május 13.	Nagyházi Galéria	régi mesterek
május 14.	Nagyházi Galéria	XX. századi festmény
május 15.	Nagyházi Galéria	ékszer
május 20.	Polgár Galéria	festmény
május 21.	Polgár Galéria	ékszer
május 22.	Polgár Galéria	műtárgy, bútor, szőnyeg
június 3.	BÁV	ékszer
június 4.	BÁV	festmény
június 5.	Nagyházi Galéria	festmény
június 6.	Nagyházi Galéria	műtárgy

ELADÓ ÉPÜLŐ TERVEZETT
RÉSZLETES, FÉNYKÉPES ADATBÁZISA, ONLINE AJÁNLATKÉRÉSSEL
WWW.IRODAHAZ.INFO
WEBSITE KFT. 478.0

BÖRZÉJÉBE
a 470-1133-as
telefonszámon
adhatja fel hirdetését!

Skogs BBC
Buda Business Center
1027 Budapest,
Kapás u. 11–15
Tel.: 457-9101
Fax: 457-9102
Mobil: (06-30) 231-1135
e-mail: skogs@axelero.hu
Irodák bérbe adók
60–1500 nm-ig.
24 órás portaszolgálat,
mélygarázs,
szünetmentes áramellátás,
párásított légkondicionálás,
ISDN-központ,
étterem az épületben
(room-service),
külön dohányzóhelyiség,
autóápoló.

ELADÓ CSARNOKOK
Körmenden, a 8-as számú főút melletti iparterületen, **gyártás – raktározás – kereskedelem – spedició** funkciókra alkalmas 2x1500 m² + 3000 m²-es csarnoképületek és földterületek teljes infrastruktúrával.

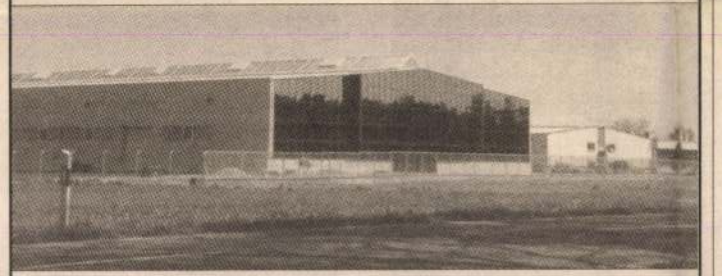

info: **ALFATERV-INVEST KFT.**
(92) 510-039, (30) 936-3221, (20) 942-4732
e-mail: **invest@alfaterv.hu**
web: **www.alfaterv.hu**

a kereslet egyensúlyban van, a forgalom 2002-ben 22 százalékkal nőtt. Csupán Budapesten tapasztaltak visszaesést, mert ott sok irodaterületet használó az átköltözési szándékaitól visszalépett.

Ez a helyzet ellentétes a legtöbb nyugat-európai országokban tapasztalhatóval. Ezekben az irodai területek bérlése visszaesőben van, növekszik az üres helyiségek száma, és a bérleti díjak is alacsonyabbak lettek. A forgalom tavaly 2001-hez viszonyítva 18 százalékkal visszaesett.

A JLL által vizsgált négy közép- és kelet-európai országban 2002-ben 2001-hez viszonyítva – átlagosan – 11 százalékkal több új irodaterületet adtak át rendeltetésének. Ezek nagy részét bérleményként igénybe is vették, és ebben a szektorban a jelentős kereslet miatt az úgynevezett üresedési ráta 12 százalék, ami megint csak jelentősen kedvezőbb állapotot tükröz, mint a hasonló nyugat-európai indexek. Varsóban, Prágában és Budapesten az elmúlt két évben 2002 végéig az irodák bérleti díjai is stabilak voltak. Moszkvában még némileg emelkedtek is. A biztató fejlődést igyekszik kihasználni a JLL esseni testvérvállalata, a Hochtief Projektentwicklung GmbH. A jelenleg Cannesban tartott Mipim nemzetközi ingatlankiállításon és -vásáron bemutatják a Varsóban építendő Rondo 1 felhőkarcoló terveit. *NJ*

lokhoz benyújtott kérelmek elbírálása után a jogosultak kárpótlási jegyeket kaptak, melyek többségét termőföldvásárlásra fordította a megszerzőjük.

Ha a kárpótlásról szóló törvények alapján az eredeti jogosult (vagyis a kárpótlási jegyet kárpótoltként megszerző) magánszemély a kárpótlási jeggyel, illetve az ezt kiegészítő mezőgazdasági vállalkozási támogatás címén kapott utalvánnyal megszerzett termőföldjét vagy erdejét eladja, akkor az erre a jövedelemre jutó adója visszajár abban az esetben, ha az eladásból származó egész jövedelmét egy éven belül belföldön fekvő másik mezőgazdasági művelésű külterületi termőföld tulajdonának megszerzésére fordítja. A szerzést igazoló dokumentumot a visszatérítési kérelemmel együtt kell az adóhatósághoz eljuttatni. Fontos feltétel, hogy a jövedelem egészét kell az új termőföld megszerzésére fordítani, a jövedelem részleges felhasználása esetén az adó alóli mentesítés nem jár.

Ha az új termőföldet még az adóbevallás és -befizetés határideje előtt megvásárolják, az adót meg sem kell fizetni. Ebben az esetben a felhasználást csak az adóhatóság felhívására kell dokumentummal igazolni. A tulajdonjog megszerzésének igazolására a földhivatalba benyújtott – iktatott – szerződés

VASSNÉ
HALMAI ANIKÓ*

szolgál. A termőföldvásárlásra nyitva álló egy évet az átruházás napjától kell számítani. Az Európai Unióhoz történő csatlakozásunk napjától az új termőföldet az Európai Unió tagállamában is meg lehet venni.

A kárpótlási jeggyel megszerzett termőföldnek a tulajdonszerzéstől számított három éven túli elidegenítésekor az általános ingatlanértékesítési szabályokat kell alkalmazni. Három éven belül történő elidegenítéskor ettől eltérően kell a jövedelmet adózás alá vonni. Bevételnek az illetékkiszabás alapjául szolgáló forgalmi értéket kell tekinteni. Az eladott termőföldre fordított értéknövelő beruházási kiadásokkal csökkentett bevételt az elidegenítés évében kell a tulajdonosnak a személyi jövedelemadó adóalapjául szolgáló összjövedelméhez hozzászámítani, vagyis az adó a sávos adótábla szerint fizetendő, melynek legmagasabb kulcsa jelenleg 40 százalék, az 1 millió 350 ezer forintot meghaladó jövedelemrészre. Ez az adószabály egyben azt is jelenti, hogy az így keletkező ingatlanértékesítés jövedelmét nem lehet adófizetés nélkül lakáscélra fordítani.

**APEH-osztályvezető*

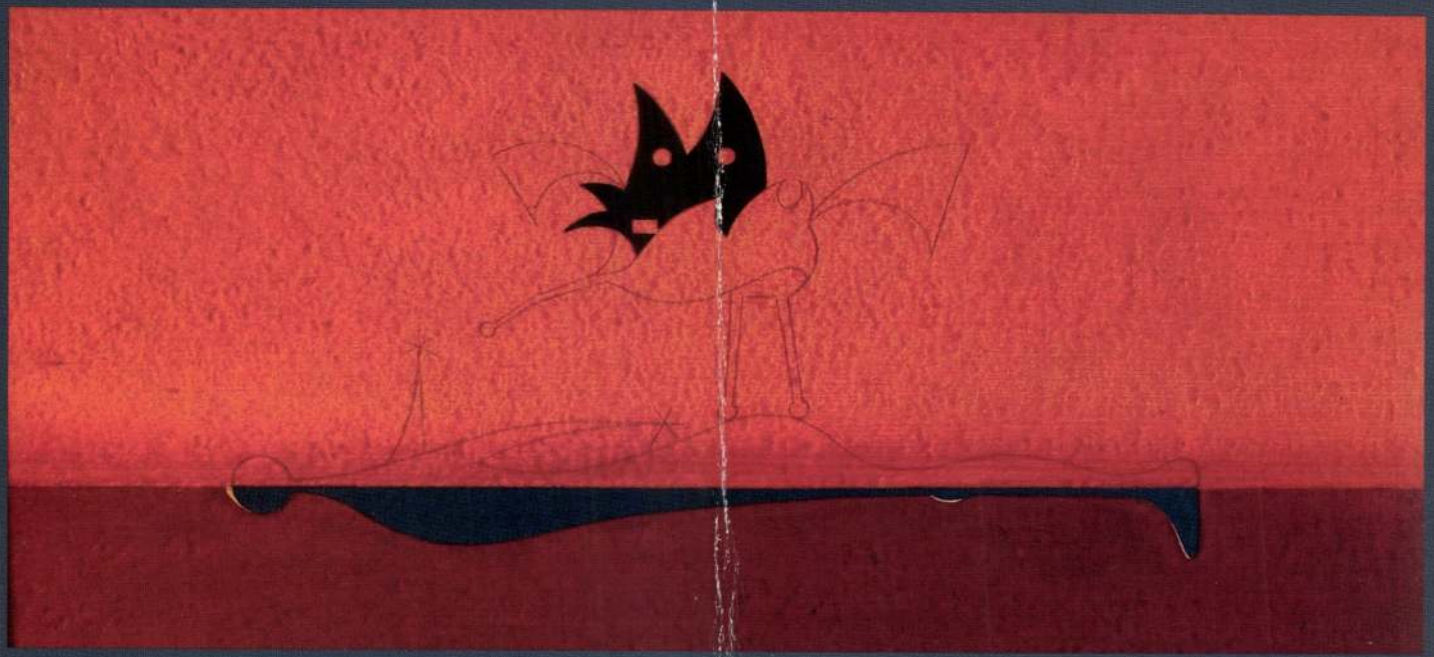

KORNIS

A Közép-európai Kulturális Intézet
tisztelettel meghívja Önt és barátait

KORNISS DEZSŐ (1908-1984)

művek Dr. Merics Imre magángyűjteményéből

című kiállításának megnyitójára

2004. november 25-én
csütörtökön 15 órára.

A kiállítást megnyitja Farkas Ádám
a Képzőművészeti Egyetem rektora

Helyszín:
a Közép-európai Kulturális Intézet Pincegalériája
1088 Budapest, Rákóczi út 15. Tel.: 327 0005, Fax: 483 1837
www.ceci.hu, e-mail: keki@ella.hu
Nyitva tartás: hétköznapokon 9-től 17 óráig
A kiállítás megtekinthető: 2004. december 15-ig

Közép-európai Kulturális Intézet

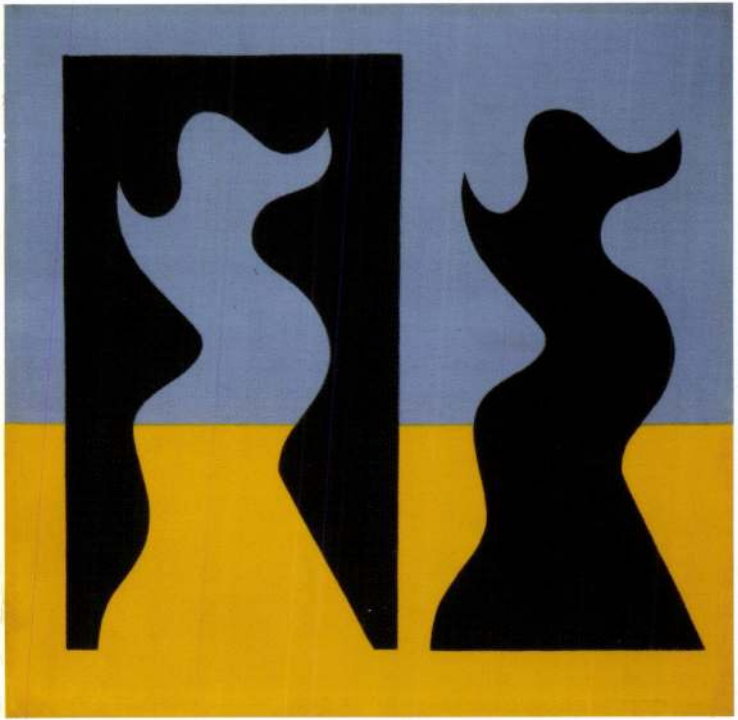

Korniss Dezső

A SZELLEM VILÁGA

AZ ÉSZAK-MAGYARORSZÁG KEDDI MELLÉKLETE • 1994. AUGUSZTUS 23.

SZÍNLAP

Budai Nagy Antal

Kisvárda (MTI) – Négy szomszédos ország magyar színházainak művészeiből alakult alkalmi társulat mutatja be Kós Károly: Budai Nagy Antal című történelmi színművét, augusztus 26-án és 27-én a kisvárdai művelődési központban. Az előadások mindkét napon este fél 9-kor kezdődnek.

A Kisvárdai Várszínház és Művészetek Háza, valamint a Duna Televízió Részvénytársaság közös produkciójával színre kerülő darabban, a Szatmárnémeti Északi Színház társulatától András Gyula, Ács Lajos, Barta Enikő, Bessenyei István, Czintos József – ő alakítja a címszerepet – Fülöp Zoltán, Kovács Éva, Lőrincz Ágnes, Matolcsi Ferenc és Rappert Gábor lép fel. A Marosvásárhelyi Nemzeti Színház művészei közül Győrffy András, Hunyadi László és Székely M. Éva kapott szerepet. A Sepsiszentgyörgyi Tamási Áron Színházból Darvas László, Molnár Gizella, Nemes Levente és Veress László lép színpadra. A Révkomáromi Jókai Mór Színháztól Dósa Zsuzsa és Holocsy István, a Temesvári Állami Csiky Gergely Színháztól Sütő V. András és Makra Lajos, a Nagyváradi Állami Színház Szigligeti Társulatától Meleg Vilmos, a Szabadkai Népszínháztól Korica Miklós szerepel a színműben. A további közreműködők között található a Beregszászi Illyés Gyula Magyar Nemzeti Színházból Gricza Ernő, Jászter Zoltán, Kolorovics Gusztáv, Pelsőczy Zoltán, Tóth László, Trill Zsolt, Varga József és Veress Levente. A hazai művészeket a budapesti Keresztes Sándor képviseli.

A darabot Parászka Miklós (Szatmárnémeti) rendezi. Asszisztense: Jónás Gabriella (Szabadka). A zeneszerző Hencz József, a díszlet tervezője Deák Barna, építője Péter István, a jelmezek terve Deák M. Ria munkája, készítője pedig Seresster Rozália, valamennyien Sepsiszentgyörgyről. Súgó a marosvásárhelyi Székely M. Éva, ügyelő pedig a szatmárnémeti Ács Sándor lesz.

A Kamara híre

Budapest (MTI) – Nyolc bemutatót tervez az 1994–95-ös színházi évadban a Budapesti Kamaraszínház vezetése a Józsefvárosi Nagyszínházban, a Károly körúti, illetve a Shure Stúdióban – jelentette be Szűcs Miklós igazgató hétfőn, a színház évadnyitó társulati ülésén. Az éves műsorterv ismertetése előtt a színészek arról is értesülhettek, hogy társulatuk ebben az évadban több új taggal, köztük három „nagy névvel" is bővült: a Budapesti Kamaraszínházhoz szerződött Gábor Miklós, Vass Éva és Egri Márta, akik számos emlékezetes színházi és filmszerepet alakítottak már az elmúlt években-évtizedekben. Rajtuk kívül a józsefvárosi társulathoz csatlakozott Kocsó Gábor, Egyed Attila és Kaszás Mihály, valamint a neves rendező, Ruszt József is.

Az éves műsorterv szerint az évad első bemutatója, Calderon Állhatatos hercege Ruszt József rendezésében a Károly körúton kerül színre szeptember 26-án. A darab főszerepét Gálffi László vendégként alakítja. A nagyszínházban Horváth Péter rendezésében Eiseman: Handa Banda című kisoperettjét láthatják majd a nézők október elején, míg a Shure Stúdióban az Alku című darabbal kezdenek. Arthur Miller művét Ruszt József állítja színpadra, a bemutatót október végére tervezik. A Budapesti Kamaraszínházhoz szerződött Gábor Miklós rendezőként is bemutatkozik. Oscar Wilde Bunbury című művét rendezi majd, amelyet december közepén tűznek műsorra a Józsefvárosban. Itt egyébként Pam Gems-Elina Halttunen: Piaf – a kis veréb című darabját mutatják be az évadban utolsóként. A Károly körúti Stúdióban tűzik műsorra Marton László darabját, a Lepkék a kalapon-t, valamint Csehov egyik legismertebb művét, a Ványa bácsit.

A tervek között szerepel végül Sisgal: Szerelem, ó! című művének bemutatása is, a darab a Shure Stúdióban kerül színpadra.

Az egyik maszk sír, a másik nevet

Találkozás Czintos Józseffel, a szatmárnémeti színház művészével

FILIP GABRIELLA

Miskolc (ÉM) – **Erdélyi magyar színházak művészeinek közreműködésével mutatta be a Kisvárdai Várszínház Shakespeare A windsori víg nők című komédiáját. Az Ady Endre Művelődési Ház meghívásának köszönhetően augusztus elején a miskolci közönség is láthatta a darabot. Ekkor találkoztunk a „vízvári komédiában" főszerepet játszó Czintos Józseffel, a szatmárnémeti színház művészével.**

Czintos József az egyik „windsori víg nővel"

❑ *A nézőtérről úgy tűnt, nagyon szereti ezt a darabot. Nemcsak a vízben, hanem Falstaff szerepében is lubickolt.*

● Imádom ezt a szerepet, mint minden figurát, amit eljátszhattam. A víz egy kicsit hűvös volt, de azért ki lehetett bírni – mondja huncut mosollyal.

❑ *Biztos mondták már mások is, de a sötétben is nevet a szeme...*

● Mondták, mondták. Elsőéves főiskolás koromban udvaroltam a feleségemnek, akkor találkoztam az unokahúgával. Amikor az ölembe ültettem a kétéves gyereket, azt mondja nekem a kicsi lány: „Te mikor kacagsz, vigyorog a szemed." Azóta a rokonok úgy is hívnak, hogy vigyorgó szemű. De ilyen az alaptermészetem. Nem azért mondom, hogy sajnáljon, de öt napja temettük el az édesanyámat. Kisvárdán javában tartottak a tévéfelvételek, amikor megkaptam a halálhírét. Egész éjszaka utaztam, megvolt a temetés, és vissza Kisvárdára, mert folytatni kellett a munkát. Nagyon fájt, de én az ilyesmit magamban rendezem el. Egyébként is megpróbálom megkeresni az életben azt, aminek örülni lehet.

❑ *Például a Falstaff-szerepnek?!*

● Soha nem is jutott eszembe ez a darab. Nem volt ez a szerepálmom, nekem nincs is ilyen. Igaz, az arcom kerek, de egyébként túl sovány vagyok erre a szerepre. Testben nem vagyok Falstaff.

❑ *És lélekben?!*

● Hát persze, úgy egy kicsit. Aki szereti az életet, aki az egyik napról a másikra él, aki nem csinál gondot semmiből...

❑ *Egyik napról a másikra él?*

● Én?! – riad meg a kérdéstől, aztán újra nevető arccal folytatja. – Hát mondjuk... Nem csinálok én abból problémát, hogy mi lesz 1996-ban. Mit tudom én, mi lesz! Az érdekel, hogy a jövő hónapban mi lesz. Szeptember, október, november, aztán jön a szilveszteri kabaré, és vége az évnek...

❑ *A kabaré a kedvenc műfaja?*

● Nem mondanám. Persze szeretem, az a leghálásabb műfaj, és jelenleg az él meg a legtöbb előadást.

❑ *Elsősorban vígjátéki színészként tartják számon. Pedig erre a műfajra gyakran legyintenek.*

● Mert kezd elfelejtődni a színjáték. Azt látom, hogy acsarkodnak, harcolnak az emberek, nem lelik örömüket abban, amit csinálnak. Láttam én már úgy elrontva klasszikus műveket, de láttam tingli-tangli dolgokat kiválóan, szívvel-lélekkel megcsinálva. Egy operettől is érezhetjük, hogy a magasba emelkedik a nézőtér. Nem a hahotától, hanem attól a belső jótól, amitől azt mondja az ember magában: Istenem, de jó is itt nekem.

❑ *A vígjátéki szerepek után nem volt nehéz átállni a tragédiákra?*

● Úgy látszik, nekem szerencsém volt. Tényleg sok vígjátékban, operettben, zenés darabban, kabaréban játsztam. Annak idején még számoltam is, hányszor kaptam nyíltszíni tapsot. Aztán volt egy Petőfi-emlékműsor, amikor elszavaltam egy verset. Amikor én, a vígjátéki színész elkezdtem: „Reszket a bokor, mert madárka szállott rá...", egyszerre olyan csend lett, hogy nemcsak a légy zümmögését, de még a porszem kóválygását is lehetett hallani. Akkor egy kicsit megdöbbentem én is: ezt így el lehet érni?! Azt mondhatom, nekem szerencsém volt, elfogadott a közönség úgy vígjátékban, mint drámában. Persze most kényszerhelyzetben is vagyok, mert ha már két drámai előadásban játszom, rögtön látni akar vígjátékban, és persze fordítva is igaz. Lehet, hogy ezt csak én beszélem be magamnak. De ha már a harmadik drámai szerepet játszom – és lehet, hogy az lenne a legjobb darab –, azt nem úgy fogadja a közönség, nem tapsol annyit, nincs már olyan csendben.

❑ *Elég gyakran szerepel Magyarországon. Nem vonzzák az itteni színházak?*

● Van, aki azt mondja, egy idő után váltani kell. Én nem. Ha 10–15 évig együtt játszom egy színésszel, akkor érzem, egy hullámhosszon vagyunk. Ha pedig már 8–10 ilyen ember van a színpadon, akkor sokkal könnyebb bevonni a közönséget is. Valahogy nagyobb az előadás kohéziója. Szatmáron sikerült létrehozni néhány igazán jó előadást. De azt is hozzá kell tenni, hogy van egy olyan rendezőnk, mint Parászka Miklós. Szóval nem vágyódom én onnan sehová.

❑ *Pedig a miskolci közönség is nagyon lelkesen fogadta.*

● Otthon jobban tapsolnak. Persze ehhez kellett 29 év munka. Jólesik az embernek, ha rámosolyognak. A színházban mindig érzi az ember a szeretetet. Ha ez nem így lenne, akkor tényleg szedném a sátorfámat, és mennék. Egyébként már az én fejemben is megfordult, hogy vajon nem unhat-e még engem ez a közönség. Aztán eljöttem Szegedre vendégszerepelni, amikor hazamentem, idegenek szólítottak meg az utcán, hogy mi van már velem, miért nem látnak a színházban. Ebből azért úgy érzem, hogy még szeretnek.

❑ *Ha jól számolom, a fia már túl van a pályaválasztáson. Őt nem vonzotta a színészi pálya?*

● Nem vonzotta, de abba, hogy ne vonzza, besegítettem én is. Talán az adottsága meg lett volna, de a tehetsége nem. Nem akartam belőle boldogtalan embert nevelni. Egyébként egyetemista a fiam, állatorvosira jár.

❑ *Miről lehet felismerni a tehetséget?*

● Ezt nagyon nehéz meghatározni... Az egyik színész felmegy a színpadra, és az utolsó sorban is kiráz a hideg. A másik meg mondja, mondja, a kezében összeroppan a pohár, folyik a vére, mégsem hiszem el neki, amit mond. Amikor kérdik tőlem, hogy mi a tehetség, azt szoktam mondani: ami bennem van.

❑ *Tudja már, hogy a következő szezonban milyen szerepei lesznek?*

● Nem tudom...

❑ *Még nem készült el a műsorterv?*

● De megvan az, csak még én nem tudom. Mert elég sok bajom volt. Volt itt a fejemen egy bigyó – mutat a homlokán egy hegre. – Márciusban kivágták, megnézték, és azt mondták, hogy pozitív. Hát nem volt egy jó nyaram!

❑ *Képes a bőrrákról is „vigyori szemmel" beszélni?!*

● Mit tegyek?! Nem leszek én ettől más ember, nem leszek sem búskomor, se alkoholista. Csinálom úgy, ahogy eddig. Elmondtam este is: „még nem esedékes!". De ha majd beszólítanak, akkor fizetek...

Megjelent a Színházi Esték első száma

Miskolc (ÉM) – **Az épület rekonstrukciója miatt a Miskolci Nemzeti Színház első bemutatója még várat magára, csak októberben kezdődik az évad. De a bérletek árusítása már megkezdődött, és megjelent a Színházi Esték első száma is.**

A Színházi Esték című lap borítójáról a társulat tagjai néznek ránk. Láthatjuk régi kedvenceinket, és az újonnan ideszerződött művészeket is. A Regényesek augusztus 21-i lillafüredi bemutatójának köszönhetően a miskolci közönség már találkozhatott Bíró Krisztinával. Az új évadban – a színházi lap tanúsága szerint – az Óz, a nagy varázsló című zenés mesejátékban és a Rómeó és Júlia című Shakespeare-tragédiában láthatjuk az ifjú művésznőt. Létay Dóra már többször vendégszerepelt Miskolcon, de ettől az évadtól a társulat tagjaként köszönthetjük. Ugyancsak az idén szerződött Miskolcra Szerémi Zoltán és Újlaky Károly. A Színházi Estékben részletes ismertetést találunk az idei kínálatról. A nagyszínházban ifj. Johann Strauss Cigánybáró című operettjét, Frank Baum és Schwajda György Óz, a nagy varázsló című mesejátékát, Shakespeare Rómeó és Júlia című tragédiáját, Borisz Aszafjev Bahcsiszeráji szökőkút című balettjét, Fredrick Loewe My Fair Lady című musicaljét, Mozart Varázsfuvola című operáját láthatja a közönség. Ezek lesznek tehát az új bemutatók a nagyszínházban, de továbbra is műsoron tartják az elmúlt évad sikeres bemutatóit (Bródy Sándor: A szerető, Kálmán Imre: Marica grófnő, Shakespeare: Hamlet, a dán királyfi, Delibes: Coppelia, Csajkovszkij: Diótörő, Verdi: Traviata). A játékszíni bemutatók a következők lesznek: Sam Shepard–Wim Wenders: Páris, Texas, Horváth Gita: Azértse! – egy önérzet története, Molnár Ferenc–Csehov–Bertold Brecht: Menyegzők. A tavalyi játékszíni bemutatók közül újra láthatjuk a Kapj el! című kamaramusicalt, és Aldo Nikolaj Hárman a padon című színművét. A csarnokként emlegetett új játszóhely bemutatói: Molnár Ferenc: Színház, Hrabal: Sörgyári capriccio. Az elmúlt évben már játszott darabok közül újra láthatjuk az „Egy kabarét", és Horváth Péter ABC című prózamusicaljét.

Mindezeken kívül még egészen biztos, hogy lesz egy bemutató, mégpedig Margitai Ági főszereplésével. Már azt is tudni lehet, hogy a premier májusban lesz, de az előadás címét még nem közli a lap. Csak annyit írnak, meglepetés lesz. Meg fogunk lepődni.

Regényesek

Miskolc (ÉM – FG) – Mint az igazi vadromantikus regényben, volt itt minden: olthatatlan szerelem, mélységes gyűlölet, titkos találka, leányszöktetés, cselszövés, telihold, bagolyhuhogás. E két utóbbit a természet produkálta, az előbbieket pedig Edmond Rostand valamint Honti György színművész és barátai.

A Lillafüred Alapítvány meghívására augusztus 21-én este a Palotaszálló teraszán Horváth Zsuzsa, Horváth Lajos Ottó, ifj. Mucsi Sándor, Bíró Krisztina és Honti György mutatta be Edmond Rostand – a Cyrano de Bergerac szerzőjének – Regényesek című komédiáját. A francia szerzőt már saját korának kritikusai is sokat támadták. Azt állították, darabjai közhelyesek, tele vannak elavult fogásokkal, hatásvadászó fordulatokkal, giccsel, túlzó romantikával. A kritikusoknak igaza volt. Viszont a közönség telesírta a zsebkendőjét, máskor meg a hasát fogta a nevetéstől, szóval szerette Rostand műveit. S most, éppen száz évvel a Regényesek megjelenése után, még mindig élvezni tudjuk az előadást.

Pedig nem készültek látványos díszletek, nem öltöztek különleges ruhába a szereplők. Majdhogynem eszközök nélkül, de nem eszköztelenül játszanak. A kissé groteszkbe hajló vígjáték már-már a paródiához közelít. Hol a romantikus túlkapásokon, hol a felnagyított, eltorzított érzelmeken, hol meg önmagunkon nevetünk. Mert bizony rólunk is szól ez a történet. Pedig tényleg közhelyes – mint maga az élet.

Krisztina és Horváth Lajos Ottó

Fotók: Dobos Klára

Vígszínházi történet

Budapest (MTI) – **A bál című előadással nyitja meg kapuját a megszépült Vígszínház október 21-én. A szezonnyitó produkcióval a felújításban közreműködőket látja vendégül a társulat.**

A főváros első jelentős magánszínházaként épült Szent István körúti neobarokk teátrum a bécsi Fellner és Hellner cég tervei alapján készült. Az első látogatókat a millennium évében, 1896. május 1-jén fogadta. A rekonstrukció a részben előkerült eredeti tervek alapján zajlott, megőrizve a színház építészeti motívumainak hangulatát. A munkálatok egy éve alatt kívül-belül megszépült a Vígszínház. A színpadtechnikai berendezések már a jövő századba mutatnak. Az előszínpad „emelő orsós" technikája például lehetővé teszi a játszótér megnagyobbítását, részleges és teljes süllyesztését, avagy kiemelését, illetve bármely irányú mozgatását kisebb egységenként is. Számítógép vezérli a világítást és a hangtechnikát. Visszaállították a patinás páholyokat, a második emeleti erkély viszont rövidebb lett. A szélekről leszerelt székek helyére – ahonnan már nem volt megfelelő rálátás a színpadra – világítóberendezéseket helyeztek el. A légkondicionált nézőtéren ezután – az egykori 1250 néző helyett – 1102 személy jelenti a teltházat. A teátrumban több évtized után ismét felfüggesztettek egy hatalmas csillárt. A most felszerelt díszes világítótest súlya másfél tonna. Ausztráliai márvány díszíti az előcsarnok padlózatát, míg az emeleti büféket decorez burkolat borítja, a nézőtér pedig új tölgyfa-parkettát kapott. Az előadásokat vezérlő ügyelő munkáját számítógép könnyíti. CD-ROM lemezre rögzített utasítássorozat váltja fel az egykori speciális színházi „partitúrát". Az előadások videóra rögzíthetők. A Szent István körúti társulat természetesen a továbbiakban is méltó módon őrzi egykori legendás művészeinek személyes tárgyait, fotóit, relikviáit.

Korszakok arca

Miskolc (ÉM) – **Az Új Színházért Alapítvány gondozásában jelent meg a miskolci születésű, Kanadában élő Tapolczay Lukács Korszakok arca című kötete. Erdei János esztéta egy keserű világ tükreként értékelte ezeket a novellákat. Az olvasó emberi sorsokon keresztül szembesülhet az emigrációval, a hazától távol élők érzéseivel. A következő,**
A nyomor humora című írás is a Korszakok arca – Emberek, sorsok, történetek című kötetben jelent meg.

A nyomor humora

– Szedtél már cigarettacsikket? – fordult felém ezzel a meglepő, nem mindennapi kérdéssel Pista bácsi. – A sértett önérzet mellett derengett bennem a gondolat, s pár szomorú emlék, a háború utáni időből, amikor a cigaretta és dohánytermék nemes valutának számított a háború sújtotta országokban, amit feketepiacon lehetett beszerezni, csere útján, mert a szükség divatba hozta a cserekereskedést és az üzérkedést. De abban az időben én nem dohányoztam, amit indulatosan közöltem is Pista bácsival. Tudtam, hogy mondanivalója van, nem is figyelt rám, csak tűnődött pár percig emlékei poros aktái között, aztán belekezdett.

– Az emberek a szegénységet szépítgetik, díszítgetik, a nyomorból humort csinálnak, hogy el tudják viselni – mondta – legalábbis, amíg a szenvedés beléjük nem fojtja ezt a különös ösztönt, mely csodákra képes. Ez nem bölcselkedés, de súlyos tapasztalat. Ez a felismerés döbbenetesen hatott rám, amikor lehajoltam az első cigarettacsikkért. Régen volt, még lágerlakó csikkvadász-mester koromban. Ez részletesebb magyarázatot kívánna az ifjabb nemzedék előtt, de nem akarok hosszadalmas lenni és gondolom, a történelem feljegyzi a második világháború népvándorlását, a fogoly- és menekülttáborok szörnyűségeit és azt a nyomort, mely a cigarettacsikket is valutáris értékké emelte.

– Eleinte házi készítésű cigarettát vásároltam, de tekintve, hogy az is csikkből készült, s a pénzem is elfogyott, két lágerlakó társammal elindultunk csikkvadászni. Társaim kineveztek mesternek. Nem mintha szemérmesebbek lettek volna, de gyávábbak, nem mertek szembenézni a nyomorral, így szégyenükkel mögém rejtőztek. Mindenhez érteni kell, a csikkvadászáshoz is.

Nem igényel olyan tudományt, mint az atomfizika, de ismerni kell a terepet, mozikat, színházakat, vendéglőket, állomásépületeket stb., és tudni kell a megfelelő időt, amikor kilátás lehet zsákmányra. Ilyen tanácsokra reménytelen nem lesz szüksége senkinek, de mondhatom, hogy nem könnyű munka. Lehajolni nagyon nehéz volt, de felállni még nehezebb. Ha helyzetemet teljes valóságában átélem, vagy átengedem magam a valóságnak, talán nem is tudtam volna felállni.

– Az első csikknél (tekintélyes volt) kabátom ujját és nadrágom szárát elegáns mozdulattal megemelintve, igyekeztem szertartásos lenni. Két ujjammal felemeltem, magasra tartva hosszan szemléltem, s azután egyik tanoncom zsebébe süllyesztettem.

A színpadias jelenetnek pár járókelő tanúja velünk együtt jót nevetett a műveleten. Szükségem volt erre a ceremóniára, hogy legyőzzek minden gátlást, gúnyt űzzek a nyomorból, hogy el tudjam viselni.

Szegény Pista bácsi története sokszor eszembe jut, annál is inkább, mert a cigarettacsikket ma is szedik, sok ezren, sokmilliónyian, a jólét országaiban is.

Az emberiség nem tanult, nem fejlődött, csak a fegyvergyártásban, s a pusztítás technikájában.

Békési megyeleírás

Gyula (MTI) – Megjelent Bél Mátyás nagy művének, Az új Magyarország történeti-földrajzi ismertetése (Notitia Hungariae...) című latin nyelvű, Magyarország-leírásnak a Békés megyei része, mely az 1720-as években íródott s amely most jelenik meg először nyomtatásban.

A 18. századi békési megyeleírás magyar nyelvű fordításából és a Bél Mátyás művét értékelő tanulmányból álló kötetet Krupa András szerkesztette, az értékes munkát a gyulai Békés Megyei Levéltár jelentette meg. A TIT megyei szervezetének a támogatásával kiadott régi békési megyeleírás hatszáz példányban látott napvilágot, s a Források a Békés Megyei Levéltárból nevű, gyulai kiadványsorozat tizennyolcadik darabja.

A Bél Mátyás-féle hasonló, a közelmúltban kiadott megyeleírásoktól eltérően a békési kötetben elkülöníthetők a neves tudós, illetve munkatársai által írott részek.

Az 1720-as évek végéről származó megyeleírás olvasói megismerhetik a valahai (a mainál kisebb) Békés múltját, a 18. századi nagy békési uradalmakat, a gyulai céheket s valamelyes bepillantást nyernek a környék (például Zaránd megye) történetébe is.

A kötetet Dusnoki József és Kereskényi Miklós „Bél Mátyás kéziratos megyeleírásától a megyetörténeti kutatás első virágkoráig" című tanulmánya egészíti ki, amely a tudós evangélikus pap, történetíró életútját is nyomon követi.

Szabó Lőrinc és az atomerőmű

Budapest (ÉM – DK) – **Most már biztos: nem égeti el Lóci édesapjának, Szabó Lőrincnek a kéziratait. Valószínűleg soha nem is gondolta komolyan, csak elkeseredését fejezte ki a gondolat. Tavaly augusztusban mondta ezt, amikor Budapesten, Volkmann utcai lakásában összegyűlt néhány illetékes, megoldást találni a lakásvásárlási ajánlat visszautasítására...**

Költői íróasztal — *Fotó: Dobos Klára*

A miskolci születésű költő halálakor ugyanis családjának tagjai a két általa használt szobát kiiktatták saját életükből. Viszont sok kutató és diák látogatott ide, hogy emlékezzen, ismerkedjen Szabó Lőrinccel. Mert az érintetlenül hagyott könyvtárszobában igazán ott van a költő... Azonban a Volkmann utcai lakásokat is megvásárlásra ajánlotta az önkormányzat, ami Lócit kifejezetten hátrányosan érintette. Mert miért fizessen a nem használt szobákért, ráadásul olyanokért, amelyek kulturális örökségünket képezik? A megoldási javaslat tavaly augusztusban az volt, hogy egy alapítványt kellene létrehozni... Aztán egy darabig nem történt semmi, majd egyszer csak jelentkezett egy ember, aki vállalta a szervezést. Ropoly Lajos mérnök. Vele beszélgettünk tényekről, tervekről.

❑ *Régről ismeri Lócit?*

● Naptár szerint igen, '57-ben ismerkedtünk meg, de ez a kapcsolat nem tartott sokáig. Ő már filmrendező volt, én gimnazista, és mivel kitaláltuk a barátaimmal, hogy művészek szeretnénk lenni, becsengettünk hozzá, kértük, tanítson minket. Ez így is volt néhány évig. Aztán elment az életünk egymás mellett. Később megjelent egy kis kötetem, és abból küldtem egy példányt Lócinak, de ő már nem emlékezett rám. Felhívtam, mert vártam valami visszajelzést, akkor meghívott, beszélgettünk. Ezt követően hallottam a rádióriportot a gondjairól, amit ő a találkozásunkkor nem is említett. Ismét felhívtam, és elhatároztuk az alapítvány létrehozását, melynek célja Szabó Lőrinc költő szellemi és tárgyi hagyatékának ápolása.

❑ *Szabó Lőrinc egyébként is közel áll a szívéhez, vagy csak Lóci által?*

● Feltétlenül. Bár személyesen nem ismertem, de mikor jártunk Lócihoz, akkor is minden édesapja szellemiségét sugározta. És olyan magyartanáraim voltak, akik adtak valamit Szabó Lőrincből is. Tanított Kacsóh Pongrác testvére, Kacsóh Lajos és Domokos Pál Péter is. Az újpesti iskolába jártam. Abban az időben „lefokozták" a tanárokat, általános iskolába küldték azokat a pedagógusokat, akiket valamilyen ok miatt a vezetés nem kedvelt. Ez a diákoknak persze szerencse volt. Én úgy érzem ma is, hogy a pedagógusoknak nagy szerepük van a szemléletalakításban.

❑ *Hónapokon át nem történt semmi alapítvány ügyben. Ön szerint vajon mi lehetett ennek az oka?*

● Minden ilyen dolognak bizonyos érési folyamaton keresztül kell menni, amíg lesz belőle valami. Fölvetődött az alapítvány ötlete, de nem volt senki aki megvalósítsa. Az önkormányzat arra várt, hogy majd a minisztérium lép, a minisztérium nyilván arra gondolt, hogy az önkormányzatnak kell nagyobb részt vállalnia, aztán nem lépett senki. A szándék mindenkiben megvolt. Azt bizonyára tapasztalta, hogy az önkormányzatnál az ember ha valamit akar, azt nagyon céltudatos módon kell akarnia. Végül is március 8-án történt meg az alapító okirat benyújtása a Fővárosi Bírósághoz, április 29-én kaptuk meg a végleges elfogadást.

❑ *Milyen „múlttal" dicsekedhet az alapítvány?*

● Már megvan egy emlékmű terve, amelyet a Kerepesi temetőben állítunk majd fel. Én félek az időpont kimondásától, mert minden olyan dologba, amiben művészemberek közreműködnek, bele kell kalkulálni azt a bizonytalanságot, ami az ihletnek a létrejöttéhez kell. Csóti Gábort kértük fel az emlékmű elkészítésére. Ez speciális feladat, hiszen az elképzelés szerint az anyaga kizárólag fa lehet, mert az egyszerű és természetes. Csóti Gábor életében is fontos alkotás lesz. Lóci már kitűzte az avatás időpontját, jövő év májusában lenne, s akkor venné fel a Fenyves utcai iskola, ahová Lóci is járt, Szabó Lőrinc nevét. Képviseltetné magát az iskolalánc többi tagja, így a miskolciak is.

❑ *Az alapítvány is segít az iskolalánc bővítésében?*

● Olyannyira, hogy a napokban a paksi atomerőmű vezérigazgatójával találkoztam, akivel megbeszéltük, hogy akár Pakson, akár a környező falvakban keres majd iskolát, amelyik felvenné a költő nevét, felajánlotta, hogy a gyerekek mehetnek üzemlátogatásra, sőt összejövetelt is lehet ott tartani.

❑ *A költő és az atomerőmű...*

● Miért is ne? Szabó Lőrinc műszaki érdeklődésű volt, a technika nagyon érdekelte. Mindent kipróbált, repülőt, hajót, sőt olyan óriási volt a megismerés iránti vágya, hogy mikor operálták, nem engedte, hogy fájdalomcsillapítót kapjon.

❑ *Az alapítványok többnyire szponzorokból élnek. Ön is jár „házról házra"?*

● Hogyne, ez természetes. A praktizáló alapítvány kezelőnek nem szabad szemérmeskedni. Az emberektől manapság annyiféle dologra kérnek pénzt, ami mindegyik hasznosnak tűnik, de mégis valamit el kell követni, hogy ezek között a listán szerepeljen a Szabó Lőrinc Alapítvány is. De meg kell keresnünk azt a lehetőséget is, mivel tudunk természetes módon pénzhez jutni. Gondolkodunk a Szabó Lőrinc művek megjelentetésén CD-n, de valahogy a könyvkiadás terén is gondolkodnunk kellene, hiszen hetek óta járom a könyvesboltokat, antikváriumokat, de még véletlenül sem találok Szabó Lőrinc kötetet.

❑ *Végül is a lakáseladási ügy hogyan zárult?*

● A napokban írtuk alá a megállapodást az önkormányzatnál, hogy az alapítvány tulajdonába kerül a Volkmann utca 8. lakás. A teljes lakás ettől kezdve az alapítványé, amelyet kurátori lakásnak tekint, Szabó Lőrinc és családja mint kurátor lakja azt a részét amelyik nem a dolgozószoba és nem a kutatószoba. Ezt nem lehet őrizetlenül hagyni, nem olyan múzeumszoba, ahol állandó nyitva tartás van, hanem olyan fajtájú kutató és múzeumszoba, amelyik a kutatók számára biztosítja azokat a speciális körülményeket, amelyek szükségesek ahhoz, hogy az életmű megmaradjon.

A gyűlölet természetrajzáról

Miskolc (ÉM – D.Zs.) – **Mert mi is magyarok vagyunk. Egy dokumentumfilm címe ez (amit egyszer mindenkinek látni kellene!), a napokban vetítette a Magyar Televízió. A csángó magyarok történelmét, sorsát mutatták be a film készítői, úgy, hogy a máról kérdezték az ott élő magyarokat...**

Igen, természetesen magyarokat. Mert a csángók – akár elismerik a románok, akár nem – a mi nyelvünket beszélik, s magyaroknak vallják magukat. Még ha a népszámlálás (meghamisított) adatai mást is állítanak.

Hiába ismertük eddig is – legalább általános szinten – a csángók történelmét, hiába a tudás, az érzelmi azonosulás, ez a film mégis újat nyújtott. A gyűlölet pontos természetrajzát. Találkozhattunk a szívet bénító, jéghideg, könyörtelen, céltudatos gyűlölettel. Mert még különkülön „elmegy", hogy az ottani statisztikai hivatal vezetője többezres községek csángó (magyar) lakosságát nyugodt, „tudományos" hangnemben néhány tíz, esetenként néhány száz főre teszi, miközben teljes 40 év feletti lakosságuk magyarul beszél, vagy hogy egy iskola igazgatónője (aki szintén hosszasan vívódik a magyar lakosság „lenni vagy nem lenni" kérdésével) az ügyes riporteri kérdésre, hogy mint román anya milyen nyelven tanítaná gyermekét a „természetesen románul" választ adja, a mi lenne, ha a nemlétező csángó anya helyében lenne, akkor csángóul? kérdésre „az nehézséget jelentene" logikus (?) feleletet adja. Ha ez anya és gyermeke között is deklarált nehézséget jelent, így már természetes, hogy iskolai szinten ez a kérdés fel sem merül(het).

Egy másik falu plébánosának kezdő megnyilatkozása, amivel a riportkészítőket eleve (ismeretlenül) hazugnak nyilvánította, kissé idegesítő volt, de már nem meglepő, hogy a logikus, következetes, makacs riporteri kérdésekre először még megengedve néhány „dialektust beszélő" falusi létét, később az „egyetlenegy sem létezik" konklúzióhoz vonult vissza. Szánalmas egy következetlen, dadogó, hazudozó pap látványa, akit egész faluja cáfol meg. De hátravolt még a iasi püspök úr is. Szerinte sem léteznek magyarok Moldvában, mindössze néhány „román dialektust" beszélő ember él ott. Hogy ezeknek miért nem miséznek akkor – kifejezett kérésükre – ezen a román dialektuson? „Mert nem kell, hisz ott a román nyelv". Még kioktatta a riporternőt, hogy riportjait etikusan készítse, majd sértődötten kihátrált a képből.

Papi személyiségek a katolikus egyház szolgálatában a kis falvaktól az egyházmegyéig, az igazság és az emberi méltóság tisztelői, a másokkal szembeni türelem „apostolai", a felebaráti szeretet hirdetői gyűlölettől túlcsordult lélekkel hazudoznak a televízió kamerái előtt és bűnös módon részt vesznek egy százéves magyar közösség szétzüllesztésében. Megtudhattuk még a filmből, hogy az egyik ottani pap szerint a magyar az ördög nyelve, így imádkozni természetesen csak románul lehet.

Arra az ellenvetésre, hogy akkor a pápa három éve miért imádkozott Magyarországon ezen a nyelven, már nem kapott a kérdező választ. Pedig ha kicsit tovább vár, a meglepetéséből felocsúdó paptól bizonyára erre is választ kap, pl. eretneknek nyilvánítva a pápát, és így amíg az új el nem jön Magyarországra, a kérdés nem merül fel újra.

Hát igen! Ez az a féktelen, céltudatos, tetten ért gyűlölet, amely (reméljük csak) máshol tízezrek halálát, városok pusztulását, a menekültek „országútjának" zsúfoltságát okozza...

Festői estély

Budapest (ISB) – Augusztus 27-én este nem zárja be kapuit a Magyar Nemzeti Galéria, mert ekkor kezdődik a múzeum szinte összes termében az idei év (a rendezők szerinti) legelegánsabb estélye. A Intergála reprezentatív báljának célja a kapcsolatteremtés.

A bizalom és a partneri viszony szellemében a majd kétezernyi vendégseregben megtalálhatók lesznek a mai magyar gazdasági élet prominens személyiségei, vállalkozók, üzletemberek, miniszterek, külföldi és hazai befektetők, a hazánkba akkreditált diplomáciai testületek vezetői, a magyar művészeti és kulturális elit hírességei, a médiák képviselői. A bál fővédnöke Tom Lantos, az amerikai szenátus magyar származású tagja.

Mint az Átrium Hotelben rendezett sajtótájékoztatón hallottuk: a magyar gazdaság intenzivitásának növelése érdekében nagy szükség van az ilyen stílusú rendezvényekre, ahol a hazai és külföldi „fontos" emberek megismerhetik egymást.

A est egyben jótékonysági esemény is, hiszen a bevétel egy részét a koraszülöttek gyógyítását szolgáló Péter Cerny Alapítvány javára ajánlják fel.

Homokmandala

Budapest (ÉM) – A Budapest Galéria és a Tibet House Foundation szervezésében augusztus 25-én, csütörtökön délután 5 órakor Mandala címmel kiállítás nyílik a Budapest Kiállítóteremben (Szabad sajtó út 5.) Avalókitésvara tibeti homokmandaláját Tenzing Norgyal és Tenzing Phende, a dharamsalai Namgyal kolostor szerzetesei hozzák létre. A kiállítás ideje alatt készülő homokmandala folyamatosan látogatható. (Nyitva tartás: hétfő kivételével naponta délelőtt 10-től este 6 óráig.) A zárószertartás szeptember 18-án, vasárnap este 6 órakor kezdődik.

Korniss-képek

Pécs (MTI) – Korniss Dezső alkotásaiból látható emlékkiállítás Pécsett, a Művészetek Házában, a festő halálának tizedik évfordulója alkalmából. Az 1908-ban született művész Kassák Lajos Munka című lapjának körében tartozott, később a Szocialista Képzőművészek Csoportjának tagja, majd az Európai Iskola egyik alapítója volt. 1934-től Szentendrén dolgozott, stilizált, népi motívumokból építkező képeket festett. Alkotópályája a konstruktív szürrealizmustól a nonfiguratív ábrázolásig terjed.

Korniss Dezső pécsi emlékkiállítása része annak a tárlatsorozatnak, amely a hazai műgyűjtők kollekcióinak legértékesebb alkotásait kívánja bemutatni. Korniss Dezső Pécsett kiállított képei a Baranya megyei Tormáson élő dr. Merics Imre magángyűjteményéből valók, s közülük több most először kerül a nyilvánosság elé.

Korniss Dezső kiállítása szeptember hatodikáig látható.

Musicaldömping

Edinburgh (MTI) – Közel egymillió látogatóra számítanak az idei edinburgh-i kultúrfesztiválon, amely szeptember 3-ig tart majd. A rangos kulturális seregszemlén az alternatív művészeti irányzatok jelen lesznek a filmes, a színházi és a zenei műfajokban egyaránt. A látogatók a bőség zavarával küszködhetnek: csak az alternatív csoportok például 45 musicalt vonultatnak fel. A nemzetközi művészeti meghívottak viszont nagyobb hangsúlyt helyeznek a minőségre, mint a mennyiségre.

Macskássy-tárlat

Debrecen (MTI) – Macskássy Izolda festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás az elmúlt hét végén a debreceni Kortárs Galériában. A művész ezúttal közönség elé került mintegy harminc munkája mind a Szent István-i ünneppel és a debreceni virágkarnevállal kapcsolatos: egyházi témájúak és virágcsendéletek. Az Erdélyből 1971-ben áttelepült festőművész tárlata – amelyet Für Lajos, az MDF elnöke nyitott meg –, augusztus végéig látható a cívis városban.

Korniss Dezső

Sportcsarnok épül Pécsváradon

Szeptember elsején lesz az első kapavágás (5. oldal)

Új Dunántúli Napló

KÖZÉLETI NAPILAP

V. évfolyam, 227. szám
1994. augusztus 18., csütörtök
Ára: 16,30 Ft

Az Európa Nostra-díj átadása Siklóson

A siklósi Malkocs bej dzsámi nemrég nyerte el műemléki helyreállításáért az Európa Nostra-díjat. A diploma átadására ünnepélyes keretek között augusztus 20-án 11 órától kerül sor a dzsámi előtt. *Dr. Máté János* polgármester köszöntője után *dr. Fejérdy Tamás* a Műemlékvédelmi Hivatal elnöke beszél az épület helyreállításáról, majd az Európai Tanács főtitkára, *Mr.Lester Borley* adja át a díjat.

Pécsi határőrök művészeti sikerei

Sikeresen szerepeltek a Határőrség Országos Parancsnoksága által kiírt 1994. évi amatőr alkotóművészeti és irodalmi pályázaton a Pécsi Határőr Igazgatóság dolgozói és családtagjaik. Festmények kategóriában első díjat kapott *Gergely Tibor* alezredes, míg *Dinnyés László* százados kispalsztikáért és domborműveiért vehette át a legjobbnak kijáró elismerést. Harmadik díjat kapott gobelinképeiért *Zámbó Péterné*, *Mihálszky Judit* novelláit első, versét harmadik díjjal jutalmazták. *Bízó Szilárd* közalkalmazott próza kategóriában kapott különdíjat.

Őszre elárasztják a nagymarosi munkagödröt

Hamarosan már nemhogy víztelenïteni kell a nagymarosi körtöltésen belüli munkagödröt, hanem éppen ellenkezőleg, elárasztják azt. A munkagödör folyamatos víztelenítése évente 15 millió forintba került. A helyreállítási munkák jól haladnak, így november közepén feleslegessé válhat a víztelenítés, és a gát fokozatos elbontásával megkezdődhet a több hónapig tartó elárasztás, az új hajóút előkészítése. Ennek átadása a jövő év tavaszán történhet meg.

Természetgyógyász kongresszus lesz Budapesten

Idén ötödik alkalommal rendez nemzetközi természetgyógyász és bioenergetikai kongresszust Budapesten a Magyar Természetgyógyászok Uniója – jelentette be szerdán a sajtónak *Taraczközi István* főtitkár. A tanácskozáson a természetgyógyászat 57 legkiválóbb magyar és külföldi művelője tart előadást. Átfogó képet adnak a szakma jelenlegi helyzetéről, illetve a különféle természetgyógyászati ágakról.

Vérhas a tarhosi gyógypedagógiai intézetben

Vérhas megbetegedést észleltek a tarhosi gyógypedagógiai intézetben. A laboratóriumi vizsgálatok 9 gyermeknél mutatták ki a kórokozót, 2 gyermeknél pedig a tünetek utalnak a dizentériára – tájékoztatta szerdán az MTI munkatársát dr. Kiss Viktória Békés megye tiszti főorvosa. A beteg gyermekek állapota kielégítő, megfelelően megoldott az elkülönítésük és a kezelésük is.

Holnap: 32 oldalon

Az Új Dunántúli Napló ünnepi száma holnap jelenik meg 32 oldalon, a pénteken szokásos heti rádió- és tv-műsorral együtt. Szombaton a Napló nem jelenik meg, vasárnap és hétfőn a szokásos időben vehetik kezükbe olvasóink az újságot. Pénteken délelőtt 9-től 12 óráig, délután 2-től 4 óráig szerkesztőségi hírügyeletünk a szokásos telefonon hívható.

Kultúra, politika, kultúrpolitika

Dél-dunántúli történészek nyári tábora

A Magyar Történelmi Társulat Dél-Dunántúli Csoportja 1986 óta immár 9. alkalommal rendezi meg – ezúttal Alsóbélatelepen – nyári táborát történészek számára. Annak idején az az igény vetette fel a tábor gondolatát, hogy a fiatal kutatók, szakemberek valamiféle fórumot találhassanak, munkájukról beszámolhassanak, idősebb kollégáiktól bátorítást kaphassanak. Idővel azonban az évenkénti nyári szakmai randevúk átalakultak továbbképzéssé, ahol már levéltárosok, könyvtárosok, tanárok is részt vehetettek, műhelymunka-jelleggel.

A cél mindig is az volt, hogy a választott témakörök szakmailag legelismertebb előadóit nyerjék meg az ügynek, s a tábor szervezői méltán büszkék rá, hogy hívó szavuk sose talált visszautasításra. Ezúttal *„Kultúra, politika, kultúrpolitika"* tematikával várták az érdeklődőket, s olyan ismert nevekkel a sorban, mint *Kun Miklós, Kulcsár Kálmán, Ormos Mária.*

A számos alapítvány és közgyűlés támogatta táborban csak az étkezést és a szállást fizetik a résztvevők, sőt, a határon túlról érkezettek még azt sem, ők ugyanis valamennyien a Művelődési és Közoktatási Minisztérium Nemzeti Kisebbségi és Etnikai Főosztályának az ösztöndíjasai, s az ingyenes részvétel mellé még hasznos könyvcsomagot is kapnak ajándékba, amit majd az otthoni munkájukban hasznosíthatnak.

M. K.

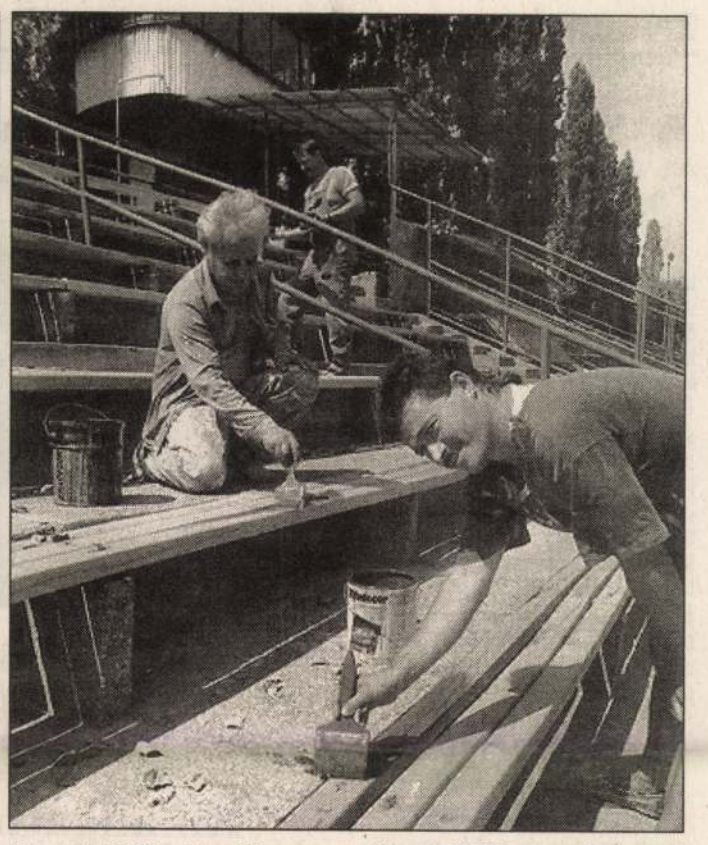

Megszépül Pécsett, a Verseny utcában a PVSK patinás focipályája. A vasutasok stadionjában a hatvanas és a hetvenes években NB I-es, sőt nemzetközi mérkőzéseket is rendeztek, viszont az utóbbi években az alsóbb osztályokban szerepelt a házigazdák futballcsapata. Az NB II-be 13 év után ismét felkerült csapat most vasárnap játssza az avató mérkőzést a felújított pályán, ahol mind a küzdő-, mind a nézőtér megszépült. Fotó: Laufer

Ünnepi nyitvatartás

Országszerte csak az élelmiszerboltok tartanak nyitva augusztus 20-án, szombaton, s azok közül is csak néhány. A nagyobb üzlet-láncokhoz tartozó boltok rendes pénteki munkanapja után többnyire mindenütt csak a jövő hétfőn nyitnak majd ki ismét. Célszerű tehát, ha a kisebb településeken és az üzletekkel kevésbé ellátott városrészekben élő háziasszonyok pénteken gondoskodnak elegendő kenyérről, tejről.

Pécsett a FEMA-bevásárlóközpont, a Jó és Friss, a Konzum és az Élelmiszerkereskedelmi Rt. üzletei is zárva lesznek az ünnepnapon. Szokásos hétvégi rendje szerint várja viszont a vásárlókat egész hétvégén egyebek mellett a pécsi Zsolnay úti Non-Stop ABC, a Hunyadi úti Minden Nap, a Málom-hegyi úti Aranyalma élelmiszer üzlet és a Ferencesek utcájában a Delicates is. Ez utóbbi vasárnap zárva tart.

Szigetváron a Széchenyi utcai, Siklóson pedig a Mária utcai ABC sem nyit ki szombaton.

Komlón a Gagarin Élelmiszerbolt 20-án reggel 7 órakor nyit, s a szokásosnál egy órával előbb, délelőtt 11 órakor zár be. Vasárnap viszont a megszokottól eltérően nem lesz nyitva.

Szlovák–magyar igazságügyi együttműködési megállapodás

A szlovák és a magyar igazságügyi tárcák közötti együttműködés kereteit megállapodásban rögzítették szerdán. Ezt nemzetközi sajtótájékoztatón jelentette be *dr. Vastagh Pál* igazságügy-miniszter, akinek a meghívására egynapos munkalátogatást tett Budapesten *dr. Milan Hanzel*, a Szlovák Köztársaság igazságügy-minisztere. Az együttműködési megállapodás többek között tartalmazza, hogy a két minisztérium rendszeresen kicseréli a demokratikus jogállam intézményeinek kialakítása, valamint az igazságszolgáltatás és a börtönigazgatás működése során szerzett ismereteit és tapasztalatait.

Budapesten a NATO európai főparancsnoka

Megkezdte hivatalos tárgyalásait a Honvédelmi Minisztériumban a NATO európai főparancsnoka. *George A. Joulwan* amerikai tábornok kedden érkezett háromnapos hivatalos látogatásra hazánkba Deák János vezérezredesnek, a Magyar Honvédség parancsnokának meghívására.

A vendég szerdán délelőtt előbb Deák Jánossal folytatott eszmecserét, majd a déli órákban fogadta őt *Keleti György* honvédelmi miniszter. A NATO-főparancsnok ezt követően Tatára utazott, ahol a Magyar Honvédség I. Kerületi Parancsnokságára látogatott, és azt követően harcászati gyakorlatot tekintett meg George A. Joulwan, amelyet egy, gépesített lövészekkel megerősített harckocsiszázad hajtott végre.

George A. Joulwant csütörtök reggel fogadja *Göncz Árpád* államfő, azt követően pedig – Horn Gyula miniszterelnök képviseletében – *Kuncze Gábor* belügyminiszter. A program nemzetközi sajtótájékoztatóval zárul.

Elnapolt lakbéremelés

Testületi ülés Komlón

A pénzügyi terv első félévi teljesítésének vitájával vette kezdetét az önkormányzati ülés Komlón. Noha a város bevételei kedvezően alakultak, a gazdálkodást inkább jellemzi, hogy jónéhány intézmény – a szilvási, felsőszilvási, Nagy László utcai, a belvárosi óvoda, a két lakótelepi iskola, és az Egyesített Szociális Intézetek – esetenként milliókkal lépte túl a költségvetésben biztosított keretösszeget. A munkaügyi bírósághoz forduló 501. Szakmunkásképző Intézet és a Kenderföldi Általános Iskola pedig megnyerte a pert, amelyet az „F" kategóriába sorolás bonyodalmai miatt nyújtottak be.

Nagyobb: összesen több mint 50 milliós – hitelszerződésre viszont csak a kórházrekontstrukció és a mecsekjánosi szennyvízberuházás érdekében kerül sor. A testület megszavazta a pótköltségvetést is, az intézmények működése érdekében. A támogatások elosztását illetően *Wetzl József* hatósági irodavezető figyelmeztetett a kötött szociális kiadásokra, a lakástámogatások fontosságára – aminek így sem tud igazán eleget tenni az önkormányzat. A testület azonban egy régóta odázódó útépítésre voksolt. Félmilliós támogatást kért a TV Best, de kérését csak akkor lehet komolyan venni, ha azt írásban is előterjeszti.

Az önkormányzati lakások bérét egyelőre nem emeli az önkormányzat, később viszont egy szociális szempontokat érvényesítő javaslatot dolgoznak ki. A lakások kezelési költségét csak az fedezné, ha a lakbéreket két-háromszorosára emelnék, – de a jelenlegi béreknek is csak a töredéke folyik be az önkormányzat kasszájába. **B. R.**

Baranyai telitalálat a 6-os lottón

Nem remélt szerencse mosolygott a Pécs közelében élő középkorú házaspárra a hatos lottó 28. játékhetén. Telitalálatos szelvényükkel ők nyerték meg a 106 millió 551 ezer forintot. Még nagyobb meglepetés volt, a két öttalálatos szelvény, melyekért együtt 120 798 forintot kaptak.

A 104-es számú totó-lottó kirendeltség vezetője, *Vlaj Istvánné* elmondta, a házaspár nyereménye rekordszámba megy a hatos lottó történetében. Három héttel ezelőtt az 5+1 találatos szelvényért 4 millió forintot fizettek. Azóta nem volt ilyen óriási nyeremény. A telitalálat nélküli 11 hét alatt 27 millió forint volt a felhalmozódás.

Vlaj Istvánné elmondta, hogy bár a szerencsés házaspár a pénz átvételekor szinte magánkívül volt, de a férj elárulta, hogy 80 millió forintot értékpapírokba szeretnének fektetni, a többiből a rokonságot támogatják.

Gombár G.

Korniss Dezső műveinek magángyűjteménye

A tíz évvel ezelőtt elhunyt festőművész, *Korniss Dezső* magángyűjteményben őrzött képeit állították ki tegnap Pécsett, a Művészetek Házában. A gyűjtemény tulajdonosa *dr. Merics Imre*, Tormás körzeti állatorvosa, aki „amatőr" gyűjtő ugyan, de nem kizárt, hogy többet tud a művészetről a profiknál. Teljes szívéből, önzetlenül képes azt szeretni.

A kiállítást *Keserű Ilona* festőművész nyitotta meg. Elmondta, hogy Korniss körülbelül harminc évvel ezelőtt, a hatvanas évek elején mutatta meg nekik, akkori növendékeknek, kisméretű képeit. Ez a találkozás nagy hatással volt rá, de nem tudta volna akkor megmondani, miért. A művekben az volt csodálatos, hogy kicsiségükben sem voltak vázlatok, hanem értékeket hordozó kész művek. A Művészetek Házában is ezek a kollázsok, kalligráfiák, apró képek láthatók. Keserű Ilona ma úgy látja, Korniss önmagát tudta koncentrálni a kis léptékekhez. Bele tudott költözni az anyagba. Amikor dolgozott, forró együttműködés alakult ki a festő és anyag között, amelyben égett a művész. Kornissnak, szerinte, megvolt az a kivételes képessége, hogy a legszorosabb módon tudott együtt élni a léttel és a történelemmel.

A felvonultatott alkotásokon keresztül végig kísérhető Korniss alkotói útja a konstruktív-szürrealizmustól, a kalligráfiákon át, a festői motívumok ismételt letisztulásáig. A kiállítás szeptember 6-ig tekinthető meg. **U. G.**

A kiállítást megnyitó Keserű Ilona (balról), özv.Korniss Dezsőné és Várkonyi György művészettörténész a tíz éve elhunyt művész alkotásai előtt Fotó: Laufer László

Washington az izraeli–iraki kapcsolatok ellen

Az Egyesült Államok felszólította Izraelt, szakítson meg minden kapcsolatot Irakkal. Ezt Michael McCurry, az amerikai külügyminisztérium szóvivője közölte kedden Washingtonban. Izraeli és arab sajtóértesülések szerint ugyanis Uri Lubrani, a Libanonnal Washingtonban folyó közel-keleti tárgyalások izraeli küldöttségének vezetője hivatalos iraki személyiségekkel lépett érintkezésbe. A titkos tárgyalásokon állítólag kőolajjal kapcsolatos kérdéseket vitattak meg, de szóba került a két ország közötti kapcsolatok javítása is.

Meghiúsult a fogolycsere

Meghiúsult a kedd estére tervezett szarajevói szerb–muzulmán fogolycsere – jelentették be szerdán az ENSZ illetékesei. A közlemény szerint a 13–13 hadifoglyot a boszniai főváros muzulmán és szerb negyedeit összekötő, „Testvériség és egység" nevű hídon kellett volna kicserélni. A szerbek azonban csak tizenegy muzulmánt akartak szabadon bocsátani, azt állítva, hogy a hiányzó két foglyot a muzulmánoknak Montenegrótól kell kikérniük. A muzulmánok ezután úgy döntöttek, hogy nem mennek bele abba, hogy csak 11–11 fogoly nyerje vissza szabadságát, s így hosszú vita után szerda hajnalban valamennyi foglyot visszavezették a börtönökbe.

Pokolgép a Wiesenthal-központban

Pokolgépet találtak és hatástalanítottak kedden a Simon Wiesenthal-központban Los Angelesben. A robbanószerkezetet a központban lévő emlékműnél helyezték el, s egy ismeretlen telefonáló figyelmeztette a rendőrséget. A Wiesenthal-központ a holocaust tanulmányozásának és a náci háborús bűnösök felkutatásának szenteli erőfeszítéseit.

Egy mozdony rohant a Liszt Ferenc expresszbe

Nincs magyar sebesültje annak a vasúti balesetnek, amely kedden este történt a burgenlandi Bruck an der Leitha állomásánál. A Bécsből este fél hétkor indult Liszt Ferenc express a brucki pályaudvaron szabályosan állt, amikor a szerelvénybe belerohant egy mozdony. Az utasok közül tizet könnyebb sérüléssel a hainburgi kórházba szállítottak. A kórházban az MTI tudósítójának kérdésére azt a felvilágosítást adták, hogy a sérültek között nincs magyar. A megrongálódott vasúti kocsik lekapcsolása után a vonat 40 perces késéssel folytatta utját. A baleset okát vizsgálják.

A NATO európai főparancsnoka magyar katonákkal

George A. Joulwan tábornok, a NATO európai szövetséges erők főparancsnoka szerdán Tatára látogatott, ahol megtekintett egy harcászati gyakorlatot, amelyet egy gépesített lövészekkel megerősített harckocsizó század hajtott végre. Képünkön a tábornok a magyar katonák között. MTI FOTÓ

Kihallgatták Carlost

Tizenkét évvel a párizsi Marbeuf utcai, neki tulajdonított robbantás után *Jean-Louis Bruguiere* vizsgálóbíró forma szerint is elrendelte Carlos vizsgálati fogságba helyezését. Minden idők legkeresettebb terroristájának keddi, csaknem kétórás kihallgatásán szudáni előállításának és Franciaországba szállításának körülményeiről volt szó.

Illich Ramirez Sanchezt, alias Carlost a hivatalos megfogalmazás szerint robbanóanyaggal elkövetett szándékos emberölésben és sÚlyos testi sértésben való bűnrészességgel vádolják, amelyek következtében a Marbeuf utcában, 1982. április 22-én elkövetett merényletben egy ember életét vesztette, 63-an pedig megsérültek, sokan egész életükre megrokkantak.

Carlos erős kísérettel délelőtt érkezett az igazságügyi palotába. Fehér inget, nadrágot és mályvaszínű pulóvert viselt. Carlos jól beszél franciául, és a kihallgatás során a legkisebb agresszív megnyilvánulás sem történt, Carlos és Bruguiere a legnagyobb udvariassággal váltottak szót – erősítette meg a terrorista védője.

Carlos védőügyvédje szerint a terrorista kihallgatása során kissé fáradt volt, mert tízenkét órán keresztül meg volt kötözve. A repülőgépen a francia titkosszolgálat emberei fejére csuklyát húztak, hogy ne ismerje fel őket, Carlos azonban mindezt megmosolyogta, mert a hangjukról azonosította őket. Mourad Oussedik elmondta, hogy védencét valósággal elrabolták és Franciaországból különgép jött érte.

A Santé börtön, ahova Carlost kihallgatása után visszaszállították, a francia igazságügyi miniszter szerint kielégíti a biztonsági követelményeket. Carlost egy különleges részben őrzik elszigetelten, annak érdekében, hogy fogvatartása ne zavarja meg a börtön rendjét.

A terroristát hetente kétszer látogatja majd meg orvos, aki véleményezi, vajon fenntartsák-e elkülönítését vagy sem.

Kozirev a boszniai helyzetről

Andrej Kozirev orosz külügyminiszter követeli, hogy a nemzetközi összekötőcsoport béketervét elfogadó muzulmánok és horvátok szüntessék be támadásaikat Boszniában.

Kozirev a csütörtökön megjelenő Izvesztyijának nyilatkozva értetlenségének adott hangot amiatt, hogy a horvátok és muzulmánok a harci tevékenység beszüntetése helyett felhatalmazva érzik magukat az újabb harctéri előrenyomulásra. – Ezzel a muzulmán kormány a szélsőséges boszniai szerbek kezére játszik – vélekedett Kozirev.

Az orosz külügyminiszter egyben hangsúlyozta, hogy Moszkva követeli a provokációnak minősített muzulmán és horvát támadások leállítását. Kozirev szorgalmazta, hogy az ENSZ jelen lévő képviselői foglaljanak állást az akciók ügyében.

Az orosz külügyminiszter úgy vélekedett, hogy a muzulmánoknak történő fegyverszállításokra vonatkozó embargó feloldását célzó washingtoni javaslat aligha segíti elő a politikai megoldást. – Ellenkezőleg, még inkább radikalizálódnak a szemben álló felek háborús pártjai – vélekedett Kozirev.

●

❍ **Bejrút:** Bejrútban letartóztattak egy személyt, aki alaposan gyanúsítható azzal, hogy köze volt a hét évvel ezelőtti helikopter-robbantáshoz, amelyben életét vesztette Rasid Karami akkori libanoni miniszterelnök.

❍ **Moszkva:** A csecsenföldi ellenzék vezetője szerdán határozottan cáfolta az előző nap felröppent hírt, amely szerint Ruszlan Haszbulatovot a csecsen államtanács élére választották volna. Az ellenzék a grozniji vezetés provokációjának minősítette a hírt.

Folytatódik a vizsgálat a siófoki halálugrás ügyében

A Somogy Megyei Rendőrfőkapitányság vizsgálati osztálya tovább folytatja a viszgálatot az augusztus 12-én történt siófoki, szörnyű balesettel kapcsolatban, amikor egy, a halálugrást közvetlen közelről néző nővel – húszméteres magasságban – leszakadt a vaskosár. A német állampolgárságú *Manuela Heilmair* igen súlyos sérüléseket szenvedett és a kórházba szállítás közben meghalt. Maga az ugró, az áldozat szintén német állampolgárságú barátja – akiről úgy hírlik, hogy a házában már sokszor kipróbálta a halálugrást, sőt maga is ugrómester – kisebb medencecsont-töréssel úszta meg a balesetet és azóta már haza is utazott Németországba.

A férfi úgynevezett katapult ugrást hajtott végre, ami azt jelenti, hogy a kosárhoz rögzített gumikötél másik végét a lábához erősítették, majd a kosár emelkedni kezdett. Az ugró eközben odalent kapaszkodott. Amikor a kosár elérte a csaknem húszméteres magasságot, ő elengedte a fogantyút, és a gumikötél felrántotta a magasba, ahonnan a férfi alázuhant. (A „sima ugrásnál" a kosárból veti magát a vállalkozó a mélybe, s a kötél a talaj, ez esetben a víz szintje fölött fogja meg, rántja vissza.) A balesetről egészen véletlenül egy lengyel állampolgár videofelvételt készített. Ezen látható, hogy a vaskosarat tartó drótkötél pontosan akkor szakadt el, amikor a férfi csaknem egymagasságba ért a kosárral, s az abból őt közvetlen közelről figyelő barátnőjével. Mindketten a hetven centiméteres vízbe zuhantak, a kosár a német nővel együtt össze-vissza zúzódott, a férfi viszont – csodával határos módon – saját lábán jött ki a vízből.

A darunak és a halálugráshoz tartozó, Németországból importált összes szerkezetnek szabályos működési engedélye volt, korábban az összes statikai mérést elvégezték rajtuk. Csak éppen külön-külön. A szakértők véleménye szerint a drótkötél szakadása azért következhetett be, mert éppen a katapult ugrásoknál a daru csigakerekét nemcsak függőleges, hanem oldalirányú terhelés is éri. Nem tudni viszont, hogy a drótkötél az utolsó, végzetes ugrásnál ment-e tönkre, vagy előregedett. Az utóbbi esetben, ezt a daru kezelőjének a napi ellenőrzéseknél észre kellett volna vennie, s ez esetben ellene indul majd meg az eljárás.

Ha a szerkezet minden részét megjavítják és a statikai méréseket most már együtt elvégzik, az üzemeltető föltehetően tovább folytathatja a halálugrásokat Siófokon, azzal a megkötéssel, hogy katapultugrásokra nem kerülhet sor, csupán a kosárból ugorhatnak le a vállalkozókedvűek.

Szlovén embercsempész

Hét marokkói állampolgárt akart Szlovénián át Olaszországba csempészni egy szlovén embercsempész, akit a magyar határon őrizetbe vettek – tájékoztatta szerdán az MTI munkatársát dr. Németh Róbert, a Vas Megyei Rendőr-főkapitányság szóvivője.

Az illegális határátlépési kísérlet a Vas megyei Bajánsenye–Kercaszomor térségében történt, ahol kedden reggel a határőrjárőr feltartóztatta a mikrobuszt, amelyben a marokkóiak voltak. Mint kiderült, a szlovén „útikalauzuk" 350–1000 amerikai dollárt kért fejenként a marokkóiaktól azért, hogy eljuttassa őket Olaszországba.

Az embercsempészt őrizetbe vették, s ügyét vizsgálják.

Súlyos közlekedési baleset történt szerdán 15.30-kor a Pécsről Harkányba vezető út pogányi elágazásánál. A szemtanúk szerint egy szabálytalanul előző Skoda Favorit először egy Volkswagen Polo-t szorított az árokba, majd két külföldi rendszámú gépkocsival ütközött. A karambolnak egy súlyos, és öt könnyebb sérültje van, akiket a For Life helikoptere, valamint mentőautó szállított a megyei kórházba. Fotó: Löffler Gábor

Cáfol a varsói magyar nagykövet

Engelmayer Ákos, a Magyar Köztársaság varsói nagykövete szerda délelőtt interjút adott az MTI varsói tudósítójának a Gazeta Wyborcza című napilap szombati számában róla megjelent, nagy visszhangot kiváltó cikkről. A csaknem két teljes újságoldalt betöltő írásban, amely elsősorban a nagykövet ellenzéki múltját és érdemeit méltatta, Engelmayertől idézve szerepeltek olyan állítások is, amelyek szerint a kommunisták naponta támadják őt, a liberálisok érzéketlenek a magyar kisebbségek sorsa iránt, csak a politikai konjunktúrának köszönhetően álltak ki mellettük, valójában a baloldali kozmopolitizmust képviselik.

– Kovács László külügyminiszter úr beleegyezésével, sőt sugallatára nyilatkozom – mondotta a nagykövet. A miniszter úr példátlannak minősítette, hogy egy aktív nagykövet olyan kijelentéseket tegyen, mint amilyenek a Gazeta Wyborcza cikkében szerepeltek. Ezzel tökéletesen egyetértek, annál is inkább, mert ilyen kijelentéseket nem tettem! Korábban azért nem kívántam cáfolni a cikket, mert a hét vége, és az azt követő ünnep miatt nem állt rendelkezésemre szövege. Másrészt nem akartam a miniszter úr tudta és hozzájárulása nélkül nyilatkozni a sajtónak.

Bizonyítani tudom: február 25-én több órás beszélgetést folytatott velem Grazyna Lubinska, hogy portrériportot készítsen rólam a Gazeta Wyborcza számára. Ebben nem voltak semmilyen politikai vonatkozások, s az anyag közléséhez hozzájárultam. A szerző március közepén megkeresett azzal, hogy a lap főszerkesztője ebben a formában nem akarja közölni a cikket, mert véleménye szerint abban túl kevés a politika.

Június ötödikén nálam járt a cikket kiegészítendő a riporter és Adam Michnik, a Gazeta főszerkesztője. Mintegy 2 órás beszélgetésünk során szó esett politikáról, de ez csupán háttérbeszélgetés volt. Utána megígérték, hogy jóváhagyásra megküldik a szöveget – ez nem történt meg. Azóta a szerzővel nem találkoztam.

– Hangsúlyozni kívánom – mondta a nagykövet –, hogy a cikk tudtom és hozzájárulásom nélkül jelent meg. Mindazt, amit a számba adtak az SZDSZ-ről, a kommunistákról, illetve azt, hogy nehezemre esett visszatartanom magam attól, hogy részt vegyek Walesa Mazowiecki elleni elnökválasztási kampányában, nem mondtam, s az eredeti cikkben nem is szerepelt.

– Kedden – folytatta a nagykövet – határozottan tiltakoztam Michnik főszerkesztő úrnál, aki késő délután ígéretet tett arra, hogy a manipuláció tényét beismeri, és sajnálatát fejezi ki az incidensért. Nyilván ennek nyomán jelent meg a lap szerdai számában Wojciech Maziarski kommentárja, amely elismeri, hogy hibát követtek el.

Szökésben lévő terroristák

„Carlos" letartóztatása után a figyelem azok felé a terrorista vezetők felé fordul, akiket még nem sikerült elfogni. Az AFP francia hírügynökség közölt egy listát a még szökésben lévő legkeresettebb terroristákról:

Abu Nidal, a Forradalmi Fatah Tanács vezetője, akinek lakhelye hivatalosan Irakban volt 1990-ben. Abu Nidal szervezete számos terrorista akciót követett el: a csoport két emberét a svéd rendőrség keresi, négyet pedig a francia igazságügyi hatóságok, mert 1988-ban megtámadták a görög City of Poros nevű hajót. Ennek a támadásnak 9 halálos áldozata volt. Ugyanez a csoport intézett támadást az El Al izraeli légitársaság repülőgépei ellen Rómában és Bécsben, 1985. december 27-én. Ezeknek a támadásoknak 20 halottja volt.

Abu Daud egyike az úgynevezett „Fekete Szeptember" nevű palesztin titkos szervezet életben lévő vezetőinek. Ez a szervezet felelős a müncheni olimpiai játékok során meggyilkolt 17 izraeli sportoló haláláért. Az akció 1972. szeptember 5-én történt. Abu Daudot, akinek valódi neve Mohamed Daud Audeh el-Halizi, egyes arab körök forradalmi hősnek tartják. Állítólag visszavonult az aktív tevékenységtől, miután 1981-ben megúszott egy ellene intézett merényletet.

Mohsen Sarif Eszfahani és *Ahmed Taheri*, két iráni, akit a svájci rendőrség azzal vádol, hogy 1990. április 24-én Genf mellett részt vettek Kazem Radzsavi ellenzéki vezető meggyilkolásában. 1992-ben Párizsban letartóztatták őket , de 1993. december 29–én „nemzetközi politikai okokból" Iránba toloncolták őket.

Abdel Basszet al-Megrahi és *Al-Amin Kalifa Fima*, két líbiai, akiket az amerikai és a brit igazságügyi hatóságok keresnek. Ők követték el a skóciai Lockerbie város fölött a hírhedt Boeing-repülőgép elleni merényletet, amelynek során 270 ember halt meg.

Négy iráni, akiket az idén július 18-án *Buenos Aires*-ben a zsidó szervezet székház elleni merénylet elkövetésével vádolnak. A merényletnek 95 halálos és 159 sebesült áldozata volt. A négy iráni: *Ahmed Falszafi, Mavasz Golamreza, Akbar Parvares* és *Abbasz Zarrabi* valószínűleg tettese a Buenos Aires-i izraeli nagykövetség ellen 1992-ben elkövetett bombamerényletnek is. Akkor 30-an haltak és 200 sebesültek meg.

Imad Mugnije libanoni Hezbollah-vezető, aki az izraeli titkosszolgálat szerint az Izrael elleni merényletek szervezője. A Sunday Telegraph című brit lap szerint ő követett el két merényletet Londonban is a múlt év júliusában. Az Egyesült Államok hatóságainak bizonyítékai vannak arról, hogy ő a felelős a libanoni amerikai nagykövetség ellen 1983-ban elkövetett bombatámadásért is.

Szeretne
PÉCS SZÉPE
lenni 1994-ben?
A **Pécsi Napok** ékességeként szeptember 23-án megrendezésre kerül a város hivatalos
Szépségversenye.
Résztvevői lehetnek mindazon hölgyek, akik 1994-ben betöltik 17. életévüket és állandó vagy ideiglenes pécsi lakosok.
Jelentkezés írásban vagy személyesen a PÉCSI CSALÁDI INTÉZETNÉL Váradi Antal u. 11. (házasságkötő terem) Telefon: 312-834
HATÁRIDŐ: AUGUSZTUS 25.
A jelentkezésnek tartalmaznia kell:
önéletrajzot,
2 db fényképet
(arckép és egész alakos)
1 db felbélyegzett válaszborítékot.

Kakas Edit
az 1990-es szépségkirálynő
már ismeri a győzelem örömét

HATVANY LAJOS MÚZEUM HATVAN KOSSUTH TÉR 2.
Levélcím: 3001 Hatvan Pf.: 51.
Telefon: 37/ 341-012

Tisztelt Hölgyem/ Uram!

1994. november 18-án 10 órai kezdettel a hatvani **Hatvany Lajos Múzeum** szakmai tanácskozást szervez

Múzeum és kortárs képzőművészet

címmel

Elhangzó előadások:

Európai múzeológia /**Zwickl András**, MNG/
A Ludwig gyűjtemény /**Szipőcs Krisztina**/
Szerzeményezés az MNG-ben /**Szücs György**/
Új szerzemények /**Novotnyi Tihamér**, Szentendre/
A dunaújvárosi Modern Művészeti Múzeum /**Sasvári Edit**, Székesfehérvár/
Műgyűjtés és múzeum /**Vörösváry Ákos**, Bp./
Munkamegosztás az intézmények között /**Kocsis István**, Hatvan/
A múzeumról /**Vécsi Nagy Zoltán**, Hatvany L. Múzeum/

Felkért hozzászólók:

Arató Antal /Székesfehérvár/
Incze László /Kézdivásárhely/

A szakmai előadásokat kötetlen beszélgetés követi, a vita levezetője **Szücs György**.
A tanácskozás helyszíne az **Ady Endre Városi Könyvtár és Közösségi Ház nagyterme**
/Hatvan Kossuth tér 3./.

A konferencia alkalmából **itt emlékezünk egy tárlattal a 10 éve elhunyt Korniss Dezsőre,** grafikáiból válogatva.

A rendezvény zárásaként, délután 4 órakor a Múzeum kiállítótermében /Kossuth tér 13./ nyílik az

Új szerzemények 1990-94.

című képzőművészeti kiállítás

Kérjük jelenlétével tisztelje meg rendezvényeinket.

Hatvan, 1994. október 31.

Tisztelettel:

Hatvany Lajos Múzeum * HATVAN *

Horváth László
múzeumigazgató

KORNISS Dezső

KORNISS Dezső

M. Hírlap 1994. aug. 18.
13

Korniss Dezső magángyűjteményben

Tegnap volt tíz éve, hogy Korniss Dezső — hetvenhat éves korában — meghalt. Egyik legjelentősebb huszadik századi festőnknek ez alkalomból állít emléket a pécsi Művészetek Háza, amelynek egyik törekvése, hogy a nagyközönség számára is hozzáférhetővé, megismerhetővé tegye a gyűjtők tulajdonában lévő műalkotásokat. A tegnap Keserű Ilona által megnyitott tárlat képei is egy magángyűjteményből származnak. Dr. Merics Imre tormási állatorvos évtizedek óta vásárolja a képzőművészeti alkotásokat, az egyik legjelentősebb gyűjtemény az övé. Régi tisztelője volt Korniss Dezsőnek, talán ennek köszönhető, hogy a művész minden alkotói korszakát képviseli néhány mű. A látogató Korniss hatvan grafikájában, kollázsában, tusrajzában, olajfestményében gyönyörködhet mától egészen szeptember hatodikáig — természetesen a pécsi Művészetek Háza Tetőtéri Galériájának hivatalos nyitvatartási idejében.

, 70-71, 85, 86, 88

63-64

, 77, 85, 87, 89

Dezsö Korniss, Budapest, 1955

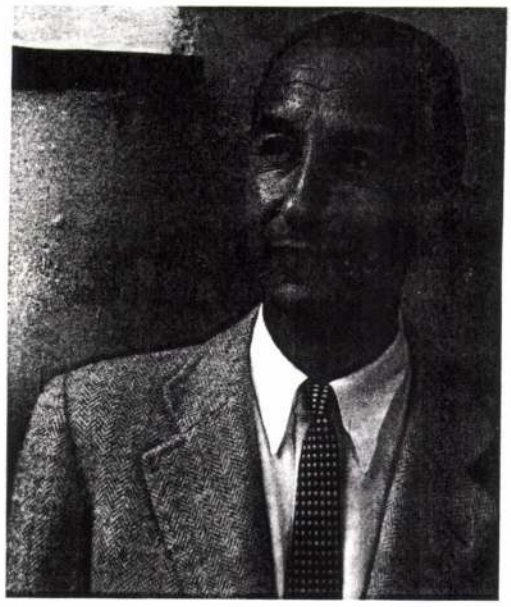

Dezsö Korniss in den Niederlanden, Amersfort, 1958

Dezsö Korniss, Budapest, 1974

Dezsö Korniss, "Pinselzeichnungen I.-II.-III.", 1964, Aquarell auf Papier

sich vor die schwere Entscheidung gestellt, auszuwandern oder erneut in die „innere Emigration", die er schon jahrelang gekannt und erlebt hatte, zurückzukehren. Sein Freundeskreis wurde zerschlagen, einige Kollegen und Freunde sind noch im Dezember 1956 ins Ausland gegangen, einige sind gestorben oder für Jahre verschwunden, wieder andere wurden ins Gefängnis gebracht. So blieb Korniss allein und isoliert. Nach langer Wartezeit erhielt er 1957 die Auswanderungserlaubnis in die Niederlande. Er fuhr nach Amersfort, wo seine Schwester seit mehr als dreißig Jahren lebte, und versuchte sein Leben neu zu beginnen, doch die Einsamkeit und Isolation verhinderten die Entfaltung einer neuen schöpferischen Periode. Korniss unternahm mehrere Reisen nach Paris und Köln, besuchte die Weltausstellung in Brüssel, besichtigte verschiedene Museen, die er seit langem nicht gesehen hatte, doch für die eigene Arbeit brachte er keine Energien oder Bereitschaft auf. Obwohl er von der Kunstausstellung der Brüsseler Weltausstellung, wo er erstmals Bilder von Jackson Pollock und Mark Tobey sehen konnte, Bestätigung und neue Impulse erhielt, war die seelische, emotionelle Belastung zu schwer, um ihn arbeiten zu lassen. Nach einer schweren Krise entschied er sich, trotz der Warnung seiner holländischen und französischen Freunde, nach Ungarn zurückzukehren. Im Zug, an der österreichisch-ungarischen Grenze, welche wieder als „Eiserner Vorhang" diente, war er der einzige Passagier, der von Wien nach Budapest fuhr. Korniss wußte bereits, daß er für eine gewisse Zeit nicht mehr ins Ausland werde reisen dürfen, er war aber nicht darauf vorbereitet, eine völlig neue, schwierige Situation in Budapest vorzufinden. Die Jahre von 1959 bis etwa 1964 waren für ihn die schwerste Probe seines Lebens. Völlige Isolation, totale Ablehnung von der Seite der „offiziellen" Kultur, keine Freunde, keine Kollegen, die seine Kunst mit Interesse und Verständnis verfolgen oder bestärken konnten, und eine weitaus schlechtere materielle Situation als in den fünfziger Jahren.

Diese Periode war für Korniss die Zeit der Einsamkeit, während der er ausschließlich für sich selbst arbeitete. Aus dem Jahr 1962 stammt das große „Silber-Grün" Bild, das eine Zusammenfassung und Erweiterung seiner malerischen Konzeption dokumentiert. Daneben entstanden etwa zwanzig kleine Bilder, meist zweifarbig, aber auch viele monochrome Bildtafeln, die eine Gegenposition zum großen Bild darstellen. Die innerstädtische Wohnung von Korniss war zugleich sein Atelier, in dem er das große „Silber-Grün" Bild an die Wand genagelt hatte, als eine virtuelle „kosmische" Raumvision des Weltalls, in dem der Mensch hilflos und verloren den überwältigenden Kräften der Geschichte und ihrer Gesetzmäßigkeiten gegenübersteht.

Die künstlerische Entwicklung dieser Jahre zeigt zwei, sich zeitlich parallel entwickelnde Linien: einerseits die Fortsetzung der radikalen, reduktivistischen Bilder der dualen Farbfelder, anderseits eine poetische, mit Emotionalität belastete, sehr intime Thematisierung des Erlebnisses der Einsamkeit, Verlorenheit und In-Sich-Geschlossenheit

Ihre Verhältnisse bestimmen die Bedeutungsstruktur des Bildes. Das Zusammentreffen der zwei Farbfelder wird als dramatischer Akt, als grundlegendes, fundamentales Ereignis – in der Bildwelt – interpretierbar. Es gibt keine Spuren von anderen Ereignissen, das ganze optische Erlebnis ist auf diesen einzigen Akt reduziert: dieser ist das fundamentale Geschehen, mit dem wir uns auseinandersetzen müssen. Diese verabsolutierte Ausschließlichkeit verleiht dem Bild eine ungewöhnliche Radikalität und eine metaphysische Dimension, die das Bild (oder das Bildobjekt) in ein Meditationsobjekt transponieren. Meditation über das Fundamentale: Meditation über das wichtigste Ereignis, das uns in unserem Wesen und Sein betrifft, das unser Leben und Schicksal grundlegend determiniert, das unsere Lebensbahn und weltanschauliche Entwicklung bestimmt. Dieser Aspekt der Kunst von Korniss zeigt eindeutig die Auswirkung des Existentialismus und der Auseinandersetzung mit der gnostischen Lehre. Das Bild ist in diesem Zusammenhang die Visualisierung eines philosophischen Themas; das Bild fungiert also als „Abbildung" von etwas Nicht-Sichtbarem, als „Abbildung" eines geistigen Erlebnisses. So wird der Akt der „Abbildung" auch zum Akt des „Sichtbarmachens" umfunktioniert. Die Abbildung von etwas Unsichtbarem impliziert zugleich einen Prozeß des Bewußtmachens. Dies ist die Mission des Bildes in diesem Zusammenhang. Das Bild ermöglicht uns, mehr über unseren fundamentalen Zustand zu erfahren.

Anderseits stellen Korniss' bichrome Bilder die Problematik des Bildobjekts als „realer Gegenstand" zur Diskussion. Korniss betont die physischen Qualitäten des Bildobjektes, dessen Körperlichkeit, Materialität, dessen physische Dimensionen; er versucht, das Bildobjekt von traditionellen Vorstellungen zu befreien. Diesen Aspekt seiner Bemühungen in den Jahren von 1954 bis 1956 hat die damalige Kritik (also die Intellektuellen der „inneren Emigration") kaum wahrgenommen.

Korniss versuchte, die Problematik der Beziehung zwischen Bedeutung und Gegenstand zu thematisieren. In diesem Zusammenhang muß man feststellen, daß er der erste Künstler in Ungarn war, der diese Expansionsmöglichkeit des Objektes reflektiert hat. Seiner Auffassung nach gab es keine relevanten Inhalte mehr, es blieb im Prinzip nur ein einziges Erlebnis: das Erlebnis der Leere. Die bildende Kunst hat die Möglichkeit, nicht faßbare, nicht sichtbare Erfahrungen, also spirituelle, geistige, intelligible Kontexte zu visualisieren. Die Vermittlung dieser Inhalte ist durch die Erstellung gewisser Objekte möglich, die als Gegenstände die „Lücke" nach dem Verschwinden des Bildes (mit seiner ehemals mimetischen, abbildenden Funktion) wieder füllen. Korniss versuchte, Gegenstände zu schaffen, die in ihren physischen Qualitäten (Farbigkeit, optische Sensationen, usw.) diese „Lücke" demonstrieren und gleichzeitig auffüllen.

Die bichromen Bilder betrachtete er als reale Gegenstände, die ein provokatives Verhältnis zu ihrer Umwelt, zu ihrer gegenständlichen Umgebung herstellen. Diese Provokation sollte dazu führen, daß der Betrachter die scheinbar „funktionslosen" Gegenstände (Bilder, die dem Illusionismus huldigen; bemalte Oberflächen, die keine Referenz und keine Verbindung mit der sichtbaren Welt, aber auch keine Verbindung mit einer geistig konstruierten Welt – wie die der Konstruktivisten – aufweisen; Bilder, die scheinbar gar nichts thematisieren, die ohne Thema bloß „leer" geblieben sind) mit verschiedenen Funktionsmöglichkeiten vergleicht und so die Funktionslosigkeit im traditionellen Sinne erkennt. Die Funktion der Objekte erfüllt sich darin, daß sie den Inhalt nicht mehr im Bild – das heißt, nicht in der fiktiven Bildwelt der mit Farbe gestalteten Bildoberfläche – konzentrieren, sondern in der Beziehung zwischen Bildobjekt und anderen Gegenständen der Umgebung lokalisieren. Das Bildobjekt bleibt „inhaltslos", die Bildoberfläche bleibt „inhaltsfrei", weil der Inhalt erst in der Beziehung zwischen Bildobjekt und den „realen" Objekten entsteht.

In diesem Zusammenhang ist das Bildobjekt ein „metaphorischer" Gegenstand, der an die Stelle des – kulturhistorisch unmöglich gewordenen – Bildes gestellt wurde. Es gibt kein Bild im klassischen Sinne mehr, weil die Verkörperung des Inhaltes unmöglich geworden ist: das Bild mit seiner sinnlichen Form als Verkörperung des Inhaltes verschwindet. Das neue Bild, das „inhaltslose" Bildobjekt stellt sich als Ersatz des Bildes vor und füllt die entstandene Lücke aus.

In diesem Sinne ist das Bildobjekt die Visualisierung einer Allegorie, die sich auf den kulturgeschichtlichen Zustand der Kunst bezieht. Die Herausforderung, die durch das Verschwinden des Bildes, bzw. des Bildinhaltes, als visualisierbare Bedeutung entstand, führte Korniss dazu, die Allegorie des Verschwindens ins Zentrum seiner Kunst zu stellen.

Im Herbst 1956 und in den Tagen des Aufstandes hörte Korniss auf zu malen. Nach der brutalen Niederschlagung der demokratischen Kräfte sah er

Die Gruppe „Neue Progressive Künstler". Gruppenbild an der Budapester Akademie der bildenden Künste, Budapest, Herbst 1928.
Von links nach rechts, vorne: Béla Veszelszky, Georg Kepes, Alexander Trauner; hinten: zwei Freundinnen und Dezsö Korniss

Französischer Personalausweis für Dezsö Korniss, Paris, 1932

Dezsö Korniss in seinem Atelier in der Innenstadt Budapest, Herbst 1948

nicht Mitglied des Künstlerverbandes war, nicht ausstellen konnte. Dennoch blieben seine Arbeiten einem engen Kreis von Schriftstellern, Dichtern, Architekten, Musikern, Künstlern, aber auch weiteren „andersdenkenden" Intellektuellen unterschiedlichster Berufe nicht unbekannt. Für die Entstehung der Philosophie seines Reduktivismus spielte diese geistige Umgebung und die direkte Wirkung von Literaten, vor allem von einigen Dichtern, eine ganz bedeutende Rolle. Dezsö Korniss war, obwohl er zwischen 1950 und 1955 keine Ausstellungsmöglichkeiten in den staatlichen Institutionen hatte, in der „Parallelkultur" der Budapester Intellektuellen eine berühmte Persönlichkeit und präsentierte seine Arbeiten in verschiedenen Atelierausstellungen. Es gab in diesen Jahren eine permanente Diskussion, eine Auseinandersetzung mit ästhetischen, philosophischen und moralischen Fragen. Diese inspirierende geistige Umgebung und Herausforderung prägte das Leben und die künstlerische Tätigkeit der Avantgardisten in hohem Maße. In diesem Kreis traf Dezsö Korniss mit dem Dichter Janos Pilinszky zusammen, der sein Interesse für den Existentialismus weckte. Ein anderer Kreis, zu dem auch der Maler Bela Veszelszky gehörte, machte Korniss mit der Budapester Schule des Gnostizismus bekannt. Diese intellektuellen Anregungen und seine Lebenserfahrung in den vierziger und den frühen fünfziger Jahren lenkten seine Kunstauffassung endgültig in die Richtung einer radikal reduktivistischen Kunst, wobei das Kunstwerk als Meditationsobjekt über Existenzfragen, über die individuelle Entscheidung und über die Freiheit beziehungsweise den Verlust der Freiheit galt.

Die erste Serie von zwei- und dreifarbigen Bildern entstand zwischen dem Frühling 1954 und dem Herbst 1956. Diese Arbeiten sind programmatische Bilder, mit denen Korniss seine neue Auffassung der radikalen Gegenstandslosigkeit und „Themenlosigkeit" demonstrieren wollte. Das totale Verschwinden der Motive und der konventionellen Themen machte das Bild zum Vermittler des Erlebnisses der Leere. Der Bildinhalt wurde auf die, vom Künstler als allgemeinen Zustand erlebte Leere reduziert. Dadurch wurde das Bild paradoxerweise in einen Gegenstand der Gegenstandslosigkeit umgedeutet: das Bild als Gegenstand ist die physische Verkörperung der Gegenstandslosigkeit, der Körperlosigkeit, der Leere. Um diese Leere visualisieren zu können, versuchte Korniss, die zur Verfügung stehenden Mittel zu überprüfen beziehungsweise mit neuen Bedeutungen zu besetzen. Dabei blieb er immer im Rahmen des Bildes, das heißt im Rahmen der – von der zweidimensionalen Bildoberfläche determinierten – Gestaltungsmöglichkeiten. Mit anderen Worten: Korniss experimentierte nie mit den Möglichkeiten des „all-over-effects" (der in der amerikanischen post-painterly-abstraction so ausschlaggebend war): er blieb immer den europäischen Traditionen des „geschlossenen" und „begrenzten" Bildes, also den Traditionen der „vom Zentrum nach außen" aufgebauten Bildstruktur treu.

Die ersten bichromen Bilder zeigen ganz deutlich, daß die Oberfläche gleichzeitig als fiktiver Raum und als mit Farbe bearbeiteter Bildgegenstand fungiert. Diese Ambivalenz der Bedeutung führt zu zwei Interpretationsmöglichkeiten. Einerseits sind die Bilder „Abbildungen" einer Vision des menschlichen Zustandes im metaphysischen Sinne, sie sind also „Inhalt" bergende Bildoberflächen, deren Bedeutung gerade der Verlust des Inhaltes ist. Die Bilder thematisieren mit rein malerischen Mitteln die „Themenlosigkeit", besser gesagt, das Verschwinden der Themen als relevante Bildinhalte. Die Leere wird zum Thema erhoben; dies wird durch die intensivierten Farben und durch die bildnerische Spannung visualisiert. Die Eliminierung der strukturierten Form im klassischen Sinne führt zur Überbewertung der verbliebenen Bildmittel, vor allem der räumlichen Aufteilung als Grundstruktur und der Farbe als optischem Grunderlebnis. Diese beiden Gestaltungsmittel werden als ausschließliche Bedeutungsträger in den Vordergrund gestellt.

Lóránd Hegyi

DIE UMFUNKTIONIERUNG DER GEGENSTANDSLOSIGKEIT UND DAS NEUE BILDOBJEKT

Dezsö Korniss – Abstrakte Bilder 1954-1984

Das im Frühling 1954 in der Budapester Wohnung von Dezsö Korniss entstandene erste bichrome Bild (Blau-Orange I) war gleichzeitig die Fortsetzung einer – 1932 vorläufig beendeten – Entwicklungslinie der geometrischen Abstraktion und ein radikaler Neubeginn ohne Vorbilder und Voraussetzungen in Ungarn. Das kleine Bild besteht aus zwei mit intensiven Farben bemalten Farbfeldern, welche die Bildoberfläche horizontal in zwei Kompartimente aufteilen. Kein Bildzentrum und keine Peripherie; kein Vordergrund und kein Hintergrund, keine gefüllten und keine leeren Flächen, nur zwei Farbfelder, die frei und unbegrenzt in alle Richtungen verlaufen. An der Grenzlinie zwischen den beiden Farbfeldern entsteht eine Spannung, die, weil es sonst keine Konfrontationsmöglichkeiten gibt, eine außerordentliche Dimension gewinnt. Die Begegnung der beiden Farbfelder spielt sich als ein dramatischer Akt ab: alle anderen bildnerischen Aktivitäten und Strukturierungen sind eliminiert, und gerade durch diesen radikalen Reduktivismus werden die nebeneinandergestellten Farbfelder und ihre Begegnung als elementares Erlebnis erfaßbar. Aus der Bewegungslosigkeit entsteht die Aktion, aus der zeitlosen Ruhe die Spannung, aus der Auseinandersetzung mit dem optischen Phänomen eine meditative, philosophische Suche nach Wesen und Wahrheit.

Diese konsequente Ablehnung aller bisherigen kompositorischen Modelle, diese radikale Ablehnung der konventionellen bildkonstituierenden Prinzipien waren beispiellos in der ungarischen Kunst, in der einerseits die expressiv-realistischen Tendenzen von unterschiedlicher Prägung, anderseits die konstruktivistischen, rationalistischen Tendenzen dominierten. Korniss hat mit der konstruktivistischen Tradition der geometrischen Abstraktion gebrochen, obwohl er zu einem der bedeutendsten Nachfolger von Lajos Kassák in den zwanziger Jahren gehörte. Korniss' geometrisch-abstrakte Kompositionen zeigten die direkten Auswirkungen des russischen Suprematismus und Prounismus auf, waren aber gleichzeitig ganz stark von der „Bildarchitektur" Lajos Kassáks beeinflußt. Als Mitbegründer der Avantgarde-Gruppe „Neue Progressive Künstler" (von 1928 bis 1931) entwickelte er Ende der zwanziger Jahre eine eigene Methode, welche die geometrische Abstraktion mit dem Collage- und Montage-Prinzip verknüpfte. Als Vorbild diente die Proun-Kunst von El Lissitzky, obwohl Korniss immer unter dem Einfluß von Lajos Kassák und Kasimir Malewitsch gearbeitet hat. Die Mitglieder der „Neuen Progressiven Künstler" versuchten in ihrer Arbeit den – eine neue Gesetzlichkeit und ein neues Wertsystem demonstrierenden, rationalistischen, mit quasi-wissenschaftlichen Methoden operierenden – Konstruktivismus mit gesellschaftskritischen, politischen Inhalten zu verbinden. Der agitative, thematische Charakter und das Konstruktionsprinzip gingen Hand in Hand; das Kunstwerk fungierte gleichzeitig als „Demonstrationsobjekt" einer neuen Weltanschauung, einer neuen Lebensbetrachtung und als Funktionsbestimmung der bildenden Künste, aber auch als Ergebnis visueller Recherchen der Gesetzmäßigkeiten konstruktiver Formgestaltung.

Als Korniss 1954 zur Abstraktion zurückkehrte, gab es keine Perspektiven einer optimistischen, auf gesellschaftliche Utopien gerichteten, rationalistischen, geometrisch-abstrakten Kunst. Die Abstraktion hatte eine völlig andere Bedeutung: der meditative Charakter des Kunstwerkes wurde stärker betont, die Konstruktion als Sinnbild eines neuen Wertsystems war total verschwunden, und die großen, tiefgreifenden Existenzfragen bestimmten den Bildinhalt. Die „Themenlosigkeit", Bewegungslosigkeit, Formlosigkeit und Zeitlosigkeit im Bild schufen eine völlig reduzierte, entleerte Bildwelt, in der die kleinsten visuellen Ereignisse ontologische und existentielle Fragen thematisierten.

Das Entstehungsjahr des ersten bichromen Bildes hat kulturgeschichtliche Bedeutung: ein Jahr nach dem Tode Stalins, zwei Jahre vor dem demokratischen, antistalinistischen Aufstand von 1956. Dezsö Korniss lebte in dieser Zeit in einer eigenartigen „inneren Emigration", wie auch viele andere Vertreter des Modernismus in Ungarn. Er führte das typische „Doppelleben" einer schöpferischen Persönlichkeit der alternativen Kulturszene: er arbeitete für ein geringes Gehalt, halbtags, im Budapester Marionettentheater, und malte nachmittags zu Hause seine abstrakten Bilder, die er, weil er

REDUKTIVISMUS

Abstraktion
in
Polen Tschechoslowakei Ungarn
1950 - 1980

MUSEUM MODERNER KUNST
STIFTUNG LUDWIG
WIEN
im
Museum des 20. Jahrhunderts

7. Mai - 21. Juni 1992

KOLNISS Donat

Dezsö Korniss mit seinem Freund und Sammler Peter Korjürek, Budapest, 1961

des Individuums. Diese zweite Tendenz führte auch zur Rückkehr zu den mehr oder weniger traditionellen Formen des Bildes, wobei die Bildtafel wieder als Ort der „Abbildung" – von nicht sichtbaren, aber auf einer emotionell-geistigen Ebene existierenden Inhalten – fungiert. Die mit silbernen und weißen Farbtönen bearbeiteten Bildoberflächen bieten eine Vision des Kosmos dar. Die Unendlichkeit des Raumes, die Zeitlosigkeit der Existenz, die Bewegungslosigkeit und die totale Abwesenheit jeglicher menschlicher Aktivität bestimmen das Grunderlebnis dieser Bilder. Der Mensch ist völlig allein in dieser „kosmischen Wüste", es gibt keine anderen äußeren Momente, die ihm „helfen" oder die etwas aufzeigen können: die Verantwortung und die Entscheidung liegt bei ihm allein. Resignation und Mystizismus, Einsamkeitsgefühl und introvertierte Suche nach dem Ich füllen diese kleinen Bilder mit Spannung und Kraft.

Für Korniss war die fundamentale Frage die gleichzeitig moralische und ästhetische Fragestellung: Wo liegt die Entscheidung? Beim Individuum, das für die Freiheit der Entscheidung einen hohen Preis zahlen muß, nämlich die Einsamkeit und die Last der individuellen Wahl und Entscheidung; oder bei einem Gott oder auf unbewußten, die Bahnen der menschlichen Entwicklung bestimmenden Ebenen? Die Entscheidung, die im Chaos eine relevante, intellektuelle Struktur erstellt, die der Formlosigkeit eine kohärente, von innen bestimmte Form gibt, die das Leben zu einem sinnvollen Geschehen macht; diese Entscheidungsmöglichkeit steht im Zentrum der Fragestellung von Korniss. Deswegen sind die ästhetischen und moralischen Fragen in seiner Kunst voneinander völlig untrennbar, deshalb kann man seine Bilder nur im Kontext der ethischen Aspekte authentisch betrachten. Wie er das große Bild aus dem Jahr 1962 neben die vielen kleinen, mono- und bichromen Bilder stellt, zeigt sehr prägnant den Zusammenhang zwischen den ästhetischen und den ethischen Fragen. Das große Bild „Silber-Grün" zeigt die Vision des unendlichen Raumes – ohne jede Möglichkeit, eine rationale Struktur zu konstituieren – auf. Der Betrachter kann zwischen zwei Positionen entscheiden. Einmal ist er der Betrachter, der die vom Künstler formulierte und mit malerischen Mitteln artikulierte Vision wie eine „Abbildung" sieht; er steht also „außerhalb" der fiktiven Welt des Bildes, seine Position ist eine sichere, vom Bild unabhängige. Die Vision der Zeitlosigkeit, Unendlichkeit, der unfaßbaren Tiefe zeigt sich wie durch ein Fenster. Das Bild funktioniert hier als Tafelbild, mit seiner tradierten Abbildungsfunktion; nur ist das Objekt der Abbildung das Erlebnis und die Einfühlung geworden.

Die andere Möglichkeit wird dann klar, wenn man die zahlreichen kleinen Bilder neben das große Bild stellt. Die kleinen Bilder beinhalten immer eine Proposition für eine mögliche Strukturbildung. Sie formulieren prinzipielle Vorschläge, die sich alle auf die grundlegende Entscheidung der Raumaufteilung als prinzipiellen Akt beziehen. Die kleinen Bilder verkörpern die ethische Wahl, als Prinzip der Freiheit, als fundamentale Selbstbestimmung des menschlichen Wesens. Die Wahl wird als kosmische, universelle, allgemeingültige Entscheidung erkennbar: sie verkörpert die Aktivität gegenüber der totalen Abhängigkeit und Passivität, die im Zustand des „Nichts" erscheint. Die zwei Aspekte des „Nichts" werden hier thematisiert: einerseits das „Nichts" als moralisch nicht akzeptabler Zustand, und anderseits das „Nichts" als objektiver, unauflösbarer, allgemeingültiger Zustand der Existenz, die keine Ziele und keine Entwicklung, keine Vergangenheit und keine Zukunft kennt, nur die ewige Gleichzeitigkeit und Unveränderbarkeit.

Jede bildnerische Veränderung der Grundstruktur, jede Linie, die sich in den undefinierten und undefinierbaren Raum einschreibt, jede Bildung eines Bildzentrums, das seine Umgebung in einer hierarchischen Struktur zu organisieren versucht, ist eine gleichzeitig ethische und ästhetische Stellungnahme, die einerseits die Macht der Dinge, anderseits die Aktivität des frei wählenden, aber immer allein entscheidenden Individuums manifestiert. In der Beziehung zwischen dem großen, als kosmische Vision des unendlichen, zeitlosen, uninterpretierbaren Universums dargestellten Bild „Silber-Grün" und den kleinen, mono- und bichromen Bildern kristallisiert sich eine sehr kohärente ästhetische Welt, wobei die Größe des Bildes und die Farbigkeit beziehungsweise die Bearbeitung der Oberfläche das weltanschauliche Modell impliziert. Die Entstehung der minimalen bildnerischen Struktur als Prozeß und als Ergebnis einer Entscheidung wird als Metapher gedeutet: die Strukturierung wird mit der totalen Strukturlosigkeit konfrontiert, um dadurch die Chance der selbstbestimmten Entscheidung aufzuzeigen.

Im Spätwerk von Dezsö Korniss, in den Jahren zwischen 1970 und 1984, kehrt der Maler zu seiner frühesten schöpferischen Periode und ihren Wurzeln im russischen Konstruktivismus und Suprematismus zurück. Seine geometrisch-abstrakten Bilder dieser späten Jahre wiederholen die typischen Motive von Malewitsch, vor allem das Kreuzmotiv, das für Korniss zu einem allgemeingültigen Emblem geworden ist. Die letzte Bilderserie, die er zwischen 1972 und 1979 gemalt hat, formuliert eine Reihe von Variationen dieses Motivs. Er selbst hat diese Bilder zugleich als „Hommage à Malewitsch" und als eine subjektive Suche nach relevanten bildnerischen Metaphern verstanden. In der Tat, diese kleinformatigen, geometrisch-abstrakten Bilder waren eine späte Zusammenfassung und ein Abschluß seiner ästhetischen Auffassung, die sich vom optimistisch-rationalistischen Konstruktivismus bis zur existentialistisch-pessimistisch-resignierten Gegenstandslosigkeit entwickelt hatte und die immer eine Suche nach der Identität des neuen Inhaltes und nach der – von immanenten Gesetzmäßigkeiten und kulturgeschichtlichen Aspekten bestimmten – perfekten Form war. Die Form war für ihn immer ein fundamentales Moment, welches sich als visuelle Manifestation einer Weltanschauung kristallisierte.

gadja azt. Csak a tényekre figyel, de számára tény a gyengeség, az önáltatás, a hazugság is. A megváltók szemében éppen miatta nem megy előre a világ – ő azonban mikroszkópja fölé hajolva csak mozgást lát, irányokat nem. Szerinte az önáltatástól kába hangya-lét önmozgását segíteni kell, nem pedig halálra bénítani, mint teszik azt a Gregers-féle világboldogítók. A doktor talán boldogtalan, de ezt bőséges reggelivel és néhány üveg borral jól elviseli.

Ők nem változnak, vitájuk lezáratlan. Kettejük között hever az áldozat, ők pedig mint gombostűre tűzött érdekes példány felett folytatják életidegen párbeszédüket. A drámaírók többsége itt megáll: két összebékíthetetlenül szembenálló pólus konfliktusa, és köztük az áldozat – drámának ez elég. Csakhogy Ibsen tudja, hogy a lényeg éppen az, ami az elvek közé szorul – legyen az mégoly kisszerű és gyarló, mint például Hjalmar Ekdal fotográfusnak és családjának története.

Gregers persze nem sokra tartja ezt a hazugságból és álmokból épített családi fészket, és igaza van, neki „elvileg" mindig igaza van: ha jobban megpiszkáljuk a család múltját, lefoszlik a jelen harmóniája, kiderül az igazság. És van-e szentebb az igazságnál? Az öreg Ekdal (Győry Emil) szenilis vénember, megy és megtömi pipáját, ezt mondja, de titkon konyakot vedel, néhány szánalmas karácsonyfa közt nyulakra vadászik a padláson, büszkén lóbálja a megnyúzott zsákmányt, és elégedetten vihog, pedig az az igazság, hogy mindene elveszett, erdeje is, önbecsülése is. Hedvig (Szentendrei Angéla), a tizennégy éves kamaszlány rajongva csügg apján, elvégzi helyette a retusálást, és rézmetszésről, rajzolásról álmodik, de az igazság az, hogy lassan meg fog vakulni, ezt a betegséget örökölte apjától. Mert az is igaz, hogy apja minden valószínűség szerint a látását hamarosan elveszítő öreg Werle (Kátay Endre). Erről anyja (Spolarics Andrea) hallgat. Terített asztala mellől nézve úri feleslegességek az elvek, hiszen az élet a mindennapok apró tényeiből épül. Az asszony a kép fölé hajol és gondosan retusál, lusta örömmel adja át magát a pillanatnak, múlt és jövő horizontja számára lezárul a mai kiadások feljegyzésével és a holnapi reggeli eltervezésével. Szinte lényege meghosszabbítása a kés, a tányér, az asztal, és miközben együgyű határozottsággal megterít, olyan ártatlan természetességgel néz a világra, hogy elhisszük: nem az a lényeg, férje elmegy-e a háztól, hanem az, nem felejti-e feltenni sálját, kalapját. A férfi pánikban van: kalapját nem találja, egyáltalán, elveszíteni látszik azt a helyet, ahol eddig otthon tudhatta magát. Menekült a vendégségből, hol karótnyelt görcsben, merő feszültségben, megaláztatásként élt meg minden pillanatot. De volt hová menekülnie: várta a házikabát, várta a padláson titkon nevelt vadkacsa és várta a család. Egyik oldalon tehát az otthon, másikon a nagybetűs Igazság. Köztük billeg zavarodottan Ekdal fotográfus. „Egy olyan ember, mint én...", motyogja elesetten, és próbál „felnőni" barátjához, az elvek emberéhez, „majd útközben veszek egy kalapot", tervezi, de büszkesége elillanóban, már viszszafordult az ajtóból, az asztalnál ül, kávét kortyol, vajaskenyeret majszol. És a reggelivel szemben barátjának sincsenek érvei, Ekdal menthetetlen. Kérdés, meg kell-e őt menteni.

Bérczes László

A HATVANAS ÉVEK MŰVÉSZETE

Egy korszak hűlt helye

Intenzív képi élményt, a hatvanas évek képi sűrítményét vártam ettől az első összefoglaló bemutatótól, amelyre már nem nehezedett semmiféle, művészettörténeti megfontolásoktól idegen nyomás. És mégis zavarosra sikeredett, eltorzítja és meghamisítja azt a korszakot, amelyet egymással összeegyeztethetetlen szempontok szerint mutat be.

Lehetett volna kiállítást rendezni azzal a címmel: *A hatvanas évek a Magyar Nemzeti Galéria gyűjteményében,* s akkor a torzkép egyúttal a hivatalos műgyűjtés pontos képét adta volna. Vagy raktárba lehetett volna hordani a Galéria állandó kiállításának teljes anyagát, és megtölteni az összes termet a hatvanas években készült művekkel, ha valaki ennek értelmét látja, a Vásárhelyi Iskolától a szocreálból kimosakodók 1960 és 1969 között készült munkáiig mindennel. De tudják a rendezők – hiszen 1970–1971-es műveket is kiállítanak –, hogy a *hatvanas évek* szókapcsolatnak önálló jelentése van, csak nem döntötték el, mi. Pedig a művészettörténet háziszótárában ez elég pontosan körülhatárolható. Aminthogy *ötvenes évek*en az 1949 és 1956 közötti szocreált értjük (és nem az ugyanezen naptári években készült Gadányi, Vajda Júlia, Czóbel stb. műveket), úgy *hatvanas évek*en mindenekelőtt annak az akkor pályakezdő nemzedéknek az 1970–1972-ig készült műveit, amelyek nyitást és megújulást jelentettek a magyar művészetben; s mellettük a korszak olyan nagy magányos egyéniségeit, akik ekkor alkották főműveiket, mint például Kondor Béla, Bálint Endre, Ország Lili.

Hogy a kiállítás hangsúlya hova essék, azt eldönti az, mennyire egyedülálló a magyar művészet történetében az ilyen kirobbanó tehetségű, nagyformátumú egyéniségektől népes generáció színrelépése. Különösen, mivel fiatalságuk egybeesett egy történelmileg is ifjúsági pillanattal, a remény utolsó hiteles korszakával. Ha a rendezők nem emlékeznének mindenre, elolvashatják saját katalógusuk néhány művészinterjújában, tanulmányában, de érzékelhetnék a műveknek abból a máig ható sugárzásából, amely csak kivételes alkotói korszakok sajátja. Olyan ritka pillanatoké, amikor egy generáció véletlenül időben érkezik, és nem is tehet mást,

mint hogy rögzíti, pontosan megfogalmazza a pillanatot, amelyben él. Ehhez azonban ide kellett volna hozni ezeket a műveket. De akár észreveszik a rendezők, akár nem: *a művek írják a művészettörténetet*, s a művek túlélik az alkalmi koncepciókat.

Talán alcímet kellett volna adni a kiállításnak, s az megszabhatta volna a válogatás irányát és a rendezés szempontjait. De bármi lett volna is ez, nehezen hihető, hogy a hatvanas évek művészetét bemutató művek között a legmonumentálisabb Lossonczy Tamás Európai Iskola-szellemiségű festménye — bármennyire visszacsendülnek is melodikus vonalai a vele szemben elhelyezett Molnár Sándor-képről. Tisztelet Lossonczynak, de ennek a korszaknak nem ő volt a hőse. Sokkal inkább elmondható ez Kondor Béláról, akitől azonban *egyetlen egy* festményt látunk (és három grafikát, illetve rajzot): míg az akkor semmiféle szerepet nem játszó, talán utólag felfedezett Fenyvesi Tóth Árpádot hat lapból álló, jelentéktelen grafikai sorozat képviseli.

Teljességgel elfogadhatatlan, hogy a korszak olyan főszereplőit, mint Jovánovics György, mindössze kettő, Hencze Tamást három, Nádler Istvánt kettő, Keserü Ilonát négy, Bencsik Istvánt egy mű képviseli, Méhes Lászlót pedig *egyetlen egy sem* (bár a katalógus ígér *egy* képet), teljesen hiányzik a tehetséges és sokoldalú Kovásznai György — csak a legdurvább aránytalanságokat sorolom —, míg a hatvanas évek megújuló szellemiségétől meglehetősen távol álló Vígh Tamás három művel van jelen; valamilyen okból Varga Imre is megjelenik, Türk Péter kevésbé izgalmas műveiből hatot is láthatunk; a főként a következő korszakhoz, a koncept arthoz tartozó Erdély Miklóst pedig, aki sokkal inkább személyes barátként, inspirátorként és az elkövetkező idők előrejelzőjeként volt jelen, semmint e *kifejezetten festészeti és szobrászati* megújulás részeseként, több mint két tucat fotó, illetve mű idézi meg. Ezenkívül megjelenik az Európai Iskola néhány fontos és kitűnő művésze, akiknek a műveit nagyon szívesen látnám egy *Európai Iskola* című kiállításon.

Más kérdés, hogy a fiataloknak közvetlen motivációt jelentő Korniss, Kassák, Gyarmathy, Veszelszky és

Jovánovics György: Ember 1968.

Martyn Ferenc művei itt vannak: az ő jelenlétük nagyon fontos volt ebben a korszakban, akárcsak a hirtelen megfiatalodó Schaár Erzsébeté és Vilt Tiboré. Műveik azonban követhetetlenül szóródnak szét a kiállítás terében, Kornisst csak kalligráfia-festményei képviselik, holott más művei is erősen hatottak a fiatalokra, Kassák pedig két művével nyomja agyon követőjét, a jelen tárlat egyik virtuálisan fontos szereplőjét, az itt egyetlen művével megjelenő Fajó Jánost. Persze nemcsak számokról, *művekről* is szó van. A korszak nem jeleníthető meg hitelesen Keserü Ilona nagylélegzetű, kolorittól lobogó képei nélkül, mint a *Nagy Vidám*, a *Tükörkép* és számos *Sírkő*festménye; sem Méhes *Hétköznap*ja vagy *Palánk*ja nélkül; hiányzik Pauer *Pszeudo*ja mellől a *Pszeudo Manifesztum*, amelyet ő maga mindig kiállított, és folytathatnám. Tóth Menyhért magányos művészete nem kapcsolódott e korszak lendületéhez, ugyanezért irreleváns az örök klasszikus Borsos Miklós jelenléte is. Az ő műveik helyett jobb lett volna bemutatni Donáth Péter 1968-as kiállításának néhány darabját, Siskov Ludmil egy képét, vagy többet Karátson Gábor képeiből, Major János néhol Francis Bacont idéző grafikáiból. S ha a rendezők jónak látták dokumentálni a korszak happeningjeit, amelyek kétségtelenül érdekesek voltak, akkor dokumentálhatták volna az olyan eseményeket is, mint a két Iparterv kiállítás, az ,,R'' kiállítás, a ,,Mozgás 70'', a Szürenon, Halász Péterék színházának az előadásai, az Egyetemi Színpad eseményei, a Balázs Béla stúdió stb., stb., stb. S nem korrekt és nem is korhű, hogy Perneczky Géza és Körner Éva, Sinkovits Péter, Szabadi Judit kritikusi és szervező tevékenységére még a katalógus is alig utal. Az ő elfelejtésük éppúgy a történtek meghamisítása, mint egy-egy művész vagy mű kihagyása.

Mintha a rendezők nem látnák, vagy nem akarnák látni, mi történt itt a hatvanas években, amikor, ha rövid időre is, a képzőművészet hitelesebben és bátrabban fogalmazott, mint az irodalom, még ha el volt is rejtve a nagyobb nyilvánosság elől. Ez egy okkal több arra, hogy legalább utólag láthatóvá váljék mindez. A kiállítás nem idézi meg hűen, nem mutatja be a kort úgy, ahogyan az akkor hihetetlenül rövid idő alatt létrejött művek ma már történeti távlatból is láthatóan kimagasló kvalitása megköveteli. A korszak legnagyobb egyéniségeit szürkébbekkel, jelentéktelenebbekkel mosták egybe, más korszakok szereplőivel elegyítették, legfontosabb műveiket el sem hozták. Nem idézték meg azoknak az éveknek a fényét és pezsgését.

,,Mi mindannyian az egész világot akartuk'' — mondja katalógusinterjújában Keserü Ilona: erről szólt ez a korszak, és erről szóltak azok a művek, amelyek ezeknek az éveknek a hiteles kifejezői, s amelyek nagy része hiányzik erről a bemutatóról. Persze, éltek mások is. Például Anna Margit, aki arra emlékszik vissza: ,,Akiben volt pezsegnivaló, az pezsgett... Nem tudom, én nem pezsegtem.'' Őket másutt és máskor kellene megidézni.

Forgács Éva

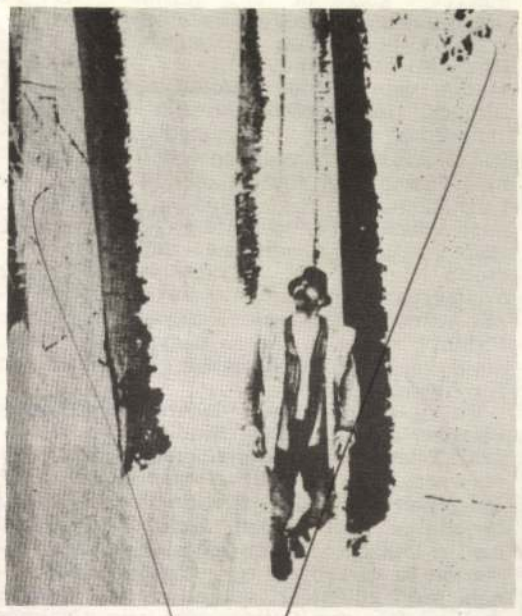

értetlenségre, halálmisztikára berendezkedni. Hiteltelenné válik így ez a világ. Előre tudjuk a mondatokat, mert közhelyek; átok ül rajtunk, a széthúzás átka, kevés a magyar, az is magára marad... Ahelyett, hogy a film a maga sajátos módszereivel ellensúlyozni próbálta volna ezeknek a dialógusoknak a közhelyjellegét, még a színészi játék modorával, a beállításokkal, a fényképezés stílusával is ezeket a hangsúlyokat erősítette fel.

Az olyan szereposztási tévedésről már szinte alig érdemes beszélnünk, hogy Fábián Bálint feleségének szerepében *Venczel Vera* inkább hat fiai húgának vagy nővérének, semmint az anyjuknak. *Illés György* a tőle megszokott színvonalon fényképezte ezt a filmet is. A kiváló operatőr a sötét tónusú képi világgal nyilván a regény koloritját igyekezett a film nyelvére áttenni. Néhol azonban már olyan sötétek a képek, hogy látni sem lehet, csupán a hangok révén követhetjük a film cselekményét.

Azt, hogy Fábián Bálint, amikor a templom harangkötelére felköti magát, találkozik-e Istennel, nem tudhatjuk. Azt már sokkal inkább, hogy bár a MOKÉP reklámújságja a szokásos, rendelt dicshimnuszok mellett még közönségpályázatot is hirdet „Emlékezünk" címmel, valószínűleg ez a film lesz az, amelylyel a Fábry életművét ismerő és hűséges szeretettel övező közönség a legkevésbé fog találkozni.

NÁDRA VALÉRIA

KÉPZŐMŰVÉSZET

Korniss Dezső kiállítása

A Nemzeti Galéria földszinti termeiben, ahol a mai magyar művészet kapta meg fórumát, két hónapon át egy impozáns festői életmű tölti meg a termeket. Korniss Dezső képei gonddal elrendezve, világosan tagolva sorakoztatják elénk a közel hat évtizedes, míves kísérletezéssel és tisztán csillogó értékekkel kirakott művészi pálya fejezeteit. Az elegáns rendezés, a pontos és magvas információkat adó katalógus — kár, hogy csak fekete-fehér képekkel! — méltó keretet ad a műveknek: annak a sajátos és egyedülálló művészi univerzumnak, amely századunk magyar művészetének egyik klasszikus pillére lehet. Pontosabban lehetne, ha művészeti életünk furcsa fordulatai miatt nem lett volna két évtizedes száműzetésre ítélve. Másfél évtizeddel ezelőtti székesfehérvári nagy kiállítását a szakma megcsodálta, de azt a fiatalabb kritikusnemzedék még nem látta. S hogy a harmincas évek óta jelen van művészeti életünkben, kezdettől a leghaladóbb csoportok szellemi közösségében, csak azok tartják számon, akik arra a néhány alkalomra is felfigyeltek az elmúlt két évtizedben, amikor egy-egy fővárosi kiállításon láthattuk néhány — mindig feltűnő — művét, s vidéken, Hatvanban, néhány sorozatát. Hogy közgyűjteményeink modernben legjobbjait — Székesfehérvár, Pécs, Szentendre — s néhány köztudottan kiváló magángyűjteményt nemcsak gazdagítanak, hanem — legalább a szakma szerint — fémjeleznek is Korniss-művek, éppoly kevéssé közismert mint az, hogy olyan költőket vonzottak művei, mint Weöres Sándor, Nagy László és Tandori Dezső, olyan muzsikust ihlettek meg, mint Kurtág György. S úgy látszik, az sem jelent semmit, hogy a mai magyar művészet fiatal évjáratának erősségei vallják magukat tanítványainak, bár az egyik főiskolánknak mindössze egy évig volt tanára, de az sem nyom a latban, hogy Kovásznai György filmrendezővel együtt készített filmjei az animációs művészfilmek hazánkban ritka példányait képviselik.

Mindezt a közönség nem tudja. Ami nem nagy baj, hiszen ezek jellegzetes tekintélyi érvek. De a közönség dolgát csöppet sem könnyíti meg a tájékozatlanságát büszkén fitogtató ifjú kritikus, akinek a kiállításon látható művek nem sokat mondtak. Pedig a tájékozatlanság — ha büszkélkedni nem is kell vele — nem feltétlenül akadálya egy életmű megértésének.

Hitem szerint Korniss életművéhez utat találni, épp ennek a kiállításnak a segítségével, nem is olyan nehéz, talán még azoknak sem, akik most fedezik fel műveit, s talán azoknak sem, akik csömörig jóllaktak a festészet közhelyeivel. A kalauz maga a pálya: az első kép — a tizenöt éves korában festett — akvarell, táj a mesterség jó hagyományai szerint megfestve, még csak a tehetségről árulkodik, s az utolsók, egy újabb sorozat darabjai, a kimeríthetetlen kísérletező kedv és valami készülő fejezet (elő)jelei; ami azonban a kettő között van, egy művészi logikával épülő, ellenpontos futamokban kibontakozó festői gondolat izületeiként fedi fel előttünk a vállalkozást. Nem kellenek hozzá hivatkozások sem, föltárulnak maguktól is.

A főiskolát végző s már utolsó éveiben kiállító fiatal művész semmiképp sem akar elődeihez hasonlítani. Ezt a természetes törekvést jelzik a fejek, amelyek rajzában ugyan ott van a felismerhető látvány, amely szülte őket, de ott a művész sajátos látás- és ábrázolásmódja is: a geometria rendjét és a fényekkel való plasztikai tagolást teszi rá sajátjaként a fejekre. Művészeti előképei persze vannak ennek a megoldásnak, de a korai képeket nem szabad túlmagyarázni: értelmüket csak a rájuk következők hitelesítik. Önmagukban csak egy művészi magatartás dokumentumai, hiszen abban az időben hazánkban ilyen képeket festeni egyet jelentett az érvényesülés kockáztatásával, egyben azonban az uralkodó nézetek tagadásával is.

Feltűnnek a képeken a szentendrei motívumok, de egyre furcsább rendben. Madaras fiú az egyik kép címe, s bár minden fölismerhető a képen — csak éppen nem a megszokott, természeti és képi rendben, hanem látszólagos összevisszaságban. Ilyen szokatlan látásmódot éreztet a 30-as évek első felében festett többi kép is: vonalas rajzok kiszínezve — mindaz, amit ábrázolnak, síkra van kiterítve. Olykor egészen „természetesen", csak épp ritkán vesszük így szemügyre a tárgyakat: a hagymát, paprikát, kést, villát pontosan felülről, ahonnan a tányér csak egy kör, az asztal csak egy négyzet, mintha tervrajzot néznénk. Még ebben sincs semmi különös, hacsak az nem, hogy ezt a praktikus „tervrajz" látásmódot megkísérli hitelesíteni a művészetben. Ez már több gesztusnál, magatartásnál, mert itt valami következetesen egyéni ábrázolásmód lépésről lépésre való kidolgozásának lehetünk tanúi. Csak azt nem tudjuk még, hová vezetnek a lépések.

A művész előtt, a képek tanúsága szerint, két út kínálkozik. Az egyik a festőiség akkoriban is uralkodó értékeinek — a színek, sejtelmes foltok, különösnek látszó, de voltaképp értelmezhető formák — vegyítése az álom játékaival. Ez a csak néha derűsen, gyakrabban nyomasztóan különös játék a szürrealizmus vívmánya; s ma már általánosítva mondhatjuk, hogy vagy a fenyegető valóságtól való félelmet, tárgyatlan, csak sejtelmekben megfogható szorongást, vagy, erőltetett játékossággal, az attól való menekülést fejezte ki. Korniss ezzel is próbálkozik (Emlék, 1935). Végül azonban egy másik útra fordul: a geometrikus sémák rendteremtő erejéhez folyamodik, ami a konstruktivizmus éltető gondolata volt. A szentendrei motívumokat (több képének is ez a címe) helyezi el először a képsíkon ilyen sémákként. Templom, paraszthá z, házkapu, vonat — csak éles körvonalú foltokként jelennek meg a képsíkon. Az artisztikumot itt a gondosan kialakított, szuggesztív formák és a dekoratív hatású színezés őrzi meg. S a látványt, bár nem láttatja, de sugallja a horizontvonal.

S ezzel Korniss elérkezett a vállalkozás első nagy állomásához: ezekből az életből, paraszti kultúrából vett elemekből most már jeleket képez, olyan szimbólumokat, amik képi formában, de tiszta szerkezetükre szűrten roppant nagy teret hagynak a képzettársításoknak. A jelek összessége pedig sajátos világot alkot, olyan művészi univerzumot, amelyben egy jellegzetesen századunkbeli látásmód és egy nemzeti kultúrát sejtető jelkincs egyesül. A bodobácsok és a Miska-kancsó, a szerb temető kapuja és fejfái, a mezei Vénus, a fuvolázó és a játéklovacska, a szentendrei vagy kővágóörsi emlékeket kontúrral idéző „tájkép-jelek" s a kántálók kopjafa-figurái itthoni tárgyvilágot és „mítoszokat" rebbentenek föl, hogy azokat kultúránk jelképeivé emeljék. Az összegező mű a Bartóknak ajánlott Tücsöklakodalom: a népdal mesevilágát azokból a motívumaiból építi föl, amelyeket a többi képen már kiformált, s azt a modern racionalizmust és népi tradíciót ötvöző szemléletet fogalmazza meg benne, ami a muzsikában Bartók nevéhez fűződik. A racionalizmus természetesen itt művészi jelentésében értendő: a szigorú következetességgel, formai igényességgel és műgonddal kimunkált szín- és szerkezetépítést jelenti.

A művészettörténetben járatos néző emlékeiben felvillanhat hasonló művészi törekvések néhány példája is: Klee, Miro internacionális jelképi világa, olykor játékossága is. Számunkra — s ha tágabb körben ismertté válik, bizonyára mások számára is — eredetivé és mindegyiknél szuggesztívabbá teszi ezt a festői univerzumot és jelképeit szerves kötődésük a mi világunkhoz, a magyar népi kultúrához. Ez adja fő művészi értékét, valódi teremtőerejének és szemléletet formáló hatásának alapját. S tegyük hozzá, születésük időszakának olyan értelemben is reprezentánsai, hogy a felszabadulás utáni éveknek az életöröm felé nyíló, eufóriás légkörét sugározzák. (Tévesnek tartom egyik monográfusának azt az értelmezését, hogy ezekben a képekben, a felnagyított rovarok merev fél szemében a végzet néz a szorongó emberre: ezt a beleérzést sem a képek, sem a történelmi tények nem hitelesítik.) Korniss ekkor — a háború nehéz évei és barátja, Vajda halála után — az igazi alkotás lehetőségeit érezheti: műveit kiállítják és értékelik.

Ugyanebben az időben kezd el egy másik sorozatot is, amelyben az időlegesen elhagyott festői értékek felé fordul újra: az Illuminációk néven ismert kis monotípia-sorozatot éveken át készíti. Artisztikus hatású, a véletlent is eszközeik közé számító, kisméretű színes nyomatok ezek: a felületek játékában mindig egy-egy alak, többnyire az is jellé tisztultan, rajzolódik ki. Ezt is kísérletként kell értelmezni: textúrákat, felülethatásokat érlel benne a művész, olyanokat, amelyek aztán egy-egy nagyobb kompozíciót (Ellentét, Feszület) tesznek lehetővé. (Itt is akad egy szóvá tenni szükséges belemagyarázás: korabeli kritikusától származik az az ötlet, mely szerint ez a sorozat „lírai önéletírás". Lehet. Csakhogy ez olvashatatlan írással írt „önéletírás". Akkor inkább maradok annál a vallomásnál, hogy számomra konkrét és szóval visszaadható jelentése nincs ezeknek a jeleknek — és mégis élvezetet, gyönyörködést okoznak finom színeik, szövedékük játéka, jeleik sejtelmessége. Amint a muzsikát, sokszor a piktúrát sem lehet szavakra fordítani — de nem is szükséges. Elég nézni.)

A kiállítás látogatóját az első fejezetek után váratlan látvány fogadja: a kemény kontúrú, tiszta, rendezett, mértani formájú színes jelek után egyszeriben az önkifejezés teljesen önké-

KORNISS DEZSŐ

1980/6

nőjét: érdemes érte küzdeni. Pikáns dalocskáját a Löwinger — lőinger rímmel úgy adja elő, hogy abból nemcsak a malac szöveg, hanem a nő szerelmi és gazdasági sorsa is kiérződik.

Az első rész végéről kissé hiányzik a forradalom, a Tanácsköztársaság humora; a második rész pedig — a háború felé tartó világ kabaréja — azért tűnhet egyetlen árnyalattal halványabbnak, mert ezt a periódust már több alkotás is bemutatta a műfaj tükrében; így éppen a *Kabaré*.

A három színész remek produkciója egy, a maga nemében klasszikus műfajt, klasszikus világot támaszt fel halottaiból. Ha Nagy Endre ma újra megpróbálna kabarét nyitni valahol a Nagymező utca környékén, azonnal leszerződtetné mindhármójukat.

TARJÁN TAMÁS

FILM

Békeidő

Összeáll-e a valóság hiteles és teljes képe, ha sok jellegzetes szín van a palettán, s mind egymás mellé kerül a vászonra? Vitézy László *Békeidő* című filmje a mai magyar valóság ellentmondásainak, konfliktusainak bemutatására vállalkozott. Legégetőbb, legaktuálisabb társadalmi gondjainkat *érinti*.

Borsány községet az elnéptelenedés veszélye fenyegeti, lakói elhagyják. Az agilis tszelnök, Bencsik Béla nem nyugszik bele, hogy a falu ilyen sorsra jut. Sokgyerekes családokat hív meg új betelepülőknek; lakást, állandó munkát, jó keresetet ígér. Felismeri, hogy a településfejlesztés hosszú távú koncepciója nem kedvez az aprófalvaknak, az anyagi erőket a nagyobb helységek fejlesztésére, a körzetesítésre összpontosítja — ám az is társadalmi érdek, hogy a meglevő értékek ne menjenek veszendőbe, egy jól működő tsz ne szűnjön meg, ha elnéptelenedő faluban van is. A betelepítési akció számos társadalmi, emberi konfliktust hoz felszínre. Feszültség támad a maradék őslakosság és az újonnan jöttek között. Romlik a falu egészségügyi, szociális, kulturális helyzete. Az összevont nagyközség és a falu érdeke szembekerül egymással, s az előbbit képviselő Simonics és Pogány viszonya Bencsikhez ellenségessé válik. Nem az eredményesen dolgozó tsz tehetséges, a közösség érdekében tevékenykedő elnökét látják Bencsikben, hanem „a minisztériumba szaladgáló embert", aki nem átall a szomszéd megyével útépítésre szövetkezni, s aki azért is „veszélyes", mert eleinte a megyei párttitkár bizalmát, támogatását is élvezi. Mégis ők, akik csak a saját érdeküket és presztízsük védelmét tartják szem előtt, hivatkoznak Bencsikkel szemben a szocialista demokráciára. Tehetik, mert Bencsik vezetési módszerei valóban kemények, nemegyszer kegyetlenek (a szerencsétlen tolvajt saját gyerekei előtt szégyeníti meg, romba dönti egy gyanútlan család házának egyik falát), másrészt Bencsik gyakran vitatható, néha egyenesen törvénytelen eszközökkel (engedély nélkül kezd a vágóhíd építésébe, szabálytalanul utal ki építési kölcsönt) éri el látványos gazdasági eredményeit. Saját párttitkárával, Vitkaival is szembekerül, mert Vitkai hiúságát sérti, hogy Bencsik (aki szaktudásával, határozottságával, sikereivel tekintélyt szerzett) nélküle is boldogul. Vitkai viszont csak funkciójától remél presztízst, jelentős szerepet a falu életében, mert emberi-szakmai értékeivel nem tudja kivívni az emberek megbecsülését.

Valóságos konfliktusokat sorol a film, melyek ábrázolása sokszor elevenbe vág, elgondolkodtató, néhol megdöbbentő. Mégis különálló színek maradnak a palettán, nem állnak össze hiteles, felidéző erejű összképpé. Halmazuk inkább úgy fest, mint ama bizonyos ló, melyen a lovak összes lehetséges betegségeit egyszerre lehet demonstrálni: olyan mesterkélt a didaktikus ábra, annyi rajta a betegség okozta torzulás, hogy már felismerhetetlenek az egészséges test eredeti körvonalai.

A film — éppen azért, mert nem választ ki egy uralkodó színt, egy fontos problémát, egy jellemző epizódot, s nem ezzel utal a többire, hanem a jelenlegi szocializmus csaknem összes gondját, ellentmondását egyszerre és egyforma súllyal kíséreli meg ábrázolni — művinek hat. Nem állít középpontba egy jellegzetes konfliktust (sem az egyéni, csoport- és társadalmi érdekek ütközését, sem a betelepítési akció ellentmondásait, sem a vezetési módszerek kérdését, sem a tehetséges szakember és a „jó káder" viszályát), hanem bemutat néhányat. Nincs olyan mozzanat, mely hierarchiába rendezné a többit, hanem egyforma súlyú elemek követik egymást. Valóságosabb és színesebb lenne egy áttekinthetőbbre komponált kép, egy bátrabban sűrített, jobban szerkesztett, egyszerűbb történet, mint a film cselekménye, mely csak sok, egymást kioltó színt rak egymás mellé.

A konstruáltság a jellemábrázolásban is érezhető. Bencsik és Vitkai kivételével a többi szereplőnek nincs egyénisége, s ez nemcsak az amatőr szereplők hibája, hanem a módszeré is. A Bencsikhez való viszony dönti el, hogy melyik figura fekete, melyik fehér, s az érdekellentétek hálózatában elfoglalt hely teljes mértékben meghatározza a figurát. S mivel hiányzik a személyes motívum, az egyéni érzésvilág, a sajátos arcél jelzése, sejtetése — maradnak a sztereotípiák, a külsőséges gesztusok, az ismerős közhelyek: a közönyös hivatalnok (a tsz-jogász) kliséje, a negatív figurák kliséje (dzsentroid szokások: dorbézolás a vadászházban, részeg gajdolás). *Czink Béla* kiválóan játssza Bencsiket, érezteti lendületét, erejét, de ez a játék sem tudja feledtetni, hogy a főszereplőt is kizárólag cselekvései, külső megnyilvánulásai jellemzik; semmit sem tudunk belső világáról, semmit sem érzünk meg abból, hogyan viszonyul a történtekhez. *Fekete András* (az egyetlen hivatásos színész) alakítása tudja csak kiemelni a figurát (Vitkai) a sablonok szorításából, mert emóciókat érzékeltet: a sértett hiúságot, a lefojtott, majd kirobbanó indulatot, a rajtakapott ember megalázottságát.

A film képi világában hiteles, eredeti részletek váltakoznak mesterkélt és illusztratív jelenetekkel. Pap Ferenc kamerája láttatni és éreztetni tudja Bencsik módszereinek brutalitását (a fák kidöntésének és a házfal lerombolásának képsoraival), máskor a jelenet komikus mozzanatait (a húsboltban hús nincs, de a szalonnát papírzászlók és plakátok övezik; egy harcias parasztasszony a szántóföld közepén kocsiba vágja magát és a rendőrségre hajt, ha sérelem éri). A mindent egyformán fontosként ábrázoló módszer azonban a képi világban is megbosszulja magát: sok a képi üresjárat, egyes motívumok felesleges részletezése (például a kávéfőzővásárlás jelenete; a kényszervágás sokkoló, de funkciótlan képsora).

Megoldatlan a film befejezése. Bencsik és Pogányék harca nyitva marad, a szomszéd megyével közös út félig készült el, ezt az utat mutatja a zárókép. Ez a lezárás azt érzékelteti, hogy nincs sem egyértelmű győzelem, sem csúfos bukás, a konfliktus a valóságban nem mindig éleződik a végsőkig. A filmnek, módszeréből következően, bárhol „megoldás" nélkül vége szakadhatna — a jellemző színeket a végtelenségig lehet felrakni a vászonra. A film alkotói (a rendező és a forgatókönyvíró: *Szalai Györgyi)* mégis érzik, hogy szükség van valamiféle érzelmi csúcsra, ezért beiktatják a vadászházi duhajkodás sztereotíp jelenetét. De azt nem vállalják, hogy a „hagyományos" dramaturgia szerint kiélezzék a konfliktust. Bencsik ugyan megpofozza Pogányt, de ez a képsor nagyon mesterkélt, majd váratlanul félbeszakad. Így aztán van is robbanás, nincs is.

Vitézy László kiváló dokumentumfilmeket készített a Balázs Béla Stúdióban és a Magyar Televízióban *(Tagfelvétel, Rejtett hiba, Mecénások, Hogy a lifttel mennyi baj van!, Leleplezés* stb.). Első játékfilmjében is fontos társadalmi problémákat ábrázol, de ezúttal nem a legszerencsésebb módszerrel. Nem választott ki és árnyalt egy uralkodó színt, hanem sok különféle színfoltot tett egymás mellé a vászonra. Ezért a néző nem a valóság új, lényeges dimenziója feltárulásának élményét éli át, hanem kész gondolatok illusztrációinak képeskönyvét lapozgatja.

BÁRDOS JUDIT

Fábián Bálint találkozása Istennel

Nem érte váratlanul a nézőt a hír, hogy *Fábry Zoltán* ismét *Balázs József*-regényből (ezúttal a *Fábián Bálint találkozása Istennel* című)ből) forgat filmet. Előző munkája, a *Magyarok* már előlegezte a folytatást. Ismerős az új film szerkezete, hangvétele, képi világa, ritmikája, sőt — a szereplők is. Adódik tehát az összehasonlítás. Kivételesen nemcsak a regénnyel, hanem — főként — Fábry előző filmjével. A Fábián Bálint találkozásában Fábry korábbi alkotásának erényei is sajnálatos módon hibákként térnek vissza; negatívumai pedig felerősödtek.

A történet — Balázs József regényének cselekménye — adott, nem képezheti itt elemzés tárgyát. A Magyarokban azonban Fábry szigorúbban szerkesztett, míg új munkájában a hasonló kompozíció ritmustalanul szétesik, elmosódik, ahelyett, hogy a drámai pontokon összesűrűsödne. Lelassul a film, néhol mármár parodisztikusan. Egy jellemző példa erre: Fábián Bálint felesége az „Ősz" feliratú részben hal meg, temetése után a kocsmában célzást tesznek Anna ballépésére. Fábián Bálint és idősebbik fia a „Tél" címet viselő részben tér vissza erre; üldögélnek a behavazott mezőn s a fiúnak *télen* jut eszébe megkérdezni, mit beszéltek az anyjáról *ősszel*.

A történelem nagyobb eseményei, amelyek csak közvetve érintik Fábián Bálint életét, plakátszerűen rajzolódnak a filmvászonra. Egy ünneplőbe öltözött parasztember hatalmas csokor őszirózsával jön-megy a faluban, az Internacionálét dúdolgatja és szálanként a nők hajába, a férfiak kalapjába tűz egy-egy virágot. Lásd: itt az őszirózsás forradalom.

A címszerepet alakító *Koncz Gábor* kiváló színész; a Magyarokból már jól ismeri azt a világot, amelyben mozognia kell. Az előző filmben megdöbbentően jó, emlékezetes pillanatai voltak. Ebből a méltán sikeres, sokszínű alakításból egyetlen arckifejezést őrzött meg, nyilván rendezői utasításra: a csodálkozást, a bambaságot, a művi „elmélyülést". Ezzel az egyetlen arckifejezéssel, a minduntalan elrévedő tekintettel az élet értelmén vagy annak értelmetlenségén merengő, a hamleti kérdéseket föltevő magyar paraszt néhol az írói-rendezői szándék ellenében komikussá válik. Kár, hogy a tehetséges, sokarcú Koncz Gábor kénytelen ezúttal erre az egyoldalúságra,

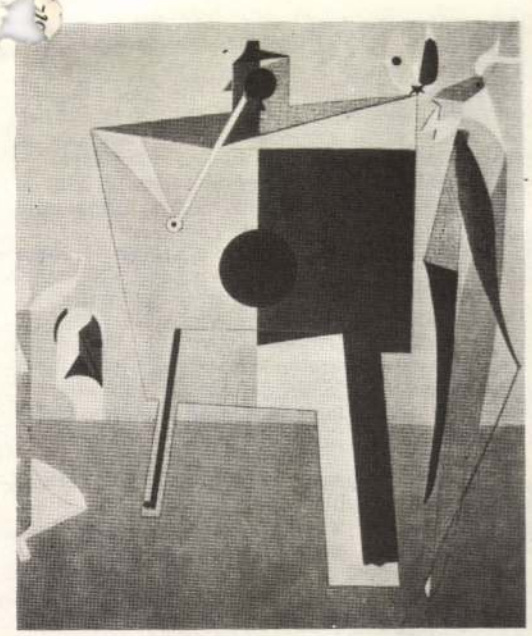

Korniss Dezső: Tücsöklakodalom, 1959

nyes kardiogramjai előtt találja magát. Szeszélyes festékvonalak, kacskaringók: hangulatok lenyomatai. Mert a kalligráfia, a szó eredeti jelentése szerint „szép írás", művészi alkotássá emelve másfél évezrede a kínai kultúrában, voltaképp a lélek rezdülésének s a szív lüktetésének a kéz mozdulata révén ecsetvonásban rögzített nyomjeleként is felfogható. Másrészt a vonal szépségének, hajlatainak, ritmusának, lendületének és változatainak dekoratív formája: szabálytalanságukban is szabályos vonalfutamok, látszatra puszta szeszélyként, de, alaposabban megnézve, hihetetlen gonddal kiszámított kompozícióként töltik meg a papír vagy lemez felületét. Korniss itt a műgondot éppen úgy érvényre juttatja, mint geometrikus sémáinak felépítésénél. S hogy ebbe az irányba fordult, ismét a történelmi helyzetből magyarázható: az 50-es, 60-as években művészetét elutasították: a magányra ítélt művész szükségképp befelé fordult, s ezoterikus vállalkozásba kezdett. A kalligráfia értelmezéséhez és értékeléséhez nem segít a kép szokásos értelmezési formulája: a hasonlóság alapján történő ítélkezés. Ehhez speciális iskolázottság kell: a vonal és kultúrája, dekoratív lehetőségei ismerete. De élvezetéhez elég a szem kifinomultsága. S Korniss kalligráfiáit, a hatalmas tablók színes kavalkádját és a finom, kicsiny „mintha-jelek" rezdüléseit minden érzékeny szemű ember élvezheti.

Akár a geometrikus jelek, ahogy ő maga nevezte el, a „konstruktív szürrealista sematika" megteremtésével, a kalligráfia gazdag variánsainak meghonosításával is teljesen új formákat és lehetőségeket hozott a magyar művészetbe. Követői, utánzói voltaképp nincsenek, de nem is igen lehetnek, annyira különálló és igényes mindkét nagy fejezete az életműnek. Hanem közvetett hatása a mesterséges elszigeteltség ellenére is kibontakozott lassankint. Mind jeleivel, mind kalligráfiáival példát mutatott és őelőtte zártnak látszó utakat tárt fel művészetünkben.

Amit befejezésül kapunk a kiállításon, a Metamorfózisok címet viselő felületjátékok és az Illuminációk egy újabb sorozata mellett, a népi gyökerű jelteremtés visszatérése: a szűrmotívum fogta meg a művészt. Voltaképp ennek a leszármazottai a Pásztorok és a Rablók pompás, színekben, dekoratív formában egyaránt megkapó s egyben emblematikus jelképei. A körötte oldódó légkörben, úgy tűnik, Korniss ismét ennek az alapjában derűs, színes népi szimbolikának a betetőzésére készül. Az Allegro barbaro nagy vászna még csak leltár, érzésem szerint, előkészület. (Nagy László szép verse is ebbe az irányba biztathatta Korniss „piktor urat", ahogy a vers szólítja.)

Ha a látogató, végigjárva a kiállítás okos rendjét, a végén újra visszasétál ellenkező irányban, akkor fedezheti fel az életmű szerves egységét. Azt, hogy a látszólag teljesen különböző technikai problémák és belső vívódások, az első látásra egymásnak ellentmondó fejezetek és képvilágok az életmű egészében egymásnak felelgető, egymást kiegészítő vonulatokat képeznek s nagyon tudatos és korszerű művészi gondolat, eszmei program megvalósulásaként nyernek értelmet. A mából nézve, a legfrissebb kísérletek felől visszatekintve látszik csak igazán, menynyire logikusan és szükségszerűen egészítik ki egymást a különböző művek és kísérletek, s teszik a mai magyar művészet egyik legjelentősebb és legeredményesebb vállalkozásává Korniss Dezső életművét. S azt is, hogy az életmű kettős értelemben is nyitott: elveiben és perspektívájában. A művész, úgy tűnik, a szakmai megbecsülésen túl, most már megtalálhatja az utat a közönséghez is, és reméljük, ez a lehetőség új erőt és kitartást ad majd mostanában megújított kísérleteihez.

MIKLÓS PÁL

IRODALOM

Kálnoky László: Összegyűjtött versek

Az *Összegyűjtött versek* (1932—1978) végső formájába öntve foglalja magában *Kálnoky László* minden költői művét, amely a két évszám közötti negyvenhat esztendőben keletkezett. A kötet egyötöd része új vers; ezek a költő legutóbbi verseskönyve, az 1977-es *Farsang utóján* megjelenése óta, mintegy másfél év leforgása alatt születtek. Az Összegyűjtött versek lezárása óta eltelt újabb két esztendőben Kálnokynak ismét egy kötetre való verse íródott. E számadatok tanúsága szerint Kálnoky László napjaink egyik legtermékenyebb lírikusa.

Nem volt ez mindig így. A *Farsang utóján* kötet előtti évtizedekben többször is hosszú évekre elhallgatott — olykor hallgatni kényszerült — a költő. Igaz viszont, hogy költészetének szüneteit és kényszerpihenőit — különösen az ötvenes és a hatvanas évtizedben — műfordítói nagyüzemének rendkívül gazdag, s minőségileg is kiemelkedő termékei töltötték ki. Egyszer majd — remélhetően — sok tízezer sornyi versfordításának impozáns gyűjteményét is látni fogjuk; most azonban, költészetünkben elfoglalt, egyre kedvezőbb helyzetének köszönhetően, minden erejét a saját költői életműve gondozására és gyarapítására fordíthatja.

A tragikus és komikus végletek poétája. Ezek hol sarkítottan jelentkeznek, hol pedig egyesülnek a tragikomikumban. Mintha a Platón-féle Lakomában leírt szókratészi kívánalmat akarta volna teljesíteni: hogy a tragédiákat és a komédiákat egyazon költő írja. Megfelelő műfaji átértékeléssel szólva: hogy költészete tragikus és komikus egyaránt legyen.

Majdnem pleonazmus azt mondani, hogy erősen „szubjektív költő", de az kétségtelen, hogy a versében munkáló indulat magasra szökő hevét megőrizve, mondandóját mindig művészhez méltóan, *tárgyként* formálja meg, ezért hangsúlyozott „szubjektivitása" mellett, legfegyelmezettebb lírikusaink egyike.

A személyes sors alakulása és a történelem vitathatatlanul belejátszott abba, hogy különféle pályaszakaszaiban a tragikusabb vagy a komikusabb jelleg vált-e uralkodóvá. Az ötvenes évek első felében például — a *Jegyzetek a Pokolban* vagy *A létezés rémségei* ciklus írásakor — már-már a kétségbeesés apoteózisait öntötte formába, s akkoriban csupán a *Vezeklés káromlásért* című költeménye s néhány akasztófahumorú groteszkje jelezte, hogy birtokában van olyan erőtartalékoknak, amelyek megakadályozhatják abban, hogy a belenyugvás, egy sztoikus álláspont végleges elfogadása által maga a tragikum is megszűnjék lírájában, hiszen küzdelem (s talán az örömre vagy legalább a humorra való készség) nélkül igazában aligha van katartikus művészet, vagyis tragikum.

Élete mélypontjaihoz képest, *viszonylag* kiegyensúlyozott időszakaiban, költői alaptermészetének megfelelő arányban jutott szóhoz munkájában a tragikum és a komikum — és az utóbbin korántsem valami felszabadult jókedvet vagy kerek mosolyú derűt kell érteni, hanem azt, hogy tud-e nevetni ugyanazon, amin máskor épp elég oka volt keseregni. Ehhez időbeli és helyzetbeli távolságra van szükség a megélt csapásoktól, betegségtől, viszonzatlan vagy elromlott szerelmektől, költői mellőztetésről, nyomasztó környezettől. Esetleg a saját személyében egykor meglevő érzékenységek, naivitások túlhaladására van szükség. A komikum — olykor a Vojtina-levelek paródiájához, máskor a tragikomikumhoz, megint máskor az önirónához közelítő árnyalataival — az *Összegyűjtött versek* utolsó fejezeteiben: a *Szakmai töprengések* és az *Egy magánzó emlékirataiból* költeményeiben vált uralkodóvá, még inkább, mint az 1970-es *Lángok árnyékában* kötet szatirikus zárócikklusában, mely *Kancsal világ* címmel tizenegy verset tartalmaz (ezekhez csatlakozik a későbbi válogatott és a mostani összegyűjtött kötetben egyik legnépszerűbb műve, a *XIX. Henrik* Shakespeare-paródiája).

Költői természetének megvilágításául egy látszólag apró, valójában igen jellemző vonására szeretném fölhívni a figyelmet: azokra a verszárásaira, melyek a szemlélet és az értelem számára egyaránt rendkívüli szuggesztivitással mutatják egyéniségét: „(...) időtlen zeneszó / hullámai áradnak és apadnak, / s már-már kicsapnak a homlok mögül, / hol láthatatlanul vérző nyomot hagyott / a kalap szoros töviskoronája" *(Tanulmányfej)*; „(...) jól látja már, / hogy omló falu kastélyhoz hasonlít, / hol a háznép kihalt, / de a zászlót bevonni elfelejtették" *(Önéletrajz helyett)*; „Amit koncul kapott itt az enyészet, / félig volt csak város, félig hazug / kulisszaálom. De még századévek / múltán is megbámulják a kaput" *(A kapu)*; „(...) lehorzsolt ezüstpikkelyeim / sokáig ott csillognak még az alkonyatban / a házfalakon vagy a parti sziklák oldalán" *(Az elsodortak)*; „(...) fönn az égen koponyám / csontszilánkjai felragyognak" *(Mutatvány)*.

Vannak természetesen másféle verszárásai is, és mindezek parodisztikus megfelelőit is föllelhetjük költészetében (elég, ha megnézzük az *Egy magyar Don Quijote* vagy az *Eretnek a századfordulón* utolsó képsorát). A felsoroltakkal azt kívánom megmutatni, hogy e versek *ultima ratiói* szerint Kálnoky a költészetet mártíriumnak, megváltásnak tekinti, melyben az egész emberiség képviselőjeként úrrá lesz a változásra, romlásra ítélt anyagon, a biológiai és egyéb kiszolgáltatottságán. E záróképek sugallata szerint a mű lebírja az időt, s túléli a természet és a társadalom embertelen erőit, amelyek az ő megsemmisítésére törekedtek. Ez megfelel annak a tragikumelméletnek, hogy a tragikum lényege az ember szellemi győzelme a fizikai és fiziológiai szükségszerűséggel meg a társadalmi determináltsággal szemben, s a tragikus hős akkor is halhatatlan, ha pusztulásra ítéltetett. *Az elsodortak* záró képsoráról Vas István állapította meg *A pisztráng pikkelyei* című verselemzésében: a költő, úgylehet, maga is a harmincas évekbeli Eger főutcájának korzózóival együtt sodródik az enyészet felé, s a vízáradás részben a megállíthatatlan idő, részben a történelem pusztító sodrását szimbolizálja, mely nem kegyelmez a régi „középosztály" embereinek, ám a költőre utaló „pisztráng" pikkelyei — a művek maradandóságának esélyét jelképezve — ezüstösen csillogó jeleket hagynak a sziklákon és a házak falain. E felfogás szerint — mely Kálnoky értékelésében az egyik legfontosabb szempontnak tetszik — ez a lírai hős küzdő ember, aki ugyan folytonosan a kudarcairól és vereségeiről beszél, de veszteségeit a műért hozott áldozatra tudja váltani; a *De profundis*ban jajszava „a megcsonkított cédrus jajszava"-ként, évezredes távlatot éreztetve hirdeti mártíriumát.

Mi lehet az oka annak, hogy új korszakában a humor, az irónia és a paródia uralkodik? Miért lehetséges, hogy a szép, de tragikus versek, a szabályos és tömör formák művésze most groteszk és komikus, tüntetően laza szövésű és bőbeszédű, külsőleg „szabálytalan" formájú verseket ír? Vajon a hetvenes évek irodalmi divatjához alkalmazkodik a költő? — Ez semmiképpen sem kielégítő magyarázat, mert miközben együtt halad

napjaink egy valóban jellemző áramlatával, ezt a divatot vagy áramlatot azzal a fölénnyel kezeli, ami inkább alkalmazásnak — mégpedig parodisztikus alkalmazásnak — tetszik, mintsem alkalmazkodásnak. Vajon alkatában kereshető a megoldás? — Igen, a groteszkhez való vonzódását már a versgyűjtemény legelső darabja, *Az a kis ember ott belül* elárulja: „Ha torkod sírás fojtogatja, / s keserűséged könnybe gyűl, / szemtelen hangján felkacag / az a kis ember ott belül". S még számos fiatalkori és későbbi versében megmutatkozik az a hajlama és képessége, hogy a dolgokat, saját sorsát éppúgy, mint környezetét, sőt a világban oly könnyen uralkodóvá váló romboló erőket is, iróniával szemlélje. De hogyan juthatott újabban túlsúlyra a komikum? Alkati tulajdonsága és a korszellem találkozásában rejlik-e a magyarázat? A ma oly elterjedt nézetet, miszerint a „szép" vers kora leáldozott, legalább egy évtizeddel megelőzi az ő *Széljegyzet* című, ars poeticának beillő groteszkje, mely ugyan elsősorban szenvedélyes hitvallás az „emberi ostobaság" elleni küzdelemről, de így kezdődik: „Akad, ki megunta a szépet" — és ezt önmagára érti.

Mindezek csakugyan figyelembe vehető szempontok a bámulatra méltó pályafordulat megítéléséhez. De ha elfogadjuk, hogy az ironikus magatartás lényege a távolságtartás, akkor a magyarázat alighanem a szóban levő *távolság* idő-, tér- és érzelembeli megnövekedésében rejlik, s a *tartás* szónak abban a jelentésárnyalatában, mely az élet terheinek elviselésekor és a világállapot tudomásulvételekor mutatott önfegyelemre és emelkedettségre utal.

Lassankint a hetedik évtizedéhez közeledik a költő, s egyre nagyobb messzeségből — és egyre kevésbé „megszépítő messzeségből!" — idézi föl gyerek- és ifjúkori emlékeit, s azokat a fura zsáneralakokat és (a saját szavait alkalmazva) azokat a „harsogón banális" történeteket és megfigyeléseket, amelyeket mostanáig „megéneklésre" méltóan őrizett meg emlékezetében. A feldolgozás hol vígeposzi, mint az *Egy szállóige születésében*, hol álesszéisztikus, mint az *Egy elkallódott lángész*ben, de kényelmes anekdoták és pletykák, „félre" szóló megjegyzésekkel fűszerezett kitérők, játékos agyonpontosítások és a lényeget szándékosan elsikkasztó „elbizonytalanítások" éreztetik minduntalanul a paródiaírói szándék jelenlétét.

E versgyűjteményben első kötete, *Az árnyak kertje* jó néhány versében javított a költő, sőt egy kilenc szonettből álló ciklust — *Első szerelem* címmel — teljesen újraírt, mert elviselhetetlenül naivnak érezte a régi változatot. Amaz egy elromlott szerelem fiatalosan szenvelgő megverselése volt (két szonett kivételével — azok más címmel most is szerepelnek a kötetben); emez pedig kilenc szonettből álló, epikus versciklussá alakult, egy tapasztalt férfi maliciáig fokozott iróniájával és fiatalkori énjének szóló öniróniajával elbeszélve. Ez a módosítás mutatja talán leghívebben, hogy mennyire „komolyan" veszi a versírást a szerző, szemben azokkal a régi eseményekkel, amelyeket már egyáltalán nem tud komolyan venni; a költészet, a humor dolgaiban végképp „nem ismeri a tréfát". *(Magvető)*

ALFÖLDY JENŐ

Farkas Árpád: Alagutak a hóban

Irányok, törekvések, magatartások metszéspontján álló költő Farkas Árpád. Széteső, minden konfliktussal létében érintett közösség, bomló értékrend, hitelét vesztő világkép, s éppen a legfontosabbakban megmeredvedett, szorongató társadalmi hierarchia veszi körül. Amit akar, végsőkig csupaszítva a kérdést: megragadni, ami a múló életben értelem és feladat, megragadni a törvényt, ami az egészben az egyes helyét kijelöli. Mire jutott? Mondhatnánk, hogy költészetben oda, ahol már-már a teljesség ígérkezik, anélkül, hogy jelen helyzetében ezt az ígéretet beválthatná. A törvényre lelve kivált, hogy az egyre kíméletlenebb kényszerűségeknek is engedve elvegyüljön, legyen „méltóságos a pusztulásban", de együtthulló a többiekkel.

Gondolati küzdelmének két sűrűsödési pontját emeli ki az *Alagutak a hóban*. Az egyik a meghatározottság fojtogató élménye, a másik az ember szabadságának, szuverenitásának a kérdése. Egyik is, másik is szüntelenül jelen van, feszültségük a kötet minden pontján érezhető, olykor versszervező tényezőként is. A meghatározottságot az egyén egészből való kiszakadásának fájdalmaként éli át, tiltakozás és belátás interferenciájában. Minden ízében tiltakozik, nem a költészettel vállalt vagy vállalható, hanem a szuverenitást csorbító, a ráerőszakolt kötöttség ellen: *„csak a behizelgő és engesztelő, / nyájba terelgető duruzsolások, / rábeszélt ösztönök hizlalgatói, / kukoricahajra térdepeltetői az értelemnek, / ők, csak ők vernek ki immár a didergő időbe, / sohasem az Ige, a Szó."* (*Duruzsolások)* A legnagyobb hatalommal, a szeretettel, a ragaszkodással találkozott, sőt a viszonzott bizalomteljes szeretettel és ragaszkodással, ami már magában értelme lehet mindennek, olyan megbízatásként is, ami sorsszerű és elrendeléserejű. S amitől elszakadni a legnehezebb, hiszen az intellektus fölismeréseivel szemben az ösztönök, érzelmek hatalmát, a kiszolgáltatottsággal szemben annak jóleső akolmeleg voltát nyomatékosítja. A szülőföldről szólva írja: *„Percig, csak percig ne szeretne így engem!"* — s aztán tovább, a látlelet pontosságával: *„Annyi józan ragaszkodás / áradozásra és adakozó szerelemre pirkadó / hajlam már bennem, / hogy dübörgő halántékkal is / várok még / és maradok." (Maradok)* Mit tehet ott a tehetség logikája, ahol a magánnyal, a megvertséggel, a ráutaltság elemi érzésével kell hadakoznia? Pedig erre kényszerül, hiszen a kötet a *„megyek az ősznek, / megyek a télnek"* meghatározó tudásával, a *„kincsekkel való elároklásom"* bizonyosságával indul. *(Hét törpe) „anyaföldem — minden kincsem / és koloncom — menekítem"* — szakad ki belőle az egyébként kissé ironikusan hangolt *Határátkelés*ben az ambivalens megállapítás.

Nyomasztóan nehéz helyzet ez annak, aki úgy vélte eddig, hogy végső feladata magából a legmagasabb mértéknek megfelelőt alkotni. Ami most majdcsak lehetetlen, amikor az elszigetelődés, a szabadság korlátozottságának tudata ellen kell erőit összpontosítania. Az egyetlen út önmagán át vezet, riasztóan nagy áldozatokkal, azzal az egyre világosabb felismeréssel, hogy ezen az úton s ezen az áron senki nem követheti. Ez szükségképpen együtt jár a hivatásban való kétellyel, az elrendeltséget kikezdő szkepszissel. Mint húsból a csontok — úgy fordulnak ki elénk a versek. A mozzanatosságuk nemcsak a kint, nemcsak az erőfeszítés titkolt fájdalmait, tragikus heroikusságát érzékíti meg, nemcsak a ráismerések megrázó döbbenetét, hanem a megrendültség zavarán felülkerekedő fegyelem erejét is. Nyolc év versei sajognak, lüktetnek ebben a vékony kötetben, amely kezdetektől a végig, mélységtől a magasságig „dantei léptekkel" mér fel mindent, hogy a föloldozásig jusson. Jár ott is, ahol József Attila, a hangtalan vacogásban, ama ponton, ahol Nagy László szólongatta József Attilát: „bólints, hogy érdemes", hogy aztán visszatérjen avarba, őszi esőzésbe, hó alatt tülekvő szándékok közé, de égen futkosó reménynyel *(Újévi hó), „vakító havú"* mezők fölé emelt arccal, *„hol fölszikráznak csodák lábnyomai" (Ezek a hosszú őszi esőzések).*

Kitéríthetetlenül konzekvens és minden pillanatban esendő. Lehetetlen nem együttérezni és együttgondolkodni vele. Űzi a tudás: lehet, hogy csöndesedik az idő, higgadtabb lesz az őt és közösségét körülfogó közeg, de *„sohasem a fehérfogú tél, / a fölmárványló néma szenvedély" (Lovas)* A fenti dilemma exponálása után a realitásokkal való számvetés stációja ez, mint a *Lovas* melletti *Szénásszekerek* című vers is jelzi. Ebben harminckét esztendősen, éveit az estében vonuló harminckét égő szénásszekérhez hasonlítva evidenciaként fogalmazza a tanulságot: *„Világosságot! — volt minden álmom. / S nem lehet sütni szénalángon / szalonnát sem; nos, mit ér ha [illegible] kap a láng — / és este van dél? / Mennek a szekerek, égnek, ó, jól van! / Vagyok im lassudan betakarodóban."* Ami itt megvilágosodik, azt megélte Szilágyi Domokos is. A líra haszna — erről van szó. Mit ér a költészetre szánt élet, ha csak arra képes, hogy este delet csináljon, ha az egyszemélyes csodát a közösségre is érvényesnek állítja, noha nem az?

S ha a vers nem, akkor a szerelem volna még az épség és teljesség reménye. Csakhogy a kíméletlen önvizsgálat itt is gyógyíthatatlan sérülésekre bukkan, varasodó sebekre, melyekből az érintésre azonnal szivárogni kezd a vér. A *Szerelmek hátországaiban* olyan embert mutat, *„ki végül társra, soha társra / nem lelt a szerelemben, / csak áhitatra, dulakodásra."*

Mindettől persze erősödhet a lehetetlennek szegülő ember, hiszen az eddig nyomon követett fejlemények szerint Farkas Árpád azokkal az emlékekkel, illúziókkal számolt le, amelyek az egyre hidegebb, kíméletlenebb világban védhetetlennek, értelmetlennek bizonyultak. Amelyek csak korlátoznák, tehetetlenségét fokoznák, gyötrelmesen megkötnék. Erősödhet, de nem teljesedik. Nemcsak betakarodóban van — visszahúzódóban is. *„Ülve tivornyán, csömörös lakomákon"* csak a tanúsítás lehetősége maradt. Nem óv már, nem protestál, ha nem is alkuszik: jelenti, *„amit gyulladt, alvatlan szemmel"* lát, hogy nemcsak a világ, az ember is kiüresedik, ami benne fontos *„elillan, elároklik", „nem állja útját kő — se költemény". (A szivárgásban)*

E konklúzióig persze hosszú még az út. Most *„csapjon bár torkáig bőjt / épít a romokon magának / iszonyú békét, / jövendőt." (Szerelmek hátországaiban)* Hosszú még az út, de e ponton kezdődik kétség és öntanúsítás vitája, a létezés minden ellentmondását összefogó ellentétpár, szabadság és meghatározottság, személyiség szintjén zajló drámája. Bizonyít az önértéktudat: *„A vásárra vitt bőrnek ára is van" (Vallató),* s nem kicsi. *„Akarom, kitessék konok voltom — (... nem fogadok fölibem rendet,) csak mit magamnak én teremtek." (A tökély kiszemeltje)* A szuverenitás tüntet itt, jelezvén, hogy legszemélyesebb érdekeiről van szó. Arról az erkölcsről, azokról az eszményekről, amelyek szembekerültek a világgal, szembe a közösséggel, az elnémító kompromisszumokkal, szembe az elzüllött krisztusokkal, az idővel és helyzettel, amelyben minden megváltó szándék, vátesz-magatartás szükségképpen hamissá, megtévesztővé válik. *(Átgázolások)* Szembesül Petőfivel, Kós Károllyal, Bólyaival, Nagy Lászlóval, Sütő Andrással, Lászlóffy Aladárral, Kányádi Sándorral, Tamási Áronnal, mint külön-külön érvényes magatartásformákkal és művészeszményekkel olyan versekben, amelyek e példaéleteket faggatva a kiutat keresik. Mindig a küzdelem valóságos erőterében, idejében, a tét nagyságát is éreztetve.

Azt, hogy mire jutott, az azonosító többesszámban írt, *Kányádi Sándornak* címzett vers beszéli ki: *„Volnánk csak jámbor hegedősök / kórémuzsikával, / pici furulyával, / szorongó torokkal, / elkékülő szájjal, / görcsbe-rándultan is / fújjuk, ugye, Bátyám, / végső pillanatig, / miként ama zenekar / a Titanic / fedélzetén."* Kevés ez, vagy sok? Számára mindenesetre az egyetlen lehetséges. S ezzel sorsának minden mozzanata abban a végsőkig tudatosított és középpontba állított bizonyosságban sűrűsödik össze, hogy nincs méltó kiút. A személyes szabadságvágy, a szuverenitás erkölcse és a közösséghez visszafordító, azzal teljes mértékben azonosító szeretet az adott helyzetben összebékíthetetlen. Meggyőződése szerint, akár a maga szuverenitása árán is, ez utóbbit kell választania. Az együttpusztulás alternatíváját az írástudó, a tanúsító felelősségével.

Nemcsak érzi, tragikusnak is tudja a létet, s ez a tragikussá fokozódott súlyosodott életlátás, létérzés hozza létre a kötetegész megszólalási helyzetét. Bámulatos, hogy mennyire alárendelődik minden ennek a helyzetnek, biztosítva a kötet belső egységét, összetartó erejét, homogén karakterét. Kézenfekvő megoldás, hogy az életérzésnek eleve telített érzelmiségű s meghatározott tendenciájú két évszak, az ősz s a tél teremt közeget, jelentésdúsító utalásokkal, társításokkal fokozva a

Vendéglátónk:

PÉLTA MÁSIK

PERUI MADONNA

SZÜLETÉSNAP

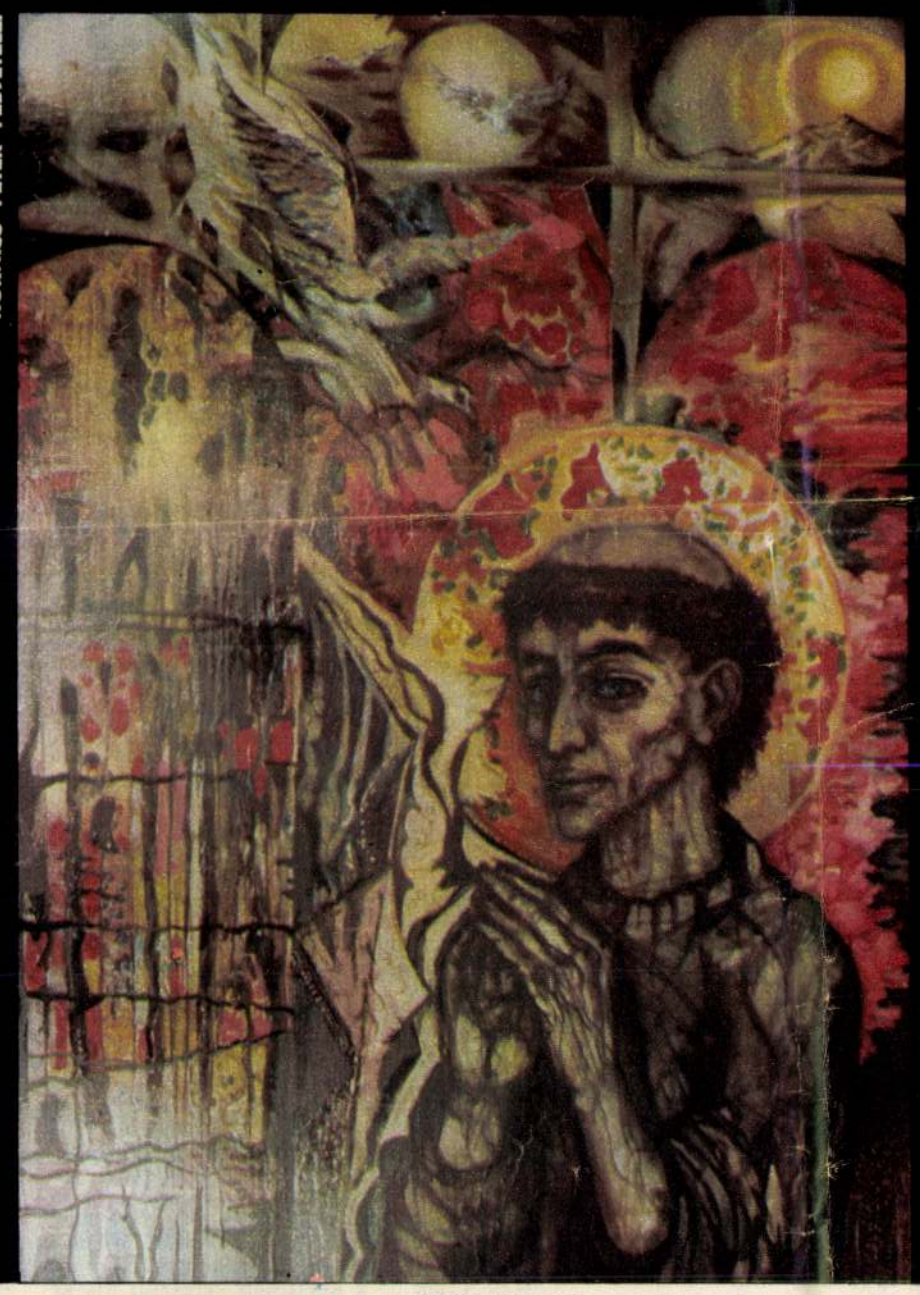

KORNISS PÉTER FELVÉTELEI

SZENT FERENC

KOLDUS TRIPTICHON

BOLDOG PILLANATO

BULGÁRIÁBÓL

4

5

7

veg: Nádor Ilona

Hontalanok a hazában?

Pontatlan kórkép

Érdeklődéssel, ugyanakkor csalódással olvastam a Nők Lapja 42. számában a Choli Daróczi Józseffel, a Magyarországi Cigányok Kulturális Szövetsége ügyvezető titkárával készített interjút. Már a cím is szíven ütött: Hontalanok a hazában? Miért?? Életem során sokféle ítélettel találkoztam, de hogy valaki megkérdőjelezte volna a cigányok magyar állampolgárságának jogosságát, ezt most hallom először. Choli Daróczi azokat a cigányokat, akik még telepen élnek, hontalan állampolgároknak nevezi, amajd pedig vélekedését kiterjeszti az egész cigányságra ekképpen: „Merem állítani, hogy a cigányok rosszhiszemű, jogcím nélküli lakói az országnak." Az a Daróczi mondja ezt, aki négy évvel ezelőtt, Indiából hazatérve, azt nyilatkozta: „Mi, mai cigányok, már tökéletes európaiak vagyunk. Szülőföldünkön, Magyarországon érezzük jól magunkat." Ekkorát változik egy ember, ha hatalmat kap?

Úgy vélem, a hontalanság érzésének tudatosítása helyett a jogegyenlőség tudatát kellene erősíteni cigányokban és nem cigányokban egyaránt! Csak ennek tudatában lévő emberek képesek cselekedni — az egyenlő jog mellé — az egyenlő lehetőség megteremtéséért. Meglepett az is, hogy a cigányságról differenciálatlanul „mint közösségről, mint tömegről" beszél, holott egységes közösséget ez az etnikum soha nem alkotott. Nyelvében, kultúrájában, életmódjában, életszínvonalában, de még identitása tekintetében is rétegezett a cigányság.

Ért más meglepetés is: mindenekelőtt a tárgyi tudás hiánya és az az előítélet, amelyet a nyilatkozó szinte mindenkivel szemben tanúsít; a számtalan önellentmondás, és hogy a valóságot mennyire elferdíti.

Nem fedi a valóságot például, hogy a Cigányok Kulturális Szövetségét az MSZMP KB és a Művelődési Minisztérium hozták létre. Úgy látszik, Choli Daróczi már elfelejtette, hogy ő kért és kapott engedélyt — néhány társával együtt — a szövetség szervezésére, majd megalakítására. A párt és az állam részéről támogatást kaptak, de nem azért, mert „a cigány koordinációs bizottságok nem bírták megoldani a cigánykérdést". Először is: cigány koordinációs bizottságok nincsenek. Amit ő annak nevez, azok megyei és helyi szinteken működő szakbizottságok, melyeknek tagjai többségében a tanácsi szakigazgatási szervek képviselői, akiknek feladatköréhez tartoznak — többek között — a cigány lakosság helyzetének javításával kapcsolatos teendők is. Ezek a koordinációs bizottságok a helyi (megyei) társadalmi szervek, és a cigányok képviselőivel együttműködve, a tanácsi dolgozók, pedagógusok, egészségügyi dolgozók, népművelők százaival és ezreivel együtt, eddig is az adott lehetőségeikkel élve rengeteget tettek azért, hogy a cigányság életkörülményei gyökeresen megváltozzanak. Aki az elmúlt negyedszázad során végbement pozitív változásokat nem látja, az vagy nem ismeri a 20-25 évvel ezelőtti állapotokat és a maiakat, vagy nagyon szubjektív.

Azt pedig naivitás feltételezni, hogy a cigánykérdést meg kellett volna oldaniuk ezeknek a bizottságoknak. A szövetség megalakítása azért kapott támogatást, hogy mint kulturális érdekképviseleti szerv, etnikumának nyelvét, kultúrájának haladó hagyományait ápolja, illetve vállaljon részt a cigányság műveltségi elmaradottságának megszüntetésében. Az írástudók felelőssége ugyanis a cigányság írástudóira is vonatkozik!!!

Félrevezető az interjúban említett kormányhatározatokra történő hivatkozás is, ugyanis az említett kormányhatározatok nem léteznek. A feltüntetett „hivatalos" adatok pedig vagy 10-15 évvel korábbi állapotokat tükröznek, vagy légből kapottak. Az illetékes főhatósági adatok szerint ugyanis a cigánytelepeken nem 100 ezren, hanem 25 ezren laknak, a cigány kisgyermekeknek nem egyharmada, hanem közel 60 százaléka végzi el az általános iskolát, a cigányok száma pedig kb. 10 évvel ezelőtt volt 360 ezer és az ezredforduló táján lesz félmillió. A Rákosi-korszakban nem csak a cigányok kaptak megkülönböztetésül fekete személyi igazolványt, hanem — átmeneti időre — mindazok, akik megfelelő okmányokkal nem tudták igazolni személyazonosságukat. Mint köztudott, a lovakat és az iparengedélyeket nemcsak a cigányoktól vették el. Hadd ne soroljam, mi mindent vettek el másoktól az államosítások során, mégsem váltak az emberek deviánssá, mint ahogyan azt a cigányokra vonatkozóan természetes következménynek tartja Daróczi.

„Az akkori politika óriási hibájának" minősíti még, hogy meghirdették a cigánytelepek, illetve a szociális követelményeknek meg nem felelő telepek felszámolását. Daróczi szerint ezzel szétzúzták a cigányközösségeket, ezért aztán „ne csodálkozzunk, ha a cigány deviáns lesz". „Tudomásul kellene venni — folytatja —, hogy nem visszahúzó erő a cigány közösség, hanem előrevivő."

Ami a deviánciát illeti, eddig úgy tudtam, hogy bizonyos társadalmi kódurülmények hatására könyebben válik valaki deviánssá, függetlenül attól, hogy cigány vagy sem az illető. Meglepő, hogy épp Daróczi, aki más vonatkozásban, jogosan tiltakozik az etnikumot ért előítéletek ellen, ebben a kérdésben maga is ilyen előítéletes.

Ami pedig a nyomorteleppek felszámolását illeti, az nem azonos a közösségek szétzúzásával. A telepek lakói ugyanis egy-egy településen belül 3-4 utcába, de van, ahol csupán a település másik végébe kerültek. Ahol igazi közösségek voltak, ott ettől azok még nem hullottak szét. A valóság, sajnos, az, hogy a cigánytelepi közösségek többsége igenis visszahúzó erőt jelentett, és téved Daróczi, ha azt hiszi, hogy minden közösség előrevivő.

Egyetértek viszont azzal, hogy az erőszakolt asszimiláció (beolvasztás) minden formája ellen tiltakozni kell! De ugyanúgy fel kell lépni azok ellen is, akik a cigányság szegregációját (elkülönülését) szorgalmazzák, illetve akik a cigányság véleményét és valós érdekeit figyelmen kívül hagyva a cigányság feje fölött akarnak dönteni sorsukról, akár a többségi társadalom, akár a cigányság képviselői ezek! Mindkét oldalról tiszteletben kell tartani a cigány identitás vállalását éppúgy, mint az önkéntes asszimilációs törekvéseket.

Miután Daróczi óriási hibának tartja a telepek felszámolását, azt mondja: „az olyan telepeken, ahol állatok élnek, sokkal emberibbek és higiénikusabbak az életfeltételek, mint a cigánytelepeken". Ebből a higiénikus feltételek közötti különbség egyes cigánytelepekre igaz, de hogy azért az ott élő emberek is felelősek, az eszébe sem jut Daróczinak, mert így folytatja: „A Holstein-fríz teheneket megtanították arra, hogy tudják használni és kezelni az önetetőt, az önitatót. Minden tehén, minden állat tudja, hogy hol van a saját helye. A cigányok ezt sem tudják." Majd mindezekért a (vélt) állapotokért a pedagógusokat hibáztatja, akik szerinte még arra sem tanították meg a cigányokat, hogy „leírják a nevüket". Éppen Daróczi, aki maga is pedagógus, meri elmarasztalni azokat, akik a pályán maradva a legnehezebb munkát végzik? Ez a sommás általánosítás akkor is bántó, ha tudatában vagyunk, hogy a cigány — de főleg a cigány anyanyelvű — kisgyermekek oktatása terén ma is sok a hiányosság. Sajnos, addig nem is reméljhető változás, amíg az oktatásügy fel nem ismeri: a cigány anyanyelvű kisgyerekekkel másképpen kell foglalkozni. Ebben a Szövetségnek is lennének feladatai.

Az interjúban olvasható további eszmefuttatása szerint a cigányság „kihagyta a rabszolgatartó korszakokat, a feudalizmust és a kapitalizmust", ezért a magántulajdon fogalmát sem ismeri. Személyiségéből, gondolkodásából hiányoznak ezek a lépcsőfokok. A cigányok nem tudják, hogyan kell viselkedniük egy modern társadalomban, mi az etikus és mi nem az, mi a törvényes és mi a törvénytelen." Bár tény, hogy vannak még a cigányok között elmaradott csoportok, a cigányság egészére vonatkozóan azonban ez az állítás sértő és igazságtalan.

Az jutott eszembe: ha a cigányság ennyire elmaradott szellemi szinten lenne, akkor kinek írják a Cigányújságot? Az is eszembe jutott, hogy mennyi feladata lenne a Kulturális Szövetségnek különösen akkor, ha maga az ügyvezető titkár így látja a cigányok szellemi szintjét?

Végül pedig arra a kérdésre, amely a cigány értelmiség feladatára, valamint arra vonatkozik, hogy miért nincs egyetértés a különböző cigány szervezetek között, a Kulturális Szövetség ügyvezető titkára többek között ezt válaszolta: „szétzúzták a jól induló Cigány Tanácsot és újból létrehozták azokból az emberekből, akik hullámlovasok, akik csak saját érdekeiket tartják szem előtt".

Ezzel szemben a valóság az, hogy Choli Daróczi József saját elhatározásából hagyta ott a Cigány Tanács elnöki tisztét, köztudottan egzisztenciális és anyagi okokból. A Tanács pedig új elnökkel (aki korábban alelnök volt) és kibővített tagsággal működik azóta is. Nem értem, miért hullámlovasok azok, akik maradtak annak ellenére, hogy a Cigány Tanácsban nincs fizetés?

De mit tesz a Kulturális Szövetség, mik a tervei? Daróczi kevesli az évi ötmillió forint állami támogatást, amiből mindössze százezer forintot tudnak juttatni a négy tagszervezetnek, és még azt sem tudja, hány tagja van a szövetségnek, mert nem számolta meg a belépési nyilatkozatokat. Azért egy fontos dolgot megtudtunk: nem jó az együttműködés a cigányság országos szervezetei között. Ez igaz! Szerintem mindkét szervezet minden pontján józan gondolkodású, alapos társadalomtudományi ismeretekkel rendelkező, egymás erőfeszítéseit támogató, tiszteletben tartó aktivistákra lenne szükség.

Olyan emberekre, akik — mint Grósz Károly főtitkár, a kormány elnöke, a cigányságról szóló interjújában nyilatkozta (Népszabadság, 1988. VIII. 22.): — „mindenekelőtt az ügyet, s nem ennek alárendelve a személyes ambíciók érvényre juttatását tekintik vezérelvüknek."

Kozák Istvánné dr.
a cigány lakosság helyzetével foglalkozó Tárcaközi Koordinációs Bizottság titkára

tordon ákos

halottak napján

a földben porlók az elporladtak
a földön élők az ittmaradtak
találkoznak egy gyertyalángban
kezet fognak egy lobbanásban
együtt vannak az elmúlásban

nek sem jutott volna eszébe levelét saját tulajdonának tekinteni. Mindenki felolvasta mindenkinek, a bánat és az öröm is közös volt.

Én és Nádja azokhoz a kevés szerencsésekhez tartoztunk, akik három évet kaptak. A nagy többség ötöt és nyolcat. Ezért tapintatlanságnak, szívtelenségnek számított, ha egyetlen panaszszóra nyílt az ajkunk — máris megkaptuk a szemrehányó választ: „Mit szóljunk akkor mi?" Igazuk volt. Szegények, akkor még nem is tudták, hogy mennyire igazuk volt.

Egy hónapig égett körülöttünk az erdő és mi emberfeletti erővel küzdöttünk ellene, mégis egy éjszaka eljutott egész közel a lágerünk körüli erdőig. Most már nem volt váltás. Éjjel-nappal ástuk az árkokat. Az öregek és betegek — parancsnokunk utasítására — kihordták a láger udvarára mindenkinek a batyuba kötött holmiját, ha meggyulladnak a barakok, megmentsék a holmikat. Milyen nevetséges parancs volt ez! Lágerünk parancsnoka velünk együtt küzdött a tűz ellen. Családját már rég elküldte biztos helyre és nekünk kijelentette, hogy vagy velünk ég, vagy velünk együtt megmenti a lágert. Egy alkalommal leültünk rövid pihenőre az erdőben, mintha elcsendesedett volna a szél és a tűz, egy parázsló fatörzs körül. Beszélgettünk gyermekeinkről, mi másról is tudtunk volna?! Egyik a másik után vette elő a blúza alól a magával hozott fényképeket, leveleket. Kiderült, hogy mindenki magánál tartotta az otthonról kapott leveleket és gyermekei fényképét, mert ez volt a legdrágább, amit féltettek a tűztől. Hamarosan minden fénykép sorjában parancsnokunk kezébe került, velünk együtt gyönyörködött bennük.

Mint már írtam, a tűz eljutott egész közel lágerünkig. A fák lombjain terjedt tovább. Először a lombok égtek, majd a fák törzse. Hatalmas fenyőfák derékba törve roskadtak össze, óriási reccsenést hallatva. Körülöttünk a pokoli tűz vakítóan világította meg az erdő sűrűjét, futottak a megriadt vadak, hozzánk futottak, mert ahol mi álltunk, ott nem égett. Egy kis özikét haza is vittünk a lágerbe, az erdőben találtuk, nem tudott tovább futni.

Egy keskeny erdősáv választotta el a lágert a tűztől, itt árkot ástunk, de ha keresztül esik az árkon az égő fa, akkor meggyullad ez az erdősáv és a láger is. Ekkor parancsnokunk kiadta az utolsó elkeseredett utasítást: „Felgyújtani a közvetlenül a láger kerítésénél húzódó fasort." Ha ez az ellentűz visszafordítja a szelet, akkor meg vagyunk mentve. Összeszorult a szívünk, mikor az árok mentén petroleumot öntöttünk végig és meggyújtottuk. Utána visszafutottunk a láger udvarába, más tennivaló nem maradt hátra. Vagy-vagy.

Sikerült az ellentűz. Ahogy erőre kapott, olyan lendülettel lobbant lángra, hogy egyszerre megindult az egész fronton, az árok túlsó oldalán levő fák felé és így a lágertől ellenkező irányban terjesztette a tüzet. Kezdtük hinni, hogy megmenekültünk a tűzhaláltól.

Másnap erősítést kaptunk. Más lágerekből nagyon sok férfit hoztak, akik messze lágerünktől nagy árkokat ástak. Mi nem találkoztunk a férfi foglyokkal, vigyáztak arra, hogy ne találkozzunk.

Ezután már csak kis csoportokban vittek ki bennünket az erdőbe, hogy egy-egy parázsló fatörzset beszórjunk földdel. Most már ritkábban került sor mindenkire és a lágerben ismét megkezdődött a normális élet.

Egy este felolvasták nevemet, egy tíztagú csoportban éjjeli őrségre mentünk az erdőbe. Homokot szórtunk lapáttal a parázsló facsonkokra, tűzfészkekre, nehogy a szél ismét tüzet szítson belőlük.

Félelmetesen szép volt ez a sötét nyári éjszaka az erdőben. A tűz után, a koromfekete fatörzsek között itt-ott még izzott kis halmokban a parázs, ehhez járult az enyhe szél okozta zúgás, mintha a magas fák koronái valamit suttogtak volna egymásnak.

A tíz asszonyból és a fiatal katonából álló csoport mind mélyebben hatolt be az erdőbe, meg-megállítunk, ahol egy üszkös fa parázslott, rálapátoltuk a földet és mentünk tovább.

Éjféltájt egy nagyobb tűzfészeknél letelepedtünk pihenni. Körben ülve — középen őrünk, Szerjózsa — halkan beszélgetve, már-már kezdett elszállni szorongó érzésünk, mikor arra lettünk figyelmesek, hogy egy férfihang először halkan, majd hangosabban Szerjózsát nevén szólítja. Nagyon megijedtünk, olyan váratlan volt ez a hang a sötét erdőből. Majd mindnyájan a hang irányába fordulva, egy kézilámpás fényétől gyéren megvilágított alakot vettünk észre. Egy bűnöző volt. Ők szabadon járhattak. Szerjózsa elvonult vele és kb. félóra múlva jött vissza. Megkönnyebbülten sóhajtottunk fel mindannyian, mert őrünk nélkül még jobban féltünk. Majd csak eljön most már a hajnal és akkor leváltanak bennünket. Azonban nemsokára ismét a bokor mögé szólította Szerjózsát a bűnöző. Mi lehet ez? — találgattuk szorongó érzéssel. Ez alkalommal Szerjózsa sokkal tovább volt távol. Vagy csak a félelem miatt tűnt hosszabbnak?

Mikor végre visszajött, azonnal észrevettük, hogy részeg. Énekelni kezdett, egyik fiatal társnőnket mindenáron meg akarta ölelni, majd váratlanul oldalához kapott és felordított, mint egy sebzett vad.

— Hol a revolverem? — elvették a revolveremet!

— Úristen, mi lesz most? Hol hagytad, Szerjózsa? Mit tettél?

— Ellopta tőlem a gazember, végem van — zokogta.

Mi lesz most velünk? Egy elvetemült gazember leitatta őrünket és ellopta fegyverét. Természetesen hiába kutattuk át a bokrokat, semmit sem találtunk. Ki voltunk szolgáltatva éjszaka az erdőben felfegyverzett banditáknak. A vészes füttyökből, ahogy hívták egymást, megértettük, hogy többen vannak. Szerjózsa már olyan részeg volt, hogy könnyeitől elázva, maga is segítségre szorult, nemhogy védelmére számíthattunk volna.

Egymás kezét szorongatva, egymáshoz simultunk félelmünkben és vártunk sorsunkra. Ki tudja, mennyi idő telt el, mikor egy közeledő fény még jobban összeszorította szívünket. Ki lehet az? Két lépésnyire volt tőlünk, amikor felismertük Ivanovot, az egyik katonát a lágerből. Ellenőrizni jött bennünket. A boldogságtól sírva öleltük át, mindannyian egyszerre beszélve, mint a néma embernek, akinek egyszerre jött meg a szava és kárpótolni akarná magát a hosszú hallgatásáért. Végre megértette, hogy mi történt. Azt mondta, ne féljünk, hamarosan visszajön. És alig pár perc múlva (az erdőben bizonyára titkos tábori telefon volt), Ivanov és idegen motoros államvédelmi tisztek érkeztek valahonnan és megkezdődött a kihallgatás. Szerjózsát tőlünk távolabbra vezették el. De hiába vallatták, teljesen részeg volt, nem mentek vele semmire. Bennünket egy másik nyomozótiszt hallgatott ki egyenként. A kutyák hamarosan megtalálták a bandität. A fegyver nem volt nála. Hiába ütötték, nem mondta meg, hol van. Reggel volt, mire visszakísértek minket összefagyva, kimerülten a lágerbe, az egész láger izgatottan várt már ránk.

Pár hét múlva az egyik központi lágerben megtartották a tárgyalást. Mindannyiunkat, akik ott voltunk az erdőben, odakísértek mint tanúkat.

És itt a tárgyaláson tudtuk meg először azt, hogy bíráink tisztában vannak azzal, hogy mi, „felesége k" teljesen ártatlanul vagyunk bezárva. Ugyanis az ügyész vádbeszédében azt hozta fel Szerjózsa ellen, hogy mi lett volna akkor, ha ez a katona, aki szolgálat közben engedi leitatni magát és elhagyja fegyverét — nem ártatlan, becsületes asszonyokat, hanem valódi ellenségeket őrzött volna?

Szerjózsát életfogytiglani börtönre ítéltek.

Mennél tovább voltunk* bezárva, annál kevésbé értettük, hogy miért? Kinek és miért van erre szüksége, hogy becsületes asszonyokat elhurcoljanak gyermekeiktől és hosszú évekre lágerbe zárjanak. És a férjeink? Ki tudná nálunk, feleségüknél jobban, hogy ők is ártatlanul szenvednek. Nem ellenség, saját hazánk, saját kormányunk vezető szervének tagjai taposták szét családunkat, mint ádáz, kártevő, gyűlöletes ellenséget szokás. Egyetlen magyarázatot találtunk, hogy ez ellenforradalom és hogy Sztálin nem tud a dologról, mert ha ő ezt tudná, akkor nem történhetne meg. Ügyészt kértünk a lágerbe. Egymás között megbeszéltük, hogyan fogjuk előadni sérelmünket.

Két hét múlva az ügyész megérkezett. A grúz barakkból egy gyönyörű, 30 év körüli asszony, Fatyima vállalta, hogy szószólónk lesz. Mind az 1500-an összegyűltünk a láger udvarán és izgatottan, de fegyelmezetten vártuk a fejleményeket. Nem zajongtunk, nem szóltunk közbe, hagytuk Fatyimát beszélni.

Már nagyon fegyelmezettek voltunk, már rég megtanultuk a fájdalom sikolyát fogunk közé szorítani.

Fatyima mindnyájunk nevében elmondta, hogy mi ártatlanul sínylődünk már két éve a lágerben, magunk sem tudjuk, miért. Engedjenek bennünket hazai, adják vissza gyermekeinket. Hát, kinek van joga egy anyától elrabolni gyermekét — hangzott mind szenvedélyesebben és fájdalmasabban Fatyima vádbeszéde. — Ez csak az ellenség keze lehet, akit már Jezsov személyében le is lepleztek. Becsületes szovjet embereket hurcoltak el otthonukból és még feleségüket is elszakítják gyermekeiktől. Erről bizonyára nem tud Sztálin, mert akkor ez nem történhetett volna meg — fejezte be Fatyima.

Az ügyész sápadt arccal, lesütött szemekkel hallgatta a gyönyörű Fatyima szörnyű vádbeszédét mindnyájunk ismeretlen ellensége ellen. Vártuk, mit felel, olyan izgatottak voltunk, hogy reszkettünk, mintha hidegelésünk lett volna.

Halotti csend volt. Az ügyész csak néhány másodperc után szólalt meg.

— Nemrég — mondta —, egy volt komszomolec, és húga, mindketten egyetemi hallgatók, azzal a kéréssel fordultak Sztálin elvtárshoz, hogy édesanyjukat, aki a karagandai lágerben sínylődik már két éve, bocsássák szabadon, mert ártatlanul szenved, ők a gyermekei igazolják, hogy édesanyjuk egész életét arra szentelte, hogy gyermekeiből becsületes szovjet embereket neveljen. Hamarosan megkapták Sztálin elvtárs válaszát. Másfél óra találkozási időt engedélyezett édesanyjukkal.

Ez volt az ügyész válasza. Megértettük, hogy utolsó reményünk is rombadőlt.

Sztálin tud mindenről, akkor tehát vége mindennek.

És senki se tudta, miért?

Senki sem tudott aludni ezen az éjszakán. Úgy szerettük volna megfejteni ezt az örök rejtélyt, de nem tudtuk.

Hajnal felé járt, mikor elcsendesedtek a barakkok, de hirtelen borzalmas sikoly hasította át az éjszaka csendjét. Mindnyájan az ablakhoz szaladtunk. A grúz barakkból egy fehér árnyék szaladt a kapu felé. Vajon mi történt? — suttogtuk rémülten. Egy idő múlva két katona cipelte visszafelé a fehér árnyékot, de nem a grúz barakkba, hanem egyenesen a kórházba.

Fatyima volt. Az ablakkal szemben feküdt a priccsen és úgy látta, hogy négy kis gyermeke a láger kapuja előtt áll és kenyérért nyújtják be a kerítésen keresztül kis kezüket. Fatyima sikoltozva ugrott fel fekhelyéről és kifutott a kapu felé. Csak kényszerzubbonnyal lehetett megfékezni, tört-zúzott, ordított.

— Ereszteneke, ott vannak a gyermekeim! Vadállatok, bitangok, ereszteneke, könyörgök az Isten szerelmére, engedjenek, éhesek a gyermekeim.

Borzalmas volt hallgatni, még a katonák is sírtak.

(Folytatjuk)

KORNISS 1

MAGYAR HIRLAP

Wagner:Korniss

A *Magyar Nemzeti Galéria* központi épületének földszinti teremsorában, már a bejárattal szemben húzódó főfalon érzékeltetni tudják a retrospektív tárlat értő rendezői *(Dévényi István és Hegyi Loránd)* Korniss Dezső életművének egyik legfőbb jellegzetességét: *szakaszosságát, s az egyes periódusokon belül az alapmotívumok vissza-vissza térését sok esztendőn keresztül.* Így a korai, etnográfiai ihletésű szentendrei korszakból a legkülönfélébb méretekben, képkivágásokban és színösszeállításokban vonulnak el előttünk, kiváló összehasonlítási lehetőséget kínálva, azok a konstruktivista házformák, amelyek szürrealista lebegésű felhőfoltokkal és csendéletekkel együtt variációsorozatot alkotnak — azonos témákra.

KORNISS 2

Már 1934-ben fölbukkan például külön, kicsiny méretben, a *Csendélet tányérral és hagymával*. Egyenes folytatása a következő évben egy másik változat, a *Monostori csendélet*, amelynek

MAGYAR HIRLAP 1980/5/17/6

Wagner:Korniss retrospektiv a Várban

KORNISS

MAGYAR HIRLAP

Wagner:Korniss

„Korniss művészetének az értékét, életművének a jelentőségét a magyar művészettörténeti irodalom... már felismerte, nem kell most, a gyűjteményes kiállítás alkalmával »felfedezni« vagy először vállalkozni az életmű fontosabb állomásainak a bemutatására, a főművek ismertetésére...” — írja — többek között — *Németh Lajos* a kiállítás katalógusának előszavában. Egy napilap tárlatkrónikájának terjedelme és profilja még ennél is kevesebbet engedhet meg magának. A színház világából vett hasonlattal élve, maradjunk meg tehát most — az írói oeuvre sommázása helyett — kizárólag a „darab” rendezésének értékelésénél, a legjobb „szerepalakítások” fölvillantásánál.

KORNISS 4

MAGYAR HIRLAP 1980/5

Wagner: Korniss retro

aztán — címadásából is következtethetően — jóval komplexebb továbbfejlesztése a *Csendélet ház- és templomotívummal.* Végül — még mindig ugyanebben az esztendőben — kibontakozik a *Szentendrei motívum I—IV.* olaj-vászon sorozata, amelynek első darabja hangsúlyozottan függőleges, a második viszont vízszintes és kétrészes (szinte két önálló, külön képpé választható!). A harmadik olyan sötét tónusú, mintha az előzőek éjszakai variánsa volna, s a csendéletrészlet almáját itt már a hagyma váltja fel a paprikával, a tányér és a kenyér kerekded formájával. Az utolsó kép — mintegy összegezésül — ismét az első változatot teremti újra, ám túláradó fénnyel és világossággal, rajzos könnyedséggel, hangsúlyozottan grafikai dekorativitással.

KORNISS T

Legalább ilyen érdekes végigkövetni azt a folyamatot, amely egyik legtöbbet emlegetett főművéhez. az 1948-as *Tücsöklakodalomhoz* vezetett. Kezdve az előző év arasznyi *Kis bíbor pókjától* és a nagy, függőleges *Mezei Vénusától*, az 1948-ból való *Madarason*, valamint a fekete-vörös variáns *Bodobácsokon* át az olyan későbbi utórezgésekig, mint az 1949-es *Kulcsos*, meg a *Mérleges nő*, az 1950-es *Halász* vagy végül az 1953-as *Sellő*. Őszintén bevallom, számomra például ezen a tárlaton nem is az ismert főmű újralátása, hanem a hozzá és a tőle vezető út végigkövetése volt az igazi szellemi kaland.

MAGYAR HIRLAP 1980/

Wagner:Korniss retro

KORNISS 6

Külön fejezetet képviselnek az életműben (egyesek egyenesen kitérőnek tartják) — ezért érthetően kerültek különálló teremrészbe — a *Kalligráfiák*. Olykor karton-, máskor dörzspapír, vászon vagy farostlemez az alap, hol olajjal, hol zománcfestékkel vagy tussal viszi fel rá a motívumo-

MAGYAR HIRLAP 1980/5/17/6

Wagner:Korniss retrospektiv a Várban

KORNISS 1

kat — amelyek egyik csoportja inkább arabos, a másik japános —, olykor meg egészen reliefszerűen kiképzett pasztózusan plasztikus felületet teremt, s a kompozíció hol függőleges, hol vízszintes, hol egyenes és hol kétrészes. Tehát ismét szinte valamennyi elképzelhető lehetőséget végigzongorázik egy területen belül. S bár a tárlaton, meg a katalógusban is külön áll, én szorosan ide sorolnám az *ecsetrajzokat* is, mint a kalligráfiák szerves folytatását.

MAGYAR HIRLAP 1980/5/17/6

Wagner:Korniss retrospektiv a Várban

KORNISS 8

Mint ahogy — térben és időben távoli bár —, de én az 1945-ből való *Kővágóörsi emléktől*, és a vele egyidős, tulipánná stilizált *Fiútól* eredeztetném a szürke és zászlómotívumokra alapozott, 1968-tól induló dekoratív-folklór-sorozatot. Gondoljunk csak konkrétan például a fekete alapon vörös *Rablók II.* című, 1977-es kompozícióra, avagy a két szélső dátum között stílusban-formában is átmenetet képező, 1968-as *Szürmotívumra* és a *Pásztorokra*. (Ezeket csak azért ragadtuk ki, mert a színkontrasztjuk is azonos ellentétpárra, a feketére és vörösre épül).

MAGYAR HIRLAP 1980/7/21.

Wagner:Korniss retrospektiv a Várban

KORNISS 9

Ritka szimmetriájú életmű értő és érző rendezéssel visszarimeltetett tárlata ez, amelyen például az egészen korai, 1928-as, purista módon *konstruktivista, geometrikus kompozíciókra* a kiállítás ugyanolyan modorban fogant, 1968-tól napjainkig húzódó absztrakt ciklusa a frappáns záróakkord. Mint ahogy közben az *Illuminációk* 1945-ös monotypia-kollekciójára az 1962—63 között keletkezett, szintén kamarakiállításnyi folytatás a válasz, s az ötvenes évek *montázsaira, kollázsaira* a hatvanas évek *metamorfózisai* felelnek.

Wagner István

MAGYAR HIRLAP 1980/5

Wagner:Korniss retrospektív

Korniss Dersö

Tovább

~~Bor Pál 244 l.~~ Keppel

~~Conrad Pál~~

245 l.

Gáborjani Szabó

Kálmán

244, 245 l.

Korniss Dersö

245 l.

Román György

244, 245 l.

l

Szabad Művészet

1947. 12. sz.

Vargha Balázs: Kiállitások

A kiállítást rendezték:

Szőnyi István

Varga Nándor

Korniss Dezső

Aovabb

1946

~~Ámos Imre~~

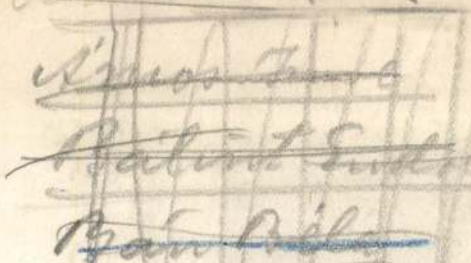

~~Bálint Endre~~

~~Bán Béla~~

~~Barcsay Jenő~~

~~Bokros Birman Dezső~~

~~Czóbel Béla~~

~~Egry József~~

~~Forgách-Hann Erzsébet~~

Gadányi Jenő

Korniss Dezső

Lossonczy Tamás

Martyn Ferenc

Márffy Ödön

Schubert Ernő

Vilt Tibor

Részt vettek az Szerópai Is-
kola I. kiállításán, 1946. márc

Megküldöm Borbély József min. szám.v. főtanácsos urnak, hogy a benti nyugta ellenében Németh Albertnek 513 pengőt a fotójavadalom terhére kifizetni szíveskedjék.

Budapest, 1943 junius 25.

elnök

E. Ny.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

Korniss Dezső

1968 MÁR 7

— **Korniss Dezső** festőművész Monológ című filmjét holnap, szombaton délután 2 órai kezdettel bemutatják az Ady téri egyetem nagy előadótermében.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

DÉLMAGYARORSZÁG

Korniss Dezső
1983 MÁR 26

1021

— **Korniss Dezső festészetéről** tart előadást ma, kedd este 6 órai kezdettel a Collégium Árnum előadássorozatában dr. Mezei Árpád főiskolai tanár a Béke épület nagy előadójában. Az előadás alkalmából az épületben Korniss Dezső műveiből kiállítást rendeznek.

Gyártásszakosítás.

vadba az 1969. évi vizsgálatok terveit és a fejlesztés

Kornis Dezső

Kornis Dezső./Beszterce 1908/ Budapesten magániskolában, majd 1925-1929 között a Képzőművészeti Főiskolán, Csók István nál tanult. Párizsban, Belgiumban és Hollandiában járt tanulmányuton. Vajda Lajos barátjaként és munkatársaként éveken át Szentendrén dolgozott, a magyar és rác népmüvészet, a néger plasztika és a szürrealizmus elvei tanulmányozásából alakitotta ki müvészete formanyelvét, a konstruktivizmus és a szürrealizmus ötvözetét. Résztvett az Európai Iskola alapitásában és munkájában. 1958-ban Hollandiában rendezett gyüjteményes kiállitást. Müvészete jelenlegi szakaszában a kalligráfia és a tasizmus problémái foglalkoztatják.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1978 DEC 16
KISALFÖLD

Korniss Dezső
festőművész

1021

Korniss Dezső: *Tücsöklakodalom* (1948)

KISALFÖLD magazin

BICEGŐ FŐASZTALOK

1

Micike hetek óta a közelgő vállalati ünnepség lázában ég. Büszkén újságolja mindenkinek: az ünnepélyes vacsorán ő is a főasztalnál foglal majd helyet.

A főasztal régi hagyomány a elszigeteltséget, ellenkezőleg, szereti információit több forrásból, személyes beszélgetések során „beszerezni".

Nemrég szemtanúja voltam egy ünnepségnek, ahol egyetlen jókora asztal várta a vendégeket. Min-

a gyerek, nőnek a „főasztalhoz ültetés" követelményei. Egyesek úgy tartják, diplománál kezdődik az ember...

1

SAJTÓFIGYELŐ

MAGYAR HÍRLAP

BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748,340-726

Korniss Dezső
festőművész

Művészet

1978 DEC. 14. old.

1021

Kiállítások

december

Korniss Dezső

Hatvan / Hatvany Lajos Múzeum

Korniss Dezső: olaj, vászon, 35x35 cm, 1978 (fotó Maurer)

тр
з
ок
ап
ервого поколения ходмезёвашар-
ейских художников, придала их
скусству силу общественного про-
еста, без того, чтобы усложнить его
о художественной революции.
Вводная статья Габора Ридег на-
инается этими размышлениями об
лфёльдской живописи и важнейшим
опросом, ответ на который может
ослужить и уроком: остается ли раз
навсегда данным фактом в истории
лфёльдской живописи то, что она
остигла наибольшего художествен-
ого воздействия, тесно связав себя
определенным общественным дви-
ением?

Исследуя рамки категории ал-
ёльдской живописи, Пал Бански
нализирует картины на алфёльд-
кую тематику, написанные четырь-
я венгерскими художниками наше-
о века имевшими выдающееся зна-
ение, обращая особое внимание на
х локальный «алфёльдский» подход
изображаемому. Дёрдь Тейслер
тавит на передний план исследова-
ие качества произведений масте-
ов, которых считали истинно ал-
ёльдскими.

Ласло Меньхарт на примере прак-
ики алфёльдской живописи от Ми-
ая Мункачи до Яноши Торняи ис-
ледует взаимосвязь сцены, фото-
рафии и живописи. Габор Пап
казывает на те противоречия, кото-
ые отмечаются между провозгла-
авшейся и осуществленной про-
раммой алфёльдской живописи, с

KORNISS

KORNISS DEZSŐ

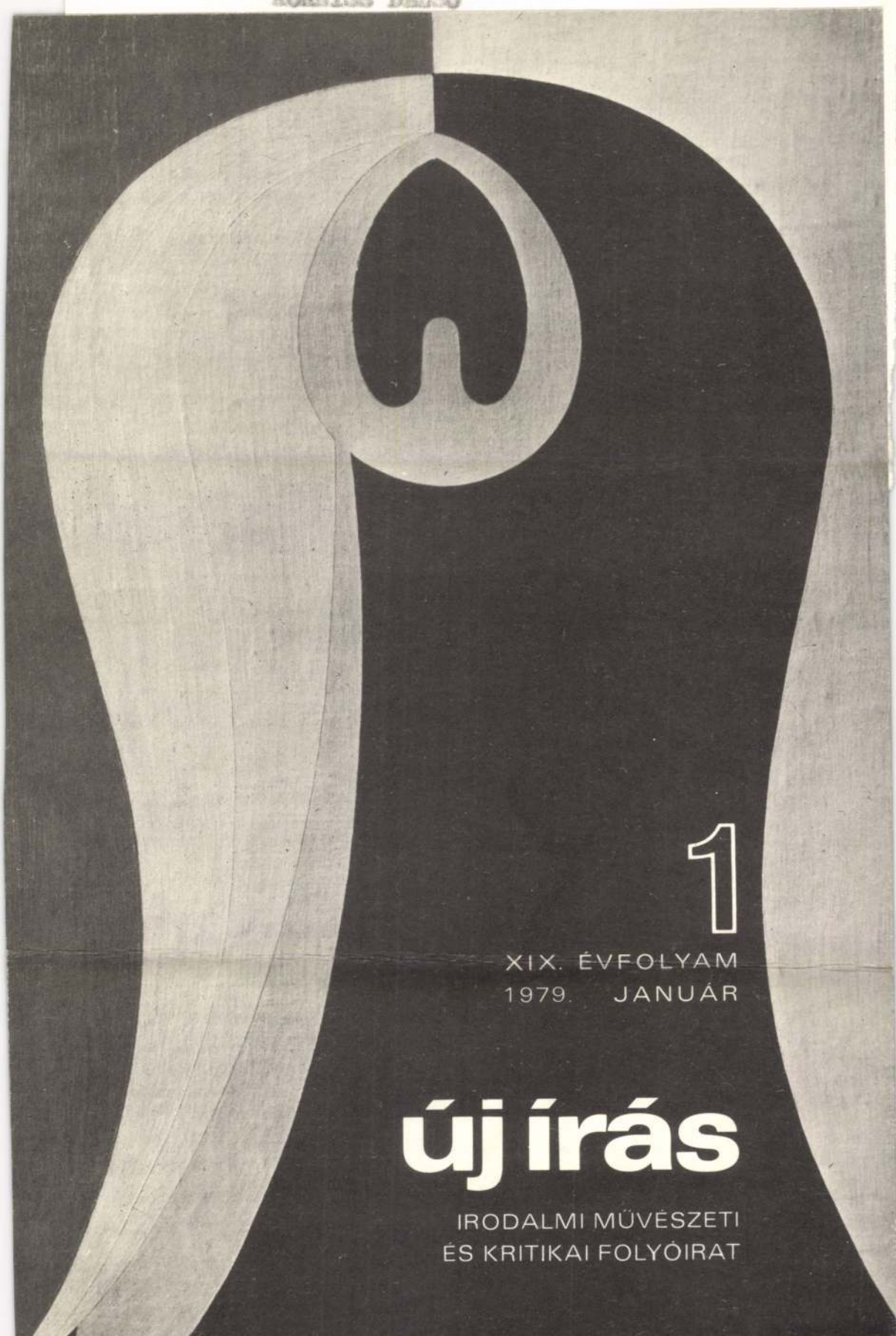

1

XIX. ÉVFOLYAM
1979. JANUÁR

új írás

IRODALMI MŰVÉSZETI
ÉS KRITIKAI FOLYÓIRAT

KORNISS DEZSŐ

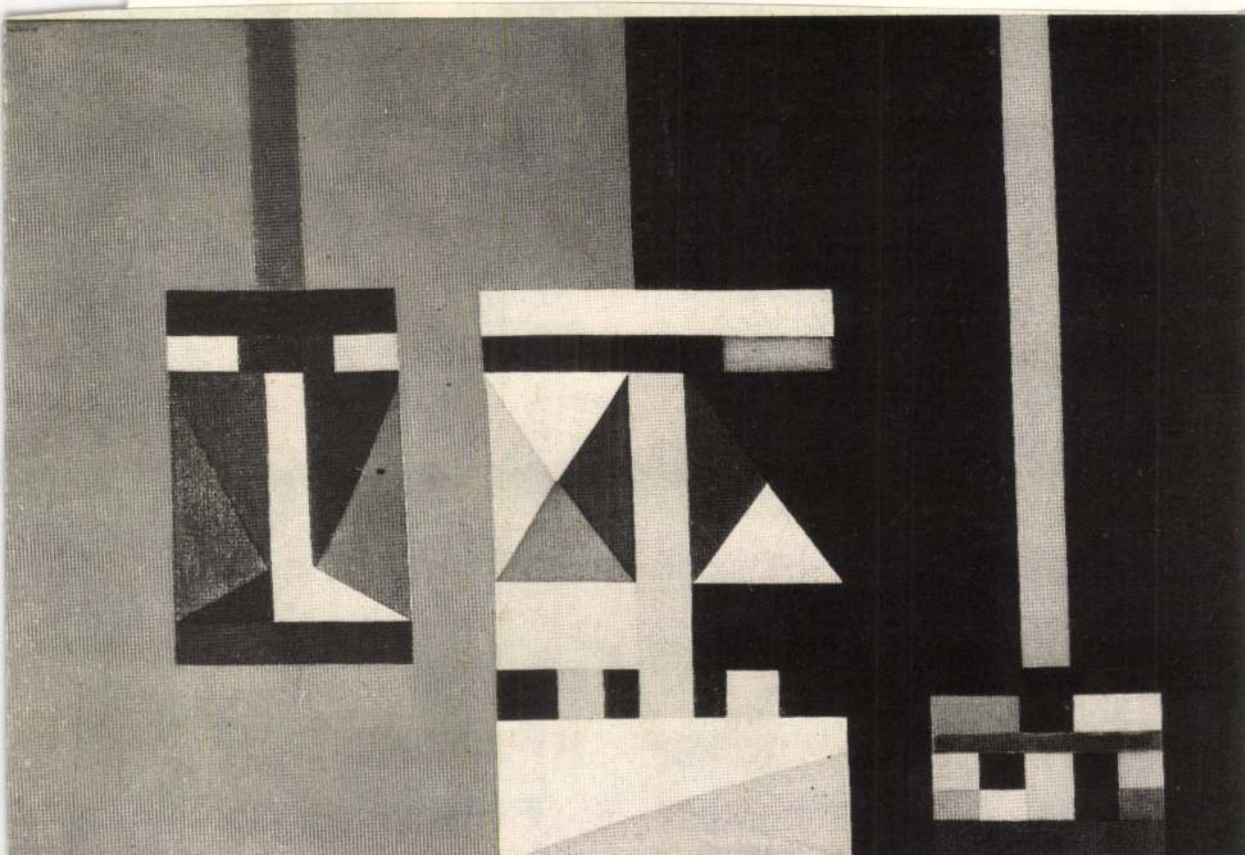

KORNISS DEZSŐ

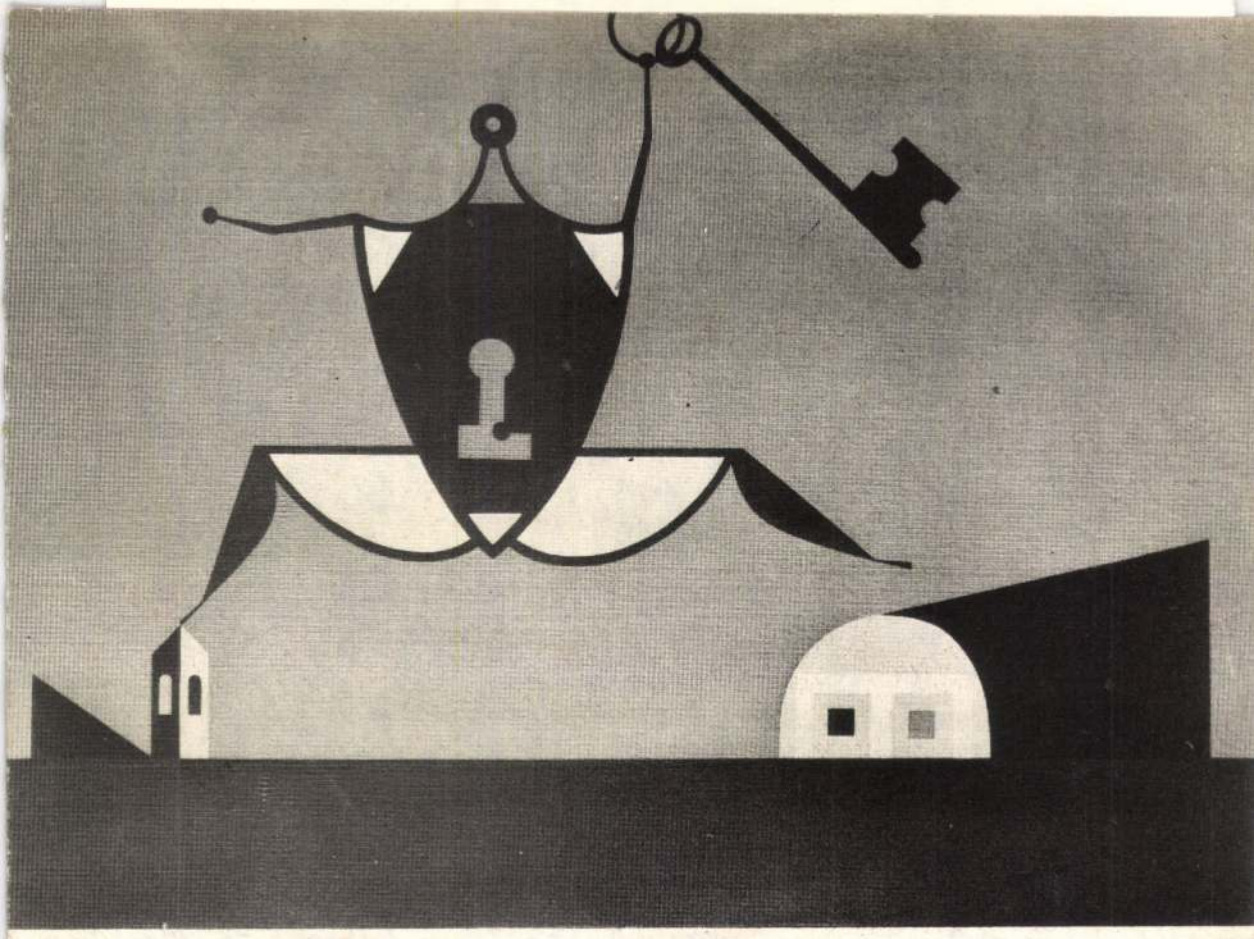

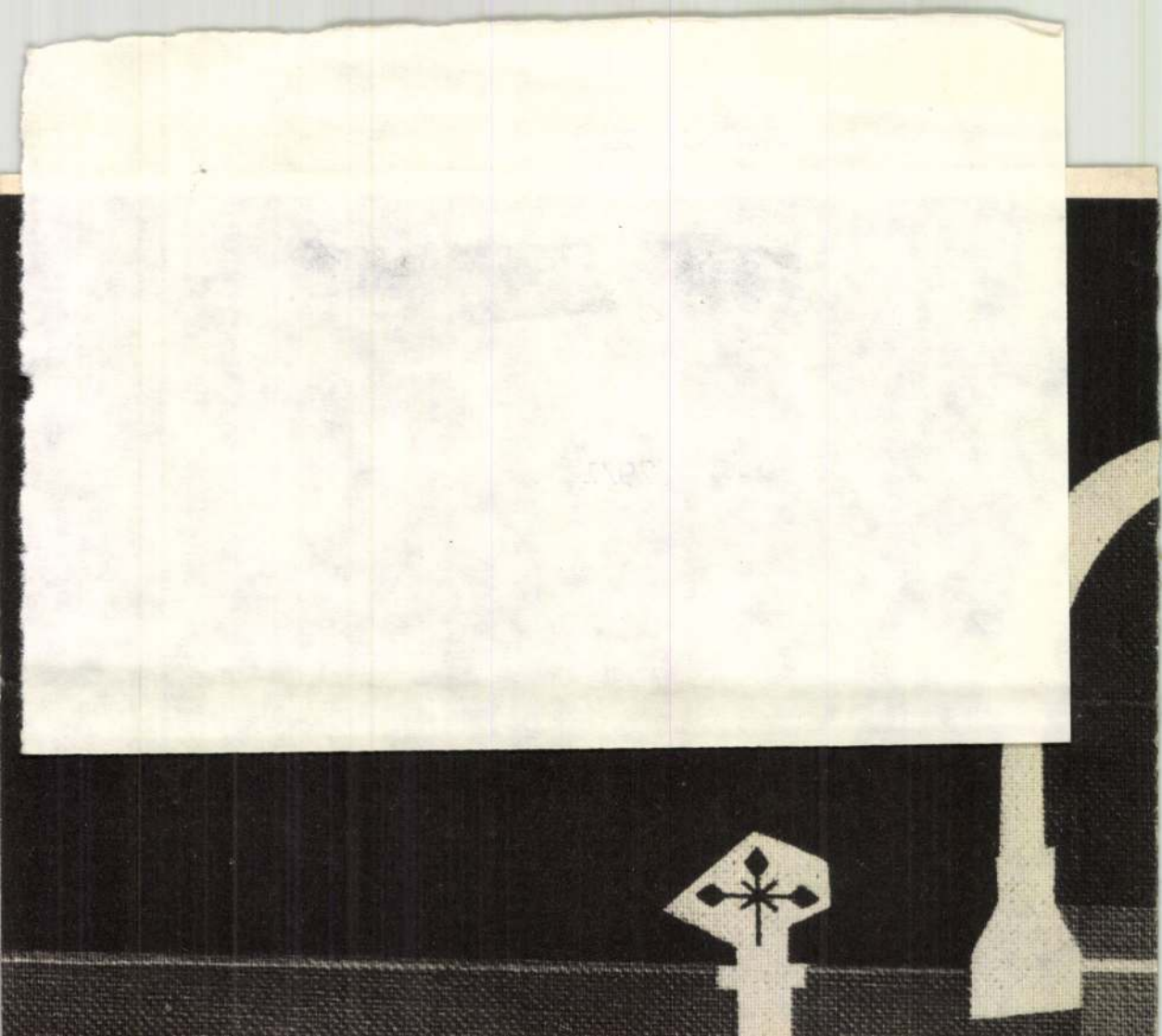

KORNISS DEZSŐ

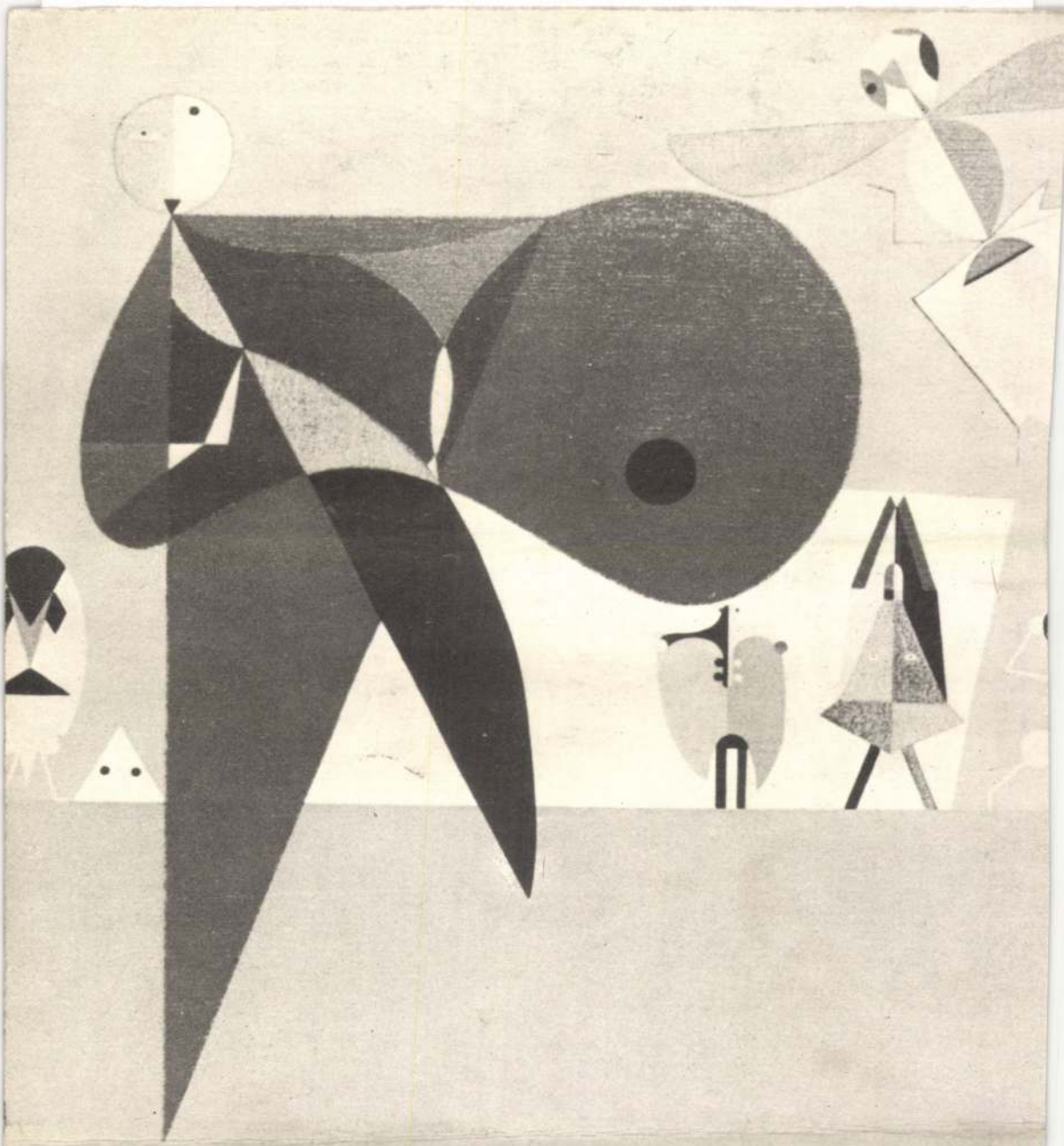

új írás

ÁRA 8 FORINT

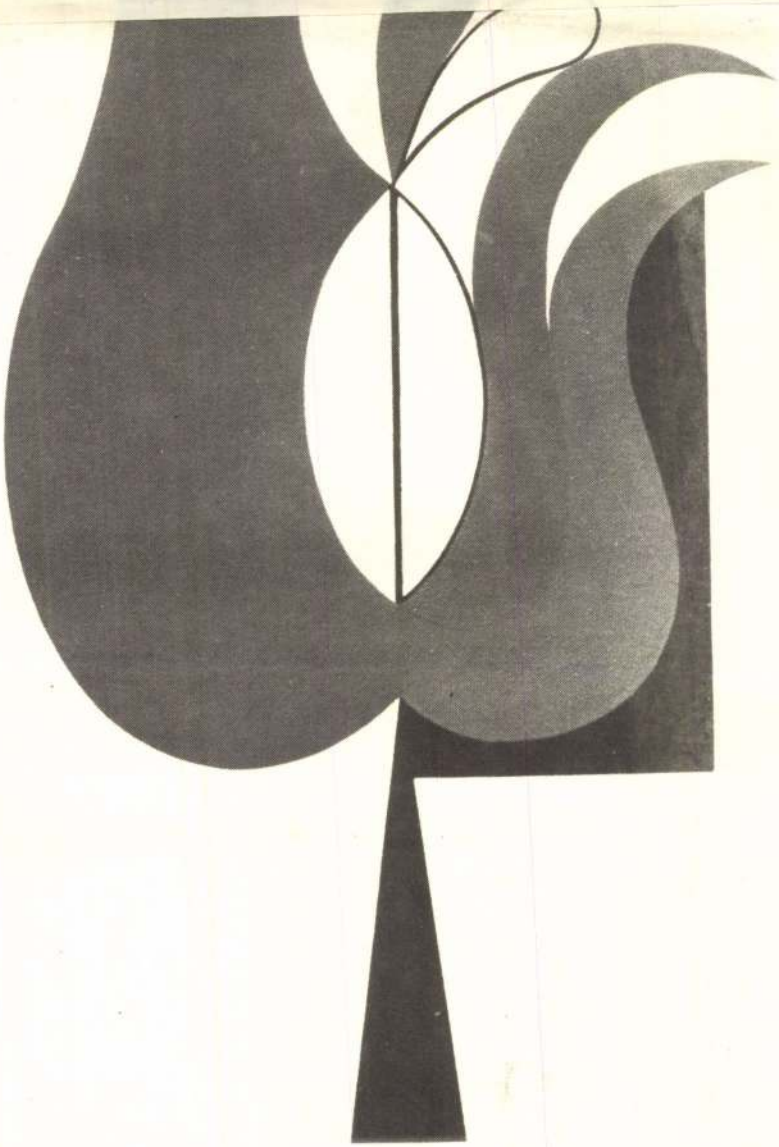

KORNISS DEZSŐ

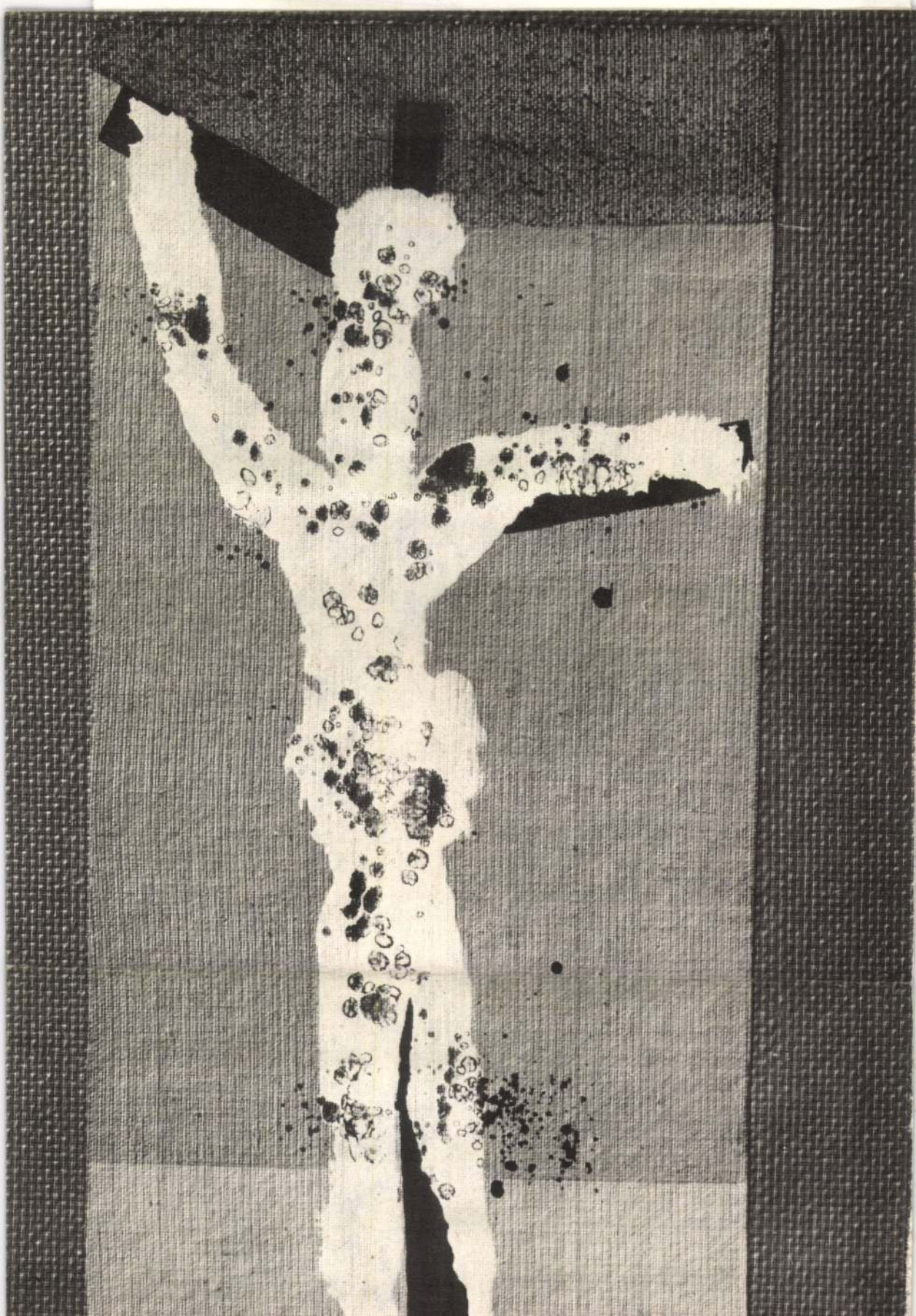

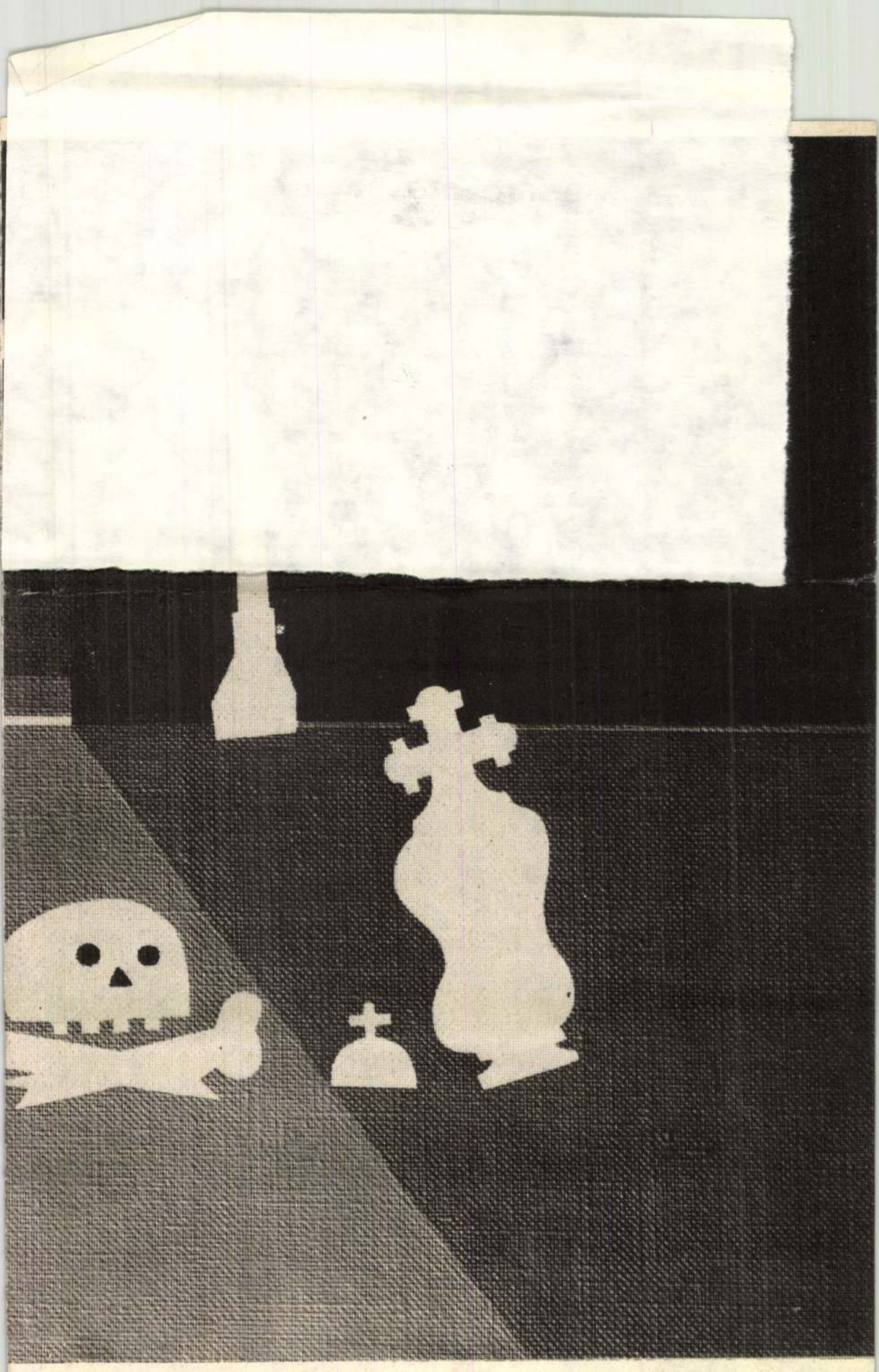

7 Korniss Dezső

7 Korniss Dezső: Kalligráfia, smirglipapír, zománcfesték, 83,5x292,5 cm, 1960 (fotó Tahin)

*Ajtók*at.

Bokros Birman hagyatéka – mely a család kívánságára került gyűjteményünkbe – a korai, húszas évek elején készült terrakották kivételével a művésznek szinte valamennyi alkotását felöleli, az 1923-as *Anya leányával* című nagy terrakottaszobortól az 1924-es *Áchim-emlékműterv*en, a *Scheiber-portré*n, a *Napbanéző bányász*on, az *Aszfaltozó*n át a *Dunavölgyi népek kórusá*hoz készült tanulmányokig és az utolsó kisplasztikákig. A szoboranyagot mintegy kétszáz lapból álló grafikai anyag egészíti ki, jórészt a szakma számára is ismeretlen kréta- és tusrajzok. Bokros Birman hagyatéka jelentős hozzájárulás korábbi szobrászati anyagunkhoz: egyrészt betölti azt az űrt, amely az Ybl-gyűjtemény kisplasztikái és a hatvanas-hetvenes évek alkotásai (Schaár, Vilt) között

Korniss Dezső, festő

A SZENTENDREI KÉPTÁRBAN tegnap megnyílt a városban élő vagy munkásságukkal hozzá kötődő művészek új alkotásait bemutató tárlat. Ötvenegy alkotó több mint száz festményét, szobrát, plakettsorozatát, fali textilját, kerámiáját válogatták össze erre az alkalomra, s a tárlaton belül kamarakiállítással tisztelegnek a 70 esztendős Korniss Dezső festőművész előtt. A gazdag anyagú kiállítást szeptember végéig tekinthetik meg az érdeklődők.

8.

-: Hír

Népszabadság, 8n. 1979. aug. 11.

Karniss

A elmult évben kiállítása volt
Székesfehérvárott

Kritika 1966 Ún. 5 6 old.

Kormos Ernő festőművész

a Grafika '78. kiállítás a Nemzeti Galériában látható. – Bálint Endre, Kormos Ernő első önálló művei szerepelnek a kiállításon.

Láttuk, hallottuk ...

1979. III. 9. Kossuth 17.35 (Mné).

Korniss Dezső

Részt vett a centenáriumi tárlaton.

Magyar Hírlap 1979/222/6

Wagner: Kortársak műhelyében

Értékes „ráadásként" — egy keresztfolyosón e kollektív kiállításba ékelve —, most láthatjuk azt a kamaratárlatot, amelyet *Korniss Dezső: Illuminációk* című ciklusából válogattak. Eredetileg önálló bemutatóként tervezték még tavaly, a hetvenéves mester köszöntésére, de ez akkor technikai okokból elmaradt — mindmáig. Mit mondhatunk most erre? Jobb későn, mint soha.

Wagner István

Korniss Dezső

Magyar Ifjúság 1983. X. 19.

Szentendrei ősz

HA MÉGIS adódna egy napfényes hétvégi nap ebben a hirtelen őszbe fordult időben, érdemes újra Szentendrére menni. A kisváros egyre jobban megfelel vállalt szerepének, látványosságok, kulturális ínyenceknek kínált csemegék egész sorával várja a kirándulókat. A város középpontjában, a Képtárban megrendezett *Szentendrei tárlat '83.* is színvonalas kiállítás, sok érdekességgel a képzőművészet barátainak mind a „könnyebb", mind a „komolyabb" műfajban.

A szentendrei művészet az elmúlt fél évszázadban az európai igazodású művészetnek, az elmélyült festőiségnek volt a *szinonimája.* Már a kezdeteknél, a Vajda Lajos által járt úton.

A KÉSŐBBIEK folyamán *Korniss Dezső* vált a mérvadó szentendrei mesterré, ha szentendrei művészeten továbbra sem valamiféle stiláris meghatározottságot akarunk érteni, hanem *szellemet.* Korniss nyughatatlansága, érzékenysége úgy működött, mint egy megbízható iránytű, a festészet gyakran viharzó óceánján. *„Úgy festek* — mondta maga is —, *ahogy mozog az élet, ahogy mozog a vérem."*

Az az igazság, hogy az idei Szentendrei tárlat színvonalát változatlanul az idősebb mesterek garantálják, Korniss Dezső és generációja. Az ő gondolkodásmódjuk szerint, vagy még inkább stílusuk szerint fest, mutatós és sikeres táblákat sok fiatalabb alkotó. A korábbi kritikai dörgedelmek ellenére ma már *mindez együtt* jelenti Szentendrét a köztudatban: az újítók és a népszerűsítők, a megemésztett gondolatok és a csillogó utánzatok.

Bálint Endre *Temető* című montázsa remekmű. Az elmúlás nem felfogható, nem megérthető, nem esztétikus — „mondja" ez a kevés elemet alkalmazó precízen fogalmazott montázs —, az elmúlás maga az őrület. A pusztulás raszterre bontott hír-érdekessége és személyes keserve vé-

VISSZATÉRVE a Képtár falai közé, ne sokat időzzünk a mutatós festőiség népszerűségre számító darabjai előtt. A korán mesternek kikiáltott *Dienes* Gábor nosztalgiája lassan önmaga paródiájába fog átcsapni. *Oláh* Mátyás meggyötört felületei legalább az átéltség látszatát keltik, *Magyar* Gábor csak megfesti a Szentendre-Arkádiát, s valószínűleg nem gondolta végig, miről is szeretne beszélni (vagy ha végiggondolta, hát annál rosszabb), *Gavrilovits* Sándor pedig már olyan „echte" szentendrei képet fest, hogy huncut legyen, aki bármi kifogásolnivalót talál ebben a nagyszabású csillogás-villogásban. Az ő képeiket elhagyva is maradt volna épp elég édes-bús tájkép és nonfiguratív fantázia, mely legalább nem akar más lenni, mint ami. Szigorúbb válogatással levegősebb és tisztességesebb kiállítást is lehetett volna rendezni a Képtárban.

Olyat, mely a mesterek műveire és a mesterművekre határozottabban felhívja a figyelmet, s kiemeli a figyelemre méltó új kezdeményezéseket is. A mostani elrendezés mellett igazán tájékozottnak kell lennie annak, aki felfedi, hogy *Deim* Pál művészetében sok évnyi egy helyben topogás után valami új, valami lényegesen más kezdődött el. Deim rendkívül szigorú, rendkívül kifejező és rendkívül következetes világot épített ki emberbábukból, kapszulaformákból, hűvös szürkékből és acélkékekből. Ez a világ aztán egy idő után már szabadulni sem engedte a festőt. Mostani festménye, mely kissé talán az Anna Margit által is olyannyira kedvelt vásáriság fordulataival fogalmazódott meg, nem olyan konokul a végső rendet vallató mű, mint a korábbiak. A *Mennyei kézfogás* című festmény megértőbb, mint a korábbiak, elfogadja az embert olyan gyarlónak, amilyen.

Érdemes odafigyelni *Keserű* Ilona piktúrájának vadul színes, friss hajtásaira; *Bu[illegible]ta* Im-

e

e

A TELEVÍZIÓ MŰSORA

7.58 Műsorismertetés
8.00 Tevétorna
8.05—9.40 Iskolatévé
9.40 Delta (ism.)
10.10 Öregek és fiatalok
Olasz filmsorozat
VI/1. (ism.)
11.00 Gördülő kincsek (ism.)
11.40 Képújság
11.00 Műsorismertetés
15.00—15.40 Iskolatévé
15.42 Műsorismertetés
15.45 Hírek
15.55 U. Dozsa—FC Köln
KEK
labdarúgó-mérkőzés
17.45 Képújság
17.50 Életet az éveknek
Nyugdíjasok műsora FF
18.25 Rádió ETO—Dinamo
Minszk
BEK
labdarúgó-mérkőzés
A szünetben:
Esti mese
19.13 Műsorismertetés
19.15 Képmagnósok, figyeljetek!
19.45 Modellház
A szegedi korzett stúdió műsora
(ism.)
20.13 Tévéfilmdráma
20.50 Csihi Bertalan énekeskönyve (ism.)
21.35 A birtokon
ismert találkozunk
NSZK-tévéfilm
22.25 Képújság

2. MŰSOR

19.13 Műsorismertetés
19.15 Képújság
20.13 Tévéfilmdráma
20.45 Isten veled, drágám
Angol tévéfilmsorozat
Anne
21.35 Tévéegyetem
XVI/3.
Az ókori Kelet
22.15 Zene, zene, zene
22.55 Tévéfilmdráma 3.

NAPI KR

— **A Nemzetközi Néprajzi Táplálkozáskutató Szervezet** ötödik konferenciája kedden megkezdődött Mátrafüreden, az MTA üdülőjében. A háromnapos ülésszakon húsz ország — köztük hazánk — szakemberei az európai népi táplálkozás történetének szakaszait tekintik át a középkortól napjainkig.

— **A miniszámítógép-rendszerek** programját — a software-ket — készítő szakemberek második találkozója kezdődött meg kedden Diósgyőrben, a Lenin Kohászati Művek ifjúsági házában. A kétnapos tanácskozáson negyven hazai számítóközpont, valamint szovjet és bolgár számítóközpontok mintegy másfél száz szakembere vesz részt.

— **A huszonhatodik magyar színképelemző vándorgyűlés** kedden megkezdődött Kecskeméten, a Tudomány és Technika Házában. A négynapos tanácskozáson több mint hetven előadás hangzik el a színképelemzéssel végzett mérőmódszerek alkalmazásáról, a tömeg-, a röntgen- és az infravörös spektrometria területén elért új eredményekről.

— **Kétnapos** üvegipari munka- és üzemegészségügyi konferencia kezdődött kedden Salgótarjánban, az Építő-, Fa- és Építőanyag-ipari Szakszervezet, az Országos Munka- és Üzemegészségügyi Intézet, valamint az Üvegipari Művek rendezésében, mintegy százhetven üzemi és szakszervezeti munkavédelmi szakember, orvos, gazdasági és műszaki vezető részvételével.

— **Újabb telefonközpontok** kulcsrakész szállítására kötött szerződést algériai és Jemeni NDK-beli partnereivel a Budavox Külkereskedelmi Rt. Az algériai postával kötött megállapodás tizennégymillió dollár értékű, a Jemeni NDK postájával kötött pedig négymillió dolláros.

— **MALÉV információs napok** lesznek a megyeszékhelyeken rendszeres időközönként az utazók és a fuvaroztatók tájékoztatásának javítására, jelentették be kedden, az első alkalommal Pécsett megszervezett kétnapos tájékoztató megnyitóján.

— **A magánkereskedők s a szerződéses üzletek** és vendéglők ellenőrzésének tapasztalatait vitatta meg keddi, békéscsabai ülésén a Békés megyei Tanács V. B. Mint elhangzott, a megyében jelenleg felezer üzlet működik szerződéses és jövedelemérdekeltségi rendszerben. A kedvező tapasztalatok ellenére az idén vizsgált százötvenkét szerződéses üzlet közül hetvenkettőben kellett felelősségre vonni a vezetőt, néhány ismétlődő eset miatt pedig szerződésbontásra is sor került.

— **Nyugdíjas találkozót rendez** az ORI október 20-án, csütörtökön, a Budapesti Volán 1/3. Vállalatnál 16 órai kezdettel. Közreműködik Tamási Eszter, Palócz László, Mátrai Zsuzsa, Máté Ottilia és a Pepsi Zenekar.

— **Az Országos Filharmónia** közli, hogy október 19-én, a Zeneakadémián Mihail Pletnyov zongoraestje, a Világjáró művészek sorozat első előadása, a művész betegsége miatt elmarad. A bérletrész november 30-ig váltható vissza a Vörösmarty téri jegypénztárban.

— **Tudományos ülést** rendezett kedden az MTA matematikai és fizikai tudományok osztálya és az Eötvös Loránd Fizikai Társulat az MTESZ székházában. A tanácskozáson Hermann Grimmeiss professzor, a Svéd Királyi Akadémia és a Svéd Műszaki Akadémia tagja, a Rifa félvezetőgyár elnökhelyettese előadást tartott „Fejlődési irányok a mikroelektronikában" címmel.

— *Már úgy örültem, hogy végr*

— **A Magyar Tudományos Akadémia elnöksége** kedden látogatást tett a Pilisi Állami Parkerdőgazdaságban a mezőgazdasági és élelmezésügyi miniszter meghívására. A vendégek megtekintették a korszerű szaporítóanyag-termesztési, erdősítési, fafeldolgozási eljárásokat, s tanulmányozták a vízgazdálkodás eredményeit, majd meghívott szakemberek bevonásával megvitatták az MTA és a MÉM erdészeti bizottságának az erdészet fejlesztéséről és kutatásáról készített anyagát.

— **A magyar bútoripar termékeiből** rendeztek kiállítást a Magyar Kereskedelmi Kamara irányítása alatt működő párizsi Magyar Műszaki Ismeretek Tájékoztatási Központja helyiségeiben. A kiállításon elsősorban a magyar bútoripari szövetkezeteknek a francia piacra szánt termékei láthatók.

— **Csökkent az engedély nélküli építkezések** száma Szentendrén, miután javult az építéshatósági munka, állapították meg a városi tanács keddi ülésén. Hangsúlyozták, fontos, hogy elkészüljön a város új általános rendezési terve, a jelenleg érvényben levő ugyanis már tizenöt éves, elavult.

— **SZAKOSÍTOTT GYÜMÖLCSTERMESZTÉSI TANFOLYAMOKAT indít a Hazafias Népfront Budapesti Kertbarátok Társadalmi Szövetsége. Minden hét keddjén alma- és zöldség-, csütörtökönként pedig szőlő- és őszibarack-termesztési előadások lesznek. A két tanfolyamot november 8-án, kedden, illetve november 10-én, csütörtökön 17 órakor nyitják meg a HNF Budapesti Bizottsága székházában. (Bp. VI., Népköztársaság útja 125.) Jelentkezni az előadások megkezdése előtt 16 órakor, a helyszínen lehet. Felvilágosítás a 429-712-es telefonszámon.**

Korniss Dezső festő- és grafikusművész

1983.X.6. 10,45 Kissné Petőfi

Láttuk, hallottuk

- A szentendrei Műhelygalória mutatja be Korniss Dezső festőművész kiállitását. Ez a szentendrei Műhelygalória, amely egy kicsit másmilyen, mint a szokásos képeladással foglalkozó galériák. Az üzlet vezetőjével Erdész Lászlóval Filó Lajos készitett riportot és először azt kérdezte meg miért hosszabbitották meg Korniss Dezső kiállitását?

- Erre bizony már második éve készülünk és ahhoz az alkalomhoz és időponthoz rögzitettük, hogy a Korniss mester 75 éves ebben az évben és egy olyan kamara jellegü kiállitást szerettünk volna, ami munkásságának olyan részét mutatja be, ami egyrészt még soha sehol nem volt kiállitva. Másrészt pedig az utóbbi években készitett szitanyomatait. Miért hosszabbitjuk meg a kiállitást. Több kérést kaptam, például az Asztronautikai Világszövetségtől asztronautikai világkongresszus lesz Magyarországon, amelynek keretén belül hát nagyon sok vendéget várnak csillagászokat, tudósokat és ürhajósokat és a szervező bizottság azt kérte, hogy a Korniss kiállitást szeretnék feltétlen megnézni, ezért öt nappal meghosszabbitjuk a kiállitást kérésüknek megfelelően.

- Ez a galéria jelentősen különbözik az ország összes többi Képcsarnok által fenntartott galériájától.

- Lényeges különbség az, hogy amig a többi galéria foglalkozhat iparművészettel és egy sor egyéb olyan művészek által létrehozott produktummal, ami egy ilyen szines és gazdag belső tér kialakitását teszi lehetővé, ezzel szemben nálunk elsősorban grafika, illetve festmény, kisplasztika, áron van. Ez természetesen bizonyos szempontból hátrány, mert az iparművészeti tárgyak lakberendezési dolgok, ezek nagymértékben a korábbi tapasztaltaim alapján állitom ezt- nagymértékben vonzották aztán a képzőművészet vásárlóit is. Lényeges különbség az egyébként, hogy a Szentendrén élő művészek döntő többsége az egy sajátos szemléletmóddal bir véleményem szerint az átlagos magyarországi szinvonaltól különbözően egy magasabb szintet képvisel. A kiállitott művek döntő többsége korszellemhez jobban igazodó, a világban meglévő képzőművészeti irányzatokat jobban követő műveket hoz létre. Vásárlóink úgy szokták mondani, hogy egy darab Európa ez a kis egység igy, ahogy van.

- Ugy tudom, hogy előtte más galériát vezettél. Üzleti szempontból összehasonlitva a kettőt, melyik az eredményesebb? Korszerü művészetet árusitani vagy tradicionálisat?

- Világjelenség az és most ismét egyre erősödött rendenciaként jelentkezik Nyugaton is, hogy az emberek sokkal szivesebben vásárolnak olyan képzőművészeti alkotásokat, amelyeknek megértéséhez kevesebb gondolkodás kell, tehát a látványhoz közelebb álló művek. Üzletileg mindenképpen a tradicionális, tehát látványhoz közelebbi művek nagyobb üzletet jelentenek. Hát ez a

kvalitás ez egy rendkívül tág fogalom olyan szempontból, hogy
ki, mit tart értékállónak. [illegible] talán még fognak mosolyogni - ón
viszonylag egyszerűen döntök el azt a kérdést, hogy jó művel körü-
lök szembe függetlenül, hogy az látvány szintű vagy teljesen
elvont, ha a hátamon futkároza hideg, amikor azt megpillantom,
akkor az egész biztos számomra elég biztos, hogy az kvalitás

Korniss Dezső festő

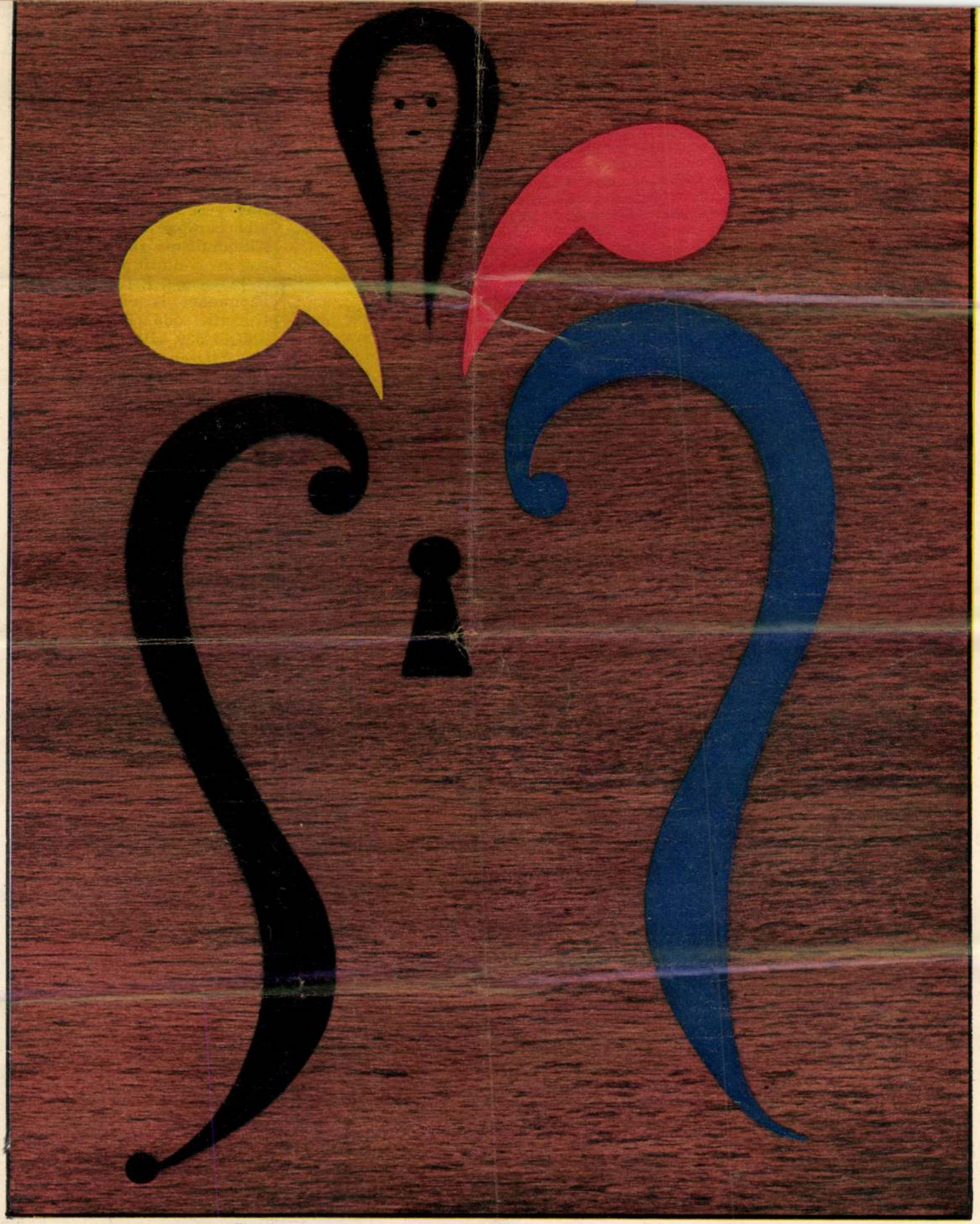

KORNISS DEZSŐ

lakkal festett kemény formák foglalták el, s motívumanyaga is teljesen kicserélődött. Ez utóbbiban helyet kaptak a megszokott emberi nézőpont számára *meglepő*, bizarr és zavaró dolgok, mikrolények, szentendrei építészeti elemek, mindez egy sűrített, tiszta, színes képei világban.

Az időszakot három, egymást váltó ciklus jellemzi. Az elsőt az *Illuminációknak* nevezett monotípiák alkotják. Ezen a *Rimbaud* nyomán elnevezett — a középkori kézműves alkotók szellemét idéző — sorozaton hét motívum százszáz variációját mutatta be. A variációk a színek eltérésén alapulnak: *filmkockához* hasonlítanak, s időtöredéket jelölnek. Így tért vissza Korniss a korai nagy élményhez, a szovjet filmhez és a montázshoz.

Ugyanilyen átírás jellemzi két képsíkra osztott *lakkfestményeit* is *(Kulcsok, Halász* stb.). E művek a színek jelentéshordozó értékén alapulnak. A formák élesek és körülhatároltak, a színek testesek és tiszták. Kiemelkedik közülük a *Kántálók*, Körner Éva leírása szerint „a meg nem határozott, tehát sokféleképpen értelmezhető háttérből három figura, a mesék és mondák mitikus hármasa, mintegy transzcendens realitásból lép a jelen realitásába, a két szférát egybekötve". E figurák hazai előképét a *kopjafákban* találhatjuk meg.

A korszak *másik* ciklusát *alkotják* a „bogárképek", Korniss *legderűsebb*, játékos hangulatú alkotásai. Ezeken a kompozíciókon a mikrovilág lényei a makrovilág távlatába kerülve mintegy *emberiesülnek*. Ihlető élményük kétségkívül a *lövészárok:* a beásott ember szeme ott kerül így egy magasságba a földön mászó rovarral. A magyar piktúrában e meseszerű képi világ egyedülálló. Képzeletét, ösztönös vidámsá-

lagából p
rozat"-ot
poloska,
Isten teh
nek s a
művének
méretű f
lakodalom
dern mag
kivételes
tása (194
A két sík
sebb, söt
és a fels
goskékre
ző az áb
nélkül is
det idézi
meg a ma
fej alakú figurák, a lakodalom szigorú-nemes, komoly-kedves vendégei. Az óramutatóra emlékeztető kar, a fehér ház, a maszkok ugyancsak a lakodalmas játék szerves részei.

E sorozattal egyidejűleg készültek a *harmadik* ciklus képei: ezeken a műveken a kép alapja *áthatol* az áttört figurákon, s mintegy *magába olvasztja* őket. Ilyen mű a kétalakos *Sziluett* és a *Boszorkánytánc*, valamint a Lautréamont-strófák* ihlette háromalakos *Küzdelem.*

Néhány más alkotása már a következő — az úgynevezett *posztszentendrei* — korszakába vezet át. Ekkoriban olajalapra *zománcot* csurgatott: a kompozíció kialakulásában így saját indulatai és az anyag mozgásának természetessége ötvöződnek *(Ellentét).* Ebben az időszakban — az ötvenes évek elején — keletkeztek azok a képei, amelyeken a szín és a forma nem tárgyias motívumokban, hanem *szabadon* szólal meg, eljutva az abszolút színkompozíció végleteiig. Egy-egy vásznon — vízszintes metszésben — mindössze két-három tiszta szín jelenik meg. E képfelületeken a színmezők arányai, a választott színek viszonylata játékos elevenséget, mozgalmasságot fejeznek ki *(Narancs és kék).*

1957 után az a vonulat erősödött fel Korniss művészetében, amelynek egyik korai darabja az *Ellentét*

vásznai Györggyel közösen készített. A *Monológ* újságokból, képeslapokból, lexikonillusztrációkból kölcsönzi motívumait, a századfordulótól napjainkig idézve a történelmet. Ezek a kivágott és ragasztásos módszerrel összeállított és fényképezett motívumok egyúttal más motívumokat és tartalmakat idéznek: Korniss a filmben a *polgárság* életfelfogását, eszméit és ízlését bírálja. A *Házasodik a tücsök* pedig a *Tücsöklakodalom* című festményének a film eszközeivel való *elemzése* avégett, hogy bemutassa a mű kapcsolatait a folklórral, s egyúttal fölépítésének rendjét, színritmusait elemezze.

A hatvanas évek végétől ismét új korszak kezdődött Korniss művészetében: ezekből már *láttunk* ízelítőt kiállításokon. A szűrmotívumos sorozat alkotásai — köztük az 1976 nyarán készült *Rablók*, amelyhez a nemrég elhunyt költőnk, *Nagy László* írt *képverset* — a népművészet forrásaiból merítenek. E művek a fáradhatatlanul dolgozó művész szintéziskeresésének a tanúi.

Korniss Dezső festészete — a magyar népművészet hagyományaiból kiindulva — megújította festészetünk formanyelvét: színei, forma- és vonalritmusai új utakat nyitottak a magyar képzőművészetnek.

Láncz Sándor
művészettörténész

ják, és a Petőfi műsorát sugárzó adókat is 1 kHz-cel nagyobb, illetőleg kisebb frekvencián vehetjük, mint azelőtt. (Az URH-adások frekvenciája nem változik.)

KOPPENHÁGA — 1948

A rádiózás „ifjúkorában", az 1920-as években minden ország a számára legkedvezőbb földrajzi helyen épített adóberendezést, s választott magának rádiócsatornát (röviden: csatornát). Legelőször a hosszú- és középhullámú sáv népesült be adókkal, mert e sávokban az elektromágneses hullámok viszonylag nagy távolságra jutnak el. Majd amikor már nem volt szabad csatorna, egy-egy csatornán *több* rádióadó is működött, s ezek az azonos csatornájú adóállomások *kölcsönösen zavarták egymást.* Az idegen adók zavarásait a műsorszóró társaságok úgy kíséreltek meg elnyomni, hogy *növelték* adóik teljesítményét.

Hamarosan nyilvánvalóvá vált, hogy ennek mielőbb határt kell szabni, s hogy össze kell hangolni az adóállomások fontosabb sugárzási jellemzőit (az adók teljesítményét és frekvenciáját a földrajzi helyzetükkel stb.). Az európai műsorszóró igazgatóságok a középhullámú frekvencia első rendezési tervét 1925-ben készítették el, majd azt 1929-ben, 1933-ban és 1939-ben újabb, a pillanatnyi körülményekhez jobban igazodó tervek követték. A mindmáig érvényben volt megállapodást *1948-ban Koppenhágában* kötötték

Korniss Dezső, festő 1

Láncz Sán

Élet és

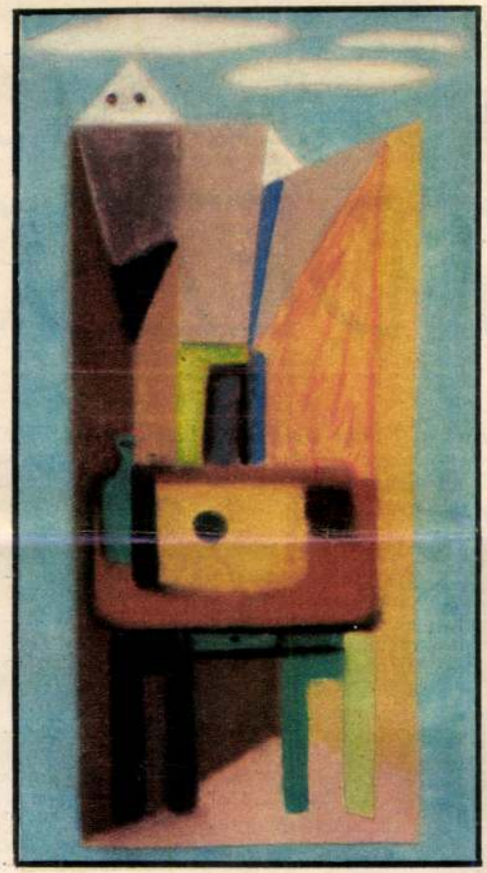

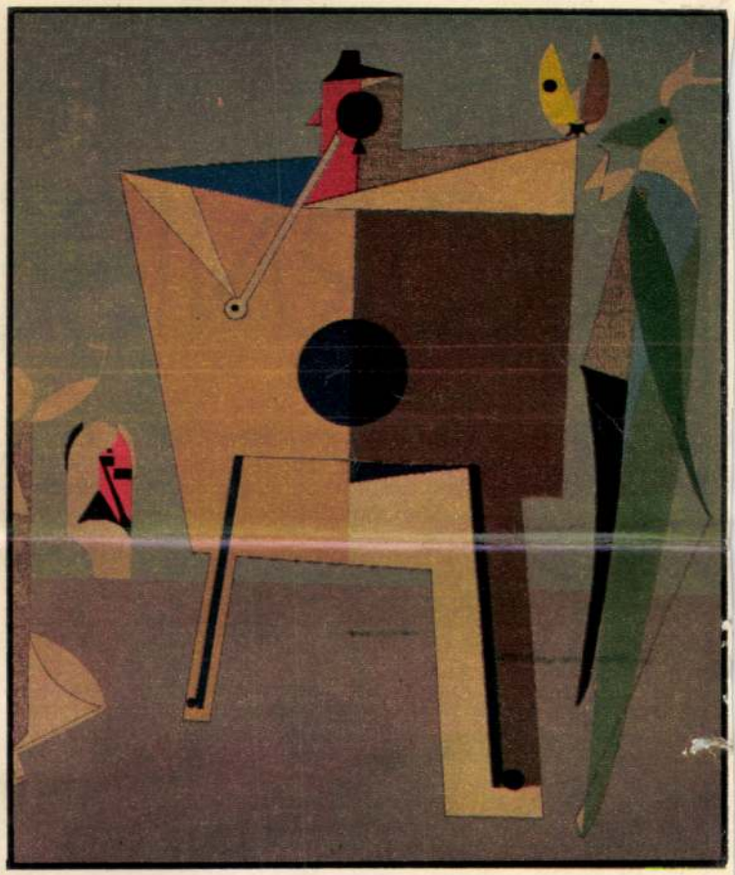

1 | 3
2 | 4

1. Szentendrei motívum I.
2. Tücsök-lakodalom (részlet)
3. Kántálók
4. Kulcslyuk

(A Corvina Archívum fölvételei)

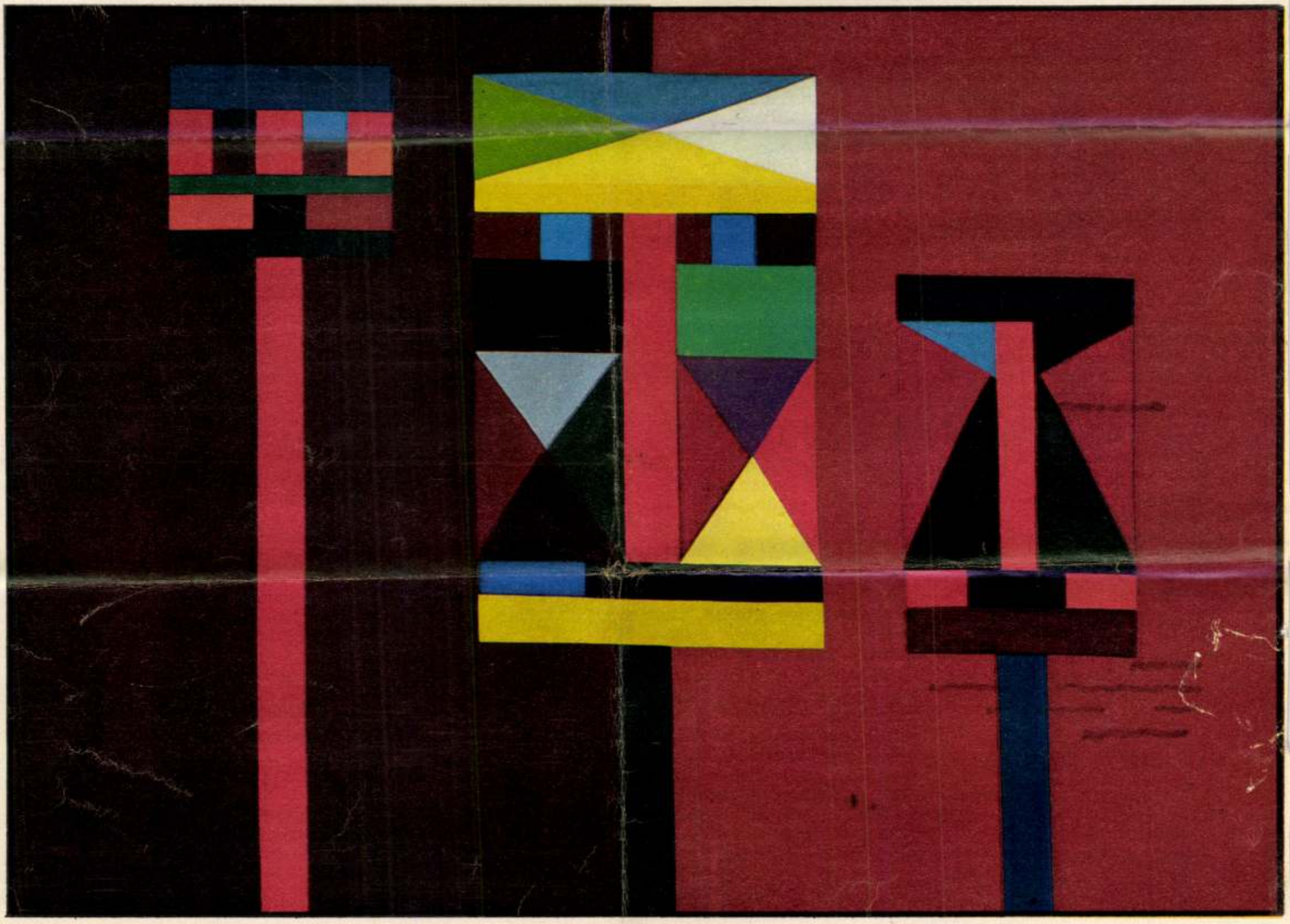

FESTÉSZETÜNK KORNI

Az 1908. december 1-jén — most *hetven* éve — az erdélyi *Besztercén* született *Korniss* Dezső a magyar piktúra egyik nagy megújítója. Középiskoláit már *Budapesten* végezte, s alig volt tizennégy esztendős, amikor a *Podolini—Volkmann*-féle szabadiskolában már rajzolni tanult. 1923-ban és 1924-ben a *Gyermekvédő Liga* segítségével egy évet *Hollandiában* töltött. Ott nagy hatással voltak rá a régi holland mesterek, ám képzeletét elsősorban mégis a *De Stijl* csoport konstruktivizmusa ragadta meg: *Mondrian, van Doesburg* és a magyar *Huszár Vilmos* fegyelmezett, tiszta képi világa.

1925-ben vették fel a *Képzőművészeti Főiskolára, Csók István* osztályára. Az évfolyamon uralkodó *szabad szellem* nagyban elősegítette gyors fejlődését: a kötött tematikus feladatokat nemigen kérték számon — a festés és rajzolás például nem volt különválasztva —, a harmadik és a negyedik évben pedig szinte kötetlenül kísérletezhettek, mestereik csupán a mesterségbeli fogyatékosságokra ügyeltek. Így *Vaszary János* is, aki a gyakran *Párizsban* tartózkodó Csókot helyettesítette. „Kitűnő mesterek voltak — írja róluk Korniss az önéletrajzában. — Az volt a törekvésük, hogy önálló művészeket neveljenek." Ezen az osztályon alakult ki az a kis közösség, amely a magyar művészet megújításán kívánt munkálkodni. Tagjai: Kepes György, Korniss Dezső, Trauner Sándor, Schubert Ernő, Hegedüs Béla és Vajda Lajos voltak.

HÁROM IRÁNYZAT

A magyar képzőművészet az ellenforradalmi rendszer megerősödése s ezzel együtt járó liberalizálódása idején — nagyjából — nagyjából irányban mozdu sebben a futó megragadó, a p szabad ég alatti) ket rögzítő irány lábra: ezt szoká *nagybányai* név Emellett kialakulóban volt a stabilizálódó kormányzat politikájának és *vallásos* ideológiájának népszerűsítésére alkalmas, utóbb „római iskolá"-nak nevezett csoport. Ez nagy reprezentatív *állami* és *egyházi* feladatokat látott el. Mellettük formálódott az imént említett fiatal művészekből álló csoportosulás, amely az 1919-ben szétvert *avantgardista* művészet örökét kívánta felújítani és tovább gondozni.

Az 1928 májusában a *Műcsarnokban* rendezett növendékkiállításon közös csoportban léptek fel. De a *sajtó* kedvező fogadtatása — műveikben „az igazi tavasz eljövetelét" ünnepelték! — korántsem talált visszhangra a *hivatalos* körökben. Mint Korniss emlékezik: „Kitört a hivatalos botrány... kegyelmes és méltóságos uraimék személyesen és váratlanul ránk törtek a főiskolán... A Műcsarnokban szerepelt képeink kismiska volt ahhoz képest, ami a műteremben fogadta őket. A falakon a félfiguratív kubizmustól a geometrikus és pretasisztikus absztrakcióig minden variáció szerepelt..."

Az „anarchista, bolsevista bandának" titulált fiatalokat — s nem sokkal később *tanáraikat* is — eltávolították a főiskoláról, kit diplomával, kit anélkül. Ekkor figyelt fel rájuk *Rózsa Miklós*, a KÚT* művészeti vezetője. Meghívására 1929 decemberében a *Nemzeti Szalonban* a KÚT kiállításán szerepeltek, a következő év márciusban pedig részt *Ernő* kivételével — még ugyanabban az évben Párizsba utazott. Korniss 1931 végén tért haza onnan, majd az ez idő tájt megalakuló *Szocialista Képzőművészek Csoportja* körében dolgozott. Festészetében új szakaszt jelentett az, amikor a Párizsból 1934-ben hazatért Vajdával együtt az idehaza uralkodó „békanyálas piktúra" ellen (Vajda kifejezése) — *Bartóknak* és *Kodálynak* s az *orosz avantgardenak* a hatására — a magyar *népművészetből* próbálták megújítani festészetüket. Mint egyik levelében Vajda írta — de a legújabb föltevések szerint Korniss gondolatait tolmácsolta benne — az volt a céljuk, hogy „egy sajátosan középkelet-európai új művészetet alakítsunk ki a két nagy európai kultúrcentrum (francia és orosz) behatásain keresztül".

Nagy program — hatalmas feladat: de a társadalmi helyzet korántsem kedvezett a megvalósításának. A példaképül szolgáló elődök egy forradalom felé rohanó, a haladó erőket szervező társadalomban munkálták ki művüket, ám a harmincas évek közepének viszonyai — a náci Németországgal való szövetség, a háborúra való készülődés — a két művészt a műterem csendes magányába szorították. Mint arra *Körner Éva* rámutatott: *mitológiát* kívántak teremteni — ez azonban csak *személyes* mitológia lehetett: „Hiába kutattak elmélyült munkával az ősi jelentésű jelképek és formák után — ezek már abban a befogadó közegben, különbözősége — az együttmunkálkodás ellenére — műveikben is megmaradt. A Szentendrén és a vele szemben levő — abban az időben még népi építészetében és tárgyaiban meglehetősen érintetlen — *Szigetmonostoron* végzett gyűjtőmunkájuk *más-más* eredményre vezette őket. Vajda profétikus lénye, a történelmi felelősségre ráérző egyénisége egy nagyszerű, *katartikus* — megtisztító — hatású, félelmetes mélységeket feltáró, egyszersmind az eszményi tisztaság magaslataira fölemelő művészetet alkotott. Sajnos nem *filmen* — amire Vajda áhítozott —, hanem a tömeges közvetítésre alkalmatlan, de a műtermi magányban elérhető anyagban: *táblaképben* és *rajzban*.

Korniss *vidámabb* természete alkotásain is megnyilvánul. Ő nem vonatkoztat el az érzéki világtól, mint Vajda: nagyon is *otthon* érzi magát benne. Képein az ember világa mint a világ *kicsinyített* mása jelenik meg: a teljesség középpontjai a ház és a templom, a hétköznapi lét és szellemi létezés jelképei *(Szentendrei motívum II.)*. A *Szentendrei motívum I.* című képén csupán a *ház* jelenik meg: egyidejűleg látjuk a külsejét és a belsejét, minden tiszta, zárt formákban mutatkozik, s a körülölelő kék szín az ég, a levegőtávlat s egyúttal a harmónia színe is.

ÚJ KORSZAKA

Második szentendrei periódusa 1945-ben, hazatérése után kezdődött. Képi

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 387-748, 340-726

1978 DEC – 2

ÉLET ÉS IRODALOM

Korniss Dezső

1021

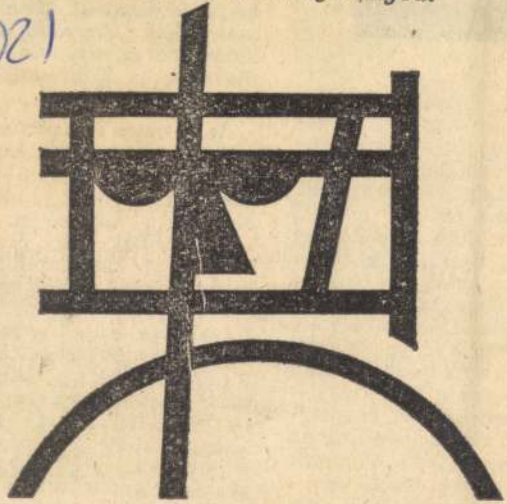

Korniss Dezső rajza

idegenedtek tőle, felesége egy életen át a Konrád József kedvese maradt, s ő ötven-egynehány évesen se tudta kiérdemelni, hogy boltvezetővé nevezzék ki. Dehogyis vallaná be, hogy az ősöktől örökölt élet-szisztéma vallott csődöt! Az író azonban ért hozzá, hogy bennünk, olvasókban kétség ne maradjon Strasszer János hamis tudata, önvédelmi póza felől. Ezt a belátást nemcsak az elbeszélt tények, az önvallomás fölfokozott pillanataiban kibuggyanó őszinteség hiteti el, hanem az írói meggyőződés részleteken is átvillanó finom iróniája. Az „úriemberré avanzsáló" Strasszer példáival így méltatja tényked

s titkos légyottok, vagy valaki megfigyelésére kellett a szoba. A félelem sejtelmes légköre kellene, hogy áradjon ebből a jelenségből, de csak értetlenség árad. A motívum — jellegénél fogva — inkább bekketti, mint Fenákel modorához illő. Úgy tetszik, hogy ezeknek a lényeges mozzanatoknak a jobb kidolgozása révén, a lélekrajz logikájának elsietése nélkül, maradéktala

Korniss Dezső, festő

Korniss Dezső kitüntetése

A Minisztertanács *Korniss Dezső* festőművésznek, 70. születésnapja alkalmából a Magyar Népköztársaság Érdemes Művésze kitüntető címet adományozta. A kitüntetést *Molnár Ferenc* kulturális államtitkár csütörtökön adta át.

– : Korniss Dezső kitüntetése

4

Népszabadság, Bp. 1978. dec. 1.

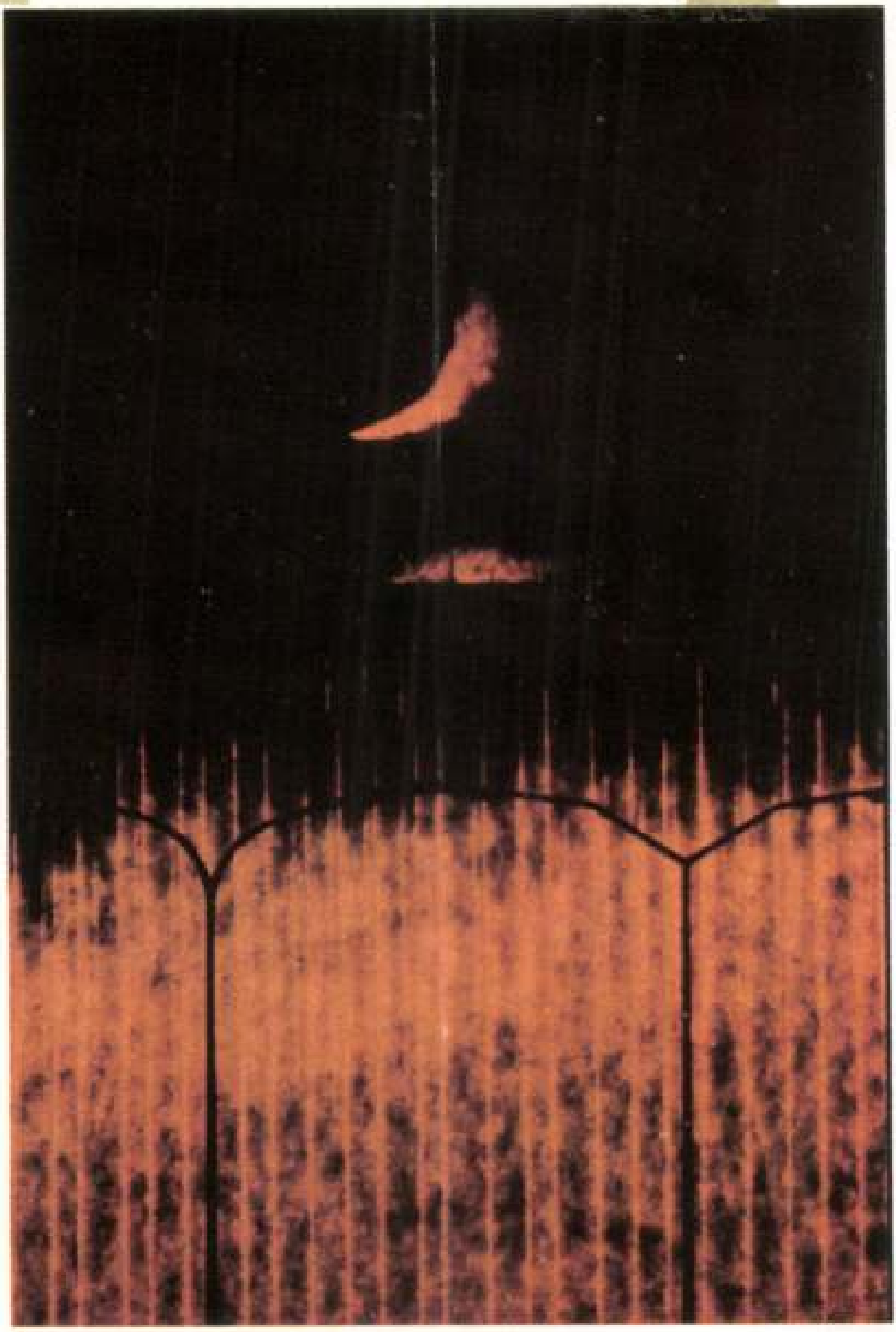

4

MAGYAR HÍRLAP
SAJTÓFIGYELŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

TÜKÖR
Budapest
Korga György festő-
1978 ÁPR 9

Egy festmény Korga György sci-fi sorozatából

b és legnyilvánvalóbb
zet engem jelölt ki en-
nyszegésnek tanújául és
sztön azonnal cinkosává
veszélyekkel jár rész-
és a létfenntartási ösz-
szerített, hogy tökélete-
t. Feltétlenül kerülnöm

ha arra gondoltam,
lyett esetleg vissza
hattam volna, vagy
boly a *Szentivánéji*
nem szánakozó e
hajdani arcomat.
ilyen felszabadulta
amilyennek most

Korniss Dezső, festő

Korniss Dezső: Kürmotivum II. Borító 4.

Jelenkor, Pécs, 1979. ápr. XXII/4

SOMLYÓ GYÖRGY
SPIRÓ GYÖRGY
TANDORI DEZSŐ
TARHANOV, ANDREJ
THIERY ÁRPÁD
VASY GÉZA
VEKERDI LÁSZLÓ

KÉPEK:

KONDOR BÉLA
KORNISS DEZSŐ
MARTYN FERENC

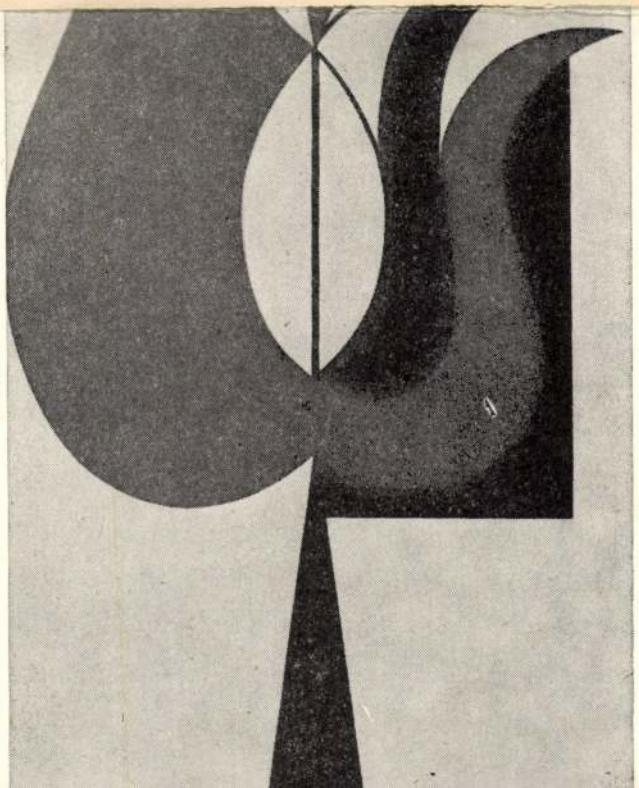

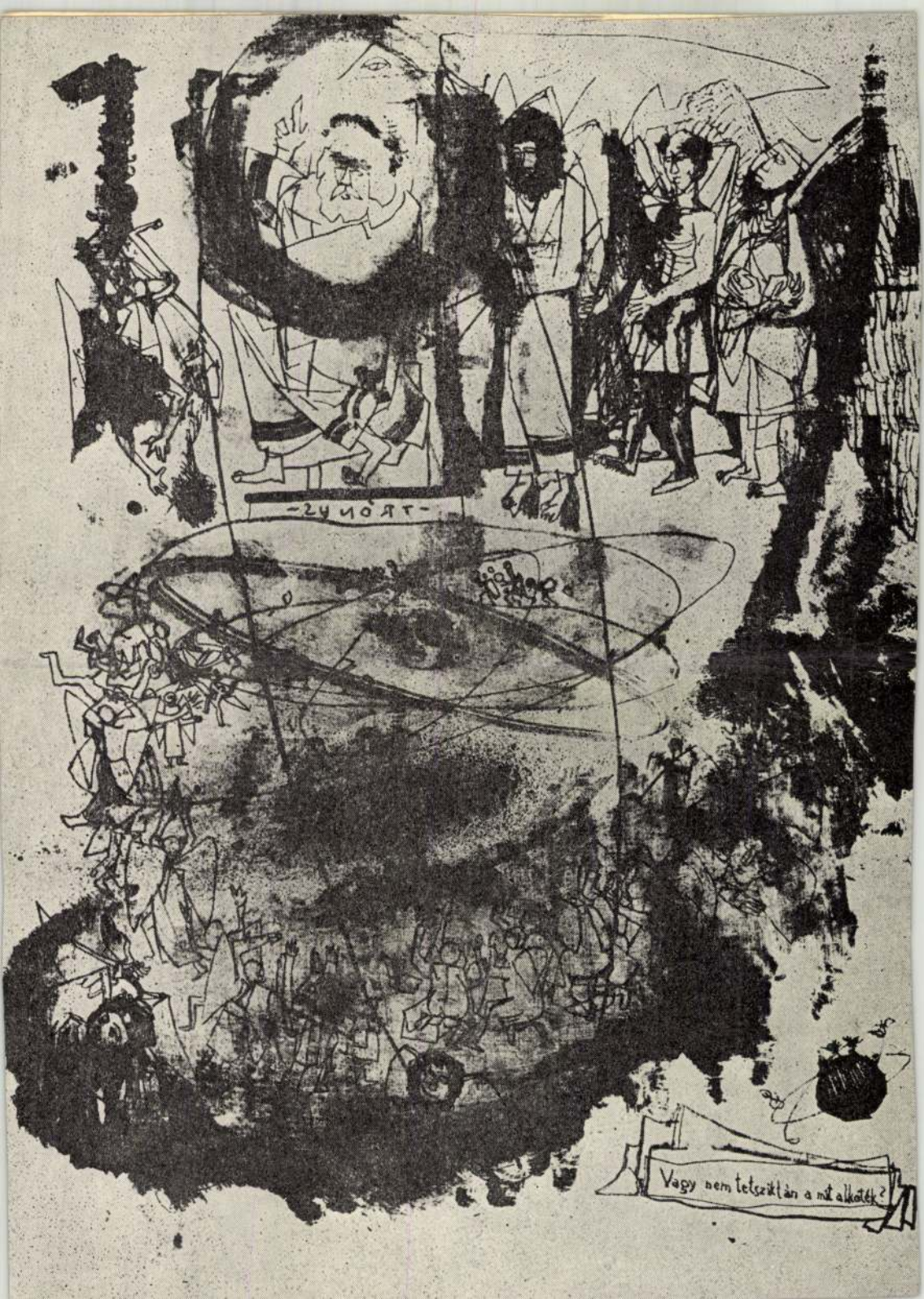
-ZYNÓÁT-
Vagy nem tetszik tán a mit alkoték?

Kerniss Dezső

Kaligráfia

K.Kovalovszky Márta: Fehérvári gyüjtemények.
Művészet, 1978. október - 12.oldal.

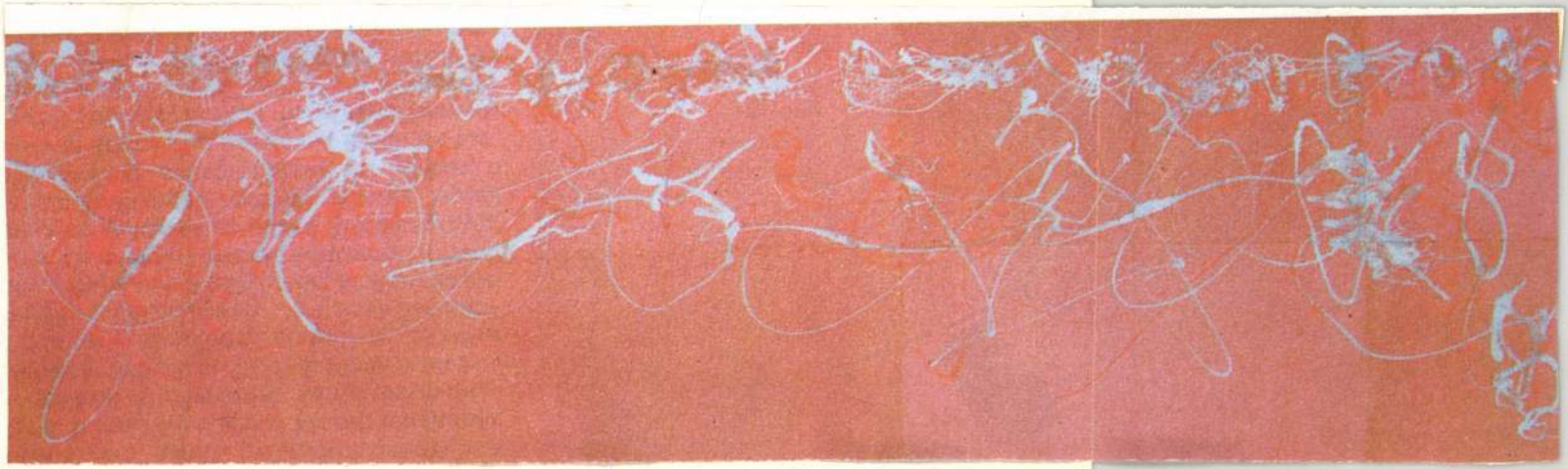

Korniss Dezső, festő

Korniss Dezső: kürmotívum I. Borító 1.

Jelenkor, Pécs, 1979. ápr. XXII/4

MÉSZÖLY MIKLÓS:
MAGYAR NOVELLA

SPIRÓ GYÖRGY:
NYULAK MARGITJA

TANDORI DEZSŐ:
AZ EGYKORÚSÁG NAPJA

THIERY ÁRPÁD:
VÁROSARC

*

BÉCSY TAMÁS:
SZÍNHÁZI ELŐADÁSOK

FODOR ANDRÁS:
CSOÓRI SÁNDORRÓL

NÉMETH LAJOS:
KORNISS DEZSŐRŐL

VASY GÉZA:
NAGY LÁSZLÓRÓL

VERSRŐL VERSRE

4

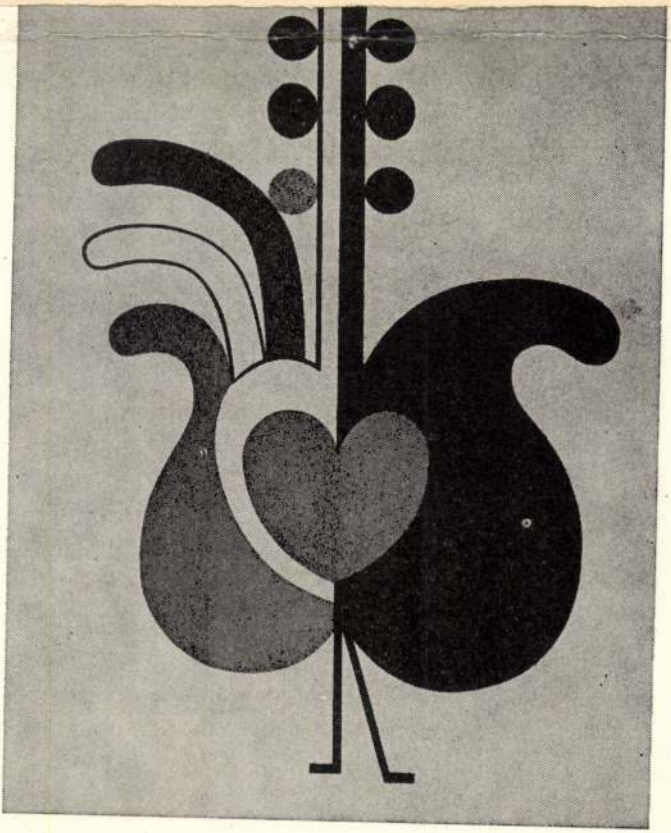

SAMSONNAK

Korniss Dezső, festő

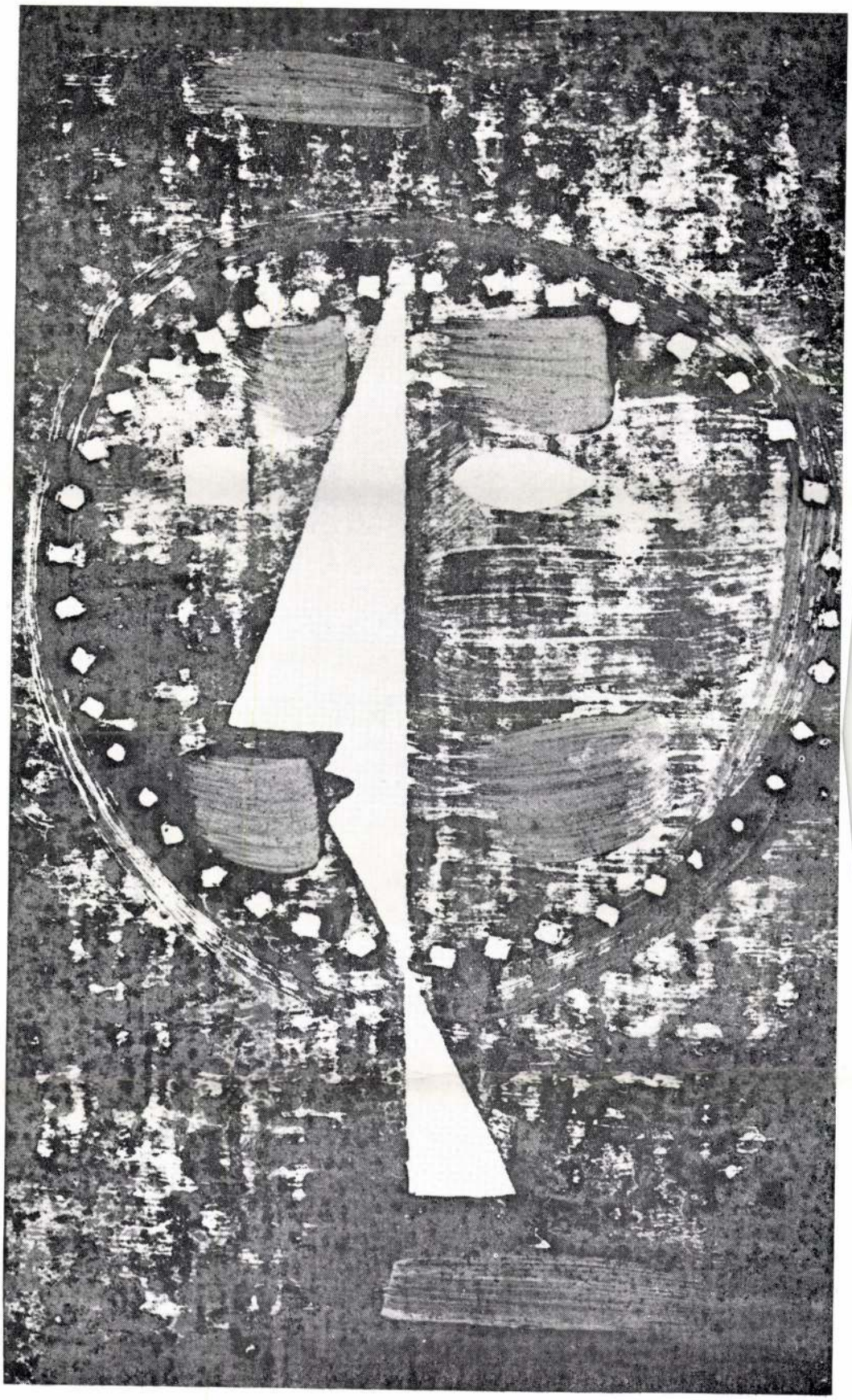

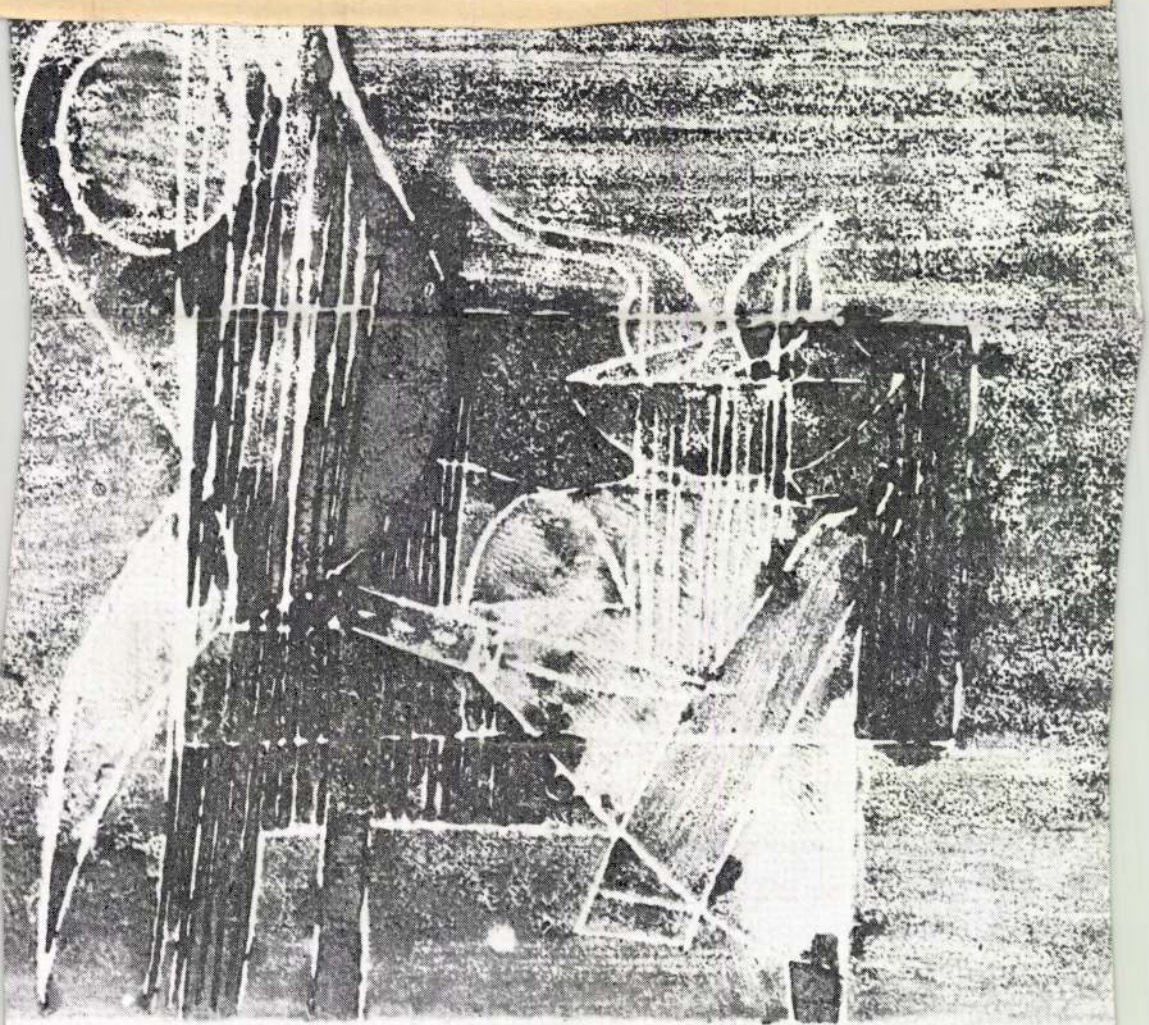

Kormiss Dezső, festő

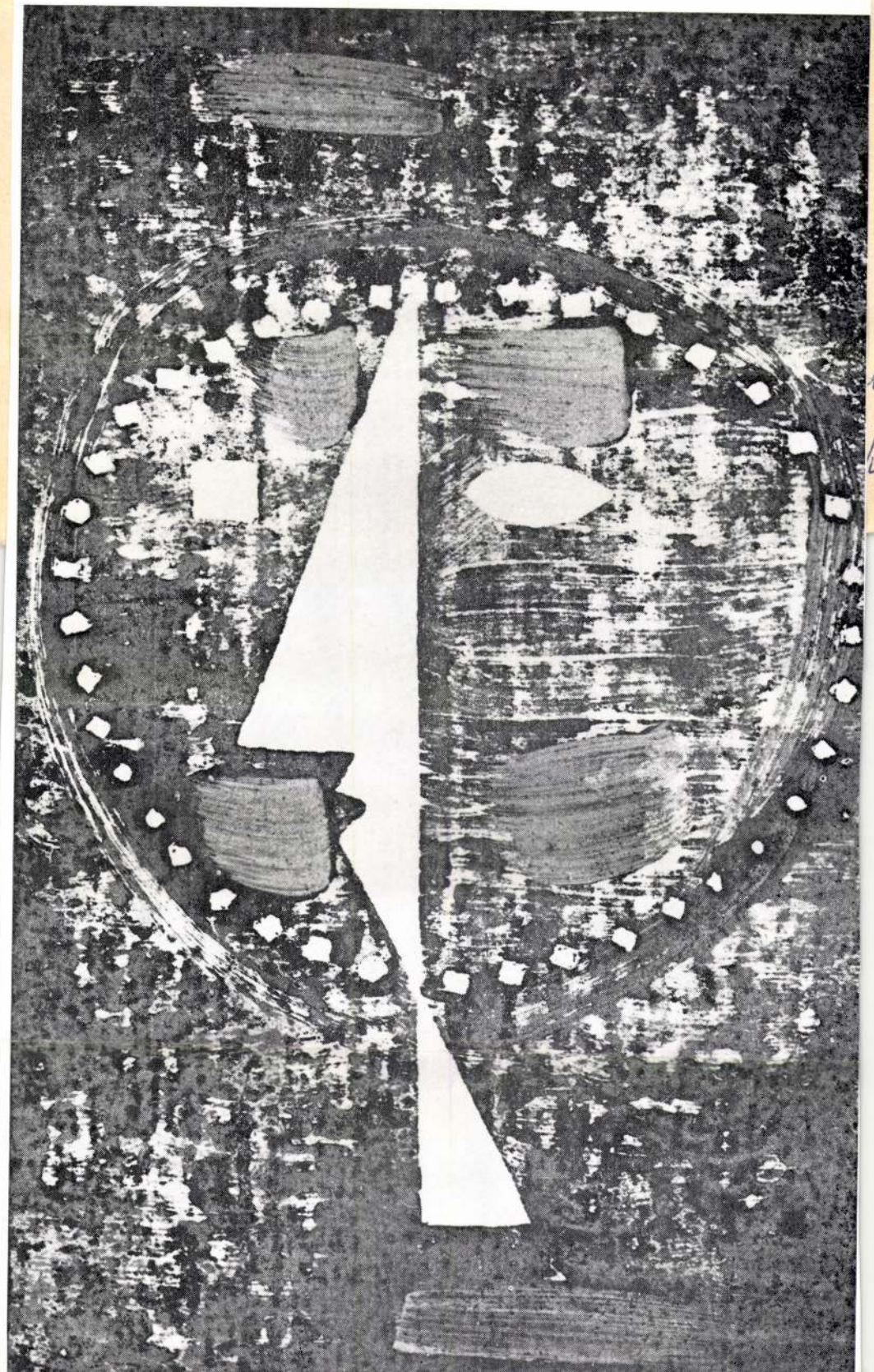

II.
4

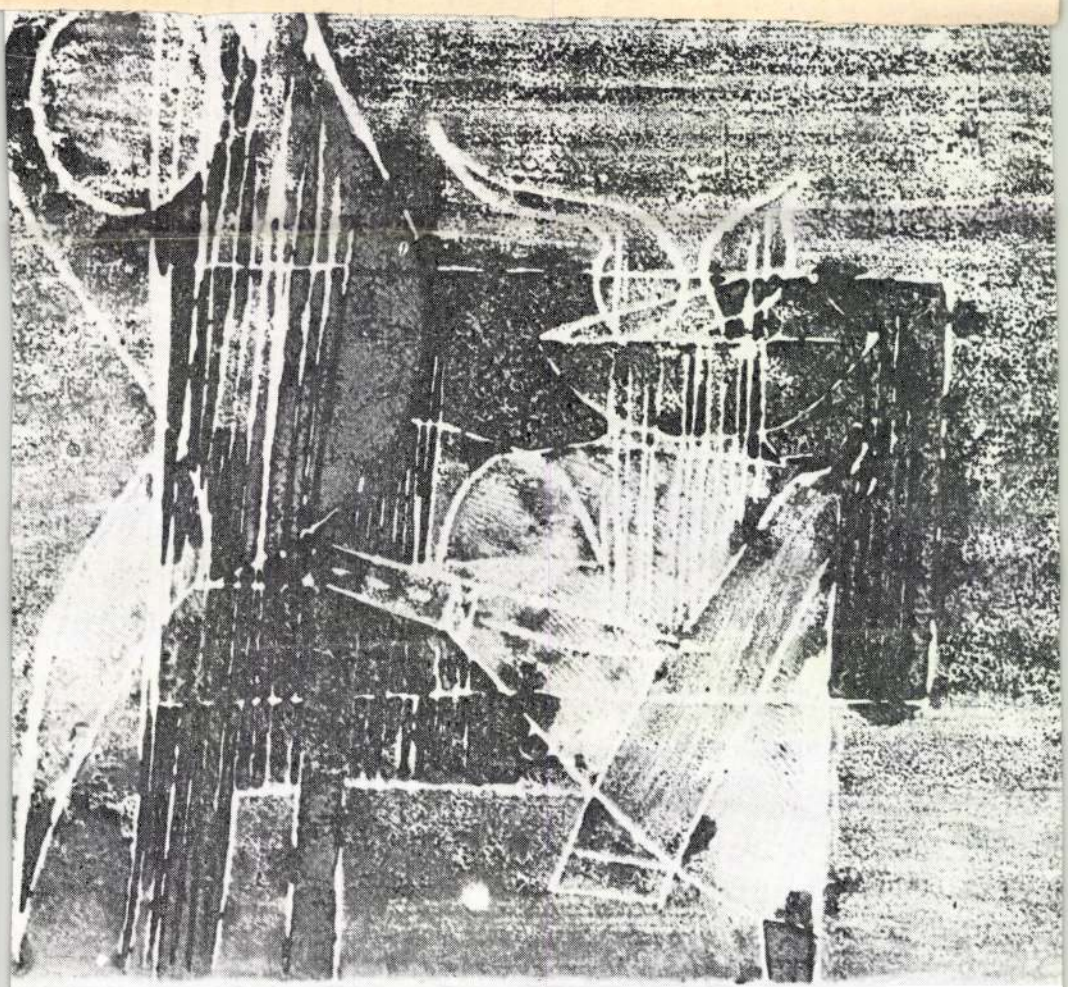

zuális viszonylatok remekei, „ikonok" tehát, amelyek nem a tovasuhanó látványt jelenítik, hanem a szilárdat, és a máshogy nem lehet szigorát sugározzák. A feleslegest elvető purizmus jellemzi őket, nem arra törekednek, hogy informáljanak vagy provokálják a szemlélő appercepciós bázisát, esetleg optikai talányokat adjanak, hanem azt akarják, hogy érvényük legyen, hogy feltárják a „láthatatlan valóságát". Tiszta formákat látó és rögzítő művészet Kornissé, amely tiszteli a képet és tiszteletet ébreszt iránta.

Ezért öröm találkozni ismét Korniss műveivel, mégpedig egyik legegységesebb sorozatával, az „Illuminációk" lapjaival, amelyről tudjuk, hogy egyéni esztétikai értékük mellett a magyar képzőművészet történetében játszott szerepük is jelentős. És különös öröm az is, hogy a Korniss műveiből áradó szellemi erő ismét remekműveket ihletett. Ahogy a Rablók–Pásztorok a felejthetetlen Nagy László és Kormos István felejthetetlen versét inspirálta, úgy ihlette meg a kalligráfia-sorozat Kurtág Györgyöt, az illuminációk sora Tandori Dezsőt és Korniss művészetének szellemessége Weöres Sándort – bizonyságául annak, hogy nagy festőt köszöntünk.

Kiállítási megnyitóként hangzott el Hatvanban.

... DEZSŐ MŰVÉSZETE

A középkor – a szakmai közhiedelem szerint – par excellence képszerű, vizuális kultúra volt. A kép, amelyen átcsillan az isteni tökéletesség, mélltatlan ugyan az istenihez, de mégis azt jeleníti meg. Ahogy Hugo de Sancto Victore a XI. században megmondotta: „a láthatók által mutatkozik meg a láthatatlan valósága, mert lelkünk nem tud felérni maguknak a láthatatlan dolgoknak valóságához, hacsak nem művelődött a láthatók szemlélésén, mégpedig úgy, hogy a látható formákat a láthatatlan szépség képeinek tartsa." Nagy becsben tartották tehát a képeket, oly nagyban, hogy meglátni őket nagy tisztesség, ünnepélyes alkalom volt. A középkor képekben élt, képekben gondolkodott, a vizualitás konkrétsága áthatotta még a verbális nyelvet is – ugyanakkor valójában a képet, az „ikont" csak ünnepeken lehetett látni, és nem is csupán szemlélni, hanem csodálni és imádni kellett, átélni azt a titkot, hogy a „láthatók formáiból kimutatható a láthatatlan szépség, mivel a látható szépség a láthatatlan képmása."

Korniss festményei megőriztek valamit a képnek ebből a korábbi ikon jellegéből. Mégpedig mind triviális, mind eszmei értelemben. Mert Korniss képet látni manapság éppoly ritkaság és megtiszteltetés, mint volt a középkorban egy oltárképet nézni. Ugyancsak ritkán adatik ez meg, jobbára csak Korniss műtermében, néhány magánlakás falán, és immár harmadszor a Hatvany Lajos Múzeum kis patinás kiállítóhelyiségében. De nemcsak erről van szó. Korniss képei valamiként ikonok a szó mélyebb értelmében is. Nem úgy, hogy utánozzák a középkori ikonokat vagy akár csak azok hatására tükröződnék rajtuk – mégis képei valamiként azt az ősi, transzcendentális érzést ébresztik, mikor a „szellem jelen van".

Századunk a vizuális infláció kora, a házak falán, hirdetéseken, plakátokon, cimkéken, útjelző táblákon, neonokon, mindenütt, ahová csak nézünk, vizuális és plasztikai formációk és információk vesznek körül bennünket, stimulálnak és bódítanak, szüntelenül izgalomban tartják látásingereinket. Valamiféle vizuális Bábel vesz körül bennünket, különféle látáskultúrák és konvenciók egymásrarétegződése, ütköződése, rendezetlen halmaza, a múltból ittfelejtődött, szellemi haláluk után, konkrét jelentésüket elveszítve is makacsul magukat kínáló képek és a technikai civilizáció jelen szakaszának naponta változó vizuális információinak különös szimbiózisa. Éktelen vizuális kakofónia ez, elvész benne a látás tisztasága és örökkévalósága. A szemlélődő szem, amely valóban meg tud nézni valamit önmagáért és a látványban nem pusztán imitációt, szemantikai információt, a látványon kívüli dologra utaló közlést keres, hanem az önmagát érzéki konkrétságában feltárót szemléli és ismeri meg, az a szem, amely tehát nem pusztán regisztrál, tudósít, közvetít, hanem megismer, és mint minden megismerő aktus érdekel, szelektál, kiemel, kibontakoztat, vezet és vezetteti magát, korunk képdevalvációjában neurotikussá válik és már-már a nemlátásra vágyik. Ebben a vizuális kavalkádban mint tengeren hányódónak a szilárd föld képe jelennek meg Korniss festményei, a rendszerbeszervezett tiszta formák, vi-

Korniss Dezső:

57 Korniss Dezső: Kántálók, 1946

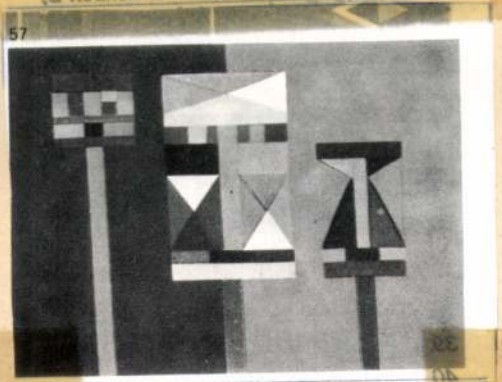

Művészet, 1944/5, 30. old.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
1978 DEC 7
DAILY NEWS
Dezső Korniss
1021

Search for Hungarian idiom in painting

DEZSŐ KORNISS AT 70

Dezső Korniss, who is celebrating his 70th birthday Friday, started painting when he was 10. At 14, he was in Holland studying Rembrandt, Frans Hals and Vermeer, and modern Dutch painting, especially the works of Mondrian and the De Stijl group. De Stijl was a very important centre of avantgarde artists in the early 20s, influencing many contemporary painters.

When he returned to Hungary Korniss studied at the College of Fine Arts under the guidance of painters István Csók and János Vaszary and was soon regarded as one of the most modern young talents of the time. During his years at the College he and some other friends established an avant-garde group which had regular exhibitions in a small bookshop in Pest, called "Mentor", which had a small back room where exhibitions were shown. It was at this shop that he met Lajos Kassák, a leader of progressive intellectuals of the time, and was asked with some others to help Kassák launch a new journal. The activities of the "New Progressive Artists" were suspended in 1930. Its members went to Paris and Berlin where they established strong ties with the Bauhaus. "In my youth I was always impressed by modern painters and especially with works that represented clear-cut forms and had an intrinsic inner structure. Expressionism was not well-defined for me and I seemed to appreciate painters who were excommunicated at the time," he said.

In the thirties he went to Paris, Holland and Belgium, but things looked bad everywhere. He returned to Hungary and was thus disconnected with his Hungarian painter friends. He worked in solitude up to the sixties, when the new generation of painters started to look to him as the person who provided the link between the early constructivists and action painting and constructivism in the 1960s. Asked why young painters went to him for advice, he says: "I realized that Hungarian painters have always been far too much influenced by western artistic expression. I was trying to find a base which a new Hungarian idiom could be built upon, and I turned to music where Bartók's and Kodály's examples showed that something both Hungarian and European could be created out of Hungarian folk music. I did not want to collect motifs; rather, I was looking for something similar to pentatonics in music. I experimented with a system of motifs which were not directly taken from Hungarian folk art but had roots in Hungarian folk traditions."

Korniss has produced his most interesting avant-garde paintings in the sixties and seventies, influencing and guiding most of the contemporary painters in Hungary. At 70, he is active and turns out delightful paintings which are as fresh as they are truly Hungarian.

Erika László

Korniss' "Robbers" (1976—1977), No. 3, part of a series devoted to the search for a new Hungarian idiom in painting

Washington (AP)
after the mass murd
Guyana, the admir
US President Jimm
faced with an array
tarian, legal, bud
public relations pr
may take weeks to

One problem is w
ment agencies will
for the airlift and
of the more than
flown to Dover Air F
Delaware.

As of late last week, the cost was given at between 2 million dollars and 3 million dollars. But that figure was based on an estimated death toll of 410. Officials concede their original cost estimate was for too low but have not yet come up with a revised figure.

recovering the cash and property found at the Jonestown site. Th proceeds would be used to de fray the cost of the body recov ery operation.

There have been estimates tha some 750,000 dollars in both US and Guyanese currency has bee recovered at the site by Guyan ese authorities.

with its workers are sorted out as its main front page story. It said Thursday morning's edition may be the last for "two-to-three months".

The company is also suspending publication of The Times' 156-year-old stablemate The Sunday Times and Times Weekly Supplements devoted to books, education and higher education.

The company says it will not resume publication until rock-solid agreements are thrashed out with its 4,250 workers on a package of proposals that include a new disputes procedure to end a plague of wildcat stoppages. It says this year alone they have lost the company a total of 13,168 million copies and cost it 3.9 million pounds ($7,566 million) in lost sales and advertising revenue.

But Lord Kenneth Thomson of Fleet, president of Times Newspapers Ltd., said there was "absolutely no intention of permanent closure" for the five publications or of their sale.

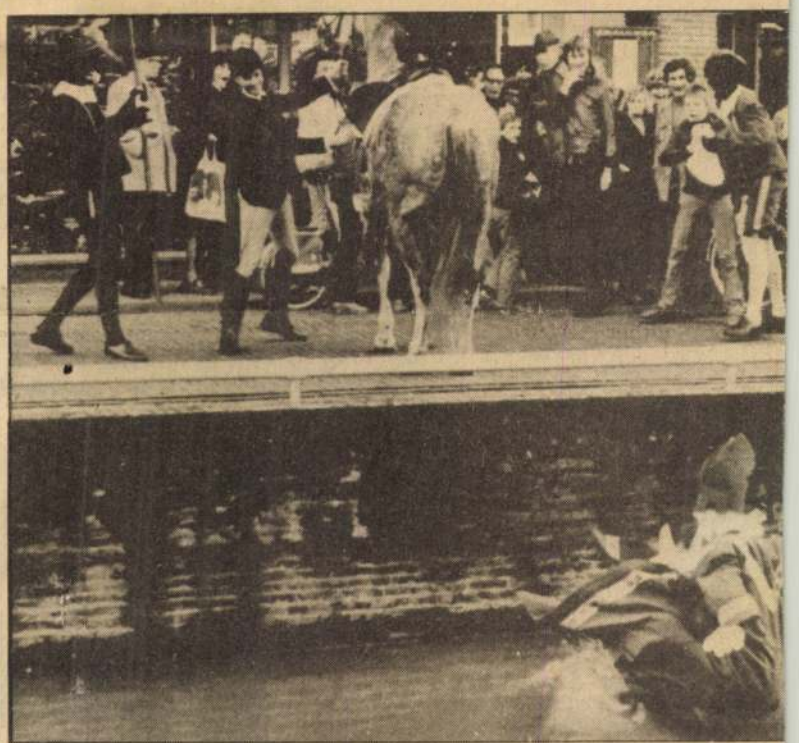

AND THE SAINT CAME TUMBLING DOWN: Sint Nicolaas (the Dutch equivalent of Santa Claus) seen solemnly landing in the icy waters of a canal after he had to step back when his horse became nervous while he was about to mount it. The incident happened in the provincial city of Leeuwarden, after the Sint paid a visit to a shop. To the amusement of his black Petes (Zwartepit in Dutch) and other youngsters the bishop managed to reach the world again, wet; but alive

London (Reuter) — In spite of a the changes of music fashion in th last few years Rod Stewart's scruff haircut and croacking voice are sti popular with Britain's teenybopper He moved easily into his accustome number one position here this wee

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Komiss Dezső

DUNÁNTÚLI NAPLÓ

1974 NOV 17

— **Új szerzemények a Modern Képtárban.** A közelmúltban két grafikai sorozattal gyarapodott a Janus Pannonius Múzeum képtárának állománya. Gaspar Thomas Lenk és Egon Phaler német művészek adományozták a múzeumnak alkotásaikat. A képtárnak ezen kívül sikerült megszereznie Korniss Dezső Tücsöklakodalom című főművét is.

is, s így együtt a két hónap alatt összesen csaknem százezren fordultak meg a múzeum kiállításain, rendezvényein.

Külön kiemeli az idei értékelés azt, hogy szorosabbra fűző-

1975. VIII. 24.
9.46 Petőfi
Láttuk.
Hallottuk

Kornis Dezső

- Hallgassák meg Csapó György, Kornis Dezső és Bálint Endre képeinek a bemutatójáról.

- Az elmúlt évben a magyar sajtó lelkesen számolt be arról a kiállitásról, amelyet a győri Xántus János Múzeumban, Kolozsvári Ernő gyüjteményéből rendeztek. Reflektorfénybe került a Kolozsvári tanár házaspár, akik viszonylag szerény jövedelmükből nagy gyüjteményt hoztak létre. És ez a gyüjtemény tovább gyarapodik, hiszen Kolozsvári ernő tovább is áldoz szép szenvedélyének. A gyüjteményben a modern magyar piktúra néhány kiemelkedő müve is megtalálható, kiváltképpen jól képviselt az europai iskola és a szentendrei piktúra. Most a helyszinen, a müvésztelepi galériában rendeztek kiállitást a gyüjteményben található Kornis és Bálint müvekből. Ritka alkalom a szentendrei festészet két nagy mesterének müveit együtt látni. A Vajda Lajostól inspirált müvészek útjai elváltak egymástól. Korins a kaligráfia és az úgyhevezett tiszta festészet irányába haladt. Mig Bálint a vajdai hagyomány következetes folytatójaként egyszerüsitve jutott el a rá jellemző lirai szerkezetek erőteljes kifejezéséig. Mégis úgy érzem, nemcsak egy tőrök fakad Kornis és Bálint müvészete, hanem elválaszthatatlan is. Mondhatni harmónikusan egészitik ki egymást. A kiállitás ezt félreérthetetlenül és szerencsésen tükrözi. Kornis Dezső, mint ismeretes, Vajda Lajossal, Bartók nyomán azzal a gondolattal, programmal indult, hogy mint Bartók a magyar zenét, úgy ők a nép motivumok felkutatásával, gyüjtésével, és pikturáikba való beillesz-

Korniss

,Vajda és Bálint konstruktiv szürreális vonulatához belsőrokonság fűzi Bene Gézát.

Kerékgyártó István:Bene Géza
Látóhatár 1970/7-8 698.old.

Kornis Dezső festőművész érdemes művész

1979.I.2. TV.2o.5o /Z.
Művészeti Magazin
- - - - - - - - -

- Müsorunk központi gondolatát, az élettel eggyé vált müvészetet, a kreativitást, az alkotó erőt, a megtartó energiákat, és az örömöt, amelyet a müvészet ~~kí~~ okozhat, igyekeztünk ilyen példákkal közel hozni, amelyek ma is látható, nyitvatartó kiállitások,és éppen ez a gondolat vitt bennünket arra, hogy ha keveset is,csak izelitőt adhassunk Kornis Dezső müveiből, aki a közelmultban lett érdemes müvész, és akinek kiállitása a Hatvani Galériában látható. A Pannónia Studió készitette el az animált filmet, Kovásznai György segitségével és természetesen a müvész közremüködésével, amelynek most legutolsó részletét láthatják. Ezzel búcsúzunk is.
-Kedves Nézőink! A Müvészeti Magazani januári müsorát látták.Szerkesztette D-Fehér Zsuzsa.Zenei Szerkesztő Herczeg László,fölvilágositó,Devecseri László,Rögzitésvezető Kiss Gábor,és Rokus Ferenc.

Korniss Dezső, festő

Keszthelyen, a Balaton Múzeumban szeptember 30-ig tart nyitva a *VIII. Balatoni Nyári Tárlat.* A Tihanyi Múzeumban október végén zárják csak be *Mezőly Ö. István* fotóművész *Tihany* című kiállítását és *Korniss Dezső* festőművész tárlatát.

KERÁMIA

Tihanyban ott a *Fazekasház* állandó bemutatója is, valamint *Barth Lívia* kerámiáinak kiállítása. Balatonfüreden új állandó emlékkiállítás fogadja a látogatókat a *Jókai Emlékmúzeumban.* Badacsonyban tárt ajtókkal áll *Szegedi Róza háza.* Badacsonyban a művész hagyatékából készített tárlat látható az *Egry József Emlékmúzeumban.* Balatonszárszón a *József Attila Emlékmúzeum* fogadja az irodalom kedvelőit.

(m. tolnay)

(m. tolnay), Nyár végén a 1 2.

ESTI HIRLAP, Bp. 19 [illegible]

1021

Kornis Dezső festő- és grafikusművész

1980. III. 18. 19.30 Televizio

Tv-hiradó

- Adósságot törleszteni kétféleképpen lehet. Egycsapásra vagy fokozatosan. A mai napon a Nemzeti Galériában megnyilt kiállitás csak az első lépés affelé, hogy megismerjük Kornis Dezsőt és ezzel megkezdjük egy régi tartozás törlesztését. Nem kis feladat ez. Olyan életmüről és szellemről van szó, amely mindig a magyar képzőmüvészet leghaladóbb irányát képviselete. De a magyar történelem fordulatai soha sem engedték,hogy az őt megillető nyilvánosság és elismerés osztály részéül jusson. Kornis Dezső 72 éves. Harminc három évvel ezelött volt utoljára önálló kiállitása. Ez a mostani, amelyik életmüvét mutatja be, azt biztonyitja, hogy ma is éppolyan erős és aktuális müvészete, mint a pályakezdetén, a 20-as évek végén volt. Avangard festőként indult és harmonjuk a szó eredeti és legjobb értelmében még ma is az. Előljár és példátmutat müvészeti fegyelemből, elkötelezettségből és kitartásból. Hogy ennek mi az alapja, arra az életmüvel foglakkozó kevés számu szakember többféle magyarázatot ad. E kiállitás azonban módot nyujt, hogy ezek ismerete nélkül is fölfedezzük. Kornis Dezső az első lépéstől tudatosan épiti pályáját. Nála az egyetemes europai müvészet olyan módon épül a magyar müvészet és hagyomány, ezen belül elsősorban a népmüvészet szellemébe, hogy létrejön egy sajátos középkelet-europai életmü. Bele kell értenünk ebbe mindazt, amit történelmileg, szellemileg jelent. Nemcsak a múltban, hanem a jövőben is. Ez az, amiért Kornis Dezsőt meg kell ismernünk. És ez az, amiért a törlesztés nem lesz könnyü feladat. De feltétlenül ideje elkezdenünk. Kornis Dezső kiállitását a Nemzeti Galériában május 25-éig láthatják.

Korniss Dezső

Tükör, 1943. okt. 16.

10/11

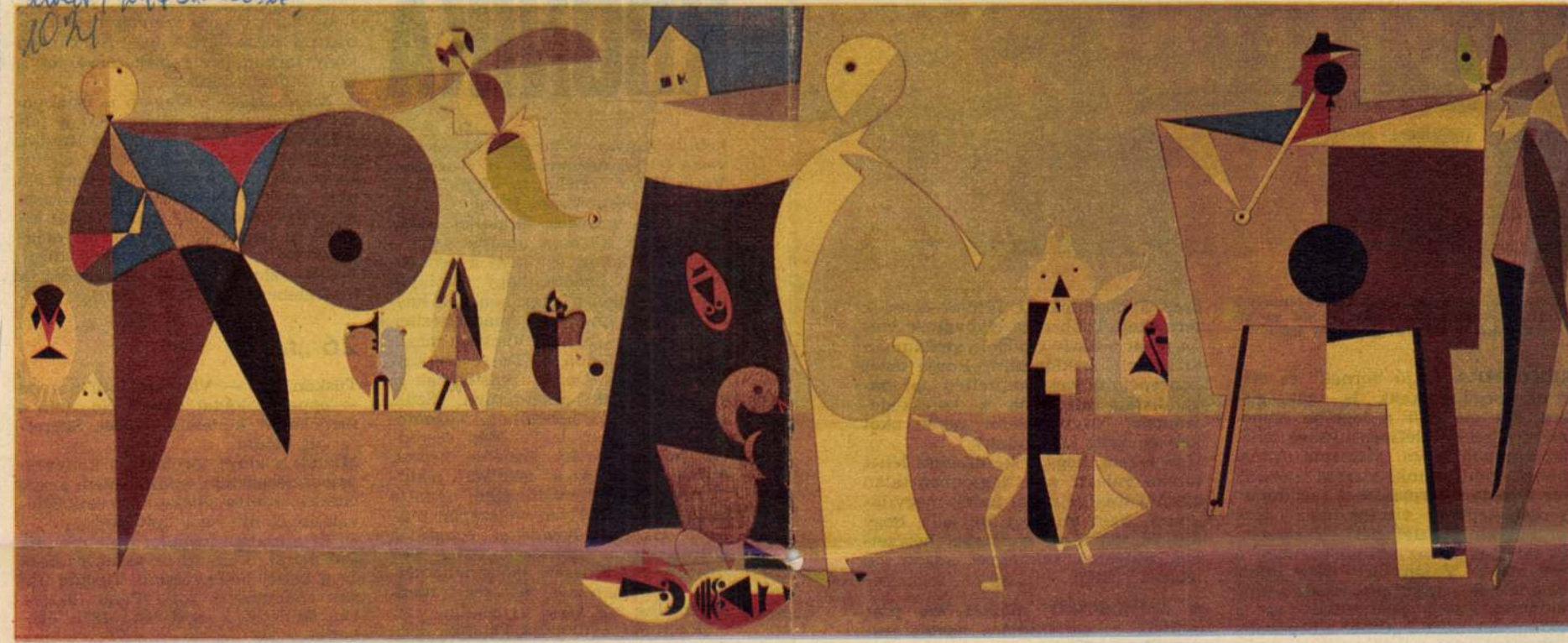

KORNISS DEZSŐ: TÜCSÖKLAKODALOM

SZALAY ZOLTÁN REPRODUKCIÓJA

NEMCSAK A BORNAK!

Október 23-án ül össze Debrecenben a III. Reklámkonferencia. Ebből az alkalomból közöljük az alábbi írást.

REKLÁMRA a „jó bornak" és más jó minőségű áruknak is szükségük van. Ezt ma már a legtöbb ember tudja. A reklám létjogosultsága tehát napjainkban nem vitatéma. Annál többet vitatkozunk viszont néhány éve a reklám formáján és tartalmán. A régi, kedvelt vicclap-téma közé (pl. Patyolat, közlekedés) előszeretettel sorolják be az utóbbi években a reklámot is. Vajon miért ítélik ötlettelennek és semmitmondónak a mai reklámot, miért ragasztották rá a reklámszakmára a „Cipőt a Cipőboltból" jelmondatot, mint a szakmai bárgyúság mintaképét? Erre keresezek a plakátok az 1949/50-es évek termékei. Többen is elkövették volna tehát a fiktív cipőbolti reklámban kifogásolt „baklövést"? Ennyi téves koncepciójú vagy képzetlen propagandistája lett volna a kereskedelemnek? Vagy valami egyéb okot kell emögött keresnünk?

Úgy érzem, hogy e kérdésekre lehet találni választ, amit legjobban talán egy további példával tudok megvilágítani. Nem mindegy ugyanis, hogy milyen tényleges gazdasági helyzetben, milyen körülmények között jön létre a reklám.

A „TÍPUSCIPŐ" plakát ma már nyilván sokak számára nevetségesnek tűnne. Pedig a típuscipő, a plakát megjelenése idején, fontos előre-

KRÓNIKA

keblű Vanyarci háziasszonynak olvasta fel készülő művét, a Tragédiát. Veres Pálné emlékét az általa alapított budapesti Veres Pálné Gimnázium és a vanyarci általános iskola növendékei közösen ápolják. Ám a vanyarci diákok, s főként a pedagógusok nagy bánata, hogy iskolájuk nem működhet a nagy nőnevelő kastélyában — amely ma magánkézben omladozik —, hanem Vanyarc másik nemesi kúriájába, a Dessevffy-kastélyba szorult. De, ami kastélynak jó volt, iskolának alkalmatlan. Szűk, sötét, hideg és levegőtlen. Tornateremről szó sem lehet. Még szerencse, hogy a tanács, erejéhez képest, mindent megtesz az iskoláért, a kultúrház padlóját műanyaggal vonatta be, s a három helyen szétszórtan működő iskola növendékei ezentúl a kultúrházban tornászhatnak. Vanyarc — ez Krizsán János tanácselnök véleménye is — már régen megérdemelne egy szép, új iskolát.

— Ez a nép — mondja Thomka Aladárné, az iskola igazgatója —, olyan szorgalmas, mint a hangya. S a gyerekek is szeretnek tanulni. Ezt bizonyítja az is, hogy a járási versenyre készülünk, s felújítjuk Vanyarc szép szlovák hagyományát, a Kisze-járást is. A községi könyvtárban pedig megszervezzük a nyelvművelő klubot...

A Kisze-járás... Magam is ismerem ezt a hagyományt, Manga János feldolgozásából. S máris látom Iluskát, amint a vanyarci lányokkal együtt az ősi, pogány eredetű, tavaszünneplő népi játék forgatagában a menyasszonynak öltöztetett szalmabábut kiviszik a vanyarci határba, ott máglyára vetik, majd a hamvadó tüzet, vidám szlovák dalok és mondókák kíséretében, keresztül ugrálják.

26 „taxi"

Tuskán Pál — Vanyarc Pali bácsija — éppen a kádat mossa. No, nem a fürdőkádat, hanem a szőlőét. Szüretre készülődik.

Mialatt a kezét törölgeti, a könyvespolcot nézegetem, s fölfedezem a rézveretes, csatos énekeskönyvet. Szlovák imakönyv, gót betűkkel...

— Ez a családi krónika is — mondja Pali bácsi. S együtt olvassuk az ősök öreg betűs bejegyzéseit: Tuskán Janos szanarogyiv roku Pane 1872. I. 12. Született az Úrnak 1872. évében...

— Ő volt az apám — szól Pali bácsi.

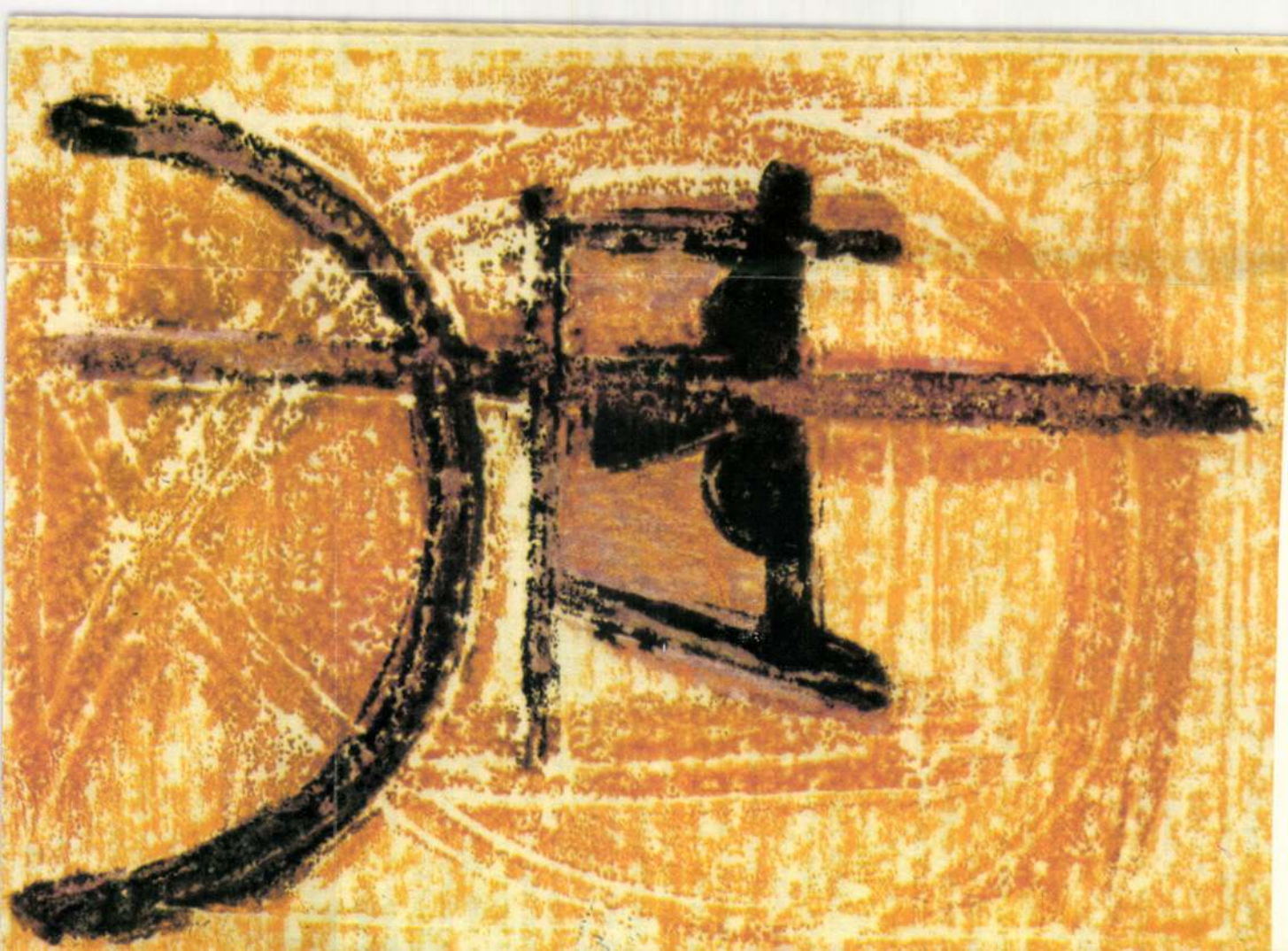

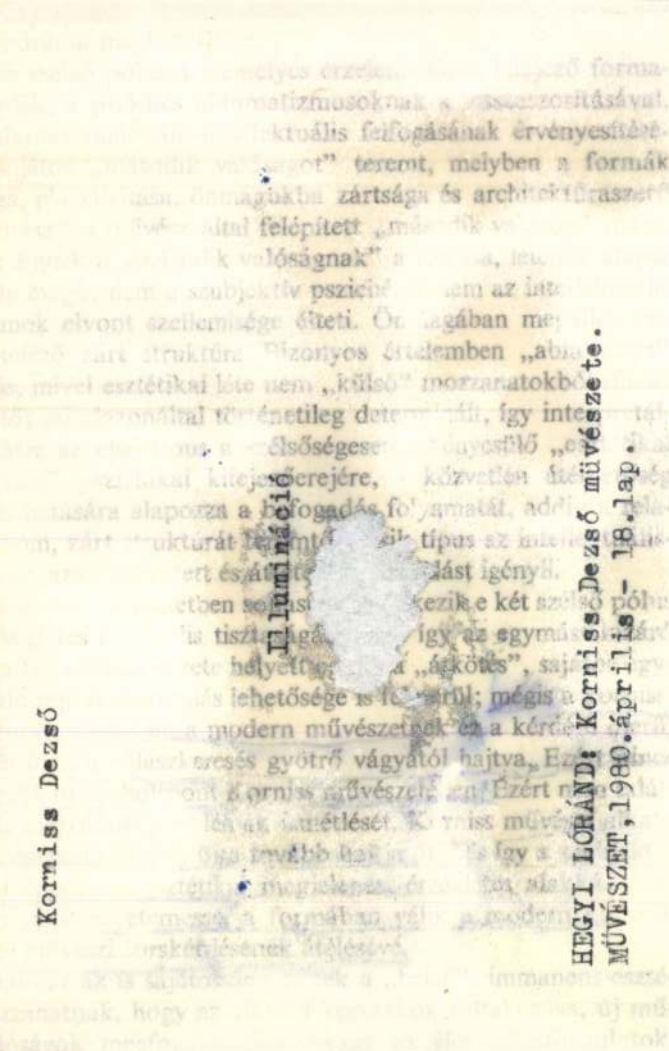

Korniss Dezső

Illumináció

HEGYI LÓRÁND: Korniss Dezső művészete.
MŰVÉSZET, 1980. április - 18. lap.

mindig valamilyen „külső" elmény vagy esemény, „külső
ni-társadalmi változás nyomán következnek be Korniss mű-
en. Pontosabban: még a kornissi művészet immanens-esztéi
mlélésének ebben a mélyebb, mondhatni rejtett rétegében
e találjuk magunkat a „külső", nem immanens-esztétikai
kihívásaival". S e kihívásokra Korniss művészete minden
n válaszolni látszik. Ez az az „eredendő valóságélmény",
rniss művészetét alapvetően meghatározza, átjárja az eszté-
teremtés legbelsőbb mozzanatait is; mind a műalkotás
rétegeiben, mind az asszociációs jelentések szintjén, illetve
megfogalmazódó érzékletes-plasztikai valóság egészében.
lső", immanens-esztétikai mozzanat egy sajátos történelmi

ult, elemi viszonylatok
n magyar? Erre a kér
lkotás „belső", imma
zanatot, azaz a „küls
a társadalmi kihívás
elembe vesszük. Ez utó
unkciójában, mind a r
, értékprezentáló funk
éneti-kulturális-ideológ
lvasható" jelek szintjé
vagy a tradicionális-ko
ül és válik „leolvashat
képi „igazságok" szi
estiség", a „plaszticitá
usképletek, a sajátos
, vonatkoztatási pály
isztikai érzékenység és
ságában, melynek gyö
énelmi tradíció és kultu
kornissi egyéniség eszt
ulturális szituációban
állandó kölcsönhatásb
t szükségképpen enne
zottságnak függvényét
„belső", immanens-esz
e autonóm, az egyénis
, önmagát „abszolútké
testet. Ez a konkrét
textus jegyeit viseli mag
onylatok meghaladása
" jön létre. A művész
étikai mozzanatai a mű
meghatározottságon egy
az abszolút terébe töre
temessé. Ez az egyetem
kornissi művészegyéni
a pszichikai önkifejezés „fo
„szimbólum" autonóm ön
„immanens-esztétikai" szen
partikuláris, hanem egyeter
szet egyetemes és egyik alap
Ez a jelentés olyan képi je
„megvalósultsággá", mely
zép-kelet-európai kulturális
ságát viseli magán. Pontosa
általános problematikájána
matikával való átjárása, ha

MK SAJTOFIGYELO
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső

1980 JUN 21

festő- és grafikusművész

KISALFÖLD

102

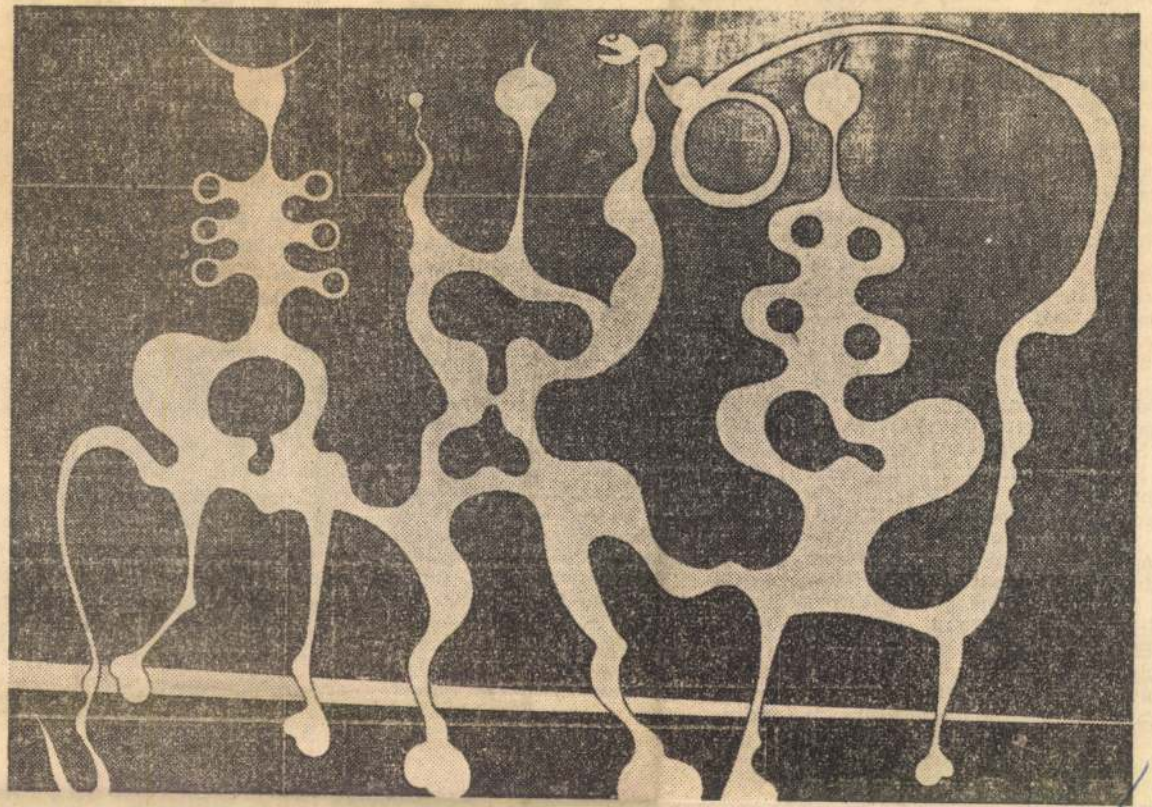

□ Korniss Dezső: Laokoon

...ó olaszországi utazása jelez, ha... ...em *id. Markó Károly, Barabás Miklós itáliai* sorozata, melyet *Fe...enczy Károly, Csontváry Kosztka Tivadar. Egry József, Aba Novák Vilmos* képei követtek. Sokkal ...öbbről van szó, mint arról, hogy a ...két világháború között létezett a ...magyar festészet római iskolája. ...Művészetünkre folyamatosan hatott ...tália, összefüggő műemlékeivel, ...nediterrán életérzésével.

Mindezt elöljáróban csak azért ...egyeztem meg, hogy érzékeltessem *Molnár C. Pál* vállalt hivatásának ...énvegét, aki e nagy elődök példája ...yomán életének jelentős részét ...arra szentelte, hogy a battonyai, ...alföldi motívumok mellett folytassa ... magyar festészet Itália-felderítését. Molnár C. Pál 1894-ben szüle...ett Battonyán, most ünnepelte 86. ...születésnapját. Tanulmányait a ...budapesti Képzőművészeti Főiskolán kezdte, Svájcban, Franciaországban fejezte be 1924-ben. ...Meghatározó fontosságú volt életében 1928—31 között a római ösz...öndíj, mely képzeletét serkentette. Ettől kezdve képeit bemutatta ...budapesten, Itáliában, Franciaországban és Amerikában. Olaszországban háromszor nyert aranyér-

...sa összetett, számbaveszi a ...haszánsz örökséget, a magyar ... mus Munkácsytól Rudnay-ig ...jedő tiszta forrásait — ezt a g... hagyományt ötvözi szürealist... mekkel. Minden képén má... arányban. Ez adja, ez biztosítj... tői egyéniségét, belső szabad... mely mindig a műre összpo... va válogat a szükségletnek n... lelően az eszközökből.

A közelmúltban rendezett ... li kiállításán összegezhetjük ... szete értékeit. Bravúros rajztu... a Rostand-i illusztrációban ... keljük. Valósághűség jellemzi ... tonyai viharját, a budai építkezésekről festett sorozatát. Bizonyos díszletszerűség jellemzi itáliai tematikájú képeit, s ez teszi érthetővé szimbólumait. A számtalan „Angyali üdvözlet" változat sok finomságot tartalmaz, kiemelkedik erőteljességével „Caesár halála", „Segesta romjai" és a „Tatárjárás". Ez utóbbi egy gomolyba sűrűsödve érzékelteti a népvándorlás utolsó hullámaként tömegbe verődött sereget. Festői jelenetekben örökítette meg Mátyás király életének epizódjait, a dorozsmai szélmalmot, a valóság számtalan történését. Szinte festői vallomásnak, ars po-

C. Pál alkotásait.

Molnár C. Pál Csepelen, ennek a tárlatnak a megnyitásán ajánlotta fel életművének tekintélyes részét Battonyának, szülőfalujának. A Budapesten élő battonyaiak nevében *Puja Frigyes* külügyminiszter köszöntötte a Mestert, baráti szavakkal méltatva. Az is jelentős gesztus, hogy Battonya tanácselnökhelyettese, Palotai Béla bejelentette a Molnár C. Pál gyűjtemény létesítését községünkben.

L. M.

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 81
Telefon: 138-058, 337-748, 340-776

Korniss Dezső
festő- és grafikusművész

NÉPÚJSÁG
Szekszárd
1980 JUL 20

1021

Szentendrei motívum

Korniss Dezső festménye

ezdődött.

VIGYÁZA' ÁRHULLÁ

S megindult a ki
9 méteres acé
illiméterről m
ndorolt a folyót
gyanilyen sebessé
ett úszni a pillér
érnökök kiszámították,
gy a Moldva vízszintjé-
k az egész művelet alatt
0,6 méter tengerszint felet-
magasságban kell lennie.
ž eltérés mindkét irányban
gfeljebb öt milliméter lehe-
tt! Ha több, akkor a híd-
et képtelenség a helyére
nni, a többihez illeszteni.

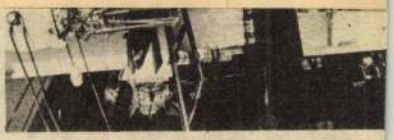

Drámai pillanat és baráti ölelés: méteres eltéréssel találkoz

A KATASZTRÓFA KÜSZÖBÉN

Négy napig utazott a mű, míg a pillérekhez ért. Ez att a folyó szintjét milliméernyi pontossággal szabáozták. Ezt könnyen megthették, mert a Moldván a uzzasztók egész rendszere a, végig. De április 15-én kövekezett, amitől a mérnökök rettegtek. A végtelen sőzés nyomán akkora árullám vonult végig a folyón, amekkorát a duzzasztók már nem késleltethettek. Drámai órák következtek. A munkát azonnal le kellett állítani, s minden óvintézkedést megtenni, hogy a leeresztett árhullám a 2000 tonnás tehernél katasztrófát ne okozzon. Az eredetileg másodpercenként 300 köbméteres folyás most 650 köbméterre duzzadt.

Idő szálp hóna közé Máju hült máju a 200 lyén vetke repít mind volt.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 JUL 6

SOMOGYI NÉPLAP

Korniss Dezső,
festő- és grafikusművész

1021

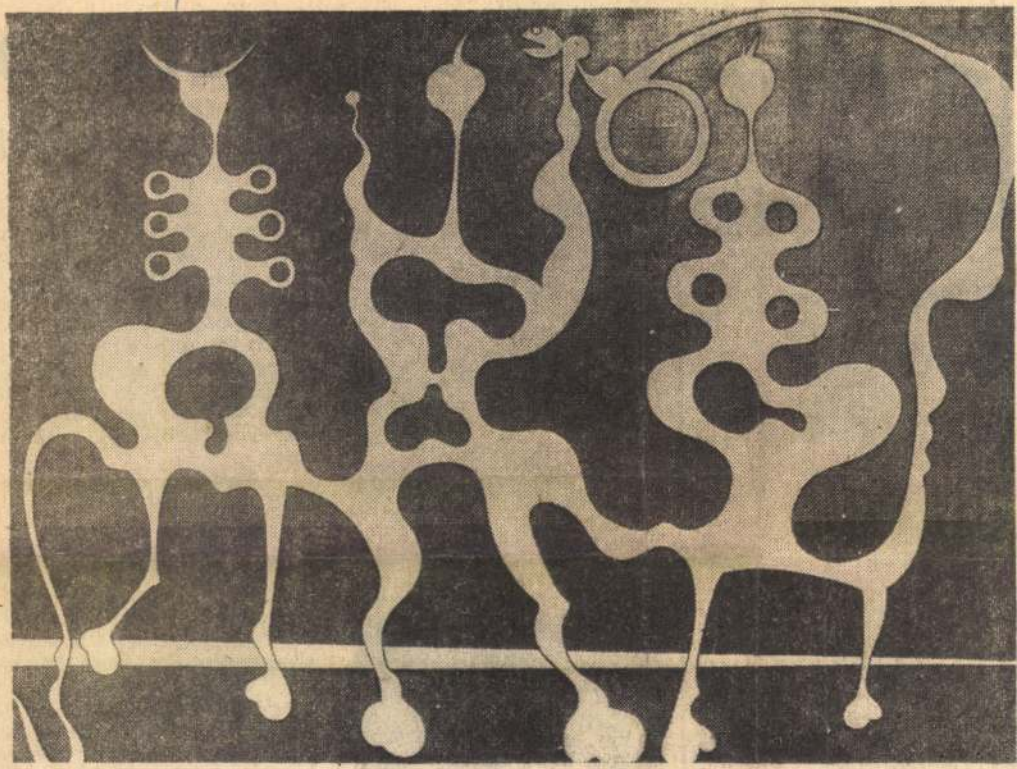

Laokoon. Korniss Dezső festménye.

A művész nemzeti galériabeli kiállításáról

sport
SPORT SPORTsportSPORT
SPORTSPORTSPORTSPORT
ortsportsportsportspo
SPORTsportSPORTs
sportSPORTspor

Úttörő-olimpia

Csurgói sikerek

Tegnap Szolnokon folytatódott a XVI. nyári úttörő-olimpia versenysorozata. A somogyi kisdiákok közül elsőként a csurgói kézilabdások mérkőztek a budapesti József Attila iskola csapatával. Az eredmény 25:22 a csurgóiak javára. Ezzel a legjobb négy közé jutottak. A négyes döntőben ugyancsak tegnap lejátszották az első mérkőzéseket. A csurgóiak nem bírtak az alapiakkal; döntetlennel fejeződött be a meccs. Egyébként

„Fel

Kellő hadrend – jól képzett „katonák

»Ezrek óhajáért küzd a Rákóczi« — írtuk egy fél évvel ezelőtt. Ezrek óhaja ma már valóság. A sportkör történetében rövid idő alatt másodszor jutott fel az NB I-be a kaposvári zöld-fehér csapat. Mérleget készíteni az elmúlt bajnokságról ezúttal hálás feladat. Nem kívánunk ismétlésekbe bocsátkozni, ezért olyan kérdésekre igyekeztünk választ keresni, amelyek sokáig nyitottak voltak, s arra a feleletet az elmúlt bajnoki esztendő adta meg. A legilletékesebbel, a sikerek egyik fő részesével, *dr. Puskás Lajossal* ültünk le beszélgetni.

— *Amikor átvette a csapat irányítását, úgy nyilatkozott, hogy egyáltalán nem megnyugtató eredménnyel zárult az átigazolás. Néhány héttel később mégis úgy vélekedett, hogy a csapat képes a bajnoki cím elnyerésére. Nincs ebben ellentmondás?*

— Valóban így volt. Annak idején Bódis és Murai távozásával nagy veszteség érte a Rákóczit. A vezetők sok ismert labdarúgóval tárgyaltak — eredménytelenül —, amiből én arra következtettem, hogy a jelenlegiek között kevés a nagy feladatok megvalósítására alkalmas játékos. Ezt igazolta az előző bajnokság eredménye is. A hozzánk került Békei, Havasi és Házi megjárta az elvonalat, de egyikük sem tudott gyökeret verni ott. Én sem tudtam akkor, hogy

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső,

SOMOGYI NÉPLAP

festő- és grafikusművész

1980 AUG 10

1021

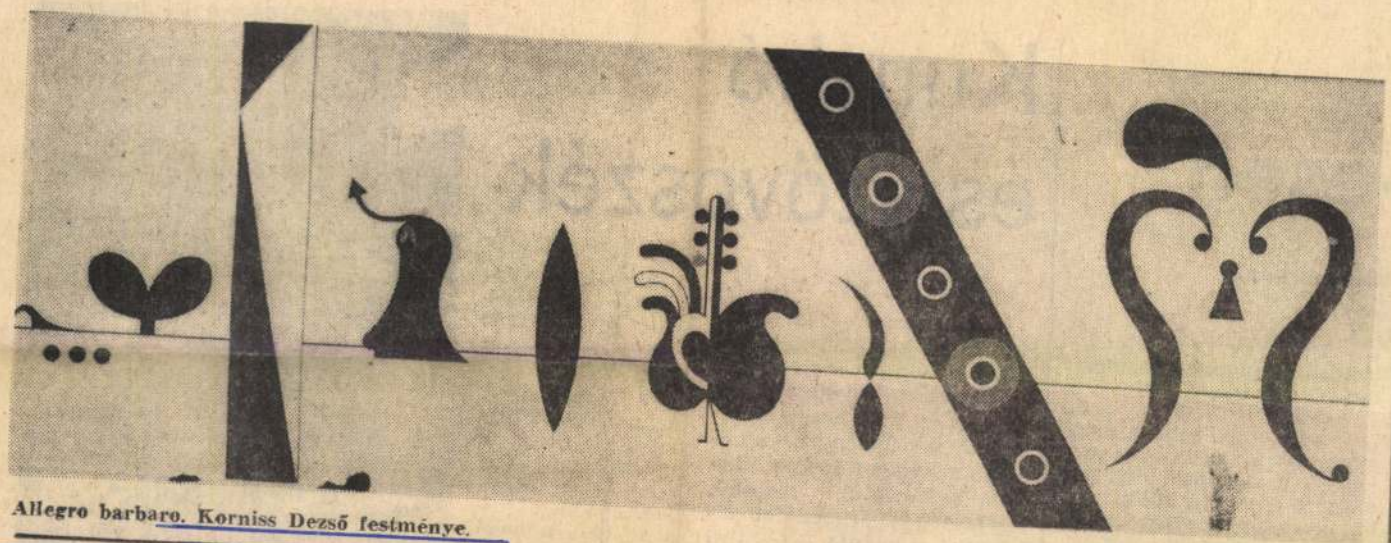

Allegro barbaro. Korniss Dezső festménye.

(A művész nemzeti galériabeli kiállításáról.)

-esen

nalellenőrző

— *Mi az, amire az eddigieken túl is fölhívná a figyelmet?*

— Mindenekelőtt arra, hogy célszerűbb jobban megválasztani a hazaindulás idejét. A vasárnap délutáni csúcs 18 és 20 óra között zajlik, olyankor mindkét sáv telített, a percenkénti járműszám 35 körül van. Ilyenkor autózni fokozott idegi meg-

Kunyhó és szövőszék

Fonyódliget, 1980. VIII. 4.

— A jelszó? — tartóztatnak föl a kapunál, a bemutatkozás után viszont annál kedvesebben mutatják az utat az iparművészeti táborhoz. A fonyódligeti úttörőparadicsomban kaptak helyet a szövéssel, fonással, fazekassággal ismerkedő általános iskolások. *Gombai Győzőné*, a marcali művé-

Az altábor közösségi helyiségében Bíró Ferenc irányítja az alapképzést.

— Hagyomány nálunk, Szombathelyen, hogy a táncházakat úgy rendezik: a szórakozás mellett jusson idő a népi iparművészet meg-

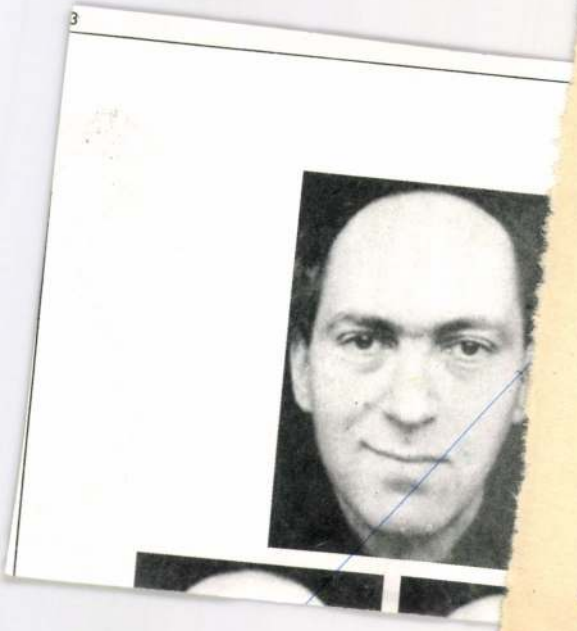

KORNIS DEZSŐ

Allegro barbaro

Szabó Júlia: Emlékek a 70-es évekből
MŰVÉSZET, 1980. október – 9. lap

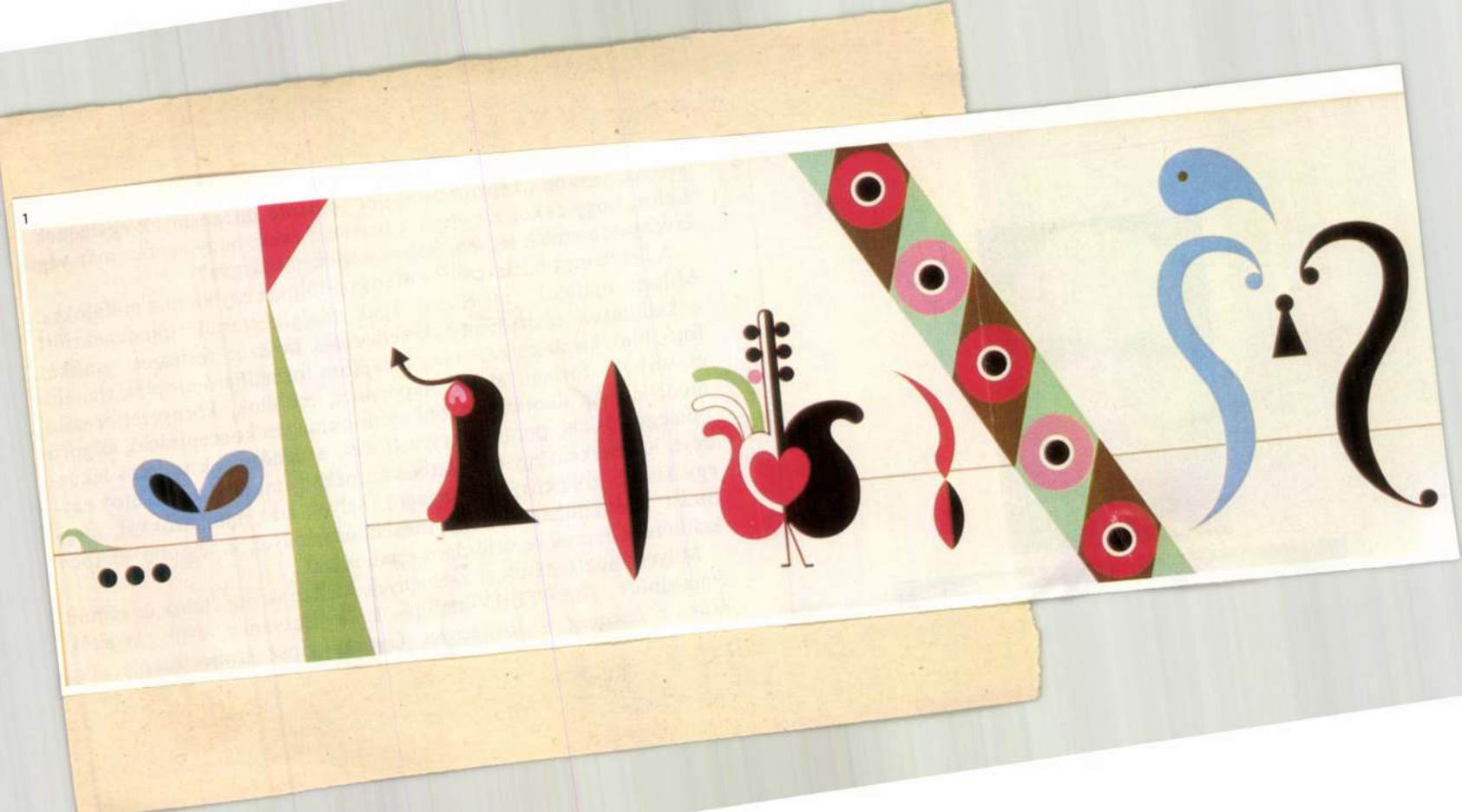

MTI SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726
Dezső Korniss
DAILY NEWS
1980 MÁR 20

PHOTO MTI — EDIT MOLNÁR

Two pictures from a show of works by Dezső Korniss which was opened at the National Gallery on Tuesday

natural or spontaneous nuclear explosion, the collision between earth and a small black hole or a collision with a mass of anti-matter.

The most widely accepted theory has been that a large natural object, possibly a comet, exploded in the atmosphere. But the problem with the theory has been a lack of understanding of how and why a comet would explode in the atmosphere and not strike the ground and cause a large crater.

The scientists were to report their work in a paper presented at the 11th Lunar and Planetary Science Conference at Houston, Texas, Wednesday.

O'Keefe's and Ahrens' calculations showed that a large low-density comet colliding with earth could explain the pronounced air blast and extensive destruction of trees and

the news had been withheld the family while it tried to gotiate Annabelle Marta's lease.

The Pope broke the news Mrs. Schild's release, apparer with the family's approval, his Sunday noon blessing of crowd at St. Peter's Square.

Annabelle Marta was in p health when her mother last s her two months ago, according to sources close to the Schild family.

Police sources said appeals by the Pope and Mrs. Schild were aimed at resuming contacts between the family and kidnappers, which were unexpectedly broken off after the woman's release.

Meanwhile, police announced the capture of Giuseppe Mereu, in Sardinia. Police said they found Mereu in a farmhouse in Nuoro in northeastern Sardinia and detained the shepherds who had sheltered him.

Mereu is specifically wanted in conncetion with the kidnapping of businessman Sassari Salvatore Troffa, who was released last July after payment of 700 million lire ($840,000) in ransom.

Man weds sweetheart thought dead

Swansea/Wales (AP) — Nine-year-old Davis Thomas was broken up on being told that his sweetheart, Iris Beynon, was dead.

Fifty-three years later, in a chance meeting, he saw her walking toward him in the Welsh village where they played as children.

Now the couple, both 62, are married.

They knew each other in 1927 when Thomas was taken on visits from his home in Neath, south Wales, to his grandmother in Resolven, six miles (9.6 kms) away, where the Beynons lived.

Then Iris' family moved a few streets away and on his next visit to the village, Thomas was told by a cousin that Iris had died.

"In fact, it was her sister who died, but I never found out the truth because I was so upset I never went to Resolven again," he said.

Thomas spent 22 years in the Royal Navy, married, had four children and a home in Gosport, southern England. When pensioned off, he stayed in the service as a truck driver, ferrying supplies between land bases in England and Wales. Four years ago he was divorced and went to live near Neath.

Iris married and went on living in Resolven, she had one

ns who become bishops of the Thomas Ball (left) who will be. Peter Ball, becomes Bishop of House Westminster after the of-

INTERFOTO MTI/UPI

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR TÁVIRATI IRODA
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

1980 MÁR 21

DAILY NEWS

Dezső Korniss

1021

Korniss-Retrospektive in der Nationalgalerie

Rund 300 Gemälde und Grafiken von Dezső Korniss sind gegenwärtig bis Ende Mai in der Budapester Nationalgalerie ausgestellt. Der bedeutendste Vertreter der neuen Tendenzen der ungarischen abstrakten Kunst, wurde 1908 geboren. Er war im Kassák-Arbeitskreis und in der Gruppe der Sozialistischen Künstler aktiv, nach 1945 war er Mitglied der sog. Europäischen Schule. Er ließ sich zunächst von der Volkskunst inspirieren, in den letzten Jahren wurde er aufgrund seiner nonfigurativen Darstellungen anerkannt. Die jetzige Retrospektive zeigt außer den Frühwerken auch die konstruktivistischen, und expressiv-surrealistischen Werke, die Reihe „Illuminationen", Collagen und Montagen, Pinselzeichnungen sowie abstrakte Kompositionen. **(MTI)**

angegeben wird, im jüngsten von 1977 datierenden Michelkatalog von Südamerika z.B. mit 1,2 Millionen DM.

...uen studieren ...iraten später

Das Durchschnittsgehalt einer Frau lag 1977 bei 8620 Dollar, bei den Männern dagegen bei 14 630 Dollar. Diese Angaben beziehen sich auf sämtliche Altersklassen.

Benzin

Thomas Dezső

Méltatás.

Szabó Judit: Emlékek a 70-es évekből.
Művészet, 1980. október – 9. lap.

Korniss Dezső, festőművész

Kolozsvári Ernő győri műgyűjtő, körülbelül 150 festmény tulajdonosa, melyet 20 év alatt gyűjtött. 1974-ben a győri Xantus Múzeum a gyűjteményből kiállítást rendezett. Korniss Dezsőtől, Kesevü Ilonától is több műve van.

Magánmúzeum havi fizetésből.

1979. X. 14. Petőfi 20. 43 /Kj né/.

Komiss Dezső, festő

...sa volt.

Los Angeles-i régészek most szenzációs leletekre bukkantak. A mai Alexandria rakpartja előtt szonárral tapogatva a tengerfeneket, mindössze 65 méterre a parttól 8 m mély víz és méternyi iszap alatt föltehetően ráleltek a földrengés következtében lesülyedt és a tenger által elborított egykori palota romjainak első darabjaira. Ezek Asszuánból való gránittömbök, széttört oszlopok, oromzatdarabok, cserepek.

Ilyennek képzelik el a Ptolemaioszok alexandriai palotáját és 110 m magas világítótornyát

(v.P.): ... 699.

Élet és ... XXXV/22

építettek át a színházat is a Korfu-csarnokot, sűrűn beépült a színház környéke, s az ásatások tanúsága szerint új városfalakat is emeltek. Élisz lehanyatlása a késő római korra esik. *(Die Presse)*

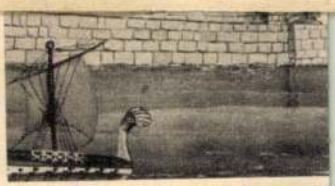

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 JUN 11

FEJÉR MEGYEI HÍRLAP

Korniss Dezső
festő- és grafikusművész

1021

velődés

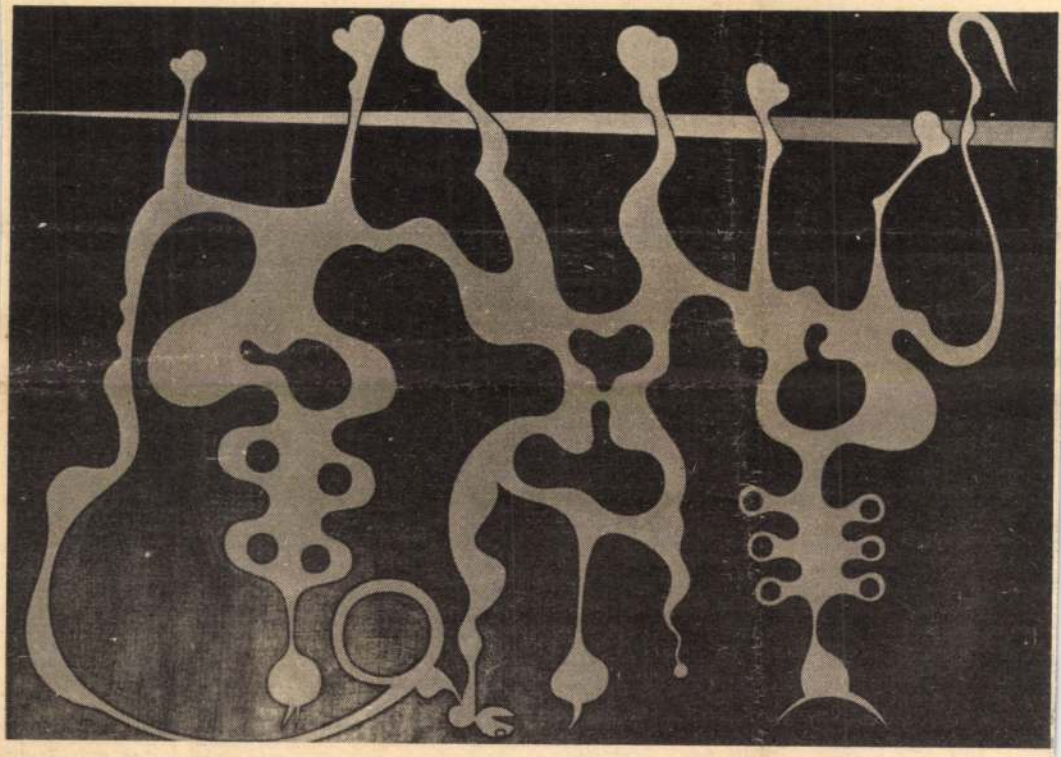

A Nemzeti Galériában Korniss Dezső munkáiból nyílt kiállítás. Fotónkon Laokoon című műve

HALÁLOZÁS. Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték és szerették, hogy **id. BEJEK JÁNOSNÉ** életének 75-ik évében hosszú betegség után elhunyt. Végső búcsúztatása 1980. június 12-én **fél kettő órakor** lesz a Sóstói református temetőben. **Gyászoló család.** Cím: Bejek család, Szfvár, Népköztársaság út. 26—28. II. 14. 3307

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. Köszönetet mondunk mindazoknak, akik drága halottunk, **VASAS IMRE** temetésén megjelentek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, részvétükkel mély fájdalmunkat enyhíteni igyekeztek. Külön köszönetünket fejezzük ki a Vízügyi Igazgatóság vezetőinek és dolgozóinak. **A gyászoló család.** 3193

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. Köszönetet mondunk mindazoknak, akik szeretett férjem, édesapánk, apósunk, nagyapánk, dédapánk, testvérünk és rokonunk, **SZENTRÓNAI ÁRPÁD** temetésén megjelentek sírjára koszorút, virágot, helyeztek, és egyéb módon részvétüket kifejezték. **Gyászoló család.** 3294

KÖSZÖNETNYILVÁNÍTÁS. Köszönetet mondunk mindazon rokonoknak, volt munkatársaknak, kedves barátoknak, ismerősöknek, a ház lakóinak, akik szeretett halottunk, **PINDUR IMRE** temetésén részt vettek, sírjára koszorút, virágot helyeztek, vagy táviratban fejezték ki részvétüket. Külön köszönetet mondunk a Videoton Közgazdasági Osztály dolgozóinak, a FÁÉV Fejlesztési Osztály dolgozóinak megjelenésükért. **A gyászoló édesanya, a gyászoló család.** 3259

SOROS HIRDETÉS

DRAHOTA ANDREA és **KOZÁK ANDRÁS** színművészek lesznek a Zenés Irodalmi Presszó vendégei. 1980. június 14-én, 20 órakor a Megyei Művelődési Központ István-termében. Jegyek a Megyei Művelődési Központ titkárságán rendelhetők (Liszt Ferenc u. 1. Tel.: 11-021.) 016452

KÖZÉRDEKŰ KÖZLEMÉNY. Értesítjük a Köfém lakótelep és környék lakóit, hogy a lakótelepen épült új 7 emeletes munkásszálló villamos energia ellátását biztosító transzformátor állomás és kábelhálózat feszültség alá helyezése 1980. június 12-én történik. A fenti berendezés és kábelhálózat érintése és rongálása életveszélyes és tilos! 3289

EXPRESS-HIRDETÉS

x ZH frsz. 6 éves **LADA** kitűnő műszaki állapotban eladó. Szfvár, Sütő u. 22. 3291

x US frsz. **WARTBURG** eladó. Érdeklődni: 15 óra után, Szfvár, Taksony u. 6/b. 3286

x ZC frsz. **WARTBURG** Limousine eladó. Szfvár, Kodály Z. u. 3. 3287

x CS frsz. **TRABANT** vizsgázott, jó állapotban eladó. Szfvár, Zobori u. 33. 3275

x 175 cm³ sport **CZETKA** érvényes műszakival, olcsón eladó. 16 óra után, Szfvár, Vörös Hadsereg u. 80. I. 1. 3271

x IB frsz. **TRABANT** Limousine 66 ezer km-rel jó állapotban eladó. Szfvár, Eszperantó tér 5. fszt. 1. 3263

x PK frsz. 1500-as **POLSKI** Fiat eladó. Műszaki: 1982-ig. Érdeklődni: Szfvár, Temesvári út 59. 3261

x **WARTBURG** 353, új vizsgás, CZ frsz. igen jó állapotban eladó. Dr. Bátay, Szfvár, József A. u. 69/2. 3235

x Garázsban tartott UK frsz. **ZSIGULI** 83-ig műszakiztatva eladó. Érdeklődni: 17 óra után, Szfvár, Kodály Z. u. 3. 3287

x Eladó 2 éves 5 sebességes **MZ MOTORKERÉKPÁR.** Sárosd, Vörös M. 3214

x ZH frsz. **TRABANT** Special eladó. Szfvár, Rákóczi u. 10. VI. 19. 16 óra után. 3204

— 110-es UH frsz. **SKODA** hároméves műszakival 44 ezer Ft-ért eladó. Szfvár, Gyár u. 5/a. 016416

— IO frsz. **TRABANT** eladó. Szfvár, Udvarhely u. 3. 3284

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Korniss Dezső

1980

Idegenforgalom

festő és grafikusművész

Korniss Dezső festőművész gyűjteményes kiállítása május végéig tekin
a Nemzeti Galériában.
Képünk „Tűztánc" című alkotását mutatja be.

1021

Németh Katal

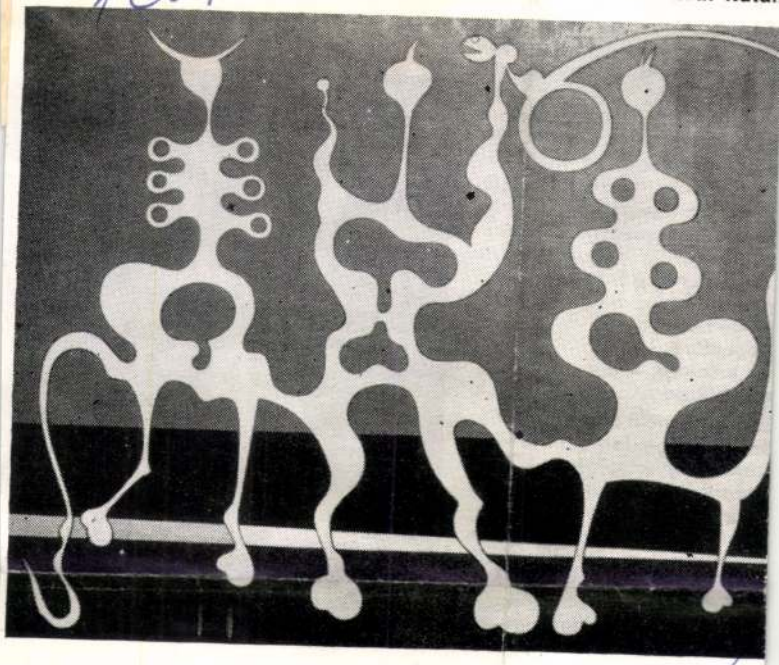

thető meg

n felvétele

pasztalatairól és
dményeiről Cz
ag elnöke, az
ni Hivatal hel
az elmúlt évti
k idegenforga
gyorsabban fe
ág 270 milliós
gy húsz száza
nelyikében fo
bizottság által ki-
szerint a KGST-or-
tovább növekszik,
gközelítően szá-
ásával számolnak.
sságának fogyasz-
szánt kiadások a
zalékról hat-nyolc
ek. Az egyes tag-
lmában általában
k van a többi szo-
autazó turistáknak.
unkája ebből adó-
genforgalmi fejlesz-
veztetésére. A dön-
hoz közös statisz-
ak ki, amely össze-
az idegenforgalmi
kat és alapja le-
pcsolatos árak ösz-
ciálásának. Közös
jelenleg még az
idik kellőképpen az

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 MÁJ 17

Korniss Dezső

KISALFÖLD

festő- és grafikusművész

1021

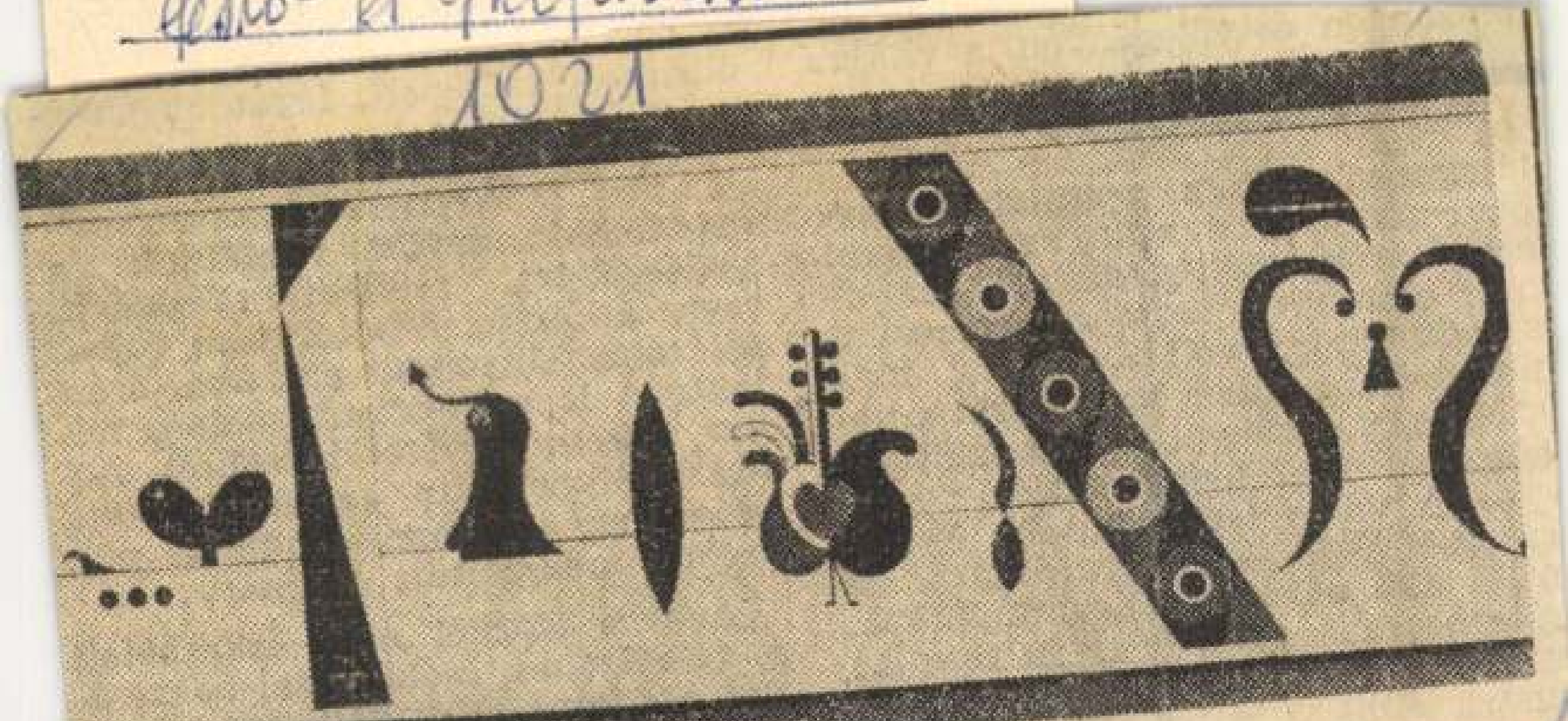

Korniss Dezső: Allegro Barbaro

asszonyon és vőlegény

látogatási időben gra
nek. Az öreg a szülé
előírásairól megfeledk
mas cserépben hozta
s mérhetetlen volt a
kor tudtára adták, hog
szélyes televénnyel m
küszöbét sem lépheti
— A város legpatin
szetéből való — mag
útját álló nővérnek, d
megmondták neki, hogy
újabb fáradozás segít, ballagjon
vissza abba a patinás kertészetbe,
ha tényleg annyira patinás, akad
ott márciusban bizonyára vágott
szegfű is... Az öreg elballagott,

val, inkább a sötét valósággal: szi-
vem, fogytán a pénz, utaznom kell
holnap.

...És másnap vonatra szállt, Mi-
sit Bódi mama vállalta. Ágnes

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső festő- és grafikusművész

KELET-MAGYARORSZÁG

1980 MÁJ 25.

1021

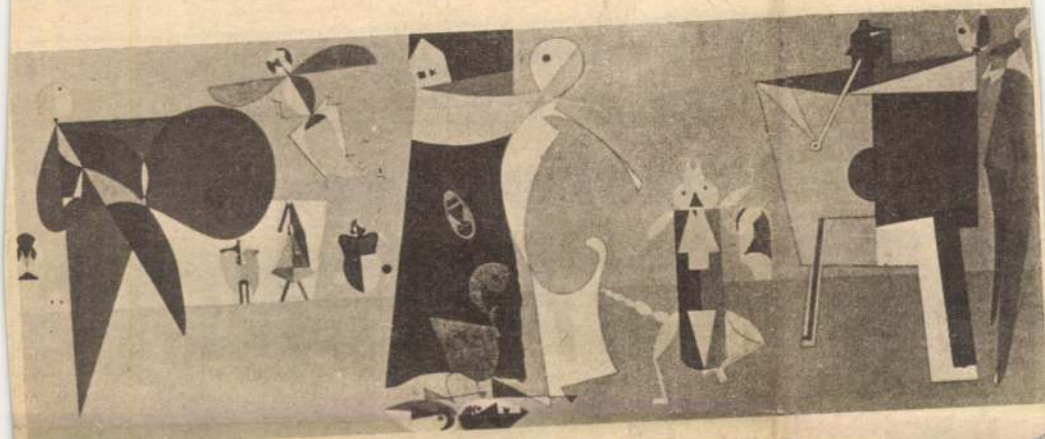

Korniss Dezső: TÚCSÖKLAKODALOM.

M VASÁRNAPI MELLÉ

TÁJAK, KOROK, MÚZEUMOK

Házmestermúzeum

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-720

Korniss Dezső,
festő és grafikusművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP

1980 JUN 15

1980. június 15. 1021 SZOLNOK M

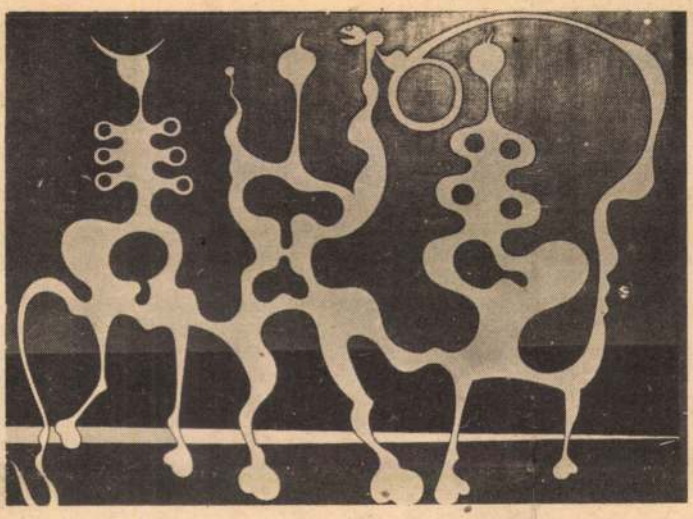

Laokoon

Irodalmi mellékletünk képanyagát Korniss Dezső műveiből válogattuk

Tücsöklakodalom

GYEI NEPLAP

Üzemóra-sz az erőgépeken

A Palotási Állami Gazdaság több mint 12 ezer hektár terület gazdája, s így Szolnok megye második legnagyobb mezőgazdasági üzeme. Területünk nagyon tagolt, Szolnok északi határától Heves megyéig terjed. A tagoltság sok gondot okoz. A gépek mozgatása üzemszervezés és energiagazdálkodás tekintetében egyaránt nehéz feladat elé állítja gazdaságunk vezetőit. Ha az energiahordozókat fűtőértékük alapján olajjal tesszük egyenlővé, energiafelhasználásunk az utóbbi három évben a következő volt:

1977; 3 922 t. olajegyenérték
1978: 4 014 t. olajegyenérték
1979: 3 661 t. olajegyenérték

Az 1979. évi felhasználás 84,6 százaléka tüzelőolaj, gázolaj, benzin, 8,6 százaléka villamos energia és 4,8 százaléka szilárd tüzelőanyag volt. Ilyen összetétel mellett az árak emelkedése érzékenyen érint bennünket. Az 1979. évi 20 millió forintos költséggel szemben az 1980. évi terv 38 millió forint energiaköltséget irányoz elő. Cselekvési programunk olyan tennivalókat tartalmaz, mint például az energiaigényes feladatok felülvizsgálata, az üzemanyag-elszámoltatás megszigorítása, a normarendszer teljes kiterjesztése, az érdekeltség növelése célprémiumok kitűzésével. Ezek a feladatok nem járnak beruházással, megvalósításuktól mégis jelentős energiamegtakarítást várunk. Eszközigényes feladataink között az automatizálás és a műszerezettség szintjének növelését tartjuk igen fontosnak. Nagy tartalékaink vannak az erőgépek kihasználása terén. Az optimális erőgép-munkagép kapcsolat, az eltérő talajú táblákra külön megállapított munka, pont azt célozzák, hogy az erőgép a teljesítményének és vonóerejének leginkább megfelelő beállításban dolgozzon. Ilyenkor legkisebb az elvégzett munkára fordított hatóanyag is. Még ez év harmadik negyedében elkezdjük az ELKON SD—303-as teljesítményarányos üzemóraszámlálók felszerelését erőgépeinkre — egyelőre kísérleti jelleggel. Sikeres „vizsga" esetén kezdetét veszi egy hosszabb távú program, melynek végső célja az erőgépek optimális kihasználása.

Gazdaságunk jelentős szárítókapacitással rendelkezik. 1979-ben 1094 tonna tüzelőolajat használtunk lucernaszárításra, ez az összes tüzelőolaj-felhasználás 70 százaléka volt. Szemestermény-szárításra 103 tonna olajat (6,6 százalék) használtunk el. Az olajárak nagy mértékű emelkedése látszólag indokolná a lucernaszárító üzemek leállítását. Mindenre kiterjedő mérlegelést követően a gazdaság vezetése úgy döntött, hogy a szárítókat nem állítjuk le. Ugyanakkor kiemelt feladat a szárítási technológia szigorú betartása, mely lehetővé teszi az 1979. évi olajfelhasználás további csökkenését. Ezzel párhuzamosan biztosítanunk kell, hogy a szárítóba csak jó minőségű anyag kerüljön. Mindezek szigorú betartásával azt kívánjuk elérni, hogy lucernaszárító ágazatunk a jelenlegi árak mellett is nyereséges maradjon.

Hajdu Ferenc
energetikus szakmérnök

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Kotnics Péter, festő- és grafikusművész

SZOLNOK MEGYEI NÉPLAP
1980 JUN 15

1021

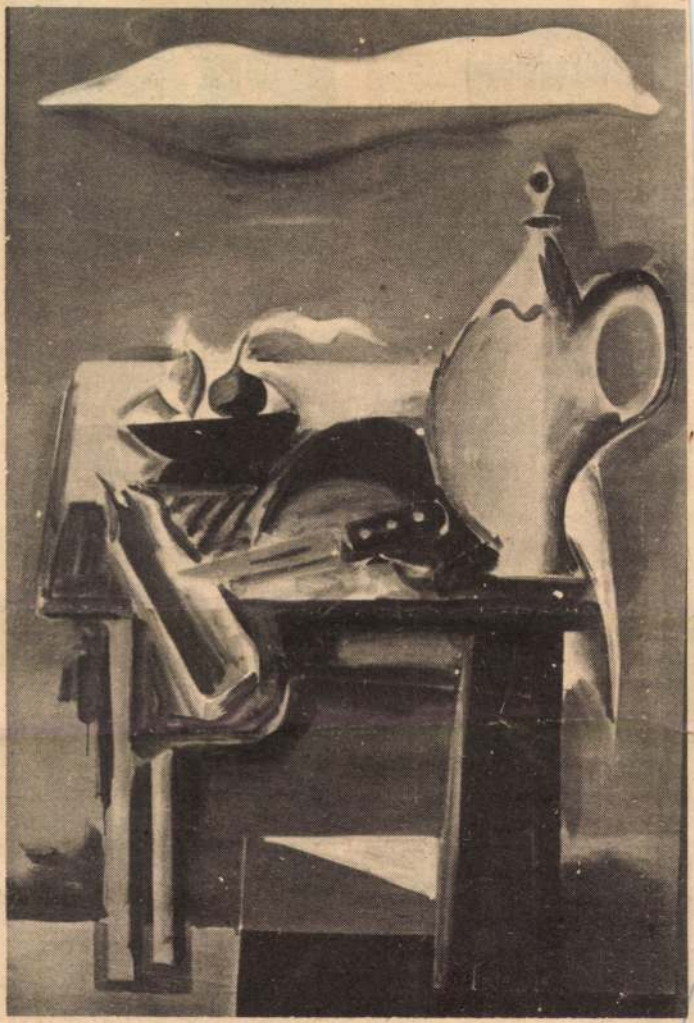

Monostori csendélet

ly grafikusművész nich Múzeumban

Tehenek az akolban, Pa rasztfej, Vacsora cséplésnél Önarckép, Szolnoki paraszt tanya, Kisborjú, Kaszaverő Favágók, stb.) mutatja az a paraszti világot, amelybe a művész érkezett, és amely nek életét művészi alkotá sokba emelte. „Valósággal izzik a fény a lapjain..." — jellemezte a kiállítást egyik bírálója.

Művészi felfogása és eredményei alapján vendégtagként hívták meg a Szolnoki Művésztelepre 1939-ben.

A nyarat már a Szolnoki Művésztelepen töltötte, majd ösztöndíjjal Firenzébe ment tanulmányútra. Hároméves itáliai tartózkodása talán művészi pályájának csúcsát jelenti. Kiállításai az olasz városokban, művészi központokban, tehetségének elismerését bizonyítják. 1942-ben részt vett a velencei biennálén, azután Stockholmban, Helsinkiben állított ki, de Itáliában készült metszeteivel rendszeresen részt vett a szolnoki tárlatokon is.

Pályáját derékba törte a második világháború. 1947-ben hadifogságból visszatérve nyilatkozza: „Bizony, szinte letört, amikor megtudtam, hogy a művésztelepet együtt összes ottlévő

Önarckép (1951)

be kerültem. De bizton remélem, hogy ezeket a nehézségeket sikerül leküzdenem, és munkámat zavartalanul folytathatom."

Munkásságának új korszaka indult. A Dózsa tanulmányai, a Kubikosok, Az újjáépített szolnoki Tiszahíd, az Aratás, és Cséplés című fametszeteiről állapítja meg a Szabad Művészet 1949-ben: „...A grafikus Patay Mihály fametszetei erőteljesek, valóságos élettel telítettek. Különösen tetszettek az „Ökrösfogat", a „Cséplés", és a jó karakter ábrázolású munkás- és parasztfejei. Patay Mihály a realizmus útját járó grafikusaink közé tartozik, akinek műveivel gyakrabban szeretnénk találkozni."

1956. márciusában bekövetkezett korai halálával ígéretes művészi pálya zárult le. Akkori emlékkiállítása és a most rendezett tárlat azt igazolja, hogy rövid élete alatt is hosszú

KÖRIS Jána epítési

Mv 2005/4

Feld István

AZ (ÚJRA) HELYREÁLLÍTOTT GYULAI VÁR

Elsősorban műszaki okokkal magyarázható, hogy az 1950-60-as években helyreállított váraink közül sok – példaként itt csak Sümeg, Boldogkő, Gesztes vagy Siklós említendő meg – ma ismét a műemlékvédelem fontos feladatai között tűnik fel. Ugyanakkor aligha tagadható, hogy az elmúlt közel fél évszázad alatt lényegesen változott profán építészetünk e jeles emlékeivel foglalkozó kutatók vagy a tervező építészek szemlélete is – nem is szólva a használók és kezelők igényeiről. E szempontok természetesen korántsem függetlenek egymástól, hisz a XX. század közepe modern építészetében kedvelt lapos tetőkről mára egyértelműen kiderült, hogy hosszabb távon aligha felelnek meg a Kárpát-medence klimatikus viszonyainak, s ugyanígy az akkor alkalmazott, hangsúlyosan didaktikus, a rekonstrukciót sokszor kifejezetten kerülő, sőt tudatosan „elidegenítő" hatást elérni kívánó módszerek is már végérvényesen a műemlékvédelem történetéhez tartoznak. Sőt, ma az is megállapítható, hogy a különböző jelzésrendszerek sokszor csak a kutatás hiányosságaiból adódtak; az 1950-es években épp kialakulóban lévő épületrégészet még ritkán volt abban a helyzetben, hogy biztos megállapításokat tegyen váraink egyes részleteiről vagy építési periódusairól.

Mindezen elméleti fejtegetések igazságtartalma talán a legszebben a gyulai vár esetében tanulmányozható, amelynek legújabb helyreállítása 2005 májusában fejeződött be. A XV. század elején főúri birtokközpontként emelt, majd előbb a Marótiak, később Corvin János és Brandenburgi György rezidenciájaként is szolgáló, közel szabályos alaprajzú, síkvidéki erősség különösen szerencsésen vészelte át a török hódoltság korát. Bár északi falai – melyek a várnak helyt adó szigetet övező mocsarak vízszintváltozásai miatt korábban is többször kidőltek, és így újjáépítésre

A helyreállított gyulai vár délkelet felől (Civertan Bt. felvétele)

szorultak – nagyrészt már a XVIII. századból származnak, az épület különösen alkalmasnak bizonyult arra, hogy a XIX. századtól mintegy „igazi műromként" az Almássy-kastély tájképi parkjának fő díszévé váljon. Így egy kifejezetten romos, néhol borostyánnal benőtt, lakatlan épület került 1945 után állami tulajdonba, hogy azután a magának nemzetközi ismertséget kivívó termálfürdő közvetlen közelében elkerülhetetlenné váljon méltó hasznosítása.

A helyreállítási munkák már igen korán, 1953-ban megkezdődtek, először a délkeleti – a gyulai köznyelvben rondellának nevezett, de a valóságban ágyútoronynak számító – kerek, külső védőmű kutatásával és konzerválásával. 1956 őszétől azután *Parádi Nándor* irányításával megindulhatott az 1961-ig tartó nagyszabású régészeti feltárás, mely elsősorban az álló várépületre és közvetlen környékére terjedt ki, így a XVI–XVII. századi védelmi rendszer maradványait csak részben érinthette. Úgy vélem, kevés korabeli várásatásról nyilatkozhat olyan elismeréssel az utókor, mint Parádi gyulai munkájáról. Szinte minden ásatási megfigyelését megerősítették a várban azóta végzett kutatások, ezért csak sajnálni tudjuk, hogy a jeles régész csupán egyetlen – bár igen alapos! – beszámolót tett közzé *ásatásáról*[1]. Saját bevallása szerint egy remélt itáliai tanulmányút elmaradása feletti keserűségében mondott le egy monografikus igényű feldolgozásról. Ránk maradt viszont részletes kutatási dokumentációja, melynek köteteiben nem csupán a kutatóárkokban, de az álló falakon megfigyelt jelenségeket is rögzítette. Ugyanakkor hangsúlyoznunk kell, hogy mai értelemben vett *falkutatást* nem végzett – ahogy kortársai sem vállalkoztak még erre a többi, ekkor helyreállított erősségben –, s emiatt nem csupán az építéstörténeti periodizációját haladta túl részben az idő, de olyan részletekről sem szólt beszámolójában, mint a nyugati „hosszú" homlokzat elfalazott, félköríves nyílássora vagy alatta a két hatalmas, zárt erkély maradványa.

A kutatás eredményeit felhasználva *Erdei Ferenc* építész készítette el a helyreállítás terveit. Bár az ebben az időben megalakult Országos Műemléki Felügyelőség „aranycsapatába" tartozó kiváló szakember igen sokszor írásban is beszámolt egy-egy helyreállításáról, Gyula esetében ilyenről nincs tudomásunk. Emiatt sajnos nem tudjuk összevetni szándékait a megvalósult eredménnyel, az azonban aligha vitatható, hogy a munka során az adott korszak és saját műemlékes munkássága jellegzetes módszereit alkalmazta. Ezek közé tartozott a palotaszárnyak romos északnyugati részének egyszerű elemekkel történt újjáépítése, a meglévő gótikus kőkeretek durva szemcsés, műköves kiegészítése, a kápolna terének visszaállítása egy barokk boltozat bontása révén, a csupán csonkjaikban fennmaradt kandallók ma is elfogadható kiegészítése, a torony új csigalépcsője – s természetesen a palotaszárnyakon körbefutó, mintegy 15 cm vastag vasbeton lemez alkotta új lapos tető. Ma már csak külön kutatómunka eredményeként lenne eldönthető, hogy az utóbbi esetében magában az elvben, a tervben vagy épp a kivitelezés módjában kell-e keresni a hibát, tény azonban, hogy alig néhány évtized múlva ez a betonfedés okozta a legnagyobb problémát Gyulán. E sorok írója még ma is fel tudja idézni azt a jellegzetes dohszagot, mely az 1980-as években végigkísérte a vármúzeum termeinek látogatóját.

Ugyancsak a magyar műemlékvédelem történetének kutatója fogja talán egykor felderíteni, hogy miképp fejeződött be – vagy szakadt félbe? – a vár első helyreállítása. Tény azonban, hogy a vár ekkor kiásott és konzervált külső falain kívüli – ma is látható – terep független minden egykor volt állapottól, egyszerűen ott hagyták abba a feltöltés elhordását. Emellett mind a földszint, mind az emelet északi néhány palotaterében jól megfigyelhető volt, hogy kialakították a kandallókonzolok fészkét, de maguk a kőelemek máig nem kerültek a helyükre. Jó lenne tudni azt is, miért, milyen szándékkal kapott ekkor egy vadonatúj fiókos dongaboltozatot az északkeleti sarok máig rejtélyes funkciójú, két szintet magában foglaló tere? A vár ügyét mindig is különösen a szívén viselő *Gerő László* mindenesetre még 1968-ban is arról írt, hogy a helyreállítás anélkül történt meg, hogy a vár az „eredetileg programszerűen neki szánt szerepet – a múzeumét – azóta is betöltené".[2]

Hamarosan azonban mégis sor került az emeleti terek múzeumi hasznosítására – a földszinten általában csak az Erkel Ferenc Múzeum raktárai kaptak helyet –, de magának a helyreállításnak az volt talán a legfontosabb hozadéka, hogy ezt követően a Gyulára látogatók ezrei járhatták körbe a pártázatos védőfalakat, vagy kapaszkodhattak fel a toronyba, élvezve a magyar Alföld páratlan

A helyreállított gyulai vár északnyugat felől (Civertan Bt. felvétele)

A gyulai vár udvara a felfalazott nyugati pillérekkel (Móga Sándor fotómontázsa, Műemlékvédelem, 1993)

panorámáját. Ugyanakkor a múzeumi tárgyak elmélyült szemléletében nemcsak az említett s egyre elviselhetetlenebb vizesedés gátolta a látogatókat, hanem annak az alig tagadhatóan (művelődés)történeti jelentőséggel bíró felfedezésnek a következménye is, miszerint az intim hangulatú várudvar kiválóan alkalmas nyári szabadtéri színházi előadások tartására. Nem érzem feladatomnak a Gyulai Várszínház rendszerváltás előtti (és utáni) művelődéspolitikai szerepének értékelését, azt azonban le kell szögeznem, hogy színházi előadások idején (azaz a teljes nyári szezonban) a vármúzeum normális látogatása gyakorlatilag lehetetlenné vált. A számos provizórikus megoldás közül a legemlékezetesebb talán az volt, amikor a látogatók az emeleti árnyékszéken (!) át érkezhettek a múzeumba.

Végül az 1980-as évek legvégén lebontották a múzeumi kiállításokat – a várszínház természetesen ettől még többé-kevésbé rendszeresen üzemelt az udvaron –, s egyúttal *Móga Sándor* építész megbízást kapott egy új helyreállítás terveinek elkészítésére, első lépésben a legsürgetőbb műszaki problémák megoldására. Így kerültek 1990-91-ben cseréppel fedett magas tetők a palotaszárnyakra és a toronyra – természetesen csak a tervező elképzelései alapján, hisz hiteles adatokkal nem rendelkezhetett az egykori formákról.[3] Arról ugyan lehet vitatkozni, hogy mennyire szerencsés, hogy egyes épületrészeket – így a kápolnát és a legkésőbb, 1500 körül megépült északkeleti palotát – külön ki is emeli a tetők hangsúlyos megformálása, az azonban vitathatatlan tény, hogy néhány év alatt az épület teljesen kiszáradt, azaz mintegy a „kísérleti régészet" eszközeivel igazolni lehetett, hogy a vár lakóépületei mindig is rendelkeztek magas tetőkkel.

Az új, azóta már megszokottá vált fedélszékek tehát az 1990-es évtized elején elkészültek, joggal kérdezheti tehát az olvasó

A gyulai vár udvara 2005 júliusában (Széphegyi László felvétele)

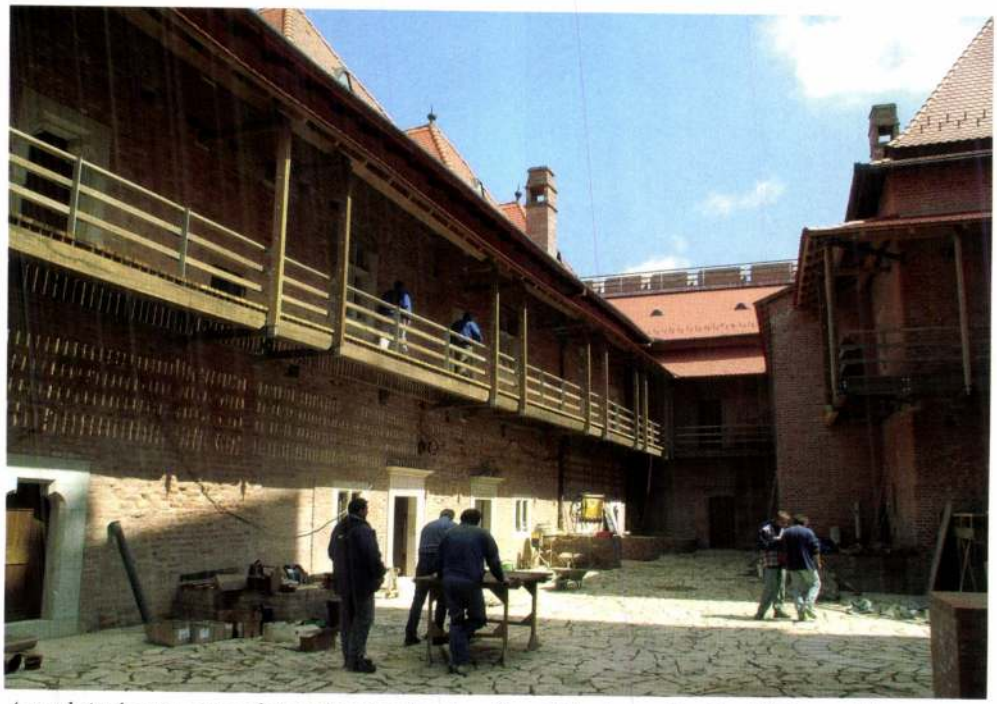

A gyulai vár nyugati palotaszárnyának udvari homlokzata az átadás előtti napokban (Széphegyi László felvétele)

(ahogy kérdezték is sokan a Gyulára látogatók közül), miért kellett azután még másfél évtized az új helyreállítás befejezéséhez? Miért állt üresen közel másfél évtizedig a vár? A „Műemlékvédelem" folyóirat terjedelmi korlátai miatt aligha lehet erre megfelelő részletességgel válaszolni, ezért először essék inkább szó az ebből adódó nyereségről. Már az újra helyreállítás szándékának felvetése idején megfogalmazódott ugyanis a további kutatások iránti igény. Először *Gergelyes Ibolya, Simon Zoltán*, illetve *Szekér György* végzett kisebb-nagyobb vizsgálatokat a tervezés során felmerült kérdések tisztázására, majd 1992-ben e sorok írója kapott megbízást a műemlékvédelmi hivatal akkori elnökhelyettesétől, hogy átfogó falkutatást és – Gerelyes Ibolyával együtt, ki Parádi Nándortól kapta meg a kutatás folytatásának jogát – további ásatást végezzen a várépületben és közvetlen környékén. Ennek első eredményei már a következő évben napvilágot láttak,[4] de ezt követően egészen 2001-ig még összesen négy alkalommal végezhettünk fal- és rétegvizsgálatokat a várban. Emellett 1994-ben sor került a tetőtérben összegyűjtött, közel 300 db kőfaragvány feldolgozására, melynek alapján Szekér György már ekkor megfogalmazhatott egy, főként a nyíláskeretek rekonstrukciójára vonatkozó elképzelést is,[5] és később ez lett az alapja az ugyancsak általa jegyezett kiviteli dokumentációnak.

Kétségtelen, hogy mindezek eredményeképpen ma a gyulai erősség a Kárpát-medence legalaposabban kutatott XV. századi várai közé tartozik, az azonban még a legnagyobb jóindulattal sem állítható, hogy ez egy tudatos műemlék- vagy tudománypolitikai döntés eredménye lett volna. Móga Sándor ugyan már 1993-ban írásban is közzétette a további helyreállítással kapcsolatos gondolatait,[6] melyek egyik lényeges eleme lett volna a várudvar 1500 körül megépült, vaskos téglapillérek tartotta körfolyosójának visszaállítása. Erre Erdei Ferenc korábban nem vállalkozott, csupán észak- és délkeleten egészítette ki annak jobban megmaradt részleteit. Ez a rekonstrukció azonban – bár hitelessége aligha volt kétségbe vonható, és egy igencsak korhű várudvarhangulatot eredményezett volna – alapvetően ütközött a várszínház elképzelésével, hisz így pár tucat

A gyulai vár nyugati homlokzatának zárt erkélyei (Széphegyi László felvétele)

székkel kevesebbet lehetett volna a nézőtéren elhelyezni. Mivel a színház Gyula város egyik igen fontos intézménye volt, a város pedig a tulajdonos magyar államot képviselő Kincstári Vagyoni Igazgatóság megbízásából ekkor már vagyonkezelőként rendelkezett a vár felett, a számtalan tervtanácson és egyeztetésen hamarosan éles frontok alakultak ki: a műemlékvédelem állt szemben a várossal és (nem csupán a gyulai!) színházzal.

Úgy vélem, itt aligha érdemes részletesebben taglalni e harc állomásait, inkább férfiasan el kell ismerni, hogy a színházi szakma érdekérvényesítő képessége végül felülmúlta a műemlékvédelmét, mely utóbbi azután „beáldozta" az építészét is, aki – légüres térbe kerülve – le is mondott a tervezésről. A kutató ugyanakkor a „harc" alatt is (vagy épp ezért?) újból és újból kutathatott, igaz, számára is emlékezetes marad, amikor közigazgatási bíróság előtt kellett bizonyítania, hogy „ügyfélnek" számít a gyulai vár ügyében! 1998-ban azután *Kóris János* vállalta el – munkatársával, *Vizer Balázzsal* együtt – a tervezés kevéssé hálás feladatát, s végül kompromisszumképességének köszönhetően 2001-ben elképzelései jogerős építési engedélyben kaptak szabad utat. Maga a kivitelezés azonban csak 2003 őszén kezdődött el, s némi csúszás után fejeződött be 2005 tavaszán.

Feltételezem, hogy közel másfél évtizedes gyulai munkálkodásom után senki sem várja el tőlem, hogy objektív beszámolót adjak az elkészült helyreállításról. Tény, hogy a tervezők, kivitelezők és szervezők szorgos munkája eredményeképp a gyulai vár ismét használható és látogatható, s aligha lehet alapvető esztétikai-műemléki kifogásokat emelni külső-belső megjelenését illetően. Mindebben a fentieken kívül múlhatatlan érdemei vannak (az itt hely hiányában fel nem sorolandók mellett) *Széphegyi Lászlónak*, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal Szegedi Regionális Irodája vezetőjének, aki előírásos hatósági feladatainál messze többet vállalva küzdötte végig e nem kis vállalkozást. Igaz, ehhez fegyvertársakat is „írt elő" magának, többek között létrehozva a magyar műemlékvédelemben tudomásom szerint eddig ismeretlen „kutatói művezetés" intézményét, tehát azt, hogy a kutató a kivitelezés során szak-

értőként rendszeresen a műemléki felügyelő, a tervező vagy a kivitelező rendelkezésére köteles (volt) állni.

Talán már az eddigiekből is kiderült, hogy a gyulai vár most befejezett helyreállítása aligha értékelhető méltó módon egy rövid beszámolóban. Mindez nagyobb lélegzetű tanulmány(oka)t igényel, s remélem, ez(ek) hamarosan napvilágot is lát(nak). Ezért most csupán néhány – természetesen főként számomra – fontos kérdést veszek sorra. Nem kívánom itt bővebben tárgyalni a 90-es évek konfliktusainak fő tárgyát. A mellékelt fotó bizonyára meggyőző képet ad a színházzá átalakított várudvar mai megjelenéséről. Ehhez csak annyit kell hozzátennem, hogy a nyári szezonban a földszinti börtönkiállítás öltözőként szolgál, a többi alsó kiállítótermet a nézőtér alatt lehet elérni, s ilyenkor az emeleti kiállítás is csak hátulról visszafelé élvezhető.

Mivel az igényelt nézőszám miatt természetesen le kellett mondani az elpusztult téglapillérek visszaépítéséről, az egykor azok hordozta (mai formájában fémszerkezetű) folyosó a palotahomlokzatra lett felfüggesztve – didaktikai elemként függőleges tartópárok kívánnak utalni az egykori pillérekre. Mindez végül is az egykori középkori várfalak belső oldalán végigfutó gyilokjárók hangulatát idézi – egy palotahomlokzat előtt. Ugyanakkor kétségtelen, hogy a gyulai várban 1420-50 körül valóban volt egy ehhez hasonló, faszerkezetű – igaz, nem felfüggesztett, hanem a falsíknál kőkonzolokra, kívül függőleges faoszlopokra támaszkodó – udvari folyosó. Akkor azonban az udvar járószintje közel 100 cm-rel alacsonyabban helyezkedett el, és nem állt még az északkeleti – szintenként egy-egy „nagytermet" magában foglaló – palotaszárny sem. Ez utóbbi és a vitatott hasábpillérek építése épp az udvar feltöltéséhez kapcsolódott. Ebben az időben ugyanis különösen magas lehetett a Körös környező mocsarainak vízszintje, ekkor alámosódtak és így megrongálódtak az északkeleti külső falak is. Egy, a hitelesség igényével fellépő rekonstrukció csak az 1500 körüli helyreállítással létrejött helyzetből indulhatott volna ki, ezért az udvar mai összképe ilyennek semmiképp sem nevezhető, bár magam egy jól megkomponált s (a nézőtér + színpad nélkül) nem éppen jelleg nélküli alkotásnak tartom.

Mindehhez hozzájárul az is, hogy az Erdei-féle helyreállításhoz képest lényeges változásként – a falkutatás eredményei és a kőfaragványok elemzése alapján – mintegy 80%-ban rekonstruálásra került az udvari nyílásrendszer 1500 körül feltételezhető formája. Rekonstruálásra, s nem visszaállításra, hisz ugyan kutatás során részletekbe menően meghatározhattuk az egyes ablakok-ajtók falszerkezeteinek korát és azok változásait, emellett elég pontos ismeretekre is szert tehettünk az 1420, 1445 vagy épp az 1500 körüli építkezések során használt kőfaragványok formavilágáról is, azt azonban – ha nem maradt meg egyetlen in situ kőelem sem a fészkekben – *sehol sem tudtuk bizonyítani, hogy egy adott kőtári kő biztosan egy meghatározott nyíláshoz tartozott*. Így csupán egy *lehetséges változatként* kerültek be az üres fészkekbe az emeleti és földszinti vállköves ajtók vagy az egyszerű, középosztós földszinti ablakok.

Fontos megfigyelésünk volt, hogy az udvarszint megemelésével egy időben az ajtónyílások is magasabbra kerültek, e nélkül persze aligha lehetett volna bejutni az alsó terekbe. Mivel az ekkor újonnan kialakított áthidalások magassága a nyugati palotaszárnyban nem egyezett meg, néhány esetben arra következtettünk, hogy az eredeti, gótikus keretek felhasználása – azaz felfelé tolása – helyett új, reneszánsz kőkereteket építettek be. Különösen kényes kérdés volt, hogy milyen kőkereteket helyezzünk el a várudvar megjelenésében igen hangsúlyos északkeleti palotaszárny nyílásaiban. Míg az ajtók – megfelelő kőtári elem hiányában – végül csak egyszerű kőhasábokat kaptak, a déli oldal ablakaiba a leggazdagabban profilált, késő gótikus keretelemek lehetséges kiegészítései kerültek, abból kiindulva, hogy építéstörténeti megállapításaink szerint a falszerkezet és az adott kőelem egykorú kell hogy legyen.

Sajnos, az általam a megvalósulás után is jónak tartott elv – melynek köszönhetően a korábbi, jellegtelen nyílások sorát felváltotta egy késő középkori palotahomlokzat – a tervezés és a kivitelezés során elkövetett kisebb-nagyobb hibák következtében néhol megbicsaklott. Így csak remélni tudom, hogy a várba látogatók többségének nem tűnnek fel a profililleszkedések problémái. Hangsúlyoznom kell ugyanis, hogy a rendelkezésre álló és beépítésre alkalmas eredeti kőfaragványok száma rendkívül kicsi volt, legtöbbször az egykori keretek 10%-át sem érte el, s így azok szinte elvesznek – de reményeim szerint mégis mintegy „hitelesítőként" működnek – a velük geológiailag azonos, *természetes kőből* készült kiegészítéseken belül. Természetesen tudatában vagyok ezen rekonstrukció problematikus vol-

tának, többé-kevésbé következetes végigvitele azonban véleményem szerint sokkal inkább elfogadható, mint a másutt 5–10 méter magas, újonnan emelt falakban látható (vagy épp most tervezett) hasonló nyílások építése, ahol még azok pontos helye és mérete is kérdéses.

Hasonló rekonstrukciókra a palotaszárnyak belsejében nem került sor, itt a néhány in situ ajtókeretnél csak az Erdei-féle működő kiegészítéseket váltották ki természetes kőre. Ugyanakkor hosszas viták után egy, a már hiányzó részekkel kiegészített működő másolatban látható a vár leglátványosabb, eredeti helyén fennmaradt épületfaragványa, a déli külső oldal késő gótikus ablakkerete.[7]

Bármennyire is alapos kutatás tárta fel a vár – mintegy harmadrészt XVIII. századi – nyugati külső homlokzatának az 1960-as években még fel nem ismert, két XV. század eleji zárt erkélyének maradványait, egykor volt kiugró tömegük megbízható rekonstrukciójához – hasonlóan a tőlük délre volt árnyékszékhez – nem sikerült adatokat nyernünk. A kőtár egyetlen darabjáról sem sikerült bizonyítanunk, hogy egykor ezekhez tartoztak volna – leszámítva az egykori tartókonzolok csonkjait, melyek közül néhány in situ maradt meg, míg a többi pontos helyét a falkutatás tárta fel. Ezért Kóris János és tervezőtársa jelzésként fémvázas üvegdobozokat applikált a homlokzatra, melyek csak szélességükkel és magasságukkal utalnak az egykori gótikus építményekre. Kissé talán idegenül hatnak a vár egészét tekintve, ugyanakkor fel is bontják, s így gazdagítják az egyébként meglehetősen unalmas homlokzatot.

A vár egyéb részeit tekintve elsősorban egy rendkívül alapos műszaki-gépészeti felújításról beszélhetünk, amely a lehetőségek függvényében igyekezett megőrizni az Erdei Ferenc tervei alapján korábban létrejött állapotot. A közművek, nyílászárók teljes cseréjével, a padlófűtés kiépítésével, a korszerű kiszolgáló létesítményekkel s természetesen mindenütt új burkolatokkal már egy valóban XXI. századi múzeum (és színház!) igényeinek megfelelő középület áll előttünk a gyulai fürdőterület közepén, mely a remények szerint nem csupán további három évtizedig lesz látogatható és használható.

Röviden kell szólnunk még a falak felületkezeléséről. Bár ma már közhelynek számít (s ezt a kutatásnak még bizonyítania sem kellett, hisz jelentős felületeken ma is megfigyelhető), hogy a középkori várfalak és homlokzatok vakoltak voltak, úgy tűnik, még nem érett meg nálunk az

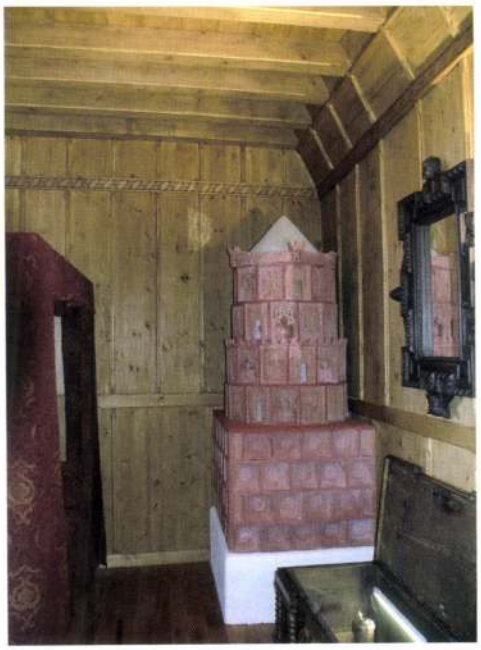

A faburkolatú „asszonyház" részlete a gyulai vár emeletén (Széphegyi László felvétele)

idő a XIX. században kialakult „anyagtisztelet" meghaladására. Az ugyanis még csak fel sem merülhetett a vár helyreállítása során, hogy akár a vár külső falait vagy esetleg a belső homlokzatokat (vissza)vakoljuk. Így tehát ma még nem tudhatjuk, hogy a géppel szabályos függőlegesre fűrészelt új kőelemek vagy épp a szabálytalan eredetiek hogyan mutattak volna egy vékony vakolatmeszelés alatt, mint ahogy az sem ismert, mennyi ideig tudnak ellenállni a fokozódó környezetszennyeződésnek a nyers téglafalak. Védelmükre ugyan a technika mai állását tekintve mindent megtettek a kivitelezők – ezzel gyakorlatilag lehetetlenné téve a későbbi falkutatásokat –, de a hatékonyságra vonatkozó tapasztalatok még hiányoznak. Több kísérlet után alakult ki a belső terek felületkezelése. Végül a fölszinten inkább egy rusztikusabb, a téglaboltozatok zsaluzatát is láttatni engedő megoldás, míg az emeleten a klasszikusabb vakolás mellett született döntés.

Végül – anélkül, hogy a vár üzemeltetésére Gyula városa által újonnan létrehozott Corvin János Vármúzeum belsőépítészeti megoldásainak és a *dr. Havassy Péter* igazgató által tervezett új, állandó kiállításának ismertetésé-

re, netán kritikájára vállalkoznék – két olyan kérdésről kell még szólnom, melyek szorosan összefüggnek a rekonstrukciók előzőekben tárgyalt témakörével. A falkutatás során a vár két déli emeleti terében egy egykori, utólag kialakított faburkolat nyomaira – lényegében a falba eresztett vízszintes párnafák habarccsal eltömött fészkeire – bukkantunk. Mivel tudomásom szerint a Kárpát-medencében sehol sem maradt meg ilyen belsőépítészeti megoldás a középkorból, javaslatot tettem annak rekonstrukciójára – épp abban a délkeleti emeleti saroktérben, melynek megvilágítására törték a külső falba az említett késő gótikus keretezésű ablakot. Ötletemet magáévá tette az építtető, sőt nagyvonalúan még egy, az innsbrucki Tiroler Volkskunstmuseum hasonló emlékek sokaságát felvonultató gyűjteményébe[8] szervezett tanulmányutat is támogatott. Ennek eredményeként a kiállítás rendezője, *Héjjas Pál* tervei alapján meg is valósult a „várúrnői szoba", mely tehát bevallottan egy *párhuzamok alapján, egy adott térben megépült rekonstrukció.*

Összhatását jelentősen befolyásolja egy további elem, az eredeti fűtőnyílás előtt, a délalföldi leletek alapján másolatban megfogalmazott 1500 körüli mázatlan cserépkályha, mely *Sabján Tibor* munkájának köszönhetően látható itt. Még egy további kályharekonstrukciót is tervezett népi építészetünk kiváló kutatója az épületben, ugyanis míg a XV. század közepéig tudomásunk szerint csak kandallókkal fűtöttek mind a földszinten, mind az emeleten, az 1500 körül – a faburkolatú terek kialakításával egy időben – készült új északkeleti palotaszárny emeleti (nagy)terme már egy kívülről, a pillérek hordozta folyosóról fűtött cserépkályhát kapott. Ennek helyén ma ugyancsak egy délalföldi kályha másolatát láthatja a vár látogatója.

Természetesen az „asszonyház" burkolatának és cserépkályhájának rekonstrukciója más megítélés alá eshet, mint a nyílások kőkereteinek kiegészítése, vagy zárt erkélyek, tetők emelése. Bár esetleges újabb adatok felbukkanása esetén a palotahomlokzatok keretelemei is viszonylag könnyen cserélhetők, módosíthatók lennének, sokkal könnyebben megvalósítható mindez a faburkolat vagy a kályhák esetében. Azt természetesen korántsem hiszem, hogy a műemlékvédelemben valaha is konszenzus alakulhat ki az épületek elpusztult részei visszaidézésének módozataiban. A gyulai vár most befejezett helyreállítása véleményem szerint azonban jó példa lehet arra, hogy megfelelő arányok – és megfelelő tudományos háttér – megléte esetén a történeti épületek számos egykori eleme úgy jeleníthető meg, hogy ennek során a látogatóknak is élményt nyújtó új érték születhet.

JEGYZETEK

1. *Parádi Nándor:* A gyulai vár ásatásának építéstörténeti emlékei. In: Magyar Műemlékvédelem, 1961-1962. Bp., 1966. 135–165. Emellett megemlítendő még eredményeinek tömör összefoglalása a Gerő László által szerkesztett Várépítészetünk c. kötet (Műszaki Könyvkiadó, Bp., 1975.) 170–176. oldalain.
2. *Gerő László:* Magyar várak. Műszaki Könyvkiadó, Bp., 1968. 180. Ma mindenesetre csak sejthető, hogy Gyula esetében is az OMF első igazgatójáról elnevezett „Gólya-korszak" jellemző közvetlen vezetői beavatkozásainak egyikével kell számolnunk. Ezekre jellemző az, ami Erdei Ferenc másik korabeli várhelyreállítása, Gesztes esetében történt, ahol az igazgató utasítására kellett elbontani az északi kiugró torony több méter magasan álló középkori faltömegét – állítólagos omlásveszély miatt.
3. Csupán az egykori kötőgerendázat lenyomatait tudta megfigyelni, vö.: *Móga Sándor:* A gyulai vár második helyreállítása. In: Műemlékvédelem, XXXVII (1993) 139–145.
4. *Feld István:* Újabb régészeti kutatás a gyulai várban. In: Műemlékvédelem, XXXVII (1993) 146–146. A szerző már korábban is érzékelte, hogy nem eléggé meggyőző Parádi Nándor 1. jegyzetben idézett munkáinak építéstörténeti koncepciója. Kutatás nélküli javaslatát közzé is tette – Feld István: A 15. századi castrum mint kutatási probléma. In: Castrum Bene 2/1990. Szerk. J. Cabello. Budapest, 1992. 38., 16. kép –, ezt azonban saját falkutatásai nem igazolták, jól példázva az ilyen esetben szükséges óvatosságot.
5. Midezekre részletesen, dokumentációs hivatkozásokkal a vár középkori építéstörténetének mindeddig legrészletesebb feldolgozásában: *Feld István:* A gyulai vár a középkorban. In: A középkori Dél-Alföld és Szer. Szerk. Kollár Tibor. Szeged, 2000. 260. Mindezek mellett 2004-ben a vár 16. századi erődrendszerét is kutathattuk, az első eredményekre lásd a Régészeti kutatások Magyarországon 2004. kötet megfelelő részét.
6. *Móga Sándor* 3. jegyzetben i. m.
7. Sajnos, felmérési pontatlanságok miatt a 4. jegyzetben i. m. 16. ábrája jobb alsó sarkában téves rekonstrukció jelent meg az ablakról, annak ugyanis sohasem volt vízszintes osztója.
8. Lásd erre: H. Gschnitzer–H. Memardi. Stuben, Öfen, Hausmodelle. Tiroler Volkskunstmuseum Katalog 2. Haymon-Verlag, Innsbruck, 1986.

KORNISS DEZSŐ

művek a Nudelman-gyűjteményből

MODERN
KÉPTÁR
VASS LÁSZLÓ
GYŰJTEMÉNY
GALLERY OF MODERN ART
LÁSZLÓ VASS COLLECTION
VESZPRÉM

VASS COLLECTION

Bölcsővariáció 1948, tempera, papír 11,2x14 cm

MEGHÍVÓ

2006. július 8. 11 óra

A veszprémi Művészetek Háza, Nudelman László és Vass László műgyűjtő
tisztelettel meghívja Önt

2006. július 8-dikán, szombaton 11 órára
a Modern Képtár - Vass László Gyűjtemény Galériájába
Veszprém, Vár u. 3-7.

KORNISS DEZSŐ

művek a Nudelman-gyűjteményből

kiállítás megnyitójára.

A tárlatot megnyitja: Pataki Gábor művészettörténész.

A kiállítás megtekinthető szeptember 30-ig mindennap 10-18 óráig.

8200 Veszprém, Vár u.3-7. +36 88 561 310 www.vasscollection.hu, arthouse@invitel.hu
A Művészetek Háza és a Vass Gyűjtemény biztosítója az UNIQA Biztosító Rt.
A Művészetek Háza kiemelt kommunikációs partnere a Veszprém Televízió.

2

álperspektivikus hatás is észlelhető. Ugyanakkor ellentmondásosnak érzem, hogy a homlokzati tartószerkezet-réteg is az ablakréteg „anyagával" van eltakarva. Kérdés, hogy nem lett volna-e következetesebb, ha a – földszinten is alkalmazott – fémlemez megmarad a tartószerkezetek kizárólagos megjelenítésének, nem lett volna-e úgy erősebb a koncepció kifejeződése? Ráadásul – ha már az anyagokat, mint a rétegelvet kifejező építészeti eszközöket vizsgáljuk – akkor elgondolkodtató az is, hogy a skin-ként alkalmazott homlokzati anyag, a vakolat az ablakkávák miatt falszerű hatást kelt (sőt: a sarokbemetszéseknél tömegszerűt), s hogy az ehhez társuló konnotációk (tektonika, súlyosság, statikusság) épp ellentmondanak az atektonikus repülő szalag koncepciójának, inkább makettszerűséget kölcsönöznek az összhatásnak. (Érdekes módon egy korábbi homlokzati variáció, amikor a szalag nem repült a földszintes sáv fölött, hanem vakolt lábakon állt, ezt a kérdést nem vetette fel, noha a megvalósult verzió lendülete kétségkívül erőteljesebb.) Persze, az egészet értelmezhetjük homlokzati rétegek, eltérő habitusú architektúrák *montázs*aként is, és az efféle gondolati absztrakció által talán feloldódik ez az ellentmondás: a homlokzat e külső kérge innen nézve inkább tapad és feszül, semmint lebeg vagy repül. Bár ennek az értelmezésnek meg az mond ellent, hogy a kéreg a két főbejárat fölött leválik a mögöttes homlokzatról, s kvázielőtető-tömegként fordul be a sarkokon. Ez a gesztus alapvetően tehát mégis a repülő szalag modelljét erősíti; izgalmas lett volna, ha ez az „elrepülés" több helyen (akár a tetőteraszok mentén is) megismétlődhet – mondom ezt úgy, hogy az ehhez szükséges négyzetméter-érzékeny beruházói „nagyvonalúságról" vannak fogalmaim.[4] Kontextualitás versus absztrakció? A telepítés meanderszerű, udvart, utcabővületet képező gesztusa – azontúl, hogy funkcionálisan tiszta, logikus, és jól bevilágított traktusokat hoz létre –

3

frappáns megoldása az irodaházfunkció behemót jelenléte és a mikrokörnyezet-szövet léptéke között feszülő konfliktusnak. Az alkalmazott telepítés és a telek geometriájában lévő finom szögtörés kihasználása a homlokzathosszakat lecsökkentette, a nagy egészet kontextusarányos kis egészekre bontotta. Ez a beépítési koncepció próbál tehát együtt élni a homlokzatskin-szalag ideájával. Ha a meanderre, mint absztrakt alaprajzi szerkesztésre gondolunk, akkor annak folytatható szalagszerűségéhez adekvát a homlokzati motívum végesvégtelensége. A két elvontság ebben az olvasatban találkozik, egymást erősítik. Azonban a meandernek két vége is van, ráadásul ő maga sem homogén (elég, ha az épületszárnyak vastagságkülönbségeire, vagy a Csapláros utca felőli romok miatt lábakra állított épületrészre gondolunk). Sőt, természetesen a kontextus sem homogén. Míg a forgalmas Csalogány utcában jellemzően magas beépítések képezik a környezetet, legfőképp pedig a szemben lévő sávablakos, lekerekített sarkú, finom plasztikájú irodaház, addig a Kapás utca szűk és keskeny, épületünkkel szemközt egy kétes vizuális erkölcsiségű épített látvány képez hátteret, a Csapláros utca pedig az alacsonyabb, többé-kevésbé egységes vakolatarchitektúrás lakóházak világa. Míg a három utcafrontnak megfelelő hármas differenciáltságot a szintmagasság váltásával, illetve a Kapás utcai ál-cour d'honneur-rel, valamint a feltárt, majd visszatemetett romok fölötti homlokzatsík-visszaugrással a beépítés tükrözi, addig a homlokzati absztrakció változatlan lendülettel fogja egybe az eltérő környezeti identitású oldalakat. Míg tehát az alaprajzi elvontság könnyen volt képes kontextualista habitussá szelídülni, addig erre a szintén elvont skin-koncepció természetesen nem volt képes. Az ebből származó feszültség eredőjének iránya, előjele mindenesetre nem teljesen evidens.

Azt mondja a Pallas Nagylexikon[5], hogy „a fúga lényege abból áll, hogy több szólam egy rövid zenei frázist több száz ütemen keresztül, minden hangnemben ismétel; úgymond egyik a másikat pihenés nélkül *kergeti*, hajszolja, mialatt a többi szólam hozzájuk a kíséreti szólamokat szolgáltatja". Én meg azt mondom, hogy ez a „kergetőzés", mint homlokzati program a Kapás utcában is érdekesnek és figyelemre méltónak (a honi műfajazonos teljesítményeket ismerve pedig örvendetesnek is) tűnik, még akkor is, ha építészeti jelentősége elsősorban kísérleti jellegű.

És még mondják[6] (mondjuk), hogy az építészet *nem* megfagyott muzsika.

Kovács János építész

1) *Latin szó (ejtsd: fugére), jelentése: kergetni. Ebből származik a fúga szó.*

2) *Esterházy Péter: A szavak csodálatos életéből, Budapest, 2003, Magvető*

3) *ING központi irodaház, Budapest, építészet: EEA, 2004.*

4) *Bérleti díj: 14,5 euro/m²/hónap, üzemeltetési költség: 3,5 euro/m²/hónap (forrás: http://www.hungary.joneslanglasalle.com).*

5) *Pallas Irodalmi és Nyomdai Rt., Budapest, 1893–97.*

6) *Míg ugyanis például Goethe „megdermedt zenéről" beszél, addig Schopenhauer kifejti, hogy az analógia csupán a külső formákra (pl. ritmus, szimmetria) igaz, az építészet és a zene belső lényegére nem. Igaza lehet. (Arthur Schopenhauer, A zene esztétikája, Budapest, 1992, Hatágú Síp Alapítvány.)*

A mentődoboz magányossága

Mentőállomás, Budaörs

Budaörsön készül valami. Előbb Krähling János, most Koris, legközelebb Zsuffa és Kalmár teszi le névjegyét egy-egy nívós középülettel a városban, és akkor Ekler munkáit még nem is említettük. Most Koris mentőállomása van terítéken.

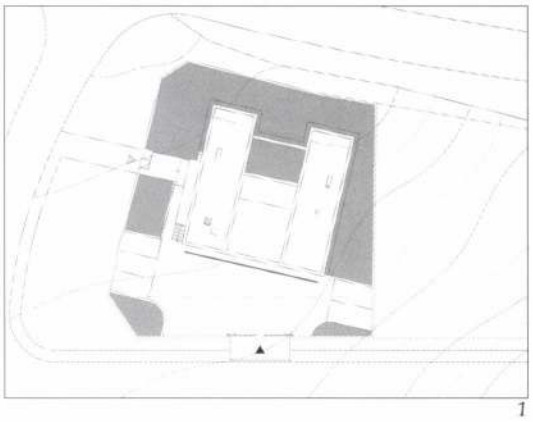

1

1–2. *Helyszínrajz és távlati kép*
3–4. *A két tömbből álló emelet, és a négyzetes földszint alaprajza*
5. *A völgy felőli homlokzat képe, lent a gépkocsiállások, fent középen a terasz*

2

Csanády Pál

Ez idő tájt még mindig hódít a tüzépbarokk a budaörsi domboldalon, pedig a pusztítás nyomai már kivehetők. Ahogy a tervező fogalmaz a domboldalon végignézve, ahová korábban rendezési tervet is készített: „ami Budaörsön történt, az súlyos". Új épületét ezért szándékosan fogalmazta szikárra, szigorúra – üzenni akart vele. Szándékosan szembehelyezkedni a kivagyi proccal, a gipszromantikával, vagy éppen a felette terpeszkedő ABS sportcentrum görcsös nagyotmondásával. Kubisztikus, modern épületet akart, amely mégsem csak egy doboz, hanem bontott tömegével és transzparenciájával oldottabb kompozíció. Így született meg az erősen lejtős terepen a felső kettős doboz, amelyet a völgy felőli oldalon egybefog a terasz. Az egyik dobozba a szolgálatvezető irodája és az orvosi szoba, a másikba a pihenő és étkező került. Az alsó szinten a fekete és fehér öltözők maguktól értődően rendeződnek el az intim belső udvar köré, míg az elülső fronton a mentőautók állásai sorakoznak. Egyszerű képlet, nem akar többnek látszani a ház, mint ami. A felső szinten mégis többet ad: a két tömb közötti közlekedő-lépcső nyaktag átláthatósága még a 10-es úton haladva is érzékelhető, az elülső oldali terasz mégis – az épületet is egybefogó, hatalmas gerendának köszönhetően (egy kis koraimodern-idézet) – intim, élhető tér. A gerendával és a mellvéddel keretezett kilátás pedig pazar.

Az épület legerősebb, legfeltűnőbb eszköze végül mégis a faburkolat. Az eredetileg teraszburkolat céljára gyártott, hőkezelt, időjárásálló fa izgalmas burkolat. Csak egy pillanatig van

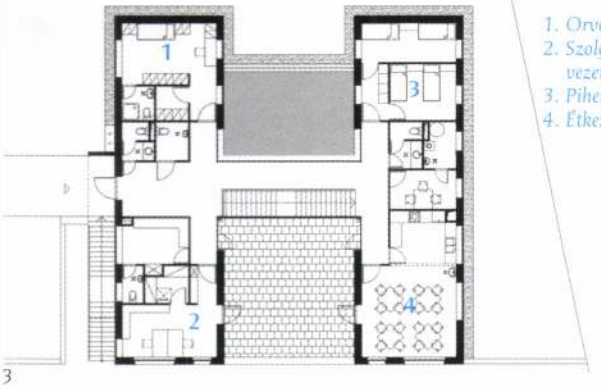

3

1. *Orvosi szoba*
2. *Szolgálatvezetői iroda*
3. *Pihenő*
4. *Étkező*

4

5. *Gépkocsiállás*
6. *Öltöző*

5

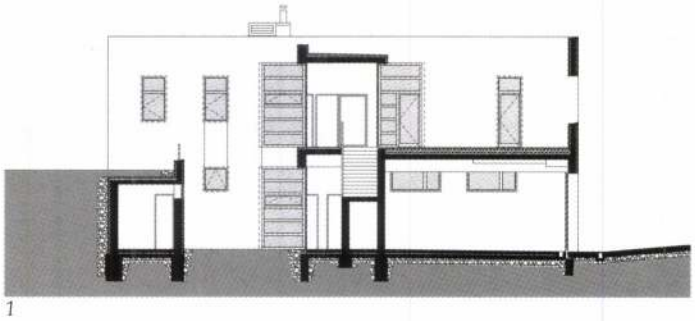

1

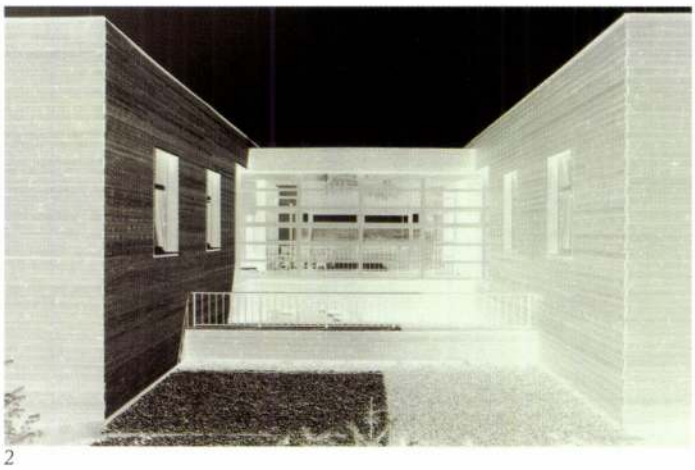

2

Építész: Koris János DLA
Építész munkatársak:
Székely György, Lehoczki Fülöp
Épületszerkezettervezés:
Reisch Richárd, Takács Balázs
Statikus: Bencze Zoltán
Gépész: Kálmán Zsolt
Elektromos tervező: Sax Dezső
Tájtervező: Wallner Krisztina
Úttervező: Bálint Pál
Tűzjelző: Polacsek Tibor

Fotó: Bujnovszky Tamás

3

4

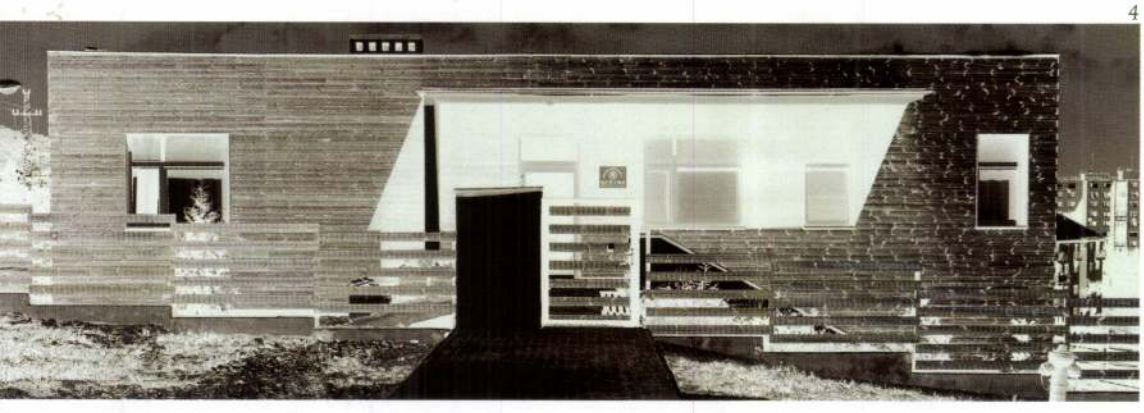

1. Metszet
2. A felső szint transzparenciája
3. Intimitás és kilátás a teraszon
4. Szikár szerkesztés az oldalhomlokzaton
5. A hőkezelt fa burkolat szépsége

az embernek az az érzése, hogy „ez az anyag mintha nem falburkolat lenne", később teljesen természetesnek tűnik a választás: ez nekem is eszembe juthatott volna – csap az ember a homlokára. De Koris János a maga szerénységével nem mulasztja el hozzátenni: „eredetileg sötét kőburkolatot szerettünk volna, de túl drága volt". Nehéz megítélni, milyen lett volna ha..., de szerintem rosszabb, túl kemény. A faburkolat jól ellenpontozza a szerkesztés szikárságát, szépen öregszik, patinásodik, színeződik, él. A táblás faburkolat lett volna persze a kézenfekvő megoldás, de idegenkedett tőle Koris. Mint mondta, nem is azért volt ellenérzése, mert a táblás burkolatról a valamikori párttitkári irodák jutnak eszébe, hanem ennek a háznak a léptékéhez lett volna nehéz igazítani, illetve a ferde szabások lettek volna esetlenek, így viszont szabadon tudta a burkolatot kiosztani. Jobb lett így a ház: kicsit „deszkaszerűbb" a szerkesztés, amit tovább erősít a sarkok lapolásos kiképzése. Hozzátehetjük még, hogy annak a bizonyos üzenetnek a közvetítésére is alkalmasabb: nézzétek ez az egyszerű épület, amely nem akarja többnek mutatni m. gát, mennyivel több mégis, mint a ti túlburjánzó házaitok.

Egyszerű feladat?

E.ON-irodaház, Pécs

1

2

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-746, 340-726

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

NÉPÚJSÁG (HEVES)

1980 JUN 22

1021

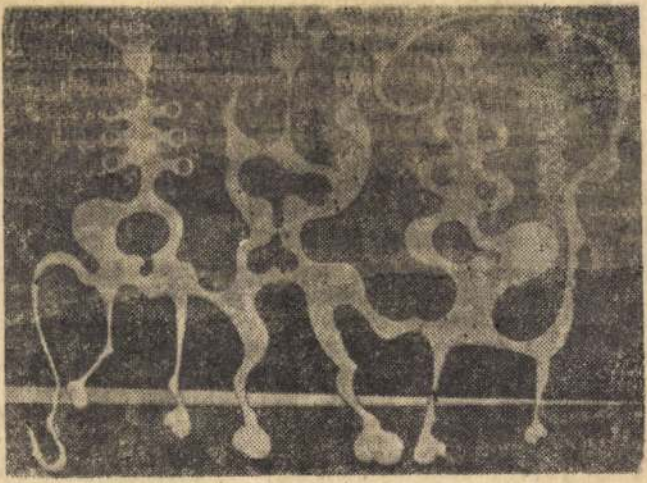

KORNISS DEZSŐ: LAOOKON

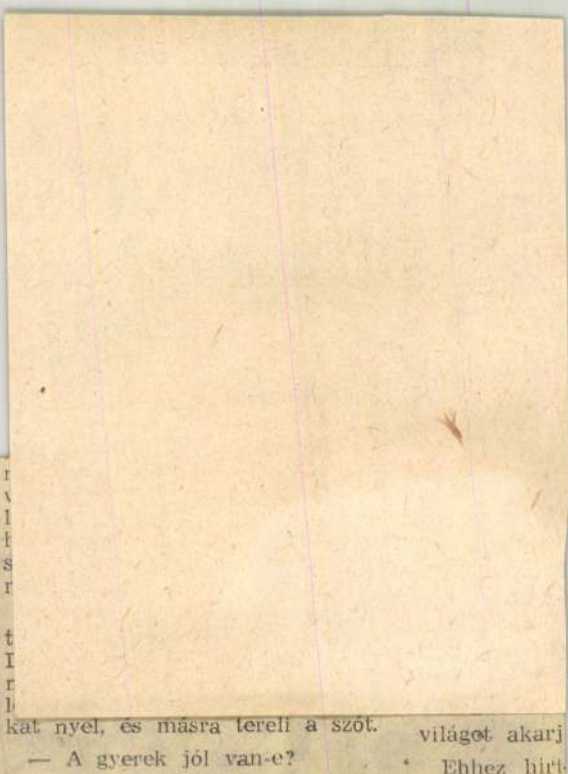

eliek,
ugyan-
két gye-
a helyed!
(Mert fe-

anyám
— „rossz
ajnalban
mítottam
valami
gyanúját,
eljött az
velmessé-
nem volt
Közönse-

tem ma-
ől; nem
szek rá

kat nyel, és másra tereli a szót.

— A gyerek jól van-e?

— A fiamnak most éppen semmi baja; a változatosság kedvéért a feleségem beteg.

Anyám kételkedik, mert fájlalja, hogy Zsuzsi meg a gyerek nem jött velem. Gyanakvóan kérdezi:

— Aztán súlyos-e?

— Nem, nem súlyos... Csak

világot akarj

Ehhez hirt
hozzáfűznie:
rajta. Folall.
konyhában: f
nem kellene
talt, ami talár
tább, mint
jét; nehéz el
vegyen-e, av
hámosnak ta
haszekrényb
linkát vesz

magazin

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső festő- és grafikusművész

SOMOGYI NÉPLAP
1980 JUN 22.

elhagyatlan, gondo

1021

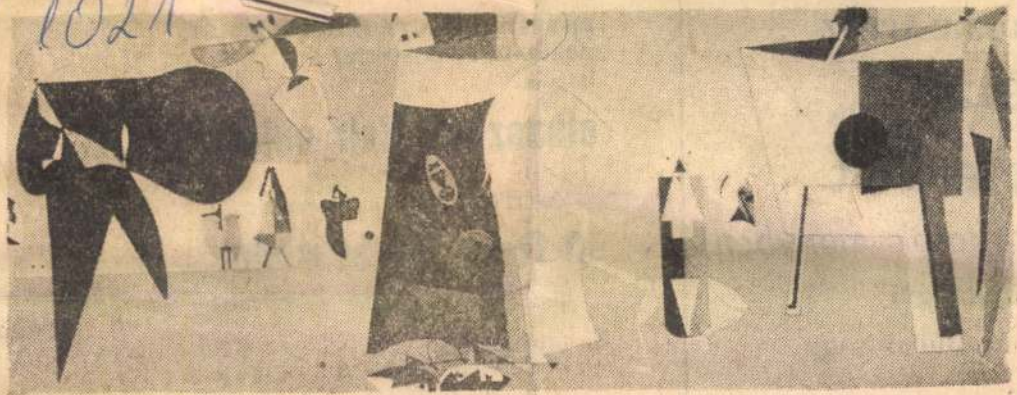

Tücsöklakodalom. Korniss Dezső festménye.

művész nemzeti galériabeli kiállításáról

IDÉKE ÁFÉSZ

ész

eladót

zakosok előnyben)

munkaügyi

svár, Budai Nagy

(43154)

ÉRTE
AMA
hogy

elha

az OF

10 F

begyűjtési hely Balaton déli részén:

Iparcikk Kölcsönző és Szolgáltató Vállalat,
Boglárlelle, Ordacsehi úti telepe.
Telefon: 13-42.

(547351

tíz esztendővel kerülhetett közönség elé, hosszú idő után lett az állam, utóbb az említett múzeum tulajdona. És nemcsak a hadak útjait járta meg, de az utóbbi 20 esztendőben Európa és az ország múzeumait ugyanígy.

Látható gyönyörűséggel szemlélte képét az alkotó, kettejüket együtt szemlélni pedig számunkra volt különleges élmény, a látvány sok éves görcsök oldódása volt.

De nem várt meglepetést hoztak a következők. Korniss elegánsnak egyáltalán nem állítható viharkabátja zsebéből a közeli ablakpárkányra egy apró üvegben valamiféle folyadék (egyszerű víz, mint utóbb kiderült), lapos pemzli, vatta, puha rongydarabok kerültek elő. Aztán a festő régen eladott és a tárlatra nyilván hivatalból előkészített képét még egyszer áttisztította a premier előtt. Türelmesen és aprólékos gonddal, szinte becézve a figurákat, egyenként köszöntve mind. Az elmaradhatatlan kabát másik zsebéből égszínkék festék és megfelelő ecset is előhúzatott: Korniss pótolta az alapszín számunkra talán láthatatlan horzsolódásait és repedéseit.

És lett a dolognak varázslata is: a Nap ekkor ért a szemközti házak fölé, fénye a terembe, a kép felragyogott. Pompásan és újjászületve, sugarasan köszöntve társait, árasztva az alkotó egykori és ismételt kezenyomát.

A művelet végére érkeztek az első hivatalos látogatók, Korniss ekkorra már a társak vásznai, táblái előtt gyönyörködött, Szentendrén élők, szentendrei fogantatásúak voltak a társak is: *Anna Margit, Bálint Endre, Barcsay Jenő, Czóbel Béla, Deim Pál, Kmetty János, Modok Mária, Ország Lili, Szántó Piroska, Vaszkó Erzsébet,* mondhatnánk azonos szellemű, sokféle indíttatású nemzedékek, többnyire a „dolgok belső lényegét" keresők és kifejezők. A tárlat hódolat volt Szentendre előtt, a kedves és varázsos város szeretete mellett még egyben értett egyet minden résztvevő: a korszerűség szellemét egyaránt vallja társadalmi és esztétikai vonatkozásaiban.

Nagybánya után a város a magyar piktúrában korszakot és szellemet egyaránt jelöl, és a maga korában mindkettő egy kissé Európát is jelenti a hitvallók és szemlélőik szerint. Az ekkor és itt kiállítók jónéhányának művészete hozott megbecsülést az utóbbi esztendők nemzetközi és hazai tárlatain. Korniss képei is, amelyek előbb és utóbb a székesfehérvári, a hatvani, a londoni és hollandiai egyéni tárlatokon, a külföldi magyar tárlatokon, közben a szentendrei kollektíveken szerepeltek, módfelett nagy érdeklődés előtt, egyként izgatva híveket és ellenfeleket.

És mindannyiszor tisztán és fényesen, akár a számomra itt reveláló *Tücsöklakodalom.* Előttem a falrész: mellette ekkor (1969) egy *Kalligráfia* szerepelt, az akkori múlt és jelen. Az utóbbi még a műteremből, tiszta ragyogásaiban megfontolt és nyugodt „akciót" őrizve, korántsem indulatokat.

Indulás – Szentendre – Európai Iskola

Korniss festői életútját (*„...mióta az eszemet tudom, rajzolok és festek..."*), művészetének alakulását a vasesztergályos-tanoncságtól a Podolini–Volkmann szabadiskolán át hollandiai tartózkodásáig, majd a Képzőművészeti Főiskoláig (itt Csók István és Vaszary János növendéke volt, képe először egy 1925-ös kollektív tárlaton volt látható), szinte permanens és művészetének alakulásával szinkron gyanúval figyelt oppozíciós helyzeteit (*„...egyszerre lehet ábrázolni interiőrt és exteriőrt..."*) feltérképezték már alaposan, és megírták sokféleképp. Bizonnyal így folytatódik majd ez a reprospektív tárlat után. A róla megjelentek jegyzéke szinte gazdagabb, mint sokfelé kiállított társaié. Csak éppen hazai tárlatainak listája szegényesebb, bár kitűnő európai városnevekben bővelkedik.

de az újak eleven alkotásait. Az avantgarde folyóiratokból mindannyian ismerik a szovjet pályatársak, Picasso és mások művészetét. Kornisst különösen Picasso kék korszaka ragadta meg.

„Fiaim, inkább a legvadabb szürrealizmust csináljátok, mint a Gerevich-féle novecentós akadémizmust" – biztatja őket Csók a főiskolán. És ők ezen a közös tárlaton nemcsak szociális érdeklődésükről és baloldali elhivatottságukról tanúskodnak, de a korszak avantgarde törekvéseivel való azonosulásaikról is. *Körner Éva* vizsgálta egy tanulmányában, mekkora hatással volt rájuk a kollázs műfaja, elsőképp Liszickij, Rodcsenko és mások példája, akik éltek a műfaj társadalmi lehetőségeivel.

Ha a Nyolcak mozgalmát az új század első modern hullámának tekintjük a magyar képzőművészet történetében, ezt követőnek pedig Kassák és a MA avantgarde törekvéseit, akkor ez az 1929/30-as tárlat, ez a *mozgalom* is szinte menetrendszerűen jelentkezik az évtized végén. A harmadik hullám tehát, amely a hazai képzőművészetet igazítja Európa felé. De a konzervativizmus ezúttal a legerősebbnek mutatkozik: ez a nemzedék, ez a mozgalom legtöbb tagjával ismét külföldre szorul. „Művészetükben túl vannak a zöld ifjak dadogásán, lefokozott színeikből, leegyszerűsített, kiegyensúlyozott formáikból mély emberi líra szól a képzőművészet formanyelvét megértő szemlélőhöz..." – írja egyidejűen róluk Kassák, és mondatában a „mély emberi líra" mögött a kisemmizettekkel való teljes rokonszenvet kell érteni, a továbbiak pedig minden bizonnyal a kortársi Európa kubista-konstruktivista formavilágával való művészi azonosság befejezett melléknévi igenevei. Jelzők, amelyek a picassói oeuvre ekkori periódusának (új rend a romokon) jónéhány művére érvényesek, ugyanígy a „progresszív fiatalok" alkotásaira is.

Korniss tehát ennek a nagyszerű nemzedéknek egyetlen köztünk élő tagja, a többiek sorsa is ismert, Kepes és Trauner a világhír csúcsain. De ő hazatért az 1930/31-es vándorlásból, a Munka körrel, majd a Szocialista Képzőművészek Csoportjával vállalt közösséget utóbb. Nyugat-európai tartózkodása idejében az erdélyi magyar folklór színvilága Korniss művészetében már nemcsak a „franciás aspektussal" (Körner), de magával a francia művészettel, és a modernizmus szociális tendenciáival találkozott. A Munkában közölt rajzok, az Új Szín reprodukciója a szándékot és eredményt egyként szemléltetik, hasonlóképpen a korszak más alkotásai. Korniss társadalomszemlélete a korszak leghaladóbb művészetszemléletével társalkodik: szabad tehát az út a barátok által összeadott villamospénzek, utóbb Szentendre felé. „Ő az a festő, aki népballadákból, az erdélyi szőttesek színeiből s a terítetlen asztalok szomorúságából készíti képeit" – jellemzi Zelk Zoltán, a hasonló ínségű jóbarát.

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

a Műcsarnokban megnyílt „Művészet és társadalom" c. kiállítás, melyet 35 éves évforduló és a pártkongresszus tiszteletére hoztak létre. A kiállítás rendezői ezt a 35 évet négy periódusra osztják fel. Korniss Dezső festménye 1948-hoz került.

Láttuk, hallottuk...

1980. III. 21. Kossuth 17.35 (Áné).

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

„Szürmotívum," olaj, vászon, 61.5 x 30.5 cm, 1978.

(repr.)

Művészet, 1980. ápr. 21. old.

1980. III.16.9.00. Kossuth B.A.

1021

Kulturális Magazin

Korniss Dezső "Lélek és fakkuluszmusz"

- Most pedig térjünk át a budai oldalra egy képzőművészeti aktualitás kedvéért. Két nap mulva nyilik meg a Nemzeti Galériában Korniss Dezső festőművész kiállitása. Mi még nem a képek között kalauzolhatjuk Ő őket, de Nagy Ildikó segitségével bepillantást nyerhetnek-azért Korniss Dezső egész életművébe és műhelyébe, hiszen többek között arról is hallhatunk nagyon közvetlenül, hogyan festett meg ő egy fát, egy virágot, egy búzaszemet.

-Korniss Dezső 1965-ben, Székesfehérvárott rendezett utoljára gyüjteményes kiállitást. Visszavonultan él, tárlatokon ritkán szerepel, miközben müvei iránt egyre nő az érdeklődés. Az elmult másfél évtizedben fiatalok gyüjtők köré és a mai középgeneráció számos művésze vallja mesterének. Az utóbbi években egyre több tanulmány méltatta munkásságát, képeiről, jellegzetes motivumairól, Nagy László, Vörös Sándor, Kormos István Tandori Dezső irt verset. Ki hát ez az ismeretlen ismerős, ki is Korniss Dezső ? 1908-ban született Esztergomban. A család rövidesen Pestre költözött. Korniss 13 éves kora óta fest, először Podolini Folkmann Artur esti iskolájában tanult, majd a Képzőművészet Főiskolában Csók István növendéke lett. Itt szerveződött az a modern szellemü fiatal művészcsoport, amely arra törekedett, hogy szisztematikusan megismerje a modern művészet történetét, a bauhaus munkájától a szürrealistákig. Amikor Kassák Lajos hazajött a bécsi emigrációjából, ez a fiatal művészcsoport teljes természetességgel csatlakozott a munkakörhöz. Néhány más művésszel kiegészülve 1936-ban nagyhatásu kiállitást rendeztek a Tamás Galériában, Uj progresszív művészek cimmel. Az itt bemutatott csendéletek és portrék, a Kassáktól tanult konstruktivista szemléletet és a Derkovitsra utaló szociális tartalmu képvilágot ötvözik. Korniss Halas csendéletén, keveredtek a festett és a fotózott részek, az itt megmutatkozó montázs elv, kezdettől jellegzetes kompozició festészetében,. 1930-31-ben egy évet Párizsban tölt. Egy alkalommal Bartók Béla koncertjén vesz részt. Ennek ösztönzésére határozza el, hogy a festészetben is valami hasonlót, egy sajátosan magyar gyökerü modern festészetet kell létrehozni. Azaterve ugy érzi, hogy ennek lehetőségét talált meg Szentendrén. 1935-ben Vajda Lajossal együtt dolgozott zentendrén és a szomszédos Szigetmonostor-

ron. Megrajzoltuk a környéken található különböző növénytípusokat is, a gömbakácot, a füzeket és a topolyafákat, ezenkivül réteken és szántóföldeken található különböző telményeket, napraforgót, kukoricát, búzát. Embereket akkoriban nem rajzoltunk. Ez későbbi téma. Előbb tisztában kellett lennünk azzal, hogy milyen közegben is élnek ezek az emberek . Igy került össze egy-egy rajzon, ugy lehetne nevezni montázs rajzon egy speciális szentendrei házmotivum és egy paprikafüzér, vagy egy hagyma. Eképp történt, hogy például az égre került valahol a ház fölé egy szőlőfürt, egy alma. A képzőművészet törvényei szerint mintegy cimer szerüen .Minden reggel 5-kor keltünk. Kiválasztottunk egy utcát, leültünk egy ház elé, és megbeszéltük, hogy ezt ki-ki milyen szempontból fogja feldolgozni, az előttünk levő motivumot. Például, hogy egyikünk inkább a szerkezetét hangsúlyozza a háznak, másikunk pedig főként a rajta lévő részleteket. Nem csak a velünk szemben lévő nézetből rajzoltuk le a házat, hanem az összes nézetét egy rajzon kiteritve. Korniss tehát ugyanolyan módszerességgel veszi birtokba a valóságot, ahogy korábban a modern müvészet megismerésére törekedett. Ez a tudatosság és pontosság eredményezi, hogy nincs még egy magyar festő, akinek a képeit ennyire tökéletesnek éreznénk, ahol minden szin és vonal ennyire a helyén volna. A képfelületet olyan univerzum a számára, amelyen a teremtő mérnök alkotói ihletével és egy iknnfestő áhitatával hozza létre az egyetlen lehetséges rendet. Ez utóbbi hasonlat nem véletlenül jut eszünkbe róla. Ezt a tudatosan formálódó festői programot a háboru szakitja félbe. Korniss 1940-ben bevonul. 1942-ben Kievbe kerül, ahol a múzeumban megismeri az orosz ikonfestészetet. A Bartók hangverseny után ez a másik nagy döntő élmény a számára. Ekkor válik világossá, hogy a modern müvészet nagyjai, Kandinszky, Malevics, milyen mélyen gyökereztek ebben a hagyományban. El kell menni arra a helyre, ahol születnek a dolgok, és akkor mindig pontosabban és jobban megértjük őket. Irta később. 1945-től új korszak kezdődik festészetében.Valójában az addig benne felgyült hatalmas élményanyagot dolgozza fel. A képek elemei teljesen csikban maradnak, a formák éles kontur-jai szigoru, egységes háttéren rajzolódnak ki. Megszünik minden olyan vonatkozás, amely bármilyen helyszinre utalhatnak, legtöbbször az eget, földet sem jelzi. A kép valóban ikonná válik, melynek felületét jellé egyszerüsitett formák, bölcső, szentendrei házak, kántáló, és tiszta szinek töltik ki. Az 50-es évek közepe táján olyan képeket is fest, melyek csupán két szin összecsengését mutatják meg. 195?-től néhány évre látszólag hátat fordit mindennek. Ekkor készülnek kaligráfiái, a kéz és a festékanyag mozgásának spontán alakulatai. Mindez természetesen vezetett el a 60-as években készitett kisfilmjeihez. 1968-tól tartó új korszakában, már nem a kép terébe, vagy sikjára festi motivumait, hanem az ugynevezett csikos képek maguk válnak tárggyá, zászlóvá, pajzzsá. Milyen festő is hát Korniss Dezső ? Kérdezhetjük joggal e vázlatos áttekintés után . Ma sem adhatunk erre igazabb választ, mint amit több mint egy negyedszázada Kassák Lajos irt róla. "Lirikus, akinek a

messze multba nyulnak vissza gyökerei, emlékeiből él és ezek az emlékek esztétikai hangsúllyal alakulnak át szin, fórma és vonalkompoziciókká. S olykor a festő nem csak képet fest, hanem mesét is mond és zenél is. S akkor a legmegejtőbb, ha önnön törvényei szerint szárnyra kél és súlytalanul lebeg.

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

Korniss Dezső: Illumináció 85, vegyes technika, papír, 10,5x7 cm, 1945–46 (fotó Somfai)

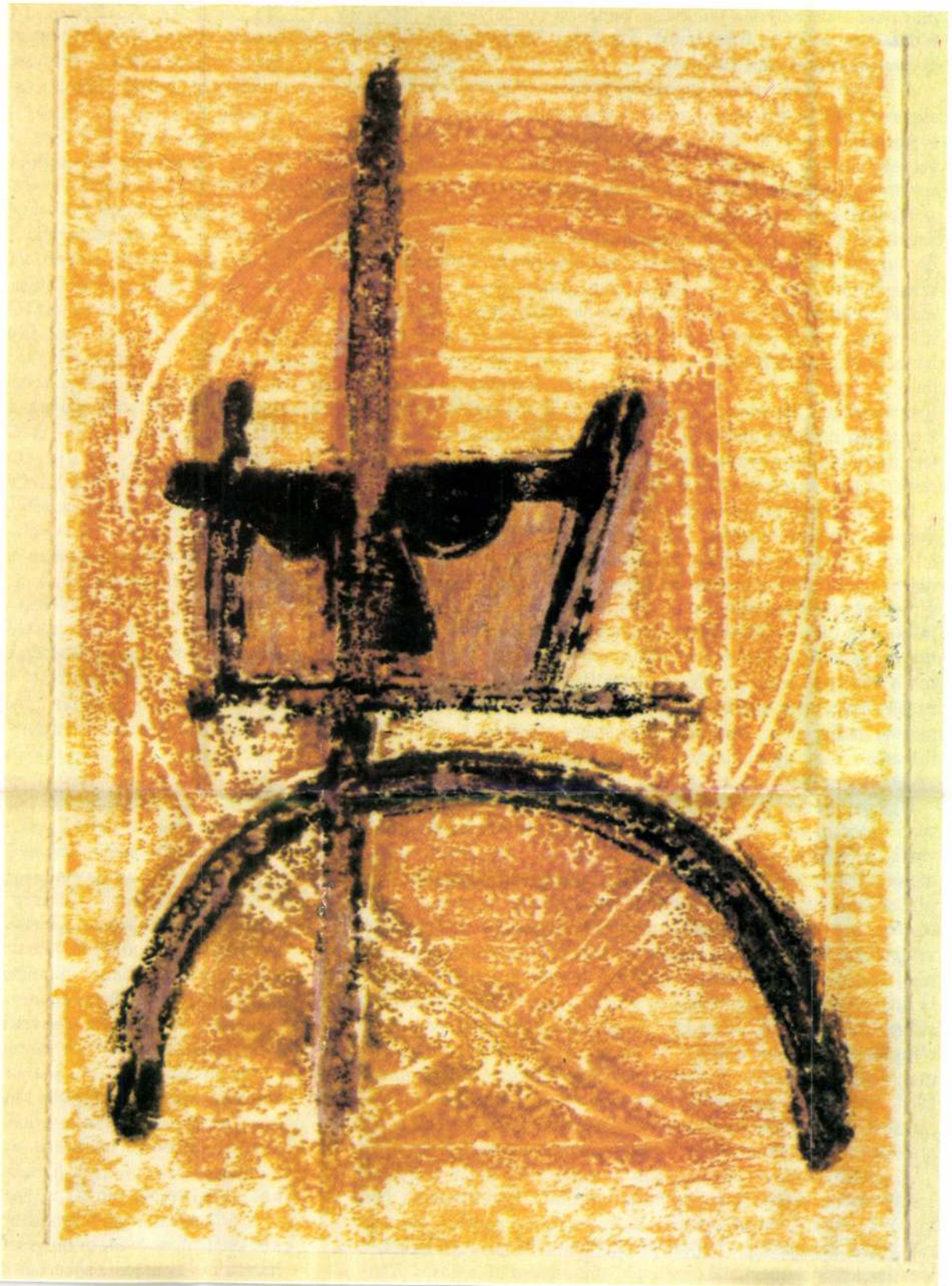

Művészet, 1980. ápr., 20. old.

már nem a személyiség kifejezése, hanem a személyiségen átáramló tudatalatti pszichés folyamatok közvetlen kifejezésében feltáruló egyetemes dráma megtestesítője.

A másik szélső pólus a személyes érzelemvilágot kifejező formaellenességnek, a pszichés automatizmusoknak a visszaszorításával, a formaalkotás racionális-intellektuális felfogásának érvényesítésével egy sajátos „második valóságot" teremt, melyben a formák egzaktsága, plaszticitása, önmagukba zártsága és architektúraszerű „objektivitása" a művész által felépített „második valóság" manifesztuma. Ennek a „második valóságnak" a forrása, létének alapja önnön léte maga; nem a szubjektív psziché, hanem az intellektuális szimbólumok elvont szellemisége élteti. Önmagában megálló, önmagát tételező zárt struktúra. Bizonyos értelemben „ablaktalan" műalkotás, mivel esztétikai léte nem „külső" mozzanatokból direkt levezethető; mindazonáltal történetileg determinált, így interpretálható is. Míg az első típus a szélsőségesen érvényesülő „esztétikai formátlanság" pszichikai kifejezőerejére, a közvetlen átélhetőség katartikus hatására alapozza a befogadás folyamatát, addig a relatíve autonóm, zárt struktúrát teremtő másik típus az intellektuális-szimbolikus, azaz közvetett és áttételes befogadást igényli.

Bár a kornissi művészetben sohasem jelentkezik e két szélső pólus önmaga végletes és totális tisztaságában, és így az egymást kizáró feloldhatatlan ellentét érzete helyett egyfajta „átkötés", sajátos egymásba való rejtett átáramlás lehetősége is felmerül; mégis a kornissi művészet mélyrétegében a modern művészetnek ez a kérdése merül fel újra és újra, a válaszkeresés gyötrő vágyától hajtva. Ezért nincs megnyugvás, nincs holtpont Korniss művészetében. Ezért nem találjuk a már megoldott problémák ismétlését. Korniss művészi alkata és felelősségérzete újra és újra tovább hajtja őt – és így a szubjektív mozzanat éppen az esztétikai megjelenés, érzékletes alakká válás folyamán válik egyetemessé, a formában válik a modern korszak egyetemes művészi sorskérdésének átélésévé.

Ugyanakkor az is sajátossága ennek a „belső", immanens-esztétikai mozzanatnak, hogy az alkotói korszakok váltakozása, új művészi valóságok megfogalmazása, avagy az éles stílusfordulatok, melyek ebben az immanens-esztétikai problémarendszerben gyökereznek, mindig valamilyen „külső" élmény vagy esemény, „külső" történelmi-társadalmi változás nyomán következnek be Korniss művészetében. Pontosabban: még a kornissi művészet immanens-esztétikai szemlélésének ebben a mélyebb, mondhatni rejtett rétegében is szembe találjuk magunkat a „külső", nem immanens-esztétikai szféra „kihívásaival". S e kihívásokra Korniss művészete minden rétegében válaszolni látszik. Ez az az „eredendő valóságélmény", mely Korniss művészetét alapvetően meghatározza, átjárja az esztétikai önteremtés legbelsőbb mozzanatait is; mind a műalkotás „nyelvi" rétegeiben, mind az asszociációs jelentések szintjén, illetve a műben megfogalmazódó érzékletes-plasztikai valóság egészében.

A „belső", immanens-esztétikai mozzanat egy sajátos történelmi szituációban, sajátos társadalmi és kulturális kontextusban bontakozik ki, szoros összefüggésben Korniss egyéni életével, ideológiai, művészeti nézeteivel, azokkal az intellektuális problémákkal, melyek gyökerében meghatározzák a kornissi pálya alakulását. Korniss Bill, vagy akár Ad Reinhard formáit? Mi az, ami a végletesen letisztult, elemi viszonylatokat kutató jelrendszerekben mégis érzékletesen magyar? Erre a kérdésre csak akkor adhatunk választ, ha a műalkotás „belső", immanens-esztétikai szemlélete mellett a másik mozzanatot, azaz a „külső" történeti-kulturális meghatározottságok, a társadalmi kihívások, ideológiai tényezők egész rendszerét figyelembe vesszük. Ez utóbbi mind a „nyelvi" rétegek kommunikatív funkciójában, mind a mélyebb jelentésstruktúrák érzékszimbolizáló, értékprezentáló funkciójában jelen van. Ugyanis ez a sajátos történeti-kulturális-ideológiai beágyazottság korántsem pusztán a „leolvasható" jelek szintjén, a felszín „emblematikus" jeleinek szintjén vagy a tradicionális-konvencionális szimbólumok szintjén érvényesül és válik „leolvashatóvá"; hanem a megnevezhetetlen érzékletes képi „igazságok" szintjén: az arányok, formakapcsolódások, a „testiség", a „plaszticitás", „súlyosság", „áthatolhatatlanság", a ritmusképletek, a sajátos zenei asszociációk, képzeleti „továbbélések", vonatkoztatási pályák szintjén. Olyan „igazság-szférában", a plasztikai érzékenység és érzékletesség olyan („művészi-képzeleti") valóságában, melynek gyökerei a közép-kelet-európai kulturális és történelmi tradíció és kulturális szemlélet valóságába nyúlnak.

A kornissi egyéniség esztétikai önmegvalósítása konkrét történelmi-kulturális szituációban valósul meg, ezzel a „mentális környezettel" állandó kölcsönhatásban fejlődve. A Korniss-mű megvalósulása tehát szükségképpen ennek a történelmi-társadalmi-kulturális beágyazottságnak függvényében értelmezhető. A művész egyéniségének „belső", immanens-esztétikai kinyilatkoztatása ugyanakkor relatíve autonóm, az egyéniségről leszakadt, önmagában megálló és zárt, önmagát „abszolútként" és kizárólagosként felmutató műben ölt testet. Ez a konkrét „megvalósultság" a történeti-kulturális kontextus jegyeit viseli magán – akkor is, ha ezzel szemben, az adott viszonylatok meghaladásaként, képzeleti-esztétikai „felülmúlásaként" jön létre. A művészi alkotófolyamat szubjektív, immanens-esztétikai mozzanatai a művészi forma – történetileg meghatározott, s e meghatározottságon egyszersmind túlemelkedő, a relatív burkából az abszolút terébe törekvő – érzékletes különösségében válnak egyetemessé. Ez az egyetemesség a mű abszolút érvényének forrása.

A kornissi művészegyéniség által hordozott problematika – azaz a pszichikai önkifejezés „formátlansága" és a plasztikai forma mint „szimbólum" autonóm önmagába zártsága közötti feszültség – az „immanens-esztétikai" szemlélet mélyrétegében nem egy személyes-partikuláris, hanem egyetemes problematika, a XX. századi művészet egyetemes és egyik alapvető problémájának belső átélését jelenti. Ez a jelentés olyan képi jelrendszerben válik érzékletes-szemléletes „megvalósultsággá", mely alapvetően a húszas-harmincas évek közép-kelet-európai kulturális szituációjának történeti meghatározottságát viseli magán. Pontosabban, a XX. századi egyetemes művészet általános problematikájának sajátosan közép-kelet-európai problematikával való átjárása határozza meg. Ez a magyar művészetben különösen élesen veti fel a „hazai gyökerű", a magyar valóság – azaz: történelem, tradíció, kultúra, európaiságkép – szellemi rétegeit kifejezni képes modern művészi „nyelv" kérdését. Korniss a húszas-harmincas években elsősorban egyfajta népi-tradicionális-provinciá-

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 339-726
Korniss Dezső festő- és grafikusművész
NAPLÓ (VESZPRÉM)
1980 ÁPR 26

1021

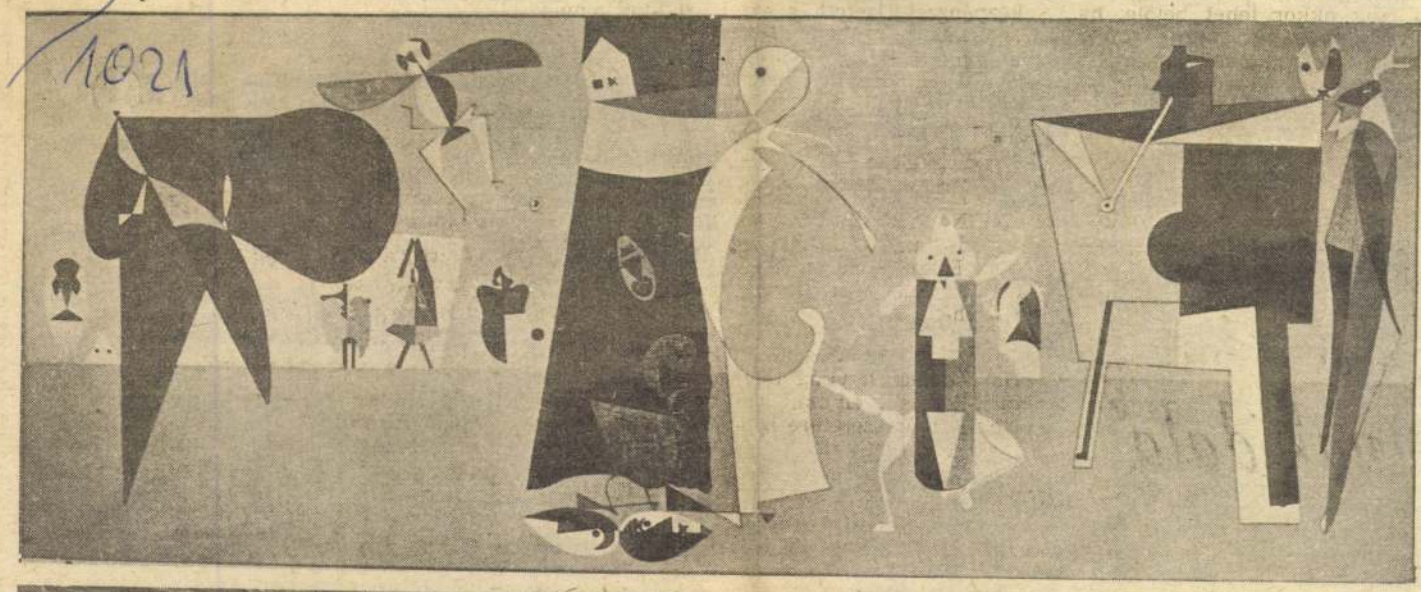

Tücsöklakodalom

Képek Korniss Dezső Nemzeti Galéria-beli kiállításáról:

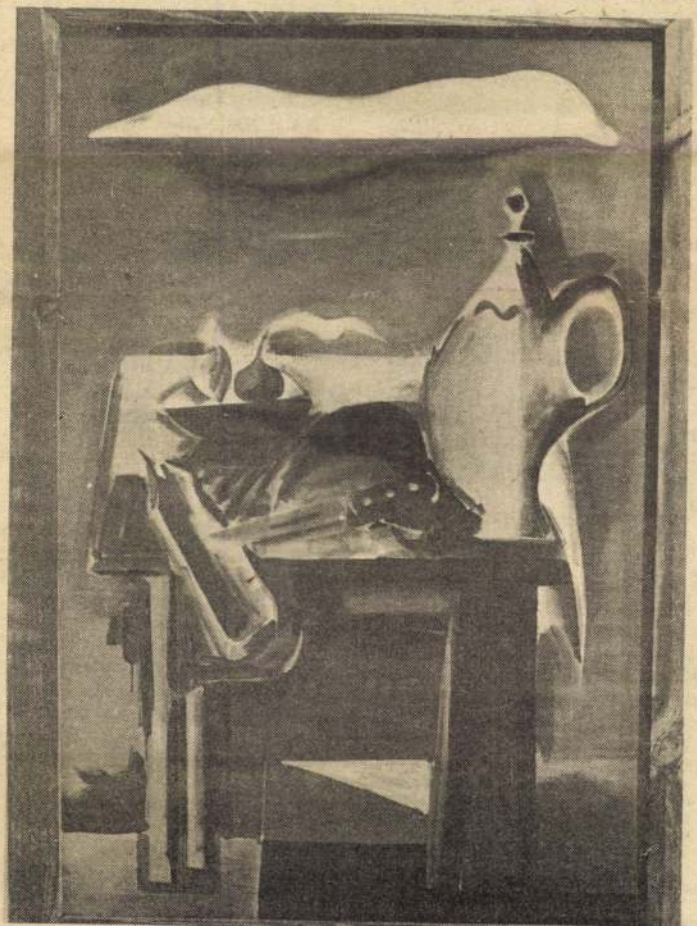

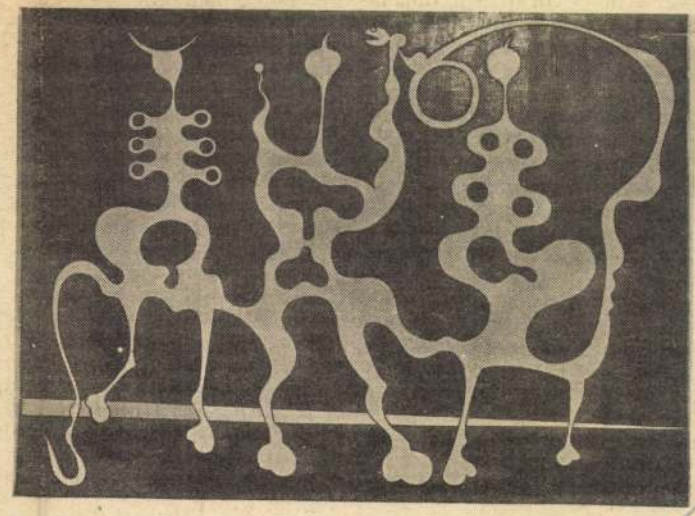

Laokoon

Manostori csendélet

Az irodalmi mellékletet szerkesztette: Horváthy György

ó bizottságokat.

1958 végére a szocialista konszolidáció a megyében is befejeződött. Ez a folyamat az 1958. november 16-i országgyűlési és tanácsválasztásokkal zárult le. Veszprém megyében 145 000 ember, te-

növelése a választásokban. Ez kétféle eszközzel történik meg. Az egyik a jelölési rendszer módosulásában, a másik pedig a szavazatok összeszámlálásának módjában jut kifejezésre.

A jelölési jog

Ez a törvény a jelölési jogot teljes egészében az állampolgárokra bízta. Jelölési joga csak az állampolgárok gyűléseinek van, ami a jelölőgyűléseken valósul meg. A községi tanácstag vonatkozásában ez azt jelenti, hogy egy választókerületben egy jelölőgyűlést hívnak össze. A jelölőgyűlésen dönthetnek abban, hogy ki vagy kik legyenek a jelöltek. A jelölőgyűléseken jelölteket ajánlhatnak a társadalmi szervek, a népfront, vagy bármely állampolgár. A népfront ajánlása és az egyes állampolgárok ajánlása felett egyformán szavazást kell elrendelni. A jelölőgyűlésen túl más választási szerveknek (például a választási elnökségeknek) csak törvényességi felügyeleti joguk van.

Új vonása a törvénynek, hogy nem a résztvevők felében állapítja meg a jelölési jogot, hanem az a jelölt, aki a résztvevők egyharmadának szavazatát megkapja. A kisebbség jelölési jogát demokratikusnak kell nyilvánítanunk. A választásnál azt döntik el, hogy ki legyen a mandátumot elnyerő személy, a jelölésnél azonban azt, hogy majd a választás napjára kire lehet szavazni. Aki nem jelölt, arra nem lehet érvényes szavazatot leadni. A jelölés tehát annak eldöntését jelenti, hogy kire lehet szavazni. Az új törvény tehát növeli az állampolgárok befolyását a jelölt személyének kiválasztásában, ezzel a területi érdekek erősítésének alátámasztására törekszik.

A törvény a választópolgárokat aktív szavazásra kívánja késztetni. Eddig ha egy választókerületben két jelölt volt, és ha az állampolgár nem húzott ki egyetlen jelöltet sem a szavazólapról, akkor a törvény szerint ezt úgy kellett tekinteni, mintha a szavazólapon az első helyen feltüntetett jelöltre adta volna szavazatát az állampolgár. Ilyen módon az első helyen jelölt személy jelentős előnnyel indult. Az új törvény szerint ha két jelölt van, és a szavazólapon mind a két jelöltet meghagyják, akkor érvénytelen a szavazat. Ennek az intézkedésnek a célja az állampolgárok akaratának növelése a képviselők és a tanácstagok személyének kiválasztásában. Ez ismét a területi érdekek erősítését célozza.

A területi érdekek képviselete a megyei tanácsoknál a közvetett választás megteremtésében is kifejezésre jut. A megyei tanácstagok közvetett választását is az 1970. évi III. törvény írta elő. A rendelkezés lényege az, hogy a megyei tanácstagokat nem közvetlenül az állampolgárok választják, hanem a községi, városi tanácsok. A jelölési jog a közvetett választások esetén is ugyanúgy alakul, mint a közvetlen választások alkalmával. Tehát a Hazafias Népfrontnak is van javaslattételi joga a jelöltre, de bármely községi vagy városi tanácstag is ajánlhat jelöltet a tanácsülésen. A jelölés kérdésében a tanács testüle-

a tanárok és tanulók

te dönt, egyharma többséggel. A szav így felkerült jelöltek ban a tanácstagok kos szavazással v meg. A rendelkezésr célja, hogy a megyei nál is erősödjék a elv. A megyei taná

Általános, közvetlen, titkos

A törvény időben szétválasztotta az országgyűlési képviselői választásokat és a tanácstagi választásokat. A választások együttes megtartására Magyarországon először 1958-ban került sor. Az új törvény e rendelkezését az a cél vezette, hogy a két választást elkülöníthetőbb tartalommal kell megtartani. E rendelkezés azonban az 1975. évi I. törvény intézkedése révén módosult, így az 1980. évi általános választásokat az országgyűlési képviselők és a tanácstagok esetében ismét egyidőben kell megtartani. Az országos és a helyi érdekek ugyanis egymástól nem választhatók el, a választás célja is egységes és ez a képviselet tartalmában is kifejezésre juthat az egyidőben tartott választásokkal.

Az 1973. évi tanácstagi választásokat és az 1980. évi országgyűlési képviselői választásokat követően tehát 1980. június 8-án országgyűlési képviselőket és tanácstagokat egyaránt választunk. A felszabadulás utáni választási rendszer demokratizmusa fejeződik ki most is a választási alapelvekben. E négy nagy elv: a választójog általánossága, egyenlősége, közvetlensége és titkossága. A választójog általánossága alatt azt értjük, hogy a választások során a természetes kizáró okokon túlmenően minden nagykorú állampolgárnak szavazati jogot kell adni. Nem érvényesül tehát semmiféle választási cenzus. A választójog egyenlősége azt a követelményt jelenti, hogy mindenkinek azonos értékű szavazati joga van. Ennek elsődleges biztosítéka az, hogy minden állampolgárnak egyetlen szavazati joga van, tehát kettős, vagy többes szavazattal senki sem rendelkezik. A választójog közvetlensége alatt azt értjük, hogy a választások során az állampolgárok közvetlen a jelöltekre adhatják le szavazataikat. Ennek teljessége alól a már említett megyei tanácstagválasztás jelent részbeni kivételt. A negyedik választási alapelv a titkosság. Ez azt jelenti, hogy az állampolgárok titkosan adhatják le szavazataikat. Ehhez a választások tisztasága érdekében van szükség.

A Hazafias Népfront választási felhívása a közvélemény előtt ismert. A párt XII. kongresszusa által sokoldalúan és reálisan elemzett helyzetben, politikai légkörben készülünk a június 8-i választásokra. Ekkor 13 országgyűlési képviselőt és összesen 2848 városi, nagyközségi és községi tanácstagot választunk a megyében. Ők lesznek a kifejezői a mai szocialista tartalmú képviseleti rendszernek, egy-egy település, a megye érdekei állami testületekben történő kifejezésre juttatásával.

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső
festő- és grafikusművész

PEST MEGYEI HÍRLAP

1980 ÁPR 27

Laokoon 1021

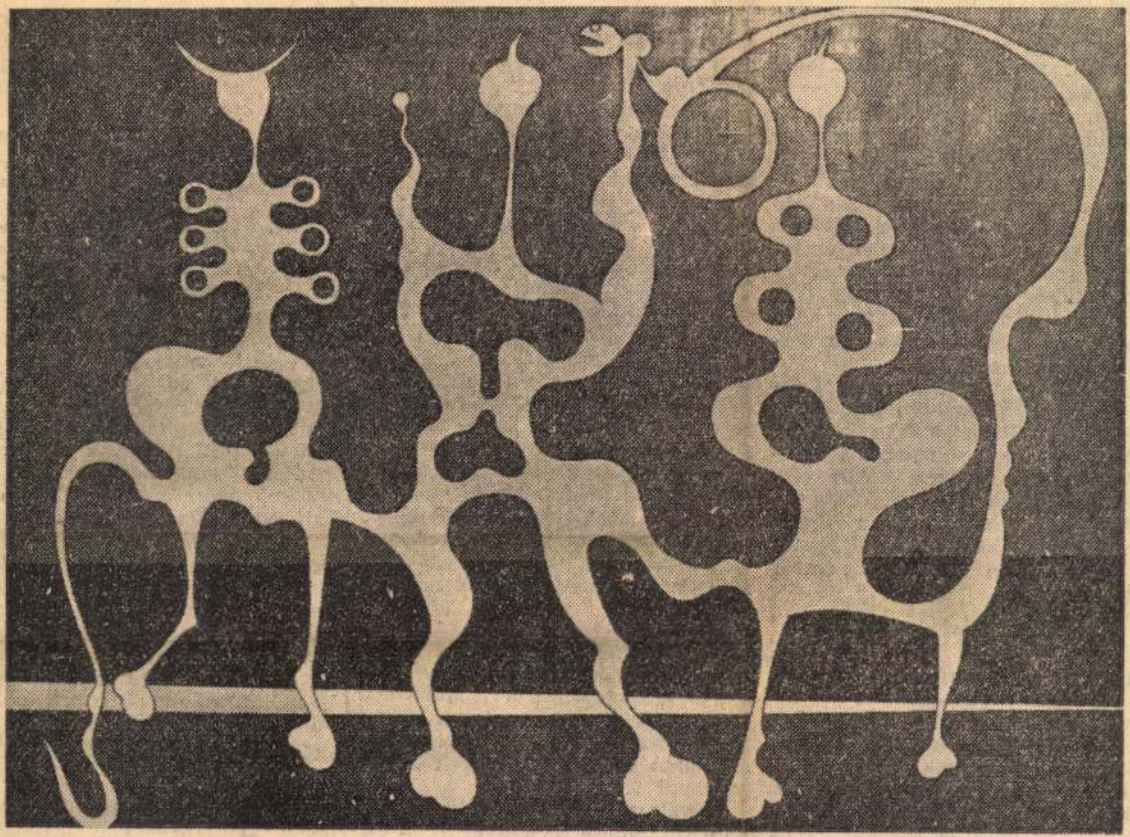

Korniss Dezső festménye

ragadtatva az EPGÉP-től, amikor Arkovits Györggyel, a veszprémi gyár meó-vezetőjével, *Máté Tiborral*, a vevőszolgálati csoport vezetőjével és a beszélgetéshez később csatlakozó *Buzás József* kereskedelmi osztályvezetővel arra kerestük a választ, hogyan látják ők a helyzetet?

Mielőtt azonban elmerültünk volna a részletekben, elmondták — s ezt egy percig sem szándékozom kétségbe vonni —, hogy az ominózus 20 köbméteres betonkeverő-telep alapját jelentő 15 köbméteres változatból az elmúlt tíz év során 320 darabot készítettek, s ezek kielégítően működnek is. Igen ám, de ez a tény az egyébként tehát megbízható minőség mellett még egy dolgot bizonyít: nevezetesen azt, hogy a továbbfejlesztés során mindenképpen valami hiba történt.

A teljesítmény növelését azzal érték el az ÉPGÉP konstruktőrei, hogy jelentősen csökkentették a keverési időt, mégpedig a vízadagolás automatizálásával. A vízvezetékbe épített turbinás áramlásmérő és az adagolásvezérlő elektronika pontosan kiméri a szükséges mennyiséget, tehát minderre a kezelőnek nem is kell figyelnie.

Nem bírta a strapát!

Az ötlet nagyszerű — a kivitelezés egyszerű — gondolnánk —, hiszen a berendezést egy hazai vállalat, az *MMG Automatika Művek* gyártja. Az ám, csak éppen nem szállítja! — legalábbis akkorra, mikorra a veszprémiek szerették volna. Csak múlt év végére igazolták vissza a rendelést, mi viszont már tudjuk, hogy az egész berendezés a májusi BNV-n készen volt — külföldi áramlásmérővel. Az osztnek, *vagy csak hetven*

És végül is ez a: meddig terjedhetnek a Meg kell elégednie e működő berendezésse ahogy teljesített szolgál ragaszkodjon *teljes* eg zetett vételár *teljes* e Egy percig sem lehet l csak az utóbbira szav gyen szó akár egy be lepről, akár tíz deka p bármi másról.

Adunk is, kapunk is

Ellenkező esetben — elfogadván a félig végzett munkát, a pontatlanságot, a kifogások-kibúvók gyűjteményét — további gondokkal terheljük gazdasági életünket, amelyben sajnos így is túl sokan érintettek hasonló vitában — mégpedig olyan *adok is, kapok is* alapon.

Nézzük csak a jelen történetünk szenvedő alanyát, a PÁÉV-et. Vajon hány „boldog" lakástulajdonos tudna órákon át mesélni a határidőcsúszásokról, az újba költözés örömét megkeserítő hibahalmazról, a garanciális javítások körülötti hercehurcáról?

De az ÉPGÉP sem csak a „dölyfös eladó" szerepét ismeri: egy másik keverőtelepéhez a *Metripond Mérleggyártól* szerezte be a vezérlőberendezést — ami az istennek sem akar ipari körülmények között működni...

Szóval így kerek a világ, mondhatnánk, adunk is, kapunk is — de ha gondjaink okait kutatjuk, nem muszáj mindig arra a csúnya világpiacra mutogatni!

WEYER BÉLA

kérdés, hogy a nő megfelel-e egyik másik munkakör ellátására, hane az, hogy az ottani munkaeszközö feltételek *megfelelnek-e a nő fiz kumának*. Ámde a technikai hal dás, az ipar fejlődése s a lezajlo szerkezeti változások olyan fo lalkozásokat, munkaköröket hozta létre, amelyek tömegesen alkalm sak a nők foglalkoztatására. Még a kvalifikált, fizikailag nem nehé inkább szellemieket igénylő szal munkák egész sora nélkülözi a n ket! Kedvezőbb a kép néhány f nommechanikai, műszerészi, val mint híradástechnikai munkakörbe ahol arányuk eléri, illetve megh ladja a 20 százalékot. Ezeket a sz mokat vizsgálva úgy tűnik, ha la san is, de előbbre jutottunk. Csak hogy a szakmunkásnők túlnyom többsége továbbra is a hagyományo *női szakmákba* tömörül.

— Mit mutatnak a szakmunkáskép zés számai?

— Hasonló gondokat. Jelenleg ab ból a 22 ipari szakmacsoportb amelyben nőket is képeznek, t vehető elsőrendűen számításb ezekben tömörül a szakmunkástanu nők 95 **százaléka. Míg a nehézipa**

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső

NÉPÚJSÁG (HEVES)
festő- és grafikusművész
1980 ÁPR 27

1021

KORNISS DEZSŐ

Tücsök lakodalom

ket a debreceni KLTE kutatócsoportja örökítette meg.

Az emlékezők tanúsága szerint a hajdúsági nép képzeletét legingább a boszorkány alakja ragadta meg. Létezésében mindenütt hittek, csupán mesterségének megtanulhatóságát vonták néhol kétségbe, s úgy vélték, hogy azt csakis örökölni lehet. Az adatközlők szerint a *boszorkányok általában nők*, főként idősebb asszonyok, de itt-ott férfi is akad köztük. Kabán és Balmazújvároson úgy vélték, hogy *minden bába boszorkány;* a hajdúnánásiak úgy tapasztalták, hogy a bábák csak segédkeznek a boszorkányoknak, de hasonló hatalommal van-

is. Azt tartották róla, hogy foggal született gyerekből lesz. De táltos lesz az is, aki tizenegy ujjal születik. A táltosok sovány, szikkadt emberek, szúrós szemű férfiak voltak, úgy hitték, hogy az egészséges gyereket nyomorékra cserélik ki. Az utolsó hortobágyi képviselőjük *Tátos Nagy János* volt a század elején. Közülük a legnagyobb hírre mégis az eredetileg *Harsányi Pista* névre hallgató Pézsó Pista tett szert. Foggal született, elhagyatott, nagyszakállú, szőke, alacsony kis öregember volt, aki mindig ásóval járt, és hol itt, hol ott ásott a határban, mivel pénzt keresett. Azt is beszélték, hogy Attila sírját keresi. A tiszafüredi halomban

A garab
szóló hied
egykor nag
tek, eltűnő
mese valam
hogy sárká
hart támasz
ként haszná
kedőket ille

A termész
közül a lidé
a legismertebb. Azt mond
ják, hogy tojásból kikelt
tyúk. Van, ahol a fekete
csirkét nevezik lidércnek.
Másutt a boszorkányhoz hasonlítják, aki a lidércnyomást okozza.

Tiszaörsön szőrös állatként emlegették *a markolábot*, amelyet annak idején szintén gyerekijesztőnek használtak; ma már nem ismeri

szenvedélyes polémiát kavart, hogy Dsida kiszorult a Hét évszázad magyar versei legutóbbi gyűjteményéből.

A kötet ismételten meggyőz arról, hogy Dsida Jenő életműve a magyar költészet vitathatatlan értékei közé tartozik, neve nem maradhat ki egyetlen teljességre törekvő versantológiából és irodalomtörténeti

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ

1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső

DOLGOZÓK LAPJA

Képző- és Iparművész

1980 ÁPR 27

1021

Korniss Dezső: Tücsöklakodalom

fejlettebbek a maguk megszerzett tapasztalatanyagát hasznosítva, sokkal előbbre tartanának, mint azok, akik kevesebb ismeretanyagot tudhatnak a közös kalapba beletenni.

Az emberiség tapasztalatanyagának, tudásának minden társadalomban természetes átörökítője az iskola. Ma már az iskola egyet jelent a

társadalmi cel
társadalom te
sével valósítha
ezért fontos a
kongresszuson
elvtárs mondo
művelődés ügy
kultúra, a mű
sainak belügy
egész társadalom közös ügye, gazdasági feladataink megoldásának forrása.

midon, Görgey tábornok hadosztályai a harctérre nem érkezhettek, s jóformán csak

i múzeumaiból

gek mindennapjai

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss Dezső

NÓGRÁD

1980 ÁPR 27

festő- és grafikusművész

1021

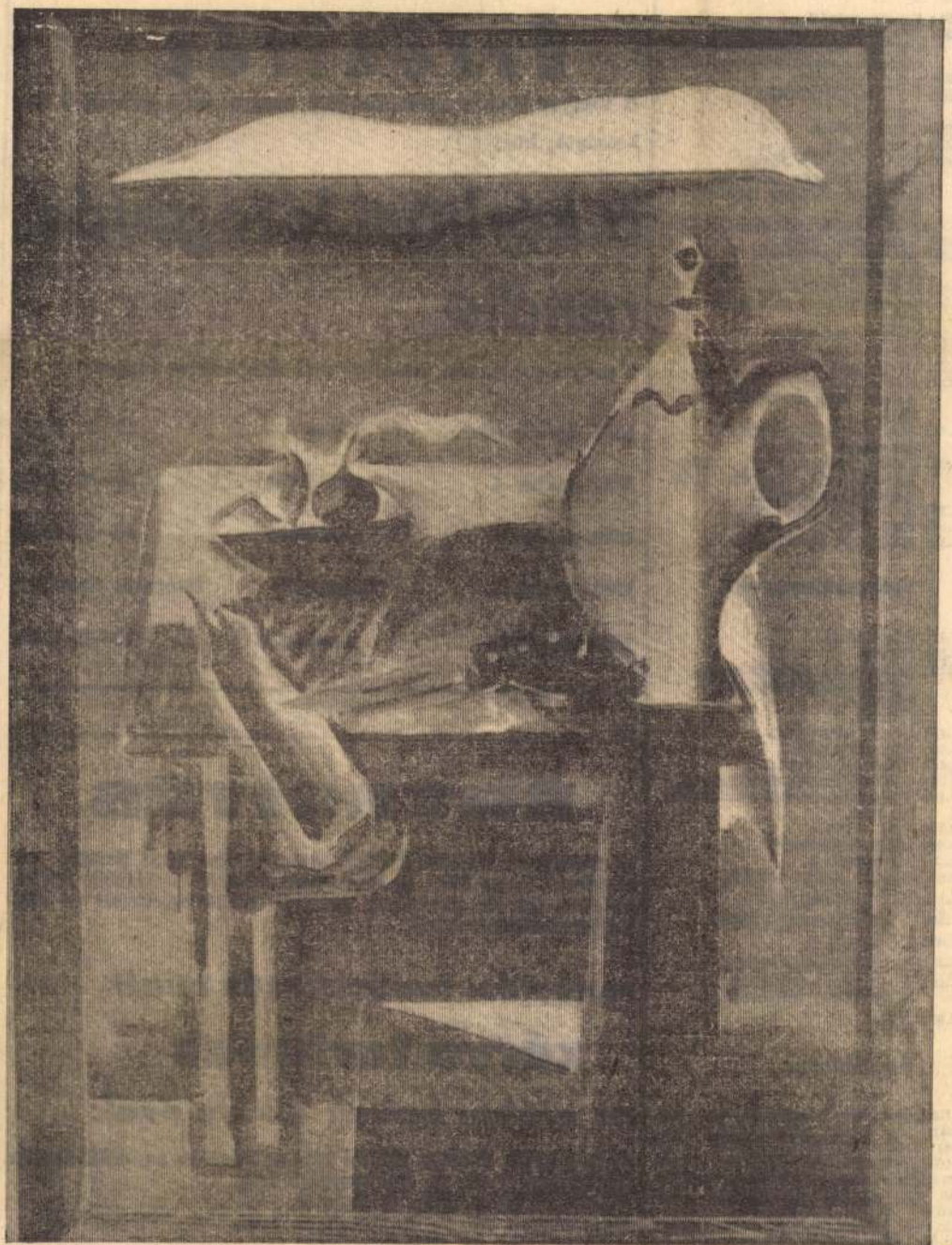

Korniss Dezső: Monostori csendélet.

PETŐFI RÁDIÓ:

8.05: Fúvósesztrád.
8.33: Elisabeth Schwarzkopf, Pataky Kálmán és Robert Merrill operettfelvételeiből.
9.00: Slágermúzeum.
9.50: Gyermeksétáltató. Jegyzet.
10.00: Zenedélelőtt.
11.55: Pillanatkép.
12.00: Kozák Gábor József népi zenekara játszik, Reményi Sándor nótákat énekel.
12.33: Kis magyar néprajz.
12.38: Tánczenei koktél.
13.25: Az élet harmadik korszaka.
14.00: Kettőtől ötig...
17.00: Emberkék — a küszöb előtt.
17.30: Ötödik sebesség.
18.33: Zeneközelben.
19.25: Pódiumparádé.
20.10: Zentai Anna és Kishegyi Árpád operettkettősöket énekel.
20.33: Hiedelemvilág Magyarországon.
21.03: Jónás Mátyás népi zenekara játszik, Kemény Klió népdalokat énekel.
21.30: A tegnap slágereiből.
22.00: Egy óra dzsessz.
23.15: Miljutyin operettjeiből.

BESZTERCEBÁNYA:

15.45: Iskolatévé.
16.05: Hírek.
16.10: Szocialista társadalmunk fejlődésének időszerű kérdései. 9. rész.
16.40: Orosz társalgás.
17.10: Kaleidoszkóp.
17.40: Katonák műsora.
18.35: Tűzrendészeti tájékoztató.
18.40: Tudományos kommunizmus. 10. rész.
19.10: Esti mese.
19.20: Időjárásjelentés.
19.30: Tv-híradó 1.
20.00: Bikov: Senki földjén.
21.15: A szabadság útja.
21.40: A szocializmus világa.
22.05: Tv-híradó 2.
22.35: A rendőrség nyomoz.
22.40: A sokolovi politikai dalfesztivál műsorából.
23.05: Hírek.

MOZIMŰSOR:

Salgótarjáni November 7.: délután fél 4-től: Harcmodor. I—II. (14) Színes magyar film. Este 7-től: Kabaré. (16) Színes, zenés amerikai film. — **Kohász:** Meghívás egy gyilkos vacsorára. (14) Színes angol bűnügyi filmvígjáték. — **Hotel Salgó:** Fehér telefonok. (18) Olasz filmvígjáték. — **Ifjúsági-művelődési ház:** Tecumseh. NDK kalandfilm. — **Balassagyarmati Madách:** háromnegyed

Értesítés

A megyei kórház-rendelőintézet igazgatósága értesíti a lakosságot, hogy

a kórházi látogatás rendje

a május 1-i ünnep miatt az alábbiak szerint alakul:

1980. április 30.	**(szerda)**	**16—17 óráig**
1980. május 1.	**(csütörtök)**	**16—17 óráig**
1980. május 2.	**(péntek)**	**16—17 óráig**
1980. május 3.	**(szombat)**	**látogatás nem lesz**
1980. május 4.	**(vasárnap)**	**16—17 óráig**

ÉRTESÍTÉS

A Pásztó és Vidéke ÁFÉSZ igazgatósága közli tisztelt vásárlóival, hogy 1980. április 28-án délután a pásztói, április 29-én a sziráki körzetben üzemelő kiskereskedelmi és vendéglátóipari egységek

termelési tanácskozás miatt

zárva tartanak

az alábbi boltok kivételével:

április 28-án délután nyitva lesz a: Pásztón az ÁBC-áruház, Jobbágyin a 48. sz. önkiszolgáló bolt.
április 29-én: délután is üzemel
Palotáson a 33. sz. önkiszolgáló bolt.
Kállón a 99. sz. élelmiszerbolt.
Bujákon a 83. sz. élelmiszerbolt.
Vanyarcon a 106-os élelmiszerbolt.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR ANONIMUS
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Dezső Korniss
1980 MÁJ 5
BUDAPESTER RUNDSCHAU
1021

BR stellt vor

DEZSŐ KORNISS

Dezső Korniss wurde von den eben Amtierenden des Portefeuilles Kultur nicht gerade verwöhnt. Mal maß man ihn von dieser, mal von jener Seite mit widerwilligen Blicken, und zwar auch auf der Basis einander diametral entgegengesetzter ideologischer und ästhetischer Grundsätze. So war auch die Zahl seiner selbstständigen Ausstellungen nicht groß.

Um so erfreulicher ist die Tatsache, daß der 72jährige Künstler, der sich im vollen Besitz seiner Schaffenskraft befindet, nun in der Budapester Nationalgalerie mit einer auf seinen ganzen künstlerischen Weg zurückblickenden Ausstellung sein großes Lebenswerk vorstellt. Mehr als 400 Werke dokumentieren, was dieser ruhelose, doch auf seinem Weg stets konsequent vorwärtsschreitende Meister der ungarischen bildenden Kunst geschenkt hat.

Die Kunstgeschichte reihte ihn unter die Vertreter des in den Volkstraditionen wurzelnden ungarischen Surrealismus ein, doch sind natürlich all diese Kategorisierungen relativ. Außerdem bezog sich diese Kategorisierung besonders auf sein Schaffen vor der Befreiung. Später, vor allem in den fünfziger Jahren, nannte besser etikettierte man ihn auf Grund seiner Kalligraphien mit Vorliebe als einen Meister der nonfigurativen Darstellungsweise.

Jedenfalls wurde seine gesamte Kunst und eigentlich auch sein heutiges Schaffen durch Szentendre und durch den kongenialen Freund und Mitarbeiter *Lajos Vajda* determiniert. Szentendre, die Kleinstadt nahe der Hauptstadt, mit ihren Sehenswürdigkeiten, der herrlichen Umgebung, doch auch mit ihrem gesellschaftlichen Milieu besitzt nach wie vor eine Kunst und Künstler formende, bestimmende Kraft. Die Donau, die Insel von Szentendre, die mediterranen Zauber ausströmende Hügellandschaft, die herrlichen Reliquien der Barockzeit und des serbokroatischen Kulturkreises sowie die einander inspirierenden Künstler fesselten Dezső Korniss, wie auch zahlreiche andere Meister, an Szentendre.

Gemeinsam mit Lajos Vajda führte er in den dreißiger Jahren im Städtchen und in der Umgebung eine systematische Sammeltätigkeit durch. Sie studierten und notierten nicht nur die Motive der Volkskunst, beschränkten sich auch nicht auf das Ungarische, sondern sammelten und fügten alles in ihr Werk ein, was die dortige ungarisch-slawisch-deutsche Gemeinschaft an Ornamentik, Baukunst, Formenvielfalt der Gebrauchsgegenstände hervorgebracht hatte.

Nach der Befreiung formulierte Dezső Korniss — bereits als Vertreter der sogenannten Europäischen Schule — als ein weiteres künstlerisches Kredo, die eigentlich schon gemeinsam mit Lajos Vajda konzipierten Grundsätze wie folgt: „Würde man mich fragen, was ich bezwecke, was diese Kunst bezweckt, müßte ich mit dem Namen zweier Giganten antworten: mit den Namen von Bartók und Picasso. Der eine verwirklicht in der Musik, der andere in der Malerei die Einheit des Volkstümlichen, des Humanen und des Europäischen. Ich sehe auch bei einigen jungen Vertretern der modernen ungarischen Malerei Ansätze für dieses Bestreben, das auch das meine ist. Diese Kunst möchte die tiefste Wirklichkeit darstellen, das Leben, mit seinen Schönheiten und auch mit seinen Infernos."

Korniss greift übrigens nach Perioden zahlreicher Experimente, die großartige künstlerische Lösungen aber auch weniger geglückte Versuche hervorbrachten, wieder auf den Motivschatz der Volkskunst zurück. Die Ornamente der Hirtenmäntel formt er mit unvergleichlichem Einfühlungsvermögen zu so etwas wie Figuren. Doch seine geometrischen, abstrakten Kompositionen — so genannt im Katalog der Ausstellung — beweisen ebenfalls, wie treffend die Charakterisierung des Korniss-Kenners und Kunstkritikers Lajos Németh ist: „Korniss integrierte in seiner Kunst zahlreiche Neuerungen sowie universelle Werte der modernen Malerei, doch seine Kunst konnte nur hier, auf dem Boden der ungarischen nationalen Kultur geboren werden. Nicht durch äußerliche Mittel, sondern kraft des Geistes, kraft der Art und Weise seiner Bildschöpfungen bereichert er die ungarische bildende Kunst."

J. N.

Betyaren

Ungarisch-bundesdeutsches Gemeinschaftsunternehmen Sicontact

Erweiterung des Tätigkeitsfel

Daß noch weitere Reserven zum Ausbau des Ost—West-Handels vorhanden sind, bestätigte *Dr. Paul Dax*, Vorsitzender des Aufsichtsrates von Siemens, Österreich, Mitglied des Vorstandes von Siemens AG, der an der Spitze einer in Ungarn weilende Siemens-Delegation anläßlich der Erweiterung des Tätigkeitsfeldes des ungarisch—bundesdeutschen Gemeinschaftsunternehmens Sicontact GmbH im neu eingeweihten Budapester Sitz der Organisation am 23. April 1980 eine Pressekonferenz hielt.

Dr. Dax sprach u.a. darüber, daß Siemens, die fünftgrößte elektrotechnische Firma der Welt, mit einer Belegschaft von 322 500 Personen und einem Gesamtumsatz von jährlich 29 Milliarden DM — wovon mehr als die Hälfte jenseits der Landesgrenzen abgesetz wird — seit etlichen Jahren in Kontakt mit Ungarn steht. Der Wirkungsbereich von Siemens erstreckt sich auf Bauelemente, Daten- und Informationssysteme, Energie-, Fernschreib- und Signal-, Installations-, Nachrichten- sowie medizinische Technik. Das von Intercooperation (Budapest und Siemens/München) gegründete ungarisch—bundesdeutsche Gemeinschaftsunternehmen Sicontact GmbH besteht seit 1974. Das Profil Elektrotechnik wird nun aufgrund eines am 19. März 1980 unterzeichneten Vertrages auf die Fertigung von elektronischen Bauelementen erstreckt. Gleichzeitig treten als weitere Gesellschafter die ungarischen Firmen Elektromodul, Handelsunternehmen für Elektrotechnische Bauelemente, und Remix, das Unternehmen für Radiotechnik, der GmbH Sicontact bei. Die ungarischen Parteien halten gemeinsam 51% und Siemens 49% des Gesellschaftskapitals.

Industrie, Verkehr, Verwaltung und Wissenschaft, Elektronik, Computertechnik und Miniatürisierung sind ohne Bauelemente unvorstellbar. Es liegt im gegenseitigen Interesse, ihre Herstellung zu fördern. Sicontact ist bestrebt, die wirtschaftliche Basis zu verstär-

ken, die I
zu gestalte
zum neue
Technologi
Transfer,
zen und
hen. Der
Szombathely verpflichtet sich hingegen zur Herstellung von jährlich 36 Millionen modernster Kondensatoren. Mit der Lieferung der ersten Serie rechnet man im Herbst 1981. Ein Teil dieser in Ungarn in breitem Kreis angewandten elektronischen Bauelemente ist bis jetzt importiert worden: demzufolge bewirkt die Fertigung auch eine Deviseneinsparung. Ein bestimmter Prozentsatz der Produkte wird über das Verkaufsnetz von Siemens in nicht-sozialistischen Ländern abgesetzt.

Sicontact kann gleichermaßen als Modell zu ähnlichen Initiativen dienen. Die Aktivitäten können sich — wie auf der Pressekonferenz betont wurde — zukünftig auf Schichtkondensatoren, auf Signaltechnik und so weiter erstrecken. Will man wettbewerbsfähig bleiben, muß man mit der fast unfaßbar schnellen Entwicklung gerade in dieser Sphäre Schritt halten. Sowohl die ungarischen als auch die bundesdeutschen Interessenten müssen eine solche Evolution in die Wege leiten, um ein permanent marktgerechtes Angebot offerieren zu

delsunternehmen Mogürt liefert dem neuesten Vertrag gemäß im Jahre 1981 1100 Ikarus-Autobusse in die DDR. Gleichzeitig importiert das ungarische Unternehmen aus der DDR 2360 Kleinlaster des Typs Barkas, 3400 LKW des Typs W-50, 14 000 Personenwagen „Wartburg" sowie Kraftfahrzeugersatzteile im Werte von 23 Millionen Rubel. Die Videoton AG exportiert 10 000 Autoradios in die DDR. Das Außenhandelsunternehmen Pannónia importiert zum Zwecke der inländischen Sortimentserweiterung aus der DDR 4550 Motorräder.

★

Zur Modernisierung der Personenbeförderung im Süden der ungarischen Tiefebene kaufte MÁV (Ungarische Staatseisenbahnen) unter Mitwirkung des Außenhandelsunternehmens NIKEX aus der Tschechoslowakei Diesel-Motorzüge, die noch dieses Jahr geliefert werden.

★

Vor kurzem hat das Unternehmen Gépexport in Griechenland einen Vertrag im Werte von mehr als 70 000 Dollar unterzeichnet. Gemäß der Vereinbarung exportiert das Unternehmen auf die Bestellung der griechischen Firma Epirus Foundry eine Präzisionsgießerei mit einer jährlichen Kapazität von 200 Tonnen. In der Gießerei werden für die Maschinenindustrie Präzisionsgüsse mit hoher Oberflächenfeinheit hergestellt. Die Pläne wurden von den Ingenieuren des Unternehmens UVATERV angefertigt. Das ungarische Unternehmen wird seiner Lieferungspflicht noch dieses Jahr nachkommen.

---

tere Komponenten des gesellschaftlichen Realeinkommens (Steuern, Gebühren) aus den Produzentenpreisen herausnehmen und in die Sphäre des Umsatzes verlagern. Bei einem einheitlichen Kurs können einfacher als bisher die Aufwendungen, die Wirtschaftlichkeit auf volkswirtschaftlicher Ebene und auf der Ebene der Unternehmen gemessen werden. Damit können wirt-

SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-748, 340-726

Kornisz Dezső,
festő- és grafikusművész

VAS NÉPE

1980 MÁJ 17.

1021

Kornisz Dezső: Tücsök lakodalom.

Ovoda, iskola, könyvtár, kultúrotthon és orvosi rendelő van a műemlék-kastélyban. Felújítás 4 millió forintot igényelne.

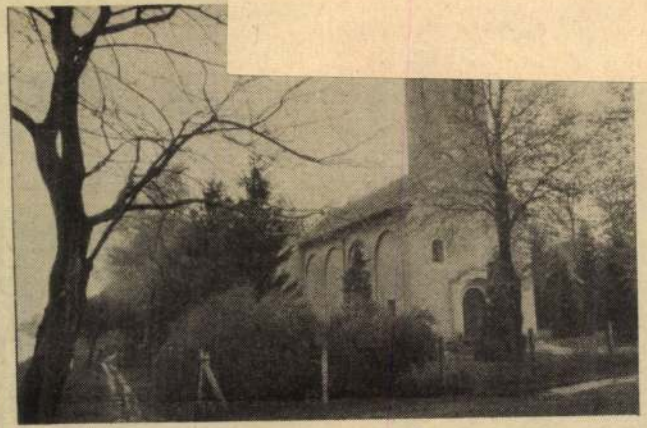

A felszabadulás utáni években építették a surányiak templomukat, hogy ne kelljen átjárniok Salköveskútra.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
Dezső Korniss
1980 MÁJ 5'
BUDAPESTER RUNDSCHAU

1021

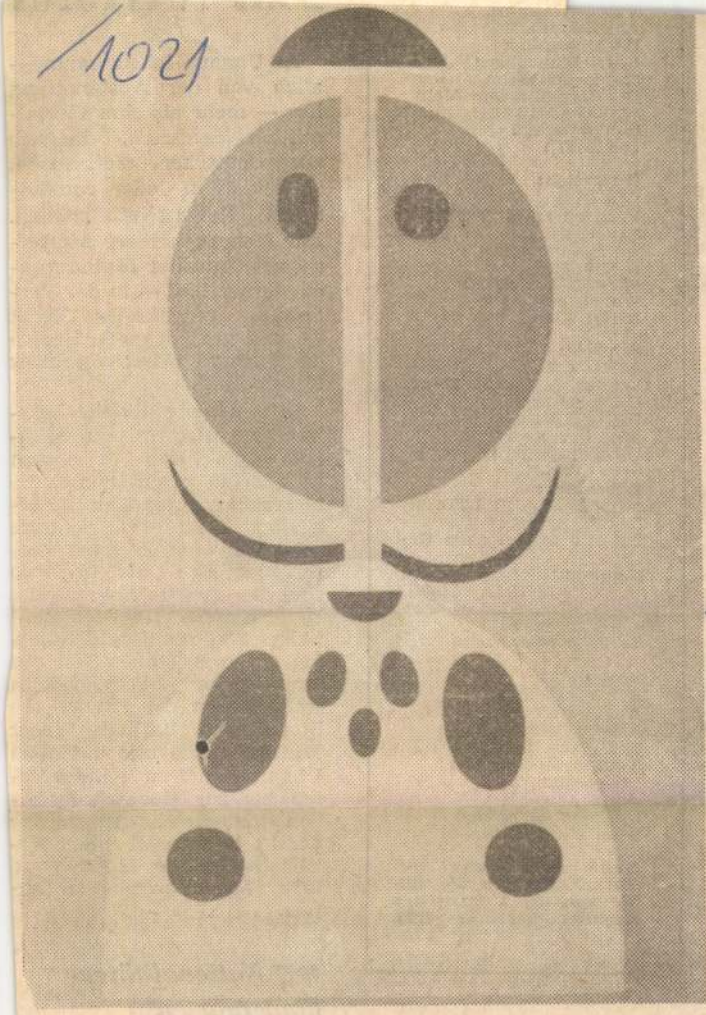

In dieser Nummer informieren wir unsere Leser über eine retrospektive Ausstellung des Malers Dezső Korniss in der Budapester Nationalgalerie (s. ÁSZ. 10). Bild oben: Miska

VERLA
Ackerst
D-4 Düs
Harry M
3394 Lan
D-6 Fra
W. E. S
Follerst
D-5 Köl

Österrei
GLOBU
Vertriet
Zeitschr
Höchstä
A-1200 V
MORAV
Wollzeil
A-1011 V

Schweiz:
AZED AG
Dornacher Straße 50—62
CH-4000 Basel
PINKUS ET CO
Froschaugasse 7
CH-8001 Zürich 1

Dänemark:
MUNKSGAARD LTD.
Norregade 6
DK-1165 Kopenhagen K.

Finnland:
RAUTATIEKIRJAKAUPPA OY
Kolvuvaarankuja 2
SF-02670 Hämevaara

Schweden:
ET WIRKSELL
ALMQUIST
Subcription Agency
26 Gamla Brogatan
S-101 20 Stockholm 1
WENNERGREN-WILLIAMS AB
Nordenflychtsvägen 70
S-104 25 Stockholm 20

Wenn nicht extra vermerkt, stammen die Bilder von der Ungarischen Nachrichtenagentur MTI.

HU ISSN 0007-2893

gung zur Erhaltung ihrer Nationalität.

Seit Anfang dieses Jahrhunderts wird in ihren Schulen neben ihren in vielen Mundarten erhaltenen Muttersprache Ungarisch unterrichtet. Nach 1945 änderte sich das, eine Zeitlang entschieden sich die meisten für die zweite Sprache, das Ungarische. In unseren heutigen Nationalitätenschulen, die ein organischer Teil des ungarischen Schulsystems sind, lernen die Kinder die literarische Variante ihrer Muttersprache und natürlich Ungarisch. Vom Kindergarten bis zur Hochschule haben immer mehr Angehörige der in Ungarn lebenden Nationalitäten die Möglichkeit, ihre Muttersprache zu lernen.

187 Nationalitätenkindergärten

In den vergangenen Jah
ren wurde das Unterrichts
netz für unsere Nationalitä

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726
1980 MÁJ 5

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Dezső Korniss

1921

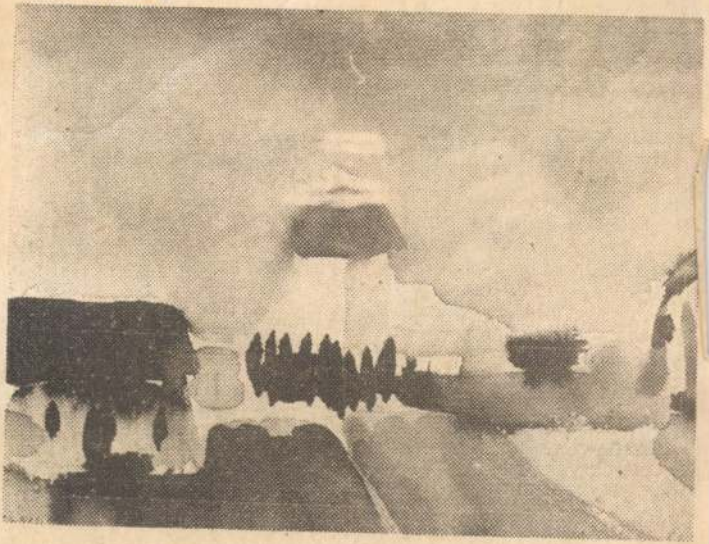

Dezső Korniss: Holländische Landschaft

Gitarre und Flöte

An der Spitze des K
zertprogrammes, das
Witoszynski (Gitarre)
Gottfried Hechtl (Flöte)
Budapester Österreichisc
Kulturinstitut vortrug
stand J. S. Bach mit sei
Sonate in C-Dur für Fl
und Basso Continuo (BV
1033). Dann kam ein Spru
in das 20. Jahrhunde
Erich Markchls Stück f
Gitarre aus dem Jahre 1973.
Der Ungar Ferenc Farkas
war mit seiner Ekloge und
Burattinata für Flöte und
Gitarre vertreten; vor der
Pause hörten wir noch Vier
Miniatüren von Heinrich
Gattenmeyer. Nach der Pau-
se kehrten wir in frühere
Zeiten der Musikgeschichte
zurück. Ein Flötensolo von
Marin Marais (1656—1728)
unter dem Titel Les Folies
d'Espagne und die Große So-
nate Op. 25 für Gitarre und

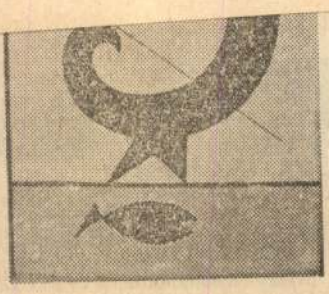

Dezső Korniss:
Hoffnungsloser Kampf

MK SAJTOFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dénes Kotnigs

1980 MÁJ 5

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1021

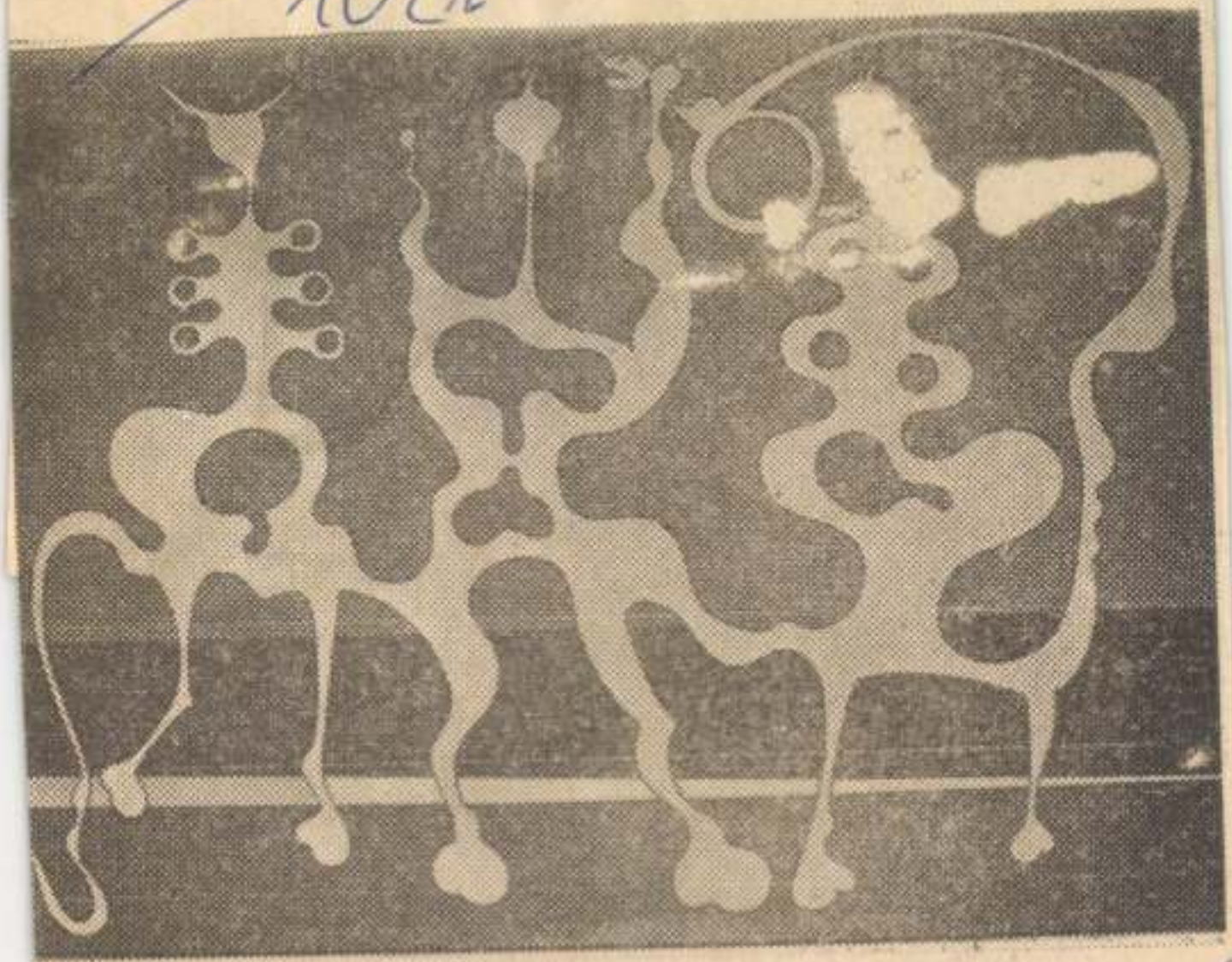

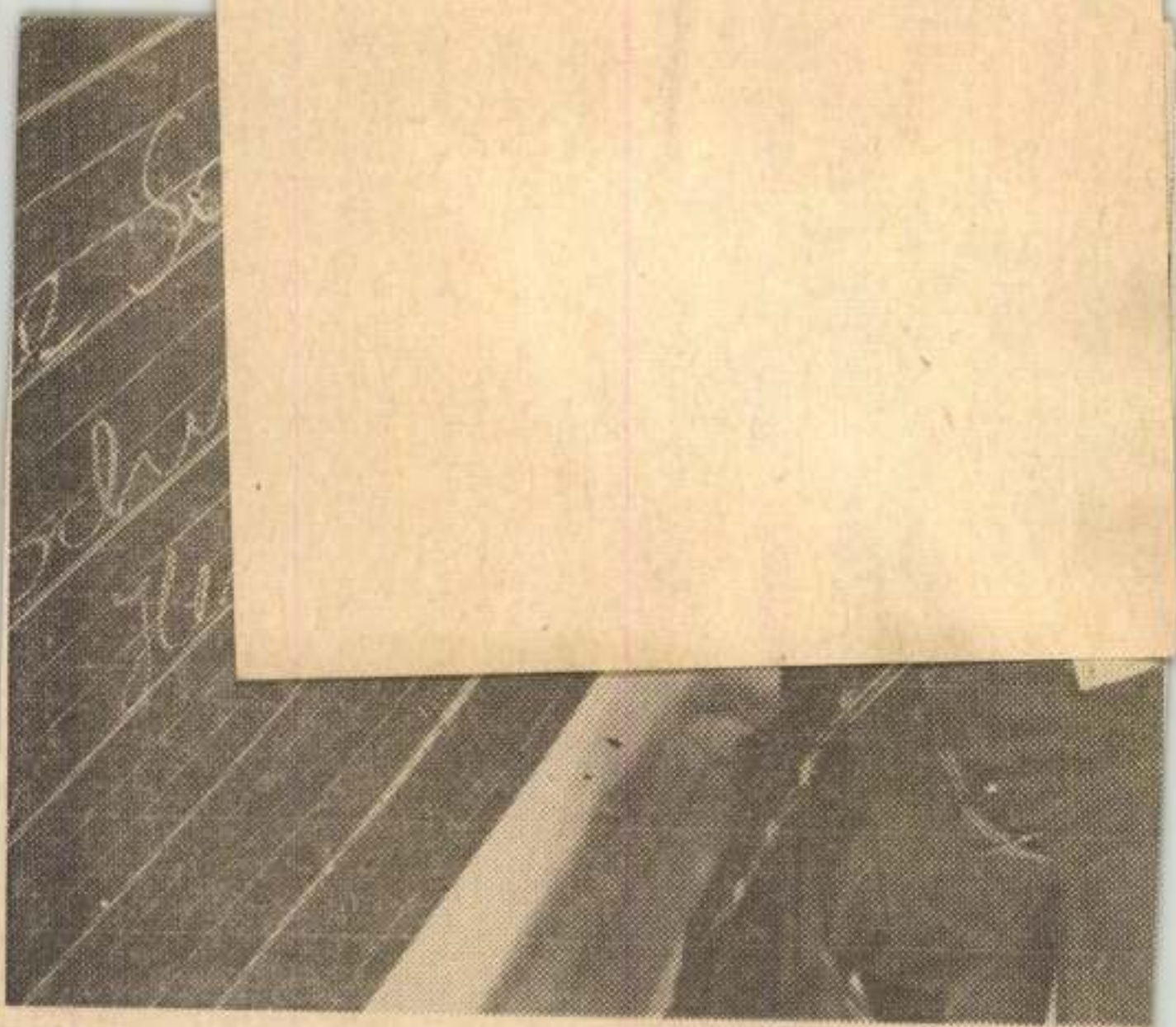

Muttersprachenunterricht

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 MÁJ 5

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Dezső Korniss

1021

Dezső Korniss: Käfer

reisten der Minister für Außenhandel *Péter Veress*, der Stellvertretende Außenminister *János Nagy* und der Stellvertretende Minister für Metallurgie und Hüttenwesen in die Nachbarrepublik. Auf österreichischer Seite nahmen an den Gesprächen der Minister für Handel und Gewerbe *Josef Staribacher* und Staatssekretär *Adolf Nussbaumer* teil. Auch die Botschafter beider Staaten *Dr. Jenő Randé* und *Dr. Johann Dengler*, schlossen sich dem Treffen an.

Die Gespräche der beiden Regierungschefs und ihrer Begleiter beinhalteten vor allem einen eingehenden Meinungsaustausch über die ungarisch—österreichischen Beziehungen — in erster Linie ging es dabei um Möglichkeiten der Erweiterung und Entwicklung der wirtschaftlichen

Finanzminister Faluvégi

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dezső Korniss

1980 MÁJ 5

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1021

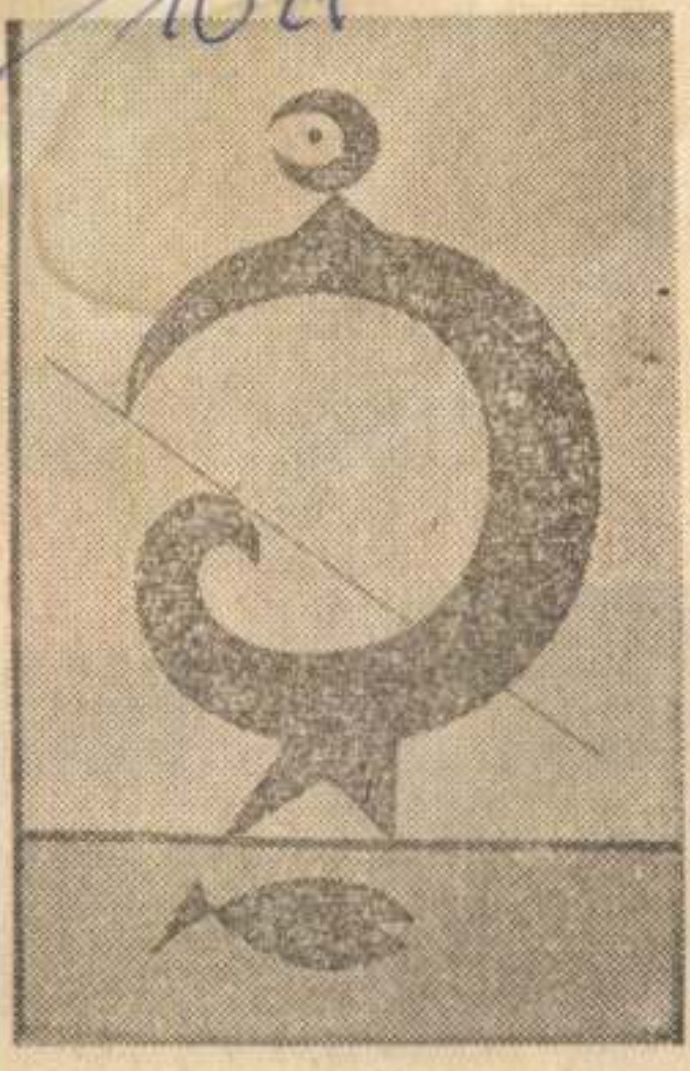

Dezső Korniss:
Hoffnungsloser Kampf

Dezsõ Korniss: Holländische

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

1980 MAJ 5

BUDAPESTER RUNDSCHAU

Dezső Korniss

1021

Dezső Korniss: Kopfstudie

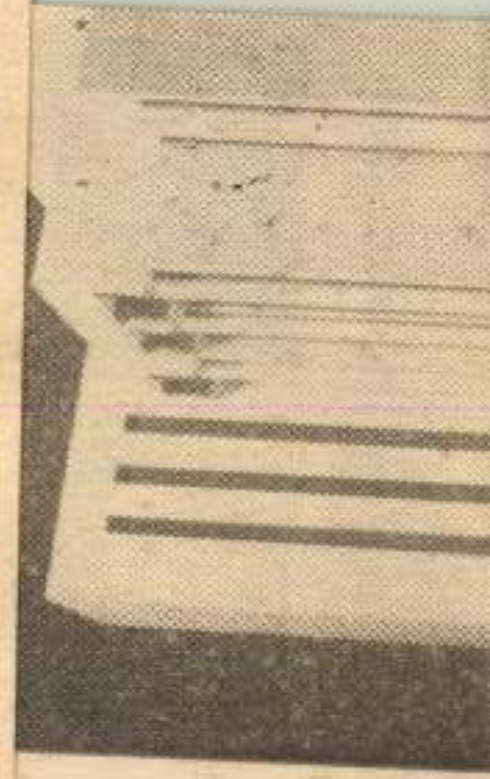

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dezső Korniss

1980 MÁJ 5

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1021

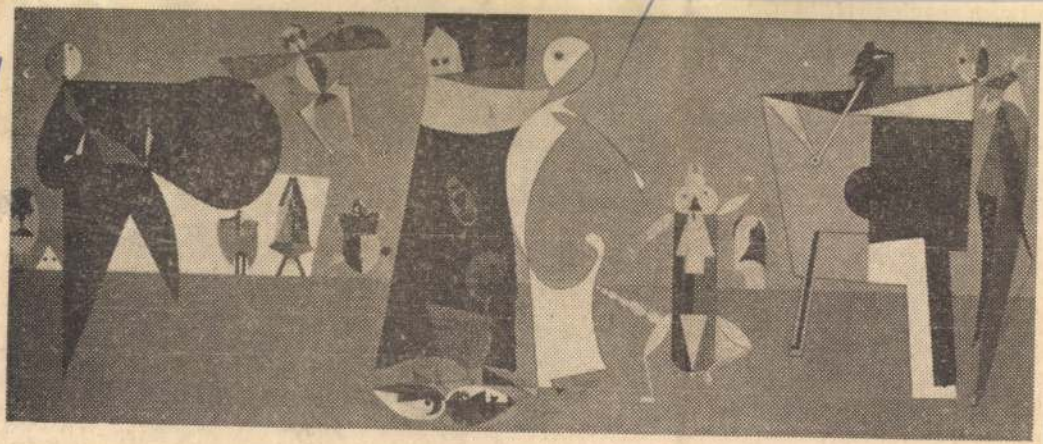

Dezső Korniss: Grillen-Hochzeit

nalen Popfestival in Cavan (Irland) unter Teilnehmern aus 17 Ländern die Zweite.

● *Im Kongreßsaal der Ungarischen Akademie der Wissenschaften erklingen im Rahmen eines Konzertzyklusses Werke von Webern und Schönberg.*

● Der ungarische Pianist Imre Rohmann gab kürzlich unter Mitwirkung der Dresdner Philharmoniker im Kulturpalast der Stadt ein erfolgreiches Konzert

● *Als eines der größten Musikerlebnisse der diesjährigen Konzertsaison wird der Budapester Liederabend der in der Bundesrepublik lebenden amerikanischen Sängerin Helen Donath gepriesen.*

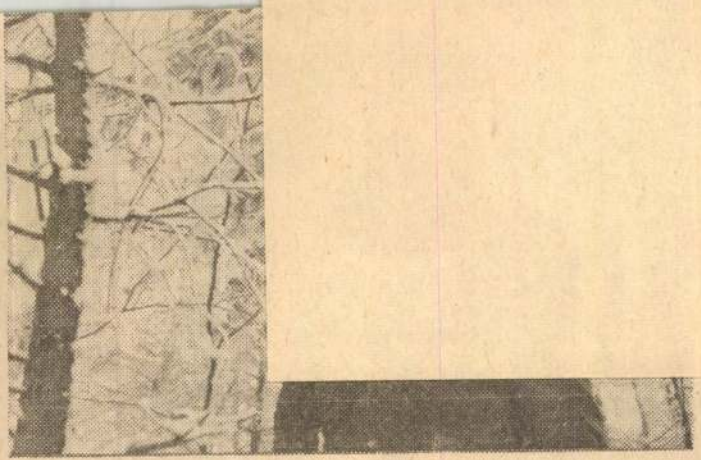

April, April, der weiß nicht, was er will — sieben Zentimeter Neuschnee im Mátra-Gebirge

MAHIR SAJTÓFIGYELŐ
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Dezső Korniss

1980 MÁJ 5

BUDAPESTER RUNDSCHAU

1021

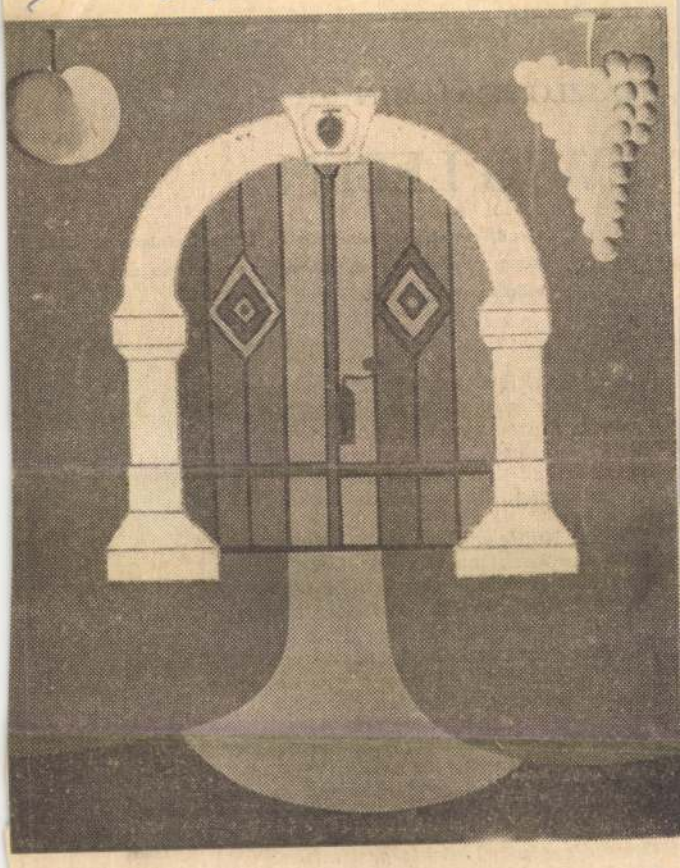

Dezső Korniss: Toreinfahrt in Szentendre

LÁSZ

EW

möchte ewig leben.

KIROW

Grüne Saat der Ackerböden,
frohes Lachen kleiner Mädchen,
von Strand zu Strand die Brücken,
abendlich der Ströme Silberglanz,
morgendlich der Drosseln, Meisen Sang
sind mein, die mich beglücken.

Wieviel Kohle gibt es mehr, und Linnen?
Und was kocht auf Gas im Nachbarheim?
Wo baut die neuen Werke man?
Wieviel Körner hält versteckt die Ähre
dort in Abaúj, in Zala drunten?
Das geht mich alles an!

Daß ich all das, was mich angeht,
hege, schütze und verbeßre:
ist Pflicht und Recht zugleich.
Vor den Augen mir das volle Leben,
es umwölbt mein eigner Himmel mich:
mein Hab ein ganzes Reich!

Unverdient ward nichts geschaffen:
kämpfen mußt' ich drum, bedrängt beim Werken
vom zähen Herrenkreis.
Meiner Hände willig Werkzeug

Korniss Dezső, festő- és grafikusművész

In memoriam Kassák Lajos ámmel képzőművészeti kiállítás nyílik ma Óbudán, a Kassák Múzeumban. Ezen a kiállításon neves hazai és külföldi művészek Kassák emlékére készített alkotásait láthatjuk. Például Kepes György (Amerikában élő művész), Korniss Dezső műveit.

Jó reggelt!

1980. III. 28. 4.25 |N|.

Korniss Dezső, festő és grafikusművész

Allegro barbaro

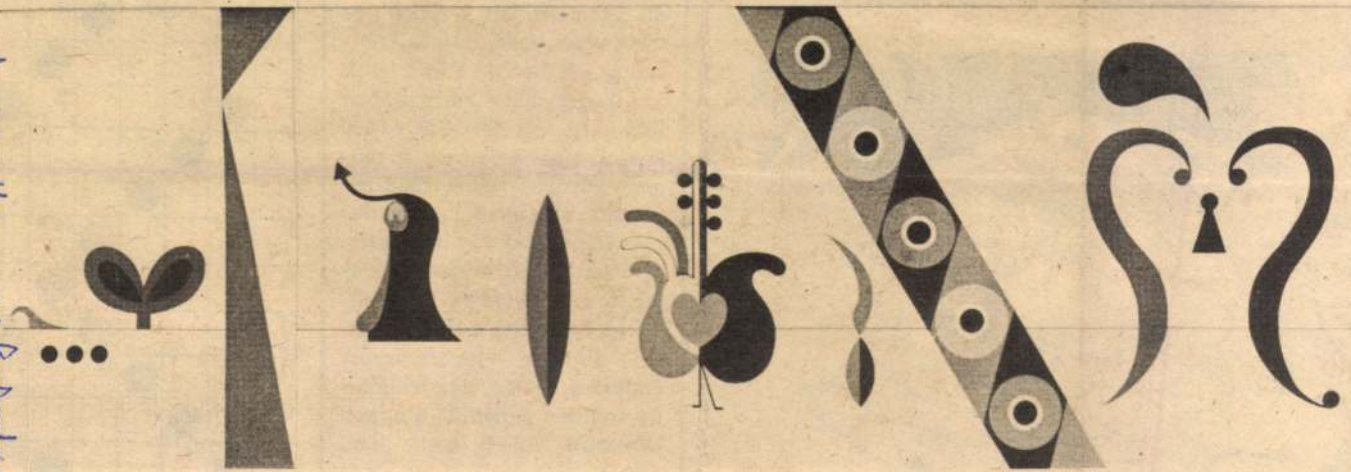

Korniss Dezső festménye

kutatásaik során hasonló jellegű méréseket végeztek 1978-ban.

mágneses tere szerinti orientálódással függ-e össze.

A hét karikatúrája

Barikád Salvadorban

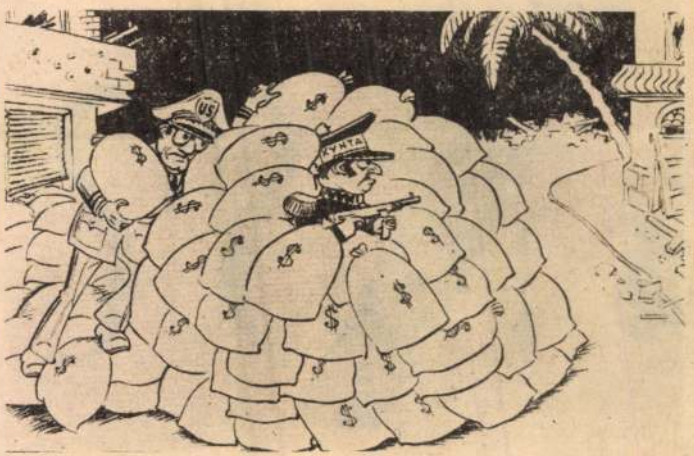

Barikád Salvadorban... és am ibből épül

ségével is vadásszák. A felkeltett fajd a kutyát figyeli, így elejthető.

Siketfajdból az évi teríték 19 000 db, nyírfajdból 24 000, míg a császármadárból 32 000 db. Igen kedvelt a ludak és vadkacsák vadászata is Svédország területén. Fácán csak az ország déli harmadában található, évi terítéke 42 000 kakas. Népszerű még a tengeri szárnyas vadak vadászata, ezt műanyag csalimadarak felhasználásával végzik. Elterjedt a jávorszarvas vadászata is. A svéd társadalmi élet ritmusa néhány napra átalakul jávorszarvasvadászat idején, ezt az állatot minden évben 2—4 napon keresztül lehet csak lőni. Ekkor ejtik el a zsákmány kétharmadát. Máskor külön engedélyt kell kérni a jávor-

ájult. 19. Női név. 20. Vízi állatok. 22. Autóközlekedési tanintézet. 23. Melyik időpontban (+'). 24. Strázsái. 26. Ady egyik ihletője. 27. É. 28. Luxemburgi és

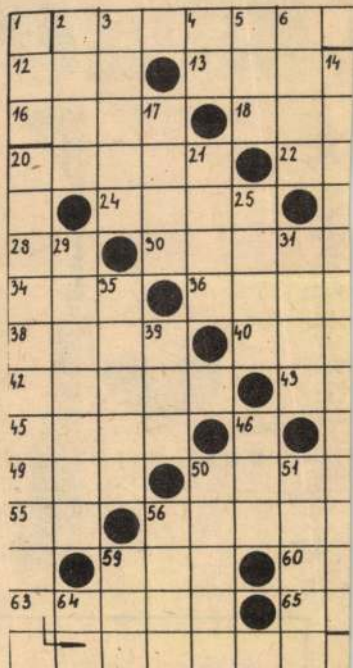

Korniss Dezső, festő és grafikusművész

A Jelenkor júniusi száma

A Pécsett szerkesztett irodalmi és művészeti folyóirat új számának élén összeállítás köszönti az ötvenéves *Tüskés Tibort*. Az író esszéje mellett *Fodor András* versét és *Vekerdi László* kritikáját találjuk az összeállításban.

A szám lírai rovatában többek között *Horgas Béla*, *Jékely Zoltán*, *Kalász Márton*, *Károlyi Amy*, *Szepesi Attila* és *Takács Imre* verseit olvashatjuk. A szépprózai írások sorában *Albert Gábor*, *Baranyai László* és *Czakó Gábor* elbeszélése kapott helyet.

A tanulmányok, esszék között figyelmet érdemel *Szakolczay Lajos* írása Asztalos Istvánról, valamint *Tandori Dezső*nek Jékely Zoltán verséről szóló elemzése. A „Versről versre" sorozatban *Károlyi Amy*: Különös c. verséről beszélget az íróval *Domokos Mátyás*. — *Láncz Sándor* Képzőművészeti krónikájában Korniss Dezső kiállításáról és a Baranya megyei Tárlatról számol be.

Az „Irodalom a gyorsuló időben" vitasorozatában Déry Tibor műveinek íróniájáról beszélget *Béládi Miklós*, *Bodnár György*, *Pomogáts Béla*, *Szabolcsi Miklós* és *Tóth Dezső*.

Dunántúli Napló, 1970. jún. 8.

1021

Kornis György festőművész

1984. VI. 12. Kossuth 4.25

Jó reggelt!

- Ma tizennyolc órakor Átrium Hyatt Szállodában nyilik még Kornis György festőművész kiállitása. A megnyitót Petress István kollégánk mondja, hogy miért, az kiderül az interjuból, illetve a képek témájából.

- Kornis György az eddigi képeitől eltérően az eddigi kiállitásaitól eltérően most egy tematikus kiállitással jelentkezik az Átrium Hyattben. Megmondom őszintén meglepett egy kicsit a téma, mert szokatlan, a repüléssel foglalkozik. Enynyire kedves önnek, ennyire vonzódik a repüléshez.

- Ősi vágya az embernek a repülés, hogy madár módra elszákadjon a földtől. És utját megröviditse a levegőn keresztül. Ez nagyon sok festőt is foglalkoztatott, a festészet története folyamán. Többek között Leonardot, aki még repülőgépet is tervezett. Igyekszem is őt ábrázolni ebben az anyagban. Ezen kivül megpróbálom a repü,és hőskorának csúcsait megjeleni-

teni. Például Otto Lilientál vitorlázó gépét vagy a Reid testvérek motoros gépét, amely a világ történetében először szakadt el önerőből a földtől. És mindezt igyekszem a festői oldaláról bemutatni.

- Mégpedig úgy, hogy több sikuak ezek a képek, kicsit álomszerűek, a színeknek olyan árnyalatait használja, például a kékeknek, amelyek a valóságban soha nem láthatók. Szóval a repülőgépeket sem dokumentalista módon ábrázolja.

- A repülés története akkora anyag, hogy tömöríténem kellett. Innen adódik talán ez a több siku ábrázolási mód. Inkább álomszerüségében szerettem volna megragadni a repülést.

- Kazinczi Károly beszélgetett a festőművésszel.

Kornis Elemérné

Nőiesen izléses iparmüvészeti munkáival szerepel a KÉVE kiállitásán, melyet a Müvészet c. rovat ismertet.

A HÉT, Bp. 1918. nov. 24.
XXIX. évf. 47. sz. 734. lap.

Kormos Elemér

tótvárádi

† 1920. febr. 25

nekrológ

Magyar Iparművészet

1920. 24. l.

ménytár

A mű neme	A mappa jelzése	Megjegyzések
fénykép		

Stephaneum nyomda r. t. Budapest.

MDK

Kornis Elemérné

A "Kéve" Bécsben. A Ház. Modern müvészeti folyóirat. 1910. 35.l.

MDK

Aornis Elemérné, tótvaradi iparművésznő

A "KEVE" művésztagja 1920.febr.20.-an hunyt el.

A "KEVE" XVI-ik kiall.kat.1925.nov.29-tol
dec.13-ig.

MDK

Kornis Elemérné, tótvaradi

Két művel vett részt a "KÉVE" Münchenben 1914-ben rend.kiállitásán.

Szablya János: A Kéve könyve.1916.VIII.k.

MDK

Kornis Elemérné, tothvaradi iparművészno

A KÉVE művésztagja 1917-ben.

Nemzeti Szalon. Kéve. X. kiáll. kat. 1917. 6.l.

MDK

Kornis Elemérné

Kéve müncheni kiállitása 1914.

Csipke — Kornis Elemérné (Hollmayer Vilma)

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. I. 227 - 228. l.

Kéve kiállítás a N. Sz.-ban.

Korniss Elemérné (v. Hollmayer Vilma)

iparművész

Revue de Hongrie

1911. IV. a. VII. f. 227-228. l.

Kéve kiállítás a N. Sz.-ban.

T. Komiss Elemérné úporuutvész

Pesti Hirlap. 1920. máj. 13. 5

Csipke-kiállítás az Eszterházy palo-
tában ...

T. Kovács Elemérné úrasszonynak

Pesti Hirlap. 1920. febr. 26. 5

Halálozás

85.

86.

87.

Bory Jenő: 85—86. A Pajzs-család rácalmási vasbetonból készült síremléke és annak részlete. 87. A fehérvári vasbetonból készült közkút.

85—87. E. Bory: Monument funéraire et fontaine en ciment armé.

Magyar Iparművészet
1914. 76-l.

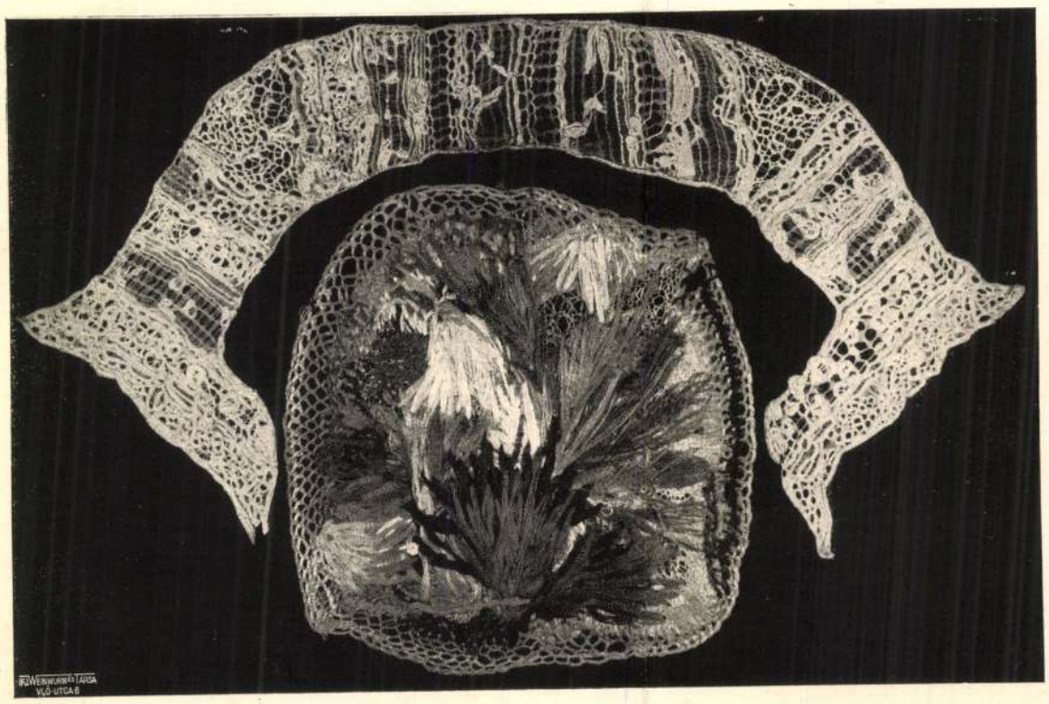

85.

84.

85—84. Kornizs Elemérné csipkéi.

85—84. Dentelles créées et exécutées par Mme de Kornizs.

MDK

T.Korniss Elemérné

csipkék

KÉVE 11. kiáll. N.Szal. 1918. nov.

lo 1.

Korniss Elemérné

iparművész

1920 V/13.

— **Kornissné csipkéi, varrotasai és himzései.** Néhai Korniss Elemérné ritka müvészi jelenség volt, a tünek, a fonálnak és a selyemszálnak igazi költője. Csipkéi és egyéb munkái, melyeket sok kiállitáson megbámultunk, minden hagyománytól elszabadultan, gyakran önkényesen, de mindig finom müvészi érzékenységgel fejezték ki egy álmodó lélek formaálmait. Müvészetéhez a technikát is önmaga alakitotta ki Kornissné, igen sajátos és bonyolult technikát, mely azonban kiválóan alkalmasnak bizonyult a müvésznő szándékainak megvalósitására. Kornissné müvészi hagyatéka most szép kiállitássá rendezve, mint egész talán utoljára kerül a fővárosi közönség szeme elé. Megtekintését már csak ezért is melegen ajánljuk. A kiállitás ma nyilik meg az Esterházy-palota (VIII., Esterházy-utcza 30.) disztermében. *(e. a.)*

Adományok. Köszönettel adományok érkeztek hozzánk.

sztus hó 15-én, Nagyboldog-
mányi kirándulásunk, amely-
le eszterházai és kapuvári hit-
ése volt. Különös köszönetün-
ekelőtt a Herceg Úr Őfőméltósá-
észségéért, amellyel a gyönyörű
uradalmi tisztikarnak azokért
yel a Nyári Egyetem hallga-
dták és támogatták.

vezetősége előzetesen részletes
mányi uradalmak nagyszerű
üzemeinek tervszerű megtekin-
hitbizományi uradalmak kes-
ülönvonatok vitték körül. A ki-
Őfőméltósága a résztvevőket
ebéden látta vendégül. Külön
a magyaros vendégszeretetről
gróf Berchtold Lipót v. b. t. t.,
úr Ő Nagyméltósága immár

számát is. (892 résztvevőből 246, ami megfelel 28%-nak.) A budapesti résztvevőknek ezt a nagy számát elsősorban is Budapest Székesfőváros vezetőségének köszönhetjük, amely különösen a székesfővárosi üzemek tisztviselői közül, úgy mint a megelőző években, ezidén is igen nagy számban küldött Nyári Egyetemünkre igen előkelő hallgatóságot.

Az előadások látogatottsága általában teljesen kielégítő volt. Délelőttönkint átlag 90, délutánonkint pedig átlag 60 hallgató vett részt az előadásokon. A háborús helyzet következtében egyes résztvevők nem tudtak az összes előadásokon mindvégig résztvenni, minthogy csak rövidebb szabadságot kaptak a Nyári Egyetemen való részvétel céljából. Az előadások látogatottságának elbírálásánál figyelemmel kell lennünk továbbá arra is, hogy ezidén a Nyári Egyetemünkön a meghirdetett előadások száma sokkal nagyobb volt, mint megelőző tanfolyamainkon.

Egyes előadásokon nagy számmal vett részt a soproni hallgatóság: ha a helyi előadó személye különösen érdekelte őt, vagy pedig az előadás tárgya helyi vonatkozásokkal állott kapcsolatban.

nyújtókon, létrákon, mászórudakon és bakokon izzadtak, Bálint otthon, a szoba sarkában tágult szemekkel kísérte a „Száműzött királyok" lépéseit. Csak az év végén, mikor olvasta az értesítőben, hogy fölmentették a torna alól, ütődött ki a gondolat:

— Türelem! Egy év múlva, mikor letettem az érettségit, ezt a kérdést karddal tisztázom. Ha nem kérdeztek, majd megkérdem én. De ez a kérdés — halálos lesz. Könyörtelen, mint a halál.

Így izgatta magát néha-néha, mikor eszébe jutott a rettenetes pofon. Néha már-már türelmetlenkedett, de ilyenkor elővette a ságora párbajkódekszét s elolvasta azt a részt, amely a párbajképességről szól. Ez megnyugtatta. Várni kell, nem lehet még semmit se tenni. Diák nem párbajozhatik tanítójával. Baj, de ő urifiu s nem szegi meg a párbajszabályokat. Néha arra gondolt, hogy meg kellene ölni a tanítót. De akkor börtönbe zárják s nem tanulhat tovább. Mire kieresztik, a többiek már párbajozhatnak s ő semmi se lehet. Legföljebb csavargó. Nem. Inkább vár.

Az utolsó nehéz évek, a tanulás, a váltakozó időszakok vidámságai, az első vers s az első halálos szerelem behegesztették a sebet Bálint tizennyolcéves szívében s új élet virágos rétei nyiltak azon a napon, amikor indekszével fölvonult az egyetemre. Fekete ruha feszült ideges, karcsu alakjára, vadonatúj cilindert hordozott fején, csak cipője volt kissé szűk. Kényesen lépdelt, mint egy kiskirály. Megrészegítette a gondolat, hogy ime, egyetemi polgár s az lesz belőle, ami akar. A gyönyörűségtől kápráztak szemei, mosolygott mindenkire, amikor a lépcső tetején ismerős alakot pillantott meg. Rátkyt, a vörös, puffadtarcu, meredtszemü tornatanítót, fiával. Megdöbbent s elöntötte a düh.

— Most nekimegyek, — villant meg fejében. — Visszaadom a pofont, rugom, ütöm, míg széjjelhasad a koponyája, s ha hozzám nyúl ő vagy a fia, akkor megölöm, megfojtom mind a kettőt.

Rátky és fia mit sem sejtve, lassan lépdegéltek lefelé a lépcsőkön. Bálint pedig állt s nézte az izmos, atléta termetü tanítót elszántan, majd körülnézte magát:

— De hogy csinálom én ezt? Ha nekimegyek szó nélkül, azt mondják, megbolondultam. Megszólítom s kérdőre vonom. Persze csendesen. Megkérdem, miért vert meg. Azt mondja majd, hogy nem emlékszik, régen volt, hazudom, vagy képzelődöm csak azért, hogy beleköthessek. Én erre pofonütöm és ütöm, verem. Így, így. De hátha kiabál a paraszt, s a szolgák lefognak, bevisznek. Akkor be se iratkozhatom, mert verekedtem az egyetemen. Aztán erősebb is, még megver, s azt mondják, hogy becstelen vagyok, jól tette, hogy még egyszer megvert. Akkor csak diák voltam, az nem gilt, mért nem panaszkodtam akkor. Mindegy. Azaz, mégis. A cilinderemet biztosan leveri, összetapossuk, egyetlen új ruhám rongyos lesz. Csak az ócska ruhám volna rajtam. Mit tegyek? Istenem, az új ruhám! Talán provokáltathatnám két segéddel, addig megtanulnék vívni. Késő, már itt van. No, most Bálint, ha van eszed!

Szemben állottak egymással. Bálint halálsápadt arccal nézett a tornatanítóra, aki udvariasan félreállott. De önkénytelenül meglepte a fiatalember dúlt arca, s amint vizsgálgatta, hirtelen ráismert. Megkapta Bálint kezét.

— Adjon Isten Bálint öcsém, — kiáltott föl jókedvüen. — Na ez nagyszerü. A fiam is jogász lesz. Kollégák lesznek, legyenek is. Egy városból valók.

S Bálint arra eszmélt, hogy bosszúálló kezét erősen szorongatja valaki s ő — visszaszorítja.

Bacsányi de Eadem

Sebők Zsigmond új könyve.

Sebők Zsigmond írói egyéniségét az Uj Idők olvasói sokkal jobban ismerik, mintsem hogy most újból jellemzését kellene adnunk. Modern szépirodalmunknak egyik legnobilisabb jelensége ő; csendes, szükszavu, önmagát komolyan vevő, az alacsony hatásokat mindig elkerülő, mélyen szántó és csak művészi eszközökkel dolgozó író. És szép, csendes, komoly, művészi értékü ez az új könyve is, „Bacsányi de eadem", amellyel most ajándékozta meg tehetségének nagyszámu híveit.

A novellák, melyeket összegyűjtött benne, majdnem valamennyien a magyar talajnak sajátlagos hajtásai. Azé a magyar talajé, amelyet legújabb belletrisztikánk olyannyira nem ismer és amelyet Sebők Zsigmond olyan nagyon jól ismer. Ezekben a novellákban nincs semmi rikító plakátszín, semmi ágaskodó tendencia; de megismerjük bennök a pusztai tanítót, az öreg vámszedőt, az elzüllött kurtanemest a maguk igazi emberi mivoltában. Kevés olyan sikerült kulturképet olvastunk, mint annak a négy tanyai tanítónak vendégeskedését, akiknek szinte igénytelen alakjaiba Sebők a szomoru és még sem lázongó igazságok egész sorozatát vitte bele.

És Sebők másutt sem lázong. Valami szelíd melankólia ömlik el az írásain, a filozófus melankóliája, aki az emberi bajokat az emberi lét elmaradhatatlan tartozékának tekinti. A halál nála nem a csontos kaszás, hanem a végtelen nyugalom, a teljes lelki kiegyenlítés. A nagy igazságtalanságok szülőanyja magának az emberi természetnek gyöngesége vagy ideálizmusa. Van a kötetnek egy novellája, amely elmondja, mint csalja ki egy gazdag kis leány egy szegény kis fiútól ennek egyetlen kincsét, egy szelídített szarka madarat. Ebben a kis novellában több mélység, több melegség, több igazság és több pszihológia van, mint igen sok testes modern irásban, melyek hivalkodva „emberi okmányoknak", „nagy meglátásoknak" és „nagy megértéseknek" nevezik önmagukat.

Sebők aligha használja ezt a gőgös terminológiát. Pedig róla igazán elmondhatjuk, hogy minden írásában igaz emberi dolgokat találunk. Tollát nem vezetik irodalmi irányoknak programpontjai, nem konzervativ, nem modern, nem tartozik semmiféle iskolához, egyszerűen művész, aki művészi munkát végez. És ezért lesz könyve kedves mindazoknak, akik az irodalomban a művészetet és csakis a művészetet keresik.

A kötet a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg.

F. P.

Csipke-költészet

Van csipke, amelyet rőffel mérnek. S van olyan, aminek a kereskedelmi neve garnitúra. Nos, erről mindenki tudja, hogy áll egy „nyakból" és két „mansettából".

De van-e olyan, amelyiknek nincs eféle határozott célja? Amelyik nem betétnek s nem szegélynek születik, hanem csak egyszerűen abból az okból van, hogy éppen legyen?

Azt mondanák rá: no lám, az ismert art pour l'art, érvényesítve a csipke habos, patyolat világában. De vajjon ki készít ilyen csipkét, csak azért, hogy kedve teljék benne?

Láttunk ilyen mestert is, még pedig a „Kéve" kiállításában, a kiállítás legkisebb szobájában, ahol egy egész sor ily csecsebecse fért el, mivelhogy egy-két tenyérnyinél alig-alig nagyobb. Kornis Elemérné a szerzőjük.

Fehér meg enyhén színes, aztán az ametiszt és lapisz lazuli minden futamát mutató darabok sorakoznak ott egymás mellé. Alig lehetne a legtöbbjükről megállapítani, hogy a napi életnek milyen célját szolgálják. Körvonaluk nem igazodik valamely párisi szabó divatformájához. Nem hézagpótlók s nem alkalmasak folytonossági hiányok eltüntetésére. Mégis csipkék, bármily kevéssé mérhetők rőffel

Uj Idők 1909. XV. 48 sz.

s bármily távol állanak a garnitúra-fogalomtól.

Csipkék, amelyek önmagukért vannak, mert tetszettek szerzőjüknek s tetszenek igen sok műbarátnak. Végül pedig, mert rajtuk van a csipkebélyeg: a finom szál, amelynek szeszélyes menetéből egy ilyenfajta textil-munka alakul.

Régóta figyelem a csipke-munkákon: akad-e valaki, aki egyszer nem fog levelet, virágot, meander-szalagot, kész ornamentikát használni vezérfonál gyanánt a csipkéje tervezésénél. Mert ha jól meggondoljuk, tulajdonképp nem is a levél, virág vagy meander, hanem maga a fonál, az igazi selyem- vagy cérnafonál válhatnék egyszer vezérfonállá. Valakinek valahol eszébe juthatna, hogy egészen ennek a puha, erős, vékony szálnak anyagi jellemvonásaiból alakítsa csipkéjét, minden tekintet nélkül az egyéb világra és egyéb művészetekre. Mi lenne, ha az a valaki arra építené művészetét, hogy a fonál bogozható, öltésre fogható, hajlékony, átkígyózhatik fonál-testvérein, köréjük futhat, mint a hajnalka indája, tömörré varrható, majd meg sugár módra széjjelszaladhat a szélrózsa minden irányába? Mi lenne, ha valakit ez a fonál vezetné s nemcsak ő a fonalat?

Hogy mi lenne, arra a választ megadták Kornisné csipkéi. Ezek ilyen módon öltöttek testet. Aféle szabad gyermekei a szál poézisének. Oly művésziesek, hogy érdemes velük külön foglalkozni.

Természetesen: az elv maga még nem jelent győzelmet. Mert ha ez a sok színes szál az én asztalomon heverne s a tű az én kezemben volna, akkor — bármily kitűnően fejembe venném is magát az elvet, — csak ákom-bákom válnék belőle, textil-testvére annak a csodabogárnak, amelynek szabatos neve klexografia.

Persze, hogy az elvhez még művészre is van szükség. Sőt elsősorban reá. Abból aztán olyan újfajta csipke-költészet születhetik meg, mint amilyen a mi mesterünké. *L. K.*

Egy érdekes könyvről

— Gabányi János könyve. —

Nem regény és mégis, vagy talán: éppen azért, fölöttébb érdekes. Világtörténelmi eseményről szól, amelyben mi kortársak vagyunk. És bennünket, kortársakat, igazán érdekelhet ez az esemény, amely bizonyos, hogy a világhistóriában is igen nagy fontosságu lesz, kiható erejében és azokban a gazdasági, politikai és társadalmi változásokban, amelyek nyomában járnak.

A világtörténelem egyik legnagyobb szabásu szárazföldi és tengeri hadjáratáról — nagyobbról, mint a catalauni véres összecsapás — szól ez a könyv, amelynek címe: Az orosz-japán háboru (1904—1905.) és szerzője olsói Gabányi János kassai honvédszázados. Katona, aki tehát hivatásánál fogva is kell, hogy megértő itélője legyen ennek a háborúnak, amelyből a modern hadviselés minden tanulsága levonható. Gabányi katonai szemmel nézi a nagy háboru aktáit, de ez nem vád, hanem dicséret. Riportszerü értesülésekkel bőven szolgált annak idején a napi sajtó, a háboru borzalmainak irodalmi színvonalu, művészi rajzával pedig az olasz Luigi Barzini, a mai kor legideálisabb íróujságírója. Ezeknek tehát most nem volna újabb létjogosultságuk. Gabányi százados ügyesen el is kerüli mindezt a két végletet, de még a harmadik akadályon is könnyedén átsiklik: könyve nem száraz katonai ismertetés, vagy hadászati értekezés. Van benne valami Barzini művészi leirásából, a regények érdekes beállításából, a riportok könnyed, érthető stilusából, de azon túl minden önálló elmére es okos, érdekes boncolgatásra vall.

Gazdasági, politikai és társadalmi képet rajzol a két hatalmas ellenfélről, a katonai helyzetről, majd a háboru okainak könnyebb megértetése végett a japán-kinai háborút és annak okait is vázolja. Felvonulnak előttünk a hadtestek és egyszerre megindul a háboru. Itt Gabányi bámulatos tiszta látással adja képét az eseményeknek, amelyeknek szálai minduntalan összebogozódni készülnek. A jalui csata, a vafangui ütközet, a ljaojani nagy mérkőzés, a Sahó melletti vérfürdő, a port-arturi flotta tragikus szerepe, a mukdeni csata, a csuzimai ütközet, Port-Artur bevétele, mindez, mint valami izgató, véres színjáték zajlik le előttünk. És azután jönnek a megdöbbentő számadatok az elesettekről és sebesültekről. Oroszország százhuszonháromezer halottal és Japán az ő sárga arcu, ferdeszemü nyolcvanhétezer ma már néma hősével.

Ez a könyv az utókornak szánt dokumentum, talán egyetlen magyar nyelvü forrásmunka is a nagy háborúról. A zöld vászonkötéses könyvből a világhistória levegője árad ki. Tömérdek tanulsággal, amelyet a jelen is megszivlelhet.

Gereblye.

Tarka pillangók. A mesék országából röpködnek ezek a szivárványcsillogásu pillangók, amelyek nem egyebek, mint apró, színes, kedves mesék az apró emberkék számára. Primitiv kis történetek, álomszerü látomások, tréfás ötletek ezek a mesék, de mindegyiken meglátszik, hogy Konrádné Kelen Jolán, — akinek tollát dícsérik, — pompásan ismeri a gyermekvilág lelkét és témáit úgy válogatja meg, a megírásnak azt a szerencsés formáját választja ki, amely legközelebb áll a gyermek gondolkodásához. Nem száll le a gyermekekhez, legalább sohasem lehet meséiből kiérezni, hogy leszállna, viszont nem is emeli magához őket komolykodó morálokkal. Egyszerüen: mesél nekik. Közvetlenül, bájosan, ötletesen, mint egy jó anyácska. A díszes kiállításu, vászonkötéses könyvet Felső-Eöri Fábián Ferenc illusztrálta, nem mindenütt találván el azt a kedves mesetónust, amely Konrádné Kelen Jolán stílusos meséit jellemzi.

„Varázsrontó. Kalandozás a vendégszavaink bűvös-bájat árasztó rejtelmek világában" címmel érdekes nyelvészkedő munka jelent meg Kilián Frigyes utóda kiadásában. Szerzője Toldy Géza, aki „egy ázsiai" néven ostorozza úri társaságunknak a vendégszavak túlzott használatával megnyilvánuló félszegségeit és 708 sűrűen nyomott oldalon át példákkal bizonyítja, hogy mily hibásan használnak legmüveltebb embereink százszámra olyan nemzetközinek vélt kifejezéseket, amelyeket „a német földgömb"-ön kívül senki meg nem ért. Munkája, amely nagy olvasottságról és éles megfigyelőtehetségről tanuskodik, tudományos téren mozog ugyan, de nem a tudós világnak készült és szórakoztató modorával elejétől végéig ébren tartja az olvasó érdeklődését. Minden müvelt ember találhat benne sok olyat, amivel ismeretei körét jelentősen tágíthatja. A munkát terjedelmes szótárak fejezik be, (1. helytelen jelentéssel, 2. helytelen alakkal használt, 3. közkeletü angol vendégszavainké) azután a közhasználatnak szánt új magyar kifejezését szedi sorba a szerző, amelyek száma megközelíti a másfélezret. Sikerültnek persze nem mindegyiküket mondható, tetemes részük azonban megérdemli, hogy nyelvünkben meghonosodjék. A könyv ára 12 korona.

A SZERKESZTŐ ÜZENETEI

Többeknek. „Egy önkéntes naplója" cimü rovatnak szerzője egyenlőre nem óhajtja megnevezni magát, és igy mi sem árulhatjuk el kilétét.

Töprengő. Nagyon megértjük helyzetét, még akkor is megértenők, ha nem ennyire intelligens levélben adta volna elő kétségeit. De a levele annyira intelligens, hogy nem tanácsolhatunk mást, minthogy a saját izlésétől, a saját tapintatától keresse meg majd a választ e kissé kellemetlen helyzetben is. Nehéznek nem nevezhetjük a helyzetet, legföljebb kissé kellemetlennek, hiszen, maga mondja, nem történt semmi és ami történt, az inkább egy belső, pszihológiai folyamat, mint külső esemény. Pszihológiai fejlődésekben pedig tanácsot adni nem lehet, de nem is szabad és nem is kell. Különösen az ilyen józan és intelligens leánynak, amilyennek leveléből megismertük.

S. G. Versek beküldéséhez előzetes engedély nem kell. Ha beválnak, közöljük őket. De előre nem mondhatunk semmit. A műfaj szintén nem határoz. Csak jók legyenek.

Diogenes. Válasz L. T.-nek. Ilyen polemikus cikk közlésébe nem mehetünk bele. És nem is továbbíthatjuk őket, mert ezt soha és senkinek sem tesszük meg.

M. R. *Vasárnap délután.* Nincsen rosszul megírva. A vasárnap délután szomoru hangulata eléggé plasztikusan bontakozik ki belőle. De annyira odavetett színfolt, hogy nem használhatjuk. Biztatni mernők azonban, hogy tovább dolgozzék.

V. P. *A népvezér.* Van valami magja, de a megírás gyönge és művészietlen. Nem közölhetjük.

R. C. *A vetélytársnő.* A beküldött drámaszemelvénynek nem tudjuk hasznát venni.

Érdeklődő. Nem jelent meg. Hogy pedig mikor és hol fog megjelenni, azt nem tudhatjuk előre.

Kormos Elemérné

Csipkéi, repr.

Magyar Iparművészet

1914. 75. l.

L'adoration de l'Enfant Jésus. Tapisserie de Flandres, XVIe siècle. Don de S. M. Imp. et Roy. à la Société des Amis des Musées pour le Musée Hongrois des Arts Décoratifs.

Kornizs Elemérné, Tóthváradi

KORNIZS-CSIPKEK. Hét esztendővel ezelőtt az iparművészeti társulat tavaszi kiállításán jelentek meg először Tóthváradi Kornizs Elemérné csipkéi a nyilvánosság előtt. Azóta Budapesten a Kéve kiállításán két ízben, Bécsben a Hagenbundban, Nagy-Váradon az Erdei-Gulácsy-kiállítással kapcsolatosan, Kaposvárt és Meranban voltak kiállítva Kornizsné újabb csipkéi. Közönség és sajtó mindenütt egyformán meleg érdeklődéssel és elismeréssel fogadta e minden ízében eredeti és egyéni alkotásokat, amelyekből hármat jelen számunkban reprodukcióban mutatunk be a Magyar Iparművészet olvasóinak. A csipkék egyik jellemző sajátsága, hogy teljesen szabadon, munka közben alakulnak. Nem köti azok alkotóját előzetesen készült tervrajz, legfeljebb vázlat, amely azonban a szín- és vonalérzés, valamint a technika követelményei szerint munka közben alakul és fejlődik. Így a csipke készítése tulajdonképpen egy természetes folyamat, amelyet csak az anyag lehetőségei befolyásolnak. Ez adja a kész csipkék kissé fantasztikus jellegét, de ugyancsak ebből ered anyagszerűségük és különösen változatosságuk úgy az ornamentális rajzban, mint színeikben. Az új technika feltétlenül komoly és figyelemreméltó kísérlet, amely a már elért eredmények mellett még igen sok reményteljes lehetőséget nyujt a csipkekészítés művészete számára.

Magyar Iparművészet
1914. 103. l.

jellegzetes példák vételével kimutatná, hogy a művészi ábrázolás, melyre nálunk eddig alig fektettek súlyt, a védjegy szuggesztív hatását mily nagy mértékben fokozza, úgy hogy a gyáros és a kereskedő saját érdekében cselekszik, ha védjegyeit művésszel tervezteti. E célra az Országos Magyar Iparművészeti Társulat önzetlenül áll az érdekeltek rendelkezésére. Különösen ki-

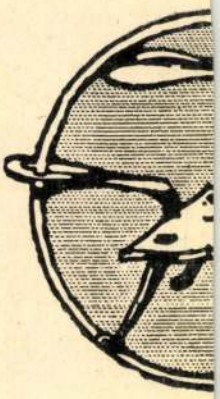

Kornis Elemérné

– Tóthváradi Kornis Elemérné, a Kéve művészegyesület tagja, február hó 25-én halt meg. Körülbelül tizenöt év előtt tűnt fel sajátos technikával készült, csodálatos finomságú csipkéivel és még egyénibb színes hímzéseivel. Különös varázslatos hatása volt e kifürkészhetetlen módon készült, semmi ismert és velök azonos anyagú és célú munkához nem hasonló Kornis-csipkéknek és színkölteményeknek. Nem előre megrajzolt terv szerint készítette ő ezeket az eredeti munkákat, hanem öltögetés közben, ötletszerűen formálódtak csodálatos munkái. Sok gyönyörűséget szerzett iparművészeti kiállításaink látogatóinak és maradandó örömöt azoknak, akik dolgait megszerezhették. –

Magyar Iparművészet

1920. 24. l

1933
GYARSÁG
ÉVKÖNYVE

KORNIS *Elemérné*, l. *Hollmayer Vilma.*

M F jelű

1150. ~~Ismeretlen~~ művész.

A XVII. Szazadból

Ampringen János Gá

Egysima karimáj

hajjal, rövid

Mellig, jobbraford

hosszú ~~haja~~ hullámos baj

Nyakkendőt lelógó véggel

keresztjével visel. ~~A hát~~

re ~~van~~ fölötte a gyermek

dig DEO DVCE szavakkal Fe

és a vonalkör között

a hátlapon látható

az előlapon: IO:CA

IN:FR:ET EVL:

a hátlapon: CAES:MAI

1.6.7.3.4;

jelzése pedig az év

be fektetett lobogók alat

~~Pereme és háttere m~~

Ezüsttallér, mérete

Havas Emil ajándéka 1907.

Kornis Elemérné, tótvá-
radi
iparművésznő.

1909. évi kiáll. Kéve ME
magyar selyemcsipkéiből
kollekció.

1911. évi kiáll. u.o.
varrott selyemcsipkék
varottasok
A Kéve tagja.

1913. ban már nem tagja
a Kévének.

1918-ban ujra tagja.

1918. évi kiáll. u.o.
csipkékkel szerepelt.

meghalt 1920 febr. 20.

flamand festin

Rubens, (IV. 241

Kornisch Elemérné
Tótváradi

iparmúvésznő
+ 1920 febr. 20.

190. Landseer, Thomas? Edwin Landseer rajza után.

Az őrszem. (The watchman.)

Rk.

K. 20. —

96 x 140 mm.

Kornis Elemérné
l. Hollmayer Vilma

~~Secs V. 140.~~

Kornis Elemérné

Tótvárasdi

† 1920 febr. 20.

Kéve tag

lt Kéve katalógusok

Korniss Elemérné †

iparmüvész

KÉPZŐMÜVÉSZET.

** **Korniss Elemérné meghalt.** Mély részvéttel veszszük hirét, hogy Korniss Elemérné Holmayer Vilma váratlanul meghalt. A magyar iparmüvészet, azon belül textilmüvészetünk egyik legeredetibb alkotóját, sajátosan egyéni zamatu csipkék tervezőjét és megvalósitóját vesztette el benne. Munkái minden hagyománytól és históriai stilustól független alkotásai voltak egy megkötetlen képzeletnek, valóságos álmai egy müvészléleknek. Temetése pénteken délután 4 órakor lesz a farkasréti temetőben.

Az Ujság 1920 febr. 26

Takarmányszlok berendezése; Forster Károly dr.: a m. kir.
sai; Fülöp Imre dr.: A piaci és üz-
zékesfővárosban; Szőnyi László dr.:
a szabadidő-mozgalom; Kotlán Sán-
emberre átterjedő élősködőkről;
król az emberre átterjedő betegsé-
arország halai és halászata; Guoth
ok tartásával kapcsolatos sebészeti
Rezső dr.: A hajlamosság szerepe
kezésében; Marcis Árpád: A fer-
ezés irányelvei; Alberti Gyula: A
Köves János dr.: Az Aujeszky-féle
óval; Hasskó Sándor dr.: A gyógy-
betegségek leküzdésénél; Hetzel
szaporodását gátló betegségek;
tőszolgálatról és segédeszközeiről;
óhídak jelentősége; Borus Ferenc:
ása; R. Vozáry Aladár: A csehek
nyi János dr.: A vetőmagszámítás

állatorvosi, közgazdasági tudománykörök kiváló művelőinek előadásait, a kölcsönös megismerés és megbecsülés összhangját eredményesen fogja szolgálni és ebben a meggyőződésben a nyári egyetem igen tisztelt vendégeit, előadóit és hallgatóit, mint Karunk kedves vendégeit, még egyszer szeretettel üdvözlöm.

Nyári Egyetemünkön ezidén augusztus 1-től 17-ig bezárólag összesen 14 napon át volt előadás, vagyis kettővel több napon, mint a megelőző években. Az előadások délelőtt általában 9-től 13 óráig, délután pedig 16-tól 19 óráig tartottak. A 81 előadásra 96 előadási óra esett. Ebből 35 előadás volt a mezőgazdasági és 14 előadás az állatorvosi tudományok köréből.

A Nyári Egyetem előadásainak magas nívóját mi sem bizonyítja jobban, mint az előadó uraknak, valamint a megtartott előadásoknak alábbi elsorolása: Kövessi Ferenc dr.: Nö-

Harmos György

rajza.

Ország - Világ 1972/35 11 old.

Kornis György

rajza

Ország - Világ 1972/34 11 old.

Kornis György

rajza.

Orszag-Vilag 1972/33 11 old

Korniss György

rajza

Orszaig-Vilaig 1972/32 11 old.

M.D.K.

Kornis György

Váradi Hédi szinmüvészről készült rajzait hozza a lap a "Szinész arcok" c. rovatban.

Demeter Imre: "Váradi Hédi" c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. ápr. 21. XI. évf. 16. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

Demeter Imre: "Kőmives Sándor" cimmel ir a szinmüvészről és a beszámoló keretében bemutatja Kornis Györgynek a müvészről készült két rajzát az "Utószezon" és "Hamlet" c. előadásokból.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. márc. 24.
XI. évf. 12. sz. 24-25. lap

Kornis Gábor

Gömbalakú biedermeier iróasztány, bonyolult nyílónezhezettel, Kornis kézabeli tervrajza után, Debrecenből, 1806.
(repr.)

Kaesz Gyula: A butorstilusok. Bp. 1962. Kossuth k., 268 l., képes.

194. l. után

M.D.K.

Kornis Gábor .

Asztalosłegény rajza 1806. Reprodukció.

Balogh István:Beregszászi Pál és a debreceni Rajzoskola 1819-1856.

Müv.Tört.Ért. 1960. 1.szám. 45.lap

M.D.K.

Korniss Gábor.

Korának -1806- nem mindennapi rajztehetségü asztalos legénye volt.

Balogh István: Beregszászi Pál és a debreceni "Rajzoskola" 1819-1856.

Müv.Tört.Ért. 1960.1.szám. 45.lap

Kornis Géza dr
Szinyei Társaság meghivott tagja
Szinyei Társaság VII. kiállitása
Nemzeti Szalon, 1940. jan.febr.

fa, tempera, 51×32·5 cm.
A kölni Ramboux- és Ipolyi-gyüjteményből.

Ramboux 238. szám. — Ipolyi Arnold ké
gyüjteménye. Új Magyar Sion, II., 187
370—371. l. — Lepold—Homor 77. l.
Gerevich PA, 224. l. (Képe 223.l.) (Giova
di Paolo.) — Benesch Belved, 70. l. (Sie
festő.) —Őszi kiállítás, 1930., Ipolyi, 10.szá
(Képe a táblák közt.) — Gerevich: IPG
95. l. (Képe 89. l.) — Exhibition of Ital
Art. Royal Academy of Arts. Londo
1930., 74. szám. — Rónay, Maria: I
Schätze des Christlichen Museums in E
tergom. A Műgyüjtő, V., 1931., 6. l.
Berti Toesca, 944—946. l. (Képe 943.
(Giovanni di Paolo.) — Berenson, 245.
(Giovanni di Paolo.) — Delogu, 184. l. (Ké
173. l.) (Giovanni di Paolo.) — Lepold
Lippay 55. l.

Jézus születése (81. kép)

A kereten az Atyaisten.
Csúcsos felső záródással, fa, tempera, 153·5×
cm.

Rényi 16—17. l. — Z.: Az esztergomi érs
képtár leírása. Új Magyar Sion, XVI., 188
674—675. l. — Maszlaghy II., 91. szá
(Cimabue.) — Gerevich: Az Újság, 191
júl. 20, 3. lap. — Lepold—Homor 97. l.
Van Marle, IX., 1927., 448. l. (Giovanni
Paolo.) — Gerevich PA, 225. l. — Benes
Belved, 70. l. (Sienai festő.) — Rón
Maria: Die Schätze des Christlichen M
seums in Esztergom. A Műgyüjtő, V., 193
6. l. — Berti Toesca, 946. l. (Giovanni
Paolo, segédekkel.) — Lepold—Lippay 55

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 21
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kornis Gy.

ORSZÁG VILÁG
Budapest

1971 JAN 6

1021

Kornis György rajza

gépjármű-balesetet szenvedett, több mint 30 ezer forint kár keletkezett. Ismét csak egy gyalogos miatt történt mindez. Ha a polgári bíróság elmarasztalja őt, több mint 30 ezer forintot kell majd megfizetnie. Egyelőre még ritka az ilyen eset, de félő, hogy szaporodni fog. A biztosítási szakemberek azon gondolkodnak, hogy az általános háztartási biztosítás keretében — a díjat természetesen megtoldva néhány forinttal — majd felelősséget vállalnak ilyen szerencsétlenségekért is.

A jogász véleménye

Ezzel párhuzamosan természetesen nem szabad elfeledkezni arról, hogy a közlekedési balesetek nemcsak és nem elsősorban anyagi kárt okoznak, hanem emberéleteket követelhetnek áldozatul, súlyos sérülésekkel járhatnak. A jogi szakértő, dr. Vészi Mátyás egy monográfiájában így érvel: „Téves volna az az ellenvetés, hogy a büntetőjogi szempontok aláhúzását kívánja meg a biztosítás kötelezővé tétele, mert hiszen fennáll az a veszély, hogy azáltal a gépkocsivezető könnyelműbbé válik. Eltekintve attól, hogy a múltban sem lett ritkábbá a baleset, a kártérítésnek bárminő széles körre való kiterjesztésével, egészen ritka eset az, amikor a gondatlanság éppen abban a

MH SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

KÖNYVVILÁG

1983 JUN.

1021 KORNISS D

KÖNYVES KIRAKAT

Hegyi Lóránt
KORNISS DEZSŐ

Különös művészsors Korniss Dezsőé. Összefoglaló szándékkal írt monográfiák, tanulmányok a harmincas évektől egymást váltó művészettörténeti korszakok főműveként tartják számon egy-egy munkáját, az egész életmű – a székesfehérvári s a Magyar Nemzeti Galériában rendezett retrospektív kiállítás ellenére – viszont meglehetősen ismeretlen a nagyközönség előtt, s tegyük hozzá: idegen is számára. Noha kivételes szerepét és jelentőségét valamirevaló művészettörténész sosem vonta kétségbe, a Korniss–irodalom is ijesztően csekély, ráadásul, néhányat kivéve, felszínes, és a feladattal megbirkozni képtelen. Tehát maga a vállalkozás is elismerésre méltó, a teljes pályakép felvázolásával Hegyi előtt senki sem próbálkozott meg. Könyve azonban nemcsak úttörő vállalkozás, hanem az utóbbi évtizedek egyik legjobb művészettörténeti dolgozata is, mind szakmai szintjét, mind az elemzésekben, párhuzamokban, kitekintésekben tetten érhető szellemi színvonalát tekintve. Módszere, a társművészetekre is figyelmező előadásmódja, írni tudása egyaránt megbecsülendővé teszi ezt a könyvet.

A könyv Korniss művészetével és a század egyik legjelentősebb művészével ismertet meg, akinek nemcsak külön fejezet jár a modern magyar művészet történetében, hanem az a felismerés is, hogy utána nem lehet úgy festeni, mint előtte. A könyv legizgalmasabb része talán az Illuminációk című sorozat elemzése: ez a festői napló rendkívüli művészi teljesítmény és kordokumentum egyszerre; Korniss az igazán nagyokhoz hasonlóan képes arra, hogy tanúságot tegyen a kor emberéről, az ember sorsáról az utóbbi fél évszázadban.

Ezúttal a kiállítás, a nyomdai munka méltó a tárgyhoz, a könyvnek ott a helye mindenki könyvespolcán, akit századunk művészete érdekel vagy érdemlegeset akar tudni róla. (Képzőművészeti.)

Sik Csaba

Korniss Dezső: Lucrecia (1953)

NM
URU
NAT

rábbi sportkönyvet tehér leányszobák olvasmányává szelídíti. Kérdésem a címben nem alattomos; ilyen leányszobák, nos . . . hm. . . de Zsolt állítja, hogy sport: van, és sportról elmondható erkölcsi fogalomkör is létezik; és meg is győz igazáról. (Nem kell minket olyan nagyon győzgetni erről; a sport – érdekes maradt. Minden botrányával, balhéjával, fényével és piszkával, erő és ész fura kombinatorikájával benne . . . Szurkolunk! A sportnak is. Önzően. Mert magunknak. Színesebb pillanatainkat kívánjuk. És Zsolt ezeket segít színvonalasabbá, tartalmasabbá tenni, hétről hétre szinte, vagy évről évre, cikkel és könyvvel.) Nos:

3. Hogy könnyedén rászúrjak két labdát: cikkei nem cikizések, de könyvei sem könyvelői munkák. Helyes ez így! Szórakozásunk egyik tárgya a sport; hát használjuk ezt további mulatságra, szórakozzunk a sporterkölcsökön is. Hogyan megy az üzlet, ki kit szed rá, mikor helyes ez, mikor csúnya; kik állják meg helyüket így is derekasan; miért felemelő azért, ha a sportsikert követően megszólal a Himnusz? Nem könyvelői munkák e könyvek, mert a tárgyat adatszerűen (nem forintokra és dollárokra gondolok csak) nem meríthetik ki. A jóízű tárgyfeltáráshoz nem ad lehetőséget a büntetőtörvénykönyvünk, mely a személyiség jogait védi . . . De így is pompásan érezzük magunkat, míg Zsoltot olvassuk. Végezetül:

4. A könyvnek én a korrektúrapéldányát kaptam kezembe, e dolgozat megírásához. Ilyen nyomdai példányokba még mindenféle betűhalmazok kerülnek. Például a cím alatt van az a három „szó", melyet én, mókásan, afféle lángbetűs feliratnak láttam. „Megmérettél sporterkölcs, és mindenféle-fajtának találtattál . . ." Vagy: „A jó mindenségit neki, hogy az a . . ." Avagy: „Hát látjátok, feleim, ennyi kívánkoznék a VALÓSÁGBÓL már csak a címbe is . . ."

Nem tudom. De a kereskedelmi forgalomba kerülő példányok olvasói nem rövidülnek meg ANMGANMÁ-m nélkül; Zsolt maga leszögezi: minden sportkönyv csak a jéghegy felső csücske. A többi: MÚAAURUR és a legjobb esetben is HMALNATA.

Tandori Dezső

(Zsolt Róbert: Sportolók és sporterkölcsök. Sport. 312 oldal, kötve 50 Ft.)

[illegible] is van, mint elődeinek; a tabuk fokozatos föloldásában mások is taposták előtte az utat. Ugyanakkor nem szabad elfeledkezni arról, hogy ugyanettől nehezedett is a feladat: ami a felületen történt, azt elmondták már mások; neki másra kellett figyelnie. És jól vezérelte a riporteri ösztöne, amikor rátalált a sokat emlegetett Aranycsapat legizgalmasabb, legösszetettebb és – ki kell mondani – legértelmesebb egyéniségére: Czibor Zoltánra. Czibor nemcsak nagyszerű képességű játékos volt, de – amint ez a könyvből is kiderül – kivételes intuíciójú, átlagot meghaladóan érzékeny ember, aki nemcsak megélte azokat a bizonyos éveket, de érteni is akarta, s azóta is, emlékezetének folyamatos vizsgájával, közelebb akar hatolni az eseményekhez. Ha egy ilyen ember föltárulkozik valakinek, nyugodtan mondhatjuk: amit elmond, kész regény.

A szerző azonban nem regényt írt, hanem riportot, s ez ebben az esetben nem csupán műfaji meghatározás, hanem – magatartás. A jó riporternek nincs prekoncepciója, nincsenek előítéletei, tudja, hogy az általa faggatott élet eseményeit mások írják és alakítják. Ő csak kíváncsi, és hagyja, hogy az élmény, amely éri, hasson rá. Különös erénye ennek a könyvnek, hogy a mát tudja megragadni annak a két embernek a sorsában, akik közül az egyik már nem él, s a másik, alig túl az ötvenen, vár, kivár, hogy mire – talán maga sem

1962, egy kellemes találkozás mos

Kornis György nyza

Orszag-Vilag 1971/1 12 old.

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HÍRLAP
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 237-748, 340-726

Kornis György

ORSZÁG VILÁG
Budapest

1978 NOV 7

1021

Kornis György kollázsa

ember számára a
nem az önfegye
hangsúlyozta dr.
ség, amelynél a
A klubtalálkozó
val is. Egybehan
megszokni a viss
klubtagunknak, a
tanácsolta az or
egyék. Természe
Ugyanakkor több
szokni az előírt
szervezet is hoz
megnyugtatásként
ezt bizonyítják:

Az egyéni beszámolókból az is kiderült, hogy azoknak a fogyókúrázás, akiket a nagy önfegyelmet követelő cél elérésében családtagjaik is támogatnak. Egy klubtársunk például férjét dicsérte, aki, ha valami édességet eszik, újságjával takarja el előle a csábító falatokat. Néhányan azonban olyan családtagokról is említést tettek, akik valóságos „ellendrukkerek". Néhányan sajnos ugratják az amúgy is ingadozó és kísértésnek kitett férjet, feleséget. A klubtagság ezért megállapodott, hogy az egyik találkozóra meghívja a családtagokat is, hogy igyekezzék velük is megértetni: a fogyókúrázás olyan egészségügyi probléma, amely a család és a közösség ügye is.

P. M.

a kocsit a miskolci áruházban vásárolta, nem tud gondoskodni. Soraink megjelenése után a miskolci Centrum Áruház postán elküldte a bébikocsi-kerekeket. Intézkedésükért köszönet jár.

„Nincs gáz a pápai Deák Ferenc utcai gyönyörű új lakásokban. A gáztűzhelyek, amelyek propánbután gázzal működnek, üresen ásítanak, mert palackot nem adtak hozzá" — panaszolta Gosztola Sándorné olvasónk. A Városi Tanács VB pénzügyi osztályvezetője válaszolt: „Az ügyben eljártunk a létesítményt bonyolító beruházási vállalatnál, ahol közölték, hogy a gázpalackok kiutalása folyamatban van. A palackokat a lakásokba 2—3 héten belül beszerelik."

Kornis György

kollázsa

Ország-Világ 1973/34 21 old.

Kornis György

kollázsa.

Ország-Világ 1973/33 21 old.

Kornis György

kollázsa.

Orszag-Vilag 1973/31 21 old.

Kornis György

kollázsa.

Országs-Világ 1973/28 21 old.

Korniss György

szerepel az alábbi tárlaton

Tóth Béla: A mentendrei művésztelep
Láhitása Debreczenben

Hajdu Bihari Napló 1969 VIII. 8

MÜVÉSZETTÖRTÉNETI
DOKUMENTÁCIÓS KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

M.D.K.

Kornis György

Gyárfás Miklós: Szerelmes Tháliám c. folytatásos szinházi történetét illusztrálta rajzzal.
Rajz.

Film Szinház Muzsika. Bp. 1962. aug. 3. VI. évf. 31. sz. 42-43. lap.

mdk

Kovnis György festőm

Idős asszony e. festménye
Arra a 17. l-on (fénykép)

Gogolák Lajos: Két képzőművészeti kiállítás
Népművelés 1954, 1. évf. 1 sz. 16-18 l.

M.D.K.

Kornis György

Rajz a dirigens Sir John Barbirolli-ról.

Bónis Ferenc: Zenei esték c. kritikája a Károlyi-kerti koncertről.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1963. aug. 16. VII. évf. 33. sz. 14. lap.

M.D.K.

Kornis György

Thurzó Gábor: "Ifju szerelmesek elégiája" c. a koppenhágai Operáról szóló beszámlóját illusztrálta.

Film Szinház Muzsika. Bp. 1963. aug. 30. VII. évf. 35. sz. 16. lap

M.D.K.

Kornis György

Illés Endre: „Az infánsnő és a lady" irását illusztrálta.

- - -

Tersánszky Józsi Jenő: Szinházi emlékeimből c. irásának illusztrációját készitette.

- - -

Film Szinház Muzsika. Bp. 1963. dec. 20. VII. évf. 51. sz. 8., 11. lap.

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-397

FILM SZÍNHÁZ MUZSIKA

ILLÉS ENDRE:

AZ INFÁNSNŐ ÉS A LADY

Végre sikerült tetten érni a giccset: a titokzatos pillanatot, amikor megszületik.

Bécsnek köszönhetem.

A Schwarzenberg kávéházban reggeliztünk, s az Expressben éppen a My Fair Ladyről olvastam, a nagy lázról és a még nagyobb elővételről, vagy ahogy a Morgenausgabe kedélyes alcíme közölte: Groszes G'risz um die Karten – amikor az ismerős pincér asztalunkhoz lépett, s megkérdezte: nem kívánjuk-e megnézni a Fair Ladyt, egyik vendégük átadna a mai estére két jegyet, felárat sem kér, beteg a felesége, későbbre kell halasztaniok az élményt.

Így jutottunk el este a Ladyhez. De előbb – még ugyanezen a délelőttön – elmentünk a Kunsthistorisches Museumba.

A spanyol teremben egy festőnő éppen Velazquez infánsnőjét másolta. A festőnő már nem volt fiatal hölgy. Fekete haja piszkos-szürkén őszült, és a fekete köpenye a sok belétörült fehér, szürke és rózsaszín festéktől csaknem ugyanolyan piszkos volt, mint a haja. Háborítatlanul dolgozhatott, mert csak egyetlen nézője akadt. Egy fiatal lány figyelte áhítattal a közeli piros bársony pamlagról. A sarokba állított széken az őr mélyen aludt.

Amikor odaértünk, a háromlábú festőállvány vásznára már felkerült a fiatal infánsnő tükörképe, a kissé bamba, kövérkés Maria Margarita. Ó, de mi lett éppen ebből a kedves, komor bambaságból, a butácska kövérségből? Egy villogó tekintetű, harcias, ifjú amazon. Velazqueznél még úgy tartotta a legyezőjét, hogy az majdnem kiesett kezéből. A másolaton olyan keményen szorongatta, mintha rögtön fejbe akarná verni a kíváncsi nézőt. És mi lett Velazquez finoman összefogott rózsaszíneiből, és a szürkékből, a feketével tompított ó-vörösökből? Rikoltó rózsaszín, és alvadtan rikoltó kármin.

A festőnő hátrált, nézte a Velazquez-portrét, és nézte a saját vásznát. Aztán a sajátjához hajolt, egy rongyocskával letörölte az infánsnő rúzsozott ajkát és gerániumlakkal még pirosabbra festette. Majd a kerek, lusta szemen javított valamit, hamarosan ferde, hetyke macskaszem került a helyére.

Máris olyan édes, csókolni való porcelánbaba kerekedett a kis Maria Margaritából, hogy bátran besétálhatott volna az Opernringen a közeli játékbolt kirakatába. Pedig látszott, hogy a festőnő egy-két napot még rászán a további csinosításra.

Az orrplasztika következett, az orr helyébe puha krumplicukor került volna. Éppen tovább akartunk menni, amikor tekintetünk a pirosbársony pamlagon figyelő lányra esett: jobb és bal pofacsontján égett a bőr, szétvált ajkán csillogott a nyál. Olyan megrendítő áhítattal itta fel a festőnőt és festményét, hogy észre sem vette: mindkét lába kibújt tűsarkú cipőjéből és a selyemharisnyás talpak – mint egy legújabb típusú parkettafényesítő gép – izgatottan, egyenletesen súrolták, kefélték, gyalulták a dohányszőke, kockás padlózatot.

Nagy pillanat volt. Csak most értettük meg: a titkot láttuk, a giccs születését. Mert a pillanat legalábbis ezt sugallta: a giccs nem a vásznon, az öreg fáradt, piszkosköpenyű festőnő ecsetje nyomán született, de ennek a védtelen, ártatlan, padlókefélő lánynak a szemében. Amikor elfogadta, hogy a valódi helyébe a hamis kerüljön.

Este azután megnéztük a My Fair Ladyt.

No végre, végre!

A fenegyerek, a rossz nevelésű élcelődő, a vegetáriánus kosztot hirdető húsevő növény, – a kaján, kíméletlen, parafaszívű G. B. S. – végre ő is megkapta a magáét. Mr. Frederick Loewe odasózott neki, amúgy istenigazából.

Ki is ez a Mr. Loewe? Hát ő zenésítette meg G. B. S. legkedvesebb szülöttjét, a Pygmaliont. Övé a sok pattogó és édes, bizsergő és bizsergető, lágy és szökellő, már első hallásra énekelhető melódia – illetve dehogyis az övé, Sullivané is, Gilberté is, sőt Leháré és Kálmáné is. És miért ne?

Mert mit gondol ez a G. B. S. Hogy ő, Mr. Loewe, talán tiszteli azt, ami a másé? Azt ugyan lesheti. Hogy ez a Pygmalion voltaképpen egy keserű tréfába oltott kegyetlen kísérlet egy szegény virágárus lánnyal, aki végül fellázad a kísérletező bűvész és a derűs embertelenség ellen – hát aztán? Ő építkezik karrier-történetet muzsikál ki belőle. Táncot és primadonnát, és bonvivánt, és fényes, káprázatos, nagy színpadokat.

Mr. Velazquez fellélegezhetik a világ minden múzeumában, a Pradóban, a Louvre-ban, Rómában, Londonban, Pesten és Bécsben. Mert az ő infánsnői – megcukrozva, lakkozva, kirúzsozva is – infánsnők maradtak. De ő, Mr. Loewe, nemcsak megcukrozta a Ladyt. Ő több pénzt szerzett Mr. Shaw Ladyjével, mint maga Mr. Shaw. Több pénzt és több tapsot. Hallja-e Mr. Shaw? Hallja-e a forró bécsi tapsokat? Mert Bécsben is átvörösödő tenyérrel tapsolnak.

Hát nincs igaza, amikor így nyilatkozik a Time-nak és az Expressnek:

– Ich bin ein Genie, und ich weisz es.

Különben az egész Bécs nem érdekli, legfeljebb egy részletkérdés:

– Wo können wir Krautfleckerln essen?

Mert önmagáról többesszámban beszél.

(Kornis György rajza)

lehetőséget, hogy Köves egyszer, talán, konfliktusok, küzdelmek tüzében, de megtalálja majd a régi önmagát. Talán éppen Rácz tragédiája kellett ehhez, ez a nagy tragédia az ő drámáját is képes a katarzis tüzén át a megoldás felé vezetni.

A drámai forma azonban szigorú, leleplező: a hősválasztás problematikussága a kompozíció egyenetlenségeiben és a belső arányok eltévesztésében is megmutatkozik.

Ezért találjuk meg Szakonyi Károly drámájában a színpaddal való első találkozás gyakori és sajátos konfliktusait, a gyakorlatlanságot, belső aránytalanságot. Az is feltűnő, hogy néhol túlzottan sokat bíz a szimbólumokra, ahelyett, hogy a szituációkat hagyná szimbolikussá nőni. A második rész víziója, az álarcos ismeretlen férfiak megjelenése sem Zsóka életéhez, sem a dráma lelkéhez nem illik. Mindezek ellenére örömmel írhatjuk le: Szakonyi írói erényeit jórészt képviselte első színpadi bemutatkozása is.

AZ ELŐADÁS RENDEZÉSE, *Vadász Ilona* munkája meglehetősen egyenetlen. Együtt gondolkodik az íróval, sok jó ötlet, szenvedély, néhány találat is jellemzi, de mintha nem hitt volna a jelenetek belső tüzében, olykor-olykor feleslegesen hangsúlyt tett olyan szituációkra, mondatokra, mozdulatokra is, amelyek ezt nem igényelték, sőt amelyek a hangossággal éppen erejükből veszítettek. A hangosság, túlfűtöttség különösen Köves rendezői és színészi ábrázolásában bosszulta meg magát.

Talán ez az oka annak, hogy *Sinkovits Imrének* nem sikerült a lélektani változatok gazdagságával és sokszínűségével átlépni egyik szituációból a másikba. Ahogyan megőrizte mindig ugyanazt a ruháját — lélektani öltözetét is megtartotta. Bár megrendítő pillanatai is vannak, alakítása kielégítetlenül hagyja a nézőt. *Kállai Ferenc* Rácz drámájának, gyötrődésének, lelki tépettségének tökéletes színészi jellemzését adta. Különösen borzongatóan hiteles volt abban az utolsó jelenetben, mikor szinte hang nélkül, szemének és kezének ijedt rebbenéseivel játszotta el egy bomlott lelkű ember teljes összeomlottságát. *Domján Edit* Zsóka szerepében, tiszta, szép hangon közvetítette az író szándékát.

A kisebb szerepekben *Suka Sándor, Horkai János* hatásosan rajzolt meg egy-egy jellegzetes karaktert, *Agárdi Ilona* nem tudta elhitetni, hogy Évának szerepe lehet Köves életében. *Rajkai György* díszlete sem elégített ki teljesen, mert olykor ahhoz képest, hogy Köves képzelete rendezi be a teret, túlságosan reális, de ahhoz, hogy reális legyen, túlzottan képzeletszerű . . .

Illés Jenő

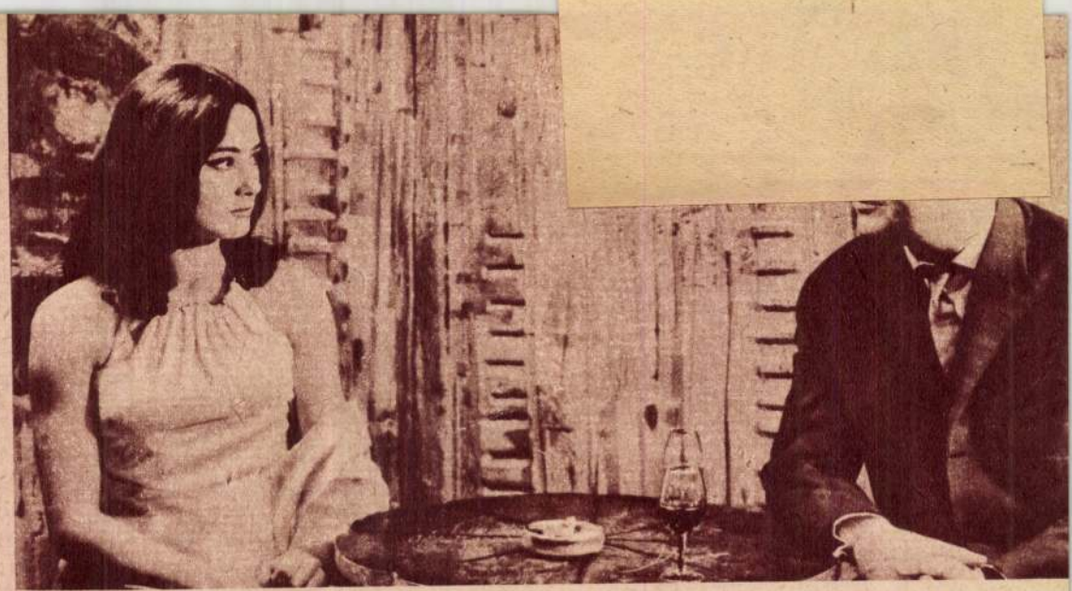

Agárdi Ilona és Kállai Ferenc (MTI foto — Keleti Éva felv.)

Kállai Ferenc, Sinkovits Imre és Domján Edit

Agárdi Ilona, Suka Sándor, Sinkovits Imre, Tóth Gabriella f. h. és Horkai János

Kornis György

Október

Rajz, reprodukció.

Valóság, 1959 5. sz. 130-l.

M.D.K.

Kornis György

Goda Gábor: "Szinész novella" cimü elbeszéléséhez készitett illusztrációkat.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1965. dec. 31.
IX. évf. 53. sz. 18-2o. lap

Kormis György

grafikus

Szalmaváros

Szabad Művészet
1952.7 n. 335.l

...jati évet már leszolgáltak ugyan
...ő javadalmazással egyenlő összegü
...szolgálati idejüket /tehát 40 évet/
...s igy nyugdijjárulékot az 1912 évi
...foglaltak alapján már nem tartoznak
...kimutatás felhasználásával az ügy
...tattal ida két nap alatt be jelen-

...összeállitásnál különös figyelmbe
...égnek az uj nyugdijtörvény 115-
...tedik bekezdésében továbbá a 83 és
...t.

...január hó 15.

...M.K. MINIST. SZÁMVEVŐSÉGE

...számv. ig...ató.

M.D.K.

Kornis György

Hámos György: "Alfa Romeó és Julia" c. elbeszélését illusztrálta.

Galsai Pongrác: "Forgószinpad" c. irásához készitett illusztrációt.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. aug. 3. 31.sz. 2o. lap.
Film Szinház " " " " 1o. 32. " 2o. lap

M.D.K.

Kornis György

Márkus László szinmüvészről készitett négy rajzot különböző szerepeiben a "Szinész arcok" c. rovatban illusztrációként Dalos László cikkéhez.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. márc. 2.
9. sz. 18-19. lap

M.D.F.

Kornis György

Horváth Teri szinmüvészről készitett rajzait bemutatja a lap Gách Marianne: "Horváth Teri" c. beszámolójának keretében.

"Szinészarcok" c. rovat
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. márc. 31.
XI. évf. 13. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

Pap Károlyné: „Romeóék Szilaj-Pagonyban"
c. elbeszélést illusztrálta a művész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. május 4.
18. sz. 2o. lap

M.D.K.

Kornis

Bárány Tamás: "Párbeszéd" c. elbeszéléséhez készitett illusztrációt a müvész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. május 18.
2o. sz. 2o-21. lap

M.D.K.

Kornis György

Bárány Tamás: "Zsibvásár" c. irását illusztrálta a müvész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. juni. 1.
22. sz. 2o-21. lap

M.D.K.

Kornis György

Horváth Árpádról készitett metszetének repr.-ját bemutatja a lap "Szinészarcok a közelmultból" c. könyv egyik illusztrációját.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. juni. 8.
23. ~~ix~~ sz. 3o. lap

M.D.K.

Kornis György

Szakonyi Károly: "Ördöghegy és környéke" c. irását illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. juni 22. 25. sz. 2o-21. lap

M.D.K.

Kornis György

Hegedüs Zoltán: "Ceruzacsikk" c. irását illusztrálta a müvész.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968 juni. 29.
26. sz. 2o-21. lap

M.D.K.

Kornis György

Katona Ferenc: Szabálytalan színháztörténet" c
irását illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1968. márc. 16.
11. sz. 2o. lap

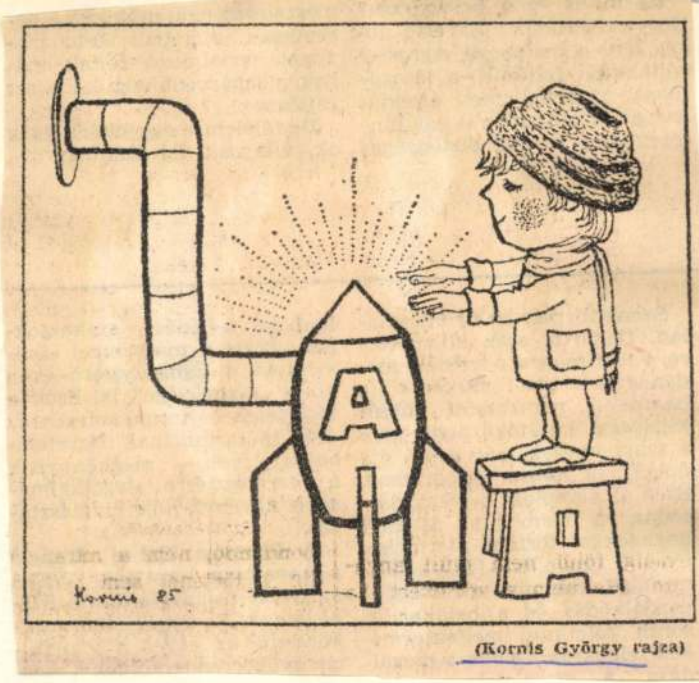

(Kornis György rajza)

Magyar Nemzet 1985. IV. 17.

Kornis György

Kornis György festőművész kiállítása február 3-án nyílik meg a XXII. kerületi Úttörő, Ifjúsági és Művelődési Központban (Budapest, XXII., Nagytétényi út 35.).

Magyar Hírlap 1984. II. 1.

220 244 darab, ezekre egyenként 27 forintot fizetnek.

— **Kornis György festőművésznek** a repülés történetét bemutató kiállítását Petress István, a Magyar Rádió főmunkatársa nyitja meg az Átrium Hyatt Galériájában kedden 18 órakor. A tárlat július 2-ig tekinthető meg.

— **A Telefondoktor** [illegible]

Magyar Nemzet 1984. VI. 10.

Kormos György

Rejt

Magyar Nemzet 1984. III. 17.

(Kornis György rajza, Magyar Nemzet)

Magyar Nemzet 1984. XI. 15.

(Kornis György rajza, Magyar Nemzet)

Magyar Nemzet 1984. XI. 15.

(Kornis György rajza, Magyar Nemzet)

Magyar Nemzet 1984. XI. 15.

Korniss György, festőművész

1982. III.3. 10.45.Petőfi K.L.mű.

Láttuk, hallottuk

- A Láttuk, hallottuk mai adásában már korábban szó esett a kiállítások külső körülményeiről. S hogy egyáltalában milyenféle termekben, kiállitóhelyiségekben érdemes kiállitásokat rendezni. De Korniss György festőművész tárlatát előggó szokatlan helyen a József Attila Szinház előcsarnokában és galériáján rendezték meg. Bojár Ivánnal beszélgetek.

- Az első pillanatban ambivalens érzéseim voltak és ezek a visszás érzések abból keletkeztek, hogy hosszú idő után kiállitáshoz jut egy festő és miért ilyen rettenetes körülmények közé. A képek szét vannak szórva, az alsó előcsarnok, az emeleti galéria és a feljárat különböző falain és válogatni lehet, hogy melyik van rosszabbul megvilágitva. Még hadd tegyem hozzá azt is, hogy az ugynevezett plakát, alig nagyobb talán mint négy vagy hat tenyérnyi és a főbejárat mellett alig-alig látható és az ember belép az előcsarnokba, még ez megismétlődik egyszer, valahol fönt óriási fényképek mellett, kicsikét bolhapiszok jellegüen. Hát ennyit a körülményekről. Kornissnak a festészete bizonyos szempontból sajátos. Ha az ember alapcsalban megfigyeli, akkor azt láthatja, hogy ő ugy nagyjából az aktivistákból és a nyolcakból indult ki és ezt a szigoru konstruktivizmust meg-próbálja egy ilyen bernátosan oldott festői előadásmóddal elegyiteni. A kisérlet mindenféleképpen érdekes. Hogy mennyire szerencsés hogy ez mindig meg tud-e valósulni az más kérdés. Most azonban, ahogy igy egymás mellett lehet látni Kornissnak a dolgait, azt hiszem, hgy talán neki is jó lesz az, hogy egymás mellett látja a képeit és egyszerre tudja felmérni, hol mit tudott megvalósitani és az útját, amit ő maga tüzött ki saját magának, még el fogja tudni még jobban elmélyiteni.

- Emlitetted, hogy nagyon rosszul szétszórtan láthatók ezek a képek a József Attila Szinházban. Viszont valamiről nem szabad megfeledkezni. A József Attila Szinház Budapest egyik leglátogatottabb szinháza, igy a nézőközönség, amelyik az esti szindarabot megy megnézni, egyuttal találkozik egy festővel is, egy festő kiállitással, igy Kornissnak nagyon nagy látogatóközönsége van.

- A közmüvelődési célkitüzés önmagában véve nagyon helyes, ugyanezt megpróbálja a Madách Szinház is az előcsarnokban és a Várszinház ugyancsak az előcsarnokban.

- Nem értesz egyet, ezekkel az előcsarnoki kiállitásokkal ?

- Egyetértek vele, elsősorban a Várszinházban, ahol ezt meg is tudták oldani és egyet tudnék érteni a József Attila szinházzal is, akkor, hogyha tudomásul vennék azt, hogy a kiállitás rende-

zéshez nem elegendő a behozott képeket fölaggatni, hanem ehhez egy megfelelő, hogy igymondjam, kulturálisan szervezett teret kell létrehozni, amelyik a szinházi élvezetből egy másfajta művészetnek a maga sajátos formanyelvébe képes a látogatót bevezetni.

- A müvelődéspolitikai rovat müsort ma Rózsa T. Endre készitette.

-.-.-.--

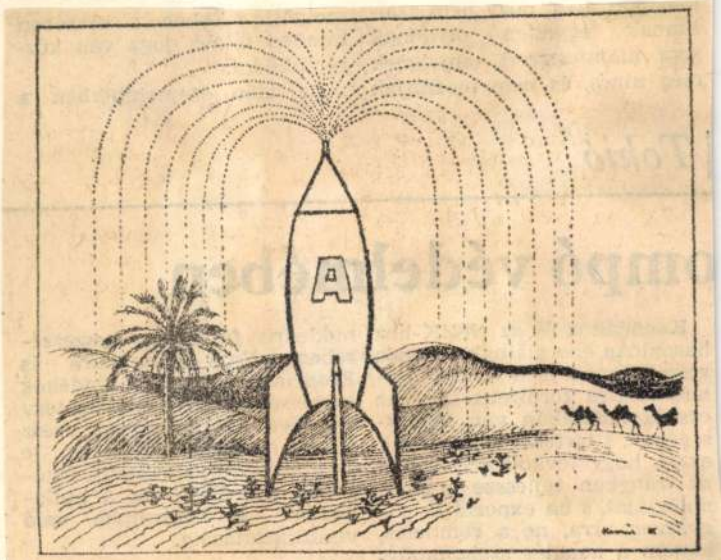

(Kornis György rajza)

Magyar Nemzet 1985. IV. 17.

1021

1983.XI.4. 18,00 Tvl. Kissné

ABLAK

- Kedves nézőink még 5 percig van nyitva aza ABLAK. Most ismét Berkes Zsuzsáé a szó.

- Igen, hát nézőink egy helyesirási hibára hivták föl a figyelmünketés ahogy telefonos kollégaőin mondták, elsősorban a gyerekek hivták föl az otthon tévét néző felnőttek figyelmét arra, hogy a jóg szót nem ly-nal kell irni, hanem j-vel, ezt most rögtön kijavitom. Nagyon szépen köszönjük és nagyonnagyon szégyelljük magunkat. De akkor még egy kiállitásra is felhivnánk nézőink figyelmét. Korniss György festőművész tárlatát a Mednyánszky Terémben láthatják az V. kerület Tanács körut 26 szám alatt. Es ezt elsősorban azoknak a nézőknek ajánljuk, akik a festészetet és a táncművészetet is szeretik.

Kornis György

KORNIS GYÖRGY festőművész alkotásaiból nyílt kiállítás szerdán a miskolci Szőnyi István Teremben. A szülővárosában rendezett tárlat anyagát a művész az utóbbi évek termésből válogatta, s azok közül is elsősorban azokat, amelyeknek az ország legszebb tájai voltak az ihletői. A kiállítás május 20-ig látogatható.

Népszabadság, 1987. V. 7

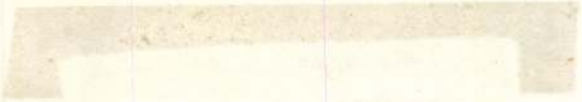

1021

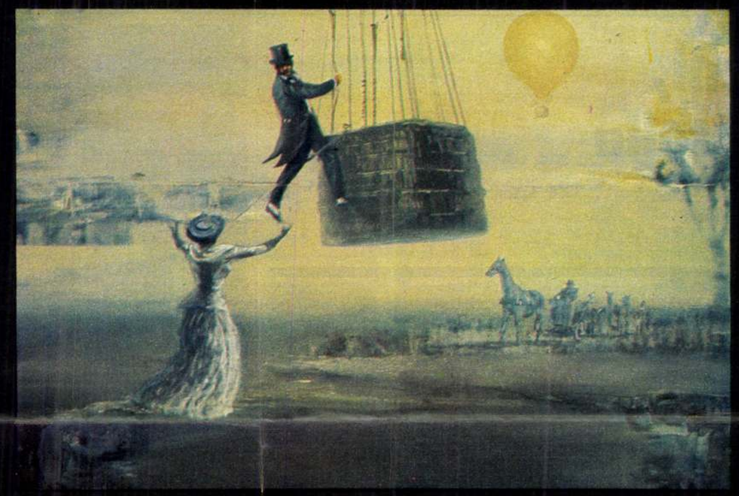

REPÜLÉS

1. Daidalosz és Ikarosz
2. Ég és Föld között
3. Az első sikerek
4. Vertikálisan
5. Hommage à Lilienthal
6. Felhők fölött

Kornis György festőművésznek a közelmúltban nyílt kiállítása az Atrium Hyatt Galériájában, az Átrium Hyatt Szállóban. Témája a repülés. Nem mintha Kornis György gyakorló repülős lenne – mint mondja – legfeljebb utasként látta kilencezer–tízezer méter magasan a fellegek fölötti csodálatos világot. Ez az élmény, az ott látott ragyogás és a színek máshol nem látható tisztasága felejthetetlenül belé ívódott. Szerepel ezen a kiállításon a mitológiából ismert Daidalosz és Ikarosz történetétől kezdve a Leonardo da Vinci által tervezett, csapkodó szárnyú konstrukción át a mai repülő sárkányig, illetve a sárkányrepülésig sok minden. Többek között látható az Ottó Lilienthal féle vitorlázó repülő vagy a Wright testvérek motoros gépe, amely elsőként az emberiség történetében, önerőből emelkedett a levegőbe. Ez a szerkezet indította azt a folyamatot, amely napjaink szuperszonikus repülőgépéig vezetett.

Az ember legyőzte az időt és a távolságot.

Ez a mondanivalója és témája ennek a kiállításnak és Kornis György a festészet nyelvén szól erről. Hangulatos képek szólnak a repülés hőskorszakáról és ideznek századeleji értékeket. Koloritjából megragadóak sokféle kékjei vagy a szürkék és okkerek finoman egymásba olvadó tónusai. A realista ábrázolás ellenére azonban sok helyen érezzük álomszerűnek a látványt. Ezt valószínűleg az a tudatos sűrítési szándék is okozza, amely több festménynél mintegy egymásra kopírozva jeleníti meg az egymástól független, azonban mégis egy témakörbe tartozó eseményt. Ez adja a képeknek a már említett víziószerűségét.

PELLIONISZ VALÉRIA

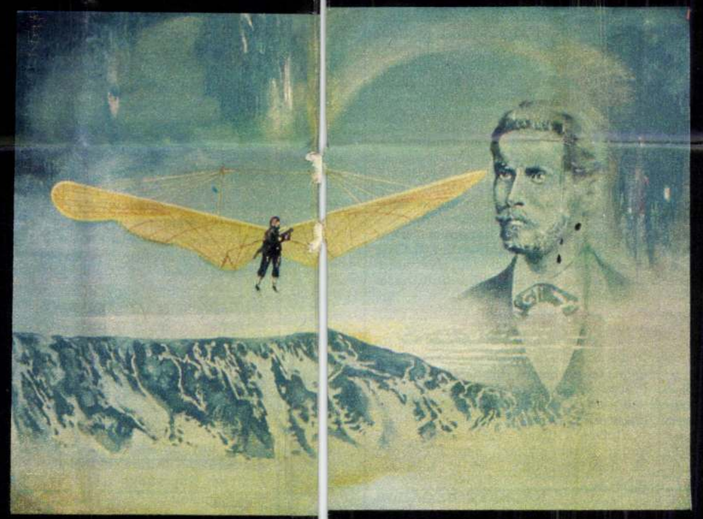

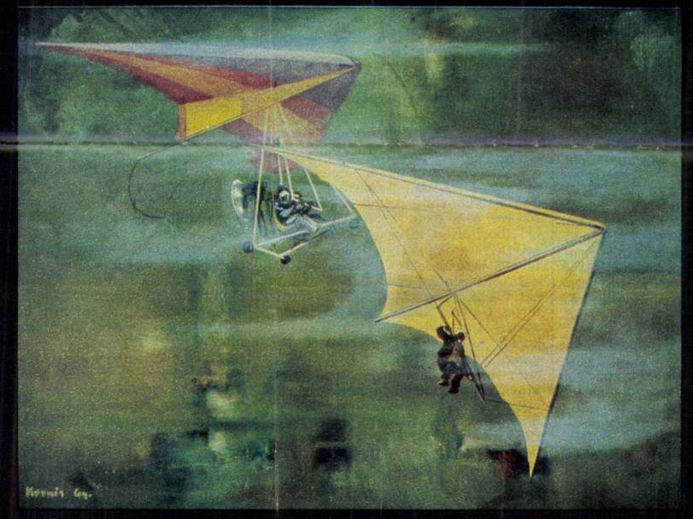

KÉKESDY KÁROLY REPRODUKCIÓI

1021

Korniss György festőművész és díszlettervező és grafikusművész

1983.X.27. 12,00 Kiss Jné

Déli Krónika

- A balerinák majdnem leröppennek a vászonról. Avagy: A tánc varázsa. Korniss György festőművész kiállitása délután 5-kor nyilik Budapesten a Mednyánszky Teremben. A művésszel Lengyel Anna beszélgetett.

- Képzőművészeti tanulmányait Párizsban végezte Korniss György. Ugyancsak a francia fővárosban dolgozott animációs filmstudióban tervezőként, majd pedig diszlettervezője volt a Párizsi Állami Operának.

- Diszletet terveztem, de mindig föl-füllátogatttam a balett termekbe, ahol próbáltak.

- Ezek szerint szerette a balettet is.

- Persze. Nagy hagyománya is van a balett és a festészet találkozásának Degas vagy mások balettetel szerettek foglalkozni. Az a szinesség, ami a balettben van, az rendkivül liraian megjelenithető festészetben is.

- Na most, hogy ez mennyire igy van, sajnos mi nem tudjuk érzékeltetni a látnivalót, csak elmondani tudom, hogy a tánc varázsát varázsos festményekkel képes bemutatni mégpedig szinte ördögi pontossággal, anatómiai szakszerüséggel. Ahogyan pördül, hajlik, tartja a kezét, majdnem leröppenek ezek a balerinák a vászonról.

- Körülbelül öt éven keresztül anatómiai könyveket illusztráltam, ami éppen azért segit ebben a munkámban, mert a mozgó izomrendszerről szólt ez a sok-sok könyv és tanulmány.

- Igen, itt nincs elrajzolt alak.

- Biztos az is segitett ebben, hogy magam is tanultam balettezni és én tudom, hogyha egy kéz fönt igy áll, akkor lent a lábnak úgy kell állnia. Illusztráltam a Táncművészet cimü lapot sok éven keresztül. Orosz Adél, aki ezt a kiállitást megnyitja meséli, hogy pályafutása alatt rajtam kivül olyannal nem találkozott a Magyar Állami Operaházban, aki tartósan foglalkozott ezzel az üggyel. Persze nem ezért csinálom, hanem szeretem. De a téma az általában a festőknél ugyis csak ürügy arra, hogy szépeket festhessenek. Nálam is ehhez ürügy.

MTI SAJTÓFIGYELŐ
MAHIR
1091 BUDAPEST IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

György Kornis

DAILY NEWS

1983 NOV 2

DER ZAUBER DES TANZES

1021

Anmutige Ballettänzerinnen mit fliegendem Haar sind das Sujet, dem der Maler György Kornis, 56, seine Ausstellung „Der Zauber des Tanzes" gewidmet hat. Im Budapester Mednyánszky-Saal (V. Bezirk, Tanács körút 26) sind auf 30 Ölgemälden mit Pastellwirkung zumeist zwei Tänzerinnen oder ein Pas de deux für sie und ihn dargestellt, wobei Rosa, Lila und Himmelblau dominieren. Der Künstler, der an der Pariser Ecole des Beaux-Arts studierte, im Trickfilmstudio von Paul Grimault als Entwerfer, in der Filmfabrik Pathé-Cinéma als Ausstattungsassistent und an der Pariser Staatsoper als Bühnenbildner arbeitete, gesteht: „Die Idealisierung ist bewußt. Nach jahrelanger stilisierter und abstrakter Malerei entstand in mir die Sehnsucht, die natürliche, eventuell idealisierte weibliche Schönheit darzustellen. Ich liebe das lange, wehende Haar, da bleibt das Bild nicht statisch." (Auch seine Frau hat langes, blondes Haar.) Die Verkaufsausstellung mit Bildern, die Titel wie „Liebe", „Walzer", „Träumerei", „Entrückt" oder „Liebeskummer" tragen, ist bis 10. November geöffnet. **(NN)**

Der Maler György Kornis — und sein Werk.

FOTO MTI — T. FÉNYES

sterreichische
zu einem offizie
erneur von Ho
zeigt v.l.n.r. D
Handels- und
Hongkonger Tra
ur von Hongko

mal Zweikampf-
en die Bulgaren
und der DDR-Le
im Kunz holte
für die DDR.

Superlative in die Geschichte dieser Sportart eingehen. In zehn Gewichtklassen fielen 23 Weltrekorde – soviel wie noch bei keinem internationalen Gewichtheber-Turnier.

Die letzte Bestmarke setzte am Montagnachmittag Titelverteidiger Anatoli Pissarenko (UdSSR) im Superschwergewicht, der auf dem Weg zum Zweikampf-Gold (450 Kilogramm) mit 206,0 im Reißen einen neuen Weltrekord aufstellte.

Den großen Zweikampf zwischen den seit Jahren bestimmenden Kräften im Gewichtheben entschieden erwartungsgemäß die Gastgeber für sich. Im letzten großen internationalen Turnier vor den Olympischen Spielen 1984 in Los Angeles holten die UdSSR-Heber

FUSSBALL

rlin – Der DDR-Oberligaverein lena hat einen Tag vor dem spiel im UEFA-Pokal gegen Sparta Rotterdam einen Trainerwechsel vollzogen. An die Stelle von Hans Meyer tritt Dietmar Pfeiffer. Der Wechsel ist offenbar die Konsequenz aus dem anhaltenden Mißerfolg des FC Jena, der sich zur Zeit auf dem vorletzten Platz der Oberliga in einer Krise befindet.

Herzigenaurach – Der bundesdeutsche Fußball-Internationale Lothar Matthäus von Borussia Mönchengladbach hat am Sonntagabend offenbar unter Alkoholeinfluß mit seinem Wagen einen Unfall verursacht und Fahrerflucht begangen. Lothar Matthäus, der bei dem Anprall gegen einen Telefonmast eine leichte Kopfverletzung erlitten hatte, wurde der Führerschein abgenommen.

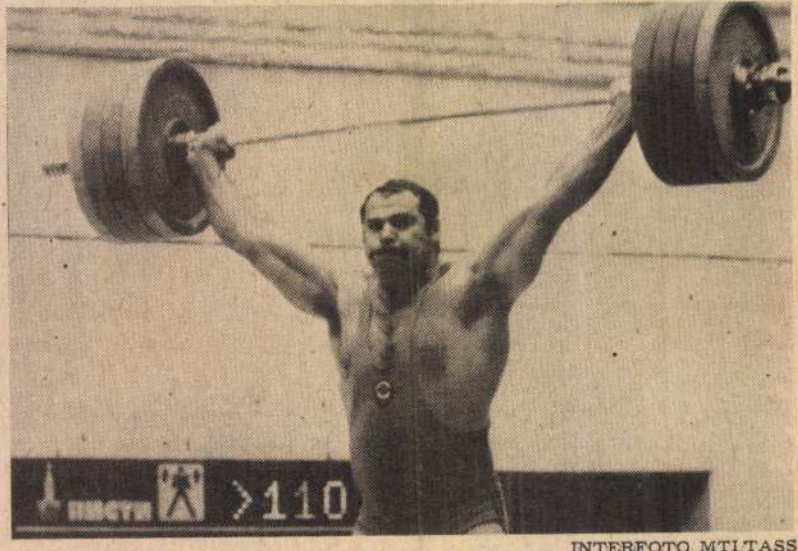

INTERFOTO MTI/TASS

Anatoli Pissarenko (UdSSR) stellte am Montagabend zum Abschluß der Welt- und Europameisterschaften der Gewichtheber in Moskau

Pensionist. Er tritt nur noch teilweise auf, doch wo er spielt, da ist für die Gegner meist immer noch nichts zu holen. Die Rede ist von Björn Borg und von seinem jüngsten Coup: 7:6, 7:6 gegen den amerikanischen Kanonen-Aufschläger Roscoe Tanner am Montag in Bloomington.

Wie immer stürmten nachher die Fragen auf den kühlen Blonden ein: Gibt es doch ein Comeback? Nein, sagte Borg. Was ich hier mache, tue ich zu meinem Vergnügen. Früher spielte ich 25 Stunden die Woche, jetzt spiele ich vielleicht fünf. Ich bin glücklich, auch andere Dinge tun zu können.

Und so ist und bleibt er das, als was man ihn ohnehin seit Jahren sieht. Ein Wunder. Sein Spiel ist nach wie vor absolute Spitze, schwärmte Tanner, nachdem er die Tie-Breakers 3:7 und 5:7 verloren hatte. Das muß man erleben ... diese Passierbälle, diese Winners. Da hat sich nichts geändert. Borg schlug insgesamt neun Asse und die 8500 Zuschauer waren begeistert.

In einem weiteren Spiel schlug die 16jährige US-Hoffnung Aaron Krickstein den Italiener Adriano Panatta 6:1, 6:2.

New York – Der Sieg am Sonntag im Grand Prix-Turnier von Tokio machte es perfekt: CSSR-Tennisstar Ivan Lendl steht als erster Teilnehmer für das vom 10. bis 15. Januar im New Yorker Madison Square Garden stattfindene und mit 400 000 Dollar dotierte Volvo-Masters fest. Die ersten Zwölf der Grand Prix-Liste sind startberechtigt.

RADFAHREN

Frankfurt Main – Gregor Braun und Henry Rinklin (beide BRD) verteidigten am Montagnachmittag ihren Rundenvorsprung (212 Punkte) im 36. Frankfurter Rad-Sechs-Tage-Rennen vor ihren Landsleuten Thurau/Fritz und Kristen/Schütz

Korniss György, festő- és grafikusművész

- Orosz Adél balettművésznő nyitotta meg a mult hét pénte
Korniss György festőművész kiállitását. A tárlat szinhel
a XXII. ker. Ifjusági és Müvelődési Központ.

Láttuk, hallottuk.

1984. febr. 9, Petőfi 10.45 (Manyika).

kén
ye

MAHIR
MAGYAR HIRDETŐ
SAJTÓFIGYELŐ
LEVÉLREKLÁM
1091 BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51.
Telefon: 337-748, 340-726

Korniss György

MAGYAR NEMZET
Grafikusok

1984 MAR 7 7

1021

Korniss György rajza

A széktől S

Cakó Ferenc

OBTÁK azt a szegé
t-széket, egy udvar s
mbjára, sok-sok limlom
De egy hajnalon útra
szék, végigbandukolt a
külvárosi utcákon, da-
megannyi veszéllyel.
egyszer vasúti váltó
be, s nem sok híja volt,
az expressz nem apritot-
szlikbe, másutt csobogó
n kellett üggyel-bajjal
ie, de nem adta fel, s
m maradt el a jutalom:
mire a nap is felkelt,
az áhított erdőt, megáll-
a tisztáson, gyökeret
hetett, kihajthatott a
a. Elsőfilmes animációs
ző hívta fel magára ezzel
mel a figyelmet, *A szék*
ban számos díjat nyert,
có Ferenc nevét megis-
a közönség. Az azóta el-
at év alatt Cakó Ferenc
os kiváló bábfilmmel bi-
totta be, hogy nagy te-
gű művész, s ötleteknek
en éppen híján.
ődött *A széken*, hogy ren-
e bábfilmes műhelyben
ta meg a szakma csínját-
át, *Foky* Ottó keze alatt,
az elmúlt évtizedekben

AZ EREDMENY valóban sziporkaáradat, a gyúrmagengszterek bármikor fúróvá, robogó autóvá, felügyelővé, géppisztollyá, repülővé, páncélszekrénnyé tudnak átalakulni, s kergethetik egymást meg a nagy zsákmányt a semleges, ezért a figyelmet sem elvonó díszletek között. A díszlet teljességgel el is tűnik a következő, 1982-ben született és nagy sikert aratott, számos fesztiváldíjat is nyert következő két filmben, az *Ad astra*-ban és az *Autótortúra*ban. (A hazai és külföldi elismerések után az *Ad astra* megkapta a kritikusok díját is az animációs műfajban.)

Nemcsak nevettetésre, meglepő átváltozásokra alkalmas a gyúrmafilm, hanem megfontolandó gondolatok közlésére is. Az *Autótortúra* ember és járműve kapcsolatának megannyi oldalát villantja föl ezernyi ötlet segítségével, míg az *Ad astra* a Pannonia Rajzfilmstúdió legjobb hagyományainak folytatójaként „poénfilm": egyetlen ötletre kihe-

Kornis György

Kornis György festőművész kiállítása május 6-án délután 5-kor nyílik meg a miskolci Szőnyi István-teremben.

Magyar Nemzet 1988. V. 6.

Kornis György

— **Kornis György festőművész kiállítása** nyílik április 11-én délután öt órakor a győri Bemutatóteremben. Kornis György Budapesten kívül négy alkalommal állított ki Párizsban, de művészetét megismerhették a prágai, leningrádi, bécsi, moszkvai tárlatok látogatói is.

Veszprém 1985. IV. 11.

1 84.VI.12. TV 1. 21,30 /Bereckiné/

TV Hiradó 2.

1021

- Szállni, akár ha madár tenné. Vágyunk rá mindannyian.. A lég titokzatossága vonzotta nemcsak Leonardo da Vinchit, a sárkányrepülés szerelmeseit, a léggömbök halottjait, de a muzsikusokat, festőket és lirikusokat egyaránt. Igy Korniss György festőművészt is, aki a repülés ihlette munkáit állitotta ki stilusosan az Átrium Hyatt szálló emeleti galériájában. Legutóbb lebegő balettfiguráit láthattuk a fővárosban a Mednyánszky teremben, és a mai tárló szintén az ember álmaihoz közelit. Álmodni a légben, a repülőgép nyulványában hosszasan. És a kezdeti álom, a földtől való pillanatnyi elrugaszkodás rokon gondolatok. Korniss György hite az emberi figura festése és legujabb kiállitása is az ember és a megismerés küzdelmének örök elsőbbségét hirdeti. Az alkotások az Átrium Hyatt szállóban megvásárolhatók.

Korniss György festő- és grafikusművész

------ ooo ------

KORNIS György
M Nemzet 1992. ápr. 4. V. r

Árkád Galéria

Kornis György kiállítása

Kornis György nevét sokan ismerik itthon és külföldön. 1927-ben Miskolcon született. Tanulmányait *Párizsban* végezte; járt az École des Beaux Arts-ra, a Grand Chaumier-re. Mestere volt Arthur *Lionell* és *Szenes* Árpád. Évekig volt a párizsi Opera díszlettervezője. Hazatérése óta számos kiállítása volt itthon és külföldön: 1970-ben Leningrádban, Frankfurtban, 1973-ban Bécsben, 1974-ben Londonban, 1976-ban Párizsban, 1979-ben és 1983-ban Budapesten, 1984-ben Keszthelyen és Budafokon, 1985-ben Győrben, 1986-ban Szolnokon és Budapesten, 1987-ben Miskolcon, 1988-ban Budapesten és Brüsszelben, 1989-ben Gentben, 1990-ben Darmstadtban. Legújabb tárlatát Budapesten március 31-én az Árkád Galériában *Horváth* György művészettörténész, a Magyar Nemzeti Galéria főigazgató-helyettese nyitotta meg. A kiállított műveket április 13-ig lehet megtekinteni.

Az Árkád Galéria címe: Budapest VII., Rákóczi út 30. Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 10–18. óráig.

–rj–

an, hűség a természetábrázolás-
t azonban józanság. Küszködés
, nem mindig sikerrel. Nem egy
sebb a csendélet, több az akt és
k is, erős klasszicista törekvése-
a velleitások[1] is felütik fejüket.
kat visszatükröző egészséges és
mmint feltűnő egyéniségekről.
k a francia alkotóerő lankadat-

nek a katalógushoz írt előszava
tóinak. Tanulmányának kalau-
fiatal francia festők művei közt,
ítani, értékítéletei is feltétlenül

Kovács Dezső

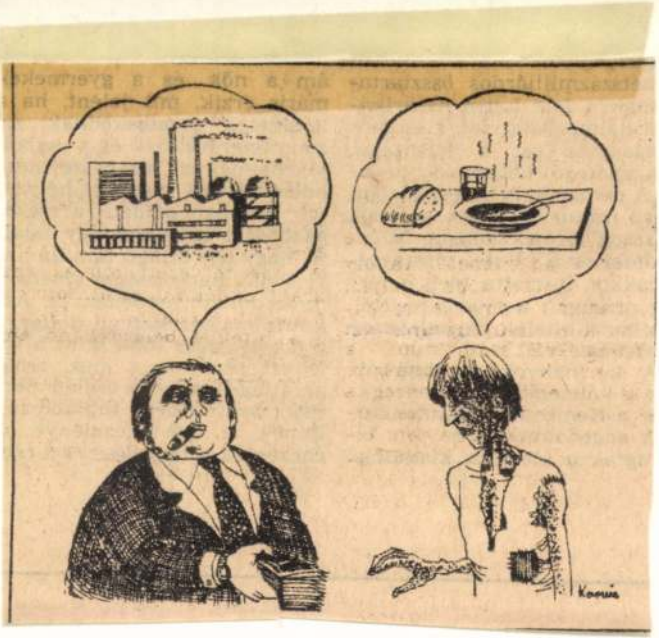

Magyar Nemzet 1984. XI. 15.

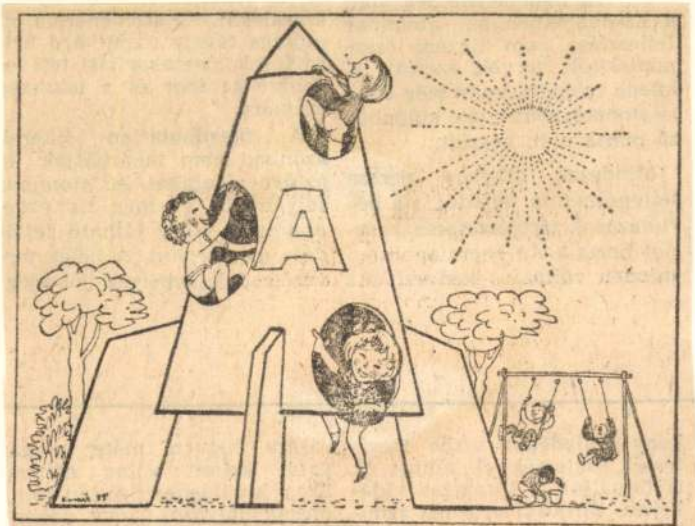

(Kornis György rajza)

Magyar Nemzet 1985. 10. 17.

Kornis György

◆

Kornis György festőművész kiállítása április 11-én nyílik meg Győrben, a Bajcsy-Zsilinszky úti bemutatóteremben.

◆

Magyar Nemzet 1985. IV. 6.

A hét filmjei

KÖNYÖRTELEN IDŐK

A lapítás iskolája című, *Domahidy Miklós* írta regényből készült *Sára Sándor* filmje, a *Könyörtelen idők*. A történethez az utóbbi cím jobban illik, hiszen a második világháború utolsó magyarországi heteiben próbál öt katonafiatal meglapulni, csendben kivárni, hogy mi lesz. Egyetlen meséjük van, hamis nyílt parancsaikat kis községek nevére töltik ki, mintha ott kellene bevárni az alakulatukat. De ebben az időben lapítani, sőt tisztességesnek maradni lehetetlenség. A *Balaton-felvidék* vándorai kénytelen választás előtt állnak, vagy őket viszik el a csendőrök, vagy nekik kell segédkezni a hozzájuk hasonló katonaszökevények összefogásában. Torokszorító dráma ez, és Sára Sándor mesteri fokon tud feszültséget teremteni.

De, sajnos, csak néhány percig, mert gyorsan jön a második, harmadik, sokadik konfliktus. Megjelenik a színen az egyik fiú apja is, hogy beszélhessen arról, ő önként jelentkezett, mert csak így tudja századát, embereit megmenteni. Ugyancsak az apa szóváltásba kerül a nyilas járőrrel, egy *Kabos Gyula* film kapcsán — bizonyítandó, milyen kemény ember. Aztán van még a dörzsölt vagány, aki életét áldozza egy új pecsétért, éppen akkor, amikor végre megérkeznek az oroszok. Majd néhány képsorban kiderül, az oroszok lopják a karórákat, megerőszakolják a lányokat, lelövik azt, aki nem tetszik nekik.

Hiteles történelmi tények, magas hőfokon, jó színészi alakításokkal — az egész mégis mesterkélt. Sára Sándor túl sok gondolatot akart egyetlen filmben megfogalmazni. Az eredmény, hogy a pillanatok nem állnak össze egésszé, egyik katarzis kioltja a másikat. **Sz. Z. L.**

WHERE

Na, most lehetne udvariaskodni. Meg intelligensen ümmögni. Idemásolni a film szórólapján megidézett kritikákat: *„bálványromboló"*, *„magával ragad"*, *„megdöbbentően új"*.

S lehetne kellemetlenkedni. Hogy a *Where* rendezőjének (és írójának és producerének) még a névhasználata — *Gabor Szabo* — is nagyképű és udvariatlan. Lehetne aztán egyszavas jellemzéseket ezen úr fejéhez vágni. Hogy filmje unalmas, kibírhatatlan, hamis.

Lehetne annyit mondani. Isten nem *where* bottal.

De a helyzet nem ilyen egyszerű. Igazán kritikus szemléletű, jó ítéletű kollégám odajött a film végén, s ásítozva mondá: szörnyű rossz, de azért ott a mélyén, ott, kell lenni valaminek! S az a néhány további megszállott filmbarát, aki végigszenvedi a *Where*-t, félek, ugyanezt érzi majd kényszeresen: csak volt valami szándéka a rendezőnek, hogy ennyi körmönfont szenvedésnek tett ki bennünket, ilyen hosszasan kellett viaskodnunk a kényelmetlen moziülésel . . .

Tartalmi összefoglaló. H., a férfi, a film első perceiben megerőszakolja E.-t, a nőt. Az ezt következő órában a lelki és szexuális erőszak különféle eszközeivel köti magához, mígnem a viszony megfordul, már ő szabadulna, ezért elmegy *Amerikába*. A hátralévő egy óra alatt további lepusztult hátterek előtt H. hasonlóképpen terrorizálni próbálja Adolfót, őt azonban kevésbé képes kikészíteni. Hát így röviden.

A film lényege szerint hosszú. S alaptermészete szerint blöff. Mégpedig abból a fajtájából, amely látszólag elemzően számol be valami tőlünk távoliról. Bízva abban, hogy állításait a kulturális-pszichés távolság miatt úgysem tudjuk ellenőrizni. Kellően álavantgard és kellően álművészies ahhoz, hogy elegendő hitelkeretet teremtsen rendezőjének a következő évekhez. És filmekhez!

B. A.

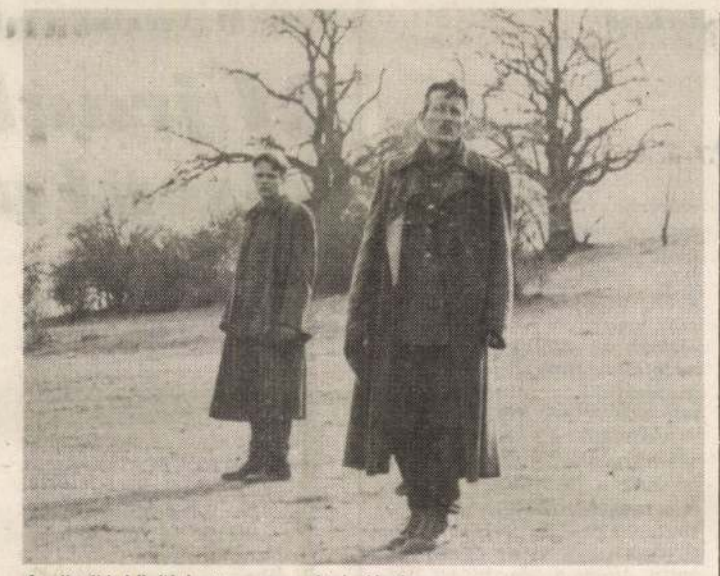

Az öt fiú közül ketten maradtak életben

Az elhallgatás művészete

Azt mondta nekem Dönci bátyó, családunk ismeretlen eredetű öreg barátja, a „haladó szellemű" textilkereskedő, aki *Ceausescu* alatt leküzdötte magát a kolozsvári piacra, ahol nyugdíjasként gyári hibás trikókat és gatyákat árusított, aki selejtes termékeivel olykor *Pozsonyig* loholt, útba ejtve a balatonfüredi szívkórház kútjait, ahol rendetlenül zakatoló szívét megjutalmazta néhány korsó gyógyvízzel, szóval, azt mondta nekem Dönci bátyó a *Szamos* partján: — *az a baj a magyarsággal, hogy évszázadokon át nem akarta tudomásul venni a románság jelenlétét. Pedig itt voltak. Leszivárogtak a havasokból,. a járványok, dúlások idején visszahúzódtak. Azután ismét megtelepedtek. Minden alantas munkát elvállaltak. Az a nép, amelyik egy másik népet nemesi fensőbbséggel nemlétezőnek tekint, mire számíthat? Ebből táplálkozik minden mai gyűlölködés.*

Ki volt itt előbb? Miért érdekes ez? Manapság sokakban felmerül a kérdés, mi az oka az *Európa*-szerte felpörgő nacionalista gyűlöletnek, megoldásra váró nemzetiségi gondoknak, az identitás zavarainak?

Kós Károly Életrajz című könyve (*Kriterion Könyvkiadó*) zavarba ejtő adalékot szolgáltat Dönci bátyó borközi álmaihoz, potban megfogalmazott bűntudatos történelmi eszmefuttatása mellé. A tiszteletre méltó, majd évszázadot megélt építész, író, polihisztor, ki ifjú korában szenvedélyesen kutatta az erdélyi városok, falvak életét, néprajzkutató gyalogrögeit kásként begyűjtötte a népviselet, berendezéskultúra, a paraszti világ tárgyi emlékeit, az erdélyi építészet formai sajátosdagságával megtermékenyítette a századfordulón divatos szecesszió zsákutcájában vergődő magyar építészetét, nos, Kós Károlynak alig akad szava az erdélyi románság életéveiről összefüggésben. Pedig bizonyára akadhatott mondanivalója, hiszen építészeti karrierjét voltaképpen a trianoni diktátum törte félbe.

„Választanom kellett tehát — írja a kötet mellé tett későbbi önéletrajzában — *a biztos és szép provinciális egzisztenciát és építészi tevékenységem újrafelvételének reménységét — ott túl, Budapesten, vagy egzisztenciális bizonytalanságát és a magam meg családom otthonát Erdély magyar népének ismeretlen jövendő sorsában. És itthon maradtam."*

A könyvet a diktatúra bukása után, 1991-ben adták ki Bukarestben. Politikamentes, tárgyilagos választ kapunk kételyeimre, szemérmes hallgatást találtam. Találgatásaimra letlenül. Vagy a beidegződések hatására ő is kénytelen elhallgatni valamit? Lehetséges lenne, hogy Dönci bátyónak igaza volt?

Igaz, őszintén be kell ismernem, Dönci bátyó nem volt különlami híres elme. És időközben a memóriája is cserbenhagyta. Legutóbb egy szál kiskabátban állított be rokonlátogatóba, zölve, hogy egyenest a pályaudvarról jön.

— *Hát a csomagod, bátyó?* — kérdezte meglepetten.

— *Jesszusom, a villamoson hagytam!* — csapott homlokára, térdét derűsen. — *Messze a végállomása a villamosoknak?*

— *Mit képzelsz? Annak már bottal üt!*

— *Hátha valaki leadta. Benne van az egész életem, minden . . . Csütörtökön Komáromba kell mennem.*

A deszkaszerű, hórihorgas ember rendületlen derűvel, lendülettel elviharzott, másfél óra múlva visszatért, s valóban meglelt csomagjaival.

— *Na látjátok* — mondotta elégedetten, s szerszámozta magáról az oldaltáskák füzét. — *Mondtam, bajotok, hogy nem hisztek semmiben. Nektek, fiatalnak odahaza hit nélkül.*

Sztárok keretben

Nemrég az *Operában* találkoztam *Kornis György* festőművésszel. Éppen akkor írta alá a szerződést arról, hogy a dalszínház örökös tagjainak portréit elkészíti. Az első a *Harangozó Gyuláról* festett olajkép volt.

— *Tánc és zene címen nyilik rövidesen kiállítása Bécsben. A cím nem véletlen. Hogyan került közeli kapcsolatba a társművészetekkel?*

— A zene szeretetét szüleimtől örököltem. A rajzolás viszont korán szenvedélyem lett. Kalandos úton jutottam el *Párizsba*. Mindössze tizenhat éves voltam, és akkor alig beszéltem még a nyelvet. Ott végeztem el a főiskolát. Utána a párizsi *Állami Opera* díszlettervezője lettem. Ez így, tömondatokban, elég tömören hangzik, ám mögötte rengeteg munka és tanulás van.

Az időm nagy részét a balett-teremben töltöttem. Mi tagadás, vonzottak a táncoslányok, a mozgás, a jelenetek koreográfiája, s az egész miliő. Csendben leültem a sarokba és skicceltem. Különös érzés volt közöttük lenni. Akkoriban ott *Serge Lifar* volt a balettmester. Persze ez csak a táncosoknak mond valamit. A képeimen a lendület dominál, s a mozgás igézetében festek ma is.

— *Festett portrét is, szép számmal.*

— Hogyne. A *Kulturális Kapcsolatok Intézete*, valahogy így hívták a múltban, húsz világsztárról rendelt portrét nálam. Így örökítettem meg olyan világnagyságokat, mint *Rubinstein, Toti dal Monte, Zubin Mehta, Sir John Barbirolli, Szvjatoszlav Richter, Lamberto Gardelli*. S ha dolgozom, a háttérben mindig szól a zene.

v. a.

Táncverseny a Petőfi Csarnokban

Magyar kortárs táncosok részvételével zajlik majd a *Bagnolet koreográfus-verseny a Petőfi Csarnokban*. A budapesti selejtezőn fellép az *ARTUS Tánc- és Ugróiskola*, a *Berger Táncegyüttes, Kovács Gerzson társulata*, a *Tranz Danz Színház* és a *Szegedi Balett táncstúdiója*.

Mellesleg a február 18-án kezdődő nonstop táncversenyre 400 társulat nevezett, ám közülük csak 21 kerülhet a döntőbe. A budapesti selejtező győzteseit háromtagú nemzetközi zsűri ítéli meg.

(MTI)

A minőség stúdiója

Hányszor hallottam színészektől a panaszt: nincs tévéfilm, alig forgatnak a rendezők, a műfaj pénz hiányában kihalóban van. Ám most jó hírt hallottunk a *Clamatel Filmstúdió Kft.* művészeti igazgatójától, *Lendvai Györgytől*.

— *Először is mit jelent a név?*

— A név a latin kiáltás megfelelője, de akár betűszó is lehetne, hiszen (cla) klasszikus és (ma) mai televíziós játékok műhelyében vagyunk. A produceri iroda átmeneti dolog volt a hajdani gigantikus méretű főszerkesztőség és a mostani kft. között. Ez az új működési forma tágabb lehetőséget ad a gyors döntésre, a pezsgőbb munkára. Nem kell a telefaxpapír pótlásához külön engedély, hogy csak egyetlen példát említsek.

— *Az itt készülő produkciók hol láthatók?*

— Szerződést kötöttünk az 1-es csatornával, de tárgyalunk a 2-es program vezetőivel is. Most *Érdi Sándorral* beszéltünk éppen arról, hogy elindítanánk egy tízrészes, harmincperces filmekből álló sorozatot *Sólyomszárnyon címmel*. Műfaját illetően kalandos környezetvédő filmről van szó. Szintén a 2-es csatornán látható majd szándékaink szerint az egyik nagy vállalkozásunk. Magyar—portugál koprodukcióban filmet forgatunk *Madeira* szigetén *IV. Károly* életéről. A játékfilm 1921—22-ben játszódik, és *Zita királyné*, valamint a *Habsburg* uralkodók sorsán keresztül arra keresi a választ, hogy mit is jelentett a történelmünkben az *Osztrák—Magyar Monarchia*. A filmet *Cselényi László* rendezi. Magyar—holland—belga koprodukcióban, *Makk Károly* rendezésében megfilmesítjük *Konrád György A cinkos* című regényét. A forgatás augusztusban kezdődik. Film készül *Tamási Áron Ábeljéből* is. A román—magyar koprodukció rendezője *Mihályfi Sándor*. Film készül *Molnár Ferenc Riviéra* című művéből, *Horváth Ádám* rendezésében és *Nagy Lajos Három boltoskiasszonyából*. (Rendező: Mihályfi Imre.) Meggyőződésünk, hogy a szennyirodalom, a horror, a pornográfia nem sokáig érdekli az embereket. Mint ahogy szeretnénk hinni, hogy most is tömegek vonzódnak az értékes művészi produkciókhoz.

Várhegyi Andrea

Ha csak úgy nem...

A szerzői név (vagy álnév) ügyes találmány. Arra jó, hogy kezdő és szemérmes literátorok ne lépjenek ki leplezetlenül a nyilvánosság elé. Esetleg arra, hogy ha kényes ízlésű szerzőknek nem tetszik a saját nevük, akkor szebben csengőt láthassanak viszont a nyomtatásban. Netán arra, hogy dörzsölt zsurnaliszták ide is, oda is írogathassanak. Még további ezer, alapos oka lehet annak, ha egy író álnéven ír. Hanem hogy egy színész álnéven játsszon, az ép ésszel felfoghatatlan. Abszurd ötlet. Talán nem is volt példa rá mindaddig, amíg a *Família Kft.* című televíziós sorozatban dr. Szép szerepében fel nem bukkant *Ádám Tamás*, alias Nagy Sándor Tamás. Azóta töröm a fejem, hogy vajon mi késztethet önmaga álcázására egy egész jó színészt, akinek ugyan kétségtelenül rosszul megy a sora mostanában. De ha elvállalja a sztárságot a szappanoperában, miért nem adja hozzá a nevét? Ha viszont szégyelli a dolgot, miért csinálja? Ámbár . . . Talán lett neki egy mostohaapja, aki adoptálta.

(stb)

Sírkő sk.

Helyey László, mint agresszív

Eörsi István nekiveselkedett, hogy önnön darabját, a *Sírkő és kakaót* színre vigye. Az mind vonzóbbá váló, *Asbóth utcai* színihelyiségben. S hol het-e biztosabb helyen a saját mű, mint a saját kezben? (Lehet, persze.) E mindenesetre illetékes ab hogy a majd' harminc született, s azóta itt-ott fogott tragikomédiát komitragédiát) színre sa. Annál is inkább poénjainak egy részét sokan ellődözték m maga az alaptéma - éves öregasszony és tovább ezüstlakodalmi jú pár" élethalálha tartási szerződés k — mit sem veszített tásából. Ami pedig a lyebb rétegét, nevez elnyomás-elnyomaté mészetrajzát illeti ugyancsak lehet m zöld sláger.

Eörsi mindeneke ügyelt, hogy s „perfekt" produkci ki a keze alól, s semmi kivetniva lett. Már csak

A hét színésze Mel Gibson

Őrült Max, kezében Yorrick koponyájával, az értelmetlenül lemészárolt ausztrál katonákat siratja. Tudom, őrült beszéd ez, de van benne rendszer. Három — ha a folytatásokat is számoljuk, öt — filmet köt össze a főszereplő, Mel Gibson.

Az ausztrál fiatalember éppen csak befejezi a *Drámai Művészetek Országos Intézetében tanulmányait* hazájában, mikor *George Miller* rendező hívására már a kamerák előtt találja magát. Ő a fantasztikus kalandfilm, a *Mad Max* főszereplője. A jelző magyarul őrültet jelent és bizony van is némi nyomás ebben a rendőrből lett bosszúálló figurában. A közönséget persze ez nem zavarja, az 1979-ben mozikba kerülő film a mai napig a legnagyobb ausztrál kasszasiker.

— *A jelek szerint nekem szerencsém van az elmebajos zsarukkal, tizévenként egy kasszasiker nem jön rosszul* — mondta Mel Gibson az újságíróknak, a *Halálos fegyver* második részének lelkes közönségfogadtatása után. — *Csak az a baj, hogy minden rendező meg van győződve róla, nekem kizárólag azok a figurák felelnek meg, ahol saját testi*

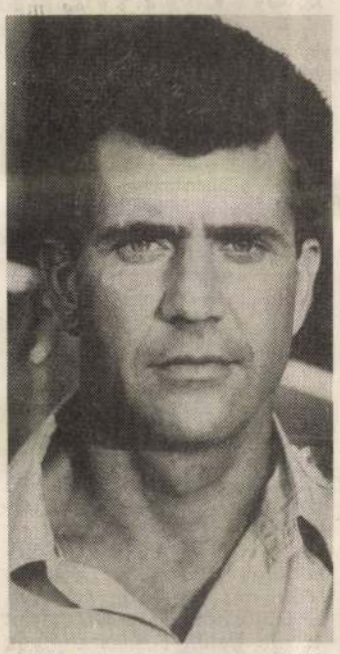

épségemmel mit sem törődve — általában kislányom és feleségem halála miatti boszszúból — vetem magam a szintén megfelelően elvakult és kegyetlen bűnözők után. Pedig néha nagyon szeretném, ha emlékeznének arra is a producerek: én színész vagyok.

A kijelentés nem túlzott, ezt igazolja az *Ausztrál Filmintézet* díja, amit kétszer is Gibsonnak ítéltek. Először a *Tim* című filmben nyújtott alakításáért, ekkor szellemileg visszamaradott munkást játszott. Másodszor a *Gallipoliért*. Sajnos ezeknek a kitűnő filmeknek köze' sem volt akkora népszerűsége a nézők között, mint a kritikusok körében.

Ennek ellenére Mel Gibsont ismét olyan szerepkörben láthatjuk ezen a héten, ahol inkább megjelenésére, mint színészi képességeire alapoznak. Az *Air America* pilótája a leglehetetlenebb feladatokra is vállalkozik.

— *Nincs pilótavizsgám, de fel tudok emelni a földről egy gépet, és azt is tudom, hogy mit lehet vele csinálni a levegőben* — mondta a forgatásról. — *De semmiképpen nem tudnám azt megtenni, amit az igazi Air America pilótái. Egyszerűen azért, mert nem vagyok annyira lökött.*

Hiába, Mel Gibson pályája esetén mindig ehhez a témakörhöz kanyarodunk viszsza. De egyszer szerencsét is hozhat neki. *Franco Zeffirelli* — nem kis meglepetést és szakmai viharokat kavarva — Gibsont választotta *Hamlet*-filmjének főszerepére.

Sz. Z. L.

Sárossy: rémhírekkel riogatják a falusiakat

Az idei termés pénzügyi háttere

A falvakban nagy az érdeklődés a szövetkezeti és átmeneti törvénnyel kapcsolatban, de ugyanakkor *tájékozatlanok* és *tanácstalanok* az emberek. Ez működési zavarokat idézhet elő. Amennyiben 1992-ben nem sikerül a falvak békéjét megteremteni, annak beláthatatlan következményei lesznek. Mindezt *Sárossy László* politikai államtitkár mondta szerdán a Földművelésügyi Minisztériumban rendezett sajtótájékoztatón.

A tájékozatlanságból fakad, hogy félre is lehet vezetni a falusiakat — mondta az államtitkár. Gyakran *szembeállítják* az aktív és nyugdíjas dolgozókat, *ellentétet* szítanak a tagok és a kívülállók között.

Sokan érdeklődnek a *vagyonnevesítésről*. Az idősek félnek, hogy elveszítik *nyugdíjukat*, és nekik kell majd megművelni a földet, ha azt visszaigénylik. Állítólag vannak akik riogatják az embereket: aki visszaigényli a földjét, az minden jogát — nyugdíj, SZTK — elveszíti. Nem tudják, hogy mi lesz a sorsa a *háztájinak* és érdeklődnek, hogy a *bérleti díj* — ha odaadják a földet a szövetkezetnek — eléri-e majd a mostani háztáji jövedelmet.

Sárossy László hangsúlyozta, hogy központilag sem a szövetkezeti, sem az egyéni gazdaságokat nem helyezik *előtérbe*. Az agrárvállalkozást elősegítik, de törvénnyel nem kötelezhetnek senkit, hogy önálló gazdálkodó legyen. Valószínű, hogy az ország nagyobb részében többségben az *átalakuló szövetkezetek* működnek majd, munkájukhoz minden feltételt biztosítani kell.

Alapvető a szövetkezetek számára a kora tavaszi munkákhoz a *likviditási feltételek* megteremtése. Az adósságterhek oly mértékben sújtják ugyanis az egész ágazatot, hogy a pénzhiány gátjává lehet az 1992-es termelésnek. Ezért a gazdasági kabinet elé terjesztették a megoldást elősegítő költségvetési tervezetet. **(lendvai)**

T. G. M. szerint a miniszterelnök szóvivő is

„Újraállamosításra készül a kormány"

Kelet-Európában, amint a térség országai felszabadultak a kommunizmus járma alól, az a retorikus *megegyezés látszott* uralkodni, hogy a fejlődés az *alkotmányos demokrácia*, a szabad vállalkozás, a *kapitalizmus* irányába mutat — szögezte le *Tamás Gáspár Miklós* tegnap az SZDSZ parlamenti frakciójának Liberális-Konzervatív Uniója sajtótájékoztatóján, majd kijelentette: 1989 eszméihez képest *jelentős változás*, hogy a kormány számára stratégiailag fontos területeken föltűnően, egyéb szférákban lopakodóan, de megfigyelhető az *újraállamosítás*.

Soós Károly Attila szerint az újraállamosítási törekvések megnyilvánulását látja abban, ami a Maxwell-lapokkal történik — nevezetesen *kormánylapokká silányítják* őket —, ám ez csak a jéghegy csúcsa. Nem örül a Liberális-Konzervatív Unió annak a törvényjavaslat-csomagnak, melyet a kormány a közeljövőben készül benyújtani; alapjában *elhibázottnak* tartja az Állami Tulajdonosi Részvénytársaság létrehozását. A honatya e létrehozandó szervezetet második kormánynak és második állami költségvetésnek nevezte, amelyet *senki sem fog ellenőrizni*. Ez a szervezet fogná össze ugyanis a különböző állami tulajdonban tartandó vállalkozásokat.)

Hack Péter az MDF-állam előrenyomulásának *politikai és közjogi* következményeiről beszélt.

A képviselő aggályosnak tartja, hogy a kormánypárti képviselők *nem akarják* ellenőrizni a kormányt, ami kiderült például a költségvetés vitája során is, s ez annyit jelent, „nem a parlamenti többségnek van felelős kormánya, hanem az *Antall-kormánynak van felelőtlen többsége*". Hack Péter katasztrofálisnak nevezte a bíróságok állapotát; mint hangsúlyozta, a jelenlegi feltételek mellett — egy bíró száz ügyet tart a kezében, ennyit képtelen határidőben és korrektül elintézni, a jogorvoslást igénylők *nem a bíróságokon*, hanem az MDF hatalmi központjaiban és pártszékházakban keresnek majd orvoslást bajaikra, legalábbis félő, hogy így lesz. A *Népszavának* arra a kérdésére, van-e akkor lényeges különbség az elmúlt és a jelenlegi rendszer közt, hiszen a Kádár-érában is „szokás" volt a pártszékházban való ügyintézés, legföljebb *más* zászlót lengetett a szél az épületen — Tamás Gáspár Miklós kijelentette: *nem minden rossz rendszer egyforma*, s a mostani rendszerben *megvannak*, ha nem is hiánytalanul, az *alkotmányos garanciák, létezik működő nyilvánosság*, a kormányzatnak tehát *más taktikát* kell alkalmaznia, mint a diktatúrában. Háromfajta taktikát említett T.G.M.: a *nyilvánosság átgyúrását*, az *állások megszállását*, (vagyis a kliensrendszert), valamint a *mozgalmi állam* kiépítését; a Kádár-rendszernek, mint mondta, *nem* ezek voltak a taktikái, a fő elem a rohasztás volt.

A „kliensrendszer" említése kapcsán lapunk azt is megkérdezte T.G.M.-től, hogyan kommentálja, hogy éppen e kifejezés használata miatt is nevezte őt *Antall József* tegnapelőtt egy rádióműsorban *populistának*. „Az ellenzék természetrajzához tartozik" — felelte T.G.M. —, hogy szídja a kormányt. Más országokban *nem szokásos*, de nálunk a kormányfő szídja az ellenzéket. A miniszterelnököt nyilván elbűvöli az ellenzék, s *rendkívül hízelgőnek* találom, hogy ennyire foglalkozik velünk; más demokráciákban ezt a feladatot a kormány szóvivője látja el, nálunk a miniszterelnök."

— török —

★

Tölgyessy Péter, a Szabad Demokraták Szövetségének elnöke szerda délelőtt az MTI-hez nyilatkozatot juttatott el az Antall Józseffel történt megbeszéléséről.

Közölte: „Véleményem szerint az egészséges politikai élet természetes velejárója a politikusok közötti beszélő viszony. Ennek teljes körű helyreállítása már elnökké választásom előtt is célom volt. Megválasztásom óta a magyar közélet számos szereplőjével beszélgettem kötetlenül *Göncz Árpádtól Orbán Viktorig, Surján Lászlótól Oláh Sándorig, Horn Gyulától Palotás Jánosig*. A közélet nem létezhet ilyen beszélgetések nélkül, sőt hiányuk a politikai kultúra beteges tünete lenne. Ez a beszélő viszony nem változtat az SZDSZ kritikai álláspontján: a demokratikus jogállam melletti kiállásán, a tekintélyelvű törekvésekkel való következetes szembefordulásán.

Tardos Márton helyében én nem vállalkoztam volna arra, hogy egy olyan beszélgetés tartalmáról nyilatkozzak, amelyen nem vettem részt, hiszen egy hosszabb beszélgetés tartalmát hallomás után nehéz visszaadni."

illió köbméter mérgezett föld az örökség

tványos romlás volt szovjet laktanyában

zzá sem kezdtek a zovjet csapatok környezeti károk tításához Magon, s a jelek ha másfél-két megkezdődhet a szennyezett töredékében.

t Magyar Ba-
Lóránd Geosztályvezető-
a jelenlegi
nyezetvédelhondta, hogy
ot írtak ki
dők elvégezı jelentsnak ígérin, *legkoel* láthateződések
Addig
a már
gálatok

megismétlésére van szükség, annyi minden *módosult* az eltelt hosszú idő alatt. Ennek fő oka, hogy a szennyeződés mozog, vándorol a talajban, tehát időről időre *felül kell vizsgálni* a vegyi anyaggal mérgezett terület elhelyezkedését, ami *megint pénzbe kerül*.

Magyar Balázs szerint egyébként *jelenleg 500 millió forintot* tudnak ártalmatlanításra fordítani, amiből legfeljebb *látszatintézkedésekre* futja. Az eddigi mérések ugyanis azt mutatják: *mintegy ötmillió köbméter föld* szennyeződött a szovjet csapatok „ideiglenes" állomásozása ideje alatt. Éppen ezért első lépcsőben a *20 legszennyezettebb* objektum megtisztítását kezdik meg, pénzt pedig két forrásból is megpróbálnak előteremteni. Az egyik elképzelés szerint a Környezetvédelmi Alap terhére ideiglenesen fognának hozzá a munkákhoz, és ehhez jöhetne a laktanyák *eladásából* származó bevétel, vagy másik esetben, esetleg a már működő nyugat-európai *környezetvédelmi segéleyprogramra* hagyatkozhatnának. A lényeg azonban ma nem ez, hanem hogy a magyar—szovjet tárgyalások megszakadásakor már ugyan mintegy *50-60 milliárd forintos* környezeti kárral számoltak, ám az azóta eltelt időben *látványosan tovább romlott, tovább pusztult* az objektumok állaga. Az első húsz létesítmény között szerepel például a Hortobágy, amit egyébként a magyar honvédség is gyakorlóteréül használt. Az ottani munkákat azonban nehezíti, hogy a tavaszi olvadás miatt az újabb vizsgálatokkal is *meg kell várni a szárazabb időt*, különben a teherautók még nagyobb kárt okoznak az átázott talajban.

V. F.

Három évre 2,3 millió dollár

Kétszáz-háromszáz gyermek betegszik meg évente a különféle daganatos rendellenességek vagy fehérvérűség miatt. Százezer gyermekre több mint 13 új, daganatos megbetegedés jut. Riasztó számok ezek, amelyeket *dr. Schuler Dezsőtől*, a SOTE II. sz. Gyermekklinikájának professzorától hallottam tegnap azon a találkozón, amelyen amerikai és magyar szaktekintélyeket fogadott *dr. Surján László* népjóléti miniszter. A találkozóra abból az alkalomból került sor, hogy a *SOTE II. számú Gyermekklinikája*, az *Országos Idegsebészeti Tudományos Intézet gyermekonkológiai részlege és a kansasi Medical Center* elnyerte az AID három évre szóló pályázatát, amelyet az Államok kormánya hirdetett meg.

Pásztor Emil, az OITI professzora elmondta: tavaly tavasszal abból a célból hirdették meg a programot az amerikai egyetemeknek, hogy megfelelő szakmai-tudományos ismeretek birtokában *segítsék* a volt szocialista országok egészségügyét. Hetven pályázó közül ez a hármas volt a nyerő, ami azt jelenti, hogy *három évre 2,3 millió dollárt kapnak* a daganatos és fehérvérű gyermekek ellátási színvonalának javítására.

Dr. F. Holmes, a kansasi egyetem professzora világszerte ismert személyiség, aki több évet töltött misszionáriusként Afrikában és gyermekeinek felnevelése után több szellemi és mozgáskorlátozott gyermeket *örökbefogadva* nevel az otthonában. Egyébként a pályázat azért is jelentős, mert lehetőség nyílik *szakembercserére* is, *speciális* nővérképzésen vehetnek részt a magyar ápolónők, és közös kezelési programokat honosítanak meg a három intézetben. *(nógrádi)*

rint panama készül!

Hivatal kormányfelügyelettel

északi
tve
zett
az
Ma-
ra
a-
E
g

lyen okból működésképtelenné. *Ezeket* tehát *meg kell menteni*, különben esetleg fillérekért herdálják el. A hivatal együtt kíván működni — egyetértési jog alapján — a most felálló Állami Tulajdonosi Intézettel is azon vállalatok körének meghatározásában, amelyeknél az államnak kell többségi tulajdonnal rendelkeznie.

A hivatal felügyeletét — mivel egyetlen tárcához sem tartozik — *Für Lajos honvédelmi miniszter, illetve a kormány látja el.* A feladataihoz szükséges pénzt több forrásból kívánják előteremteni. Így a költségvetésen túl az OMFB-től, az ipari minisztériumban meglévő több százezer forintnyi, kutatásfejlesztésre előirányzott összegekből, valamint azoktól, akik hajlandóak áldozni azért, hogy ezzel az iparral foglalkozhassanak.

A hivatal elnöke elmondta azt is, hogy a múlt héten Ukrajnában megállapodtak abban: mezőgazdasági gépekért cserébe megkapják a szükséges eszközöket, alkatrészeket a hadsereg számára.

A tájékoztató *megdöbbenést és felháborodást váltott ki Mádai Péter szabad demokrata képviselőből*, aki kérdések sorával adott ennek hangot. *„Ki jogosította fel a hivatalt arra*, hogy a költségvetést megkerülve *fegyvert hozzon be bármiért cserébe? Hogy kérhet beleszólási jogot abba, mi marad állami tulajdon és mi nem?* A hivatal fogja meghatározni, kik kapják a mozgósítási törvényben előírt kötelező tartalékot? A magyar iparnak mi haszna lesz egy ilyen hivatalból? Kijelentette: mindenki tudja, hogy a fegyver óriási üzlet a világban. *Szerinte hatalmas panama készül itt!* Annak a meggyőződésének adott hangot, hogy a hivatal az ukrán megállapodással alkotmányos jogot sértett, *kifejtette, hogy a koncepciót nem látja, a korrupció lehetőségét viszont annál inkább.*

A hozzászólásból parázs vita kerekedett, amelyben a hivatal elnöke ismételt magyarázatokra kényszerült, illetve elutasította a feltételezéseket, *Mile Lajos* MDF-es képviselő pedig úgy vélte: Mádai Péter eleve előítélettel viseltetik a hivatal iránt.

CS. E.

ak a DEKO-val

edelmi és Hitelbankot.
kor tudtuk meg, hogy
HB, amely az Állami
ügynökségtől megvet-
állalat több mint 80
kát, már túladott raj-
Már csak 10 százalék
részesedésük. Hogy
lajdonosok, nem si-
ideríteni.
ívtuk hát *munkás-*
a legilletékesebbe-
tiszta vizet öntsünk
a. Ám nem jöttek el
ltek, csupán a Föld-
gyi Minisztériumból
otos Károly, az ag-
tási főosztály veze-
gyébként nálunk igazgatósági tag. Várjuk a mai *közgyűlést*, amelyen remélem megtudjuk, hogy *ki a gazdánk*, és mi lesz a sorsunk.

Érdeklődtünk az OKHB illetékeseinél a DEKO-val kapcsolatos terveikről. Azt a választ kaptuk, hogy készülnek a 13-i közgyűlésre, de addig *semmiről nem nyilatkoznak*. Utána közleményt adnak ki.

Tizenharmadika ma van, reményteljes fordulat napja a DEKO-ban, ahol abban bíznak, hogy nem dekáznak velük a jövőben.

L. V.

Lehet, hogy nem az exbelügyminisztereket kellett volna följelenteni?

Szabálysértésért halálbüntetés

A katonai perekben védőügyvédként ismertté vált *dr. Galli Istvántól* azt kérdeztük: gyakorló jogászként hogyan vélekedik arról a feljelentésről, amelyet az *Alapítvány a Kommunizmus Áldozataiért* nevet viselők nyújtottak be a legfőbb ügyészhez az 1974 és 1989 közötti időszak *belügyminiszterei* ellen. Mint azt már tegnap megírtuk, az indítványozók azt kérik a legfőbb ügyésztől, hogy mivel a jelzett időszakban a *határőrök 12 embert lelőttek* a magyar határokon, indítson vizsgálatot a felelősség megállapítása végett, s állapítsa meg, kinek a lelkén száradnak az említett gyilkosságok.

— Véleményem szerint *formailag nem lehet vitássá tenni a jogszabályi hátteret*, a titkosított, a bizalmasan kezelt belügyi jogszabályok alapján kiadott érvényes parancsok létét, amelyekre lehet hivatkozni — szögezte le az ügyvéd. — A koncentrációs táborok gyilkosainak is volt jogszabályi felhatalmazásuk, de ezt például a nürnbergi perek során nem fogadták el indoklásul.

— Megfogható-e jogilag a határőr *sorkatona*, aki lőtt? A határőrség *legfelső vezetése*, ahol a parancsok születtek? Illetve hol kezdődik a *belügyminiszteri* felelősség?

— A Btk. 123. paragrafusának 1. bekezdése kimondja, nem büntethető a *katona* a parancsra végrehajtott cselekményért, kivéve, *ha tudja, a parancs végrehajtásával bűncselekményt követ el.* Más a helyzet a parancsot adóval. Az említett paragrafus 2. bekezdése egyértelműen kimondja, a *parancsra elkövetett bűncselekményért a parancsot adó tettesként felel.* Mindez azt jelenti, hogy a *határőrt* jogilag nem terheli felelősség, a *minisztert*, akiből a párt csinált vezetőt, s az ideológiát kellett végrehajtania, elsősorban politikai felelősség terheli. A konkrét parancsot a határőrség mindenkori országos *parancsnokai* adták, akiknek az én felfelogásom szerint politikai értelemben is joguk lett volna tiltakozni, érvelni, egyezményekre hivatkozni. Nekik ugyanis tudniuk kellett volna, hogy *az államhatár illegális átlépése jogszabálysértés, amit minden kultúrállam ennek megfelelően kezel.*

— Ha a kedden megkezdett vizsgálat kideríti, *12 ember az életével fizetett egy szabálysértésért*, akkor ezt jogilag hogyan lehet elbírálni?

— Ha az derül ki, hogy a határőrség országos parancsnokainak parancsa értelmében *szabálysértést halálbüntetéssel sújtottak*, mégpedig *bírói eljárás nélkül*, akkor valamilyen formában le kell vonni a felelősökkel kapcsolatos konzekvenciákat. És ha már jogelemekről beszélünk, akkor minősíteni kell például a határokon alkalmazott *szögesdrótot és aknazárat* is. Álláspontom szerint tehát a közvetlenebb, a konkretizálhatóbb felelősség az országos határőr-parancsnokságokat terheli. A miniszterek felelőssége ennél közvetettebb.

★

Dr. Horváth István volt belügyminiszter megkeresésünkre közölte, az ügyről egyelőre nem kíván nyilatkozni. Egyébként az alapítvány által jelzett időszakban ő két ízben került a tárca élére. Rajta kívül *Benkei András* és *Kamara János* ült a belügyminiszteri székben. Az időszak országos határőr-parancsnokai voltak: *Földesi Jenő, Tóth Imre* és *Székely János* vezérőrnagyok.

(szabó)

KORNIS GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ · PAINTER · KUNSTMALER

KOSZTA GALÉRIA

KORNIS GYÖRGY

FESTŐMŰVÉSZ · PAINTER · KUNSTMALER

1927-ben Miskolcon született.
Tanulmányait Párizsban végezte. Járt az École des Beaux Arts-ra, a Grand Chaumier-re. Mestere volt Arthur Lionell és Szenes Árpád. Évekig volt a Párizsi Opera díszlettervezője.
Hazatérése óta számos kiállítása volt itthon és külföldön:

1970 Leningrád, Frankfurt
1973 Bécs
1974 London
1976 Párizs
1979 Budapest
1983 Budapest
1984 Keszthely, Budafok, Budapest
1985 Győr
1986 Szolnok, Budapest
1987 Miskolc
1988 Budapest, Brüsszel

György Kornis was born in Miskolc in 1927.
He studied in Paris, he attended École des Beaux Arts and Grand Chaumier. His masters were: Arthur Lionell and Árpád Szenes. He worked for the Opera in Paris as a stage-designer.
He had several exhibitions in Hungary and abroad:

1970 Leningrad, Frankfurt
1973 Vienna
1974 London
1976 Paris
1979 Budapest
1983 Budapest
1984 Keszthely, Budafok, Budapest
1985 Györ
1986 Szolnok, Budapest
1987 Miskolc
1988 Budapest, Brussels

Er ist im Jahre 1927 in Miskolc geboren.
Er studierte in Paris, an der École des Beaux Art und an der Grand Chaumier. Seine Meister waren Arthur Lionell und Árpád Szenes. Er war jahrelang der Dekorateur der pariser Oper.
Nach dem Heimkehr hatte er mehrere Ausstellungen als in Ungarn, auch im Ausland:

1970 Leningrad, Frankfurt
1973 Wien
1974 London
1976 Paris
1979 Budapest
1983 Budapest
1984 Keszthely, Budafok, Budapest
1985 Györ
1986 Szolnok, Budapest
1987 Miskolc
1988 Budapest, Brüssel

KORNIS György festő

Modellt ülnek az örökös tagok

MTI

Kornis György festőművész a közeljövőben a Magyar Állami Operaház 25 örökös tagjának portréját készíti el a dalszínház arcképcsarnoka részére. A művész a képekért járó honoráriumot a Budapesti Operabarátok Alapítványa javára ajánlotta fel. Kornis György az MTI tudósítójának elmondta: régi vonzalmat érez az opera és különösen a balett iránt. Kötődése annál is erősebb, mivel Franciaországban töltött évei alatt díszlettervezőként dolgozott a Párizsi Operában. Később Budapesten is rendszeresen készített festményeket balett-táncosokról. Így például csaknem harminc évvel ezelőtt megfestette a világhírű magyar táncművész és koreográfus, Harangozó Gyula egészalakos képét.

A festményt a Budapesti Operabarátok Alapítvánnyal kötött szerződés aláírásakor — Kornis György Harangozó Gyula özvegyének — Hamala Irén érdemes művésznek ajándékozta.

M. Hírlap
1992. jan. 24.

KORNISS Dezső

MUCSI András: Gadányi Jenő Esztergomban.
= MNG Évkönyve 1991 (1991) 288, 289, 290,

Múzeumban (Fábry Eszter) 397

Zene

Domspatzen (Fáy Miklós) 959

Színház

Vizsgák és fegyelmik (Erdődy Edit) 396
A revizor (Tarján Tamás) 879
Egy őrült naplója (Tarján Tamás) 316
Mayerlingi fondorlatok (Tarján Tamás) 476
Kozma (Erdődy Edit) 554
Strindberg a Katona József Színházban (Erdődy Edit) 77

Film

A Misszió (Tóth Péter Pál) 315
Áldozathozatal (Tóth Péter Pál) 74
Brazil (Tóth Péter Pál) 556
Elvesztettük álmainkat (Für Lajos) 799
Gondviselés (Tóth Péter Pál) 237
Lenz (Büki Mátyás) 557
Úgy érezte, szabadon él (Éger Veronika) 957
Új magyar játékfilmek és filmdokumentumok (Lőcsei Gabriella) 478

A hónap krónikája 79, 160, 240, 320, 400, 480, 560, 720, 960

KORNISS Dezső (festő)

" Ez idő alatt a hazai festészet fő-iránya - vagy amit legalább egy többszólamu kórus cantus firmusanak nevezhetünk - elvált a naturától, anélkül hogy teljes absztrakcióval megtagadta volna. Maradtak benne látványelemek, de emlékjellé, utalássá, idézetté transzponálva. Ahogyan például Klee csinálta külföldön. Nálunk egy nagy nemzedék dolgozta ez irányzat egyéni variánsait: Korniss Dezső, BálintEndre, Vajda Lajos, a fiatalabb Papp Oszkár, és akinek felejthetetlen alakját Gedő Ilka portréköltemény őrzi: Országh Lili. "

LUKÁCSY Sándor: Gedő Ilka. In. Uj Irás, 1985. 7.sz. 69.p.

M.D.K.

Kornis György

A „Szinész-arcok" c. rovat keretében a művészről készitett rajzait hozza a lap Sándor Iván: "Gábor Miklós" c. beszámolójának illusztrációjaként.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. jan. 6.
XI. évf. 1. sz. 24. lap

M.D.K.

Kornis György

Rajza Bessenyei Ferenc szinmüvészről Görgey Artur szerepében.

Demeter Imre:"Bessenyei Ferenc" c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. jan. 13.
XI. évf. 2. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

Rajza Kálmán György szinmüvészről Lucifer szerepében.

Sándor Iván: "Kálmán Gy9rgy" c. Szinész arcok c. rovatban
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. jan. 27.
XI. évf. 4. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

Bilicsi Tivadar szinmüvészről készült rajzait hozza a lap a "Szinészarcok" c. rovat keretében az "Esőcsináló", a "Hattyu" és "A szabin nők" c. darabok szerepeiben.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. juni. 9.
XI. évf. 23. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

"Párizsi utca" c. rajzát bemutatja a lap Sándor Iván: "Párizsi napló 1." cimmel közölt beszámolójának keretében.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. juli.21.
XI. évf. 29. sz. 18-19. lap

M.D.K.

Kornis György

A "Szinészarcok" c. rovatban hozza a lap a müvész három rajzát Sulyok Mária szinmüvészről, "Rómeó és Julia", "Minden jó ha jó a vége" és az "Egy fő az egy fő" c. darabok szerepeiben.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. juli. 14.
XI. évf. 28. sz. 18-19. lap

M.D.K.

Kornis György

Gáspár Margit: „Latabár Kálmán" cimmel ir a művészről a "Szinész arcok" c. rovat keretében.
A megemlékezés illusztrációjaként a müvész rajzait hozza a lap a "Békebeli háboru", a "szelistyei asszonyok" és a "Denevér" c. darabok szerepeiben.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. dec. 15.
XI. évf. 50. sz. 18-19. lap

M.D.K.

Kornis

Goda Gábor: "Katinka müvésznő" c. regényrészletét illusztrálta.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. dec. 22.
XI. évf. 51. sz. 10-11. lap

M.D.K.

Kornis György

"Szinészarcok" c. rovatban Gobbi Hilda szinmüvészről készitett rajzokat.
"Páris bolondja", "A barlang" és "Peer Gynt" c. darabok szerepeiben.
Három rajz.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. juni 16.
XI. évf. 24. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

Három rajzát hozza a lap Latinovits Zoltán szinmüvészről a "Szinészarcok" c. rovatban "A tanitónő", "Rómeó és Julia" valamint a "Mári. és a varázsló" c. müvek szerepeiben.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. juni.23.
XI. évf. 25. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

Rajz János szinmüvészről készitett rajzokat a "Mandragóra" és a "Volpone" c. dárabok szerepeiben.
A rajzok Sas György: "Rajz János" c. irásának illusztrációjaként jelentek meg a "Szinészarcok" c. rovat keretében.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. aug. 25.
XI. évf. 34. sz. 18-19. lap

M.D.K.

Kornis György

Sándor Iván: "Párizsi napló 2." cimmel közölt beszámolójának illusztrációjaként a lap bemutatja a müvész rajzát "Páris, a muzeumok városa" cimmel.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. juli. 28.
XI. évf. 3o. sz. 18-19. lap

M.D.K.

Kornis György

Három rajzát hozza a lap a "Szinészarcok" c. rovat keretében Kállai Ferenc szinmüvészről az "Életem Zsóka", a "Coriolanus" és a "Rendkivüli kiadás" c. darabok szerepeiben.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. juni. 2.
XI. évf. 22. sz. 2o. lap

M.D.K.

Kornis György

"Szinészarcok" c. rovatban Pécsi Sándor szinművészről készitett rajzait hozza a lap a beszámoló keretében: "Pillantás a hidról", "Medve" és az "Éjjeli menedékhely" c. darabok szerepében.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. május 26.
XI. évf. 21. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

"Négy olasz vendég" cimmel hozza a lap a müvész négy rajzát: Virginia Zeani, Eduardo de Filippo, Toti Dal Monte és Marcello Venturi olasz müvészekről.

Film Szinház Muzsika , Bp. 1967. május 19.
XI. évf. 2o. sz. 31. lap

M.D.K.

Kornis György

Bálint Lajos: "Az igazi hős Óbudán" c. folyta
tásos regényét illusztrálja a példányokban.

A "Szinész arcok" c. rovatban Illés Jenő:
"Sinkovits Imre" c. megemlékezését illusztrál-
ta a müvészről készült rajzokkal: "Az ifju-
ság édes madara", "Szókimondó asszonyság" és
"Az ember tragédiája" c. darabok szerepeiben.
Három rajz. ---

Film Szinház Muzsika, Bp. 1967.nov. 17.
XI. évf. 46. sz. 18-19. lap
24-25. "

M.D.K.

Kornis György

Rajzát Ruttkai Éva szinmüvésznőről hozza a lap "A testőr" c. darab szereplőjeként, a "Szinész arcok" c. rovatban közölt cikk keretében a főszereplőről készült rajzzal együtt.

Demeter Imre: "Ruttkai Éva" c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. jan. 2o.
XI. évf. 3. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

Három rajza Feleki Kamill szinmüvészről a Csrádáskirálynő, Békebeli háboru és a Koldusopera c. darabok szerepében. "Szinész arcok" c. rovat.

Demeter Imre: „Feleki Kamill" c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. márc. 17.
XI. évf. 11. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

Rajzkompozíciója Makláry Zoltán szinművészről Németh László: "Az utazás" c. darabjának szerepköréből az "Szinész arcok" c. rovatban közölt cikk illusztrációjaként.

Illés Jenő: "Makláry Zoltán" c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. márc. 1o.
XI. évf. 1o. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

Rajzkompozíciója Bulla Elma szinmüvésznőről a "Macsak a forró tetőn" c. darabból, "Színész arcok" c. rovat keretében.

Máriássy Judit: "Bulla Elma" c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. márc. 3.
XI. évf. 9. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

Somogyvári Rudolf szinművészről készült rajzát bemutatja a lap a "Színész arcok" c. rovat keretében.

Geszti Pál: "Somogyvári Rudolf." c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. febr. 24.
XI. évf. 8. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

Rajza Kiss Manyi szinmüvésznőről a "Koldus-opera" előadásának szerepében a "Szinész arcok" c. rovatban.

Demeter Imre: „Kiss Manyi" c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. febr. 17.
XI. évf. 7. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

Básti Lajos szinművészről készült rajzát a "Szörnyeteg" szerepében bemutatja a lap a "Szinész arcok" c. rovat keretében.

Mátray Betegh Béla: "Básti Lajos" c. Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. febr. 1o. XI. évf. 6. sz. 24-25. lap

M.D.K.

Kornis György

Rajza Tolnay Klári szinművésznőről Rosmersholm szerepében a „Szinész arcok" c. rovatban.

Illés Jenő: "Tolnay Klári" c.
Film Szinház Muzsika, Bp. 1967. febr. 3.
XI. évf. 5. sz. 22. lap

SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 337-743, 340-726
Kornis György festő- és grafikusművész
DUNAÚJVÁROSI HÍRLAP
1984 APR 27
1021

Ismét megnyílt az Uitz terem

Táncosnők, lila háttérrel

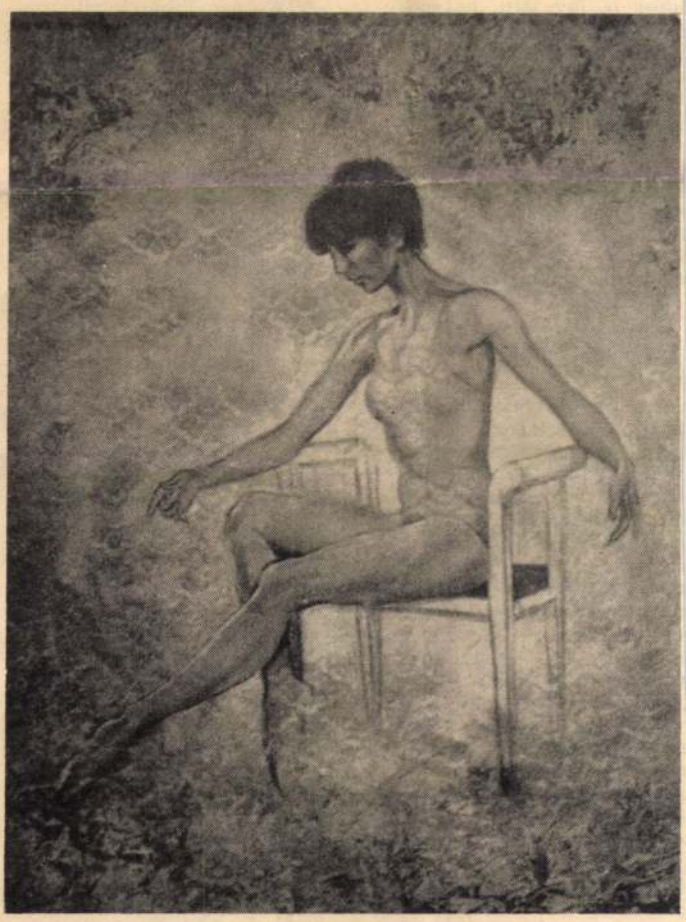

Táncosnőt festeni — félig már siker. Hiszen annyi mindent kínál a téma! Kecsességet, könnyedséget, légiességet. A test és a mozdulat dekorativitását. A mozgás akrobatikáját, lendületes, felfokozott, expresszív voltát.

Táncosnőt festeni — sohasem bizonyult hálátlan feladatnak. A francia impresszionista festészet egyik jeles alakja éppen az a Degas, akinek talán legismertebb alkotása a Két táncosnő kék ruhában című festménye. Toulouse-Lautrecet poszt-impresszionista festőként, a plakátművészet egyik megteremtőjeként tartja számon a művészettörténet. A közönség pedig a Moulin Rouge-beli élet krónikásaként, a táncos lábú párizsi lányok megörökítőjeként.

Nem jár tehát ismeretlen úton, aki a tánc keltette benyomásokat viszi vászonra. Akár a színpadi látványt, akár a kulisszatitkokat ragadja meg, mindenképpen nagy elődök nyomdokain halad. Ám ez a tény korántsem menti föl a művészt az egyéni látásmódért vívott küzdelem alól. *Kornis György* például így vall önmaga és a téma találkozásáról: „Sok időt töltöttem a balett-termekben... Igyekeztem megfejteni a harmonikus balettmozgás ábrázolhatóságának titkát."

Az idézet abból a katalógusból való, amelyet a dunaújvárosi Uitz terem legújabb kiállításának apropóján nyomtattak. Több hónapos szünet után, felújítva és megszépülve várja a látogatókat a város legrangosabb kiállító-helyisége. Kornis György „balettfestményeit" április 26-tól május 20-ig láthatják az érdeklődők. Bizonyára sokan keresik majd fel a tárlatot, amely tematikájával a Dunaújvárosban három évtizede folyó balettoktatáshoz kíván kapcsolódni.

A vélemények aligha lesznek egységesek. A jó ízlést pártolók várhatóan ellentmondanak a szépelgés híveinek. Kornis György képei ugyanis határozott ízlésvitára késztetnek. A vázlatok még úgy-ahogy megállják a helyüket, anatómiai elnagyoltságuk ellenére is. Csakhogy a tárlatot nem ezek, hanem az olajfestmények uralják. Valószerűtlenül lila tónusukat nehéz elfogadni szürrealistának, mivel a képek alapjában véve naturálisak. Bár e kategóriába sem sorolhatók be igazán, mert akkor mi a magyarázat a mesterkélt pózokra, a művi beállításokra, mi több, kifacsarásokra? Öncélú harsány színek, néhol önkényes helyszínek, vagyis árulkodó hatásvadászat jellemzi a festményeket.

Az Uitz teremben az elmúlt évek során szemlélője voltam ragyogó, közepes és gyenge bemutatóknak is. Kornis György képei véleményem szerint ez utóbbi tárlatok számát gyarapítják.

— Kovács —

rosok

zterhelyettessel —

kkor is így van, ha figye-
embe vesszük, hogy a váro-
ok fejlesztése is nagyon idő-
zerű és indokolt volt. Már
jelenlegi, a hatodik ötéves
ervben is változott az arány,
legfontosabb azonban a
zemléletváltozás. Örömmel
apasztaljuk, hogy ez egy-
ránt érzékelhető a miniszté-
iumok, az országos főható-
ágok és a megyei tanácsap-
arátusok dolgozóinak gon-
olkodásában.

*— Vonatkozik ez a vá-
ros- és községfejlesztésre
is?*

— Természetesen, egyre
nkább. Köztudomású, hogy
közigazgatás korszerűsíté-
ével együtt több hatáskört
dtak át az országos hatósá-
ok a megyei tanácsoknak,
zok pedig a helyieknek. A
árosok és a falvak építé-
eti fejlesztése is méginkább a helyi tanácsok hatáskörébe kerül. A területrendezési tervek eddig főként országos hatáskörű tervezőirodákban készültek. Kialakultak azonban a megyei tervezőintézetekben a rendezési tervek készítéséhez értő csoportok, ezek jobban, közelebbről ismerik a helybeliek igényeit és lehetőségeit. Igen fontos, hogy a tervezést is a végrehajtást is ellenőrizhesse az érintett város, község lakossága, mert a társadalmi kontroll a demokrácia szerves része.

— Hogyan hat ez a városok és a falvak viszonyára a továbbiakban?

— Városban és falun egyaránt megnőtt az érdeklődés és az igény a környezet alakítása, szépítése iránt. Ez garanciát jelent arra, hogy javulni fog a táj épített képe. Ami pedig a vonzáskörzeteket illeti: nem az a lényeg, hogy annak központja városi rangot kapott, vagy ma még nagyközség. Az a legfontosabb, hogy a központ akár önmaga, akár a vonzáskörzetébe tartozó községekkel együtt ki tudja elégíteni

Földet adott az iskola

Ki-ki a saját háza

A Weiner Tibor körúti panelház tövébe ültetett virágokat kapálja egy középkorú, kékmelegítős férfi, mintha csak a sajátját gondozná.

— Jogosan tekinthetem a magaménak, a virágokat én ültettem, sőt a kerítést is magam csináltam — mondja Sipos Károly.

— Mennyit áldozott a virágokra, kerítésre?

— Nem is számoltam össze. Az biztos, hogy ötszáz forintnál többe van, ha az időt is hozzászámolom...

A szomszéd lépcsőház előtt álló Szíjj Lászlóné láthatóan „fájlalja", hogy nem az ő virágait találtuk a legszebbnek, azért megjegyzi: — Mi kezdtünk el virágot ültetni ide a panelház elé, talán már tíz éve is van annak...

Kevesen kezdték

Az elsőség kérdését igencsak nehéz lenne tisztázni, mert a Táncsics Mihály utcában, a Ságvári Endre utcában és máshol is voltak kezdeményezők, akik megunva a házuk előtti kopárságot, virágoskertet varázsoltak az ablakuk alá. Az eleinte elszigetelt kezdeményezés lassanként követőkre talált, különösen a Ságvári városrész északi felében, ahol ma már a lakóházak kétharmada előtt virágoskert díszlik.

Többen is elmondták: faluról költöztek annak idején Dunaújvárosba. Faluhelyen az a természetes, hogy virágoskert pompázik a legtöbb ház ablaka előtt. Az új, városi környezetben csak kevesen és bátortalanul kezdtek hódolni ennek a szép szokásnak, de a kezdeményezők példája viszonylag széles körben talált követőkre.

A Weiner Tibor körút 2-ben lakó Trum Lenke például azzal kereste meg a Bánki Donát szakközépiskola

Az elkerített virágos kert,

pott földdarabkán hódolhatok.

Rámenősség nélkül

Dömötör Zsolt, a IX. népfrontkörzet titkára: — Hat-nyolc éve alig néhányan ültettek virágot a házuk elé. Kezdeményezésüket ott segítettük, ahol tudtuk. Például többen is kerítéssel akarták megóvni a kis kerteket. A Bánki Donát Szakközépiskola diákjai gyakorlásképpen az iskola köré csináltak már kerítést. Az igazgatóval megegyeztünk: szerzünk anyagot, a diákok pedig a házak elé is készítenek kerítést. Azóta már több száz méternyi elkészült.

KORNIS GYÖRGY

A kiáll. találó cime - A Tánc varázsa - utal arra, hogy a bemutatott alkotások a balett világába kalauzolnak bennünket. ...A bölcső Párizs volt, ahol a képzőművészeti tanulmányok után tervező egy animációs studióban és végül a párizsi Állami

Pellionisz Valéria: K.Gy.festménye

UJ TÜKÖR L~~xxx~~ 1983.XX.évf. ~~44~~.s
45.

lami Operaházban dolgozott díszlettervezőként. Szorgalmasan látogatta a balettpróbákat és -előadásokat. Az ott készült vázlatokból és festményekből az Opera rendezte első kiállítását. Hazatérése után állandó látogatója lett a mi Operaházunknak is: személyes barátság, lelki rokonság fűzi híres balerinákhoz, koreográfusokhoz.

Kornis a modern ember érzékenységével rögzíti a múló pillanatot. Szó sincs itt a szokásos előadásmegörökítésről, sokkal inkább a látott élmény festői megragadásáról. Ezeket a benyomásokat olyan kifejezően ábrázolja, hogy a pillanatra redukált mozdulat a képek sorát nézve tánckompozícióként hat. Nemcsak mozgó emberi testeket látunk,

hanem szinte a zenét is hallani véljük. Kornis alkotásaival a test szépségét ünnepli, amikor a teljesség és hitelesség igényével ábrázolja, öltözteti tüllfelhőbe, feszes trikóba az arányos testű, sugárzó szépségű balerinákat. *(Képünkön a Primadonnák című festmény)*

Pellionisz Valéria

az R-GO egyik fő kelléke — ezúttal nélkülözni kényszerül a hallgató, de ez szinte semmit nem von le az egyébként érezhetően nagy gonddal kimunkált számok értékéből. S hogy a zenekar „kitalálója", frontembere és vezetője, Szikora Róbert semmit

sem bíz a véletlenre, azt az is bizonyítja, hogy még a zenei rendező feladatát is magára vállalta. Az egyre népszerűbb együttes bemutatkozó lemezének sikert jósolni ezúttal nem vakmerő vállalkozás, sportnyelven

21 Kornis György
festőművész

1983.X.27. Televizió 2 S.Gyné

TV hiradó 2

- A tánc varázsa cimmel ma délután a Mednyánszky teremben megnyitották Kornis György festőművész kiállitását. Az ünnepélyes megnyitó szavak helyett kameránk előtt a Kossuth-dijas kiváló müvész, Orosz Adél, táncmozdulatokkal mondta el véleményét a képekről. Azért szeretem Kornis festményeit, mert jól ismeri a szakmánkat és kiváló megfigyelő. A müvész visszaadja a tánc hangulatát, azt a varázslatot, amely átjár bennünket, ha felcsendül a zene. A felismerés melló adja Kornis a lelkéből fakadó indulatokat, élményeket, amelyektől sugárzók és igazak ezek a képek számomra. Vessék össze a mozgásomat a festmények táncosnőjével és akkor ugy gondolom, megértik, mire is gondolok. És Kornis György miért vonzódik e témához? Miért ez a 30 kiállitott kép, melyek mindegyike a táncról szól? A párizsi operában kezdte a pályafutását, mint diszlettervező. A diszletet álló, statikus dolognak tartotta, ezért kereste a mozgást és erre a legalkalmasabb hely a balett terem volt.
a mozgást

Romiss Gyula
festő

A pécsi képtarban látható
a művész alkotásai.

Romváry Ferenc: Pécs - a muzeumok városa.
Művészet, 1973.szeptember - 33.oldal

Korniss Gyula
festő

Méltatás

Mezei Gábor: Kritika vagy együttműködés
Művészet, 1975. május – 19 oldal.

Korniss Gyula
festő

Korniss szentendrei első szakasza,
a realista ár amlathoz sorolandó!

Láncz Sándor: Van-e modern realista . . .
Művészet, 1971.december - 6.oldal

M.D.K.

M. Kornis Ilona

Jávor Pál szinművészről mintázott szobrának repr.-ját bemutatja a lap.

Film Szinház Irodalom, Bp. 194o. okt. 25-31.
III. évf. 43. sz. 18. lap

M. Kormis Ilona

Szerepelt a műterem csoportkiállításán.

PK 1940. I. 5.

A TÁBORI PÜSPÖK APOSTOLI UTJA. Dr. Hász István tábori püspök székesfővárosi főpásztori útja során február 2-án reggel 8 órakor a Szent Kereszt plebániatemplomban tart istentiszteletet odajáró honvédhivei számára. A tábori püspök ünnepélyes bevonulás után főpásztori szózatot intéz honvédhiveihez, majd püspöki szentmisét pontifikál.

Milyen szép volna, ha a szószékről mai magyar nyelven olvásnák fel az evangéliumot! Megjelent az uj evangélium forditás. Kapható a fordítónál, dr. *Gáspár* Pál, Budapest, II., Keleti Károly-utca 37. Ára diszkötésben 4.80, füzve 3.80 pengő.

A Hitterjesztés Egyesület krisztinavárosi szervezete kitünően sikerült müsoros estet tartott az Egyházközség kulturházában. Dr. *Ritsmann* Pál egyh. igazgató lelkes bevezetője után P. *Köhler* Ferenc házfőnök a „Sikoly az éjszakában" cimü filmet mutatta be. A miszsziók támogatásáról *Balassa* Nándor min. szv. főtanácsos tartott előadást. A zenei számokat *Bodronyi* Vilmos karnagy kisérte.

Pápai kitüntetés. *XII. Pius* pápa *Lázár* Jánosnak, a gyergyószentmiklósi örményszertartásu katolikus egyházközség érdemdus gondnokának több mint két évtized óta végzett önzetlen és áldozatos munkájáért, Maglione biboros-államtitkár által, a „Pro Ecclesia et Pontifice" szalagos érdemkeresztjét adományozta. A kitüntetés hire ugy Gyergyóban, mint széles körökben nagy örömet váltott ki, mert Lázár Jánost mindenki ugy ismeri, mint aki mindenben méltó volt a legmagasabb kegyre. A gyergyószentmiklósi örmény katolikus egyházközség meleg ünneplésben óhajtja részesiteni gondnokát, akinek *Vákár* József pápai kamarás, plebános február 2-án nyujtja át a magas kitüntetést. Érdekes megemliteni, hogy a kitüntetett édesatya, néhai id. *Lázár* János, a gyergyószentmiklósi örmény katolikus egyházközségnek hosszu időn át volt főgondnoka, három évtized előtt ugyanezen kitüntetést nyerte meg.

A budapesti római katolikus lelkipásztorkodó és vallástanitással foglalkozó papság február 5-én, szerdán délután fél 6 órakor a Központi Papnevelőintézet földszinti előadótermében tartja meg általános papi konferenciáját, amelynek dr. *Mátrai* Gyula pápai kamarás, az Örökimádás-templom lelkésze és *Mayer* Lajos szabadszállási plébános lesznek az előadói. Az általános papi konferencia után a hitoktatók tartanak szakértekezletet.

A komáromi Katolikus Kör megkezdte előadássorozatát, amelynek első előadását dr. *Pálos* Ferenc O. S. B., a Kör főtitkára tartotta „A család" cimmel. Az értékes előadás után vita következett, amelynek végén *Kocsis* Károly tanár, köri elnök összegezte a vitát, majd bezárta az első vitaestet. A Kör minden második csütörtökön tart előadást.

Vig ünnepeinkben, iskolánkba
RÉGI MAGYAR ÉNEKET!
Tájékoztatót szivesen küld a **MAGYAR KÓRUS**, Budapest, XII. Fery Oszkár-utca 55.

AZ ALFÖLDI SIKSÁGON FELÉPÜLT SZENT BENEDEK LEÁNYAINAK ANYAHÁZA. A Tiszamentén már 13 esztendővel ezelőtt telepedett le Szent Benedek Leányainak szervezete jóformán minden külső segitség nélkül. A pasztorációs munka egyre fejlődött és ennek alapján felépült az uj templom is, melynek alapkövét Hanauer A. István váci megyéspüspök megbizásából Kühár Floris budapesti bencés házfőnök tette le. Főleg Steer Ferenc tiszaugi földbirtokos áldozatkészségéből áll az uj templom is, amely művészi kialakitásával az alföldi tanyavilágban két tornyával hirdeti Isten dicsőségét és az adakozók áldozatkészségét.

Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepének egyházi zenéje. Vasárnap, február 2-án, Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepén a főváros katolikus templomaiban a népénekes szentmisék kötelező énekrendje a Szent vagy Uram-gyüjteményből a következő: 173. Áldozzunk hiv keresztények, 127. Ó szentséges, ó kegyelmes és 284. Boldogasszony Anyánk. — A templomokban a szentmisét megelőzően tartják meg a gyertyaszentelés szertartását, körmenettel kapcsolatosan. — A Szent István Bazilika ének- és zenekara d. e. 10 órakor a gyertyaszentelő körmenettel kapcsolatosan Bárdos Lajos: Adorna thalamum c. művét és korális dallamokat énekel, majd előadja Demény: Gyertyaszentelő Boldogasszony napjára irott C-dur miséjét, melynek változó részei is Demény szerzeményei. — A budavári koronázó főtemplom ének- és zenekara d. e. 10 órakor Demény: Gyertyaszentelő Boldogasszony-miséjét adja elő a szerző változó miserészeivel. A magánszólamokat Szabó Ilonka, Thury Gizella, Halász Sándor és Horváth László éneklik. — A belvárosi főplébániatemplom a d. e. 10 órakor kezdődő gyertyaszentelési szertartást és körmenetet Bárdos: Adorna thalamum-ával tartja meg, amely után az ének- és zenekar Kereszty: B-dur miséjét adja elő, Kersch offertoriumával (Diffusa est). A déli 12 órai kismise müsorán Kereszty, Arcadelt, Bárdos, és Harmat egy-egy Mária-éneke szerepel. — A krisztinavárosi plebániatemplomban d. e. 10 órakor kezdődik a szertartás és körmenet, majd fél 11 órakor a krisztinavárosi énekkar dr. Paradeiser János: E-moll miséjét adja elő. A déli 12 órai mise alatt a budapesti Typographia-férfikar Kézdi-Krén Géza karnagy vezényletével Schweizer: C-dur miséjéből ad elő részleteket és énekli Zöld Károly: Boldogasszony Anyánk c. átiratát. — A városmajori plebániatemplomból d. e. 10 órakor dr. Mátrai Gyula pápai kamarás, az Örökimádás-templom lelkészének szentbeszédét, ezt követően pedig a templom énekkarának Bárdos Lajos vezénylésével előadott egyházi énekszámait közvetiti a rádió. — A Ferdinánd-téri plebániatemplomban a d. e. 10 órakor kezdődő szertartást a vegyeskar korális énekekkel kiséri. Körmenet alatt Bárdos: Adorna... szerzeményét énekli, majd az ének- és zenekar Gruber: F-dur miséjét adja elő. A fél 12 órai szentmise alatt Divényi Biscara Betta énekel szólót. — A terézvárosi plebániatemplom énekkara d. e. 10 órakor a szertartás énekeit gregorián dallamok szerint adja elő, majd Lisznyay Szabó Gábor: Missa Salesiana-ját énekli a kórus. — A szentdomonkosrendi plebániatemplomban d. e. 10 órakor Stehle: Salve Regina-miséjét adja elő az énekkar. — A kőbányai plebániatemplomban d. e. 10 órakor a szertartásokat Demattia vegyeskari szerzeményeivel kisérik, majd Kagerer: Szent Rafael miséjét mutatja be a templom énekkara, Kersch offertoriumával, vitéz Kelemen Ferenc karnagy vezényletével és Jánosits Antal orgonakiséretével. — A Szentendrei-uti Kövi Szüz Mária-kápolnában Gyertyaszentelő Boldogasszony ünnepén 7, 8, 9 és 12 órakor csendes szentmisék lesznek szentbeszéddel. Háromnegyed 10-kor ünnepélyes gyertyaszentelés után szentséges nagymise, mely alatt a Kövi Szüz Mária Kórus korális, Josquin-, Schubert- és Zsasskovszky-műveket énekel. Vezényel és orgonál: **Rossa Ernő.**

SZINHÁZ — MŰVÉSZET

Casella a modern olasz zenéről

Világhirü vendégművész érkezett a magyar fővárosba. A Verdi-ünnepségek megnyitása alkalmából Budapesten időzik Alfredo Casella, a nagynevü olasz pianista és zeneköltő, aki az olasz kulturintézetben tartott rendkivül érdekes előadást szombaton délután a modern olasz zenéről.

Az illusztris művészvendéget dr. Aldo Bizzarri, az Olasz Kulturintézet főigazgatója üdvözölte és mutatta be az előadáson résztvett előkelő közönségnek, amelynek soraiban megjelent dr. Stolpa József államtitkár, Romanelli ezredes, dr. báró Villani Lajos egyetemi tanár, Paikert Géza miniszteri tanácsos, valamint az olasz királyi követség részéről gróf Del Breso ügyvivő és Orlandi követségi titkár, valamint számosan a fővárosi társadalom és a művészvilág köréből.

Alfredo Casella előadásának bevezetésében az Opera válságáról szólott. Hangsulyozta, hogy a mult század nagy zeneköltőinek jóval könnyebb volt a helyzete, miután maga a szinház kérdése nem jelentett számukra problémát. Olyan általánosan használatos szinházi stilusforma állott ugyanis rendelkezésükre, ami tökéletesen megfelelt az akkori közönség izlésének. A XIX. század nagymuzsikusai már jóelőre tudták, mit hogyan kell alkotniok, hogy az maradéktalanul elnyerje a közönség tetszését és ezért teljesen rábizhatták magukat képzeletük szines világára és gyakorlati tudásukra, amely az olyan zeneköltő fejedelmeknél, mint Verdi és Rossini szinte egyedülálló technikai virtuozitással egészült ki.

Előadásának további során a nagy olasz zeneköltő a különböző századeleji zenei irányokat ismertette. Emlékeztetett arra, hogy az ugynevezett verista irány iskolája francia hatás alatt állott, olyan zeneszerzők pedig, mint Sgambati és Marcucci pedig a német példát követi hosszabb fejlődési folyamat után tért csak ismét vissza az olasz zenei életben is a nemzeti hagyományok tisztelete és Casella meggyőződése szerint a mostani helyzetet bizonyára az jellemzi legjobban, hogy az ismét Verdi alkotó korszakához hasonlatos, amikor ugyanis a wagneri kromatizmussal szemben az olasz diatonizmus klasszikus tisztasága lett ujra népszerü, amit annakidején maga Verdi, az ujabb kor legnagyobb olasz zenei alkotó elméje jóformán egész élete során át hirdetett.

A világháboru után rövid husz esztendő alatt a megujhódott Itália megteremtette a szimfonikus zenét, amely a legszebb összhangban áll az olasz politikai elvek követelményeivel és amely a legjobban megfelel megalkuvást nem ismerő hősi korszaknak amelyben ezidő szerint élünk.

A hirneves zeneköltő előadását sokszor szakitotta félbe a hallgatóság lelkes tetszésnyilvánitása és a tartalmas elmefuttatás után sokáig tüntetően ünnepelték az előkelő hallgatóság tagjai Alfredo Casellát, akinek vasárnap délutáni hangversenyével kezdődnek a Verdi-emlékünnepségek budapesti művészeseményei. *(d.)*

Verdi-ünnep az Operaházban

Az *Institute Italiano di Cultura per l'Ungheria* ünnepi estje az *Operaházban. Verdi* Giuseppe halálának 40 éves fordulójáról szombaton, február 8-án emlékezik meg az *Operaház.* Az ünnepi est müsora: I. rész: Aroldo. Nyitány. 2. Traviata. Előjáték az I. felvonáshoz és előjáték a IV. felvonáshoz. 3. Nabucco. Nyitány. 4. Stabat mater és a Requiemből Sanctus. II. rész: 5. Luisa Miller. Nyitány. 6. A végzet hatalma. Nyitány. 7. Otello. A vihar. Örömkar. 8. A sziciliai vecsernye. Nyitány. Közreműködik a M. Kir. Operaház zene- és énekkara. Vezényel *Failoni* Sergio. Karigazgató *Roubal* Vilmos.

A Műterem kiállítása

A Műterem Kossuth Lajos-utcai helyiségében két festő és egy szobrászművész állitotta ki legujabb fejlődésük eredményeit. ~~*Bokor Béla János*~~ mintegy harminc pasztelképe kemény egységbe fogott tájakat mutat, amelyek teljes érzékeltetésében technikájának ereje és hatása tulemelkedik a pasztellén: képein a felvidéki és kárpátaljai hegyek szinte misztikus szinskálával világitanak a hó gyengéd és édes visszfényeiben, a napsütéstől halványzöld ég alatt, vagy állnak önmaguk lila árnyékában. A táj és az erdő ábrázolásában talán senki sem használja a zöldnek azt a tengernyi változatát, mint ő — s az *élő* táj egyformán sugárzik akár szeretett Göcsejének domboldalairól festett képein, akár a Felvidékről hozottakban. Kifejező ereje, spiritualitása pasztellfestőink közt szinte páratlan. *Cholnokyné Miklós Ilona* akvarelljein és néhány olajfestményén finom virágokat mutat meg és finom női arcokat, az élénkebb szinektől mintha félne, szinskálája ezüstszürke tónusu. Jó iskolát mutatnak *M. Kornis Ilona* szobrai. Erősen megkomponált, markáns férfifejekkel szerepel, néhány női aktta!, szép kerámiákkal.

Ijjas Antal

Haydn nagyszerü oratóriuma, „A Teremtés" febr. 5. Szólók: **Tamás** I., **Rösler** és **Kálmán,** 150 közreműködő. Vez.: Lichtenberg.

Nyugati győzelem

Berlinből jelentik: Pénteken délután tartották meg egy berlini filmszinházban a *„Nyugati győzelem"* cimü filmnek, a véderő főparancsnoksága filmjének ősbemutatóját. A bemutatóra *Brauchitsch* vezértábornagy, a hadsereg főparancsnoka meghivta többek között *Keitel* vezértábornagyot, a véderő főparancsnokságának fejét, továbbá *Rundstedt, Bock, Leeb* lovag és *Witzleben* vezértábornagyokat, több birodalmi minisztert, igy dr. *Göbbels* propaganda minisztert, az állam és a nemzeti szocialista párt számos képviselőjét, a diplomáciai kar tagjait és a külföldi hadiattaséket. A film az egész nézőseregre, különösen a katonai szakemberekre nagy hatást tett.

Baleset? Gyilkosság?

Abban a regényben, amelyet Daphne du *Maurier,* a hires irónő előbb a könyv lapjaira vetitett fel, most pedig hősei a filmvásznon kaptak életet, meg kell oldani a nagy problémát: hogyan halt meg Manderley urának első asszonya? Baleset érte-e a viharos tengeren vagy gyilkosság áldozata lett? A film a feleletet csak az utolsó jelenetben adja meg, akkor bukkan elő a frappáns megoldás. Addig azonban izgalom füti a nézőt, aki viszont nemcsak problémát kap ebben a filmben, hanem két élvonalbeli amerikai sztár: Joan *Fontaine* és Lawrence *Olivier* remek játékát is.

Havasi napsütés

Hatalmas művészkolónia indul szerdán a Mátrába, Gallyatetőre, ahol a *Havasi napsütés* cimü uj magyar film felvételeit fogják csinálni. *Hunyady* Sándor műve *Ráthonyi* Ákos rendezésében kerül szinre. A film főszereplői a Gallyatetőre mennek. Gallyatető vidéke a legfestőibb táj, a film tehát tele lesz szebbnél-szebb természeti motivumokkal. Sipálya, lesikló és rengeteg sportalkalom van a környéken. *Ráthonyi* Ákos vezetése alatt *Tolnay* Klári, *Makay* Margit, *Szilassy* László, *Rajnay* Gábor, *Mály* Gerő utaznak Gallyatetőre, velük megy még egy szinésznő, még egy sztár, akivel még a mai nap folyamán is folynak a tárgyalások, hogy a *Havasi napsütés* főszerepére leszerződtessék. A kolóniával utazik szalontai *Kiss* Miklós producer is.

NEM GYEREKJÁTÉK
Dráma, vigjáték, operett és revü együtt
JUDY GARLAND
MICKEY ROONEY
első közös nagy filmje.
HÉTFŐTŐL EGYEDÜL:
CORSO

MINDEN MŰVÉSZETI KÉRDÉSBEN ELIGAZITJA A
Tárlatvezető

dr. Pipics Zoltánnak a Mücsarnok titkárának művészeti zsebkönyve 224 oldalon, 96 képpel
Ára: P 4.80. Kapható a Mücsarnokban.

Verdi-kiállitás Parmaban

Január 27-én nyitották meg a parmai királyi szinházban a *Verdi*-emlékkiállitást. A kiállitás különböző *Verdivel* kapcsolatos emlékek gyüjteményét mutatja be, operáinak kéziratait, közzé nem tett okmányokat, amelyeket a nagy zeneszerző alapján mint művészt és mint nagy hazafit és mint embert helyezik megvilágitásba. A mester villájából és a parmai királyi konzervatóriumból összegyüjtött már ismert anyagon kivül igen sok értéket és uj anyagot is bemutatnak a kiállitáson, amelyek az életrajzirók és zenetörténészek számára nagy fontossággal birnak. Különös érdeklődésre tarthat számot az *Othelonak egyik partiturája,* amely egy magángyüjtőtől került elő, és amely tele van a szerző megjegyzéseivel. Igen gazdag egy *Verdiről* szóló karikaturagyüjtemény, amelyet kortársai közül a leghiresebb karikaturisták és művészek készitettek. Érdeklődésre tarthat számot az a plakátgyüjtemény is, amelyben azok a hirdetmények vannak, amelyekkel annakidején *Verdi* operáinak ősbemutatóit a parmai királyi szinházban hirdették.

Igy élni jó

Esztendőkkel ezelőtt valósággal iskolát csinált Frank *Capra*, a már addig is hires amerikai mesterrendező, aki mikor megcsinálta az *Ez történt egy éjszaka* cimü vigjátékát, lett világhirü Ez a film bejárta az egész világot. A vidámság és egészséges fiatalság nagyszerü fotografiája után Frank *Capra* megint világsikert csinált, amikor elkészült a *Mr. Deeds,* legutóbb pedig az *Igy élni jó!,* amelyet Amerikában az *Ez történt egy éjszaka* testvérfilmjének hirdetnek.

Tizenhétéves filmveterán

Amerika nagynevü kamasza, Mickey *Rooney* tizenhét évével már valóságos veteránja a filmnek. Szülei varieté-színészek voltak és igy Mickey ugyszólván a kulisszák között nőtt fel. Emlékezetes első nagy sikere a *„Szentivánéji álom"* Puckjában. Azóta egész sereg filmben aratott világsikert. Legutóbb készült óriásfilmje, a *Nem gyerekjáték* alkalmat nyujt Mickey *Rooneynak* arra, hogy rendkivül sokoldalu tehetségét minden oldaláról bemutathassa. Játszik, utánoz, énekel, táncol, zenét szerez, zongorázik, nagybőgőzik, dirigál, szóval mindent csinál, ami méltó egy csodagyermekhez. A *Metro* különleges filmujdonságát a *Corso* mutatja be a napokban.

— **Szanatórium a Hunniában.** Tizedik napja forgatja *Bánky* Viktor rendező a *„Ma, Tegnap, Holnap"* jeleneteit. A nagyszabásu társadalmi dráma felvételei most érkeztek el a film legfeszültebb pillanataihoz, mely *Somlay* Artur, *Jávor* Pál és *Szilágyi Szabó* Eszter között egy hires szanatóriumban játszódik le. Ez tette szükségessé, hogy a *Palatinus-film* egy hatalmas, modern szanatóriumot épittessen a Hunniában, mely imponáló méretével külsőleg is biztositja azt a sikert, melyet a *Váradi Szabó* Sándor szinművéből készitett forgatókönyv jelent a *„Ma, Tegnap, Holnap"* számára.

— **Magyar zongoraművésznő sikere Németországban.** A *sziléziai filharmonikusok* meghivására Breslauban vendégszerepelt legutóbb *M. Hir* Sári, a kitünő zongoraművésznő, az ismert nevü Liszt-játékos, aki az A-dur zongoraversenyt adta elő, tüntető sikert aratva. A sajtó a legnagyobb elismeréssel méltatta a magyar művésznő bravuros technikai készségét, billentésének dinamikus erejét, egyben finom pianóit is. A legnagyobb breslaui lapok, köztük a *Schlesische Tageszeitung* és a *Breslauer Neueste Nachrichten* igaz elismeréssel ünneplik *Hir* Sáriban a *hivatott Liszt-játékos* egyéniségét. A művésznő egyébként még a *rádióban* is adott nagysikerü hangversenyt.

MENGELBERG 6-ÁN.
Beethoven VI., VII. szimfónia.
10-én VIII., IX. szimfónia.
Jegyek: Népm., Városi, Koncert.

*

Cselényi József magyar nóta-estje febr. 23-án Zeneakad. d. u. 5-kor. Jegyek 1—4 pengőig a port'snál és Ural hangversenyirodában, VI., Andrássy-ut 62. Telefon: 123—364.

Megállapodást kötöttünk Németországgal a gyógynövények átvételére

A földmivelésügyi miniszteriumban több napig tárgyalások folytak *Bárczay* János államtitkár irányitása mellett gyógynövényértékesitési és termelési kérdések megoldására egy német bizottsággal, amelynek tagjai dr. *Hellmann* Adolf miniszteri tanácsos, *Unger* és *Rath* szakosztályfőnökök, továbbá a német érdekeltségek részéről dr. *Schmidt* és dr. *Limbach* igazgatók voltak. Magyar részről a tárgyalásokat vitéz *Antalfy* Sándor miniszteri tanácsos vezette és azokba vitéz *Ricsóv-Uhlarik* Béla miniszteri osztályfőnök és *Fabinyi* István miniszteri tanácsos, főosztályfőnök is bekapcsolódtak. Az előbbi egyezmény alapján megállapodás jött létre a vadonnövő és a termesztett gyógynövények, valamint a füszernövények bizonyos fajtáinak átvételi árára és módozataira nézve. A megállapodások jelentőségét emeli az, hogy az évelő termesztett növényekre való tekintettel az *átvételt ebben a vonatkozásban több évre előre biztositják a gazdák érdekeinek megfelelő feltételekkel.*

A keleti és erdélyi országrészeken is életbeléptették a legkisebb munkabéreket

Az iparügyi miniszter rendeletet adott ki, amelynek értelmében a vonatkozó kormányrendelet alapján február 1-től kezdődően a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészeken is alkalmazni kell azokat a legkisebb munkabéreket megállapitó határozatokat, ugyszintén az iparügyi minisztemek a legkisebb munkabéreket megállapitó ama rendeleteit, amelyek az országnak 1940 augusztus 30. napja előtt volt területén hatályban vannak. Ez a rendelkezés nem vonatkozik azokra a határozatokra és rendeletekre, amelyek az országnak *csak valamely meghatározott részére állapitották meg a legkisebb munkbéreket.* Az iparügyi miniszter a visszacsatolt országrészen lévő városokat és községeket területi csoportokba sorozta.

Erték és pénz

Az értéktőzsdén szilárd irányzattal indult a forgalom, az üzleti tevékenység azonban meglehetősen szük keretek között mozgott. Az érdeklődés előterében a piac vezető és favorizált értékpapirjai állottak és ezek árjavulása a tőzsdeidő folyamán elérte az 5 százalékot is. Az átlagos árjavulás azonban csak 2—3 százalékos volt azoknál az értékpapiroknál, amelyek iránt fokozottabb volt az érdeklődés. A *fixkamatozásu értékpapirok piacán* az irányzat gyengén tartott volt.

Az értékpapirpiac kötései

(Zárójelben a záróárfolyamok.) Állami pénztárjegy 1940-es 100 (100), Székesfővárosi kölcsönkötvény 1914-es 369.25—369.5 (369.5), Székesfővárosi kölcsönkötvény 1927-es 116—117 (116.75), Népszövetségi kölcsönkötvény ex szelvény 90—90.5 (90), Nemzeti Bank 215 (215), Első M. Bizt. — (540), Fonciére 54.5—55 (54.5), Concordia-malom — (4.10), Békésesabai 20 (20), Első Bp. Gőzmalom 18 (18), Hungáriamalom 45 (44.75), Bauxit 254—260 (258), Beocsini 20.5 (20.5), Borsodi szén 15.9 (15.5) Szentlőrinci — (9), Kohó 27.25—27.5 (27.25), Drasche 18.1 (18), Aszfalt 8 (7.90), Kőszén 495—499 (496.5) Nagybátonyi 47.25—48 (47.75), Salgó 50—51 (50.9), Urikányi 42.75—43.25 (43), Franklin — (8.50), Globus — (16.75), Pallas — (6.75), Fegyver 58—60 (59.9), Ganz 25.4—26.5 (26.4), Láng 72—73 (73), Acél 57.5—57.9 (57.5), Magyar vagon — (40), Rima 118—119.7 (119) Guttmann 7.05 (7) Ofa — (16), Nasici 86.25—29.5 (89.5), Duna—Száva — (7.50), Nova 23.25—23.75 (23.5), Tröszt 64—65 (64.75), Államvasut — (11.75), Délcukor 128.75 (128.75), Magyar cukor 142.5—145.5 (144.5), Georgia 31.1—32.5 (32.5), Izzó 195 (196), Dreher—Haggen. 221—224 (22) Gschwindt 1445 (1445), Polgári sör — (240), Royal — (115), Goldberger — (75), Győri textil — (83.5) Magyar kender 30 (30), Pamutipar 54 (53.75), Szegedi kender — (88.5), Chinoin — (25.5), Danica 2.75—2.90 (2.75), Műtrágya 53.5 (53.5) Keleti—Murányi 54.5—55.5 (54.5), Klotild — (23), Szikra — (230), Wander — (81), Brassói — (33.5), Gumi 64—65.5 (65), Vasuti forg. 29.4 (29.4), Telefon 12—11.95 (11.96), Pálfalvi — (22).

A Magyar Nemzeti Bank hivatalos árfolyamai

Devizák: Amsterdam 180.07½—181.40, Athén 3.025—3.055, Belgrád 7.82—7.88, Berlin 135.70—136.70, Brüsszel 54.28—54.68, Bukarest 3.31—3.34, Istanbul 268.00—271.00, Kopenhága 65.49—65.97, London 13.85½—14.01½, Milanó 17.66—17.8844, Newyork 344.10—347.10, Páris 6.78½—6.83½, Prága 13.57—13.67, Szófia 4.11—4.15, Stockholm 82.00—82.80, Zürich 79.80—80.60, Pozsony 11.79—11.93. — **Valuták:** Kanadai dollár 250.00—300.00, dinár (500 és 1000 dináros cimletek kiv.) 7.60—7.90, dollár 343.00—348.00, leu (érme kivételével) 2.70—2.80, lira (csak 10 lirás bankjegyek és érmék vásárolhatók) 17.40—17.90, svájci frank 79.60—80.60, svéd korona (csak 100 koronásnál kisebb cimlet vásárolható) 81.70—82.70, szlovák korona (20 koronásnál nagyobb cimletek kiv.) 11.55—11.90. — A magyar—német devizakompenzációs felár 21—22 és fél százalék. — A magyar—jugoszláv 46—47 és fél százalék. — A török font felára 38—39 és fél százalék.

NEMZETI GAZDASÁG

A Nemzeti Hitelintézet betétállománya 34 százalékkal emelkedett

A *Nemzeti Hitelintézet Rt.* igazgatósága január 31-én tartotta dr. *Gévay-Wolff* Nándor elnök, ny. államtitkár elnökletével mérlegmegállapitó ülését. Az intézet mérlegét az intézet vezérigazgatója, *Molnár* András m. kir. kormányfőtanácsos terjesztette elő. Az intézet multévi mérlege még *az előző évekét is messze meghaladó további fejlődésről és gyarapodásáról* számol be. Különösen örvendetes az a nagymérvű emelkedés, amely a *betétállományban* a mult évben is mutatkozott. A mérleg szerint ugyanis az intézet betétállománya a mult év folyamán 9,773.000 pengővel emelkedett, ami 33.93%-os emelkedésnek felel meg és a mult év végével immár 38,578.000 pengőre rúgott.

Az intézet üzleti jelentése szerint ennek *a tekintélyes betétemelkedésnek nagyobb része a fiókhálózatnál jelentkezik és a kisemberek egészséges tőkegyüjtéséből* származik. Kiemeli a jelentés, hogy a mult esztendőben az ügyfelek 7670 *teljesen új betétet* helyeztek el az intézetnél, ami a betéteseknek az intézet iránt megnyilvánuló bizalmát igazolja. A másik örvendetes jelenség az intézet üzleti jelentésében és mérlegében a *kölcsönállomány nagymérvü emelkedése* és a régi kölcsönállomány nagyfokú mobilitása. A mult év folyamán ugyanis az intézet *21,098.000 pengő új kölcsönt folyósított* a hiteltkeresőknek, miáltal *kölcsönállománya 45,092.000 pengőre nőtt*, a régi adósok pedig 11,062.000 pengőt fizettek vissza, ami a kölcsönállomány 27.6 %-os mobilitásának felel meg.

Beszámol még az üzleti jelentés arról is, hogy az intézet a mult évben is *gyarapitota a fiókintézeti székházának számát* és igy az anyaintézeten kivül immár *hét fiókintézete működik saját házában.* Mivel pedig további két fiókintézetnek saját Nyugdijpénztára bérpalotáiban biztositott helyet, az anyaintézeten kivül *összesen kilenc fiókintézete jutott végleges*, a jövő terjeszkedést is biztositó elhelyezkedéshez. De beszámol az üzleti jelentés még egyéb *új üzleti vállalkozásokról* is. Igy többek között arról, hogy a szegedi és balassagyarmati fiókintézetek keretében a kis- és középosztálybeli emberek megsegitése érdekében *zálogházat* nyitott és ezzel *zálogházainak számát háromra emelte.* Szaporitotta a fiókhlózat MÁV *menetjegyirodáinak* számát is, a nyiregyházi, érsekujvári és rimaszombati menetjegyirodák bekapcsolásával úgy, hogy az intézetnek összesen immár *hét menetjegyirodája* van

Az intézet gyökérhálózatának egészséges fejlődésének jellemzőjeként emliti meg a jelentés, hogy az intézetnek a mult év végével immár 55.958 *ügyfele* volt. Megemlékezik a jelentés az intézet tisztviselőinek és egyéb alkalmazottainak szociális gondozásáról és az ennek érdekében hozott anyagi áldozatokról is. Igy megemliti az Elismert Nyugdijpénztár vagyonának további *gyarapitását*, — amely *öt nagyértékü bérpalotában* fekszik, — a tisztviselőknek és egyéb alkalmazottaknak folyósitott őszi és karácsonyi segélyt és a tekintélyes összegü remunerációt, melyekkel a mult évben is jutalmazta az intézet a tisztviselők szorgos munkáját, valamint a tisztviselők továbbképzése érdekében immár második évben létesitett nyelvtanfolyamokat és az intézeti szakkönyvtár létesitését.

Végül hangsúlyozottan rámutat a jelentés arra, hogy az *intézet alaptőkéjét az elmult év végén kétszeresére emelte fel.* Az alaptőkeemelés teljes rendben lebonyolitást nyert, s miután az intézet saját tőkéi most már — az idei dotáció nélkül is — 5,140.000 pengőre rúgnak, az intézet a Pénzintézeti Központ *II. kúriájába* emelkedett.

*

Az intézet nagymérvü fejlődésére és növekedésére való tekintettel növelte az intézeti főtisztviselői kart is és erre való tekintettel a tisztviselői karban ujabb kinevezéseket is eszközölt. Igy *Jávorszky* Bélát és dr. *Timár* Bélát cégvezetőkké nevezte ki, *Badits* Gyulának a főpénztárnoki, *Nádai* Imre, *Tergovits* Ede és *Tóth* Iván központi tisztviselőknek a főtisztviselői cimet adományozta. *Dudás* Ernőt főrevizorrá, *Fényes* Eleket titkárrá és dr. *Kun* Istvánt, a nyiregyházi fiók főkönyvelőjét főnökhelyettessé nevezte ki. Ezen tulmenőleg a tisztviselői kar mintegy egyharmadának fizetésemelést is adott.

Az igazgatóság egyébként gondos mérlegelés és az intézet további megerősitését célzó gondos tartalékolás után a mult évinél lényegesen nagyobb, *333.350.06 pengőben állapitotta meg az intézet eredményét* és elhatározta, hogy a mult évről szóló rendes közgyülést február 24-én tartja meg, amikor is az idén is *4 százalék osztalék fizetésére* tesz javaslatot a közgyülésnek.

Az Országos gazdakamara megállapitásai az agrárollóról

Az agrárolló kérdéséről az utóbbi időben ismét sok szó esik. *Nem mezőgazdasági* tényezők különböző statisztikai adatok felhasználásával állitják össze az ipari és mezőgazdasági árindexet és a kettőnek az egybevetéséből állapitották meg, hogy e két index körülbelül azonos lévén, megszünt az ugynevezett agrárolló. Ebből a megállapitásból sokan azt a téves következtetést vonták le, hogy ezzel helyreállt a mezőgazdasági termelés jövedelmezőségi egyensulya. A kérdés helyes és tárgyilagos megitélése szempontjából az *Országos Mezőgazdasági Kamara* szükségesnek látja megállapitani, hogy az *agrárolló index kizárólag elméleti jelentőségü* és abból a mezőgazdasági termelés *tényleges jövedelmezőségére semmiféle gyakorlati következtetést levonni nem lehet.*

Nem alkalmas az agrárolló index gyakorlati következtetések levonására azért, mert abban ugy az iparcikkeknél, mint a mezőgazdasági terményeknél budapesti *nagybani árak* szerepelnek. Ezek az árak azonban ott, *ahol a mezőgazdasági termelés folyik*, tehát a faluban *egyáltalán nem érvényesülnek*, hanem helyettük az iparcikkeknél sokkal *nagyobb*, a mezőgazdasági terményeknél viszont sokkal *kisebb* árak vannak érvényben. Különösen kirivó az etekintetbeni helyzet a folyó gazdasági évben, amikor például az idei buza sajnálatosan gyenge minősége miatt a gazdák a szokottnál is nagyobb árkülönbözetet szenvedtek, mert a fuvarparitás és egyéb költségek levonása mellett még külön 10—20 százalék minőségi levonás *csökkentette a gazdáknál érvényesülő buzaárat.*

Az agrárolló index gyakorlati alkalmazását lehetetlenné teszi még az is, hogy a mezőgazdasági terményeknek *csupán az árából indul ki*, anélkül, hogy figyelembe venné a termés mennyiségi eredményét. A mezőgazdasági termelésnél *az ár önmagában egyáltalán nem nyujthat képet a termelés jövedelmezőségéről.* Hiába hasonlitják össze valamely terménynek látszólag magas árát az iparcikkek árával, mert a magas ár rendesen a csekély terméshozamnak a következménye és éppen a csekély terméshozam miatt még *a magas ár sem jelent a gazdának jövedelmet.* Ez évben pl. erősen kiugrott a *biborherének* és a *lucernamagnak* az ára, s *ezek a termények szintén emelik a mezőgazdasági árindexet, holott ezekből termés alig volt s a gazdák a magas ár ellenére sem érték el ezekből a szokásos bevételt.* Élénken rávilágit a mezőgazdasági jövedelmezőségére a buza is, hogyha egybevetjük az 1939. évi 9.6 q átlagtermést az akkori, valamint az 1940. évi 6.9 q buzatermésátlagot a mostani buzaárakkal. E két év buzatermésátlagának a nagy különbsége az agrárolló elméleti megállapitásának a gyakorlati helytállóságát teljesen megdönti. Hogy mennyire nem lehet az agrárolló indexből gyakorlati következtetéseket levonni, azt legjobban igazolja az alábbi egyszerü számitás:

Meg kell állapitani, hogy bizonyos iparcikkekért a gazdának mennyi terményt — vegyük például a buzát vagy sertést — kellett adni a világháboru előtt és mily mennyiségü terményt kell ma eladni ugyanazoknak az iparcikkeknek a beszerezhetése miatt. 10 m középminőségü *pamutszövetért* 1913-ban 27 kg buzát kellett a gazdának eladnia, 1940-ben viszont ugyanezt a szövetet csak 45 kg buza értékéből vásárolhatta meg. Egy *másodrendü férfiöltöny* 1913-ban 156 kg buza árából volt megvásárolható, 1940-ben ehhez már 390 kg buzát kellett eladni, vagy sertésben kifejezve 1913-ban 25 kg élősertés ára elegendő volt egy ilyen öltöny beszerzéséhez, 1940-ben azonban már 58 kg élősertés árát kellett erre forditani. Egy *pár férficipő* 1940-ben 107 kg buzát emésztett fel, az 1913. évi 67 kg buzával szemben. — *10 q cement* 1913-ban 143 kg buzából volt megvásárolható, 1940-ben 801 kg buza kellett hozzá, illetve sertésre átszámitva, az 1913. évi 23 kg élősertés helyett 1940-ben 45 kg élősertést kellett eladni a sertésből épitéshez szükséges cement beszerzéséhez. *A világitó petróleumból* 1 q 1913-ban 150 kg buzát igényelt, 1940-ben azonban már 233 kg buzat kellett a petróleum beszerzéséhez eladni. A mezőgazdaság gyakorlati szempontból csak ezt tekintheti a valódi agrárollónak, mert *ez mutatja a terményárak és az iparcikkárak valódi viszonyát* és ez szabja meg termelésének jövedelmezőségét.

Gyakran emlitik azt is, hogy a mezőgazdaság *pénzbevétele* a statisztikai adatok szerint megnövekedett és ebből azt a további következtetést vonják le, hogy a termelés *jövedelmezősége* emelkedett. Az Országos Mezőgazdasági Kamara kötelességének tartja rámutatni arra, hogy ilyen következtetés levonásánál a fogalmak téves értelmezéséről van szó. *A pénzbevétel emelkedése még nem jelenti egyuttal a jövedelmezőség emelkedését.* A pénzbevétel tényleg emelkedhetett, ámde ugyanezen idő alatt ennél *lényegesen nagyobb mértékben emelkedtek a termelés költségei, vagyis végeredményben a jövedelmezőség csökkent.*

Vágottmarha-exportőrök figyelmébe. A *Magyar Keresztény Állatkereskedők Országos Egyesülete* értesiti mindazon tagjait, akik vágottmarha-exporttal foglalkoznak, hogy további intézkedésig szállitási bejelentéseiket minden hét szerda délig tegyék meg az egyesületnél. A bejelentéseknek illetékes helyen történt elbirálása után 48 órán belül minden bejelentőt értesitünk arról, hogy hány darab vágottmarhára és melyik napra kapott kiviteli engedélyt. Felhivjuk a szállitók figyelmét arra, hogy saját érdekükben erre a célra ne vásároljanak élőállatot addig, amig a szállitási engedélyt kézhez nem kapták, mert csak a szállitási engedélyben megjelölt mennyiséget lehet a rákövetkező héten kiszállitani.

„Korszerü üzletvezetés" és „Az ügyes eladó kézikönyve" cimmel a kereskedelem és közlekedésügyi minisztérium kebelében müködő kereskedelmi szakkönyvtár szerkesztőbizottsága két figyelemreméltó könyvet adott ki. A „Korszerü üzletvezetés" cimü 100 oldalas könyvben dr. *Urbányi* János kereskedelmi középiskolai igazgató kérdés és felelet alakjában ismerteti mindazokat a közgazdasági és kereskedelmi alapfogalmakat, továbbá az üzlet megszervezésére, az adás-vétel lebonyolitására, az adásvétel elősegitő intézményekre, igy a piac, a vásár, a mintavásár és tőzsde s más hasonló szervezetekre, valamint az üzletet érhető vagyoni károk elleni biztositásra vonatkozó általános tudnivalókat, amelyekre a kereskedelmi pályákon müködőknek szükségük lehet. „Az ügyes eladó kézikönyve" cimü 260 oldalas munkájában dr. *Orel* Géza ny. kereskedelmi középiskolai főigazgató az árusitás technikájának „müvészetének" szabályait és követelményeit ismerteti alapos, kiváló szakismerettel és olyan könnyed módon, hogy az eladó és vevő egyaránt élvezettel és tanulsággal olvashatja. Részletesen ismerteti a jó árusitó szükséges tulajdonságait, de bemutatja az egyes vevőtipusokat is. Különösen érdekes és tanulságos a jó és hibás eladásra összeállitott példatár. Hogy a fentemlitett két könyv a kereskedők és a kereskedelemben alkalmazottak részére milyen hézagpotló, bizonyitja az a körülmény, hogy az első kiadás több példánya rövid pár hónap alatt elfogyott, ugyhogy második kiadásukról kellett gondoskodni. A könyvek közvetlenül a Stádium Sajtóvállalat Rt. könyvkiadó vállalatánál és minden könyvkereskedésben kaphatók. Az első kötet ára 70 fillér, a harmadik és negyedik egyesitett kötet ára 1.40 P. A Stádium Sajtóvállalat Rt-nál 10 darabot meghaladó rendelésnél az első kötet 50 fillérért, a harmadik és negyedik egyesitett kötet pedig 1 pengőért kapható. Itt emlitjük meg, hogy a szakkönyvtársorozat további köteteiként rövidesen megjelenik a kereskedők jogi, adóügyi és társadalombiztositási tájékoztatója, továbbá a kereskedelmi levelezés, kereskedelmi könyvvitel és a kereskedelmi árvetés kézikönyve is.

Gabona és termény

A gabonapiacon életbeléptek a februári árak. A *buza* és a *rozs* 10, az *árpafélék* és a *zab* 20, a *kukorica* pedig előző hónapi árához képest átlagosan 70 fillérel emelkedett. A piacon kenyérmagvakban nem alakult ki forgalomó Csak a *különféle termények piacán* a szabadforgalmi cikkekben történt kötés. Elkelt néhány kisebb tétel muharmag cirokmag és lóheremag. A lóheremag ára olcsóbbodott.

Hivatalo árfolyamok

Buza 23.90, rozs 19.90, zab 22.50, sörárpa kiváló 26.80, elsőrendü 25.80, sörárpa 24.80, takarmányárpa elsőrendü 65—66 kg-os 21.60, középminőségü 20.60, ipari árpa 68 kg-os 23.60, finom buzakorpa 16.50—16.95 pengő q-ként.

Magpiac

A magpiacon a Magyar Magtenyésztési Rt. Budapest—Monor heti jelentése szerint az üzleti forgalom összezsugorodott, mert a vevők visszahuzódtak. Az általános kedvetlenség részben annak tulajdonitható, hogy a belföldi üzlettel foglalkozó cégek még mindig bizonytalanságban vannak a tekintetben, milyen áron lehet az egyes magféleségeket forgalomba hozni, másrészt pedig a legközelebbi szükséglet fedezettnek látszik. Csendesebb volt a lóhere- és lucernamag piaca is és alacsonyabb árat kináltak muharmagért és baltacinmagért is. Tavaszibükköny6l a kinálat továbbra is élénk, ennek megfelelően lanyha az irányzat. Kölesre továbbra is csak nyomott áron találni vevőt. A hüvelyespiac üzlettelen. A mák ára tartott. — Hivatalos nyersáruárak 100 kg-ként ab feladóállomás: köles fehér 52—53, köles vörös 51—52, köles egyéb 51—52, kánosztarepce 40, napraforgó 30, lenmag 50, tökmag 35, szójabab 31.50, kék mák 260—265, Viktóriaborsó steril 50.80 (51), zöld expresszborsó steril. 40.80 (41), lencse nagyszemü steril. 62.80 (63), lencse közepes steril 50.80 (51), lencse kisszemü steril. 40.80 (41) zárójelben a februári árak. lucernamag nyers, arankás 445—515, lóheremag nyers, arankás 240—280, lóheremag ólomzárolt fehérbárcás 345—353, biborheremag —, muharmag 90—100, Tavaszibükköny 55—60, szőszös bükköny —, csillagfürt 35—36.5 pengő.

M.D.K.

M. Kornis Ilona

Horthy Istvánról készült szobrának repr.-
ját bemutatja a lap.

Film Szinház Irodalom, Bp. 1943. márc. 26.-
ápr. 1. VI. évf. 13. sz.

M. Kornis Ilona

Robert

A Műterem kiállítása

Három művész mutajta be alkotásait a Műterem Kossuth Lajos-utcai helyiségében. Bokor Béla János bámulatosan fejlődött tavalyi kiállítása óta. Tavaly még félénken, sokszor bátortalanul vezette ecsetjét, most ragyogó színekkel festi meg a kristálytiszta, páradús kárpáti levegő, az erdők ragyogó nedves zöldjét és a hegyek ezerféle kékbe játszó ormait. Mint katona került a Felvidékre és az új táj, a friss impressziók felébresztették festői vénájának szunnyadó liráját. Míg Bokor Béla János művészete tájképein bontakozik ki, addig Cholnokyné Miklós Ilona finom nedves színekkel festi gyengéd leánykafejeit. Jó megfigyelője a kis arcok elmerengésének, elgondolkodásának vagy bámulásának. Modernül, lehalkított színekkel akvarellez. Csendéletei közül az enteriörbe állított virágképek jók. M. Kornis Ilona szobrászművész női fejein és aktjain még tétovázást látunk, de Jávor Pál portréja biztos és erősen összefogott mű s az „Arcmás" jól karakterizált fej.

R. Sz. I.

Uj Magyarság. 1941 febr. 8.

Dr.Szentiványi Gyula

kartársnak

BUDAPEST
52 X. 1.14
63

B U D A P E S T.

XI.,Lágymányosi-u.16.

ORSZÁGOS SZEPMŰVÉSZETI MÚZEUM

Hivatalból
Díj átalányozva

M. Kornis Ilona

festő

Két festő, egy szobrász a „Müterem"-ben

A két festő közül *Bokor* Béla János a pasztelkrétát használja festői mondanivalójának kifejezésére, de inkább ugy használja, mint ahogy az olajfestéket szokás: sürü rétegben födve be a papirosalapot és szinréteget szinrétegre rakva. Képeinek ettől kissé elnehezített a szinhatása. Egyebekben jó érzékkel keresi és találja meg a természetben az érdekesen festői motivumokat.

Cholnokyné Miklós Ilona tulnyomórészt vizfestményt állitott ki. Hig festékkel, áttetsző színekkel dolgozik, az igazi vizfestési stilus szellemében. Legsikerültebb ilyen munkája a „Mészkőbánya" levegős, könnyed vizfestménye. Legkülönb dolgai azonban olajfestményei között vannak. A „Lila akác" és egyéb virágcsendéletei finom érzéssel és festői felfogással készült munkák.

M. Kornis Ilona szobrászmüvészetéről már sok jót mondtunk legutóbbi kiállitásán is. Ezuttal nagyobbrészt arcképfejeket állitott ki, köztük nem egy kiváló darabot. Biztos kézzel mintázza meg fejeit és jól ki tudja alakitani rajtok a jellemet. Egyéb munkái közül ülő női aktja a tanusága annak, hogy a müvésznő a szobor-mozdulatalakitás feladatait ismeri és problémái között el tud igazodni.

(e. a.)

Ujság 1941. febr. 6.

1904. XI. 8.

Budapest (könyvtár.)

Agrogeologiai térkép (675/1904.)

Balaton. Tscheik Ernő vízfestménye Műcsarnok, Téli Tárlat

Somogyi ház. Özv. Lyka Döméné, báró Podmaniczky Elma színes ceruzarajza. A Müteremben rendezett gyüjteményes kiállitásán megvette dr. von Erdmannsdorf német birodalmi követ.

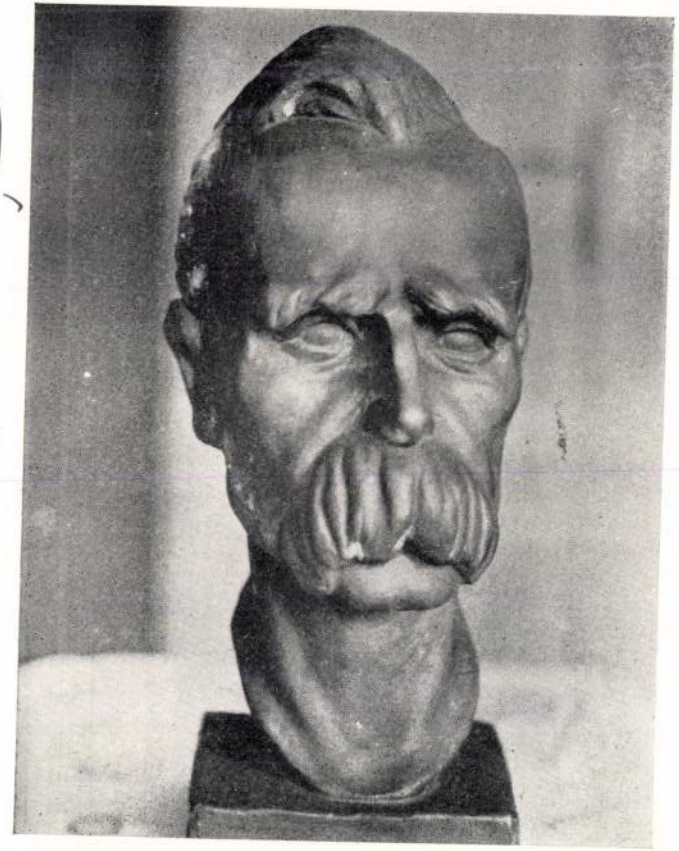

Nitzsche tanulmány. M. Kornis Ilona alkotása.
Műterem, Gyüjteményes-kiállítás

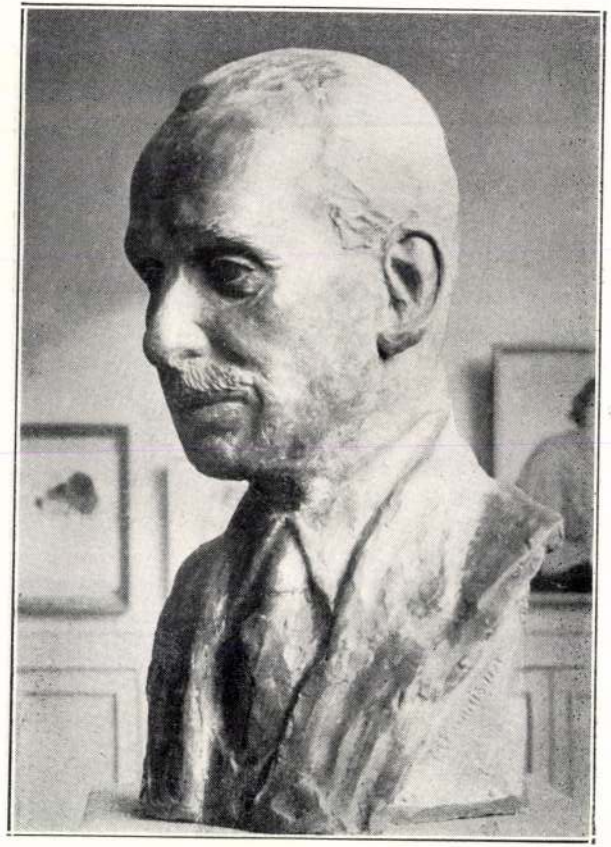

Arcmás. M. Kornis Ilona alkotása.
Műterem, Gyüjteményes-kiállítás

gult kis falevelek, mint szerelmes, csókos üzenetek, fejünk felett apró menyasszonyi fátylakat kergetett a szél.

Nem kérdeztem, hova és merre? Csak mentem veled az aranyló őszben... és így megyek veled már évek óta.

Ilyenkor ősszel, a nagy levélhullás idején szárnyra kap a szél és a csúnya, fekete városból visszasodor hozzád, kedves. Ilyenkor ősszel elmegyek hozzád... pedig félek tőled, mert rossz vagy és kegyetlen... Ha jön a vonatom, te engeded, hogy visszavigyen az emberfaló rengetegbe...

Ha most itt lennél mellettem... vágyódva magadhoz ölelnéd remegő testemet és... megkérnél rá, hogy maradjak nálad mindvégig...!

Ha megkérnél!...

De Te hallgatsz. Kisért egy emlék. Egy asszony, aki elment... Egy halott asszony halott emléke kisért évek óta, melytől nem tudsz szabadulni... És én most szenvedek miatta... és fáj...

Fáj, hogy évek óta vártam rád hiába... Vártam, hogy megfogd a kezem és... ne engedd el többé egy életen keresztül...

Vártam...

De kezem a Te kezed simogatása nélkül maradt. Nem fontak körül ölelő karjaid, hogy ott tarts magadnál... De

Székelyudvarhely
Agárdi Soós Lajos
vízfestménye

Megyek...

Irta: Hidjed Erzsébet

Te, kedves, egy órával előbb még ott voltam nálad. Egy órája, hogy elbúcsúztam tőled az állomáson és már messze fut a Sorsvonat velem. Amíg ott álltunk egymással szemben, bekötötfejű asszonyok csókos emlékekkel egymásra néztek az emberükkel és mosolyogva bólogattak felénk. Szép pár lenne belőlük — mondta a szemük elismerően.

De Te mindebből nem láttál semmit, mert itt volt a vonatom és nekem mennem kellett. Mikor a füstölgő vasparipa prüszkölve, fujva megindult velem, Te ott álltál a sínpár mentén és integettél nekem... amig el nem nyelt a messzeség... s azóta megy, rohan velem a vonat letarolt földeken, falukon, városokon keresztül... És én megyek...

Tegnap...?

Tegnap még ott voltam nálad. Tegnap még együtt jártam az őszben veled s lábunk alatt megzizzentek az elsár-

Műterem-sarok M. Kornis Ilona szobrászművésznő műtermében

M. Kornis Ilona

Szobrász

Művészet, 1940. V. évf. 31. n. 17. l.

Erdélyi Árpád: A Műterem kiállítása.

M. Kornis Ilona szobrásznö.

Katol. Szemle. 1941. 88-89. l.

M. Kornis Ilona

Művészet, 1941

VI. évf. 37. sz. 16. o.

kis kir.

Bádog Krisztus

Sokszor jártam erre, ahol most is vagyok —
Tán lehajtott fővel jártam,
Most — megálltam.

Bádog Krisztus csüngött fejjel lefelé
Az útszéli kereszten.
Reszkettem.

Zúgott a szél, nyikorgott a bádog!
Egy szeg tarthatja tán
A keresztfán!?

Merengés.
Izbégi Villám Rózsi szobormüve.

Fekvő akt. M. Kornis Ilona szoborműve.

Kár, hogy a közönség nem talál utat a műtermekhez.

Igy jutottam el M. Kornis Ilona műtermébe. Nem padlásszoba és liften mentem. Az anyag legnagyobb része, amit módomban állott megtekinteni, portré szép asszonyokról és kevésbbé szép férfiakról. Ezekről csak annyit akarok mondani, hogy hihetetlenül finom karakterérzékkel vannak megfogva és azt hiszem, itt a művészi felkészültség mellett nagy szerepet játszik a női ösztön is, ami megérzéseivel mindig a dolgok mögé enged látni. Frissen naturalista. Ezt látom egy sziklán heverő női aktján, pihenő női szobrán, most készülő Madonnáján és önportréján is. Többet akar, mint a jól meglátott forma szolgai visszaadását és különösen „Aktján" és „Madonnáján" érezni a fejlődő, modern naturalista művészt. Szimpatikusan egyszerű a formanyelve. Egy érdekes Ady-fejet is láttam. Ady, mint ember. Nem homlokába nyalt papirmasé hajjal, nem valótlanná stilizált arcvonásokkal. Olyan ember az a szobor és olyan egyszerű, mint amilyen Ady lehetett.

Azután még sokat beszélgetünk arról, hogy mi készül és mi készült. Szelecky Zita és más színészek plakettjéről, ami tulajdonképpeni erőssége a művésznőnek.

Sok szerencsét kívánok ősszel rendezendő gyűjteményes kiállításához és elbúcsúzom.

Sok érdekeset láttam. Kinn szépen süt a nap. Már nincs is kedvem máshova menni. Kiállok a Dunapartra, nézem az ég mélységes kékjét, a rohanó folyót, a sziget virágos zöldjét és talán arra gondolok, hogy a legnagyobb művész mégis csak a természet és azok, akik ezt követik.

(Naki)

Jaj! ki sem nyiltunk s hervadásra keltünk,
— virágtársak, virágtársak, —
örömre vágytunk s gyászdalt énekeltünk.

Töréssel fosztott, kopár már az ágyunk,
— virágtársak, virágtársak, —
gyökérbe fojtva megrekedt a vágyunk.

Nyoszolyán hervad éltünk, vad tépésük,
— virágtársak, virágtársak, —
temetőszagú lett az ölelésük.

Szász Károly István

A szerző rövidesen sajtó alá kerülő versgyüjteményéből.

Kaktuszok.
Markup Valéria olajfestménye. Műcsarnok, Tavaszi Tárlat.

Műteremlátogatás
M. Kornis Ilona szobrászművésznél

Az ember kóborlásai közben sok érdekes dologra akad, új környezettel és új arcokkal ismerkedik meg. Járja a könyörtelen emeleteket, csönget a kopott réztáblák alatt és hol a műteremmé előléptetett padlásszobák meghitt, bohém légköre, hol bokáig süllyedő perzsaszőnyegek hangtompítója fogadja. Szép és érdekes ez így. Az ember csönget és bemegy és már az első percben úgy érzi, mintha otthon lenne. Huzigálja, tologatja a szobrokat, képeket, hunyorgatva oldalra engedett fejjel nézelődik és egy kicsit nagyképüsködik. Kérdezősködik és a művész felel, nagyon szívesen felel. És így, a hozzá fűzött meséken keresztül megelevenednek a műtárgyak, engedtek merevségükből, teli lesznek mozgással, megbűvölik az embert.

Pihenő nő.
M. Kornis Ilona szobormüve.

MDK

M Kernis Ilona, szobrászm.

Nitzsche tanulmány.

Szobormü. Képmás.

Repr.

Arcmás.

Repr. Férfifej.

A Müteremben rendezett gyüjteményes kiáll.
Tél a müvészetben. Bpest. 1940.

MDK

M.Kornis Ilona, szobrászm.

Pihenő nő. Ülő teljes alak. Szobormü. Repr.

Irod.: Müteremlátogatás M.Kornis Ilona szobrászmüvésznőnél.
/Naki/
Fekvő akt. Repr. 55.l.

Tavasz a müvészetben.
Budapest. 1940. 54.l. és 55.l.

MDK

M.Kornis Ilona, szobrásznö

Kép a művésznövel a mütermében. Fénykép.

Nyár a művészetben. Bpest. 1940. 17.1.

MDK

M.Kornis Ilona szobrászművész

A Kossuth Lajos-utcai műteremben rend.kiall.-on művei közül: Nietzsche-feje tökéletes, nemcsak intuició, hanem a biztos technikai tudás tekintetében is.
Megváltó-szobra bensőséges lirájával, Beethoven-tanulmánya robusztus erejével tünik ki.
/b.f./: Két festő, egy szobrász.

Pest, 1940.jan.2. 8.l.

M. Kornis Ilona

Nobrán

koll. kiáll

Mütterem.

Nőd

Ujság.

1934. jan. 4.

(e. a. Két festő,

egy nobrán.)

Veletett 1895: VII. 18-án

(929 K 8 Kr.) – Ezután oltat

– A. Ezután olásra nézve l

1897: VII. 29-én az Iparmuvés

. száradban).

...ernek lobogót ad át.

...az uralkodó áll az előtte térdelő hadvezér-
...an, lobogót ad át. Balra heten
...zászlóz tart; jobbra pedig nyolczan foglal-
...gyes vidék várossal, hol ketten beszélgetnek,
...antjai felé sietnek. A vizen két csolnakkal

...nra áttéve, méretei 269:467 cm.
...9 frt 8 kr.

234*)

M. Kornis Ilona

nobrász

1) dr. Tetétleni Pál arcmása,

2) Rédey Erzsébet

arcmása

mellszobor fentitől

Repr.

Művészet 1943. 50 sz

34. l.

35. l.

M. Kornis Ilona

szobrász

koll. kiáll. kat.

Müterem 72. sz

1941. febr.

könyvtáramban

A fenti napra összehívott közgyűlést határozatlanképtelenség esetén

június hó 26-án, délután 6 órakor

a camponai ásatások bemutatásával *Nagytétényben tartjuk meg. Erre külön meghívót nem küldünk.*

Találkozás a Szent Gellért-téri HÉV. állomáson. Indulás pont 5 órakor. A közgyűlés színhelye a nagytétényi állami iskola. Az ásatásokat, részben helyszíni bemutatással ***Paulovics István*** tagtársunk ismerteti.

Az ásatások megtekintése után a nagytétényi halászcsárdában társasvacsora.

Az Elnök

M. Kornis Ilona

szobrász

koll. kiáll. kat

Műterem 57. sz.

1939. dec -

könyvtáramban

MEGHIVÓ

a MAGYAR-OLASZ TÁRSASÁG

f. évi április 27-én,
szombaton délután 6 órakor
az Iparművészeti Múzeum (IX., Üllői-út 33—37.) dísztermében
és
f. évi április 29-én,
hétfőn délután 6 órakor
a TESz (V., Falk Miksa-utca 1.) dísztermében tartandó

NYILVÁNOS ÜLÉSEIRE,

amelyeken

P. FACCHINETTI VITTORINO
a milánói Szent Szív egyetem tanára

tart előadást

szombaton:

„DUE FULGIDE GLORIE DELLA SANTITÀ ITALIANA"
címmel (vetített képekkel),

hétfőn: **„LA RADIO IN VOLO"**
címmel.

AZ ELNÖKSÉG

Vendégeket a Társaság szívesen lát.

M. Kornis Ilona

wod

2

Müvészet. 1940. 31. sz (17/18. C

(-délyi: A Müterem

kiállításai.)

M. Kornis Ilona
szobrászművész:

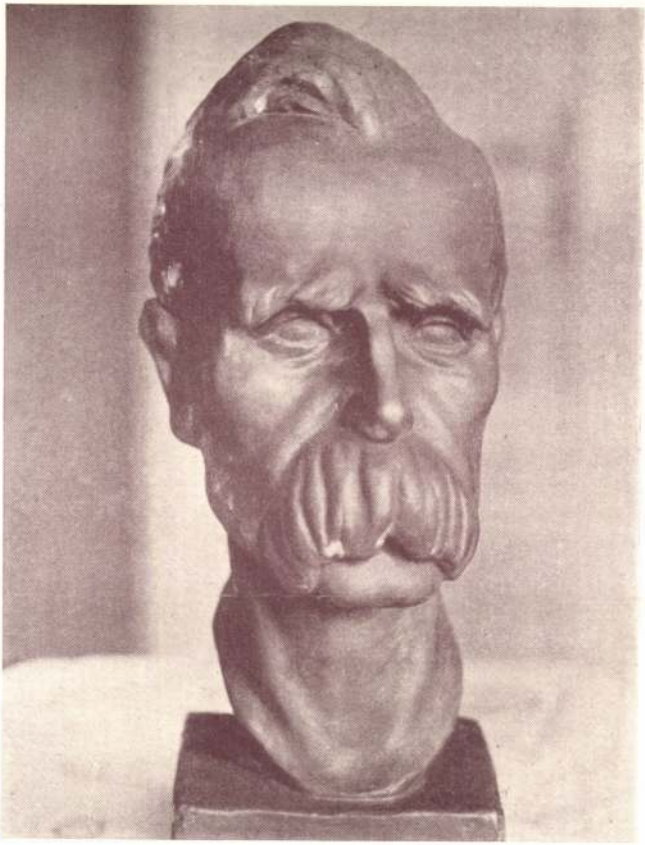

70. Beethoven	tanulmány	450.—
71. Nietzsche	„	250.—
72. Megváltó	„	200.—
73. Jámborka	„	150.—
74. Julika	arcmás	m. t.
75. Ladányi Ferenc szinművész	„	„
76. Domján Árpád szobrászművész	„	„
77. Arcmás		„
78. „		„
79. „		„
80—89. Arcmások	plakettek	„

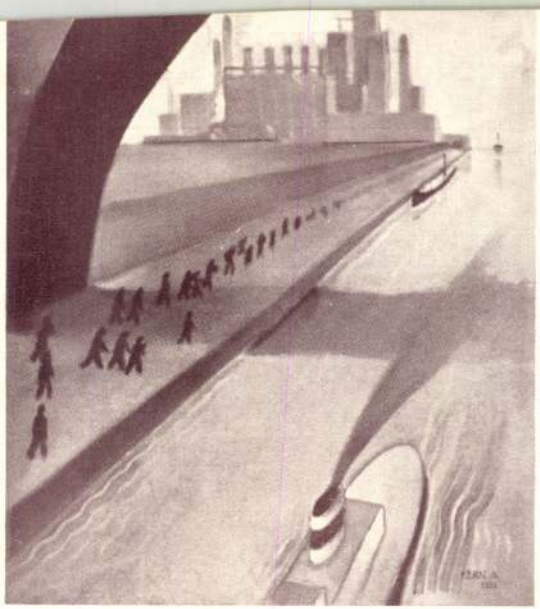

	Pengő
100. Az első tél	110 —
101. Hideg napok	130.—
102. Arabok	300.—
103. Berber nő	50.—
104. Négerek	70.—
105. Rió de Janeiró	70.—
106. A genfi tó	50.—
107. „	50.—
108. Faline	m. t.
109. Portrait	„
110. Mausi	„
111. Gyermekarckép	„
112. Muráti Lilly	„
113. Patricia	„
114. Táncosnők	200.—
115. Olasz táj	180.—
116. A kelet	50.—
117. Akt	120.—
118. Fekvő akt	150.—
119. Tanyai ebéd	150.—
120. Aratás	150.—
121. Római piac	200.—

M. Kornis Ilona

Nobrász

Kanász fiú c. Nobra repr.

Művészet

1941. 37. s. 10. l.

Mohács, 1933. augusztus 19.

Gőzmalom RT

Kecskemét

n feladott 2 zsák lisztett a mai napon
100·20 P a M. kir Postatakarékpénztárhoz
nök számlájára befizettük.

Tisztelettel
Sukor Pál

M. Kornis Ilona

Hobráz

Beethoven c. Hobra repr.

(Müterem kiállitása)

Müvészet

1940. 31. v. 11. l.

rebbe essere di 5 pagine stampate,
grafate, la riga di cca 60-65 lettere.

'invio del manoscritto dobbiamo fis-
il 5 settembre; le fotografie pre-

apini
o Barberini, R o m a

puha és öntudatlan erotikával fűtött kis hangján — amelynek langyossága pillanatokra olyan boldog bágyadtságot terített rám, hogy alig bírtam karomat mozdítani — azt mondta:

— Legyen szíves kérem, nyujtsa ide azt a sótartót.

Akkor már halálos biztossággal éreztem: ő is szeret. Vajat kent ugyanis pirítósra és ha egy angol sót szór a vajra, egész bizonyos, öntudatlanul cselekszik, lelki egyensúlya valahol mélyen, bent megbillent. Ezt az ősz angol atya is észrevette és miközben rémülten helyezte tányérjára kését, úgy meredt leányára, mint aki nem tud, nem akar, nem képes addig tökéletesnek hitt látószerveiben hinni.

— De Ethel, csak nem sót helyezel kenyeredre?

— De igen — hajtotta le piruló arcát Ethel, miközben elragadtatott pillantást dobott felém — én most így szeretem.

Megszédültem és akkor már halálos bizonyossággal éreztem, ha a Himalaya feszül is közénk, akkor is ledöntök minden akadályt. Érte...

Szerelmünk, amely ily váratlanul és vadul lobbant fel a Florian nagy kockás terraszán, szemben a San Marcoval, a felröppenő galambfelhők árnyékában, egyelőre magától értetődően csak jelképekben élte ki magát. Ethelt ugyanis megismerni, rendes, társadalmi formák közt, a mindennapi együttreggelizés ellenére is, szinte lehetetlennek látszott. (Tslán másnap, harmadnap fel kellett volna állnom, engedjék meg, ha már... úgy látszik azonban gyáva voltam, erre kell abból következtetnem, hogy máig sem álltam fel.)

Minden reggel pontosan abban az időben tüntek fel a Campanille jobb oldalán, ugyanazt a reggelit ették végig, aztán bérelt motorcsónakon, amely ott várta őket a szárnyas oroszlánnal szemben, a Piazetta végén, átsuhantak a Lidóra. Aztán eltüntek, hiába kutattam utánuk egész nap, nem voltak láthatók, egész másnap reggelig. Pedig ha másutt találkoztunk volna, egész bizonyos, hogy az asztalszomszédság jogosítványa alapján üdvözlöm őket, ők kedvesen visszabólintanak, én hozzájuk lépek, bocsánat, mylady, ugyebár jól érzik magukat Velencében, nemde csinos, mire az asszony azt felelte volna: És önnek hogy tetszenek a Doge palota freskói? Mire én elmondtam volna véleményemet róluk, ó, csodálkozott volna Mr. Atya — ön ilyen járatos a művészi kérdésekben, mire...

Dehát nem találkoztunk másutt. Egyszer megpróbáltam

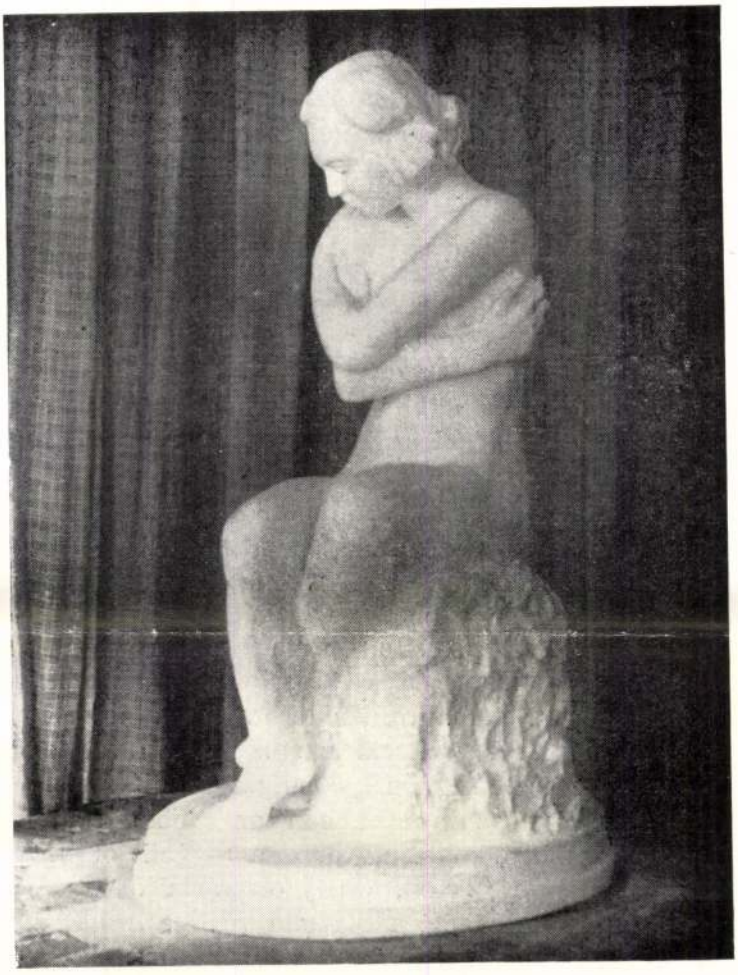

Merengő.
Mautnerné Kornis Ilona szobormüve.

Őz a művészetben.
(Brest, 1940.) 21. l.

Hite büszke, túljutott a sallangokon, s olykor annyira őszinte, hogy bigott ember előtt istenkáromlásszámba menetne. Átlát a vallások földi céljain és a hitet a maga kifejezhetetlen hatalmasságában s vallások tömege fölé. mint azok igazságának tiszta gyűjtőfogalmát helyezi.

Proletár. Fájdalmas, menthetetlen, tudatos mai proletár Nem takargat, nem akar éhséget processziókkal elhessegetni. Igazi bűnöket, igazi vétkeket és igazi arcokat mutat. Lelki forradalmár. Talán, ha nem költő lenne, aktiv forradalmár volna.

Ez a lelki forradalmárság, ez az az erő, amely az evolúciós folyamatokat megindítja A vers sohasem programmbeszéd. A költő őszintesége sohasem lázítás. Az igazság versbe öntve vagy rejtve biztosabban és egyenesebben találja meg rendeltetését, mint a nyers erőszak. A nagy világfordulók alapjai mindig lelkiek. s ezeket a lelki alapokat a fajta költői, népi, ősi, szélesgyökerű lantosai építették, teremtették és vitték tettekig.

Fehér Ferenc érzi, hogy igazságokat mond. Mi is érezzük ezt mondanivalójának és szólásmódjának erején. Fehér Ferenc talán gyakran azt is érzi, hogy most mint magyar és mint költő, sokszor a pusztába kiált. De éreznie kell azt is, hogy szava nem szálló beszéd, hanem irott valóság, amely annál mélyebb és igazabb lesz, minél öbb igazul meg belőle az időben.

Lehet, Fehér Ferenc nem ilyen. Lehet, hogy ő maga csodálkozik leginkább, ha valaki ilyennek látja. En költői eredményei és költői egyéniségéből ezeket a benyomásokat és rám gyakorolt behatásokat szűrtem le. Lelki sokoldalúságát, nyelvezetének olykor szokatlan látszólagos töréseit ebben a pár sorban kár lenne bolygatni, hisz boncolni a hely kevés. Épen csak rá akartam mutatni néhány előemelkedő, szembeötlő mélységre soraiból, melyek vele szemben elsőizben figyelmessé tettek, s amelyeknek tudatában versei olvasásakor szavait mélyebben felfogni és átérteni képes vagyok.

Soraimban nem kerestem dicséretet Fehér Ferencnek. Nem olyan költő, akit dicsérni lehet. Olvassák el, mint én, verseit, s keressék eztán is, ahol magyar irás él, verseit és szellemét.

Aki Fehér Ferenc műveit olvassa, megérti, vagy meg nem érti, átérzi, vagy merőben idegen számára, — attól függően, hogy hová tartozik.

Kató Alfréd János

Fehér Ferenc tíz verse:

Vagyok

Vagyok a minden, vagyok a semmi.
Vagyok a mulni, vagyok a lenni..
Vagyok az anyag, vagyok a lélek.
Vagyok a halál, vagyok az élet.

Lelkem a pokol tüzében ég, mig
szivemben a menny békéje honol.

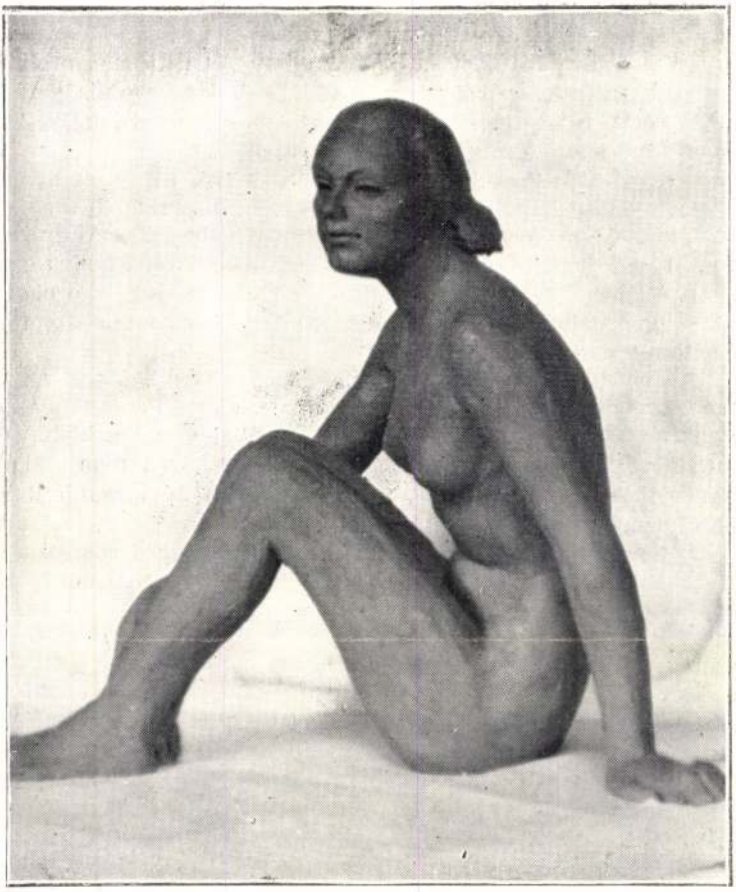

Ülő akt.
M. Kornis Ilona szobormüve.
Műterem, Gyüjteményes kiállítás.

Tavasz a művészetben.
(Budapest, 1941) 33. l.

M. Kornis Ilona

nobraiból és kerámiáiból
koll. kiáll. a Műteremben.

Ijjas Antal: A Műterem
kiállítása. Nemzeti Ujság
1941 febr. 2.

Kornis Ilona

kill. kiáll. a
Mütereinben

wód

Tél a müvészetben

(Bpest 1940) 94. l.

ad.e./ Közlekedési költségek. Keve
bantartási munkák emlitett csökken
ad.g./ Altiszti és munkásruházat.
zott összeg tulságosan alacsonynak
ad.h./ Bérleti dijak. Több: 698.9c
gek után az uj szétosztás szerint
ad.i./ Kártéritések. Kevesebb: 762
nek megfelelően.
ad.j./ Különfélék. Több: 15.708.46
vültek fel: Hadgyakorlatra bevonul
/16.10.32 P/, Táppénzkiegészitő se
mitjuk, nemcsak a különfélék tétel
tán is lényeges megtakaritás jele

Mégegyszer az egyetemi hallgatók tandíjáról

Multkori számunkban *»Olvasás közben«* című rovatban foglalkoztunk az egyetemi tandíjak kérdésével. Azóta szülők, érdekeltek, iskolai felelős tényezők részéről beérkezett tájékoztatások alapján módunkban van a kérdés másoldalú megvilágítása is. Kétségtelenül megállapítható, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszter 33.200—1941. számú rendeletével a degresszív tandíjrendszert vezette be, amely általánosságban és végső kihatásaiban a szegényebb társadalmi osztályok terhét lényegesen könnyíti. Már azáltal is, hogy eltörölte azt az eddig követett gyakorlatot, hogy az egyetemek által adott tandíjmentességek nem haladhatták felül a hallgatók részéről befizetett tandíjak összegének 20%-át. Ez módot nyujt az egyetemnek arra, hogy szükség esetén bővebb mértékkel mérje a kedvezményt azoknak, akik igazán rászorultak. A második rendelkezés pedig az volt, hogy a hallgatóknak 20%-a, ha vagyoniag tehetősebbek, a jelenlegi díjaknál magasabb díjat fizet ugyan és kb. 20%-a a mai díjaknak megfelő összeget, de kb. 60%-a különböző mértékű kedvezményben, illetve tandíjmentességben részesülhet és ez az eddigi kedvezményeknél lényegesen magasabb. A kolozsvári egyetemen nagyon sok olyan diák tanul, akinek félévi tandíja a 40.— pengőt nem haladja meg. A harmadik intézkedés pedig az volt, hogy az új tandíjkategóriáknál kimaradt a fenntartási pótdíj és fenntartási járulék. Ez együtt évi 550.000 pengőt tett ki. Ezt az összeget elengedte az államkincstár a saját bevételéből azért, hogy a diákszociális gondoskodás terén újabb haladást jelentő lépéseket tehessen.

*

Lapunk szerkesztősége örömmel ad helyet ennek a felvilágosításnak s megállapítja, hogy ha egyes kategóriákra nézve az új tandíj több terhet jelent is, — amint azt a multkori cikk említette — együttes hatásában határozott előnyöket jelent a szegényebb diákok számára.

— **A »Nemzeti Keresztyén Misszió«** hatalmas körutat szervez Amerikában. Csikágóban négy nap alatt 72 összejövetelt tartottak a különböző városrészekben. Stanley E. Jones, a jelenlegi evangélisták egyik legnagyobbika is úton van a misszióval.

— **A Nobel-békedíjat nem adják ki.** A mult évben Carl von Ossiatzkynak ítélték, de nem lehetett néki átadni, mert közben fogságba esett. Az idén a bizottság Roosevelt elnöknek akarta adni a békedíjat. A politikai változások következtében a bizottság beszüntette működését, így sem ezt, sem a tudományos és irodalmi díjakat nem adják ki egyelőre.

— **Londonban** rommá lőtték az egyik missziói ház imatermét. Éppen az aratási ünnephez készülődtek és a termet feldíszítették a termés első zsengéjéből. Az épület romjainak eltakarítása közben kukoricahajtásokat találtak, amelyek az elhullott tengeriszemekből nőttek.

— **Hetvenhét kínai egyetem** költözött el lakóhelyéről, hogy túl legyen a japán ágyúk lőtávolán. Miközben a nemzet élet-halál harcát vívja, 40.000 diák készül a jövőre ezeken a főiskolákon. Az utolsó két évben ötvenmillió kínai tanult meg írni és olvasni, hogy az új Kína megszervezésében még jobban részt vehessen.

Kérjen az **EXODUSTÓL** 40-80% leszállitottárá könyvjegyzéket
BUDAPEST, XI., VÁSÁRHELYI PÁL-UTCA 12.

Száz évvel ezelőtt

Amiről 1841 beszélt s amit 1941 elfelejtett

Mennyi hírt olvas, vagy hall rádión keresztül az ember, amiről azt gondolja: korszakalkotó — könyv, találmány, vagy esemény. Egy-egy kemény ütközet, tengeri csata után, erőd elfoglalásakor komoly meggyőződéssel jelentjük ki: ez megváltoztatja a világ képét s száz év mulva is erről beszélnek az emberek.

Vannak aztán aprócska hírek a lapok hasábjain, néhányszavas közlések a rádióban, amelyeket el se olvasunk, meg se hallgatunk, vagy azonnal elfelejtünk, pedig néhány év alatt mindent megváltoztatnak maguk körül.

Például: mi az, ami 100 évvel ezlőtt fél Európát izgatta, s ma nem tudunk róla. Vagy amire ügyet sem vetettek, ma pedig mindenki tisztában van jelentőségével.

Korszakalkotó felfedezés, amelyről egy sort sem írtak

1841-ben, Amerikában, Bostonban egy H. Wels nevű, fiatal orvost az a különös kérdés izgatott, hogy foghúzásnál, vagy akár egy nagyobb operációnál, hogy tudná elaltatni a pácienst. Hosszas kisérletezés után sikerült is neki önmagát éterrel néhány perere elkábítani. Alig tudott róla akkor valaki, pedig — ez volt a világ első narkózisa, amit öt évvel később két ügyes amerikai, M. Morton és Ch. Jackson tökéletesített s használni kezdett.

Ugyanebben az évben minden ujság egy másik találmányról cikkezett a világ legnagyobb mágneséről, amit ugyancsak egy amerikai, egy mérnökkari őrnagy: King szerkesztett — s azokról a lehetőségekről, amit ez az óriásmágnes ígért. Ki tudja ma King őrnagy nevét s ki tud valamit agyonbeszélt, agyoncikkezett találmányáról? De ki ne ismerné a narkózist?

A politikai életben most 100 éve jött létre egy megegyezés egyrészről Törökország, másrészről Oroszország, Poroszország, Anglia, Franciaország és Ansztria-Magyarország között, — amely nem keltett semmi feltűnést — s amely megegyezés ma sok európai kérdésnek a kulcsa, t. i. a Dardanelláknak minden nem-török hajó előtt való elzárása.

Ugyanebben az évben, november 2-án rendkívül érzékeny csapás érte Angliát Afganisztánban. 8000 indiai katonát és számtalan fehér tisztet lemészároltak a felkelő afgánok. Afganisztán ekkor veszett el Anglia számára. Egészen más lehetne ma esetleg a stratégiai helyzet, »ha« ez nem történik meg.

1841-ben fejezte be Németországban egy *Liszt* Frigyes nevű író könyvét, amit akkor jóformán senki se olvasott és senki se ismert. Ennek a könyvnek pedig *»Das nationale System der politische Oekonomie«* volt a címe s a mai nemzeti szocialista gazdaságpolitika szellemi előfutárának tekinthető.

Egy német költő Helgoland szigetén

amely akkor angol kézben volt s afféle Málta-szerepet játszott, írt egy verset, amelyen akkor mosolyogtak, vagy gúnyolódtak — ha egyáltalában olvasták. Talán a költő gondolt arra legkevésbbé, hogy költeménye egyszer himnusszá válik, — mert ebben az évben született a »Deutschland, Deutschland über alles...«, költőjét pedig Hoffmann von Fallerslebennek hívták.

A hipnózis születésének éve

Mencseszterben egy Braid nevű orvos azzal a »határtalan ostobasággal« kezdett foglalkozni, hogy hátha sikerül neki akarata összpontosításával s szeme meresztésével valakit elaltatni. Walker nevű barátján sikerült először kisérlete, aztán végül cselédlányukon. Akkor azt mondták rá: sarlatánság. Ma már tudjuk: az első, tudományos hipnózis-kisérlet volt.

Viszont nagy hűhóval ugyanekkor ajánlott fel az angol kormány 300.000 aranyat annak vagy azoknak, aki vagy akik megoldják a gumikerekü vasút kérdését. Ki tudja ma, mi volt az egyáltalán — s ki ne tudna valamit a hipnózisról.

Az első mormon templom

is 1841-ben épült, Amerikában, Nauvóban. Smith József építtette: az »új próféta«, a monumentális templomot s akkor mindenki róla beszélt s templomáról. Ki tud ma többet róla, mint legfeljebb azt, hogy be akarta vezetni a többnejüséget. De hol van a tavalyi hó?

Ebben az évben alkotta meg *Sax József* a klarinét és a trombita keresztezéséből az első saxofónt. Akkor nevettek rajta és utálkoztak fölötte.

Ki ne ismerné ma a szaxofónt vagy a gőzkalapácsot, amit ugyanekkor alkalmazott először Nasmith mérnök, Franciaországban, a Creuzot-gyárban — s ami később forradalmasította az ipart.

Bizony szerencsés év volt 1841

Béke volt Európaszerte. Csak a hamu alatt parázslottak a szenvedélyek, mint nálunk is. A technika még gyerekcipőkben járt. Vasútra ülni: kalandos vállalkozásnak tűnt. Az autó és a repülőgép az álmok birodalmába tartozott.

És 1941? Dübörög a föld, benzinfüstös és pernyés az ég, olajos a tenger, könnyes és remegő az emberszív — de éppen úgy nem tudjuk, mi marad meg 2041-re s mi múlik el, mint nem tudhatták 1841-ben. Csak egy valami bizonyos: *Jézus Krisztus most, és mindörökké ugyanaz.*

(Bázel) **Ifj. Gyökössy E.**

(Folytatás a 6. oldalról.)

— **A tisztújítás** a mult esztendő utolsó vasárnapján volt a délelőtti istentisztelet végeztével templomunkban, amikor a hívek közgyülése egyhangú lelkesedéssel választotta meg ismét a következő három esztendőre főgondnokául dr. Mikecz Ödön ny. igazságügyminisztert, gondnokaiul pedig dr. primor Kreszetes Ede ügyvédet és Papp Béla ny. min. tanácsost, mint akik eddig is nagy buzgalommal és odaadással szolgáltak ezekben a tisztségekben. A sorsolás útján megüresedett hat presbiteri tisztségre a közgyülés egyhangú lelkesedéssel újra megválasztotta ugyanazokat a presbitereket, akik a sorshúzás által kiestek; névszerint: dr. Bakos Jenő orvost, Benke Balázs szkfv. műsz. tanácsost, Czéh Péter ny. postaaltisztet, S. Hoffer Imre építésztanárt, dr. Némethy Károly szkfv. tanácsnokot, akiknek presbiteri megbizatásuk a törvény szerint most már 12 évre terjed.

— **Munkásszövetségi szeretetvendégség** volt február 2-án gyülekezetünkben. A hűvös templom helyett a jól fütött tanácsteremben, asztalok körül ülve hallgattuk végig a szép műsort, mely Makay Miklós vallástanár előadását vette körül. A bensőséges összejövetelen felszólaltak a kálvintéri, fasori, barosstéri és külső üllői úti munkásszövetségi csoportok kiküldöttei is.

— **Vidám szórakozó délutánt** rendez ifjúságunk a tanácsteremben február 9-én, vasárnap d. u. 6 órai kezdettel, amelyre ezúttal is szeretettel hívjuk gyülekezetünk fiú- és leányifjúságát. Különösen jöjjenek el azok, akik még eddig sem a KIE-ben, sem a Leánykörben nem vettek részt, hogy megismerhessük egymást.

— **A légoltalom főbb kérdéseiről** vetitettképes előadást tart Mattyók László alezredes, presbiter, február 12-én, szerdán d. u. fél 6 órai kezdettel a tanácsteremben. Gyülekezetünk minden tagját szeretettel hívjuk erre a mindnyájunkat érdeklő előadásra. Belépés díjtalan.

— **Márta-köri összejövetel lesz** a hó utolsó vasárnapján, február 23-án d. u. fél 6 órai kezdettel a templomban, utána a tanácsteremben, melyre már most szeretettel fölhívjuk a Márta-kör tagjainak figyelmét.

ÓRÁK, ÉKSZEREK, EZÜST-TÁRGYAK nagy választékban kaphatók: IVANOVSZKY JÓZSEF-nél, Budapest, IX, Ferenc-körút 41. — 5% árengedmény!

HOL VÁSÁROLJUNK DOLGOZTASSUNK?

Bútort, kárpitosárut OLÁH JÓZSEF kárpitos m lakberendezőtől, JÓZSEF KÖRÚT 66. Tel. 132-102. Régi bútort becserélek

BŐRÖND, RETIKÜL JORDÁN-tól III., FÖLD-UTCA 4. SZ. Sajátkészitményü áruk

Biedermeier hármasszekrények rekamiék, könyvszekrények, tróasztalok, stil- és bőr garnitúrák, egyes darabok olcsón **Toth bútoruzlet,** Bakáts-tér 8. Telefon 180-141

Bundák szépek, olcsók Kókay Endre szücsmesternél Budapest, V., Vilmos császár-út 10. Telefon: 386-784

MŰFOG Olvasóinknak kedvezményben, OTBA és ORBA tagoknak miniszterium által kiutalandó összegért előleg- é ráfizetés nélkül. Biró Sándor vizs. fogász, Kálvin-tér 25. Telefon 138-037

Ő Kir. Fensége József Főherceg udvari szállítója **SZALAY SÁNDOR cipész** magyar arany érdemkeresztel kitüntetve, IV., Duna-utca 6. (Klotild palota) Tel.: 183-151

Bőrönd, retikül, iskolamappák, aktatáskák Baross-utca 5. Tel. 136-137 **FANTANAL**

Palástot, föveget elsőrendü kivitelben készit, kedvező lefizetésre is, az O.R.J.O. palástkészitője. Javitást is vállal Budapest, IV., Régi posta-utca 6. III. 9.

ÁGYNEMU, MATRAC, PAPLANKÉSZITŐ (javitások is) Özv. Tavasz Ernőné, Bpest, II., Fő-utca 20. T: 357-421

Gyüjteményt, tömeget, jó sorokat, mindent ami **bélyeg** VESZ, ELAD, CSERÉL KASZAB, Károly-krt. 3/a

„Kerber Autószakiskola" Budapest, VI., Teréz-körút 7. Hatóságilag vizsgáztat, személy, teherautó és motorkerékpárra. Urvezetőknek gyorsitott egyéni kiképzés. Telefon: 224-862.

Detrői István, Belvárosi Háztartási Szaküzlet Budapest, IV., Ferenciek-tere 1

Ördögh Mátyás órásmester, precizlós órák és ékszerek raktára, IV., Deák Ferenc-tér 4. T. 181-175

Pályi Eszter és Margit **KALAPSZALÓN** Budapest, IV., Váci-utca 10, földszint. Tel.: 384-349 Alakitást is vállalunk

Urvacsorakelyhek, kancsók, tálak, ékszerek KISS FERENC ötvöstanár, ref. presbiter, Budapest, IV., Haris-bazár 3. Tel. 384-447

Elveszett üzleti forgalmát növeli, ha a »Református Életben« hirdet. Hirdetéseket az ország összes lapja részére kiadóhivatali árakon felvesz ARATÓ hirdetőirodája, VII., Erzsébet-krt. 14. T.: 422-550.

Könyvesház

LAJOS ÁRPÁD:
A MAGYAR NÉP JÁTÉKAI

A magyar élet minden vonatkozásának kutatása értékes, megbecsülendő. Az eddigi vizsgálódások szinte kivétel nélkül a felnőttek világára vonatkoznak, szerzőnk azonban a gyermekek életét, annak is egy részét tette kutatása tárgyává. A munka értékét növeli az előszó értékes gondolatai a magyar nemzeti játékok feltámasztására irányuló törekvések sorába állítása, de a bevezetés finom okfejtései is közelebb visznek a népi gyermekjátékok ősi elemének feltárására, a fiúk és leányok különös, sajátos játékainak megkülönböztetésére. A felosztás helyes csoportosítással tárja fel a gazdag anyagot (mozdulatutánzó játékok, mérkőző csapatjátékok, táncosjátékok, kergetőcskék, kézügyességi játékok, nótás hunyócskák, nevettető játékok). A jellemző leírásokat 48 kép és 43 kottapélda teszi még szeléletesebbé. Nagy kár, hogy a szerző nem állítja be munkájába az eddig e téren végzett gyüjtéseket, kutatásokat, de az is, hogy nem terjedt ki a kutatómunka az ország egész területére, pedig az északkeleti vidék (Tiszamellék, Szamoshát) még újabb, fel nem derített anyaggal járulna a kérdés tisztázásához. Azonban e hiány mellett is hézagpótló Lajos Árpád munkája, melynek folytatását a legnagyobb érdeklődéssel várjuk. **Dr. Illyés Endre**

DÖVÉNYI NAGY LAJOS: ÖSZTŐL ŐSZIG
(Stádium-kiadás.)

A magyar kisváros kelt életre ebben a könyvben: valóságos életre. Dövényi Nagy Lajos alaposan ismeri figuráit és sorsukat, gyökeréig látja a kisváros problémáit és világosan, megnyerő nyugalommal tud beszélni róluk. Ez adja a regény jóleső hitelességét s ezen a fundamentumon tarka és füszeres jó ízekkel kevert, fölényes okossággal meglátott helyzetekben épül fel a mese. A fiatal orvos kezdeményezni akar valamit a kisvárosban. Azt mondják neki: jó, csak csináld, »itt semmiféle akarat, vagy gondolat nem ütközik ellenállásba. Ellenzéked nem lesz, csak agyonhallgatnak. Engedik, hogy szétfecséreld minden erődet és belefáradj a kiáltozásba, amit nem hall meg senki. Meggyőznöd nincs kit, mert itt szellemi fegyverekkel hadakozni nem lehet, mártirt pedig nem csinálnak belőled«. A regény — a szinte kézzelfoghatóan előállított figuráinak jó szórakoztatásán túl — ezekben a hangokban válik a valóság kemény és mondhatjuk: félelmetes intésévé. István, a fiatal orvos sorsán keresztül, nemes lelkesedése, csendesszomorú szerelme mögött torkotszorítóan érezzük a milió lusta, és olcsó kis intrikáival is lelket gyilkolni tudó átkát. A kisvárosi szellem az igazi főszereplő e regényben: s hogy soha, egyszer sem programbeszéd-szavakon keresztül érezzük ezt, hanem az alakok önként forduló, napról-napra szélesedő és kiszíneződő sorsában, ez a szerző írói érdeme. A regény filozófiája szomorú, bár maga a kisvárosok valósága: hősének el kell veszítenie álmait, hogy ott maradjon a hétköznapok kiesi, szürke feladataiban és ugyanilyen örömeiben. Dövényi Nagy Lajos józan szép munkájú írásmódja és kitünő emberismerete elsőrendüen járul hozzá ahhoz, hogy regénye őszinte és megkapó életábrázolás legyen. (i)

KODOLÁNYI JÁNOS: *FUTÓTÜZ*
(Regény, II. kiadás. Athenaeum)

Kodolányi regénye, mely az első világháború összeomlása előtti időt mutatja meg egy tiszántúli kisvárosban, most második kiadásban jelent meg. Érdekes összehasonlítani ezt a müvet Kodolányi későbbi regényeivel. Vígasztalan, fénytelen, sötét társadalmi kép bontakozik ki ebben a könyvben. Móricz Zsigmond mutatta meg, hogy a magyar vidék és kisváros életében mennyi csonkaság, belső nyomorúság, mennyi összetört szárnyalás van. Kodolányi még ennél is tovább megy. Alakjai a patológia ingoványában járnak. Csak művészete és jellemző, ábrázoló ereje mentik meg a könyvet attól, hogy elveszítse ez a sok beteg és összetört élet előttünk érdekességét. A magyar pokol egy körét rajzolta meg itt Kodolányi. Önmagukat marcangoló emberek céltalan szenvedéseit. Volt ennek a fajta regénynek fájdalmasan ébresztő és öntudatosító szerepe. De ebben a formájában inkább történeti dokumentum. A magyar vidék, a magyar kisváros élete nem olyan, ahogy Jókai látta és nem olyan, ahogy Kodolányi mutatja. A kor szemszögéből nézték és mindegyik talált részigazságot.

My.

Az Athenaeum irodalmi és nyomdai részvénytársulat nyomása

Felelős: KÁRPÁTI ANTAL igazgató

MŰVÉSZET
SZÍNHÁZ, FILM

NEM GYEREKJÁTÉK. *(Corso.)* Ahogyan Judy Garland és Mickey Rooney játszanak, az már csakugyan nem gyerekjáték és mégis — igazi gyerekjáték, olyan, amilyet felnőttől hiába várnánk. Azzal az érzéssel nézzük leírhatatlanul bájos mozgásukat, hallgatjuk kedves dalaikat, amilyen érzéssel csak felnőtt gyönyörködhetik a gyerekekben visszatükröződő csodálatos életben. A művészi felvételek, a pompás rendezés, a pihentető revüzene és ez a két elbüvölő gyermek elhitetik velünk, hogy a revü — nem gyerekjáték. **Lel**

A HOLNAP HAJÓSA. *(Scala.)* Robert Fulton történetét, azaz inkább találmányának a történetét mondja el a film — filmnyelven. És ez talán a legfőbb érdeme. Romantika sem hiányzik belőle, mert amerikai film enélkül el sem képzelhető. A recept szerint a gazdag és előkelő leány beleszeret a feltalálóba, de beleszeret a bájos és temperamentumos kocsmárosleány is s ez természetesen nem megy bonyodalmak nélkül. A bonyodalmak különben elég szép számmal jelentkeznek a találmány körül is, de olyan igaz hangot üt meg az egész film s az egészséges humor olyan jóleső áradata önti el, hogy mindvégig szívesen veszünk részt a bonyodalmakban. Ez a forgatókönyv jóságát húzza alá és ugyanígy sok jót mondhatunk el a fényképész munkájáról is. Van egy ködjelenete, amely képben és hangban tökéletes. A rendezés eszközei decensek s ha nem amerikai volna a film, francia hatásokat fedezhetnénk fel rajta. **Dr. Sz. K.**

KÉT KIÁLLITÁS

Csaknem minden héten megnyílik egy kiállítás, ahol két-három művész, akiket különben sem gondolatvilágúk, művészi hitvallásuk különösebben nem hozna össze, együtt mutatkozik be. A »Műterem«-ben Bokor Béla, Cholnokyné Miklós Ilona és M. Kornis Ilona valami negativumban egyezik. Nincs különös mondanivalójuk s valami időtlen világ az, amelyben élnek. Különösen a két festőtre, Bokorra és Ch. Miklós Ilonára áll ez. Bokor csak pasztelleket fest, valami érdesség idegenszerűvé teszi anyagának lágy, simulékony melegét, nem érzi, hogy lehet, miként szabad pasztellel festeni. Ch. Miklós Ilonánál még a technikának bizonytalanságát is érezzük, neki azonban van egy-két igen jóhatású, friss élmény hangulatát sugárzó olajképe. A szobrász: Kornis Ilona ambiciózus, van benne erő, mellyel egy témát meg akar oldani. Nem tud azonban szabadulni bizonyos mintaképektől, antik arcmások igézetében élve egyéni látásmódja vésőjét nem irányítja. A három művész közül azonban ő a legjobb.

Szokatlan a Nemzeti Szalon mostani »tárlata«. Nem eredeti alkotásait látjuk itt mai művészeknek, hanem kisdiákok által ujságok színes reprodukcióit kivágva — keretekbe foglalva — adja a kiállítás a mesterutcai polgáristák mügyüjtésének eredményét. Pedagógiai szempontból érdekes gondolat s eredeti kezdeményezés. »Cséndzselték«: cseréltek a diákok: adtak egy Munkácsyt egy Velazquezért vagy három görög vázát egy faun szoborért. Művészi látásra akarja nevelni őket rajztanárjuk. Kissé idegenül hat az egész. Hogy egy 12 éves gyerek megértse Boticelli »Tavaszá«-nak édes-bús líráját, ezt nem várhatjuk, de külső gyakorlatra, a művek szerzőinek felismerésében bizonyosan szert tehet. S talán jobb, ha Tiziant s Rudnazt cseréli, mintha detektívregényekből Buffaló Billt, Tom Mixet cserélgetné barátjával, mint ideált. A Nemzeti Szalon azonban az élő, friss művészet bemutatkozási csarnoka s nem nyomdatechnikai értékek megismétlésére gondoltak alapításakor. **F. L.**

HADYN: TEREMTÉS-ORATORIUMA A ZENEAKADÉMIÁN

Haydn a nép egyszerű, mélységesen vallásos fia, egyik legnagyobb művében a Teremtésben a természet kimeríthetetlen gazdagságának és változatos szépségeinek megfestésével akarta leróni a Teremtő iránti végtelen háláját. Az első rész sajátos programzene, melyben a zenekar a kavargó világegyetem formátlanságát, merész harmóniákkal és színekkel festi. A második rész az emberpár megteremtése. A harmadik részben lirikus színekkel a paradicsomi idillt ábrázolja.

A zeneirodalomnak ezt a világát Lichtenberg Emil ismertette. Mindig örömmel várjuk azt a kevésszámú alkalmat, amikor évente ilyen zenei eseményben lehet részünk. Az énekkar kiegyenlítetlebben szerepelt a zenekarnál. A magánszólamokat *Tamás* Ilonka, *Rösler* Endre, *Kálmán* Oszkár művészi hármasa látta el. (—zár.)

Felelős szerkesztő és felelős kiadó:
MURAKÖZY GYULA
Helyettes szerkesztő:
IZSÁK-GYARMATHY LÁSZLÓ
A szerkesztőség kéziratot nem őriz meg és nem ad vissza.

APRÓHIRDETÉSEK

Ebben a rovatban állást kereső hirdetés szavanként 10, minden más hirdetés szavanként 15 fillér. Legkisebb hirdetés 10 szó. Az első és minden vastagon szedett szó kétszeresen számit. HIRDETÉSEKET a 40.000 példányban megjelenő Reformátusok Élet-be felvesz a kiadóhivatal, IX., Török Pál-u. 4. I., telefon: 384-540 (csekk: 5073) és Arató hirdetőirodája, VII., Erzsébet-körút 14. Tel.: 422-550.

BETÖLTENDŐ ÁLLÁSOK

SZERÉNYIGÉNYŰ, református, intelligens úrinő anyanélküli két kisgyermek mellett nyugodt otthont találhat. Részletes ajánlatokat kér dr. Móré Márton kir. járásbiró, Beregszász.

NÉGY középiskolát végzett fiatal leányt fogorvosi asszisztensnőnek azonnalra felveszek. Királyi Pál-u. 11.

FESTÉSBEN gyakorlott iparművésznőt keres munkaátvétel végett Szabadi Erzsébet iparművész, XII., Fery Oszkár-u. 45. szám.

ÁLLÁST KERES

TAKARITÁSÉRT lakást keres középkorú egyedülálló nő. Cím a kiadóban.

FOGLALKOZÁS

KÁRPITOSMESTER Oláh József, József-körút 66. Telefon: 132-102. Új munkák, javítások legolcsóbban.

MUPUTORASZTALOS, Csonka Károly, VIII., Práter-utca 49/a. Telefonhivó: 349-577

SOOS Ilona női fehérnemű, függönyösszeállítás is! Veres Pálné-utca 21.

KÓKAY János női szabó, Üllői-út 54. Telefon: 140-357.

BÉLYEGZŐK, zománctáblák, vésések, jelvények. Kovács Lajos, Budapest, Károly király-út 7. 423-327.

SIRKŐ, kertdíszek: Thomek István szobrász, XII., Királyhágó-utca 2.

ELSŐRENDŰ kárpitos házakhoz is megy. Osváth, Székely Bertalan-utca 18.

AGI kalapszalón, legkényesebb igényeket is kielégíti. Ráday-utca 24/b.

LAKATOS-, épület-, tüzhelymunkák: Polencz Károly, Bástya-utca 3. 387-019.

SZALAY férfiing-, fehérneműkészitő. Református cég! Budapest, Reáltanoda-utca 19.

HETESSY böröndös készit, javit legjutányosabb áron! Váci-utca 73.

DOMOKOS Sándor angol úriszabó, XI., Vásárhelyi Pál utca 11.

OSKÓ Gyula angol, francia női szabó. Budapest, Sándor-utca 19

ÚRISZABÓ elsőrendű fazónmunkát készit: Daru Bálint, Ráday-utca 33/b.

KÁRPITOSMESTER, Csikós István, Ör-utca 3. Légvédelmi redőnyök, új munkák és javitások. Telefonhivó: 349-908.

LOVAS orthopéd női-, férficipőszalon, Budapest, Rádayutca négy.

ASZTALOS, kárpitos házakhoz, házonkivül legolcsóbban ajánlkozik. Lampert, V., Falk Miksa-utca 5.

ÉPÜLET-, műlakatos; lakberendezések, csillárok készitése. Bogdány Andor, Karpfensteinutca 25.

SEBESTYÉN István modern úriszabósága, Budapest, Calvin-tér 4.

ÜVEGIPARMŰVÉSZET, üvegfestés, díszüvegezés, javtiások. Budapest, VIII., Nap-utca 36.

FÉRFI-, női fehérneműt készit, tanit: Andainé, Erzsébet-tér 5.

KISS Lajos úri- és egyenruhaszabó. Magyar-utca 44.

»VIKTÓRIA« ruhafestő, vegytisztitóüzem, Damjanich-utca 54. Varga Lajos.

GALAMBOSNÉ sz. Baranyi Ilona férfi fehérneműszalónja, Váci-utca 10.

LAKÁSBERENDEZŐ kárpitos Gál Lajos, Bástya-utca hét. Tárlaton kitüntetve.

MIHOK-FÜZŐK, gyógyhaskötők, gumiharisnyák, sérvkötők: Piarista-utca nyolc.

LUDANYINÉ Bognár Vilma női divatszalónja, IX., Üllői-út 25.

ANGOL úriszabóság, Gyurkovits István, Budapest, Thököly-út 31.

ANGOL modern úriszabó Beráts Pál, Sas-utca 5.

KÖTÉST, horgolást és mindennemü kézimunkát vállalok. Csillaghegy, Jókai-u. 49. szám. Rómaifürdő állomás közelében.

FEHÉRNEMŰJAVITÁST, mosást, vasalást vállal házaknál gyakorlott református nő. Hadházi Erzsébet, VIII., Reviczky-utca 4. Kuklicsáknál.

GALVANIZÁLÓÜZEM: aranyoz, ezüstöz, krómoz. Horváth, Horánszky-utca 25.

ADÁS-VÉTEL

LÁTSZERÉSZ, Zibrinyi Kálmán. Krisztina-tér 3. Tel.: 166-809.

PERZSA és mindenféle szőnyeget legjobban vesz, elad, cserél, javit, tisztit Szőnyegantikvárium, Ráday-utca 1.

HORDÓK, mosókonyhaberendezések: Laposánál, Kálvária-tér 13. Tel.: 137-457.

MENYASSZONYI ruhák, báliruhák állandó kölcsönzése: Eötvös-utca 30.

ÚJ református üzlet nyilt a Vörösmarty-tér 6. alatt! Magyar perzsák, torontáli szőnyegek!

JESZENSZKY Jenő vas- és háztartási szaküzlet, Ráday-utca 17.

MŰVIRÁG, kalaptolldiszek, menyasszonyi koszorúk, fátylak, templomdiszitések, legszebb kivitelben: Koltai Ilona, Régiposta-utca 17.

TRIUMPH-irógépek vezérképviselete: Édes és Decsy, Budapest, Akácfa-u. 15.

IRÓGÉP, sokszorositógép eladás, javitás, kölcsönzés. Horváth Lászlónál, Wesselényi-utca 49. Telefon: 228-284.

BÉLYEG! Vétel, eladás, csere. Szilágyi, Kossuth Lajos-utca hét.

SAJÁTKESZITMÉNYŰ konyhabútorok, rekamiék, szelonok: Nagy asztalosnál. Podmaniczky-utca 6.

SZŐNYEGET Békásszentandrási Perzsaszőnyeg Termelő Szövetkezetnél, ólomplombást, vásároljon. Csak: Ferenciektere 3. Udvarban!

VARRÓGÉPET, kerékpárt vesz, elad, javit: Varga, Magyar-u. 11. szám.

KUNHEGYINE füző, fehérnemű, harisnya szaküzletében vásároljunk. József-körút 32.

MOSÓTEKNŐK, létrák, szárítók raktára: Vas asztalosnál, Visegrádi-utca 4.

MINDEN, ami óra, előnyösen Rosta koszorús órásmesternél, Petőfi Sándor-utca 3. Telefon: 383-053.

ANTIK szekrények, barokk komódok, csillárok olcsón eladók, Bank-utca 4.

SZOBA

SZENTKIRÁLYI penzió szobái ellátás nélkül is jutányosan. Szentkirályi-utca 6.

EGY kétablakos, udvari, parkettás, üres szoba, fürdőszobahasználattal református családnál március 1-re kiadó. Hernád-u. 19. I. 4.

OKTATÁS

SCHREYER Margit gyorsiróiskolája, Múzeum-körút 23—25. Telefon: 188-674 Államvizsga. Állásközvetitás.

JOGI alapvizsgára, szigorlatra, ügyvédiro előkészit, szakjegyzeteket bérbe ad: dr. Fehérváry Szeminárium, IV., Apponyi-tér 4.

»MERKUR« keresztény gyorsiróiskola. Kossuth Lajos-utca 1. sz. Államvizsga, állásközvetités.

GYORSIRÁS, gépirás, helyesirás, szépirás lelkiismeretes tanitása Kökény Lajos tanár, országgyülési gyorsiró szakiskolájában, Vilmos császár-út 64.

»LILLA« női ruhaszalonban tanuljon szabni, varrni, Horánszky-utca 12.

HANGSZER

ZONGORAK, harmóniumok eladása, vétele. Mendölné, Bezerédy-utca 10. Protestáns cég. Tel.: 146-411.

ZONGORAK, pianinók, harmóniumok eladása, vétele, csere, javitás, hangolás: Uhlik zongorakészitőnél, Rákóczi-út 82. Tel.: 224-016.

ZONGORÁK olcsón Murainál (református), Thököly-út 23. 428-631. Hangolás! Javitás!

VEGYES

HEGEDÜS Ferenc áll. vizsgázott fogász műterme, Nagyfuvaros-utca 23.

KOVÁCS régi megbizható, református magánnyomozó. Mérsékelt díjazásért mindent kinyomoz. József-körút 20. Tel.: 136-238.

HÁZBÉRKÖNYVEK, Házbérnyugták, Vizfogyasztás-elszámolás, Házkezelő-kartoték, Lakónyilvántartási könyv, Lakásperblanketták Minerva Papirház, Andrássy-út 3. (Vilmos császár-út sarok).

PASARÉTEN keresünk eseliistát, esetleg első hegedüst is, kamarazenéhez. Telefon: 164-515.

BAROKK garnitúrát, könyvszekrényt keresek magánosnál. Cimeket a kiadóba kérek.

MENYASSZONYOK kelengyéjüket egészitsék ki értékes, tartós és mégis olcsó háziszőttesekkel. Törülközők, konyharuhák, függönyök, gyapjútakarók és egyéb szines szőttesek olcsón kaphatók Szövőszéknél, Kálvin-tér 8. II.

Vásároljunk, dolgoztassunk a Református Életben hirdető cégeknél!

"vörös szem effektus" csökkentés, többfunkciós vaku, dátumozó hátfal, pezsgő-arany színben

nagyítás: 45 x
nézőkék (4 mm, 12,5 mm, 20 mm), 2 x Barlow-lencse, holdfény-szűrő, szemlencse átalakító (24,5 - 31,7 mm), háromlábú állvány

önkioldó, LCD kijelző

Csak háztartásban használatos menn
Egyes termékeinket szimbólikus fotó

Westend City Center
1069 Budapest
Váci út 1-3.
Tel: 238 - 7555
Fax: 238 - 7556

Áraink az áfa-t tartalmazzák.

Nyitva tartás:
Hétfő-Szombat:
Westend City: 10.00 - 21.00
Europark: 9.00 - 20.00
Vasárnap:
Westend City: 10.00 - 18.00
Europark: 9.00 - 18.00

Europark Kispest
1191 Budapest
Üllői út 201-231
Tel: 347 - 1650
Fax: 347 - 1651

Media Markt

Mi más.

KORIS TAXI

Három év alatt felépül az új levéltár

FORRÁS: BUDAI ÉPÍTÉSZ IRODA

A Teve utcai homlokzat látványterve

MUNKATÁRSUNKTÓL

A rendszerváltás utáni első, tisztán saját pénzből – tehát állami támogatás nélkül – megvalósított középülete lehet a fővárosnak az új levéltár a Teve utcában. Hatmilliárdot különítettek el az építkezésre, s ebből idén százmilliót használnak fel, jövőre 2,6 milliárdot, 2002-ben kétmilliárdot, a befejezés évében, 2003-ban pedig 1,2 milliárdot.

Az új fővárosi levéltár *Koris János* tervei szerint épül. A Teve utca 3–5. számú telken létesítendő épület homlokzati szárnya, ahol a raktárak kapnak helyet, hétszintes lesz. Körülbelül 52 ezer 400 folyóméter iratot tárolhatnak benne, s ez bőven elegendő ahhoz, hogy a most (öt helyen) őrzött 23 ezer folyóméternyi anyagot itt elhelyezzék, s a legalább ugyanennyi máshol lévő, eddig át nem vett iratot is behozzák. Úgy számolnak, ekkora hely 2050-ig biztosan elég.

A bejárat a Teve utca–Csongor utca felőli sarkon volna, melynek homorú köríves kialakítása a szomszédos rendőrpalota vonalaihoz idomulna. A tervezés és az érintett telken végrehajtott szükséges kisajátítások eddig 171 milliót vittek el.

Á. Varga László, a levéltár igazgatója szerint az első kapavágás már az idén megtörténhet, miután a 2000. évre javasolt százmillióból lebonyolították a közbeszerzési pályázatot, s beszerzik a még szükséges engedélyeket.

dett zajhatárértékeket betartva lehetett volna zenélni, a szervezők lemondták a rendezvényt. A klubban kilenc együttes, többek között a Hobo Blues Band és a Kim Novak lépett volna fel. Csak erkölcsi kár ért minket, jogi lépéseket ezért nem tervezünk – tájékoztatta lapunkat a Banán Klub igazgatója, *Derdák András.*

A civil szervezet által működtetett intézmény – amelyet az önkormányzat is több millió forinttal támogat évente – 1990-ben alakult, jelenleg három állandó színházi társulatnak és több klubnak ad otthont. Évente mintegy ötszáz programot tartanak, hatvan-nyolcvanezer látogatónak. Derdák hozzátette, jövőre újra megpróbálnak hasonló rendezvényt szervezni.

– A kerület nem tiltotta be a fesztivált, csak annyit írtunk elő, hogy este tíz óra után a jogszabályokban meghatározott zajhatárértékeket betartva lehet koncertezni a sűrűn beépült lakóövezetben – reagált a hírre a kerület polgármestere, *Tarlós István.*

Az augusztusi Diáksziget technikai feltételeiről tegnap egyeztetett a városrész a szervezőkkel. A monstre rendezvény hangszigetelésére több tízmillió forintot költenek, így biztos, hogy ott nem kell számítani hasonló korlátozásokra.

V. M. P.

vány osztondíjait a ... hetséges, de szociálisan hátrányos helyzetű gyerekek kapták, a művészeti és tudományos élet támogatására 2,8 millió forintot osztottak szét. Ezenkívül húsz civil szervezet részesült jelentő, munkájukhoz nélkülözhetetlen támogatásban.

Óbuda

A Térszínháznak mindaddig nincs szándékában kiköltözni a III. kerületben lévő Zichy-kastélyból, amíg az épületrész használatával kapcsolatos jogi helyzet nem tisztázódik – közölte Bucz Hunor, az alapítványi teátrum igazgató-rendezője tegnap az MTI-vel.

II. kerület

Millenniumi emlékzászlót adott át szerdán a kormány nevében Rockenbauer Zoltán kultuszminiszter a II. kerületnek.Ugyancsak ezen a napon avatták fel a városrész új címerét és zászlaját, valamint díszpolgári címet tanúsító oklevelet nyújtottak át Jankovics Marcellnek. Ugyanezt az elismerést posztumusz adományozták Szabó Lőrincnek. Az emlékzászló zászlóanyai tisztségét a nemrégiben megválasztott köztársasági elnök felesége, Mádl Ferencné vállalta el.

M. D. A

KORNIS József érettségi kalkulátor

Balatonföldvár 200 férőhelyes

SZOT-üdülő (asplomatikus)

Gárdonyi Jenő: Egyetemi tervkiállítás nyílik Prezdaban

Magyar Nemzet 1961. jul. 25. 5. l

szövarch 20.- 200.la

Kornis József.

Az Ernst muzeom 1931-ben kiállitotta müveit.

Bende J:
A Képzőművészeti egyesületek története, kézirat.

Kornis József

vésnökségéd

4 elemi, 3 iparrajzisk.

Iparrajziskola

1887-88. tanév.

41. l.

Gellért Ignácz my. tanító.

VIII. 234.

Kéz.Korniss József ötvösművész

Ernst-muzeum csoport-kiállitása - ötvösmunkákkal vett részt

Pesti Hirlap 1931.IX.27

| | | |

Kornis József ötvösmüvész

Ernst-Muzeum csoportkiállitása - ötvösmunkákkal vett részt

Nemzeti Ujság 1931.IX.20.

Kéz.-Kornis József ötvösművész

Ernst-Muzeum évadnyitó csoportkiállitása - ötvös munkái finom stilusérzékről tanuskodnak

Pesti Napló 1931.IX.20.

MDK

Kornis Károly
szerkesztő

New-Yorkban 1853-ban indította meg „Magyar Számüzöttek" c. hirlapját, mely azonban a 6. számmal megszünt.

Firlinger Károly: Hazánk könyvnyomdászai
Grafikai Szemle 1893 évf. 11 sz. 184 l.

MDK

Korniss O., festö

Csók István, tanitványa.

(e.a.):

A Képzömüv. Föisk. növ.kiáll. /~~VII~~/ Munk.

Ujság. 1928 máj.2o 22.l.

Kornis Péter
felvétele:

A lágymányosi lakótelep.

Bajor Nagy Ernő: Albertfalvától a Gellértig.
Budapest VIII. évf. 2. s. 1969. febr., 15. l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Kormiss Péter

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1970. 5. számát
10-11. l.

Korniss Péter, fotóművész

- művei a Nemzeti Galériában a Tánc a fotóművészetben c. kiállításon.

Kengyelfi Miklós: A Magyar Táncművészet Hete
Magyar Ifjúság, 1968. IV. 26. 6. l.

Kornis Péter
felvétele:

A Fenekatlen tó partján. (1.)

Bojor Nagy Ernő: Albertfalvától a
Gellértig.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Komiss Péter

és mások felvételei illusztrálják Keresztyn András cikkét: A "legamerikaibb" városrész.

Budapest, 1969.4.sz. 6-9. l.

Kornis Péter, fotóművész

- felvétele a „Tánc a fotóművészetben"
c. kiállítás anyagából

repr.

Magyar Ifjúság, 1968. V. 10. 6. o.

Korniss Péter

Folyóiratok illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1970. 7. számát

10 – B. l

Kornis Péter
felvétele:

A Műszaki Egyetem.

Bajor Nagy Ernő: Albertfalvától a
fellértig.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

KORNIS Zsigmond /fotó/

A nagyenyedi fotoskör tagja volt.

In. Miklósi Sikes Csaba: Veress Ferenc.
Fotóművészet, 1985/2. 24.p.

Kornis Péter

felvétele

Budapest VIII. évf. 2. a. 1869. febr. 1.
bontó II.

M.D.K.

Gr.Kornis Zsigmond,fényképész

Budai Károly nagyenyedi fényképésznél tanúlt.Veress szerint az 50-es évek elején már közel állt a jódábrómezüst emulziós eljárás kikisérletezéséhez. 1854-ben,fiatalon halt meg. 253.o.

Fejős Imre: A magyar fényképezés kezdetei 243.o.

Folia Archaeologica. IX.köt.1957.-Bibliotheca Kiadó. Bp. 1957

Kornis Péter

felvétele:

A Műjégen.

Granasztói Pál: Téli vicroskápaink.

Budapest VII. évf. 2. sz. 1969. febr.,

7-8. l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

B. Kovács Ferencné textiltervező

Bubb Ferenc és Fekete Jánosné textiltervezőkkel, valamint Fekete János és Végvári Gyula kerámikusokkal együtt bemutatta munkáit a Tornyai János Múzeumban.

„Művész az iparban" kiállítás Hódmezővásárhelyen;
Ipari Művészet, 1965. 1. sz., 99. l.

Korniss Péter

fotója.

M.B.B.: A Szovjetunió magyar szemmel.
Album az 50. évfordulóra.
Magyar Nemzet, 1967. X. 22. 13. o.

Vásárnapi Könyvszemle

M.D.K

Korniss Péter
fotos

„Tánc" (repro)

— : 125 év
Nők Lapja, 1966. dec. 4 - 10 lap

A Miskolci Galéria
tisztelettel meghívja Önt
Korniss Péter fotóművész
kiállításának megnyitására
1977. január 7-én,
pénteken este 6 órára
a Miskolci Galériába.
A kiállítást megnyitja
dr. Végvári Lajos
művészettörténész, egyetemi tanár

(1). A rövidítés jegyzék egyben reprezentatív bibliográfiája legyen a szóval irodalmával!

(2) jegyzetek →← bibliográfia v. hivatkozott irodalom

-

- jegyzet egyszerűsítő

KORNISS Péter

Fotóművészet 1988.4.sz.

KORNISS Gábor asztalos, Debrecen

A hajduszoboszló ref.templom szószékét készitette 1814

VÁRADY József: Tiszántúl református templomai. I-II.köt. Debrecen [Sajószentpéter] : Borsodi Református Egyházmegye, 1991194

Kornis Péter
felvétele:

Régi kőrfolyosós bérház a Bartók Béla úton.

Bajor Nagy Ernő: Albertfalvától a Gellértig.
Budapest VII. évf. 2. n. 1969. febr., 14. l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György út 41.

Korniss Péter
felvétele:

A Bartók Béla úti munkásszálló.

Bajor Nagy Ernő: Albertfalvától a Gellértig.
Budapest VII. évf. 2. sz. 1969. febr., 14. l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kornis Péter

felvétele:

A kelenföldi lakótelep. ~~(1)~~

Bajor Nagy Ernő: Albertfalvától a Gellértig.
Budapest VII. ép. 2. n. 1969. febr., 13. l.

MŰVÉSZETTÖRTÉNETI DOKUMENTÁCIÓS
KÖZPONT
Budapest, XIV. Dózsa György ut 41.

Kornis Péter
felvétele

Budapest VII. évf. 2. sz. 1969. febr.,
borító, II.

Kormos Ferenc

felvételei

A tél is szép ...

Budapest VIII. ker. 2. sz., 1963. febr.,
tél. és borító III.

Kornis Peter

felvételei

Keresztury András: Az ismeretlen
XVII. fejezet.

Budapest III. évf. 3. sz. 1968. március
12-14. l.

Korniss Péter

... kiemelnénk ... az utolsó szám nivódijas sorozatait (Korniss Péter: Szeki emlék – Kovács Sándor: Szénégetők a Bakonyban – Lacy Zoltán: Dávid kata elemez – Schwanner Endre: Mensáros).

Bodri Ferenc: A Fotóművészet című fotóiratról.

Jelenkor XII. évf. 4. sz. 1969. ápr., 370. l.

Korniss Péter

fotóművész nyitja meg a Műcsarnokban
az Angol Királyi Fotótársaság Kincsei c. kiállítást,
1985. júl. 5 – aug. 4.-ig látható.

Műcsarnok és Kamaratermei
1985 július

Komiss Péter

Fotók Szervátiusz Tibor munkáival

Alföld 1984/2

KORNISS Péter (fotó)

1984.szept.13. Magyar néprajzi hagyományok - Korniss Péter, Kovács Tamás, Kunkovács László, Lantos Mihály és Szalay Zoltán kiállitása Mexikóban.

Fotóművészet, 1985.1.sz. 55.p.

KORNISS Péter (fotó)

1984.szept.5.Korniss Péter kiállitása Kaunasban

Emlékeztető naptár. = Fotóművészet, 1985.1.sz.
55.p.

Koniss Péter

SZOT ösztöndíj '86-87

Magyar Nemzet 1986. VII. 3.

Korniss Péter

rejet is.

— **Korniss Péter fotóművész** Ősi karavánutak földjén című új fotóalbumát hétfőn bemutatták a sajtó képviselőinek Budapesten a Fotóművészeti Galériában. A kötet 80 fotóján a Jemeni Népi Demokratikus Köztársaság tájait és az országban élő emberek mindennapjait örökítette meg a szerző.

Népszava 1985. XI 12.

Korniss Péter

KORNISS PÉTER fotóművésznek a falusi életet megörökítő képeiből nyílt kiállítás tegnap a tihanyi múzeumban. A tárlatot szeptember 30-ig tekinthetik meg az érdeklődők.

Magyar Hirlap 1980/5/25/13

Korniss Péter

Az egri Rudnay Gyula teremben augusztus 12.-én nyitják meg Dallos Livia és Ferenc festőművészek kiállitását.
A III. Fal és Tértextil Biennálé dijnyertesei: Németh Éva, Szenes Zsuzsa és Szilvitzky Margit. Kiállitásuk augusztus 7.-én nyilik meg a kőszegi Zwingerben.
Korniss Péter fotókiállitása a győri Műcsarnokban augusztus 22.-ig,
Kalmár Márton szobrász kiállitása a szegedi Bartók Béla Művelődési Központban augusztus 30.-ig tart nyitva, - a kulturális eseményeket ismertető rovat közleménye szerint.
Elet és Irodalom, Bp. 1976. aug. 7.
XX. évf. 32. sz. 8. lap.

Korniss Péter

KORNISS PÉTER fotóművész kiállítása pénteken nyílt meg a győri Műcsarnokban. Lírai fogantatású képei az ember és a természet kapcsolatáról vallanak.

Magyar Hirlap 1976/186/lo

Korniss Péter fotomüvész

"Uj Elektra" öt képet mutat be a "Teleobjektiv" c. rovatban a lap a müvész felvételeiből:
A kellék is jelzi, minősiti a dráma világát, Elektra és Oresztesz Premierplanban, Elektra üdvözlő karok között, Szigeti Károly /középen/ rendezés közben, A megsokszorozott kórus jelenete.
Repr.

Film Szinház Muzsika, Bp. 1972. március 25
XVI. évf. 13. sz. 16-17 lap.

Korniss Péter
fotóművész

Miskolcon a Galériában
június 4-éig nyílt meg
Korniss Péter fotóművész
tárlata.

---: Kiállitási naptár.
Művészet, 1976. junius - 48. oldal.

Korniss Péter
fotós

Korniss Péter fotóművész a parasztiélet közös, múltba tűnő formáit örökíti meg lencsejével.

M.T.: ősízni a népe kultúra emlékeit.
Tulcsa, 1976. május ~~24~~ 18 – 12. oldal.

Korniss Péter

felvétele

Népmüvelés 1976/1/46

Komiss Péter

Tolna

Illusztrációk

M. T.: Őrizni a népi kultúra emlékeit.
Tolna, 1976. március 28. - 12 oldal

Korniss Péter

KORNISS PÉTER Balázs Béla-díjas fotóművész kiállítása nyílt meg szombaton a siófoki dél-balatoni kulturális központban. Novák Ferenc méltatta a neves fotóművész munkásságát, és mutatta be a néprajzi szempontból is figyelemre méltó, gazdag anyagot.

Magyar Hirlap 1978-154-3

Korniss Péter

Tamásiban megnyilt a Gögös Ignác Járási Müvelődési

Központban Korniss Péter és Apalppy Attila
fotomüvészeti tárlata.

Magyar Hirlap 1978-191-6

Korniss Péter

fényképkiállitása a Mücsarnokban a veszendő paraszti élet utolsó pillanatait mutatja be.

Magyar Hirlap 1974/39/6

Korniss Péter

fotóművész kiál itása nyilt meg a Mücsarnokban I.19-én.7o nagy fotó és néhénydia a Székelyföldön élő magyarság életét mutatja be.

Magyar Hilrap 1974/19/13

KORNISS PÉTER, fotóművész

Halasz Péter, Filep Antal, Móser Zoltan, Lantos Miklós és Korniss, a néprajzi ihletésü fényképezés megujitói, a mo der és müvészi komponalast nem öncélu játéknak tekintik hanem egy életforma megmutatasának rendelik ala. Igy lesz nemcsak szép és tiszta, hanem tartalmilag is gazdag a fotó. -Kósa László és Szemerkényi Anna: Néprajzi kalauz. Móra könyvkiadó, 1973. 111. old

HOPPAL MIHALY: Könyvekről.... Néprajzi kalauz 110. old

VALÓSAG, A TIT. folyóirata, 1974. 4. sz. Bp.

Korniss Péter

fotós

Az fotóriport pályázaton díjazott képe a „Kalotaszegi eskűvő", című képsorra

Gpcsa Katalin: Az év legjobb képe.

Művészet, 1973. május - 27.oldal

Korniss Péter
fotós

„Kalotaszegi eskuvö"
(repro)

Gopcsa Katalin: Az év legjobb képe.
Müvészet, 1973. május - 27.oldal

Korniss Péter
fotós

A Műcsarnokban rendezlek Korniss Péter fotoriporter kiállítását. Anyaga az eltűnőben lévő paraszti világ életformája.

— Kiállítási naptár
Művészet, 1974. február – 48 oldal

Korniss Péter
fotós

Korniss Péter kiállításának anyagát
két éri gyűjtőmunkával válogatta ki.
Ritka szokásokat mutat be fotóin,
a nyugati országrészektől, a közepe
tokon túl élő moldvai csángokig.

-----: Kiállitási naptár.

Müvészet, 1974.február - 48.oldal

Kormiss Péter
fotós

A Műcsarnokban vendérek Kormiss Péter fotós kiállítását.

Horváth Béla: Kiállítási naptár.
Művészet, 1974.január - 47.oldal

Korniss Péter fotómüvész

A Balázs Béla-dij II. fokozatával tüntették ki a müvészt, mint a lap irja, "Dijak, kitüntetések - 1975" c. rovatában.

Élet és Irodalom, Bp. 1975. ápr. 5.
XIX. évf. 14. sz. 2. lap.

Korniss Péter

fotós

Keleiseinyi gálot „Ünnepi estek"
Ennek alkalmaz Korniss Péter ki-
szitette a fotókat.

Korniss Péter fotós

Kiállítása volt a Műcsarnok-
ban.

Rózsa Gyula: Korniss Péter a
Műcsarnokban.

Látóhatár 74 juni 224-o.

Korniss Péter fotómüvész

Csoóri Sándor: "Az összetartozás fényképei" cimmel beszámol a müvész kiállitásáról, melyet a Mücsarnokban rendeztek.
Képeit hosszan sorolja, mindent, ami szemébe tünik, s megállapitja: "a látvány felhámja alatt maga az ember, kiben mindenkori a gyöngédség, a gyász, a derü, a fáradtság, az összetartozás igénye – egyszóval amitől az élet kezdeményezői és folytatói vagyunk." Ezt mutatják a müvek: a hó, a sár, a tél betlehemi világossága, a teknőbölcsőben ringatott gyerek, az emberrel együtt elalvó gumicsizma, az ég alatt futó asszony, a városképek és az ógörög romok, arcok, a tenger, konzervdoboz, tánc, balett, néptánc, tejesüveg..."

Élet és Irodalom, Bp. 1974. febr. 2. XVIII. évf. 5. sz. 12. lap.

Kornics Péter

A Műcsarnokban jan. 19-től febr. 17-ig kiállítása volt.

Népszava, 1974. jan. 4. 102 évf. 2. szám. 6 h.

Korniss Péter
fotós

Kornisshét éve fotografál: nép-
szokásokat pl. menyasszonykicsúr,
haldsirató, bisójárás, téltemelés,
betlehemezés stb.

Ósvát Katalin Korniss Péter felvételei
Nők Lapja 1974 jan 21 - 16 oldal

Kormiss Péter
fotós

Kormiss Péter képeiből kiállítás nyílt az Műcsarnokban.

Osvát Kodalin: Kormiss Péter felvételei.
Nők Lapja, 1974. jan. 26–16 oldal.

KORWISS PÉTER

KORNISS PÉTER fotóművész kiállítása Szegeden a Móra Ferenc Múzeum kupolacsarnokában szombaton megnyílt.

Magyar Hirlap 1975/272/6

Korniss Péter

fotómüvésznek néprajzi témáju felvételeiből nyilt

kiállitás VII 17-én Zalaegerszegen, a megyei müvelő

dési központban.

Magyar Hirlap 1975/194/8

Konniss Péter

fotóművész legujabb könyve, mely a Cprvina könyvkiadónál fog megjelenni az Elindultam a világ utján-Magyar Népszokások c.kötet.

Magyar Hirlap 1975 14e/2

Kormiss Péter

fotóművész a Balázs Béla dij II. fokozatát kapta 1 975-ben.

Magyar Hirlap 1975 92/5

Korniss Péter

fotomüvész néprajzi tárgyu fotoiból nyilt kiállitás Debrecenben a Kossuth utvai müvelődés i házban.

Magyar Hirlap 1975 lol/13

Korniss Péter
fotóművész

A Művelődésben rendezte Korniss Péter fotóművész tárlatát.

—: Kulturális Tükör
Tükör, 1974. febr. 5 - 6 oldal

Korniss Péter fotómüvész

Helsinkiben rendezett sikeres kiállitásáról tesz emlitést Levendel Julia: "A Fotómüvészek Szövetségében" cimmel közölt interjuja során, melyet a Szövetség vezetőségével folytatott.

Élet és Irodalom, Bp. 1973. márc. 24.
XVII. évf. 12. sz. 7. lap.

Kovács Péter

Szövétneki illusztrációk

a Budapest c. folyóirat 1972.6.számát

26. l.

Korniss Péter

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1972. 3.számát

33.1.

Kovács Péter

Válogatott illusztrációi

a Budapest c. folyóirat 1972. 2.számát

11. 16. 26. 28 l.

Korniss Péter

fotós

„Tánc" (repro)

Marthy Barna: Megáll a tánc?

Nők Lapja, 1968. jún - 23 szám.

Korniss Péter

KORNISS PETER fotóriporternek, a Nők Lapja munkatársának kiállítása Újvidéken megnyílt. A Magyar Szó szombati száma nagy elismeréssel írt a kiállításról.

Magyar Hirlap 1981/6/7/12

KORNISS PÉTER

VILLANÓFÉNYBEN

Aranykönyv a művészetért

(MTI) A Magyar Művészetért Díj kitüntetettjei közül hetvenkét alkotó életművét, ars poeticáját összegzi az Aranykönyv – A Magyar Művészetért 2000 című album. A bibliofil kiállítású albumban valamennyi művészeti ág jeles képviselői szerepelnek az 1988 és 2000 között díjazottak közül. Összegzi hitvallását Ágh István, Csete György, Gink Károly, Kányádi Sándor, Kokas Ignác, Korniss Péter, Kő Pál, Kunkovács László, Lajkó Félix, Melocco Miklós, Sára Sándor, Szokolay Sándor, Taub János, Törőcsik Mari és Zsuráfszki Zoltán. A díszalbum könyvszerkesztője Szántó Tibor, képszerkesztője Keleti Éva fotóművész, mindketten Magyar Művészetért díjasok. A borító díszlemezét egy másik kitüntetett, Asszonyi Tamás szobrászművész tervezte a koronázási palástón található Szent István-képmás alapján.

KORMISS Péter

PINTÉR Lajos: Képek és tapéták. Kormiss Péter fotóihoz = Forrás, 1989/2. 85. i.l.

XX. sz. 45. o. / Mesterek

KORNISS Péter

NAGY, Hédi: Modern to Postmodern : the New Hungarian Gallery in Szolnok. - In: HQ. Vol. XXXV No. HQ. 1990 : 150–153. p.

KORNISS Péter

[fotóművészet]

Hozzászólni ahhoz, ami a társadalomban történik. Beszélgetés Korniss Péter fotográfussal. Az interjút készítette: Varsányi Gyula = Kritika, 1989/2, 34-36.

XX. sz. 45. u/ Mesterek

KORNISS Péter

kiáll. + könyv: Műcsarnok ; cimük: A vendégmunkás

ism. P. SZABÓ Ernő: A vendégmunkás =
Fotóművészet, 1989/1, 22 – 27.
47-48. ill. rez. E.

XX. sz. 45. n / Mesterek

KORNISS Péter

SZABOLCS Katalin: „Nem tudok kívülálló lenni" Beszélgetés Korniss Péterrel = Fotóművészet, 1989/3. 41–43

rez. E.

XX. sz. 45. u / Mestersk

m nekem itt egyáltalán nincsenek,
asok és teljesen kivül élek a vilá
ózben leforditottam a Geburt der

n könyvét az ősszel majd átadja
jelenleg nem lehet, mivel magam sem
is itt most senki. Mind elszéledt vala-

egyen szives az én novellámat - mivel
lent meg - amint csak lehet elküldeni.
em küldesse el Nyugatéktól nyomban még
szországban ugyis elkallódik minden.
ves üdvözlettel igaz hive

Fülep Lajos ——————→|

ndent utánam küldenek: Firenze, 12

KORNISS PÉTER

Erdély - fotói

Kortárs, 1993, 42. évf. 10. szám

NISS PÉTER

György Péter: Kész a leltár

ÉS, 1998. 09. 18. 18.

(Komiss Péter kiállítása a
Műcsarnokban

von Kaschau). Die politis
liche Tätigkeit unterbro
ten verantwortlichen ung
des Presse- und Propagan
Wien. Nach der Niederlag
tersuchungshaft genommen
Ab dieser Zeit stand die
Architektur im Mittelpunk
Untersuchungen demnächst
von Gebäuden in Deutschla
er im Dezember 1852 im kö
chitekten über seine Erge
Er setzte seine Forschung
sein monumentales Werk Th

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307

VAS NÉPE

Korniss Péter

1967 SZEP. 3

1021

Művészfotók között

A kiállítások sorozatában mindig üde színfoltot jelent, ha fotóművészek jelentkeznek alkotasaikkal. Munkáik annál is inkább nagy érdeklődésre tarthatnak számot, mert sok ember kedvenc időtöltése a fényképezés, sokan tudnak hozzászólni a kiállítás anyagához.

A nagy tömegbázis, a közérthetőség vonzó légköre egyúttal nagy feladatokat ró azokra, akik többet akarnak nyújtani az átlagnál, akik műveiket a széles nagyközönség előtt is bemutatják.

Erre a nem könyű feladatra vállalkozott a *Stúdió Nadar* művészkollektívája, amelynek tagjai figyelemre méltó kállítással lepték meg Szombathely és a környék műpártoló közönségét. A kiállítók tavaly a Győrben rendezett bemutatón határozták el, hogy egy kis közösséget hoznak létre, amelyben ki-ki a maga egyéniségének megfelelően dolgozik, mindenkor figyelembe véve a társak bírálatát. Szándékukról már a Stúdió Nadar elnevezés is sok mindent elárul. Névadójukul egy haladó szellemű francia fotóst. Nadart választották, ezzel mintegy jelezték, hogy felfogásmódban nyomdokán akarnak haladni. A csoport tagjai — kettő kivételével — hivatásos fotoművész. Elsődleges szándékuk: emberközelből fotózni, képeiken az embert, az alkotó, teremtő, komoly és játékos embert, vagy annak környezetét, esetleg az őt körülvevő tárgyakat megjeleníteni.

*

Az Ady Művelődési Otthonban 101 felvételt láthatnak az érdeklődők. Valamennyi — még a látszólag bonyolultabb is — az első látásra közérthető. A látogatót nemegyszer lepi meg, hogy hétköznapi témát választottak a fotósok képük középpontjának, olyat, amelyről eddig el sem tudták képzelni, hogy érdemes lefényképezni. Aztán arra is rádöbbennek, hogy az ezerszer látott tájvagy utcarészletben, s portréban, a mindennapi csendéletben is mennyi újdonság, szépség rejlik, — csakhogy ehhez már a művész szeme, komponálási készsége szükséges. És a Stúdió Nadar 10 tagú kollektívája birtokában van mindezeknek a szükséges ismereteknek, feltételeknek.

De beszéljenek inkább a képek. A kitűnő képességű *Korniss Péter Tánc* című felvétele a ritmus lényegét, az emberi test hallatlan könnyedségét, mozgását állítja elénk. A *Katonatemető* a maga sivárságával döbbent meg. Két méterenként egy sírkő, unalmas, hátborzongatóan egyforma ritmus. Az érzelem kizárva. Talán éppen ezért kelt bennünk indulatokat, késztet állásfoglalásra.

Kitűnően választotta meg képének környezetét *Féner Tamás Borsos Miklóst* ábrázoló felvételén. A kövekkel birkózó tihanyi szobrászművészt bazaltból kirakott falú építmény központjába állítja, jelképezve kettejük viszonyát. *Féner* remekbe sikerült sorozata a *H. Barta Lajos Kiáltás* című drámájához készített illusztrációk. Egy keserves élet játszódik le az alig néhány darabból álló sorozatban.

Karikíroz és elítélő mosolyra bíztat *Csák Miklós Hivatalban* című fényképe. Az élet sugárzik *Weszelits Jenő Tusolók* című felvételéből. A mozgalmas téma mellett *Weszelits* bemutat kitűnően komponált, jó ritmusú képeket is. *(Hordók, Kompozíció). Módos Gábor* képeiből a *Paprika* című színes felvételt emelhetnénk ki. Kitűnően kereste és találta meg a mondanivaló számára legmegfelelőbb környezetet, térben és színben egyaránt.

S, ha már a színes eljárással készült felvételekről beszélünk, nem hagyhatjuk szó nélkül *Biró Klára Az apáca* és a *Levelek*, valamint *Kovács Tamás Cigánytánc* című felvételét. Mindegyik egy darab az életből. A fekete-fehér felvételek közül kiemelkedik még *Schwanner Endre Pantominja*.

Az egyik — kétségtelenül — leghatásosabb felvételsorozat *Fejér Istvánné, Etűdje, Máriagyüd I.* felvétele a Szűzanyához könyörgő elmosódott, réveteg tekintetű parasztasszonyfej és a háttér több tucat hála-táblájának montázsa kiváló ateista propaganda.

A bemutatott százegy kép közül csak néhányról tudtunk e helyt szólni. A többi is legalább olyan érdekes elgondolkoztató, mint amikről beszéltünk. Megtekintésükkel maradandó emlékkel gazdagodunk.

Zentai Pál

nemzetközi színvonalnak is megfelelő korszerű gyártmányok kiválasztását, termelésének bővítését jelölték meg fontos politikai feladatként. A Pamutiparban politikai munkával segítik, hogy a fővárvárjanak a vezetésre, tük gazdasági, politi nyítására.

A REMIX pártsze nek csúcsvezetősége ebbéli feladatát is. hangoztatják, hanem

Képviselők klubdélutánja

nagyobb volt szorongó izgalmgként érkeztem. Belépésemmel am, olyan szívesen fogadtak, Mire észrevettem, már részese Kíváncsiak voltak az újságíró tak munkánkhoz, kérték a se-

indenféle hivatalos formaság, s. Nem hallottam nagy szava- apellálást. Az élet apróbb- sorsok, panaszok elevenedtek rtek új és új színű megfogalzést. Együtt keresték egy, egy sza orvoslási lehetőségeit. Resinél többet tanulni egymástól. selőtársaikat hétköznapi módozódásuk, a választókhoz való módjait. Latolgatták, hogyan szülni társadalmi hivatásuk a parlamenti tanácskozásokekapcsolódásra.

ális otthon lakói kapnak-e kiványiak nem — érdeklődik a

öregek helyzetéről, a szociális méltó képviseletéről.

kitől nem fogadják el a fel- egy ilyen ember Szombathenek az iványi és viszáki haje, amihez hosszú idő óta csak ját fizeti — kérdi a megye-

épviselőtárs naplójába is. Egyentumként jegyzik a készülő dezéshez.

yintézés! — emel ki egy levei a képviselő. — A korábban

Kérelmével a városi tanácshoz fordult, de onnan a Kormány Titkárságához irányították. Oda is írt s megkapta a választ: „a döntés a városi tanács végrehajtó bizottságának jogköre". Egyelőre a vb még nem gyakorolta ez ügyben ezt a jogkörét.

Ebből újabb következtetésekre jut a „klubtársaság" s idéznek még jó néhány példát innen is, onnan is a bürokráciára, az ügyintézők lélektelenségére - az emberek felesleges felzaklatására. Megszületik az elhatározás is, újabb jelzésekkel fordulnak az illetékes hatósági szervekhez.

Sokkal több, olyan ügy is szóba kerül azonban, amelyben egyszerre, simán s a panaszos javára sikerült intézkedni. Ezt sem tartják saját érdemüknek hanem az ügyintéző szervek és emberek javára írják. Ezekre alapozva és hivatkozva szállnak még határozottabban szembe az előbbi jelenségekkel.

Valaki már újabb témába is kezdett. Arról kérdezősködik: ki, hogyan jut választói közé, tud részt venni a társadalmi élet különböző fórumain?

Máris ajánlják a különböző szintű tanácsüléseken, vbüléseken, tanácstagi beszámolókon való részvételt. Mások ehhez hozzáteszik az üzemi termelési tanácskozások látogatását, a tsz-közgyűléseket, a különböző rendezvényeken, ünnepségeken való megjelenést.

A járatosabbak máris mondják a megoldást. A Népfront megyei titkársága vállalja a közreműködést a képviselők ilyenirányú munkájának segítéséhez is. Részt vállal a szervezésből, a képviselő tájékoztatásából. Ínséretünket veszik, hogy a sajtó is segíti a maga lehetőségeivel a képviselők még hatékonyabb közéleti szereplését. Jobban figyelemmel kíséri, tudósítja — a lakosság érdekében — hétköznapi munkájukat, feléjük irányítja a közvéleményt.

Ímé a „szórakoznak" országgyűlési képviselőink, a minden hónap utolsó csütörtökön sorra kerülő klubdélutánjukon.

Dézsi Mátyás

KORNISS PÉTER-fotóm.

Korniss Péter fotóművész Leltár – Erdélyi képek 1967–1998 című kiállítása a Műcsarnokban (XIV., Hősök tere) október 4-ig látható

Népszabadság 1998.09.04.

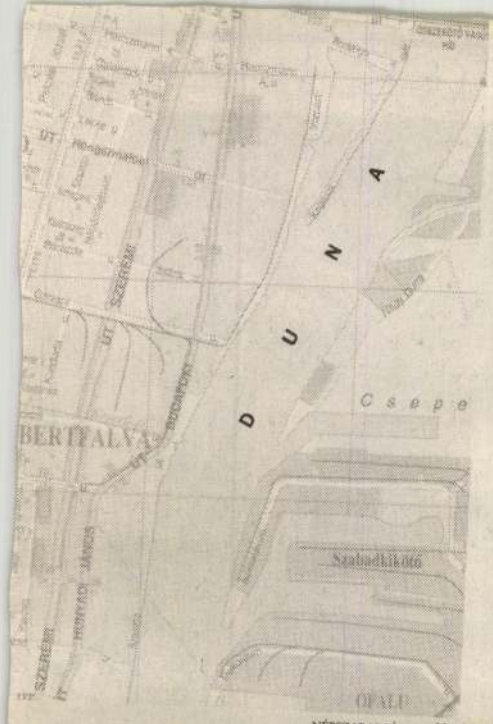

NÉPSZABADSÁG-grafika

felhasználható összeggel egészítettek
Mint azt *Szik László* alezredes, a BRF
közgazdasági főosztályának vezetője e
mondta, ez utóbbi célzott összegből he
venmillió forintot tesz ki a tizenhét A
dor utcai lakás. Ez nagy segítség a köz
tudottan lakásgondokkal küszköd
rendőrségnek, hiszen a korábbi jelentő
létszámhiány fő oka éppen az volt, hog
sok, vidékről a fővárosba vezényel
rendőrt nem volt képes Budapeste
megtartani. A könnyebb és veszélytele
nebb szolgálat, az olcsóbb vidéki lakás
esetleg a szülői ház, az otthoniaktól ka
pott támogatás vonzóbb lehetőség egy
fiatal rendőrnek, ráadásul vidéken a fi
zetése sem kevesebb, mint a fővárosban
Jelenleg egyébként több mint ezer jogos
lakásigénylőt tartanak számon a BRFK
állományában. Ezek között persze nem
csak az első, önálló lakásukra várók sze-
repelnek. Sokan – esetleg a többgyermek-
kes rendőrcsaládok – nagyobb lakásra
lennének jogosultak, mások jobb, maga-
sabb komfortfokozatú lakásra várnak,
esetleg egy olyanra, amelyből nagyobba
költöznének.

S. G.–S. I.

radicsomban csak 1

ége (péntek 15 órától hétfő 10 óráig) vagy hét közben (hétfő 15 órától péntek 10

szállást
ZIÓ
előtt!

* Hívja most rögtön 24 órás ügyfélszolgálatur
06-34/493-802
vagy fáradjon el a legközelebbi IBUSZ irodáb

külés a Paradicsomba: Villapark

KORNISS PÉTER – fotós

Népszabadság

Erdélyi leltár 1967–1998

Korniss Péter kiállítása ma nyílik a Műcsarnokban

VELLEDITS ÉVA FELVÉTELE

Két évszám, 1967 és 1998: az első és utolsó képek születési dátuma. Köztük harmincegy év. Korniss Péter fotóművész számára különleges esztendők ezek: erdélyi útjai során szinte érintetlenül talált egy hagyományos paraszti világot, majd szemtanúja lehetett annak a lassú változásnak, amelyről régóta tudni lehetett, hogy bekövetkezik, és amely a közeli jövőben mélységesen megváltoztatja e vidék életét. Az elmúlt három évtizedben a helyszínen készült fotóiból Leltár – Erdélyi képek 1967–1998 címmel nyílik ma kiállítás a Műcsarnokban.

– Ön Kolozsváron született, 1949 óta él Budapesten. Igaz, hogy csak harmincévesen, 1967-ben jutott el először erdélyi faluba?

– Igen, koreográfus barátom, Novák Ferenc vitt el magával Székre, első este mindjárt egy táncházba. Mintha a múlt századba csöppentem volna, az egész hihetetlen élmény és felfedezés volt számomra. Úgy éreztem, ezért született a fényképezőgép – ezt megörökíteni. Az ott készült képek a barátaim számára is a felfedezés erejével hatottak. A hatvanas években nagyon el voltunk vágva, Erdély az akkori politikai viszonyok között tabunak számított, csak a múltban, a történelemben létező fogalom volt, és ez a fajta tilalom egyfajta tudatlanságot is szült. Nem is sejtettük, hogy léteznek olyan falvak, ahol még régi formájában él a hagyományos paraszti kultúra a maga szokásaival, táncaival, zenéivel és – ami engem a leginkább érintett – viseletével. A feladat adott volt, hisz mindenki tudta, hogy ez a világ hamarosan el fog tűnni.

– Kezdettől fotózott román falvakban is?

– Inkább csak pár évre rá. Ahogy jártam a vidéket, úgy eljutottam román falvakba is, ahol a hagyományos paraszti világnak ugyanazt a virágzó formáját találtam, mint Széken. Egy idő után természetessé vált, hogy nemcsak magyar, hanem román falvakban is fényképezem. Nem akarok nagy szavakat használni, de már Bartók Béla megmondta: több az, ami összeköt minket, mint az, ami elválaszt. Magától értetődő tehát, hogy a mostani kiállítás anyagából készült, az Officina Nova és a Kreatív Média Műhely gondozásában azonos címmel megjelenő könyvet angolul és románul is kiadtuk.

– Nem ez az első alkalom, hogy erdélyi témájú képeivel a nyilvánosság elé lép. 1974 januárjában éppen itt, a Műcsarnokban voltak láthatók ott készült fotói, ebben a témakörben két kötete – Elindultam világ útján (1975), illetve Múlt idő (1979) – is napvilágot látott. Akkor, úgy látszott, mindent elmondott, amit a hagyományos paraszti világgal kapcsolatban tudott. 1992-ben miért vágott bele másodszor is?

– A Ceausescu-rendszer oly mértékben izolálta Romániát és ezáltal Erdélyt, oly mértékben lassított le minden folyamatot, hogy ezekben a falvakban nagyon sokáig konzerválódott ez a hagyományos paraszti világ. Úgy éreztem, nem lévén néprajzos, nem az a dolgom, hogy újra és újra ugyanazt a világot rögzítsem részleteiben. A következő tíz évet egy magyar ingázó munkás életének szenteltem, *Vendégmunkás* címmel született egy könyv és egy kiállítás 1998 őszén szintén itt, a Műcsarnokban. A kilencvenes évek politikai földcsuszamlása következtében azonban az erdélyi magyar és román falvakban felgyorsultak a folyamatok. Nyitottabbá vált az ország, változtak a gazdasági folyamatok, sokkal erősebb lett a külső kulturális hatás, maguk is utaztak, oda is többet mentek, a televízió behatolt a mindennapjaikba, mindezek következtében a legkisebb településen is mélyreható változások kezdődtek. Ez volt az, ami a kilencvenes években engem újra talpra állított, úgy éreztem, ismét fényképezőgépet kell vennem és a helyszínre mennem. 1992 óta ismét szisztematikusan dolgozom, és úgy éreztem, a hagyományos világ mellett most már meg lehet mutatni az elkerülhetetlen új korszak jeleit. Azét a korszakét, amely ma gyökeresen átalakítja ezeknek a falvaknak, embereknek az életét.

E hagyományos világ magyon egyéni és jellegzetes, a változás viszont a magyar és a román falvakban egyaránt az egyetemesség jeleit hozza magával.

– Ez a kiállítás és könyv tehát egyfajta összegzés, leltár mielőtt a régi paraszti világ végképp eltűnik?

– Igen. E hagyományos világ a maga viseletével, színeivel, szokásaival nagyon egyéni és jellegzetes, a változás viszont a magyar és a román falvakban egyaránt az „egyetemesség" jeleit hozza magával. Gyakorlatilag erről szól ez a könyv és ez a kiállítás. Megpróbáltam összegezni, mi az, ami maradt, és mi az, ami várhatóan lesz. Mindezt nem egy néprajzos vagy szociográfus, hanem egy fotós szemével. Itt az emberek vannak a középpontban, azok, akik tulajdonképpen a leglassabban változó elemei ennek a radikálisan mozgó világnak. Talán egy kicsit rólunk is szólnak ezek a képek. Nyilván lesz, aki magára ismer. Ezek az emberek nagyon sok mindent megőriztek magukban: a nyitottságot, a kötődések fontosságát, érezni, hogy ez a kultúra mennyire meghatározza a tartásukat. Például azt, ahogy egy fényképezőgép előtt megjelennek. Rengeteg beállított, megrendezett képet készítettem, állványról, bevilágítva, műteremszerűen. A „műterem" azonban a saját otthonuk, az istállójuk, a cifraszobájuk volt, így próbálva meg szándékosan előhívni belőlük a saját magatartásukat. Azt, ahogy ők szeretik magukat láttatni a képen. Előhívni a számukra öntudatlanul meglévő, számomra meglepetésként még létező magatartásokat, gesztusokat. Ráadásul ezekbe a képekbe több mindent bele lehet sűríteni. Jól láthatóan megjelennek például itt a változó tárgyi világnak azok az elemei is, amelyek némiképp ellentétben vannak ezzel a magatartással.

– Gondolom, a harminc év során készült képeken vannak azonos szereplők.

– Természetesen. Ha valaki veszi a fáradságot, fel lehet fedezni olyan embereket, akik előbb az esküvőjükön láthatók, később pedig mint boldog polgárosult család a régi tányérokkal díszített cifraszobában, de már polgári ruhákban. Vagy ott van a híres széki prímás, Szabó „Kávés" István, aki 1967-ben táncházban muzsikál, 1974-ben a lakodalmas menetben látható, 1997-ben pedig áll a szobájában, kucsmában, de bőrdzsekiben, a falon a cserepek, az ajtó egyik oldalán a hegedűje lóg, a másikon pedig az Erdélyben ma nagyon divatos dísztárgy, egy óriási méretű karóra. A régi és az új rendkívüli módon keveredik ma. A csíksomlyói búcsúban például a hagyományos szentszobrok mellett Stan és Pan-gipszfigurákat árulnak, az egyik máramarosi román faluban a falon a régi családi fotók mellett ott feszít Michael Jackson egy hatalmas poszteren. Ezek azok a dolgok, amelyek azt mutatják, hogy Erdélyben is megjelentek a globalizáció jelei. Tudom, ez a folyamat elkerülhetetlen, de amíg mindez Nyugat-Európában évszázadok alatt zajlott le és Magyarországon gyakorlatilag a huszadik században, addig a hagyományos paraszti világ felbomlása Erdélyben a szemünk láttára hihetetlenül rövid idő alatt megy végbe. És ez a fényképezőgép számára sok vonatkozásában tetten érhető.

J. B. Sz.

Egy vonatos kalandfilm

Dora György és Horváth Csaba produkciója

A költségeket nem árulják el

Két fiatalember, Dora György és Horváth Csaba a kilencvenes években céget alapított, amely zenemű- és könyvkiadással, kulturális menedzseléssel, tévéműsorok gyártásával foglalkozik, de a kezdetektől az volt a céljuk, hogy egyszer filmet fognak készíteni. Augusztus 10-én elkezdték egy vonatos kalandfilm, az *Európa Expressz* forgatását. A történet szerint fiatal rendőrök egy csoportja veszi fel a harcot a maffia ellen. Az akciócsoport vezetőjét Szilágyi Tibor alakítja, lányát Dobó Kata játssza.

Nálunk az utóbbi években az úgynevezett művészfilmek mellett a szórakoztató közönségfilmek műfajában kizárólag vígjátékok készülnek. Horváth Csaba szerint ezért döntöttek úgy, hogy egy lefedetlen területen, az akció-kalandkrimi műfajában próbálnak filmet készíteni. A Takács Ákossal közösen írt forgatókönyvből készülő műnek maguk lettek a producerei. Sőt végül a filmnek Horváth Csaba lett a rendezője is, bár két évig úgy dolgoztak a produkción, hogy majd külföldi rendezőt szerződtetnek rá. Ez meghiúsult, akkor úgy döntöttek, hogy profi stábot foglalkoztatva maguk csinálják végig a forgatást és az utómunkálatokat, valamint a film menedzselését.

A producerek egyelőre nem kívánták elárulni, mennyi pénzt fordítanak a filmre. A költségek egy részét fedezi a NBG

DORA GYÖRGY

1969-ben született Vácott.
1988-tól a Nemzeti Színház stúdiójának tagja, Bodnár Sándor tanítványa, segédszínész.
1993-ban alapítja Horváth Csabával az NBG-t.

HORVÁTH CSABA

1971-ben született Miskolcon.
1989-től Ascher Tamás mellett a kaposvári színház rendezőasszisztense, majd a Nemzeti Színház tagja.
1992-ben a Várszínház Refektóriumában megrendezi Gogol *Egy őrült naplóját.*
1993-ban közös produkciós irodát alapít Dora Györggyel.

idei filmszemle operatőri nagydíjasa, több vágást használnak, mint egy tévéfilmben, egy ilyen munka bizonyosan számíthat a közönség érdeklődésére – vélekedett a rendező. Bár annyi pénzük nem lesz, mint egy hollywoodi stábnak, hogy a bonyolultan megtervezett, hosszú akciójeleneteket több kameraállásból felvegyék, de a kaszkadőr szakértő és a pirotechnikusok fontos szereplői a

Fesztivál az

A Brüsszel 2

Kultúrák találkozása, jelenbe épülő múlt, új technológia, fiatal művészek – ilyen és hasonló címszavakkal dolgozik az új évezred ünneplésére készülő legtöbb fesztivál programja. A divatos témák ellenére bizonyára kevés kultúrkormányzat támogatna egy olyan eseménysort, amely ugyan „hídverő", „dinamizáló", „kreativitásra ösztönző", de koncepciója megkérdőjelezi a hivatalos önreklámok turistacsalogató képét.

A reménytelennek tűnő feladat megvalósítása Brüsszel esetében különös nehézségekbe ütközik: egy „összfővárosi" program megvalósulásához 25-30 vezető politikus egyetértése szükséges. – A főváros ügyeiben érintett a brüsszeli régió kormánya, a föderális, a flamand és a vallon kormány és a külföldiek által Brüsszelnek mondott város – Nagy-Brüsszel – 20 önálló közigazgatású városának 20 polgármestere – magyarázza Lut Bethels, a Brüsszel 2000 média referense. – A mi tervezetünk pedig eltér a hagyományos Brüsszel-képtől. Az európai vezető szerepre való alkalmasság bizonygatása helyett valódi értékeink bemutatására törekszünk, és a város lakóinak kapcsolatát kívánjuk újra élettel megtölteni.

A fesztivál „Brüsszel az ismert, a félreismert, az ismeretlen" szlogenjéből valószínűleg az utolsó két jelző elfogadtatása volt a legnehezebb. Az önmagát „multikulturális városként" jelölő főváros emigránsnegyedeinek imázsához hozzátapad a drog és a bűnözés fogalma. A szecessziós, art deco épületek és a

Nemzeti Kulturális Alap

A

p

A Táncművészeti Kollégium pályázato
sen tartásának, a gyermekek mozgásk
kollégium hivatásának érzi, hogy a gyc
lalkozzon.

Pályázni az alábbi témákra lehet:

1. Gyermekeknek szóló professzioná
A pályázónak biztosítania és befogadó
10 alkalommal bemutatják.

2. Gyermekeknek szóló, élő ismerette
A pályázónak 3–5 oldal terjedelemben
vét a bemutatás megjelölésével (élő vag

3. A gyermekek gyakorlati táncművé
Pályázni a Nemzeti Kulturális Alap I
lapot kell kitölteni és benyújtani. Az
gadjuk el. A feltételeket nem teljesítő

Adatlapokat műszaki okok miatt 199
és felbélyegzett közepes vagy A/4-es
Bajza utca 32.). A kérelemben meg ke
igényel. A kéréseket postafordultával

Nem kaphat támogatást az a pályázó,
számolási kötelezettségének nem tett e

***Az Igazgatóság felhívja a pályázók fig
kell nyújtania jogi dokumentációját, a
1998-ban valamely nyertes pályázatáh
Fontos változás, hogy 1998. január 1-j
törvény új rendelkezései alapján az elk
támogatás esetén a pályáztatónak a pá
tó támogatás annak a nyertes pályázó
zása (adó, tb-járulék, vám) van.***

PALOTAI JÁNOS:

Fotográfia

A 3.

Korniss Péternek ez a harmadik kiállítása a Műcsarnokban. Mindegyik évtizedes munka eredménye, s mindegyik egy vonulat része.

Az előző – *Vendégmunkás*, 1988 – ugyan előtt a jelenlegitől, ami inkább az első *(Múlt idő)* folytatása, de ez a közbeesővel is – szellemi – rokonságban van. A *Vendégmunkás*sal továbbfejlesztette a szociografikus hagyományt, amely a „harmadik rendet" beemelte a fotogén „tárgyak" az esztétikum világába, ő a nyilvánossághoz fűződő kapcsolatát vizsgálta, erősítette. Fotográfiája a társadalmi mozgás, szerveződés metszéspontját, az átalakulás olyan terepét fedezte fel és hozta létre, aminek kerete egy meghatározott – képeiből is kiolvasható – világkép volt. Korniss társadalmi összefüggésben dolgozott és munkájának eredménye alkalmas társadalmi dokumentumnak is bizonyult. Drámai erővel mutatta be azt a visszásságot, hogy mit jelent vendégnek, idegennek lenni egy olyan rendszerben, ahol sokáig az ideológia a munkások primátusát hirdette.

Az identitás kérdésének exponálásával egyszerre mutatta be egy munkás életén, hogy a „lakozó ember" sorsa az otthon üdve vagy az üdvöt nélkülöző otthontalanság. S ahol kiszakadnak a kapcsolatok, közösségek melegéből, ott hontalanná válnak az emberek. Mi tartozik hozzájuk és ők mihez, kihez tartoznak.

Ennek a másik oldalát mutatják az Erdélyben készült sorozatai. E képeken nem egy személy, család, hanem egyének, családok, közösségek mint kultúrahordozók, alakítók meg- és kinyílnak, élnek – és halnak. Korniss még akkor kezdett fotózni, amikor még nem volt divat, s amikor még Ceauşescu „modernizációs" terve, a falurombolás nem fogant meg. Amikor még érintetlenül és teljességében mutatkozott meg ez a paraszti, archaikus kultúra. Ezt érzékelteti képeinek másága *(Legényes tánc, Legények a ház gazdájával)*, szigorú, geometrikus alakzatai. *(Húsvéti mise öregasszonyai, Vasárnap mise után.)* Kis gépével olyan zugokba pillantva be, ahova azelőtt senki nem nézett be; fotózása egyben a megismerési folyamat dokumentuma lett, nem csak a fontos, értékes dolgok archiválása, megörökítése. Bár ez sem volt mellékes szempont, hisz „a 70-es évek közepétől már érezni lehetett, hogyan lazulnak az eresztékek, emberi kapcsolatok" – fogalmazta meg szavakban és képekben. Még egymásba kapaszkodnak a Széken, vagy a Máramarosban készült fotókon, még a régi kultúra koreográfiáját látni a fonóban, a táncházban – amit aztán egy év múlva bezártak. Az újabb táncos kép helyszínéül a diszkó szolgál.

E képek, sorozatok eltérő idősíkokból épülnek fel, miként az a föld, ahol élnek, az a kultúra is különböző korú és eredetű rétegekből áll. Minden itt látott táj, kultúrtáj – ember alkotta – arca csak hosszabb idő után formálódik. E fotókon olyan arca jelenik meg, amilyen a század elején – és a végén. Egyszerű dűlőútjaival, a nem kész utak mentén ottfelejtett, megszűnő házaival, a többszáz éves templommal – amit úgy vesznek körül az összebújó apró házak, mint az asszonyt a karámban a bárányok –; mind tanúi az idő múlásának, hanyatlásának – a korábbi időszakoknak, az elmerült pillanatoknak, s azoknak is, melyekben a felvétel készült.

Korniss Péter több évtizedes gyűjtőmunkáját lehet összehasonlítani Bartók Béláéval – ahogy ezt Csoóri Sándor tette. Leltárja az eltűnő viseletekről, népszokásokról, életmódokról valóban értékmentés, megörökítés, de nem tekinthető tudományos néprajzi dokumentációnak. Ő maga is tisztában van a „fotograph" korlátaival, képeit csak jeleknek tekinti, amelyek bonyolult társadalmi folyamatokra utalnak. Más kérdés, hogy e jeleket dekódolva milyen következtetésre juthat a néző. Tekintsünk el a fotó elsődleges, általános észlelési, tonális kódjaitól, amelyek az észlelésre, felismerésre vonatkoznak, azonban tekintetünk megakad a kisgéppel készült képek fénykezelésén: bár nincsenek bevilágítva, pillanatszerűségük mellett is tiszták, tónusosak, megkomponáltak. Megkönnyítik az értelmezést, a másodlagos kódok megfejtését, a tárgyi, kulturális szimbólumok jelentésének tisztázását. Hogyan váltja fel a (nép)viseletet, a posztónadrágot a „mai divat", a lovat a traktor, a fából faragott faliórát az óriás műkaróra. Hogyan fedi el a szegény ember cifraszobája nyomorúságát amerikai reklámplakátokkal. (Mit jelent ma a cifra szoba.) A gesztusok, a mozdulatok, az emberek távolsága-közelsége nagy jelentőséggel bír ezeken a képeken, ami nem csak Korniss táncfotós múltjával magyarázható mint e kultúra közösségi eredetével, és az emberi, mai közösségigénnyel, ünneppel, mulatsággal, gyásszal…

Külön csoportot alkotnak – az egy- vagy kétalakos fotók mellett – a családi képek. Ikonszerűségük, ikonografikus jellegük utal a mitikus, vallási modell konvencionális ábrázolására és a családfotó hagyományára is, amikor ünnepi esemény volt a fényképész műtermébe elmenni. Korniss ezt megváltoztatta, házhoz, istállóhoz vitte a műtermet, olyan szituációt teremtve, ami előhívta alanyai őszinte magatartását, feltárulkozását. (Amit idegenként, „vendégmunkásként" nem tudott volna elérni.)

A jelentés kiolvasásában szerepet kap az írás is: a képen belül, például reklámfelirat, egy székelykalpagos legény pólóján, vagy a szobafalat tapétázó plakáton ugyanúgy jelentéssel bír, mint a szűkös konyhában levő tévékészülék, amiről egy filmsztár arca sugárzik. A képen kívüli szöveg, a cím azonban nem minden esetben ilyen sokatmondó, néhol felesleges, mintha hírközléssé degradálná e műveket.

Mert ezekben nem az egyszerű realitásról van „szó", hanem valami olyanról, ami a *lefényképezés* által új életet kezd élni a fotón, s ezáltal új fotográfiai valóság jön létre. A köznapiból kibontva a – gyakran drámai – lényeget, az előzmények és következmények összefüggését sűrítve a képbe. Mást láttat, mint a fiatalok: Fekete Zsolt, Zátonyi Tibor, Molnár Zoltán, Kiszely Krisztián.

Az esztéta Honnef szerint a fotósokat két csoportra osztják; a riporterekhez hasonlókra, akik a hétköznapi eseményeket ábrázolva igyekeznek tipikus képeket létrehozni. Másrészt azokra, akik – a tudósokhoz hasonlóan – a kamera révén a valóság rejtett összefüggéseit tárják a felszín alá „világítva", utalásokban téve láthatóvá a láthatatlan erőket, folyamatokat. A jelenségeket összehasonlítják, elemzik, szembesítik – a következtetéseket meghagyva a nézőnek. Ám ha a fotós egy témára évtizedeket szentel, s azt szisztematikusan felfejti, ha annak érzékelhető jelenségeit (és visszáját) minden oldalról megjeleníti anélkül, hogy korhoz kötöttségüket, „pillanatszerűségüket" „retusálná", eltüntetné, s ha emellett a látható helyzeteket és – az esetleges – történéseket értelmes szerkezetbe rendezi (amiben a történelem is benne van) és ezt szemléletessé tudja tenni, akkor több, mint riporter, több, mint tudós: művész. Amit Korniss művelt, az nem csak fényképészeti, fotoesztétikai ügy, mint inkább a kultúra ügye. Így lehet elővarázsolni, fotók és régi képek, szőttesek és minták felhasználásával komponálni, s az így létrehozott egész *önmagában* evokációs lehetőséget tartalmaz, emóciókat vált ki.

A Műcsarnokban – és nem a Néprajzi Múzeumban – egy alkotó művész fotóiban fogalmazza meg véleményét az őt körülvevő világról.

70-80-as sorsa illúzálásának hazugsága. Az *Iskolás lány – ez volna hát az új élet nyitánya* – épp azért nagy műalkotás, mert a típusból, a zsánerből táplálkozó evidenciát könnyedén túllépve teremt félreismerhetetlent és nehezen felejthetőt.

1978 után hosszú szünet következett: Korniss továbbra is járt a „terepre", amely – amennyiben tudom – részben második otthona is lett. Közben épp a 80-as években körbeutazta a világot, a *Nők Lapja* nagyszerű fotóriporteréből a kortárs magyar művészet egyik világszerte elismert reprezentánsa lett. Korniss igazi világművésszé érett: újabb munkái megőrizték a korai évek technikai perfekcionizmusával egyenértékű arányérzékét, de egyre újabb színekkel és értelmezési tartományokkal gazdagodtak. A 80-90-es években világszerte hatalmas változások álltak be – s nem pusztán a fotográfiai stílusok történetében, de magának a vizuális reprezentációnak a társadalmi fontosságában. A képpolitikai problémák az absztrakt esztétikai kérdések helyett napi fontosságú és globális kérdésekké változtak. Ennek megfelelően világszerte megváltozott a fotográfus szerepének értelmezése is: a pillanatfotó agresszióját, a vadászat, a kérlelhetetlen lecsapást gesztusát egyre többen érezték idegennek a korszaktól, amelyben a kulturális önreprezentáció kérdései elválaszthatatlanok lettek a beleegyezés kérdéseitől. A politikai filozófia változása, illetve a vizuális retorika így erősítették egymást: a 90-es évek közepén egyre elfogadottabbá vált, hogy a fotográfusnak illő és tanácsos korrekten együttműködnie a kép alanyával, s ezt a viszonyt sokkal bölcsebb nyíltan vállalni, mintsem elrejteni, s úgy tennie, mintha épp nem a fotózás aktusa zajlana. Mindez jelentős mértékben rányomta a bélyegét az etnográfiai/antropológiai fotográfia megítélésére is: az addig mintegy elkerülhetetlen „szakmai velejárónak" tekintett kiszolgáltatottság és a tipológia egyaránt heves kritikai össztűz alá kerültek. A 80-as évekig például szinte kritikátlan népszerűségnek és befolyásnak örvendő *National Geographic Magazin* stílust és attitűdöt egyaránt bírálat érte, e modort és munkamódszert épp az együttműködés hiányában, máskor álságos mivoltában marasztalták el kritikusai. Egyre többen idézték vissza a harmincas évek nagy amerikai szociofotósainak, az *ikonteremtő* Dorothea Lange, Walker Evans, illetve August Sander munkáit. A szociofotó ikonográfiai hagyományai pontosan a fotográfus eltérő szerepvállalásának feleltek meg: a harmincas évek nagyszerű művészei úgy is tartották, hogy ők a Jóisten sem vetette az egykori etnográfiai fotográfia eljárásainak lehetőségét, nem kívánt továbbnyomozni az eltűnőben lévő életformák iránt, érzékelhetően semmi lehetőséget nem adott sem magának, sem a kritikának a *nosztalgia* megjelenítésére, vagy politikai élvezeti cikként való felkínálására.

Korniss nem az etnográfusok által elképzelt időtlenségbe, hanem a 90-es évek hihetetlen tempójában változó világába tért vissza: ahol a húsz éve még zárt kultúrák átalakulásának lehetünk a tanúi. Minden egyébtől függetlenül: döbbenetes és megkapó jelei a változásnak. A homogén kultúra helyén igazán sokrétű és mélységű montázsok sora. A magyarvalkói Simon Pál plakátokkal díszített konyhájában állt a kamera elé. Töprengő arcától jobbra és balra ugyanaz az újságból kivágott samponreklám: we love your hair. A sámlin Coca-Cola, a gerendáról petróleumlámpa lóg alá. Gyulamonostoron a családi fényképek ikonjai mellett a jó Jacko méretes plakátja látható: Amerika immár mindenütt ott van. De nem pusztán a fogyasztás errefelé kiváltképp szürreális mitológiájának megjelenítéséről van szó. Korniss pontosan észrevette, hogy a parasztok elindultak *felfelé*, s a vagyonosodás és a mobilitás az ízlés átrendeződését is magával hozta. A Korniss számára nyilván emblematikus értékű képen, a *Férj, feleség és fiuk a tisztaszobában* (Ifjú Sallai János, Sallainé Fodor Mari, Sallai János, Szék, 1997) a családi hármas pontosan mutatja a változást. Sallainé népviseletben, férje bőrkabátban, a gyerek öltönyben és nyakkendőben. Mögöttük a falon – önmagában véve is lenyűgöző – vásárokban kapható faliszőnyeg: bájos oroszlánpár a dzsungel mélyén. Ugyancsak orientalizáló szőnyeg a pamlagon és a padlón. A szegényparasztok úton vannak a jobb világ felé.

dok. Újra és újra ünnepi hangulatban, esküvőn, temetéskor, máskor a fényképezés végett felöltözve. S a századelő fotográfiai modorát idéző stíluson is átüt a lényeg: ezek az emberek magabiztosak és higgadtak. S ezért az ábrázolásért, ezért a reprezentációért ki-ki köszönettel tartozik Kornissnak.

Van Kornissnak két képe, amely számomra az igazán nagy művészet egyértelműségével és evidenciájával juttatja kifejezésre a változásokat és a helytállást. Mindkét kép ünnepi. A *Táncházban, Szék*, 1992-es felvételén egy népviseletbe öltözött leány és partnere látható. Utóbbi szalmakalapban, Camel Mild trikóban, keze partnernője térdén. A lány arcán félénkség, a fiúén enyhe kis mosoly. A *Húsvéti bál, Suhatag*, 1997 felvételén tánc közben látunk egy fiatal párt. A lépések rendje szerint arcuk azonos irányba néz: a kendőt viselő lány félrenéz, a hosszúhajú fiú mosolya maga a diadal. Nem voltam Suhatagon bálban, s nem tudom, hogy az a fiatal férfi ott azon a képen román-e, magyar-e, cigány-e. De mindegy. A mosoly: az archaikus szobrok kikezdhetetlen mosolya a lényeg. Ez a mosoly azt állítja, hogy nem számít semmi: szegénység, nincstelenség, kiszorítottság. Csak a tánc van és a méltóság. Korniss képe azt állítja, hogy errefelé *mindenkinek* jár az élettől némi kivételezettség, szépség és méltóság. Ha fotográfus tehet valamit a népéért, barátaiért, mindazokért, akik bíznak benne – akkor ilyen képeket készítsen.

Nem tudom, hogy mikor készül el a következő nagy egyetemes fotótörténet. Abban biztos vagyok, hogy akárki írja, s akárhol – Kornissnak biztos helye van benne. Kevesen tettek többet nála a személyiség és emberi méltóság védelmében.

(Korniss Péter *Leltár* című kiállítása október 8-ig látható a Műcsarnokban)

75 éves a Nemzeti Filharmonikusok

Magyar Nemzeti Filharmonikus Zenekar, Énekkar és Kottatár

Születésnap a Pesti Vigadóban
1998. szeptember 20-án

10.30 Családi délelőtt – gyerekprogram (Hamar Zsolt vezényletével népszerű zeneművek, ismerkedés a hangszerekkel)

15.30 „Öregfiúk" hangversenye (Délutáni kamaramuzsika a zenekar nyugdíjas művészeivel, Tátrai Vilmos vezetésével)

19.30 Ünnepi koncert (Bartók: *Magyar képek;* Brahms: *Első magyar tánc;* Válogatás Liszt átdolgozásaiból; J. Strauss: *Éljen a magyar!;* Erkel: *Palotás;* Berlioz: *Rákóczi-induló.* Vezényel: Kocsis Zoltán)

KORNISS PÉTER

NÉPSZAVA 2000. III. 30.

Korniss erdélyi képei

Az Ópusztaszeri Nemzeti Történeti Emlékparkban ma délután fél 5-kor Nagy László nyitja meg Korniss Péter Kossuth-díjas fotóművész Leltár. Erdélyi képek 1967–1998 című kiállítását.

Kortársfotó-tárlatok Debrecenben

A kortárs magyar fotográfia mestereinek műveiből nyílt kiállítás a debreceni Medgyessy Ferenc Emlékmúzeum Kortárs Képzőművészeti Galériájában.

Világháború, forradalom, ilyenolyan rendszerek zúgtak el, maga a fényképezés is gyökeresen átalakult, de a Debreceni Fotóklub létezik és működik. 1931-ben alapította Aszmann Ferenc, aki az 1945 előtti művészi fényképezés egyik kiemelkedő alakja volt, szerkesztőként, közéleti figuraként is. A klub mostani ünnepi kiállításának is része az az Aszmann emlékének tisztelgő tárlat, ahol a kortárs magyar fotográfia mesterei, Ginktől Molnár Editig, Németh Józseftől Korniss Péterig legszebb képeikkel szerepelnek. A Debreceni Fotóklub példája azt bizonyítja, hogy a klasszikus művészamatőr alkotóműhelyekből azok képesek megmaradni, amelyek őrzik ugyan a hagyományokat, de utat engednek az újnak is. 1967-ben a modern fotóművészeti formanyelv és megújulás zászlóshajója volt a Debrecenben rendezett Műhely '67 kiállítás. A klub mostani vezetőjének, Vencsellei Istvánnak, de másoknak, Seres Gézának vagy Máthé Andrásnak az alkotói pályája is a megtartás-megújulás termékeny kettősségével írható le a legjobban. A földrajzi helyzetből fakadó romániai, erdélyi együttműködés mellett emlékezetes kiállítást rendeztek a híres litván művésznek, Antanas Sutkusnak is. *SZK*

Magyar Hírlap 34. évf. 225. sz. 2001. szept. 26. p.

KOR MISS PÉTER

KERESZTURY DEZSŐ

Emlékek, anekdoták a Tanár Úrról

Megszöktettük Pais tanár urat

Emma asszony halála után Kodály Zoltán is gyakran volt ott azokon a vasárnap esti öreg-legény vacsorákon, amelyeket feleségem idős, magányos barátaink számára rendezett. Ezeknek a szűk körű találkozásoknak főalakja Pais Dezső volt, a kiváló nyelvész, s még kiválóbb csevegő. A beszélgetésekben Kodály is a szokásosnál oldottabban vett részt; megmegcsillogtatta fanyarkás humorát. Egyszer, amikor már az egész ország tele volt várható új házasságának hírével, s amikor feleségem még körömszakadtáig kitartott meggyőződése mellett, hogy „Kodály aztán soha!" — megkérdeztem tőle, van-e valami alapja a híreknek. Szokott tünődő csettintése után ennyit mondott: „Jelölt, mármint önjelölt volna sereggel" — s már azt kérdezte: „Mi újság a kertben?" Egyikük sem volt kint addig nálunk soha. Kodály szeretett kertben élni; Pais tanár úr nem. Akkoriban már csak négy támaszpont körül folyt élete: Kosztolányi téri lakása, a Bölcsészkar, a mi lakásunk meg az Erzsébet étterem volt kizárólagos tartózkodási helye.

Ez adhatta az ötletet, hogy egyszer raboljuk el, s vigyük ki a kertbe. Ott terül el a Kelenvölgy fölött, a Budafok és a Kamaraerdő közti lankán, az egy ideig igen népszerű Panoráma vendéglő mellett. Találkozót beszéltünk meg Pais tanár úrral akkori hivatali helyiségemben, a Múzeum utcában. Mikor megmondtam neki, hogy a ház elé érkezett Kodály Zoltán kocsija, amely majd tovább visz bennünket, némi gyanakvással ugyan, de velem tartott. Beszálltunk a hatalmas fekete gépkocsiba; én a sofőr mellé, hogy átvegyem a kalauz szerepét, miközben ők hátul beszélgetésbe mélyedtek. A kelenvölgyi villamosmegállótól igen rossz és szűk út vezet föl hozzánk; egyszerűbb volt a Panorámához irányítanom a kocsit. Fölsuhantunk az akkor még arra vezető balatoni úton, s a budaörsi tűkanyar után megálltunk ott, ahol az út eléri az érdi fönnsíkot. A Panoráma előtt voltunk, s Pais tanár úr most már tudta, hogy elraboltuk.

Gyönyörködött egy ideig a tágas kilátásban; aztán kérdő pillantást vetett rám: — „És most?" — „Most leereszkedhetünk a völgy derekáig. Két lehetőségünk van. Vagy a hosszadalmas, kicsit csúszós szerpentin-gyalogösvényt választjuk, vagy végigmegyünk itt, a dombélen, átkelünk a mi kerítésünkön, s leereszkedünk a meredek kertoldalba épített lépcsőkön." — Kodály habozás nélkül az utóbbi megoldást választotta. Pais tanár úr csatlakozott; én átvettem a vezetést. A terület — amelyen ma már legalább tíz épület áll megfelelő kerítésekkel — akkor még szinte senkiföldje volt, csak a mi kertünk fölső szélét határolta egy meglehetősen vad bozót, amelynek útvesztőiben Kodály sasszeme azonnal fölfedezte a mezei szerelmesek búvóhelyeit. Egyes merészebb fészekkeresők egészen a mi kertünkig, sőt, bele is utat törtek; a drótkerítést is annyira járhatóvá tették, hogy éppen csak egy kötésig érő vastag dróthuzalon kellett átlépnünk, s már bent is voltunk a lépcsőzetet fönt lezáró kis teraszon. Kodály elhárította a segítséget, Pais tanár úr is éppen csak hogy megérintette tenyeremet, már át is szökellt az akadályon. Megindultunk lefelé az akkor már hetven körül járó, de karcsú és rugalmas öregurakkal. Többször is megismételtem a lent várakozó feleségemnek szánt füttyjelet. Csodálkozva állt a ház előtt: „Én lentről vártalak benneteket!" — „Féltettem a nagy kocsit" — feleltem·

— „És magatokat nem?" Kodály kihúzta magát: — „Tudhatná, hogy szenvedélyes alpinista voltam!"

Aztán uzsonna következett friss szamóca-bóléval, teával, Jókedvűek voltunk. Pais tanár úr mellényre vetkőzve végigszagolta feleségem minden virágát.

Ez volt élete utolsó évtizedeiben az egyetlen kirándulás, amelyen részt vett, s amelyre mindig derűsen emlékezett vissza.

Keresztury Dezsőné, Pais Dezső és Kodály Zoltán

(1021

KORNIS DEZSŐ

„Az idén nem mentem sehová...”

Beszélgetés Korniss Dezsővel

Németh Lajos írja egyik tanulmányában: „A magyar kultúra nagy folyamatában kirajzolódik egy olyan vonulat, amelybe valamiképp beletartoznak a reformáció prédikátor írói, Balassi, Csokonai, Berzsenyi, Arany vagy a »Korniss Piktor úr képeihez« konzseniális verset író Nagy László, a vármegyei klasszicizmus, a népművészet klasszikus korszaka, Izsó bozzettói, Kodály »Psalmus Hungaricusa«, Bartók mikrokozmosz sorozata — és sorolni lehetne a példákat. Szemlélet és arány, sajátos mértékrend, óda-veretű hang rokonsága ötlik fel a különféle neveknél. Korniss valamiként érintkezik ezzel, úgy avantgarde, hogy azért a hagyományból is táplálkozik. Beszélhetünk műveivel kapcsolatban Mondrianról, a holland kultúra hatásáról, a hard edge-ről, a kalligráfiáról — mind igaz, de ahogy Korniss ezeket asszimilálja, abba könyörtelenül beleszól egy évszázados hagyomány, történelmileg kialakult kultúra, annak önreflexiója, és ábrázoljon szerb temetőt, Miska kancsót, pásztort, rablót, szűrmotívumot, vagy fesse csupán színes csíkok vonulatát, csurgatott kalligrafiát, e tradíció bélyegét le nem vetheti és anélkül, hogy erről nyilatkozna, vallana, műveiben érzéki-konkrét »evidens önadottságában«, tisztán evidensen benne van, aki átélte a magyar kultúrának ezt a nem kizárólagos, de egyik kardinális részét alkotó hagyományt, az a tiszta szemlélés során ezt magától értetődően tudomásul veszi és nem csodálkozik rajtamint ahogy nem csodálkozik Csokonai költészetének a kulturális kötöttségén vagy a népművészet egyszerre társadalmi és természeti etnikai vonásain. Hogy ez nem elzárkózás, provinciális lemaradás, a fejlődés perifériáján etnikai sajátosságok dédelgetése, a manapság divatos archaikus mítoszkutatás és drámai hang mellett telivér humor és irónia is lakozik benne — azt Kornissnál felesleges is hangsúlyozni. Hiszen kevés »európaibb« művészünk van, mint ő, műveiben asszimilálta a francia szürrealizmus gondolatkörét, nem egyszer vetődött fel műveivel kapcsolatban a szakirodalomban Miró vagy kalligráfiáinál Pollock neve — és folytathatnánk az ismert tényeket. Asszimilálta az európai kultúrát, de mégis mindig tagadhatatlan a magyar kultúrához kötődése. Program ez? Kétségkívül az is, de még inkább adottság, mint ahogy az anyanyelv az. Képzavar rejlik bennem, de jobban nem tudom megfogalmazni: a vizualitás nyelvén Korniss beszél magyarul a legszebben.”

Új lakásában keresem, a Himfy utcában. Bauhaus-ház, tágas szobák, nagy felületű ablakok. Elsősorban a jól kiképzett tér és a világosság szembetűnő; ötven év előtt is tudtak — vagy talán csak akkor tudtak igazán — kényelmes otthonokat tervezni és építeni. A padlón frissen készült képek: szitanyomatok és montázsok. Itt is tökéletes a rend, Korniss Dezső nem ismeri a hányavetiséget.

— *Pár napja volt a 73. születésnapod, hányan köszöntöttek meg barátaid, ismerőseid közül?*

— December elején nyílott egy kiállítás a Fészekben: *Új szenzibilitás*. Vujicsics D. Sztoján mondta a megnyitó beszédet, s a fiatalok és még fiatalabbak nevében föl is köszöntött. Aztán még Keserű Ilona és a Fészek könyvtárosa, Molnár Éva, aki tulajdonképpen összehozta a mellettem még kilenc fiatalt szerepeltető tárlatot. Másnap még Hegyi Loránd és felesége is gratulált, ők itt voltak nálam.

— *S az idősebbek közül?*

— Senki. Senki.

— *Nem tudják, hogy mikor van a születésnapod, vagy más okból nem közelednek? Egyetlenegy barátod sem...*

— Egy sem. Azelőtt régebben csak föl-fölhívtak telefonon; s mi „decemberiek” — Németh Lajos, Keserű Ilona, Nádler, egyszóval, akik decemberben

születtek — találkoztunk is tavaly. Keserűnél verődött össze a társaság. Az idén nem mentem sehová, most már nem bírom a dohányfüstöt, s egy nagyobb társaságban, ugye, ez elkerülhetetlen...

— *Táviratot sem kaptál?*

— Táviratot sem.

— *És levelet?*

— Levelet sem.

— *Se hivatalos helyről, se magánszemélytől?*

— Sehonnan. Egyedül a Fészek Klubban összegyűlt vendégsereg üdvözölt. Azt hiszem, Hegyi rendezte, hogy így legyen. Állítólag meg is tapsoltak.

— *Oda sem tudtál elmenni?*

— Fáraszt a tömeg, s olyankor azt veszem észre, hogy egyre kevesebb az oxigén... meg — említettem már — a füst is zavar.

— *Visszavonultan élsz?*

— Majdnem egész nap itthon

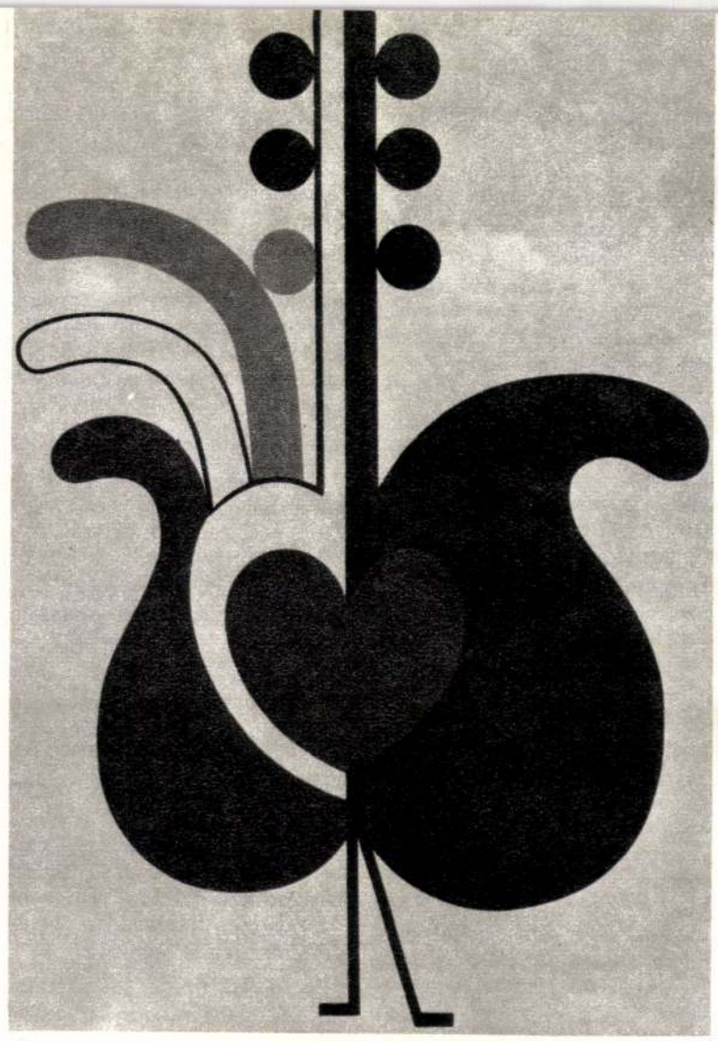

vagyok. Itt, a lakásban élek. Tavaly télen éppen a születésnapomon lettem rosszul, Németh Lajos az ölében vitt haza, illetve egy taxit kerítettek. Pedig csak pár lépésre voltunk a régi lakásomtól, a Molnár utcától. . . Orvost is hívtak, de az orvos nem tudott semmit. Mi történt velem, mitől lettem rosszul?. . Senki sem tudott semmit.

— *Nem idegfáradtság?*

— Nem hiszem. Egyszerűen elvesztettem az eszméletemet és összecsuklottam. Utána is próbáltak mindenfélét, az egyik azt mondta, hogy infarktus volt, al másik, hogy nem, a harmadik: ehet, hogy lement a vércukrom. Mondtak mindenfélét, de nem tudták megállapítani a bajomat.

— *Budapesthez kötődsz-e? Falusi fiúból — kicsiny gyermekkorodban sokat visszajártál Erdélybe — végül is városlakó lettél.*

— Fura dolog ez. Én tulajdonképpen sem falusi, sem városi nem voltam. Nagyon sokat jártam ugyan falura — és szerettem is —, de a gyermekkoromat jobbára Kőbányán töltöttem. A Százados úton laktunk, szoba-konyhában. Nem messze az MTK-pálya, a Gumigyár és a MÁV-telep. Szemben kaszárnyák voltak, s kissé távolabb búzaföld, krumpliföld, rozsföld és erdő. De ez sem falu, sem város. Nagyon nehéz meghatározni, mi is volt igazából. Még azt sem mondhatom: periféria, mert gyárak is voltak a közelben.

— *És mégis, akkoriban préri. . .*

— Préri. De hamar elkerültünk onnan: először Kispestre, majd Erzsébetre. Ott elég sokáig laktunk, vagy húsz-huszonöt évig. Ott jártam gimnáziumba, naponta onnan utazgattam be a Képzőművészeti Főiskolára.

— *Mikor kerültetek a Százados úti lakótelepre?*

— 1910 körül. Vagy inkább 1911-ben.

— *És előtte. . .*

— Az egész család ágyra járt. Persze csak azután, hogy reggel nyolctól este nyolcig, télben, fagyban, kint császkáltunk az utcán. Apám valahol borítékokat címezett, minden vállalkozásába belebukott — s így került a kegyelemkenyér —, anyám pedig két kicsiny gyermekkel rótta a reménytelen utcákat. Engem a karján vitt, bátyámat kézenfogva vezette. Valójában étlen-szomjan „sétáltunk". Az lett a vége, hogy a bátyám diftériát kapott — tőlem! — és meghalt, én pedig megmaradtam. Nemsokára, sajnos, már testvérem nélkül, az említett lakótel költöztünk.

— *És később?*

— Pesterzsébetről Szentendrére, majd 1947-ben Budapestre. Akkor nősültem meg másodszor. Először a Visegrádi utcában laktunk, onnan a Molnár utcába költöztünk. Ez volt az az időszak amikor tulajdonképpen megszerettem Budapestet. A hatvani kiállítás (1977) *Rezeda 9* című anyaga ennek a rögzítésével kezdődik; van benne néhány montázs: *Egy városrész múltjából*. Pestről filmet is szerettem volna csinálni.

— *Miért nem készült el?*

— Nehéz erről beszélni; társam, aki alkalmazkodóbb figura lévén, a „hivatalos" ügyeket intézte — én csak „résztvevő" voltam — gyorsan akart pénzt keresni.

— *Képzőművészeti film lett volna?*

— Nem kimondottan. Budapestről *egy film*. Épp ez lett volna benne az érdekes, ahogy a régi Budapest föltámad. Mindenhonnan, folyóiratokból, a Kiscelli Múzeumból szedtem

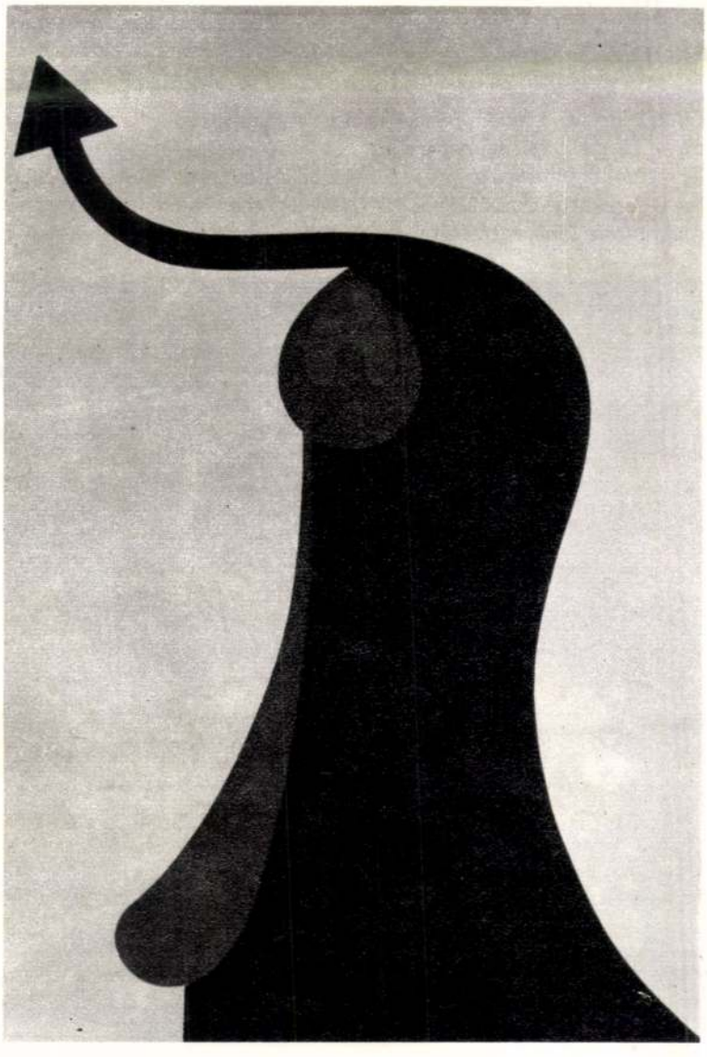

penzem arra, hogy fotografáljak. Az összegyűjtött anyagokból montázsokat csináltam, sőt a színtelen anyagokat átszineztem, hogy úgy mondjam: manipuláltam velük. Animáltam már magát a fotókat is, különböző fényképeket kevertem, ragasztottam össze, s az így készült montázsok, kollázsok szerepeltek volna a filmben. Ezekből később párat ki is állítottam, mint mondtam már, némelyikük a *Rezeda 9* című anyagban is szerepelt.

— *Sok helyen megfordultál, egészen fiatal korodban Hollandiában s később Párizsban is. Tehát ismered a külföldi nagyvárosokat, jópár világvárost. Mondj valamit városélményedről!*

— Amikor először jöttem haza Párizsból, azt volt az érzésem, Budapest nagyon csendes, nagyon tiszta; azt is mondhatnám: egy kicsikét vidékies városnak tűnt. Hollandiával szemben már nem éreztem vidékiesnek, tisztábbnak sem. Évtizedek alatt nagyot változott a város képe: Budapest megszépült. Nekem különösen a budai

rész tetszik s talán egy kicsit haza is beszélek: hetven évnek kellett eltelni ahhoz, hogy újra budai lakos lehessek. (Körülbelül 3 éves koromig laktunk az Úri utcában, akkor apám tönkrement, s a család „vándorbotra" jutott.) Az az igazság, Budapest messziről talán szebb is, mint közelről: érdekes, izgalmas. Jó építészek — sajnos, kevés van belőlük —, még a panelrengetegből is esztétikus lakótelepet, (otthont) tudnának varázsolni.

— Beszélj valamennyit a művészetedről is! Többen írták (Kállai Ernő, Kassák Lajos), hogy képeid kapcsolatba hozhatók a zenével. Dehát ez sok festőről elmondható. Talán még azokról is, akik botfülűek, és sohasem hallgattak zenét. Fontosnak tartod-e, hogy — hacsak nem olyan tisztelgő művekről van szó, mint a Tücsöklakodalom — hang és szín „megegyezzék?"

— Nincs zene és képzőművészet között ilyen közvetlen kapcsolat. Nem létezik. Hangot „képpé" sohasem lehet áttenni vagy lemásolni. Van egy bizonyos érzés, amit az ember így vagy úgy megpróbál — például nálam a *fekete-vörös* ellentéte dominál: ez az archaizmus megtalálható a régi erdélyi népművészetben —, de Bartók és Kodály, egyszóval a zene más. Valamire inspirálhat, élményt adhat, de a képzőművésznek saját forma- és színvilágában kell gondolkodnia.

— Jugoszláviában, ha jól tudom, Király Ernő vezetésével azt vizsgálták egy kísérletben, hogy bizonyos zenei hangok milyen formavilágot hívnak elő.

— Ilyen kísérletet lehet végezni, de semmi értelme. A képzőművészet és a zene csak annyiban közös, hogy egyik sem fogalmazható meg verbálisan. Minden művészet a saját „nyelvén" beszél. A képzőművész nem szavakkal fejezi ki magát; sokkal fontosabb, „ősibb" dologgal: a képpel. Előbb tudtunk rajzolni, mint beszélni. Én például tökéletesen érzem a színt, a vonalat, a kompozíciót, de ha beszélnem kell róla, már keresgélek: hogyan is közelíthetném meg a szavakban megközelíthetetlent.

— Gyakran mondják: Bartók és a nép. Nemsokára újabb centenárium lesz, a száz év előtt született Kodály Zoltáné.

— Kodályról elég régóta nagy hallgatás van: én annak idején egyformán figyeltem mindkettőjük zenéjét. Kodálynak az a legnagyobb tette, hogy — maga is mondta — megtanította énekelni a nemzetet. Olyasvalamit teremtett, amit más nem csinált a világon. Nem véletlen, hogy rendszerét világrészek vették át.

— Kiket kedvelsz a kortárs magyar képzőművészetből?

— Élő festőkről van szó?

— Mindegy.

— Elsősorban Egry Józsefet szeretem. Más, mint a többi. Olyan képvilágot hozott létre, nehéz körülmények között, amit csak nálunk lehetett megcsinálni.

— A Nemzeti Galéria Bartók-kiállításán mégsincs egyetlen Egry-kép sem. Talán nem volt kötődése Bartókhoz?

— Egryben hasonló panteizmus volt, mint Bartókban, s éppen ez a nagy természetimádat benne a csodálatos.

— Ezért költözött le Badacsonyba?

— Természetesen. Jómagam is nagyon jól ismertem, rendkívül egyszerű — félig-meddig paraszti — figura volt. De amit csinált, az tényleg egyedülálló. És nem törődnek vele. Most már egyáltalán nem. Igaz, hogy sok képe tönkrement, mert az anyaghoz későn kezdett érteni.

— Az idő ette meg a képeket?

— Az anyag „rosszasága" ette meg sajátmagát. Ő a képeibe belekalkulálta a papír fehérségét, is, a fiumei félfamentes papír azonban később megbarnult. A híres *Balatoni fényeket* én még a Tamás Galériában láttam: a fehér papíron a fehér olajfesték, a fehér papíron a fehér pasztell csodálatos volt. Fantasztikus. Na de mikor a fehér papír elkezdett barnulni, a fény is mintha eltűnt volna. Később ő is rájött erre, és finom angol papírokat használt.

— És még kiket szeretsz?

— Szinyei Merse volt az első jó és igazi nagy festőnk. Utána Rippl-Rónai.

— A mestereid, Csók István és Vaszary?

— Csók meg Vaszary volt a főiskolán a legmodernebb; Rudnayhoz mentem volna vagy Rétihez? Mestereim: Csók és Vaszary kijártak Párizsba, s így nem volt idegen tőlük munkáimnak szelleme. S a legfőbb: hagytak dolgozni. Ha Vaszary például meglátta valamelyik rajzomat, azonnal az absztrakcióról kezdett beszélni és korrigált, tehát tudott nyújtani valamit.

— Hogyan kerültél hozzájuk?

— A rajzaim alapján vettek fel a Főiskolára, illetve Csók vett föl, de ők ketten jóbarátok voltak — hol az egyik volt külföldön, hol a másik —, így felváltva korrigáltak. Ezért mondom mindkettőt mesteremnek.

— Közösségi ember vagy? Tudom: a művész a legnagyobb magányos. De te már korán, amikor Hollandiából hazajöttél, bekapcsolódtál Kassák mozgalmába. . .

— Lényegében közösségi ember vagyok, szeretek is, tudok is másokkal dolgozni. De nem úgy, hogy minduntalan beleszólunk egymás munkáiba.

— Egyik-másik barátod Titusznak szólít. Honnan ez a név?

— Az első feleségemnek nem tetszett a Dezső — valamelyik rokonát hívták így, akit utált —, s ahogyan szokták kereséskor, ráböktek a Bibliára. S éppen „ez jött ki" első névnek. Így mindhárom nevem latin: a Korniss az *unikornis*ból kopott le, szóval egyszarvú ló, a Dezső a Desideriusból eredt.

— Egyik kritikusod, Hegyi Loránd írja: „Az Illuminációk múltat és jövőt, tapasztaltat és elképzeltet, átéltet és álmodottat felölelő sorozatát néhány olyan lap zárja, melyeken egy félelmetes, elembertelenedett szupertechnicista világ víziója jelenik meg." Szerinted is tükröződnek képeiden a civilizáció ártalmai?

— Nézd, az utóbbi időben saját magamon érzem ezeknek a kárát — ezektől vagyok beteg. Ezért kellett ide menekülnöm, újból vissza a „természetbe". A Molnár utcában még volt valamennyi oxigén, de a szomszéd Váci utcában már semmi. Kék gáz van, kék, le lehet fotózni a színét. Autó autó hátán, **füst, korom, tülekedés.**

— Mi lesz az emberrel? Tud-e segíteni saját magán?

— Nem tudom. Az emberiség vagy átalakul, vagy kipusztul. Harmadik út nincs.

Szakolczay Lajos

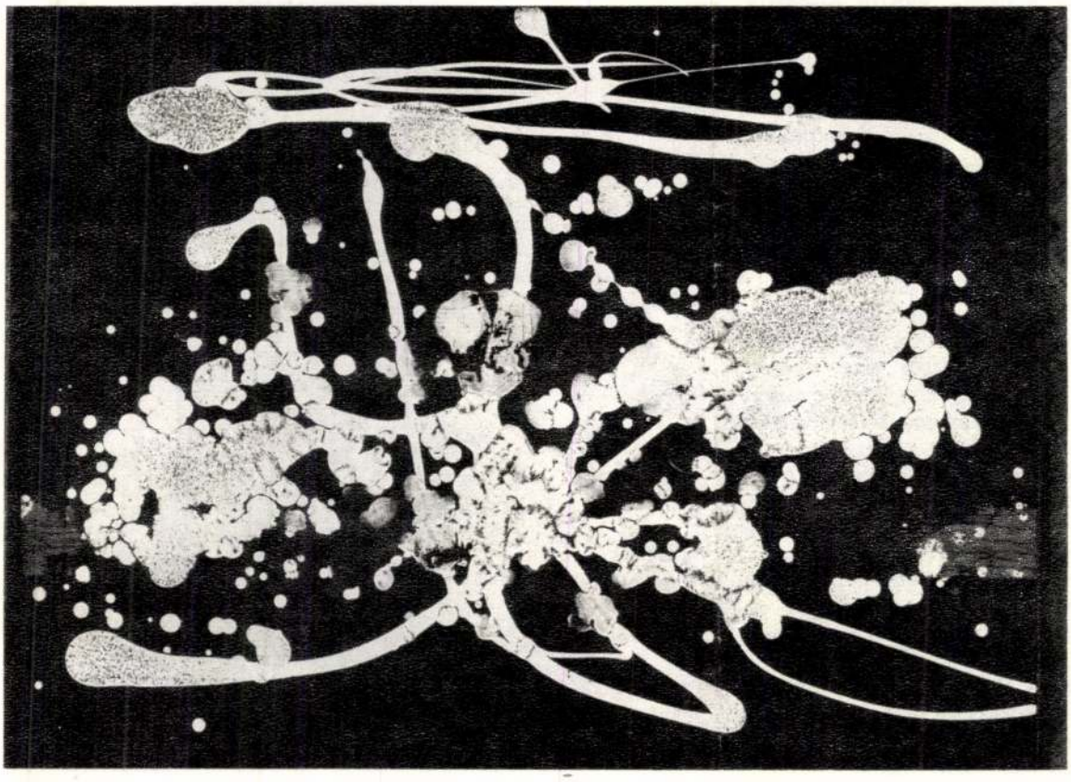

A fényképezés bizalma

Korniss Péter: „Egyetlen trükköm volt, hangyaszorgalommal dolgoztam”

Mexikói, finn, francia, iráni, amerikai, ausztrál, japán látogatók bejegyzéseit is őrzi a szavakba foglalható élményről Korniss Péter kiállításának vendégkönyve. A Leltár, Erdélyi képek 1967–1998 című fotókiállítás az év kiemelkedő kulturális eseményének bizonyult: az érdeklődők rég nem látott sokaságát vonzotta a Műcsarnokba. Egy hónap alatt több mint huszonháromezren látták, nagyjából háromszor többen, mint a látogatói sikerlistán utána következőt. Könyv alakban is megjelent az erdélyi képek leltára, a kiállítással azonos című, nemes szépségű album százhúsz fotográfiája Korniss Péter harmincegy évnyi munkájának válogatása. Interjúnak indult a beszélgetésünk, de az újságírói kérdések végül fölösleges cafrangnak bizonyultak: a fotográfus monológjából egy önarckép tiszta kompozíciója bontakozott ki.

– Legjobb gyerekkori barátom, *Székely Jancsi* azt kérdezte tőlem, mondd, nem félsz, hogy megesznek a fiatalok? Tavasszal voltam nála Kolozsváron, ahol együtt nőttünk fel, készültem a kiállításra, dolgoztam a legfrissebb erdélyi képeken. Meg nem esznek, gondoltam akkor, legfeljebb nem tetszik nekik. Félelmeim azért voltak. Egy ennyire zaklatott, felgyorsult tempójú világban annyiféle gond nyomasztja az embereket, miért vonzaná őket egy kiállítás, amely semmiféle szenzációval nem szolgál? Amikor 1974-ben az első kiállításomat rendeztem, és a Műcsarnok falain ott sorakoztak az erdélyi képek, az akkor felfedezésnek számított. Ez a mostani nem. Ez leltár, a harmincegy év alatt készített fényképeimből azok a képek, amelyeket szeretnék megőrizni. Csendes, fekete-fehér fotográfiák, nem harsog róluk se szín, se szenzáció, egyszerű embereket látunk a maguk világában, és ha valami átjön a képeken, akkor az az emberi tartalom, az emberi melegség. Vajon ez az a pillanat, kérdeztem magamtól, amikor az embereket ezekkel a képekkel meg lehet érinteni? A nézőszám azt mutatta, hogy a félelmeim feleslegesnek bizonyultak – és Székely Jancsi barátomnak sem lett igaza. Boldogan mondom most már: számtalan meghívást kaptam gimnáziumoktól beszél[illegible] tárlatvezetésre. Nincs mit tagadni, ez a fogadtatás és az érdeklődés engem is meglepett.

– *Novák Ferenc*, „a” Novák Tata vitt el először Székre, 1967-ben. Évekkel korábban azzal keresett fel, hogy velem szeretné fényképeztetni a Bihari Táncegyüttest. Akkor segédmunkás voltam a Fényszövnél, mert 1956 után kitettek a jogi karról, így sameszkodtam a riporterek mellett, cipeltem utánuk a felszerelést. Novák Tata azt mondta, nem érdekli, hogy segédmunkás vagyok, látta néhány balettképemet a Muzsika című folyóiratban, neki az elég. Említtessék meg itt egy név: a Fényszöv riportosztályának akkori vezetője – máig jó barátság fűz hozzá –, *Vassányi Béla* küldött életemben először táncot fényképezni. Az Operaházba kellett mennem balettvizsgára. Életemben nem fényképeztem balettet, mondtam, azt sem tudom, mi fán terem. Sebaj, mondta, sportot már csináltál, ott is ugrálnak, itt is ugrálnak. Elmentem, fényképeztem, hozzá *Esztergályos Cecíliát* A rózsa lelkében. Ez volt ugyanis az az évfolyam, amelyet *Eck Imre* levitt Pécsre, és megalapította velük a Pécsi Balettet. És ez volt az én legelső munkám, amit a táncról készítettem. Ezután hívott Novák Tata a Bihari Együttest fényképezni, így kezdtem mint táncfotós, és így indult az azóta is töretlen barátságunk a Tatával.

– Mielőtt vele Székre mentem, sose jártam falun Erdélyben. Kolozsváron éltem 12 éves koromig, azután Pesten laktam, városi gyerek voltam, színpadokról ismertem a falusi kultúrát. Ami akkor a széki táncházban elém tárult, olyan volt, mint egy káprázat. Mintha a múlt századba léptem volna vissza. Eszméletlen élmény volt, aludni sem tudtam, egész éjjel le-föl járkáltam a szobában. Nem kellett hozzá nagy ész, hogy abban a pillanatban tudjam: nekem erre találták ki a fényképezőgépet, erre, hogy ezt megörökítsem. Erről a világról akkoriban néhány néprajzoson kívül Pesten semmit sem tudtak az emberek. Az első táncházi éjszakám után kezdtem Erdélyben fotózni. Első sorozatomnak a Széki emlék címet adtam, ez volt Tata egyik táncának a címe is. Az élmény olyan erős volt, hogy ezután fényképezni kezdtem itt, Magyarországon is a népszokásokat.

Korniss és fényképei Gy. Balázs Béla felvétele

– Ma már meg tudom szépen, pontosan fogalmazni, akkoriban mindezt csak éreztem, ha a fényképezőgép megragadja eltűnése előtti pillanatában ezt a világot, akkor nagyon fontos feladatnak tesz eleget. A fotográfia egyik nagy lehetősége és így feladata a megőrzés, a megörökítés. Az eltűnő világ tárgyait be tudjuk tenni a vitrinekbe, a viseleteket a múzeumokba, a zenét lemezre vagy magnóra menthetjük, a táncokat színpadra vihetjük, de a legtünékenyebbet, az embert mi, fotográfusok tudjuk megörökíteni. Erre a fényképezőgép alkalmas, alig látható jelenléte nem borítja fel az élet természetes menetét, és ha emberi mivoltunkban észrevétlenek tudunk maradni, akkor a fényképezőgép is észrevétlen marad. Ez lényegesebb mondat, mint amilyennek első pillantásra tűnhet. A fotografálásban ugyanis az emberi mivoltunk dönti el a helyzetet, az dönt el mindent, hogy ki áll a fényképezőgép mögött. Mindig arra törekedtem, hogy olyan kapcsolat alakuljon ki az emberek és köztem, amiben egy idő után a fényképezőgép olyan eszköznek tűnik az én kezemben, mint a kapa az övékben. Amikor egy ilyen kapcsolat jön létre, akkor be lehet jutni az életükbe. Mert a fényképezés bizalom kérdése.

– Világéletemben egyetlen trükköm volt, az, hogy hangyaszorgalommal dolgoztam. Ez kiscserkészesen hangzik, tudom, de minden kiállítás és minden könyv mögött, amit csináltam, rettenetesen sok munka van. A vendégmunkás című könyvem tíz éven át készült. *Skarbit András*, az ingázó munkás életét egy évtizeden át követtem a fekete vonattól kezdve a munkásszállásokon át tiszaeszlári otthonáig. 1979-ben kezdtem fényképezni a tiszaeszlári kubikusbrigádot, és másfél év múlva rá kellett jönnöm, teljes csőd, amit csináltam. Nagyon objektív akartam lenni, nagyon távolságtartó, hallatlanul tárgyszerű. Rájöttem, ez nekem nem megy, alkatilag idegen tőlem. A képek vezettek rá, a képek vétették észre velem, hogy van egy ember a brigádban, aki a legtisztábban hordozza magában azt a kettős létet, ami egy ingázó élete. Ő volt András. Lassan beloptam magam az életükbe, a családjáéba is, bár bevallom, a feleségét nehéz volt megnyerni, de aztán jó barátságba kerültünk. A kapcsolat, amiről az imént beszéltem, nem a fotózás közben alakul ki, ahhoz már kell valami, hogy fotózni lehessen. András nagyszerű társ volt. Nehéz beszédű, de páratlanul érzékeny. A könyv azért készült, hogy egy olyan ember életét tárja föl, aki mellett a pesti flaszteron úgy megyünk el, hogy észre sem vesszük, miközben a mélyben ássa az árkot. Fényképregénynek hívtam a könyvet, mert azt akartam, hogy mire a végére érünk, fokozatosan kiderüljön, hogy milyen sokszínű, gazdag és értékes az élete. Nagy szerencsém volt, mert a képek elárulták, hogy az a Pesten elesett, szürke, mindentől elidegenedett ember, ahogy maga mondta: semmi ember, otthon, az övéi között, a saját világában kinyílt, színeket kapott, méltósága lett. A könyv egyetlen üzenete: íme, a hátország, íme, a kötődések.

– Ha az életemről valami fontosat és őszintét akarok megfogalmazni, azt kell mondanom: az egész életem kötődésekből áll. Itt van például a Leltár című könyv. Minden beállított kép mellett ott áll a szereplők neve és életkora. Ezzel hangsúlyozni akartam, hogy ezek az emberek személyes ismerőseim. Külön kis fejezetet szenteltem egy széki családhoz fűződő kapcsolatom történetének. Nekem ajándékozták egyik legféltettebb emléküket, az 1971-ből való lakodalmas képüket. Friss rozmaringból készült pártában állnak, és a fényképüket szép keretbe foglalja a festett üveg. Ott lóg a szobámban. A lányuk a keresztlányom lett, azóta férjhez is ment, a lakodalmán én voltam a násznagy, életemben először és utoljára viseletbe öltöztem a kedvükért. Fotografálnom így tilos volt, násznagyi tisztemben sajnos ezt nem tehettem meg. De a legszebb ebben az, hogy a kiállításom megnyitóján ott volt viseletben ez a népes széki parasztcsalád. És feleségével együtt ott volt – tíz évvel a róla készült könyv után! – András is, aki mára nyugdíjas kubikus. És eljött Székely Jancsi is Kolozsvárról. Így kerek az életem.

– Én csapatjátékos vagyok, egyedül nem vagyok okos. A fényképezés szerintem gondolkodásmód kérdése, és én egyedül nem vagyok olyan okos, mint amikor a barátaimmal együtt vagyok. *Sívó Mária* nélkül például nem lettem volna meg a mostani könyvemmel. 1969 óta minden könyvemnek ő a képszerkesztője, most az erdélyi képekkel hosszú ideig úgy éreztük, az irtózatos mennyiségű anyagot az isten sem tudja összerakni. Egy könyv mindig több, mint amennyi kép van benne, mert megmutatja az összefüggéseket, a mélyben rejlő tartalmakat. Ezért kínlódtunk irgalmatlanul. Amit délelőtt összeraktunk, az délutánra összeomlott, és amit estére kitaláltunk, az reggelre csődnek bizonyult. És ez így ment heteken át. *Kemény Zoltán* tervező is azok közé tartozik, akikkel együtt okosabbnak érzem magam. Sokadik könyvemen dolgozunk együtt. Schiffer Pállal is nagyon jó együtt gondolkodni. A kötet utolsó képét például az ő véleménye miatt cseréltem ki. Én a címlapon látható képpel akartam lezárni a könyvet, mire ő rámutatott egy másik képre, és azt mondta: nézz erre a képre, erről szól az egész könyv, erről a nyitottságról, ahogy itt ül ez a férfi félmeztelenül, és kitárja magát a világnak. És igaza volt.

– A műcsarnoki kiállítás megnyitóján Skarbit Andrást, a „vendégmunkást” Tiszaeszlárról bemutattam *Göncz Árpádnak*. Göncz Árpád akkor azt mondta neki: *„Hisz én Péter könyvéből mindent tudok a maga életéről.”* Ugye gyönyörű? Ilyesmikre vagyok igazán büszke.

Bársony Éva

Kell-e bűnhődnie Augusto Pinochetnek?

Augusto Pinochet még nem tudhatja, mi lesz a sorsa: kiadják-e őt vagy sem a brit hatóságok Spanyolországnak. Az sem dőlt még el, hogy a lordok házának bírái az ügy alapos kivizsgálása után helyt adnak-e vagy sem a londoni felső bíróság határozatának, amely mentességet biztosított a volt chilei diktátor számára. A 82 éves – hazájában örökös szenátorrá „átvedlett" – volt hadseregtábornok védelmében ügyvédei számos jogi érvet gyűjtöttek össze. A brit és a spanyol kormány ugyan továbbra is megpróbálja távol tartania magát az ügytől, Pinochet múltja és jövője aligha marad meg a tisztán jogi keretek között. Bárhogy is alakulnak a dolgok, azoknak jelentős politikai és diplomáciai következményei lehetnek.

Isabel Allende Bussi és Juan Pablo Letelier a londoni Heathrow repülőtéren 1998. november 2-án.

„Sticky wicket". A CNN televízió híradójának műsorvezetője ezt a kifejezést használta annak a helyzetnek a leírására, amelybe a brit kormányhivatalok kerültek Pinochet letartóztatása után. Szabad fordításban úgy mondhatnánk: *„beleragadtak a lekvárba"*, *„benne vannak a slamasztikában"*. Amikor *Baltasar Garzón* spanyol vizsgálóbíró kérésére a brit hatóságok letartóztatták egy londoni kórházban a gerincműtéten átesett Pinochetet, *Eduardo Frei* chilei elnök azonnal tiltakozott a lépés ellen, arra hivatkozva, hogy az örökös szenátor diplomáciai útlevéllel rendelkezik, így teljes immunitást élvez. Mind a brit, mind a madridi kormány riadtan sietett leszögezni, hogy ez nem politikai, hanem tisztán igazságügyi kérdés, a kormány nem avatkozhat be a bírók munkájába.

Akinek jár a mentesség

Egyetlen európai országnak sincs pontos törvényi szabályozása azzal kapcsolatban, hogy volt államfőnek jár-e mentesség. Az AFP hírügynökség nemrég készített összeállításából kiderül, hogy *Svájcban* nincs erre vonatkozó törvény, az ilyen ügyeket a nemzetközi szokásjog alapján kell megoldani. *Ausztriában* kiadatási kérelem esetén – még volt államfő esetében is – egy illetékes bíróság hivatott dönteni a kiadásról vagy annak elutasításáról. *Olaszország* szerint a diplomáciai mentesség csak hivatalban lévő államfőnek jár. Ha olasz földön történne olyan eset, mint Pinocheté, az igazságügyi minisztériumnak módja lenne – az állami szuverenitás elvére hivatkozva – törvénytelennek nyilvánítani a letartóztatást. *Svédországban – Dániához* és *Norvégiához* hasonlóan – egy volt államfőnek nincs igazi mentessége. Egy ilyen ügyben az ügyészségre és a bíróságokra tartozna a bűncselekmények megítélése. Az emberiség elleni bűnökre nem vonatkozna a volt elnök diplomáciai mentessége. *Finnországban* a diplomáciai mentesség csak hivatalban lévő személyre érvényes. A legfelsőbb bíróság joga eldönteni a vádak alapján egy kiadatási kérelem elfogadhatóságát, de az ügynek csak a jogi szempontjait veheti figyelembe. *Németországban* a volt állam- és kormányfőnek nem jár diplomáciai mentesség, csak ha parlamenti képviselők maradnak. *Görögországban* a volt elnökök nem élvezn[illegible]

Pinochet tábornoki egyenruhájában 1998. március 6-án, visszavonulása előtt néhány nappal.

Közönségarányok

0. 14. hét (április 3-tól április 9-ig), ol mind az öt reggeli műsor látható ap-kelte jelentkezésének időszakában

04. 03.	04. 04.	04. 05.	04. 06.	04. 07.	04. 08.	04. 09.	heti átlag hétköz-nap	heti átlag hét végén	orsz. átlag hétköz-nap
29,3	26,2	28,3	28,9	25,4	24,7	24,4	27,8	24,6	16,6
21,5	19,0	15,2	19,0	16,3	8,7	7,2	16,7	7,9	24,2
14,5	15,1	17,5	14,9	23,4	20,2	20,6	15,2	20,4	20,5
11,0	13,6	16,1	14,5	11,3	13,5	14,2	12,7	13,8	19,8
1,1	2,7	1,8	1,1	2,5	1,8	4,0	1,4	2,9	1,0

Forrás: AGB Hungary

RDÉSEK műsora

KORNISS PÉTER MAGYAR NEMZET 2000. IV. 12.

Fotóalbum és versantológia

A Magyar Könyvklub újdonságai

Tavaszi katalógusának ismertetését *Korniss* Péter Balaton című albumának bemutatójával kötötte egybe a Magyar Könyvklub tegnap a Magyar Fotográfusok Házában. A kiadó vezetője, *Révai* Gábor a tájékoztatón bejelentette, a két éve magyar tulajdonba került Magyar Könyvklub a Saxum könyvterjesztési hálózat után a Bibliofil Kft.-ben is többségi tulajdont szerzett, és meg is kezdte a harmincegy vidéki könyvesbolttal rendelkező hálózat bővítését. A negyvennyolc oldalas katalógus szépirodalmat, történelmi munkákat és ismeretterjesztő köteteket egyaránt kínál, valamint újdonság a Mozaik címen kiadott szakkönyvkatalógus is. Ebben nemcsak saját, hanem más magyar könyvkiadók ismeretterjesztő-tudományos köteteit is ajánlják az olvasóknak.

A kiadó irodalmi vezetője, *Ambrus* Éva elmondta, a Magyar Könyvklub egyik legterjedelmesebb kiadványa Az állatok képes enciklopédiája, amely több mint kétezer faj leírását és színes ábrázolását nyújtja az érdeklődőknek. Két versgyűjtemény is szerepel az újdonságok között: a Félmeztelen múzsa című kétnyelvű kötet a mai amerikai líra keresztmetszetét adja, az Angol költők antológiája pedig a kezdetektől napjainkig tekinti át az angol költészetet. Bo *Lidegaard* A legmagasabb ár című kötete izgalmas történelmi oknyomozást ígér, Povl *Bang-Jensen* és az ENSZ kapcsolatát tárja fel, az 1956-os forradalmat mutatja be egy külföldi diplomata szemével. Ambrus Éva azt is elmondta, hogy a kiadó a közeljövőben indítja útjára *Lőrincz* László életműkiadását.

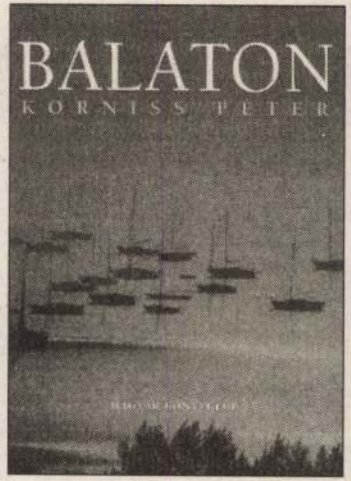

A Balaton című fotóalbumban Korniss Péter fényképei mellett *Szepesi* Attila „képaláírásai" mutatják be a Balatont és környékét. A tematikus részekre – mint például A táj, A múlt, A tó – osztott kötet képei játék a fényekkel és a formákkal – mondta a kötetet bemutató *Török* András, a Magyar Fotográfusok Háza igazgatója. A jövő csütörtökön kezdődő budapesti nemzetközi könyvvásáron is számos bemutatóval, felolvasással jelentkezik a Magyar Könyvklub. **(kálmán)**

a magánszerződé-
sítésére és a szabad
ására korlátozódik.
boldogulásáért ön-

Magyarországon az
gulás legfőbb aka-
állam, amely elvi-
dó- és járulékter-
polgárait. Emiatt
százezreit kényszе-
alásra, adókikerülő
nybevételére, alkal-
llióit szorítja a szür-
gazdaságba, miköz-
talmazottak és köz-
megalázóan ala-
t kapnak. Az állam
skpolitikája miatt a
örvényszegés útját
járni.
gy nemrégiben ké-
se szerint (Magyar
október 18.) a la-
nint fele – ezen be-
és középkorúak
– támogatná az
st még akkor is, ha
z jutna szociális ki-
Meggyőződésünk,

gség

ber az állami nyugdíjbiztosítás helyett a magánnyugdíj-pénztárakat választotta. Kétmillió ember „szavazott" a magángazdaságra, az öngondoskodásra, a kapitalizmusra, szemben az állam paternalizmusával.

Az állam – a társadalombiztosítás monopóliumán keresztül – fenntart egy pazarló és kiterjedt szociális rendszert, amely éppen azt a célt nem tudja elérni, amelyre hivatott: a rászorultak megsegítését. Az állam által kikényszerített „társadalmi szolidaritás" kudarcot vallott, és az erre épülő jóléti rendszer működésképtelen. A liberálisok erősen hisznek a közösségi-társadalmi szolidaritásban, de az csak önkéntes alapon és nem állami erőszakkal képzelhető el. Az államnak fokozatosan vissza kell vonulnia a szociális szférából, és át kell adnia a terepet a civil, karitatív szervezeteknek.

Az USA polgárai évente 270 milliárd dollárt költenek adományozásra. Mert van miből adni. Magyarországon ennek nincs még hagyománya. De nem azért, mert mi magyarok nem szeretünk adni, hanem azért, mert a magyar állam még sosem hagyott annyi pénzt polgárai zsebében, amelyből lehetne adni.

A jelenlegi kormány egyik

ködjék közre a felmérésben. Kötélnek állt. Az ismerős fiatalember a megbeszélt időpontban érkezett, udvarias és felkészült volt, s láthatóan mély empátiával fogadta az elutasító válaszokat is. A közel ötvenoldalas kérdőív valóban elvitte a másfél órát, amelyet előre jeleztek az összeállítók, bár ismerősöm úgyszólván folyékonyan tudta sorolni, mely felmenőjét mely koncentrációs táborban látták utoljára életben, s milyen anyagi körülmények között él mostanában családjával. És név szerint.

Ismerősöm nem buta ember, látott már élő kérdezőbiztost, nem vett zokon néhány pontatlanul feltett kérdést. Belátta, hogy a felmérésre szükség van: valóban kellenének már a tények a magyarországi zsidósággal kapcsolatban, mert mind a szélsőjobb, mind a zsidó szervezetek adatokkal dobálóznak, az igazság meg nyilván odaát van. Úgy gondolta, az ügynek mindenképpen jót tesz, ha kimerítően s tudásához mérten precízen válaszol minden kérdésre. Nem aggódott, mondta később a telefonban, hiszen az adatlap összeállítói garantálták neki a névtelenséget. Nem mintha szégyellt volna bármit is, de ez így korrekt.

Az interjú elkészültével aztán a fiatalember némiképp gondterhelten összehúzta a szemöldökét, és egy kis szívességet kért. Hogy ismerősöm hívjon fel egy bizonyos számon egy bizonyos valakit, és mondja el neki: az interjú elkészült. Ja, és diktálja be nevét, címét, telefonszámát.

Ismerősöm néminemű rosszallásának adott hangot. Van némi igazsága.

A megadott számon a megadott hölgy jelentkezett, s biztosította ismerősömet afelől, hogy névtelenségét garantálják, ám kérdezőbiztosaikat ellenőrzendő szükség van erre a kis biztonsági lépésre. Ismerősöm ezt nem látta be, azóta is sajnálja a kérdezőbiztos fiatalembert, hiszen nyilván feleslegesen dolgozott.

Érdeklődtem hozzáértő barátaimnál, azt mondták, abszolút elfogadott gyakorlat a fenti. A megadott számon elérhető hölgy is jóindulatúan szögezte le ugyanezt. Azt mondta még, számtalan esetben fordult elő, hogy a kérdezőbiztos leült egy sör mellé, kitöltött ötven kérdőívet és felvette a pénzt a semmiért. Jogos hát az ébersége. Még azt is mondta, kár aggódni, az

KORNISS PÉTER

MAGYAR HÍRLAP 1999. 11. 11. 8.o.

Pozsonyi Fotóhónap

Kilencedik alkalommal rendezik meg Pozsonyban a legjelentősebb közép-európai fotográfiai seregszemlét. A november végéig tartó fesztiválon most először adnak lehetőséget a régió fiatal fotóművészeinek, hogy portfólióikat olyan jelentős kurátoroknak és szakértőknek mutathassák meg, mint amilyen többek között Andy Golding, a Westminster Egyetem tanára, Loek Van Der Molen, a Holland Fotóintézet munkatársa vagy Ed Earle, a New York-i Nemzetközi Fotográfiai Központ (ICP) képviselője. Ez a bemutatkozás nemcsak arra ad alkalmat a fiataloknak, hogy komoly szakvéleménnyel szembesüljenek, de a szakértőkön keresztül kapcsolatba kerülhetnek külföldi galériákkal, kiállítóhelyekkel, és a jövő évi Pozsonyi Fotóhónapon esetleg komoly bemutatkozási lehetőséget is kaphatnak majd.

Az elméleti rendezvények mellett sok izgalmas tárlat fogadja a szlovák fővárosba érkezőket. Néhány a legérdekesebbek közül: harminc fotóművész részvételével nyílik meg a kortárs osztrák fotográfia tárlata; bemutatkozik a kortárs litván fotóművészet; szlovák fotósok képeiből válogatták a Tízéves a bársonyos forradalom című kiállítás anyagát; bemutatják a Fujifilm 1998-as európai sajtófotó-pályázatának legjobb képeit is. A Szlovák Nemzeti Galériában egy klasszikusnak számító modern művész, Joel-Peter Witkin, az Artotéka Galériában Herb Ritts fotói láthatók, a Városi Galériában pedig az orosz–szovjet avantgárd fényképezés klasszikusának, Rodcsenkónak a képeit állítják ki.

Két magyar, Kovács Melinda és Korniss Péter is önálló kiállítással szerepel a pozsonyi fesztiválon.

• Szarka Klára

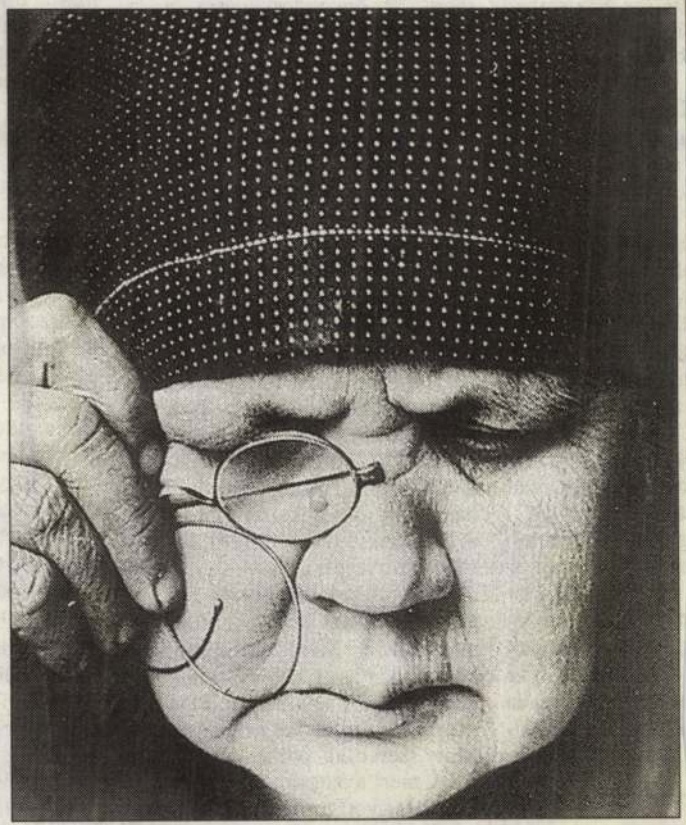

Rodcsenko: Anyám. Az immár klasszikusnak számító mester művei is szerepelnek Pozsonyban

NÉVNAP

Köszöntjük a ma névnapjukat ünneplő **KORNÉL** nevű olvasóinkat!

A **Kornél** a latin Cornelius nemzetségnév rövidülése. Becézése: Kori, Kornélka.

IDŐJÁRÁS

ICI Interaktív Kommunikációs Rt.

METEOROLÓGIA

Vízállás-jelentés

	cm (°C)
Dunaremete:	65 (16)
Budapest:	265 (17)
Dunaújváros:	145 (18)
Baja:	267 (18)
Tokaj:	468 (18)
Szolnok:	-162 (20)
Szeged:	102 (20)
Gyoma:	340 (19)
Balaton:	62 (19)
Velencei-tó:	129 (18)

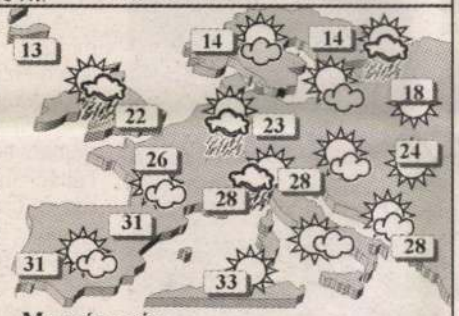

Ma még nyár

Egy gyenge hidegfront közeliti meg a kontinens középső részét. Területén szórványosan alakul ki zápor, zivatar. Észak-Európában változékony, hűvös az idő, a hőmérséklet csúcsértéke helyenként a 15 fokot sem éri el. Tovább tart a nyár a Földközi-tenger medencéjében. Spanyolországban helyenként 35 fokig melegszik a levegő.

Hazánkban szerdán folytatódik a szeptemberi nyár. Jobbára zavartalan napsütésben lesz részünk, gyorsan melegszik a levegő. Késő délután a Dunántúlon már felhősödés kezdődik. Mérsékelt lesz a déli szél. A hőmérséklet csúcsértéke eléri a 25, 29 fokot. Csütörtökön egy gyenge hidegfront érkezik.

Szerda 14 óra

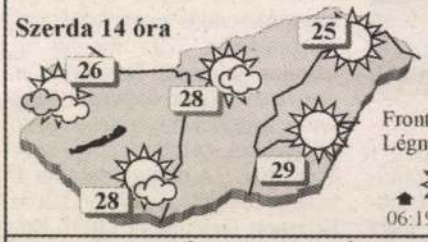

Légszennyezettség
(Budapesten)

SO_2	CO	NO_2
20	25	65

Fronthatás: meleg jellegű
Légnyomás: gyengén süllyed

06:19	19:00	19:18	05:31

AZ ICI RT. UTAZÁSI CENTRUMÁNAK RENDKÍVÜLI AJÁNLATA:

Megkezdődött a cse

Megkezdődött a büntetőper a kiskőrösi csecsemőgyilkosság ügyében Kecskeméten. A 25 esztendős asszony – mint korábban megírtuk – március 14-én hozta világra az életképes kisfiút, akit ezt követően rongyokba csavart és az ágyneműtartóba rejtett.

■ Ördögh Kriszta

A rendezett körülmények között élő asszony férje hónapokon keresztül az USA-ban dolgozott, és eközben lett terhes a nő. Majd hazatért a férj, akinek nem merte bevallani állapotát. Március 14-én reggel egyedül maradt a lakásban, amikor megkezdődtek a szülési fájások. Nem sokkal később életképes kisfiút hozott a világra. A szülés után lepedőbe, törülközőbe, nejlonszatyorba csomagolta a gyereket, és az ágyneműtartóba tette. Dél körül lett rosszul, majd az iskolából hazatérő kislányát elküldte a szomszédba segítségért. Mentő vitte a kiskunhalasi kórházba, ahol kiderült, nemrégiben szült. Ezt

Űrhajósok az ISS fedélzetén

■ MTI

Tegnap hajnalban az Atlantis űrutazói behatoltak a nemzetközi állomás (ISS) belsejébe, miután hétfőn egy amerikai és egy orosz űrhajós hat és fél órás űrséta során külső kábelezési munkákat hajtott végre az állomáson.

Az asztronauták – az Atlantison öt amerikai és két orosz űrhajós utazott fel az ISS-

A „fös

2000. 09. 13.

KORNISS PÉTER

Korniss Péter erdélyi képei jubileumi tárlaton

Teremtés és hagyomány

■ P. Szabó Ernő

Különös mű állítja meg az egyik lépcsőfordulóban az Ericsson Galéria felé igyekvőt. Négy meditáló férfit, alighanem buddhista szerzeteseket ábrázoló szobrocskákat lát körülöttük hullámos, homokból-kőszemcsékből álló talaj, a végtelen apró darabkája, amelybe, mintegy az idő és tér végtelenségébe, a figurák lassan besüppedni látszanak. Egyrészt a XX. század második felének egyik legjelentősebb alkotója, *Nam June Paik* egyik művét idézi meg ez az alkotás, másrészt, lévén, hogy éppen az említett galéria szomszédságában látható, a tradíció és az újítás, a megőrzés és a teremtés sajátos viszonyán gondolkodtatja el a nézőt.

Az 1992-ben megnyílt Ericsson Galéria számos kiállítássorozatával a kortárs magyar művészet legkülönbözőbb területeit fogja át, s a szervezők megfogalmazása szerint „ahogy a képek, plasztikák mögött mindig érződik a mesterség, ugyanúgy jelen kell legyen a mi pragmatikus műszaki gondolkodásunkban a kreativitás". A koncepció eredménye: egyrészt egy immár ötven részből álló tárlatsorozat, másrészt formálódó műgyűjtemény, amelyben a kortárs festészet különböző

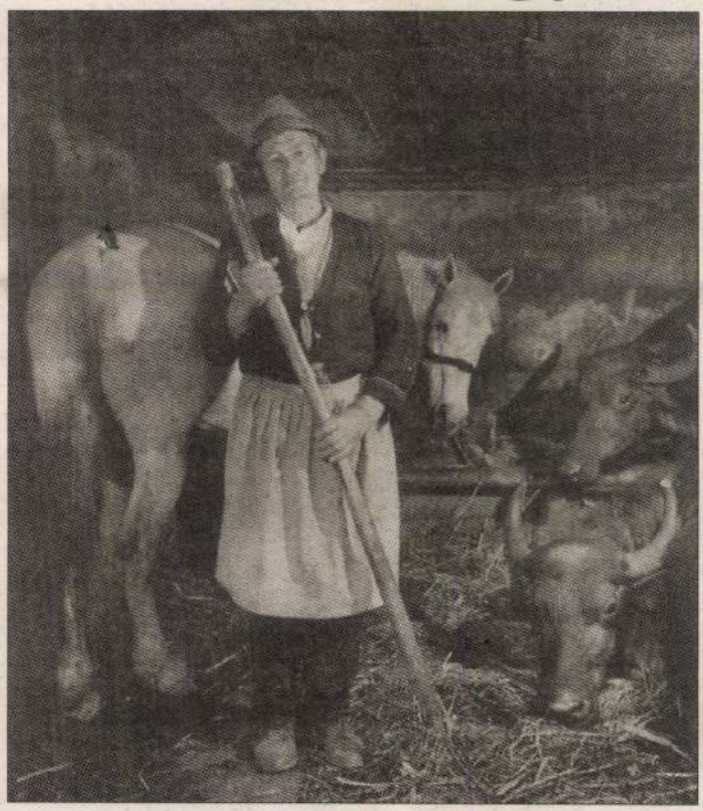

Gazda az istállóban (Visa, 1998)

generációinak, stílustörekvéseinek képviselői (*Tölg-Molnár Zoltán*, *Regős István*, *Baksai József*, *Wechter Dénes*) éppen úgy képviseltetik magukat, mint a szobrászat (*Körösényi Tamás*), a művészkönyv (*Kiss Ilona*), az iparművészet (*Arday Ildikó*, *Regős Anna*). Az ötvenedik, visszatekintésre és a továbblépés lehetőségén való meditálásra egyaránt alkalmat adó tárlaton *Korniss Péter* 1967–1998 közötti erdélyi képeiből mutat be válogatást.

A fotóművész, aki erdélyi munkája első szakaszában két kötetben (Elindultam világ útján, 1975, Múlt idő, 1979) publikálta s revelációként ható tárlatokon mutatta be képeit, majd 1998-ban Leltár című műcsarnoki kiállításán és hasonló című könyvében helyezte egymás mellé a korábbi és két évtizeddel későbbi felvételeit, azt az Erdélyt mutatja be, amely egyrészt még szinte érintetlenségében őrzi emberi, művészi értékeit, másrészt maga sem függetlenedhet attól a mindent átható, új információs világtól, amely egyszerre hozza közelebb és távolítja el egymástól az embereket. Katalógusa címlapján az 1997-ben 66 éves magyarvalkói *Simon Pált* látjuk, feje fölött mestergerendás mennyezet, petróleumlámpa, háta mögött az asztalon műanyag flakonos Coca-Cola, s a falon hatalmas poszterek, igézetesen-ígéretesen néző hölgyekkel, s a felirattal: We Love Your Hair… A tárlatot október 4-ig látogathatják az érdeklődők az Ericsson Galériában (1037 Bp., Laborc u. 1.)

és megerősítésében.

menti demokrati-
g elnökétől éppen
ogy a rendelkezé-
özökkel igyekez-
az őt jelölő koalí-
et kiüresítő tevé-
Okkal feltételez-
ginkább éppen ez
ıró gesztusa tette
fenntartás nélkül
Orbán Viktor
ıár számtalan jel-
tul, hogy a rend-
szenzusos hagyo-
és ezt a hagyo-
tulajdonképpeni

ı mégis, hogy az
za meg Mádl Fe-
z és a Kisgazda-
Miért nem értek

séget ró Mádl Ferencre. Mert mostani jelölti magatartása, nevezetesen, hogy a pártpolitikán való felülemelkedéshez maga is kéri az összpárti támogatást, reményt nyújt arra, hogy megelőlegezett bizalmunkat nem hiábavalóan fejezzük ki. Mert hiszünk abban, hogy a Göncz Árpád által teremtett minta erősebb, mint a jelölt eddigi politikai elkötelezettsége. És nem utolsósorban azért, mert – ahogy azt a bársonyos forradalom idején skandálták a prágaiak – mi nem vagyunk olyanok, mint ők. Mi, szabad demokraták, nem vagyunk olyanok, mint a kormányoldal: mást akarunk és másképp. Ugyanakkor világossá tesszük: támogatásunk addig érvényes,

sznuleg Göncz Árpád személyiségéből is fakadó különbség fennáll az elnök és az utódja között, nem volnánk méltányosak Mádl Ferenccel szemben, ha ezt elegendő oknak tekintenénk a támogatás megvonásához: a mostani jelölt már a szabad választások után, a parlamentarizmus szükségképpen pártos hétköznapjaiban vállalt miniszterséget és párttoborzó szerepet.

Az SZDSZ a kormány kritikusaként és a demokratikus értékek védelmezőjeként olyan országot akar, ahol nem válik minden ügy politikai harcok áldozatává. Mi az 1990-es elnökválasztáson megnyilvánuló konszenzust tekintjük követendő példának, nem a mai koalíciós pártok 1995-ös szűklátókörű, a konszenzust elutasító politikáját.

Nem vagyunk naivak. Tudjuk, hogy a Fidesz megpróbálja maga alá gyűrni a végrehajtó hatalmat ellenőrző vagy attól független intézményeket, s ha ez nem megy, az általa kinevezett vagy megválasztott személyekkel helyettesíteni az intézményes függést. A Mádl Ferencnek nyújtott bizalom megelőlegezett: támogatásunk jelentette bizalomnak kell elősegítenie, hogy egy autonóm intézmény autonóm vezetője legyen.

KORNISS PÉTER

MAGYAR HÍRLAP

Megnyílt a Fotóhónap 2000

2000.05.15.

Mit köszönhet a XX. század a fényképnek? – erre kereste a választ a Fotóhónap 2000 több mint félszáz alkotó műveit bemutató sorozatának megnyitóján Jankovics Marcell, a Nemzeti Kulturális Alapprogram elnöke, Heller Ágnes filozófus, Radnóti Sándor esztéta és Vámos Tibor számítástechnikus a Műcsarnokban rendezett vitán.

Jankovics Marcell úgy véli, az amerikai polgárháború idején készült ősi felvételekkel kezdődött a fotográfia korszaka, a letűnt korok auráját őrző újságfotók mára műalkotássá értek. Heller Ágnes a fotóról, mint a világ és önmagunk megismerésének eszközéről szólt, mely elvisz bennünket olyan térbe és időbe, ahol soha nem voltunk jelen. A moderátor, Baló György – a fotó és a videó különbségeire vonatkozó kérdésére többen elmondták: az állókép „termékeny pillanat", mely magába sűríti a múltat és jövőt, ezzel szemben a videó megkomponált jelen. Emiatt a tévénéző beragad az örökös jelenbe, valóságnak tekinti a fikciót – fejtegette Jankovics – szemben például Monet impresszionizmusával, mely nem a pillanatot dicséri, hanem a mindenkori hajnalt akarja megragadni. A fotó felszabadította a festészetet, mely így eltávolodhatott a reáliáktól – állította Radnóti Sándor. Miközben egyre kevesebb jelentős portré kerül ki a festők ecsetje alól, a fotóművészet a portré műfajában alkotott először nagyot. Vámos Tibor a tomográfiára, az igazolványképre utalt, amikor Nadar a lencse elé állította Baudelaire-t, úgy fényképezte, ahogy csak ő látta, így személyessé tette az ábrázolást.

Sokakat nyugtalanított – ha már az egyiptomi sírfeliratokat is átvésték –, a komputeres feldolgozás korában mi garantálja a fotó hitelességét. Bár a hagyományos technikával készült kép is fikció, hisz a család kiöltözködve állt a gép elé, a fénykép pedig két dimenzióban ábrázolja azt, ami négy dimenzióban létezik. A számítógépes szakember leszögezte: a digitalizálás érdemi változást nem hozott, inkább új eszközt ad profik és laikusok kezébe. De már az elektromos dokumentum biztonságát is védik. Lényegesebb ennél, hogy kialakul-e a társadalomban olyan morális rend, ahol „nem vésik át feliratokat".

A fotó reneszánszát éli az interneten. Ám ma nagy ügynökségek birtokolják s temetik el a képek zömét – jegyezte meg Korniss Péter fotóművész. Szilágyi Sándor fotográfus kifogásolta, hogy nincs Magyarországon vizuális képzés. Ennek cáfolataként az Iparművészeti Főiskola részéről Kárpáti Andrea elmondta: e területen eddig 1200 tanárt képeztek ki, akik 800 iskolában tevékenykednek. Legutóbbi pályázatukra 1270 művet küldtek be a tanulók, ami arról tanúskodik, hogy a vizuális kultúra, a „képírás" egyre népszerűbb a fiatalok körében.

• S. R. L.

KORNISS PÉTER

MAGYAR HÍRLAP 1999. III. 26

Exponált világ

(MH) A Magyar Fotóművészek Szövetsége április 7-én nyitja meg a második országos fotóheteket. Az országos fesztivál fő támogatóihoz tartozik a Magyar Hírlap, a National Geographic Channel, a Budapest Magazines Kiadó. A Malév a Magyar Fotóművészek Szövetségével közösen különdíjat ad a „legígéretesebb fiatal magyar fotográfusnak". A Magyar Fotóművészek Szövetsége úgy állította össze a fotóhetek programját, hogy világosan kirajzolódhassanak a mai magyar fotográfia erővonalai, helyet kaphassanak a különböző stílusok és irányzatok képviselői. A művészeknek nem csak a stílusa, technikája különbözik egymástól, hanem generációs különbségek is vannak közöttük, hiszen Korniss Péter vagy Módos Gábor mellett több fiatal fotós is bemutatkozik. A második országos fotóheteket világviszonylatban is a legnagyobb fotófesztiválok közé sorolják, és remélhető, hogy akárcsak a párizsi „Moins de la Photo", vagy a pozsonyi fotóhónap, előbb-utóbb a nemzetközi érdeklődés középpontjába kerül.

Tandori Dezső:

AZ ÚTI VEKKER

Mire ébredtem utamon?
Minden hajnalban: vekkeremre.
... Felcsördül, én meg lefogom,
Hogy hangját tompábbra vehesse.
Leghasznosabb tárgyam! Időm,
Általa, hogy jól összejön.
Huszonhat napig: ritmusom
Metszője. Külön asztalom
Így lehet a reggelinél,
Melyből napom estig megél.
S öntudatom, egyáltalán:
Hogy feladatos-és-szabad,
Amit teszek; előtt-után
Nem nyakra-főre-magukat
Zúdítják rám, s kibillenés
Alig adódhat; s oly kevés
Kell ehhez, csak egy szerkezet;
S hogy elvittem: egy köszönet,
Annak, aki rábíztatott.
... Hajnali négykor kapkodok
Indulásom előtt: maradnék;
Aztán: mindenfélét kidobnék
— Kidobok — hajóútításkám
Mélyéből; én nem cipelek ...!
Nem is sejtem, miféle hátrányt,
Mily tűrhetetlen helyzetet
Jelentene, ha ez a vekker
Itthon maradna egyebekkel!
Nem pihennék, ha ő pihenne,
Mert túlpihenném csak magam,
A végtelenség vége lenne,
Ha nélküle korláttalan
— Illúzió! — alvó lehetnék.
És a többi. De nem szeretnék
Zavarni vele senki mást,
Ez ne jelentsen folytatást,
Példa-adást ... én így csináltam,
De hogy a szomszédos szobában
— Vagy útján más — ki hogyan éli,
Más-útját mily-másra cseréli,
Hogy az legyen, az, ugyanaz: nem ...!
Arra nincs program vekkeremben.
Teltek napjaim, mind kiteltek,
S hogy jött az esti telefon,
Megszolgáltam, azt — mondhatom ...!
S mit sem mondhattam lelkesebbet,
Maga-lobogtatóbbat és
Szerényet, szinte moccanatlant:
Ami nem s nem volt kérkedés,
Hogy — vekkerem szól, mint alap-lant,
Mely megadja a hangnemet,
Szólaltatja a hátteret,
Mely előtt minden elvonulhat,
Megjöhet, lehet s oda múlhat,
Hol kezdete-vége az Útnak.

Simonyi Imre versei:

ŐSZINTE HAZUGSÁGOK

És mennyi szép hazugság! szent hazugság!
kegyes hazugság! (s: mégiscsak hazugság).
És hogy elhitték! Hogy kellett nekik
— szegénykéknek — valamiféle hit.
Ó, azok a hinni-érdemes
teliszívű, őszinte hazugságok,
hogy van: „Te" meg van: „Én"
egyszóval hogy: vagyunk mi ketten
és persze hogy: „senki más soha többé",
és persze hogy igenis van: „örökké".

Nem tudtuk — éreztük — a kiscselédnek
az igazat kimondanunk:
az lett volna a vétek.

PER, MAGAMMAL

Rokonságban, perben, haragban:
kivel így, kivel úgy maradtam.
Lehet, hogy olykor összecseréltem:
rokonságom a pörös féllel.
Csoda hát, hogy magammal maradtam
eleitől mindörökké
— rokontalan — perben, haragban?

Payer Imre:

A KÖLTŐHÖZ

Mint milliárd éves csecsemő, kicsinyes rózsaszín csipkékkel a pusztulás — —
Fáradt, sötétkék hattyu siklik
át az időn, hova ér? ki tudja?

Minden titok kinyitva. Csak eldobott
ruhák hevernek bennük. Az utca csupán utca már, és csont-halottan
állnak az épületek. Ma nincs táj.

Hát persze ... Már a líra halála is
közhely. Kiszórt lom közt guberálok én,
mint egy vigyorgó hullarabló.
Elmenekültek a teljes álmok.

A Nap kitartón még ugyanaz maradt
a törmelékazúron. Ezer darabra hullva szét, de mégis épen
állnak az isteni szép szabályok!

Elek György:

MIÉRT

Miért a furcsaság,
hogy: perceken múlnak életek?
Miért, hogy: bolygókként kerengünk?
S miért, hogy: kergetünk elmúlt,
de örök perceket ...?
... Miért?

A VENDÉGMUNKÁS

Korniss Péter fényképregénye és kiállítása a Műcsarnokban

Korniss Péter fotós

Nézem az asztalokat *Korniss Péter* felvételein. Az otthoniak, a falubeliek valamennyien terítettek, a többiek mind pórék: nincs kivétel, véletlenül sem. Hogy a vasárnapi, s kivált a disznótoros étel alá abrosz kerül a házban, az természetes, de még a züllött falusi kocsma lapjaira is jut — meglehet, merőben véletlenül — valamiféle viaszosvászon. Ezekkel a tényekkel állnak szemben a fővárosi asztalok, a MÁV-asztalok, az eszpresszó- és kerthelyiségasztalok. Ismerjük valamennyit, a műmárványerezetteket, a gyalultakat, a műanyag felületűeket. Ez utóbbiakat egyébként minden helyzetben és funkcióban a munkásszállástól a váróteremig, a klubhelyiségektől a lakószobákig — a magyar életkultúra ez idő szerint a műanyag felületű terítetlen asztalok civilizációja generálisan.

Nem hiszem, hogy tendenciózus, vagy akár csak tudatos is volna Korniss mellékes tudósítása az asztalokról, gyanítom, hogy asztalból is csak azt fényképezhetett, amit maga körül látott. De hiszem, hogy ez az asztalkontraszt, amit meglehetős önkénnyel emeltem ki *A vendégmunkás* képsoraiból, részlegességében is pontosan szemlélteti a módszert és annak etikáját. Egy ember megszületik 1925-ben Tiszaeszláron, apja „mg. cseléd", tizenhárom évesen befejezi iskolai pályáját csupa jelessel és kitűnővel, tizenhét esztendősen hatósági szegénységi bizonyítványt kap, „ingatlan semmi, ingó semmi, jövedelme semmi", huszonöt éven át ingázik a faluja meg a Fővárosi Gázművek munkásszállása között, majd 1986-ban nyugdíjba megy — egy ilyen életpályát terített és terítetlen asztaloknál erősebb eszközökkel is meg lehetne örökíteni.

Megidézhette volna Korniss a mai kubikoslétet — hogy maradjunk csak az evés-ivásnál — több újságpapírosba dugott hidegélelemmel, sörkarikás, habtócsás pultokkal, s az ingázó életformát, annak elviselni nehéz kontrasztjait több füstölt hússal és több pálinkásüveggel itt, rogyadozó lakodalmi traktával meg lepattogzott zománcú kislábossal. Ez mind igaz is volna, jóváhagynánk és tisztelnénk, mint „mai magyar valóságot" — csak éppen nem Korniss-mű volna, s gyanítom, igazából *Skarbit András* sem volna.

Az előbbiben, ami Kornissra vonatkozik, már régen biztosak lehetünk. Legkésőbb tizenöt éve, az akkori műcsarnoki kiállításával és az azt követő könyveivel bebizonyította szociális érzékenységét és esztétikai elkötelezettségét, vagyis azt a tényt, hogy ennek az ingatag és többszörösen megingatott műformának biztos, erős, fölényes mestere. Szükségtelen elfeledni, hogy az *Elindultam világ útján* és a *Múlt idő* képeiben mennyien voltak hajlamosak parasztromantikát és folklórnosztalgiát látni csupán azért, mert parasztviseletet hordó emberek keservéről és ritka örömeiről tudósítottak, s ez utóbbiak között azokról is, ami a széthulló népszokásokból törmelékként *akkorra még* megmaradt. Hogy látták városellenes zászlóvivőnek, kisebbségért kiáltó néptribunusnak és modernizmusfaló regehősnek a fotográfust, aki pedig nem akart egyebet, mint megörökíteni és felmutatni a küszködően teljes embert, annak különös és általa legjobban ismert speciészében, a magyar és nem magyar Kárpát-medenceiben.

Félremagyarázásoktól természetesen a nagy művészeti teljesítmények sincsenek védve, az aktualitástól súlyosak még kevésbé. De aki akarta, aki képes volt rá, másfél évtizede is tudta, hogy Kornissnak sokkal fontosabb a valóság és a saját munkája annál, semhogy részérdekekért bármelyiket is feláldozza — a többiek görgethették az elfogultságaikat, azokkal sem a műveknek, sem a fotográfusnak nem árthattak. Ezért nem keltett különösebb gaudiumot az értők táborában úgy hét-nyolc esztendeje, amikor híre ment, hogy Korniss szabolcsi ingázókat kezdett fényképezni — csak várakozást. S azért nem helyénvaló most, hogy a könyv és a kiállítás egyszerre siker lett, lelkendezni, ámulatba esni vagy ellenkezően, meglepődni. Mindez sértő. Egy érett, biztos művész ötvenegy éves korában befejezett egy fontos és példátlan vállalkozást, és munkáját a nyilvánosság elé bocsátja: ezt a normálisan rendkívüli tényt csak tudomásul venni lehet, s elemezni, ha van hozzá intellektuális készültség, meg átérezni, ha van elegendő lelki nyitottság.

Regisztrálni lehet először is a tényt, hogy Korniss — mint a bármely műágban nagyot és bátran alkotók oly gyakran — jószerivel közhelytárgyat választott egy évtizede. Az ingázóriportázs, a feketevonat-szociográfia, az ipartelepítési kritikairodalom és foglalkoztatáspolitikai szózat menynyisége a magyar írásbeliségben és

képiségben már szinte megmérhetetlen. Ha a múlt évtizedek csak töredékannyit gondolkodtak és cselekedtek volna a negyedmilliónál több ember és sokszorosan több családtag ügyében, mint ahányszor az égre kiáltottak, ma bizonyára nem volna már ingázó Magyarországon. Az a gondolkodni és elgondolkodtatni képes igazi társadalomtudomány is, amelyet *A vendégmunkás* könyvváltozata idéz és *Losonczi Ágnes* megrendítően objektív esszéjével szaporít, nos, a tárgykör felelős feldolgozása is lassan könyvtárnyi lesz. Mit kezdhetett Korniss ezzel az agyonértelmezett ténnyel? Csak azt, amit a művészet általában és a fotográfia művészete konkrétan: egyedi, lélegző, érzékelhető (tehát: fényképezhető) esztétikai-etikai igazsággá lényegítette azt, amit lassan már mindenki tudott vagy tudni vélt. Meg kellett találnia Skarbit Andrást.

Elhihetjük Kornissnak a paradoxont, hogy nem ő választotta ki a hősét, hanem a fényképezőgépe. Ez a protagonista ugyanis olyan természetességgel, olyan kitárulkozó távolságtartással, szuverén őszinteséggel mutatkozik meg, hogy képes egyszereplős drámába sűríteni azt a halmozottan konfliktusos társadalmi csoportot, amelyet ez a mi e századi Kelet-Közép-Európánk képezett ki. A feszültség, amelyet ennek a generációnak el kellett viselnie, többszörös. Feszültség lett volna önmagában is az a sodrás, amely a szegénységi bizonyítványtól a felnevelt gyerekek Ladájáig lendített tömegeket negyven év alatt — anélkül, hogy az egyik élménytől teljesen és örökre megszabadította volna, s a másik körbe biztosan és egyértelműen bezárta volna őket. A csupasz felülnézettel fényképezett budi és a csupasz felülnézettel fényképezett takaréktűzhely meghökkentő aktualitás. Ráadásul a fejlődés sem a deklaráltan törvényszerű mederben, a faluból a város felé halad, hanem visszafelé és összevissza. A magyar vendégmunkások számára a mozgásirány nemcsak az időben, hanem a térben is sokkolóan összekuszálódik: Korniss vendégmunkása a gerendamennyezet alatt ehet terített asztalról, s a városban früstököl megrendítő pózban, a földön térdelve, vagy térde közül a melegedőben.

De teherpróbára visznek folyvást a presztízsviszonyok és az anyagi különbségek is. Felrázó az, amit a vendégmunkás a vonatablakból hétről hétre láthat, s amit — megalomániás bakterháztól pompás villanegyedekig, zsúfolt autóparkolótól zsúfoltan lélektelen lakótelepig — Korniss egy sorozatban tárgyszerűen egymás mellé sorol. Milyen érzés lehet úgy dolgozni a munkagödörben, hogy ha az ember felemelkedik, éppen akkor kerül egy szintre a tekintete az arrajárók cipőtalpával? Milyen érzés annak, aki hétvégén, otthon, a falujában büszkén-elégedetten húzza ki magát a majesztózusan kettéhasított hízó fölött, aki fontos ember a lakodalomban, s akinek jár a megtiszteltetés, hogy viheti a baldachint a körmenetben? A vendégmunkás a távolságban, időben és társadalmi formákban megtett száz kilométerek jóvoltából az egész or-

szággal találkozik — ettől is *nagyregény* ez a fényképregény. Korniss a képpel megírt fejezeteihez — disznóvágás, munkásszálló, hitelet, munkásvonat, testvértemetés — reprodukciókkal, főszereplőjének egy-egy dokumentumával ír fejezetcímeket. A jeles-kitűnő elemista bizonyítvány láttán el lehet-e kerülni a gondolatot, hogy a huszonötben született, negyvenötben húszesztendős generációból vajon valóban mindig a kitűnőket emelték-e az „mg. cseléd"-állapot felé, s oda emeltek-e mindenkit, aki kitűnő?

Óvakodjunk a látszatoktól: Korniss műve nem szociofotó, némely elhamarkodott hasonlatunk ellenére sem az. Mert ha igaz, hogy a korábbi „parasztképeiben" okkal láttunk szociofotós keménységet, illúziótlan tárgyszerűséget, most, a kubikosművéből az is kitetszik, miben különbözik a szociofotótól. A differencia etikailag megfogalmazható, noha természetszerűen esztétikai is. Az a lényege, hogy míg a szociofotó tudatosan és következetesen *valami ellen* mutatja fel a szociális valóságot, Kornissnak most sincsenek indulatai, lázító vagy aktivizáló gesztusai. Korniss művészete nem opponál, hanem mellé áll. Hitet tesz — bármily banálisnak tessék is a megfogalmazás —, csatlakozik és azonosul az emberi teljességgel. Az elviselhetetlen vendégmunkáslét elviselésével, a küszködők örömével, a nehézéletűek harmóniáival. Soha olyan szépen fényképezett uborkalevelet, almát, tököt, mint ennek a mértékkel fotózott vendégmunkásnak a konyhakertjében — de soha olyan jóízű férfifodrászatot sem, mint a munkásszálláson, egy látnivalóan nem éppen luxuskörnyezetben.

Sokan fogják még bizonyára Móricz boldog emberéhez hasonlítani a Korniss vendégmunkását. A kézenfekvő felületi azonosságok ellenére magam ezt megtévesztőnek vélem. A vendégmunkás Korniss minden gyöngédsége, harmóniája és azonosulása ellenére nem Joó György. Keményebb is, monumentálisabb is, kevésbé mesés is, mint amilyennek olvasóként *A boldog embert* megismertem. A fotós a sajátjával azonos perspektívából és azonos léptékben látja a figuráját, s így legalább akkora a két kubikos között a különbség, mint a Skarbit és a Joó név között. De talán biztonságosabb, ha művészettörténeti hasonlatot keresek: a vendégmunkás sokkal inkább emlékeztet a késői Derkovits nagy, komoly proletárjaira, mint a Szőnyi *Zebegényi temetésének* szeretni való kis parasztjaira.

S nemcsak mesterséges fényforrást, de semmiféle trükköt nem használó, de minden művészeti és mesterségbeli fogást fölényesen alkalmazó Korniss fényképművészete így lesz ismét teljes. S meglehet, e teljesség ismerete nélkül a sörkarikás asztalokat és rogyadozó lakodalmi traktákat elfogadnánk a mai magyar valóság fotográfiájának — *A vendégmunkás* színrelépése után ezt már nem tehetjük.

Rózsa Gyula

KAZIMIR KÁROLY:

PÁHOLYON KÍVÜL

Jubileum — szanálás

Színházi életünk félreértések sorozata. Vagy bennünket értenek félre, vagy mi értünk félre másokat. Addig nincs semmi baj, amíg módunk és időnk van tisztázni, hogy miről is volt, — van, esetleg lesz szó az adott témában. Milyen változatok színesíthetik életünket. A színház fűtött légkörű mikrovilágában mindennaposak a kisebb-nagyobb lelki pofonok, az adott pillanatban feloldhatatlannak látszó morális sebek, amelyek — mint tudjuk — valóban nehezen gyógyulnak.

A fizikai bántalom rendőrségi megítélése nyolc napot említ az enyhébb esetekben és nyolc napon túlit, ha komolyabb ügyről van szó. A lelki, a morális sebek gyógyulási idejét nehéz meghatározni és a fájdalmaktól nem szabadulhatunk meg oly könnyen (?), mint Chamisso (1781—1838) híres elbeszélésének hőse, Peter Schlemihl, aki miután eladta árnyékát az ördögnek, otthontalanul, hazátlanul bolyongott a nagyvilágban.

A történelmi korszakok árnyéka az utólagos igazságkutató fényben még inkább kiemeli az árnyékteremtők és a slemilpéterek saját árnyékait és mint tudjuk, önmaga árnyékát senki nem lépheti át.

Saját hazánkban csak fájdalmainkkal, félreértéseinkkel, árnyékunkkal vagyunk igazán otthon. Árnyék nélkül embert nehezen találunk akár az életben, akár a színháztörténetben. A szakmai fájdalmakat az élet minden területén a nagybetűs siker segít enyhíteni, feloldani. Különösen így van ez az ezerszer áldott és átkozott színházi életünkben.

Molnár Ferenc nem osztogatta könnyen a babért, az elismerést. Hegedüs Gyuláért, akinek emlékét utca is őrzi a Vígszínház mellett, felsőfokon rajongott. Érthető, a művész több színdarabjában aratott emlékezetes sikert. 1906-ban így ír egy megtörtént esetről. „A politikusok rászoktatták ezt az országot, hogy valamely helyzetet, vagy valami embert csak akkor értsen meg teljesen, mikor megérkezett az első vicc, amivel a helyzet, vagy az ember jellemeztetik. Tehát e pillanatban az az érzésem, hogy a publikum kényszerít ama csöppet sem előkelő műveletre, hogy egy olyan komoly valakit, mint Hegedüs egy anekdotával próbáljak jellemezni." A történet előzménye, hogy egy görög témájú művet próbáltak a Vígszínházban. A szoborból életre kelt Niobét, a darab főszereplőjét Jászai Mari játszotta mint vendég. Jótékonycélú előadásról volt szó. A nagy tragika a félhomályos színpadon, szokása szerint, már az első próbán tudta a szerepét. Hegedüs egyszercsak kelletlenül megvakarja a tarkóját és így szól: Nagyságos asszonyom, maga nem beszél elég természetesen. Még mindig szaval. — Jászai ránéz, aztán újra elmondja a mondókáját. — Hm... — mondja savanyú arccal Hegedüs — még mindig nem jó. Ez még mindig szavalás. — Jászai sértődötten így szól: — Édes Gyula, én leborulok a maga istenadta nagy tehetsége előtt, de engedjen meg... valami kicsit én is értek ehhez a mesterséghez... — Ditrói a nézőtéren, a színészek a színpadon figyelik a replikát. Hegedüs pedig csöndesen szól — Édes Mari, bocsásson meg, de én csak a szerepemet mondtam. Modern színész ritkán kaphatott ennél nagyobb elismerést, mint Jászai majdnem félreértése a különböző stílusok találkozásánál. A Niobe arról szólt, hogy nem úgy kell beszélni a mai színpadon, mint a régi görögök korában.

A régi színházi világban, amikor az úgynevezett jutalomjátékok segítettek a pályázó aktorok sanyarú helyzetén, divatba jöttek az ún. hamis jubileumok. Egy Vihar Rikárd nevezetű színész a színipályán eltöltött, valamint a háborús éveket duplán számítva, hamar eljutott a huszonötödik jubileumi esztendőhöz. Meggyőzte az értetleneket, akik a sok földi jó mellett elhalmozták őt virágokkal, babérkoszorúval. Mindenki elégedett volt, Vihar Rikárd, hogy sikerélményét fokozza, a babérkoszorút másnap nyolc krajcárért eladta egy temetkezési vállalkozónak. Legközelebb megtartotta házasságkötésének huszonöt esztendős jutalomjátékát (— az évek ugye duplán számítanak). Később úgy érezte, helyesebb, ha az idő múlását nem sietteti, és húszesztendős ünnepségeket rendezett magának Amikor figyelmeztették, hogy ez már svindli, így szól: „Fiam és drága barátom, a világon minden svindli, csak a művészet örök és igaz. Nesze három jegy és adj érte öt forintot." Ezt a módszert nemcsak a maga részére szabadalmaztatta. A jubileumi évek, miután mindig más városban kerültek megemlékezésre, a közönségnek meghitt estéket, nekik rendszeres fizetés-kiegészítést eredményeztek. Az idő múlott, az állapotok romlottak, a nézőterek kiürültek. Majd egy színlap hírül adta a mélyen tisztelt nagyérdeműnek, hogy Vihar Rikárd színpadralépésének ötvenedik évfordulóján először lép fel, mióta az őrültekházából mint javult beteget elbocsátották. Megnyugtatásul közli, hogy fellépésére rendőri felügyelet vigyáz, s így a közönség nyugodt lehet, semmi baja se történik. A nézőtéren ember ember hátán, — Rikárdunkat harmincegyszer tapsolták ki, aki mit tehetett mást, az előadást másnap közkívánatra megismételte azon a címen, hogy az őrültekházába éppen egy esztendeje szállították be.

Nem erről jut eszembe, de itt jegyzem meg, én is felkaptam a fejem mikor a Nemzeti Színház nehéz anyagi helyzetéről értesültem és a manapság más területeken is gyakran szóba kerülő szanálásról hallottam. A magánszínházak mindig csődbejutottak, az állami, a nemzeti színházakat a kulturálisan fejlett országokban a múltban és a jelenben is nemzeti érdekből mindig kisegítették a bajból, — vagyis szanálták, vagyis anyagi segítséggel megmentették a csődtől, rendezték a pénzügyi gondokat, elkerülendő a legrosszabbat, a működésképtelenséget.

A világon mindenütt, ahol még fontos a színház, ebben a nagy világ-újrarendeződésben, mindenütt keresik a színházak új működési formáit. A szellemi és anyagi erők újrarendeződésének a századforduló kozmikus méretű kihívásaival szembeszegülő nagybetűs színház túlélési lehetőségeit. A színházi helyárakat minden országban ahhoz kell szabni, hogy miként élnek ott azok az emberek, akik esténként megtöltik a nézőteret, vagy távolmaradásukkal jelzik érdeklődésük hiányát.

Színészetünk nagyon mélyről indult el. Molnár György színész, színigazgató (1830—1891) feljegyzéseiben olvashatjuk, az ő idejében még divatozott az a szokás (hozzáteszem, az államosítás előtt is), hogy a jegyeket meg lehetett váltani természetben. 1854-ben Balatonfüreden imigyen 1 pár húsos csirkéért 2 karzati jegyet lehetett kapni, fiatal pipe (liba) 2 karzati zártszékkel volt egyenértékű, Zsenge rucáért 1 karzati, fiatal pulykáért 1 földszinti zártszék járt. Kis kosár tojásért három előadást lehetett megtekinteni, 1 napos bárány egy hétig biztosította a bemenetelt. A vigalmi adó a helyárak csökkentésére biztatott, már a múlt században ismerték a felemelt, valamint a mérsékelt helyárak közönségcsalogató trükkjeit. Léteztek gyermek, ifjúsági, cseléd és katona előadások, valamint 20—25%-kal mérsékelt bérleti jegyfüzetek is.

A szubvenció, — a pénzbeli támogatás, — az ókori színházaktól kezdve a főúri, a királyi társulatokon, az alapítványokon át napjainkig mindig elősegítette, hogy a nagy személyzetet kívánó, költséges kiállítású darabok, előadások, amelyek kulturális, nemzeti szempontból fontosak, túléljék a különböző korok gazdasági válságait. A magánszínház, a szórakoztatóipar is nagy pénzekkel dolgozik, az ő esetüknél határ a csillagos ég, — és még az ő fejük felett is ott lebegett a kudarc, az anyagi csőd, a rémítő szó, a deficit Damoklesz kardja.

Ha szétesik egy színház, hiába a legszebb jubileum. A jubileum akkor szép és felemelő, ha van még folytatás, különben a legszebb szavak is szomorú búcsúzássá silányulnak. Érthető, ha Faludi Gábor, a Vígszínház egyik alapító igazgatója, amikor hatvanesztendős lett, nem akarta megengedni, hogy ünnepeljék. Így válaszolt Hegedüs Gyula gratulációjára... „Tíz év előtt én alig ismertem önöket, önök sem ismertek engem. És most úgy tekintek önökre, mint gyermekeimre — és apa nem szeretheti jobban gyermekeit, mint én önöket. Önök teljesen azonosítják magukat a színházzal, én azonosítom magamat önökkel és tudom, hogy ez a szeretet, ez a ragaszkodás nem fog változni később sem." Faludi 1921-ben, 75 éves korában vonult vissza a közszerepléstől, amikor is az akkor már nemzetközi hírű Vígszínházat eladta Ben Blumenthal amerikai színházi vállalkozónak. Ma, azt hiszem, Faludi is nehezen találna külföldi tőkét egy hazai színházi vállalkozáshoz. — Bár, ki tudja...

Közéletünkben a jubileumok mindig kapnak valamilyen protokolláris rangsorolást. A protokoll szabályaira pedig, tudjuk, — nem a természetesség, az őszinteség a jellemző, ha igen, azok ritka kivételek.

Ebben az esztendőben azok, akik Szilágyi György emlékezetes „Hanyas vagy?" című monológjában félszavakból is értik egymást, elérték a furcsán hangzó hatvan évet és átlépték a bűvös korhatárt. Szép *kis* generáció sorjázik előttünk. Nagyrabecsült kollégám, aki ezekben a napokban kérte felvételét a hatvanasok klubjába, sürgősen külföldre utazott kerülve a kerülendőket. Talán akkor döntött így, amikor arról hallott, hogy egy közeli ismerősét a nevezetesen bonyolult lelkiállapotú születésnapon a rádió egy előadásában, előzetes megbeszélés nélkül arról faggatták, hogy mikor akar nyugdíjba menni. Több újságtól is tapintatosan felkérték, hogy a nyugdíjazása (mert hogy ezt rebesgetik) alkalmából tegyen önvallomást egy interjú erejéig. A mi pályánkon az eltöltött évek nem jelentenek védelmet, mert a színház, mint tudjuk, az a hely, ahol minden mindig másképp történik, mint ahogy eltervezzük. A személyes sorsokra is vonatkozik ez. Az életkor lehet előny is, lehet hátrány is. Munkahelyről viszonylag könnyű nyugalomba vonulni (napjainkban nyugalom anakronisztikusan hangzik) — a hivatásból, ha van ilyen, már nehezebb.

Molnár Ferenc a már említett köszöntőjében így szól Hegedüs Gyulához „Az élet tele van akadályokkal és mi tudjuk miért nehezebb ez a szerep Pesten, mint bárhol másutt ezen a világon. De éppen az, hogy nehéz, éppen az, hogy ez nem munka, hanem forradalom, éppen az, hogy nem megbénulni lehet benne, hanem sebeket kapni és tovább harcolni bolondul, szent meggyőződéssel, megvérezve, de boldogan, — ez kell hogy kedvet csináljon ehhez a szerephez. Hiszen mint ember, egész életében ezt csinálta. Hiszen a színészi pályának történetében is ez az ami elragadó, ami sugárzóan szép. És higyje el, amit Bródy Sándor mondott róla és amire nem egynéhányan, de sokan hitet teszünk mi is: mindent tud, amit akar."

Egyébként, ha tőlem is megkérdik hányas vagy, azt válaszolom, köszönöm jól vagyok, miért ne lennék jól, hiszen mi már félszavakból is értjük egymást.

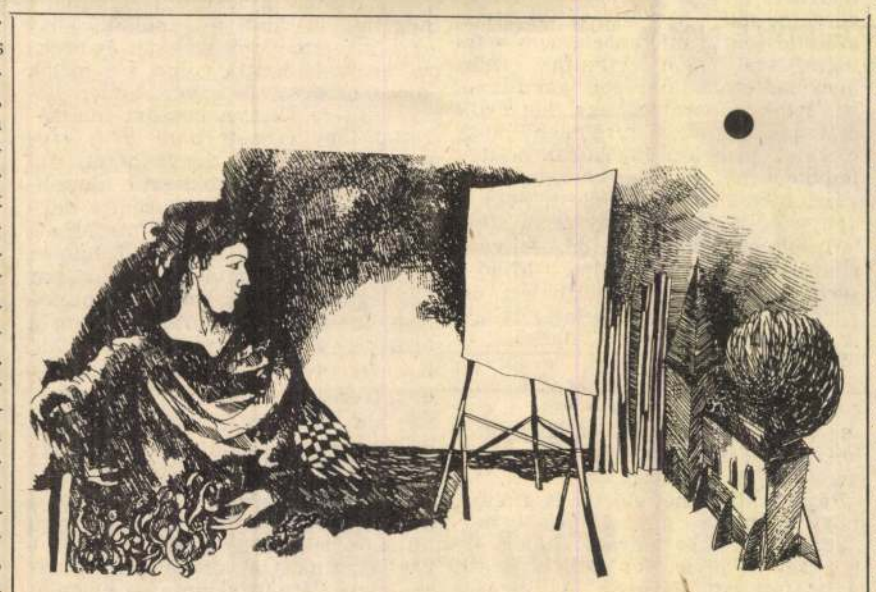

FRIDÉL LAJOS GRAFIKÁJA

LŐRINCZE LAJOS:

A szótárolvasás örömeiről és hasznáról

Vannak a tudományos munkának olyan nélkülözhetetlen segédeszközei, pontosabban: olyan alapművei, amelyek óriási mértékben megkönnyítik a tudományos kutatást, azáltal, hogy a szakterület eddigi anyagát összegyűjtve, rendezve és bizonyos szempontból fel is dolgozva bocsátják rendelkezésére a mai kutatónak, aki így nem kényszerül hosszú hetek, hónapok munkájával összeszedni a tovább kutatandó, újabb szempontból vizsgálandó kérdéskör eddigi anyagát s a megelőző kutatások eredményeit, hanem mindezeket együtt találja, s kedve és igényei szerint használhatja.

A nyelvtudomány területén ilyen alapmű például a magyar szókincs eredetével, a magyar szavak etimológiájával foglalkozók kincsesháza, *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára*. Ez a — mutatójával együtt négykötetes — kiadvány már jó néhány éve elkészült, használják is nemcsak a nyelvészek meg a magyar művelődés történetével foglalkozó szakemberek, hanem forgatja — mint nyelvi ismeretterjesztő munkám során tapasztalom — laikusok, nem céhbeliek számottevő tábora is.

Egy másik, hasonló jelentőségű nyelvészeti munkaeszközünk — sajnos — egyelőre csak félkész állapotban van. Olyan értelemben félkész, hogy a négy kötetre tervezett műnek két kötete jelent meg eddig. Az első 1979-ben, a második az idén, 1988-ban. *Kilencévi* várakozás után! Nagyon reméljük, hogy a többi kötet kiadása nem ehhez a horatiusi bölcsességhez, tanácshoz igazodik majd: Nonumque prematur in annum...

A magyar nyelvjárások szókincsének tárároI, az *Új magyar tájszótárról* van szó, amely igen megkönnyíti azoknak a nyelvészeknek a dolgát, akik a magyar nyelvjárásokkal, szorosabban a tájszavainkkal foglalkoznak. Milyen tájnyelvi formái, alakváltozatai vannak egy-egy szavunknak? Melyik tájra, vidékre jellemző ez vagy az a forma? Ugyanaz a szó (vagy alakváltozat) milyen — a többitől eltérő — jelentésben él a nyelvterület különböző vidékein? Melyik vidék őriz még régi, a köznyelvben már ismeretlen, nem használatos szavakat? Hogyan változik a nyelvjárási szókincs a köznyelv hatására, vagy esetleg, vegyes lakosságú környezetben, idegen nyelvi hatásra?

Minderre és még sok más kérdésre választ kaphat a kutató a szótárból vagy a szótár segítségével, minthogy együtt és jól kezelhető módon, áttekinthető rendszerezésben kapja mindazt, ami a nyelvjárási szókincsanyagból 1890 és 1960 között folyóiratokban, nyelvjárási és néprajzi monográfiákban megjelent, de feldolgozták a szótár munkatársai a hozzáférhető kéziratos gyűjteményeket is, továbbá utalásszerűen figyelmeztetnek arra is, hogy egy-egy szóra regionális tájszótárainkban találunk-e figyelemre méltó adatot.

Bizonyosra veszem persze, hogy nemcsak a nyelvész és néprajzos szakember forgatja, forgathatja hasznosan a magyar nyelvjárások szókincsének ezt a gazdag gyűjteményét. Örömüket lelhetik benne az írók, költők is, akiknek a nyelv a legfőbb eszközük; ezzel ábrázolják az életet, a világot, ezzel mutatják meg magukat, fejezik ki gondolataikat, hangulatukat, érzéseiket.

A nyelv az írói alkotás eszköze, de egyben tárgya is: a benne rejlő lehetőségeket az írók, költők érzik leginkább; gazdagításában is övék a legfontosabb szerep.

Kosztolányira gondolok. Elképzelem, milyen örömmel, gyönyörűséggel forgatná ő is ezt a szótárt. Vagy: ezt a szótárt is. Erről is megírhatná, amit Gombocz Zoltán és Melich János etimológiai szótárának első füzetéről írt: „Nekem ennek az új szótárnak az átlapozása izgatóbb művészi élmény volt, mint egy regény. Két-három napig bujkáltam a szavak rengetegében. Azután gyönyörködtem külön-külön egy szó muzsikájában. Addig mondogattam magam előtt, addig zsongattam vele a figyelmem, amíg elvált a fogalomtól, amelyet jelent, szabadon, testtelenül, bátran önálló életre kelt, és ekkor — kiszabadulva a szokott kapcsolatból — megnyilatkozott előttem rejtett *metafizikai* és *zenei* értelme."

Találgassuk, hogy a tájszólást olvasva mihez fűzne megjegyzést, miben lelné örömét Kosztolányi? Gondolom, elámulna és eltűnődne például azon a sokszínűségen, amelyet *csalán* szavunk táji változatai mutatnak: *csollány, csojjány, csana, csanya, csihány, csohány* és még néhány tucat. Köztük ilyen rejtélyes, félrevezetők is, mint *csinál* meg *csóvány*. Az utóbbiakkal és hasonló társaikkal szójátékot is csinálhatna, de örömmel vehetné tudomásul, hogy íme, itt a *Csóványos* hegy és a *Csinálosi* erdő nevének valódi magyarázata.

Elismeréssel bólinthatna arra, hogyan birkózik meg a népnyelv és a népi humor a nehezen kiejthető idegen szavakkal, az *agronómus*-t *agromónus*-ra, *agromókus*-ra, *ugrómókus*-ra „értelmesítve". S hogy a *fotogén* szakszó, amelyet köznyelvünk „jól fényképezhető" jelentésben ismer, igen sok faluban használatos, de petróleumot jelent, s *fatagém, fotógém, futógém, futagém* és még egyéb, nem egészen illedelmes formákra „magyarosodott".

Valószínűnek tartom, hogy Illyés Gyula is kedvvel forgatná szótárunkat. Kevesen vannak, akik olyan jó érzékkel, ízléssel, mértéktartással használják a tájnyelv szavait, mint ő. De — naplójegyzetei igazolják — figyelte is a népnyelvi sajátságokat, ha módja volt rá. Egy-egy feljegyzése valóságos nyelvjárástanulmány! A régi szavakkal együtt a régi gazdasági eszközöket, szerszámokat is gyűjtögette. „Csak *csoroszlya* kettő van eddig, *rakonca* négy, *patting* ugyancsak négy, a *saroglya* bordákról, *förhérc* vasalásokról nem is szólva. »Etimológiai tárgyak«; (hogy a nevük emlékéül majd továbbajándékozom őket)."

Vajon minden olvasója tudja, mit jelentenek ezek a szavak? Aligha! Szótárunkból ezt is megtudhatják. (Persze egyelőre csak a *j* betűvel kezdődőkig.) Én magam is megnéztem, hogy a *förhérc* nem sajtóhiba-e, van-e ennek a kocsirésznek ilyen alakja. Megtudtam a szótárból: van, Dunántúl több falujában is. Én *förhéc*-nek ismerem (a saját falumból), másutt használatos még a *felhéc, fölhéc, förhénc, förhinc, fürhénc* stb. is.

De nemcsak az „etimológiai tárgyak" nevei okozhatnak gondot egyik-másik olvasónak; Illyés műveiben egyébként is akadhat olyan szóra, kifejezésre, amelynek értelméről, jelentéséről többet, biztosabbat szeretne tudni (mi az a *szütyő*, a *szijács*, a *szodéság;* mit jelent a *bozsog* a Talajtalanul című versben); nos, ezekben is segít majd szótárunk.

A köznyelvből már kiveszett, az elmúlt szavakat a nyelvjárások általában sokáig őrzik. Tehát régi költőink, íróink szavainak megértéséhez is hozzásegíthet a tájszótár. Balassit olvasva a „*hamar* lovak" kifejezés is jobban megvilágosodik, ha elolvassuk, szótárunk mit mond a *hamar* szóról, ennek a nyelvjárásokban ma is élő jelentéseiről. (Ezért és még több más okból az iskolai irodalomtanításban s az anyanyelvi nevelésben is igen jól használható ez a mű.)

Személyes tapasztalatokra térve gyakran nekem is segít abban, hogy egy-egy hallgatóm, levélíróm kérdésére pontos választ adhassak. Csak egy példát erre, az utóbbi hetekből. Mi lehet a magyarázata a *Csóka, Csókás* családneveknek? — kérdezte nemrég valaki. Szótárunk segítségével megadhattam a magyarázatot: valószínűleg az egykori névadó ős szemének színe, szeme állása *(csókaszemű)* lehetett a névadás alapja, indítéka.

Persze én sem csak külső „késztetésre" lapozok bele szótárunkba. Gyerekkori nyelvi emlékeimet gyakran szembesítem, hitelesítem, bővítem vele.

Az olimpiai játékok ugrószámait nézve például eszembe jutott, hogy mi is rendeztünk ilyen versenyeket Szentgálon vagy 60 évvel ezelőtt. Ugrottunk nekifutásból meg: *átóhelbül*. Nosza, elővettem a szótárt: megvan-e benne ez a kifejezés? Megtaláltam; ismerik, használják több faluban: *átóhelibe, áltó helyibe* azaz 'álltában'.

Nem szakkritikát írtam, ezért tán megbocsátható, ha Kosztolányi szavaival végzem gondolataimat. „Van-e a szótárnál gazdagabb, élőbb, lelkesebb valami? ... Benne van a múltam, a jelenem és a jövendőm. Benne van az életem."

Elismerés és köszönet illeti a mű megalkotóit, B. Lőrinczy Évát, Hoszszú Ferencet és a munkaközösség többi munkatársát.

The Budapest Műcsarnok / Kunsthalle
requests the pleasure of your company at
the opening of the exhibition

PÉTER KORNISS

photographer

Inventory
Transylvanian Pictures 1967–1998

on the 3rd September 1998,
Thursday at 6 p.m.

Opening speech by

Dr. László Beke
General Director of the Budapest Kunsthalle

The exhibition is open
through the 4th October 1998, except on Mondays
daily from 10 a.m. to 6 p.m.

Műcsarnok / Kunsthalle
Budapest, Hősök tere

A Műcsarnok
tisztelettel meghívja Önt

KORNISS PÉTER

fotóművész

Leltár
Erdélyi képek 1967–1998

című kiállításának megnyitójára

1998. szeptember 3-án,
csütörtökön 18 órára

A kiállítást megnyitja

Dr. Beke László
a Műcsarnok főigazgatója

Megtekinthető
1998. október 4-éig, hétfő kivételével
naponta 10-től 18 óráig

Műcsarnok / Kunsthalle
Budapest, Hősök tere

Támogatók *Sponsors*

Nemzeti Kulturális Alap	National Cultural Fund
Budapest Bank Budapestért	Budapest Bank for Budapest
Soros Alapítvány	Soros Foundation
Nikon Kft.	Nikon Ltd.
Kodak kft.	Kodak Ltd.
Kreatív Média Műhely	Creative Media Workshop

MŰCSARNOK
KUNSTHALLE

MK SAJTÓFIGYELŐ
MAGYAR HIRDETŐ
BUDAPEST, IX., ÜLLŐI ÚT 51
Telefon: 138-068, 337-748, 340-726

Kornis György

SZOCIALISTA MŰVÉSZETÉRT

1979 JUN

festőművész

1021

Kornis György festőművész munkáit Somogyi József mutatta be a Fészek Művészklubban rendezett kamaratárlaton (Jánosi Ferenc felvételei)

és egészségének
sunk különös go
9. Erőteljesebb
alkoholizmus ell
lyeken sűrűbben
hol-szondás ellen
10. Naponta h
kocsivezetők figy
előírások maradéktalan megtartására; az utasok is segítsék a balesetmentes közlekedést.

HÍREK, ESEMÉNYEK

Folyamatosan történik a **Magyar Televízió** dolgozóinak munkavédelmi vizsgáztatása. Májusban a pécsi, szegedi körzeti stúdió és az erősáramú főosztály dolgozói

eljárást kezdeményez, akik nem tesznek eleget a havonkénti baleseti jegyzőkönyv és a negyedéves baleseti statisztikai jelentés megküldésének.

3. **A diákok** nyári foglalkoztatásával kapcsolatos feladataink:
— Tilos 14 éven aluli fiatalt foglalkoztatni;
— Munkakör szerinti munkaalkalmassági orvosi vizsgálat elvégeztetése;
— Foglalkoztatás előtti elméleti és gyakorlati munkavédelmi oktatás;
— Öltözési, tisztálkodási lehetőség biztosítása;
— A diákokért felelős személy kinevezése;
— Tilos túlmunkát végeztetni.

4. Megjelent a Magyar Szabvány-

Korniss Péter

KORNISS PÉTER fotóművész kiállítása Egy eltűnő életforma címmel tegnap nyílt meg Székesfehérvárott a Velinszky László ifjúsági házban. VII.1.

Magyar Hirlap 1977/154/lo

Korniss Péter

KORNISS PÉTER Balázs Béla-díjas fotóművész kiállítása nyílt meg csütörtökön Miskolcon, a Vasas Művelődési Központ galériájában. A tárlaton bemutatott 54 fotó az eltűnőben levő paraszti életformát örökíti meg. Szerepelnek a kiállításon a művész korábbi albumában megjelent képek is.

Magya

Korniss Péter

AZ ELTŰNŐ PARASZTI ÉLET NYOMÁBAN cimmel nyílt meg Korniss Péter fotóművész kiállítása tegnap a szécsényi II. Rákóczi Ferenc Művelődési Központban. Az itt bemutatott 30 fekete-fehér fotón lakodalmi pillanatokat, népszokásokat, a mezei munka mozzanatait örökítette meg a művész.

p 1979/167/8

Korniss Péter

Vörös felhő földjén címmel Korniss Péter fotóiból kiállítás nyílt meg hétfőn Budakeszin, az Erkel Ferenc Művelődési Házban. A tárlat anyagát a fotóművész azonos címet viselő könyvéből válogatták össze.

◆

Magyar Nemzet 1984. 11. 14.

Korniss Péter

A Népszinházban láthatók fotói.

Amde ezzel még korántsem ért véget a felsorolás. A művészeti ágak váll váll melletti kavalkádját *kiállítás* is folytatja. A földszinti folyosó falain ugyanis helyet szorítottak *Korniss Péter* művészfotóinak. A tárlatrendező jó érzékkel válogatta össze azokat a fekete-fehér felvételeket, amelyek szorosan kapcsolódnak — témakörükben és kivitelezésmódjukban egyaránt — egy kísérletező kedvű, sokoldalú művelődési központ arculatához.

Mag[illegible].8

W.[illegible]

Korniss Péter

KORNISS PÉTER fotóművész kiállítása tegnap nyílt meg Miskolcon. A tárlaton több mint félszáz — néprajzi témájú — fekete-fehér, valamint színes fotó látható. 17.

Magyar Hirlap 1977/6/lo

Korniss Péter
Magyar Nemzet 1984.1.27

Magyar Nemzet

Egy galéria születésnapjára

Szerényen ünnepli születésnapját, mint ahogyan a megnyitás is így zajlott le: egyéves lett a *Fotóművészeti Galéria*. Pedig talán hangosabb lehetne az öröm, hiszen nagy adósságot törlesztettek azok, akik végre rangjának megfelelő állandó nyilvánosságot biztosítottak a magyar fotográfiának. Legalább egy részének. Ne firtassuk most e helyt, hogy mikor, kik és mit mulasztottak az évtizedek során, hogy miért egy szolgáltató vállalatnak jutott végül is e feladat. Üdvözöljük inkább azt a vállalkozó szellemet, amelyik nem riadt vissza a kockázattól és azokat, akik nemcsak szóval, de tettel is művészetnek ismerik el a fotográfiát.

A Fotóművészeti Galériának a *Fővárosi Fotó Vállalat* a gazdája, segíti a *Képzőművészeti Kiadó* és természetesen támogatja munkáját a *Magyar Fotóművészek Szövetsége* és a *Művészeti Alap*. Nem könnyű a munkájuk, erős lehet a csábítás a közönség kommersz igényeinek, s csak annak kielégítésére, gazdasági eredményeket biztosan egyszerűbb lenne felmutatni. Azonban az, hogy egyedül vannak a porondon, többre kötelezi őket, mint csupán egy jó ízlésű, sikeres üzleti vállalkozás vezetőit. A galéria kínálata egyfajta folyamatosan változó *állandó kiállítást* is jelent, amely nemcsak gyönyörködtetésre szolgál és nem is csak eladásra spekulál. Tájékoztat is egyben, nevel, változatosságával ismereteket terjeszt, s kínálatával legfeljebb vitatkozni lehet — figyelmen kívül hagyni, lebecsülni semmiképp.

Bizonyára akad, ki jobb szeretne tematikus válogatásokat látni a falakon, szerzők, stílusok, korok, irányzatok szerint, ám e kicsiny és semmiféle korábbi tapasztalatra nem támaszkodható galéria még nem birkózhat meg ilyen teret, gazdag anyagot igénylő, feltételező feladattal. Bár — semmi kétség — eljön majd ennek is az ideje. Hiszen kortárs magyar fotóművészeink mind többen támogatják műveikkel a galéria, s rajta keresztül az egész magyar fotográfia ügyét. (*Korniss Péter*, *Gink* Károly, *Féner* Tamás, *Hemző* Károly, *Katona* István, *Eifert* János, *Czeizing* Lajos, *Török* László és még sorolhatnánk tovább annak az ötvennégy művésznek a nevét, akiknek majd háromszáz alkotása látható s megvásárolható a Váci utcában.

Nem tetszik túlzottnak a kifejezés, a Fotóművészeti Galéria megalapítása — egyéves távlatból szemlélve már biztosan — fordulópontot jelent a magyar fényképezés történetében. A közönség kíváncsi, s a valódi értéket hamar felismeri. Ma még sok helyütt szokatlan dolog fényképet akasztani egyszerű papír- vagy fémkeretben a falra, de előbb-utóbb elfogadott lesz ez is. És ebben nem kis érdeme lesz a ma egyéves galériának.

Születésnapok alkalmából sok sikert szokás kívánni az ünnepeltnek, mi azonban most hadd kérjünk ennél „kevesebbet": *kitartást* a vezetőknek, a szervezőknek, a támogatóknak.

(h. é.)

KÖN

televíziós szerzők. Igaz, a hetvenes évek derekán és közepén sokkal gazdagabb, merészebb, s művészileg is sokkal jobban megmunkált televíziós film- és dokumentumanyag beszélt az akkori jelenről, mint mostanság. Az évtizedváltás, 1980—82, szinte teljes csöndje után azonban szerencsére megjelent ismét a képernyőn a mi jelenünk. Előfordul — igen gyakran —, hogy napjaink „külteiki" gondjaival szívesebben foglalkoznak a tévé szerzői, mint az általánosabb érvényű jelenségekkel. Elszaporodtak a máról szóló tévéfilmekben és tévéjátékokban az érdekes, de társadalmi státusukat és előfordulási számukat tekintve igen esetleges figurák, a csalók és szélhámosok, kapcabetyárok és ingyenélők. Társadalmi réteggondokkal alig egy-két mű foglalkozott, *Berkesi* András és *Hintsch* György filmje, a *Ha az igazságra esküdtél*, *Bertha* Bulcsu és *Zsurzs* Éva közös munkája, a *Fehér rozsda*, vagy *László Bencsik* Sándor és *Mihályfy* Sándor nagy port felkavart, hibátlannak cseppet sem mondható, de kérdésfelvetésében éleshangú, és tiszta szándékú filmje, *A piac*. Ám ez a kevés mű is mű. Kiválóan egészítenék ki ezeket a máról forgatott szociográfiai és szociológiai tévédokumentumok, ha a közelükben tűznék műsorra őket. Mert ilyenek is vannak, nem csak nemzeti értékmentő riportok. A falu változó arcait, a falun élő ember változásait és gondjait bemutató háromrészes *Pogány* például (*B. Révész*

A hadse

Magyarország

Vargy

Történetírásunkban ez idáig jórészt alig vizsgált kérdés átfogó elemzésére vállalkozott a szerző: levéltári forrásokra építve feltérképezte a magyar fegyveres erő és a politikai vezetés kölcsönhatását, kapcsolatrendszerét az 1930-as években.

Az évtized első felében *a honvéd vezérkar külpolitikai ambícióinak* érvényesítésében meghatározó szerepet kapott kiterjedt tevékenységet folytató hírszerző és defenzív osztálya, amely rendszeres összefoglalóival, katonai, politikai és gazdasági helyzetmegítéléseivel, közvetítő szerep vállalásával, élénk katonadiplomáciájával több vonatkozásban megtámogatta, olykor pedig *túl is lépte* a hivatalos külpolitikai törekvéseket. Egyúttal tevékeny részt vállalt a kormányzat revíziós célokat szolgáló nemzetközi szövetségi rendszerének alakításában.

Az olvasó bizonyos fokú kortörténeti ismereteit feltételezve mutatja be Vargyai a hazai katonai vezetés folyamatos áthangolódását a *német orientációra*, amely mind érzékelhetőbben háttérbe szorította az Olaszországhoz fűzött várakozásokat. Még a világ-

KI KERESI A BAJNOK-JELÖLTEKET?

Örültünk és bosszankodtunk. Tapsoltunk az aranyérmek szerzőinek és keseregtünk, ha a nemzeti színek képviselői nem tudtak felkapaszkodni a dobogóra.

Július 19. és augusztus 3. között eszünkbe juthatott az is, hogy két esztendővel ezelőtt volt a moszkvai olimpia. Vajon mi történt azokkal, akik 1980 mozgalmas ötkarikás versenyein szerepeltek? Gondolhattunk két másik dátum közötti napokra. Július 28. és augusztus 12. lesz a kezdete és a vége az 1984-es olimpiai játékoknak. Los Angeles ugyanis ekkor látja vendégül öt földrész sportolóit. Figyelemmel kísérve az idei nyár küzdelemsorozatát, óhatatlanul többen eljátszottunk a gondolattal, kik azok a magyarok, akik a következő olimpián kitűnően szerepelhetnek, a nagy elődök nyomdokaiba léphetnek.

Pillantsunk csak előbb vissza a moszkvai olimpián győztes magyarok névsorára: Baczakó Péter, Kocsis Ferenc, Magyar Zoltán, Növényi Nottny Norbert, Varga Károly, Wladár Sándor és a Foltán László—Vaskúti István kettős nyert aranyérmet, amint erre jól emlékszünk. Ők már valamennyien feljutottak a sportág csúcsára, csak elismerést érdemelnek moszkvai teljesítményükért. Mindazt, amit az olimpia után tettek, már ráadásnak tekinthetjük. Azonban ezzel a megállapítással mindjárt vitatkozni is lehet. Sportéletünk nincs olyan rózsás helyzetben, hogy olyan könnyen nélkülözni tudjon olimpiai bajnokokat. Az a kedvező, ha a legjobbak pályafutása minél hosszabb, ha úgy tudnak gazdálkodni tehetségükkel, hogy több olimpián is indulhatnak, nem is említem most a gyakoribb világbajnokságokat. Kitűnő példák állhatnak a a mai sportolók előtt. Gondoljunk csak Gerevich Aladárra, aki hat olimpián hét aranyérmet gyűjtött össze. Követésre méltó Kárpáti Rudolf teljesítménye is, ő négy olimpián hat aranyérmet szerzett. Csaknem hasonló Kovács Pál győzelemsorozata is: öt olimpián hat aranyérem. A vívás jellege olyan, hogy a hosszú, sikeres pályafutás elég gyakori volt.

Más sportágakban is találunk különösen hosszú pályafutást. Gondoljunk csak Papp Lászlóra és Balczó Andrásra.

Könnyű most legyinteni, hogy a mai világban felgyorsult a tempó, a mai sportbabérok hamarabb hervadnak. Megváltozott a sport, ez igaz. Mégis ajánlatos lenne arra törekedni, mindenki addig maradjon a csúcson vagy a csúcs közelében, amíg csak lehet. Minden egyes igazi bajnokot úgy kell féltenünk, mint a szemünk fényét, mert mostanában nincs annyi nagy egyéniség, mint korábban. Több sportágban jó néhány nagyjából egyforma tudású versenyzőt találunk. Mint ahogy gyakran ugyanolyan öltözékben érkeznek az edzésekre, csaknem ugyanazt a gyakorlatanyagot végzik el. Nincs igényük vagy merszük ahhoz, hogy mások legyenek, mint a többiek. Igazi nagy távlatok nem jelennek meg a láthatáron és nem vállalják azt a különlegesen nehéz utat sem, amelyet talán egyedül kellene végigjárniuk, hogy célhoz érjenek. Mindez azonban a gyötrődés és a szenvedés vállalása nélkül elképzelhetetlen. Emellett kiteszik magukat annak is, hogy merészebb vágyaikkal, különleges erőfeszítéseikkel kiváltják az őket körülvevők ellenszenvét, gondoljunk csak Papp László és Balczó András esetére. Hányszor akadályozták őket nyíltan vagy titokban és nemegyszer mások akarták meghatározni, hol is rejlik a képességük felső határa.

A mai környezet, a közeg, amely a sportot is körülveszi, nem mindig és nem mindenütt kedvez a tehetség igazi kibontakozásának. A kényeztetés éppen olyan káros lehet, mintha valaki nem kap meg minden támogatást, hogy a tehetségét kibontakoztassa. Az igazi reménységek megérdemlik a legjobb mestereket, a legfejlettebb módszereket és azt, hogy távlatok nyíljanak előttük. Előbb azonban fel kell fedezni őket. A sport romantikus korszaka véget ért. Manapság egyre ritkább, hogy egy kamasz az önmaga eszkábálta kalapácsot hajigálja, egy szakember felfedezi és egyszer csak olimpiai bajnok lesz, mint ahogy Csermák Józseffel történt. Talán már az is a múlt, hogy egy gyerek a villamossal fut versenyt, majd világrekorder lesz, mint Rózsavölgyi István.

Ma már nem bízhatjuk a szerencsés véletlenek összjátékára, hogy a tehetséget felfedezik-e vagy elkallódik-e. Már csak azért sem, mert nem szívesen hiszem el, hogy a jelenlegi spportolóknál nincsenek még rátermettebbek, akik valamilyen ok miatt nem kerültek fjúkorukban a szakemberek szeme elé, vagy túlzottan hamar abbahagyták a rendszeres edzést, és így csiszolatlan gyémántok maradtak.

A labdarúgástól az íjászatig minden sportág szinte kiált az új tehetségek után. Ezért üdvözölhetjük a Magyar Rádió, a Népsport, a Képes Sport, a Magyar Labdarúgó Szövetség, az Atlétikai Szövetség tehetségkutató akcióját.

Várjuk a fiatalokat, a bajnokjelölteket, akik a korábbi bajnokok nyomdokaiba lépnek. Az 1980-as és az 1984-es olimpia közti időszak közepét már el is hagytuk. Ha az idei elmúló nyarat, versenysorozatot, olimpiai szemüvegen keresztül vizsgálgatjuk, akkor eléggé sok a tennivaló. Azok közül, akik Moszkvában nyertek, már nincsenek valamennyien „teljes fegyverzetben", Magyar Zoltán, amint tudjuk, visszavonult, Varga Károly többször betegeskedtt, Növényi Norbert sem volt mindig rendben egészségileg, viszont Baczakó Péter, Kocsis Ferenc, Wladár Sándor, a Foltán László—Vaskúti István kettős feltehetően szeretné 1984-ben megvédeni korábbi elsőségét. Bízzunk azonban valamennyiükben. Hogy a moszkvai aranyérmesek, a már visszavonult Magyar Zoltán kivételével, a magyar olimpiai hagyományokhoz hűen szerepelnek.

MOLNÁR KÁROLY

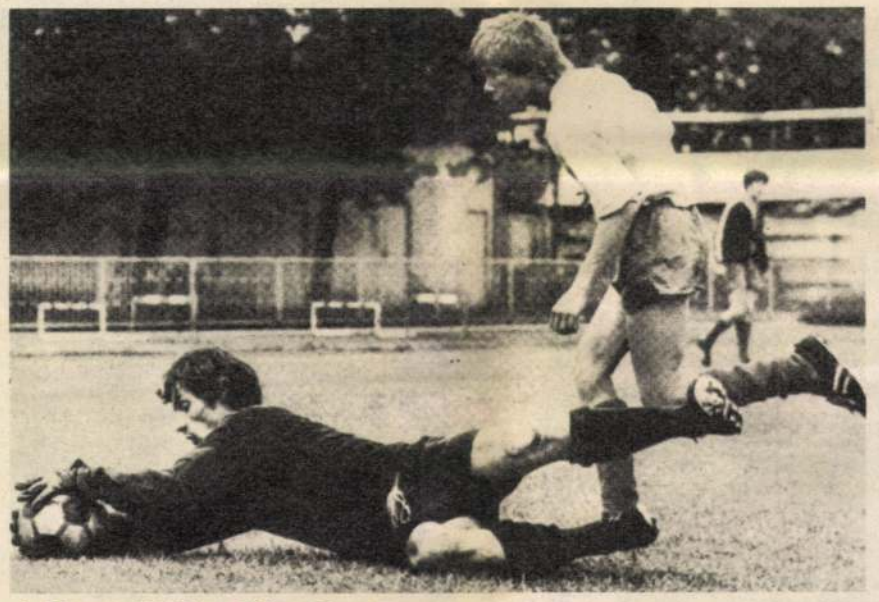

A Magyar Rádió, a Képes Sport és a Magyar Labdarúgó Szövetség labdarúgó-tehetségkutatójára hív ez a fénykép

A Magyar Rádió, a Népsport és a Magyar Atlétikai Szövetség békéscsabai atlétikai tehetségkutató akciójának műsorfüzetéből

Emlék a moszkvai olimpiáról

MAGYAR FOTÓS

Korniss Péter a Corvina gondozásában megjelenő új könyvében az Egyesült Államok és Kanada rezervátumaiban élő indiánokat kereste fel, akik egyébként nem különböznek kevésbé egymástól, mint Európa népei, s csak a miszemünk látja őket egységesen vörös bőrűeknek. Egy kanadai erdőlakó és egy új-mexikói falucska indiánja közt annyira lelhető fel azonosság, mint ahogy egy finn favágó és egy délolasz halász egyaránt „fehér ember".

Mégis – feltétlenül van valami közös Amerika maradék őslakóiban. Alapvetően az, hogy a néprajztudomány értelmében vett népek tagjai még mindig, s nem szociológiai esetek, az egész világon uniformizálódó „magányos tömeg" tagjai. (Bár nyilván ők is elindultak az efelé vezető úton.) Alighanem ez vonzotta hozzájuk Korniss Pétert, s nem valamiféle „indiánromantika". Úgy kereste meg az utolsó vagy utolsó előtti sziúkat és pueblo-indiánokat, ahogy korábbi albumain dolgozva a magyar néphagyományt éltető parasztokat mutatta meg.

SZEKELY ANDRAS

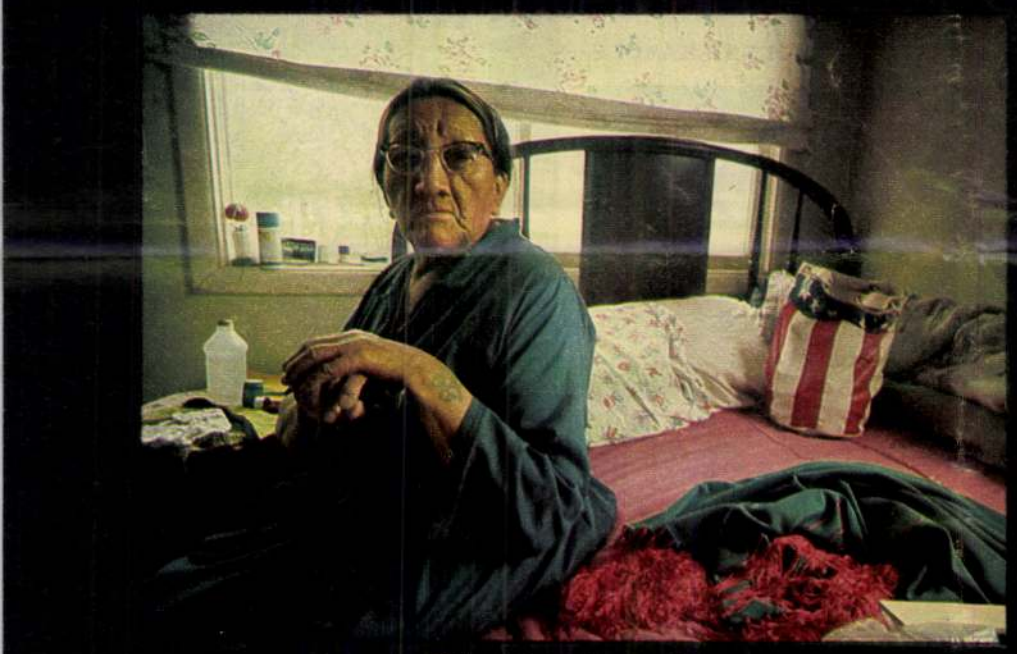

Dél-dakotai sziú rezervátum

Pow-Wow-ünnepség a dél-dakotai Cheyenne River rezervátumban

VÖRÖS FELHŐ FÖLDJÉN

Pine Ridge, sziú rezervátum (Dél-Dakota)

KORNISS PÉTER FELVÉTELEI

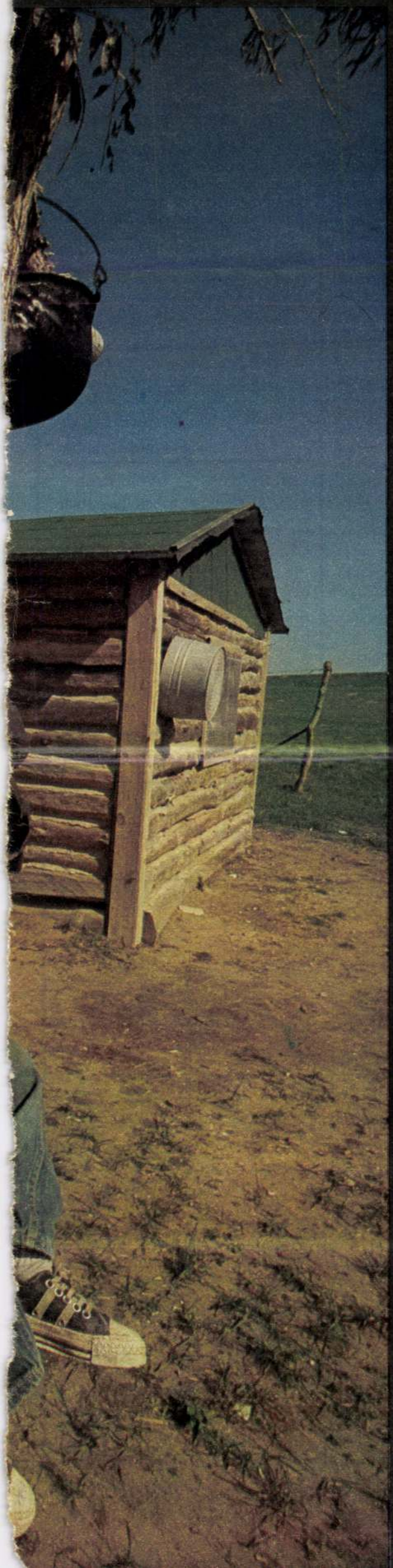

„Sastáncot" járó gyerekek Tesuque óvodájában

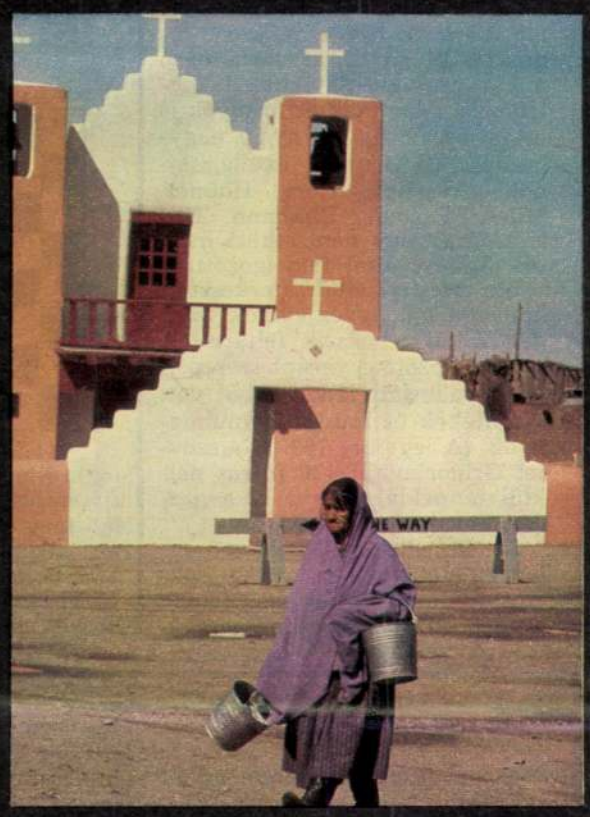

Taos, templom

Taos, pueblo-indián falu Új-Mexikóban

KORNISS PÉTER
ÚJ TÜKÖR 1982. XIX. ÉVF. 36. sz.

SAKK

GYALOG-VÉGJÁTÉKOK ENCIKLOPÉDIÁJA

A jugoszláv Sakkfejlesztési Központ ismét új lépést tett a sakkjátszma minden részének tudományos feldolgozása terén. Miután öt vaskos kötetben (az I. kötet már második kiadásban is megjelent) közzétette a megnyitások enciklopédiáját és egy kötetben a kombinációkét, most megjelent az ugyancsak öt kötetre tervezett végjátékok enciklopédiájának I. kötete. A 383 oldalas, 1610(!) ábrát tartalmazó mű a gyalogvégjátékokkal foglalkozik. Már ezek az arányok is mutatják, hogy a nyolc nagymester (Botvinnik exvilágbajnok, Averbah, Hort, Hübner, Miles, Parma, Uhlmann, Unzickker és egy nemzetközi mester (Minev) által feldolgozott és nyolc mester által szerkesztett könyv a gyalogvégjátékok minden titkát igyekszik feltárni. A példák között egyaránt szerepelnek gyakorlati játszmákból vett végjátékok és művészi tanulmányok. (A legtöbb, 160 (!) a szovjet Grigorjevtől) 120 forrás nélküli tanpélda egészíti ki a gazdag anyagot.

Annak ellenére, hogy a gyalogvégjátékban az anyag sokszor minimális — mindkét félnek csupán királya és néhány gyalogja van — mégis nagyon sok finomság, rejtett csattanó, váratlan megoldás lehetséges. Kiválóan alkalmas a gyalogvégjáték arra is, hogy a tanuló a változatszerű számítás képességét fejlessze, csiszolja általa. Nagyon

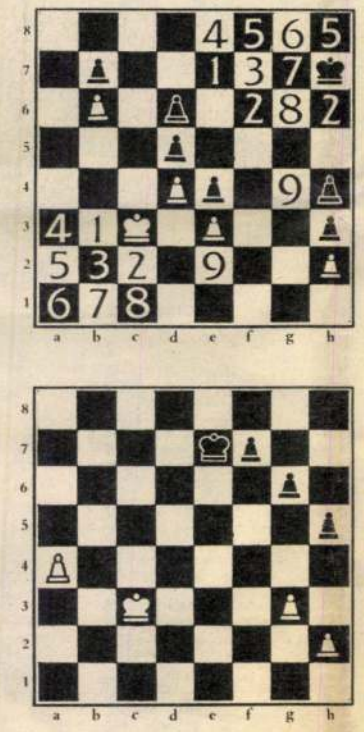

sok területen éppen ezért a gyalogvégjátékban szinte végleges, megdönthetetlen igazságokra jutottak, amelyek ismerete elengedhetetlen minden rendű és rangú versenyző számára. Általánosan ismert az oppozíció tana, a „négyzet" elmélete. Kevésbé ismert a „megfelelő mezők" tana, amellyel az 1930-as években többek között Ébersz Kornél magyar végjátékszerző is foglalkozott. Tőle idézzük az alábbi példát (Vil.: Kc3, gy b6, d4, e3 és h2 (5) Söt.: Kh7, gy b7, d5, d6, e4, h3 és h4 (7) Világos indul és döntetlent ér el. Sötét úgy nyerhetne, ha g4-en vagy c6-on keresztül behatolhatna világos állásába. A védekező királynak mindig a „megfelelő mezőre" kell lépnie a döntetlen, a támadónak pedig a győzelem elérése érdekében. A megfelelő mezőket számokkal jelöltük. Mint látható, a megfelelő mezők főleg akkor lépnek érvénybe, ha a gyalogok nem mozoghatnak.

A megfejtés a fentiek értelmében: 1. Kb2! (Nem 1. Kc2?, Kh6! 2. Kd2, Kg5 3. Ke2, Kg4! 4. Kf2, Kf5 5. Ke2, Ke6 6. Kd2, Kd7 7. Kc3, Kc6 és sötét nyer) 1.—, Kg8 (1.—, Kg7-re a helyes válasz 2. Kb1!!) 2. Ka1!! (Nem 2. Kb3?, Kg7! 4. Kc3, Kg6 5. Kd2, Kf5 és sötét nyer) 2.—, Kf8 3. Ka2!, Ke7 4. Kb3!, Ke8 5. Ka3!, Kd8 6. Ka4!, Kd7 7. Kb4! (7. Kb5?-re a sötét király e6—f5—g4-en át betör f3-ra) 7.—, Ke6 (7.—, Kc6-ra 8. Ka5) 8. Kc3, Kf6 9. Kc2!, Kg6 10. Kc1! és döntetlen.

A megfelelő mezők elmélete még nincs teljesen kidolgozva, egyesek kételkednek érvényében.

E bonyolult téma után második ábránk egy gyakorlati játszmából vett érdekes játszmabefejezést mutat be. A nyerés alapja a „távolabbi szabadgyalog", amely eltereli az ellenfél királyát a többi gyalogtól. A játszmát 1971-ben Denverben, a Fischer—Larsen világbajnokjelölti páros mérkőzésen játszották (Vil. Fischer Kc3, gy a4, g3 és h2 (4) Söt.: Ke7, gy f7, g6 és h5 (4). A nyerés útja: 1. Kd4, Kd6 2. a5, f6 (2.—, Kc6-ra 3. Ke5) 3. a6, Kc6 4. a7, Kb7 5. Kd5, h4! 6. Ke6! (6. gh:? csak döntetlenre vezet) 6.—, f5 7. Kf6 és világos nyer.

FLÓRIÁN TIBOR

MEGFEJTÉS — NYERTESEK

A 34. számban megjelent keresztrejtvény helyes megfejtése: A megtört aszszony — A mások vére — Minden ember halandó — Az öregség — Mandarinok — Kenyérpusztítok — A vendéglány.

50 forintos könyvutalványt nyertek: özv. Németh J.-né 1174, Szabó S. 1136, Kovács J. 1126, Heksch L. 1131, Bozsó K. 1064, Farkas S.-né 1066, Zsák Gy. 1108, Török A. 1114, Fölnagy K. 1026, Ladocsy J.-né 1024 Budapest; dr. Kiss L.-né Balatonalmádi; Brózman J.-né Eger; Szepetneki J. Dunakeszi; Lantos I.-né Szolnok; Erős Z. Acsád; Sárvári M. Üllő; Pármai É. Gyula; Kiss K. Sopron; Nagy E. Mosonmagyaróvár; Óré I.-né Hódmezővásárhely.

A nyereményeket postán küldjük el.

ERKEL FERENC

Rejtvényünk hat fősorában és a számokkal jelölt négyzetek betűinek összeolvasásával Erkel Ferenc hét művének címét kapjuk. Megfejtésül ezek küldendők be levelezőlapon szerkesztőségünk címére, 1982 Budapest 8. Pf. 6. „Rejtvény". Határidő: szeptember 10. Valló Emil

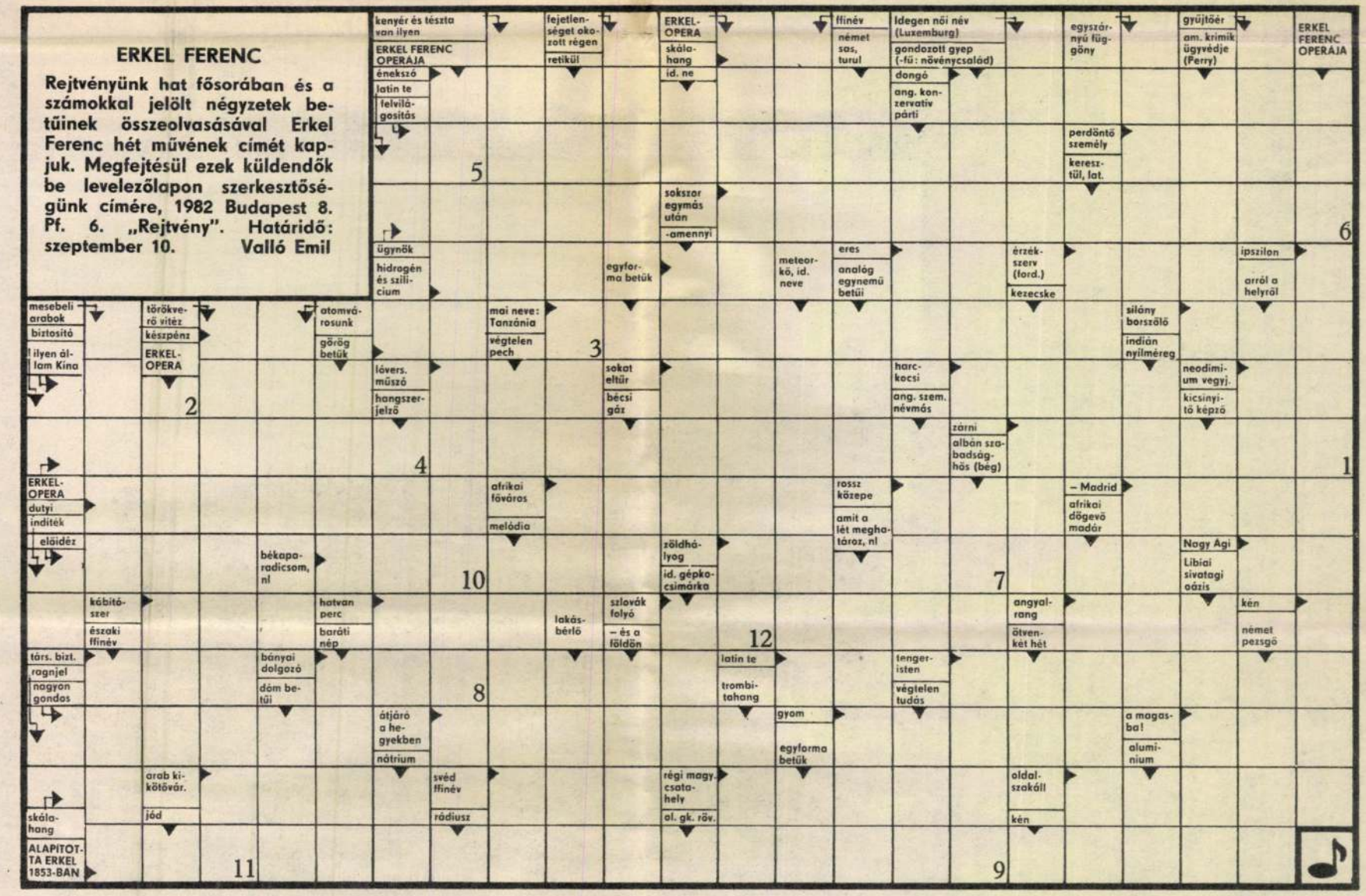

KORNISS PÉTER

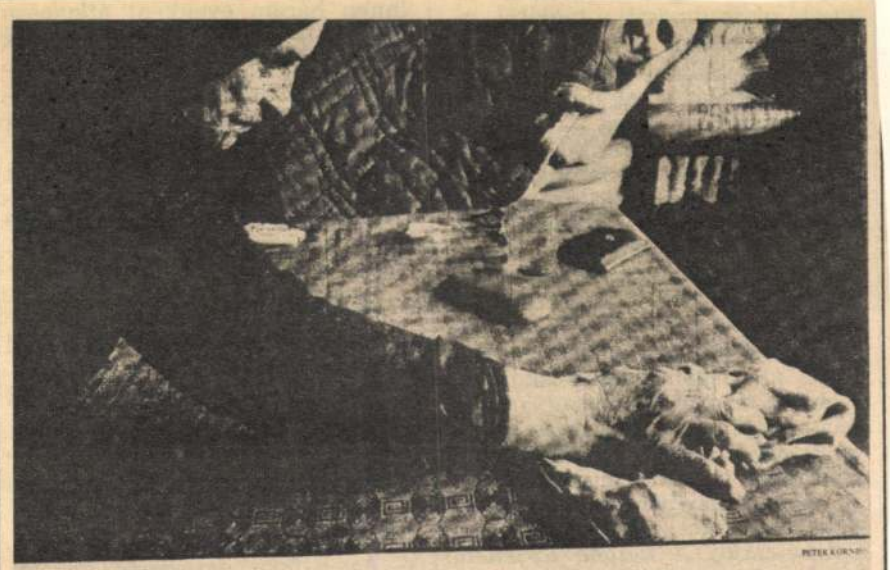

26 – 156

ENTRETIEN

Peter Korniss

A magyar lélek fotográfusa

Patrice Barrat francia újságíró a budapesti fotógalériában ismerkedett meg a Balázs Béla-díjas fotóművész, Korniss Péter alkotásaival. Aztán a kezébe került a magyar művész *Elindultam a világ útján* és *Múlt idő* című albuma, melyet a Corvina Kiadó jelentetett meg 1975-ben, illetve 1980-ban francia nyelven.

Azok, akik figyelemmel kísérték Korniss munkásságát, jól tudják, hogy a fotóművészt az utóbbi évtizedekben egyebek mellett az a szenvedélyes ligyekezet vezérelte, hogy „az utolsó pillanatban" rögzítse a hihetetlenül gyorsan változó falusi élet még megragadható hagyományait, a szokásokat, a tradicionális kapcsolatok, a közösségi élet még rögzíthető, de rövidesen talán nyomtalanul elenyésző formáit, jegyeit.

A francia újságíró számára Korniss szociográfikus művészete a reveláció erejével hatott. A fotók után az alkotóval is meg akart ismerkedni. Így született meg az a magnós interjú, melyet aztán a legtekintélyesebb és legnagyobb példányszámú francia napilap, a *Le Monde* közölt hasábjain, csaknem kétoldalas terjedelemben. A cikk címe: *Korniss Péter, a magyar lélek fotográfusa*. Az alcím arra hívja fel az olvasó figyelmét, hogy a művész fotói a magyar kultúra legmélyének, a földnek, a közösségnek és az emberi kapcsolatok melegének megörökítésére törekszenek.

Habán játszhattam. Ennek azonban ára volt. Semmihez sem értettem — és ma sem értek — a doboláson kívül.

— *Érdekes kettősség: egyfelől a klasszikus iskolázás, a „mindenevő" zeneélvezet, másfelől az egyetlen hangszerre koncentrálás.*

— Sosem éreztem az egyoldalúság veszélyét. Igaz, mestereim és partnereim nem is hagyták volna, hogy érdeklődésem beszűküljön. A Royal Pálmakertben Tabányi Mihály együttesében csiszoltam tudásomat, aztán Holéczyhez, majd a Filu együtteshez kerültem. Büszke voltam erre. S még inkább a Martiny-együttesben 1951—61 között eltöltött évtizedre. A Gellértben játszottunk fantasztikus

is van, s ezzel elégedett vagyok. Kollégáim számára sem kínálkozik kevesebb alkalom. A hazai „piac" tágas is, rugalmas is. Magunkra vessünk, ha nem mindig figyelünk föl jelzéseire, s nem ott keressük a továbblépés lehetőségeit, ahol azok a legkedvezőbbek. A Pilvaxban például kár volt dzsesszkávéházat nyitni, mert ahol nem játszhatunk hangosan, ott inkább ne is játsszunk. A suttogó zene megöli a hangulatot. Félre ne értsen: nem a hangerőn akarom én a dzsessz értékét mérni. Egészen más az, amiért e zenéért élek-halok. Örülök, hogy mostanában a dzsessz mind jobban visszatér megbízható, valós mércéihez. Vissza a letisztult zenéhez

Korniss Péter erdélyi képei

(MTI) Korniss Péter Kossuth-díjas fotóművész Erdélyi képek 1967–1998 című kiállítása ma nyílik meg az Ericsson Képzőművészeti Galériában. A kolozsvári születésű, 1949-től Magyarországon élő művész elmondta: a tárlat anyaga 31 esztendő terméséből nyújt válogatást. „Azokat a magyar és román falvakat jártam be, ahol a nyolcvanas évek végéig sok minden megőrződött a régi paraszti kultúrából, s a hagyományokkal együtt a közösség összetartó ereje." A kiállítás október 4-éig látogatható a III. kerületi Laborc utca 1. szám alatt működő galériában.

MAGYAR HÍRLAP, 2000. SZEPT. 5. 8.o.

VADAS JÓZSEF:

KORNISS Péter (KORNISS PÉTER fotós)

Képzőművésze

A vendégmunkás hazajár vendégségbe

Amikor a pályámat kezdtem, húsz évvel ezelőtt, az absztrakt volt a közellenség. Minden művészt és művészetet absztraktnak mondtak, ami újdonságával, gondolati tartalmával vagy az alkotó személye folytán nem kívánatosnak minősült. (Azak szemében, akik a minősítésre hivatottak voltak.) Később többször változott a megítélés, mert a kritika nem nyugodott bele ebbe az elvtelen és igaztalan jellemzésbe. Az állóháború eredményeképpen megjelentek az állami absztraktok. Nekik már szabad volt pusztán mintákat festeni, nem váltak ettől a rendszer ellenségévé. Amikor pedig feltámadt a hiperrealizmus, majd a szociofotográfia, egyszerre kiderült: áldásos dolog az absztrakció. Mértani idomokat sokféleképpen — akár önkényesen is — lehet értelmezni, az objektívan vagy objektívval megörökített tényeket azonban nem lehet az asztalról lesöpörni. Míg a hetvenes évtized elején absztrakt kiállítások kerültek tilalmi listára, a nyolcvanas években a Fényes Adolf terem egyik fotókiállítása jutott a bezáratás szomorú sorsára. Szerencsére hiába.

A fotoszociográfia változatlan hitelét és erejét példázza most *Korniss Péter A vendégmunkás* című tárlata a *Műcsarnok*ban.

Hőse, akit az ingázók közül nem a fotográfus, hanem a fényképezőgép választott ki. Skarbit András ötven év körüli szikár férfi, ismerős figura. A Fővárosi Gázművek munkásaként hibás vezetékek után ás a fölszedett utak alatt, úgyhogy mindennap találkozunk vele vagy valamelyik hasonló életet élő társával. Szépek a vonásai; ha felöltözik, semmi nem árulja el, hogy naphosszat a földet túrja. Nem a foglalkozása sajátos, hanem a helyzete abszúrd. Vendégmunkás a saját hazájában. Neki csak hét- vagy hóvégeken adatik meg, hogy a családjához hazatérjen. Hiába van otthona, amelyet a fényképekről úgyszintén megismerhetünk, ritkán van része a békéjében.

Nemcsak ismerősünk ez az ember, hanem, akármilyen messziről jött is, velünk egyívású. Lesznek, akik szemére hányják a fotósnak, hogy nem éppen jellemző figurát választott, mert az ingázók között sok az italos, az erőszakos, a primitív alak. A mi hősünk pedig tiszta ember. Munka után hazamegy a munkásszállásra, megfürdik, majd vacsorát készít magának, békésen leül a tévé elé. Nem kocsmázik, legfeljebb egy fröccsöt iszik meg a haverjaival; nem koslat a Rákóczi téren férfiként legfeljebb a kacér próbababa után fordul.

Akikre kíváncsiak vagyunk, azok — egyben-másban — különböznek is tőlünk. Nagy sikerek részesei vagy szörnyű tragédiák szenvedő alanyai. Az ilyenek, tudom, ritkák, de a hétköznapok is sok meglepetést tartogatnak. Korniss Péternek van szeme ahhoz, hogy észrevegye ezeket az apró drámákat. A munkásszálláson olyan, lakattal lezárt rekeszekben tartják az élelmet, amilyenek a pályaudvari csomagmegőrzők. A fotós kinyitja az ajtajukat és a mögülük feltáruló csendéletekben — az üvegek, a kenyér, a hagyma, a lábos éppen esetlegességében tipikus kompozícióiban — emberi sorsokat villant elénk. Az a kép sem akármi, amelynek szintén a konyha a színhelye. Az egymás mellett sorakozó tűzhelyeken férfiak főzik a vacsorájukat. Megannyi magára utalt és magába záródó lélek. Hiába falanszter ez, amelyben a monotóniát nem valamely felső hatalom kényszeríti rá az emberekre, hanem az életforma az, amely az egyéni megnyilvánulásokat törvényszerűen szabványosítja azzal, hogy a társadalmat magányra szorítja.

Aki végigböngészi a háromtenyi képet, az tudja: Korniss Péter vendégmunkása — az élet — nem minősíthető egyetlen jelzővel. Néhánnyal sem. Ő és hozzá hasonló sorsú emberek épen úgy tudnak örülni, mint amenyi unalom, fáradtság, szenvedés, szomorúság és piszok is férkőzik az életükbe; vágynak a szépre még akkor is, ha az otthon, amit maguk körül tudnak — műtészi szemmel — nem éppen eszményi. Ez így helyes. Nem szabad sablonokban látnunk a világot, nem szabad sablonokban gondolkodnunk. Márpedig el kell gondolkodni: arra késztet ez a legújabbkori magyar fotoszociográfia, amelynek kibontakozása mögött nem egyszerűen a nyilvánosság növekvő tere, hanem az élet egyre mélyülő válságának sok-sok szívszorító eseménye húzódik meg. Korniss mellett (akinek érdeklődése, eddig legalábbis, inkább etnográfiai volt) egy fiatal nemzedék rajzott ki ezzel az egészséges indulattal: Stalter Györggyel, Timár Péterrel, Urbán Tamással az élen. Merem remélni, hogy a szellem élet velük már felnőtt módon viselkedik. Nem őket minősíti szocializmus- és társadalomellenesnek, hanem inkább azokat a jelenségeket, amelyekről az ő fényképeik tudósítanak bennünket. Ahhoz, hogy a fájdalmat enyhíteni tudjuk, szembe kell nézni a betegséggel. Akár a fényképen is.

ÉS

a magát a háztetőn álló ember figyelő tekin-
ota ujját, mintha áramforrást érintett volna
lva konyakot töltött magának és felhajtotta.
ehérke mosolygott a falról öt torz törpe karé-
iányzó társuk, Tudor és Hapci, a takarítások
k végüket. Helyüket csupán a tartószeggel
lott vakolatdarabkák jelezték. Kilián végig-
alat, mert úgy tűnt neki, drótszőrű vonalak
krofont rejteni kiváló kerámiacsoport felé...
arcolt nyomoknak bizonyultak: Tudor és Hapci
k nyomai... Lecsapta a konyakospoharat, és
onyhába.
llákat törülgetett, frissen fodrászolt haja csil-
egy furcsa alakú, behorpadt acélsisak. — Sze-
ink, de meg is látszik rajtunk — fogadta férjét.
el mondod? — hökkent meg Kilián, és elfelej-
e hegyére készített kérdését.

elveszejthessen" — suhant át Kilián agyán. — Beszervez-
tek?! — hördült fel.

— Tessék? — képedt el az asszony.

— Fény, kultúra, bőség, mi?!

— De, Kilián édesem...

— Te nyomorult! Te beépített! Te besúgó!

A tea nagy része a falra loccsant. Ilonka felsikoltott. Kilián inkább csak felé kapott, mint ütött, de amint a szája közelébe került az asszony védekezésre emelt keze — beleharapott. Érezte, hogy enged a hús, s a vér sós ízét is megízlelte. Aztán, mint a birokra kelők, az ágyról a szőnyegre hemperedtek. Ilonka védekezett, de mozdulatai akaratlanul kapaszkodásba torzultak. Leheletük egyre forróbban verődött vissza egymás arcából... Fölöttük, a szék támlájáról élettelenül csüngött a házikabát, mint egy száradni kiterített, emberszabású bőrtrófea.

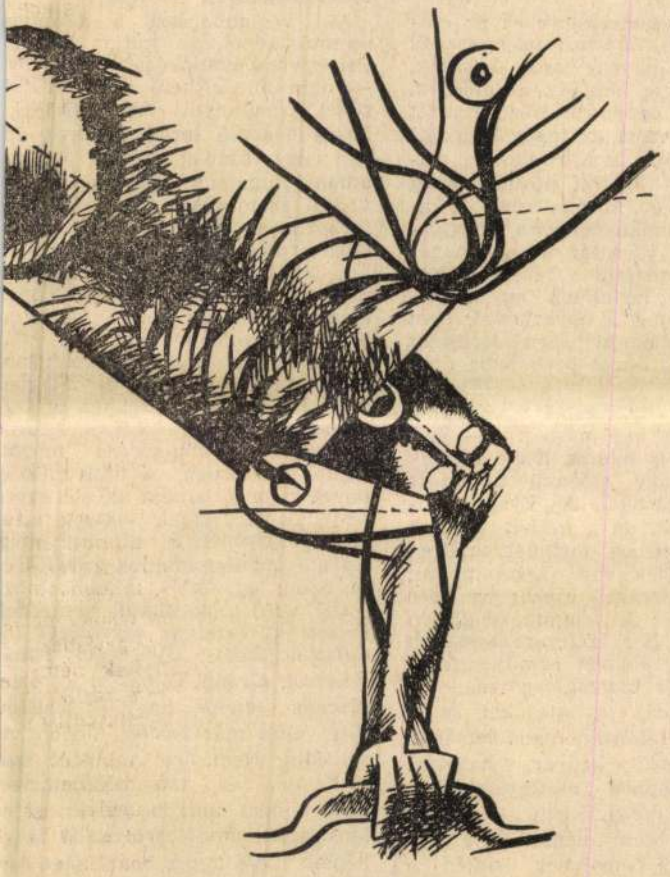

Kazinczy Gábor: Vázlat

VÁRI ATTILA:

Anyám

Röpül létemen át az árnya
és nem hasonlít
sem madárra,
sem angyalra.
Felhő lehetne —
de akkor árnya ború lenne...
És nem is lepkeszárnyú-illat,
mellyel a nyíló hárs adózik,
és még csak nem is emlék illan
amelyből múltam rám hahózik...
De mégis: siklik, suhan, szárnyal,
röpül az őszi ökörnyállal,
röpül a réten át az árnnyal —
(nincs összekötve árny és Ő)
anyag ős-ködöknek mása,
testvére újhold — harmatcseppben,
testvére: esti harangzúgás...

Fokoznám még, de nincs hasonlat,
emléke mégis ki-be koslat
lélegzetemmel, (röpül árnya)
fohászból sóhaj lett hazája.

A FOTOGRÁFIAI EMLÉKEZET címmel esszégyűjtemény jelent meg a World Press Photo alapítvány harminc éves fennállásának alkalmából. A kötetet először 1987-ben Amszterdamban holland nyelven adták ki, majd 1988-ban angolul jelent meg Londonban, a Quillers Kiadó gondozásában. A tizenkét tanulmány szerzői között olyan ismert nevekkel találkozunk, mint Joop Swart, a World Press Photo elnöke, Wilbur Garret, a National Geographic Magazine szerkesztője, Don McCullin, angol fotóriporter, Fritz Gruber, a kölni Photokina volt igazgatója, Christian Caujolle, a párizsi Libération képszerkesztője, John G. Morris, a New York Times képszerkesztőségének vezetője.
A szerkesztők felkérésére Korniss Péter is szerepel egy tanulmánnyal.

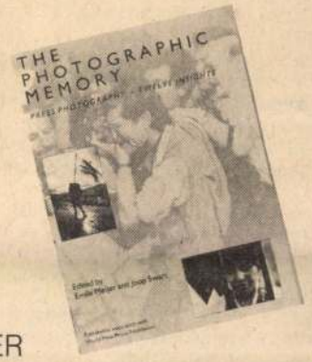

KORNISS PÉTER

Az eltűnő kultúrák megőrzéséről

Nehéz helyzetben vagyok. Nem tehetek úgy, mintha mindaz, amiről írnom kell, csupán elméleti kérdés lenne számomra. Hivatásom: fotóriporter. A téma pedig magam választotta feladatom volt majdnem két évtizedig.
Egyszerű lenne azt mondani, húsz évvel ezelőtt elhatároztam: ezt meg ezt, így meg így fogom csinálni. Ez azonban nem lenne igaz. A puszta elhatározás önmagában nem old meg semmit. A komoly, hosszú távú munka mindig egy *folyamat* története. Út, amelyen a fényképész a szándékok és felismerések újabb s újabb szakaszait járja végig. És közben szüntelenül át kell gondolnia mások munkásságának neki szóló tanulságait.
Nekem is be kellett járnom egy utat. Azt hiszem, a leghelyesebb, ha most írásban ezt idézem fel.

* * *

Számomra minden akkor kezdődött, amikor visszatévedtem a múltba. Húsz évvel ezelőtt szülőföldemen, Erdélyben, fényképeket készítettem egy eldugott faluban, ahol még szinte érintetlen volt a hagyományos magyar paraszti világ. Óriási élmény volt. S még nagyobb a megdöbbenésem, amikor otthon, Budapesten azt hitték: a képek egy néptánc együttes jelmezes tagjait ábrázolják. El sem tudták képzelni, hogy ez a kultúra valahol még elevenen föllelhető.
Hadd magyarázzam meg tudatlanságukat. Erdélyt, ahol kétmillió magyar él, csak az első világháború után csatolták Magyarországtól Romániához. Némelyütt — a földrajzi s nemzetiségi elszigeteltség meg a mezőgazdaság állapota miatt — sok minden még a hatvanas években is fennmaradt a régi falusi életből. Erről azonban akkoriban Magyarországon alig tudtunk: nemigen utazhattunk, a tömegkommunikációnk pedig jobbára hallgatott a szomszédos országokban élő magyarokról. Magyarországon a dinamikusan fejlődő mezőgazdaság alaposan átgyúrta a falut: alig néhány mesterséget, népszokást s valamelyest a táncot s zenét őrizték még az emberek. A magyarországi paraszti világ a múltba süllyedt.
Nincs az a fotóriporter, akit ne hozott volna lázba az erdélyi élmény. Úgy éreztem, reám talált a feladat, nem térhetek ki előle.
A „fényképez" szónak szerencsés szinonímája a magyarban: „megörökít". Pontosan fejezi ki a lényegét: megőrzi, ami elmúlik, eltűnik. Az idő és a fényképezés elválaszthatatlan kapcsolatban vannak egymással. Az exponálás egy pillanatot búcsúztat. A képen már az *van*, ami *volt*. A fénykép őrzi meg lenyomatát.
Micsoda jelentősége van annak, ha valamiről már *ma* tudjuk, hogy a *tegnapot* idézi! Amikor a lencse az eltűnőnek, az eltűnő utolsó óráinak a tanúja!
Ezt tudatosították bennem az erdélyi falvak.
A feladat egyszerűnek látszott: le kell fényképeznem azt, ami ebből a kultúrából még fellelhető.
Mindig csodáltam azokat a fényképészeket, akiket tisztességük és szenvedélyük a társadalomnak fontos ügyek szolgálatába állított. Példájuk elgondolkoztatott — tanulságokért fordultam feléjük. Egy fontos szempontot azonban világosan látnom kellett: a dokumentarista fényképészek legtöbbször azt vették célba gépükkel, amit felszámolni akartak, aminek az eltűnését akarták siettetni. Én viszont azt fényképeztem, aminek az eltűnésében, pusztulásában veszteséget *is* láttam: kulturális örökségünk egy fontos részét.
Volt a fényképezés történetének egy kimagasló alakja, akit ha korábban ismertem volna, eleve több tanulság birtokában vágok neki az útnak. De nem ismerhettem: hagyatéka könyvtárakba temetve, gyűjtemények mélyén hevert. Csak a hetvenes évek elején jelentek meg újra képei. Pedig nem ismerek fényképészt, aki annyi időt, energiát, áldozatkészséget szentelt volna egyetlen feladatnak, mint Edward S. Curtis. Harminc éven át fényképezte az észak-amerikai indiánok pusztuló világát, több mint negyvenezer képet hagyott ránk.
Elgondolkodtató, amit kiindulópontként fogalmazott meg: „Bár elsősorban fényképész vagyok, nem fotográfikusan látok és gondolkodom; ennél fogva az indián élet történetét nem mikroszkopikus részletekben mondom el, hanem inkább átfogó és világosan érthető képben mutatom be."
Nyilvánvaló: Curtis grandiózus tervet, célt tűzött ki maga elé, amelyben a képi világ tárgyilagosságát alárendelte a témáról alkotott legszemélyesebb elképzeléseinek.
A „mikroszkopikus részletek" problémájába magam is hamar belebotlottam. Lefényképeztem a temetőben egy gyászoló asszonyt, aki fájdalmában egész testével rátapadt férje sírkövére. Néprajzos barátaim kifogásolták, hogy a kő ősi faragása alig látszik. Mások szerint viszont a gyász, a fájdalom ilyen őszinte kitörése fontosabb az ősi motívumnál. Mondanom sem kell, én is így gondoltam. A süllyedő kultúrát, a süllyedő valóságot nem a részletek aprólékos másolásával kell ábrázolnunk, hacsak nem a néprajz kisegítő eszközeként használjuk a fényképezőgépet. A megörökítés nem leltárkészítés. Elsősorban a fontos jelenségek, a jellemző megnyilvánulások s a mélyebb összefüggések megragadása a dolgunk. Csakhogy ki mit tart fontosnak, mit jellemzőnek, s hol keres mélységet — szemlélete válogatja. Tudjuk: mindenki önmagán szűri át a világot, úgy lát, ahogy gondolkozik, ahogy érez.
Curtis sem volt kivétel. Sőt. Nagyon is könnyen megismerhetjük alkatát, gondolkodásmódját — a képeiből. Csak az értéket kereste abban az eltűnő világban. Csak azt, amit az indián életformában és hagyomá-

pintatos forszírozásával — a szűkebb szövetségi s a tágabb hazai, sőt közvetve az egyetemes fotókultúrába. Mindenképpen törekednünk kell rá: ne váljék belterjessé a fotóelméleten való munkálkodás. Vagyis az ösztönző invesztíció tudatosításán kívül a praktikumban is kifejezendő, hogy a fotóelmélet művelésének, a fotológia megalapozásának nem szabad a Magyar Fotóművészek Szövetségére korlátozódnia. Már ezért is indokoltnak tetszik teljes fotóéletünk, fotókultúránk mértékadó személyiségeinek megkérdezése közös dolgainkról. Elsősorban fotóelméletünk korszerű művelésének hogyanjáról, jövőjének prognosztizálásáról.

A polémiára számító fenti pontokból nyilván nem csupán egy-két indokolt teendő maradt ki. Viszont a témánkkal, dolgunkkal kapcsolatos elméleti és gyakorlati korrekciók is csak menet közben vál(hat)nak majd ténylegesen aktuálissá. Lévén: a puding próbája...

Szabad legyen végül a kedves olvasó figyelmébe ajánlott — immár a nyilvánosság előtt teljességében dokumentált, érdeklődésre is számító — bibliográfia közlése előtt bevezető mondatomhoz kapcsolódnom. Következésképpen ugyancsak latin mondással élek: dixi et salvi animam meam. Szóval: megmondtam, s ezzel kötelességemnek tettem eleget, megnyugodhat lelkiismeretem. Ösztönző invesztíciók esetében ez azonban korántsem ilyen egyszerű. A lelkiismeret megnyugtatásához (ha ez az állapot eleven emberben egyáltalán elérhető) mindenekelőtt alkalmas szerzők, születő, gyarapodó és színvonalas ösztöndíjas tanulmányok kellenek. A fotókultúrát építendő kellenek, kellenének, végül is azért, hogy a fotológia eredményei valamennyi érintett — manapság oly gyakran emlegetett — szürke állományába kerüljenek, s a szellem-szürkék szervesen működő részévé váljanak.

ÖSZTÖNDÍJAS TANULMÁNYOK BIBLIOGRÁFIÁJA

Aknai Tamás: A Bauhaus képzőművészeti törekvései a fotográfia, ill. a fotómontázs területén, különös tekintettel Moholy-Nagy László munkásságára. (1975) 71 oldal.
A videóművészet képző- és fotóművészeti vonatkozásai. (1976) 45 oldal.
Kisebbségtől a többségig. A fotóművészet határterületei kérdéseihez. (é. n.) 21 oldal.

Albertini Béla: A fotóművészet mai állása a „25 év" c. nemzetközi fotóművészeti kiállítás alapján. A fotóművészet társadalomlátása. (é. n.) 33 oldal

Bakács Tibor: A fotó hamisításának elmélete és gyakorlata. (1987) 58 oldal+22 kép.

Bán András: A kortárs építészet és a fotó. Egy példa és tanulságok. (é. n.) 14 oldal.
Az építészeti fényképezés néhány elvi vonatkozásáról. (é. n.) 34 oldal. Más címmel megjelent: Fotóművészet 1975/4.
Néhány a közelmúltban megjelent művészettörténeti könyvről. (1974) 28 oldal.

Beke László: Periodizációs javaslat a magyar fotótörténethez (é. n.) 18+2 oldal.
Szempontok egy magyar fotótörténet előmunkálataihoz. (é. n.) 17 oldal.

Csökmei Márta: Néprajzos szemmel a Néprajzi Múzeum Fotótáráról.(1984) 37 oldal.

Erdődyné Csorba Csilla: Beszámoló a budapesti és vidéki múzeumok fotótáraiban végzett felmérő-gyűjtőmunkámról. (1978) 19 oldal.
Női fotósok a századelőn. (1978) 36 oldal.
A Székely Aladár-hagyaték története. (1988) 29 oldal.

Dobrik István: Fotó és grafika/grafika és fotó. (1979) oldal.

Fekete Judit: Aktuális konfliktusok a fotóművészetben. (é. n.) 28 oldal.

Féjja Sándor: „A fotográfia mai helyzete" helyett: egy fotókiállítás arculat-komplexusáról I. (é. n.) 31 oldal.
„A fotográfia mai helyzete" helyett: egy fotókiállítás arculat-komplexusáról II. (é. n.) 40 oldal.

Gopcsa Katalin: Richard Avedon. A divatos fotós. (é. n.) 9 oldal.
Yousuf Karsh. Vállalkozása. (é. n.) 13 oldal.
A XX. századi fotóportré problémái. A fotóportré sajátosságai. (1971) 10 oldal. Megjelent: Fotóművészet 1972/3.
A XX. századi portré problémái — vázlat. (1971). 3. oldal. Megjelent: Fotóművészet 1972/3.
Fotóalbumok: A XX. század családregényei. Jegyzetek a vizuális képi kultúráról. (1977) 20 oldal.

Halasy Márta: A „primitív népek" viszonya a fényképezéshez. (1982) 17 oldal.
Dokumentáció és transzcendencia a fotográfiában. (1985) 12+3 oldal.

Horányi Özséb: Félévi jelentés Montázstervezettel kapcsolatban. (1974) 17 oldal. Megjelent: Fotóművészet 1974/2.
Montázs. (1973)
Vázlatok egy vizuális szövegelmélethez. (1975) 17 oldal. Megjelent: Fotóművészet 1975/3.

Kálmán György: Gondolatok a fotóesztétika felépítéséről. (1978) 19 oldal.

Keller Katalin: A fotóoktatás kezdeti törekvései I. (1974) 59 oldal.
A fotóoktatás kezdeti törekvései II. (1974) 30 oldal.
A fotóoktatás kezdeti törekvései III. (1976) 45 oldal.
Fejezetek a fotóoktatás történetéből. (1980) 61 oldal.

Kincses Károly: Kísérlet a fotós művelődéstörténet fogalmának körüljárására. (1983) 35 oldal.
Módszertár. Adalék a fotótörténeti gyűjtés szakmódszertanának kialakítása... (1984) 118 oldal.
Fotótörténeti értékek fotós köztudatba illesztése. (1985) 40 oldal.

Koltai Ágnes: A termékeny pillanat a fotóművészetben és a fotó időtállóságának problémája. (1980) 12 oldal.

Kovács Tamás Vilmos: A fényképezés alkalmazása és felhasználása a képzőművészeti gyakorlatban — vázlat. (1977) 9 oldal.

Kunkovács László: Vándorfényképészet — vázlat. (1974) 3 oldal.
Vándorfényképészek. A fotó a paraszti életben. (1975) 7 oldal.
Vádorfényképészek. (1976) 13 oldal.

Dr. Kunt Ernő: A fénykép a magyar parasztság használatában I—II. (1980) 65 oldal. Megjelent: Fotóművészet 1981/4.

Miltényi Tibor: Az egyenértékű fénykép új elmélete (1986) 93 oldal.
Festészet és fotó kapcsolatrendszerének néhány eleme (1988) 16 oldal+25 képes oldal.

Nyerges Edit Éva: A fotografikus életkép fogalma és problémái. (é. n.) 7 oldal.

Odorics Ferenc: A narráció vizuális megjelenése. (1983) 54 oldal.
Egy fotó metaforikus megértése mint nyelvjáték. (1984) 23 oldal.

Peternák Miklós: A fénykép és a történelem I. (1981) 15 oldal.
A fénykép és a történelem II. (1982) 12 oldal.

Péntek Zoltán: Az első világháború a sajtófotó tükrében. (1982) 17 oldal.

Pilaszanovich Irén: Gondolatok és problémák a magyar fotóalbumokról az utolsó öt év termékeinek tükrében. (1977) 31 oldal.
Gondolatok a kritikáról és fotókritikáról; a fotókritika helyzete 1930—1960 között. (1977) 41 oldal.
A magyar fotókritika helyzete 1930—1960 között. (1976) 33 oldal.

Rónai Péter: Daguerre-től a fotórealizmusig. A fényképezés helye, alkalmazása a képzőművészetben. (1976) 70 oldal.
Képzőművészeti gondolkodás a fotóban. (é. n.) 20 oldal.

Salamon Iván: Gondolatok a fényképezés mai helyzetéről. (1971) 30 oldal.

Szávay István: A fotográfiai képről I. (1971) 43 oldal.
A fotográfiai képről II. (1971) 58 oldal.

Szilágyi Gábor: A fotó művészetté válása Magyarországon. A XX. századi magyar fotográfia története (1840—1914). (é. n.) 4 oldal.

Szirányi István: „Fotó-olvasás". (1976) 47 oldal+62 kép.

Tagai Imre: A fotóművészet a lukácsi esztétika tükrében. (1979) 47 oldal.
A fotó szabadságharca. (1980) 44 oldal.
A színes fotó néhány sajátossága. (1981) 33 oldal.
A fotó színes világa. (1982) 29 oldal.
Fotóhasználat a 70-es évek magyar képzőművészetében. (1983) 32 oldal.
Gondolatok a fénykép ontológiájához. (1985) 32 oldal.

Tari János: A néprajzi fényképezés történetéből a Néprajzi Múzeum fényképgyűjteményének irattári és fényképanyaga alapján. (1984) 30 oldal.

Tóth Ferenc: A fénykép mint képzőművészeti médium. (1984) 38 oldal.

Tölgyesi János: Egy „fényképész" portréja. TV-film Reismann János fotóművészről. (é. n.) 13 oldal.
A színes fotó helyzete a nyugati lapokban. (é. n.) 14 oldal.
Vizuális jeleken alapuló rendszerek néhány tanulsága. (é. n.) 52 oldal.
Televízióról — a fotóművészet szemszögéből tekintve. (é. n.) 21 oldal.
A színes fotó helyzete a nyugati lapokban. (1971) 14 oldal.
A televízió és a fotóművészet. (1972) 41 oldal.

Tőry Klára: Festői és fényképi kifejezés a fotóművészetben I. rész. (é. n.) 33 oldal.
Festői és fényképi kifejezés a fotóművészetben II. rész. (é. n.) 49 oldal.
Festői és fényképi kifejezés a fotóművészetben III. rész. (é. n.) 55 oldal.
Magyar fotóművészet a két világháború között. (é. n.) 81 oldal.
Fotóesztétikai bibliográfia a kezdetektől 1945-ig. (é. n.) 26 oldal.

Ujlaki Gabriella: A fotóhasználat a magyar képzőművészetben a hetvenes években (fotó, hiperrealizmus, új tárgyiasság) I. rész. (1983) 30 oldal.
Conceptual art, idea (ötlet), művészet avagy a „csőd esztétikája". (é. n.) 16 oldal.

Zalán Vince: A dokumentalitás illúziói. A dokumentumfotó néhány problémája esztétikai szempontból. Vázlat. (1974) 13 oldal.
A riportfotóról. (1974) 13 oldal.

Zrupkó Károlyné: Hevesy Iván fotóelméleti, esztétikai munkássága. (1977) 6 oldal.

nyokban megőrzésre érdemesnek tartott. Tudta, hogy a pusztulás megállíthatatlan — s ez a tudat hatotta át egész munkásságát. Egyik leghíresebb képe — már a címe is jelképes: *Az eltűnő faj* — tökéletesen jellemzi Curtist. Homályosan körvonalazott lovasok tartanak a fokozatosan sötétülő láthatár felé. Festői stílusban fogalmazott kép — csak úgy árad felénk a bús, borongós hangulat. A pusztulás folyamata nem annyira megrázta, inkább meghatotta Curtist. S ez néha mintha elhomályosította volna a tekintetét.

Kétségtelenül romantikus alkat volt, s ez gyakran érződik munkájában. Mégsem mondanám, hogy képeinek romantikus hangulata csak belőle fakadt. Nem hordozott-e az a kultúra önmagukban is romantikus elemeket? Nem találunk-e az indiánok eszményeiben, magatartásrendszerében, külsőségeiben, de még életük helyszíneiben is a mi nézeteink szerint romantikus elemeket? Alkata és érzékenysége mindenesetre alkalmassá tette Curtist ennek és ezeknek a tolmácsolására.

Nem a tragikus életkörülmények ábrázolására vállalkozott. Ha azonban valaki csak néhány portréját nézi meg, nyomban rádöbben: Curtis nagyon sokat tudott erről a világról és a gondjairól. A fényképezőgéptől viszolygó észak-amerikai indiánok soha így meg nem nyíltak, föl nem tárultak egy fényképésznek. S ha legdíszesebb ruhájukat öltötték is fel — esetleg csak Curtis kérésére, rábeszélésére —, szemükben akkor is ott a legyőzöttség, a kilátástalanság tudata. Szomorú harcosok — tekintetük elárulja: megadták magukat az időnek.

Curtis annál kevésbé. Legalább megőrizni akart valamit a múltból. Abból a múltból, melyre csak nosztalgiával tudott gondolni.

Az első években, amikor az erdélyi falvakban fényképeztem, nem ismertem Curtis munkáját s annak tanulságait. A nosztalgia csapdáját azonban amúgy sem kerülhettem volna el kezdetben.

Az emberi természet szerencsésen és kíméletesen rostál: emlékezetünk inkább a szépet s a jót őrzi meg, mint a rosszat. A kollektív emlékezet jóságos alkotó: talán még jobban válogat. A múltunkra szükségünk van, elnézőbbek vagyunk hát vele: jobbára azt vállaljuk belőle, ami fontos számunkra, s azt idézzük, ami rokonszenves. A múlt akaratlanul is könnyen megszépülhet. Nem csoda hát, hogy hajlamosak vagyunk a nosztalgiára. Mindannyian. A fényképész is. Különösen, ha a múltból olyan varázslatos látvány tárul a szeme elé, amivel addig soha nem találkozott. Mint — mondjuk — egy színes népviseletbe öltözött, lakodalmas falu.

Azelőtt sokat fényképeztem néptánc együtteseket: jól ismertem a régi népszokásokat — színpadról. Szerettem a dalokat, a táncokat, azt a hangulatot, amelyet a falvak egykori világából a művészet viszavarázsolt. Igazi környezetében, eredeti formájában, az élet részeként azonban mindez különös erővel ragadott meg.

Ezen az úton indultam el tehát: az első években népszokásokat fényképeztem.

Tudjuk, ezek a szokások nemcsak a naptári ünnepeket kísérték, hanem az egyén életének minden sorsfordulóját: a születést, a házasságkötést, a halált. Átfogták a teljes emberi életet.

Minek tagadjam: eleinte a látvány bűvölt el. A szertartások rendje, amelyet ünnepivé, emlékezetessé alakított idő és közösség. A betlehemes játék libasorban haladó szereplői, a lakodalmas nép gondosan elrendeződött tömege: szinte kínálták magukat a képre. Most is úgy érzem: sok mindent készen kaptam, mert a hagyomány mesteri formákat komponált. Öröm volt fényképezni.

Rövidesen föl kellett figyelnem egy másik „látványra" is: az érzelmek nyílt, nagyon is látható kifejezésére. Az emberek kevésbé rejtették el érzelmeiket, mint a mi „modern", nagyvárosi világunkban. Kirobbanó örömüket, megrázó fájdalmukat — megannyi érzésük minden árnyalatát. Különösen a szertartások, rítusok során; művészi rendjük nemcsak alkalmat teremtett az egyéni és közösségi önkifejezésre, de viszsza is hatott reá, előhívta spontaneitását. A formanyelv sosem fedte el, sosem homályosította el, hanem kiemelte lényegét: *emberi tartalmát*. Ez a tartalom lett számomra izgalmasabb. Éreztem: ez vonz igazán, erre felé kell továbbhaladnom.

Gyakran tapasztaltam, hogy az érzelmek megnyilvánulásának formái mennyire nem választhatók el a kultúra egészétől. Más szóval: csak a kultúra egészében értelmezhetők. Érdekes példa erre a férje sírkövére tapadó asszonyról készült, előbb említett kép. Egyik-másik angol barátom szemében ez a fotó valószínűtlennek, teátrálisnak tűnt. Nekem pedig természetesnek és jellemzőnek, hiszen a gyász, a fájdalom hasonló megjelenésével nemegyszer s más erdélyi magyar falvakban is találkoztam.

Munkámat megkönnyítette az emberek nyitottsága, vendégszeretete. Az ismerkedést rendszerint meghívás követte — megvendégeltek és kézről kézre adtak. Már-már az okozott gondot, hogy miképp töltsek minden ismerős családnál legalább egy éjszakát, ki ne hagyjak, meg ne bántsak senkit. (A hetvenes években ezt a „gondomat" megoldotta egy rendelet: azóta Romániában külföldi vendég csak akkor szállhat meg magánháznál, ha elsőfokú rokon.)

Kapcsolatom az emberekkel mindvégig bensőséges maradt. Ebben nyilván közrejátszott a közös — magyar — anyanyelv, a kisebbségi sorban élő erdélyi s a magyarországi magyarok közötti természetes, mély vonzalom. Hadd mondom el azonban, hogy a vendégszeretet minden idegenre kiterjedt, akármilyen nyelvet beszélt is — ha elnyerte rokonszenvüket. A falusi közösségeknek ez a nyitottsága, úgy gondolom, nemcsak a kelet-európai falvakra volt jellemző.

Ugyanezt a befogadó feltárulkozást érzem egy klasszikus fotóesszében, amelynek címe — és színhelye: *Spanyol falu*. Mintha W. Eugene Smith előtt egy egész falu tárta volna föl magát. Egyik híres képének születését így beszéli el: „A halott férfi és a siratóasszonyok fényképezésével nem akartam zavarni a gyászolókat, de kívülről láttam: megindító, szép pillanat ez. Végül odaléptem a fiúhoz, aki az ajtóba jött, és megkérdeztem: bemehetnék-e néhány másodpercre, és fényképezhetnék-e. Azt mondta, meg lenne tisztelve."

Ez a fogadtatás nem a fényképésznek, hanem a vendégnek szólt. A vendégnek, aki egyébként fényképezett is.

Mi vezette abba a spanyol faluba Smith-t 1950-ben? Spanyolországról akart riportot készíteni a Life magazin részére. Megszokott alapossággával látott neki a feladatnak. Olvasott, jegyzetelt, beutazott 7000 mérföldet, míg végre fényképezni kezdett — egy kis faluban. Hogy miért éppen itt? „Távol a hirdetett attrakcióktól, távol a nagyvárosok aránytalanságaitól, távol a turistajelektől — itt lelhető fel Spanyolország."

Az igazi Spanyolországot kereste, s egy olyan kis faluban bukkant rá, amelynek több köze volt a múlthoz, mint a jelenhez.

Egy híján száz itt készült fotóját ismerem (a Life-ban csak tizenhét jelent meg), ezekből nyilvánvaló: Smith valósággal „föltérképezte" a falu életét. Smith nem kevesebbre vállalkozott, mint hogy megmutassa annak a világnak a legbensőbb viszonyait. Sorra vette az emberek viszonyát földhöz, állathoz, munkához, hatalomhoz, ünnephez, valláshoz — s egymáshoz.

A jellemző helyzeteket kereste, s megragadta azt a pillanatot, mely összegez és kiemel. Amikor valami olyan történt, amitől minden értelmezhetővé vált. A pillanat rögzíthetősége — igen, ez a fényképezés egyedülálló lehetősége; talán mi, fotóriporterek értékeljük a leginkább. Mert tudjuk: olyan összefüggéseket sűríthetünk a másnak talán esetlegesnek tetsző pillanatba, amelyek általános érvényre emelik mondandónkat. Azt hiszem, ezért tűnt nekem minden olyan ismerősnek Smith falujában — pedig sohasem jártam Spanyolországban. Voltaképpen ráismertem a kelet-európaihoz hasonló paraszti kultúrára. A külsőségek eltértek, de az örökös küszködés a földdel, az öröklődő hit s a hagyományok alapjaiban határozták meg az életet.

A küszködést, a küzdelmes hétköznapokat én sem kerülhettem ki. Hiszen nemcsak ünnepek idején vettem elő a fényképezőgépemet. Az első évek utazásaiból később rendszeres, hosszabb látogatások lettek. A házukba befogadók vendégszeretete betekintést nyújtott mindennapi életükbe.

Sokasodtak a képek. Gyerekekről, akik kilométereket gyalogoltak hóban, sárban az iskoláig. Asszonyokról, akik naphosszat szőttek félhomályos szobákban. Öregekről, akik belegörnyedtek az életfogytiglani, embert emésztő munkába.

S a képek egyre fontosabbak lettek számomra.

A nosztalgia pedig lassan, észrevétlenül átadta helyét az árnyaltabb, tárgyilagosabb látásnak.

Ez a tárgyilagosság fordította érdeklődésemet a nem magyar nemzetiségű vidékek felé. Most már román, szlovák és szerb falvakban is fényképeztem, hétköznap és ünnepen egyaránt. S ahogy gyűltek a képek, egyre inkább figyelmeztettek a régi igazságra: a közös paraszti sorsra — nemzetiségre való tekintet nélkül.

Természetesen nem Smith hatása volt mindez. Az ő munkája csak megerősített abban a meggyőződésemben, hogy a legbonyolultabb viszonyok is képbe sűríthetők, és abban a tanulságomban, hogy a folklorisztikus megkülönböztető jegyekkel egy időben hangsúlyoznom kell az itt élők közös sorsát.

Van egy féltve őrzött fotóalbumom, az is közös sorsú embereket idéz föl. Címe: *Egy eltűnt világ*. Bár én inkább ezt a címet adnám a kötetnek: Egy halálra ítélt világ... Roman Vishniac a kelet-európai zsidó közösségek életéről tudósít — a harmincas évek második feléből. Amikor képeit készítette, Vishniac már tudta: a nácizmus könyörtelen halálra ítélte ezt a világot. S ez megszállottá tette. Utólag így vall erről: „Miért tettem ezt? Talán különösnek tűnik: egy rejtett kamera megörökíti egy olyan nép életét, amely nem akar filmre kerülni. Őrült dolog volt ki-be utazni országokba, ahol életem naponta veszélyben forgott? Bárhogy hangzik is a kérdés, a válaszom mindig ugyanaz: meg kellett tennem!"

Megrázó könyv — talán mert tudjuk, szereplői, alig néhány kivétellel, áldozatul estek az embertelenségnek.

Megrázó könyv — mert benne minden a kiszolgáltatottságról szól.

Számomra a legdöbbenetesebb annak a kislánynak a képe, akinek a szobáját falra festett virágok díszítik. Vishniac megírta: a gyereknek nem volt cipője, az egész telet otthon, az ágyán kellett töltenie. Megindító történet — de ha mindezt nem tudnánk, elég lenne a kislány tágranyílt szemébe nézni. Azt hiszem, sohasem láttam ennyi szomorúságot, félelmet, szorongást egy gyermek tekintetében. Évszázadok keserve ez. Vishniac maga is tudta, hogy visszatekint az időben, hogy a múltat látja s láttatja. A Krakkó régi zsidónegyedében, az Izsák utca sarkán készült kép születésére így emlékezik:

„Abban a pillanatban volt egy olyan érzésem, hogy a századok visszafelé mozogtak; ott voltam 1500-ban, és az emberek, akik arrafelé jártak, ahhoz az időhöz tartoztak."

Ez az időtlenség, ez a múlt árad hétköznapi képeiből. Magyarázatul pedig a tudós rabbikról, a Talmudot böngésző gyerekekről, a vallásos gyülekezetekről készült képek szolgálnak: időtlenül ősi a vallás, amely évszázadokon át megtartotta ezeket a közösségeket.

A fasizmussal szemben Vishniac csak annyit tehetett, amennyit egy fényképésznek meg kellett tennie: „Tudtam, az én feladatom, hogy ez az eltűnt világ ne tűnjön el teljesen."

S megőrizte könyvében.

Azt hiszem, most már meg kell magyaráznom, miért oly fontos a megőrzés feladata egy magyar fotóriporternek.

A kis nemzetek mindig érzékenyen, féltve őrzik-óvják nemzeti tudatukat. Gondosan ápolják hagyományaikat, vigyázzák kultúrájukat: voltaképpen a létezésüket, a fennmaradásukat féltik. Herder, a németajkú költő, 1788-ban a következőket vetette papírra a magyarokról: „Itt élnek most, szlávok, németek, románok és más népek közt, a lakosság csekélyebb részeként, és századok múlva talán a nyelvük is alig lesz föllelhető." Érthető, hogy ilyen félelmek is táplálták a féltést. Mindenesetre történelmi tény, hogy Magyarország évszázadokon át idegen hatalmak függőségében élt; nemzeti létét csak nyelvének, kultúrájának ápolásával őrizhette. Múltunk értékei tehát mindig különösen fontosak voltak számunkra.

Aki a népzene kincseit gyűjti össze, a múltat menti át: Bartók Béla a herderi jóslat ellenében a zenei anyanyelvünket őrizte meg. Hosszú éveket és óriási energiát áldozott az ősi parasztzene felkutatására és lejegyzésére. S nem véletlen, hogy gyűjtőmunkáját legnagyobbrészt Erdélyben végezte: itt még érintetlen formában lelte fel az eredeti népzenét. Magam is itt kezdtem, jóval később ugyan, fényképezni a már csak apró foltokban létező, régi paraszti világot. Minek tagadnám: munkámban Bartók példája is lelkesített.

Erdély nemcsak azért volt páratlan kincs, mert a földrajzi-nemzetiségi elszigeteltség s a mezőgazdaság állapota változatlanabbul tartósította itt-ott a múltat. Hanem azért is, mert a kisebbségi sorsban a nép önmegőrző hajlama tudatosabb.

Vishniac mondja: „Az első feltétel, hogy az emberek ne tudjanak arról, hogy fényképezzük őket. Úgy kell levenni őket, ahogy vannak. Csak akkor kaphatunk egy darabka életet."

Vishniac a szükségből erényt, sőt: elméletet kovácsolt. Hiszen módszere — emlékezéseiből is kiderül — a kényszerű körülményekből adódott. Képeinek szereplői, no meg a hatóságok, egyaránt ellene voltak a fényképezésnek. Ezért kellett a rejtett kamera — s így született az elmélet, amelyet Vishniac „láthatatlan megközelítésnek" nevez.

Módszerénél azonban többet mond a magatartása. Nem kívülálló volt. Ismerte, átérezte azt, amit fényképezett. A saját sorsát látta meg, érezte bele a másokéba. S ez a belső megközelítés — ez egyáltalán nem láthatatlan.

W. Eugene Smith emberi magatartásáról legendák keringenek. Kapcsolatteremtő képességéről viszont a képei vallanak a leghitelesebben. Abban a spanyol faluban talán nehezebb dolga lehetett: idegen volt a nyelv, idegen a kultúra. Mégis úgy éreztem, az emberek mintegy szövetségre léptek vele — a jó ügyért.

A bizalmat nem a fényképész — az ember nyeri meg. Ha nem csak alanynak, témának tekinti a kép szereplőit. Ha nem tolakszik, nem vájkálni akar — ha őszintén érdekli őt az emberek sorsa —, megérzik ezt és befogadják. S a fényképezőgép jelenléte — egy idő után — oly természetes lesz számukra, mint a kezükben az ásó, a kapa, saját szerszámaik.

Robert Capának volt egy híres mondása: „Ha nem elég jó a képed, nem voltál elég közel az eseményhez."

A magam részéről kissé módosítottam szavait: „Ha nem elég jó a képed, nem voltál elég közel az emberhez."

Bevallom: ezekhez az emberekhez nem volt nehéz közel kerülnöm. S az évek múlásával azt is észrevettem, hogy a gazdag közösségi és emberi kapcsolatok rám is sugároztak melegségükből.

Ez a felismerés alakította ki munkám utolsó szakaszát. Az átélés és átgondolás ezernyi képéből belülről érlelődött meg a tanulság.

Hadd magyarázzam el.

Nem tekinthettem véletlennek az elém táruló látványokban az összekapcsolódásnak vissza-visszatérő motívumait. A kézen fogva járó gyerekcsapatokat. Az egymásba kapaszkodó asszonyok sorait. A sétáló lányok kart-karba öltését. Az egymás vállát átfogó legényeket. Koreográfiája volt ez a kultúrának. Testileg is kifejezte az összetartozást. Mert a kultúra nem jelenségek halmaza. Összefüggő rendszer.

Korábban is láttam, hogy az ünnepek, szertartások lényege: az együttlét. Éreztem szépségét, erejét. Most már megértettem: többről van szó — közösségről. Amely, miközben a hagyományt őrizte, *őket is megtartotta*. Átfogta egész életüket. Nevelt, irányított, segített, büntetett, gyámolított. Az együttélésben értékrendet teremtett és éltetett. Értékrendet — az értékek nemes hierarchiáját. És még valamit: erősítette az egymáshoz fűző szálakat, amitől ez a keserves világ valamelyest elviselhetővé vált. Mert a közösség megóvta az egyént attól az érzéstől, hogy sorsában magára marad. Ezt a tanulságot is el kellett most már mondanom. Ugyanis időszerűvé vált.

Magyarországon a hetvenes évek közepétől rég nem tapasztalt érdeklődés lángolt fel múltunk, történelmünk, kulturális örökségünk iránt. S ezzel egy időben figyeltünk föl arra is, aminek már éreztük a hiányát: a közösségi, az emberi kapcsolatokra — s ezek fontosságára! Az erdélyi falvak képei ebbe a szellemi mozgásba illeszkedtek be. Hírt adtak a Romániában élő magyarokról, akik még őrizték hagyományos kultúránkat. És hírt adtak — vagy legalábbis remélem, hogy a képekből ez is kiolvasható! — a hagyományokkal együtt megőrizhető, megőrizendő emberi értékekről.

Hiú remény?

Ma is él bennem.

Annál inkább, mert a dokumentarista fotó, bármennyire is a jelenhez kell szóljon, akarva-akaratlan a jövőnek is készül. Fényképek apró tükörcserepeiből idézhetjük majd föl az eltűnt világokat. A múltat, amely mindig tanulságokkal szolgálhat a jövőnek.

Biztos vagyok benne, hogy minden fotóriporter ismeri ezt az érzést — még ha titkolja is. A legszebben W. Eugene Smith fogalmazta meg: *„Minden esetben, amikor megnyomom a kioldógombot, az a remény villan fel, hogy e kép talán túléli az éveket. Az a remény, hogy talán visszhangra talál a jövő emberében — s figyelemre inti, emlékezésre és felismerésre készteti."*

Azt hiszem, ez a mi közös felelősségünk megfogalmazása.

Korniss Péter beállításai

Alvó pásztor a legelőn. Szék (Sic) 1973

Korniss Péter műcsarnoki fotókiállításának s az azt kísérő albumnak[1] példátlan sikere volt (e sorok írásakor még *van*); elmondható, hogy ezek a fényképek mindenkinek tetszettek – hazainak és külföldinek, románnak és magyarnak (Korniss a két etnikum egymás mellett élését fényképezi), fiatalnak és öregnek, szakmabelinek és laikusnak, avantgardistának és konzervatívnak, különböző pártállásúaknak és vallásúaknak (a modellek lehetnek római katolikusok, keleti ortodoxok, zsidók vagy protestánsok), népieseknek és urbánusoknak, transzilvanistáknak és kozmopolitáknak... (azt hiszem, minden, Korniss művészetének szociológiai kontextusára nézve releváns kategóriát felsoroltam...) Lassan talán kimondható az is, hogy Korniss Péter az egyik legjelentősebb élő magyar fotóművész, talán a legismertebb határainkon túl – számos díj, kitüntetés tulajdonosa, rangos nemzetközi szakmai testület tagja. Ez a siker akár néhány jól elhelyezett mondattal is elintézhető: a képek nagyon szépek, fölényes technikai tudással készültek, a fotográfus megörökített egy értékes tradíciót, mélyen emberséges mondanivalóval, könnyen érthető nyelvezettel. Azonban éppen e túl lekerekített vélemények mögött rejlenek az igazi problémák; emiatt nem könnyű mélyebbre hatolni Korniss gondolkodásmódjában. Az eddig megjelent nagyszámú kritika híven leírta a fényképész erényeit és nemes szándékait, de adós maradt a magyarázattal. Ennek az írásnak az a feladata, hogy feltárja Korniss sikerének „titkát" (ha van ilyen), valamint hogy rámutasson fotóművészeti (szakmai) sajátosságaira.

Megnehezíti az interpretációt, hogy Korniss munkája lenyűgöző riporteri teljesítmény, de a fotós mégsem igazán riporter, teljesítménye értékelhető szociológiai vagy néprajzi szempontból, de az alkotó nem szociográfus vagy szociológus, néprajzkutató vagy etnográfus. Korniss nem is igazán „fotóművész" (azaz tudatosan sajátos stílusú életművet építő fotós), hanem inkább „egyszerű" „közfényképész", akit „közönséges" „emberi érdeklődés" visz előre, s akinek még a legadekvátabb „hordozó közege" sem egyértelmű: könyv, képes magazin, kézbe fogható fénykép vagy éppen kiállítás? Ki tehát ő tulajdonképpen?

Kornissról lévén szó, a könyv, helyesebben fotóalbum létjogosultságához nem férhet kétség (meg is jelent már tőle csaknem tíz kötet). Szöveg alig található a *Leltár*ban, kizárólag a szerző szűkszavú közlései – „A fényképezőgép számára sok minden láthatatlan maradt" vagy „Az állatok körül nyugalmat éreztem" típusú élmények, szándékok és körülmények rögzítései megkapó őszinteséggel. A nyomtatvánnyal szemben a kiállítás mint

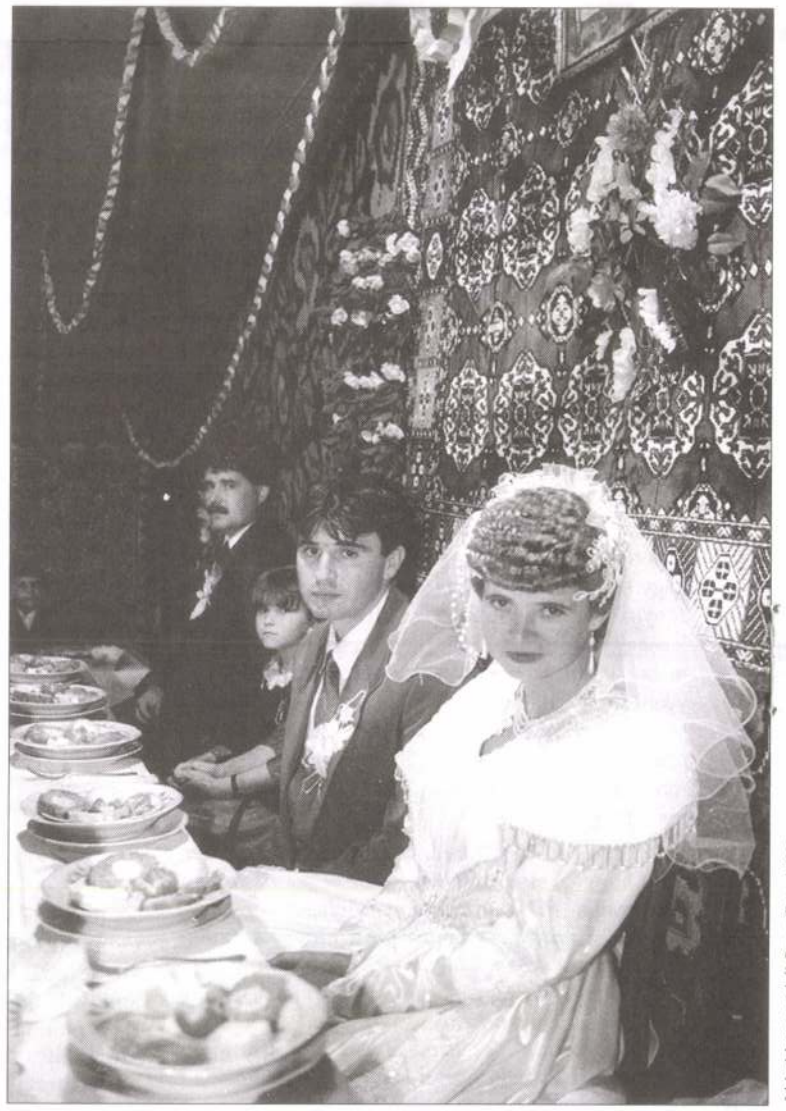

A lakodalmas asztalnál. Bucsa (Bucea) 1996

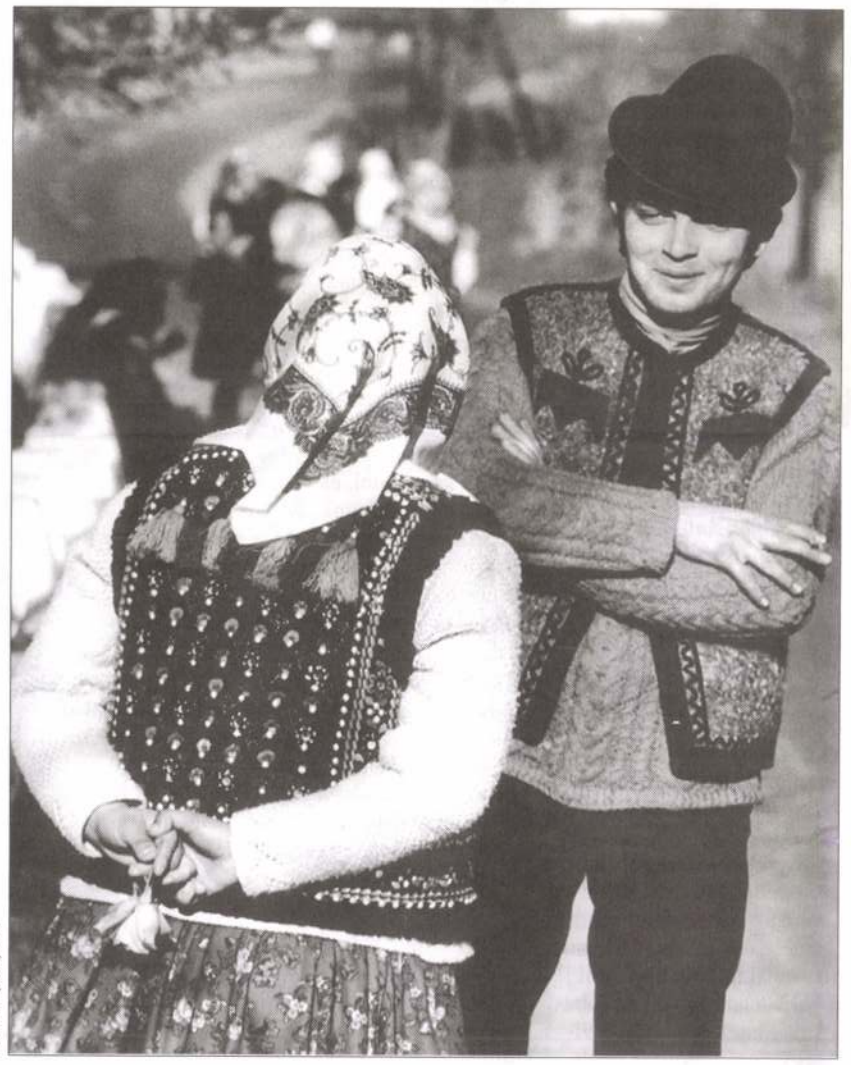

Udvarlás. (Mara) 1975

műfaj ritkább (és egyszersmind kockázatosabb vállalkozás) eddigi életművében. A Műcsarnokban mindenesetre sikerült elérni, hogy paszpartúzott, kisméretű, intim hatású képek helyett nagy nagyítások szerepeljenek, súlyos, fekete keretben. Ezáltal az összhatás sokat nyert ünnepélyességben és méltóságban, számos kép pedig szoborszerűségben és monumentalitásban.

Első közelítésben a Korniss-jelenség magyarázata rendkívül egyszerű: jó szándékkal fordult az általa rokonszenvesnek ítélt emberek felé, hosszú időn (több mint három évtizeden) át, állhatatosan és alázatosan kísérte figyelemmel a sorsukat, és munkáját megérlelte az idő. A mikroidők, a század- és ezredmásodpercek mestere megtapasztalta a hosszú időfolyamatok munkáját, megértette, hogy csak rá kell hagyatkozni az időre, mert az bölcsebb nála.

Lakodalmas pár. Szék (sic) 1971

Amikor valaki hagyja magára hatni a környezetet és az eseményeket maga körül, nyilvánvaló, hogy nem sokat törődik a stílussal. Korniss egyértelműen azt ábrázolja, amit meglát, vagyis „realista". Ez azonban nem azt jelenti, hogy ne lenne jellegzetes munkamódszere, és hogy nem lehet jellegzetes stílusrétegeket elkülöníteni három évtizedes munkásságában. Itt kezdődnek a problémák. Korniss észreveszi, hogy az erdélyi társadalom már a mindennapi élet látványának szintjén tele van ellentmondással, megfigyeli, amint a falvak tárgyi kultúrája fokozatosan gyűjtők és kereske-

A konyhában. Desze (Desesti) 1993

Kritika 1998/11

dők vadászterületévé válik, míg a nagyvárosi „globalizációs” termékek lépésről lépésre beszivárognak a helyükre. Mint megállapítja, „A két ellentétes irányú áramlásban lassan összekavarodott a falu világa” (124. o.) Ebből a megfigyelésből alakítja ki módszerét: úgy fényképez – klasszikus komponálási szabályokkal –, mintha tökéletes harmónia uralkodnék a képeken, s a néző csak hosszú másodperces késésekkel veszi észre, hogy itt talán még sincs rendben valami. A „Tehenét legeltető gazda” (1996) háta mögötti fabódén „finoman meghúzódó” Coca-Cola-felirat, cameles T-shirt a széki diszkóban udvarolgató legényen (1992), vagy az ínyenc műértők kedvence, a falusi hegedűs konyhájában felakasztott gigantikus műanyag karóra (1997) vagy Michael Jackson meglepően életszerű fotója a poszteren a családi fényképeknek szentelt „Szobasarok”-ban (1997)[2]. Egyébként a „két ellentétes irányú áramlás” megindulásában maga a fényképezés is vétkes, hiszen már valamikor a múlt században akár, az első vásárból hazahozott arcképfotóval idegen közeg férkőzött be a hagyományos parasztli lakásba.

Korniss fényképein kezdetben még gyakran feltűnik az „érintetlen”, „idilli” erdélyi falu. A jelenség összefügg azzal, hogy a látszólagos „stílustalanság” ellenére számos stílusreferencia jelenik meg a képeken. Az 1960-as években erős az a fajta „néprajzias” felfogás, mely a városból kiindulva, „tiszta forrásokat” keresett (és még talált) a magyar falvakban, a falusi emberekben, házakban és tárgyi környezetben, és amelyben itt-ott felfedezhető még a két világháború „magyaros stílusának”, napsütötte, csúcsfényes zsánervilága. (Lásd Balogh Rudolf és az 1975-ös „Román lány” vagy Dulovits Jenő és a „Kendertisztítás” (1975) csillogó vízsugarai rokon hangulatait.) A régebbi művészettörténetből is meríthetünk analógiákat, németalföldi Madonnákat az „Asszony a karámban”, betlehemeket a „Gazda az istállóban” (1998) mellé. De beleszól ebbe a kis patetikus fény-árnyék játékba egy kicsit szürkébb, komorabb Robert Capás, Cartier-Bressonos heroizmus is, így az a döbbenetes monumentum, mely a „Hadirokkant” (1976) sziluettje előtt elterülő, behavazott kukoricakórókat sírmezővé avatja, vagy a sárban caplató „Iskolás lányok”-at vert sereg utóvédjévé. Robert Frank sivár hotelszobájának párjává válik a széki presszó (1992) vagy a deszei konyha (1993), amikor megjelenik benne a tévé képernyője. Ugyancsak az 1960-as évek képi világát idézik a szekond plánok, az „Asszony, traktoron” (1996) vagy a „Bivalyfejés” (1997).

Korniss legmegragadóbb képei újabb keletűek és – ugyancsak a helyi adottságokból kiindulva – egy rendkívül komplex képtípust eredményeznek. Kihasználja a „cifraszobák” dekorativitását, a falon katonásan sorakozó festett tányérok tarka foltjait, a képtér (néha csakugyan szőnyegekkel kialakított) szőnyegszerűségét, és egy vagy több személyt állít eléjük. Ettől a kompozíció „megemelkedik”, s mint egy mérai fiatalember (1998) vagy egy csokornyakkendős, kalapos gyerekpár (1997) esetében is, valamiféle groteszk kalotaszegi Diane Arbus-panoptikum kezd kibontakozni előttünk. Korniss nemcsak enteriőrökben, hanem a legkülönfélébb környezetekben, ajtók előtt, fáskamrában vagy gazdasági udvaron is képes előállítani – néha korszerű műtermeket megszégyenítő kábelezés-lámpázás-állványhasználat árán – szimmetrikus, hierarchikus tablókba rendeződő csoportképeket, melyek a fotótörténet archetipikus beállított képeit elevenítik meg. „Ezek az alkalmak sok minden előhívtak. Elfelejtett pózokat, megilletődött tekintetet, nagyszülőktől örökölt tartást – a fényképezés régi varázsát.” (80. o.) És ez az a módszer, amellyel Korniss Péter remekelni látszik. Valaha a beállított fotó technikai kényszer volt, a hosszú expozíció kényszere. Eugene Atget, August Sander és társaik nyomán ez a kényszerű merevség a szociológiai értelmezés eszközévé vált, majd az 1960-as évektől kezdve – Diane Arbus vagy Hajas Tibor – fegyelmezett együttműködéssé a fotográfus és modellje között. A pszichológiai összjáték már ebben a stádiumban rendkívül bonyolulttá vált. Minél „őszintébben” akar viselkedni a portretírozott, annál merevebbé válik, de minél mesterkéltebbé válik a tartása, annál jobban kiadja önmagát. Korniss modelljei ezt a viszonyt tolják meg még egy pszichológiai elemmel, az idegennek kijáró tisztelettel, ő pedig a tapintatos érdeklődő rokonszenvével. A két érzelem kölcsönhatásaként alakuló baráti szeretet olvasható le a képekről, melynek áramába mi is be vagyunk vonva.

BEKE LÁSZLÓ

JEGYZETEK

1 Korniss Péter: Leltár. Erdélyi képek, 1967–1998. Officina Nova, Kreatív Média Műhely, Budapest, 1998. 158 oldal, fekete-fehér képekkel.

2 Nekem ilyenkor mindig egy jelenet jut az eszembe az 1970-es évekből, a csodálatra méltó, azóta megboldogult Bodor Ferenc (akkor még) Lenin körúti lakásából: egy széki legényke, szalmakalappal a fején, kíváncsian pötyögteti az írógépet. (Akkor még nem volt számítógép!)

A kiállításból és a könyvből összeállítás látható az interneten. Internetcím: http://www.webdesign.hu/pkorniss

Benno Besson

1922-ben született Svájcban, s ma az egyik legjelentősebb európai színházi rendező. 1948-ban Brechttel együtt Kelet-Németországban telepedett le, dolgozott a Berliner Ensemble-nál, a Deutsches Theaternél, és vezette a Volksbühnét. Rendezett Brechtet, új felfogásban állította színpadra Molière-t és az ókori klasszikusokat, műsorra tűzte a betiltott Heiner Müllert, megcsinálta (Karge és Langhoff közreműködésével) a Volksbühnén a „Spektakel”-t, s olyan kiváló főszereplőkkel dolgozott, mint Ursula Karusseit és Katharina Thalbach. Még mindig legendás hírű rendezése a „Drache” (Eberhard Eschével és Rolf Ludwiggal), a „Frieden” és az „Ödipus” (Fred Dürennel), valamint a „Schöne Helena” (Elsa Grube-Deisterrel) a Deutsches Theaterben. 1978-ban távozott az NDK-ból, a nyolcvanas években a Comédie de Geneve vezetője volt, ma pedig Párizsban él.

Benno Besson, szereti ön az életet?

Még mindig örülök annak a csodának, hogy emberként jöttem a világra, az anyag e sajátos összetételeként. Ez egy életre elég a csodálkozáshoz.

Ha visszatekintünk századunkra, éppenséggel nem érzünk késztetést arra, hogy öröméncot lejtsünk az „ember” szó hallatán.

Sajnos, nem szolgálhatok azzal a közkedvelt gesztussal, hogy azt mondjam, kiábrándultam az emberekből. Egyébként is kinek van joga kisajátítani az ítélkező széket? Amikor Brecht 1947-ben magával hívott Berlinbe dolgozni – ez a zürichi Schauspielhaus előtti buszmegállóban történt –, a legrémesebb színekkel festette le nekem Kelet-Németországot. Figyelmeztetett, hogy mindenből hiányt fogunk szenvedni, és rengeteg kisszerű alakkal lesz dolgunk. Mégis vele tartottam. Érdekel a terv és a megvalósulás közötti feszültség. Ez jelenti az életet.

Ma is érdekli ez az ellentmondás?

Igen. Veszélyes társadalomban élünk, körülöttünk a patriarchális rend utolsó színes petárdái robbannak egy tűzijáték pompájával, durrogásával és mámorával. Tulajdonképpen ez már nem egy élhető világ, de az égbolt még egyszer felragyog, mintha csak most születne a világ. Én azonban szilárdan hiszem, hogy nagy változások jönnek.

Brecht bohémnak nevezte önt.

Ó, hát nekem egyszerűen nem volt érzékem az iskolához. Nem tudtam tanmesét írni, koncepciót gyártani. Az a kínai módi, hogy mélyen meghajolunk a tanár előtt, tényleg nem ment nekem, ő pedig ezt észrevette. Strittmatter is képtelen volt rá, azért értettük meg egymást Erwinnel mindig olyan jól. Fölnézni a mesterre – na nem, az nem az én stílusom. Az ilyesmi átkozottul szorgos munkát kíván: mindig mindent le kell olvasni valakinek a szájáról. Az effélékhez én talán egyszerűen túl lusta voltam. Palitzschban és Werkwerthben, akiket kedveltem, megvolt ez a szorgalom. Ők Brecht halála után is úgy érezték, hogy felelősségteljes folytatói egy műnek. Én viszont mindig inkább a saját dolgomat akartam csinálni.

M. B.: Az M3-as megépült szakaszát se szedjük föl és helyezzük át arrébb, vagy kereszteljük át polgári autópályának, mert...

V. A.: Nem az a probléma, és egyetlen pillanatig sem az volt, hogy az előző kormány döntött bizonyos dolgokról. Például a Nemzeti Színház építéséről. A probléma azzal van, hogy úgy és olyan módon döntött, hogy talán egy kicsit saját magát is becsapva nem vallotta be, vagy nem készült föl kellő módon, hogy bevallja magának: ez nem ennyibe fog kerülni. Én azt gondolom, hogy érdemes lett volna bevallani, szerintem akkor is kialakult volna közte és az ellenzék között a konszenzus a Nemzeti Színház építése ügyében. Ez egy nagyon súlyos probléma volt, hiszen mára eljutott a dolog oda, hogy olyan horribilis összegek keringenek a levegőben, nem minden alap nélkül, amelyek sok mindenkit megrémítenek, hogy a kulturális támogatásra szánt pénzek, amelyek azért szándékaink szerint jelentősen növekvő pénzek lesznek, kizárólag a Nemzeti építésére jutnának. Tehát valóban nem szabad leszegényíteni a Nemzeti Színház programját. Azt olyan minőségben és méltósággal kell megépíteni, amely magához az ügyhöz méltó... Ugyanakkor viszont az ésszerűtlenség nem azonos a spórolással, hiszen már olyan dolgok is előkerültek a Nemzeti Színház kapcsán, amelyekről a szakma maga 15 perc alatt mondott le. Mert azt mondta, hogy jó, ez nem kell, ezt meg tudjuk csinálni másként is, és észre se vesszük az egészben. Azt hiszem, hogy itt valamiféle határt kellett volna szabni. Pusztán ennyit szeretnék reagálni a korábbi döntésre, hogy meg kellett volna mondani, mennyi az a pénz, és meg kellett volna nevezni a felelőst, aki megálljt tud parancsolni az egyre növekvő igényeknek.

A Nemzetit nemcsak megépíteni lesz drága, hanem üzemeltetni is.

V. A.: Igaz, normális időkben, amikor eltervezek egy beruházást, már számolok az üzemeltetési költségével is. Számítani kellett és kell is arra, hogy ha megépül a Nemzeti Színház, lesz egy bizonyos költségnövekménye. Most ezt nyilván nem lehet ráterhelni a már meglévőre, hiszen ott egy átmenet került megtervezésre, és tudomásul kell venni, hogy ha valóban méltó keretet kell hogy kapjon a Nemzeti Színház, akkor ennek vannak üzemeltetési költségei is. Nyilvánvalóan ennek a többletköltségét is vállalni kell. Ezzel semmi gond nincsen.

A beszélgetés egy korábbi szakaszában említette, hogy a miniszteriumra vár a médiatörvény reformja. Pillanatnyilag patthelyzet van, az a paritás, amit a médiatörvény szelleme kormány és ellenzék között sugalmaz, felborulni látszik. Úgy, hogy minden értelmes reformnak, pontosabban törvénymódosításnak csak az lehet a célja, amelyik e szellemhez igazodni akar, hogy ezt a paritásos helyzetet helyreállítsa.

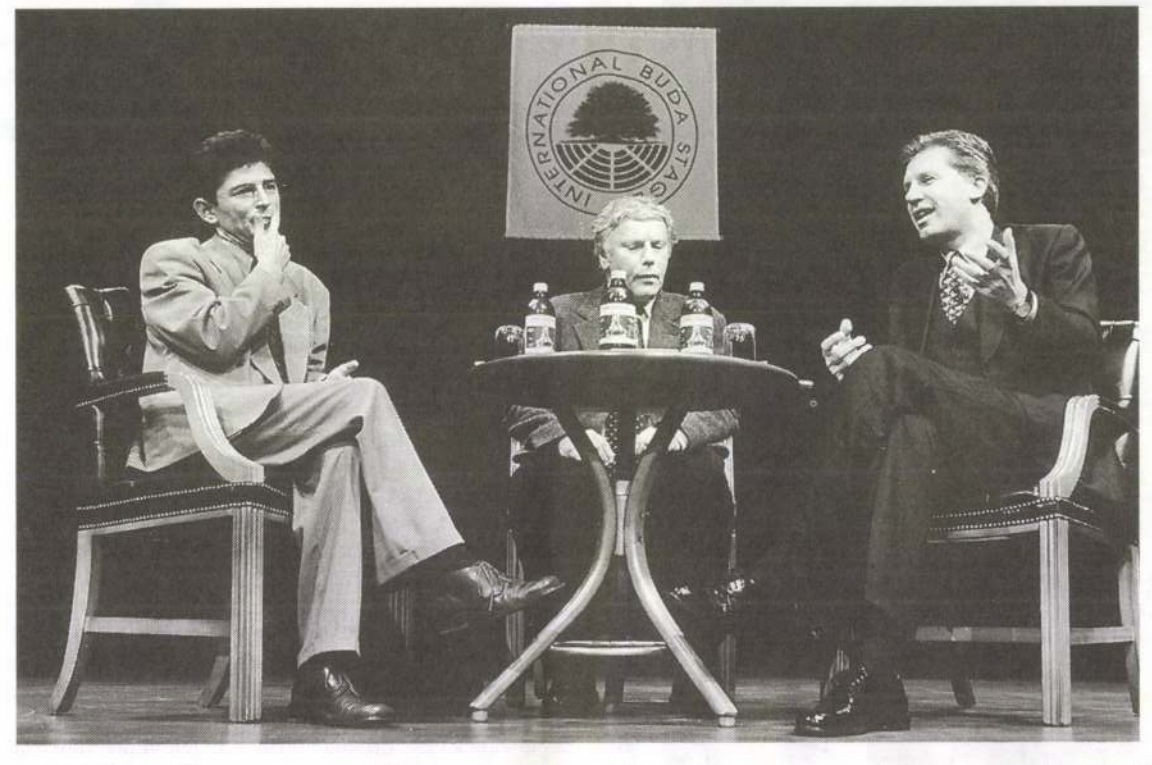

V. A.: Ami engem illet, én a törvénymódosítás előkészítéséről tudok beszélni. Mi sem szerettük volna, hogy ha a médiatörvény kapcsán a média működése miniszteriális felügyelet alá kerülne. Éppen ezért mi arra kaptunk megbízást, hogy próbáljunk meg előkészíteni egy olyan menetrendet, amelynek a vége valahol a jövő év közepén van, és amely lehetőséget biztosít arra, hogy a médiatörvény módosításának tervezete az Országgyűlés elé kerüljön. Ami azért is ilyen hosszú munka, mert nyilván nagyon sokan tudják, hogy kétharmados törvényről van szó, tehát olyan módon kell előkészíteni, hogy abban a politikai erők ismételten meg tudjanak egyezni. Éppen ezért szeretnénk olyan menetrend alapján dolgozni, amelyben az első időszakban feltérképeznénk a mai magyar médiapiacot abban az értelemben, hogy milyen médiaszereplők vannak. Hiszen egy háromféves törvényről van szó, amely nyilván generált egyfajta változást. Ezt a változást kell feltérképezni és emellett mindazon szervezetek, és ebbe a politikai szervezetek is természetesen beleértendők, véleményét kérni, amelyek megtapasztalták a médiatörvény áldásos vagy kevésbé áldásos hatását. Ebből készüljön el egy olyan tanulmány, koncepció, amelynek alapján egyfajta vitát le lehet folytatni... Azt gondolom, hogy az a helyzet, ami kialakult, bizonyos tekintetben az előző törvényalkotásnak a hibáiból adódott, és az, amire mindenki számított, én magam is, hogy a kereskedelmi televíziózás, rádiózás fel fog oldani jó néhány problémát, nem következett be. Egészen egyszerűen azért, mert pl. a Magyar Televízió helyzete anyagilag instabil volt az elmúlt időszakban, és ezek az anyagi, gazdálkodási problémák automatikusan indukálnak olyasfajta személyi konfliktusokat, amelyek nemcsak televízión belül, hanem azon kívül is megteremtődnek.

M. B.: Visszamennék a médiatörvény létrehozásának az időszakára. Én 1995 nyarán kapcsolódtam az SZDSZ részéről ebbe a munkába, és akkor a médiatörvény olyan állapotban volt a hatpárti tárgyalások során, amelyben nem nagyon volt híve az SZDSZ-en kívül senki a csatornák magánkézbe adásának. Létre kellett hozni a törvényt, amely kétharmados törvény, meg kellett valamilyen módon állapodni. Az a törvény, ami a közszolgálati televízióra, rádióra, Duna TV-re született, az tragikusan rossz, ezt láttuk akkor is. A kérdés az volt, hogy milyen kompromisszumokat lehet kötni, és minek van prioritása. És én függetlenül attól, hogy most milyen lehetetlen helyzetben van a közszolgálati televízió, azt mondom, jó döntés volt, hogy prioritást adtunk a csatornák magánkézbe adásának. Én nem tudom, most mi lenne, ha nem lennének magáncsatornák? Most nézzünk szembe azzal a problémával, amivel szembe lehetett volna nézni akkor is, csak nem volt hozzá kétharmados politikai többség, nevezetesen azzal, hogy kell-e három közszolgálati csatorna? Kell-e Duna TV, MTV 2, MTV 1, fenntartható-e ez a dolog? És azzal, hogy ezek a kuratóriumosdik rossz találmányok.

V. A.: A mostani kormány azt szeretné egyfelől, hogy a médiatörvény azokat a tapasztalatokat, amiről mind a ketten beszéltünk, megpróbálja rendezni törvényi szinten, másfelől pedig végül is rendezni a közös dolgokat, a közszolgálati csatornák gazdálkodásában, anyagi viszonyaiban. Hogy ne azzal kelljen szembenézni, hogy tudnak-e fizetni egy vers elmondásáért a Magyar Televízióban vagy nem tudnak 3, 6, vagy 8 hónapon keresztül, mint ahogy bizony ez is megtörténik. És azt gondolom, hogy ez méltatlan egy közszolgálati televízió esetében, ezért most mindent félretéve, ez kell legyen a kormány szándéka, és ez a kormány szándéka.

...hogy szanálja a Magyar Televíziót. Ehhez kéne 5-6 milliárd forint.

V. A.: Így van, kéne 5-6 milliárd forint. A kormánynak azt kell mérlegelnie, hogy nem tehet mást, mint hogy a közszolgálati televíziót nem hagyja elbukni azért, mert ilyen helyzetbe hoztak egy gazdasági szervezetet. Rendezni kell a gazdasági viszonyait, a jogi és egyéb státusát és helyzetét – erre kell kísérletet tenni.

M. B.: Nagyobb mozgásteret és szabadságot ad a probléma megoldásához az, hogy vannak privát csatornák. Amíg egyetlenegy tévé volt, addig kölcsönös zsarolási helyzetben volt tévé és kormányzat egymással. A kormányzat megzsarolhatta a tévét, hogy nem kap elég pénzt, hogy ha nem viselkedik jól, a tévé pedig azt mondhatta, hogy hát majd leállok, nem lesz műsor. Ráadásul a médiatörvény esetében egy olyan típusú szerkezetet próbáltunk létrehozni azzal, hogy a tévéelnökök kvázi szinte leváltathatatlanok, kétharmados többség kell hozzá, hogy legyen szabadságuk és legyen bátorságuk ahhoz, hogy ne kelljen áthangolni a hangszert négyévenként. De úgy látszik, ez nagyon nem működik.

V. A.: Egészen más a helyzet ma a politikai erőviszonyok tekintetében, mint volt korábban. Nekünk csak akkor és olyan módon és mértékben van jogunk és lehetőségünk módosítani a törvényt, amennyiben a másik féllel el tudjuk fogadtatni az álláspontunkat, vagy ő el tudja fogadtatni velünk a magáét. Ehhez kölcsönös türelemre van szükség, ami kérdés, hogy meglesz-e egyáltalán, de meg kell próbálnunk.

KORNISS PÉTER - fotóművész

Korniss-fotók

Leltár – Erdélyi képek 1967–1998 címmel Korniss Péter fotóművész alkotásaiból nyílik kiállítás Budapesten a Műcsarnokban szeptember 3-án, csütörtökön. A tárlatot Jerger Krisztina rendezi.

Korniss Péter Kolozsvárott született 1937-ben. Dokumentarista fotográfusként több évtizedet szentelt az eltűnőben lévő paraszti kultúra és életforma megörökítésének, főleg Erdélyben. Egyéni kiállításait 13 országban mutatták be.

Fotó: MTI

Erdélyi Magyarország, 1998. 09. 02.

Az 1990-es
en hazánk-
ült, a ked-
yütt jelen-
mel az or-

tartó járatain, tudtuk meg Kárpáti Andortól, a vállalat menetrendi csoportvezetőjétől.

A Borsod Volán járatai – függetlenül az indulóállomástól – Gyöngyösig a 30-as főutat veszik igénybe, mivel a közbeeső településeken is megállnak. A közlekedési vállalat 12 budapesti, illetve 8 ken közlekedő járatokra is értendő.

A cég jelenlegi tervei szerint a Kazincbarcikáról, Tiszaújvárosból, Ózdról és Miskolcról induló utasoknak nem jelent majd többletköltséget, hogy az M3-as használatáért jövő év január 1-jétől díjat kell majd fizetni, ezt a vállalat magára vállalja.

ségtelenül jó h
régió gazdasá
azonban olyan
ségesek, amely
fuvarozók is el
ni – vélekedik
B.-A.-Z. Megyei
és Iparkamara
szállítási osztál
– Mi a matricás
mogatjuk, mert

Kornis Péter
felvétele:

A fenekethlen tó partján (2.)

Bajor Nagy Ernő: Albertfalvától a Gellértig.
Budapest VII. évf. 2. sz. 1969. febr., 15. l.

Iktatószám:
Ügyintéző:
Tárgy:

Diana, Carlo (Belgium): Őrangyal

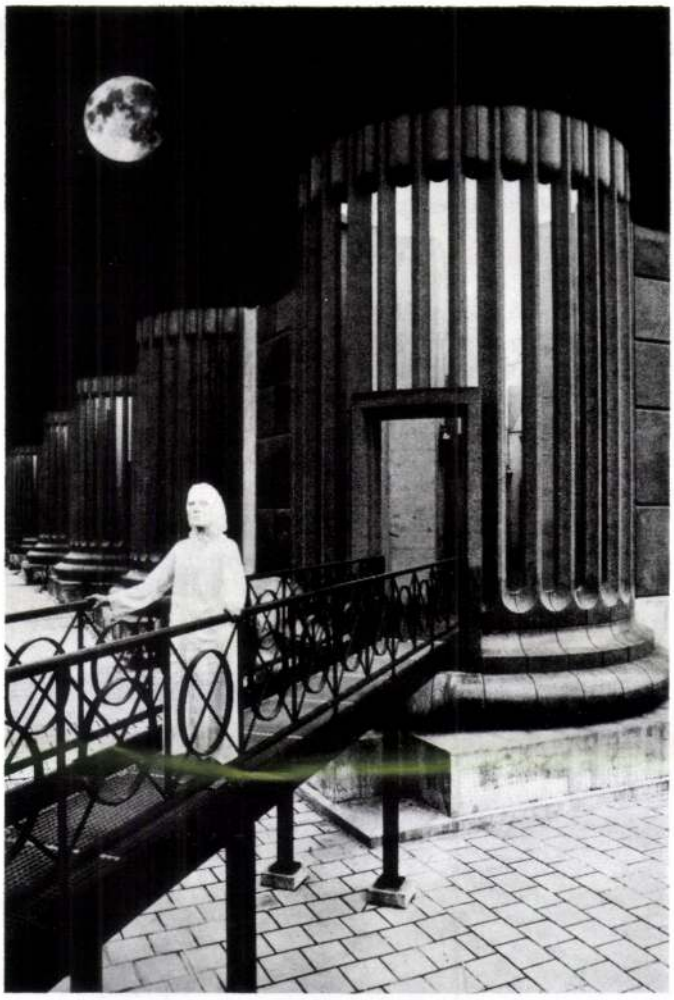

ránk, hanem a fotóművészet eszköztárából kölcsönzött megoldásokkal — leggyakrabban a montázzsal — fogalmazzák át a primer látványt, így áttételesebb, de egyben általánosabb érvényű alkotásokban közlik velünk mondandójukat.

Külön öröm számunkra, hogy a pályázat első és második díját a (a FIAP arany- és ezüstérmét) magyar pályázók — Nagy Péter és Szalánczy Béla — nyerték, és a különdíjak közül is kettőt honfitársaink érdemeltek ki.

A zsűri egyöntetű véleménye alapján az idei pályázat diakategóriájának anyaga lényegesen színvonalasabb a két évvel korábbinál, amit az is jelez, hogy pontosan harminccal több diapozitívot fogadtak el bemutatásra. De nem a számok, hanem a minőség a fontos.

A legjobb képek — és nemcsak a díjazottak — figyelmeztetnek, elgondolkoztatnak, vádolnak és mozgósítanak arra, hogy *a fotó dokumentáló és a művészet motiváló erejével szolgálják a szemléletformálást, az emberi környezet védelmében — mindannyiunk érdekében.*

A díjazottak:

FIAP aranyérem: *Nagy* Péter (Magyarország), FIAP ezüstérem: *Szalánczy* Béla (Magyarország), FIAP bronzérem: dr. Christian *Hinteroberma*ier (Ausztria).

Különdíjat nyert Jürgen *Warmbold* (NSZK), Viktor *Kolpacsov* (Szovjetunió), Georg *Eisemann* (NSZK), *Horányi* József (Magyarország), Erich *Pizka* (NSZK), Helmut *Resch* (Ausztria), Hildegard *Herling* (NSZK), Jiři *Horák* (Csehszlovákia), Elsie *Hedström* (NSZK), Andrzej *Olichwier* (Lengyelország), Alekszandr *Suprun* (Szovjetunió), Viktor *Kolpacsov* (Szovjetunió), *Katona* Bálint (Magyarország).

Kolozsi Sándor

KORNIS Péter fot.

Fotóművészet 1988.11.sz.

Tiszaeszlári Skarbit András

Korniss Péter A vendégmunkás című fotóregényének kiállítása a Műcsarnokban, 1988. október—november

Skarbit Andrást nem én választottam e könyv főszereplőjének. Bármilyen furcsán hangzik is — a fényképezőgép választotta ki magának.

(Korniss Péter)

Báró Eötvösnek nem kevés erőfeszítésébe került annak idején, hogy a tiszaeszlári Solymosi Eszter meggyilkolásának ügyében a helyi zsidóságot — de: magát a zsidóságot — a vérvád alól kimentse. Modorosnak, sőt, morbidnak tetszhet, egyszersmind poénra hegyezettnek is a párhuzam, hiszen — látszólag — csupán a helynév indokolja. A tiszta rím másként is korszerűtlenné lett mára, a költő a valóságot jóval bonyolultabbnak látja és mutatja, hogysem az alaki azonosság kielégítené. Holott a tiszta rím nem föltétlenül fölszínes; bizonyos helyzetek, melyek *lényegesen* különbözőek, sokszor bizony *lényegileg* azonosak. Ilyen például a kitaszítottság.

Az állapot gyakorta nem függ az önértéktől. A viszonyok annyira meg tudnak bolondulni, hogy az emberi-társadalmi értékek képtelenek befolyásolni őket. Ilyenkor az egyetlen lehetséges magatartás (szellemi!) csak az, hogy a viszonyok *ellenében* óvjuk meg az értéket, vagy legalább nyilvánítsuk ki a viszonyok viszonylagosságát az értékek állandóságával szemben. De ha még ez sem *reális*, hát legyen: az értéktől függetlenül védjük meg magát az életet.

Báró Eötvös anno, ezt tette. Mást nem is igen tehetett. A zsidók kivetettsége túlságosan nyilvánvaló, az ellenük szerveződő indulatok túlságosan erősek voltak ahhoz, hogy a puszta létükön túl mást is lehessen menteni. Kultúrát például.

De hol itt a rím? A vendégmunkás és a vérvád alá vetett kis-zsidó miben azonos? Abban, *ahogy* a társadalom valamely egyén, csoport, réteg, osztály belső értékeit tökéletesen figyelmen kívül hagyva a saját alkotórészei közül elkülöníti, s arra kényszeríti, hogy védekezzen. Hogy a létfenntartás biológiai kényszere alatt kilépjen önmagából. Hogy föladja természetes közegét, elhagyja otthonát, hazáját, megtagadja hitét. A rosszul működő társadalom rendre bűnösnek nyilvánítja azokat, akikkel bármi okból nem tud mit kezdeni; a zavar (ha szelídet is) erőszakot szülhet, és az ember mint sérülékeny lény igyekszik *megfelelni*. Ingázó lesz vagy kikeresztelkedik, s mivel a kultúrája vesztével a magabiztossága is megszűnt, nem veszi észre, hogy önvesztő, önemésztő magatartása társadalmi értékét, s az azzal arányos presztízsét rohamosan csökkenti.

Az ingázó sorsa, persze, nem *azonos* a pogrommal fenyegetettével. Tiszaeszlár neve ma természetesen nem azt hívja elő, amit mintegy nyolcvan éve. Nem a félelemmel teli fölháborodást, hanem a kíméletlen kritikát egy olyan társadalmi szerkezet fölött, amely megejtő könnyedséggel hajlamos vendégmunkás-létre kényszeríteni saját polgárait.

Nagyon modern ez a regény és nagyon konzervatív. Talán éppen azért modern, mert enynyire konzervatív.

Korniss Péter egyszer már *elszámolt*. „Akkoriban fejeztem be *Múlt idő* című könyvemet, s ezzel azt a hosszú időszakot, melyet az eltűnő paraszti világ fényképezésével töltöttem." — írja a kötet előszavában. Elszámolt tehát nemcsak a paraszti világgal, hanem azzal is, amilyen viszonyban volt ő maga ezzel a kultúrával. A kötet záróképe pontos: öregember megy a szinte kihalt falusi földúton *talán* haza, kenyérrel a hóna alatt. Korniss érzelmi viszonyban volt ama régi — saját — kultúrával, s múltát-vesztét érthetően s érezhetően fájlalta. A helyzet, bár rendkívül bonyolult, mégis egyértelmű. Olyan, amilyen az a közeg, amire a gépét ráfogta. Képeinek érzékeny tárgyiassága magából a témából adódott; szerző és tárgya nem volt *kénytelen* azonosulni, hiszen azonos volt. Korniss ott, akkor *belül* fényképezett.

Ezúttal azonban kívül került, a továbblépés ekként tudatos döntés eredménye. Ő ugyan azt írja: „A folytatás gondolata magától adódott...", de ez önmagában még nem több, mint az ötlet. Bizarr léthelyzet: bekerülni abba a világba, amelyik már kívül rekedt. A fotósnak (a szemlélő, értelmező, ábrázoló *alany*) a képző-művészek legkínzóbb dilemmája elé kellett kerülnie: honnan nézze, értelmezze, ábrázolja a *tárgyát*, ha egyszer ő maga nem *idevaló*, nem *innenvaló*, ám nem is idegen; ez a valóság, legalábbis a nyomaiban, nagyon is hasonlít ahhoz, aminek — éppen az ő műve az egyik bizonyság rá — már nincsen folyamatos jelene. Tehát sem kívül, sem belül. Között?

Tőle tudom, hogy megpróbálta ezt is. A higgadt riporteri objektivitást. Az „ez van" mentalitást, ami azért nagyon kényelmes, mert nem kell semmiért sem felelősséget vállalni. Pontosabban: kellene, hogyne, csakhogy az a felelősség lényegileg más volna. Szociológusi, tágabban: társadalombölcselői. Ott a folyamatokat kellene elemezni, törvényeket kutatni, illetve alkalmazni. De Korniss nem elméleti ember. Érzékeny intellektusa csak arra reagál, ami lelkileg érinti meg. Ő azonosuló típus, márpedig azonosulni csak sorssal lehet. Amíg ez a sors egy kulturális makrokozmosz egészének sorsa volt, s egyben az övé is, a hozzá való viszonyt nem kellett *választania*. Ám az ingázók nem alkotnak kulturális egységet. Az ingázók „csak" szociológiai, illetőleg lélektani értelemben rokonok. Ekként a viszony sem lehet másféle. Vagy szociológiai, vagy lelki. Az elsőről már volt szó. Törvényszerű hát, hogy Korniss Péter a másodikat választotta. És mivel ezt választotta, lényegtelenné lett a *népesség*. Ha az ingázók lélektana megközelítőleg azonos, akkor ugyanennyire megközelítőleg azonos a sorsuk is, következésképpen egyetlen sors *intenzíve* elmondja a többiét is

Azt mondtam: törvényszerű. De ez a megfogalmazás akár nyegleségnek is minősülhet. Legalábbis fölületesnek. Hiszen elfedi az akár — szintén tőle tudom — a depresszióig is mélyülhető, a sorozatos kudarcok okozta kínt csakúgy, mint a fölismerés következményeit: ama egyetlen sors szinte-átvállalását.

A *Múlt idő*ben Korniss, amint már említettem, eleve *belül* fotózott. Sejtette ő, hogy *most*, ebben a tíz évre elnyúlt jelenben is ezt kell tennie. Csakhogy ezúttal be kellett hatolnia egy számára idegen világba, s belsővé kellett tennie a nem-sajátot. De a dolog még ennyire sem egyszerű. Hiszen ehhez a bent-léthez korántsem elegendő a személyes (jó)szándék. Nemcsak őneki kellett azonosulnia egy sorssal, hanem a *választottjának* is az övével. Ki kellett alakulnia a kölcsönös bizalomnak,

TV

az egymáshoz tartozás mindkét részről biztos tudatának és a tudathoz kapcsolódó érzelmeknek is. Kornissnak nyilvánvalóan sokat kellett *változnia,* hogy befogadják, ugyanakkor azonban mindvégig meg kellett őriznie a szemlélő pozícióját is. Mert hiszen, ha bármennyire belül volt is, ama érzékeny objektivitásról nem mondhatott le.

Így lett egy lírai magatartás (az azonosulás, az átélés, a belehelyezkedés) eredménye *objektíve* epika: fotóregény. Modern tehát, mert alapélménye az ambivalencia, a személyiség tájékozódáskényszere egy számára alig-alig azonosítható rendszerű valóságban, és konzervatív, mert a megjelenítés folyamatában a lehető legobjektívebb formát kell választania.

A modern magyar szociográfia (mint irodalmi jellegű műfaj) ezt a kettősséget már megszenvedte. Csúcsteljesítményei jól mutatják a korábban jelzett kétarcúságot. Moldova, Lázár István, Berkovics György szociológiai elemző munkáival szemben (?) Csalog Zsolt, Géczi János, Tar Sándor vagy Andrasew Iván személyiségközpontú művei állnak, s Korniss ez utóbbiak rokona (ellenpólusa a mai magyar szociofotóban például Urbán Tamás, legközelebbi „hozzátartozója" pedig Fuszenecker Ferenc).

A vonaton, amelyre 1978 szeptemberében, „azon a bizonyos pénteki napon" fölszállt, még csak egy brigádot talált. De már önmagában ez is mennyire más, mennyire logikus: hogy nem csupán tömeget. Hiszen ekkorra már túl van a munkásszállásokon, s legfőként a csupasz elhatározáson: azokról kell a továbbiakban *képet adni,* „akik kiszakadtak a mezőgazdaságból, a városban kényszerültek munkát vállalni, miközben családjuk otthon maradt a faluban". A rátalálásban már eleve benne van a népességről az egyénre, a közös sorsról a személyiségre, a kultúráról a pszichikumra szűkítés-tágítás *szándéka.* Csakhogy ott még, és aztán sokáig, nem tudott szabadulni a kollektív személyiség (kényszer) képzetétől. Ő mondta: minden kudarcát az okozta, hogy nem ismerte föl hamarabb, ez a csoport mint csoport nem hordoz többletinformációt, specifikus értéket az egyetlen azonosítható sorshoz képest. Amikor erre rádöbbent, valójában *megtörtént* a mű. A további kínokat már praktikusabb kudarcok okozták. Mindenekelőtt a személyes viszony

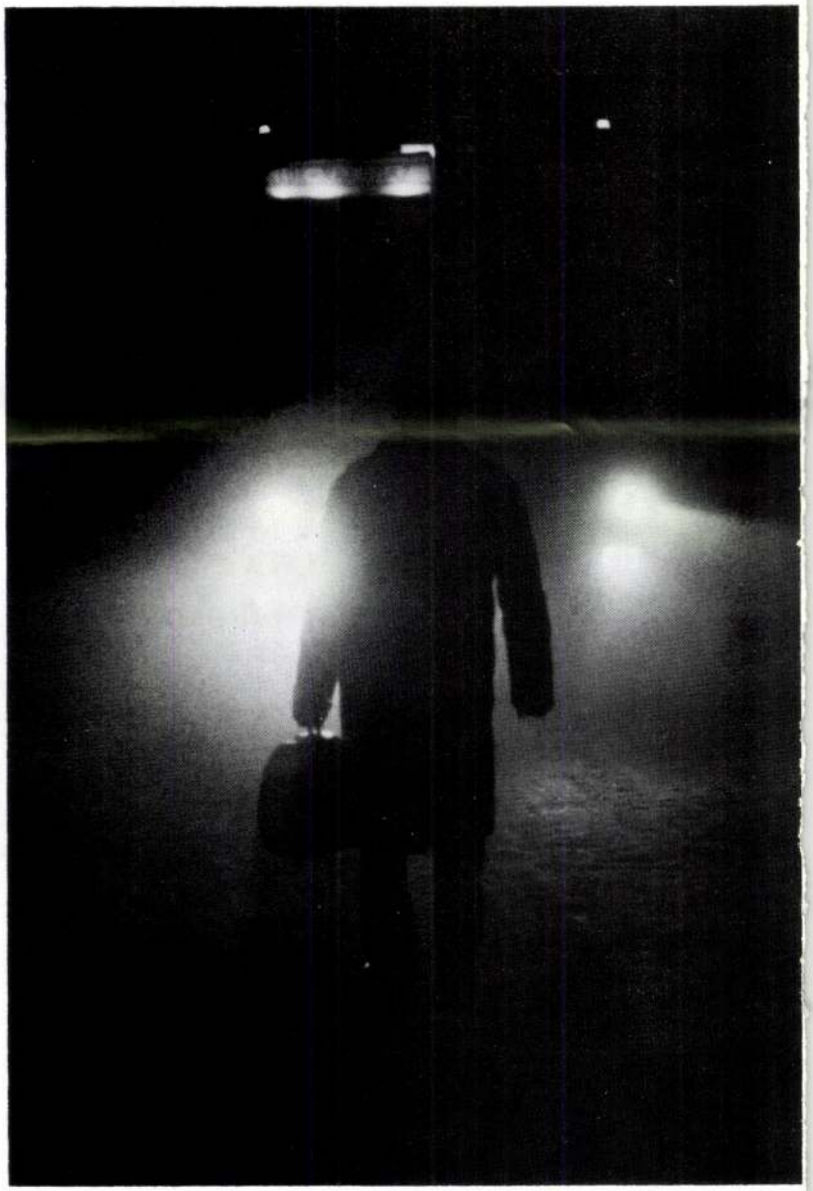

bonyolódása, illetve a rémület, hogy ez a sors, ez az élet *képileg* csak önmagát ismétli. Az ezrekké szaporodó felvételek nyomasztóan azonos karakterűek voltak. Utazás, munka, utazás, otthon. A monotónia mint látvány tökéletesen érdektelenné tette az egész anyagot. Ezen, persze, eltöprenghetünk. Hogy vajon a súlyos unalom mint jelentés nem lett volna-e elegendő? Hogy a Skarbit András sorsához csak érintőlegesen hozzászervülő ünnep itt, a kész műben nem kap-e túl nagy súlyt valódi jelentőségéhez képest? Hogy nem tolja-e el indokolatlanul ennek a vonatkerék-kattogáshoz hasonló ritmusú életnek a súlypontját a mármár elviselhető felé? Holott nem az. Vagy mégis? Hiszen az egykori eminens diákból kubikossá és ingázóvá lett Skarbit András azért ama negyvennyolc órából nem engedett soha; ha neki nem termett meg az ünnep, hát megteremtette magának. Vérforralóan gyönyörű *látni*, hogy az élet, ha akármilyen kevés teret és időt kap is, képes kivirulni. Skarbit András minden hét minden hét napjából csak kettőt élt: a szombatot és vasárnapot. Két napba sűrült bele az, amire az egész hét is kevésnek tetszik: a család, a templom, a kert és a kocsma. Olyan a Skarbit Andrások élete, mint a Citadella kőfalán, a Józsefváros rothadó tetőin, a savas-szikes pusztákon és kővilágokon sarjadó növények sorsa. Igazságtalanul sanyarú, és mégis... Csak ezt a mégist ne kellene oly sokszor a mondataink végére fűzni!

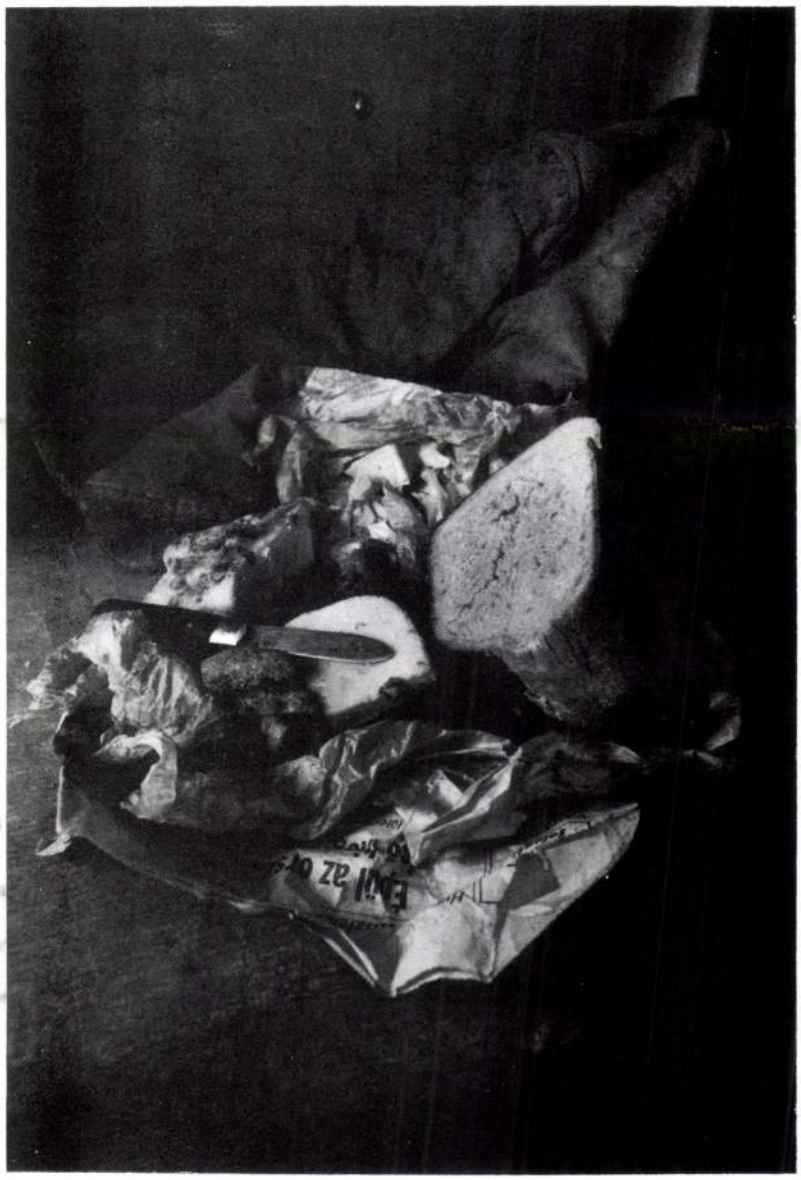

Korniss Péter műve lázít. Lázít és nyugtat. Nyugtat és mozgósit. Ökölbe szorítja a kezet, de nem lendíti ütésre. Ám nem használja fejtámasznak sem. Fölemeli. Tiltakozik vele.

Ezzel a passzussal az írásom — tudom — be is végződhetne. Mi több, kötelezően, a stílus szabályai szerint, véget kellene érnie. Jó befejezés. Hatásos. De van egy kép, ami nem hagy nyugodni.

Skarbit Andrásnak a pesti munkásszállón egy munka(?)-, sors(?)-, vagy egyszerűen lakótársa levágja a haját. A sorozat több képből áll. Az egyik olyan, mintha kivégzéshez készülődnének, a hóhér és az áldozat, valami megfoghatatlan egyetértésben. Azután van néhány enteriőr magáról a szállóról, s a bentlakókról. *Föltűnően* kulturált környezet, sehol egy rothadó fal, egy rozsdás cső, sehol a máshonnan oly ismerős émelyítő illat. Rend van. Miként rend van otthon is. A külső rend,

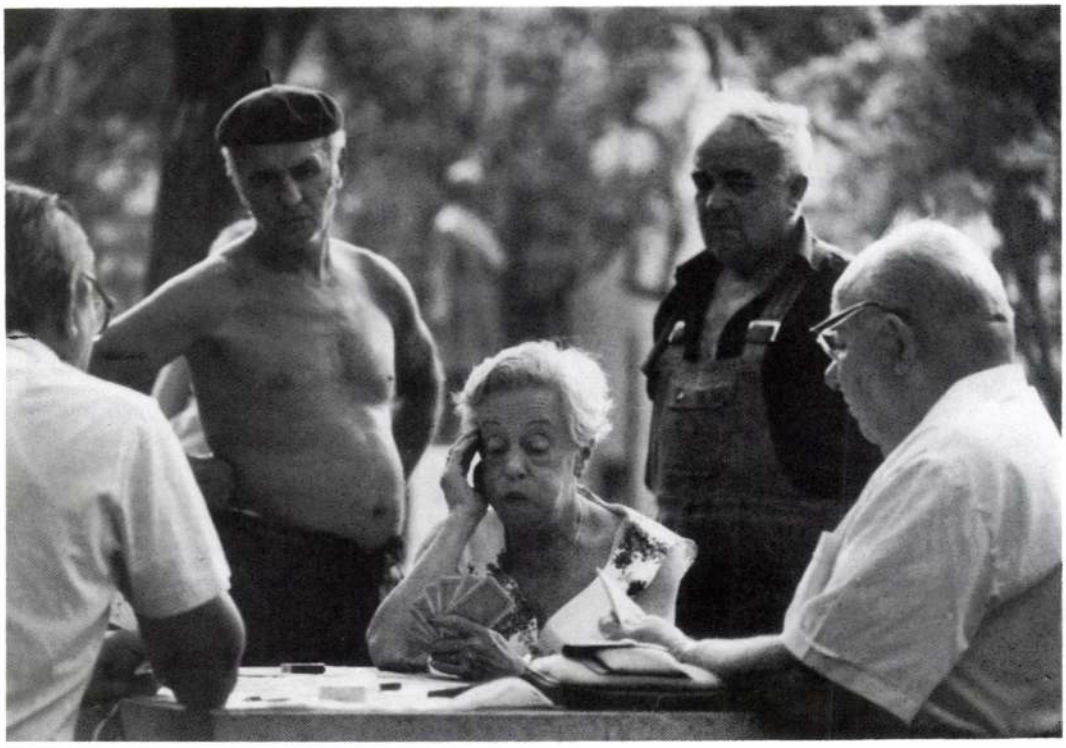

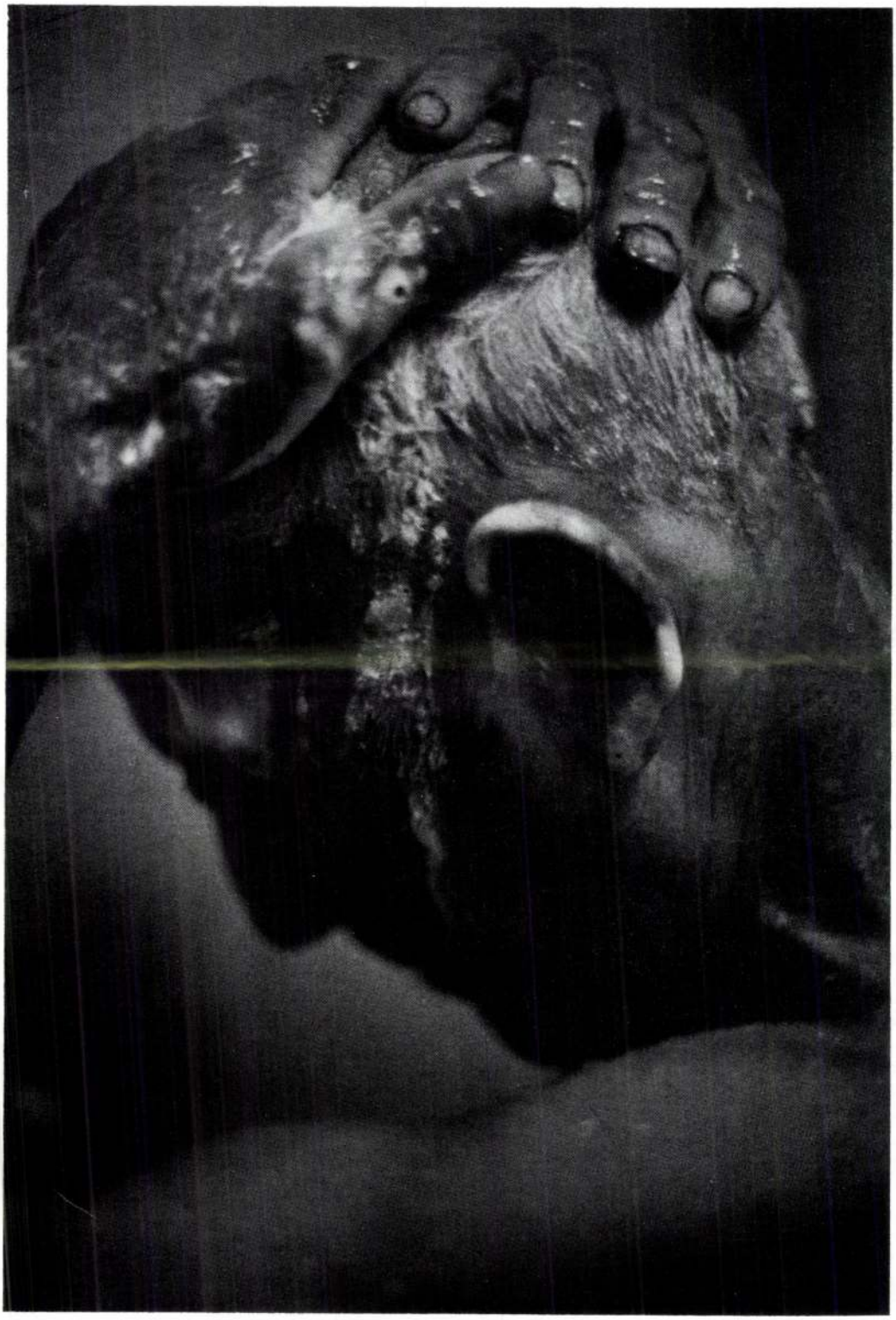

a tisztaság igénye, bár a hidegen idegen, mégis sajáttá tett környezet akár hamis is lehetne. Akár arra is utalhatna, hogy ezek az emberek kijátsszák saját magukat. Hogy hazugságban élnek, s a rendet a rendetlen életükért cserébe ajándékozzák önmaguknak. Hogy nem *belső kényszer,* hanem ösztönös megfontolás az egész.

Holott Skarbit András ezen a képen hajat mos. Mossa azt a kevés ősz haját. A fejét enyhén lenyomja, a szemét behunyja, a karján homályosan csillognak a cseppek. A füle golyóütötte fekete luk, a szappanhab megül a kézfején, de alatta mégis továbbcsorog, fehér vérként, a pajeszán át a szája felé. A fejtetőt simogató kezek megidézik a megadás gesztusát épp úgy, mint az áldását. Skarbit András hajat mos, és ebben összegződik az egész élete. Ez a megtisztulás képe, a tisztaság vágyáé, a tisztaság igézetéé, a kinti megtisztulás legmélyebb, legbensőbb átéléséé, magáé a legtisztább tisztaságé. Mindegy, hogy a halál előtt vagy az élet közben. Mindegy, hogy megadóan vagy szeretetre vágyva. Saját kezemmel pótolva a simogatást, avagy a fejfáját ösztönösen elhárítandó. Ez egy kívül-belül egyaránt tiszta ember szinte emberfölöttien tiszta portréja.

És *most:* nézzük a jobb kéz ujjait! Nézzük, ahogyan rásimulnak a koponyára! Ahogyan már-már éterien csillognak a *szertől:* amivel mossa, mossa magáról a külvilág koszát. És észre kell vennünk, muszáj észrevennünk, nem térhetünk ki előle: hogy a körömágyak feketék! A piszok oda úgy beette magát, hogy nincs az a szer, ami kimossa. Hiába a legtisztább tisztaság, hiába a teljes azonosulás a tisztaság varázslatával: ez az ember meg van jelölve. Rettenetes ez a stigma, az elrendeltetés eme botránya. A külvilág figyelmeztet: tisztátalan vagy. Bélyeg van rajtad, nem menekülhetsz. A sorsod nem veled, nem a te saját belső lényeddel azonos, hanem azzal, amit rád terhelt az élet. Soha, de soha nem lehetsz klubtagja a rózsaszín körműeknek. El vagy különítve. Mindörökre csak vendég lehetsz abban a világban, ami a te körmöd aljának kiirthatatlan feketéje révén is épül. Megtűrnek, be nem fogadnak.

Skarbit András eminens volt és az is tudott maradni. Legyen elég neki ez a tudat. És hordozza a körme alja piszkát olyan gőggel, ahogyan ama kis-zsidók és fiaik legkülönbjei, a hozzá hasonlóan tiszta megjelöltek viselték *aztán* egy még őrültebb, botrányosabb, még gusztustalanabb világ stigmáját.

Korniss Péter tiltakozik, szelíden. Tudja, hogy miért, és azt is, hogy mi ellen. Nem hiszem, hogy ennél időszerűbb szellemi magatartás létezhet ma itt.

Mányoki Endre

Korniss Péter *A vendégmunkás* című kötetét a Mezőgazdasági Könyvkiadó Vállalat jelentette meg.

„...egy tovaras voltam, aki fürödni jött"

Laurence Salzmann: A fürdő

Bámulatra méltó
Aki nem mondja; „Illan az élet"
A villám láttán!
(Bashó)

„Az 1944-ben született, Philadelphiában élő filmrendező-fotográfus a sorozat képeit másfél év alatt készítette az Északkelet Romániában található Rădăuţiban, a Strada Baián, és ebből egy meghitt fotóesszé kerekedett, ami főként a csendről beszél, és a képek olvasásának művészetére akar tanítani."*

Ez a kiállítás május 11-től volt látható a Váci utcai Fotóművészeti Galériában. Szintén itt volt megvásárolható a kiállításnál egységesebb, letisztultabb (természetesen nem hazai kivitelezésű), nagyon profi fotóalbum. Nincs kedvünk belépni ebbe a fullasztó, különös világba. A meztelen alakok tömege megvetést és ijedelmet ébreszt bennünk, zavarni kezdenek a ráncok, könnyzacskók és egyéb apró tökéletlenségek. A fotók, amelyeken *nem* tudtukon kívül meglesett emberek láthatók! Ellenkezőleg, ezek a képek egy boldogtalan, különálló közösség lelkiállapotáról tanúskodnak. Ebben a világban nincs kitüntetett pillanat, csupán lélegzet-dermedés és mozdíthatatlanság.

„A fényképezőgép lehet tapintatlan, tolakodó, jogtipró, tud torzítani, kizsákmányolni és minden olyasmire képes, amit el lehet követni" — írja Susan *Sontag*. Ezek a képek olyan világot sugallnak, amelyben csupa idegen, elszigetelt, üldözött él, szánalmas létük csak a „gőzben" melegedhet fel.

*részletek a kiállítás katalógusából

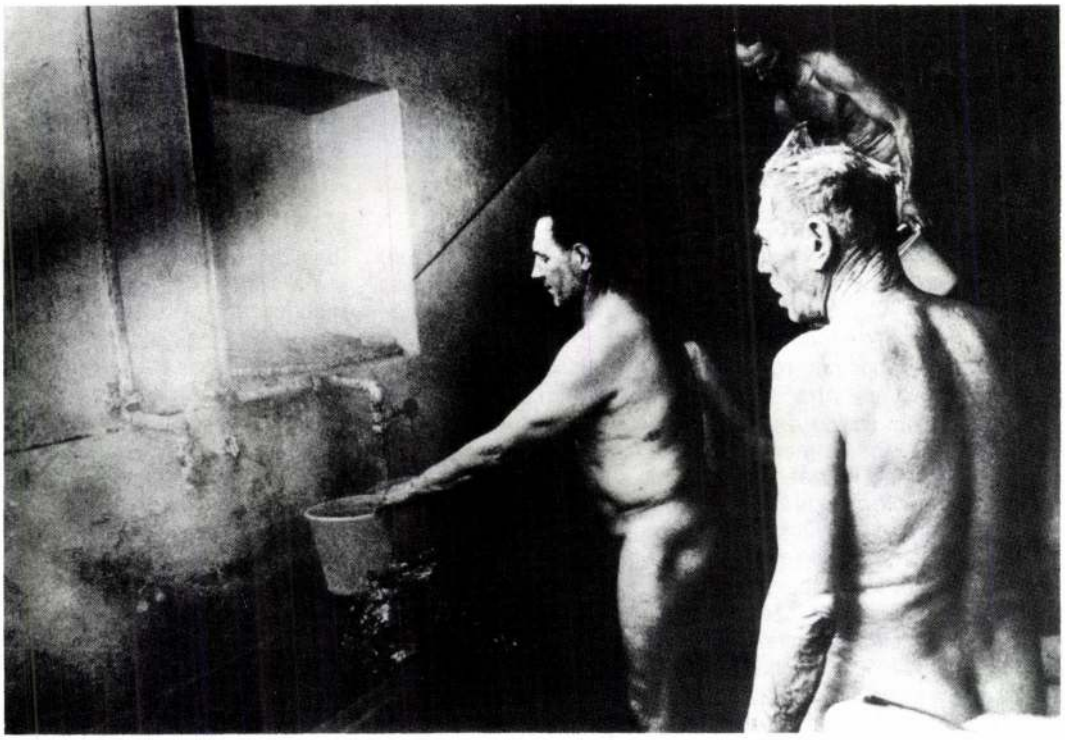

1021

TÁNC A FOTOMŰVÉSZETBEN

KIÁLLITÁS A MAGYAR NEMZETI GALÉRIÁBAN

A Nemzeti Galéria aulájába lépve megtorpantam. Váratlanul ért a háttérben a színes színpad. Taormina. Fáradt voltam és káprázó szemem előtt varázslatnak tűnt ez a hatalmas színház a — múzeumban! Tovább haladva néhány Izsó szobor mellett, egy teremben már a színház kellékei: kosztümök fogadtak. A tárlókban egy távoli mese rekvizitumainak tűntek fel a jól ismert ruhák: a színésznő kosztümje a Párizs lángjaiból, egy törékeny-kókadt tütü a Giselle-ből és egy a Hattyúk tavából. beljebb, a termekben a falakon meglepően lépett elém egy ismerős világ — ismeretlenül. Az ember saját kézírása is eltávolodik, idegen vonásokat ölt a nyomtatásban. Az ismerős arcok és attitüdök új vonást öltenek a fényképen és az ismerős fénykép is újszerűen, ismeretlenül hat hatalmasra nagyítva egy kiállító terem falain. Igyekszem átadni magamat a benyomásnak, szeretném kifürkészni a kiállítás tényleges hatóerejét.

Délután van, kevesen vannak a termekben.

(Korniss Péter felv.)

művészet Hete után

jékoztató néptánc-filmvetítésen, továbbá a tudományos információról való megbeszélésen és két szakmai vitán vettek részt, elmondhatjuk, hogy a Hét alkalmából az érdeklődő mármár nyomasztóan gazdag programhoz juthatott. — Meddő kísérlet volna természetesen, ha e programpontokat most sorra vennénk, hogy az egyes rendezvényeket egy-egy sommás jelzővel „helyére tegyük". Elégedjünk meg annak az örömteli ténynek a regisztrálásával, hogy sikerült kiváltani a közérdeklődést, hogy a bemutatók legtöbbször telt házak előtt zajlottak le, s hogy ez alkalomból a közönség szélesebb rétegei számára is ügy, téma lett a táncművészet ügye.

S mit szóltak külföldi barátaink, akik Mongóliából és Belgiumból, Svédországból és Bulgáriából jöttek, koreográfusok és teoretikusok, balettmesterek és kritikusok, köztük olyan régi hívei a magyar tánckultúrának, mint Olga Lepesinszkaja, vagy Pierre Goron, a francia néptáncmozgalom vezető egyénisége? Mit szóltak az olyan nemzetközi tekintélyek, mint Nikolaj Élias és Kurt Peters, a Szovjetunió és az NSZK vezető tánckritikusai? Vendégeink szenvedélyesen együttérző partnerek voltak, s kritikai érzéküket szerencsénkre egyáltalán nem bénította meg a vendégség tudata. Véleményük aprólékos végigsorjázása helyett ezúttal meg kell elégednünk néhány figyelmeztetésük felidézésével, nemcsak azért, hogy lássuk: „lám, ilyenek lehetünk külföldi szemüvegen keresztül", hanem azért is, hogy elgondolkozzunk: vajon mennyi igazság, jövőnket érintő jelzés rejlik észrevételeikben.

Azt hiszem, mindnyájunkat jogos örömmel tölthet el a viták résztvevőinek egybevágó megállapítása, amely szerint a magyar balett napjainkban a balett-művészet nemzetközi élvonalába tartozik, — különösen ami a táncosok technikai felkészültségét és stíluskészségét illeti. Nem kevésbé estek jól azok az elismerések, amelyek az Állami Népi Együttes bemutatóit és az amatőr együttesek műsorát kísérték, vagy azok a megállapítások, amelyek a Pécsi Balett több produkciójának magas szakmai színvonalára hívták fel a figyelmet. Többek megnyilatkozásából talán azt is leszűrhetjük, hogy a magyar táncművészet egészében — ha talán társulatonként nem is azonos hőfokkal — él a kezdeményezőkészség, ég a korszerűsödés és megújulás vágya. Be kell vallani azonban azt is, hogy amennyire jó ez, mint elismerés, legalább ugyanennyire ellentmondásosak azok az elképzelések és igények, amelyek a kezdeményezőkészség irányához, a korszerűség fogalmához fűződnek. Külföldi kollégáink e téren szinte reprodukálták az itthen évek óta fellabbanó vitákat (pl. korszerűnek mondható-e a Csipkerózsika; az új koreográfiai nyelvnek és stílusnak a jelképrendszer kialakításában kell-e kicsúcsosodnia vagy kimerülnie; mennyiben helyesek vagy éppen veszélyesek a néptáncból kiinduló avantgarde törekvések stb.).

„A művészet nem lehet igazán művészet, társadalmi hatóerő, a közönséggel való kapcsolat, kölcsönhatás nélkül" — idézhetnénk először, kicsit restelkedve a közhelyszerűség miatt, meg azért is, mert egynémely táncmű egyenesen provokálja ezt a közhelyes szemrehányást. Valóban, mit lehet szólni az olyan koreográfiáról — most az „Út tanulmány" volt rá a példa —, amellyel szemben értetlenül állnak a szakma legrutinosabb hazai és külföldi művelői-értői is? Illő volna már a sznobizmusról, mint egyedüli „közönségbázisról" végre lemondani.

Ami az újító törekvések tartalmát illeti, a Héten bemutatott egyes művek hangvétele, műsoron belüli aránya már önmagában, külföldi kollégáink megjegyzései nélkül is figyelmeztet: a „meggyötrő művészet" és a „vigasztaló művészet" kettőséből az utóbbi némelyik koreográfusnál úgy szerepel, mint valami titkolnivaló mostohagyerek. A humánum igényét, a líra iránti igényt, a csakis a művészet által nyújtható harmónia iránti vágyat, úgy hiszem, csakugyan ideje határozottabban szembeállítani a szorongásos, sőt olykor kifejezetten szadista színpadképek világával, még akkor is, ha az embertelenség ábrázolása az embertelenség elítélésének látszatával történik.

Vendégeink elfogulatlan szeme és ítélete újólag felhívta a figyelmet egy sarkalatos problémára; arra a szakadékra, amely egyes avantgarde szellemű néptánckompozíciókban a szándék és a tett közé ékelődik. Rideg szó, de jobb kimondani, mint hallatlanná tenni: a kívülálló nézőt nem érdekli, hogy a koreográfus milyen nagyot akart mondani, — egyszerűen megállapítja, hogy hatott-e rá a mű, vagy sem. Legfeljebb még hozzáfűzi, hogy a hatás a szerkesztési, aránybeli, stiláris és technikai megoldások miatt született meg, vagy maradt el. A Hét bemutatói ismét rávilágítottak: önérzeti és akarati elemek nem pótolhatják a mesterségbeli ismereteket.

Nincs mit tagadni, az ünnepi hét egyaránt szolgált örömteli eseményekkel, méltó koreográfiai tettekkel és kemény konklúziókkal. Az utóbbiak jelölik ki az utat a majdani második nagy szemléhez, amely, hisszük, visszatekintés helyett már elsősorban a magyar táncművészeti reneszánsz eredményeiről fog számot adni.

Maácz László

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

MUZSIKA

...zel dolgoznak, és hagyják a „műtárgyat" ...i. Például nagyon tetszett nekem Fejes László „A balerina" c. képe (egy kendőzetlen portré), és nem nagyon tetszett a „Próba", melyen néhány cselló mellett áll egy balerina. Hatásos, de nem jellemez.

Kifelé menet viszafordultam a lépcsőlejárat tetejéről. Megnéztem mégegyszer Taorminát, mielőtt kiléptem a „színházból". Ezúttal zavart az előtte térdeplő klasszicista női alak, Ferenczy István szobra. Távozóban, a szép katalógussal a kezemben, arra gondoltam, hogy milyen jó lenne, ha ezeket a képeket eltehetném magamnak. Egy könyvben... És a kiállítás okozta öröm már el is párolgott belőlem, és elfogott a méreg. Mindenütt gyönyörű balett fotóalbumok jelennek meg, nemcsak a legjobb együttesekről, mint a Bolsoj, Kirov együttes, vagy az Angol Királyi Balett, hanem a kisebb együttesekről is. Nem rég került a kezembe egy cseh album, egy jugoszláv és egy ausztráliai. A magyar balettről mind a mai napig nem jelent meg érdemleges mű. Miért?...

Végezetül szeretném megköszönni a magyar tánc-szakemberek és tánc-közönség nevében a szépen megrendezett kiállítást. Ez enyhített azon a közönyön, amivel könyvkiadásunk veszi körül a balettművészetet.

Lőrinc György

Kun Zsuzsa a Sacre-ban (Féner Tamás felvételei)

A BUDAPESTI OPERAHÁ

A Magyar Állami Operaház életének legutóbbi jelentős dátuma 1968. április 30. — ezen a napon utazott el az együttes első nyugat-németországi bemutatkozására. Négy előadáson találkoztak a wiesbadeni Májusi Ünnepi Játékok közönségével, s ezek az estek tiszteletet, megbecsülést és elismerést szereztek a mai magyar zenekultúrának.

Wiesbaden Frankfurt am Maintól negyven kilométerre fekszik, divatos, elegáns fürdőváros. Tágas színházában minden tavasszal nemzetközi színházi fesztivált rendeznek; régi tradíció ez, még a császárság korából ered. Ilyenkor a legkiválóbb külföldi együtteseket látják vendégül, ez idén például a budapesti Operán kívül a római Teatro Stabile, a Comedie Française, a müncheni színház és a londoni Royal Balett társulatát. Eddig általában hazai együttes nyitotta meg az ünnepi játékokat, most azonban a házigazda, a hesseni Operaház ezt a megtiszteltetést a magyar művészeknek engedte át. Így az idei „Mai-Festspiele" első eseménye három Bartók-mű volt: a Kékszakállú herceg vára, a Táncszvit és a Csodálatos Mandarin — azt hiszem, méltóbb nyitányt el sem lehetne képzelni egy mai, magasnívójú, valóban korunk arcát tükröző művészi seregszemléhez.

Lukács Miklóst, az Operaház igazgatóját kértem meg, számoljon be a vendégszereplés programjáról, kiemelkedő eseményeiről. Elsősorban a fogadtatás iránt érdeklődtem.

— Nagy várakozással tekintettek vendégjátékunk elé, melynek műsorán a három Bartók-egyfelvonásos, a Falstaff és a Vérnász szerepelt — s kellemesen érintett, hogy ez a várakozás kizárólag szakmai, művészi kvalitásainknak szólt. Egyáltalában nem úgy kezeltek bennünket, mint akik „a vasfüggöny mögül" jöttünk, és ez nemcsak a magánbeszélgetésekben derült ki, hanem a sajtókonferencián is, ahol egyetlen rosszízű, provokatív kérdés sem hangzott el.

— Mi mindenről kértek tájékoztatást a riporterek?

— Elsősorban arról számoltam be, hogy a két budapesti operaház milyen műsort játszik és hány előadásunk van egy szezonban. Külön ki kellett térnem a magyar és a modern művek részletezésére, s tapasztalhattam, hogy jónéhány olyan adat, amelyik itthon nagyon is természetes, a wiesbadeni sajtókonferencián általános csodálkozást keltett. Így mindjárt az a tény, hogy fővárosunkban két színház egyisztál, mégpedig különböző, önálló repertoárral. Németországban ugyan majd minden városnak van saját operája, de még az olyan nagyvárosokban is, mint Köln, vagy München, csak egy-egy. Pedig ezekben alig él kevesebb ember, mint Budapesten. — Azután a repertoárunk került terítékre, s a résztvevők maguk állapították meg, hogy Monteverditől kezdve egészen a mai kortárs-szerzőkig, az operairodalom minden jelentős korszaka képviselve van műsorunkban. Ami pedig előadásaink számát illeti, szinte el sem akarták hinni, hogy évente átlag tizenötször tudjuk műsorra tűzni a három Bartókot — az ő szemükben ez a szám egyenesen horribilis, különösen, ha figyelembe vesszük, hogy nem egy kiváltságos szezonra értendő, hanem évről évre állandó.

— Az előadások után megjelent kritikák egyértelműen elismerőek voltak, de azért néhány megjegyzésen elcsodálkoztunk és felháborodtunk. Mátrai-Betegh Béla érdekes beszámolója is említette például a „Falstaff a pusztáról" című cikket, melynek írója Melis György valóban világszínvonalon álló alakítását aposztrofálta így.

— Pedig a kritikus sem rosszindulatú, sem becsmérlő nem volt, sőt éppen a produkció egyéni vonásokkal teljes, kitűnő voltát akarta ezzel a kuriózumot sejtető címmel jellemezni. Harminckét újság írt róluk, valamennyi recenziót végigolvastam, kivétel nélkül pozitív kicsengésűek voltak. Meg kell mondanom, bizonyos tekintetben a kinti sajtó megértőbb volt egyes művek iránt, mint a hazai. A Táncszvitről, amit a fiatal Barkóczy Sándor koreografált, valóban jóindulatú érdeklődéssel írtak, az új kezdeményezésnek, az előzmények nélküli, bátor próbálkozásnak kijáró korrekt tiszteletttel. S valljuk be, a közönség is jóval melegebben fogadta a produkciót, mint idehaza a budapesti nézők.

— Igazgató úr véleménye szerint melyik előadásnak volt a legnagyobb sikere?

— Mint mű és mint előadás, feltétlenül a Vérnász aratta a legteljesebb elismerést. Pedig Szokolay zenéjének még egy külön kis magáncsatát is meg kellett nyernie, le kellett győznie egy burkolt, talán nem is tudatos ellenérzést. Alig néhány esztendeje ugyanis az egyik legtekintélyesebb német zeneszerző, Wolfgang Fortner, szintén operát komponált Lorca darabjából, s azt sofelé játszották is már, legutóbb éppen Grazban mutatták be. Nem ismerem a művet, így összehasonlításra nem vállalkozhatom, — annyi azonban bizonyos, hogy a wiesbadeni közönség a mi Vérnászunkat viharos tapssal köszönte meg.

— A magyar lapok közölték a DPA tudósítását, amely így hangzott: „Az ünnepi játékok fénypontja a péntek esti Vérnász előadás volt."

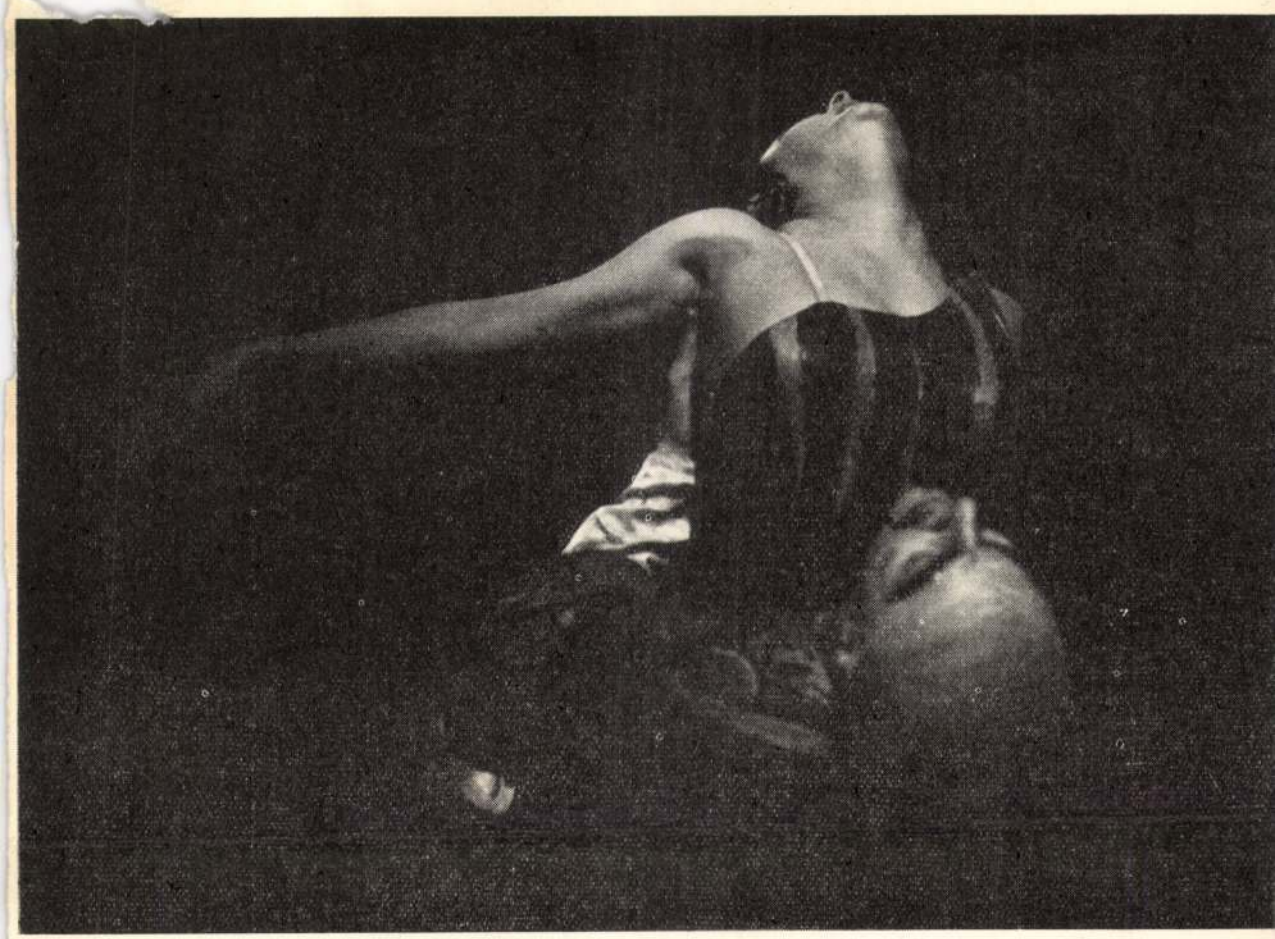

A csodálatos mandarin (Keleti Éva felv.)

Délelőtt volt a megnyitó és akik meg akarták nézni, márt itt voltak és elmentek. A kevesek, velem együtt, elmélyülten nézdelődnek.

Érdekes ez a kiállítás. Megszoktam, hogy egy kiállítás képeit egymástól függetlenül, mint zárt egészet szemléljem, amit a keret önön-világába zár. Itt pedig nincsen határ az egyes képek között — az egész együtt hat, ugyanarról szól. A tánc világáról. És nemcsak a színpadot mutatja be, hanem a színpad mögött, a balett-termi munkát, a balett-terem mögött a folyosót és öltözőt. A művészet mögött a munkát, a munka mögött az elereszkedést és erőgyűjtést. Úgy látom, hogy a fotósokat legalább annyira érdeklik a táncosok, mint maga a tánc. A fáradtan ülő balerina is a lencse színpadára kerül. Érdemes a táncművészet kedvelőjének ide eljönni. Mást lát itt, mint a színház színpadán. (Sajnálom, hogy már nem csinálhatok kedvet az olvasónak a kiállítás megtekintéséhez, mert mire soraim megjelennek, a kiállítás már bezárul. Ez az „átfutási" idő átka!)

1966-ban már volt egy hasonló kiállítás a Madách Színház emeleti büféjében. „Balett a fotóművészetben". Amint a cím mutatja, a mostani kiállítás területe tágabb. Nemcsak a balett, hanem a néptáncművészet, pantomim és szórakoztató tánc is megjelent a falakon. Összhangban azzal a fesztivállal, melynek keretében a kiállítás megnyílt. A Magyar Táncművészet Hete (május 18—26) az Operaházban kilenc előadáson és különböző rendezvényeken, vitákon keresztül kívánt képet adni a magyar táncművészet jelenlegi helyzetéről, karakteréről, értékeiről és — hibáiról. Ebben segítségünkre volt a fotókiállítás is.

A kiállított fotók kitűnően szolgálják a ma-

gyar táncművészetet. „Képet" adnak róla. És ez azáltal lehetséges, hogy az elmúlt évtized során több tehetséges fotóművész választotta a tánc-fotózást működési területének. A tánc fényképezése tulajdonképpen a műtárgy-fotózás körébe tartozik. A műtárgy itt: maga a tánc!

A Madách Színházi kiállításon 6 fotóművész vett részt. Ezen a kiállításon a bővült tárgykörnek megfelelően bővült a fotósok köre is. Ezúttal húszan állítottak ki. A legtöbb kép *Féner Tamás, Friedmann Endre, Keleti Éva,* és *Korniss Péter* műve. Ők foglalkoznak e területtel a legintenzívebben. Nekem legjobban Féner Tamás és Keleti Éva képei tetszettek. Féner Tamás képei tele vannak érzékeny nüanszokkal. Kompozíciói mindig poétikusan fogalmazzák meg a látványt. Keleti Éva műterem felvételei eltűntek. Mindegyik képe az eleven pillanat ihletéséből fakad, s ezek messze túlnőttek a puszta dokumentáción: nem „bemutatják", hanem megmutatják a táncost. „Ez itt Orosz Adél" helyett „ilyen Orosz Adél!"

Korniss Péter és Friedmann Endre fényképei rendkívül sokoldalúak. Egyforma érdeklődéssel járták be a néptánc és a balett területét. Korniss Pétert nem érzem elég „önfeledtnek" kattintás közben. Eszközei olykor keresettek. Össze nem illő elemekből fakaszt „érdekességet". (Pl. A tarlón csikós ruhában táncoló férfiak. „Találkozás a pusztán".) Elöl és hátul élesre beállított alakok között elmosódott mozdulati elemek. („Fergeteges indulatok") Egyikmásik képe túl statikus („Héja"). De képei között van néhány keresetlenül szép. Friedmann Endre nyilván sokkal kevesebb anyagból válogathatta össze szép számmal kiállított képeit, mint mondjuk, Keleti Éva, akinek az elmúlt évtized alatt hatalmas anyaga gyűlt össze. Színes, érdekes anyag az övé, de képei nem váltak úgy eggyé a tánccal, mint azoké, akik állandó jelleggel fotóznak táncot.

Halász Rudolf anyaga kisebb, de alkotásai nagyon érdekesek. Főleg a táncosokról készült képei megkapóak. Szemmel láthatóan nem a táncoló táncos, hanem a tánccal „foglalkozó" táncos érdekli. „Gond" című portréja egyik kedvenc képem. *Szalay Zoltánt* viszont a táncoló táncos érdekli.

Két-három képpel vettek részt a kiállításon: *Bartal Ferenc, Bárándy István, Fejes László, Gink Károly, Hemző Károly, Ikládi László, Inkey Tibor, Kovács Tamás, Markovics Ferenc, Pálinkás József, Rédner Márta, Vámos László* és *Vencsellei István*. Képeik közül azokat érzem közel magamhoz, amelyek kevés esz-

MÚLT

KORNISS PÉTER

UJ TÜKÖR 1980/XVII/28.sz.

BUENOS AIRES

RAC JOZSEF RAJZAI

Számomra nemcsak Argentína fővárosa — talán a sorsom dőlt el ott. Vagy harmincöt évvel születésem előtt, a múlt század nyolcvanas éveiben, mikor nagyapám Buenos Airesben kapott szerződést egy újonnan alapított szeszgyár vezetésére. Nemrég házasodott, vitte magával feleségét, s odakinn jött világra a fia.

A Buenos Aires-i évekről hármuk közül csak nagyanyámtól hallhattam, ettől a nagy akaratú, a régi enyveshát-fényképek tanúsága szerint rendkívüli szépségű asszonytól, aki mindvégig uralkodott rajtuk. Nemcsak a szépsége erejével. A legáthatóbb egyéniség volt köztük, a maga fejével gondolkodott. Kiemelkedett férfitestvérei közül is, egész életén át kiskorúnak tartott maga körül mindenkit. A századvég fogalmai szerint elég későn ment férjhez, már húsz is elmúlt.

Mire előttem fölidézhette Buenos Aires-i emlékeit, mindez az ő számára is korszaknyi messzeségbe hullott, átcsaptak rajta a világ- és magánesemények, tőle magától is iszonyú távol sodródott az a fiatal nő, aki idegenben kezdte önálló életét. Egyetlen odakint megismert emberről sem hozott elmondásra érdemes történetet, az arcok elmosódtak benne. Vagy egyszerűen nem figyelt rájuk.

— Nagyapádnak azt mondta az orvos, ha nem akarja, hogy elpusztuljon a felesége, vigye haza — ebben summázódott az élménykör.

Így volt-e? Nem ő maga bírta rá férjét, hogy bontsa föl a szerződést, és mindenáron hazakerüljenek? Vagy minderre szükség sem volt, mert:

— Akkorára már ilyen voltam — tartotta föl az ujját.

A klímát nem viselte el, a hőséget, a dúsan, tébolyodottan burjánzó tenyészetet, a mindenünnen előbújó, ijesztő nagyra növekedett férgeket, rovarokat, az idegenség és megszokhatatlanság eliszonyító jelképeit. Legyőzte a honvágy, mert az a világ nem ért számára annyit, hogy megpróbáljon ellenállni?

S aztán második gyermeke, édesanyám, négy évvel bátyja után már Budapesten született. És ami ezután történt, mind sokkal elképzelhetőbb számomra, hiszen a helyszín — néhány évtizednyi különbséggel — az én életemnek is színtere.

Ami rám szállt a múltból, azt nagyanyám és anyám közvetítette, a férfialakokat nem ismertem. Nagyapám születésem előtt halt meg. De nagybátyám sorsában felnőtt korában ismét fölzengett Buenos Aires motívuma. Az akkor érvényben volt nemzetközi megállapodások értelmében születése jogán amerikai állampolgár maradt. S az első világháborút követő időben nekivágott az óceánnak. Egyéves lehettem akkor. Mesealakká nőtt képzeletemben. Apám bátyja, valahol a világban, egy messzi kontinensen.

Egyenesen Észak-Amerikába ment. Olykor jött egy-egy levél, küldemény — Detroitból, Chicagóból, talán Washingtonból is, legvégül New Yorkból. Nagyanyám akkorra föladta már önállóságát, nálunk élt. A lányát úgy irányította, mint a szülői házban. Apámmal átmeneti fegyverszünetekkel mindvégig hadiállapotban élt. Én pedig nem az unokája voltam, hanem a fia.

Mindenkinek így mutatott be. Nem mintha magát akarta volna fiatalítani, egy hónapot sem tagadott le a korából. De a valóságban minden hozzátartozója közül eltűnt fia állt hozzá a legközelebb. Nekem kellett a helyére lépnem, a képtelen föladattal, hogy valóra váltsam az álmot.

Szerencsére minderről sejtelmem sem lehetett. De ma már nem is találhatnék egyéb magyarázatot arra a szerelmes gyűlöletre, amelyben kettőnk viszonya eltelt.

A háború idején gyakran fölsóhajtott:

— De jó, hogy legalább ő biztonságban van.

A fiára gondolt, s ahogy belenőttem a veszélybe, engem kezdett el félteni. Talán akkoriban fordult meg benne először:

— Ha fiatalasszony koromban több a türelmem, most neked se fájna a fejed...

De hát erre nem volt mit felelni. Az abszurditások láncán visszatérni Buenos Airesbe, ahol anyám is megszülethetett volna, hogy átélje ifjúságát és találkozzon azzal az argentin férfival, aki aztán a férje lesz...? (A képzeletbeli vők mindig tökéletesebbek a valóságosaknál.) S én adjam kölcsön a bőrömet valakinek, aki génjeim hozzávetőleges ötven százalékával helyettem élne az ismeretlen délamerikai fővárosban?

— Persze, hogy az már nem te lennél... — legyintett ő is.

Az egykori darázsderekú fiatal nő képtelenül elnehezedett, bottal járt. Hetvenötön túl néha undorodón megállt a tükör előtt:

— Milyen ronda lettem! — s egy pillantással elhallgattatta anyámat, aki sosem ismerheti meg a romlásnak ezt a mélységét. Erről azok tudhatnak csak, akik átélték valaha: mi volt az: gyönyörűnek lenni!

A fia! Az ő fia, igen! Mert anyám — apja lánya volt. Kevés szavú, borongásra hajló, megtiport, mert megtipratásra született. De az igazit mindig el kell veszíteni.

Konokul nézett szembe az ellenséges világgal, még mindig készen rá, hogy túlélje. Dolga volt. Látni akarta a fiát. Ha majd vége lesz a háborúnak. Mert akkor eljön. Látogatóba legalább, az anyjához.

Pedig akkoriban már mást is hallottam apámtól. Törhetetlen derűjével jegyezte meg:

— Feri? Annak több esze volt nálam. Megszökött az anyja helyett. Itthagyta örökségbe.

S hogy ebben valamennyi igazság kellett legyen, azt anyám szelídebb célzásai erősítették meg. Az óceánnál keskenyebb védőárok nem tarthatta volna távol az eltűnt fiútól a lehengerlő anyai akaratot.

A sorsa elől szökött meg, vagy elébe futott? Boldogabb lett vajon? A képzelet eljátszogathat, kirakosgathatja a hiányos építőköveket. Egy életet nem állíthat össze belőlük. Bátyámmal néhány levelet váltottunk még, a találkozás előtt lecsapódtak a sorompók.

1945 januárjában Buenos Aires még egyszer megszólalt, mint az eszelős kényszerrel visszatérő dallam.

A légópincében fölállított vaságyon, nehéz takarók alatt bebagyulálva egy öregasszony delirált. A légnyomástól beszakadó ablak, a dobkályha fölkeveredő korma s a kihasadt dunyha pehelyzápora omlott rá, mielőtt lecipeltük. Attól fogva minden összezavarodott benne. Nem volt követhető többé, mennyit fog föl a valóságos eseményekből, hol botorkálhat múltjának időrendjét vesztett erdejében.

A belépő szovjet katonák szemében mindannyian mellékfigurákká váltunk ágya körül. És akkor, eszméletének földerengő fényében váratlanul a sosem látott egyenruhák felé fordult és megszólalt — spanyolul. De ezt a túlpartról érkező kiáltást már nem értette senki.

KORNISS
kiállítása

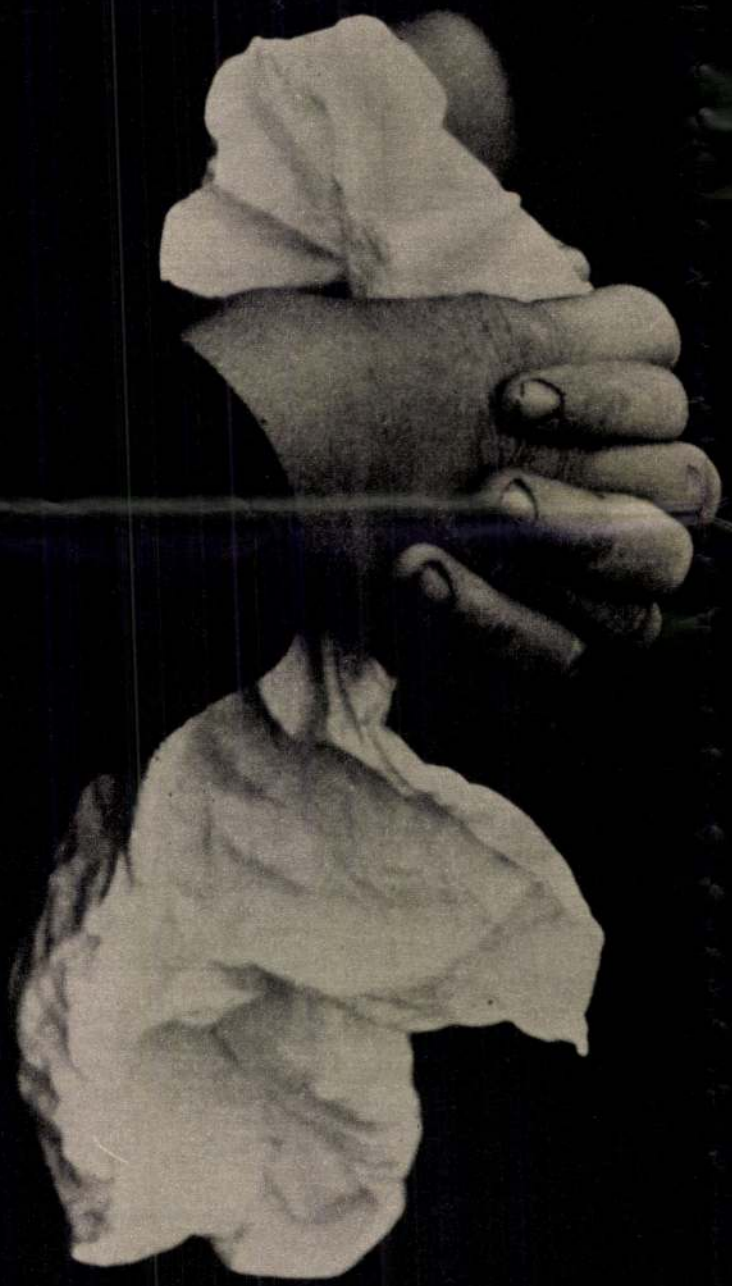

Siratás

A piacon

Öregkor

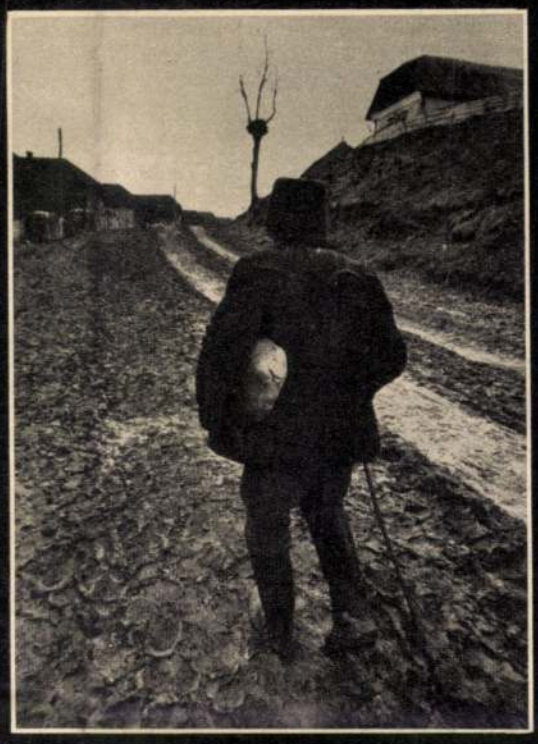

Hazafelé

PÉTER

Minden igazi fotós előbb-utóbb kialakítja a maga arculatát. Illetve nem is ő maga alakítja ki, hanem a témái, az érdeklődési köre, a látásmódja. Ilyen markánsan kirajzolódó fotóegyéniség Korniss Péter, a Nők Lapja fotóriportere, nem utolsósorban a népélet mármár eltűnő mozzanatairól, népi szokásokról készült képei okából. Korniss Péternek a tihanyi múzeumban nemrég nyílt meg a kiállítása – ebből mutatunk be néhány képet.

A sírnál

Falusi iskolások

Az udvarban

A BASTILLE

A nagy történelmi eseményeket nem árt egy kis gyanakvással szemlélni: minél jelentősebbek, annál több legenda rakódik köréjük. Valmynál szelíd tűzérségi párbaj zajlott, s Goethe talán csak utólag érezte „világtörténelmi" fordulatnak e csatát; Pákozd is fontosabb összecsapás volt, mint amilyen véres; Petőfi sokfelé szavalt Pesten, csak épp a Nemzeti Múzeumnál sosem — természetesen a Bastille-nak is megvan a maga legendaköre.

A nagy francia forradalmat 1789. július 14. napjától számítjuk, nem is jogtalanul, de azért jobban tesszük, ha folyamatban gondolkodunk, amelynek csupán első csúcsa volt a börtönerőd ostroma.

Az irodalmi vendégfogadó

Ha július 14-én vagy bármilyen más alkalommal, a Bastille-ra gondolunk, nekünk is a múlt századi történetírók által lefestett kőszörnyeteg jut eszünkbe, a vasketrecek, a kínzószerszámok a pestises levegőben rohadt szalmán szenvedő áldozatok, akik letartóztatásuknak még okát sem ismerik. A valóságban mindez a szörnyűség a XVIII. század végére igencsak megszelídült. Kínvallatás, kivégzés már rég nem zajlott a börtönben, vasketrecek helyett meglehetősen tágas, bár gyéren megvilágított szobákban laktak a foglyok, kandalló vagy kályha volt mindegyik zárkában, tüzelő, lámpás, szintúgy. A rab papírt, tollat, tintát, könyveket tarthatott és kölcsönözhetett — egy bizonyos La Beaumelle éppenséggel hatszáz kötetet halmozott fel magának.

Ennél is fontosabb magányenyhítő kedvezménynek tarthatjuk, hogy a rabok madarakat, macskákat, kutyákat nevelhettek, zeneszerszámon játszhattak. A „kifogástalan magaviseletűek" meglátogathatták egymást, ádáz sakk- és kártyacsatákat vívtak, az udvaron golyójáték zajlott. Az egyik rab biliárdot követelt magának és társainak, megkapta... Természetesen biztosították nekik a „sétát" is, bár büntetésből ezt is meg lehetett vonni, mint a nevezetes Sade márki esetében történt, aki az utcai járókelőket „felizgatta" lekiabált szövegeivel. Kedvezményezett elemek — némely mai nyugati börtönöket kétszáz évvel megelőzve — estig vagy éppen hajnalig szóló eltávozást is kaptak...

Az étkezésről hosszan nem értekezem, mert félő, hogy némely üzemi konyhára utalt olvasóban nosztalgia támadna a Bastille konyhája iránt. Csak röviden: Dumouriez azt írja, öt fogást kapott ebédre, ötöt vacsorára, nem számítva a desszertet. Renneville étlapját a csirke, borjú, spárga, articsóka mellett lazac, pisztráng, gyümölcs és miegymás díszítette. Mme de Staal (nem azonos Staël asszonnyal, az írónővel), akit szobalánya is elkísérhetett (!) fogságába, elmeséli, hogy mennyire megijedtek egy rejtelmes szerkezet különleges zajától — míg ki nem derült, hogy szobájuk a konyha fölött lévén, egy hatalmas nyárs forgását hallották. A Madame egyébként rendszeresen fogadta rokonait, barátait, délután „cercle" volt nála és este „grand jeu". Nem csoda, hogy fogságát élete „legboldogabb" szakának ítélte később.

Voltaire — micsoda szenvedés! — tizenkét teljes napot töltött a Bastille-ban, de a rendőrfőnök utasította a börtönkormányzót, hogy „zsenijéhez méltóan" bánjanak a fogollyal...

Nem folytatom, mert könnyen félreértetném magam. Nekünk, XX. századi ismereteink és tapasztalataink fényében, az ilyen *hôtel des gens de lettres* (irodalmi vendégfogadó, ahogyan tréfásan nevezték) valóban szinte hotelnek érződik a haláltáborok vagy akár a munkaszázadok iszonyatához képest. De Voltaire természetesen nem méricskélhette, hogy az előtte kerékbe tört vagy elégetett, illetve utána tarkón lövendő írókhoz képest ő tűrhetően él a Bastille-ban, mindenkinek az a szenvedés a legsúlyosabb, melyet neki kell elviselnie.

Desmoulins fegyverbe szólít

Minderről sokat nem tudhatott a Necker miniszter elbocsátása miatt felizgatott, végre gyökeres reformokat áhító párizsi nép. Célpontot keresett magának, s megakadt szeme a Bastille-on. Századunk forradalmaiban az anyagi és szellemi hatalom központjait támadják meg a felkelők, a kormányépületeket, laktanyákat, a távirdát, a rádiót, televíziót, és így tovább. Párizsban mindez akkor még nem volt kéznél, maga a király is Versailles-ban lakott, így hát az önkényuralom jelképét vette célba a nép.

A harci felhívást, nem az ostromra, de a fegyverkezésre Camille Desmoulins adta ki, az ifjú költő és publicista, aki július 12-én a Palais Royal kertjében, megérezve a történelmi pillanatot, pisztollyal a kezében egy kávéházi asztalról, mely számára a világtörténelem színpada lett, hebegve-akadozva, de így szónokolt, legalábbis a saját állítása szerint: „Polgárok, nincs vesztegetni való időnk... Még ma éjjel bevonulnak a német és svájci zászlóaljak a Marsmezőről, hogy leöldössenek bennünket. Csak egy menekvésünk lehet! Fegyverre!"

A tüntetők szétáradtak a városban, hogy fegyvert keressenek maguknak. Másnap harmincezer puskát zsákmányoltak az Invalidusok pincéjéből. És július 14-én megkondultak a harangok. Megindult a nép a Bastille ellen. Michelet szerint *tout Paris* fegyvert fogott, az egész Párizs.

De valóban „a nép" ostromolta meg a hírhedetté vált erődöt? Nem könnyű felelnünk erre. A Bastille körüli legendákat élvezettel cáfolgató forradalomellenes történészek az ostrom jelentőségét is igyekeztek kisebbíteni, s évégből például lelkesen idézgették Marat-t, aki szerint a rosszul védett Bastille-t „néhány katona és egy csapat ágrólszakadt vette be, jórészt németek és vidékiek. A párizsiak, ezek az örök bámészkodók kíváncsiságból mentek oda..."

Marat szemtanú volt. Michelet még nem is élt a Bastille megrohamozásakor, a kortársnak hinnénk tehát szívesebben. Csakhogy „a nép barátja" legalább olyan szenvedélyes elfogultsággal tudott ítélkezni, mint amilyen éles volt

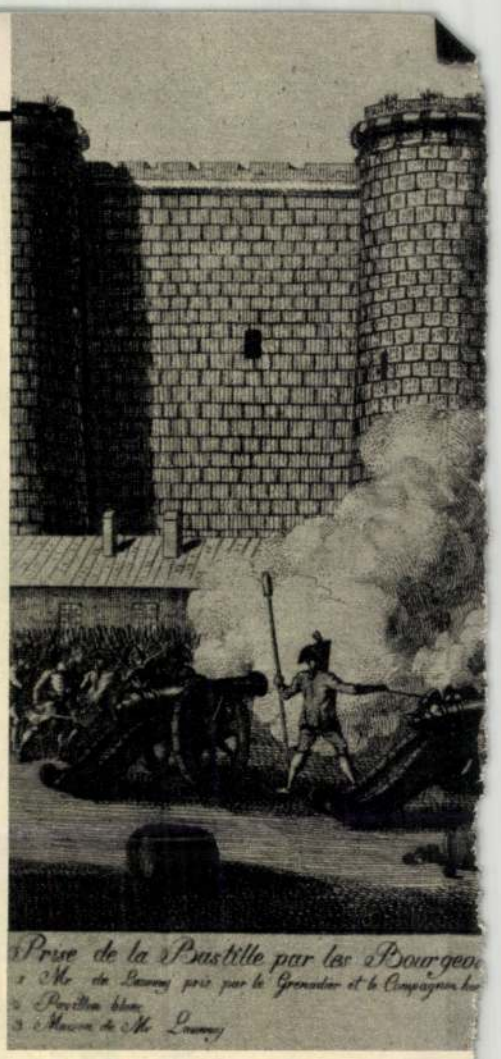

1789-es metszet az erőd ostromáról

1789. július 12.: Desmoulins fegyverbe szólítja Párizs népét

Ketten a felkelők közül

Ó, régi börtönök nyugalma, szép és régimódi szenvedés, halál...

(Radnóti Miklós)

Korniss

festő

Szabad Művészet, 1947

I. előf. 3. sz. 31. o.

A II. Szabad Nemzeti kiállítás. (S.S.)

Kornis Péter

és mások felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1969. 9. számát.

belső címoldal 8-11. l, 47. l
hátsó belső borító

Komiss Péter

felvételei illusztrálját [redacted]

a Budapest c. folyóirat 1970. 1.számát.

8, 9, 10, 11 l.

Komiss Péter

felvételei illusztrálják

a Budapest. c. folyóirat 1971. 2. számát

47. l.

Kornis Péter

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1970. 10. számát

belső címoldal, 47.l.

Komiss Péter

felvételei illusztrálják

a Valóság c. folyóirat 1971. 1. számát
28-29. l.

Korniss Péter, fotonűvész

- Tánc a fotonűvészetben c. kiállítá-
son szerepel

Magyar Táncművészet Hete
Magyar Ifjúság, 1968. V. 10. 6. l.

MDK

Kernisz Vilma és Lakatos Artur,

Bárdos Artur: Két ösvény. Bp. 1923.

Dr. Szemlér Lőrinc gyüjt.-nek aukciója. Bp. 1936.
Könyvdiszek. - Könyvillusztrációk.
Árv. Közl. 1936. 5.rk.sz. 75.l.

Kornis Vilma

MDK

Ujabb magyar ex libriseK. M. Iparmüvészet, 1904. 233-4 l.

Kormiss Péter

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1969. 12. számát

7, 8, 9, 10, 11. l.

Komiss Péter

felvételei illusztrálják

a Budapest c. folyóirat 1970. 9.számát

29. l.

Kornis Vilma

1906. graf.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Könyvjegy

Lőcsei óra, régi V. 181.

Kormis Vilma

1902/3 - 1903/4

Deák Ebner isk.

Ferképzomfoiskévk

103. l.

RENOIR (ejtsd: *rönoár*). *Auguste*, francia festő és grafikus. * Limoges 1841 † Cagnes 1919 Mint porcellánfestő került Gleyre tanítványai közé.

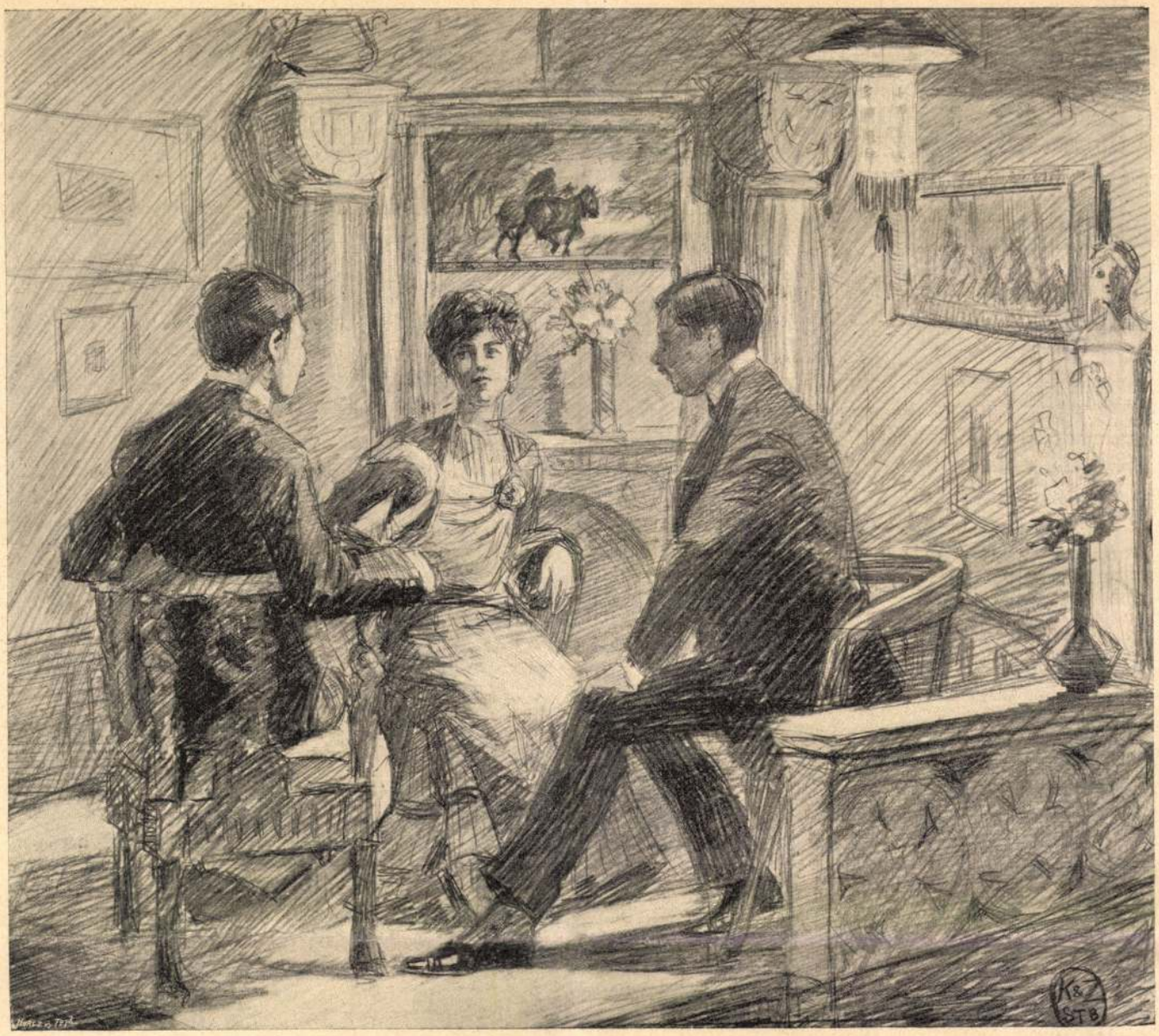

Az Uj Idők számára rajzolta Kornis Vilma

MELYIK A KETTŐ KÖZÜL

A FEJEDELEM

Irta MALONYAY DEZSŐ

Egyszer volt egy ember.

Én azt hiszem, legalább is poéta lett volna belőle, ha esetleg szegény embernek születik, ha véletlenül sánta, vagy púpos. Annyi szent, az lett az ő nagy szerencsétlensége, hogy olyan gyönyörü dalia volt. Született fejedelem. Mintha örökké trónusról nézte volna a világot s csak annyira ismerte, hogy csupán parancsolni tudott. A sors azonban, — nincs is annál impertinensebb fráter! — nem gondoskodott számára birodalomról. Megmaradt trónkövetelőnek.

Szinte megható volt, mennyire csudálkozott, amikor valami nem úgy történt, ahogy ő kivánta.

Például, amikor először fogyott el a pénze!

— Képzeljétek, — mondotta, mintha nem is őt, hanem bennünket fenyegetne valami nagy csapás, — nincs pénzem.

És nyomban biztatott is minket:

— Ne féljetek, van egy nagynéném, a végét járja, én örökölök utána.

Csakugyan, aznap este meghalt a nagynénje.

Ő ezt egészen természetesnek találta. Azon csodálkozott volna, ha csak másnap hal meg a nagynénje.

Szerette a magunkfajta kis ujságíró népséget. Eljárt közénk a kávéházba, megvendégelt bennünket s mi egy kicsit hizelegtünk is neki.

Hajnal felé, bizalmasabb körben, bevallotta, hogy nincs mindig megelégedve magával.

— Tudjátok, nekem legalább is Napoleon idejében kellett volna születnem! . . . Mi az ördögöt csináljak én most?!

Valamelyikünk azt proponálta:

— Hátha írnál, Fejedelem!

Vállat vont.

— Gondoltam már rá, de unom.

Ha egy kicsit ivott, egészen csinos vágyak zaklatták. A Múzeum-kávéházban hajnalodott ránk egyszer, — karonfogott s azt kivánta, hogy ott sétálgassunk a zúzmarás fehér kert körül.

— Barátom! . . . Kedvem volna elindulni a pólusra! . . . Lásd, ha ez öt év előtt eszembe jut, amikor még érintetlen volt az örökségem! . . . Mit gondolsz, mi?

És azt szerette, hogy beszélgessünk a dologról, egy északsarki expedicióról. Hetekig tervezgettünk s már mentünk, jártuk a hó- és jégmezőket. Micsoda veszedelmeket küzdött ő le, hogy megállta a helyét, amikor kutyáink elhullottak s mi ott rekedtünk egy hógunyhóban!

A mesét mi találtuk ki, ő csak beleegyezett, hogy ő legyen a mi Nansenünk s hallgatta, milyen hősiesen vezeti az expediciót.

Uj Idők 1903. IX. 24.

Klub Metropole-ban bérelt fényes helyiségeibe. Parajdy pedig a galamblövő tér felé vette útját. Itt tudta, hogy nem bántja senki, mert ugyan ki törődnék az emberek ügye-bajával ott, ahol ölni lehet? Hiszen az a legfigyelemlekötőbb gyönyörűség a világon.

És most Parajdy is igazat adott neki. Valahogy jól esett túlizgatott hallóidegeinek azokat a mindig ismétlődő halált hozó dördüléseket hallani. És szemei szinte delejes erővel tapadtak azokra a pár pillanatig vergődő, de aztán annál nyugodtabb kis idomtalan véres halmokra, amelyek körül csupán néhány hófehér, vagy szivárványos toll jelezte, hogy nem élettelen rög volt még az imént, de magasan szárnyaló madár.

— Milyen hamar végök van! — jegyezte meg Parajdy olyan diadalérzettel, mintha egy fontos vitatkozásban adná meg a döntő érvelést.

De aztán indulatosan szorította kezeit ökölre.

— Nem! És százszor nem! Nevetséges volna egy ostoba hírharangnak a feosegésére adni.

— De mi volna, ha be se várnám a közgyűlés határozatát? . . . — Ötlött az eszébe. — Hiszen mi célból maradjak itt tovább? . . . Éva miatt? . . . — erre a kérdésre keserűen felkacagott. A galamblövészek megbotránkozva néztek feléje. De Endre azt se bánta, mert az ő gondolatai egyszerre nagyon távol kalandoztak Monte-Carlótól. Valahol ott a borosvári kis nádfedeles ház udvarán, ahol egy öreg ember talán éppen most kérdezősködik — recsegő, szigoru hangon, de könyes szemekkel — a levélhordó után.

Hogy várhatja! Milyen sokszor ismételhette már meg azt a kérdést; hát még azt, amely nem jött ki a száján, de halálra sebzett lelkét annál jobban marcangolja, hogy vajjon az ő Endre fia miért tette tönkre az ő legkedvesebb testvérkéjének a boldogságát? . . .

Mert Endre ezzel is tisztában volt. Jól tudta, hogy amely percben Rózsika postára tette az ő vagyonkáját, abban a percben összeomlott a tündérpalota. Vége lett a leányálmoknak, — mivel hogy az valóra válhassék, föltétlenül szükséges lett volna hozzá — a kaució.

Parajdy önkénytelenül a zsebéhez kapott. Igen. Még itt van az egész összeg: kerek harmincezer forint. Pálhegyivel még ma nem tudott találkozni s így nem adhatta meg neki tartozását (de meg előbb szerette volna a hiányzó tízezret hozzátenni és remélte is, hogy négyes fogatát még holnap délig megveszi egy amerikai milliárdos).

Holnap? . . . Várjon-e addig? Nem legjobb lenne-e rögtön visszaküldeni azt a pénzt oda, ahonnan jött; Parajdy Rózsikának?! . . . Vagy egyszerüen: visszavinni?! . . . tért vissza a csábító gondolat. De Parajdy ismét elvetette.

— Nem. Ezt nem tehetem, — határozta el dacosan. — Egyszer, valamikor régen, Ujlaky Éva gyávának nevezett . . . Akkor is megmondtam neki, hogy nem igaz . . . Ma se akarom, hogy annak higyjen — és álmodozó tekintete előtt éles körvonalban jelent meg az a rég elfeledett jelenet, amikor a hirtelen felnyurgult gimnázistát egy pirosruhás kisleány kacagó szájjal, szikrázó szemekkel csalogatott egy imbolygó létrán fölfelé.

Folytatjuk

Az ócska, sárga, öreg házban

Az ócska, sárga öreg házban
Az udvart már benőtte fű, a gyom,
Kapu alatt a fecskefészek,
Amelyre egykor úgy vigyáztam,
Késő kicsiny fiókit hallgatom.

Tíz év előtti kert helyén már
Kinyílott egy virág kövek között,
Virágim innen küldtem hozzá,
S fönn kis szobám oly réges rég vár,
Elmém hol dalt rímekbe kötözött.

Itt jártam én égő szívemmel,
S könyörgésemmel hívtam az eget:
Hogy testünk, lelkünk egygyé forrjon
Kínzó szerelmi láz tüzelt fel,
S a vágy epesztő szomja kergetett.

Átfordult már napom a lejtőn.
Az ősz fehér sugara fon körül,
Ments meg szívek nyűgétől, végzet!
S ha majd egyedüllétem eljön,
E tisztaságban éltem üdvözül.

Most még a tovatűnt szerelmek
Elhallgatott dalain végezem,
Ne múljanak ki ének nélkül,
Halhatatlanok, kik így elesnek,
Hol hárfa szól, a sír nem fénytelen.

S az estnek csillagát bevárom,
Elmondhatom az éjszakának is,
Erényt segítek szárnyra kelni,
Sóvárgtam azt ami szűzi álom,
S legázolám ami törpe és hamis.

Óh jöjj! ezernyi fényszemeddel
Sötétes ég sugáros fátyola,
Ha majd egykor szemem lezárom,
S földben vetik végnyughelyem fel,
Viszem lelkemben is képed én oda.

Testem csupán más láthatárba
Szakad alább, a föld hűs keblibe,
S más láthatárba száll a lelkem,
Hogy ottan az időt bevárja,
Mikor térhessen újra majd ide.

Újjá kell még születnem egyszer,
Föltámadásban, mely reánk köszönt,
Hogy ott a földalatti éjből
Felhozzam azt, mit rejt a tenger,
S lehozza lelkem mind a fényözönt.

Hogy majdan újabb szárnyat adjak
Repülésnek, melylyel száll a föld
Magasabb, tisztább csillagkörbe,
Erősebb szárnyakat magamnak,
Befutni egy tisztultabb pályakört.

KISTELEKI EDE

Kornitzer

Habsburg József Ferenc főherceg feleségéről, Anna főhercegnőről készitett festményét bemutatja a lap.
Repr.

Délibáb, Bp. 1935. dec. 21. IX. évf. 52. sz. 4. lap.

Kornitzer Béla

"Báró Wlassics Gyuláné" cimmel folytat beszélgetést a a bárónéval és a róla készitett rajzával illusztrálja cikkét. Repr.

Délibáb, Bp. 1936. febr. 1. X. évf. 6. sz. 9-lo. lap.

MDK

Kornitzer Béla, graf.

"Széll Ignác" Both Menyhért festménye után
rajzolta K.B.
Széll József belügyminiszter. Rajz.
Két repr. a 38.l.

Kornitzr Béla: Széll József belügyminiszter beszél
édesapjáról, a legendás hírü belügyi államtitkárról.
Pesti Napló. 1937.dec. 25. 38.l.

Kornitzer Béla

Polónyi Dezső a halottas ágyon festi rajza

repr.

Pesti Napló

1933. szept. 7.

9

...szágos Bizottsága

Elnökségének

Budapest.

...da utján megküldött Magyar-
...mű III. kötetét intézetünk
...i könyvtár részére Salás köszö-
...ellett eltvagadia s átvételét

Kornitzer József

ifj. Vágujhelyről 20 éves
volt 1844-ben

1844 nov.-ben iratkozott be és 1845 jan.-ban kimaradt.

lásd

Fleischer Béla 59. l.

Zerin-vár.

L közép

A háttérben balra [illegible]
várat, az [illegible]térben a Muhr f
tai visszaszoritják, az előt
ról. Felirata:

Contrafactur der Victore
erhalten 1663.

Rm., mér. a vk.

D. Schustern: M

Kornitzer Salamon

izr. K. József öccse, 1844-ben 18 éves

Kornitzer Salamon, izr., fenti öccse, 18 éves korában bátyjával egyidejüleg iratkozott be és maradt ki.

lásd Fleischer Béla Co. l.

Zerin-vár.

E kettős lapon alól [illegible] térképet szemlélünk balra Zr [illegible] e jelzéssel P. 288. és [illegible] schlegt die Türcken in Croat Landtäffelein der selben gege lyen Canischa és Serinwar kö lös a törököket megveri és r

Graff Nicolaus von Seriny Tartern wider über

fölül balra: pag. 291.

Rm., mér. a vk.

46-92-14

Philips de Hornivick, festő

Pásztortűz, 1926. 13 sz.

295 l.

Dr. Hans Wühr: A nagyszebeni báró Bruhenthal muzeum

Kornmüller Mihály

órás Pest

1793-ban mester

ivod

Pritz

54. l.

Jk. 265.

II

593

265. *Magyar Balázs.* Mellig látható, balra fordult, de vissza néz, tojásdad medaillonban. Kucsmájának bélése, atillája és prémgallérú mentéje kék. Haja, szemöldöke és hosszú bajusza fekete, szeme barna, szakálla leberetvált. Felirata alól: »*Cum pugnat vincit*« és a kép körül: »*Blasius Magyar Mathiae Corvini Regis Dux Exercitus Anno 1454*«.

Vászon, méretei 18·6 : 14·4 cm. — Át. Képt. 149 (5). — Gróf Csáky László ajándéka.

1021

Marnó Vilator

1972. VIII. 19. 19.30. /6/ V. Tv-

Tv-hiradó

- M a ünnepli Székesfehérvár, alapitásának ezredik évfordulóját. ..... Az első alapitómondat a Tihanyi Alapitólevélben, amely először emliti a hajdani királyi székhely nevét, magyarul. Történelmünk első századában, koronázások, királyi esküvők, temetések, országgyülések zajlottak le falai között. 972-ben, Géza fejedelemségének kezdetén, a fejedelmi törzs csapatai szállták meg, és vetették meg alapjait, Alba Regiának. Erre emlékezve ma délután a Bazilika mellett, felavatták Géza fejedelem szobrát, a róla most elnevezett kis téren. A régmult féltveörzött emlékeit most összegyüjtötték,. Holnap az István király Múzeumban kiállitás nyilik. Eredeti okleveleket, ~~xkxá~~ nyomtatványokat, a város történelmének alapvető forrásait is láthatják az érdeklődők. 750 évvel ezelőtt második

1021

II. András itt Fehérvár mellett hirdette ki a királyi hatalmat korlátozó Aranybullát. Koronázási eskükereszt a XIII. századból, szinaranyból, drága kövekkel kirakva. III. Béla király feleségének Annának halotti koronája. II. Endre aranypecsétje. Székesfehérvár, hosszú időn át a közeli főváros árnyékában élt. Az utóbbi években azonban alaposan megváltozott. A műemlékek mellett modern, csaknem 82 ezer lakosu ipari várossá fejlődött az elmaradott parasztváros. Ezt szemlélteti az a kiállitás, amelyet a József Attila Gimnáziumban rendeztek. Rádió, tévékészülékek, számitógépek, aluminiumtermékek láthatók a többi között a bemutatón. Tiszteletet érdemel minden erőfeszités, amely e város fejlődését szolgálta. Délután a Városi Tanács dísztermében rendezett ünnepi ülésen, ahol részt vett Gáspár Sándor a politikai bizottság tagja, a SZOT főtitkára, dr. Tillinger István a Városi Tanács elnöke, diszpolgári oklevelet és emlékplakettet adományozott azoknak, akik az ezeréves városért, oly sokat tettek. A milleneum alkalmából az Üreg-hegyen emlékművet állitottak fel, amelyet Karnó Viktor, és Kova Lajos alkotása. A késődélutáni ünnepségről, amelyen Gáspár Sándor mondott beszédet, második kiadásunkban számolunk be.

Kézrekerült a világ legostobább altábornagya

aki maga sem tudta, hogy miniszter lett, még most is isteníti Szálasit és még ma is hisz a német „csodafegyverekben"

Hellebronth Antal Salzburgban várja kiadatását

— Hellebronth szolgálaton kívüli altábornagy, Szálasi hadítermelési csúcsminisztere, öt év óta Magyarország repülőgéptermelésének kormánybiztosa és Göring személyes jó barátja volt a legostobább mind között, akikkel Salzburg környékén nyomozásunk során összehozott a jószerencse. — kezdi beszámolóját *Ehrlich* László, akinek a bujkáló reakciós elemek felkutatásában elért eredményeiről már két riportban számoltunk be.

— Sejtelmünk sem volt róla, hogy Hellebronth a környéken tartózkodik, egész más céllal indultunk útnak, amikor a kis Lungötz község határában ránk esteledett. Elhatároztuk Bochkorral, hogy ha megfelelő szállást találunk, a faluban töltjük az éjszakát. Csakhamar egy kis túrista-szállóra akadtunk. Miközben a vendégkönyvbe nevünket bejegyeztük, már csak megszokásból is megkérdeztük a portást:

— *Vannak a faluban magyarok?*

— Egyről tudok, — válaszolta a portás —, *egy Hellebronth nevű magyarról, az éppen itt lakik nálunk.*

Egymásra néztünk, aztán a lépcső felé, ahonnan egy ijedt hangot hallottunk:

— *Engem keresnek az urak?*

Megkezdődik a kihallgatás

Valóban Hellenbronth állt a lépcső alján, sápadtan, szemében páni rémülettel. Már megszoktuk, miképen a legcélszerűbb az ilyen lelkiállapotban lévő emberekkel elbánni. Hozzáléptünk és határozott, hivatalos hangon jelentettük ki:

— Igen, Hellebronth altábornagyot keressük és az amerikai katonai kormányzóság nevében ezennel letartóztatjuk önt!

— Hellenbronth majdnem összecsuklott. Mi persze tudtuk, hogy nekünk letartóztatásra jogunk nincs, sőt még arra sincs remény, hogy a velünk együtt működő amerikai tisztek rövidesen beállítanak, hiszen erre a váratlan szerencsére egyikünk se számított. Az egyetlen reményünk az volt, hogy ezt az amúgy is ijedt embert sikerül annyira „mozgásképtelenné" rémíteni, hogy nem kell majd szökésétől félni, amíg az illetékeseket idehozzuk.

— Lesz szíves velünk jönni! — mondta komoran Bochkor. — Kihallgatjuk!

— A szálloda kis éttermébe vonultunk, ahol Bochkor vezette a „kihallgatást", én pedig jegyzőkönyvbe vettem az elhangzottakat. Ennek a furcsa, mondhatnám kómikus kihallgatásnak jegyzőkönyve ma a Hellebronth-ről felvett többi iratokhoz csatoltan a salzburgi M. G. irattárában fekszik. A kihallgatáson néhány olyan kijelentés hangzott el, amelyek annyira jellemzőek ennek az embernek és vele együtt az egész rendszerüknek stupid korlátoltságára, hogy a magyar közönség feltétlenül igényt tarthat nyilvánosságra hozatalukra.

— Milyen kapcsolatban volt Ön Szálasival? — kérdezte Bochkor Károly.

— Bár együtt jártunk a vezérkari iskolába, 1940 óta nem is láttam. Miniszteri kinevezésemről is csak a rádióból értesültem és annyira meglepett a dolog, hogy el sem akartam hinni. Természetesen azonnal Pestre utaztam és jelentkeztem a Nemzetvezetőnél.

— A nagy meglepetésben persze el is felejtette visszautasítani a kinevezést — jegyezte meg irónikusan *Bochkor*. — Viszont mint Horthyra felesküdött altábornagy, *nem tartotta esküszegésnek, hogy a puccskormányban részt vegyen?*

Hellebronth egészen felindultan válaszolt:

— Horthy volt az áruló, amikor Németországtól el akart szakadni és az ilyen árulónak tett eskü nem kötelez! Szent meggyőződésem, hogy Magyarország számára a Szálasi által kiszabott út volt az egyetlen helyes!

— Lelki szemeink előtt megjelentek a felrobbantott budapesti hidak, a rombadőlt házak, a kiégett Dunapart, az elhurcolt magyarok tízezreinek szomorú sorai. Hellebronth úr szemében ez volt Magyarország számára az egyetlen helyes út...

— Dehát Ön, aki magas képzettségű katonatiszt, technikai képzettségű mérnök, el tudta képzelni, hogy a kis Magyarország a már félig összetört német hadigépezettel háta mögött szembe tud szállni az Egyesült Nemzetek anyag- és emberfölényével?

Még mindig él a „titkos fegyverek" agyréme

— Tudomásom van róla — jelentette ki fölényesen Hellebronth —, hogy Németország oly csodafegyverekkel rendelkezik, amelyekkel a háború kimenetelét saját javukra tudták volna dönteni, *sőt talán még ma is megtehetik!*

— Egymásra néztünk. Ez az ember vagy őrült, vagy annak akarja feltüntetni magát. Hetekkel a német összeomlás után arról beszél, hogy Németország még mindig...

— Alkotmányjogi aggályok nem bántották önt, amikor szerepet vállalt a puccskormányban?

— Jogi kérdésekhez nem értek, *de a minisztertanácsban kijelentették, hogy minden rendben van.*

— És ez az Ön lelkiismeretének elég volt, altábornagy úr? *Elég volt ahhoz, hogy elrendelje Magyarország majdnem egész gyáriparának kitelepítését a határon túlra?*

— A kitelepítést a szakminiszter rendelte el, *én csak az irányelveket adtam meg...*

— Rágyujtottunk és Hellebronth is kért egy cigarettát. Megkínáltuk, de megkérdeztük:

— Hogyan, önnek nincs cigarettája?

— Hetek óta egy darab sem — mondta szomorúan Hellebronth. — Salzburgban találkoztam Lutz Károllyal, aki Szálasinak sógora, nekem pedig államtitkárom volt. *Ő közölte velem, hogy nem vagyok már miniszter, adjam oda a reprezentációs cigarettákat és pénzt.*

— És Ön átadta? Persze, aki a rádióból tudja meg, hogy miniszter lett, annak elegendő, ha Lutz Károlytól tudja meg, hogy nem miniszter többé! *Még csak felvilágosítást sem kért?*

— *Nem volt kitől!* — panaszolta a kihallgatott. — *Szálasi regényt írt és senkit sem fogadott és a menekülés zürzavarában azt sem lehetett tudni, melyik minisztérium hol van.* Hát gondoltam, Lutz csak tudja...

— Lehetetlen felsorolnom mind azt a sok badarságot, amit ennek a fél éjszakán át tartó kihallgatásnak során Hellebronth összehordott. De hadd jegyezzem még ide az ezen az éjszakán elhangzott badarságok legnagyobbikát.

— *Milyen embernek ismerte Szálasi Ferencet?* — kérdezte *Bochkor*. Hellebronth olyan lelkesen válaszolt, ahogy csak az ijedtségtől állandóan reszkető ajkain kitért:

— Erös jellemü, abszolút tisztakezü, feltétlenül igazságszerető, végtelenül emberséges és emberfeletti képességekkel megáldott férfiú. ő, *akit Isten egyenesen államfőnek teremtett és Magyarország legnagyobb tragédiája, hogy nem volt elég ideje eme képességeit teljesen kifejteni!*

— Nekünk elég volt, amit „kifejtett!" — nyugtattuk meg Hellebronthot. Majd felszólítottuk, hogy írja alá a jegyzőkönyvet. *Vonakodás nélkül alá is írta.* Ezután kijelentettük, hogy szobájába vonulhat, az épületben szabadon járhat, *de a kapun kilépnie nem szabad, mert elszállításáig háziőrizetben van és amennyiben megpróbálná a házat elhagyni, a ház körül feltünés nélkül elhelyezett őröknek joguk van felszólítás nélkül agyonlőni.* Hellebronth esküdözött, hogy meg sem kísérli a szökést és szobájába vonult.

— Mi azonnal autónkba vágtuk magunkat és száguldtunk Salzburgba. Nagyon féltünk attól, hogy mire az amerikai hatóságokkal visszatérünk, a haditermelési csúcsminiszter úrnak már csak hült helyét találjuk, hiszen mi tudtuk legjobban, *hogy a ház körül semmiféle „feltünés nélkül elhelyezett őrszem" nincs* és Hellebronth esküdözésében sem nagyon bíztunk. Nem ez lett volna az első eskü, amit megszegett.

De a félelem biztosabb őrnek bizonyult minden fegyveres testőrségnél. Másnap délután, mikor az amerikai tisztekkel visszatértünk, Hellebronthot szobájában találtuk és a portástól megtudtuk, *hogy egész nap még a folyosóra sem mert kimozdulni.*

Ma Salzburgban, gondos őrizetben várja, hogy mikor kerül vissza Magyarországra, meghallgatni a magyar nép ítéletét.

Révész Gyula István

Pártvezérek gazdasági tanácskozása a miniszterelnöknél

Pénteken este pártközi megbeszélést tartottak a miniszterelnök lakásán. A megbeszélésen a Magyar Kommunistapárt részéről Rákosi Mátyás, a Szociáldemokrata Párt részéről Szakasits Árpád, a Nemzeti Parasztpárt részéről Kovács Imre, a Független Kisgazda és Polgári Párt részéről Tildy Zoltán és a Polgári Demokratapárt részéről Bródy Ernő vett részt.

A pártvezérek a miniszterelnökkel arról tanácskoztak, hogyan található meg a járható út ahhoz, hogy a legközelebbi hat hónap sorsdöntően fontos gazdasági problémáit sürgősen megoldhassák. A megbeszélés eredményeképpen a közeljövőben nagyfontosságú intézkedések várhatók.

Szeptemberig letárgyalják a magyar háborús főbűnösök ügyét

Készül a vádirat Szombathelyi Ferenc, Szöllősi Jenő, Kassai Ferenc és Basch Ferenc ellen

Elsőnek adott hírt a Szabadság arról, hogy a Szálasi-ügy vádirata tíz napon belül elkészül és a „nemzetvezető" pörét augusztus első napjaiban letárgyalja a Népbíróság. A Szálasi-ügyön kívül az összes többi háborús főbünös ügyében is a legrövidebb időn belül elkészül a vádirat és akkor kitűzik a főtárgyalás időpontját is.

Az igazságügyi hatóságok ugyanis azon az álláspónton vannak, hogy feltétlenül tisztázni kell a német megszállás előzményeit, az ezalatt történteket és a Szálasi-rémuralom borzalmait. Ezt pedig csak úgy lehet elérni, ha a „mellékbolygók" ügyében is befejezik a nyomozást mert egyes személyek szereplésének tisztázása során fogaskerékszerüen kapcsolódnak össze az események és végül tisztán áll majd a nyilvánosság előtt a magyarországi fasizmus uralomrajutásának minden mozzanata.

Resovszky Sándor dr. népügyészségi alelnök egyszerre három magyar háborús főbünös vádiratát készíti: Szombathelyi (Knausz) Ferenc volt vezérkari főnökét, Szöllösi (Naszluhách) Jenő, Szálasi helyettes miniszterelnökéét és Kassai (Schallmayer) Ferencét, aki Szálasi propagandaminisztere volt. A három vádirat tárgyi bizonyítékai közül máris igen sok adat áll Resovszky Sándor dr. rendelkezésére.

Basch Ferenc, a magyarországi Volksbund vezérének vádiratát Kátay Miklós népügyész készíti el. Már a nyomozás első stádiumában kiderült, hogy Baschnak működése károsabb és veszélyesebb volt az országra nézve, mint bármely más vezető magyar német bérenc politikusunké.

Az adatok arra mutatnak, hogy Basch Ferenc szinte egyedül irányította a magyarországi németbarát politikát. A Deutsche Zeitungban nap mint nap vezércikket írt, amelyben hangoztatta a feltétlen német orientáció szükségességét. Basch legjobb barátja Rothen Ferenc volt. Rothent, aki előzőleg Bleyer Jakab titkára volt, elhelyezte a Magyarság kiadóhivatalában, ahol Rothen kiadóhivatali igazgató lett. Basch így most már Rothenen keresztül vezető szerepet kapott a Magyarság irányításában és ilyen módon a nyilasmozgalom pulzusán tartotta kezét.

Kiderült, hogy Basch már hónapokkal a német bevonulás előtt előkészítette ezt a lépést és ellenőrizte a magyar átállást. A titkos német kémszervezet vezetője volt és ebben a minőségben bizalmas jelentések tömegét küldte Berlinbe. Megjelölte azt az időpontot is, amely alkalmas a német megszállásra. Basch Ferenc jelentései alapján következett be a szomorú emlékü március 19, majd utána a Volksbund teljhatalmú vezére führeri allürökkel irányította a magyarországi svábokat. Basch Ferenc természetesen éppen úgy, mint a többiek, idejében elmenekült Magyarországról és mostani sorsa ismeretlen.

Ujabb adat Béldy bűnlistájához

A Magyar Ifjúság legújabb száma szenzációs leleplező képet közöl Béldy Alajosról. Az eredeti felvétel azt a pillanatot örökíti meg, amikor Béldy 1942 szeptemberében aláírja az Európai Fasiszta Ifjúsági Szövetség megalakulásának alapokmányát. A kép ábrázolja az Európai Ifjúsági Szövetségnek kiküldötteit is, akik asszisztálnak az „ünnepélyes" pillanatnál. Béldy ezzel az „ünnepélyes" tollvonással szolgáltatta ki a magyar nemzet színe-virágát, a magyar ifjúság tízezreit a német imperializmus háborús őrületének.

A lap továbbá színes beszámolókat közöl a magyar és külföldi ifjúság életéről. Gazdag irodalmi és sportrovat teszi teljessé a magyar demokratikus ifjúság kedvelt képes hetilapját.

A tanár úr nem mondott igazat

Szin: a Pázmány Péter-tudományegyetem jogi karát igazolóbizottság tárgyalóterme.

Szereplők: Az igazoló-bizottság és — Tomcsányi Móric.

Keszthelyi Nándor (az igazolóbizottság tagja): Az Ön véleménye szerint volt-e joga Bárdossynak ahhoz, hogy hadat üzenjen a Szovjetuniónak?

Tomcsányi Móric (a közjog egyetemi tanára, aki a jogi kart a felsőházban is képviselte): Semmiesetre sem volt joga hozzá.

Keszthelyi: Természetesen ezt Ön közjogilag is indokolni tudná.

Tomcsányi (némi gondolkozás után): Igen. Okvetlenül.

Keszthelyi: És Ön ezt a véleményét kifejtette a megfelelő helyen?

Tomcsányi: Igen... A közjogi bizottságban...

Ries István (az igazolóbizottság elnöke): De hiszen a hadüzenet ügyében nem is tartottak bizottsági ülést.

Tomcsányi: (hápog, hebeg, nem tud felelni).

Az igazolóbizottság: (leszögezi, hogy Tomcsányinak lett volna elsősorban kötelessége nyiltan megállapitani az országgyülésen, hogy Bárdossyék a tételes magyar törvények, a magyar alkotmány megsértésével üzentek hadat, önkényesen, „saját szakállukra" a Szovjetuniónak. Tomcsányi tudta ezt, de — hallgatott).

Ezért ítélte az igazolóbizottság Tomcsányi Móricot — kényszernyugdíjazásra.

Szövetkezeti Központot létesítenek

Az Országos Szövetkezeti Tanács pénteki tanácsülésén megállapodott abban, hogy a fogyasztási szövetkezeteket és az agrár-termelő és értékesítő szövetkezeteket egy-egy külön összefoglaló országos Szövetkezeti Központba egyesíti. A fogyasztási szövetkezeti központban a fogyasztóknak, az agrárszövetkezeti központban pedig az agrár-termelőknek biztosítanak döntő befolyást. Minden szövetkezeti létesítmény ahhoz a Szövetkezeti Központhoz tartozik, amely érdekeltség céljaira eredetileg létesült.

Az Országos Szövetkezeti Tanács jogkörét a közeljövőben miniszteri rendelet szabályozza. A kérdés szerepel a párközi értekezlet napirendjén és a jövő héten a minisztertanács elé kerül.

A Szövetkezeti Központ felállítása mellett a szövetkezetek hitelellátásának biztosítása érdekében felmerült a szükségessége egy országos szövetkezeti hitelintézet létesítésének. Erre a legalkalmasabbnak a demokratikus alapokon átszervezendő OKH mutatkozik.

A demokratikus pártok nagy jelentőséget tulajdonítanak a szövetkezeti mozgalomnak. A Független Kisgazda Párt Tildy Zoltánt, a párt vezetőjét delegálta a Szövetkezeti Tanácsba, a Szakszervezeti Tanács pedig Gárdos Máriát.

Cipészek figyelem
TEX-szeg minden nagyságban, talp, nyak, hasszél, box nagy választékban kapható
Klein Hugó bőrkereskedésében VIII, Nagyfuvaros-u. 2

Kereskedők figyelmébe!
BEFŐZÉSHEZ nélkülözhetetlen a „TRES" konzerváló **benzoesavas nátriumtabletta**
1 tabletta kb. 3 kg befőzött anyag konzerválásához elegendő Gyártja: „TRES" Fogyasztói ára: — laboratórium által megvizsgált 10 tablettás csomagonkint P 20.— Viszonteladók részére kizárólagosan kapható:
Surányi és Szüsz vegyiterménynagykereskedés Wekerle Sándor-utca 19, sz,
Árusitás a meglevő készlet erejéig naponta 8—14 óráig.

Faraghó Gábor mégis lemond?

Jól tájékozott helyről arról értesülünk, hogy Faraghó Gábor közellátási miniszter mégsem várja be, hogy a politikai bizottságban megnyilvánuló bizalmatlanság miatt legyen kénytelen távozni, hanem önként felajánlja lemondását a miniszterelnöknek.

Állásvesztésre ítélték Faraghó titkárát

A közélelmezési minisztérium igazolóbizottsága állásvesztésre ítélte Kornitzer Béla volt rajzoló-ujságírót, az Apák és fiúk című reakciós könyv szerzőjét, aki az utóbbi időben Faraghó Gábor közélelmezési miniszter személyi titkára volt.

Ki lehet főjegyző Ercsiben?

Ercsi nagyközség Fejér megye adonyi járásában, hétezernél több lakója van. A községi közigazgatást természetesen Ercsiben is a főjegyző vezeti. De ki lehet főjegyző Ercsiben? A kérdés talán furcsának látszik, de teljesen jogosult. Mint az alábbiakból mindjárt kiderül.

Szálasiék uralomrajutásuk után gondoskodtak arról, hogy Ercsiben megbízható nyilas legyen a főjegyző. Az is lett, dr. Mosoni István személyében.

Mielőtt a Vörös Hadsereg élcsapatai behatoltak Ercsibe, a nyilas főjegyző hű munkatársaival együtt gyorsan kereket oldott. A bevonuló szovjet csapatok az egész közigazgatásból csak a közellátási osztály vezetőjét, Zalaváry Árpádot találták Ercsiben.

Zalaváry Árpádot kinevezték főjegyzőnek és megbízták a közigazgatás újjászervezésével. A szervezés vigan folyt, viszont működni kezdett az igazolóbizottság is. Ekkor előállt *Dogosi* János gépész és németbarátsággal, fasizmussal, *nyilassággal vádolta Zalaváry főjegyzőt*. Aki persze keményen tagadott. Az igazolóbizottság azonban annyit mégis beigazoltnak talált Dogosi vádjaiból, ami elég volt ahhoz, hogy elcsapják.

Helyére kinevezték főjegyzőnek Forster Jánost, aki a tavalyi *nyilas főjegyző tanítványa és pártfogoltja volt*. Néhány nap mulva *Dogosi* Jánost, aki *Zalaváry* ellen vallott, a székesfehérvári rendőrkapitány sajátkezüleg fogta el és csukta le, mert kiderült, hogy ő is nyilas volt. Most azonban már ismét szabadlábon van.

A végén még ő lesz a főjegyző Ercsiben.

Ötmillió pengőbe kerül a fővárosi Vízművek helyreállítása

Most számolt be a Vízművek vezetősége arról a munkáról, amelyet az ostrom alatt és azóta végzett. A Vízművek demokratikus érzelmű munkásai haláltmegvető bátorsággal védték meg a milliókat érő vízhálózatot s ahol megrongálódott, rögtön megjavították. Ennek volt köszönhető, hogy az ostrom ideje alatt is kitünően működött a vízszolgáltatás s ha a fürdőcsapokból nem is folyt a víz, de a minimális szükségletet kielégítették. Az önfeláldozó munkában 19 munkás az életével fizetett.

Az ostrom után azonnal hozzáláttak a javítási munkálatokhoz s éjjel, nappal dolgoztak, hogy mielőbb helyre álljon a rend, legyen víz minden lakásban. Több mint ezer különböző átmérőjü cső törését kellett megjavítani. Május elején a pesti oldalon s június végén a budai oldalon teljesen helyreállt a vízszolgáltatás rendje. Hét és félmillió pengőbe került ez a munka. De nemcsak a csőhálózatot hozták rendbe, hanem a gépházakat is. Erre a munkára külön öt millió pengöt irányoztak elö. Az üzem teljesítőképessége az ostrom óta már száz százalékkal javult.

A Vízművek vezetősége ezután is mindent el fog követni, hogy békebeli formában szolgálhassa ki a főváros közönségét. Bár a közönség részéről nem tapasztalható ez a megértés. A vízdíj ugyanis a legtöbb helyen zavarok, csak nagy nehézségek árán hajtható be. Se a háztulajdonos, se a lakó nem akarja megfizetni a vízdíjakat, pedig enélkül nem lehet biztositani a zavartalan vízellátást.

„Fasizmus és demokrácia"

Dr. Molnár Erik népjóléti miniszter péntek délután a büntetőtörvényszék esküdtszéki termében előadást tartott a bíráknak és ügyészeknek *„Fasizmus és demokrácia"* címmel. Kifejtette, hogy Magyarország évszázadok óta útjában állt a germánok törekvéseinek s társadalmi fejlődése is lényeges hátrányokkal indult meg. A történeti fejlödés kedvezötlen feltételek között alakult, aminek oka főleg földrajzi adottságokban van. A polgári osztály Nyugateurópában lassanként megsemmisítette a feudalizmust, nálunk erre nem nyilt lehetőség. A parasztság két részre szakadt: a kapitalista parasztok osztályára és a mezögazdasági proletariátusra. A polgárság haladásra serkentö szerepét a zsidóság vette át, amely a kereskedelmi tevékenységen kívül a szabad értelmiségi pályákat is elhódította. A huszadik század elején a munkásság is egyre nagyobb szerephez jutott. E két utóbbi réteg lett a demokrata átalakulásért küzdö mozgalmak hajtóereje. Az első világháború után politikai reakció következett Magyarországon, amely a munkásságot erősen háttérbe szorította. Ezt a korszakot a már kivívott szociális és demokrata intézmények visszafejlesztése jellemzi.

Részletesen szólt ezután a fasizmus kialakulásáról, a munkásosztály letöréséről és a reakció alátámasztásáról, amelyhez hozzájárult az antiszemita demagógia; ezt a magyar értelmiség két kézzel fogadta, mert a zsidóság kiszorításával új állások kinálkoztak. A Vörös Hadsereg győzelme most módot ad arra, hogy az 1848-ban félbemaradt demokratikus átalakulást befejezzük. Előadása végén megállapította, hogy a megoldott földreform máris kihúzta az alapot a feudalizmus alól.

Volksbundisták a Markó-utcai fogházban

Az elmúlt napokban a politikai rendőrség nagy razziát tartott a pestkörnyéki sváb községekben, melynek eredményeként 160 volksbundista kerületi vezetőt és sváb SS-katonát sikerült elfogni. A razzián elfogottakat pénteken délután erös fedezettel átkísérték a népügyészség Markó-utcai fogházába, ahol Matiszfalvy István dr. népügyész megkezdte kihallgatásukat.

Munkások az újjáépítésért

A munkásság minden rétege ki akarja venni részét az ország újjáépítéséből. Most az élelmezési munkások határozták el, hogy heti keresetükből egy óra bérét felajánlják a vasút újjáépítésére. Az első héten a Magyar Élelmezési Munkások Szabad Szakszervezetébe tömörült dolgozók egy órai bére 100.000 pengö. Ezt az összeget már be is fizették a Szakszervezeti Tanácshoz azzal a kéréssel, juttassák el Gerö Ernö kereskedelemügyi miniszterhez.

Arany, ezüst, ékszer
vétel-eladás. Dr. Bajnóczyné, Wintermantel Teréz, VII., Rákóczi-út 10. I. 2.

Mentőládák
FISCHER PÉTER
VI., Bajcsy Zsilinszky-út 53.

Percemberkék dáridója

XXII.

A magyar Göbbels

Simulékony modorában, szemüveges arcában volt valami kigyószerü. Csak éppen az alakja ellentétes ezzel a hasonlattal. A nyüzsgő, a törtető, az akarnok embertipusának emlegették. Alighanem még egyetemi hallgató korában elhatározta, hogy miniszter lesz és nem is nyugodott, amig kitüzött célja nem teljesedett.

Antal István neve valóban felkerült a magyar miniszterek listájára, csak éppen nincs dicsekednivaló azzal a korral, amelyben Antal István miniszter lehetett. Madarat tolláról, embert barátjáról, kort a miniszterei ről lehet a legjobban megismerni.

Korán kezdte a közéleti szereplést. Huszonkét éves volt, amikor az Egyetemi Kör elnöke lett, később megalakította a nacionalista köntösbe öltöztetett Piros Fehér Zöld Blokkot, amely már szélsöjobboldali elveket vett fel programjába. Aztán elment ellenforradalmárnak Szegedre és Gömbös Gyula honvédelmi államtitkár mellett segitett kiagyalni a szegedi gondolatot. Amikor visszakerült a fővárosba, folytatta ott, ahol elhagyta és megcsinálta a MEFHOSZT, amely természetesen elnökévé választotta, s mint ilyen szorgalmasan járt külföldre: Varsóba, Rómába, Kopenhágába képviselni a magyar ifjúságot.

Közben ügyvéd lett, az Országos Központi Hitelszövetkezet ügyésze, ügyvezetője a Magyarországi Szövetkezetek Szövetségének, politikai téren pedig továbbra is Gömbös Gyula mellett famuluskodott, ezúttal a Fajvédő Pártban. Csillaga feljövőben volt, mert 1932 őszén, amikor Gömbös került kormányra, Antal István lett a sajtófönöke, sőt több annál, Gömbösön keresztül az akkori politika egyik irányitója. Gömbös ágált a szinpadon, Antal a sugólyukban kuporgott, de a szavak, amelyek a szinpadon elhangzottak, a sugólyukból eredtek. Ekkor nevezték el magyar Göbbelsnek.

A nagy garral beharangozott kilencvenöt pont is Antal elgondolásában született meg és igen tevékeny szerepe volt abban a külpolitikai orientációban, amely Magyarországot előbb Olaszország, majd Németország, Hitler Németországa: a végzete mellé sodorta. És milyen groteszk ellentéte a sorsnak, hogy ugyanakkor, amikor Antal István a német érdekek szolgálatába állította az országot, az a város juttatta képviselői mandátumhoz, amelyben a monda szerint Konrád német császárt agyonsujtó Lehel vezér legendás kürtjét őrzik.

Gömbös halála kis intermezzót jelentett Antal István politikai pályafutásában, de aztán 1938 tavaszán Darányi Kálmán újra a porondra hivta és az igazságügyi államtitkári székbe ültette, amelyet Gömbös alatt egyidöben már betöltött. Kedvére való munkát kapott: a zsidótörvények kodifikálását és olyan szorgalmas volt, hogy rossz (vagy talán nagyon is jól informált) nyelvek szerint, ha kibocsátottak egy zsidótörvényt, a következő már megjelenésre elkészitve várt az asztalfiókjában.

Az államtitkári székből már csak egy ugrás a miniszteri bársonyszék és Antal István, ha sokáig kellett is rá várni, kivárta ezt az ugrási lehetöséget. Előbb propagandaminiszter lett, — most már hivatalosan is magyar Göbbels — azután kultusz- és igazságügyminiszter. A Szálasi-puccs után bekövetkezett élete nagy meglepetése: a Gestapo lefogta. Antal Istvánt! A Gestapo!! Miután kiderült a tévedés, két nap mulva szabadonengedték. Pár héttel később azonban jött a másik meglepetés: a nyilasok fogták le. Antal Istvánt! A nyilasok!! Egy százados, akit ugyanakkor szintén a pasaréti nyilasházban őriztek, mesélte: rossz volt nézni, ahogy Antal István sirt, jajgatott, s könyörgött: engedjék szabadon, miután ő volt az első jobboldali Magyarországon. Le is térdelt. Könnyen tehette, — mert különös anatómiai felépitésü ember volt: nem volt gerince! Szabadonengedték másodszor is.

Kétszer kiengedhették. Harmadszorra — aligha történik meg . . .

p. l.

Művészet * Irodalom

Az új szellemi front és a színész

A munkásság, mingyárt az ostrom után, józanul, reálisan megértette, hogy ha ismét enni, élni és dolgozni akar, munkahelyét sürgősen meg kell szabadítania a romoktól és szerszámait, gépeit helyre kell állítania s az üzemeket meg kell indítania. Tehát a maga jól felfogott érdekében — egyben az ország javára — hozzálátott az újjáépítéshez..

Az értelmiség mindmáig rostokol, tétovázik. Nemcsak feladatait, de még józan érdekeit sem ismeri fel. Noha nyilván enni és élni akar, mint a munkás, aki ennek érdekében rögtön munkához is látott. A szellemi romok eltakarítatlanul, láthatatlan kupacokban nőnek, tetejükön, akár a terekre hordott szemétrakásokon, sokasodnak a mérges, fertőző legyek.

Igaz — és ez szolgáljon az értelmiség mentségére —, a szellemi romok nem tárulkoznak a csupasz szem elé, mint a lógó gerendák és törmelékhalmok. Csak képzett specialisták avatott szeme bukkanhat rájuk. A laikus értelmiség nem képes meglelni sem a romok lebontásának, sem a szellemi újjáépitésnek gyakorlati módjait. Segitségre, útmutatásra szorul. Az új szellemi front feladata, hogy ezt megadja. Sürgősen.

Az új szellemi front munkájában fontos szerep vár a színészre.

Sokan aggodalmaskodva kérdezik, hogy a holnap szellemének kialakításában hasznosan vehet-e részt olyan elem, melynek nagy része mindezideig buzgón szolgálta a tegnapi irányt.

A színész működése, lássuk be, különleges megbírálás alá esik.

Szerepének szövegét készen kapja az írótól. De még játékának stilusát is más szabja meg: a rendező. Kötött marsrutával indul feladatának. Ez nem áll sem kevesebből, sem többől: húst, vért, lélket adni az irott szónak és a szerző által megteremtett alaknak, akivel azonositania kell magát, akár kedves szivének, akár gyülöletes. Feladata természetesen könnyebb, alakitásában persze több a hús, a vér meg a lélek, ha nem kell bensejében ellenszenvet, világnézeti különbséget vagy bármifajta magánérzést leküzdenie. Szerepét, minden körülmények között, a tántoríthatatlan meggyőződés látszatával kell mondania.

Ha az új szellemi front drámaírói új szavakat adnak nyelvére, akkor ezeket fogja a tántoríthatatlan meggyőződés látszatával megtölteni. Nem azért, mert gerinctelen, hanem mert hivatása igy parancsolja.

Annyit jelent-e ez, hogy hivatása mentesiti a színészt minden egyéni felelősség alól? Korántsem! Művészi vagy emberi izlésén és méltóságán nem kell és nem szabad erőszakot tennie. Ha egy feladat teljesitését nem tudja összeegyeztetni lelkiismeretével, akkor megteheti, hogy a felkinált szerepet nem vállalja. Ahogy a közelmultban meg is tette néhány színészünk: hallgatott, félreállt.

Az aggodalmaskodók ennélfogva bizonyosak lehetnek afelől, hogy aki helyén marad, az meggyőződéssel, vagy legalábbis a meggyőződés látszatával vesz majd részt az új szellemi front munkájában. Ha nagy belső ellenállást kell leküzdenie, annak sajátmaga és alakitása látja kárát. Viszont az a színész, akinek az új mondanivalók közel állanak szivéhez, gyújtóbb lelkesedéssel és fokozottabb sikerrel folytatja pályáját.

Előbb-utóbb azonban minden színész belátja majd, hogy a gazdasági és társadalmi demokrácia csak javithat helyzetén és hogy megvalósulásáért a maga szempontjából is érdemes küzdenie.

Miért?

A színházlátogató a társadalom különböző rétegeiből kerül ki. Következésképpen a színház és a társadalom sorsa egymásbafonódik. Színháztörténelmünkben világosan felismerhetjük és pontosan követhetjük, hogy a társadalom politikai és gazdasági változásai miképpen hatottak a színház és színész helyzetére. Nálunk, a feudalizmus korában, a társadalom jóformán csak dúsgazdayokból s koldusszegényekből állott. A színháznak ebből parányi töredék jutott: a gazdag, az előkelő „színpártoló", akiből sem színház, sem színész megélni nem tudott. Emlékezzünk vissza, egyetlen századdal ezelőtt a magyar színészet úttörői keservesen tengődtek még, megalázó körülmények között harcoltak a puszta létért. A kapitalizmus már szélesebb rétegekbe ömlesztette a vagyont, a jövedelmet. Ekkor szinletett meg a „színházlátogató". Ez lassan-lassan kisebb tömeggé szaporodott. Befogadására új és új színházak épültek. A színész helyzete javult. A „nemzet napszámosai' a nyomorból kisebb-nagyobb jövedelemű, sőt kisebb-nagyobb vagyonú polgárokká tehetősültek. Ma még mindig széles rétegek vannak kirekesztve a színházból. Amikor a gazdasági és társadalmi demokrácia ezek előtt is kitárja a színházak kapuit, a magyar színjátszás ismét hatalmas fejlödésnek indul.

Ennek papiron kiszámitható következménye, hogy a színésznek jobb dolga lesz, mint valaha is volt

Az írók számithatnak a színészre: új mondanivalóikat meggyőződéssel fogj atolmácsolni. Vagy szive, vagy hivatása parancsára.

Péchy Blanka

A Magyar–Szovjet Művelődési Társaság díszelőadása a Vígszínházban

Július 18-án lesz Maxim Gorkij „Éjjeli menedékhely"-ének ötvenedik vígszínházbeli előadása. A jubileumi estet a Vígszínház igazgatósága és a Szovjet–Magyar Művelődési Társaság együttesen a szovjet katonai hatóságok, a Budapesten székelő különböző katonai missziók és a magyar szellemi és politikai élet reprezentánsai számára díszelőadássá deklarálja. Az ünnepi estét Heltai Jenő előadása vezeti be.

A díszelőadás után az „Éjjeli menedékhely" lekerül a színház müsoráról. A színház Molnár Ferenc nagysikerű „Hattyú" című vígjátékát újítja fel.

—□—

* *ZENEI KISHIREK. A Zeneművészeti Főiskolán július 16-án kezdődnek a vizsgák és 31-én fejeződik be az idei tanévet. — CSERFALVY Eliz (hegedü) és Czakó Éva (gordonka) együttes hangversenyt rendezett. — LEVAI Endre Toscaniniről a rádióban gramofonlemezekkel illusztrált előadást tart. — GLUCK „A rászedett kádi" című egyfelvonásos dalmüvét évadzáró előadásán új betanulással adja elő az Operaház. — A ZENEMÜVÉSZEK SZABAD SZERVEZETÉBEN július 15-én Bartók szonátáját adja elő Waldbauer Imre és Szoltsányi György és Hindemith szonátáját Lukács Pál és Nádas István. Ugyanitt tartja július 16-án zongoraestjét Hernádi (Heimlich) Lajos.*

* **A Márkus Parkszínházban** a Vannak még férfiak esti előadása 6 órakor, vasárnap délutáni előadása 3 órakor kezdődnek.

* **A litván írók** egy csoportját a közelmultban kitüntették. A kitüntettek között van Abram Sucskever lírai költő. Sucskever a német megszállás napjaiban egy litván partizán-osztagban harcolt.

* *VITEZ MIKLÓST, a neves írót, a napokban súlyos szerencsétlenség érte. Az-úttesten áthaladva, autó gázolta el. Súlyos lábtöréssel kórházba szállitották.*

—□—

SZINHÁZAK SZOMBATI ÉS VASÁRNAPI MÜSORA. Operaház: Szombaton: Aida (5). Vasárnap: Denevér (5). — Nemzeti Kamaraszínház: Viharos alkonyat (6). — Vígszínház: Éjjeli menedékhely (fél 6). — Belvárosi Színház: Játék a kastélyban (fél 6). — Művész Színház: Családi szálloda (6, vasárnap délután 3). — Fővárosi Operettszínház: Maya (fél 6, vasárnap délután 3). — Szabad Színház: Koldusopera (6). — Medgyaszay Színház: Timosa (6, vasárnap délután fél 4). — Pódium: Balra át! (fél 6). Arizona Irodalmi Varieté: Megnyitó müsor (fél 6). — Uj Színház: Mákostészta (fél 6). — Márkus Parkszínház: Vannak még férfiak (6, vasárnap délután fél 4). — Vidám Varieté: Arccal a humor felé (6). — Fővárosi Nagycirkusz: Júliusi müsor (fél 4, 6). — Népvarieté (a Sportcsarnokban): Világhirnevü (fél 4, 6).

CITROM pótló az a jó, ha márkája APOLLÓ

Székely Emil ékszerész Rákóczi-út **26**
briliánst, aranyat, ezüstöt legdrágábban vesz

3+1 SUPER
készülékek 9.000 P-től
Rádiócsövek minden készülékhez
Reisch László
Teréz-krt, 19. **ARADI-U. OLDALON**

Hiszek a demokráciában

A Pesti Napló számára írta:

Franklin D. Roosevelt

az Egyesült Államok elnöke

Egészen a legutolsó időkig a történelmet az iskolában csak mint események és dátumok száraz sorozatát tanították nálunk. Ma már kezdjük egy kissé közelebbről is vizsgálgatni azokat az eseményeket, amelyek a nagy társadalmi, gazdasági és politikai változásokat megelőzték és amelyek olyanná formálták a történelmet, amilyennek ma ismerjük.

Például az én időmben az iskolában a történelmet még úgy tanították, hogy Columbus utazása és Amerika felfedezése után hirtelen ugrással Jamestown és Plymouth alapítására tértek át. szóval, vagy száztíz esztendőt egyszerűen átforgattak a történelem könyvében, anélkül, hogy akár csak futó megjegyzést is tettek volna az Amerikában közben történt eseményekről.

Azok a bátor utasok, akik az Atlanti óceánt parányi, primitív vitorlásokon átszelték, nagyrészt kalandorok voltak. Egyik kincseket keresett, a másik dicsőséget, a legtöbbet pedig egyszerűen a nyugtalanság szelleme hajtotta. Az első amerikai telepesek túlnyomó többsége azonban egészen mást keresett az újvilágban: érvényesülési lehetőséget, amelyet otthon, az óvilágban hiába keresett.

Sokat hallottam azokról a *nemes* úriemberekről beszélni, akik alkalmilag ellátogattak »a gyarmatokra«. Sokat hallottam azokról a *gazdag* úriemberekről is, akik a telepesek expedícióit felszerelték. Annál kevesebbet hallottam azonban azokról, akik azért vándoroltak ki a »gyarmatokra« Angliából, Skóciából, Irországból, Walesből, Franciaországból, Hollandiából és Svédországból, mert erre sokkal komolyabb okaik voltak. Manapság azt mondanók ezekről a korai bevándorlókról, hogy *»az alsóbb középosztályhoz«* tartoztak. Ők nem kalandokat keresni keltek át az Óceánon, hanem hogy szabadon gyakorolhassák vallásukat, vagy olyan környezetre találjanak, ahol ismeretlen az osztályellentét, szóval szabadulni akartak attól a társadalmi rendszertől, amelyben még mindig a hűbéri szellem uralkodott.

Jó lesz, ha emlékezetünkbe vésszük azt is, hogy az úttörők gyarmatain a szabály mindenütt a demokrácia volt és nem a feudális szellem.

Jól tudom, hogy vannak modern amerikaiak, akik tisztában vannak ugyan azzal, hogy az első telepesek hogyan éltek, mik voltak az erkölcseik és kormányzati rendszereik, azonban nagyhangúan azzal intézik el a dolgot, hogy egyszerűen rásütitk ezekre a *»szocialista«* bélyeget. Ezek megfeledkeznek arról, hogy a korai telepesek kormányzati rendszereiben csírájában megtalálhatjuk az egész mai amerikai alkotmányt.

A 19. század elején állandó volt a harc azok között, akik — mint Andrew Jackson — hittek a demokráciában, amely a célokat a népért a néppel akarta elérni és azok között, akik — mint az Egyesült Államok Bankjának igazgatói és a washingtoni szenátusban levő barátaik — azt vallották, hogy a kormányzást mindig ugyanannak a csoportnak kell a kezében tartania, amely magasan a nép fölött, a létra legfelső fokán áll.

Ez a nézeteltérés világosan kitűnik abból az érdekes levélből, amelyet Macaulay, a nagy angol történetíró, 1857-ben, egy amerikai barátjának írt. Ez az amerikai megküldte a híres történetírónak azt a könyvét, amelyet Thomas Jeffersonról írt. Ime, Macaulay ezeket mondta:

»Látom, meglepi önt, hogy én nem táplálok valami jó véleményt Jeffersonról. Meglep, hogy ön meglepődik. Én soha egyetlen sort nem írtam le, egyetlen szót nem ejtettem, amely azt áhítaná, hogy az államban a legfelsőbb döntés joga legyen a számszerű többségé, vagy hogy másképpen fejezzem ki magam: a társadalom legszegényebb és legtudatlanabb rétegéé.«

Macaulay tehát, mint látjuk, élesen ellenezte azt, amit mi ma »népi kormányzatnak« nevezünk.

Érdemes figyelemmel végigolvasni Macaulaynak ezt a levelét. Még csak célzást sem találtam benne arra, hogy a szegények sorsán könnyíteni kell, jobb és egészségesebb lakásokat kell építeni, emelni kell a munkabéreket, stabilizálni a munkát, szóval semmit sem találtam a levélben róluk, kivéve azt a tanácsot, hogy »az elégedetleneket jobb erős kézzel, mint gyengédséggel féken tartani, ha a magántulajdon szentségét és a rend fenntartását biztosítani akarjuk«.

Itt meg akarom jegyezni, hogy én, épúgy mint Macaulay, vagy azok az amerikai Macaulay-k, akik ma tüzet és lángot okádnak: szintén a magántulajdon szentségének és a rend fenntartásának a híve vagyok. E tekintetben minden amerikai velem érez, azonban mi nem tartjuk azt, hogy a megoldást az jelenti, hogy a hatalmat egy kiválasztott osztály kezébe tesszük le és korántsem hisszük, hogy Amerika elpusztul, ha nem törődik bele ebbe a rendszerbe.

Macaulay elítéli az amerikai kormányzati rendszert, amely a néptöbbségen alapul. Amerikában ma, nyolcvan év múltán, követői nem merik már nyiltan elítélni ezt a kormányzati rendszert, éppen ezért azt állítják, hogy ők is a hívei, viszont minden cselekedetükből kitűnik, hogy élesen ellenzik a demokrácia alapvető tételeit. Szeretik dicshimnuszokban zengeni, mennyire imádják a szabadságot; a Szent Alkotmányról prédikálnak, viszont szívük mélyén gyűlölik a többségi elvet, mert a felvilágosult többség nem hajlandó eltűrni azt, hogy egy kiváltságos kisebbség rákényszerítse akaratát az egész népre.

Miután ez a kisebbség készen állana arra, hogy akaratát rákényszerítse a többségre, nem lenne vajjon tisztességesebb, ha ahelyett, hogy az alkotmány zászlajába burkolódznának, nyiltan kimondanák: »azt valljuk Macaulayval. hogy az amerikai kormányforma katasztrófába visz mindnyájunkat, éppen ezért arra törekszünk, hogy megváltoztassuk azt a kormányformát, amelyet az Egyesült Államok alapítói ránkhagytak«.

Ők azonban azért akarják rákényszeríteni akaratukat a többségre, hogy a közérdek helyett magánérdekeiket szolgálják. Elvetik azt az elvet, amely minden demokratikus kormányzat sarkpontja, tudniillik, hogy *minél többen részesüljenek az élet javaiban.* Demokratikus államban a kevésbé szerencsések nem jelentik szükségszerűleg a társadalom legtudatlanabbjait. Én is azt vallom, amit egyik legnagyobb államférfiúnk, aki így tett hitet a többségi kormányzat elve mellett:

»Tisztelem a tudás arisztokráciáját, megvetem a plutokráciát, hálát adok Istennek a szív demokráciájáért.«

Én nem akarom megváltoztatni az amerikai államformát: a többségi elvet mint a szabadság és civilizáció biztosítékát továbbra is fenn kell tartani.

Ezzel az elvvel nagyon is összeegyeztethető a magántulajdon szentsége, a visszaélések megakadályozása és a rend fenntartása azon egyszerű oknál fogva, hogy így a nagy tömegek számára nagyobb érvényesülési lehetőség, nagyobb biztonság és boldogabb élet kínálkozik.

VÁZLAT

Vaszary János rajza a Pesti Napló számára

Széll József belügyminiszter beszél édesapjáról Széll Ignácról, a legendáshírű belügyi államtitkárról

A mult század végének, politikai egyéniségekben gazdag korában, a *Tisza* Kálmánok, *Bánffy* Dezsők, *Irányi* Dánielek, *Ugron* Gáborok, *Szilágyi* Dezsők, *Széll* Kálmánok nagy garni-

Széll Ignác
(Both Menyhért festménye után rajzolta Kornitzer Béla)

túrájában is különleges tisztelet és megbecsülés övezte mostani belügyminiszterünk édesapját, *Széll* Ignácot.

A nagyközönség természetesen nem ismerte annyira nevét, mint bátyjáét, *Széll* Kálmán miniszterelnökét. De ez azzal magyarázható, hogy *Széll* Ignác, — aki a belügyminisztériumban nem politikai, hanem adminisztratív államtitkár volt — sohasem állt a fórumon, a nyilvánosság érdeklődésének sugárkévéjében, amelyet egyébként a végletekig puritán, mindenki »Náci bácsija« mindig került.

Széll Ignác a közigazgatás fanatikusa volt. Az ő szemében az élet is talán csak »anyag« volt, amelyet a közigazgatásnak kell feldolgoznia...

Fiának, *Széll* József belügyminiszternek megható és rendkívül érdekes visszaemlékezései állítják ezúttal először a sajtó nyilvánossága elé a nagynevű volt belügyi államtitkárt.

A Pauler-uccai lakás dolgozószobájának meghitt csendjében egy kis időre kiszabadítva magát hatalmas elfoglaltsága béklyóiból, lassan idézi a belügyminiszter úr azt a történelmi korszakot, amelynek aranylapjaira kitörölhetetlenül van beírva *édesapjának, Széll Ignácnak a neve is.*

Egy eseményekben gazdag korszak és egy rendkívüli egyéniség markáns profilja vetődik elénk Széll József emlékezései nyomán.

Egy tekintély nagyképűség nélkül

— Édesapám mindig kerülte a nyilvános szereplést — kezdi el a beszélgetést Széll József. — Alaptermészete, felfogása, de egész lénye is *egy hatalmas tiltakozás volt minden ellen, ami hivalkodás, cím- és népszerűséghajhászás.* Csak ilyen természet mellett magyarázható vonzódása az íróasztal és az adminisztratív teendők felé.

Tekintetem most önkénytelenül egy életnagyságú olajportréra esik.

Díszmagyaros, deákferences külsejű öreg urat ábrázol.

Kérdő pillantásomra a belügyminiszter úr ajkán futó mosoly jelenik meg.

— Igen, *ez édesapám portréja*, de úgy gondolom, hogy *ezt a díszruhát életében csak a millenniumi ünnepségeken* viselte, akkor is bizonyára kényszerűségből, mert ruházkodásában meglepően egyszerű és igénytelen volt.

— Apám — folytatja Széll József — a régi táblabírói típus klasszikus megszemélyesítője. Nyílt, csontos arcán valami szokatlan olimpusi nyugalom ült. Hangja kimérten, vontatottan, szűken csengett tömött bajusza alól. Volt valami patriárkális a modorában. *Minden nagyképűség nélküli tekintély volt.* Uralkodó vonása volt a határozottság. Ez így van, vagy úgy van és punktum. Álláspontja lerögzítése után nem lehetett vele vitatkozni.

— Ezt a tulajdonságot, úgylátszik Excellenciád maradéktalanul örökölte édesapjától — vetem közbe.

— Lehet — vágja rá a belügyminiszter...

Széll Ignác gyermekkoráról és ifjúságáról beszélgetünk.

— Édesapám 1845 augusztus 13-án született a vasmegyei *Gosztonyban.* Édesapja, — vagyis nagyapám — *Széll* József vasmegyei főispán, majd később országgyűlési képviselő volt. Elemi iskoláit Sopronban, a gimnáziumot Szombathelyen, jogi tanulmányait Budapesten végezte. 1869-ben Vas megye tiszteletbeli aljegyzőjévé nevezték ki. 1870-ben a vasmegyei végi, 1871-ben a szombathelyi járás szolgabírája lett. 1877-ben Vas megye alispánja. Mint alispán, ő készítette elő a szombathelyi lovassági ezredlaktanya építését. Több helyiérdekű vasút létesítését szintén apám kezdeményezte. A Tisza Kálmán alatt 1879-ben egybehívott közigazgatási szaktanácskozásban, mint akkori alispán, szintén résztvett. 1883-ban a belügyben osztálytanácsos lett, ahol előbb a városi, majd a közjogi osztályt vezette. 1885-ben miniszteri tanácsosi címmel a községi főosztály élére került. 1893-ban valóságos miniszteri tanácsos, majd államtitkár, valóságos belső titkos tanácsos lett.

— Ime, ez a rövid váza és jelző állomásai édesapám közéleti pályafutásának, — mondja Széll József — s ha most idézem az ő felejthetetlen alakját, meg kell állapítanom, hogy államtitkári székig való emelkedését, nagy tekintélyét nem nagybátyámnak, Széll Kálmán akkori miniszterelnöknek köszönhette, — hanem *tehetségének, imponálóan hatalmas közigazgatási tudásának, rendkívüli képességeinek,* amelyek már a szolgabírói székben mutatkoztak.

A közigazgatás virtuóza

— Milyen elveket és metódusokat érvényesített Excellenciád édesapja a közigazgatásban? — kérdem *Széll* Józsefet.

— Amint már előljáróban említettem, édesapám közigazgatási tudása rendkívül kiterjedt volt. A közigazgatást az irányító nagy elvektől kezdve *a legaprólékosabb gyakorlati részletkérdésekig töviről-hegyire ismerte.* Gyakorlati ismereteinek bámulatos széles horizontja messze felülmúlta elméleti, bár tekintélyes tudásának kereteit. Viszont szelleme nyugtalan volt, mindig valami újat, valami mást, *a megszokottól eltérőt* keresett. Azt tartotta, hogy valamint az élet megszámlálhatatlan konkrét közigazgatási esetei valamennyien különböznek egymástól, nincs kettő, amely teljesen egyforma lenne, úgy *nem szabad soha sablonosan eljárni a közigazgatási kérdések megoldásánál sem,* hanem minden egyes esetet a saját különleges elbírálásában kell részesíteni. *Valóságos virtuozitást, nagy szellemi tornát fejtett ki abban, hogy egyes konkrét eseteket sohasem egyformán intézzen el, hanem mindegyiket külön-külön a maguk sajátossága szerint.* Apám kezéből sohasem ment ki két egyforma intézkedés. Sokszor olyan irányban indult, hogy a kételkedők fejcsóválva követték és csak akkor bámultak el, amikor nem sejtett gyorsasággal a célhoz értek. Például amikor az állampolgárságról szóló törvénynek egy homályos intézkedését a — vadászati törvénnyel világította meg. A kisujjában lévén minden törvény és szabály, *egyszerre valamennyinek szempontjából nézte a konkrét esetet is.* Ez a kitűnő ismeret nem pusztán a hosszas gyakorlat által halmozódott össze az ő memóriájában, mert apám minden új törvényt és szabályrendeletet megjelenésekor külön alapos tanulmány tárgyává tett. Jóformán *betanulta.* S mindez nem tette úgynevezett »paragrafus-nyargalóvá«, sőt *ő az eléje kerülő ügyekben sohasem az aktát, hanem az életet látta,* s főtörekvése nem az volt, hogy ha törik-zakad egy-egy merev paragrafusnak érvényt szerezzen, hanem mentől célszerűbben, egyszerűbben és igazságosabban járjon el.

„Nem a hiúság bánt, — az igazságot sajnálom"

— Erre vonatkozólag — mondja Széll József — jellemző édesapámnak egy keserű megállapítása, amelyet akkor tett, mikor valamely homályos szabály kérdésében az akkori államtitkár az övével ellenkező, merevebb álláspontra helyezkedett. *»Nem a hiúság bánt, hanem az igazságot sajnálom«* — mondotta.

Megkérem a belügyminiszter urat, beszéljen nagyáról is ebben a vonatkozásban.

A miniszter szabadkozik. Apja fia. Sohasem beszél magáról s azt sem szereti, ha róla úgynevezett »intimitásokat« írnak, de legkevésbé, ha dicsérik.

Rengeteget dolgozik és hatalmas elfoglaltságára igen jellemző epizódot figyelhettem meg a napokban.

Darányi Kálmán miniszterelnök Berlinből való hazaérkezésekor történt. A kormány tagjai ünnepélyes feketében, cilinderesen jöttek ki a Keleti pályaudvarra. Természetesen *Széll* József is felöltötte ünneplőjét és cilinderét. Igenám, de a belügyminiszter úr kezében ott volt jellegzetes sárga aktatáskája is. Ez a táska — mit tagadás — élénk színfolt volt a klakkban, frakkban álló kormány tagjai között.

A kegyelmes úr derűsen honorálja észrevételemet.

— Hát igen, — mondja — *szeretek dolgozni.* A munka iránti szeretetet minden bizonnyal édesapámtól örököltem. Látni kellett azt, milyen fáradhatatlanul dolgozott és milyen ritka gyor-

Széll József belügyminiszter
(Kornitzer Béla rajza)

sasággal intézte el az aktákat. A restanciának kérlelhetetlen ellensége volt. Rendesen igen korán járt be a hivatalba s mire a fogalmazó urak bejöttek, ő már 2—3 órát dolgozott.

A táplánfai földesúr

— Apámnak szép kis birtoka volt Táplánfán. Mintagazda volt, szerette a gazdálkodást, de az mégsem tudta egészen lekötni, mert *nagyobb volt benne a hivatal iránti szenvedély.* Ő úgy élvezte a száraz aktákat, mint más — mondjuk — a társadalmi szórakozásokat. Környezetével a falusi nemes fesztelen, szeretetreméltó pátriárkalizmusával érintkezett. Ennek köszönhette nagy népszerűségét. Az a *bizonyos gőg,* amely magasabb hivatalnokoknál a kisebbek irányában nem ritka, *előtte ismeretlen fogalom volt.* Mindenki könnyen közelíthette meg és szíve, az első érintésre megnyílt, ha bizalommal fordultak hozzá. Ezzel lehet magyarázni, hogy apámat a minisztérium tisztviselői, — jóllehet akkor alig volt 50 éves — maguk között *»Náci bácsinak« hívták.* Tudása közkincs volt, amelyből mindenki egyformán fogyasztott. Így emelte magához munkatársait s így érezte magát mindenki okosabbnak abban a tudatban, hogy *bármely pillanatban részt kérhet »Náci bácsi« bölcsességéből...* Tanácsai, melyeket ilyenkor osztogatott, aranymondások, melyek mint a közigazgatás leírhatatlan »szállóigéi«, szájról-szájra jártak. Ezekben nyilatkozott meg tőzsgyökeres magyar humora.

— Egy fiatal tisztviselővel egyszer *a közigazgatási reformról beszélgetett.* Az illető, aki maga is reformtanulmányokkal foglalkozott, azon töprengett, hogy »induktív« vagy »deduktív« irányban kellene eljárni. Apám erre felhúzta a szemöldökét és a feltett kérdésre így válaszolt: Tudja, öcsémuram, ebben bizony én nem adhatok tanácsot, én ugyanis a magam részéről nem induktív vagy deduktív, hanem — »produktív« irányban szeretek dolgozni.

Édesapjának halálával kapcsolatban mond el még a belügyminiszter úr egy megrázó emléket.

— 1914 március 22-én halt meg édesapám — mondja. — Halála napján délután résztvett *Vass* Józsefnek, az azóta már szintén elhúnyt népjóléti miniszternek, mint a Szent Imre kollégium igazgatójának, Szombathelyen tartott első böjti konferenciáján. Erről a konferenciáról gyalog indult haza Szily János-uccai lakására, a kapunál azonban hirtelen rosszul lett és, sajnos, még aznap meg is halt.

A fájdalmas visszaemlékezéstől fátyolozott lesz a belügyminiszter hangja. Néhány percig maga elé mered. Azután hirtelen az órára pillant és feláll. A miniszter ezirányú elfoglaltsága határt szab a fiúi kegyeletnek is.

A rövid ebédutáni pihenő után már száguld az autó vissza a Várba, az országházuccai palotába, ahol *Széll* Ignác szellemében a legmélyebb mélyén *Széll* Ignác fia irányítja a belügyi közigazgatásnak mai időkben oly bonyolult gépezetét.

Kornitzer Béla.

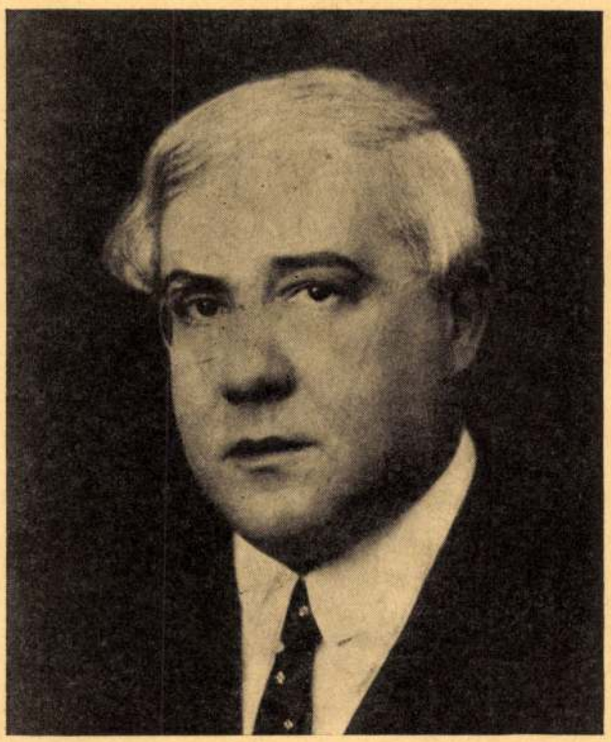

A „Mult és Jövő"-nek szíves üdvözlette.

Molnár Ferenc

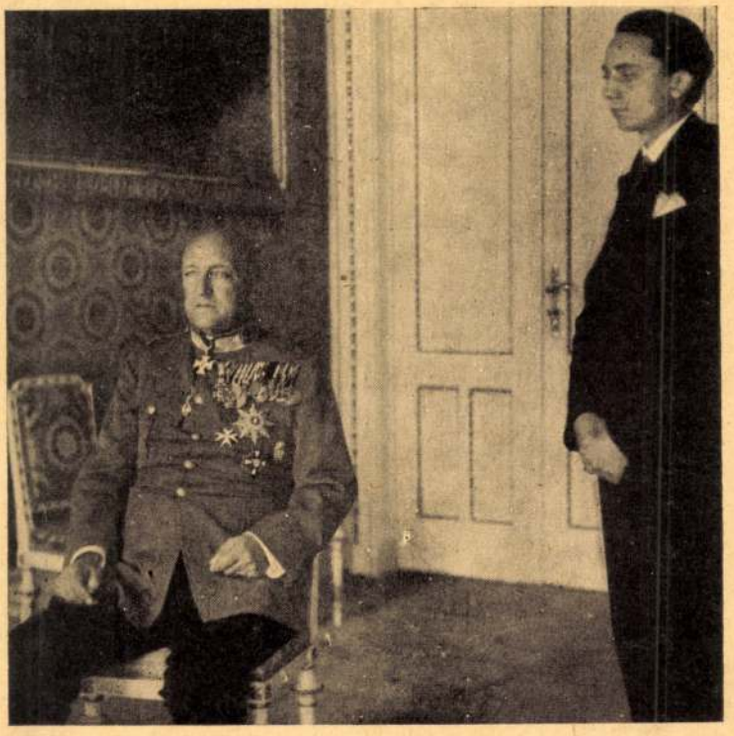

József főherceg fogadja a Mult és Jövő munkatársát
Erzherzog Josef empfängt den Mitarbeiter des Mult és Jövő und äussert sich über den Palästina-Aufbau

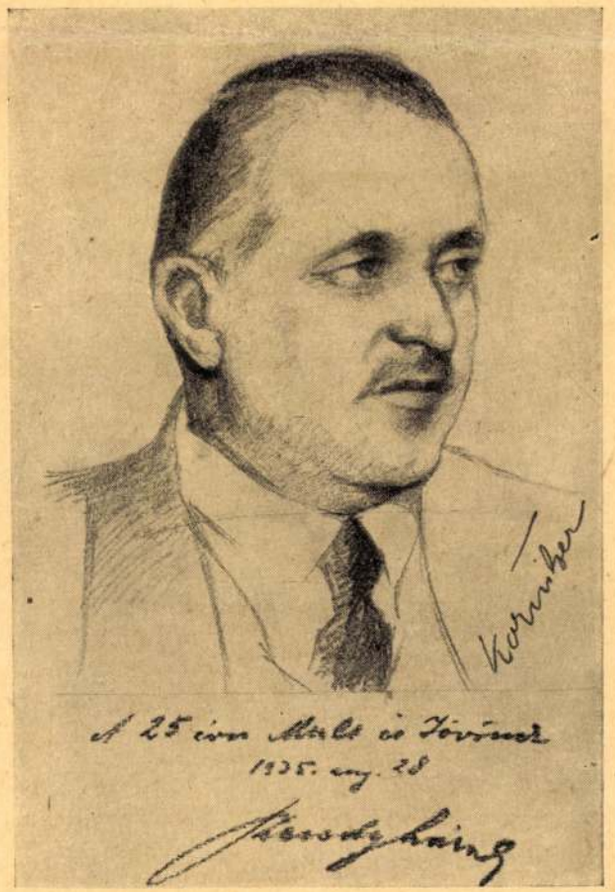

Szendy Károly, Budapest polgármestere

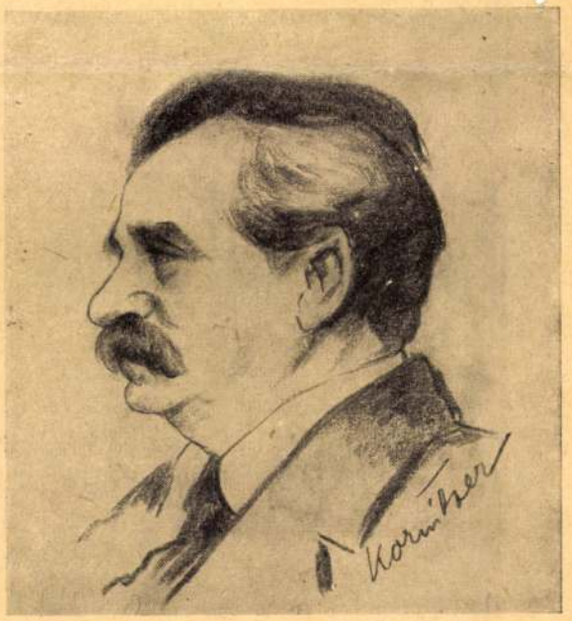

Agapon Osten mindenjót
a Mult és Jövőnek,
a magyar Kultura
szémánt kiszerűsének
Bgs. 1935 szept. 1.

Móricz

Mult és Jövő 1935. szept – okt
szám

Schuschnigg osztrák kancellár arcképe a Mult és Jövő jubileumának dedikálva.

Innitzer kardinális, osztrák hercegérsek: „A Szellem az, ami éltet." A 25 éves Mult és Jövőnek.

Hegedüs Lóránt ny. pénzügyminiszter: „Az Isten — lélek." A Mult és Jövő 25 éves jubileumának.

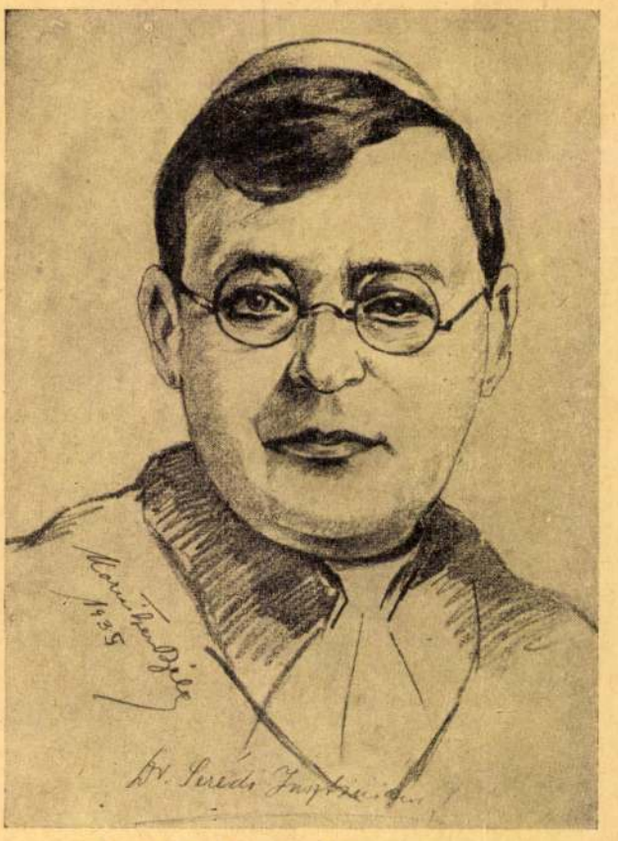

Dr. Serédi Jusztinián bíboros-hercegprímás. Kornitzer Béla rajzai a Mult és Jövő jubileuma alkalmából.

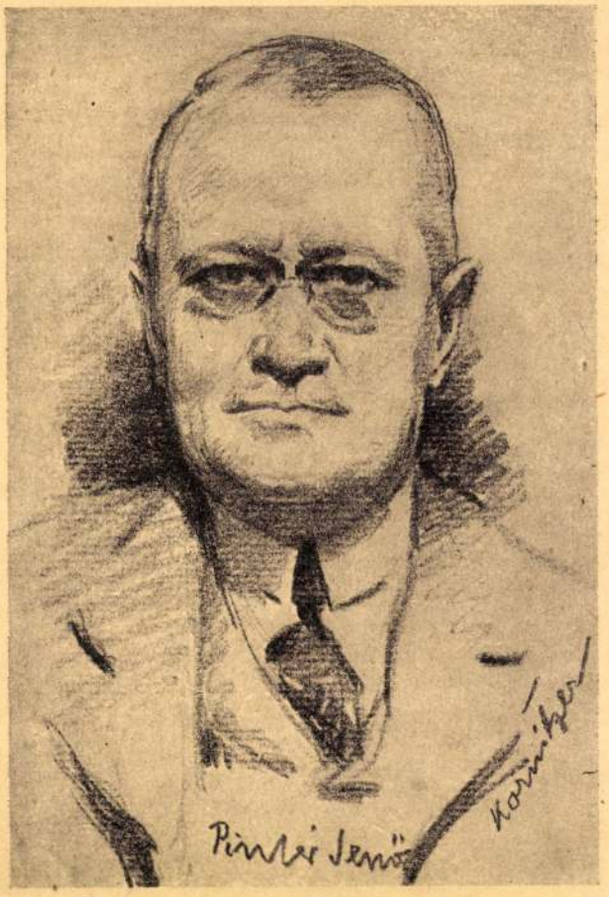

Dr. Alkalay Isak, Jugoszlávia grandrabbija, Beograd

«Szeresd az Irást
a szent pergamentet,
Szeresd a lángban
fogant szent betűket.»

Üdvözlöm a „Mult és Jövő"-t az irodalom és „minéset szolgálatában régzeit érzékes munkája huszonötödik évfordulójés alkalmából.

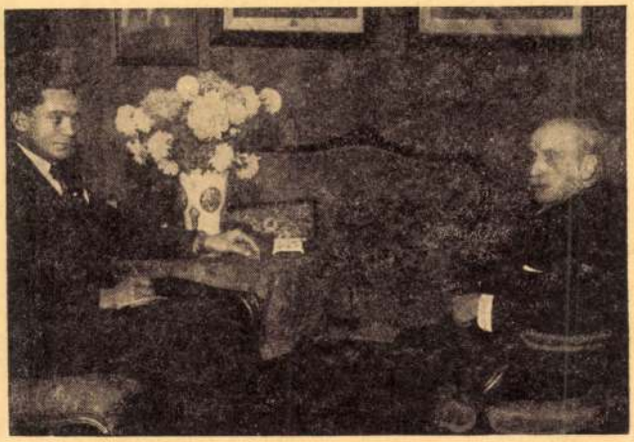

Berzeviczy Albert fogadja a Mult és Jövő munkatársát

És bezárul az Élet Könyve .. (Neila.) Und Schliesst sich zu das Buch des Lebens.

(Patai József verse)

Kelen Hugó zenéje

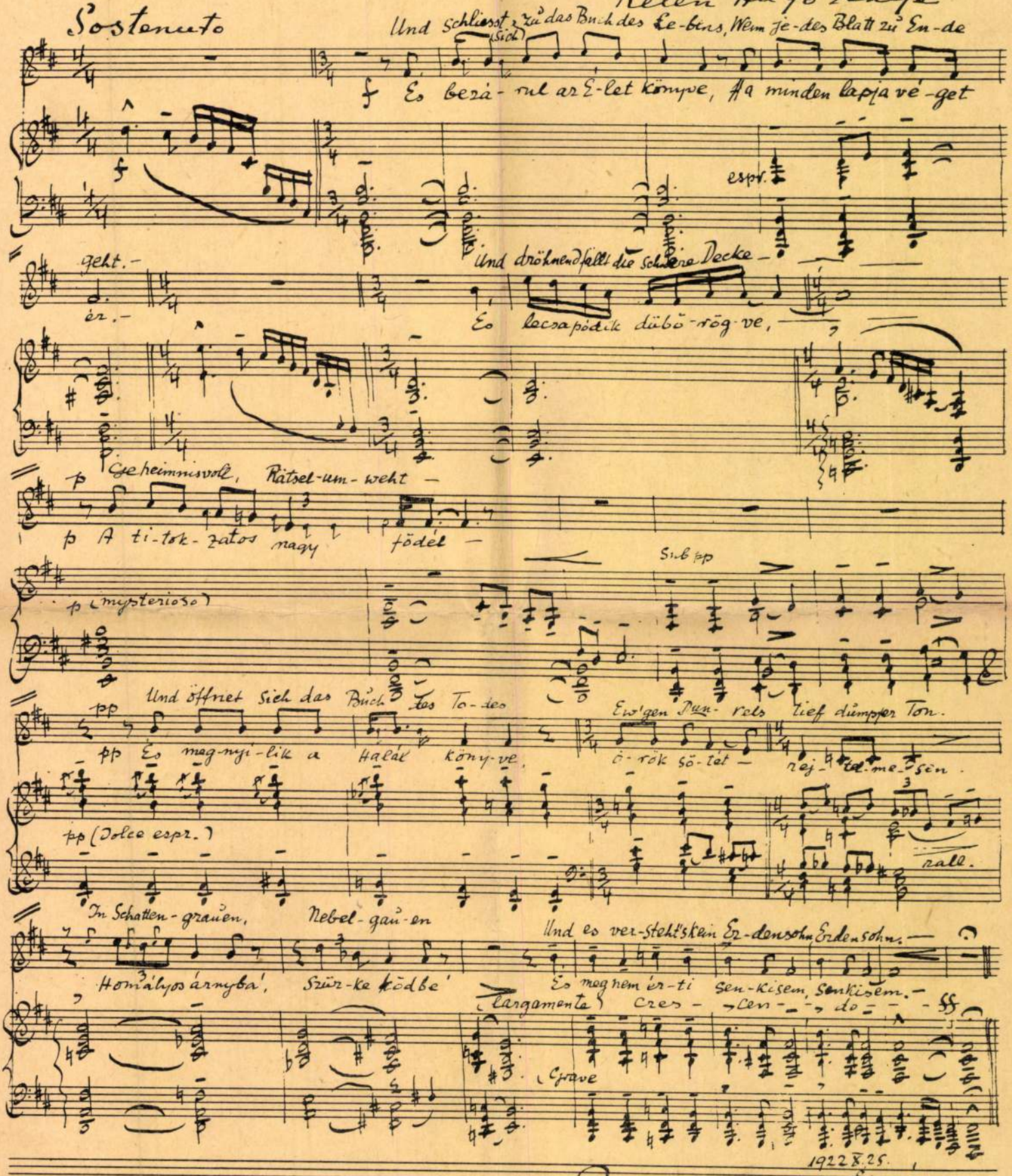

< Kornitzer Béla >

< > László Fülöp, a modell. Pesti Napló 1937. nov. 28.

Kornitzer Lászlóról készült igen szép rajzával.

Madonna Szent Pappal. Ovális fadombor-
mű vzines festéssel és aranyozással.
Felsőmagyarország
~~[illegible]~~, XVI. sz. Farago Ödön tu-
lajdona Mag. 75·5 cm.

A rozsnyói egyheri jezsuita, ma premontrei temp-
lomból. – Gróh István tulajdonából. majd Farago
Ödön gyűjteményébe
Egyhmüv. kiáll. 1930, 68 szám.

GRÓF TISZA LAJOS,

Tisza Kálmán fia, gróf Tisza István testvére nyilatkozik

Kocsord, január.
(A Pesti Napló tudósítójától.)

Akit érdekel Magyarország történelmi multja, de különösen az az utóbbi száz év, amely hazánk históriáját oly sorsformáló eseményekkel gazdagította, minden bizonnyal nagy érdeklődéssel olvassa majd az alábbi be-

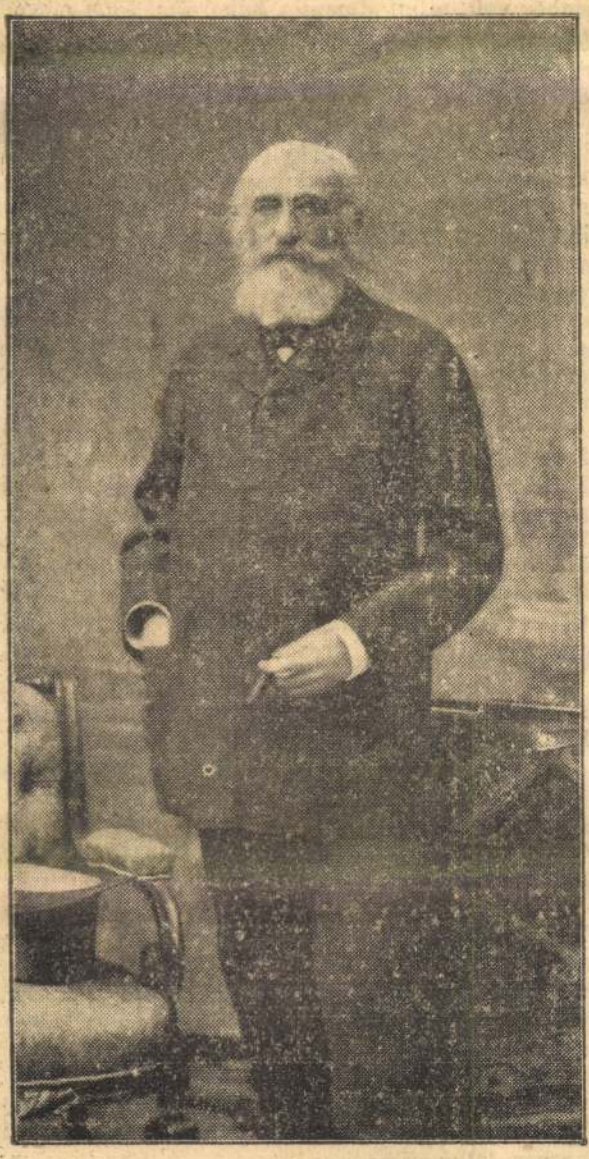

Gróf Tisza Kálmán

szélgetést, amelyet a mult századi magyar közélet egyik legmarkánsabb személyiségének, *Tisza Kálmánnak fiával, Tisza Lajos gróffal folytattam.*

Tisza Kálmán neve ma már történelmi fogalom.

Tisza Kálmán 107 évvel ezelőtt Ferenc József egyévben született. Bölcsője felett a nemzeti összefogás harci szelei viharoztak. A trónon még I. Ferenc császár ült. Az országban pedig Széchenyi István, Kossuth Lajos, Wesselényi Miklós, a főrendi ellenzék vezérei küzdöttek az Ausztriától való politikai és gazdasági függetlenségért.

Amikor később Kossuth Lajos szabadságriadójára hadbakeltek az első magyar önkéntesek, izgalom és mozgolódás keletkezett a geszti Tisza-kúrián is, és az »adminisztrátor« Tisza Lajos fia, Tisza Kálmán is kardot kötött vékony derekára. Az ifjú kálvinista kurátor így indult el »Bécs ellen«, a császár ellen, hogy majdan I. Ferenc és V. Ferdinánd utódjának I. Ferenc Józsefnek teljes tizenöt éven át miniszterelnöke és legbensőbb bizalmasa legyen.

Tisza Kálmánról, a miniszterelnökről és belügyminiszterről, a pártvezérről, a »generálisról« és emberről tengernyi cikk és megemlékezés számolt már be, hol hitelesen, hol kevésbé hitelt érdemlően a magyar közvéleménynek.

De nem rendelkezik a gazdag memoárirodalom olyan emlékezéssel, amelyben Tisza Kálmánról tulajdon családtagja, gyermeke beszél. Tisza Lajos gróf még a Tiszák zárkózottságán is szigorúbb visszavonultságban él kocsordi birtokán. Sajtóban soha nem nyilatkozik, a politika nem kenyere, noha a felsőháznak tagja, ennek ülésein is csak ritkán vesz részt. Kocsord nagynevű urának megnyilatkozása éppen ezért különös érdeklődésre tarthat számot. Emlékezése fellebbenti a történelem kárpitját és íme mögötte megjelenik a szemüveges, lobogóhajú, fehérszakállas öregúr, a »generális«, amilyennek ő, a fia látta.

*

Dermesztő hidegben nyikorogva áll meg a vicinális a kocsordi állomáson. A kis indóház előtt alig látni valamit Kocsord községből. Mélyen bennfekszik a völgyben és zuzmarás havas fák rejtik el egyelőre a Mátészalka melletti kis községet. A keskeny akácfasoron kendős parasztasszony igyekszik előre a méteres hóban.

Megszólítom. — Merre van Tisza gróf úr kastélya?

— Tessék velem tartani, — mondja szívélyesen a kipirult arcú menyecske, én is arra megyek.

— Ismeri a gróf urat? — kérdem kocsordi ismeretlen cicerónémat.

— Hát hogyne ismerném, — mondja végtelen csodálkozással a hangjában. — Ismeri azt az egész községet, de még Szalkán is... Áldott jó ember — folytatja a menyecske. — Szüleimnek is adott négy hold földet.

Hát ime mégsem legenda Tisza Lajos grófnak a köztudatban ismert jótékonysága, állapítom meg még ott a kocsordi országúton. A Tiszák ellentétben a mai politikai terminológiával, mindig így értelmezték a néppel való »sorsközösséget.«

De már feltűnik a kastély tornyos tetőzete és rövidesen ott vagyok az udvaron évszázados fák, hókupacok alatt alvó kerti gruppok között.

Kárpáti Árpádnál, a gróf fiatal rokonszenves számtartójánál jelentkezem, az előzőleg nehezen kieszközölt beszélgetés miatt.

Nem kell sokáig várakoznom és máris benn vagyok *Tisza* Lajos gróf dolgozószobájában.

A gróf fehérzsalugáteres hatalmas ablak előtt ül kis íróasztala mellett. Az asztalhoz támasztva két botot látok. Tisza Lajos súlyos háborús sebesülése óta csak botra támaszkodva tud járni.

Az első impresszióm: *döbbenetesen hasonlít testvérbátyjához, Tisza Istvánhoz.* Ugyanazok a vonások, körszakáll, magas nyílt homlok, csak a jellegzetes fekete pápaszem hiányzik még az összbenyomáshoz.

Szakítok elveimmel, interjút adok

Póztalan szívélyességgel fogad Tisza Lajos gróf. Hellyel kínál. A kis íróasztalán tornyosuló, de példás rendben tartott irományokra nyugtatja kezét és még mielőtt kérdezném, ő maga — szinte mentegetőzve — magyarázza meg, hogy miért szakított eddigi elvével és miért ad interjút.

— Boldogult atyám, — és itt gyermeki elágyulással néz az íróasztalán bronz keretben álló egykori fényképre — emlékének akar áldozni hírlapíró úr, én tehát nem gátolhatom meg ebben a nemes törekvésében. Tessék kérdezni, — mondja Tisza Lajos gróf — és én felelni fogok.

Mindenekelőtt gyermekkoráról érdeklődöm.

— Melyek Méltóságod első emlékei Tisza Kálmánról: az apáról és politikusról?

— Apámra elsősorban mint szerető jó apára emlékszem, aki családját rajongásig szerette. Különösen szívesen eljátszadozott a család kisebb tagjaival. Ez családunknál egyébként uralkodó vonás. Boldogult István bátyám is sok önfeledt boldog percet szerzett magának az apró néppel való szórakozása közben. Apám sohasem jött haza üres kézzel. Bécsből csokoládét, az udvari ebédekről őfelsége, a király képével díszített cifra cukorkásdobozokat, sőt még a Házból is hozott egy-két darab cukorkát, melyekkel egy-egy képviselőtársa, rendszerint Szitányi Bernát szokta volt megkínálni.

A geszti kúria

Gesztről, a Tiszák biharországi ősi fészkéről beszélünk.

— Milyen volt az élet Geszten, amikor a miniszterelnök otthagyta a Házat, a klubot, a Sándor palotát és leutazott vidéki kúriájára?

— Gesztre csak nyaralni jártunk — mondja gróf Tisza Lajos. — Apám is csak nyáron ment le. Ilyenkor a következő volt az életrendje: Reggel 8-kor kelt. 9-ig pongyolában csöndesen pipázgatott, az ujságokat olvasta. Majd felöltözött és 1 óráig a nála lenntartózkodó miniszteriális urakkal a folyó ügyeket intézte. A miniszterelnökségről *Tarkovich* József, a későbbi államtitkár szokott lejönni. Tarkovich egyébként az ostendei tengeri fürdőzésekre is el szokta kísérni apámat. A belügyből *Barkássy* Géza, később *Török* János, apám pénzügyminisztersége idején pedig a pénzügyből ifjabb *Jókai* Mór, a nagy Jókai Mór unokaöccse, Hegedüs Sándorné testvére. Havonta legalább egyszer egésznapi kirándulást csináltunk a 20 egynéhány kilométernyire fekvő csegődi gazdaság megtekintésére. Ilyenkor 3—4 kocsival mentünk, az ebédhez szükséges bort egy jó nagy pincetokban vittük magunkkal. Az ebéd *Faltay* János kasznárnál volt, akinek a felesége az egész környék egyik legjobb gazdasszonya volt. Senki sem tudott olyan jó paprikás csirkét készíteni, mint a Faltay asszonyság és még a mai napig sem ettem olyan paprikást, mint amilyent a csegődi ebédeken ettünk.

— És kik fordultak meg Geszten a barátok közül, a miniszteriális referenseken kívül? — kérdem Tisza Lajos grófot.

— Geszten nem volt valami nagy vendégjárás. Leginkább a két szomszédos birtokos család, *Markovicsék* és *Lovassyék* jöttek át egy-egy uzsonnára. Gyakori vendég volt Váradról *báró Dóry József* főispán és *Beöthy Andor* alispán. Nagyszalontáról *Széll Kálmán* esperes, Debrecenből pedig *Geressy Kálmán*, István bátyám volt nevelője járogattak Gesztre, ha apám lent volt. Fővárosi vendég csak igen ritkán jött. Kivétel csak *Beöthy Algernon*, az ugrai kerület (melyhez Geszt is tartozott) akkori képviselője, aki mindig szívesen látott vendég volt. Emlékszem még *Jókai Mór* és *Szász Károly* együttes látogatására is, de természetesen nagy számban jött a rokonság. Mielőtt apám miniszter lett, Kálmán napján, nagy-

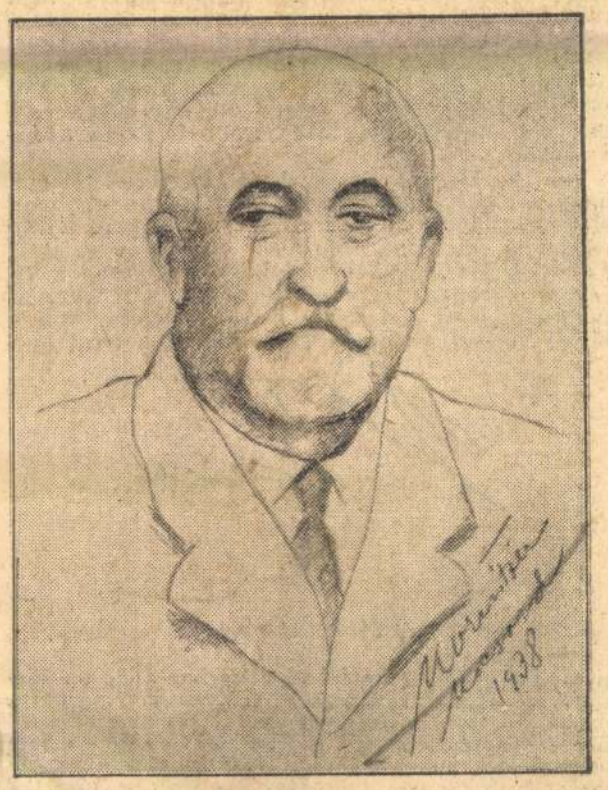

Gróf Tisza Lajos
(Kornitzer Béla rajza)

szabású vendéglátások voltak, miniszterelnöksége után 1891-ben volt még egy ilyen Kálmán-nap Geszten, amelyre még én is jól emlékszem, — folytatja Tisza Lajos gróf.

— Október 12-én estefelé érkeztek a vendégek, többnyire kocsikon a megye minden részéből, de jöttek körülbelül 15-en Budapestről is az esti vonattal. Megjött *Mikszáth* Kálmán is, aki e nap emlékére »A kis Prímás« című művét küldte meg nekem »*A legkisebb geszti házigazdának*« dedikációval.

— Több mint 120-an ültünk le a vacsoraasztalhoz, de anyám vacsora után visszavonult és engem is magával vitt. Nővendég tudniillik egyetlenegy sem volt ezen a Kálmán-napon. Persze ezalatt szólt a cigányzene és az urak egyrésze vígan mulatott vagy kártyázott. De nemsokáig tartott »számüzetésem«, mert anyám éjfélután felköltött, hogy mi is résztvegyünk az óriási hineg büfé elfogyasztásában. Ezután ottmaradtunk és egész reggelig hallgattuk a cigányzenét és *Szunyogh* Lóránd, akkori berettyóujfalui főszolgabíró gyönyörű nótázását. Amikor megvirradt, feltálalták a reggelit, a megyebeli urak fogattak és mentek haza. A budapestiek azonban maradtak még 13-ára is és miután délig kialudták magukat, délután a Radványba való kocsizáson vettek részt. Egyébként Geszten inkább pihent édesapám, — folytatja gróf Tisza Lajos és csak ez az egy Kálmánnap volt kivétel, de akkor is nem annyira mulatni, mint inkább ragaszkodásukat és szeretetüket akarták barátai iránta kimutatni.

— Szokott boldogult édesapja politizálni, illetve beavatta családját politikai terveibe? — kérdem most gróf Tisza Lajost.

— A családi körben nemigen esett szó politikáról, — válaszol Tisza Lajos — mert tulajdonképpen ő csak közöttünk volt magánember, de anyánkat, majd később István bátyámat már beavatta politikai elgondolásaiba is. Neveltetésünkbe azonban már intenzíven belekapcsolódott, mivel ebben magának tartotta fenn a legfelsőbb felügyeletet. Ha például valami helytelent mondtunk vagy tettünk jelenlétében, akkor azonnal kijárt érte a megérdemelt fenyítés, de mindig olyan szelíd és jóságos formában, hogy csak hálát érezhettünk érte. Arra nagyon tartott, hogy mi legyünk valasszon magának valami komoly életpályát, de hogy mi legyen az, arra nézve szabad választást engedett nekünk.

Mind határozottabban bontakozik ki a ko-

Pápaszemet
vásárolni bizalom dolga — Bármely orvosi recept után is készít szemüveget Mayer Sándor speciál látszerész
IV., Kossuth Lajos ucca 15, az udvarban.
Javí a-okat pontosa i ésolcsón készítek saját műhelyemben.
Postai megrendeléseket azonnal. Telefon: 1-85-0-26

LÁSZLÓ hölgyfodrász s alonja
IV., Bécsi ucc a 5. (Gizella-palota) alatt van.
Telefon: 1-822-11
A Hölgyközönség szíves pártfogását kéri
Olcsó árak — Higiénikus kiszolgálás.

csordi Tisza-kasztély dolgozószobájának csendjében a magas, csontos, szikár öregúrtak, a »generálisz«-nak történelmi figurája. Érdekesnek tartom, hogy amikor a hideg, zárkózott, ra ancsoláshoz szokott Tisza Kalmán legjellegzetesebb tulajdonságáról érdeklődöm, fia, Tisza Lajos tömören és határozottan ekként válaszol:

— *A keresztyéni jóság és lizalom.*

Tisza Kálmánnal kapcsolatos politikai vagy személyes intimitásokról kérdezősködöm ezután.

Ferenc József

Gróf Tisza Lajos egy kis ideig elgondolkozik, majd megszólal:

— Azt hiszem, nem túlzok, ha azt állítom, hogy Ferenc Józsefhez a magyar politikusok közül idősebb Andrássy Gyulával és később István bátyammal együtt apám állt a legközelebb. Egyidősek voltak és körülbelül egy ormán is gondolkodtak. A királlyal kapcsolatosan több adomaszerű feljegyzés ismeretes. Nagyrészükről nem tudom megállapítani, hogy tényleg megtörténtek-e és ha igen, hogy abban a formában. Ilyen például Mikszáth Kálmánnak a szegedi árvíz idejéből való feljegyzése, melyet »*Linen Mantel für Tisza*« címmel írt meg. Csak egy olyan van, melynek hitelességét bizonyíthatom és ez a következő:

— A Horvát címersértési ügyben történt, hogy a király nem volt hajlandó elfogadni apám előterjesztését az ügy elintézésére. Másnap korán reggel a királyné bizalmas udvarhölgye, gróf *Ics etich* Marie levélben tudakolta apámtól a királyné nevében, hogy mi történhetett a koronatanácson, mert a felséges asszony régóta látta a királyt olyan gondterhes hangulatban, mint tegnap este. Apám erre leírta a koronatanácson történteket és azzal végezte, hogy nagyon sajnálja ugyan, hogy a felséges úrral szembe kellett helyezkednie, de éppen a dinasztia érdeké en nem engedhetett felfogásából. Ugy tudom, hogy az ügyet mégis apám felterjesztése alapján intézték el és mikor ő Festetich grófnőtől érdeklődött aziránt, hogy mit szólt Erzsébet királyné az ő válaszához, a grófnő így szólt: azt mondta, hogy jólesik tudnia, hogy a királynak ilyen jellemes magyar miniszterelnöke van.

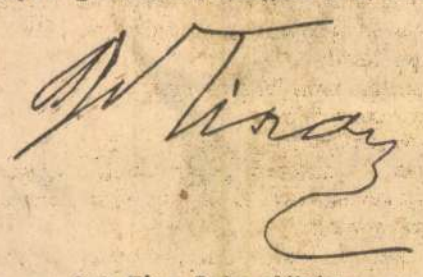

Gróf Tisza Lajos aláírása

— Egész határozottan tudom még az alábbi eset valódiságát is, — folytatja Tisza Lajos — mely tudtommal még nem jelent meg nyomtatásban.

A ceglédi Kossuth-küldöttség és Ferenc József

— Amikor 1877 márciusában a híres száztagú küldöttség ment ki Kossuth Lajoshoz tisztelegni Turinba, az udvari körök nagyon rossznéven vették apámtól, hogy nem akadályozta meg a küldöttség elutazását. Ugyanis attól féltek, hogy a ceglédiek vad királyellenes érzelmekkel térnek majd haza. Sikerült bizonyos fokig a királyt is ilyen nézetre bírni. Ferenc József történetesen éppen Budapesten tartózkodott. Egy ünnepélyre vagy valamelyik intézmény megtekintésére ment és miniszterelnökét, apámat is magával vitte. Éppen az állomás előtt hajtottak el, amikor nagy csoport jött ki az állomás épületéből, akik amidőn felismerték a királyt, lelkes éljenzésbe törtek ki.

— Kik lehetnek ezek, kik oly melegen üdvözölnek? — kérdezte a király apámtól?

— A ceglédi küldöttség, — válaszolta apám — mely éppen most érkezett vissza Turinból. Láthatja tehát Felséged, hogy ezek is éppen olyan jó alattvalói, mint a többi magyarok.

A király arca felderült és ezzel véget is ért kis neheztelése.

Az „István"

A beszélgetés folyamán sokszor felvetődik bátyjának, a mártír miniszterelnöknek a neve. Sohasem »Pista«, ahogy a nép bizalmasan nevezte, hanem komolyan hangzóan »*István bátyám*«.

A feketeszemüveges gránit-emberről, Tisza Istvánról nem szívesen beszel Tisza Lajos gróf. Nyilván fájdalmat okoz az emlékezés. Egy érdekes apróságot azonban mégis elmond róla.

— István bátyám is éppen olyan rajongó szeretettel viseltetett apánk iránt és épolyan kegyelettel őrizte emlékét, mint mi. Például tartott rá, hogy az övé legyen apánk díszmagyaros mentéje. Minden ünnepélyes alkalomkor azt viselte és abban a díszmagyarban örökítette meg Benczur is.

— Még egy feljegyzésre méltó apróság: István bátyám első miniszterelnöksége idején 1904 tavaszán azzal a kéréssel lépett be édesanyánk budapesti lakásába, hogy apánk íróasztalánál szeretne valamit megírni. Miután felállt az íróasztaltól, anyám érdeklődésére elmondotta, hogy a Rákóczi hamvai hazaszállítását elrendelő királyi elhatározás fogalmazványát készítette el, melyet apánk íróasztalánál is így mintegy az ő szellemétől ihletve írt meg.

— Rendkívül figyelmes és szerető testvér volt István bátyám. Amikor például a háborúban való súlyos megsebesülésem után a klinikán feküdtem, meghagyta unokaöcsémnek, báró *Radvánszky* Bélának, hogy minden reggel hívja fel a miniszterelnökségen, de ettől függetlenül országos gondjai közepette, mindennap meg is látogatott.

Az aranysarkantyús vitéz

Háborús sebesüléséről érdeklődöm végezetül gróf Tisza Lajosnál.

— A háború kitörésekor mint népfelkelő hadnagy vonultam be a kassai 5-ös honvéd huszárezred népfelkelő osztagához és hatheti kiképzés után a harctérre mentünk. 1915 nagypénteken a Kárpátokban súlyos haslövést kaptam. Huszáraim levittek a vasúti állomásig, majd Budapestre szállítottak az I. számú sebészeti klinikára, ahol *Dollinger professzor* összesen nyolcszor operált. A súlyos műtétek alatt az első asszisztens *Ádám* Lajos, a másik pedig unokaöcsém *dr.* báró *Radvánszky* Béla volt. Felejthetetlen még számomra, hogy nővérem egész kórházi tartózkodásom alatt, azaz több mint egy éven át éjjel-nappal mellettem volt. 1916 december 30-án *Károly király* a Mátyás templomban az elsők között avatott aranysarkantyús vitézzé. Akkor még olyan gyenge voltam, hogy csak tisztiszolgám támogatásával tudtam a király elé járulni. Letérdelni nem tudván, a király felállt és úgy érintett meg Szent István kardjával.

Mikor elköszönök, két botja segítségével felemelkedik a helyéről Tisza Kálmán fia. Én pedig akaratlanul is a szörnyű világégés két megrázó emblémáját: a botokat néztem...

Mert valamikor a hazafiasság nem volt üres jelszó. Az apa egy életen át szolgálta hazáját és királyát, a fiúk közül az egyik álnok gyilkos golyóktól hullt le a Stefánia úton az anyaföldre, a másik pedig, Tisza Lajos egy életen át viseli a Kárpátok védelmében kapott muszka golyók nyomát...

Kornitzer Béla.

A NÉP GYERMEKE

Irta: SZOMORY DEZSŐ

Ép kapóra jön ez a *Nép gyermeke* című könyv, amelyet Maurice Thorez, a francia kommunista párt főtitkára, önmagáról írt. A párizsi hírek szerint ez a főtitkár, a francia kormányválság során egy pillanatban, a miniszterjelöltek között szerepelt. A könyve most jelent meg. Egyszerű önéletrajz. *A nép gyermeke:* ez ő! Viszont a könyv nem remekmű, nem is kíván remekmű lenni, de nagyon tanulságos és helyenként izgatóan érdekes. Gyermekkor, ifjúság, politika, osztályharc, világnézet, börtön, — ez mind benne van. Őszintén és leplezetlenül minden. Minden nyomor is. Egy egész fiatal élet, a mai napig. Thorez ma kamarai képviselő. Harminchétéves.

Hol kezdte pályáját ez a fiatal ember? Franciaország északi megyéiben, — a szénbányákban. Már az apja, a nagyapja is, bányamunkás volt. Ő is csak az lehetett. Felidézvén gyermekkorát, meglehetős sötét színekben rajzolja meg a bányászok életét, a tőzegbe vájt utakat kilométereken át a föld alatt. Mint gyermek maga is követte az öreg bányászok útját ezeken a sivár folyosókon át az éjszakában. Amit látott, hallott, érzett ezekben a földalatti éjszakákban, mind pontosan feljegyezte a könyvében. Szép egyszerű szavakkal jegyezte föl, líraiság nélkül. Lehet érezni, hogy nincsenek irodalmi vagy művészi igényei ezekben a leírásokban. A puszta valóságot kívánja visszaadni és ebben a puszta valóságban, egyszerűen a maga fiatalkori életét. Ez nem a Zola *Germinal*-ja. Nem is akar az lenni. De sőt azt lehet érezni néha, hogy ez az egyszerű bányamunkás soha nem is olvasta a Zola nagy regényét. Nem is kívánta olvasni, nem is érdekelte, mint aki jobban tudja a dolgokat. Egy egészen más világ, más hang és érzés ahogy Thorez ír, tapasztalásból. Közvetlen és józan szemlélete, spontán és keserű átélése, pátosz és regényesség nélkül, csak éppen annyi költészetet rejt, amennyi magukból a nyers dolgokból sugárzik. Csak éppen annyi költészetet, amennyit a legsivárabb élet is nyújthat.

Egy júliusi napon, 1912-ben, száll le először a bányába. A törvény megkívánja a 13-as életkort. Thorez még csak tizenkétéves. De kitűnő osztályzata az iskolában s feltűnő intelligenciája kiemeli a szabály sorából s a bányatársaság kivételesen megengedi, hogy a dourgesi szakasz 4-ik számú aknájában mint vájár dolgozhasson. Nem könnyű munka, ha nem is nagyon komplikált. Napi 25—30 fillért keres munkájával.

Két évvel később a környékbeli kisbíró bejárja az aknákat éles harangozással! Nálunk dobolnak a kisbírók, a francia bányákban egy kézi haranggal hirdetik az eseményeket. Általános mozgósítás. A bányák lassanként kihalnak. Néhány hónappal később már menekülni kell a megszálló csapatok elől. Az északi határvidéket tömegestül elhagyja a lakosság. Városok, helységek kiürülnek. Öregek, asszonyok, gyermekek rohannak az utakon. A menekülők vonata, ember-ember hátán, lassan gurul, nem tudni hová?... Szerencsétlen emberi nyáj, összetorlódva a vagónokban, öthat napig utazik egyfolytában. Öt-hat napig 2—300 kilométernyi távolságokon.

A menekülők között ott van a gyermek Thorez, tizennégyéves, kéz-kézben a nagyapjával, aki hetven. Heteken keresztül döcögnek ide-oda, az egyik vágányról átszállnak a másikra, sokat gyalogolnak is, végre kiérnek békésebb régiókba egy nagy mezőségre, egy majorság elé. A két bányász, az öreg és a gyerek, átváltozik földművessé. Nagyapa és az unokája.

— Nagyapa, — írja Thorez, — majorságban kapott munkát. Én a szomszédba szegődtem bojtárnak a tehenek mellé. Tizennyolc frank havi fizetésem volt nyáron, télen csak nyolc és az ellátás. Itt nyílt alkalmam megismerni a parasztot... Kitartó szorgalmát, energiáját, bölcs józanságát.

— Közben ez a vidék is kiürült. Aki épkézláb ember volt, mind elment a háborúba. Nem maradtak csak az asszonyok, a gyerekemberek s az aggastyánok. De mindannyian szívvel-lélekkel dolgoztak és termeltek éjjel-nappal tartó munkában.

Aztán így folytatja ez a francia miniszterjelölt: — Nagyon korán keltem, elláttam a jószágot, kisepertem az istállót, kihajtottam a teheneket a mezőre. Mikor az új takarmány beérett, meg kellett tanulni kaszálni, kiverni a magot a kézi hengerelővel. Aztán jött az aratás, a búza és a zab, meg kellett tanulni egy egész új mesterséget a sarlóval s a gereblyével. Aztán jött a krumpliszedés a nedves földből, aztán a behordás, a takarmányrépa, aztán az őszi munka, a vetés, a trágyázás, a kukoricafosztás, ezt is meg kellett tanulni. Aztán jött a téli időszak, a csípősen hideg idő. Zsibbadt ujjakkal fát kellett vágni a cserjésen, kötni a rőzsét, tépni a dudvát, a fattyúhajtást, seperni a tölgyek alatt a levelet, tisztítani az árkokat, hogy a víz lefolyjon bennök. Ha rossz volt az idő, ültünk a pajtában s javítgattuk a talyigákat, a boronákat, a gereblyéket, a vasvillákat. Hosszú téli estéken hámoztuk a gesztenyét. Mert ez volt, egy kevés tejjel a vacsoránk.

A háború végével Thorez hazamegy szülőföldjére, visszatér régi világába, megint leszáll a bányába. Aztán besorozzák katonának. Aztán a politika. 1920-ban, a toursi kongresszuson megalakul a francia kommunista párt. Thorez belép a pártba. Sokat beszél is, szónokol. Bezúrják. Kétszer is bezárják. Egyszer hat hónapra, később nyolc hónapra.

Ezekről az időkről emlékezvén, azt írja Thorez, hogy a nancy-i börtön csendjében, ahol a hajdani szocialista vezérek emléke kísért, sokat gondolkodott, magába szállt, töprengett, tanult. A régebbi társadalomtudományi munkákat, a Jules Guesde, a Lafargue, a Jaurès műveit mind áttanulmányozta s aztán áttért Marx, Engels és Lenin műveire... tökéletesen megtanult németül. Kitöltvén büntetését, úgy jött ki a börtönből, az osztályharcra felkészülve.

Azóta... azóta azt hiszem valamit engedett is elveiből. A francia kommunisták tudvalevőleg, nemzeti alapon állanak és hazafias érzelműek. Ez nem is lehet másképen Franciaországban. Thorez ma szajnamegyei képviselő. A kommunista pártnak, amelynek főtitkára, háromszázezer munkás tagja van. Én nem számoltam meg, de így olvasom egy párizsi ujságban. Mindenesetre, úgy látszik, számottevő politikai tényező. De mindennél érdekesebb számomra, erkölcsi értéke s emberi jelentősége. Hajdani bányászfiú s juhászbojtár, — ma miniszterjelölt, — micsoda regény ez? Más ember még álmodni sem merné, amit ez *a nép gyermeke* átél a valóságban. Igaz, hogy az ilyen álmokhoz és regényhez olyan zord idők kellenek, mint az a bús korszak, amelyben mi élünk manapság, mi többi szegény, békés emberek.

M.D.K.

Kornpach Fáinos Mihály, asztalos

Egerben 1738-50 közötti adóösszeírásokban mint asztalos és kocsmáros szerepel.

Heves megye műemlékei I. írta Voit Pál,
Magyarország műemléki topográfiája VII. köt.
Szerk.: Dercsényi Dezső.
Bp. 1969. Akadémiai Kiadó, 351. old.

KORNPACH János Mihály asztalos. Egerben 1738-50 közötti adóösszeirásokban találkozunk vele, és mint asztalos és kocsmárost említik az iratok.

A Hevesmegyei Topográfia adatgyűjtéséből. Voit

MDK

Kormpholz Miklós épitész

A kassai dóm xuj szentélyének épitője 15o8.-ban.

A magyarországi müvészet története I.
Bpest,1961.II.kiadás. 192.1.

Horinya Zoltán

1918/19.

Ferképzomfoiskèvk

103. l.

11. KORNWEIN (KORNBLUM) DÁNIEL. *(Daniel Kornwein, Kornblum).* **1629—1638.**

1629. szept. 23-án *Daniel Kornwein* bemutatja remekét. Kegyelemből elfogadják s mesterré avatják.

1633. nov. 8-án megjelenik a czéh előtt *Daniel Kornblum* (így!), magával hozza tanulóját: Andreas Liebhardt-ot, kit 6 évre szegődtetett s kéri felszabadítását. Későbbi bejegyzés szerint Liebhardt Andrásnak a tanuló-levelet 1641. decz. 21-én adja ki a czéh.

1638. nov. 20-án *Daniel Khornblum* 5 évre szegődteti Daniel Schlossinger-t. Ideje 1638. jún. 4-étől számítódik s 1643. jún. 4-éig tart.

Mihalik
Háromszáz év
M Kot Ért 1911. 117 l.

bizonyult 50.000 kötet s a Szent-István-I
sok tekintetben azonos elvek alapján összeál
kath. felekezeti iskolákban létesültek s amelyek
nem nyujt számszerű adatokat.

A NIKIB könyvtárait szintén a kiadók
A könyvek a bolti ár fejében tartósan köt
naplóval fölszerelve szállíttatnak. Az ár évi ré
rendszerint a beiratási dijak egy részét fordí
az oktatást ingyenessé teszi, a módosabb szül
iratási díj kötelezettségeit, mely teljes összegé
jaira fordítandó. Ez úton évenkint mintegy 5
tári czélokra. Tekintélyes összeg ez, de igen e
nak 16.000-nél több iskolája között, úgy hogy
a község vagy az egyház külön segítségére
Az iskolák nagy részére nézve azonban e törv
pítás kérdése véglegesen megoldottnak tekinth

VIII.

Befejezésül vessünk még egy futólagos
Magyarországon kívül elhelyezett magyar nép

[1] Az itt előadottakra nézve v. ö. a NIKIB összefogl
ban jelent meg.

Kornwein Daniel

ötvös 1629 – 1638

laid

Mich. Pars. 117

Harrewijn, Daniel

Actief 1659 - 1693

Leid

Mdk. Gen. 117

Kornwein (Kornblum) Daniel, pozsonyi

ötvös V. 117.

KORO

Magyar Hirlap 1976/188/3

KORO

Magyar Hirlap 1976/189/9

KORO

Magyar Hirlap 1976/204/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/2o9/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/2o8/4

KORO

Magyar Hirlap 1976/184/6

KORO

Magyar Hirlap 1986/184/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/1

KORO

Magyar Hirlap 1976/211/7

KORO

rajza

Magyar Hirlap 1976/188/9

KORO

Magyar Hirlap 1976/185/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/2o7/8

KORO

Magyar Hirlap 1976/2o4/13

KORO

Magyar Hirlap 1976/173/4

KORO

Magyar Hirlap 1976/175/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/195/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/188/9

K oro

rajza

Magyar Hirlap 1976/188/9

KORO

Magyar Hirlap 1976/188/2

KORO

Magyar Hirlap 1976/147/6

KORO

Budapesti lakástervek

KORO

Magyar Hirlap 1976/184/lo

KORO

Magyar Hirlap 1976/14o/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/136/9

KORO

Magyar

Beruházás a DKV-nál

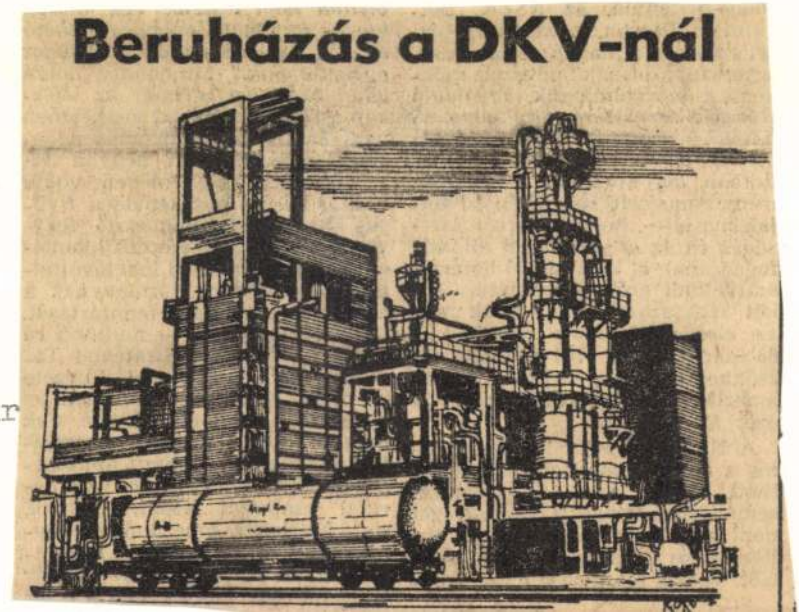

KORO

Magyar Hirlap 1976/158/1o

KORO

Magyar Hirlap 1976/157/8

KORO

Magyar Hirlap 1976/158/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/193/7

KOR O

rajza

Magyar Hirlap 1976/42/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/142/9

KORO

Magyar Hirlap 1976/145/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/145/7

K ORO

Magyar Hirlap 1976/245/8

KORO

Magyar Hirlap 1976/216/11

KORO

Jelentkeznek a gondok

Magyar Hirlap 1976/216/12

KORO

Magyar Hirlap 1976/216/12

KORO

A véleményeket az elvtársakon keresztül érvényesítjük

Magyar Hirlap 1976/216/12

KORO

Magyar Hirlap 1976/197/7

KORO

Nyila

Magyar Hirlap 1976/21o/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/276/7

Koro

Magyar Hirlap 1976/254/3

KORO

Magyar Hirlap 1976/258/11

KORO

Magyar Hirlap 1976/275/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/279/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/268/4

KORO

Magyar Hirlap 1976/255/8

KORO

Magyar Hirlap 197

KORO

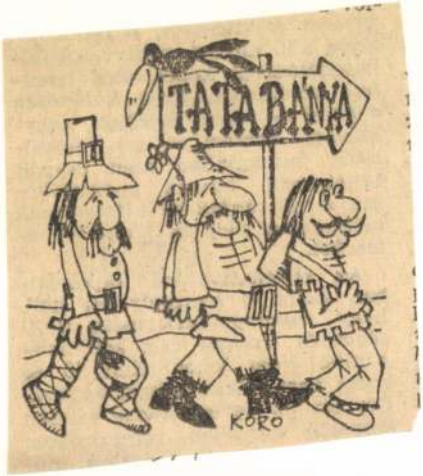

Magyar Hirlap

KORO

Magyar Hirlap 1976/249/1

KORO

Magyar Hirlap 1976/211/9

KORO

Magyar Hirlap 1976/218/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/229/4

KORO

Magyar Hirlap 1976/235/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/217/5

KORO

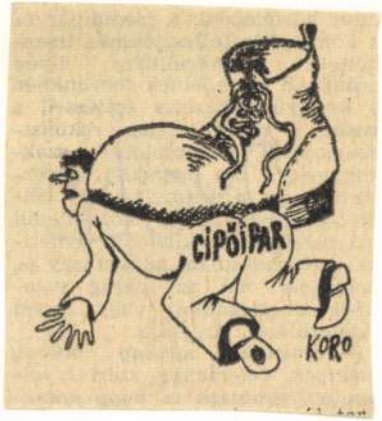

Magyar Hirlap 1976/24o/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/235/5

Koro

Magyar Hirlap 1976/22o/4

KORO

Magyar Hirlap 1976/214/6

KORO

Magyar Hirlap 1976/2o3/9

KORO

Magyar Hirlap 1976/213/5

KORO

Magyar Hirlap 1976/2o3/7

Koro

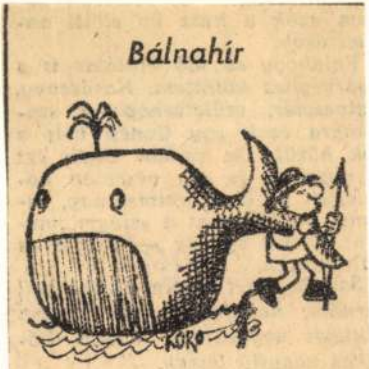

Pusztulnak a bálnák az ausztrál vizekben. Az elmúlt négy napban 32 tengeri emlős tetemét sodorta partra a víz. A bálnahalál oka: a tartályhajókból vízbe kerülő nyersolaj, amely a nagyhalak tájékozódó központját támadja meg.

Magyar Hirlap 1976/199/9

KORO

Magyar Hirlap 1976/27/7

KORO

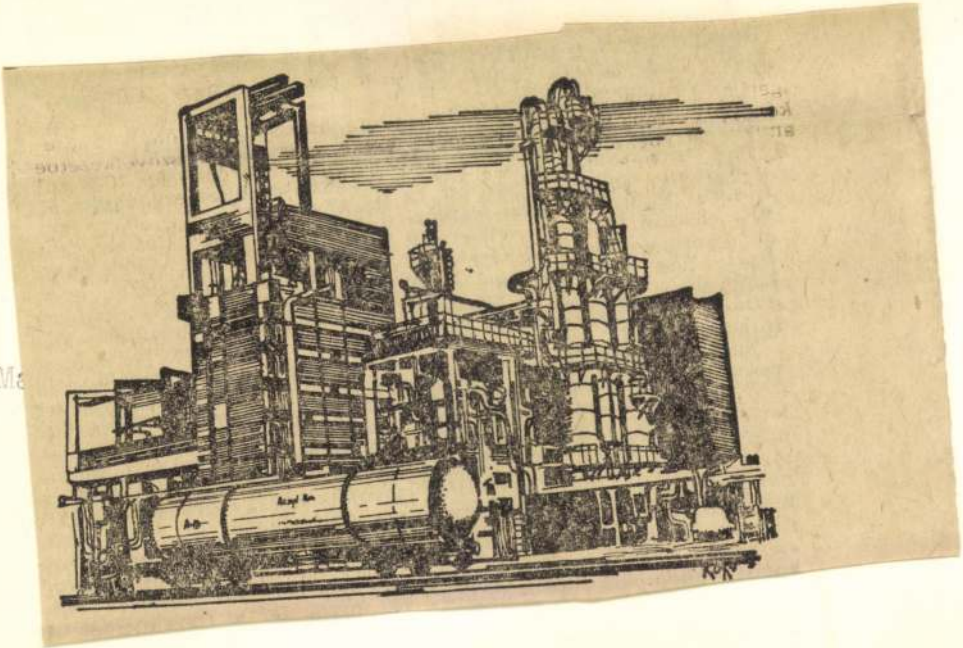

K ORO

Magyar Hirla

KORO

Magyar Hirlap 1977/155/7

KORO

Magyar Hi

KORO

Magyar Hirlap 1978

KORO

Magyar Hir

KORO

Magyar Hirlap 1978-

KO KO

Magyar Hirlap 1978-211-9

KORO

Magyar Hirlap 1978-217-9

KORO

Magyar H

KORO

Magyar Hirlap 1977-155-9-

KORO

Magyar Hirlap 1979.

KORO

Magyar Hirlap 1979/14479

KORO

Magyar Hirlap 1979[illegible]

KORO

Magyar Hirlap 1979/36/11

KORO

Magyar Hirlap 1979/39/9

KORO

Magyar Hirlap 1979/36/11

KORO

Magyar Hirlap 1979/2

KORO

Magyar Hirlap 197

KORO

Magyar Hirlap 19

KORO

Magyar Hirlap 1980/2/2/9

KORO

Magyar Hirlap 1980/5/21/

KORO

KORO

Magyar Hirlap 198o/1o/12/8

KORO

Magyar Hir

KORO

Magyar Hirlap 1978/2

KORO

Magyar Hirlap 1979/285/7

KORO

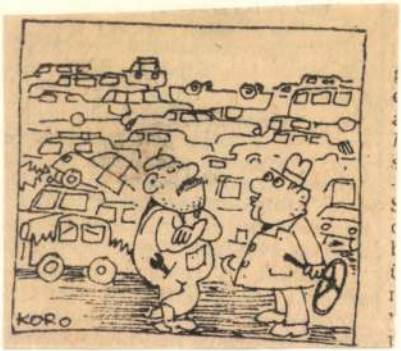

Magyar Hirlap 1979/55/5

KORO

Magyar Hirlap 1979/6/19

KORO

Magyar Hirlap 1979/63/9

KORO

Magyar Hirlap 1979/56/9

K ORO

1979/123/11

KORO

Magyar Hirl

KORO

Magyar Hirlap

KORO

Magyar Hirlap 197

KORO

Magyar Hirlap 1979/39/5

KORO

Magyar Hirlap 1979/

KORO

Magyar Hirlap 1979/48/11

KORO

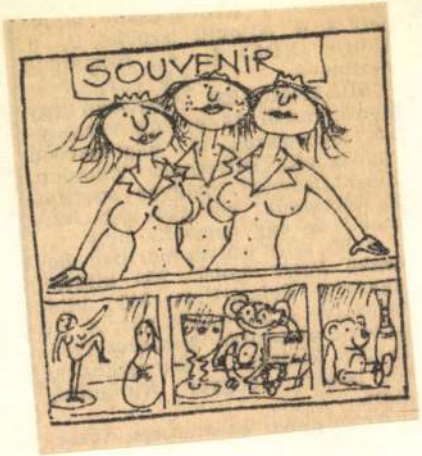

Magyar Hirlap 1979/48/11

KORO

Magyar Hirlap 1979/42/11

KORO

Magyar Hirlap 1979/42/11

KORO

Magyar Hirlap 1979/77/7

KORO

Magyar Hirlap 1979/54/8

KORO

Magyar Hirlap 1979/56/9

KORO

Magyar Hirlap 1979/5o/8

Koro

KORO

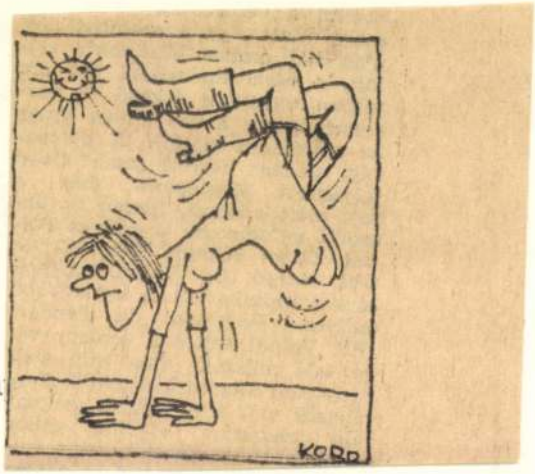

Magyar Hirla

KORO

Magyar Hir

KORO

Magyar Hirlap

KORO

Magyar Hirlap 1

KORO

Magy '76

KORO

Magyar Hirlap 19

KORO

Magyar Hirlap 197

KORO

Magyar Hirlap 1977/1

KORO

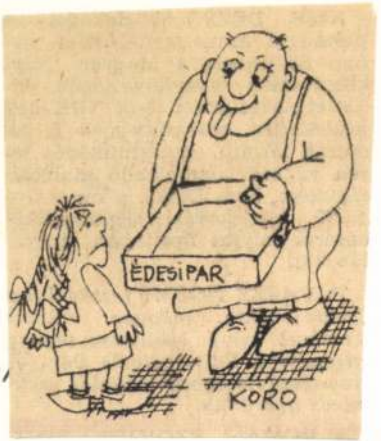

Magyar Hirlap 1977/11o/

KORO

Magyar Hirlap 1977/114/

KORO

ap 1977/114/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/111/5

KORO

Magyar Hirlap 1o9/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/1o9/4

KORO

Magyar Hirlap 1977/1o9/5

KORO

rajza

Magyar Hirlap 1977/113/7

KORO

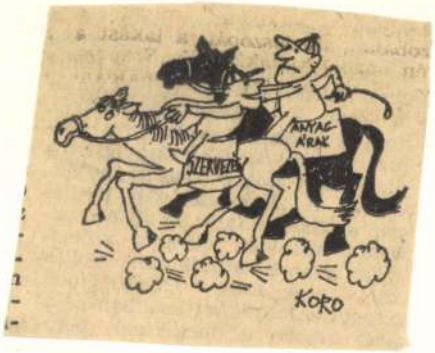

Magyar Hirlap 1977/149/7

KORO

Magyar Hirlap 1977/I

KORO

Magyar Hirlap

KORO

Magyar Hirlap 1977/1

KORO

Magyar Hirlap 1977/1o6/9

KORO

Magyar Hirlap 1977/1o5/6

KORO

Magyar Hirlap 1

KORO

Magyar Hirlap 1 977/1o4/7

KORO

Magyar Hirla

KORO

Magyar Hirlap 1977/144/11

KORO

Magya

KORO

Magyar

KORO

Magyar Hirlap 1977/137/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/92/5

KORO

Magyar Hirlap 1977/94/9

KORO

Magyar

10/10

KORO

rayza

Magyar Hirlap 1977/25/7

KORO

Magyar Hirlap 1977/87/9

KORO

Magyar Hirlap 1977/3

K ORO

KORO

Magyar Hirlap 1977/88/1o

KORO

Magyar Hir

KORO

Magyar Hirlap 1977/9o/9

KORO

Magyar Hirlap 1977/9o/

KORO

Magyar Hirlap 197

KORO

Magyar Hirlap 1976/3o

KORO

rajza

Magyar Hirlap 1977-173-7

KORO

Magy 30-7

KORO

Mag 9-7

KORO

Ma -11

KORO

Magyar Ifjúság 1977/96/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/96/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/32/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/3315

KORO

Magy

KORO

Magyar Hirlap 1977/2o/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/56/1

KORO

Magyar Hirlap 1977/56/7

KORO

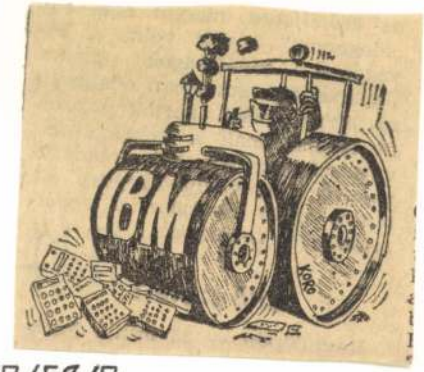

Magyar Hirlap 1977/50/7

KORO

Magyar Hirlap 1977/14/1o

KORO

Magyar Hirlap 1977/58/9

KORO

Magyar [illegible] 1977-129-9

KORO

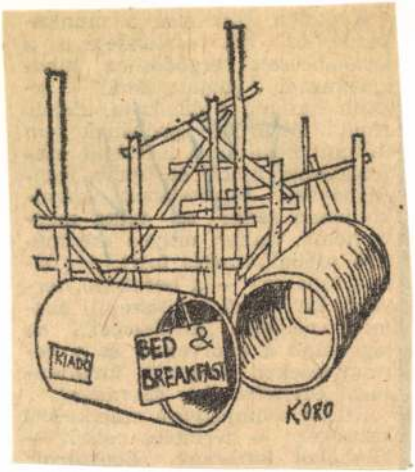

Magyar Hirlap 1977/59/4

KORO

Magyar Hirlap 197

KORO

Magyar Hirlap

KORO

/156/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/156/7

KORO

Magyar Hirlap 1977/22/9

KORO

Magyar Hirlap

KORO

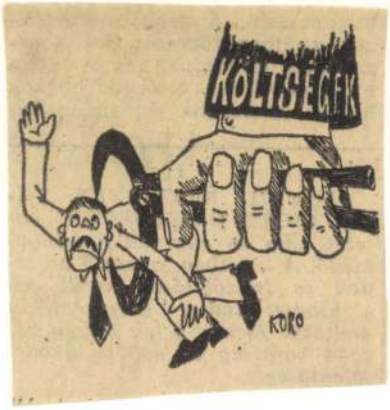

Magyar Hirlap 1977/4/7

KORO

Uhagyas Hislap 1977/209/4

KORO

Magyar Hirlap 1977/22/6

KORO

Magyra Hirlap 1977/2o/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/22/5

KORO

Magyar Hirlap 1977/43/6

KORO

Magyar Hirlap 1977/147/9

KORO

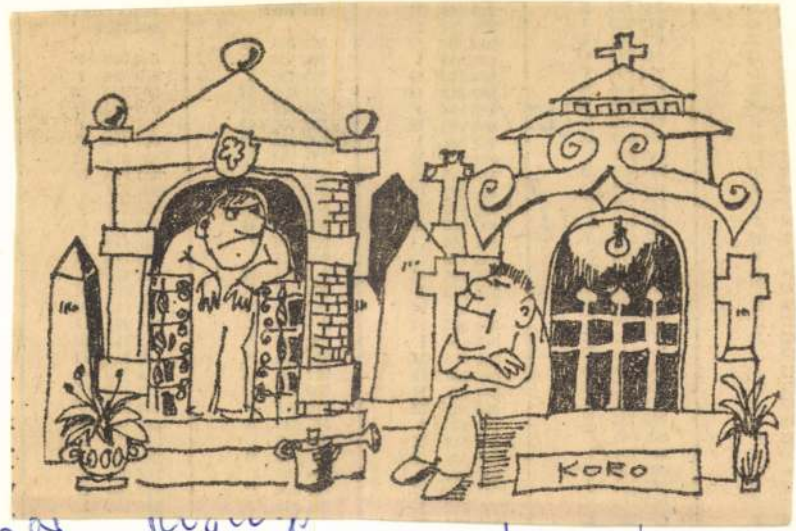

KORO

rajta

Magyar Kiadás 1977/2038/7

KORO

Magyar Hirlap 1977/151/5

KORO

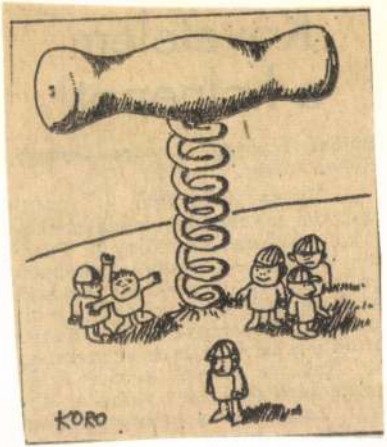

Magyar Hirlap 1977/15o/5

K ORO

rajza

Magyar Hirlap 1977/149/1

Koro

Magyar Hirlap 1977/7/11

K ORO

Magyar Hirlap 1977/7/11

KORO

Rajzolónk így képzeli el a pedagógusok „differenciált" közérzetét a differenciált béremelés után. Riportunk azonban a differenciálást illetően némileg mást mutat...

Magyar Hírlap 1977

Koro

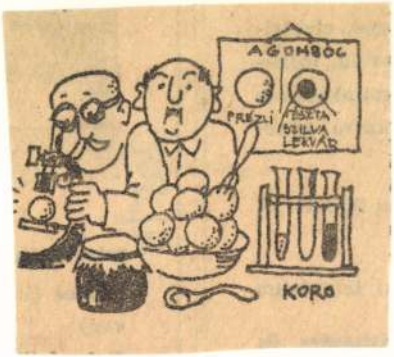

Magyar Hirlap 1977/205/9

KORO

Magyar Hirlap 1977/6/8

KORO

Magyar Hirlap 1977/

LEGKÖZELEBBI
BÜFÉ 2km
KORO

KORO

KORO

KORO

Magy

KORO

Magya

KORO

Magy

681M

KORO

Magya

LETARTÓZTATTAK egy csempészbandát a pakisztáni fővárosban, amely nagy mennyiségű ópiummákot akart Thaiföldre szállítani.

KORO

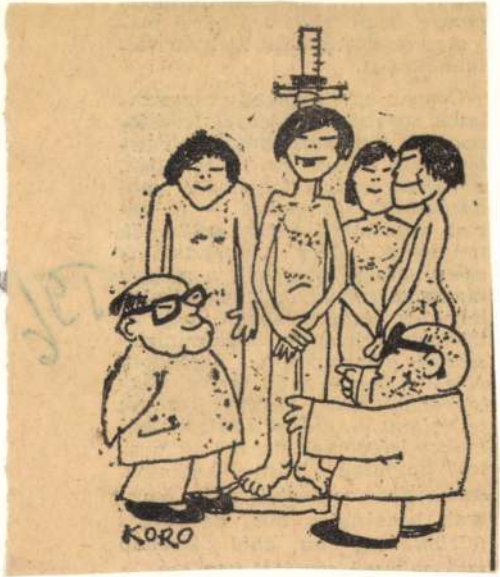

KORO

Magy

KORO

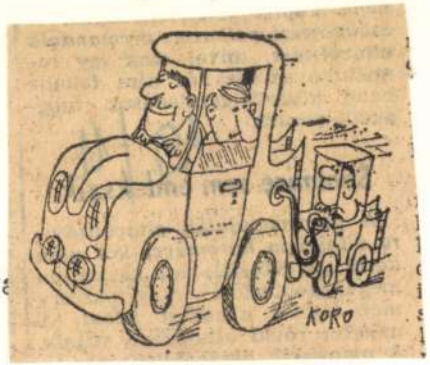

Magy

HITLER
KORO

KORO

C16

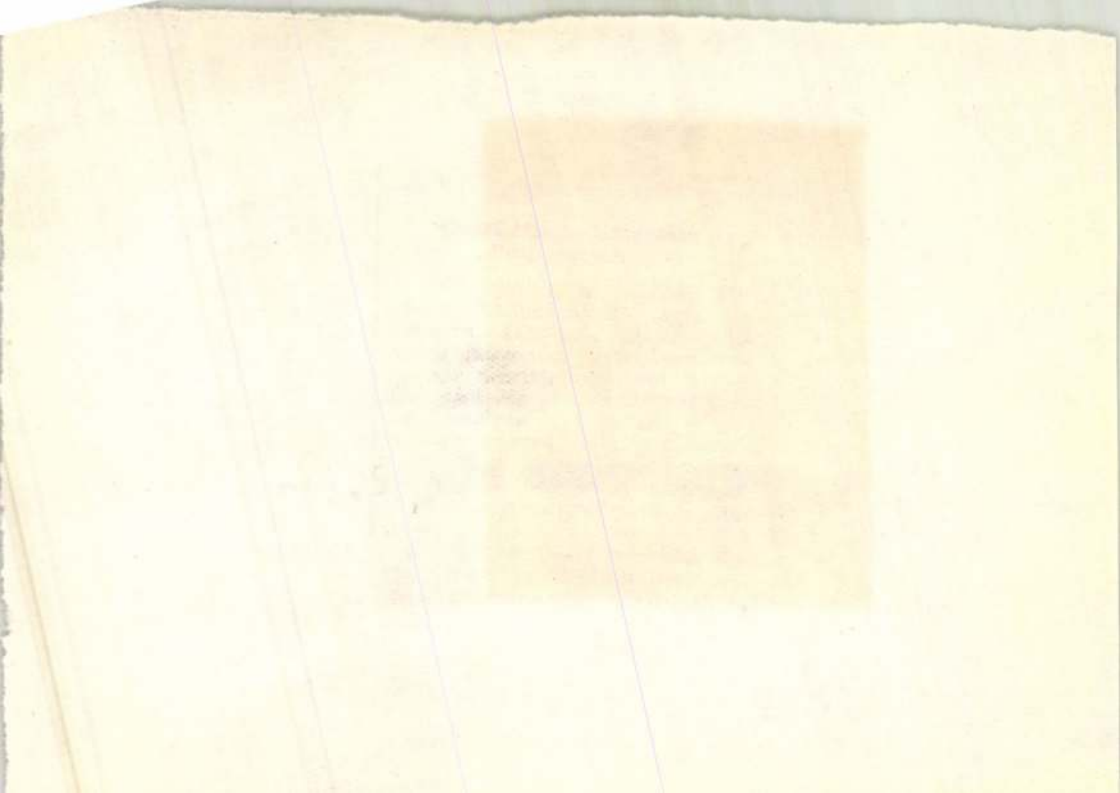

KORO

977/237/7

KORO

1977/240/9

KORO

77/240/9

KORO

7/248/4

KORO

KORO

KORO

rajta

MAGYAR HIRLAP 1977/ 22216

KORO

MA 117

KORO

BHÉV
KORO

KORO

115

KORO

Magyar

KORO

Magyar Hirlap 1976/289/

KORO

Magyar Hirlap 1976/289/11

KORO

Magyar Hirap 19

KORO

Magyar Hirlap 1976/305/

KORO

Magyar Hirlap 1976/3

KORO

Ma /11

KORO

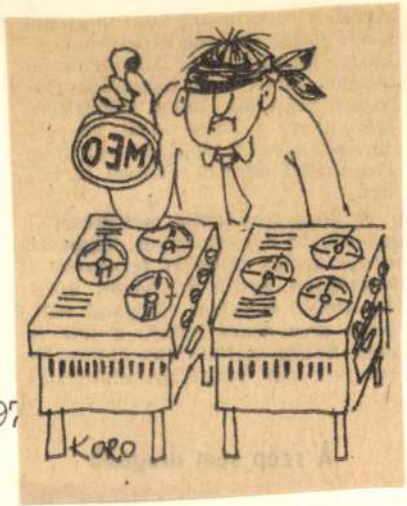

Magyar Hirlap 197

KORO

Magyar Hirlap

KORO

Magyar

KORO

Magyar

KORO

Magyar Hi[illegible]

KORO

Magyar Hirlp 1976/301/11

KORO

Magyar Hirlap 1976/3ol/7

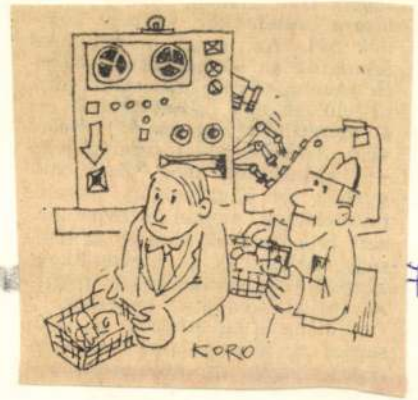

7/7

KORO

KORO

KORO

KORO

KORO

M

J19

KORO

Magyar Hirlap 1977/14/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/13/6

KORO

Magyar Hirlap 1977/lo

KORO

Magyar Hirlap 1977/1o/8

KORO

Magyar Hirlap 1

KORO

Magyar Hirlap 1977/8/1o

KORO

Magyar Hirlap 1977/8/9

KORO

Magyar Hirlap 1977/1o/9

KORO

Magyar Hirlap 1977/lo/8

KORO

Magyar Hirlap 19 77-134-5

KORO

Magyar Hirlap 1977/8/11

KORO

Magyar Hirlap

KORO

Mag -9

KORO

Magy

KORO

Magyar Hirlap 1977/43/7

KORO

Magyar Hirlap 1

K ORO

Magyar Hirlap 19

KORO

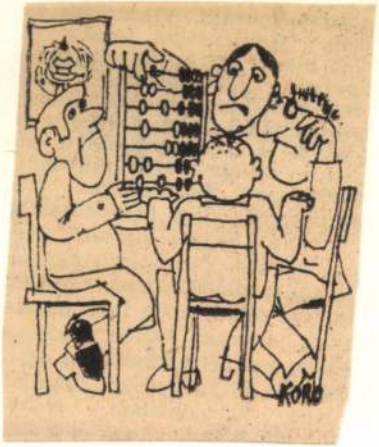

Magyar Hirlap 1977/1991/5

KO KO

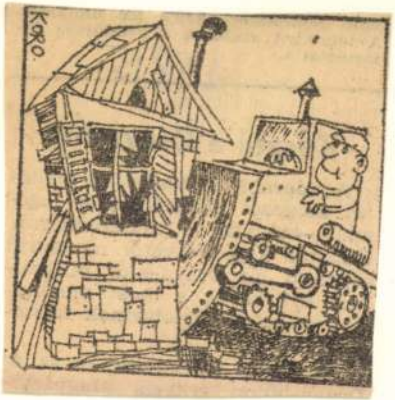

Magyar Hirlap 1977/198/5

KORO

Magyar Kiskap 1977/1981/5

Koro

Magyar

1977

KORO

Magyar Hirlap 1976/285/7

KORO

Magyar Hirlap 1976/285/9

KORO

Magyar Hirlap 1977/16015

KORO

Magyar Hirlap 1977/160/7

KORO

Magyar Hirlap

KORO

Magyar Hirlap 1977/46/5

KORO

Magyar Hirlap 1977/46/5

KORO

Magyar Hirlap 1977/47/4

KORO

Magyar Hirlap 1977/44/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/44/11

KORO

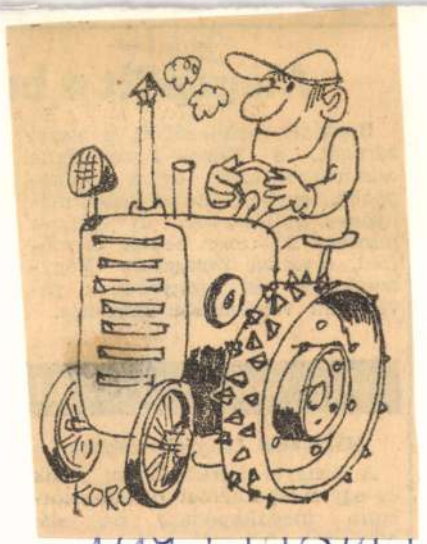

Chaggar Shiplap 1977 | WH/J

KORO

Magyar Hirlap 1977/8o/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/82/6

KORO

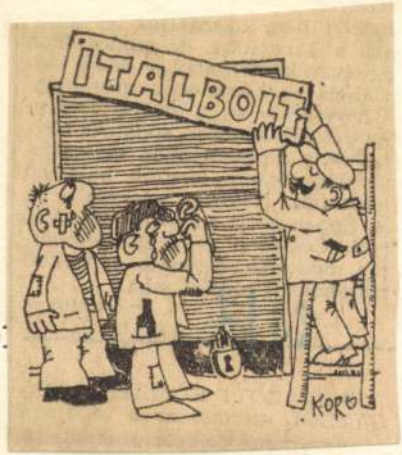

Magyar Hir

KORO

Magyar Hirlap 1977/85/4

KORO

Magyar Hirlap 1977/85/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/78/7

KORO

Magyar Hirlap 1977/76/9

KORO

Magyar Hirlap 1977/76/9

KORO

Magyar Hirlap 1977/75/5

KORO

Magyar Hirlap 1977/75/5

KORO

Magyar Hirlap 1977/74/9

KORO

Magyar Hirlap 1977/74/9

KORO

Magyar Hirlap 1977/7

KORO

Magyar ... 186/7

KORO

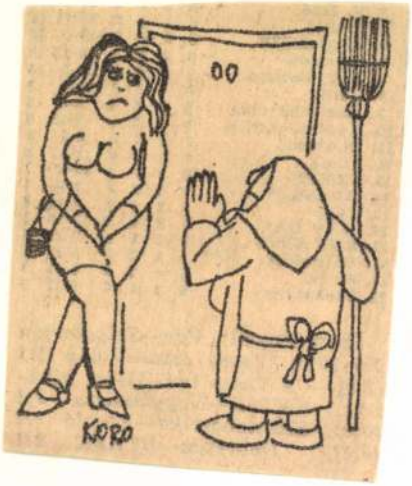

Magyar Hirlap 1977/227/11

K ORO

Ma 7/5

Magyar Hirlap 1977/226/11

KORO

Magya

KORO

Magyar Hirlap 19

KORO

Magyar Hirlap 1977/221/11

KORO

Magyar Hirlap 1977/227/11

KORO

Magyar Hirlap

KORO

Magyar Hirlap 1

KORO

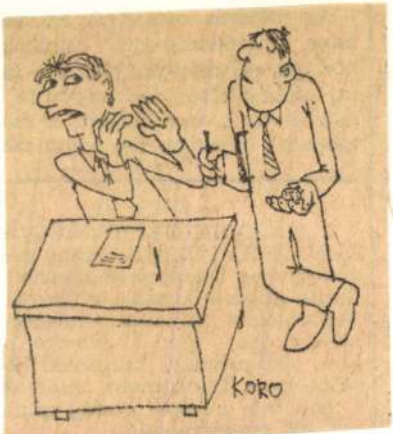

Magyar Hirlap 1977722775

KORO

Magyar Hirlap

KORO

Кадрат Шіфар 1977/210/5

KORO

Magyar Hirlap 1977/21/17

KORO

Pajza

Magyar Hirlap 1977/2/4/4

KORO

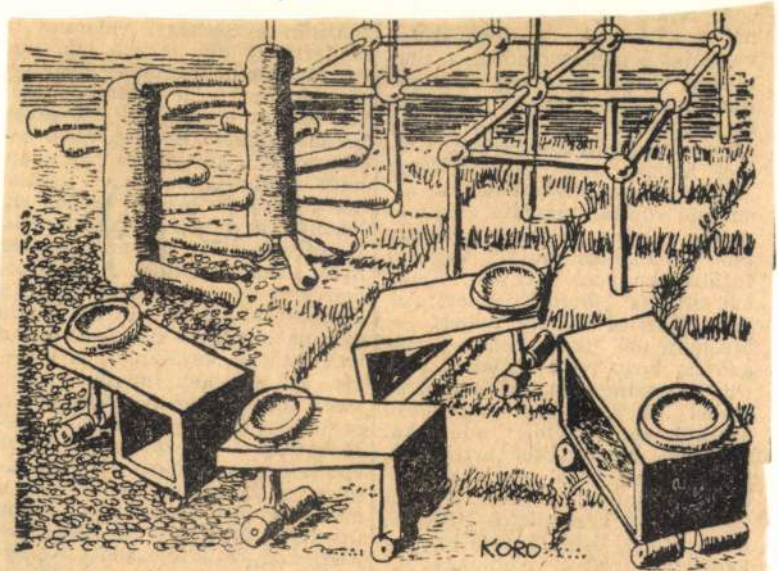

A BNV-vel egy időben megrendezett nemzetközi játékkiállításon mintegy 50 hazai és külföldi vállalat mutatja be az óvodás és iskolás gyermekek játékait, a gyermekszobák és játszóterek felszereléseit.

Koró Endre

festő

a miskolci gör. kat.
templom nentélyében
kis kép, vorf. Jeruska
a jászolban.

Dr Nabó Erzsébet
közlése

1949. jun. 27.

Kóró Erzsébet

Faliszőnyegét megdicséri Perneczky Géza: "Fia-
tal iparművészek" c. kritikájában.
Az első országos kiállitást a fiatal művészek
az Ernst Muzeumban rendezték.

Élet és Irodalom, Bp. 197o. juli. 11.
XIV. évf. 28. sz. 12. lap

Kóró Erzsébet

Említve

Pernecky Géza: Fiatal Ujasmüvészek
Élet és Irodalom, Bo. 1970. Jul. 11.

MDK

Kóró Hudák István szobrász

Ösztehetségek kiáll. helyiségében. /Erzsébet téri bolthelyiség?/ 1933.

Kóró Hudák István

parasztszobrász

Pesti Napló 1935

máj. 30.

László Berecki

András alatt.

Egymillió aláírással tiltakozik Amerika népe az igazságtalan trianoni szerződés ellen

A Clevelandben megjelenő Szabadság hatalmas akciója a trianoni békediktátum aláírásának tizenötödik évfordulóján

A *Clevelandben* megjelenő *Szabadság* című lap hatalmas arányú mozgalmat kezdeményezett a *trianoni szerződés aláírásának tizenötödik évfordulóján. Egymillió amerikai aláírást gyüjtenek a trianoni szerződés revíziója érdekében* s a Magyarországnak igazságot követelő aláírásokat könyvalakban egyesítve *eljuttatják a Népszövetséghez.*

A *Szabadság* új szerkesztője, *Petheö* János Pál és a lapot kiadó társaságnak a *Consolidated Press and Printing Co.*-nak elnöke, *Bolgár* H. Ervin dr. a kezdeményezői a mozgalomnak. Petheö János Pál nemrégiben vette át *Amerika legrégibb és legelterjedtebb magyar napilapjának* a szellemi vezetését s munkáját azzal kezdte, hogy a trianoni békeszerződés tizenötödik évfordulója alkalmából lapjának hasábjain megmozgatta Amerika magyarságát, hogy egymillió aláírást gyüjtsenek a trianoni szerződés revíziója érdekében.

A Szabadság *külön reviziós számban* ismerteti a mozgalom célját és *külön hatoldalas melléklete* szemléltetően foglalja össze azokat a megdönthetetlen érveket, amelyek a trianoni szerződés módosításának szükségességét igazolják és rámutatnak a szerződés által teremtett rettenetes helyzet tarthatatlanságára.

Ebben a külön számban a Szabadság *címlapján nagy betükkel* olvashatjuk a magyarsághoz intézett felhívás címét.

1,000.000 ALAIRÁST!

A trianoni igazságtalan békeszerződés ellen történelmi megmozdulásra hívjuk Amerika magyarjait és mindenkit, aki Magyarország jogos ügyéért az igazság és béke érdekében síkra szállni kész.

Mit kívánunk a Népszövetségtől?

A TRIANONI SZERZŐDÉS REVIZIÓJÁT!

A Szabadság *külön reviziós osztályt* állított fel, amely az aláírások gyüjtését végzi.

Az aláírást gyüjtő ugynevezett *trianoni íven angol és magyar nyelven* a következő szöveg olvasható:

„Alulírottak meggyőződve a trianoni békeszerződésben Magyarországot ért igazságtalanságról, az igazság és béke érdekében kívánjuk a Nemzetek Szövetségétől a szerződés revizióját".

A második generáció

A *Szabadság* akciója nyilvánvaló a legteljesebb sikerrel járt, hiszen az amerikai magyarság abban a szerencsés helyzetben van, hogy a világ legelterjedtebb nyelvét beszéli és lakója egyuttal annak a hatalmas országnak, amely a szabadságjogokért, a nemzeti függetlenségért annyi áldozatot hozott s amely számtalanszor bebizonyította jóindulatát minden elnyomott, igazságtalanul megbántott néppel szemben.

Megmozdulnak az amerikai magyarok és az egymillió aláírással az ezeréves Magyarország feltámadásának oltárán egymillió gyertyát gyujtanak ...

Amerikai munkások, tanítók, papok, egyesületek mozdulnak meg, hogy *felhivják egész Amerika figyelmét arra a szörnyű országcsonkításra, amely Magyarországot érte.*

Különösen megkapó a Szabadság-nak az a felhivása, amelyet *az amerikai magyar fiatalsághoz* intézett, azokhoz, akik szívükben magyarok ugyan, de *a magyar nyelvet már törve beszélik és sohasem jártak sem a régi, sem a mostani megcsonkított Magyarországon.*

A hozzájuk intézett felhívásnak a címe: *Második generáció.*

A felhívásban a többek között így fordulnak az amerikai magyar fiatalokhoz:

„Rendkívül fontos szerep jut elgondolásunk megvalósításában annak az ifjuságnak, amely az anyatejjel szívta magába a magyar érzést s jóllehet szívében talán megmaradt magyarnak, *de nyelvünket már elfelejtette.*

Itt az alkalom arra, hogy a nekünk épp úgy drága magyar-amerikai fiatalok, akiket magyar szüleik neveltek e hatalmas ország jó polgáraivá, *visszafizessék a rab, csonka Magyarországnak azt, amivel szabad, nagy Magyarországnak tartoznak.*

Második generáció! Fiatalok, lányok, fiúk, akik *érzitek, de már nem értitek tisztán az Óhaza hívó szavát!* Szedjétek össze minden erőtöket, vessétek latba minden összeköttetéseket! Magyarázzátok meg Amerika ifjúságának, hogy itt egy igazságos, becsületes, nagy és szent ügyről van szó, amelyet előmozditani emberi kötelesség! Fonjatok hálót annak a szeretetnek a szálaiból, amellyel magyar szüleiteknek tartoztok s vessétek ki azokra, akik, mint egy szabad ország polgárai, minden szabadságküzdelmet rokonszenvvel néznek s ha kell: támogatnak! Minden egyes aláírás: acélcsavarja annak az örökmozgó-gépnek, amely izekre fogja szedni a trianoni kényszerbéke minden porcikáját, minden szavát, minden sorát!

Soha jobb alkalmatok nem volt s talán nem is lesz arra, hogy kifejezésre juttassátok köteles hálátokat annak az országnak az irányában, amely közvetve lehetővé tette, hogy ti már egy független hazának boldog polgárai lehessetek!

Mutassátok meg azt a térképet, amelyen bemutatjuk a világnak, mi történt Magyarországgal s amelyen látható, milyen lenne Amerika földrajzi, gazdasági, politikai arculata, ha úgy megcsonkitották volna, mint Magyarországot! Egyetlen amerikai sem lesz, akinek ne szorulna el a szive ilyen soha el nem képzelt, rettenetes rajzát látni a mai hatalmas Egyesült Államoknak! Azelőtt Magyarország is nagy és erős volt, de nagyot fordult a Történelem kereke s az Igazságtalanság és Rosszindulat lendítette meg! Egy aláírást, egyetlen tollvonást kérünk, kívánunk, követelünk mindenkitől, aki úgy érzi: *van igazság a világon!*

Második generáció! A régi haza, apátok, anyátok szeretett szülőhazája hív benneteket!"

Ezután a *Szabadság* külön mellékletében számokkal, adatokkal ismerteti, hogy milyen súlyos csapást mért Magyarországra Trianon. Megrázó fejezetekben tárul elénk a trianoni tragédia története s külön térképek jelzik, hogy mit vettek el tőlünk. Különösen hatásos az a kép, amely megmutatja, hogy *milyen lenne az Egyesült Államok térképe, ha olyan arányban csonkitották volna meg mint Magyarországot.*

A *Szabadság* nagyarányú mozgalma nem maradt hatás nélkül. Megmozdultak a magyarok és mindazok, akikkel amerikai véreink érintkeznek s tömegesen gyűlnek a trianoni ívvel az aláírások.

És a sajtóban is visszhangja támadt a mozgalomnak.

A mozgalom visszhangja az amerikai sajtóban

A *Szabadság* mozgalmának már az első napokban is élénk visszhangja támadt az amerikai sajtóban. A *Central Press Association* Amerika középnyugatát behálózó hírszolgálata, amely 350 ujságon keresztül *több mint hárommillió olvasóhoz jut el naponta, külön cikkben foglalkozik a mozgalommal.* A cikk ismerteti Magyarország feldarabolását és pontos adatokat közöl az ország területi és népességi veszteségéről, A cikkel kapcsolatban a *Szabadság* külön reviziós száma nyomán bemutatja *a trianoni Magyarország térképét is.*

A *Cleveland Plain Dealer — Cleveland* legtekintélyesebb napilapja, amely *idáig nem mutatott rokonszenvet a magyar törekvések iránt* — külön hírben méltatja a *Szabadság* által megindított mozgalom célját és okait. Ugyanscak megemlékezik a Szabadság mozgalmáról a *The Cleveland Press,* Cleveland legnagyobb elterjedtségnek örvendő lapja, amely *naponta hat kiadásban jelenik meg.* A *Wächter und Anzeiger* című clevelandi német lap szintén közli a trianoni Magyarország térképét és részletesen beszámol a mozgalomról.

A Kúria megsemmisitette Dréhr Imre táblai itéletét és uj főtárgyalást rendelt el

Szombat reggel nagyrészt jogászokból álló érdeklődő közönség töltötte meg a *Kuria Polgár*-tanácsának második emeleti tárgyalótermét, a *Dréhr*-ügy ítélethirdetését várták. Pontosan tíz órakor vonult be a terembe a tanács. *Polgár* tanácselnök megkérdezte a vádat képviselő *Makkai* János koronaügyészhelyettest, kíván-e válaszolni az elhangzott védőbeszédre. A koronaügyészhelyettes kijelentette, *nincs mondanivalója,* mire az elnök enunciálta:

— Akkor berekesztem a tárgyalást. A *Kuria* tanácskozásra vonul vissza. Nem tudom, meddig tart a tanácskozás, az érdekeltek mindenesetre déli egy órára jöjjenek vissza.

Félháromkor ért véget a tanácskozás, megnyilt a visszavonuló szoba ajtaja, a tanács tagjai elfoglalták helyüket és *Polgár* tanácselnök kihirdette a legfelsőbb bíróság végzését.

Uj főtárgyalás és uj itélet

A királyi *Kuria* a vád és a védelem semmisségi panaszainak egy részét visszautasította, másrészét elutasította, ellenben *részint alaki okokból, részint hivatalból megsemmisitette a táblai itéletet,* főleg a 28.000 pengős sikkasztási váddal és a *Holtzspach*-féle ingatlanvásárlási vádponttal kapcsolatosan s ezek tekintetében a királyi táblát *uj főtárgyalás megtartására és uj itélet meghozatalára* utasította.

Ezután hozzáfogott *Polgár* tanácselnök a határozat indokolásához:

— A *Kohner*-bankházzal kapcsolatosan emelt vád ügyében a *Kuria* visszautasítja a főügyész által bejelentett semmisségi panaszokat, mert azt a törvény kizárja. Ugyancsak kizárja a törvény a védő által bejelentett semmisségi panaszoknak azt a részét, amely az itélet indokolására vonatkozik. A törvény zárja ki a védelem által bejelentett alaki semmisségi panaszokat is. Hasonlóképpen a *törvény zárja ki* a vádlott és védője semmisségi panaszainak azt a részét is, amelyeket amiatt jelentett be, hogy *a tábla túllépte hatáskörét,* továbbá, hogy a törvényszéknél az itélet szerkesztése és kézbesítése körül szabálytalanságok történtek. Végül azt a részét a semmisségi panaszoknak, amelyeket oly bizonyítékok mellőzése miatt jelentettek be, amelyekre *már az elsőfokú bíróságnál is sikertelenül* hivatkoztak.

Visszautasítja a vádlott és védő semmisségi panaszainak azt a részét, amely a tábla közbenszóló határozata ellen irányul. Végül a védelem semmisségi panaszainak azt a részét is, melyet a védelem által kívánt iratismertetéseknek a tábla előtt korlátozott mértékben való elrendelése miatt használtak.

Wekerle Sándor, Mátéffy Viktor, Korányi Frigyes és Váry Albert tanukihallgatása

Ellenben alaposnak találta a *Kúria* a védelem semmisségi panaszainak a bizonyítás kiegészítésének el nem rendelése miatt bejelentett panaszainak egy részét.

Annak a kérdésnek a vizsgálatánál ugyanis, vajjon *Klebelsberg* Kunó gróf miniszterrel egyetértésben, vagy *utasítása ellenére esetleg annak megtévesztésével ténykedett-e a vádlott* a kezeihez utalt 28.000 pengő átvétele és felhasználása körül. A Kúria megállapítása szerint ugyanis *uj mérlegelési lehetőséget teremthet* a fellebbviteli eljárás során már kihallgatott *Ernszt* Sándor dr., *Farkas* Elemér és *Nagy* Samu tanuk vallomásával bizonyított tényeknek *Sajó* Sándor kihallgatásával való kiegészítése. Ugyancsak ezt a célt szolgálja *Mátéffy* Viktor kihallgatása is.

A bűntudat hiányának közvetlen bizonyítására alkalmas adatul kínálkozik *Váry* Albert dr.-nak tanukénti kihallgatása. Az eddigi adatok szerint ugyanis a vádlott az ellene megindult fegyelmi eljárás során még *Klebelsberg* Kunó életében *többször szorgalmazta* annak tanukénti kihallgatását. Ezt *Váry* Albert a védelem szerint bizonyítani tudja.

Az uj eljárás lesz hivatva megállapítani, *mi indította a vádlottat arra, hogy a 28.000 pengőnek egy részét Halász bankárnak juttassa.* Döntően folyhat bele az ügy elbirálásába azoknak a körülményeknek az ismerete, mi tette szükségessé a *Halász*-bankháznak állami pénzen való rendezését. A védelem ezeknek a körülményeknek a bizonyítására *Wekerle* Sándor, *Korányi* Frigyes, *Munk* Péter és *Salusinszky* Gyula kihallgatását kérte.

Bizonyításra szorul, vajjon megfelel-e a valóságnak a vádlott azon védekezése, hogy a kezeihez jutott 28.000 pengőből 16.000 pengőt egy általa megnevezett célra fordított és hogy erről *Klebelsberg* Kunó, *Ernszt* Sándor és más államférfiak is tudtak.

Olyan a tenyerem, mint a bivaly nyaka—mondja Kóró Hudák István betonmunkás, aki álmokat, meséket farag napraforgóból

Szombaton nyilt meg az őstehetségek kiállitása, amelyen két hatvan éven felüli juhász is szerepel

Az Erzsébet-téren az egyik bérház üzlethelyiségének képe csodálatosan megváltozott. Zsupfedeles, fehérre meszelt kis paraszthäz állitja meg a jövő-menőket; zöldrefestett rácsoskapu, muskátlis ablak és a szivderitő magyar portán zászlót lenget vidáman a szél.

Az úgynevezett *magyar őstehetségek kiállitását* tartják az idén ebben a kedves kis hajlékban, ahol az ismeretlen magyar vidék küzdő alakja, a puszta magányában élő öreg juhászok, országot járó vándorlegények, ásót-kapát kezelő parasztok mutatják be istenadta tehetségüket, amelyek olyan egyszerűen nyiltak ki bennük, mint amilyen egyszerű és nyilt a tekintetük.

Kik ezek?

Mogyoróssy György például, akinek filigrán fafigurái úgy hatnak, mint valami primitiv istenszobrok, *hatvannyolc éves, vén juhász,* aki a tanyák végtelenségében dolgozik már több, mint félszázada, nélkül, hogy a nevét ismerték volna.

Egy békésmegyei irónő, *Láng* Ida, felküldött egy tiz évvel ezelőtt faragott Mogyoróssy-faszobrocskát *Bálint* Jenőnek, a kiállitás szervezőjének.

LATINUL ÉS ESZPERANTÓUL BESZÉL A JUHÁSZ

Pásztorembert ábrázolt a faszobrocska. Egyik kezében sudár juhászbotot tartott a pásztor, mint valami féltett ősi zászlót, a másikban apró bárányka libegett, mintha primitiv szentképek bádoglemezéről menekült volna ide. Az egész figurán a primitiv szentek mosolygós áhitata élt.

Bálint nyomban *leutazott Békésmegyébe.* Nekivágott a pusztának s felkereste a tanyák rengetegében a vén juhászt.

Amikor a fehérbajuszú juhásszal szembekerült, ezt mondta a pesti úrnak az öreg pásztor:

— *Én nem akartam ostobább lenni, mint a többi ember.* Tanultam. Volt elég időm a birka mellett. Megtanultam irni-olvasni. *Aztán latinul. És megtanultam eszperantóul is,* csak úgy privátból.

Bálint mondta neki, hogy csináljon faszobrokat a kiállitásra. Mogyoróssy igy felelt.

— *Nem csinálok szobrot - mert nem kell senkinek.* Ha kell a szerkesztő úrnak, szivesen. *De meg kell fizetni a napszámot.*

A másik juhászt *Bereczki* Andrásnak hivják.

Ő a vésztői juhász. Hatvanhárom esztendős.

Festett agyagból tétova állatokat, bábszerű állatokat formál. Lóra is ülteti alakjait, akiket *kétszerakkora fejjel mintáz meg, mint a lovacskák fejét.*

Mutatják Bereczki András lovacskáit:

— *Benvenuto Cellini bronzlovacskái ügettek valaha igy.* Nézze a figuráit, *régi kinaiak alkották ilymódon antik istenszobraikat. Ezzel a naiv hittel.*

Belépünk a kiállitási terem első fülkéjébe. Mintha *Van Gogh* különös képeit látnók. Furcsa, primitiv képek, de a *primitivségnek üdesége, eredetisége, közvetlensége sziven üti a nézőt.* Gyermeki báj aranyozza be ezeket a tündérképeket, amelyeket *egy algyői napszámos, Süli* András festett. Kartonokra, vizfestékkel pingálta az álmait, amelyek a Tisza partján nőttek.

Fehér hajó úszik a kék vizen, fekete kéménv füstöl a hajón, amelyen nemzeti szinű zászló leng. Kis fehér libák úsznak a hajó oldalán, ringanak a vizen, mint fehér pillék. Annyira egyszerűek ezek a szines képek, hogy *ábrák lehetnének az elemisták ábécés könyveiben.*

Csak meg kell nézni azokat a képeit, amelyekre vonatot festett, szerelvényeket, befütött mozdonyokat. A vagónok két oldalán hiánytalanul ott van minden felirás:

„Raksúly 100,000. 46 ember. Man, 6 ló. Ferde."

Igy irja: *nagy effel és Man, egy ennel.*

KRAJCÁROS FESTÉKKEL IRT ANDERSEN-MESÉK

Nézzük a mosolygós tündéri képeket s *Bálint* Jenő magyaráz:

— Csupa színábra. *Egytől-egyig krajcáros festékkel leirt Andersen-mese.* Nézze csak ezen a képen, az égben madarak úszkálnak, amelyek hatalmasabbak, mint az égben lebegő Zeppelin... Mert az is hozzátartozik az élethez, a tájhoz...

Megismerkedem a festővel, *Süli* Andrással. Harmincnyolc esztendős, kisnövésű ember. *Kacskaringós, kipödört, pindurka bajsza, mintha a szájához lenne ragasztva.*

Nagyon komolyan néz. Illetődött.

Hadifogoly volt Oroszországban. *Haptákban áll előttem és úgy beszél:*

— Igazában *két évvel ezelőtt kaptam rá a festésre.* Előbb libákat festettem, aztán a hozzá megfelelő vizet. Földműves vagyok, de a kosárfonást is tanultam. Ezt szeretem legjobban, a festést. Senki sem tanitott, inkább a fejemből festek, mint abból, amit látok.

Elgondolkozik:

— *Elgondolok őzet, szarvast, lovat, tehenet, erdőt, mezőt, vizet, folyót.*

— Könyveket szokott olvasni?

— *Ha esik az eső.*

Megjegyzi Bálint Jenő, hogy *Süli* András *szereti belakkozni a képeit. Hogy minél fényesebbek legyenek...*

— Ki volt a katonaságnál a legnagyobb úr?

— *Boros főhadnagy úr.*

— Volt szerelmes?

Szomorúan feleli:

— *Ne tessék róla irni.*

— ?

— *Kiábrándultam.*

S megkérdezem Süli Andrást, hogyan él Algyőn? Panaszkodik:

— *Bántottak engem nagyon a falun.* Elmondtak minden rossznak, haszontalannak, pedig a légyek se vétettem. Nagyságos úr, szépen kérem, *úgy dolgoztam kint a mezőn kora tavasztól késő őszig, mint akármelyik más ember a napszámosmunkán.* Szenvedtem, hányódtam, hogy azt kiszámitani se lehet.

„Szüleim nem tudtak nekem játékszert venni, hát csináltam magamnak"

A kiállitási terem másik fülkéjébe érünk. Különös a kép. Szines jeleneteket látunk, paraszthäzakat, jövő-menő, dolgozó embereket; első pillantásra nem tudjuk, hogy ezek a figurák milyen anyagból is készültek.

A naprafogómüvész tárgyai előtt állunk. Egy fiatal, feketeszemű legény, *Kóró-Hudák* István, napraforgóbélből farag szobrokat.

Emitt egy karám mindenféle állatokkal, ott egy tanyai udvar, tyúkok mennek a padlásra létrán, egy férfi vasalja a lovat, asszonyok foglalatoskodnakő olyan elevenség él az eperfás udvaron, hogy hirtelenében nem tudja az ember, merre nézzen.

Mindez *napraforgóbél-nyelven* kerül elénk, s amint Kóró-Hudák mondja, *ez a kép az ő élettörténete.*

Mutatja a kezét:

— *Olyan a tenyerem, mint a bivaly nyaka.* Lakatossegéd voltam, de nem kaptam munkát. *Betonnal dolgozom,* ettől van ilyen nagy tenyerem.

Pedig Kóró-Hudák István figurái leheletszerűen finomak, nem gondolná az ember, hogy azzal a tenyerével dolgozik a napraforgó álmok varázsolásánál is, azzal a kézzel, amely olyan, mint a bivaly nyaka...

— Hová való?

— Szabolcsban születtem. Apám kovácsmester, urasági kovács. Szóval cseléd.

— Hogy vette észre, hogy tud szobrokat faragni?

— *Szüleim szegények voltak. Nem tudtak nekem játékszert venni. Hát csináltam magamnak. Igy történt.*

Egy másik fülkében *Futó* Ferenc *falusi postás* stilizált faszobrait látjuk. A tavalyi kiállitáson festményeket állitott ki. Ekkor látott életében először faszobrokat.

— *Hát fából is lehet szobrokat faragni?* — kérdezte akkor csodálkozva, aztán hazament. Azóta faszobrász. Művész.

URASÁGI CSELÉD, AKI RIPL-RÓNAIRA EMLÉKEZTET

Egy *nyolcvanesztendős hódmezővásárhelyi ács* is faszobrokat állitott ki. Megragadó jeleneteket elevenit meg fából. *Nyergesi* János, aki régi ismerősünk, megkapó, friss pasztelképeket hozott. *Valamikor ecsetmosó volt Kernstock Károlynál. Benedek* Péter önarcképe megkapó. És szépek *Oravecz* Imre kékesszinű festményei is. *Oravecz Imre földmives, de szabad idejében Kantot olvassa.* A hódmezővásárhelyi *Márinak* a férje, *Kocsis* Pál, állástalan kőmívessegéd. Képei érdekesek. *Miklós* István urasági cseléd Békésmegyében, Rippl-Rónaira emlékeztet.

Ezeknek az embereknek jórésze *nagy nyomorban él vidéken. Nem segitik őket. Még az uraság sem, ahol szolgálnak.* Budapesten megalakult a magyar őstehetségek barátainak a társasága, ők teszik lehetővé, hogy dolgozhassanak. Fel kell jegyezni *Keresztby* György igazgató nevét, aki anyagi áldozatot hozott, hogy a magyar vidék tehetségei művészetüket bemutathassák.

Megkérdezem Bálint Jenőt, a kiállitás lelkes szervezőjét, hogy mi a véleménye arról, hogy egyes festők kifogásolják az őstehetségek felkarolását. Ezt feleli:

— Először is meg kell állapitani, hogy nem iskolázott művészek alkotásait mutatjuk be. *Tisztára tanulatlan parasztkéz művészete jut itt szóhoz.* Emberek, akik dicséretben elbirnak minden szuperlativuszt. *Ettől a 10—12 parasztembertől nem szabad félteni az ő gazdasági mérlegük egyensúlyát. Inkább kell félteni azoktól a gicsőröktől, akiknek munkáival tele vannak a budapesti képkereskedések kirakatai.* Ügyelnünk arra, hogy a népművészetet visszasegitsük eredeti tisztaságához. Például fazekasaink eltérnek a régi formáktól, amit apáiktól örököltek. Mi ezt nem engedjük, hiszen *csak törődni kell velük s megmaradnak az ősi, tiszta utakon.*

Ezután megmutatja Bereczki András hatvanhárom éves juhásznak hozzá intézett levelét, amely szóról-szóra igy hangzik:

„Igen tisztelt nagyságos szerkesztő úr. Az mostani elkészitett szobrok száma, három nő és három férfi. egy bubós tyúk és egy kaska tojás van az kezében az másiknak pedig egy pojás baba az kezében és egy disznó sonka van az kezében. az harmadiknak egy lidikör és egy kaska tojás van az kezében és az három ember mulat mert egy cigány van köztük az hegedű és egy gujás számadónak az kezében van egy uveg és egy bot a juhász számadónak pedig van egy kis bárány az kezében és egy juhász kampó és van egy főcsősz egy szép lovon és egy nagy birkát visz az hátán és egy birka megy utána és van egy szép nagy szelindek kutya és egy puli kutya és továbá maradok alázatos Tisztelője az nagyságos szerkesztő úrnak én Bereczki András.

A hatvanhárméves vésztői juhásznak most kiállitása van Pesten.

Ő nem látja. Lent él a puszta csendjében.

És birkái mellett nem tudja, hogy ilyeneket mondanak faragványaira:

„... táncolva ringó kancái úgy ügetnek, mint Benvenuto Cellini bronzlovacskái...."

DIÓSZEGHY MIKLÓS

Agyvértódulás, szivszorongás, nehéz légzés, félelemérzet, idegesség, fejfájás, lehangoltság, álmatlanság, gyengeségi állapotok, munkaképtelenség a rendkivül enyhén ható természetes „Ferenc József" keserűvíz használata által igen sokszor gyorsan megszüntethetők. Tudományos megállapitások megerősitik, hogy a Ferenc József víz a makacs székszorulás és az emésztőcsatornán át történő mérgeződés mindenféle jelenségénél — öregnek és fiatalnak — a legjobb szolgálatot teszi.

Ujabb följelentés az ujpesti adóügyben

Beismerő vallomást tett a negyedik gyanusitott

Az újpesti adóhivatalban felfedezett viszszaélések ügyében — mint jelentettük — *három letartóztatás történt.* A vizsgálat azonban ezzel még nem fejeződött be. Az újpesti kapitányságon tovább nyomoznak és változatlan erélyel folyik a vizsgálat a városházán is.

Szombatra kiderült, hogy a három letartóztatotton kivül *negyedik gyanusitottja is van az ügynek. Hess* Pál dr. főjegyző, polgármesterhelyettes ezzel kapcsolatban a következőket mondotta:

— Két megtévedt tisztviselő van az ügyészségen, de tulajdonképpen három tisztviselő ellen emelt vádat Ujpest városa. A IV. adókerületbe volt beosztva *Dénes-Dindoffer* Ödön szellemi munkás minőségben. Az ideiglenes városi alkalmazott az eddigi adatok alapján felkereste *Dénes* Károly asztalosmestert azzal, hogy adóhátráléka van, fizesse ki. Az asztalosmester jóhiszeműen *átadta 170 pengőt kitevő adóhátrálékát Dénes-Dindoffernek,* aki a fél adókönyvének *leirási rovatába bevezette* az összeget és erről nyugtát hozott a kerületi vezető tiszt aláirásával. A visszaélést az adónyilvántartó felfedezte és nyomban jelentést tett. Magamhoz rendeltem *Dénes-Dindoffert,* aki jegyzőkönyvben *beismerte, hogy a pénzt saját céljaira forditotta.* Bejelentés érkezett hozzám arról is, hogy *Dénes-Dindoffer többeknél eljárt* és 500 pengőt kért azért, mert — mint mondotta — *szenzációs leleplező adatai vannak* a városi adminisztrációval kapcsolatban. Én nyomban bejelentettem ezt az újpesti kapitányságon és ebben az irányban is kihallgatták őt. A város az ügyészségen tette meg feljelentését *Dénes-Dindoffer* Ödön ellen.

Nyilatkozott az adóhivatal ügyéről *Semsey* Aladár dr. polgármester is.

— A város tanácsnokaival és a vezető tisztviselőkkel — mondotta a többi között — értekezletet tartottam arról, milyen prevenciókat léptessünk életbe a szabálytalanságok és a visszaélések megakadályozására. Hétfőn folytatjuk a tanácskozásokat és propoziciót teszünk a városi adóhivatal felügyeleti hatóságához, a pestvidéki királyi pénzügyigazgatósághoz. *A várost károsodás nem érte* — fejezte be nyilatkozatát a polgármester.

Kétszázezer dollár ellenében szabadonbocsátották az elrabolt amerikai kisfiut

SEATTLE, jún. 1.

Weyerhaeuser Györgyöt, egy gazdag épületfagyáros kilencéves fiát tudvalevően néhány nappal ezelőtt elrabolták. *A banditák most 200.000 dollár váltságdij ellenében szabadonbocsátották a kisfiút.* Rendőrök nagy tömege indult a banditák kézrekeritésére.

Az élő magyar irodalomért!

Meghívom

a magyar közönséget ezer magyar könyvsátorba, a Magyar Könyv jún. 3—4—5-én tartandó országos ünnepére. Kérek minden magyar olvasót, aki a magasabb szellemiség barátja és hive, hogy tegyen tisztelgő látogatást a kultúra legnemesebb szimbólumánál: a Könyvnél. Magyar irók munkája, a magyar mult és jelen dús termése várja Budapesten és a vidéken ezernyi könyvsátorba, hogy odakerüljön, ahol a legigazabb hivatását teljesiti, az ország minden családjának asztalára, fiataljának és öregjének kezébe. Meghivjuk a magyar közönséget, hogy segitsen valóra váltani azt az igéretet, amely benne rejlik a Magyar Könyvnap minden egyes könyvében!

UGRON GÁBOR

az Országos Irodalmi és Mű v. Tanács és az IGE elnöke

Kóródy Elemérné

Ferentzy Márta

festő

Ferentzy M á r t a, festőnő, 1. *Kóródy Elemérné.*

Kóródy György épanmüvész

Pesti Hirlap. 1921. Sept. 18. 6

k. k. L. képek és gobelinek

Kórody György építén

Tér és Forma, 1931

IV. évf. 77-80. o.
komor János: korszerü budapesti villák.

Kórody György építész

Tér és Forma 1939. 26-27.

A Juhácsfürdő különterméről

MDK

Kóró /Hudák/ István szobrász fafaragó

Magyar Őstehetség kiáll. katalógusa. 1935. jun. 1.

11. l.

MDK

Kóró-Hudák István

Őstehetségek, akik résztvettek a hagai magyar őstehetség kiállitásán 1938-ban. Lásd a katalógust.

MDK

Kóró Rudák István

kóróbél szobrok

Magyar őstehetségek szentistvánheti kiáll. 1938.

M.D.K.

Kóró Hudák István földmives

Napraforgóból készült udvara az Erzsébet-téri kiáll.-on.54.-ik oldalon kép.

Márkus László: Östehetségek az Erzsébet-téren.

Szinházi Élet 1935.35.sz. 54.l.

Kóró Hudák István

MDK

"Napraforgóbélből farag kis áposzokat"

J.A: Ecset vagy karikásostor? Pesti Napló 1935. máj. 30. 12.l.

MDK

Kóró /Hudák/ István, Debrecen

napraforgó kórójának beléből készit figurákat

Magyar Őstehetség kiáll. katalógusa. 1935. jun. 1.

11. 1.

MDK

Kóró Hudák István

Megy a juhász a szamáron, szobormü

Magyar őstehetség a newyorki muzeumban. Az Est
1936. aug. 26. 8.l.

MDK

Kóró Hudák János

Bika, fa

Magyar naiv művészek, Székesfehérvár, Muz.
1967.ápr.

Kóró Istóán

népi hobrás

l. Hudák - kóró Istóán

~~Huon Tóth~~

~~Müvénet 1909. 264~~

Koró Józsefné, népművész MDK

Mezőkövesdi.

Mint tervező: negyedik díjat nyert.

– : Kiosztották a Kisjankó Bori
Emlékérmeket 7.

NÉPSZABADSÁG, Bp. 1965. aug. 15.

Koró Józsefné, népi művész

Mezőkövesdi pingálóasszony.
A torontói (Kanada) kiállításon bemutatja művészetét. Valamennyi Kanadai televíziós társaság közvetítést adott róla.

(László): A magyar ipar sikere az árak fesztiválján 3

ESTI HIRLAP Bp. 1965. okt. 4.

Koró Józsefné tervező népművész M.D.K.

Kis Jankó Bori emlékéremmel kitüntetve

Kiosztották a Kis Jankó Bori emlékérmet

Magyar Nemzet 1965. auguszut 15. 7. 1.

KORODI JÁNOS
FESTŐMŰVÉSZ KIÁLLÍTÁSA
DOROTTYA GALÉRIA
2002 MÁRCIUS 1-14
A KIÁLLÍTÁST ÁDÁM ZOLTÁN
FESTŐMŰVÉSZ NYITJA MEG
FEBRUÁR 28-ÁN
ESTE 6 ÓRAKOR

DOROTTYA GALÉRIA
KURÁTOR NAGY T KATALIN
BUDAPEST V DOROTTYA U 8
TELEFON/FAX 266-0877
NYITVATARTÁS
HÉTFŐ-CSÜTÖRTÖK 13-19
PÉNTEK-VASÁRNAP 11-19
MÁRCIUS 15-ÉN ZÁRVA

Koródi József,
a MÉSZ Mesteriskola előadásai.

I. ciklus 1970-72.

Koródi József: a magyar településhálózat helyzete és problémái.

II. ciklus 1972-74.

a településhálózat helyzete, problémái és fejlesztési kérdései.

Magyar Építőművészet, 1989., 1-2 szám 3-ad.

Kórodszentmártoni

ref. templom

Ezüst és ón egyházi edeinek
Hinzisch
Cinterem kapu, igen
festói.

Debreczeni László 1933
145, 146, 147. l.

MDK

Korody Antal épitész

a második dijat kapta

Makón épitendő közkórház terve

Müvészet 1903. 206 l.

Kőrödy Antal, bpesti építész M.D.K.

második díjat nyert a
makói közkórház pályázatán

Vállalkozók Lapja, Bp. 1903. XXIV. évf.

máj. 13. sz. 10. old.

MDK

Korody,
szőnyegterv

Az Iparmüv. Társ. karácsonyi kiáll. Nemzeti Ujság,
1934. dec. 5. 11 l.

Korody Antal

Művészet 1903. 207

M-D-K-

KÓRÓDY Béla festő

1915.ben Nagybányán a Szabadiskola tagja

Réti: Nagybánya... Bp. 1954. 331.l.

Kóródy Elemér

Rudnay vásárhelyi festőiskolájában tanult. Fiatalon meghalt.

Ambrus Tibor: A vásárhelyi művésztelep múltja

Korunk 1967 XII. 1980 old.

Korodi Elemér

1909/10

Ferképzomfoiskévk

103. l.

Kovódy Elemér

l

Lykafest 1896–1914

107. l.

KÓRÓDY 1. *Elemér*, festő, * Soborsin 1889 febr. 10. Budapesten a mintarajziskolában Hegedűs Lászlónál, Nagybányán Réti Istvánnál és Párizsban tanult. Állandóan Párizsban él. Arc- és tájképeket fest.

E G I 5831

jelű művész.

ázadból.

r.

r előlapján, mellig, jobbra-
hullámos hajjal, rövid ba-
an ábrázolva. Nyakkendőt
net lovagrend keresztjével,
arolt címere, fölötte a gyer-
il, oldalt pedig »DEO DVCE«
. Felirata a peremet képező
özött, az előlapon : »✠ IO :
EV : ORD : M : MAG : D : IN :
✠ CAES : MAI : REG : HVNG :

. 7. 3.«; jelzése pedig az
keresztbe fektetett lobogók
F«.

elt. sz. 1150. — Értéke 60 K.
1907 április 30-án (787–907).
4-iki 5395 (1950–909), az 1910
a 3211–910 eln. sz. leiratok
095–909) és az 1910 márczius
lapján. — Bejelentetett 1908

R. D. K.

KORÓDY Elemér festő

1906-ban Nagybányán a Szabad-
iskola növendéke

Réti Bn. 1954. 327. l.

M.D.K.

KORÓDY Elemér festő

1910-ben Nagybányán a szabadiskolában dolgozott.

Réti: Nagybánya. bp. 1954. 329.l.

MDK

Kórody Elemér,

1906-ban az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1913/. 89.l.

MDK

Kórody Elemér,

1910-ben az iskolában dolgozott.

A szabadiskola ideje. /1902-1912./ 86,

Korody Elemér

A nagybányai is kolon növendékeként Réti István tanítvanya volt. Tanulmányait Párisban folytatta.

Kmetty János - Festő voltam és vagyok

69 oldal

Károly Elemér

Nagybányai kiáll. kat. 1912.

82

Cserépedény - töredék, népvándorláskori

III. 111.

Kovács Elemér

Nagybánya k. k. 1912

86

Örskovi aqzaqkip IX. 103

Kóródy E.

részt vett a buffalói magyar graf. kiállitáson 1914.

Birnbaum 31. l.

hímzett egyházi ornátusok feleltek meg. Em
ajándékait, melyekben az egyházi textilia elő
hogy ő maga klarisszái élén dolgozott miseru
kapcsolatban Gizella királynéra és egy Szent
fejlődő textilművességre nem gondolni. Ho
egyedül az egyházi műhelyek sajátja, azt Magy
igazolja. Magyar István (Etienne d'Hongri
és Dijonban, valószínűleg azonos Hód Istvá
hercegnő számára dolgozik 1394-ben. Szere
mesterségbeli tudását még idehaza, Nagy Laj
telen az a körülmény sem, hogy olyan terüle
elérni, ahol e korban a textilművészetek egé

E korban készült miseruha azonban r
ajándékainak lajstromán kívül csak a veszprém
sen Mihály püspök által a székesegyháznak ad
díszes. Az egyiket aranyos ágak és farkasfejel
a Boldogságos Szűz képével. Ajándékozott M
tett mappát is, melyre egész aranykert, közep
volt kihímezve. Körül ezt is széles aranypárt
Deméndi László, aki 1372—74 között vesz
széles arany pártával, színes virágokkal dís

Kóródy Elemér

G. Apollinaire párlati beszámolóiban négy magyar művész neve bukkan fel/Réz Pál: Apollinaire világa,1974/ Galimberti Sándoré, Galimbertiné Dénes Valériáé, a pálya kezdetén a kubizmus által inspirált Szobotka Imréé és Korody Eleméré.

r Forrás 1975/1o/8o

Dévényi:Matisse magyar kapcsolatai

Korodyné Ferenty

Marta

Nagybányai k. k. 1912

124

Ugocsa vármegye VI. 776.

Koródy Elemérné

Ferentzy Mária

festő

ivód

Krück I. 324. l.

Pácz-Almás h. n. II. 94.

1903 VI. 12. ~~Budapest.~~

Az orsz. tanács elnökéhez a késmárki „Népkönyvtár" felügyelő bizottság-ának a könyvtár felszerelése iránt benyújtott folyamodványa áttétetik. (285/903)

Korodi

K. 2. *Elemérné Ferentzy Márta*, festő. * Girált (Sáros m.). Nagybányán Réti Istvánnál, a bpesti mintarajziskolában és Párizsban Henry Matissenál, Maurice Denisnél és Vollotonnál tanult. 1912. ment férjhez K. festőhöz. Főleg arcképeket fest (gróf Vay Gábor, Bercsényi stb.).

K. Gy. I. 1832

1907.

~~zemlélhető, a hol~~
an és arczélben van ~~a vezér~~ ábrázolva, ~~ki~~.
ésülte. Arcza leberetvált, ~~ezeki~~ öltözete:
érü ing~~at~~ ~~meg~~ és díszes vértet ~~vi-~~
~~által képzett~~ körben állege-
egy égő máglyán álló ~~sast ábrázol~~ és napba néző sast tüntet fel
~~sast ábrázol, a mely a napba~~
Kal.

RAPHA. MARCH. PRINCEPS. MONT NI...
NLIS. FERD. 2 IMP.
n: MDCXXIIII.

~~apjának háttere zima, perome az~~

, méretei 5.5:5.5 cm.-- Becsértéke 20 K.--
prilis 30-án (787-907-105).

206

1631

Korody Elemérné, Ferentzy Márta

Nagybányán, részben Matisse-nál, Maurice Denis-nél és Felix Vallotton-nál tanult a Magyar Képzőművészek Lexikona /1915/ szerint.

Forrás 1975/1o/8o

Dévényi: H Matisse magyar kapcsolatai

Koródi Ferentzy Márta

Munkácsi Eperjes

1918 tav. Erák. 253

~~Akadémiai Könyvtár II. 186.~~

MDK

Kóródy-Ferentzy Márta

Művészet 1918. 5.1.

MDK

Kóródy-Ferentzy Mária, festőm.

arcképet, tanulmányfejet s egyéb hasonló tárgyu festmény küldött be.

Műcsarnok. -Kiállitás.
Művészet.1918. 5.1.

Ferenczy Márta

N. Szalon

1908 febr (Mármaros sziget)
Téli borulás
Udvarrészlet hóban
Férfi tanúl mány

1909 (Nyíregyháza):
Boglyák
Técsői erdő

Szépm. Mur. 1907 jun. Graf.
oszt. II. kiáll.
Női tanúl mány fej. monotypia

Ferenczy Márta

1902/3 II – 1904/5.

Ferképzőmfoiskèvk

811.

Ferentzy Martha

l. Korodyné

Nagybánya l. k. 1912

85

Töketerebesi áll. iskola VI. 227

Ferenczy Márta

Irod

Demjén Zoltán. Ferenczy Márta képkiállítása. Nevelés 1910. 27 ér. 7.8.10 r.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Enged

.....

a műhelyfőnök
al

Ferentzy Márta

l. Korodyné

A vetélytársak.

Ferentzy Márta

l.

Lykafest 1896-1914

107. l.

Ferenczy Márta
festő

wód

Demjén Z.: F. M. képkiállítása. Nevelés (Máramarossziget) 1910.

MDK

Koródyné Ferentzy Mártha

Tájkép, of.

Bártfai-Réti Nagybányai kiáll. kat. 1912.

105 l.

Koródy Elemérné

Lajkafest 1896 – 1914

107. l.

Kovódyné

A nárad elkó ütiredében mint fiatal minden Párisban pár

Vigilia 1963, 8 n., 503 old.

Ferentry Mártes

laid

Nemzeti halom alm.

165.

Jelentem, hogy .....

távolmaradását.

Tudomásul vette:

.....

az osztályfőnök aláírása.

Engedé

.....

a műhelyfőnök v
aláí

8. sorsz. Műhelyi minta.

Ferentzy Martha

jó eredm

Tanár Györgyi Kálmán

Iparrajziskola 1903

DI VENEZIA

XXIIme EXPOSITION BIENN

1940 *

NOT

nom et nom :	.....
esse :	.....
e et lieu de naissance :	.....

Titre de l' oeuvre

Ferentzy Martha

1905 Tavaszi

ki 11. Nemzeti Szalonban

Máramarosi reszlet,

160 K

Hadrianus V. 264.

Kóródi Gabriella

Örsi Imre naiv művész emlékkiállitása a Karcagi Galériában február 24.-ig,
Antal András és Szöllősi Mária iparművészek kiállitása a balassagyarmati Horváth Endre Galériában február 29.-ig,
Czeglédi Julia, Erdei Irma, Honfi Katalin és Kelemen Katalin textiltervezők kiállitása a nyiregyházi Művelődési Központban márc. 2.-ig megtekinthető.
Szüts Miklós a Studió Galériában febr. 24.-ig,
Budahelyi Tibor, Huber András és Pantl Mihály a Csepel Művek Munkásotthonában febr. 29.-ig,
Váczy J. Tamás az Ikarus Galériában márc. 4.-ig,
Kelemen Károly a miskolci Molnár Béla Ifjuságí Házban március 6.-ig,
Kóródi Gabriella az angyalföldi József Attila Művelődési Házban márc. 10.-ig mutatja be műveit.

Élet és Irodalom, Bp. 1980. febr. 16. XXIV. évf. 7. sz. 8. lap.

Kóródy György

laid okr.

Magyar Iparművészet

1924-67.l

76.l

16734. szám.

A szepes vármegyei
s müemléknek nyilvánitott vö
templom ügyeinek végleges re
intézendő legal. előterjesz
iratokra és adatokra is, a me
6-án, 79947 sz.a. kelt itteni
küldettek, de hozzám mindeddi
csém arra kérni a Bizottságo

...lkoro által teljesen potolva lettek
...tett jelentésemmel felterjentett
...z most már semmi akadálya

...or vagyok kérni, hogy a végleges
...b interkedni kegyeskedjék és kü-
...tal megrongalt van ledöntött ké-
...illetve felépitését nagyon sürgö-
...kedjék, mert itt e videken már
...ekell kezdeni a fütést és ha a kellö
...lapotban nem lesznek a kémények
...ok állhatnak elö a hivatalokban,
...n 1912 augustus hó 11-i

Valamon Ferenc
várfelügyelö.

Kóródy Gyorgy

cikke

lásd

Magyar Iparmuvesz

1924 5. l.

Korody György

renderte az alábbi kiállítást

Budapesti Hírlap

1935. dec. 4.

(Szép otthon — boldog élet. Az Iparmű-vészeti Társulat jubiláris kiállítása.)

Bizottságának 1944 évi okmányolt

együtt felterjesztem.

23.

Koródi Éva, grafikus

Rajz-illusztrációi:

Repr.

Deák Gábor: Mi legyen az iskolatáskában?

18 – 19

XXV

8.

Gyermekünk, Gy. 1974. augusztus

Korody Éva

Az Iparművészeti Tanács és az Építésügyi Minisztérium által meghirdetett, a házgyári és egyéb kisszériás munkák bútorok kialakítására kiírt országos nyilvános tervpályázatra beérkezett munkák közül a Bírálóbizottság Bősze György, valamint Csatlósi László és Korody Éva, Király József és Preisich Anikó közös pályamunkáját 14.000 Ft-ért megvásárolta.

Ipari Művészet, 1966.2-3. sz., 73.l.

Kórody György

épitész

terverte a képviselőház elnöki szobájának berendezését XVII. századi barokstílusban és a hatalmas rézrod csillárt

Ybl Ervin: A képviselőház új művészi ékességei. Budapesti Hírlap. 1930 jun. 8.

vétel

nóval Ötszár koro-
z ösneget Hermes
órta utján bevételez-

gyb augusztus 10-é

Kóródy György

„A Nemzeti Szalon őszi tárlatának és — iparművész Gobelin — kollekciójának Katalogusa.

Budapest, 1921.

Kis 8-r, 20 l, fűzve.

H. 3. p. e. — .20

Korády György

l.

A Bútor

1937. 8. n.

109. l.
110. l.
111. l.
112. l

leteit idezártan visszaküldöm.

Budapest, 1914. május hó 18.

A miniszter rendeletéből:

Dr. Majovszky Pál

miniszteri tanácsos.

4

Korody György

Szerepelt az Iparrajziskola kiállításán.

Est 1932. XII. 18.

Korody György

Szerepelt az Iparrajziskola kiállításán.

PH. 1932. XII. 17.

Kóródy György

Szerepelt az Iparrajzi-kola kiállításán

Est 1932. XII. 18.

Kovady György

festőművész

Lakóművészeti kiállitás - Technológiai Muzeumban - képivel szerepel.

Nemzeti Ujság
1933.I.12.

Kóródi György

Csodaszarvas faliszőnyege

szerepelt a Magyar Művészeti Sorsjáték nyereménytárgyai között.

N.U.933.VI.21.

Kórody György

Alkotása szerepelt a magyar művészeti sorsjáték kiáll.-án.

N.Ú.933.V.27.

Korody György:

Ipar művész.

A művész felügyelete mellett Rudnay Gyula nagy gobelinterve elkészült.

Magyarság, 1928. febr. 24

Horody György
építen

Kacsz Gyulával kerverte az oslói
Iparművészeti Museumban az
magyar népművészeti és iparművé-
szeti kiállítást.

P. Szabó Éva: Kacsz Gyula
Művészet, 1970. február - 13 lap

Kóródy György,
műépítész, tanár

Iparművészeti Társulat jubiláris kiállitása
főrendezője a kiállitásnak.

Nemzeti Ujság
1935.VII.26.

Kóródi György

Gobelin székpad (két dbr.-ból álló készlet)
szerepelt a Magyar Művészeti Sorsjáték
nyereménytárgyai között.

N.U.933.VI.21.

Korody György

Textilmunkái az Iparmüv.Muzeum kiáll.-án.

M.934.V.19.

Koródy György

Textil-munkái az Iparmüv.Társ.kiáll.-án.

Ujság, 934.V.18.

Korody György

Szönyeggel szerepel az Iparművészeti Társ. karácsonyi kiáll.-án.

N.U.933.XII.6.

MDK

Kórody Gy9rgy

gobelinek, szőnyekek

Iparrajzisk. és Gobelinszövő mühely kiáll.
N.Szal. 1931. okt. 8-12 1.

Kórody György

7 darabból álló gobelin-székpad, a művészeti sorsjáték anyagának kiál[illegible].-án.

N.U.932.II.11.

Korody

A Technológiai hiireumban rendezett O. M. iparművészeti Társulat Korácsonyi Szallitásán kivitelezett szöngegtervei nezepelnek

N. Ú. 934. XII. 5

Korády György ép. mérn.
nőködött közre, h. Ágotai Lajos létesítésse
1927-ben a „Textilipari Toglalkozható gobe
linnövő Műhely"-t. (Ez ennek a kiáll.-a)

(Kézdi): Magy. gobelinek a ~~[illegible]~~ Nemz.-Sz.-ban.
P.H. 931. X. 11.

Korády György-től

meleg tonusu tájképes verdűrőket látunk.
Ugyancsak tőle egész sereg Kilim-hatásu fali-
könyeget, a legmodernebb ízlés szellemében.
„Textilipari Fogl. Gobelinszövő Műhely" kiáll. p.

(Kézdi): Magyar gobelinek a N. Szal. kiállitásan
P. H. 931. X. 11.

Korády György

szervezte és fejlesztette a Szekesfőv. Textil-ipari foglalkoztató és Gobelinszövő műhelyét, honnan szebbnél szebb gobelinek és szőnyegek kerülnek ki.
Alkotásaik nagyrészt külföldi rendelésre készültek.

(m-i.): Szőnyegek, gobelinek a N. Szal.-ban.
M. O. 931. X. 11

Koródy György, ig.
művészi rzlesét dicséri a kiállítás modern anyaga ujszerű formáival és szinösszetételével.

Két restaurált Rubens-gobelint állitott ki a föd. i iparrajziskola.
N. U. 931. X. 10.

Kórody György
vezeti Agolai Lajossal közösen a Gobelin-
kövő foglalkozlató műhelyt, mely tökéle-
tes másolatokat, mennek eredeti darabokat
szőnit.

Magyar gobelinek, magyar környezek.

Est, 931. X. 11.

Kórody György

a Gobelin szövő műtely modern gobelin-jemek legtöbbjét K. Gy. terverte, idegen hatásoktól ment, magyaros szellemben. Kiállitássa került az a két hatalmas Rubens kartonja után készült régi faligobelin is (Bárczy István vásárolta a fővaros számára amelyet most remekül restauráltak.)

– io: Két kiállitás (Ernst M. – Nemz. Sz.)
P. N. 931. X. 11.

Korády György építész
áll a Gobelinszövő-foglalkoztató műhely
élén.

Nemzeti Szalon. (Iparrajzisk. szövő mű-
lye és f. nev. műhely.)

Y. E.: Kétkiállítás. – B. H. 1931. X. 11.

Kóródy György, tanár

teremtette meg a Gobelinkövő Fogl. műhelyt régi gobelinek mesteri utánzatait végzik ott. K. teremtette meg a modern falikönyvgeket és butorbevonatokat.

Nemz. Szalon: a főv. Iparr. isk. kövő műhelyének és a Gobelinkövő Fogl. Műh. kiállítása.

(e. a.) Kétkiállítás. – Ujság. 931. X. 11.

Koródy György tanár
a Gobelinszövő Fogl Műhely modern anyaganak tervezője. Buszte volt tanítványaira, ők pedig K. Gy. tanárjukra
Nemzeti Szalon kiállítása.

A magyar iparművészet nagyhete.
Iparművészeti kiállítások.
N. U. 931. X. 11.

MDK

Koródy György

Zámborszky I: A magyar Országház. Bp. 1937,
126 l.

MDK

Kórody György

A Társulatunk kebelében folytatott munka...
Magyar Iparművészet 1937. 3. sz. 91.l.

MDK

Kórody György müépitész

Magyar Iparmüvészet 1939. 61.l.

Kóródy György MDK

Karosszék, gobelin madarakkal az állvány diófából

Pamlag és karosszék.Virágos gobelin

Két karosszék.Verdürös gobelin

Műcsarnok 1928 tavaszi kiállitás

Kóródy György MDK

Két karosszék gobelin tájképpel

Két szék, selyem gobelin a ranyozottállványon

Két karosszék gobelin lombokkal,

Mucsarnok 1928 tavaszi kiállitás

MDK

Korody György, ip.müv.

a textiliák között a tervei szerint készült szönyegek a legszebbek között szerepelnek.

K.M. : Györgyi Kálmán emlékkiáll. az Ip.M.Muzeumban. Nemz.Ujs. 1934.máj.19. 11.l.

MDK

Kóródy György iparm.

Magyar Iparművészet, 1933. képek 23. l.

MDK

Koródy György

Aranyéremmel tüntet ték ki az 1937-évi parisi nemzetközi világkiállitáson.

Cikk: A párisi világkiallitás magy.pavillonja kiváló nagy sikerének mérlege.

Magyar Iparművészet 1938. 179.l.

M.D.K.

Kóródy György

Épitész "a megalapitója a Greco-gobelinmühelynek...A költőépitész Lechner Ödön müterében nőtt fel...mestere halála után Párisba került.." s itt ismerkedik meg a gobelin szövési technikájával.
Tervez butorhuzatot, faliszőnyeget, nyolctiz négyszögméteres kompozíciókat.
"Tristan" c. gobelin terévek repr.-ját és a müvészt munkaközben /fényképen/ közli a lap.
Képzőmüvészet c. rovatban Magyar gobelin
Kóródy György c. Szinházi Élet. Bp. 1923. márc. 4-10. XII. évf. 10. sz. 50-51. lap.

M.D.K.

Kóródy György

A "Magyar gobelin" c. beszámoló keretében a lap bemutatja a müvész terve szerint készült gobelin boritásu székét.

A müvész kiállitást tervez az Ernst-Muzeumban a Greco-mühely alkotásaiból.

Képzőmüvészet rovatban„Magyar gobelin"c. Szinházi Élet. Bp. 1923. márc. 4-10. XII. évf. 10. sz. 50-53. lap.

MDK

Korody György,

a N.Sz. által rend. 63 csop.kiáll. egyik-másikán szerepelt müveivel. 1921.

A Nemz. Sza 1. 4oo-ik jub. és a MKVE XX-ik kiáll.-a. 1929. febr.

MDK

Koródy György ipm.

Ybl É: Iparművészet és szobrászat a György K. emlékkiáll.on. MI. 1934, 86. l.

MDK

Keródy György iparművész

Föv. Iparrajzisk. Karácsonyi kiáll. Nemzeti Ujság, 1933. dec. 17. 27. l.

MDK

b: A legfiatalabb művészet... Nemzeti Ujság. 1933.
dec. 17. 28. 1.

Kórody György: MDK

Gyermekszoba. repr.

Magyar Iparművészet 1934. 31-32.o.

MDK

Kóródy György iparművész

gobelinek

N.Szal. őszi tárlat, 1921. szept.

19-2o l.

~~10 db~~

MDK

Koródy György.

a szép kerámiák és textíliák csoportjában szerepel.

K.A. : Az Iparművészeti Társulat Györgyi Kálmán emlékkiállítása.
Pesti Napló,1934 máj.19. 8.l.

Kerőly György, ép.

a kitünően installált kiállitóhelyiséget Devecska Ferenc tanártársával tervezte és rendezte be.

Az Iparrajziskola karácsonyi kiállitása. Magyar Iparmüvészet, 1933. 17-18.l.

2/.

Koródy György, ép.

A Lipcsei -divatház próbatermei. Két kép.
300.1.

A divatáruberendezés helyeje. /emeleti feljáró
Két kép. 299.1.

Nagyvárosi boltkapuzatok.
Tér és forma. 1938. 297-300.1.

Kóródy György.ép.-ip.m.tan. MDK

"Iparművészetünk amerikai piaca" címmel K.Gy. cikket irt ebbe a számba.

"Amerikának is megvan a maga sajátságos ízlése. Igy pl. a Wiener Werkstatténak tagadhatatlanul művészi de dekadens szélsőséges irány nem talált ott visszhangra. Viszont magyar zenekari tagok 1/3-át teszik ki a Capitol -a világ talán legtökéletesebb zenekarának. A Filmszinházak legnagyobb része magyr vállalkozó kezén van, népszerüek a m.graf.és képzőmüvészet. Stb.

Magyar Iparmüvészet. 1924.

51.l.

Kóródy György, ép.-ip.müv.tan.

tervezte a kiállított gobelin és ágyelő szőnyegek, valamint a karszékek gobelinjének nagy részét nagy izléssel és nagy tudással.

A gobelinszövő-, üzem feltünő sikerrel szerepelt a fiumei, barcelonai és monzai világkiállitásokon, dijakkal is tüntették ki. A kiállitásra abban a részében szerepelnek ezek, melyek nagyrészét a külföldi piacok vették fel s nem az egyszerübb, olcsóbb gobelinek közé tartoznak, mint a fentnevezettek.

Az iparrajziskola Gobelinszövő Mühelyének és Textiloszályának kiállitása.

Képzőmüvészet. 1931. 43-44.sz. 189-191.l.

MDK

Koródy György, ip.müv.-tan. ,ep.

tervei szerint készült gobelineket és magyar gobelinszalon berendezését, melynek faipari részét az intézet faipari műhelye, bevonó selyemgobelinje dig a gobelinszövő-műhely készítette.
Koródy magyar gobelinjei, melyek egyik kartonja rajzolásánál Vidéky Brigitta is közreműködött, modern egyszerüséggel hatnak.

K.G.-t a gob.szövő-műhely vezetőjét minden dicséret megilleti.

Az iparrajziskola karácsonyi kiállítása.
Magyar Iparművészet, 1933. 17-18.l.

MDK

Koródy György épitész

Pavillonokat tervezett a vásárra.

Cikk: Magy.épitészek és iparművészek épitik a Budapesti Nemzetk.Vasár csodavárosat.

Pesti Napló, 1936. ápr.19.

MDK

Kórody György, ép.-m
tanár

M. Kir. Dohányj. kép. 86.1.

Pavillono a Budapesti Nemzetközi Vásáron.

Magyar Iparmüvészet. 1936.

MDK

Kerody György, ep.ip.m.tan.

Modern gobelinek es modern gobelinekkel bevont ülőbutorok. Tervezte K.Gy. Kep. 192.1.

Az Iparrajziskola Goeblinszövő Műhelyenek es Textilosztályának kiállitasáról.
Képzőmüvészet. 1931. 43-44.sz. 192.1.

MDK

Koródy György

A dohányjövedék pavillonja. Terv.: Koródy György. Fényképfelv.

Tér és Forma, 1936. 7.sz. 203.lap.(Az 1936.évi B.N.V. épitészeti képe.)

1/4 Korody György, ép. MDK

Lipcsei-divatház boltkapuzata. Két kép. 297.l.
Kivitel Iványi Gyula.
Fémpertál: Márkus Lajos rt.
Földszinti és emeleti eladási helyiség. Két kép.
Belső berendezés: Faragó és Grof.
Alaprajzok: 298.l.

Nagyvárosi boltkapuzatok.

Tér és Forma. 1938. 297-300.l.

MDK

Korody György

A képviselőház elnöki szobajanak tervezése.

Zámborszky Ilona: A Magyar Országhaz.Bpest. 1937./Képekkel./ 126.l.

MDK

Korody György és Ribáry Alajos, ép.mérn.-k.

Teljesen ujjáépitett a Szt.Lukács gyógyfürdő.
A butor - tervezést végezték.

Szent Lukács-Gyógyfürdő.Budapest.
Tér és Forma. 1937. 9.sz.

MDK

Korody György

Az Iparművészeti Társulat karácsonyi kiállitása.
Nemzeti Ujság 1933. dec. 6. 11.1.

Koródy György

Rudnay Gyula terve szerint készult nagy gobelin az elnöki kisfogadóban, mely fenti vezetése alatt a szerszfovárosi gobelinszövő műhelyben készült.

K.

Zamb 1935.

9. l.

Fenti tervezte az elnöki kisfogadó butorait és bronzesillárját u.o. 10. l.

Kórody György

Ribáry Alajos,
alsólóci

nincs cíd

építésnek

K.

Tér és Forma
1937. 199. l.
(Attila utca 65 a és b.
sz. bérház, képpel
és alaprajzzal.)

T.

EUROPA

film-, könyv-, lapterjesztő és könyvkiadó rt.

Budapest, V.,

Visegrádi-utca 36.

Kóródy György,müépitész MIM

Készültek az alábbi textilkivitelek a Bp.szfv. Text.ipari foglalkoztató Gobelinszövő Műhelyében. Szervezető Kóródy György.

712. Két szék, selyem gobelin aranyozott állványon. Mgt.
713. Két karosszék gobelin lombokkal, diófaállványon. Mgt.

Műcsarnok. 1928. tav.kiáll. Kat. 36.l.

278

Kóróly György,müépitész MIBK

Készültek az alábbi textilkivitelek a Bp.szfv. Text.ipari foglalkoztató Gobelinszövö Müheiyében. Szakvezetö Kóróly György.

710. Két karosszék,verdürös gobelin, diófaállvá-
nyon.

711. Két karosszék, gobelin tájképpel, diófa-
állványon.

Müegyetem. 1928. tan.kiáll. Kat. 35.l.

MDK

Kórody György, építésztanár

Az Ipamüv. Társulatnak az Ip. müv. Muz.-ban rendezett 50 éves jub. kiállitásának részvevője.

K.Gy. a kiállitásnak otthont tervezett, mint förendező.

Magyar Ipamüvészet. 1935. 264.l.

MDK

Koródy György, ép. festöm.

Üvegfestmények a képviselöház elnöki szobájában. Koródy György -Hende Vince tervei nyomán készitette Kopp Ferenc üvegfestö.

Repr.

Magyar Iparmüvészet. 1929. 192.l.

MDK

Kóródy György

A Szfőv. Iparrajziskola karácsonyi kiáll.-ró
Magyar gobelin szoba- és faliszőnyeg.
Kóródy György tervei. Repr.

Magyar Iparművészet, 1933. 22.lap.

MDK

Kóródy György, okl.ép. -ip.müv.

1923-ban utazozz ki New-Yorkba,hol 3 hónaot töltött alp osan tanulmányozva az ottani izlést,minthogy a vállalat /Greco R.T. / ma már tulnsomórészt az amerikaiaknak szállitja müvészi gobelinjeit.
Az elsö nyilvános szereplése a vállalatnak 1921.szeptemberében volt a Nemzeti Szalonban.

A Greco Gobelin-R.T.

Magy.Iparmüv. 1924. 67.1.

Kóródy György, ép. MDK

A R.T. 1921 .nov.1.-én alakult. Megalapitója:
Kóródy György, okl. épitész
Előbb maga szötte saját tervezésü kartonjait /mikor a háboruból hazatért/, majd néhány női erőt tanitott be a gobelin-szövés mesterségére. A városligetben bérelt két szobában már 2o-25. magaképezte szövönövel dolgozott s igy alapitotta meg a Greco R.T.-t
/Ma már 32o munkaerőt foglalkoztat pest es pesterdőrinci műhelye
A Greco-Gobelin Részvénytársaság.
Magyar Iparmüvészet. 1924. 67.l.

MDK

Koródy György vezetése mellett Ruinay Gyula fest

terve szerint készült nagy gobelin az elnöki kis fogadóban a szkfv. gobelinszövö mühelyben készült.

K.Gy. tervezte az elnöki kisfogadó butorait és bronz-csillárját. 109.1.

Zámb 1935. 9.1.

Kóródy György, ip.müv. MDK

Az Orsz.Magy.Iparmüvészeti Társulat 50 éves jubiláris kiállitása az Iparm.Muzeumban. Kóródy Gy. az installációt tervezte.

Kép 233.1.

Magyar Iparmüvészet. 1935. 233, 247.1.

MDK

Kórody György,

irt: "A korszerü lakás" cimmel cikket.

"Maradandó szépséget csak a természetes, a gazdaságos, a konstruktiv, az egyszerü alkotás nyujt. "
"Ezt az igazságot a természet tanitja: a lehetőlegkisebb erőpazarlással a legnagyobb teljesitményt érje el."

Kórody György:A korszerü lakás."
Müvészet. 1936. 2.sz. 45.l.

MDK

Kórody György és alsólóczi Ribáry Alajos építészek

Attila utca 65/a és -/b sz. bérház. Képpel. Alaprajzzal.

Tér és forma 1937. 199.l.

445. Kóródi György,ép. mDK

Szül.: Tiszaujlak, 1890 okl.kelte: 1911 Sz.: 4789

A m.kir.József müegyetemen oklevelet, absolutoriumot vagy oklevélhonosítást nyert építészek névjegyzéke 1873-1928-ig.

ÉP-IP - ÉP-MÜV 1931.márc.1. 41.61d.

1/. Kóródy György, müépitész MDK

Készültek az alábbi textilkivitelek a Bp. szfv. T
Text. ipari foglalkoztató Gobelinszövö Müheiyé-
ben. Szakvezetö Kóródy György.

708. Karosszék, gobelin madarakkal, /az állvány
~~XXXX~~ diófából./

709. Pamlag és karosszék. Virágos gobelin, dió-
faállványon.

Mücsarnok. 1928. tav. kiáll. Kat. 35.1.

MDK

Kórody György butortervező

Magyar Iparmüvészet, 1934. 3 l. /83/

MDK

Varsányi Pál, sz.1902.III.15.

Varsányi Pál grafikusmüv. kiállitása. 1958.ápr.

Ernst Muz.

MDK

Kórody György

Magy. Iparművészet 1939. 123 l.
Társulati Közlemények.

A KIÁLLÍTÁSON SZEREPLŐ MŰVÉSZEK NÉVSORA:

Aba Novák Vilmos f. (Kupeczky) Csillagvölgyi-utca 3. (119, 133, 164.)

Andrejka József sz. (Egyesület) Ujpest, Tavasz-utca 18. (176.)

F. Antal Elemér (Rézkarcolók) Üllői-út 119. (552—555.)

Aradi Edvi Illés Jenő f. (Csop. kiv.) Tavaszmező-utca 1. (339.)

Asztalos Gyula f. (Kupeczky) Váci-utca 41. (438, 444, 467.)

Áldor János László f. (Egyesület) Horthy Miklós-út 36. (12, 398.) HA KT. BK. BKTN.

Bacsa András f. (Egyesület) Abel Jenő-utca 13. (387.)

Balló Ede f. (Céhbeli) Vilma királynő-út 32. (60, 62, 64.) KA.

Balogh Margit f. (Képzőművésznők). Szeged. Tisza Lajos körút 19. (642, 675.)

Baranyi Károly sz. (Csop. kiv.) Mátyásföld, Paulheim Ferenc-utca 25. (230.)

Baransky E. László f. (Céhbeli) Andrássy-út 71. (89, 92, 95.) E.

Barcsay Jenő f. (Kéve) Andrássy-út 71. (291, 297.)

Bardócz Árpád f. (Csop. kiv.) Kmetty-utca 29. (362.)

Bardócz Dezső f. (Egyesület) Luther-utca 1/c. (36.)

Barkász Lajos f. (Szövetség) Zsigmond-utca 114. (307, 311, 322.) HI, KE, BKTN, KE.

Barna Ilona f. (Képzőművésznők) Medve-utca 15. (635

Barta Ernő f. (Paál László) Baross-utca 127. (705.) KE

Bartoinek Anna f. (Képzőművésznők) Ménesi-út 11. (657, 661.

Barzó Endre f. (Kéve) Váci-utca 56. (276, 280, 284.)

Kóródy György

XIV. TEREM.

(Bejárat az előcsarnokból balra.)

707. RUDNAY GYULA: Pusztaszeri nemzetgyűlés. Faliszőnyeg. A magyar képviselőház tulajdona.
708. KÓRÓDY GYÖRGY: Karosszék, gobelin madarakkal, az állvány diófából. Eladó.
709. KÓRÓDY GYÖRGY: Pamlag és karosszék. Virágos gobelin, diófaállványon. Eladó.
710. KÓRÓDY GYÖRGY: Két karosszék. Verdűrös gobelin, diófaállványon. Eladó.
711. KÓRÓDY GYÖRGY: Két karosszék gobelin tájképpel, diófaállványon. Eladó.
712. KÓRÓDY GYÖRGY: Két szék, selyem gobelin aranyozott állványon. Magántulajdon.
713. KÓRÓDY GYÖRGY: Két karosszék gobelin lombokkal, diófaállványon. Magántulajdon.

Készültek Budapest székesfőváros Textilipari Foglalkoztató, Gobelinszövő Műhelyében. (IX., Mester-utca 33.)
ÁGOTAI LAJOS kormányfőtanácsos, főigazgató.

Szakvezető: KÓRÓDY GYÖRGY műépítész.

K. 1

Műcsarnok 1928. tav. k.

A KIÁLLÍTÁSON SZEREPLŐ MŰVÉSZEK NÉVSORA:

Aba Novák Vilmos f. (Kupeczky) Csillagvölgyi-utca 3. (119, 133, 164.)

Andrejka József sz. (Egyesület) Ujpest, Tavasz-utca 18. (176.)

F. Antal Elemér (Rézkarcolók) Üllői-út 119. (552—555.)

Aradi Edvi Illés Jenő f. (Csop. kiv.) Tavaszmező-utca 1. (339.)

Asztalos Gyula f. (Kupeczky) Váci-utca 41. (438, 444, 467.)

Áldor János László f. (Egyesület) Horthy Miklós-út 36. (12, 398.) HA KT. BK. BKTN.

Bacsa András f. (Egyesület) Abel, Jenő-utca 13. (387.)

Balló Ede f. (Céhbeli) Vilma királynő-út 32. (60, 62, 64.) KA.

Balogh Margit f. (Képzőművésznők). Szeged. Tisza Lajos körút 19. (642, 675.)

Baranyi Károly sz. (Csop. kiv.) Mátyásföld, Paulheim Ferenc-utca 25. (230.)

Baransky E. László f. (Céhbeli) Andrássy-út 71. (89, 92, 95.) E.

Barcsay Jenő f. (Kéve) Andrássy-út 71. (291, 297.)

Bardócz Árpád f. (Csop. kiv.) Kmetty-utca 29. (362.)

Bardócz Dezső f. (Egyesület) Luther-utca 1/c. (36.)

Barkász Lajos f. (Szövetség) Zsigmond-utca 114. (307, 311, 322.) HI, KE, BKTN, KE.

Barna Ilona f. (Képzőművésznők) Medve-utca 15. (635.)

Barta Ernő f. (Paál László) Baross-utca 127. (705.) KE.

Bartoinek Anna f. (Képzőművésznők) Ménesi-út 11. (657, 661.)

Barzó Endre f. (Kéve) Váci-utca 56. (276, 280, 284.)

Kóródy György

K

XIV. TEREM.

(Bejárat az előcsarnokból balra.)

707. RUDNAY GYULA: Pusztaszeri nemzetgyűlés. Faliszőnyeg. A magyar képviselőház tulajdona.
708. KÓRÓDY GYÖRGY: Karosszék, gobelin madarakkal, az állvány diófából. Eladó.
709. KÓRÓDY GYÖRGY: Pamlag és karosszék. Virágos gobelin, diófaállványon. Eladó.
710. KÓRÓDY GYÖRGY: Két karosszék. Verdűrös gobelin, diófaállványon. Eladó.
711. KÓRÓDY GYÖRGY: Két karosszék gobelin tájképpel, diófaállványon. Eladó.
712. KÓRÓDY GYÖRGY: Két szék, selyem gobelin aranyozott állványon. Magántulajdon.
713. KÓRÓDY GYÖRGY: Két karosszék gobelin lombokkal, diófaállványon. Magántulajdon.

Készültek Budapest székesfőváros Textilipari Foglalkoztató, Gobelinszövő Műhelyében. (IX., Mester-utca 33.)
ÁGOTAI LAJOS kormányfőtanácsos, főigazgató.

Szakvezető: KÓRÓDY GYÖRGY műépítész.

KMT 1928. Tav. Eiáll

Koródy és Ribáry

K.

Enteriör a KMAC
uj utakási irodájá-
ból.

Tervezték fentich
repr.

Művészet

1937. 5. sz. 23. l

Koródy és Ribáry

épitészek

K

1

źród

Decorative Art. The Studio Year Book. 1938. London. Edited by C. G. Holme.

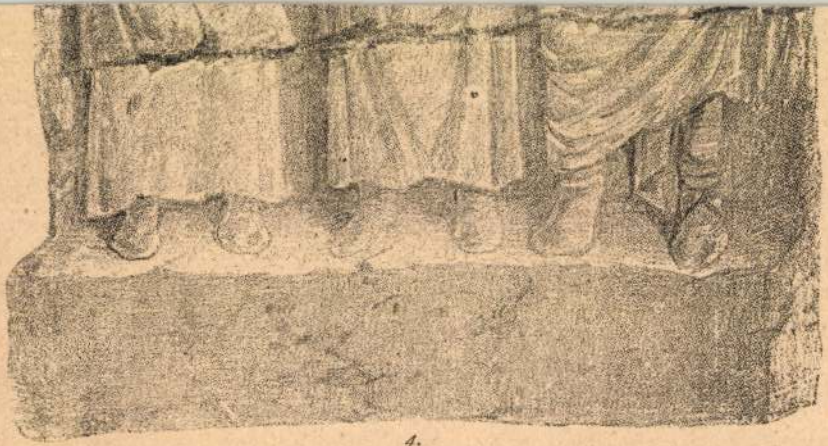

4.

PANNONIAI DOMBORMŰVEK.

Siremlék Szomorról.

Lásd 311. lapon.

M.D.K.

Korodi J. építész

nyert megbízást a lugosi püspökségtől az Aradon épitendő gör. kath. uj templom, iskola, paplak és két bérpelota tervezésére.

Vállalkozók Lapja, Bp. 1902. XXIII. évf.

ápr. 2. sz. 7. old.

Kórody Judit, [festő] MDh

A fegyverneki képzőművén
kalekör tagja.

—: Fegyverneki esték 2

ESTI HIRLAP, Bp. 1961. dec. 20.

MDK

Koródy és Ribáry, építészek.

irod.

Decorative Art. The Studio Year Book. 1938.
London. Efited by C.G.Holme

MDK

Koróda és Ribáry, ép.-k.

Interieur a KMAC uj utazási irodájából.

Fentiek közös terve. Repr.

Művészet. 1937. 5. sz. 23.l.

MDK

Koródy és Ribáry ép.-ek.

a Dohányjövedék pavillonját ötletesen, egyesitve a nagyvárosi eleganciát és a feltünést - a mintavásár nagy forgalmának előnyös MMM lebonyolitására alkalmasan - tervezték.

Náday Pál: Mávár.

A vásár nem mükiállitás.
Magyar Iparmüvészet. 1936. 83.l.

MDK

Kórody György müépitész

az alábbi tervpályázat biráló bizottságának tagja volt

Az Orsz. Magyar Iparm. Társ. tervpályázatának eredménye. Magyar Iparművészet 1939. 122.l.

Kopródy György

tervezte a Ligyó utcai üzletportált.

1939. 263. sz. reprodukció.

Merényi Ferenc: A magyar építészet

1867-1967 Budapest 1970.

981

Korody György

A két világháború közötti időben
Ausztráliába távozott.

Merényi Ferenc: A magyar építészet
1867-1967 Budapest 1970.

991

Kóródy György

Kóródy György (1890–1959): építész, iparművész. Lechner Ödön műtermében dolgozott, gobelinkészítéssel is foglalkozott.

1932–35 között a Fővárosi Iparrajziskola tanára volt. A 30-as évektől Ausztráliában élt.

Mihályfi Ernő: Művészek, barátaim Bp. Corvina 1977.

Korády György
zászlós
részben/illusztrálta az alábbi
könyvet

Emődi Aladár dr

A kistapolcsányi
főhercegi siszti üdülő.
Bp. 1916.

Primus pilus VI. 211.

Korody György

l.

Forum (magyar rész)
1936. 7. l

73. Quiricio da Murano.

Madon

A

Kányon
mek Jéz
áll Mán
~~imádt~~
kendő l
mek fe
gyes vid
lad. A

F
A

68: II. 80

L himes

465

Korody György, ép.

HDK

Legujabban több terem ujrarendezésénél ilyirányu kisérlet történt, h.azokat az épület uralkodó stilusától függetlenül képezzék ki. Ilyen a képviselöház elnökének szobája.

K.Gy. tervezése a Bethlen Gábor korabeli erdélyi magyar renaissance szellemében.

Zámborszky Ilona: A magyar Országház. Bp.1937.
121-126.1.

Kórody György és

Ribáry Alajos

[illegible] építészek

l. Tér és Forma

1936. 179. l.

Kórödy György

Cvod

Komor János: Korszerű budapesti villák. Tér és Forma 1931. 77-80. l. Képekkel.

(1131-től 1337-ig.)

Spiegel Frigyes és Kovács Endre épi-tészekkel közösen terveztе fenti.

Az árverési anyagot tartalmazó
„Árverési Közlöny"
a helyszínen 10 fillérért kapható

Kóródy György

iparművész
gobelinkollekciójá-
nak kiáll és őszi tár-
lat.

Nemzeti Szalon
1921. szept.

Fov. Képt.

Kórody György

Tér és Forma.

1939. 26—27. l.

(Szt Lukács-fürdő különterme, képekkel.)

(3217-től 3563-ig.)

LÁTOGASSA AZ ÁRVERÉSI CSARNOK

NAPI ÁRVERÉSEIT IS!

ÁRVERÉSEK:

Naponta délután 3 órától.
Az árverésre kerülő anyagot tartalmazó Árverési Közlöny a helyszínen 10 fillérért kapható

Kórody György

Cród

Tér és Forma

1938. 361–362. l.

(Kórody György lakberendezéseiből, képekkel.)

		Kikiáltási ár pengőben
1628.	KORSÓ. Pirossal átvont üveg, kiköszörült díszítéssel, vésett díszű ezüst fedővel. XIX. század közepe	75.—
1629.	VÁZA. Porcellán, festett virágdísszel. 2 darab. Bécsi bélyeggel. (Az egyik ragasztott.) . . .	100.—
1630.	PÁLMATARTÓ VÁZA. Kék-fehér porcellán .	85.—
1631.	NAGY VÁZA. Kékmázú fajánsz, festett díszítéssel, keleti modorban	180.—
1632.	ILLATSZERTARTÓ PALACKOCSKA. Fehérrel átvont rózsaszínű üveg, köszörült és festett díszítéssel, 2 darab	35.—
1633.	ILLATSZERTARTÓPALACK DUGÓVAL. Zöld üveg, arannyal festett neobarokk díszítéssel. XIX. sz. közepe	40.—
1634.	ILLATSZERTARTÓ PALACK DUGÓVAL. Hyalit. XIX. század első fele	45.—
1635.	GYÜMÖLCSÁLLVÁNY. Porcellán, kékkel festett és alakos díszítéssel. Meissen	30.—
1636.	TÁNYÉR. Porcellán, kékkel festett díszítéssel. Meissen. 12 darab	40.—
1637.	NAGY VÁZA. Porcellán, festett görög jelenettel, aranyozott bronzfoglalatban. (Hibás.) . .	350.—

Kórody György

Cród

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1934. 3. l.

(Az Iparrajz iskola karácsonyi kiállítása.)

4

compro

Kórody György

A székesfővárosi iparrajziskola karácsonyi kiállításáról.

Hallrészlet, terverte

fenti

Repr.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1934. 30. l.

Építénet - világi

Villa (Bp. Borgó-u.) - Kórody György
Villa (Bp. Kelenhegyi-út) - Miskolczy László

Tér és Forma, 1931

III. sóf. 77-80. o.
Komor János: kornerü budapesti villák.

Kórody György

A székesfővárosi ipar-
rajziskola kiállitásá-
ról -
Gyermekszobe,
tervezte fenti
Repr.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1934. 31. 1.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1933. 23. c. 1

A Székesfővárosi Iparrajziskola karácsonyi kiállításáról. Fent Részlet a nagy hallból. Tervezte Kóródy György. Lent jobbra nachtsausstellung der Hauptstädtischen Gewerbezeichenschule. links: Partie aus der grossen Halle. Entwurf: Georg Kóródy From the Christmas Exhibition of the Municipal College for A veeska. Left below: Part of hall. Designed by G. Kóród

Fent: Terv az Ember tragédiája szabadtéri előadásához. Lent:
g der Galerie Tamás. Bühnenbilder von Johann Horváth.
en zur «Cavalleria Rusticana». — From the Tamás's Gallery.
agedy of Man.» Below: Scenery of «Cavalleria Rusticana.»

Kóródy György

építészmérnök, a fővárosi iparrajziskola gobelinszövő műhelyének műszaki igazgatója.

A műhely 1927 óta működik. 1931. okt. szüjtemény kiállítása volt a Nemzeti Szalonban. Számos gobelin és szőnyeg (kartonja fentitől.

irod

A székesfővárosi iparrajziskola szövőműhelye és a székesfővárosi gobelinszövő foglalkoztató műhelye kiállításának katalogusa.

Nemzeti Szalon. 1931. Oktober.

Dobogói lelet VI. 132.

Kóródi Gyula György

építész

Szül. Tiszaújlak 1890.

Oklevelet nyert 1911.

Műegyetem II. é.

10256.

issza néz, keretbe helyezett tojás-
czimerpaizsot tartó két oroszlán;
állati szörny meg két szölőfüzér
t sorban:

Achmats des Ersten.

k. 28.5:17.8 cm.

-900.
135.

Kóródy Szorgy

ipasmuvesz
gobelin kollekciójá-
nak kiáll. Nemzeti
Halom 1921

166

French, W.

Qz A nanteri igazságügyi palota. (Der Justizpalast zu Nanterre.) Acélmetszet festménye után.

Am.

K-0-50

137 x 198 mm.

Koródy György

z parnuvez

Gott Erall

Neuzeti Halom

1921 szept

~~Bronzkori telet~~ III. 142, 143,

Kóródy György

iparművész -
gobelinjeiből kollektív
kiállítás a Nemzeti Szalonban 1921 szept.
fenti tervei alapján szőtte
a gobelineket a Greco
gobelinszövő műhely.

Életrajz nincs.

irod
2 A Nemzeti Szalon őszi tár-
latának és Kóródy György
iparművész gobelin-kollek-
ciójának katalogusa.
Bpest, 1921. szept.

Lándzsa, kelta VI. 34.

Koródy György

1920 jan. feb.

kiáll. Nemzeti Szalonban

Róziák, aquarell

A bajó "

Gobelin fali szőnyeg

(szőtte Vágó Böske)

10.000.—

u. az. (szőtte Paul Grete)

10000.—

Perzsa fali szőnyeg, (szőtte

Vágó Böske)

4000.—

Versecz M. Közművelődési Egyesület

V. 193

Koródy Gyorgy

epilem

l.

A Mübarát

1921. 294. l.

Pecsétlő 1778-tól, a nékestehérvári szent
Sebestyén egyházé IX. 118.

Korody György

Erod A Elpviselőház elnöki szobája.

Zamborszky Ilona

A magyar Országház.
Bpest, 1937. 126 l.

56. Udvari ablak oszlopfejezete (majolika).
Chapiteau d'une fenêtre sur la cour (majolique).

motívum geometrikus stilizálásából alakított, szőnyegszerű festett ornamentikával vonja be, de az ellentétes boltsapkákon ugyanazt az ornamentikát már más, ellentétes színben alkalmazza. Nagyobb, nyugodt falfelületeket szintén kis, jelentéktelen növényi elemekből szőtt, de már nagyobb egységbe foglalt díszítménnyel tölti ki. A tartó funkciót teljesítő hevedereket önállóan képzett, szabadabban alakított s színben is erőteljesebb ornamentikával

Koródy György

röd

Mihalek Sándor dr.

Az iparművészet Magyarországon. Magyar Iparművészet. 1937. 223. l.

Kórody György

Kórody György építészmérnök,
II. Lepke-u. 20. 164-312

Budapest, 1940. május.

Korody György

épitész

l.

Nemesvári 75. l

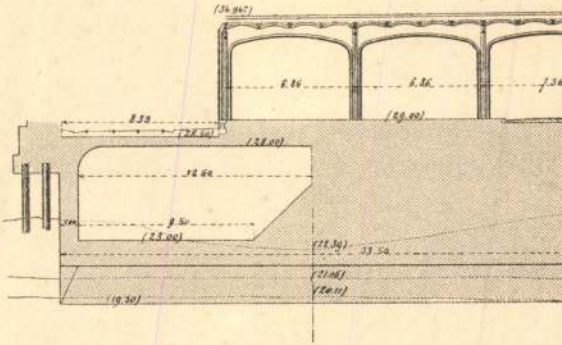

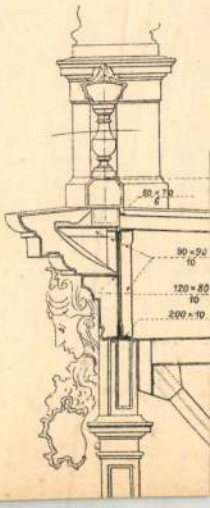
50×70
6
90×90
10
120×80
10
200×10

Kórody György

2 lakóház

Repr.

Rát Str. 307. l

Zarka Elemér: Váci vizmű, kutsorozat.

Kórody

K. 3. *György*, iparművész és építész, Tiszaújlak 1890 júl. 11. Budapesten a József-műegyetemen végezte tanulmányait, azután Lechner Ödön műtermében dolgozott. 1920. a Nemzeti Szalónban két vízfestménnyel és saját tervezésű három fali szőnyeggel szerepelt először nyilvánosan. E gobelinek az általa létesített Greco-gobelinszövőműhelyben készültek. (1927. a főváros átvette e műhelyt s annak jelenleg is K. az igazgatója.) Gobelinjeiből 1921. gyüjt. kiállítása volt. K. tervei szerint alakították át 1929. a parlament házelnöki dolgozótermét Bethlen-korszakbeli erdélyi magyar renaissance-teremmé, s ugyancsak K. tervezte az országház freskótermének interiőriét.

L. G. I. 5831

os.

nellig, balrafordultan és arcz-
át és bajuszát fölfelé fésülte.
e : lehajtott gallérú ing és dí-
. CARAPHA. MARCH. PRINCEPS.
& CAP. AC. L. T. GNLIS. FERD.
tszetén : »MDCXXIIII«. A hát-
egoricus ábrázolás szemlélhető,
ó és napba néző sast tüntet fel
ztett szárnyakkal.

— Lelt. sz. 1149. — Értéke 20 K.
léka 1907 április 30-án (787–907).
er 24-iki 5395 (1950–909), az 1910
és a 3211–910 eln. sz. leiratok,
i (2095–909) és az 1910 márczius
k alapján. — Bejelentetett 1908

Koródy Győző

épilig

Irod

Magyarország négy kormány-
zójának találkozása a
magyar parlamentben.

Pesti Hírlap 1929 aug. 27.

U 3030.

Kinlitve, mint a házel-
ük dolgozó szobájában
végrehajtott munkálatok
tervezője

ÉLŐVIRÁG TEREM **GELB MALVIN** TELEFON: 85-6-09

BUDAPEST, IV., MUZEUM-KÖRUT 23-25. SZÁM.

Fióküzletek: VI., Andrássy-ut 7. Telefon: 22-8-55. ✦ VI., Teréz-körut 10. Telefon: 25-1-03.
V., Lipót-körut 24. Telefon: 12-0-80.

Arany éremmel és diszoklevéllel kitüntetve 1931. évben.

Méltóságos
Nagyságos

Dr.Szentiványi *urnak*
urnőnek

Budapest.-

Műemlékek Orsz.Biz.
Aréna-ut 41.

A címre kérem ügyelni.

FLEUROP

VIRÁGKÜLDEMÉNYEK KÖZVETÍTÉSE AZ EGÉSZ VILÁGRA

KORODI LUCA

Új művészet

1999. szept.

13.o.

KORODI LUCA

MEGHÍVÓ
KORODI LUCA és ÖTVÖS ZOLTÁN

FOTON

CÍMŰ KIÁLLÍTÁSÁRA

MEGNYITÓ: 1999. ÁPRILIS 16-ÁN 17 ÓRA

TRAGOR IGNÁC MÚZEUM GÖRÖG TEMPLOM KIÁLLÍTÓTERME
2600 VÁC, MÁRCIUS 15. TÉR 19.
MEGTEKINTHETŐ MÁJUS 26-IG HÉTFŐ KIVÉTELÉVEL 10 ÉS 18 ÓRA KÖZÖTT

MDK

Korodi N., festő

4 darab tájkép. (33×24) Of.

Szent György Céh M. Arm. és Gyűjt. Egyes. 15. andr. Kat. 323. l

Korodi Szász Albert

Magyar Nemzet
2001. VII. 4

Korodi Szász Albert Zebegényben

A MAROSVÁSÁRHELYI születésű Korodi Szász Albert műveiből nyílik meg kiállítás július 6-án, pénteken délután öt órakor Zebegényben, a Kenderes Hotelben. A tárlat, amely a Dunakanyar művészeti hetek rendezvénysorozatának egyik tárlata, szeptember 5-ig tekinthető meg. (L. G.)

KOKODI JÁNOS

önterülés

Korodi János Kiállítása

U.F.F. Galéria
Bp. Közraktár u. 10.

1999.01.08.-
01.29.

Megnyitó: péntek 18h

Támogatók: NKA MAK FKSE JET LINE
külön köszönet Ficunak, Barnának és Halasnak

Korodi Luca

A Műcsarnok tisztelettel meghívja Önt az

EGYENES

című kiállítás megnyitójára
2004. február 16-án 18 órára

Köszöntőt mond: DR. SCHIFFER JÁNOS
főpolgármester-helyettes

Megnyitja: HAJDU ISTVÁN
műkritikus, főszerkesztő

Díjakat ad
a Blitz Galéria – fődíj, a Raiffeisen Bank Rt., a Fővárosi Önkormányzat
és a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma.

A kiállítás megtekinthető február 22-éig, nyitva naponta 10–18 óráig, csütörtökön 12–20 óráig. Műcsarnok, Budapest, Hősök tere

MŰCSARNOK
kunsthalle | budapest

A MŰCSARNOK FENNTARTÓJA A
NEMZETI KULTURÁLIS ÖRÖKSÉG MINISZTÉRIUMA

BLITZ GALÉRIA

Raiffeisen BANK

JÁZSDI PINCÉSZET, CSOPAK

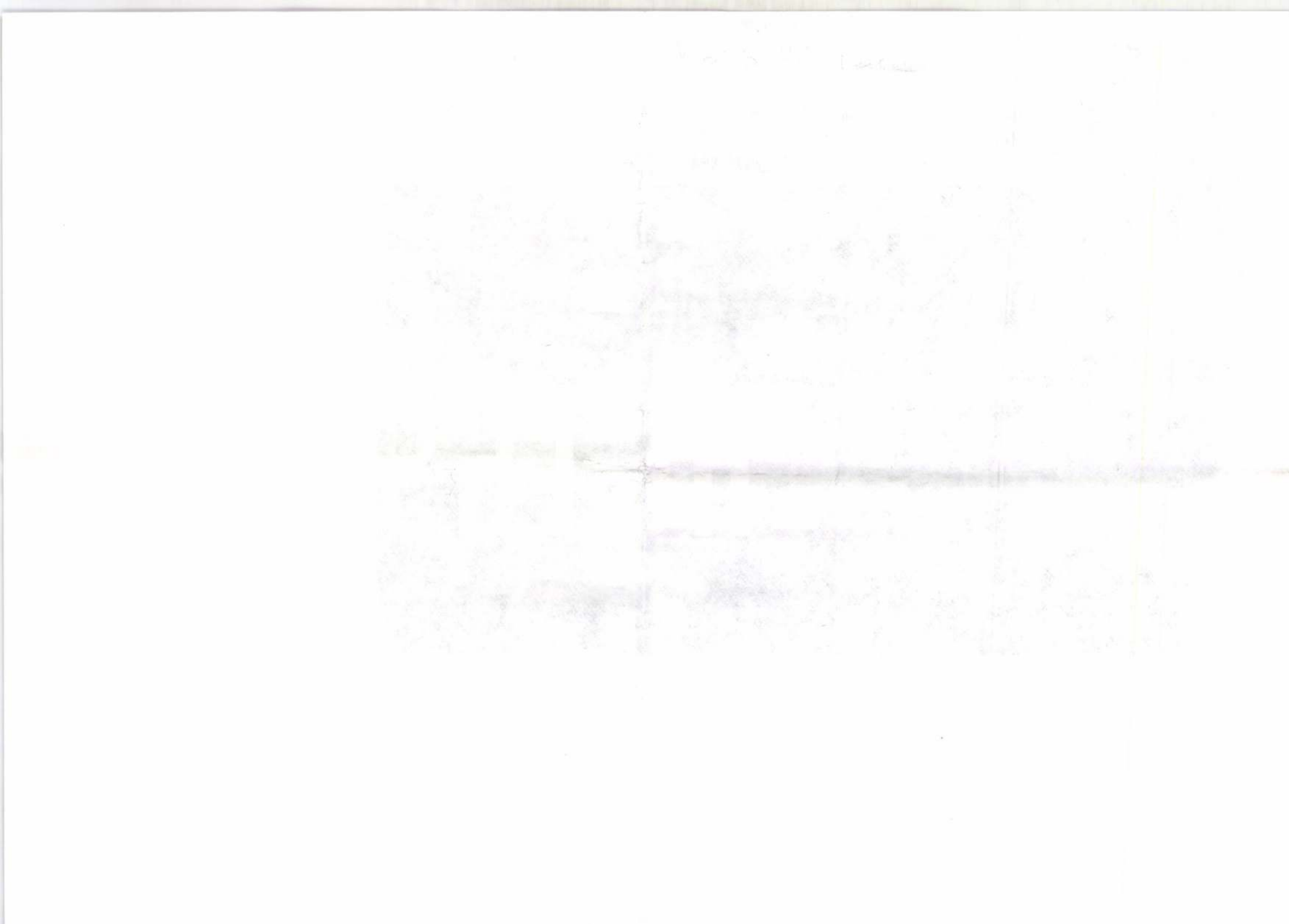

EGY HETES

Bak imre Bernát andrás Bukta imre Filp csaba Haász kati
Konok tamás Koródi luca Lőrincz tamás Mekes lóránd
Ötvös zoltán Polgár csaba Raffai réka Simonyi emő

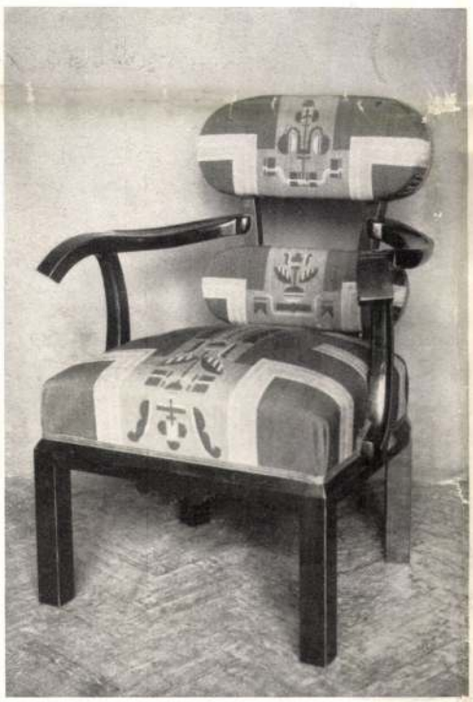

A Székesfővárosi Iparrajziskola kiállításáról. Modern gobelinek és ülőbútorok, készültek Kórody György kartonjai nyomán. — Von der Ausstellung der Hauptstädtischen Kunstgewerbeschule. Moderne Gobelins und Sitzmöbel, nach den Kartons von Georg Kórody. — From the Exhibition of the Textile Department of the Municipal College for Drawings and Crafts. Modern gobelins and chairs. Made after the cartoons of Professor Gy. Kórody.

A Székesfővárosi Iparrajziskola kiállításáról. Abrahám és Melchizedek találkozása. Rubens kartonja után J. Franz von Hecke, Brüsszel, 1660—95. Restaurálta a textilosztály. — Von der Ausstellung der Hauptstädtischen Kunstgewerbeschule. Die Begegnung Abraham und Melchizedek. Nach Rubens, restauriert in der Kunstgewerbeschule. — From the Exhibition of the Textile Department of the Municipal College for Drawings and Crafts. The meeting of Abraham and Melchizedek. Made after the cartoon of Rubens by J. Franz van Hecke in Brussels between 1660—95. Restored in the College.

A Székesfővárosi Iparrajziskola kiállításából. Fent: Iványi-Grünwald Béla: Magyar tánc. (Gobelin.) Lent: Amor divinus. Rubens kartonja után J. Franz von Hecke, Brüsszel, 1660—95. Restaurálta az iskola textilosztálya. — Von der Ausstellung der Hauptstädtischen Kunstgewerbeschule. Oben: Béla Iványi-Grünwald: Ungarischer Tanz. Unten: Amor divinus, nach Rubens, restauriert in der Kunstgewerbeschule. — From the Exhibition of the Textile Department of the Municipal College for Drawings and Crafts. Above: B. Iványi-Grünwald: Hungarian Dance (Gobelin). Below: Amor divinus. Made after the cartoon of Rubens by J. Franz van Hecke in Brussels between 1660—95. Restored in the College.

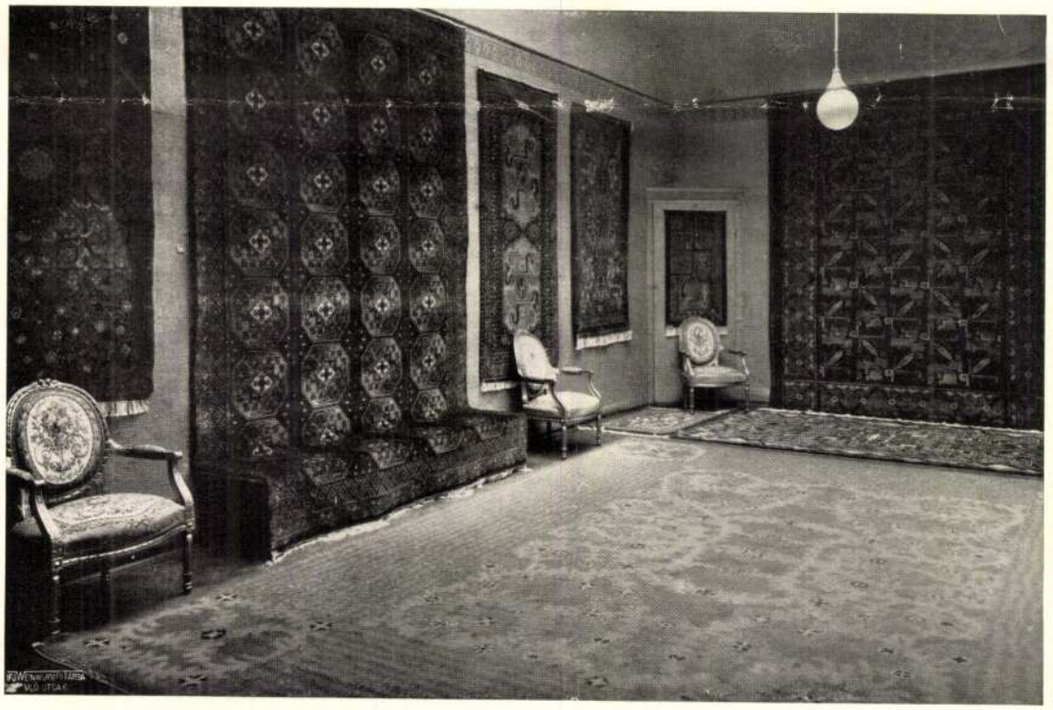

A Székesfővárosi
Iparrajziskola szövőműhelyének és gobelinszövő foglalkoztató műhelyének kiállítása a Nemzeti Szalónban. Interieurök. — Ausstellung der Gobelinweberei der Hauptstädtischen Kunstgewerbeschule im Nationalsalon. Interieure. — From the Exhibition of the Textile Department of the Municipal College for Drawings and Crafts in the National Saloon. Interieurs.

osztályban a szakrajzot, tervezést és gyakorlatot Vértes Rezső, a mintázást Ohmann Béla tanár tanítja. A könyvkötészeti szakosztályban a tervezést Legát Albert tanár, a szakoktatást pedig Galamb József műhelyfőnök és Balogh László művezető látják el, a faipari tanműhelynek pedig műhelyfőnöke Holecz Ferenc. Az Iparrajziskolának és vele kapcsolatos Gobelinszövő-Foglalkoztató Műhelynek kiállítása mutatja, mily lelkesedéssel és szaktudással igyekszik tantestületünk megfelelni kötelességének és mily lelkiismerettel óhajt eleget tenni ama bizalomnak, melyet a Székesfőváros Polgármesteer törvényhatósági Tanácsa és a Közművelődési Ügyosztály vezető tanácsnoka dr. Némethy Károly belé helyez.

ÁGOTAI LAJOS

A PARÁNYI HÁZ

PAUL NÁDAI: DAS WINZIGE FAMILIENHAUS. Das winzige Einfamilienhaus ist eine Seuche unseres Zeitalters, deren Verbreitung mit der Berufung auf die Kinderhygiene noch unterstützt wird. Es wird dauernd behauptet, dass es für die Kinder unbedingt besser sei, — dagegen bringt es aber die Gefahr mit sich, dass es mit seinen übertrieben kleinen Ausmassen nicht einmal so viel Voraussetzungen der Hygiene erfüllt, wie der Durchschnitt der besseren Mietshauswohnungen. Das dauernde Zusammenschrumpfen des Hauses führt zu dem Fass Diogenes, das die Befriedigung jeglicher Ansprüche unmöglich macht.

PAUL NÁDAI: THE MODERN FAMILY HOUSES OF DOLL SIZE. «Build your house small!» This is a widely heard but perilous saying of our time which is even supported by many children-hygienic watchwords. It is often said that small houses are good for the children, but on the other hand their small proportions involve the danger that they can not serve hygiene in the same way as a good avarage flat. The tendency of building the houses smaller and smaller leads at the end to the cask of Diogenes which deprives its lodgers of the satisfaction of sanitary or any other requirements at all.

Amióta a németeknél megindult a kis ház, a minimális lakás, a parányi ingatlan érdekében folyó mozgalom, ez az eszme rohamosan hódít Európa minden városában. A cél: minél kisebb területen összetömöríteni egy családi házat. Ha a család kicsiny, nem baj. Ha a család gyarapszik, az sem baj. Ha a telek nyolcvan négyszögméter, úgy is jó. Ha a telek csak fele akkora: akkor még jobb. A házat akkor is felépítik rá. És a gazdája akkor is kiteszi rá a büszke feliratot: «Kicsiny, de az enyém.»

Mióta ez a mozgalom rohamosan terjed, sok törpe házat láttunk. De törpeségben egyik sem érte el Jean Welz építész párizskörnyéki házát. Valóságos csigaház ez, amint nemrég egy francia építészeti folyóirat bemutatta. Az egész ház egyetlen szoba. A szoba közepén van egy lépcső, mely felvezet a galériára. Azon vannak az uszodai kabinoknak megfelelő háló- és dolgozófülkék. A franciák ugyanesak tudnak takarékoskodni a hellyel. A falbaépített szekrényeknek ott kétszázéves multjuk van. De hogy itt mi mindent építtetett be az élelmes gazda a falba, azt még elmondani is rettenetes. Az egyetlen terembe van beépítve a konyha, az öltöző, a heverők, a mosdók, azt hiszem még a mángorló is az úgynevezett «living room» falaiba van bemélyítve. Élvezet lehet egy ilyen lakásban például takarítónőnek lenni. De nem lehet nagy élvezet sokgyermekes szellemi munkásnak lenni.

Jean Welz háza tulajdonképpen az élőtilalomfa a mai kislakásépítés útvonalán. Mint az autóutak merész kanyarodóinak figyelmeztető-tábláira, úgy erre is rá kellene festeni a halálfejet. Ezentúl kezdődik az árokbazuhanás.

A modern házépítésnek ezer okos, ötletes és racionális gondolatot köszönhetünk. S kivált a kislakásépítésnek igen sok a hasznos ökonómiája. A standardizált formák, a szellőző s világítóberendezések pompás funkciója, a kellemes színek keresése, a nagy, idomtalan bútorok falbasüllyesztése, a fűtés- és világításgazdaság megoldásai csupa remek vívmánya a háború utáni építkezésnek.

Csak éppen egy hiányzik ebből a mai lakáskorszellemből. Az, hogy nem tudja hol kell megállnia. Nem látja a tilalomtáblát. A technikai század őrült tempójával rohan a szélsőségek felé. Úgy ahogy az az egyik oldalon a dreadnoughtok, a tankok és a traktorok gigászi méreteivel szállítja az emberpusztítás anyagát, a másik oldalon dióhéjba szorítja bele az emberi lakást. A végtelenbe nyúló technika s a megsemmisítően parányi kényelem s kultúra, ez a két poláris ellentét ontja fényét erre a diesőséges századra.

Tudjuk, hogy mik ennek a kislakás- és csöppecske-lakás után való vágyódásnak a rúgói? Ha megkérdeznők a párizskörnyéki ház szorgalmas tulajdonosától, hogy miért ez a nagy lemondás a városi élet ezernyi kultúrértékéről a magántulajdon illúziója kedvéért, alkalmasint azt felelné: a gyermekek egészségéért teszem. S ha jól szemügyre vesszük, lényegében minden lakáselv az utolsó két évtizedben látszólag ezt a szent célt követi. A világ összes kép- és lakásfolyóiratai telve vannak olyan modern családi házakkal, melyekben nincs társalgószoba s nincs dolgozó, de van tornaterem. Nincs két könyvespolc, de van hatalmas napozó-terrasz. «Egy tréningsportoló lakását» mutatta be az utolsó berlini kiállításon több lakásépítő. S ehhez képest való-

mot és seregét a Kedorlaómer király elleni csata után megvendégeli.

A szegélyt alkotó sávban lent középen ismét B B a brüsszeli szőnyegszövő jegy látható, a belső keskenyebb sávban pedig «P. P. Rubens. Pinxit Ioannes. Franciscus van den Hecke Fecit» felirat olvasható, mely utóbbi a szőnyegszövő nevét tartalmazza. Rubens ennek a gobelinnek a színes nagy olajfestésű kartonját ugyancsak 1626 és 28 közti időben készítette és az a westminsteri herceg tulajdonában van Londonban

Johann Franz Hecke szőnyegszövő Brüsszelben Franz Hecke fia volt és 1660—95 között működött. Ebben az időben készült tehát az előbbi gobelin is.

Az Iparrajziskolával kapcsolatos székesfővárosi Textilipari foglalkoztató Gobelinszövő Műhelyt 1927 május havában alapította meg a Székesfőváros Tanácsa. Ennek kettős célja van: egyrészről a magyar textilművészet gyakorlati fejlesztése, másrészről a magyar középosztály tehetséges elszegényedett leányainak méltó munkával való ellátása.

A műhely első ágául az iparrajziskolai főigazgató kezdeményezésére a textilművészetek legnemesebb ágát, a valódi gobelinszövést választották. A kéziszövésű gobelin a művészettörténetben olyan jelentős szerepet játszott, hogy méltán megérdemelte azt az érdeklődést, amellyel a Székesfőváros Tanácsa éppen ezt választotta a foglalkoztató műhely tevékenységének alapjául.

A gobelinszövőműhelyek a multban mindenkor úgy nőttek naggyá, ha azokat valamely állam vagy főváros erkölcsi és anyagi tőkével támogatta. Franciaország, Belgium, Anglia világhírű szövőműhelyei büszkeségei voltak nemzetüknek és uralkodóik, főuraik, kormányaik támogatásával rengeteg művésznek és iparosnak adtak kenyeret. A mult nagy példáin okulva Budapest Székesfőváros Tanácsa azt a nemes célt tűzte ki maga elé, hogy szövőműhelyével alapot teremtsen az eredeti magyar gobelin kultuszának kifejlődésére. A magyar nép a multban gobelinszövéssel nem foglalkozott. A régi magyar népművészetben azonban színek, formák, képzelőerő és kiviteli szépség dolgában a művészi képességnek oly fokával találkozunk, amelyre, mint ősi nemzeti tradicióra támaszkodva, méltán volt feltételezhető, hogy a gobelinszövés művelésére is elegendő rátermettség van bennünk. A műhely vezetésével e sorok íróját bízta meg a Tanács, míg a gyakorlati szövés és tervezés irányítását Kóródy György építészre bíztuk.

Ez a gobelinszövő műhely természetesen új problémák előtt állott, mert olyan gobelinművészetet kellett teremtenie, mely a mai kor követelményeinek megfelel.

A faliszőnyeg célja az otthont meleggé, barátságosabbá tenni, a megélhetésért folytatott küzdelemben minimálisra csökkentett díszítéseket néhány jól alkalmazott, derűs színfolttal pótolni. Minden régi gobelin korszerű volt a maga idejében, tehát csak a régi gobelinek nemes tradícióit követjük akkor, ha a mai gobelinművészetben is a korszerűséget tartjuk szem előtt. Szem előtt tartjuk azonban az itt készült gobelinek magyar jellegzetességét is. magyar motívumok kopirozásával magyarosítjuk meg gobelinjeinket, hanem azzal, hogy magyar művészetnek idegen befolyástól mentes elgondolásunk kompozíciót szőjük meg. Az a műalkotás, mely nem idegen eredményekre támaszkodva, magyar művész lelkéből őszintén fakad, jogosan nevezhető magyarnak.

A gobelinszövő műhely tehát azzal közelíti meg leginkább ideális célját, ha egyszerű, művészi, olcsó, tehát a polgári osztály számára is hozzáférhető gobelineket is készít és a már eddig is szépen megindult gobelin exportjának fokozásával minél nagyobb piacot teremt a magyar gobelinnek külföldi országokban. A műhelynek rövid négyévi működése alatt rendezett kiállításai Fiumében, Barcelonában, Milanóban, Bariban és Budapesten sok eladás és kitüntetés formájában igazolta eddig végzett munkájának értékét és ha a fejlődésnek e gyors menete, amint hisszük, a jövőben is fokozódni fog, akkor idővel nemcsak dicsőséget, hanem komoly gazdasági tényezőt fog jelenteni Magyarország számára.

A Nemzeti Szalónban rendezett kiállításon a székesfővárosi Iparrajziskola textil tanműhelyének szőnyegkollekcióján kívül az ötvös, kerámiai és könyvkötészeti tanműhely munkáiból néhány jellegzetes példánya nyert elhelyezést az iskola faipari tanműhelyében készült faragott díszítéssel ellátott ízléses kivitelű diófa vitrinben.

Az ötvöstárgyak közül kiválik néhány egyházművészeti tárgy, úgymint szentségtartó ezüstből, aranyozva és drágakövekkel ékesítve, egy cibórium cloisonné-zománccal kirakott emblémákkal, egy kehely, egy serleg, továbbá különféle dobozok, tálcák és más egyéb, iparművészeti dísztárgyak, más és más formai kiképzéssel és technikai kivitelben. Általában modern felfogásban, de magyaros ízlésben készültek e tárgyak és jellegzetes példák arra nézve, hogy mikép lehet magyar díszítmények felhasználásával magyaros ízlésben is újat alkotni. A műhelyben a szakrajzot és tervezést Tóth Gyula és Bentheim Artúr tanárok Ezt pedig nem azzal igyekezünk elérni, hogy régi tanítják, a szakoktatást pedig Gábrys György ötvösmester látja el.

A kerámiai szakosztály növendékeinek munkái a különböző technikákban való jártasságról tanuskodnak. Az a néhány tárgy, amellyel a Nemzeti Szalónban rendezett kiállításon részt vettünk, igazolja az Iparrajziskola azon vezérirányát, hogy a modern törekvések figyelembevételével a magyar népművészet formakincsét felhasználja. A szak-

window frames makes a modern effect. The arched cream coloured ceiling covers stately the cosy interieur. The electrical lightening is placed secretly behind an entablature of the walls so that the light is only reflected from the ceiling. Only where the clerks are working hangs a lamp from the ceiling made from three milk-glass disks and steel-aluminium. In the lounge and in the reception room there are also two-two lamps like candles put on the side walls. The former also has a red-brick open fire place which makes the room more familiar.

The pictures on the walls and the various decorative ceramics are all very artistic. The formers are the excellent works of D. Csánky. Every picture — oil painting or aquarelle — represents some beauties of Budapest. One of the pictures gives a wide panorama of the town with the Danube, the others show various famous buildings. Csánky is especially talented in expressing the independent artistic character of a motive even while he is strongly keeping the realities of the chosen subject. The effect of his „Danube Panorama" is highly increased by the narrow electrical lights which are hidden in the frame of the picture.

The ceramics are remarkably artistic. G. Gorka's large blue and green Turanian vases are the works of a very individual and eastern phantasy of forms. They are placed on the mantelpiece and in a red illuminated niche. One feels on the other hand a western refinement and charming primitiveness in the figural ceramics of M. Ráhmer and M. Kovács. M. Ráhmer has made two delightful groups for the light-red illuminated niches of the reception room. One symbolises the old-fashioned „Buda", the other is the allegory of „Pest" with factory chimney, workman, dude and a modern dandy. The two groups are full of fancy and sprightly grotesqueness. They represent excellently the modern tendencies of figural ceramics. The tondo of M. Kovács placed into the wall of the reception room is already of a more archaical character. The four embossments of this coloured plate allegorise the four primitive occupations in Hungary. In this latter work one feels the naiv art of early renaissance earthenware. The pale tone of M. Ráhmer's heart-clock placed on the cupboard of the lounge reminds of the Hungarian honeycake-hearts. How cheerfully primitive are the little angels who are holding the clock! . . .

M. Ráhmer, M. Kovács and G. Gorka belong undoubtedly to the best Hungarian artists of ceramics as they have proved at their last exhibition in Budapest. But if the artistic achievments of the Bureau was successful it is chiefly the merit of Aladár Richter jun. who has not only made the designs of the architecture and inner decoration of the Bureau but also suggested the idea of the various pieces of art. But a part of the success is due also to William Kovácsházy who has not bound the hands of the designer, and so Aladár Richter jun. was entirely unimpeded in carrying out his artistic thoughts.

The whole Bureau is so fine, so up-to-date and is of such a harmonious style that we almost regret that it is not in Budapest. But if its work of bringing foreign visitors to Budapest will prove successful it will be just because of its artistic character and of its splendid situation!

By Ervin Ybl

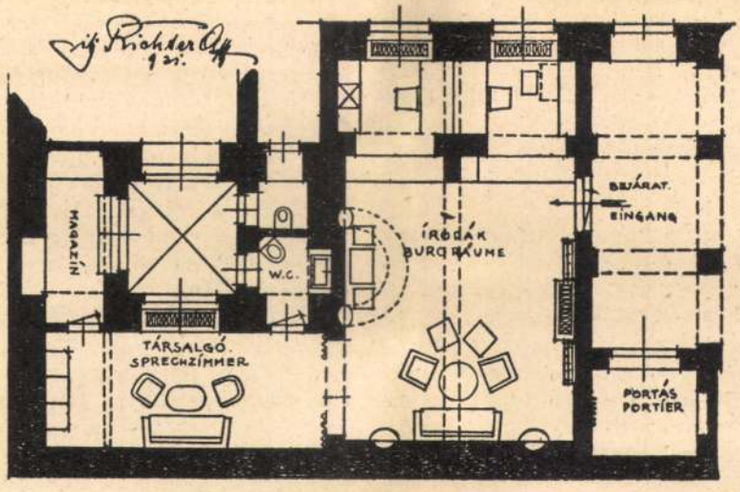

Budapest-Székesfőváros bécsi idegenforgalmi irodájának alaprajza. — Grundriss des Fremdenverkehrsbureau der Haupt- und Residenzstadt Budapest in Wien. — Ground-plan of the Budapest Municipal Tourist Information Bureau in Vienna.

A SZÉKESFŐVÁROSI IPARRAJZISKOLA KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI SZALÓNBAN

LUDWIG ÁGOTAI: DIE AUSSTELLUNG DER TEXTIL- UND GOBELINWERKSTÄTTEN DER HAUPTSTÄDTISCHEN GEWERBEZEICHENSCHULE. Die Weberei der Hauptstädtischen Gewerbezeichenschule veranstaltete im Nationalsalon eine Ausstellung, in der zwei nach Rubensschen Kartons hergestellte und von der Weberei der Schule restaurierte Gobelins, ferner einige von Professor Georg Kórody entworfene Textilien in modernem Geschmack gezeigt wurden. Letztere stellt einen gelungenen Versuch zur Modernisierung der Formsprache des Gobelins dar. Auch die Restaurierungen sind stilgerecht und sehr gut gelungen.

LOUIS ÁGOTAI: THE TEXTILE EXHIBITION OF THE MUNICIPAL COLLEGE FOR DRAWINGS AND CRAFTS. The Textile Department of the Municipal College for Drawings and Crafts has arranged an exhibition in the National Saloon. They exhibited two tapestries, made after the cartoons of Rubens and repaired in the textile department of the College, and also several modern gobelins designed by Professor György Kórody. These latters have made a successful attempt to modernise the traditional forms and styles of gobelins, while the restorations were carried out in the original style also excellently.

A székesfővárosi Iparrajziskola alapítása visszanyúlik Mária Terézia koráig. Midőn a nyugati államok arra ébredtek, hogy az iparok fejlődését csakis a rajzoktatás rendszeres művelésével lehet elősegíteni, Pest városa is nagy súlyt kezdett helyezni a rajz oktatására. Az általános irányú rajziskolákból lassankint ipari irányú rajziskolákat szerveztek és ezen iskolákból lett 170-ben a székesfővárosi Iparrajziskola. Az Iparrajziskola működése mindig elsőrangú volt és azt éppúgy a város, valamint a kormány elismerte. A nagy háború előtt az Iparrajziskola lassanként a műhelyoktatást vezette be, melynek teljes bevezetése azonban csak a háború után, a huszas évek elején sikerült. Azóta az Iparrajziskola növendékeit nemesak rajzilag képezi ki, hanem műhelyoktatásban is részesíti és oly tanulókat bocsát ki az életbe, akik a különböző iparágakban az általuk megtervezett munkák gyakorlati kivitelére is képesek.

Minden iparművészeti ágnak megvan a maga tanműhelye, mely az átlagiparosnál műveltebb, szakképzettebb és iparművészeti ízléssel rendelkező kivitelezőket és tervezőket nevel.

A Nemzeti Szalon kiállításán csakis a szövőtanműhely termékeit mutatjuk be és csak díszítés céljából állítottunk ki egypár kerámiai és ötvöstárgyat és bútordarabot.

Az Iparrajziskola textilosztálya készíti a legkülönbözőbb szőnyegeket és gobelineket. Néhány antik keleti szőnyeg korhű reprodukcióján kívül csupa eredeti művészi terv nyomán készült darabokat találunk.

A most kiállított szőnyegek leginkább a textilosztályt vezető Lakatos Artúr tanár, Megyer-Meyer Antal és Szathmáry István tanárok, valamint Örkényi István és Dex Ferenc tervei alapján készültek. Ezek, valamint a növendékek munkái, különböző tervezőjük egyéniségének kiemelése daeára, mégis határozott jelleget és összhangot képviselnek a magyar művészi szőnyeg jelenében. Az Iparrajziskola szőnyegeit fel lehet ismerni közös, jellemző tulajdonságaiból. Ezt a közösséget a technikai kivitel precizitása és a nemes anyag mellett mindig a színek harmóniája alkotja. Mély, tüzes színek váltakoznak finom, hangulatos, könnyed tónusokkal és összeforrva, a szőnyeg meleggé, színessé válik, de sohasem tarkává. A tervek különfélék és nagyon változatosak: vannak, melyek a perzsa kompozíciók jellegzetes gazdag elgondolásában magyar érzéssel és magyar motívumokkal készültek, vannak a színimpresszionizmus jellegében lágy, határozatlan ornamentikával készültek; vannak azután az új, tiszta tárgyilagosság stílusában, de magyaros felfogásban tervezett szőnyegek, melyek feladata, hogy erős színösszhangjukkal a modern, leegyszerűsített lakást díszítsék. Mindezeknek azonban közös sajátságuk a tervező egyénisége mellett a magyar nép művészetének szín- és formagazdagságának átértékelése a szőnyegformák mai elgondolásában.

Az Iparrajziskola textil tanműhelye megjavította azt a két hatalmas Rubens-gobelint, mely a kiállítás első termében volt kiállítva. E gobelineket valamikor Bárczy István polgármester vásárolta hibás állapotban és most teljes jó, régi gobelin benyomását teszik.

Az egyik gobelin, «Amor Divinus» (Isteni szeretet) felirattal, 1660 és 95 között készült Rubensnek a terve után, mely tervnek olajvázlata jelenleg Madridban a Pradóban van. Ez a vázlat 1626 és 28 között készült. A külső kék sávban a jobb sarokban B B brüsszeli szőnyegszövő jegy látható.

A második Rubens gobelin «Ábrahám és Melchizedek találkozása». Azt a jelenetet ábrázolja, mikor Melchizedek (Salém királya) Ábrahá-

Magyar Iparművészet
1931. 9–10. sz.

Kórody György: A képviselőház elnöki fogadótermének egyik ajtaja. — Türe im Präsidialempfangssaal des ungarischen Abgeordnetenhauses. — Porte de la salle présidentielle du parlement à Budapest.

Magyar Iparművészet

1929.

Üvegfestmények a képviselőház elnöki fogadószobájában. Hende Vincének Kórody György vázlata nyomán készült tervei szerint készültek Kopp Ferenc műhelyében. — Bunte Glasfenster im Präsidialempfangssaal des ungarischen Abgeordnetenhauses. — Vitraux de la salle présidentielle du parlement à Budapest.

Kórody György: A képviselőház elnöki fogadótermének egyik ajtaja. — Türe im Präsidialempfangssaal des ungarischen Abgeordnetenhauses. — Porte de la salle présidentielle du parlement à Budapest.

Magyar Iparművészet
1929.

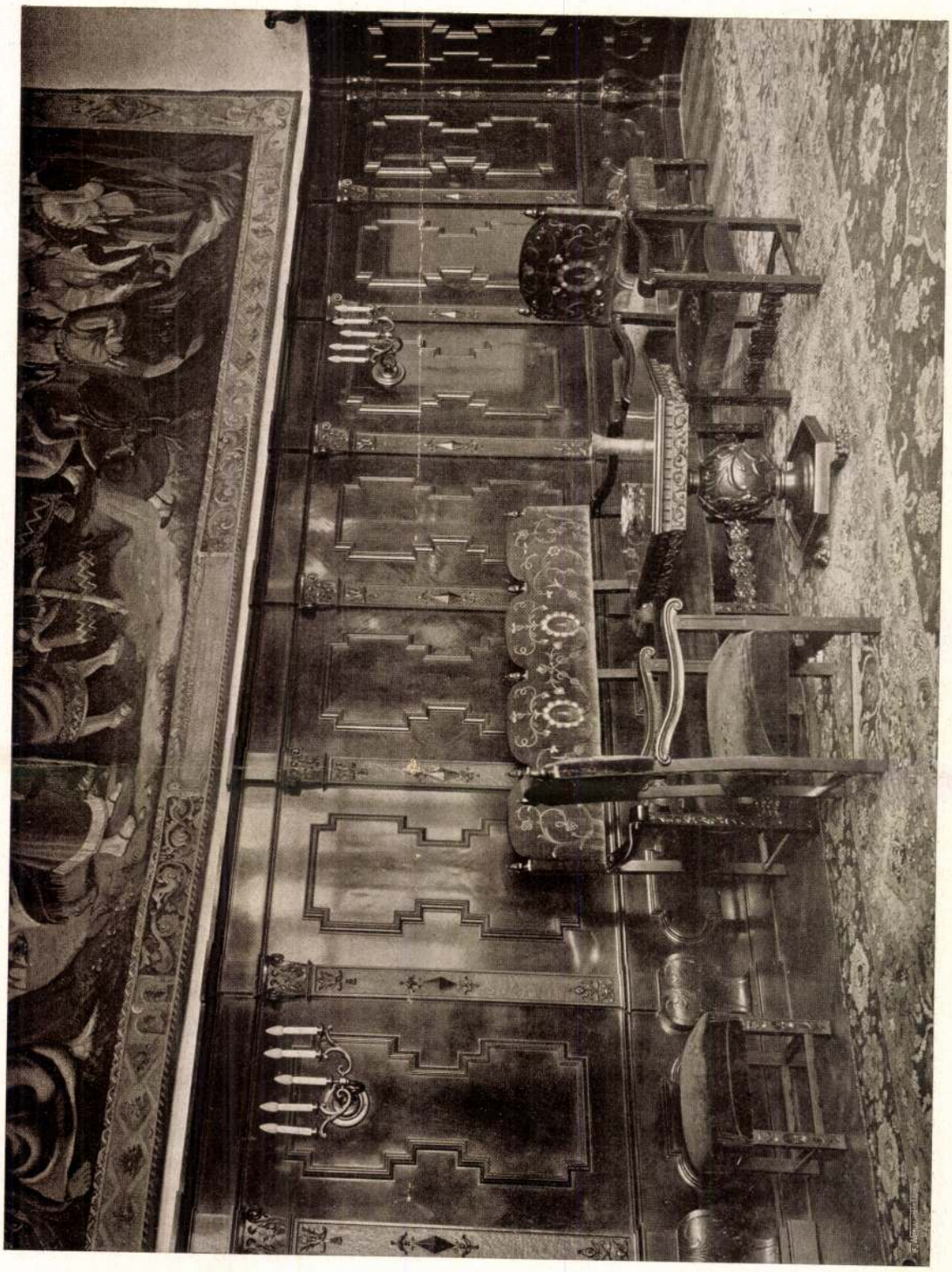

Kórody György: A képviselőház elnöki fogadótermének egyik fala és bútorai. — Möbel im Präsidialempfangssaal des ungarischen Abgeordnetenhauses. — Mobilier de la salle présidentielle du parlement à Budapest.

Kórody György: A képviselőház elnöki fogadószobájának egyik fala Rakovszky István és Gaal Gaszton volt elnökök arcképeivel. — Wandvertäflung und Präsidentenportraits im Präsidialempfangssaal des ungarischen Abgeordnetenhauses. — Panneaux de la salle présidentielle du parlement à Budapest.

Üvegfestmények a képviselőház elnöki fogadószobájában. Hende Vincének Kórody György vázlata nyomán készült tervei szerint készültek Kopp Ferenc műhelyében. — Bunte Glasfenster im Präsidialempfangssaal des ungarischen Abgeordnetenhauses. — Vitraux de la salle présidentielle du parlement à Budapest.

MODERN FÉNYKÉPEZÉS

Írta: BOR PÁL

Az a nagy kutatási láz, mely ma a képzőművészet és iparművészet minden ágában észlelhető és amely meglepő eredményekkel gazdagította vizuális világunkat azzal, hogy új formákat alkotott és azzal, hogy a természet s az emberi alkotások képét új és új nézőpontból nézve mutatta meg, a fotografusokat is arra serkentette, hogy új képalkotásokat keressenek és egyben tisztázni igyekezzenek mesterségük technikai határait. A mesterségi határok kérdésében két tábor alakult ki. Az egyik szerint a fotografia határai közé csak az a fénybehatásra keletkező kép tartozik, mely a tárgylenese közvetítésével alakul a fényérzékeny lemezen, illetőleg annak emberi beavatkozástól ment kópiája. A másik szerint a fotográfiához tartozik az érzékeny lemezen vagy papíron való minden fényalakítás függetlenül attól, hogy lenesével vagy a nélkül készül. Az egyik szerint a fényképészet feladata, hogy az objektumot tárgyilagosan megmutassa, a másik szerint, hogy új képhatásokat, új fényárnyékhatásokat alkosson akár az objektum lényegtelen helyre való szorításával, akár az objektum-ábrázolásnak teljes kikapesolásával (fotogramm). Nem miránk tartozik annak megállapítása, hogy szakszerűség szempontjából hol van a fénykép határa, bennünket főleg az eredmény érdekel, mert hiszen a Magyar Iparművészetnek nem feladata, hogy fényképészeti szakvitákban állást foglaljon, hanem az, hogy megmutassa azokat az új formákat, amelyeket az új fényképezés talált és megvizsgálja, hogy az új formaeredmények mennyire lehetnek termékenyítő hatással az iparművészetre. Meg kell jegyeznem, hogy a fényképészet mai kutatásai szoros kapcsolatban vannak a festészet rokonirányú kereséseivel, annak eredményein táplálkoznak s a kísérletekben hibáztatható eltévelyedések is abból következnek, hogy nem találták még meg a határt, mely a fényképet a festői képtől elkülöníti.

A fotografia ortodoxai azt mondják, hogy a fénykép célja a tárgynak hű és minél értelmesebb visszaadása. Ezt a feladatot vállalta a fényképész a festőtől, ki ma mindinkább eltávolodik a hűséges ábrázolástól. A fényképész e szerint a gépnek csak vezetője, de nem avatkozhat be annak munkájába. A képhatást csak a tárgy megválogatásában, beállításában, megvilágításában keresheti s még a másolást is csak a papiros és szín megválasztásával befolyásolhatja. A puritánok fényképeiben új a meglátás újsága, az, hogy új ritmusokat, új fényárnyékjátékokat fedeznek fel a való világban és azt újszerűen komponálják a képbe. A valóság megmutatásában nem állnak meg a szemmel látható világnál, hanem keresik a képet a mikroszkóp alatt, a Röntgen-átsugározásokban. Ezekben, a csak szakembereknek érthető képekben a tárgyat nem ismerő néző, persze már pusztán formát, tehát esztétikai hatást lát. A tárgyon túl való képkeresést szolgálja a csendéletfényképezés is. Itt már önkényesebb a formák elrendezése s a szerint, hogy milyen nézőpontból és megvilágítással történik a felvétel, néha teljesen felismerhetetlen lesz maga a fényképezett tárgy. Különösen akkor áll ez, ha a tárgyat papirosokból és különös fényhatás céljaira készült objektumokból állítják össze. Az objektívet még használják ebben az esetben, de a képnél a hangsúly az absztrakt képmegjelenésen, tehát esztétikai hatásokon van. Vannak kísérletek, melyeknél több felvételt csinálnak egy lemezre, vagy több képet másolnak egy papirosra, illetőleg különböző árnyékokat vetítenek rá.

Innen azután már csak egy lépés a másik szélsőséghez: a tárgytalan és lenese nélküli képhez: a fotogrammhoz. Moholy Nagy László ennek a feltalálója és Man Rey-el és néhány német fényképésszel együtt keresik ennek a képalkotásnak lehetőségeit. Technikájuk abban áll, hogy az érzékeny papiroson alakítják ki a képet, melynek előállítására a legkülönbözőbb tárgyakat veszik igénybe: a pohártól, a tojástól a cérnaszálig és homokig. Moholy Nagy elmélete szerint a fényképezés célja a fényábrázolás és nem a tárgyábrázolás; a kép, a sötét és világos játéka megvalósítható akár objektívvel, akár a nélkül bárminemű eszköz vagy tárgy, sőt a fizika és kémia igénybevételével. Fontos az, hogy az eredmény önmagában teljes képhatást adjon. (Míg az ortodox fotografia a festészet «Neue Sachlichkeit»-jének felel meg, ez utóbbi absztrakt festészet az elveit követi.)

Egy másik kísérlet is megemlítendő. Ez meglévő fényképeket vág szét és ragaszt össze. Ezáltal

új, néha igen igen groteszk képek keletkeznek. Fotomontage e kísérletnek a neve s plakát és könyvfedél céljaira egészen meglepő képeket hoz létre.

A filmben ugyanazok a kísérletezések folynak, mint az állófényképben s sok eredmény a filmben használhatóbbnak mutatkozott, mint a forográfiában. Áll ez különösen az összekopírozásra, képek összekeverésére stb. Az absztrakt filmre is történtek eredményes kísérletek.

Már most kérdés, hogy a fotográfia új keresései mily módon befolyásolhatják az iparművészetet. Magát a fotográfiát közvetlenül főleg a grafikában használják fel, mint könyvillusztrációt, könyvfedelet és plakátot. A könyvfedélnél és plakátnál ma már gyakran használják a fotogrammot és a fotomontage-t. Közvetve a fényképészek új keresései erősen táplálhatják az iparművészek formafantáziáját. Nem úgy értem, ahogy a szecesszió idején értelmezték, hogy az iparművészek a természet ritkán előforduló formáit a fényképekből stilizálták. Ma az iparművészet nagyon megváltozott. Részben a díszt száműzi mindennünen, ahonnan csak lehet s ahol díszre szükség van (szövetnél, kárpitnál, csipkénél) ott sem stilizál természetformákat, hanem organikusan fejleszti a díszt a tárgyból és a feladatból, mint ahogy azt a természet maga is teszi. A fényképészetnek természetfölvételei (virágok, rovarok, mikroszkópikus és Röntgen-képek) csak közvetve hathatnak az iparművészetre azzal, hogy táplálják az iparművész formafantáziáját. De ugyanígy, talán még közvetlenebbül hatnak az iparművész fantáziájára az absztrakt jellegű fotogrammok, melyek emberalkotta formákat hoznak s így a stílusfejlődést jobban elősegítik, mint a természetképek. Hiszen tudjuk, hogy Európában ma mindenütt az absztraktfestészet adta át az iparművészetnek stílusát. Az iparművészetben pedig az absztrakt formáktól még az sem riad vissza, aki a festészetben nem fogadja el őket.

KRÓNIKA

A KÉPVISELŐHÁZ ELNÖKI FOGADÓTERMÉNEK ÚJ BERENDEZÉSE. Zsitvay Tibor elnöksége idejében határozták el a dísztelen képviselőház elnöki fogadószobának művészibb kiképzését és szűkebbkörű pályázattal szólítottak fel több tervezőművészt a berendezés megtervezésére. E pályázat bírálóbizottsága, mely az elnökön kívül Csányi Károly iparművészeti múzeumi igazgatóból, Láczai Fritz Oszkár építészből és Ybl Ervin dr. min. titkárból állt, a pályadíjat és megbízást Koródy György építésznek ítélte oda, aki az elfogadott pályaműve alapján el is készítette a berendezés részletrajzait és vezette a munkálatok végrehajtását. Kijelentése szerint őt az a meggyőződés vezette, hogy a magyar képviselőház elnöki szobáját magyaros ízléssel kell kiképezni és pedig nem a magyar stílusnak általánosan beidegződött felfogásában (paraszthímzések és székelyfaragványok népies motívumainak szervetlen alkalmazásával), hanem magyar mesterek által magyarrá formált történelmi stílus szellemének megfelelően.

Szerinte a török hódoltság alatt, Bethlen Gábornak Brandenburgi Katalinnal való egybekelése idejéből származó, majd II. Rákóczi Ferenc idejében a magyar felvidéken meghonosodott főúri kastélystílus hangulatában lelhető fel leginkább az az átmagyarosító erő, mely az idegen művészektől akkoriban hosszú ideig elzárt erdélyi és északmagyaorrszági vidékeken éreztette hatását.

Ennek az átmagyarosodott késői renaissanceenak hangulatát tükrözi vissza a szoba faburkolata, a nagy oszlopos ajtók rusztikus arányai és áttört faragású pártázata.

A dús ornamentikájú fiók-boltívek egyszerű vonalán és a nagy fehér, simított gipszfalon a XVII. századi besztercebányai Turesányi-ház hatása érezhető. A karosszékek favázának megoldásánál az a XVII. századi magyar szék szolgált alapul, amelyet az Eszterházy-hercegek fraknói kincstárában őriznek. A székek bevonása érettpirosbársony, finom aranyszálhímzésű virágokkal, melyek vonalvezetésére a Bethlen Kata 1694-ben készült »iktári Bethlen címeres« terítője volt befolyással.

A nagy oszlopos diófaajtók szárnyaiba egy-egy fülke mélyül, a fülkékben egy-egy faragott fafigura áll. E figurák természetes nagyságú modelljeit Gádor István szobrászművész készítette, szerencsésen éreztetve rajtuk a török hódoltság korának zömök, kissé brutális, de jellemzően tiszta magyar formanyelvét. Ugyanez a groteszk monumentalitás és magyar férfiasság jellemzi a nagy színesüvegablakok kompozícióját, melyek figurális rózsáihoz Hende Vince festőművész rajzolt természetes nagyságú kartonokat.

A mennyezet vaskos profiljai és újszerű ornamentikája régi székely fatemplomok hangulatával van átitatva. A nagy bronzesillár a XVII. században hazánk főúri kastélyaiban elterjedt hollandus stílusból keletkezett.

A tervező a magyar történeti emlékeket nem szolgai módon használta fel, inkább csak hangulatbeli kútforrásaiul kínálkoztak neki és segítették őt ama cél elérésében, hogy a régi magyar emlékekből kivonva azt, ami bennük magyar, fűszerül használja egy minden ízében mai elgondolású műalkotáshoz.

A szoba főfalán látható Rudnay Gyulának, a Székesfővárosi Gobelinszövő által készített, sokat vitatott nagy gobelinje.

Megemlítjük még, hogy az asztalosmunkát Damjanovics László, a stukkó-szobrászmunkát Krausz Lajos, a bronzesillárt Galambos Jenő, a fűtőtestrácsokat Kulcsár Sándor, a színesen festett ablakot Kopp Ferenc készítették.

KRÓNIKA

TISZTELGÉS AZ ORSZ. MAGY. IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT ÜGYVEZETŐ ELNÖKÉNÉL. *Alpár Ignác*, a Társulat tiszteletbeli elnökének vezetésével küldöttség tisztelgett május hó 31-én *Dréhr Imre dr.* államtitkárnál, hogy bejelentse neki a Társulat ügyvezető elnökévé való egyhangú megválasztását. Dréhr dr. örömét fejezte ki megválasztása felett s megígérte, hogy a Társulat törekvéseit, általában pedig hazai iparművészetünk ügyét tőle telhetően támogatni fogja, mert tudja, mily fontos szerepe van az iparművészetnek egy nép gazdaságában és kultúrájában.

AZ ORSZÁGOS IPAREGYESÜLET TANULMÁNYI [illegible]

költségeket, szállodai költségeket és a csoportosan látogatandó múzeumi belépődíjakat öleli fel, 170 P. Élelmezésről mindenkinek gondoskodnia kell. A MÁV. előreláthatólag — megfelelő jelentkezés esetén — különkocsit bocsát a tanulmányút rendelkezésére, amely elkíséri az utazó társaságot az egész kirándulás tartama alatt. A jelentkezés határideje június 15-ike. A részletekre vonatkozólag felvilágosítással szívesen szolgál az Országos Iparegyesület irodája (Gróf Zichy Jenő-utca 4).

AZ IPARMŰVÉSZETI TERVEZŐI MUNKA LEBECSÜLÉSE. Úgy látszik, előbb-utóbb állandó rovatot kell nyitnunk a sok panasznak, amire a széles körökben meggyökeresedett az a felfogás ad okot, amely azt tartja, hogy az iparművészeti tervezői munka valami alsóbbrendű foglalkozás, mely egészen más elbírálás alá tartozik, mint a művészet többi ágaiban való munkálkodás. Hogy ez a helytelen nézet még az ú. n. intellektuális körökben is tapasztalható, ezt meggyőzően mutatja a következő eset: Az Ügyvéd-Otthon vezetősége az intézmény javára jótékonysági bélyegeket akart forgalomba hozni s a m. kir. postaigazgatósághoz fordult egy megbízható, szakavatott bélyegtervező ajánlása végett. A postaigazgatóság a postalevélbélyegekre hirdetett pályázatokon többszörösen kitüntetett jeles grafikusunkat, X. tanárt ajánlotta az Ügyvéd-Otthon vezetőségének, mely igazgatóját, dr. Y. ügyvédet bízta meg az illető művésszel való és a bélyegtervezet elkészítésére vonatkozó tárgyalással. Erre az ügyvéd részletesen megadta a tervezetre vonatkozó adatokat és egyben megbízta a művészt a bélyegtervek elkészítésével. Ezek csakhamar el is készültek és az ügyvéd átvett összesen négy lapot, azzal a kijelentéssel, hogy a döntés egyhamar nem várható s ezért türelmet kért. Azóta egy év telt el. Végre — miután semmiféle értesítést nem kapott — a művész telefonon felhívta az ügyvédet és felvilágosítást kért tervei sorsáról. Erre az ügyvéd kijelentette, hogy az illetékes bizottság időközben mást gondolt, mert bélyegeire egyszerűen kisebbítette az Apponyi-téri Verbőczy-szobornak fényképét. Még azt is megemlítette, hogy az illető művészen kívül 2 tervezőt szólított fel „pályázat"-ra, akik természetesen éppúgy elestek a megbízástól és díjazástól, mint a mi művészünk. Megjegyezzük, hogy a tárgyaláskor szó sem volt pályázatról, hanem csak egyedüli és közvetlen megbízásról. A művész tervezeteinek átadásakor be is jelentette az összeget, amit munkájáért vár s ezt az ügyvéd tudomásul vette. És mégis egy év leforgása alatt nem méltatta arra, hogy értesítse tervének sorsáról s most, midőn a művész díjazását követeli, egyszerűen azzal akarja elütni a dolgot, hogy nem lehet díjazásról szó, mert hiszen „nem használták fel a tervet". Ez az eljárás az, amit pesti magyarsággal „elbliccelésnek" mondanak. És sajnálni való, hogy akad ügyvédember, aki a méltányosság és a jog elemi követelményeivel ellentétes álláspontra helyezkedik csak azért, hogy megtagadhassa egy érdemes művésztől a becsületesen és kiváló tudással elkészített munkájának jól megérdemelt díjazását. Minthogy perre került a dolog, a bíróság mondja majd ki az utolsó szót. Teljes bizalommal nézünk a döntés elé, mert a törvény nem hagyhatja megtorlás nélkül az ilyen eljárást.

A HŐSÖK EMLÉKÉT MEGÖRÖKÍTŐ ORSZÁGOS SZÖVETSÉG f. évi május hó 9-én a belügyminisztérium tanácstermében tartotta tisztújító közgyűlését, mely alkalommal egyhangú lelkesedéssel

elhatározta, hogy a szövetség fővédnökéül József főherceg Őfenségét, védnökökül a közigazgatás előkelőségeit és katonai méltóságokat kéri fel. A szövetség programmjául tűzte ki, hogy a magyar szobrászművészek ez évi augusztus 20-án maguk között egy országos hősi emlékpályázati kiállítást rendeznek, hogy ezzel is a hősök kultuszát szolgálják. Ezzel a pályázati kiállítással — tekintve az országos ünnepet, amikor is a vidék közönsége nagy számmal rándul fel Budapestre — alkalmat nyújt arra, hogy a művészies hősi emlékek modelljeit megszemlélhessék. Ezen a pályázati kiállításon több díj kerül kiosztásra, amely díjakat Budapest székesfőváros, a belügyi-, a kultuszminisztérium, a vármegyék és a vidék nagyobb városai adományozzák. A juryben Budapest székesfőváros, a belügyi- és a kultuszminisztérium, valamint a megyék és városok kiküldöttei vesznek részt. A szövetség célja a belügyminiszteri rendelet intencióinak megfelelően, a háborúban elesett hősök és az abban szerepelt nagyjaink emlékezetének méltó módon való megörökítése. A szövetség tudvalevőleg a Képzőművészek és Iparművészek Országos Gazdasági Szövetségét tartja fenn (belügyminisztérium épületében, földszint 18.), mely hivatva van a községeknek és városoknak a a Képzőművészeti Tanács kebelében alakult „Hősök Emlékműveinek Bíráló Bizottsága" által előzően már elbírált és jóváhagyott több művészi tervet kiválasztás céljából díjtalanul rendelkezésre bocsátani, továbbá a községek és városok által kitűzendő pályázatokat hirdetni. A szövetség egyhangúan újra megválasztotta elnökségét Ligeti Miklós elnök, Szentgyörgyi István társelnök és vitéz Székely Károly alelnök személyében.

A GRECO GOBELINSZÖVŐMŰHELYT ÁTVETTE A FŐVÁROS. A „*Greco Gobelin R.-t.*" 1920 november hó 1-én alakult. Csakhamar jó hírnevet szerzett, foglalkoztatott 100—200 munkást, akik mind az elszegényedett magyar középosztályból valók voltak, kiképezte ezeket a gobelinszövésre és termelésük 90 százalékát külföldre exportálta. Különösen New-York, Chicago, San-Francisco, Los Angeles, Buenos-Aires, Mexico, London, egyszóval a nagy nyugoti centrumok karolták fel a *Greco* gobelinjeit és így magyar munkát értékesített külföldi jó valutáért. Első kiállítása 1921 őszén volt a Nemzeti Szalonban, ahol egy egész termet betöltő gobelinkollekciójával szerepelt. E szereplése alkalmával a sajtó meleghangú kritikájával és a közönség osztatlan elismerésével találkozott. Sajnos, tőkéje sohasem állott arányban a vállalat rohamos fejlődésével, állami és városi támogatásban nem részesült és a súlyos adók és drága kamatok terhével megbénítva kellett küzdenie fenmaradásért. Ez az oka annak, hogy a *Greco* felajánlotta a vállalatot *Ágotai Lajos* főigazgató útján a fővárosnak. A szociálpolitikai ügyosztály vezetője, dr. *Liber Endre* tanácsnok magáévá tette az ügyet és a főváros tanácsa által megbízatta *Ágotai Lajos* főigazgatót, hogy a város nevében vegye meg a feloszlott *Greco* vállalat teljes berendezését, felszerelését és vezesse működését a szocialpolitikai ügyosztály által berendezett Mester-utca 33. szám alatti Textilipari Foglalkoztató Műhelyben. A főváros tanácsa *Kóródi György* műépitészt, a *Greco* eddigi vezetőjét, valamint a vállalatnak egy-két tagját szintén lekötötte a műhely részére. Az áthurcolkodás és a berendezkedés most folyik és a feloszlott *Greco Gobelinműhely* nemsokára mint a *Székesfővárosi Textilipari Foglalkoztató Műhely „Gobelinszövő"* osztálya kezdi meg működését. Első nagyobb munkája a magyar parlament számára Rudnay Gyula festőművésznek kartonja után készülő 32 négyzetméter méretű nagy gobelin, melyet a *Greco* megkezdett és melyet a *„Fővárosi Gobelinszövő"* folytatni és befejezni fog. Reméljük, hogy a mostani vezetés és a székesfőváros tanácsának, különösen a szociálpolitikai ügyosztály vezetőjének, dr. *Liber Endre* tanácsnok hathatós támogatása folytán hamarosan el fogja érni és fentartani azt a nívót, melyre a *Greco Gobelinszövő R.-t.* évek előtt törekedett.

Magyar Iparművészet
1927.

Korody György

Korody György: Gobelin-szék.

Rátstr. - 277. l.

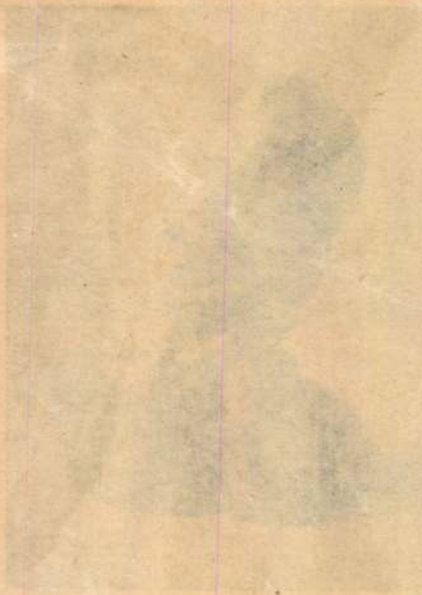

Waldenegg külügyminiszter, dr. Pernter kultuszállamtitkár, Schmitz polgármester, br. Loewenthal, a Kulturbund elnöke és Jacobi Jolán ügyvezető alelnök, — magyar részről dr. Hóman Bálint kultuszminiszter, dr. Petri államtitkár, br. Villani és dr. Terbócz, osztálytanácsosok, gr. Zichy István főigazgató, Szablya János, társulatunk ügyvezető alelnöke, Lakatos Arthur, kiállítási bizottságunk elnöke, valamint sokan az osztrák és magyar közélet reprezentánsai közül vettek részt.

A kiállítás, amelynek installációs és rendezési munkálatait Urbányi Vilmos választmányi tagtársunk végezte, rendkívül nagy tetszést aratott s a úgy az osztrák, mint a magyar sajtó kellőképen méltányolta az elért sikert.

A Kulturbund vezetősége a megnyitás után az Imperial-szállóban díszvacsorát adott, amelyen az osztrák és magyar közélet igen sok kitűnősége vett részt.

A kiállítás anyaga főleg a magyar népművészetet ölelte fel, a háziipar és iparművészet csak kisebb mértékben volt képviselve.

A magyar iparművészet, háziipar és népművészet fejlesztése érdekében minden évben rendezett vidéki kiállításainkon elért nagyszerű eredmények és az azokon kialakult tanulságok alapján rendeztük meg az 1935. évi vidéki kiállításunkat Pécsett, a Pécsi Ünnepi Hét keretében, a Pécsi Képzőművészek és Műbarátok Társaságával karöltve, az ottani Pannónia-Szálló helyiségeiben. A kiállításra a társulat elnökségének vezetésével mintegy 80 tagú küldöttség utazott le a filléres gyorsvonattal. A kiállítást június 2-án nyitotta meg Bornemisza Géza m. kir. iparügyi miniszter képviseletében dr. br. Kruchina Károly miniszteri tanácsos, akit a társulat nevében Szablya János ügyvezető alelnök üdvözölt. Pécs sz. kir. város nevében dr. Nendtwich Andor polgármester üdvözölte a társulatot. A megnyitást díszebéd követte, amelyen Pécs város vezetői és a társulati vendégek vettek részt.

Az installációs és rendezési munkákat Minár Pál okl. építő iparművész vezette, aki a társulat által ez alkalomra kiírt zártkörű tervpályázaton az első díjat nyerte el tervével.

E jól sikerült kiállítás újabb mértföldköve volt annak a nevelő és propagandamunkának, amelyet a magyar háziipar, iparművészet és műipar támogatása és a népművészet megóvása érdekében végeztünk.

Társulatunk az 1935-ös jubileumi esztendőben rendezte fennállásának 50 éves jubileuma alkalmából nagyszabású és világviszonylatban is feltűnő jubiláris kiállítását az Iparművészeti Múzeum egész földszintjén. E kiállításunk óriási hordereje és propagatív jelentősége kétségen felül áll. Nemcsak a kiállítások külsejének, de az ott bemutatott anyag tekintetében is. Választmányunk a kiállítás installációs és rendezési munkálataival Koródy György műépítész tanár választmányi tagtársunkat bízta meg, akinek művészi elgondolásai teljes mértékben megvalósultak és érvényesültek, úgy, hogy kiállításunk hasonló kiállítások példaképeül szolgálhatott. Teljes elismerés illeti meg úgy őt, mint munkatársát, ifj. Payer József okl. építő iparművészt, valamint mindazokat, akik a rendezés és szervezés nagy feladatában részt vettek.

A kiállítás előkészítésének nagy munkáját már az 1934. év végén megkezdettük. A magyar művészek és iparosok legjava küldötte be legjobb munkáit a kiállításra, amelyet méltóképen egészített ki a budapesti és vidéki néprajzi múzeumok elsőrendű anyaga. Méltán mondhatjuk tehát, hogy a lehető legjobb anyagot gyüjtöttük össze és állítottuk ki, amelyet a magyar iparművészet, műipar, háziipar és népművészet termelt.

Társulatunknak fél-évszázados nagy munkája termésének aratása volt ez a kiállítás. Tagjaink és kiállítóink a legnagyobb szeretettel és áldozatkészséggel állottak mellénk, hogy diadalra vigyék a kiállítás ügyét. Külön kell megemlékeznünk itt arról a nagy áldozatról, amelyet a műasztalosok hoztak e kiállítás érdekében, hiszen legnagyobb részt az ő anyagi erejüket vette igénybe a külön e kiállításra készült értékes bútorok elkészítése, ami a mostani rendkívül súlyos gazdasági viszonyok közepette szinte emberfeletti feladat volt.

Jubiláris kiállításunkat december hó 4-én nyitotta meg fenkölt szellemű beszéddel elnökünk, dr. vitéz József Ferenc királyi herceg, vitéz nagybányai Horthy Miklósné, dr. Hóman Bálint m. kir. kultuszminiszter, Bornemisza Géza m. kir. iparügyi miniszter és számos előkelőség, valamint a meghivottak nagy tömege jelenlétében. A magas vendégeket Szablya János ügyvezető alelnök üdvözölte.

E kiállítás hónapokon át volt közérdeklődés tárgya s a rengeteg látogató között rendkívül sok külföldi volt, akik a legnagyobb elragadtatás hangján nyilatkoztak a magyar teremtő szellem kiváló alkotásairól.

Nemcsak társulatunk, de a magyar iparművészet, háziipar és műipar számára is hatalmas erkölcsi tőkét teremtettünk e kiállítással, amellyel megmutattuk, hogy kis országunk mily gazdag tehetségekben.

E kiállítással kapcsolatban és párhuzamosan rendeztük meg karácsonyi vásárunkat, amely az Iparművészeti Múzeum első emeletén lévő körcsarnokot foglalta le. Anyagi eredmények terén e vásár a tavalyit is felülmulta.

Állandó mintakiállításunkat az 1935. év folyamán szintén nyitva tartottuk s az különösen a nyári idegenforgalom alkalmával rendkívül értékes szolgálatokat tett iparművészeinknek és házi iparosainknak, akik közül igen sokan kaptak külföldi megrendeléseket.

Igyekeztünk a kiállított tárgyakat úgy a minőség, mint a tetszetősség szempontjából szigorúan megbirálni s ennek következtében a tavalyi színvonalhoz képest erős emelkedést tapasztaltunk mindkét téren.

Általában kiállításainkkal a művészek és iparosok tudását és ízlését kívántuk mindig fejleszteni s örömmel tapasztaljuk, hogy ez mindnagyobb mértékben sikerül.

MAGYAR IPARMUVESZET
1936. 4. 22

ORSZÁGOS MAGYAR IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT
A VÁLASZTMÁNY JELENTÉSE AZ 1935. ÉVI MŰKÖDÉSRŐL

A jelentésünk tárgyát képező 1935-ös esztendő társulatunk történetében igen fontos szerepet játszott. Ez az esztendő hozta meg társulatunk működésének 50-ik évfordulóját. Örömmel állapítjuk meg, hogy a jubileumi évvel kapcsolatos társulati megmozdulások a magyar kultúrális élet számára kimagasló eseményeket jelentettek. Az egész magyar társadalom szeretete és elismerése sugárzott felénk. Külön kell kiemelnünk Magyarország fenkölt szellemű kormányzójának, vitéz nagybányai Horthy Miklósnak sürgönyét, amelyet az 1935 május 9-iki jubiláris közgyűléshez intézett és amelyet dr. Vértesy Sándor kabinetirodai főnök küldött meg társulatunknak: „Az Országos Magyar Iparművészeti Társulat t. Elnökségének, Budapest, IX., Üllői-út 33—37. A Kormányzó Úr Ő Főméltósága az Országos Magyar Iparművészeti Társulat ötvenedik jubiláris közgyűlése alkalmából a társulat további eredményes és hazafias munkájához sok sikert kíván. Vértesy a Kabinetiroda főnöke."

Az az ötven esztendő, amelyet a társulat a magyar iparművészet, háziipar és műipar fejlesztése érdekében folytonos munkával töltött el — különösen 1935-ben — oly eredményeket mutatott fel, amelyek nagy kötelességeket rónak ránk a jövőben is. Nemcsak a mult hagyományaihoz híven kell tovább folytatnunk munkánkat, nemcsak az elért eredményeket kell megőriznünk, hanem működésünket továbbra is a haladás jegyében kell lankadatlan lelkesedéssel folytatnunk. Fokozni, fejleszteni kell az eddigi eredményeket. A mai gazdasági és életviszonyok rendkívül súlyossága arra kötelez bennünket, hogy teljes erővel, törhetetlen akarattal és energiával hódítsunk meg minden egyes talpalattnyi teret, amelyet a haladás, a fejlődés számára szükségesnek tartunk.

A távolabbi és a közelmult eredményei nagy erőt adnak nekünk ehhez a küzdelemhez. Erős a hitünk, hogy a reánk nehezedő világválság ellenére is a jövőben is meg fogjuk állni helyünket. A magyar iparművészek, háziparosok és műiparosok érdekeiért és boldogulási lehetőségeiért, változatlan kitartással és lelkességgel fogunk küzdeni. És hisszük azt is, hogy fokról-fokra jobban tudjuk majd előre vinni hazánk művészeti és gazdasági kultúrájának világviszonylatban is értékes eredményeit hittel, szorgalommal, becsületes munkával.

Igen kedves kötelességünknek tartjuk, hogy az elismerés zászlóját hajtsuk meg mindazon művészek, iparosok előtt, akiknek nagyszerű együttes munkája tette lehetővé, hogy úgy belföldi, mint pedig külföldi viszonylatban öt évtized alatt munkaterületünkön olyan monumentális eredmények voltak elérhetők.

Működésünkkel folyton fokozódó mértékben tereltük magunkra úgy a kormányzat, mint a társadalom figyelmét. Mindkét tényező érdeklődése erősen hozzájárult társulatunk feladatainak sikeres előmozdításához. Külföldön is szép sikereket értünk el, amint azt kiállításaink és az exporteredmények bizonyítják. Napról-napra több és több külföldi és belföldi érdeklődő jelentkezik társulatunknál, hogy munkánkba belekapcsolódhasson.

Hogy munkánkat ennyire eredményesen és tervszerűen végezhettük, abban igen nagy érdeme van társulatunk illusztris elnökének, dr. vitéz József Ferenc királyi hercegnek. Külön kell hangsúlyoznunk azt a meleg érdeklődést és nagystílű támogatást, amelyben a m. kir. kormány, de különösen Bornemisza Géza m. kir. iparügyi miniszter, dr. Hóman Bálint m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter, dr. Winchkler István m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszterek, illetőleg a vezetésük alatt álló minisztériumok illetékes ügyosztályai, továbbá Budapest Székesfőváros közönsége, dr. Sipőcz Jenő főpolgármester és Szendy Károly polgármester részesítettek bennünket, amiért is velük szemben érzett mély hálánknak és őszinte köszönetünknek e helyütt is kifejezést adunk. De hálás köszönettel emlékezünk meg az Országos Irodalmi és Művészeti Tanács, a Magyar Nemzeti Bank, az Országos Magyar Idegenforgalmi Hivatal, a M. Kir. Külkereskedelmi Hivatal, a Magyar Történeti Múzeum és a Társadalmi Egyesületek Szövetségének értékes támogatásáról is. Külön emlékezünk meg arról a lelkes megértésről és önzetlen támogatásról, amelyet a magyar sajtó tanusított törekvéseink iránt. Kérjük, fogadja ezért meleg köszönetünket és hálánkat.

Végül őszinte közsönetet mondunk tagjainknak és kiállítóinknak, valamint mindazoknak, akik buzgó együttműködéssel, illetve anyagi támogatással voltak segítségünkre a mult esztendőben.

Örömmel jelentjük, hogy bevételeinket és kiadásainkat egyensúlyban tudtuk tartani. Zárszámadásunk felesleget mutat. Rendkívül örvendetes fejlődést mutat pénztári forgalmunk emelkedése, amely 1935-ben 2,387.013 P-t ért el, az 1934. évi 1 millió 797.966.12 pengővel szemben. Ügyiratforgalmunk 1933-ban 1892 darabból, 1934-ben 3905 darabból, 1935-ben 5553 darabból állott.

Az elmult esztendőben kifejtett tevékenységünk részleteit egyebekben az alábbiakban adjuk.

*

KIÁLLÍTÁSOK. A magyar királyi kormány az osztrák és magyar kultúrális kapcsolatok kimélyítése céljából Bécsben magyar népművészeti, iparművészeti és háziipari kiállítást rendezett. A rendezéssel az Österreichischer Kulturbundot bízta meg, magyar részről pedig a Magyar Történeti Múzeum és társulatunk támogatta ezt a kiállítást, amely a bécsi Hagenbund-ban nyilt meg 1935 március 2-án, fényes ünnepségek közepette. A kiállítást dr. Schuschnigg szövetségi kancellár nyitotta meg. Osztrák részről dr. Berger-

Kozódy Gyöngy

A dohányjövedék
pavillonja, repr.

Tér és Forma

1936. 7. sz.

(Az 1936. évi B.N.V.
építészeti képe.)

Nagyméltóság

Kegyelme

Alulírott Dr. Dercsén
teletteljes kéréssel fordulok
/született Melha Edit/részére
jék.

Kérésem támogatására
gem 1938 augusztus 4-től kezdv
/ Igényjogosultsági igazolvány
tember 25-től mint óraadó hely
kolánál működik. ~~Tekintve~~ Után
igényjogosultsága megszünt. Mu
ségemet ugyanezen a napon az O

társnak, amit a fantázia ereje tetőz be eredmény és siker gyanánt. Mindez zavartalan harmoniában egyesül Nagy Sándor művészetében. Nála a síkszerűség a cél, s tudatosan tompítja a második, a mélység dimenziót, a figurák mellé alkalmazott gazdag ornamentális elemekkel.

A freskó és üvegablak művészet évszázados hagyományait őrzi *Nagy* Sándor művészete, amely e nemben ma már csak az abszolut fokban számíthat sikerre. Nem kétséges, hogy Nagy Sándor művészete ilyen. A gyüjtemény ötödfélévtized eredményes munkáinak kiállítása. Mind megalkotott művek, amelyek egy gazdag, sikereket jelentő művészet dokumentumai.

Csaknem szomszédos teremben helyezkedett el *Kacziány* Aladár, akinek művészetéről azt állítottuk, hogy szinte kiegészítője *Nagy* Sándor pikturájának, de ezt így is fogalmazhatjuk, hogy egymást egészítik ki, mint ahogy negatív forma kapcsolódik össze a belőle kiöntött plasztikai testtel.

Kacziány művészete is a grafikai tudáson nyugszik, az ötletgazdagság vezeti és ez is a fantázia szárnyán csapong, de Kacziány minden gondolatát térbe álmodja; az ő dekoratív elgondolása háromdimenziós és a keret, amely lezárja a síkot csak néző szög koncentrálására kerül pikturája köré.

Kacziány Aladár azzal, hogy *fantasztikus gondolatait a tiszta naturalizmus alapján hús és vér alakokkal ábrázolja, s így realitásra vezeti, módot ad a nézőnek arra, hogy ő maga is valósággal bele tudjon illeszkedni abba a szellemvilágba, amelyet a művész megalkotott.*

Ebből a szemszögből vizsgálva *Kacziány* Aladár alkotásait, a legfontosabbnak éppen azt a hihetetlen pontosságú részletezést tartjuk, amely Kacziány nagyméretű képeit a miniaturák szorgalmával teszik hasonlóvá. Az esztétikai szép harmoniájának teljesülését biztosítja a színpompa, a naturának olyan díszes színbe öltöztetése, amely egyrészt a derűt, másrészt a lélek kielégült megnyugvását eredményezi.

Ehez képest *Kacziány* Aladár pikturája nyilt, levegős, ellentétben *Nagy* Sándor ornamentika dús térkitöltésével, s amit *Nagy* Sándor az üvegen át keresztültörő fénnyel ér el, azt Kacziány valóban felrakja a vászonra.

Véletlen, mint mondtam, de a művészi szemlélet teljessége miatt igen szerencsés gondolat volt ezt a két művészt egy kiállítás keretében bemutatni.

Nagy Sándor gyüjteménye mellett találjuk felesége született *Kriesch* Laura asszony, festőművésznő alkotásait, gobelin és szőnyegmunkáit. *Kriesch* Laura művésznő vette át atyja gödöllői szőnyegszövő iskoláját, amelyet a néhai művész *Nagy* Sándorral együtt alapított, s amely hosszú ideig egyedül jelentette Magyarországon ebben a művészeti ágban a fórumot. A művésznő szinte maradéktalanul vette át atyja technikai tudását az anyagszerű tervezés, a kiviteli hűség és a dekoratív hatás összhangolásában. Szinte beletartozik a gyüjteménybe Nagy Laurának, a művész házaspár leányának művészi megjelenése. Illusztrációkat állított ki, lírai vízfestményeket, amelyek kongeniálisan fejezik ki az inspiráló írásműveket.

Meg kell még itt említeni *Vandrák* Irén műveit is, amelyeket a kiállító, mint Nagy Sándor tanítványa készített. A művészet hivatottja, bíztató ígéret a jövőre. Formaismeret, színalkalmazó, gondolatteljesség — mint a mestertől szerzett tudások egyesülnek a kifejezés egyéni zamatjával.

Boross Mihály.

GÁBOR MÓRIC: ÜVEGFESTMÉNY
Társadalombiztosító Intézet Tanácstermében

Az Iparrajziskola Gobelinszövő Műhelyének és Textilosztályának kiállítása.

Azt mondhatnók, hogy Budapest Székesfőváros Iparrajziskolájának szövő műhelye szinte titokban dolgozott idáig. Ahhoz képest ugyanis, hogy milyen nagyszerű teljesítményeket, a gobelinszövésnek nemzetközi relációkban is milyen kiváló példáit láthattuk ezen a kiállításon, — vajmi kevés érdeklődőnek volt tudomása erről a nagyszerű intézményünkről. Ennek elsősorban az az oka, hogy nehéz polgármestersége alatt került a főváros tulajdonába olyan hibás állapotban, hogy egész nagy felületek hiányoztak belőle. Mi sem bizonyítja jobban szőnyegszövő műhelyünk magas nívóját, minthogy ez a két nagy értékűvé vált gobelin most a régi klaszszikus gobelinek benyomását teszi és nyomát sem lehet felfedezni rajtuk annak, hogy hiányos állapotban kerültek hozzánk. Az Amor divinus c. go-

GÓTIKUS GOBELIN
Az Iparrajziskola Gobelinszövő Műhelyének kiállításáról

anyagi viszonyaink között a gobelinszövő műhely inkább exportra dolgozott és a külföldi kiállításokon szerepelt. Ezt annál inkább tehette, mert — mint azt ez a kiállítás is bizonyítja — teljesítményei minden elismerést megérdemelnek.

A kiállítás klasszikus darabjai a *Rubens* tervei után készült *Amor divinus* és az ugyancsak Rubens tervei után készült *Ábrahám és Melchizedek találkozása* c. gobelinek. Ez a két gobelin még Bárczy István belin olaj terve a madridi Pradoban van, míg az Ábrahám és Melchizedek találkozása c. gobelin, melynek terve egyidőben készült a másikkal, 1626 és 28 között, a westminsteri herceg tulajdonában van Londonban. Mindkét gobelint eredetileg Brüsszelben szőtték 1660—95 között, *Csányi* Károly, az Iparművészeti Múzeum igazgatójának megállapítása szerint.

A kiállítás tulajdonképen két részre osztható: a

klasszikus tradiciókon haladó gobelinszövésre, amelyeket nagy részben a külföld piacai vettek fel, miután a gobelinszövő műhely feltünést keltő sikerrel szerepelt a fiumei, barcelonai és monzai világkiállításokon, amelyeken díjakkal is tüntették ki. A kiállítás másik része azokat az egyszerűbb, a mai gazdasági viszonyokhoz mért, olcsóbb gobelineket mutatja be, melyek a modern lakásnak díszítésére szolgálnak. A kiállított gobelin és ágyelő szőnyegek, valamint karszékek gobelinjének nagy részét *Kóródy* György tervezte, valamennyit finom ízléssel és nagy tudással. Rajta kívül *Iványi Grünwald* Béla készített egy kartont, a Kuructáncot. A mester leglendületesebb munkái közé tartozik. *Belányi* Viktornak Csata és Táborozás c. fali gobelinjei a kiállítás legszebb darabjai közé tartoznak. *Diósy Antal, Erdélyi* Aranka, *Szenes* András készítettek még szépen komponált kartonokat.

Az Iparrajziskola textilműhelyében készült csomózott perzsaszőnyegekről szintén a legnagyobb elismeréssel szólunk. A legkülönbözőbb, változatos és szép mintájú szőnyegek tervét legnagyobb részben *Lakatos* Artur készítette. Kívüle *Megyer Meyer* Antal, *Örkényi* István, *Dex* Ferenc, *Stiassny* Aladár és *Szathmáry* István készítettek ízléses mintákat.

A kiállítás jó alkalom arra, hogy elismeréssel adózunk *Ágotay* Lajos főigazgatónak, akinek legfőbb irányítása mellett fejlődött ilyen magas nívóra a főváros gobelinszövő és szőnyegkészítő műhelye. Mellette teljes elismerést érdemel *Kóródy* György, a gobelinszövő műhely műszaki vezetője, akinek rátermettsége emelte európai színvonalra ezt a fontos művészeti intézményünket. A szőnyegcsomózó műhely vezetéséért *Lakatos* Arturt illeti meg minden dícséret.

Ugyancsak elismeréssel említjük fel Dr. *Némethy* Károly tanácsnokot, a főváros szociálpolitikai és művészeti ügyosztályának vezetőjét, aki az Iparrajziskola szakembereit a vezető egyéniség kiváló képességeivel segítette hozzá az alkotás munkájához.

RUBENS: AMOR DIVINUS

Az Iparrajziskola Gobelinszövő Műhelyének kiállításáról

Az Ernst-muzeum csoportkiállitása.

Az Ernst Múzeum százhuszadik csoportkiállítása nem a szokványos őszi bevezető kiállítás volt. A komoly bemutató, a főszezonban is megtette volna hatását. Nem homogén művészek műveiből jött létre, de talán éppen ez tette változatossá és érdekessé.

Herman Lipót újabb képei mindinkább kifejezik manierizmusát. Rajzai, festményei eklektikus jellegűek, fáradtak. Ebben a lehangoló, visszafelé tett lépésben csak az lehet vigasztaló, hogy a művész a régi, ingadozó fövenyt elhagyva, bizosabb talajt keres, hogy erre majd épithessen. *Lehel* Máriának

alig egy éve láttuk kollekcióját. A színek, a fény halk hangú zenéjének vizionáriusa, ismét egy csokorra való virágot nyujtott. Álmai megvalósításában a művész még anyagtalanabb; a tömeg, a forma méginkább felolvadt szürke szfumátójában. Munkáiban már alig ismerünk rá a mesterére, Ripp-Rónaira. Raffinált előadásmódja finomodott s — ez talán a gyöngéje — közel jár a dekoratív sablonhoz. A kiállítás egyik nagy attrakciója *Ferenczy* Noemi, aki a zseniális Ferenczyek között nem az utolsó helyen áll. De ne firtassuk az elsőséget, annyi tény, hogy Ferenczy Noemi mint iparművész európai mértékkel mérve is a legkiválóbbak közé tartozik. Nemcsak a tervezésnek isteni adományával rendelkezik, hanem a technika titkának ezer fogását is tökéletesen bírja. Alkotásai régen túl vannak a tavaszi virágzáson. Munkája érett gyümölcs. Régebbi gobelinjei, minden eredetiségük mellett gótikus ízűek voltak, a mostaniak a teljes felszabadulás és megtisztulás bélyegét hordják magukon. Munkáit elsősorban az az áhítatos szeretet jellemzi, amellyel közelít feléjök. Kompozicióbeli biztonság, kézenfekvő egyszerűség, mondhatnánk primitív gyermeki tisztaság, a képszerűtől való mentesség s mindinkább erősödő, mind erélyesebbé váló, szerepet játszó színezés jellemzik. Vízfestményei, melyek legtöbbször gobelintervek, üdeségükkel megkapók. A kiállítás másik nagy meglepetése *Istókovics* Kálmán. Festményeivel rácáfol arra a sokszor hangoztatott egyoldalú beállításra, mintha ő csak grafikus volna. Római tartózkodása előtt is festett, főleg nagyméretű képeket, de az örök város — ahol huzamosabb ideig mint a római Magyar Akadémia tagja élt — tisztító tüzében vált ízig-vérig festővé, aki nagy léptekkel közeledik a teljesülés felé. Istókovics művészetének elsősorban drámai tartalmú poezis az eredője. Az ő szemében költői elgondolásait kell, hogy támogassa a fény, a színezés, a vonal, épúgy, mint a forma. Problémái alárendeltje az anyag, épúgy mint a valóságlátás. Képei méretben kisebbedtek, de feszültségben telitettebbek. Tripoliszi jeleneteiben csupa sejtelem, Kelet ezeregyéjszakás meséivel. Egy-egy magyar tája románc, vagy ballada. Vallásos képei áhítatos lélekkel, ragyogó fantáziával készülnek. Kiváló technikájú vízfestményei ugyancsak problémáival terhesek. *Péri* László Berlinben élő fiatal magyar szobrász, plasztikai megoldásokat keres. Egyelőre sok benne az

Modern gobelinek és modern gobelinekkel bevont ülőbútorok. Tervezte: **Korody György**
Az Iparrajziskola Gobelinszövő Műhelyének és Textilosztályának kiállításáról

Koródy György

A bútorok napjainkban különösen keresett egyszerűsége, a szigorú tárgyilagosság azonban hűvössé teszi a lakást. Ezen a ridegségen textiliák alkalmazásával lehet segíteni. Koródy György a falak, a padló és a bútorok nyersanyagainak különböző kemény és rideg hatását főleg gobelinek alkalmazásával tompítja. Ezekkel puhaságot, finomságot, változatosságot, valamint fény- és színjátékot tud behozni a lakásba. Koródy bútor- és lakástervei a XVII. századi magyar nemesi otthon stílusából fakadnak. A magyar iparművészet háromszáz év előtti elemeit és stílusát dolgozza át korszerűvé és modern hatásúvá.

Mihalek Sándor dr.

Az iparművészet Magyarországon.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1937. 223. l.

sikalische Chemie und Medizin" című kétkötetes münek és 1910 óta hat kötete jelent meg „Belorvostani előadások" című munkájának. Legujabb müve 1923-ban jelent meg „A hugyszervek betegségei" cimmel. Ezeken kivül a belgyógyászatnak több fejezetét dolgozta fel német és francia nyelvü gyüjteményes munkákba.

Korbély József, a Berettyó Társulat igazgató-főmérnöke. Született Hodoscsépányon (Borsod vármegyében), 1864-ben. Középiskoláit a miskolci ev. ref. főgimnáziumban, müszaki tanulmányait pedig Budapesten a m. kir. József müegyetemen végezte, ahol 1887 szeptemberben mérnöki oklevelet szerzett. Mint önkéntes 1888. évben, Grácban szolgált és ugyanazon év december havában tartalékos hadnaggyá nevezték ki. A Berettyó Társulat szolgálatába 1888 november 1-én lépett. 1895-ben főmérnöknek választották meg. Midőn a társulat székhelyét 1922. évben Nagyváradról Debrecenbe helyezte át, a társulat érdekeltsége az igazgatói teendők ellátásával is megbizta. Az 1888-iki és utóbb az 1919-iki nagy árvizek után, a Berettyó folyó védtöltéseit megerősitette, a folyó medrét szabályozta, hullámterét rendezte és az árvédelmi biztosságot helyreállitotta. A társulat ujjászervezési munkálataiban tevékeny résztvett. A müszaki ártérfejlesztési munkálatokat befejezte és az osztályozást elkészitette. A társulat árterületére betörő külvizek, nemkülönben az itt keletkezett belvizek levezetésére több mint ezer kilométer csatornát, több száz müépitményt (zsilipet, tiltót, hidat, átereszt) és hat nagyobb szivattyutelepet épitett. Az országos müszaki nagytanácsba 1901. évben nevezték ki, a Tisza-Dunavölgyi Társulat központi bizottságába 1924. évben választották meg. A Kormányzó 1925-ben kormányfőtanácsossá nevezte ki. Bihar vármegye közönsége 1929-ben a törvényhatósági bizottság örökös tagjává választotta. A müszaki irodalom terén, valamint a Mérnök- és Épitész Egyletben jelentékeny munkásságot fejtett ki. A Mérnök Egylet nagyváradi, majd debreceni osztályának egy-egy ciklusban elnöke volt. Az árvizjelzésről szóló munkálatát az egylet a Hollán-pályadijjal tüntette ki. Több tanulmánya az egylet közlönyében és a földmüvelésügyi minisztérium Vizügyi Közlemények cimü közlönyében jelent meg.

Korláth Endre dr. *(korláthelmeczi)*, szenátor, ügyvéd, Ung vármegye t. főügyésze, Ungvár város v. tanácsnoka. Régi ungmegyei nemesi családból származik. Középiskoláit Sárospatakon, főiskolai tanulmányait a sárospataki jogakadémián és a kolozsvári egyetemen végezte, majd 1907-ben Budapesten ügyvédi oklevelet szerzett. Tanulmányainak befejezése óta ügyvédi gyakorlatot folytat Ungváron. Fiatal kora óta élénk részt vesz a vármegyei politikai és egyházi közéletben. Már a magyar uralom idején, valamint jelenleg is tagja a vármegyei és városi törvényhatósági bizottságnak. Kiváló érdemeket szerzett az ungvári magyar kereskedelmi iskola megnyitása körül, amely intézetnél a jogi és közgazdasági tudományok előadója. Az ungvári ref. egyház főgondnoka, egyházmegyei ügyész és egyházkerületi tanácsbiró. Konventi és zsinati rendes tag. Számos társadalmi és kulturális egyesület vezetőségében helyet foglal. A ruszinszkói magyar pártnak 13 év óta ügyvezető elnöke. A magyar jogpárt megalapitója és a Nemzeti Párt ruszinszkói ügyvezetője. 1923 óta tagja a csehszlovák nemzetgyülésnek, illetve ujabban a szenátusnak. Számos publicisztikai munkája látott napvilágot az országos és helyi lapok hasábjain.

Kormuth Árpád *(remetepoganyesti)*, kir. itélőtáblai sh. igazgató. Született Abonyban, 1862-ben. Atyja Gusztáv, földbirtokos volt. Középiskoláit Budapesten végezte, majd gazdálkodással foglalkozott, ezután pedig Pilismaróton a Duna szabályozási munkálatainál nyert beosztást. 1891-ben állami szolgálatba lépett és a budapesti kir. törvényszéknél, később pedig a kir. itélőtáblánál müködött. Itt fokozatosan előrehaladva, az itélőtábla segédhivatalának igazgatójává nevezték ki. 1927-ben nyugalomba vonult. A kommün alatt mint a segédhivatal vezetője, átmentette a reá bizott értékeket. Felettes hatósága részéről kiváló szolgálataiért elismerésben részesült. Különböző társadalmi egyesületekben vezető szerepet vitt.

Kornfeld Móric báró, dr., felsőházi tag, 1882 dec. 30-án született, Budapesten. Néhai Kornfeld Zsigmond bárónak, a Magyar Általános Hitelbank volt nagynevü elnökigazgatójának fia. A budapesti ágostai hitvallású evangélikus főgimnáziumban végezte középiskolai s a budapesti tudományegyetem jogi fakultásán, valamint a lipcsei egyetemen főiskolai tanulmányait, amelyek befejeztével Budapesten jog- és államtudományi doktori oklevelet nyert. Hajlamai az ipari pálya felé

vonzották, amelyen, miután 1905-ben a Ganz-Danubius-féle villamossági gyár szolgálatába lépett, gyorsan haladt előre, hamarosan igazgatója lett Magyarország ez egyik legnagyobb iparvállalatának. A forradalom kitörése után 1918-ban megvált a vállalattól s visszavonult felsőiregi, tolnamegyei birtokára, amelyen ma is gazdálkodik. Emellett megmaradt ugy a Ganz-Danubius-gyár, mint több más nagy ipari vállalat igazgatóságában is és ezidőszerint a csepeli Weisz Manfréd-müvek egyik igazgatója, a Nemzeti Bank főtanácsosa. A genfi világgazdasági konferencián (1927) ő képviselte Magyarországot. A törvényhozásnak elsőizben tagja, kormányzói kinevezés alapján került be a felsőházba.

Kornis Gyula dr., államtitkár. 1885 dec. 22-én született, Vácott. Középiskolai tanulmányait Vácott és Kecskeméten végezte, az egyetem bölcsészeti karát Budapesten és Lipcsében hallgatta. Mint a kegyesrend tagja, ennek budapesti gimnáziumában tanárkodott 1907-től 1914-ig. Az utóbbi évben az uj pozsonyi egyetemen a filozófia tanárává nevezték ki. Élénk részt vett az egyetem kiépítésében; az 1917-ben felállított filozófiai kar első dékánja lett. 1920-ban a budapesti egyetem bölcsészeti kara hivta meg a filozófiai tanszékére. 1927-ben vallás- és közoktatásügyi államtitkár lett s mint ilyen főkép a középfoku iskolák ügyét irányitja. Mint az Országos Közoktatási Tanács elnöke gróf Klebelsberg miniszternek reformjai kidolgozásában kezdettől első munkatársa volt. Többször beutazta a nyugateurópai államokat, főkép Angliát. A Magyar Tudományos Akadémiának 1916-tól levelező, 1927-től rendes tagja, a Magyar Pedagógiai Társaság elnöke, a Magyar Pszichológiai Társaság társelnöke, a Magyar Filozófiai Társaság alelnöke, a Filológiai Társaság s az Országos Középiskolai Tanáregyesület tiszteleti tagja. Irodalmi munkássága a filozófia, pedagógia s a kulturpolitika területén mozog. Főbb munkái: A magyar bölcseleti münyelv fejlődése; Pszichológia és energia; Filozófia a középiskolákban; A pszichológia jelen állása; A pszichológia és logika elemei; Elemi pszichológiai kisérletek; Okság és törvényszerüség a pszichológiában; Érték elmélet és pedagógia; Történelem és pszichológia; A lelki élet; Iskolarendszerünk reformja; Kulturpolitikánk irányelvei; Bevezetés a tudományos gondolkodásba; Történetfilozófia; A magyar filozófia fejlődése és az Akadémia; A magyar müvelődés eszményei 1777—1848; Kultura és politika; Az elszakitott magyarság közoktatásügye; Middle Class Educational Problems in Hungary; Le Développement de la civilisation Hongroise; Az angol középiskolák.

Kórody György, okl. épitész, a székesfővárosi gobelinszövőgyár igazgatója. Született Tiszaujlakon 1890-ben. Középiskolai tanulmányait a debreceni ref. kollégiumban végezte, 1911-ben épitészi oklevelet nyert a budapesti kir. Ferenc József müegyetemen. Két évig dolgozott Lechner Ödön müépitész irodájában, majd hosszabb tanulmányutat tett Nyugateurópa nagyobb városaiban és Newyorkban. 1914-ben hazatért, bevonult katonának és a 32. tábori tüzérezred kötelékében frontszolgálatot teljesitett, az orosz, majd az olasz fronton. A háboru végén mint hadnagy szerelt le. A harctéren szerzett érdemeiért megkapta a II. o. ezüst és a bronz vitézségi érmet és a Károly-csapatkeresztet. K. alapitotta és mint igazgató vezette a Grecó Gobelin Rt.-ot, 1927 óta a székesfőváros meghivása folytán vezeti a Székesfővárosi Gobelinszövő Üzemet. Ötven embert képzett ki gobelinszövésre. Pályázat utján megbizást nyert a parlament elnöki fogadóterme teljes berendezésére, melyet Iványi-Grünwald Béla tervei szerint Bethlen Gábor-korabeli magyar stilusban készitett el. Számos szakcikke jelent meg.

Korossy György *(korosi és nagyhelbenyi)*, Békés vármegye főispánja. Született Békéscsaba-Gerendás pusztán, 1874-ben. Középiskoláit Szentesen a róm. kath. főgimnáziumban végezte, majd a kolozsvári tudományegyetemen folytatott jogi tanulmányokat és ott oklevelet nyert. 1894-ben Temesváron közigazgatási szolgálatba lépett. Szolgabirává, majd vármegyei aljegyzővé választották. 1910-ben a verseci járás főszolgabirája lett. 1918-ban Temesvár szab. kir. város és Temes vármegye főispánjává nevezték ki. A forradalom kitörésekor állásáról lemondott és minden erejét az ellenforradalmi mozgalomnak szentelte. A gróf Károlyi Gyula elnöklete alatt alakult aradi, később szegedi kormányban mint belügyi államtitkár müködött és mint ilyen 1919-ben nyugalomba vonult. Ekkor átvette gróf Zselinszky Róbert birtokainak kezelését. 1931 október 6-án Békés vármegye főispánjává nevezték ki. A Fe-

Piéta. Aranyozott bronzplakett. Német, XVII. század.
Piéta. Vergoldete Bronze. Deutsch, XVII. Jahrh.
Piéta. Bronce doré. Allemande. XVII. siècle.

Pásztorok imádása. Bronzplakett. Olasz, XVI. század.
Anbetung der Hirten. Bronze, XVI. Jahrhundert.
Adoration des bergers. Bronce, XVI. siècle.

A Magyar Éremkedvelők plakettkiállításából.
Aus der Ausstellung der Ungarischen Plakettfreunde.
De l'Exposition des Amateurs hongrois des plaquettes.

Kóródy György: Karosszékre való gobelin. Készült a *Greco* r.-t. műhelyében.
G. Kóródy: Gobelin für Möbel. Aus der Manufactur der *Greco* A.-G. Budapest.
G. Kóródy: Tapisserie pour meuble. Exécutée par la Soc. An. de la Manufacture des Gobelins *Greco*.

Magyar Iparművészet
1924.

I. Uccai nézet

KORSZERŰ BUDAPESTI VILLÁK

I. tervezte Kórody György, II. tervezte Miskolczy László

Ha a „villa" szó meglehetősen diszkreditált fogalmával is illetem ezeket a munkákat, mégis fenn kell tartani a háttérben mentségül, hogy minden modernségük mellett is nem kollektív alkotások, hanem ízlésben és felépítésük módjában is egyéni munka termékei.

Ezzel természetesen nem akarom még részletes ismertetésük előtt művészi értéküket érinteni, ellenkezőleg, azon a tényen kívül, hogy ismertetem őket, meg kell mondani, hogy modern megjelenésükkel, egészséges fölépítési elveikkel az utóbbi időkben épült családi házak közül kiválnak. Rendkívül kevés az utóbbi évek termékei között a művészileg elfogadható, vagy pláne jó, és megesett velünk az a tragikomikus játék, hogy amikor még volt pénzünk, rosszul építettünk és amikorra eljutott hozzánk a modern építészet ismerete és a szeretete, addigra a pénzünk is elfogyott. Különböző igények teremtik a különböző felépítésű alkotásokat és a kényszerítő körülmények hatása alatt megkezdődött már a „büszke villák" dekonjunktúrája, vitatkozunk már sorházakon, minimállakáson, csak éppen hogy még a megvalósulás van távol. A következőkben egy szerényebb és egy nagyobb

Nézet a kert felől

Tér és Forma
1931. IV. évf. 3-7.

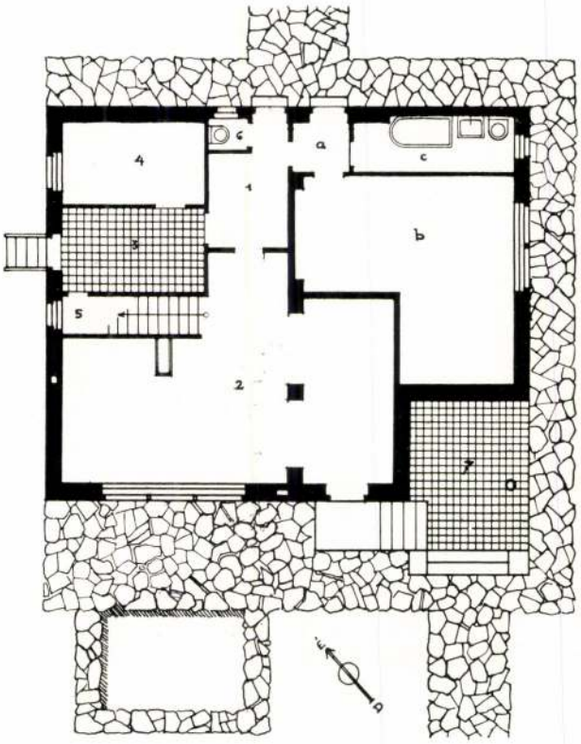

Földszinti alaprajz

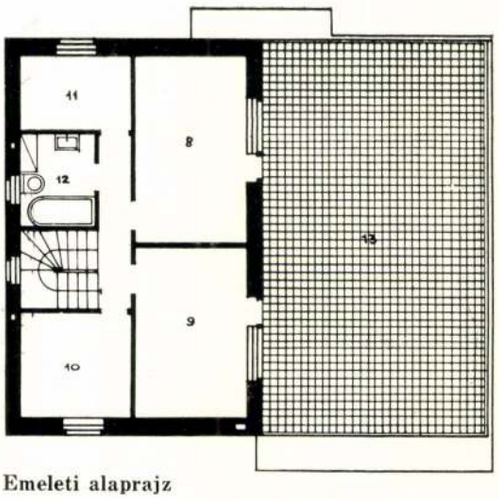

Emeleti alaprajz

igényű családi villát ismertetek azzal a nem titkolt elégtétellel, hogy modern magyar alkotások is léteznek már.

I. Kórody György, lakóháza a Borgó uccában, a Pasarét fölötti napos déli lejtőn épült. Alatta erdős völgykatlan terül el, szemben a Svábhegy és a Jánoshegy hatalmas panorámája húzódik. A telek lejt, a széljárás északi irányú. Ezért az épület a telek felső északi határára került és így az ucca felé zárt homlokzattal készült, míg a kert felé nyílnak a fontosabb ablakok. A lakószobák délkeleti és délnyugati ablakain keresztül bőséges a napfény besugárzása és a kilátás is innen érvényesül legjobban.

A lankás dombos vidék változatos tájképében a szem számára kellemes nyugvópont az épület tiszta és áttekinthető tömege. Természetesen minden régi formalizmustól mentesen követi az anyag és a belső szükségletek lehetőségeit.

Az épület szerkezete kívül téglafal, csillámos sempernova vakolattal, belül vasbeton keret. A 74 m² emeleti terrasz drótbetétes betonburkolata alatt védőbeton, páncéllemez, kovaföldlemez és légréteges Monolit-vasbeton menynyezet van, mely utóbbi az egész földszint felett végig megy. A terrasz kerti kiugrását fehérre mázolt vasoszlop tartja. A padló parkett és mozaiklapburkolat, a falak vajszínű tapétával, illetve csempével vannak burkolva, a szekrények beépítve, a fekhelyek: dívány-ágyak, ágyneműtartó fiókkal.

A két hálószoba egymásnak támaszkodó beépített szekrényei fölött átmenő koffer-szekrény szolgál kofferek, sporteszközök, tartalék ágyneműek elraktározására. Ruhaszárításra a pincében a mosókonyha mellett elhelyezett szárítókamra szolgál, mellette a központi fűtés kazánháza és szénraktár.

A házban két egymással közlekedő lakás van. Az egyik egygyermekes házaspáré, a másikban a családhoz tartozó legényember lakik.

A ház körül laposkő járda fut, a kerti oldalon vízmedencével. Beépített köbtartalom 850 m³,

A könyvtárszoba

II. Kerti nézet Fotó: Bánó

szobamagasság 2.80 m, az épület három hónap alatt készült el Reich Róbert okl. mérnök, építőmester vállalkozásában.

A két interieur képen látjuk a nagy ablak elsőrendűen szép hatását. Az alacsonyan tartott bútorzat, az egyszerű nyugodt vonalak a belső részeken is megadják azt a karaktert, amely a modern építészetben a szem és kedély megnyugtatására alkalmas.

II. A Kelenhegyi úti villa, Miskolczy László műve. A Gellérthegy déli lejtőjén épült 1928—1929-ben. Az épület elhelyezésénél fontos szempont volt, hogy minél nagyobb összefüggő kert maradjon a villa mellett. Három emeletsorban helyezkednek el a helyiségek, a nagyigényű lépcsőfeljárat érdekesen vezeti be az ugyancsak előkelő lakást. Előtérbe, előszobába, majd pedig hallba jutunk, amelyhez hatalmas nyílásokon kapcsolódnak a lakószoba és az ebédlő. Az alaprajz főformája, ami különösen az emeleti alaprajzon jól kivehető, szabályos négyzet, amely fölött sátortetőszék képződik ki. A földszinten ennek a négyzetnek kétharmad része lakóterület, míg a fennmaradó harmad konyha és üzemi helyiségek, valamint lépcsőházak számára szolgál. A hallból belső falépcső vezet az emeletre, ahol egy felső hallból nyílnak a hálószobák. A souterrainben egy kétszobás irodahelyiség, házmesterlakás, mosókonyha és garázs van.

A szerkezeti anyagok nem a legújabb takarékos építési elvek szerint kerültek alkalmazásra, hanem ezzel szemben inkább a jól kipróbált megoldások szerint választattak meg. Igy a födémek vasgerenda közötti poroszsüvegboltozat konstrukciójúak, mindössze a terraszok és a bejárat fölötti lemezek készültek vasbetonból, háromszoros szigeteléssel. Az ebédlőben hatalmas tolóablakok vannak és ugyancsak tolóablakok készültek, még pedig acélból, a télikert körül. Az épületben tökéletes komfort van, központi fűtés, melegvíz, a tetőfedés rozsdaszínű Eternitpala. Mintegy 4000 m³ a beépített kubatúra.

Uccai feljáró

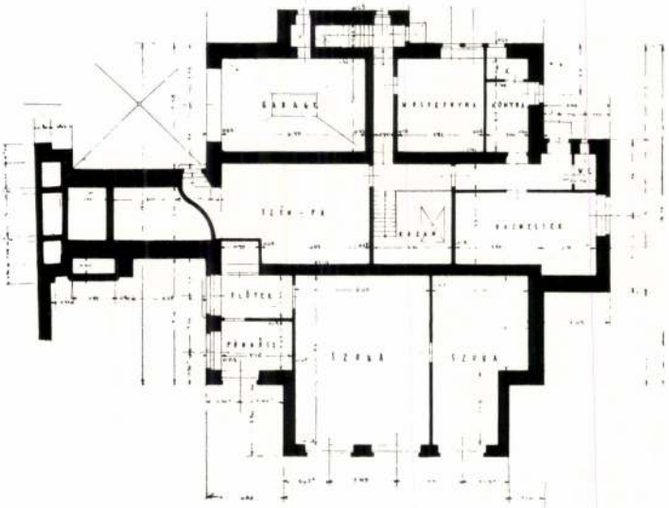

Pince

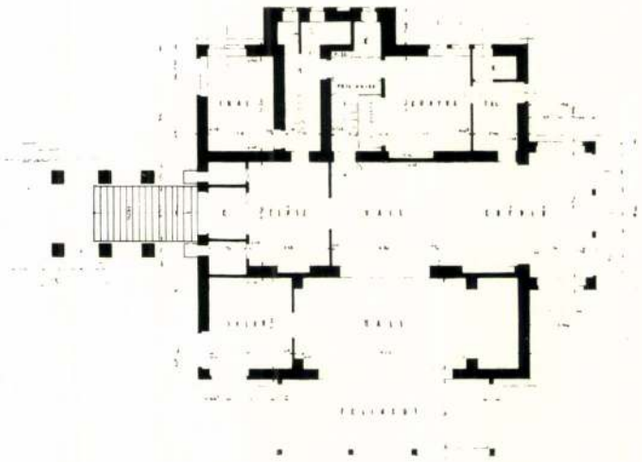

Földszint

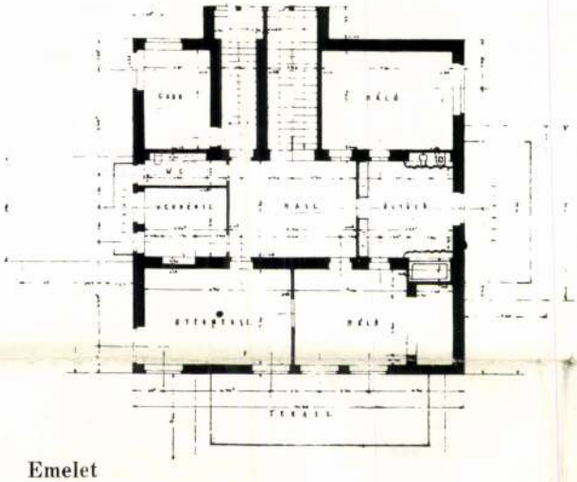

Emelet

Az épület megjelenésében modern önmegtartóztatással is bizonyos előkelőség jut kifejezésre. Különösen a sikerült bejárati oldal jó hatású a nagykiülésű lemezekkel. Kevésbé szerencsés a télikert felőli nézet, a pinceablakok előtti vaskosarakkal. Az interieurök a nagy nyílások, sok levegő, sok napfény és kevés bútor jegyében készültek. Az a benyomásunk, hogy fölösleges is itten a falsík, a függöny, a szőnyeg és a lelógó lámpa, mert maga a tér, a nagy ablakokon keresztül látható növényzettel összeforrva adja a lakás szépségét. *Komor János*

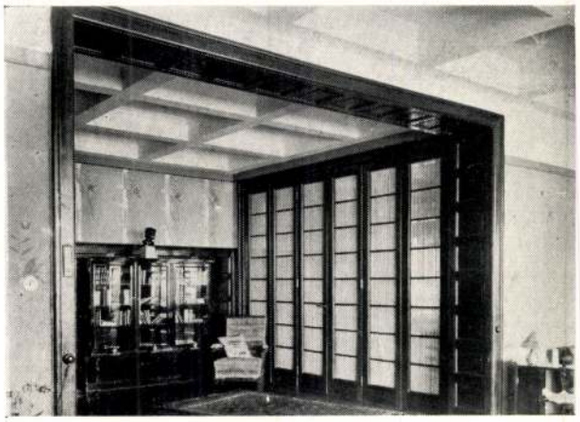

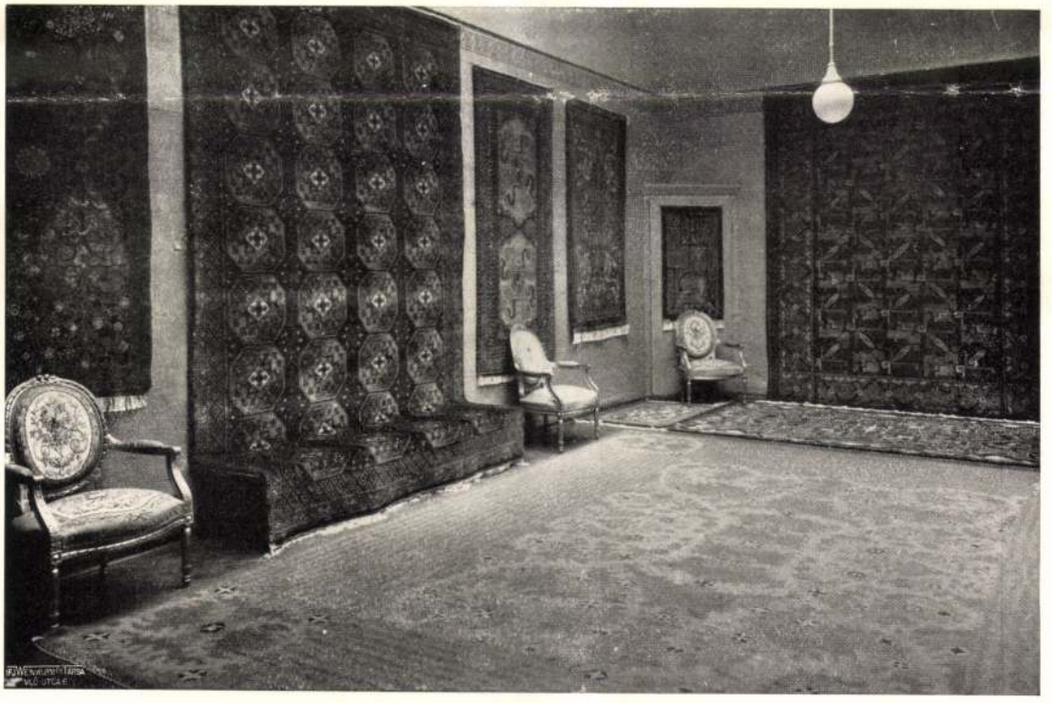

A Székesfővárosi
Iparrajziskola szövőműhelyének és gobelinszövő foglalkoztató műhelyének kiállítása a Nemzeti Szalónban. Interieurök. — Ausstellung der Gobelinweberei der Hauptstädtischen Kunstgewerbeschule im Nationalsalon. Interieure. — From the Exhibition of the Textile Department of the Municipal College for Drawings and Crafts in the National Saloon. Interieurs.

A Székesfővárosi Iparrajziskola kiállításából. Fent: Iványi-Grünwald Béla: Magyar tánc. (Gobelin.) Lent: Amor divinus. Rubens kartonja után J. Franz von Hecke, Brüsszel, 1660—95. Restaurálta az iskola textilosztálya. — Von der Ausstellung der Hauptstädtischen Kunstgewerbeschule. Oben: Béla Iványi-Grünwald: Ungarischer Tanz. Unten: Amor divinus, nach Rubens, restauriert in der Kunstgewerbeschule. — From the Exhibition of the Textile Department of the Municipal College for Drawings and Crafts. Above: B. Iványi-Grünwald: Hungarian Dance (Gobelin). Below: Amor divinus. Made after the cartoon of Rubens by J. Franz van Hecke in Brussels between 1660—95. Restored in the College.

A Székesfővárosi Iparrajziskola kiállításáról. Abrahám és Melchizedek találkozása. Rubens kartonja után J. Franz von Hecke, Brüsszel, 1660—95. Restaurálta a textilosztály. — Von der Ausstellung der Hauptstädtischen Kunstgewerbeschule. Die Begegnung Abraham und Melchizedek. Nach Rubens, restauriert in der Kunstgewerbeschule. — From the Exhibition of the Textile Department of the Municipal College for Drawings and Crafts. The meeting of Abraham and Melchizedek. Made after the cartoon of Rubens by J. Franz van Hecke in Brussels between 1660—95. Restored in the College.

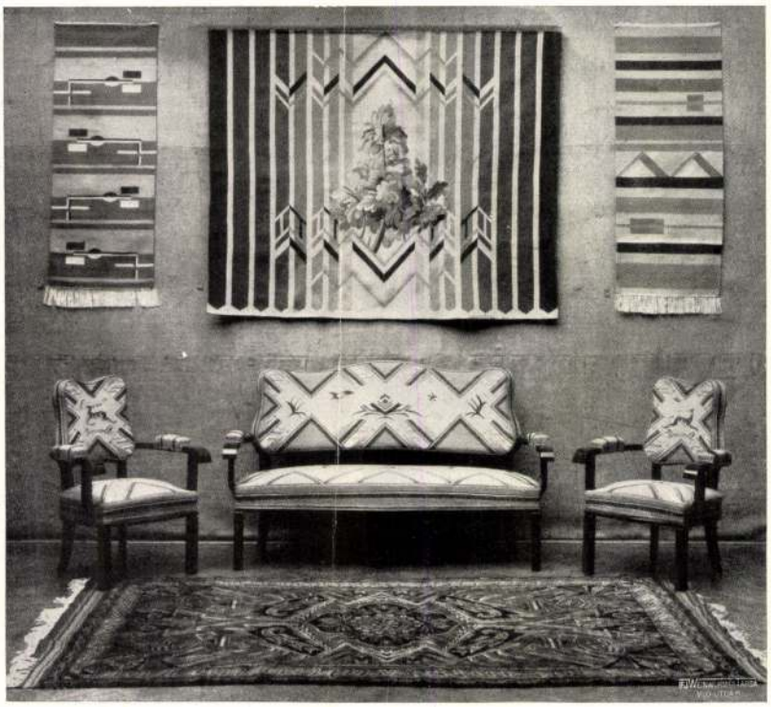

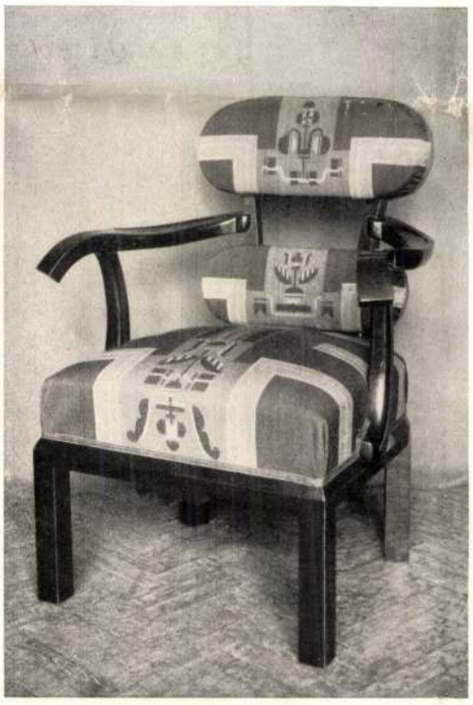

A Székesfővárosi Iparrajziskola kiállításáról. Modern gobelinek és ülőbútorok, készültek Kórody György kartonjai nyomán. — Von der Ausstellung der Hauptstädtischen Kunstgewerbeschule. Moderne Gobelins und Sitzmöbel, nach den Kartons von Georg Kórody. — From the Exhibition of the Textile Department of the Municipal College for Drawings and Crafts. Modern gobelins and chairs. Made after the cartoons of Professor Gy. Kórody.

window frames makes a modern effect. The arched cream coloured ceiling covers stately the cosy interieur. The electrical lightening is placed secretly behind an entablature of the walls so that the light is only reflected from the ceiling. Only where the clerks are working hangs a lamp from the ceiling made from three milk-glass disks and steel-aluminium. In the lounge and in the reception room there are also two-two lamps like candles put on the side walls. The former also has a red-brick open fire place which makes the room more familiar.

The pictures on the walls and the various decorative ceramics are all very artistic. The formers are the excellent works of D. Csánky. Every picture — oil painting or aquarelle — represents some beauties of Budapest. One of the pictures gives a wide panorama of the town with the Danube, the others show various famous buildings. Csánky is especially talented in expressing the independent artistic character of a motive even while he is strongly keeping the realities of the chosen subject. The effect of his „Danube Panorama" is highly increased by the narrow electrical lights which are hidden in the frame of the picture.

The ceramics are remarkably artistic. G. Gorka's large blue and green Turanian vases are the works of a very individual and eastern phantasy of forms. They are placed on the mantelpiece and in a red illuminated niche. One feels on the other hand a western refinement and charming primitiveness in the figural ceramics of M. Ráhmer and M. Kovács. M. Ráhmer has made two delightful groups for the light-red illuminated niches of the reception room. One symbolises the old-fashioned „Buda", the other is the allegory of „Pest" with factory chimney, workman, dude and a modern dandy. The two groups are full of fancy and sprightly grotesqueness. They represent excellently the modern tendencies of figural ceramics. The tondo of M. Kovács placed into the wall of the reception room is already of a more archaical character. The four embossments of this coloured plate allegorise the four primitive occupations in Hungary. In this latter work one feels the naiv art of early renaissance earthenware. The pale tone of M. Ráhmer's heart-clock placed on the cupboard of the lounge reminds of the Hungarian honeycake-hearts. How cheerfully primitive are the little angels who are holding the clock! . . .

M. Ráhmer, M. Kovács and G. Gorka belong undoubtedly to the best Hungarian artists of ceramics as they have proved at their last exhibition in Budapest. But if the artistic achievments of the Bureau was successful it is chiefly the merit of Aladár Richter jun. who has not only made the designs of the architecture and inner decoration of the Bureau but also suggested the idea of the various pieces of art. But a part of the success is due also to William Kovácshásy who has not bound the hands of the designer, and so Aladár Richter jun. was entirely unimpeded in carrying out his artistic thoughts.

The whole Bureau is so fine, so up-to-date and is of such a harmonious style that we almost regret that it is not in Budapest. But if its work of bringing foreign visitors to Budapest will prove successful it will be just because of its artistic character and of its splendid situation!

By Ervin Ybl

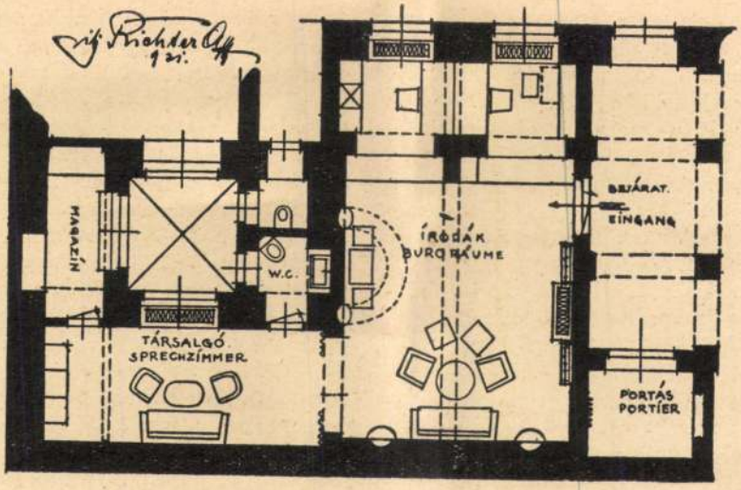

Budapest-Székesfőváros bécsi idegenforgalmi irodájának alaprajza. — Grundriss des Fremdenverkehrsbureau der Haupt- und Residenzstadt Budapest in Wien. — Ground-plan of the Budapest Municipal Tourist Information Bureau in Vienna.

Magyar Iparművészet
1931.

A SZÉKESFŐVÁROSI IPARRAJZISKOLA KIÁLLÍTÁSA A NEMZETI SZALÓNBAN

LUDWIG ÁGOTAI: DIE AUSSTELLUNG DER TEXTIL- UND GOBELINWERKSTÄTTEN DER HAUPTSTÄDTISCHEN GEWERBEZEICHENSCHULE. Die Weberei der Hauptstädtischen Gewerbezeichenschule veranstaltete im Nationalsalon eine Ausstellung, in der zwei nach Rubensschen Kartons hergestellte und von der Weberei der Schule restaurierte Gobelins, ferner einige von Professor Georg Kórody entworfene Textilien in modernem Geschmack gezeigt wurden. Letztere stellt einen gelungenen Versuch zur Modernisierung der Formsprache des Gobelins dar. Auch die Restaurierungen sind stilgerecht und sehr gut gelungen.

LOUIS ÁGOTAI: THE TEXTILE EXHIBITION OF THE MUNICIPAL COLLEGE FOR DRAWINGS AND CRAFTS. The Textile Department of the Municipal College for Drawings and Crafts has arranged an exhibition in the National Saloon. They exhibited two tapestries, made after the cartoons of Rubens and repaired in the textile department of the College, and also several modern gobelins designed by Professor György Kórody. These latters have made a successful attempt to modernise the traditional forms and styles of gobelins, while the restorations were carried out in the original style also excellently.

A székesfővárosi Iparrajziskola alapítása visszanyúlik Mária Terézia koráig. Midőn a nyugati államok arra ébredtek, hogy az iparok fejlődését csakis a rajzoktatás rendszeres művelésével lehet elősegíteni, Pest városa is nagy súlyt kezdett helyezni a rajz oktatására. Az általános irányú rajziskolákból lassankint ipari irányú rajziskolákat szerveztek és ezen iskolákból lett 170-ben a székesfővárosi Iparrajziskola. Az Iparrajziskola működése mindig elsőrangú volt és azt éppúgy a város, valamint a kormány elismerte. A nagy háború előtt az Iparrajziskola lassanként a műhelyoktatást vezette be, melynek teljes bevezetése azonban csak a háború után, a huszas évek elején sikerült. Azóta az Iparrajziskola növendékeit nemcsak rajzilag képezi ki, hanem műhelyoktatásban is részesíti és oly tanulókat bocsát ki az életbe, akik a különböző iparágakban az általuk megtervezett munkák gyakorlati kivitelére is képesek.

Minden iparművészeti ágnak megvan a maga tanműhelye, mely az átlagiparosnál műveltebb, szakképzettebb és iparművészeti ízléssel rendelkező kivitelezőket és tervezőket nevel.

A Nemzeti Szalon kiállításán csakis a szövőtanműhely termékeit mutatjuk be és csak díszítés céljából állítottunk ki egypár kerámiai és ötvöstárgyat és bútordarabot.

Az Iparrajziskola textilosztálya készíti a legkülönbözőbb szőnyegeket és gobelineket. Néhány antik keleti szőnyeg korhű reprodukcióján kívül csupa eredeti művészi terv nyomán készült darabokat találunk.

A most kiállított szőnyegek leginkább a textilosztályt vezető Lakatos Artúr tanár, Megyer-Meyer Antal és Szathmáry István tanárok, valamint Örkényi István és Dex Ferenc tervei alapján készültek. Ezek, valamint a növendékek munkái, különböző tervezőjük egyéniségének kiemelése daeára, mégis határozott jelleget és összhangot képviselnek a magyar művészi szőnyeg jelenében. Az Iparrajziskola szőnyegeit fel lehet ismerni közös, jellemző tulajdonságaiból. Ezt a közösséget a technikai kivitel precizitása és a nemes anyag mellett mindig a színek harmóniája alkotja. Mély, tüzes színek váltakoznak finom, hangulatos, könnyed tónusokkal és összeforrva, a szőnyeg meleggé, színessé válik, de sohasem tarkává. A tervek különfélék és nagyon változatosak: vannak, melyek a perzsa kompozíciók jellegzetes gazdag elgondolásában magyar érzéssel és magyar motívumokkal készültek, vannak a színimpresszionizmus jellegében lágy, határozatlan ornamentikával készültek; vannak azután az új, tiszta tárgyilagosság stílusában, de magyaros felfogásban tervezett szőnyegek, melyek feladata, hogy erős színösszhangjukkal a modern, leegyszerűsített lakást díszítsék. Mindezeknek azonban közös sajátságuk a tervező egyénisége mellett a magyar nép művészetének szín- és formagazdagságának átértékelése a szőnyegformák mai elgondolásában.

Az Iparrajziskola textil tanműhelye megjavította azt a két hatalmas Rubens-gobelint, mely a kiállítás első termében volt kiállítva. E gobelineket valamikor Bárczy István polgármester vásárolta hibás állapotban és most teljes jó, régi gobelin benyomását teszik.

Az egyik gobelin, «Amor Divinus» (Isteni szeretet) felirattal, 1660 és 95 között készült Rubensnek a terve után, mely tervnek olajvázlata jelenleg Madridban a Pradóban van. Ez a vázlat 1626 és 28 között készült. A külső kék sávban a jobb sarokban B B brüsszeli szőnyegszövő jegy látható.

A második Rubens gobelin «Ábrahám és Melchizedek találkozása». Azt a jelenetet ábrázolja, mikor Melchizedek (Salém királya) Ábrahá-

mot és seregét a Kedorlaómer király elleni csata után megvendégeli.

A szegélyt alkotó sávban lent középen ismét B B a brüsszeli szőnyegszövő jegy látható, a belső keskenyebb sávban pedig «P. P. Rubens. Pinxit Ioannes. Franciscus van den Hecke Fecit» felirat olvasható, mely utóbbi a szőnyegszövő nevét tartalmazza. Rubens ennek a gobelinnek a színes nagy olajfestésű kartonját ugyanesak 1626 és 28 közti időben készítette és az a westminsteri herceg tulajdonában van Londonban Johann Franz Hecke szőnyegszövő Brüsszelben Franz Hecke fia volt és 1660—95 között működött. Ebben az időben készült tehát az előbbi gobelin is.

Az Iparrajziskolával kapcsolatos székesfővárosi Textilipari foglalkoztató Gobelinszövő Műhelyt 1927 május havában alapította meg a Székesfőváros Tanácsa. Ennek kettős célja van: egyrészről a magyar textilművészet gyakorlati fejlesztése, másrészről a magyar középosztály tehetséges elszegényedett leányainak méltó munkával való ellátása.

A műhely első ágául az iparrajziskolai főigazgató kezdeményezésére a textilművészetek legnemesebb ágát, a valódi gobelinszövést választották. A kéziszövésű gobelin a művészettörténetben olyan jelentős szerepet játszott, hogy méltán megérdemelte azt az érdeklődést, amellyel a Székesfőváros Tanácsa éppen ezt választotta a foglalkoztató műhely tevékenységének alapjául.

A gobelinszövőműhelyek a multban mindenkor úgy nőttek naggyá, ha azokat valamely állam vagy főváros erkölcsi és anyagi tőkével támogatta. Franciaország, Belgium, Anglia világhírű szövőműhelyei büszkeségei voltak nemzetüknek és uralkodóik, főuraik, kormányaik támogatásával rengeteg művésznek és iparosnak adtak kenyeret. A mult nagy példáin okulva Budapest Székesfőváros Tanácsa azt a nemes célt tűzte ki maga elé, hogy szövőműhelyével alapot teremtsen az eredeti magyar gobelin kultuszának kifejlődésére. A magyar nép a multban gobelinszövéssel nem foglalkozott. A régi magyar népművészetben azonban színek, formák, képzelőerő és kiviteli szépség dolgában a művészi képességnek oly fokával találkozunk, amelyre, mint ősi nemzeti tradicióra támaszkodva, méltán volt feltételezhető, hogy a gobelinszövés művelésére is elegendő rátermettség van bennünk. A műhely vezetésével e sorok íróját bízta meg a Tanács, míg a gyakorlati szövés és tervezés irányítását Kóródy György építészre bíztuk.

Ez a gobelinszövő műhely természetesen új problémák előtt állott, mert olyan gobelinművészetet kellett teremtenie, mely a mai kor követelményeinek megfelel.

A faliszőnyeg célja az otthont meleggé, barátságosabbá tenni, a megélhetésért folytatott küzdelemben minimálisra csökkentett díszítéseket néhány jól alkalmazott, derűs színfolttal pótolni. Minden régi gobelin korszerű volt a maga idejében, tehát csak a régi gobelinek nemes tradicióit követjük akkor, ha a mai gobelinművészetben is a korszerűséget tartjuk szem előtt. Szem előtt tartjuk azonban az itt készült gobelinek magyar jellegzetességét is. magyar motívumok kopirozásával magyarosítjuk meg gobelinjeinket, hanem azzal, hogy magyar művészetnek idegen befolyástól mentes elgondolásunk kompozicióit szőjük meg. Az a műalkotás, mely nem idegen eredményekre támaszkodva, magyar művész lelkéből őszintén fakad, jogosan nevezhető magyarnak.

A gobelinszövő műhely tehát azzal közelíti meg leginkább ideális célját, ha egyszerű, művészi, olcsó, tehát a polgári osztály számára is hozzáférhető gobelineket is készít és a már eddig is szépen megindult gobelin exportjának fokozásával minél nagyobb piacot teremt a magyar gobelinnek külföldi országokban. A műhelynek rövid négyévi működése alatt rendezett kiállításai Fiuméban, Barcelonában, Milanóban, Bariban és Budapesten sok eladás és kitüntetés formájában igazolta eddig végzett munkájának értékét és ha a fejlődésnek e gyors menete, amint hisszük, a jövőben is fokozódni fog, akkor idővel nemesak dicsőséget, hanem komoly gazdasági tényezőt fog jelenteni Magyarország számára.

A Nemzeti Szalónban rendezett kiállításon a székesfővárosi Iparrajziskola textil tanműhelyének szőnyegkollekcióján kívül az ötvös, kerámiai és könyvkötészeti tanműhely munkáiból néhány jellegzetes példánya nyert elhelyezést az iskola faipari tanműhelyében készült faragott díszítéssel ellátott ízléses kivitelű diófa vitrinben.

Az ötvöstárgyak közül kiválik néhány egyházművészeti tárgy, úgymint szentségtartó ezüstből, aranyozva és drágakövekkel ékesítve, egy cibórium eloisonné-zománccal kirakott emblémákkal, egy kehely, egy serleg, továbbá különféle dobozok, tálcák és más egyéb, iparművészeti dísztárgyak, más és más formai kiképzéssel és technikai kivitelben. Általában modern felfogásban, de magyaros ízlésben készültek e tárgyak és jellegzetes példák arra nézve, hogy mikép lehet magyar díszítmények felhasználásával magyaros ízlésben is újat alkotni. A műhelyben a szakrajzot és tervezést Tóth Gyula és Bentheim Artúr tanárok Ezt pedig nem azzal igyekezünk elérni, hogy régi tanítják, a szakoktatást pedig Gábrys György ötvösmester látja el.

A kerámiai szakosztály növendékeinek munkái a különböző technikákban való jártasságról tanuskodnak. Az a néhány tárgy, amellyel a Nemzeti Szalónban rendezett kiállításon részt vettünk, igazolja az Iparrajziskola azon vezérirányát, hogy a modern törekvések figyelembevételével a magyar népművészet formakincsét felhasználja. A szak-

osztályban a szakrajzot, tervezést és gyakorlatot Vértes Rezső, a mintázást Ohmann Béla tanár tanítja. A könyvkötészeti szakosztályban a tervezést Legát Albert tanár, a szakoktatást pedig Galamb József műhelyfőnök és Balogh László művezető látják el, a faipari tanműhelynek pedig műhelyfőnöke Holecz Ferenc. Az Iparrajziskolának és vele kapcsolatos Gobelinszövő-Foglalkoztató Műhelynek kiállítása mutatja, mily lelkesedéssel és szaktudással igyekszik tantestületünk megfelelni kötelességének és mily lelkiismerettel óhajt eleget tenni ama bizalomnak, melyet a Székesfőváros Polgármesteer törvényhatósági Tanácsa és a Közművelődési Ügyosztály vezető tanácsnoka dr. Némethy Károly belé helyez.

ÁGOTAI LAJOS

A PARÁNYI HÁZ

PAUL NÁDAI: DAS WINZIGE FAMILIENHAUS. Das winzige Einfamilienhaus ist eine Seuche unseres Zeitalters, deren Verbreitung mit der Berufung auf die Kinderhygiene noch unterstützt wird. Es wird dauernd behauptet, dass es für die Kinder unbedingt besser sei, — dagegen bringt es aber die Gefahr mit sich, dass es mit seinen übertrieben kleinen Ausmassen nicht einmal so viel Voraussetzungen der Hygiene erfüllt, wie der Durchschnitt der besseren Mietshauswohnungen. Das dauernde Zusammenschrumpfen des Hauses führt zu dem Fass Diogenes, das die Befriedigung jeglicher Ansprüche unmöglich macht.

PAUL NÁDAI: THE MODERN FAMILY HOUSES OF DOLL SIZE. «Build your house small!» This is a widely heard but perilous saying of our time which is even supported by many children-hygienic watchwords. It is often said that small houses are good for the children, but on the other hand their small proportions involve the danger that they can not serve hygiene in the same way as a good avarage flat. The tendency of building the houses smaller and smaller leads at the end to the cask of Diogenes which deprives its lodgers of the satisfaction of sanitary or any other requirements at all.

Amióta a németeknél megindult a kis ház, a minimális lakás, a parányi ingatlan érdekében folyó mozgalom, ez az eszme rohamosan hódít Európa minden városában. A cél: minél kisebb területen összetömöríteni egy családi házat. Ha a család kicsiny, nem baj. Ha a család gyarapszik, az sem baj. Ha a telek nyolcvan négyszögméter, úgy is jó. Ha a telek csak fele akkora: akkor még jobb. A házat akkor is felépítik rá. És a gazdája akkor is kiteszi rá a büszke feliratot: «Kicsiny, de az enyém.»

Mióta ez a mozgalom rohamosan terjed, sok törpe házat láttunk. De törpeségben egyik sem érte el Jean Welz építész párizskörnyéki házát. Valóságos csigaház ez, amint nemrég egy francia építészeti folyóirat bemutatta. Az egész ház egyetlen szoba. A szoba közepén van egy lépcső, mely felvezet a galériára. Azon vannak az uszodai kabinoknak megfelelő háló- és dolgozófülkék. A franciák ugyanesak tudnak takarékoskodni a hellyel. A falbaépített szekrényeknek ott kétszázéves multjuk van. De hogy itt mi mindent építtetett be az élelmes gazda a falba, azt még elmondani is rettenetes. Az egyetlen terembe van beépítve a konyha, az öltöző, a heverők, a mosdók, azt hiszem még a mángorló is az úgynevezett «living room» falaiba van bemélyítve. Élvezet lehet egy ilyen lakásban például takarítónőnek lenni. De nem lehet nagy élvezet sokgyermekes szellemi munkásnak lenni.

Jean Welz háza tulajdonképpen az élőtilalomfa a mai kislakásépítés útvonalán. Mint az autóutak merész kanyarodóinak figyelmeztető-tábláira, úgy erre is rá kellene festeni a halálfejet. Ezentúl kezdődik az árokbazuhanás.

A modern házépítésnek ezer okos, ötletes és racionális gondolatot köszönhetünk. S kivált a kislakásépítésnek igen sok a hasznos ökonómiája. A standardizált formák, a szellőző s világítóberendezések pompás funkciója, a kellemes színek keresése, a nagy, idomtalan bútorok falbasüllyesztése, a fűtés- és világításgazdaság megoldásai csupa remek vívmánya a háború utáni építkezésnek.

Csak éppen egy hiányzik ebből a mai lakáskorszellemből. Az, hogy nem tudja hol kell megállnia. Nem látja a tilalomtáblát. A technikai század őrült tempójával rohan a szélsőségek felé. Úgy ahogy az az egyik oldalon a dreadnoughtok, a tankok és a traktorok gigászi méreteivel szállítja az emberpusztítás anyagát, a másik oldalon dióhéjba szorítja bele az emberi lakást. A végtelenbe nyúló technika s a megsemmisítően parányi kényelem s kultúra, ez a két poláris ellentét ontja fényét erre a diesőséges századra.

Tudjuk, hogy mik ennek a kislakás- és csöppeeske-lakás után való vágyódásnak a rúgói? Ha megkérdeznők a párizskörnyéki ház szorgalmas tulajdonosától, hogy miért ez a nagy lemondás a városi élet ezernyi kultúrértékéről a magántulajdon illúziója kedvéért, alkalmasint azt felelné: a gyermekek egészségéért teszem. S ha jól szemügyre vesszük, lényegében minden lakáselv az utolsó két évtizedben látszólag ezt a szent célt követi. A világ összes kép- és lakásfolyóiratai telve vannak olyan modern családi házakkal, melyekben nincs társalgószoba s nincs dolgozó, de van tornaterem. Nincs két könyvespolc, de van hatalmas napozó-terrasz. «Egy tréningsportoló lakását» mutatta be az utolsó berlini kiállításon több lakásépítő. S ehhez képest való-

MAGYAR IPARMŰVESZET
1933. 22. l.

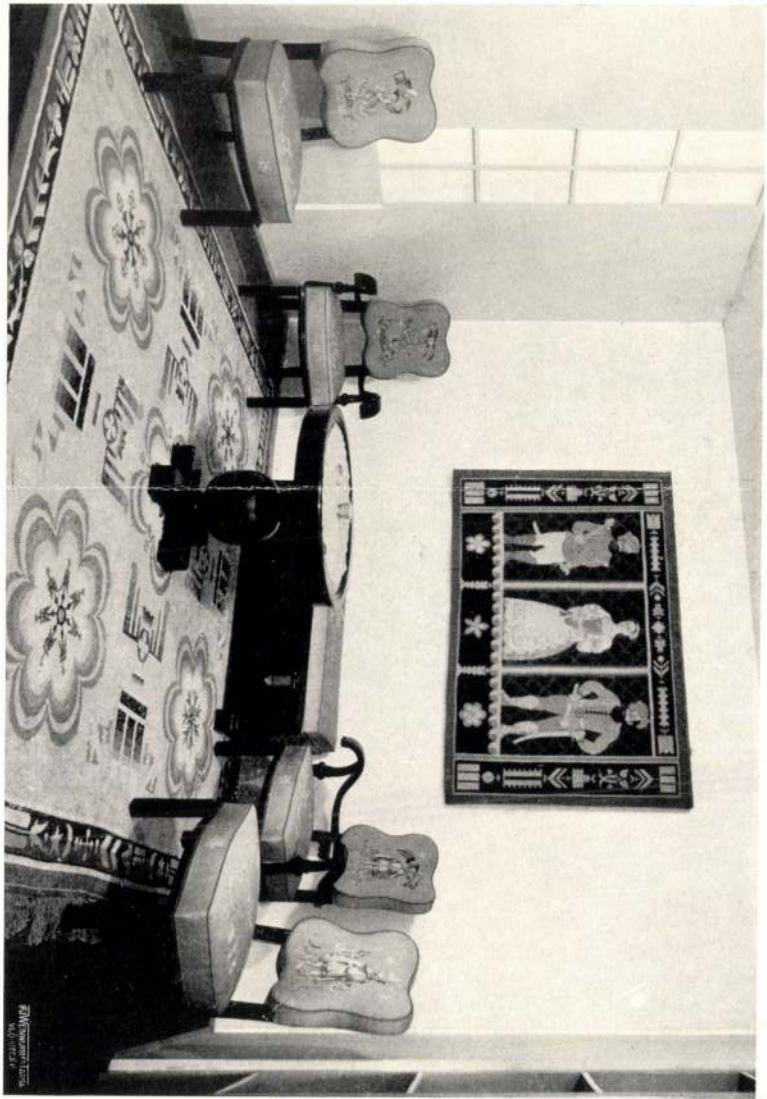

A székesfővárosi Iparrajziskola karácsonyi kiállításáról (1932. évi) Magyar gobelin szoba és faliszőnyeg. Terverte Kovács György.

Kovács György

NEM MEGFELELŐ AZ A HELY, AHOVÁ A RÁKOSI-SZOBROT TERVEZIK!

Az Erzsébet-körut, a Dohány-utca és a Kertész-utca találkozása egyáltalán nem alkalmas hely szobrok elhelyezésére — A városligeti szökőkutnál állitsák fel a szobrot, ahol idővel alakuljon ki a nemzeti nagyjaink Pantheonja

Az egész ország örömteli lelkesedéssel vette tudomásul, hogy Rákosi Jenőnek, a publicistafejedelemnek és a magyar igazság rendithetetlen harcosának kevéssel elhunyta után *szobrot állitanak.* Kevés nagyunk emlékezete részesült ebben a késedelmet nem türő méltánylásban, ami csak jobban emeli Rákosi Jenő nagyságát. Kétségtelenül igaz ugyan, hogy a gyors elhatározást Rothermere lord nemes gesztusa sürgette a legjobban, mert hiszen emlékezetes, hogy a lord *százezer pengőt juttatott a Rákosi-szobor elkészitésére,* helyesebben ezzel a hatalmas összeggel inditotta meg a szobor megalkotását cézó gyüjtési akciót. A lord kivánságát és Rákosi nagyságát megbecsülő sietséggel igyekeztek az illetékesek a szoborügyet előkésziteni, s igy ennek tudható be, hogy *rövid pár hét leforgása alatt nemcsak a szobor megalkotását határozták el, nemcsak a művészi megbizást adták ki Kisfaludy Strobl Zsigmond szobrászművésznek, hanem már a szobor helyét is kiválasztották.*

Amilyen igaz azonban az, amit fentebb mondottunk, hogy az egész országot milyen jóleső érzéssel tölti el az, hogy a hálás «utókor» nem feledkezik meg nagyjairól, épp oly igaz az, hogy

mennyire vegyes érzelmeket váltott ki a közönségben a szobor helyének kijelölése.

A szobor elhelyezésére kiküldött albizottság, illetve a főváros képzőművészeti albizottsága a szokásoknak megfelelően «kiszállt a helyszinre» és állitólag *körülszemlélte Budapestet abból a szempontból, vajjon a városnak mely pontja volna a legalkalmasabb a Rákosi-szobor felállitására.* A bizottság valami *forgalmas helyre akart bukkanni,* mert az volt az elképzelése — valljuk be, igen helytelen elképzelése —, hogy *a Rákosi-szobornak ott kell állani, Rákosi szellemét ott kell szobornak hirdetnie, ahol a legjobban zajlik, nyüzsög Budapest élete, valahol a legforgalmasabb ut vonalak egyikén* ... Ennek az alapelgondolásnak lett azután az eredménye, hogy

a szobor felállitására egyedül alkalmas helyként a Nagykörut—Dohány-utca—Kertész-utca találkozást jelölték meg.

Mindenki, aki csak kissé is járatos Budapesten, ismeri *ezt a kis tenyérnyi «térséget» szorosan közzéékelve üzletek, trafikok, divatárukereskedések és mozik közé.* A talpalattnyi helyen, amely *mindennek alkalmas lehet, csak éppen szoboralapnak nem,* ott «diszlik» (aminthogy sajátságosan majdnem minden pesti szobor háta mögött megtalálható) a szinte már elengedhetetlen *zöld házikó.* Igaz ugyan, hogy a szemlélő albizottság ennek az illetlen kis illemhelynek az *eltávolitását* határozta el, mégis el kell csodálkozni azon a leleményességen, amely a szobrokat *mindenkor egyedül csak olyan helyen tudja elképzelni, ahol van, vagy legalább is volt ilyen kis házikó* ... Mert hogy semmi egyéb nem hivhatta fel a bizottság figyelmét éppen *erre* a helyre, az majdnem bizonyos ...

Mi alaposan körülnéztünk a kiszemelt helyen és a tények ismeretében, egyedül lelkiismeretünk szavára hallgatva

a legerőteljesebben ellenezni vagyunk kénytelenek azt a képtelen tervet, hogy Rákosi Jenő szobra erre a helyre kerüljön.

Sehol a világon, a világ egyetlen fővárosában se fordult még elő, hogy a városnak ilyen természetü és ilyen összetételü pontjára szobrot tervezzenek. Nem is beszélünk arról, hogy a hely szük és alkalmatlan, a cseppnyi föld darabka egyáltalán nem kelti tér hatását, még kevésbbé eléggé terjedelmes ahhoz, hogy Rákosi Jenő szobrának méltó keretéül szolgálhasson, csupán azt mondjuk, hogy

a városnak ez a zajos, lázasan lüktető, sietséggel átitatott pontja, ez a tipikusan üzleti negyed, ahol mindenki lót-fut, rohan a maga dolga után, ahol a megélhetés láza kergeti az embereket a sietségre, nem lehet alkalmas áhitatot, elmélyedést igénylő monumentumok elhelyezésére.

Mindezenfelül pedig ezen a ponton, forgalmas utcák találkozásánál *a szobor valóságos akadály volna.* Tessék elképzelni, hogy mi volna például akkor, ha mindenki, aki napjában erre elszalad, egy pillanatig, csak egyetlen pillanatig megállana!? *Hát ha még iskolák, testületek, vidéki küldöttségek hatalmas tömege zarándokolna el olykor-olykor erre a helyre!? Mi volna!?* El kellene zárni az egész Nagykörutat a forgalomtól ...

Annál abszurdabb ez az elgondolás, mert állitólag reviziós gyüléseket akarnak majd tartani annakidején a Rákosi-szobornál, hogy az ő hazafiasságától átitatott szellemét és az ő harci kedvét hivják segitségül.

Hol akarják elhelyezni a gyülésre felvonuló tömegeket?

Azon a kis földdarabkán, amelyen most mind össze *az a házikó* fér el!? ... Bizonyos, hogy mindenkit, aki csak egy másodpercre merne itt időzni, hogy elgondolkozzon azon, vajjon kije is volt Rákosi a magyar nemzetnek, *közlekedési okokból el kellene távolitani a rendőröknek, mert néhány ember már forgalmi akadállyá tömörülne.*

Felfogásunk szerint Rákosi Jenő szobrának itteni elhelyezése *profanizálása* volna nemcsak az ő emlékezetének, hanem annak az eszmének is, amelynek szolgálatába szegődött és amelyet irásaival megtestesitett. Ott, ahol az élet vad iramu és robotja zajlik, ahol rohan a nagyváros egyre fejlődő forgalma, ahol a kenyér- és adógondokkal megvert kereskedelem jelentős hányada lebonyolitja a maga hivatását, ott ő, aki az eszmék világába vonult vissza a maga nagy tudásával és aki a köznapi élet elszánt tülekedését a bölcseség magaslatáról nézte, *nem érezheti jól magát.*

Olyan hely kell a Rákosi-szobornak, amely az ő tiszteit gondolkodását, nemes és minden igaz ügyért küzdeni kész szellemét már maga is sugározza.

Rákosi Jenő életének utolsó szakaszán a revizióért küzdött. Ennek az eszmének volt a lelkes katonája, igaz papja, aki legerőteljesebb segitőtársául szegődött Rothermere lordnak. Rákosi szobrának is ennek az eszmének a szolgálatába kell állani. Ha pedig ez igaz, akkor kétszeresen igaz, hogy az ő emlékét hirdető mü *nem kerülhet holmi jelentéktelen kis utcák kiszögellésébe, nem kerülhet oda, ahol most a már többször említett apró házikón kivül mindössze egy cipőpucoló fér el.* Itt felnőttek cikáznak el gyors léptekkel, felnőttek, akik a Rákosi által hirdetett eszmék igazáról régen meggyőződtek, akik az ország megkisebbedésének tragikumát a maguk szomoru sorsából érzik percről-percre, akiknek nem kell meggyőzetés, hiszen lelkük minden rétegével, vérük minden cseppjével várják a sors jobbrafordulását. *A gyermekeknek, a jövendő nemzedék izmosodó tagjainak fogékony lelkét kell beültetni azokkal a szép eszmékkel, amelyeket Rákosi, a harmincmillió magyar álmodója propagált,* az ő eszmeviláguk termékeny kertjét kell beültetni Rákosi gondolatainak palántáival.

Ezért olyan helyre kerüljön a szobor, ahol a vidám, gondtalan gyermekek serege tanyázik, él és virul. Ott emelkedjék a Rákosi-monumentum, ahol a kicsinyek tömege önfeledt kedéllyel, boldogan, a sötét holnapoktól mitsem félve játszik, kacag és kiéli gyermekded álmait.

Itt azután szinte *észrevétlenül fog beleneveiődni,* ki volt Rákosi Jenő és az ő szoborbaöntött alakján keresztül megismeri a gyermek az egész magyar problémát a jövő feladataival együtt. Ilyen hely s szerintünk *egyedül alkalmas hely a Rákosi-szobor elhelyezésére a Városligetnek a Fasorral szemközt levő köröndje, ott, ahol a hatalmas szökőkut és virágos park körül gyermekek ezrei üdülnek.* (Ez a hely a Vilma királynő-ut meghosszabbitott vonalába, helyesebben folytatásába esik.) Ide hozzák ki a szülők kicsinyeiket, akik között nem akadna majdan egy sem, ki meg ne kérdezné „az apukától", vagy az anyukától, hogy ki is volt „az a bácsi", akit a szobor megtestesit. Igy ismerhetné meg azután a jövő nemzedék nemzeti nagyjainkat, annál is inkább, mert továbbmenve előbbi elgondolásunkon, azt javasolnánk az illetékeseknek:

Itt ezen a helyen, ahová elsőként Rákosi szobrát helyeznék el, teremtsék meg a nemzet tiszteletre és megbecsülésre méltó nagy alakjainak Pantheonját.

Helyezzék itt a szökőkut körül el mindazoknak a szobrmását, akiket az ifjuságnak nemcsak illik, hanem meg is *kell* ismerni és akiknek tevékenységéből példát meritheinek.

Az illetékeseknek okvetlenül foglalkozniok kell ezzel a megoldással, amelyet mi tisztán csak az ügy iránt érzett kötelességünkből, Rákosi emlékének való áldozás gondolatával vetünk fel, *nehogy az eredetileg tervezett elgondolás megvalósitásával a Rákosi-szoborügy is, mint már annyi szobor problémája, csufos kudarcba fulladjon.*

Az *Ujság* felszólitja olvasóit és mindazokat, akik szivükön viselik az ügyet,

szóljanak hozzá az általunk felvetett ideához,

mondják meg, nem helyes-e, amit mi a fentiekben elmondottunk és *támogatásukkal segitsék diadalra a Rákosi-szobor elhelyezése ügyében ezzel megindulo akciónkat.*

Mikor bevezették abba a szobába, amelyet már látott kétszer, hirtelen az az ötlete támadt, hogyha valaki ebből a három látogatásból szindarabot irna, a szinháznak nem kellene sokat költeni a berendezésre és a diszletekre.

Aztán bejött Vivian kövéren, de még elég sápadtan. Ismét szembeült Viviannal, mint az emlékezetes délutánon, de most nem gunyolódott. Hallgatott és eszébe jutott a Margaret zavara azon a napon, amikor Erskine először járt a házban. A lady megakadt a beszélgetésben és azután is nagy volt a zavara. Csak annyit tudott mondani, hogy «Itt van Erskine». Most saját magát érezte ebben a helyzetben. Akart valamit mondani ennek a fiunak, aki szépen és nyugodtan várakozott vele szemben, valamit, amit Davosban elgondolni nagyon szép volt, de Londonban elmondani ugy látszik nem sikerül. Egy egész percig hallgatták a csendben a Knightsbridge autóbuszait zörögni, aztán Vivian hirtelen szólt:

— Mondja, Erskine, meg tudna nekem bocsátani?

— Akkor nem jöttem volna el — mondta a fiu és mosolygott.

— Köszönöm — mondta Vivian és nagyon vigyázott, hogy ne sóhajtson. Ettől a pillanattól kezdve nyugodtabban beszélt.

— Most magyaráznom kellene magának valamit és maga nagyon lovagias, hogy ettől a magyarázattól, ami nekem nagyon kellemetlen lenne, megment ezzel az egyetlen szóval. Nagyon sokszor szerettem volna már beszélni magával, de nem volt bátorságom hozzá, hogy felkeressem. Hiszen, amint emlékszik, nagyon goromba voltam magához. És az, amiről beszélni szerettem volna, az egy olyan probléma, amiről mással ugy sem beszélhettem volna. Ha jól tudom, maga cserkészörsvezető ...

— Igen — mondta Erskine és ez a rövid kis szó most ugy hangzott, mint egy akkord, amely lezár egy tételt egy szimfóniában.

— És éppen azzal a liliommal szemben voltam fölényes, amit maga visel, mikor azt mondtam, hogy az sem segithet rajtam. Pedig segitett. Azt hiszem, tudja, hogy nagyon beteg voltam és másképen nem lehetett volna segiteni rajtam, mint vérátömlesztéssel. És valaki, akinek nem tudom a nevét, felajánlotta a vérét és megmentett. Lovag volt, olyan, amilyenekkel Artur király barátkozott: esténként összegyültek a kerek asztal körül és beszámoltak egymásnak arról, amit napközben tettek. És ez az asztal kerek volt, hogy ne legyenek rajta asztalfők és ne legyenek rajta asztalvégek. És az én lovagom ideadta nekem a vérét és én most érzem, hogy van valami bennem, ami az övé és ez uj erőt ad nekem. Napok alatt másként láttam a világot, mint azelőtt. És most történt valami. Azok, akik meglátogattak a kórházban, otthagyták a névjegyeiket, mert én nem fogadhattam látogatót és mit találtam a névjegyek közt ...

Cserkészjelvényt vett ki a zsebéből és megmutatta Erskinenak.

— Cserkész volt és nem tudom, hogy ki volt és itthagyta ezt a liliomot, mint egy szimbólumot, hogy most nekem követnem kell az uton ... — Aztán folytatta:

— Maga az egyetlen cserkész, akit ismertem és ugy érzem, ezt magának kell elmondanom. Elhatároztam, hogy cserkész leszek.

Erskine egy kicsit csodálkozott.

— Igen — mondta Vivian egyszerüen —, ez olyan, mint a happy end az amerikai filmeken. «A tékozló fiu megtérése» filmjáték nyolc felvonásban, de ne haragudjon, hogy egy kicsit blazirt vagyok. A blazirtság néha kell, ha az ember szégyenli az érzéseit.

Lady Margaret lépett be.

— Erskine és Vivian együtt, nem hiszek a szememnek, — és nevetni kezdett.

— Egy kis beszélgetés, — mondta Vivan.

— Amelynek most már vége van, — mondta Erskine és az óráját nézte a karján.

Lady Margaret azt érezte, hogy lenne valami mondanivalója, de nem mondhatja meg. A vállát nézte Erskinenak, aztán a szeme feltévedt egészen a kabátja hajtókájáig.

— Erskine — mondta hirtelen az ifju hölgy —, hova tette a cserkészjelvényét?

A fiu zavarodott lett egy pillanatra és elpirult.

— Elvesztettem, — mondta végre és a függönyt nézte.

Most Vivian érezte azt, hogy lenne valami mondanivalója, de nem mondhatja meg. Senki se szólt. És Erskine menni készült, zavarodott volt és elfogódott, mint az a fiu, aki átrepülte az Óceánt. Kezet fogott Margerettel és aztán a balkezét nyujtotta Viviannak.

Vivian egy kicsit zavarodott lett, mint az első pillanatban minden ember, akinek valaki balkezet nyujt, de aztán megértette, hogy Vivian előlegezni akarta neki a cserkészek kézfogását. A cserkészek pedig balkézzel fognak kezet, mert az közelebb van a szivükhöz, mint a jobb.

Több mint kétezer halottja van a perzsiai földrengésnek

Páris, május 11. *(Havas.)* A perzsa követség hivatalos adatok alapján megerősiti a perzsiai földrengésről Párisba érkezett hireket. Május 2-án rendkivül heves földrengések jelentkeztek Korassan tartományban. Bodjourd és Chirvan környékén a rengés tetemes károkat okozott. A házak mind rombadőltek. Eddig több mint 2000 halottról tudnak. A sebesültek száma rengeteg. A legutóbbi jelentések szerint a rengések tovább folytatódnak. A kormány nyomban megtett minden intézkedést az inségesek segélyezésére, egyben támogatásra és közbenjárásra kérte fel a nemzetközi vöröskereszt bizottságot, valamint a vöröskereszt egyesületek ligáját. Már meg is érkezett az első adomány; Japán küldte.

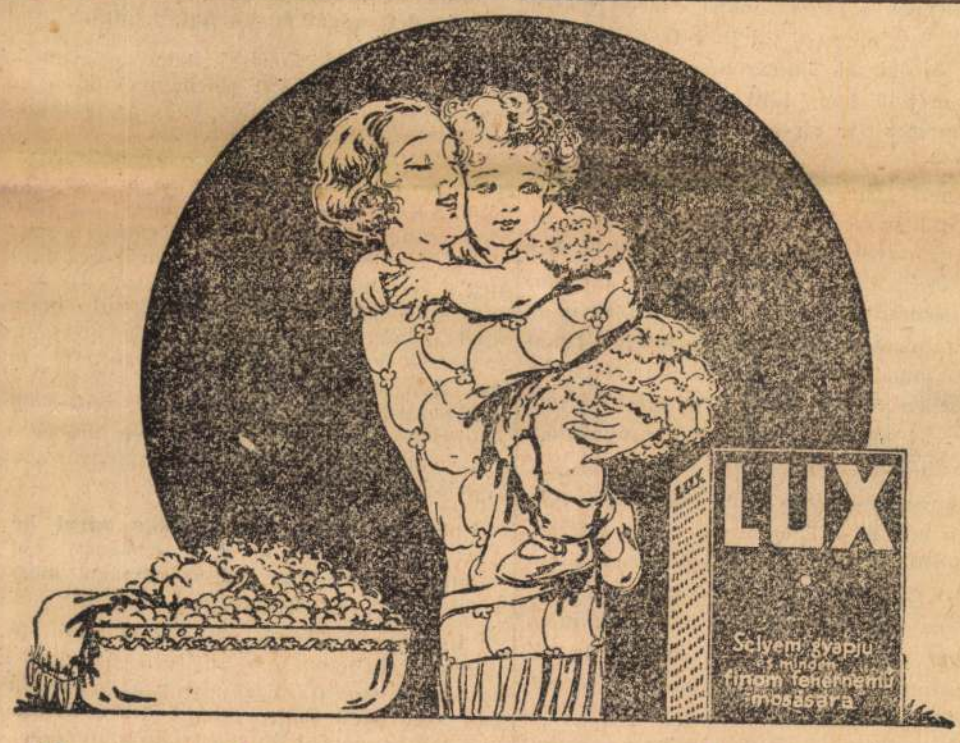

Lux mindenhez mi a mamának gondot ád
mosóruhákhoz és fehérneműhöz,
ágy és asztalneműhöz.

A SZEGÉNY ÉS A VÁSÁR

Barátom biztatására kivillanyosoztam a vásárra. A barátom afféle mindentudó, sőt mindent jobbantudó ember, benfentes életrehalálra szakértő, a többi között *vásárszakértő* is és olyan ember, aki olyan kérdéseket szokott feltenni az embernek, mit szeret jobban, a mákos nudlit vagy a Bovárynét? Szóval, megérkeztünk a vásárra, ebbe a büvösen felépült kis városba, amely egyheti életre kibujt a Városligetből. Elálmélkodni csak azon lehetett, miközben kiérkeztünk, hogy mennyi ember tolong kint a ligetben, barátom azonban hüvösen megjegyezte, hogy ezek munkanélküliek, nem a vásár publikuma, mert a vásárra belépődij ellenében lehet csak bejutni, viszont a munkanélkülieknek tudvalevőleg nem szokott 1.50 pengőjük lenni a látványosságok megtekintésére.

Szédülten poroszkáltam végig a bódék és sátrak között, abban a mámorban, ami okvetlenül elfog minden szegény embert akkor, amikor drágaságok és értékességek közé kerül. Az a bizonyos homályos sejtelem is urrá lett felettem, hogy ezekhez a kiállitott tárgyakhoz nem lehet nyulnom egy egész életen keresztül. Az ember él a maga megszabott határai között, a megszokott utcákon és a megszokott helyeken, a megszokott ruhákban és megszokott villamosokon, de ki kell ide jönni a vásárra és elálmélkodni, hogy mit produkálnak már rádióban, gramofonban, iparmüvészetben, butorban, szövetben, selyemben, harisnyában, cipőben, kalapban, autóban, motorban, csónakban, mindenben. És hogy hullámzik a nép és hogy kibujt egy uj generáció a földből, amely soha nem látott szakértelemmel vizsgálgatja a motorok csavarjait és gépeit, éreznünk kell, hogy az uj dolgok, uj alkotásaival szemben ezt a testvéri megértést soha nem fogjuk elsajátitani.

A szegény ember, ha vásárol, nem megy a hatalmas autók, a villamos jégszekrényhütők felé, arra tart, ahol az ő igényessége még viszonzásra is talál. Bent a fedett csarnokban meg is állok a csokoládék között, ni, milyen finom tejcsokoládé, kérek három darabot, abból a mogyorósból is, hogy mennyit? Tiz dekát... Több nem szükséges? Mára talán elég lesz ennyi... Tovább megyek, mézeskalácsok. Igen, igen, olyan mézeskalácsot én is kérek. Hogy hány darabot? Három elég lesz, kérem. Abból a fonottasból is lehet. És tessék adni abból a debreceni tányérlesztából. Kicsit kemény. Ilyennek kell lenni? Az más.. Párisban is megettem a crevette-et, mert azt mondták, hogy az jó, pedig de rossz volt... Mit árulnak itt? Francia pástétom? Igen, igen, ebből kérek. Harminc fillér? Kis adag husz fillér? Tessék egy kis olajat is ráönteni. Nem, fagylaltot már nem eszem. Mégsem ehetik fagylaltot ostyában nyilvános helyen egy pesti szerkesztő? Nahát jó, a vásár különleges alkalom, hát adjon kérem. Negyven fillérért nagy adagot. Jelzem, becsomagoltatok magamnak egy kis kávét. Hazaviszem, örülni fog a feleségem. Olyan ritkán tudok vinni valamit haza. Na, átmegyek a Mücsarnokba, megnézem a rádiókiállitást, meg azt, amit a franciák és a japánok hoztak el káprázatásunkra. No, de közben megéheztem, kint a vásár területén megeszem egy pár virslit és azt megöntözöm három pohár sörrel. A japán teremben egy vidéki menyecske japán ernyőt vásárol. De szép is lesz, amikor az alföldi poros utcán az esti korzón japán ernyő borul majd a menyecske fölé. Kicsit idegessé tesz az a tudat, hogy itt semmit sem vásárolhatok a francia és japán teremben, nemcsak azért, mert a japán teremben már mindent eladtak, hanem azért, mert minden drága. Hanem az utolsó terem az büffé, itt megint kibonthatom fantáziámat és válogathatok.

Végső rezümé: szép volt, emelkedett volt, gyönyörü volt és a tizenhárom pengő hatvannégy fillérből, amit kivittem, egy pengő tizenegy fillért sikerült megmentenem. A többit elvásároltam. Hogy mire? Izé, hát, nem mondom, nem vásároltam valami sokat, de hát ettem bizonyos dolgokat. És hazafelé menet, van időm elálmélkodni azon, mennyivel jobb dolga van a gazdag embernek, mint a szegénynek. Mert a gazdag kimegy a vásárra és szabadságában áll vásárolni egy autót vagy pedig hüvös közömbösséggel elhaladni a kiállitott csodák mellett. Mert ha ma nem vásárol, hát ráér, holnap is van egy nap a gazdag ember számára. De mit csináljon a szegény ember a nagy vásárban? Elkeseredik a sok kincs láttára, ami soha nem lehet az övé és az ember majomtermészetéből kifolyólag ő is vásárolni akar valamit, pláne, hogy olyan hihetetlen alkalmak kinálkoznak, mint táblacsokoládék megvétele, mézeskalácsok magához váltása és egyebek. Ezért fogy el a szegény ember pénze nassolásra és ezért van az, hogy a vásáron tulajdonképpen a szegény emberek a vevők. Mert a gazdag ember vagy vesz, vagy nem vesz, de a szegény ember az vesz.

Ja, igen... Hogy a barátom mit csinált a vásáron? Szakértő volt és ebből jól megélt. Vidékiek számára ő választotta ki az árut. Társaságukhoz csatlakozott és bizalmaskodó szemhunyoritással biztositotta őket arról, hogy ha az ő utjain haladnak, jól járnak. És elvezetvén e járatlanokat a szövetekhez és selymekhez, megszagoltatta az árukat, ujjai között pöndöritette őket, az autóknál lehajolt és kikopogtatta a motor lélegzetét, a porszivóval próbát tétetett, egyálalán hasznositotta magát és a vásárlóktól titokban és érdemeinek hangoztatása mellett proviziókat sajtolt ki.

Ez is egy foglalkozás a munkanélküliség fekete esztendejében.

Kellér Andor.

KÉRJEN ÉS VISELJEN MARATHON GUMMITALPU VÁSZONCIPŐT

Angliában több a női, mint a férfi választó, de csak hatvanhét női jelölt van

Baldwin közzétette a konzervativ párt külpolitikai programmját

London, május 11. Az alsóház 650 helyéért küzdő jelöltek száma ezidőszerint 1718. E jelöltek közül a konzervativpártra 588, a munkáspártra 566, a liberálispártra 506, a kommunistapártra 31, a többi pártra pedig 27 esik.

Női jelölt 67 van,

akik közül huszonnyolcan a munkáspárt tagjai. Észak-Irországtól eltekintve a küszöbön álló választások folyamán csak 2 mandátumnál nem lesz küzdelem, mig 1924-ben az egyhangu választások száma 32 volt.

Eddig összesen 441 kerület választói névjegyzékének adatait összegezték. Az eredmény a következő: férfiválasztó 10,206.972, nőiválasztó 11,459.457. Az eredmény tehát

a nők többségét mutatja.

Azt hiszik, hogy az egész 615 kerületben még kedvezőbb lesz az arány a nők számára. Az összegezést folytatják.

Baldwin miniszterelnök ma kibocsátott választási manifesztumában a konzervativ párt külpolitikai programmját a következőkben adja: A béke és a leszerelés előmozditása, az összes nemzetközi kötelezettségek lelkiismeretes betartása, a fegyverkezéseknek nemcsak korlátozása, hanem csökkentése és a népszövetségi eszmék fejlesztése.

A gyarmati birodalom céljaira uj pénzalapokat szándékszik teremteni a gyarmatfejlesztési munkák kivitelére.

A földmivelést az adóterhek további könnyitésével, uj piacok nyitásával és olcsó hitelekkel szándékozik segiteni. A programm ezenkivül különös gondot fordit a gazdasági rekonstrukcióra, vasutak átszervezésére, lakásépitésre és a szociálpolitikai kérdésre. Az iparvédelem tekintetében hangsulyozza, hogy az eddig bevezetett partvédelmi vámok a gyakorlatban beváltak és a jövőben minden iparágat fel akar jogositani, hogy a vámvédelem iránti követelését az illetékes fórum elé vihesse, azzal az egy korlátozással, hogy az élelmicikkek sohasem vámolhatók meg. Egyébként a birodalmi preferenciális vámrendszer a jövő konzervativ kormánynak is vezéreszméje marad.

Nyáron kezdik festeni a négy kormányzói freskót

Erdélyi magyar reneszánsz-stilusban alakitják át a képviselőház elnökének dolgozótermét. Érintetlenül marad az elnöki fogadóterem

Bizonyos politikai körök egyre hangosabban kifogásolják, hogy *a képviselőház elnöki hivatalának két termét tetemesebb költséggel átalakitják* és ennek kapcsán olyan munkálatokat végeznek, amelyek sorrendileg nem elégitenek ki elsőrangu szükségletet. Az emlitett támadások és akciók — értesülésünk szerint — olyanok részéről indultak meg, akik

annak idején nem hallatták szavukat a képviselőház gazdasági bizottságának ülésén akkor, amikor Zsitvay Tibor akkori házelnök javaslatára a bizottság elhatározta a termek átalakitását, sőt akkor is némán maradtak, amikor a gazdasági bizottság jelentése a képviselőház plénuma elé került és egyhangulag emelkedett végérvényes határozattá.

Kritikai megnyilatkozásuk tehát nagyon későn jött és az emlitett előzmények után már nem érheti el azt a célját, hogy az átalakitási munkát megakassza.

Nem felel meg a valóságnak az a hireszteles, hogy az elnöki fogadótermet is átalakitják. Ezt sem a gazdasági bizottság, sem a plénum nem határozta el s természetesen az elnöki hivatal önkényesen nem bolygathatja meg a fogadóterem mostani stilusát. Ez a hatalmas méretü terem érintetlenül marad, egyik falán *Munkácsy* Mihály hirneves festményével, *«A magyarok bejövetelé»*-vel, másik falán az 1867-ben kezdődő alkotmányos era házelnökeinek arcképeivel, *Szász* Károlyig bezárólag, aki tudvalevően utolsó elnöke volt az összeomlás előtti Magyarország képviselőházának.

Ebben a teremben kereken zárul be I. Ferenc József kora és senkinek sem jutott eszébe, hogy ezt az egységet megbolygassa.

Ellenben gyökeres változáson megy át a házelnök dolgozóterme, amely a gazdasági bizottság felfogása szerint abban a szépséghibában szenvedett, hogy *Steindl* Imre hatalmas méreteihez nem volt megfelelő butorzata és egyéb belső müvészi kiképzése. *Szinte vásári bőrganitura szégyenkezett a hatalmas teremben, ami kinosan érintett minden látogatót* Ezenfelül nem tudtak mélló helyet adni ebben a teremben a *Rudnay Gyula festőművész tervei alapján készült és a pusztaszeri gyülést ábrázoló hatalmas gobelinnek.*

Ezt a gobelint tudvalevően még Scitovszky Béla akkori házelnök csináltatta meg a székesfővárosi gobelinszövő-mühelyben, ahol harminc leány másfél évig dolgozott rajta.

A gobelinszövőmühely — információnk szerint — nagyon rossz szerződést kötött a gobelin elkészitésére Scitovszky Béla házelnökkel és alaposan ráfizetett a munkára. A gobelint elsőizben akkor mutatták be a nyilvánosságnak, amikor az olasz képviselők budapesti látogatása alkalmával a házelnök teaestélyt adott a parlament elnöki termeiben. Ngyon sok képviselőnek nem nyerte meg a tetszését Rudnay Gyula festőművész elgondolása, aki — az akkor elhangzott kritikák szerint — valósággal kinai arcokat és mandulaszemeket festett a pusztaszeri gyülés magyarjainak nyaka fölé. Már ennek a gobelinnek müvészibb elhelyezése céljából is szükségesnek találta a gazdasági bizottság az elnöki dolgozóterem gyökeres átképzését.

Javában folyik a munka. Már leszedték a régi faburkolatot, hogy helyébe müvészibb faburkolatot illesszenek a falakba. Néhány méterrel csökkentették a terem magasságát is, olyanformán, hogy uj mennyezetet készitettek és azt gipsz-stukkókkal hozták egységes stilusba.

Kórody György épitőművész tervei szerint alakult át a terem Bethlen-korszakbeli erdélyi magyar reneszánsz-stilü teremmé.

A művésznek az az elgondolása, hogy a XVI. századbeli erdélyi főurak kastélyainak belső hangulatát varázsolja a mai kor embere elé. Nemes kálvinista egyszerüségre törekszik, mert az a célja, hogy

ez a terem puritán levegőjével kicsinyitett mása legyen a kálvinista templomnak.

Magyarország volt társországainak cimerei diszitik a stukkó-mezőket, konzolokként pedig erdélyi magyar fejek szerepelnek. Rudnay Gyula gobelinjén kivül

ennek a teremnek a falaira kerülnek a két nemzetgyülés négy elnökének arcképei.

Rakovszky István arcképét *Karlovszky* Bertalan, *Gaal* Gasztonét *Glatz* Oszkár, *Scitovszky* Béláét és *Zsitvay* Tiborét pedig *Héjja* Zoltán festette.

Lehetséges, hogy Gaal Gaszton arcképét ujból megfestetik, még pedig Gábor Móric festőművésszel, mert Glatz Oszkár festménye — az illetékesek véleménye szerint — mostani formájában bajosan illeszthető a többi három mellé.

Ugyanebbe a terembe kerül a kormányzó arcképe is. Ezekkel a képekkel azt a célt akarják elérni, hogy az elnök dolgozóterme a szomszédos fogadóterem I. Ferenc József-i korát visszatükröző hangulata után a *nemzetgyülési korszak levegőjét árassza.* Butorzata müvészi székekből, asztalokból és egyéb butordarabokból adódik, amelyek mind olyan stilusban készülnek,

amilyen stilü butorok Erdélyben divatoztak a XVI-ik század főurainak termeiben.

Kissé elmaradtak a munkával, mert időközben kórházba kellett vonulnia annak az asztalosmesternek, aki a faburkolat és a butorok elkészitését vállalta. Harctéri fagyása ujult ki a lábán s a baj annyira elmérgesedett, hogy amputálni kellett a derék magyar iparos lábát. Most már azonban tul van a veszedelmen s maholnap ismét személyesen irányithatja a munkát. *Valószinü, hogy az elnök még a nyári szünet előtt visszaköltözhet átalakitott dolgozótermébe.*

Kisebb méretekben, de szintén átalakitják az ugynevezett *elnöki nagytermet* is. Itt csak kisebb változtatások lesznek a mennyezeten, ellenben annál gyökeresebben bolygatják meg a falakat, mert

itt akarják elhelyezni azt a négy freskót, amelyeken Magyarország négy kormányzójának nevezetesebb cselekedeteit óhajtják megörökiteni.

Udvary Géza festőművész fogja elkészitení azt a freskót, amely *Hunyadi* Jánost mint nándorfehérvári győzőt ábrázolja. Freskóján megörökiti azt a történeti tényt, hogy a pápa a nándorfehérvári győzelem emlékére elrendelte a déli harangszót. Ebből a célból a festőművész mint látományt minden nemzet reprezentativ székesegyházát örökiti meg a freskón. A konzervativ irányu *Udvary* Géza mellett három fiatal cenninista festőművész is jut feladathoz ebben a teremben. *Diössy* Antal fogja megfesteni *Szilágyi* Mihály kormányzó freskóját, ugy, hogy a kormányzó hires serege élén vonul. *Leszkovszky* György festőművész *Kossuth* Lajos kormányzót a nép körében ábrázoló freskójával oldja meg müvészi feladatát. Végül

Hendé Vince festőművész Horthy Miklós kormányzót fogja megfesteni abban a jelenetben, amikor a kormányzó megnyitotta az első nemzetgyülést.

Az átalakitási költségek körülbelül 80.000 pengőt fognak kitenni. Sem a gazdasági bizottság, sem a képviselőház plénuma nem sokallotta ezt az összeget s arra az álláspontra helyezkedett, hogy *éppen az idegenforgalom szempontjából szükséges a képviselőházi elnök reprezentációs termeinek müvészi átalakitása.* Másrészt azt a szempontot is akarták érvényre juttatni, hogy

a parlamentnek is ki kell venni a részét az ugynevezett monumentális müvészet pártolásából.

Ez az átalakitási munkálat kenyeret ad több magyar festőnek, épitőművésznek és mesterembernek, ami nem utolsó tény akkor, amikor olyan időket élünk, hogy a Képzőmüvészeti Főiskola egyik növendéke, éppen a kenyérkereset hiján, *majdnem éhenhalt.* A magyar parlament épületét naponként száznál többen tekintik meg, köztük sokan külföldiek is s bizonyára nem fog ártani a magyar ügynek, ha szétviszik a hirét annak, hogy az ország reprezentációs épületében, a magyar parlamentben, igazi müvészi alkotásokkal találkoztak. A gazdasági bizottság a többi között ezt a célt is el akarta érni, amikor egyhangulag az elnöki termek müvészi átstilizálása mellett döntött.

A négy történelmi freskó festését nyáron kezdik meg.

Mind a négy festőművész egyszerre fog dolgozni és előreláthatóan két hónap alatt elvégzik munkájukat.

Bagyó János dr.

Abbazia, Palace-Hotel

A szálloda előtti uj strandfürdő megnyitása május elsején. Saját kapanák. 250 szoba, mindegyik folyóvizzel, balkonnal és tengeri kilátással. Nyári idényben mérsékelt árak. Ugyanazon vezetés alatt, mint REGINA HOTEL, ezelőtt Stefánia. *Kunz Jenő,* vezérigazgató

MÁRKUS LAJOS BUDAPEST

BUDAPEST ÚJ LÁTVÁNYOSSÁGA

Kórody György épitész terve szerint készítette

MÁRKUS LAJOS

R.T. VASSZERKEZETEK GYÁRA

PARKETTÁT
régit és újat szállít

Gerő Andor

parkét- és padlózási vállalata Budapest IV,
Mária Valéria-utca 1 Telefon: 182-765

Hrauda Károly és Fia
okl. gépészmérnök
VI., Forgách-utca 20. Telefon: *2-989-90

Központi fűtés – Légfűtés
Szellőztető- és szárítóberendezések
Vízvezeték és csatornázás
Kályhák és kandallók

Biczó Sándor
műipari asztalosmester
Budapest V, Phönix-utca 7
Tel.: 315-190

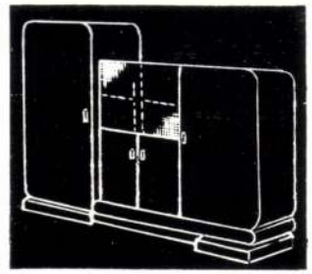

ROTOR LIFT

ROTOR
FELVONÓ ÉS GÉPGYÁR
Cégtulajdonos: RÓTH GYULA
Budapest VI, Szabolcs-utca 18/a

TELEFON: 2-988-43 2-988-44

Tér és Forma 1938. 10. 24.

Raum und Form 1938. Jahrgang XI. Inhalt der 10. Nummer

Redakteur: **Dr. Ing. Virgil Bierbauer,**
C. P. I. A. — H. C. M. R. I. B. A. — S. A. L.

Das Oktoberheft der Zeitschrift Tér és Forma zeigt als ersten, den Dispensairebau der ungarischen Landes-Versicherungsanstalt in Győr, ein gelungenes Werk des Architekten Koloman Lakatos. Darauf folgt ein Werk desselben Architekten ebenfalls in Győr, es ist der Fremdenverkehrs-Pavillon dieser Stadt, erbaut auf der internationalen Strasse London—Istambul. Das äusserst leicht wirkende Gebäude enthält einen Informationsraum, einen Laden und eine Benzintankstelle. Als nächstes sehen wir ein Klubhaus, erbaut nach den Plänen des Architekten Eugen von Padányi-Gulyás auf der berühmten Margareteninsel von Budapest. Eine interessante Schöpfung der Architekten Franz Módos und Virgil Krassói ist die neue Friedhofkapelle und Aufbahrungskapelle in einem budapester Friedhof. Der Bau bildet zugleich Stützmauer und Abschluss des auf steigenden Boden eingerichteten Friedhofes. Den Schluss bilden einige grössere Geschäftshausbauten in Budapest von den Architekten Georg Koródy, Brestyánszky und Simkovics und des Architekten Klein in Baja. Der textliche Teil bespricht die Rolle des Architekten im Fremdenverkehr, den Zusammenhang von Vergangenheit und Zukunft in der Architektur unserer Tage, die Lösung eines Städtebaulichen Problems in Budapest, sowie einige Bücher: die Publication über die ungarische Ausstellung in Paris, sowie zwei Schriften über alte Malerei der Zips.

Spazio e Forma, Annata XI. 1938. Il contenuto del numero 10

Editore: **Dr. Virgil Bierbauer,**
C. P. I. A. — H. C. M. R. I. B. A. — S. A. L.

Nel suo fascicolo di ottobre la rivista di architettura Tér és Forma ci presenta la sede di Győr dell'Istituto di Assicurazione Sociale ungherese — opera ben riuscita dell'architetto Colomanno Lakatos. Lo segue la veduta di un altro stabile, opera dello stesso architetto a Győr, che é il padiglione dell' Ufficio degli stranieri, costruito sulla strada internazionale Londra — Istambul. L'edificio suscita un effetto leggiadro e contiene una sala di informazioni, un locale per maggazino e un altro deposito benzina. Vediamo inoltre un edificio adibito ad uso club, secondo il progetto dell'architetto Eugenio de Padányi Gulyás e che sorgerá sull'isola S. Margherita a Budapest. Una creazione molto interessante degli architetti Francesco Modos e Virgilio Krassói é pure la nuova capella mortuaria di un cimitero budapestino. L'edificio costituisce nello stesso tempo un muro di scarpata in cui termina il piano discendente del terreno. Per finire si vede alcuni stabili con dei locali ad uso di negozi a Budapest, progettati dagli architetti Giorgio Korody, Brestyánszky e Simkovits nonché quello dell' architetto Klein a Baja.

Nel testo si tratta del compito architettonico nelle costruzioni in servizio della circolazione stranieri, dei rapporti architettonici fra il passato e l'avvenire, della soluzione di un problema riguardante lo sviluppo edilizio di Budapest, come pure di alcuni libri, — fra quali — una pubblicazione sull' esposizione ungherese a Parigi, e due studi sulla pitture nello Zips — la regione tedesca nella Slovacchia.

Espace et Forme. XIe année. Résumé du N° 10

Directeur: **Dr. Virgil Bierbauer,**
C. P. I. A. — H. C. M. R. I. B. A. — S. A. L.

Le fascicule d'octobre de la revue Tér és Forma (Espace et Forme) présente tout d'abord l'édifice du siège de l'Institut National Hongrois d'Assurances Sociales à Győr; c'est une oeuvre très réussie de l'architecte Coloman Lakatos. Dans la suite, on présente le pavillon touristique de Győr, construction due au même architecte. Ce bâtiment d'un aspect fort gracieux érigé sur la route transcontinentale Londres—Istanbul renferme un bureau d'informations, un magasin et un puits d'essence. La revue présente ensuite un club-house situé sur la délicieuse Ile Marguerite de Budapest et dont les plans ont été faits par l'architecte Eugène Padányi-Gulyás. Une intéressante création des architectes François Módos et Virgile Krassói est, par ailleurs, la nouvelle chapelle, avec la nouvelle maison mortuaire d'un cimetière de Budapest; ces bâtiments constituent en même temps une sorte de mur de soutènement du cimetière aménagé sur une pente. Enfin, le lecteur trouve l'image de plusieurs aménagements de magasins de Budapest, dus aux architectes Georges Koródy, Brestyánszky et Sinkovics et de magasins de Baja, exécutés d'après les plans de l'architecte Klein. Dans le texte, on examine le rôle de l'architecture au point de vue du tourisme, — les rapports du passé et de l'avenir de l'art architectural dans l'architecture de nos jours, — la solution d'un problème d'urbanisme à Budapest; enfin, nous signalons la rubrique bibliographique qui s'occupe des publications sur l'exposition hongroise de Paris, ainsi que de deux ouvrages consacrés à l'ancienne peinture de la région dite Szepesség (Haute-Hongrie).

LAPKIADÓ VÁLLALAT
SAJTÓFIGYELŐ SZOLGÁLAT
BUDAPEST, VII., LENIN-KÖRÚT 9—11
TELEFON: 227-651, 221-285

UTUNK KOLOZSVÁR

1952 AUG 21

276

A »Ion Andreescu« Képzőművészeti Intézet kiállítása anyagából

KORODI JENŐ V. évf.

Tanulmányfej

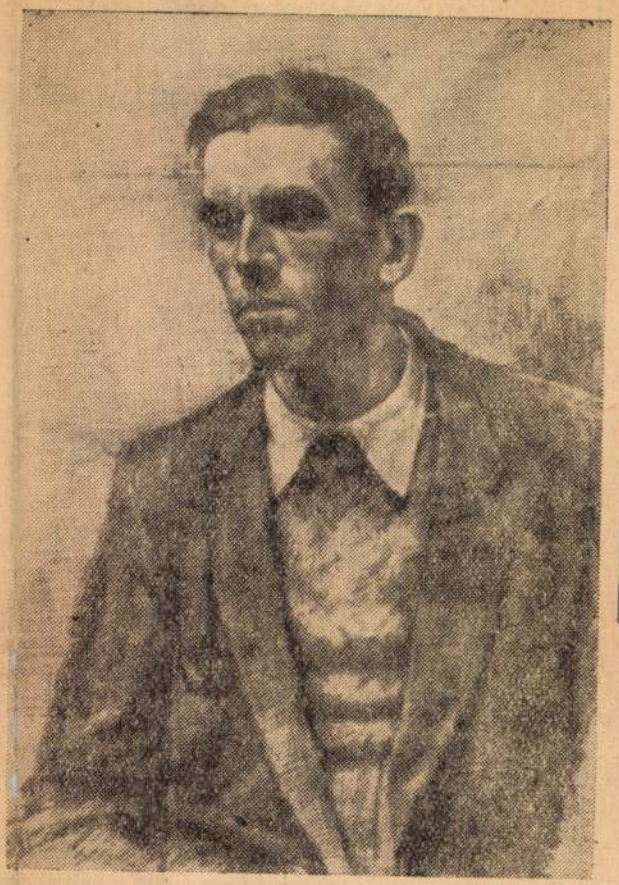

KEPSI LAJOS II. évf.

Tanulmányfej

Korodi Jenő

Üt már az óra
és felkél a nép!
A költők dala éles, mint a kés!
Minden megszállót elsöpör az orkán,
Zöld szárba szökkent már az új vetés!

Ti tűzben égő, mély, sötét szemek!
Világítsa meg Japánt fényetek!

Csujoszi Tekeszu

Február

1.

Túl a vasrácsos börtönablakon:
Egy csupasz meggyfa reszket künn a szélben . .
De kérge alatt küzd az életért,
A meggyfa hiszi:
tavasz közeleg . . .
A tíz ujjam a fagytól jéghideg,
De tollam onnan ki nem tépítek!
A börtönbe nem érkezik levél,
De én
a leninizmus kérdéseiről
Sztálinnal ma is elbeszélgetek . . .
Fehér hó,
februári fehér terror:
Megfagyasztottad lábam és kezem,
De elhagyottá nem válok sosem!
Fagyott ujjal is tollam szoritom,
Egyedül soha nem leszek, tudom!

2.

Csokoládé,
hús,
élelem . . .
Ti küldtétek cseh elvtársak nekem!

Énekelünk

Az igazsághoz mi hűek maradtunk,
Bár börtönünk ablaka szűk, sötét,
Nem látszik ott, csak kis darabka ég . . .
De énekeljük rendületlenül
Az eljövendő tavasz énekét!

Kommunisták lelkesítnek, vezetnek
A börtön dohos falai között
S szívünkbe csodás remény költözött . . .
Egyek vagyunk — nagy, összeforrt család
És az éjféli sötétségen át
Zengjük a japán ifjúság dalát!

Míg szívünk dobban — ajkunk el nem hallgat,
Az igazságot nem hagyjuk soha!
A munkás néppel így tartunk ki végig,
Hadd szálljon föl harcos dalunk az égig,
A béke szép, hatalmas, úi dala!

Jutaka Hinomija

Kászoni Kata fordításai

Az Utunk előfizetési díja évi 20 lej. Előfizetni lehet a Sajtóelosztó Központ összes fiókjainál. SZERKESZTŐSÉ

Koródy és Ribáry

K.

A vásár nem műkiállítás. De azért jóízlésű, tapasztalt tervezőre van szükség egy-egy épület elgondolásánál. Üzleti vállalkozóink az ő garasos politikájaukkal sokat tanulhatnának e részben a nagy közüzemektől. Milyen friss, évről-évre ötletesebb a Dohányjövedék mintavásári szereplése. Koródy és Ribáry pavillonja ezúttal is játékos könnyedséggel egyesítette a nagyvárosi eleganciát és a feltünést, pompásan bonyolította le a körüljáró forgalmat, a dolgozó- és árusítóasztalok központi vonzóerejét. Kiállítási propagandához három dolog kell: pénz, ötlet és művészet.

*

Vádai Pál: Vásár a Városligetben.

MAGYAR IPARMŰVÉSZET 1936. 83.

SZLOVÁKIA

a gyógyfürdők és gyógyhelyek h

Utazás, vizum, szobarendelés üg

keresse fel irodánkat:

„CONTINENTAL"

IDEGEN- ÉS FÜRDŐFORGALMI IRODA K.

Budapest, V., József Nádor-t

TELEFON: 182—062.

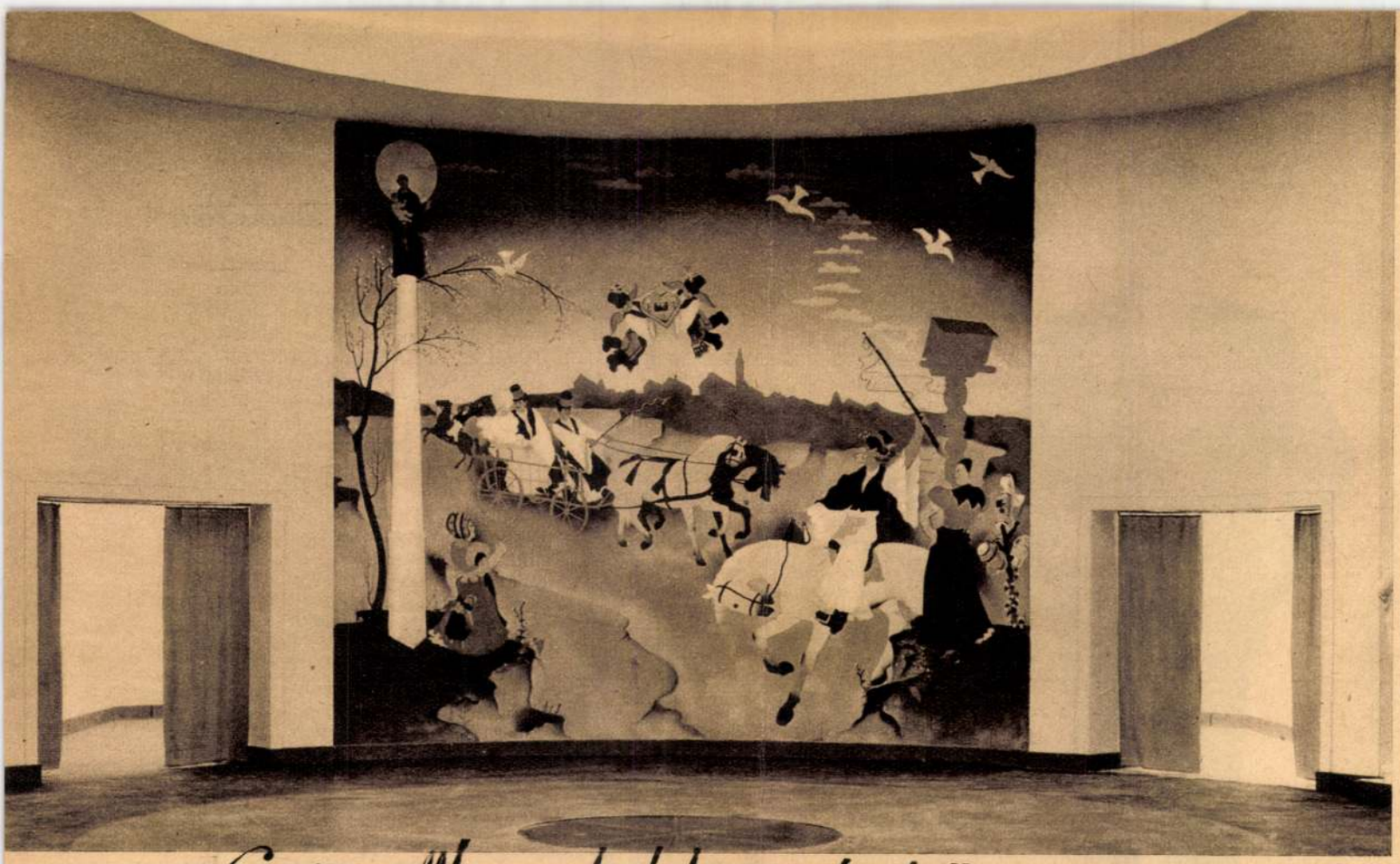

Basilides Barna festménye a kiállítás bejáratánál

„Szép otthon - boldog élet"

(Jubiláris lakás és iparmüvészeti kiállítás az Iparmüvészeti Muzeumban.)

Soha még kiállitás nem járult hozzá nagyobb mértékben egy téves fogalom tisztázásához és nem volt időszerübb, mint az, melyet kitünő hozzáértéssel és jó érzékkel rendezett az O. M. Iparmüvészeti Társulat az Iparmüvészeti Muzeumban.

A háboru utáni inflációs évek a régi örökérvényünek hitt értékek felhigitásában élték ki magukat, zavar támadt a régi fogalmak körül és az egyik fogalom, mely ennek az áradatnak áldozata lett, volt az iparmüvészet is.

Felesleges csecsebecséket, diletáns batikolásokat, fatárgyacskák festegetését „iparmüvészeti munka" jelzővel látták el és ilymódon sikerült legbiztosabban lejáratni az iparmüvészetet.

Mi igazában az „iparmüvészet"? A szó elmei világosan megmutatják: az ipar müvészete. Nem egyes darabok különleges müvészi nivója szabja meg egy ország iparmüvészeti szintjét. Az anyag megbecsülése, az anyagszerü alkotás, az anyag kitünő megmunkálása, a helyes anyagok megválasztása és alkalmazása a megfelelő helyen: ez az iparmüvészet.

Egy nagy nemzetközi iparmüvészeti kiállitáson nagy aranyérmet nyert egy jelentéktelennek tetsző angol horgászbot. Nyele sima volt, sehol egy diszités. Mégis helyesen járt el a nemzetközi zsüri, mely a kitünően megválasztott faanyag mesteri és időtálló megmunkálását jutalmazta e botban.

*

Miből áll egy iparmüvészeti kiállitás? Két főelemből. Az egyik a kiállitott tárgyak, a másik a kiállitás mikéntje: az installáció. Sorrendben talán a második a fontosabb.

Az Iparmüvészeti Társulat jubiláris kiállitásának installációja a legzseniálisabbak egyike. Amit Korody György épitész-tanár egy kötött helyhez mért alaprajzban nyujtott — meglepő. Egy nagy csarnok helyén megoldotta az egyes interiőrök problémáját, önmagukban lezárt hangulatu helyiségeket alkotott, melyek ennek dacára sem tagolják szét a kiállitást, mely nagyvonalu maradt.

Korody, mint egy vezérkari főnök, kiosztotta a szerepeket. A legsikerültebb interiőrökben, melyeket kitünő iparmüvész-tervezők és épitészek terveztek, a magyar iparmüvészet szinejava található.

A kisplasztikák termében Pátzay Pál fésülködő nője és egy izléssel válogatott plakettgyüjtemény, a kerámiák közül Gádor István és Kovács Margit munkái, a bőrmunkák közül ifj. Richter Aladár egy nyomdaigazgató jubiláris feliratának tokja, az ötvösmunkák közül Tevan Margit egy nemesvonalu és igen egyszerü kalapált tála, a grafikában Kolozsváry Sándor, Nemes György és Radó György reklámgrafikái tünnek ki.

Mit hozott a „szép otthon"? Hozta a mai otthon különböző formáit, a férfi és női garzónszobáktól a „polgári" lakás könyvtár, gyermek- és női szobáin át egészen a „müvésznő" szobájáig. A régi értelemben vett polgári otthon halljának mestere Nagy Károly, a könyvtárszobáé Szablya-Frischauf Ferenc, a női szobáé Vágó Dezső, a gyermekszobáé Devecska Ferenc és egy lakószobáé Lakatos Arthur. A garzón szobák Urbányi Vilmos és Vass Béla terve után készül-

Basilides Bama

Egy pohár pezsgő az önálló Finnország születésnapján

Sven Hedin

ennek a józan, titokzatosságát vesztett kornak.

És mégis — öröm, érdeklődés futja el, mikor az *Ünnep* címlapján meg-

Tengeralattjárót kivéve, mindenféle közlekedési eszközön utaztam már Finnországban, még a hires zuhatagjáró csónakon is — de soha olyan vadregényesen, mint Mikulás-napján, a finn követség palotája felé, a hóbafulladt Kelenhegyi-uton . . .

Nagyon romantikus autóparti volt ez a végtelen fehérségben s talán stilusos is ehhez az északi testvérnéphez, amely felszabadulásának, önállóságának tizennyolcadik évfordulóját ünnepelte ezen a napon, *Onni Talas* követ és felesége igazi finn-módra vendégszerető házában.

Milyen jól esik a hidegből és a sötétből egyszerre felolvadni ennek a diplomáciai villának tükröszlopos szalonjában, ahol háromszáz vendég zsibong a kristálycsillárok alatt s a pirosszőnyeges lépcsőház egyre önti még az érkezőket.

A követné finn kosztümje már a küszöbön általános sikert arat. A meghivott művészek — *Glatz* Oszkár hófehér feje valósággal kilobog az embercsomóból — külön megcsodálják a tarkasávos posztószoknyát, a levélzöld selyemköténykével, a fekete bársonypruszlikot a vászon ingvállal, amelyet a finn ötvösmüvészet egy antik násfája díszit s a csucsosvégü kis sapkát, amely lepkedő piros szalagjaival olyan dekorativ a szép fiatalasszony vállig göndörödő haján . . . a derékigérő pántlikák pedig a mi pártáinkra emlékeztetnek. Ilyen népviseletben a szőke házikisasszony is, akinek dallamos finn neve *Napsugarat* jelent, valamit, amivel nagyon szépet, nagyon értékeset akarnak megjelölni Észak gyermekei, a rövid nyarak szerelmesei . . . Milyen plasztikus kifejezője ennek a borongós hangulatnak a terem legszebb festménye, *Gallen-Kallelo Kalevala*-részlete: fénytelen ég alatt, ködszürke tenger partján, korhadt hajóroncsra hajló öreg halász — mennyi melankólia, mennyi gyász és reménytelenség!

*

Jó lenne kicsit nézelődni a vendégsereg között, de már a zongoránál *Helge Virkkunen*, az ismert finn énekművész . . . s igy csak hirtelen köszöntünk néhány szépasszonyt és urat: zöld komplében *Illés* Józsefnét, feketében *Máday* Sándornét, barnában felvinci *Takács* Alicét, *Guilleaume* Árpádnét, *Petri* Pálnét, *Behids* bey török követet, *Erődi-Harrach* Tihamért, *Schandl* államtitkárt, egy sereg képviselőt, diplomatát, tábornokot, miniszteriumi, egyetemi notabilitást; itt is, ott is rendjel, sok magyar és külföldi ordó, sőt egyet szemünk láttára vesz át a legfrissebb finn kitüntetett: *Csekey* Károly egyetemi tanár, akinek *Onni Talas*, mint a *Kalevala*-év magyar kiküldöttének, most nyujtja át a finn *Fehér Rózsa* lovagkeresztjét.

Régi finn dalok bugnak fel egymásután, népies motivumok müvészi feldolgozása, akár a mi Kodály—Bartók-jaink. Jól esik ez a mély, csellólágy muzsika — s igen aktuális is most Jean *Sibeliusnak*, a világhirü finn zeneszerzőnek hetvenéves születésünnepén. Nálunk felfogni se tudják igazán, mit jelent a finneknek, észteknek a dal, micsoda nemzeti erőt sürit magába még pogánykori rúnákból kinőtt dalköltészetük — ép olyan ősi tehát, amilyen fiatal a műzenéjük.

A *Leánykérést* azonban igy is meg kell ismételni, szövegértés nélkül is hat, mint az általános értékü örökszép. S micsoda siker és derültség, mikor a *„Sárgarigó, rozmaringom, galambom"*-csárdás harsan fel, — finn szöveggel, de magyar röfrénnel, a nyelvrokonság illusztrálására.

És ha a büffé s különösen a pezsgő át nem csalja a társaságot a szomszéd szobákba, ki tudja, micsoda finn-magyar kompoziciót eredményezett volna még ez az este a gellérthegyi *Suomi* területén!

M. E.

Säde Talas, a finn követ leánya a büffénél

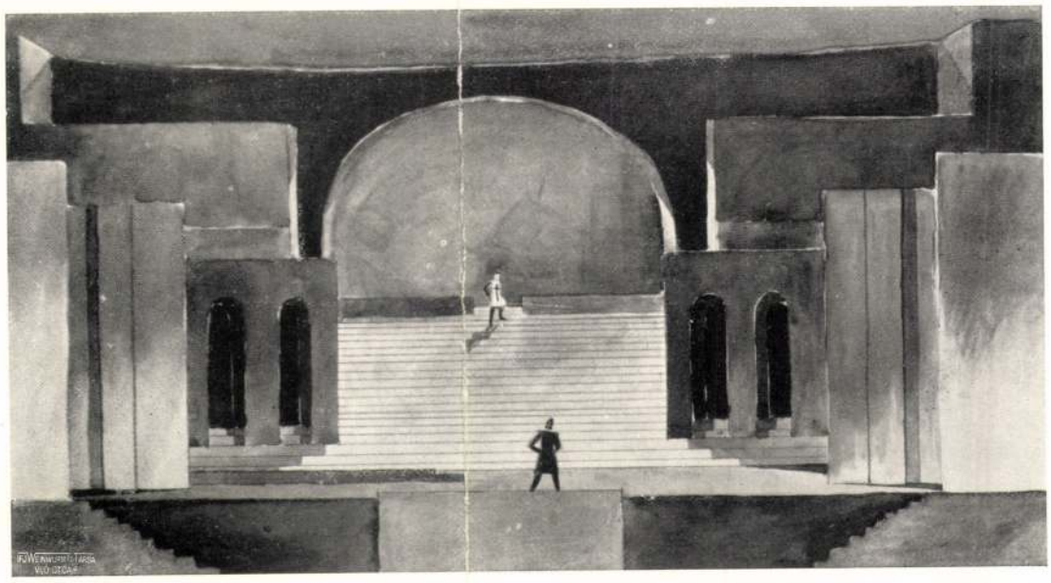

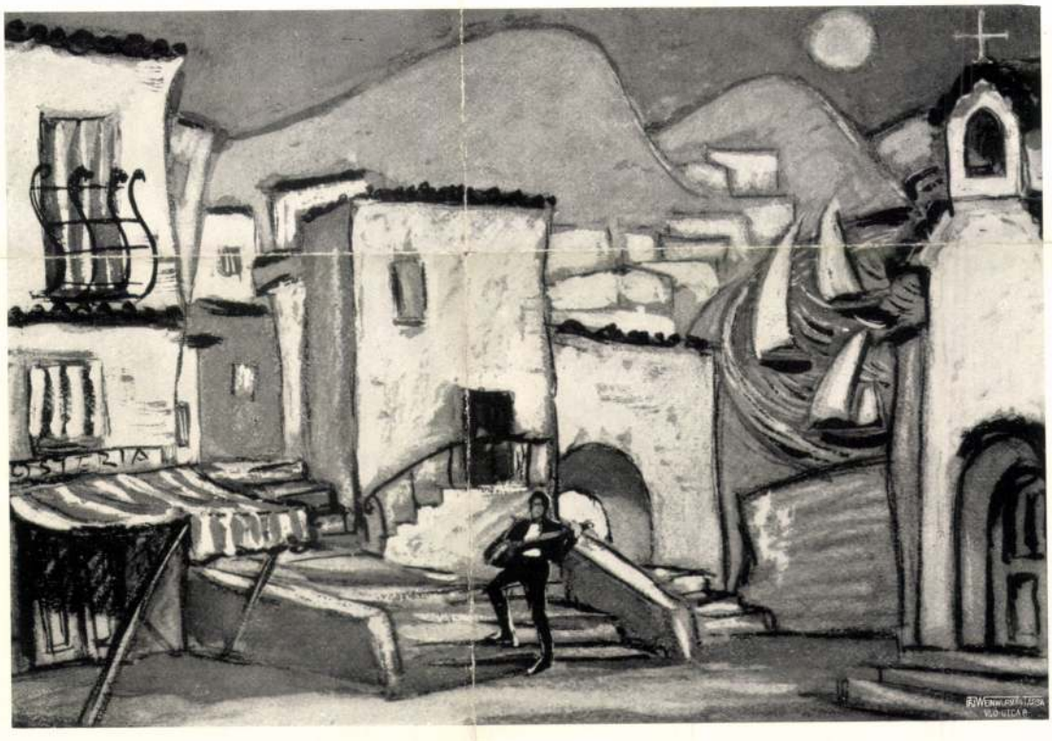

A Tamás-galéria kiállításából. Horváth János díszlettervei. Fent: Terv az Ember tragédiája szabadtéri előadásához. Lent: Terv a Parasztbecsület díszletezéséhez. — Aus der Ausstellung der Galerie Tamás. Bühnenbilder von Johann Horváth. Oben zur «Tragödie des Menschen» für Freilichtbühne. Unten zur «Cavalleria Rusticana». — From the Tamás's Gallery. Sceneries designed by J. Horváth. Above: Scenery of «Tragedy of Man.» Below: Scenery of «Cavalleria Rusticana.»

MAGYAR IPARMŰVÉSZET
1933.
24. l képek

A Székesfővárosi Iparrajziskola karácsonyi kiállításáról. Fent: Garçonszoba. Tervezte ~~Devecska Ferenc~~. Lent balra: Részlet a nagy hallból. Tervezte Kóródy György. Lent jobbra: Batik terítő. Tervezte Lakatos Artúr. — Aus der Weihnachtsausstellung der Hauptstädtischen Gewerbezeichenschule. Oben: Garçonzimmer. Entwurf: Franz Devecska. — Unten links: Partie aus der grossen Halle. Entwurf: Georg Kóródy. Unten rechts: Batikdecke. Entwurf: Arthur Lakatos. — From the Christmas Exhibition of the Municipal College for Applied Art. Above: Bachelor's room. Designed by F. Devecska. Left below: Part of hall. Designed by G. Kóródy. Right below: Table-cloth. Designed by A. Lakatos.

VIGSZINHÁZ: AZ ARANYIFJU A Vigszinháznak az idén nem volt szerencséje. *Shaw* Caesar és Cleopatrájával kisérletet tett a komolyabb, irodalmi becsvágyu szinház felé. Itt is kudarcot vallott, bár még elhibázott előadása sem magyarázta azt a merev visszautasitást, amellyel a közönség részéről találkozott. Itt nem egészen a szinházban volt a hiba, inkább a közönségben. Egészen természetes, hogy a Vigszinház most próbál a közönség hibájához igazodni. Az Aranyifju szombati bemutatója természetes reakciója a Shaw-bukásnak.

Nem egészen természetes a reakció Hunyady Sándornál, aki viszont eddig azzal a darabjával érte el a legkomolyabb és legjelentősebb sikert, amely belső értékre is a legkülönb volt. Most mégis tudatosan akarja a siker szinházát csinálni, ezért versenyre kel a filmmel. Az Aranyifju szabályos filmdráma. Izgalmas bünügyi történet trükkös fordulattal, középen egy kis elmélyitési kisérlettel a lélek homályos féltudatának felszinreásása felé és végül a ma már filmeknél sem szokatlan fél happy enddel.

Az Aranyifju homályos hátterü viveur, aki csinos megjelenéséből, előkelő sarlatánságával tartja magát a nemzetközi társaság felszinén. Megismerkedik egy dúsgazdag és rendkivül finom angol lánnyal, aki beleszeret. Hogy vele mehessen, egy idősebb, de még tetszeni vágyó amerikai hölgytől kicsalja vagyont érő gyöngysorát.

A gyöngysor azonban komplikációt okoz. A hölgy komornája és kedvese, a soffőr már rég szemet vetettek a gyöngysorra és amikor az odaajándékozás történik, a soffőr, amint a komornával kitervelte, az ágy alá bujva várja az alkalmas pillanatot, hogy álmában megfojtva az élemedett Vénuszt, a gyöngyöt megkaparintsa.

A gyöngyöt azonban elviszi előle az aranyifju s a soffőr nem birja ki tovább a hiábavaló virrasztást az ágy alatt. Előbujik. Az amerikai hölgy sikoltozik, lármát csap. A soffőr dulakodni kezd vele, hogy elhallgattassa s közben megfojtja.

A gyanu az aranyifjura irányul. A látszat teljesen ellene szól. A gyöngyöt is megtalálják nála. A rendőrkapitány ügyessége azonban leleplezi az igazi gyilkosokat. Itt a cselekmény csakugyan mozgalmassá feszül. Az a jelenet, amelyben az idegileg kifárasztott komorna egy ügyes fogásnak lépremegy és lelkileg teljesen összeroppan, rendkivül hatásos szinpadi megoldást kap. Itt következik az a két pont is, ahol a mozidráma emberileg elmélyül, ha csak pillanatokra, átmenetileg is.

Az egyik, mikor a szerelmes lány a maga naiv rajongásában azt hiszi, hogy közvetve maga is oka a gyilkosságnak, hiszen Pinto csak azért gyilkolt és rabolt, hogy az ő társaságában lehessen és valami gyermekes önfeláldozással ártatlansága részére akar átvállalni valamit a gyilkos sötét terhéből. Ez nemes, romantikus, meleg fellobbanás, de csaknem folytatás nélkül marad, azaz itt csak eszköz és alkalom arra, hogy a fiu feneketlen ridegségét megismerje, amire egyébként bőven van alkalma az utolsó kép jeleneteiben is, tehát ez az előzetes impulzus ugyszólván felesleges.

A másik emberi megtárulás szintén csak epizódszerü. Itt a komorna ambiciótól, tettvágytól, érvényesülési láztól fütött temperamentuma borzad meg a börtön határtalan magányának gyötrelmétől és a halált kéri irgalomnak. Önmagában is van valami megrázó ebben a nem megbánásból fakadt feneketlen kétségbeesésben, de legnagyobb jelentősége, hogy alkalmat ad *Titkos* Ilonának egy tömörségében olyan nagy és bensőségesen őszinte jelenetre, a szinjátszásnak olyan bravuros teljesitményére, aminőt ritkán látunk magyar szinpadon.

Ami ezután következik, az már sablonos befejezés. Fél happy end. Az előkelő angol ur kidobja a jelentkező aranyifjut, akitől leánya önként fordul el. A hozományvadász tehát pórul jár s a kis angol lány szive is összetört, mégis szerencséje van, mert megmenekült attól, hogy egy lelkiismeretlen kalandor karmaiba kerüljön.

Az előadás igen jó s ha még a tempóján is gyorsitanak valamit, tökéletes lesz. Az együttesben az első hely *Titkos* Ilonáé és *Somlayé*. Somlay alakitása is csupa élet és megragadó plasztika. *Ágai* Irén stilusos, mintha egy angol képeslapból vágták volna ki. Csak néha a beszéde bizonytalan. *Jávor* letette az operett bonvivanti vizsgát. *Góthné Kertész* Ella most is kitünő. *Makláry* soffőrje és *Rajnay* kapitánya reális erejü alakitás. Az epizód szerepekben kitünő *Mály* Gerő, *Gárdonyi*, *Fejes* Teri, *Somló* és *Bárdi*. A darabot *Tarnay* Ernő lendületesen rendezte.

A bemutató közönségének hangulata biztatón jelezte a Vigszinháznak a sikert.

Kállay Miklós.

Szinház, művészet

A kormányzó ünnepi beszéddel nyitotta meg a Holland grafikusok kiállitását a Nemzeti Szalonban

A *Nemzeti Szalón* kiállitóhelyiségeiben szombaton délután fél hat órakor volt a németalföldi grafikai kiállitás ünnepélyes megnyitása. *Horthy* Miklós kormányzót, aki feleségével és a szolgálattevő szárnysegéd kiséretében érkezett, az épület előcsarnokában *Petri* Pál államtitkár, van *Hoorn* németalföldi meghatalmazott miniszter és rendkivüli követ és *Hubay* Andor, a Nemzeti Szalón igazgatója fogadták és kisérték fel az emeletre. A kiállitás nagytermében gróf *Zichy* János, a *Nemzeti Szalón* elnöke fogadta a kormányzót. Az ünnepélyes megnyitásra a magyar közélet társadalmi és művészeti élet igen sok kiválósága jelent meg.

Elsőnek gróf *Zichy* János üdvözölte a kormányzót s köszönetet mondott megjelenéséért, majd felkérte a kiállitás megnyitására.

Ezután H. I. *Wolter*, az amsterdami képzőművészeti főiskola tanára, a németalföldi külföldi kiállitások állandó bizottságának elnöke mondott beszédet. Köszönetet mondott a kormányzónak azért, mert a kiállitás fővédnökségét elvállalta. Ezután rámutatott a művészet fontosságára a különböző nemzetek közötti barátság kifejlesztése és elmélyitése terén. Beszéde további részében részletesen vázolta a németalföldi grafika fejlődését a XIX. és XX. században és rámutatott arra, hogy a kiállitás anyagának összeválogatásánál milyen szempontok érvényesültek.

A kormányzó az üdvözlésre a következő szavakkal válaszolt:

— Fogadja Tanár Ur őszinte köszönetemet a szivélyes üdvözlésért.

— Őszinte örömmel gyönyörködöm azokban a szép műalkotásokban, amelyeket annak a nemzetnek grafikus művészei alkottak, amely nemzet a keserü inség napjaiban az elsők között nyujtott nagylelkü, hatékony segitséget sulyosan megpróbált nemzetünknek .

— Remélem, hogy a németalföldi világhirü grafikus művészet műalkotásainak közelebbi megismerése hatékonyan hozzájárul majd a két nép között már fennálló szellemi és kulturális kapcsolatok további megerősitésére.

— Kellemes kötelességemnek tartom, hogy ebből az alkalomból a magyar nemzet nevében különös köszönetemet fejezzem ki *Vilma* királynő őfelségének magas támogatásáért, amely megnyilvánult abban, hogy elvállalta a fővédnökséget, valamint a kiállitásban való tevékeny közreműködéséért, amely lehetővé teszi számunkra, hogy őfelsége művészi tehetségét is megcsodálhassuk.

— Meleg köszönetet mondok a németalföldi kormánynak is a művészi esemény támogatásáért és a védnökség elfogadásáért. A németalföldi grafikus művészet reprezentativ kiállitását örömmel megnyitom.

A kormányzó beszédét a megjelent előkelő közönség harsány éljenzéssel fogadta s ezután a kormányzó *Wolter* professzor vezetésével megtekintette a kiállitást.

A kiállitás anyaga felöleli Hollandia valamennyi grafikai stilusát és technikáját és számottevő grafikus művészetét. A művészi temperantum, a kifejezés szelleme, a tolmácsolás módja bármilyen sokrétüek, a holland grafikának mégis van egy jellegzetes nemzeti vonása, józanság és alaposság. Minden grafikai lap és az egész nagyszerü kiállitás sommás bizonyitéka annak, hogy a nemes hagyományokra, évszázados művészeti kulturákra épült modern holland művészet az „uj", legmerészebb kereséseiben is mennyire tiszteli a „Handwerk"-et, mennyire nem tér le arról az alapról, hogy a művészi vakmerősség elengedhetetlen erkölcsi feltétele a — *tudás*. Az aktuális holland grafikát művészi szempontból jellemzi a hibátlan izlés, a fekete-fehér klaviatura árnyalatgazdag és mindig változatos, éppen nem monoton, sőt legtöbbször orkesztrális zengése és a forma-kultusz hangsulya.

A lebilincselően érdekes kiállitás nagyszerü együttesében sem veszit szépségéből és jelentőségéből *Vilma királynő* művészi lapja, a mely a bármily tehetséges dilettantizmuson messze felülemelkedő, izzig-vérig művészi, ha szabad mondani: „*professzionista*" alkotása a fejedelmi fantáziának.

Ki kell emelni *Toorop*, *Van der Vossen*, *Israels*, *Bieling*, *M. Bauer*, *Nyland*, *Essers*, *Echmann*, *Bekman*, *Melgess*, *Oept* nagyszerü lapjait és a három „régi" nagymester, Vincent *Van Gogh*, *Jongkind* és Josef *Israels* néhány muzeális értékü mesterművét.

A kiállitásért, a szellemi csereforgalom annyira kivánatos megindításáért a legteljesebb elismerés illeti a *Nemzeti Szalon* kiváló uj vezetőségét és ezerkezü lelkes igazgatóját, *Hubay* Andort. *(m. v.)*

VACSORA NYOLCKOR Edna *Ferber* szinjátéka az elmult évadban Budapesten is szinpadon került szinre és a kritika egyhangulag megállapitotta, hogy a darab a legérdekesebb és legujszerübb irói teljesitmény, amelyet az utóbbi időben irtak. A *Vacsora nyolckor* világszerte nagy sikert aratott szinpadon és érthető, hogy filmváltozata elé nagy érdeklődéssel tekintettek mindenfelé. *Ez az érdeklődés jogosult*, mert a Metro-gyár, amely megszerezte a filmesités jogát a szindarabnak, *mostanában nem látott hallatlan luxussal készitette el az uj filmet* és nem kevesebb, mint tiz sztárt szerződtetett le a főszerepekre. A sztárok élén Jean *Harlow áll, ez a nyugtalanitóan szép szőke szinésznő, aki nemrég tünt fel a Vörös haju asszony cimszerepében és egyetlen alakitásával a világhirü filmszinésznők sorába lépett.* Partnerei nem kisebb világhirességek, mint a két *Barrymore* testvérek, Karin *Morley*, Madge *Ewans*, Marie *Dressler*, Jean *Hersholt*, Willie *Jurke*, Leo *Tracy* és Wallace *Beery*, Amerika leghiresebb és legnépszerübb jellemszinésze.

Azok, akik látták a *Vacsora nyolckor* film és szinpadi változatát, egyhangulag megállapitották, hogy *a film még érdekesebb, merészebb és nagystilübb, mint az eredeti szindarab.*

— **A Vacsora nyolckor** bemutatójára a jegyek már válthatók vasárnaptól kezdve a *Rádius Metro Filmpalota* pénztáránál délelőtt 11 órától kezdve egész napon át.

BÉCSBEN KÉSZÜL AZ UJ UNIVERSAL-FILM Az amerikai *Universal*-gyár európai produkciója Joe *Pasternak* menedzselésében megkezdte az uj *Gaál Franciska*-filmnek a forgatását a legujabb bécsi müteremben. A film cime: *Csibi*, filmre irta *Nóti* Károly, rendezi Max *Neufeld*. A főszereplők: *Gaál* Franciska, Leopoldine *Konstantin*, Hermann *Thimig*, Anton *Edhofer*, *Halmay* Tibor, Margarete *Kupfer* és Anton *Pointner*. A film zenéjét *Brodszky* Miklós komponálta.

Ez az a film, amelyet a budapesti *Hunnia*-gyárban akartak eredetileg felvenni, de mint hogy a *Hunnia* Studióját mások akarták kibérelni, a hatalmas amerikai gyárat kiengedték külföldre dolgozni, mig azok a vállalkozók, akik Budapesten állitólag filmet akartak csinálni, eltüntek a láthatárról. Igy azután most a Hunnia-gyárban két hónapig teljesen szünetel a munka.

— **Az Évszakok december 26-án** (nem 25-én) *Haydn* nagyszerü mesteroratóriuma *népszerü helyárakkal*. Szólisták: *Halász* Gitta, *Székelyhidy*, Kálmán. Vez. *Lichtenberg*. (Koncert.)

— **Három sor kotta egy gyürött levelezőlapon**, — ez adott impulzust William *Pollock*-nak, hogy Amerika legnépszerübb jazzmuzsikusával, Jack *Payne* és zenekarával filmet csináljon. Ez a három sor kotta Jack *Payne*-nek, aki repülőtiszt volt, legmegrázóbb harctéri emlékei közé tartozik. Ez az emlék az alapötlete annak a mai élet diplomás állástalanjainak küzdelmét erős drámai szinekkel megrajzoló filmnek, amelyben Jack *Payne* és zenekara nemcsak, mint zenei különlegesség, de mesteri kézzel ujszerüen beállitva, mint a drámai kifejlődés mozgató ereje is szerepel. A film az *United Artist* legnépszerübb alkotásai nak egyike és magyarországi előadási jogát a *City Film Rt.* szerezte meg.

A fővárosi Iparrajziskola karácsonyi kiállitása

Szombaton délután nyitotta meg a dr. *Vidéky* Emil kormányfőtanácsos igazgatása alatt álló fővárosi Iparrajziskola karácsonyi kiállitását. Ez a kiállitás, amelynek célja ezuttal is kisérletek alapján előállitott korszerü iparművészeti és lakberendezési tárgyak bemutatása, az idén is, mint a mult évben igen gazdag, magas szinvonalon áll s nagy hivatást teljesit azon a téren is, hogy a közönség izlését a lakásberendezés terén fejleszti, finomitja. A kiállitás valamennyi tárgyát az iskola műhelyeiben készitették a vezető tanárok irányitásával.

Remek szőnyegek készültek *Lakatos* Artur, *Örkényi* István és *Vesztróczy* Manó tervei szerint. *Koródy* György, *Deveczka* Ferenc, *Lakatos* Artur butorokat, gobelineket és más berendezési tárgyakat terveztek. Az ő terveik szerint készült tárgyakból állitották össze az izléses turista szobát. A gyermekszobában *Koródy* stilusos butorai mellett *Deveczka* játékai, *Szathmáry* István térképe és *Tóth* Gyula ötvösmunkái nyertek elhelyezést. Leggazdagabb egy garcon kombinált szoba *Deveczka* butoraival. Szépen diszitik az interieurt *Vértes* Rezső kerámiái és *Veress* Zoltán üvegmunkái. Külön emlitjük még *Benthelm* Artur ötvösmunkáit, *Moldován* Béla és növendékei artisztikus rézkarcait és *Ohmann* Béla művészi faragásait.

Szinházak müsora:

OPERAHÁZ. Vasárnap délután: Trubadur (Bérletszünet); este: Elssler Fanny, Simona néni, Magyar ábrándok (Bérletszünet); hétfő: A tenor, Pesti karnevál (Népmüvelési Bizottság III. bérleti előadása); kedd: Egy rövid élet, Coppelia (A. 11.); szerda: Farsangi lakodalom, Pesti karnevál, Magyar ábrándok (Bérletszünet); csütörtök: Figaró Házassága (B. 10.); péntek: Petruska, Simona néni, Magyar ábrándok (C. 10.); szombat: Rózsalovag (D. 11.); vasárnap: Nincs előadás; hétfő délután: A dolovai rábob leánya; este: Sakuntala; kedd délután: Balatoni rege; este: Szegény Mavrier. (3, fél 8).

NEMZETI SZINHÁZ. Vasárnap délután: A fekete lovas (E.); este: Sakuntala (C.); hétfő: Sakuntala (B. bérlet); kedd: Füsti fecske (K. bérlet 12. szám); szerda: Sakuntala (d.); csütörtök: Szegény Mavrier; péntek: Igéret földje; szombat: Sakuntala; vasárnap: Nincs előadás; hétfő délután: A dolovai rábob leánya; este: Sakuntala; kedd délután: Balatoni rege; este: Szegény Mavrier. (3, fél 8).

VIGSZINHÁZ. Vasárnap és hétfő este: Aranyifju; kedd: Több mint szerelem; szerda: Aranyifju; csütörtök: Több, mint szerelem; péntek, szombat: Aranyifju; vasárnap délután: Macko ur utnak indul; este: Nincs előadás; hétfő délután: Több mint szerelem; este: Aranyifju; kedd délután: Több mint szerelem; este: Aranyifju. (Fél 4, 8).

MAGYAR SZINHÁZ. Vasárnap délután és este: A tizenkettedik óra: hétfőtől—péntekig: Nincs előadás; szombat: Bál a Savoyban; vasárnap: Nincs előadás; hétfő délután és este, kedd délután és este: Bál a Savoyban. (Fél 4, 8).

BELVÁROSI SZINHÁZ. Egész héten minden este, vasár- és ünnepnap délután: Helyet az ifjuságnak; vasárnap, dec. 24-én: Nincs előadás. (4, 8).

FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZ. Egész héten minden este, vasár- és ünnepnap délután: Csipetke. Vasárnap, december 24-én: Nincs előadás. December 25-án, kedden délelőtt 11 órakor: Dörmögő Dömötör (Fél 4, 8).

KIRÁLY SZINHÁZ. Vasárnap délután: Gyermekelőadás; csütörtökig: Nincs előadás; péntek, szombat: Kék Duna; vasárnap délután: Gyermekelőadás; este: Nincs előadás; hétfő délután és este, kedd délután és este: Kék Duna. (Fél 4, 8).

KAMARASZINHÁZ. Vasárnap délután és este: Szuhay; hétfő, kedd: Nincs előadás; szerda: Főpróba; csütörtök, péntek, szombat: Ketten a hintán; vasárnap: Nincs előadás; hétfő délután és este, kedd délután és este: Ketten a hintán. (Fél 4, 8).

UJ SZINPAD. Vasárnap délután és este: Vica; csütörtökig: Nincs előadás; péntektől minden este: Bobby sir, Bobby nevet; hétfő és kedd délután: Bobby sir, Bobby nevet. (Fél 6, fél 9).

VÁROSI SZINHÁZ. Vasárnap délután és este: Fehérvári huszárok. (Fél 4, 8).

BETHLEN-TÉRI SZINPAD. Csütörtökig minden délután és este: Üzen a Hargita; péntektől minden délután és este: Valuta; vasárnap délután 3 órakor: Gyermekelőadás. (Fél 6, fél 9).

ANDRÁSSY-UTI SZINHÁZ. Egész héten minden este és vasárnap délután: Bridge, Pallos ladies. (4, 9).

TERÉZ-KÖRUTI SZINPAD. Minden este, vasár- és ünnepnap délután: Saldó 1933. és a kisérő müsor. (4, 9).

ROYAL ORFEUM. Minden este, szombat, vasár- és ünnepnap délután: Tessék kiszállni. (4, fél 9).

Dayka Margit | Szücs László | Uray Tivadar | Rátkai Márton | Sziklay Szeréna | Örkényi Franciska | Latabár Árpád

KÉK DUNA látványos operett 3 felvonásban, 8 képben a **KIRÁLY SZINHÁZ**

szenzációs bemutatója pénteken, december 22-én

Békássy — Szilágyi Fodor — Horti 40 tagu zenekar | Strauss János örökszép muzsikája, Pán József diszletei és jelmezei | Korb ballet, ragyogó kiállitás, karácsonyi ünnepi előadások délután és este

MA DÉLUTÁN és ESTE
utoljára
A TIZENKETTEDIK ÓRA
23-án először
BÁL A SAVOYBAN
MAGYAR SZINHÁZ

— **Zongoraest.** *Serkin* Rudolf, orosz származású osztrák pianista, szombaton este tartotta nálunk bemutatkozó hangversenyét a Vigadóban. A rokonszenves virtuóz ugy dologi készség, mint előadás tekintetében kivételes kvalitás. Billentése, hangszinárnyaló bravurja és őszinte elmélyülése a művek benső tartalmának kidomboritásában a legteljesebb elismerésre méltóak. Művészi gonddal összeállitott müsorán *Bach:* h-moll partitája, *Beethoven:* Appassionata szonátája, *Schubert:* négy Impromtu-je, *Debussy:* két etüdje és *Chopin:* négy etüdje szerepeltek. A sok meleg tapsot néhány gyönyörü ráadással köszönte meg.

— **A Rákóczi-induló Németországban.** Mint ahogy a világsiker felé induló operetteket Lipcsében mutatják be Németországban, ugy a *Rákóczi-induló* „Uraufführung"-ját is Lipcsében tartották meg pénteken — tudósitónk jelentése szerint — *olyan sikerrel, amilyenre évek óta nem volt példa.* A lipcsei bemutatót december 20-án követi a *„Rákóczi-induló"* berlini „országos" bemutatója, amely az előjelekből itélve, tul fogja szárnyalni a lipcsei sikert. A *„Rákóczi-induló"* mult heti bécsi és a pénteki lipcsei sikerei beszédes bizonyságai a magyar filmgyártás nemzetközi viszonylatban is helytálló életképességének.

— **Az Andrássy-uti Szinház karácsonya és szilveszlere.** Az ünnepi előadásokon is az Andrássy-uti szinháznak fennállása óta legjobb müsora kerül bemutatóra: a *„Bridge"*, *Csortos, Törzs, Jávor* felléptével, *„A koma" Rózsahegyi* felléptével, a világhirü *„5 Pallos Ladies", Boros—Pártos* kacagtató énekes blüettje és a ragyogó müsor. *Karácsonykor* a délutáni előadások olcsó helyárral kerülnek szinre. *Szilveszterkor* este ½12-kor is lesz előadás, teljes müsorral, az uj, olcsó helyárakkal!

— **Menyasszonyi kép** Rozgonyitól 3 drb 8 P.

— **Film és müvészet.** A főváros Népmüvelési Bizottsága rendezésében *Krampol* Miklós tanár az elmult félévben tartott „Film és müvészet" cimü előadássorozatát december 17-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a Fortunamozgóban (Rákóczi-ut 22.) fejezi be. A befejező előadáson bemutatásra kerül az *„Almodó szaj"* cimü film. A filmet rendezte Paul *Czinner*, főszereplők Elisabeth *Bergner* és Rudolf *Forster*. Az előadás belépődija 60 fillér.

— **Strack Theodor, mint Tannhauser.** A *Tannhauser* cimszerepében fejezte be budapesti vendégjátékát a kiváló drezdai tenorista, Theodor *Strack*. Nagy kulturája, finom muzikalitása, izlése és különösen gazdag ábrázoló tehetsége kiváló müvészi alkotássá emelik ezt a tragikus wagneri szerepet. *Báthy* Anna poetikus Erzsébetjét kell kiemelnünk még a kiváló együttesből, amelynek többi erősségei *Némethy* Ella, *Székely* Mihály, *Svéd* Sándor.

— **„A vörös rém".** *Markovits* Rodion és *Rachmanova* szibériai regénye elevenedik meg abban a hatalmas filmben, amellyel az *UFA* karácsonyra lepte meg a világot. Milliónyi ember olvasta, sokszázezer hadifogoly végigszenvedte azokat a borzalmakat, amelyekkel a bolsevista vörös rémuralom szántotta végig Szibériát és Mandzsuriát. Menekülők tömegei lepték el a vasutvonalakat, az utakat, mindenütt hajszolva a vörös üldözőktől. A filmben, amely egy ilyen menekülő csoport szenvedéseit és diadalmas megszabadulását mutatja be drámai erővel, nagyszerü helyszini felvételekkel a mandzsuriai Charbin városáról, Hans *Albers* és *Nagy* Kató játsszák a főszerepet elsőrendü müvészgárda élén. A rendező, Gustav *Ucicky*, aki eddig is monumentális filmjeivel tünt fel, hatalmas tömegjelenetekről gondoskodott. *„A vörös rém"* egyszerre négy szinházban, az *Uránlában*, az *UFÁ-ban*, *Cityben* és *Corsoban* jelenik meg.

— **A Csipetke — huszonötödször.** A *Fővárosi Operettszinházban* szombaton este érkezett el huszonötödik előadásához a *Csipetke*. *Török* Rezső és *Fényes* Szabolcs nagy sikert aratott operettje. A jubiláris előadáson zsufolásig megtöltötte a közönség a szinház nézőterét és a felvonásközökben zajosan ünnepelte az együttest: *Balla* Licit, a két *Latabárt*, *Somogyi* Nusit, *Gózon* Gyulát, *Feleky* Kamillt, *Justh* Gyulát és a többieket.

Mozgófényképszinházak müsora

CITY FILMSZINHÁZ. (Vilmos császár ut 36—38. Telefon: 111—40.) **Izn nénl.** (Fedák Sári). — **Erdei idill.** — **Magyar Világhiradó.** — Előadások kezdete hétköznap 4, 6, 8 és 10, vasár- és ünnepnap 2 4, 6, 8 és 10 órakor. Az első előadás mindennap félhelyárakkal.

CORSO. (Váci ut 9. szám. Telefon: 87—4—02.) **Egy csók és még valami.** (Eggerth Márta). — **A mult keresztje.** (Sylvia Sidney). — **Hiradók.** — Előadások kezdete fél 5, egynegyed 8 és háromnegyed 10 órakor. Az előadások folytatólagosak. A hétköznapi első előadás félhelyáru.

CORVIN FILMSZINHÁZ. (József-körut és Üllői-ut sarok. Telefon: 389—88 és 395—34.) **A szerelmes szálloda.** Bohózat. (Anny Ondra) — **Kisérő müsor.** Előadások kezdete hétköznap fél 4, fél 6, fél 8, fél 10, vasár- és ünnepnap fél 2, fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor. Az első előtdás félhelyárakkal.

EGYETEMIEK MOZIJA. (Horánszky-utca 20.) **Ketten az éjszakában.** (Liane Haid, Gustav Diessl, Paul Kemp). — **Sivatag daia.** — **Magyar Világhiradó.** — Helyárak 20—80 fillérig. — Előadások szombaton 5 és fél 8, vasárnap fél 3, 5 és fél 8.

ELDORADO. (Népszinház utca 33. Tel.: 331—71.) **A hölgy már hajlandó.** (Eddie Cantor). — **A sátán szekere.** (Edmund Love, Sylvia Sidney, Dickie Moore). — **A vadnyugat ura.** (George O'Brien). — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, háromnegyed 7 és háromnegyed 10 órakor, vasár- és ünnepnap háromnegyed 2-től folytatólagosan.

FÉSZEK MOZGÓ. (József-körut 78. Telefon: 460—40.) **Csak egyszer az életben.** (Gustav Fröhlich, Camilla Horn). — **A sátán szekere.** (Edmund Love, Sylvia Sidney, Dickie Moore). — **Afrika igazi arca.** — **Magyar Világhiradó.** — Előadások kezdete hétköznap 4, háromnegyed 7 és háromnegyed 10 órakor, vasár- és ünnepnap háromnegyed 2-től folytatólagosan.

GLORIA FILMSZINHÁZ. (Thököly-ut 56. Tel.: 488—00.) **Egyszer az életben.** (Gustav Fröhlich, Camilla Horn). — **Fra Diavolo.** (Stan és Pan). — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, háromnegyed 7 és fél 10 órakor, vasár- és ünnepnap fél 2 órától folytatólag.

HOMEROS MOZGÓ. (Hermina-ut 7. Tel.: 961—00) **Pardon tévedtem.** (Gaál Franciska, Paul Hörbiger) — **Barátok.** Romantikus kutyafilm. — **Magyar Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap fél 5, 7 és fél 10 órakor, vasár- és ünnepnap 2 órától folytatólagosan.

KAMARA MOZGÓSZINHÁZ. (Dohány- és Nyár-utca sarok. Telefon: 440—27.) **Csók a kastélyban.** (Norma Shearer, Frederic March Leslie Howard.) **Magyar Betlehem.** — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, 6, 8 és 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Az első előadáson mindennap félhelyárak.

KORONA MOZGÓ. (Attila-körut 15. Tel.: 533—18) **Pardon tévedtem.** (Gaál Franciska, Paul Hörbiger) — **Szerdán szerettelek.** (Elissa Landi, Warner Baxter. — **Magyar Világhiradó.** — Előadások kezdete hétköznap 4, fél 6, fél 7, háromnegyed 8 és 9 órakor, vasárnap 2 órától folytatólagosan. Az első előadás kezdetéig helyárak 20—80 fillér.

OMNIA FILMSZINHÁZ. (VIII., Kölcsey-utca 2. Telefon: 361—25.) **Egy csók és még valami** (Eggerth Márta). — **A király barátja.** (Tom Mix). — **Mi ujság a nagyvilágban.** — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, 6, 8 és 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Az első előadás mindennap mérsékelt helyáru.

PÁTRIA MOZGÓ. (Népszinház-utca 13. Telefon: 456—73.) **Csak egyszer az életben.** (Gustav Fröhlich, Camilla Horn). — **Az vagyok akit szeretsz.** (Greta Garbo). — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, háromnegyed 7 és háromnegyed 10 órakor, vasár- és ünnepnap háromnegyed 2-től folytatólag.

RADIUS (Metro Goldwyn Mayer, Metro filmpalota, Nagy mező utca 22—24. Telefon: 220—98 és 262—50.) **Csók a kastélyban.** (N. Shearer, F. March, L. Howard). — **Magyar Betlehem.** — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, 6, 8 és 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. — Vasárnap délelőtt 11 órakor **gyermekmatiné.** Legujabb burleszkek.

UFA FILMSZINHÁZ. (Teréz-körut 60. Telefon: 197—67 és 197—68.) **Egy csók és még valami.** (Eggerth Márta). — **A mult árnya** (Sylvia Sidney) — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap fél 5, egynegyed 8 és 10, vasár- és ünnepnap 2, fél 5, egynegyed 8 és 10 órakor. Az első előadás félhelyárakkal.

URÁNIA FILMSZINHÁZ. (Rákóczi-ut 21. Telefon: 460—45 és 460—46.) Prolongálva! **Énekek éneke.** (Marlene Dietrich). — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap fél 4, fél 6, fél 8, fél 10, vasár- és ünnepnap fél 2, fél 4, fél 6, fél 8 és fél 10 órakor. Az első előndás félhelyárakkal.

ROYAL FILMSZINHÁZAK

ROYAL APOLLO. (Erzsébet-krt 45. Tel.: 420—46) **Csókra vár az asszony.** (G. Fröhlich, Jarmila Novotna, Chr. Grautoff). — **Mi ujság a nagyvilágban.** — Előadások hétköznap 4, 6, 8, 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Az első előadáson mindennap félhelyárak.

FORUM FILMSZINHÁZ. (Kossuth Lajos-u. 18. Tel.: 897—97.) 3-ik hétre prolongálva! **Rákóczi induló.** (Csortos Gy., Dayka M., Kiss F., Jávor Pál, Turay Ida, Beregi Oszkár, Halmay Tibor). — **Hiradók.** Előadások kezdete hétköznap 4, 6, 8 és 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor.

DÉCSI FILMSZINHÁZ. (Teréz-körut 28. Tel.: 259—52 és 213—43.) **Énekek éneke.** (Marlene Dietrich, Briane Aherne, Lionel Atwill). — **Világhiradó.** — Előadások kezdete hétköznap 4, 6, 8, 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8, 10. Az első előadáson mindennap félhelyárak.

CASINO FILMSZINHÁZ. (Eskü-ut 1. Telefon: 831—02.) **Csókra vár az asszony.** (G. Fröhlich, Jarmila Novotna, Chr. Grautoff). — **Mi ujság a nagyvilágban?** — Előadások hétköznap 4, 6, 8, 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8, 10. Az első előadáson mindennap félhelyárak.

PALACE. (Erzsébet körut 8. Telefon: 865—23.) **Cavalcade.** (Clive Brook és Diana Wynyard). — **Hiradók.** — Előadások kezdete hétköznap 4, 6, 8 és 10, vasár- és ünnepnap 2, 4, 6, 8 és 10 órakor. Az első előadáson mindennap félhelyárak.

Hangversenynaptár. Vasárnap: A Budapesti Hangversenyzenekar matinéja Zsolt Nándor vezényletével és Jámbor Ági zongoramüvésznő közreműködésével, délelőtt egynegyed 12, Z. — Léner vonósnégyes III. kamarazenestje, egynegyed 9, V., R. — Kedd: Arturo Zocchi zongora-estje, fél 9, Z.

KARÁCSONY ÉS SZILVESZTER A FŐVÁROSI OPERETTSZINHÁZBAN

Minden este 8 órakor és vasárnap, 17-én délután fél 4 órakor *„Csipetke"*.

Mindkét karácsonyi ünnepnapon délután és este *„Csipetke"*.

Szilveszterkor délután 3 és este fél 8 órakor *„Csipetke"*.

Szilveszterkor éjjel egynegyed 12 órakor a legvidámabb kabaré, a legkiválóbb budapesti müvészek felléptével.

Ezekre az előadásokra jegyek már válthatók a jegypénztárnál (Telefon: 29—3—36.).

Uj fiatalság

KERESET NÉLKÜL VAN: 24.5%

Még talán sohasem volt ilyen időszerü a fiatalság elhelyezkedésének kérdése, mint most. A bizonytalanság azokból robban ki, akik még az elhelyezkedés előtt állanak. De mi van azokkal, akik már régebben kikerültek az életbe?

Errevonatkozólag néhány egyszerü statisztikai adatot közlünk. Általánositani nem szabad belőlük, de mint jelenség megérdemelnek minden figyelmet. Az adatokat *Karczag* Imre, kiváló fiatal grafikus gyüjtötte össze és bocsátotta az *Uj Fiatalság* rendelkezésére. A *tiz év* előtt, 1923-ban érettségizettekről van szó. Ma tehát *28 évesek* azok a fiatal magyarok, akikre az alábbi adatok vonatkoznak.

A *Budapesti Várbeli Főgimnázium 45* együtt érettségizett tanulója nagyobbrészt miniszteriális tisztviselők gyermekei. Igy aránylag igen sokan helyezkedtek el az állam, illetve a törvényhatóságok szolgálatában.

Egyetemi, főiskolai diplomát szerzett	*29*	(64 %)
keresettel rendelkezik	*34*	(75.5%)
A 36 keresettel rendelkező közül:		
fixfizetéses állásban van	*26*	
szabad pályán	*8*	
a 26 fixfizetésü közül:		
államnál van	*16*	(61.5%)
közigazgatási hatóságnál	*6*	(23 %)
magánalkalmazott	*4*	(15.5%)
a 29 diplomás közül:		
keresettel rendelkezik	*19*	(65.5%)
nem keres	*10*	(34.5%)
Teljesen kereset nélkül van az egész 45 közül	*11*	(24.5%)
Elkallódott	*8*	
A 34 keresettel rendelkező közül:		
50—100 P-ős keresettel bir	*3*	(9%)
100—200 P-ős keresettel bir	*12*	(35%)
200—300 P-ős keresettel bir	*14*	(41%)
300—400 P-ős keresettel bir	*1*	(3%)
400 P-őn felül keres	*4*	(12%)

Különleges pályán működik egy szigorló orvos (jelenleg *jazz-zenész*, anyagi okok) és egy kereskedelmi akadémiai végzettséggel biró *(Párisban vendéglős)*. Egy az érettségi óta *tenniszütő-hurozó*.

A *Budapesti Tavaszmező-utcai Zrinyi Miklós Főgimnázium* 32 főnyi osztálya foglalkozási ágak szerint a következőképpen oszlik meg: Ügyvéd 1, mérnök 2, orvos 2, r. kath. pap 2, hivatalnok 1, gabonakereskedő 1, korcsmáros 1, mészáros 1, vámszaki főtiszt 1, szállitási vállalkozó 1, pensio-tulajdonos 1, vegytisztitó 1, könyvtári titkár 1, hirlapiró 1, fővárosi tisztviselő 2, szinész 1, statisztavezető 1, zsibárus 1, földbirtokos 2, szabó 1, gyógyszerész 1, állásnélküli 1.

Külföldön tartózkodik: 3. Kettő Ausztriában (az egyik pincér, a másik taxisofőr). Egy Dél-Amerikában (borbély, hosszu ideje nem adott hirt magáról).

Meg kell azonban jegyezni, hogy a felsoroltak, saját bevallásuk szerint, legalább 50 százalékuk még a legszerényebb létminimumot sem szerzi meg.

Itt kell az ifjuság nyugtalankodásának egyik főokát keresni.

A LEGFIATALABB

müvészet: a kerámiából, szőnyegszövésből, fém- és famunkákból álló *modern iparmüvészet* legjelesebb képviselői kiállitást rendeztek egy Váci-utcai cég kirakatában és emeletén. A kiállitás összehozója ugyan feltétlenül a karácsony — a karácsonyi vásár — volt, de tudtunkkal ez az első alkalom ebben az müvészeti ágban egy „gyüjteményes kiállitásra". Ez az egyik oka annak, hogy foglalkozni kell vele. A másik — ebben a rovatban aktuálisabb és fontosabb — az, hogy *a fiatalság, éppen ugy, mint a modern épitészetet, az uj iparmüvészetet is igen közel állónak érzi magához.* A kettő között az összefüggés nem véletlen, hiszen ma az iparmüvészet szerves velejárója az épitészetnek. És mind a kettő egy egészen uj embertipusnak a kivetődése.

A *modern kerámia* alkalmazkodik az épitészet stilusához: *anyagszerü, tárgyilagos, közvetlen.* És mégis van az uj épitészetben valami a gótika felfelé iveléséből. Érdekes megfigyelni éppen a kerámiának a fejlődését. A mult évtized *„hipermodernségében"* — ma már nem is használják ezt a szót, legkevésbbé az ifjuság — született. Torz, nyakatekert, kifordult szemü figurákkal indult és a még ma is kedvelt groteszk kis állatokon át jutott el a *vallásosságig, a felülemelkedésig.* Nem is kell erre a kiállitásra hivatkozni. Nézzünk körül *Budán*, a seregestül épülő uj villák között. *Minden második-harmadiknak falába modern kerámiából való Madonna-relief van illesztve.* És nem egyenesen a katolikus középkorra emlékeztetnek-e két fal szögletén, az eresz alatt azok a fülkék, ahol a Szüzanya szobra áll, hirdetvén, hogy *a modern stilusok nem a szovjet, hanem a lélek müvészete.*

Ugyanezt látjuk ezen a kiállitáson is. Vannak természetesen tárgyak, amelyek kimondottan mindennapi használatra készültek: vázak, tálak, tartók, dobozok. Ezeknél tehát inkább az *ipar* szón van a hangsuly, mint a *müvészeten.* De a kiállitók tevékenysége egyre jobban tolódik a müvészi felé.

Elsőnek feltétlenül *Gádor* Istvánt kell megnevezni Az ő termése a leggazdagabb és a legérettebb. Neve és müvei különben kevés katolikus ember előtt ismeretlen: *az uj városmajori templom szines kerámiából való Mária-oltára Gádor munkája.* Ugyanaz a derüs áhitat, amely ebből az oltárból kiárad, jellemzi minden figuráját. Formái higgadtak, egyszerüek, de kifejezők. Különösen szép nagyobb kompoziója, a *„Szent Család"*. Megkapó a gyermekét féltve fölajánló *Máriája.* A Szüzanya darabosan fájdalmas arcával szemben szép ellentét a Gyermek vidám mozgékonysága. Az egészet sima, nehéz köntös fogja egységbe és zárja le. *Gádor* István munkásságára, de talán az egész modern kerámiára jellemző ez a törekvés, amely *az anyag nehézkességét és a lélek szárnyalását akarja egy alkotásban kifejezni.*

A kerámikusok közül meg kell emliteni *Gorka Gézát* szép férfimaszkjáért és áttört zománcu gyertyatartójáért, *Gádi Évát* keresztet vivő Krisztus-alakjáért, *Bartos-Ferda* Klárát fiatal szerzeteséért és apácájáért. *Kovács* Margit kanesói tulságosan cifrán hatnak. Ugyesek és ujszerüek *Tevan* Margit fémmunkái és *Nádor* Lajos groteszk faállatai. Kézzel szövi szines és friss butorszöveteit *Szabó* Éva. *Pekáry* István legjobban sikerült faliszőnyegében ugyanazt a magyar paraszttipust adja, amelyet más anyagból már a városmajori templomban is megalkotott. Ott is éppen olyan pompásan hat primitiv, de erős arckifejezése, mint itt a durvaszövésü szőnyegen.

(b.)

Sakk

Rovatvezető: Merényi Lajos

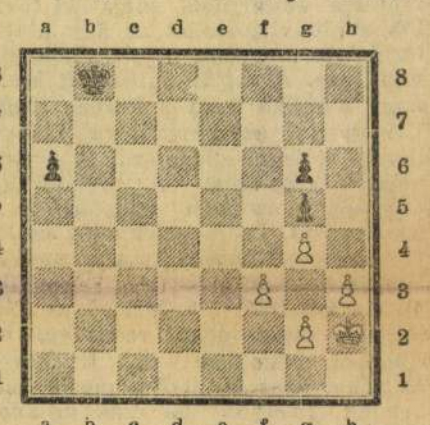

18. sz. végjáték. *Berger* J.-től. (+) *V: Kh2; f3, g2, g4 és h3gy. S: Kb8; a6gy. Világos indul és döntetlen.* (A megfejtési versenyünkön 5 pontot számit. *A decemberi megfejtők között is két darab zsebsakot sorsolunk ki.)* A novemberi havi nyertesek: *Kiszner József* és *Schimetics* A. (Esztergom. Szeminárium és *Bory Ottóné* és Ottó, Szigetvári-u. 22. I. 1.)

71. sz. játszma. *Aljechin—Helscher* (Amsterdam 1933. XI. hó). *1. e4, e5 2. Hf3, Hc6 3. Fb5, d6.* (Helyesebb előbb *a6* vagy *Hf6) 4. d4, ed 5. Vd4, Fd7 6. Fc6 Fc6 7. Hc3 Hf6 8. Fg5, Fe7 9. 0—0—0, 0—0.* (Kissé elhamarkodott lépés. *Vd7*, vagy *h6* s később hosszu elsáncolás egyenlő játékot nyujtott volna.) *10. h4! h6 11. Hd5! hg 12. He7+ Ve7 13. hg, He4 14. Bh5, Ve6 15. Bdh1, f5 16. He5* de utána dr. Aljechin ötlépéses mattot jelentett be. Nagymesteri tökéllyel vezetett játszma! (17. g6!! Vg6 18. Ve4+ stb.)

SAKKHIREK

A XVI. Trebitsch-emlékverseny mult héten kezdődött Wienben. A cca 2000 sch. dijazásu verseny résztvevői között természetesen nem találunk egy magyar mestert sem, pedig többen szerettek volna résztvenni. Igy fest az osztrák viszonosság! A tulságos (és teljesen fölösleges) magyar vendégszeretetre ez a figyelmesség nem ujkeletü.

Aljechin—Bogoljubow párosmérkőzése a világbajnokságért már márciusban megkezdődik Baden-Badenban.

Vezér István iparmüvész, különben ismert erős amatőr-játszó, teljesen modern *zsebsakk* (vászon-celluloid) gyártását megkezdte. Az izléses s minden részében *magyar áru* sakkozóknak nélzülözhetetlen. A rovat olvasói 3½ pengőért megrendelhetik.

Mávag—Beszkárt (huszonegyes!) barátságos csapatmérkőzés 13½—7½ arányban a jónevü IV. osztályu csapat győzelmével végződött.

A csapatbajnokságok III. fordulójának eredménye: I. oszt. BSE komb.—Pesterzsébet 13½—2½, MMSK—*AMB* 4—12. Ferencv.—*Nyomdász* w. o.—16. *PH*—BST 11—5 és Szentlőrinc—*Szávay* 7—9. *II. oszt.* Postás—*KAOSz* 7—9. Kőbánya—KÉKOSz 8—8. Főváros—*Zugló* 7—9. *Magántiszt.*—Charousek 10½—5½ és *Törökőr*—Erkel 16—w. o. *III. oszt.* Szt. László—*Hangya* 6½—9½. *Polgári*—BSzKRT pályaf. 10 és fél—5 és fél. *Elektromos*—33 FC 10½—5½, Dunaharaszti—*Budafok* 5½—10½ és Óvasas—*Rákospalota* 5½—10½. *IV. oszt. Filtex*—Ktörekvés 10 és fél—5 és fél, Abonyi—*Csepel* 7 és fél—8 és fél. Szürketaxi—*Auguszta* w. o.—16, Drasche—*Sashalom* 3—13. *Gyömrő*—Akarat 13—3 és *Terézváros*—Józsefváros 12—4.

Berger János, a kiváló osztrák sakkmester, ki mint világhires teoritikus és feladványszerző volt különösen ismeretes, 89 éves korában elhunyt.

XX. sz. elejei, az építészi szabadosság idejéből származó házaink felső részét összehasonlítjuk azok alsó részének új arculatával, egyszerű, nagyvonalú átalakításával, akkor talán mégis el lehet mondani azt, hogy a sokai bántott új építészeti irány nem olyan átkos, mint azt egyesek mondani szokták, hogy annak művelői nem okoztak kárt romantika-

Lipcsei-divatház boltkapuzata. Terv: **Koródy György.** Kivitel: Iványi Gyula. Fémportál: Márkus Lajos rt.

mentes művészi felfogásukkal a városképnek, hanem ellenkezőleg, azt nagyvárosivá tudták fokozni, s legalább közvetlenül a szemünk előtti rendet teremtettek, ha a homlokzat felső részén tovább is tobzódik a gipsz- és habarcsfantázia, mely számunkra napról-napra érthetetlenebbé kezd válni. **Ott fenn a liberalisztikus individualizmus tobzódik, s alul a művészi fegyelem, a célból okszerűen levezetett, a modern anyagokkal és szerkezetekkel megoldott építészet a maga nem külső kényszerre, hanem belső érzésére épített fegyelmezettsége jelentkezik.** S ez különösen abban fejeződik ki, hogy ma már mind több esetben történik meg az, hogy átalakítások során a ház különböző cégeknek bérbeadott

Tér és Forma 1938. 297 — 300. l.
(Nagyvárosi boltkapuzatok.)

Földszinti és emeleti eladási helyiség — Modewarenhaus in Budapest

Belső berendezés: Faragó és Gróf

bolthelyiségei sem kapnak „egyéni" kiképzést, hanem a boltsor egészét egységes formába öltözteti a tervező. Felette jellemző erre az a boltsor, amelyet a MABI egy budapesti bérházának földszintjén Brestyánszky Tibor és Simkovics Lajos kialakítottak.

Persze ez átalakítások során gyakran felmerültek nehézségek, nevezetesen azokkal a régi konstrukciókkal való harcban, amelyeknél az eredeti építkezéskor a kirakatok minél nagyobbra alakítására a tervezők nem gondoltak, talán nem gondolhattak, mivel akkor a hatemeletes házat is nagy keresztmetszetű téglapillérekre állították. S e nehézségekből egyízben katasztrófa is következett, a legutóbbi napokban pedig egy katasztrófa veszélye fenyegetett. Természetes, hogy e munkákat alapos meggondolások és számítások alapján kell elvégezni, de az, hogy könnyelműségből bajok következtek be, nem jelenti azt, hogy ilyen átalakításokat nem szabad vé-

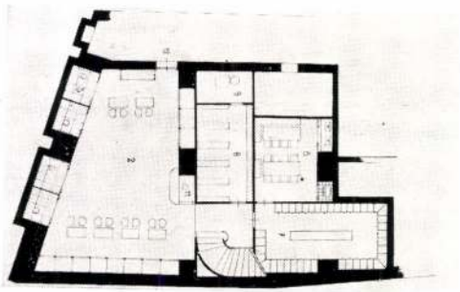

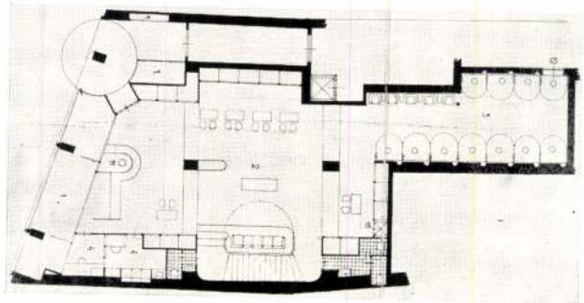

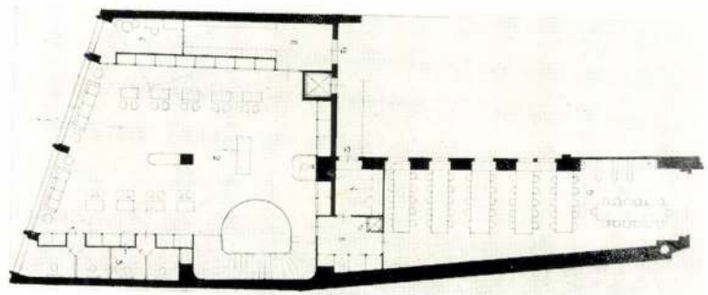

gezni, mert nem lehet végezni. Az ilyen esetekből azt a következtetést levonni, mintha az ilyen átalakítások bűnösek volnának, olybá tűnik, mint hogyha azért, mert pl. a rövidhullámú besugárzás során néha égési sebek keletkeztek, ezt az áldásos gyógymódot eltiltanók!

Érdekes azt is átgondolni, hogy házaink e megújhodási folyamata honnan eredt. Amikor 1934-ben a nagyszámú (4%!) lakásüresedés bekövetkezett, a háztulajdonosok agilis szövetsége igyekezett az adómentességet korlátoztatni s akkor az építőipar életben tartására az ipari képviseletek a tatarozási hitelt és adómentességet ajánlották, beleértvén a korszerűsítési munkákat is, nevezetesen a boltkapuzatokéit. Ez indította meg a folyamatot. Kezdetben, az első nagyobbszabású, fényűzőbb átalakítások láttára felmerült az a kérdés, hogy az úgyis pangó kereskedelem el bírja-e majd ezeket a terheket, vajjon az e célra fordított tőkék nem-e borítják fel ez üzletek kereseti egyenlegét, vajjon nem leszünk-e annak tanui, hogy az átalakított boltok csakhamar más bérlők kezeibe jutnak? S valóban néhány esetben ez történt, de mindig ritkábbá vált. Viszont annál inkább megfigyelhettük azt, hogy ahol az átépítés folyamata megindult, az első átépítéseket nyomon követték a továbbiak, úgyhogy lassan egy-egy utca minden portálját át kellett építeni, mert a

A divatárukereskedés belseje — Salon de mode à Budapest

Arch.: **G. Korády**

Próbaterem — Sale di proba nel negozio

Arch.: **G. Korády** Felvételek: Kozelka

szebbé vált üzlet olyan konkurrenciát jelentett a szomszédok számára, hogy az átalakítást el kellett végezni. S mint mondottuk, a legjellemzőbb, hogy mindez nem szorítkozott a luxusboltokra, a belvárosi boltokra, hanem szélesre terjedt, s magával ragadta még a monopolisztikus kereskedelmet is, pl. a dohányárusítókat is. Nyilvánvaló, hogy a közönség ma már mindinkább előnyben részesíti a csinos, tetszetős, tiszta boltot, a mai formájú boltot, a régivel szemben. Így az első pillanatban kétséges értékűnek tűnt átépítési mozgalom az építőiparra, s számos rokoniparra termékennyé vált s talán bizonyos mértékig ez is hozzájárult, hogy ma már nem 12.000 lakás áll Budapesten üresen, hanem mindössze 4615 — mivel azok, akik e munkák, mint a nagyszabású és — hiába! — még sem derékba tört lakásépítési tevékenység, sokezer munkáskéznek adott dolgot a keresetet, adta meg a lakásbérlet lehetőségét.

Egy nagyváros életében kicsi és talán kevéssé jelentős részkérdésnek tűnik a boltkapuzatok átépítése — de ha nagyobb összefüggésekben nézzük, akkor kiderül az, hogy minő hálás és termékeny az építőmunka e területen is, mert a legkülönbözőbb jó hatással bír:

szebbé teszi a városképet;

némileg megjavítja a multbeli csúf házak arculatát;

növeli az üzleti forgalmat;

munkát ad az iparos egész sorának;

hozzájárul a munkáskezek foglalkoztatásához;

keresethez juttat széles rétegeket;

növeli az elsőrangú életszükségletek (élelem, ruházat, lakás, közlekedés) forgalmát s ezzel megtermékenyíti a gazdasági életet. A tanulság, mint annyiszor, a magunk munkaterén mindig: építeni, építeni, építeni, — hogy élhessünk. S ezért álbölcsek azok, akik építésellenes közgazdasági teóriát hirdetnek, főként abból az elgondolásból kifolyólag, hogy a termelési folyamat során keletkezett tőkék vándoroljanak a pénzintézetekhez, — bizonyára azért, hogy azok a maguk ez álbölcselmekre épített gazdasági terveikhez használhassák fel a megtakarított tőkéket s azok kamathasznából elsősorban nem a részvényeseket részesítsék — osztalék ez évben pedig nincsen —, hanem az elnökök és igazgatók terhes munkáját honorálják. Figyelő.

AZ IPARRAJZISKOLA KARÁCSONYI KIÁLLÍTÁSA

DIE HAUPTSTÄDTISCHE GEWERBEZEICHENSCHULE führte auf ihrer Weihnachtsausstellung in ihren artistisch angeordneten neuen Ausstellungsräumen die neuesten Arbeiten der Möbel-, Keramik-, Textil-, Silberschmiede- und der graphischen Werkstattabteilung vor. Die Entwürfe der Professoren und Schüler zeigen neben einer der heutigen Sachlichkeit entsprechenden Einfachheit ein nationales Gepräge. Die Arbeit der Schule strebt sowohl mit den modernen wie mit den in der ungarischen Kunst wurzelnden Entwürfen — bei der Ausführung den Eigenheiten des Materials stets Rechnung tragend — neben der Geschmacksbildung und der Arbeitserziehung der Schüler, die Förderung der Ausfuhrmöglichkeiten des Landes an. Auf letzterem Gebiet waren bereits in der Vergangenheit schon Erfolge zu verzeichnen und auch in der Zukunft wird die Unterbringung der Produktion im Auslande, neben der Ausbildung der Schüler, die wichtigste Aufgabe des Instituts sein.

CHRISTMAS EXHIBITION OF THE MUNICIPAL COLLEGE FOR APPLIED ART. At the Christmas exhibition of the Municipal College for Applied Art the various departments of the College, as that of furnishing, ceramics, goldsmiths and of graphics, exhibited their latest productions in the new, artistically decorated exhibition rooms. All works exhibited have been designed and executed by the teachers and pupils of the College not only with a distinguished Hungarian taste but also with a modest simplicity suitable to the material necessities of present times. In the modern but still characteristically national designs of these works as well as in their material execution of quality one reveals the tendency which aims at b side of the professional training of the pupils to develop new possibilities for national export. In this direction the College has already arrived at considerable results and also in the future its main object will be — after artistic education — to place its productions in abroad.

A karácsonykor rendezett iparművészeti kiállítások közül úgy rendezés, mint tartalom szempontjából feltétlenül kivált az Iparrajziskola kiállítása, mely ezen régi, 200 éves multra visszatekintő intézet legújabb fejlődésének bizonyítéka.

Az Iparrajziskola a budapesti műipar továbbképzésében rajz szempontjából régen fontos tényezője volt iparművészeti nevelésünknek. Az elmult huszonöt évben a nappali és esti műhelyoktatás megszervezésével a gyakorlati mesterség tanításában hézagpótló intézménnyé vált műiparunk továbbfejlesztésében. A jelen kiállítás az újabb tárgyilagos művészeti törekvéseket magyaros formaérzéssel kifejezve állítja szemeink elé. Ez bizonyítéka annak az általános, komoly törekvésnek, mellyel az intézet tanárai és szakoktatói dr. Vidéky Emil igazgató vezetése alatt a mai műipari nevelés követelményeinek úgy szellemi, mint gyakorlati szempontból eleget tesznek.

A karácsonyi kiállításon az intézet foglalkoztató- és tanműhelyeinek egy része mutatkozott be e célra kitűnően installált kiállítási helyiségekben, melyek tervei és berendezése Kóródy György és Devecska Ferenc tanárok műve. Hét terem, közte egy nagy kiállítási csarnok foglalja össze a különféle tanműhelyek készítményeit, melyek a retrospektiv egyházművészeti rész kivételével mind a magyar modern formakutatás művészeti jegyében készültek. A magyar történelmi vonatkozások és a magyar népművészeti hagyományok tisztelete vonul végig azokon az iparművészeti alkotásokon, melyekkel az intézet a magyar műipar exporttörekvéseit már rövid idő alatt is hathatósan elősegítette. Mert a mai célszerűségből eredő tiszta formakultuszban azon nemzetközi egyenlősítési folyamat közepette máris megesendül halkan újra a dekoratív utáni vágy és a színes, tiszta szerkezet. A falanszter felé vezető kultúra kezd helyet adni a művészetben az emberi ősi ösztönöknek, melyek a mindent nivelláló konstruktív anyag kiformálásában egyéni eszményt is szerepre juttatnak. Nekünk helyi és fejlődési adottságaink felhasználása és ezek kifejező formáinak keresése megélhetési és becsületbeli kötelességünk, ha a nemzetek versenyében helyünket meg akarjuk tartani.

Ezt a törekvést szolgálja az Iparrajziskola kiállítása, melyről alábbiakban számolunk be.

Az előcsarnokban láttuk a gobelinszövőműhelyben készített Iványi-Grünwald-féle «Magyar szüret» című gobelint, Szathmáry István tervei után készített két magyar csomózott szőnyeget és kódexírásait és Lakatos Artur tanítványainak falszöveseit. Igen jellemző ugyanott a Vidéky dr. eszméje nyomán készült iparrajziskolai zászló és címer, mely a főváros színein nyugvó iparművészeti címert, az ezüst pajzsot a kalapácsal ábrázolja.

E színekben gazdag és harmonikus bevezető után a kiállítás nagy reprezentatív termében találjuk Vértes és Ohmann tanárok vezetése alatt levő kerámiai műhelynek formagazdag értékes termelését, melyek anyagban kiválóak, Legát tanár és a nemrég elhúnyt Galamb műhelyfőnök kitűnő technikával készült könyvkötéseit, Kóródy tanár tervei szerint készült gobelineket és magyar gobelinszalon berendezését, melynek faipari részét az intézet faipari műhelye, bevonó selyemgobelinjeit pedig a gobelinszövőműhely készítette. Kóródy magyar gobelinjei, melyek egyik kartonja rajzolásánál Vidéky Brigitta is közreműködött, modern egyszerűséggel hatnak. Témái a török hódoltság magyar műemlékeinek átérzésével szerencsés kifejezői az előbb emlí-

MAGYAR IPARMUVESZET
1933

tett mai újabb stílustörekvéseknek. Monumentális egyszerűséggel, diszkrét színhatással, kitűnő gobelintechnikával készültek. A magyar szalonbútor érdekes modern, de magyaros formái és a piros selyemgobelin huzatok magyaros figurális és ornamentális dekorációi szerencsésen egészítik ki egymást, de újszerűségben nem tagadják meg az antik hagyományokon alapuló kapcsolatokat.

Ezt követi a harmadik teremben, melynek egyik fele teljesen kiállítási vitrinnek van kiképezve, Tóth és Bentheim tanárok ötvösosztályainak nagyszerű kiállítása, hol a megmunkálás technikájának gazdag skálája teljesen érvényre hozza a modern formák egyszerűségében a magyaros érzést is.

A szemközti falon Szathmáry növendékeinek grafikái adnak ízelítőt a grafikai osztály sokoldalú készültségéről.

A következő terem egy garszonszoba, melynek terveit Deveeska tanár készítette. A beépített felhúzható ágy-díván elmés gondolatát és szerkezetét pedig dr. Vidéky Emil tervezte. Szürke, lakkozott kivitelben, minden tekintetben praktikus helykihasználás mellett kitűnő munkával készült ez a berendezés az intézet faipari műhelyében.

A szomszédos terem a textiliák terme, hol a falakon Lakatos Artúr tervei szerint készített gobelinek és csomózott magyar szőnyegek, a vitrinekben pedig Lakatos növendékei a batikolt, festett és hímzett szövetek változatos sorozatát mutatják be saját terveik és készítésükben. Lakatos újabb szőnyegeiben a magyar népművészet naiv figurális elemeiből a modern magyar szőnyegornamentikát keresi és a keleti formagazdag csomózott szőnyeghagyományok tiszteletben tartásával új színt hoz a magyar szőnyegművészet készítésébe. A szobában lévő kerti bútor ülőgarniturát és asztalkát, mely fénytálló indanthren festett kézimunkával készült bútorszövettel van kárpitozva, szintén Lakatos tervezte és a textilműhely és asztalosműhely növendékei készítették.

Ezt követi az utolsóelőtti szobában Deveeska tervei szerint egyszerű, de elegáns vonalú, sárga lakkozással és finom fényezett ébenfával készített hallberendezés, hol a magyar érzés a korallpiros kövek és ezüsttel díszített pitykés veretekkel jutott érvényre.

Az utolsó helyiség az egyházművészetnek van szánva, ahol a díszítőfestészeti és üvegfestészeti műhely, Fáy Aladár növendékeinek üvegfestő- és mozaik munkái mellett Tóth tanár ötvösműhelye szolgáltatja a kiváló antik- és részben modern formájú egyházi kiállítási anyagot feszületek, szentségtartók, kelyhek, pásztorbot alakjában. Ohmann tanár szobrászati osztályának márványfejei értékes ízelítőt adnak a plasztikai munkákról.

Nagy érdeklődéssel szemlélhetjük a szervezeti fejlődésben lévő iparrajziskolát, mely a műipari ízlés és tudás fejlesztésének egyik számottevő tényezője és reméljük, hogy művészeti célkeresését és gazdasági exporttermelésre való törekvését teljes eredmény fogja jutalmazni a mai nehéz viszonyok mellett is.

Fametszet Molnár C. Páltól.

társnak, amit a fantázia ereje tetőz be eredmény és siker gyanánt. Mindez zavartalan harmoniában egyesül Nagy Sándor művészetében. Nála a síkszerűség a cél, s tudatosan tompítja a második, a mélység dimenziót, a figurák mellé alkalmazott gazdag ornamentális elemekkel.

A freskó és üvegablak művészet évszázados hagyományait őrzi *Nagy* Sándor művészete, amely e nemben ma már csak az abszolut fokban számíthat sikerre. Nem kétséges, hogy Nagy Sándor művészete ilyen. A gyüjtemény ötödfélévtized eredményes munkáinak kiállítása. Mind megalkotott művek, amelyek egy gazdag, sikereket jelentő művészet dokumentumai.

Csaknem szomszédos teremben helyezkedett el *Kacziány* Aladár, akinek művészetéről azt állítottuk, hogy szinte kiegészítője *Nagy* Sándor pikturájának, de ezt így is fogalmazhatjuk, hogy egymást egészítik ki, mint ahogy negatív forma kapcsolódik össze a belőle kiöntött plasztikai testtel.

Kacziány művészete is a grafikai tudáson nyugszik, az ötletgazdagság vezeti és ez is a fantázia szárnyán csapong, de Kacziány minden gondolatát térbe álmodja; az ő dekoratív elgondolása háromdimenziós és a keret, amely lezárja a síkot csak néző szög koncentrálására kerül pikturája köré.

Kacziány Aladár azzal, hogy *fantasztikus gondolatait a tiszta naturalizmus alapján hús és vér alakokkal ábrázolja, s így realitásra vezeti, módot ad a nézőnek arra, hogy ő maga is valósággal bele tudjon illeszkedni abba a szellemvilágba, amelyet a művész megalkotott.*

Ebből a szemszögből vizsgálva *Kacziány* Aladár alkotásait, a legfontosabbnak éppen azt a hihetetlen pontosságú részletezést tartjuk, amely Kacziány nagyméretű képeit a miniaturák szorgalmával teszik hasonlóvá. Az esztétikai szép harmoniájának teljesülését biztosítja a színpompa, a naturának olyan díszes színbe öltöztetése, amely egyrészt a derűt, másrészt a lélek kielégült megnyugvását eredményezi.

Ehez képest *Kacziány* Aladár pikturája nyilt, levegős, ellentétben *Nagy* Sándor ornamentika dús térkitöltésével, s amit *Nagy* Sándor az üvegen át keresztültörő fénnyel ér el, azt Kacziány valóban felrakja a vászonra.

Véletlen, mint mondtam, de a művészi szemlélet teljessége miatt igen szerencsés gondolat volt ezt a két művészt egy kiállítás keretében bemutatni.

Nagy Sándor gyüjteménye mellett találjuk felesége született *Kriesch* Laura asszony, festőművésznő alkotásait, gobelin és szőnyegmunkáit. *Kriesch* Laura művésznő vette át atyja gödöllői szőnyegszövő iskoláját, amelyet a néhai művész *Nagy* Sándorral együtt alapított, s amely hosszú ideig egyedül jelentette Magyarországon ebben a művészeti ágban a fórumot. A művésznő szinte maradéktalanul vette át atyja technikai tudását az anyagszerű tervezés, a kiviteli hűség és a dekoratív hatás összhangolásában. Szinte beletartozik a gyüjteménybe Nagy Laurának, a művész házaspár leányának művészi megjelenése. Illusztrációkat állított ki, lírai vízfestményeket, amelyek kongeniálisan fejezik ki az inspiráló írásműveket.

Meg kell még itt említeni *Vandrák* Irén műveit is, amelyeket a kiállító, mint Nagy Sándor tanítványa készített. A művészet hivatottja, biztató ígéret a jövőre. Formaismeret, színalkalmazó, gondolatteljesség — mint a mestertől szerzett tudások egyesülnek a kifejezés egyéni zamatjával.

Boross Mihály.

GÁBOR MÓRIC: ÜVEGFESTMÉNY
Társadalombiztosító Intézet Tanácstermében

Az Iparrajziskola Gobelinszövő Műhelyének és Textilosztályának kiállítása.

Azt mondhatnók, hogy Budapest Székesfőváros Iparrajziskolájának szövő műhelye szinte titokban dolgozott idáig. Ahhoz képest ugyanis, hogy milyen nagyszerű teljesítményeket, a gobelinszövésnek nemzetközi relációkban is milyen kiváló példáit láthattuk ezen a kiállításon, — vajmi kevés érdeklődőnek volt tudomása erről a nagyszerű intézményünkről. Ennek elsősorban az az oka, hogy nehéz polgármestersége alatt került a főváros tulajdonába olyan hibás állapotban, hogy egész nagy felületek hiányoztak belőle. Mi sem bizonyítja jobban szőnyegszövő műhelyünk magas nívóját, minthogy ez a két nagy értékűvé vált gobelin most a régi klaszszikus gobelinek benyomását teszi és nyomát sem lehet felfedezni rajtuk annak, hogy hiányos állapotban kerültek hozzánk. Az Amor divinus c. go-

GÓTIKUS GOBELIN
Az Iparrajziskola Gobelinszövő Műhelyének kiállításáról

anyagi viszonyaink között a gobelinszövő műhely inkább exportra dolgozott és a külföldi kiállításokon szerepelt. Ezt annál inkább tehette, mert — mint azt ez a kiállítás is bizonyítja — teljesítményei minden elismerést megérdemelnek.

A kiállítás klasszikus darabjai a *Rubens* tervei után készült *Amor divinus* és az ugyancsak Rubens tervei után készült *Ábrahám és Melchizedek találkozása* c. gobelinek. Ez a két gobelin még Bárczy István belin olaj terve a madridi Pradoban van, míg az Ábrahám és Melchizedek találkozása c. gobelin, melynek terve egyidőben készült a másikkal, 1626 és 28 között, a westminsteri herceg tulajdonában van Londonban. Mindkét gobelint eredetileg Brüszszelben szőtték 1660—95 között, *Csányi* Károly, az Iparművészeti Múzeum igazgatójának megállapítása szerint.

A kiállítás tulajdonképen két részre osztható: a

klasszikus tradiciókon haladó gobelinszövésre, amelyeket nagy részben a külföld piacai vettek fel, miután a gobelinszövő műhely feltünést keltő sikerrel szerepelt a fiumei, barcelonai és monzai világkiállításokon, amelyeken díjakkal is tüntették ki. A kiállítás másik része azokat az egyszerűbb, a mai gazdasági viszonyokhoz mért, olcsóbb gobelineket mutatja be, melyek a modern lakásnak díszítésére szolgálnak. A kiállított gobelin és ágyelő szőnyegek, valamint karszékek gobelinjének nagy részét *Kóródy* György tervezte, valamennyit finom ízléssel és nagy tudással. Rajta kívül *Iványi Grünwald* Béla készített egy kartont, a Kuructáncot. A mester leglendületesebb munkái közé tartozik. *Belányi* Viktornak

zunk *Ágotay* Lajos főigazgatónak, akinek legfőbb irányítása mellett fejlődött ilyen magas nívóra a főváros gobelinszövő és szőnyegkészítő műhelye. Mellette teljes elismerést érdemel *Kóródy* György, a gobelinszövő műhely műszaki vezetője, akinek rátermettsége emelte európai színvonalra ezt a fontos művészeti intézményünket. A szőnyegcsomózó műhely vezetéséért *Lakatos* Arturt illeti meg minden dícséret.

Ugyancsak elismeréssel említjük fel Dr. *Némethy* Károly tanácsnokot, a főváros szociálpolitikai és művészeti ügyosztályának vezetőjét, aki az Iparrajziskola szakembereit a vezető egyéniség kiváló képességeivel segítette hozzá az alkotás munkájához.

RUBENS: AMOR DIVINUS

Az Iparrajziskola Gobelinszövő Műhelyének kiállításáról

Csata és Táborozás c. fali gobelinjei a kiállítás legszebb darabjai közé tartoznak. *Diósy Antal*, *Erdélyi* Aranka, *Szenes* András készítettek még szépen komponált kartonokat.

Az Iparrajziskola textilműhelyében készült csomózott perzsaszőnyegekről szintén a legnagyobb elismeréssel szólunk. A legkülönbözőbb, változatos és szép mintájú szőnyegek tervét legnagyobb részben *Lakatos* Artur készítette. Kívüle *Megyer Meyer* Antal, *Örkényi* István, *Dex* Ferenc, *Stiassny* Aladár és *Szathmáry* István készítettek ízléses mintákat.

A kiállítás jó alkalom arra, hogy elismeréssel adózzunk

Az Ernst-muzeum csoportkiállitása.

Az Ernst Múzeum százhuszadik csoportkiállítása nem a szokványos őszi bevezető kiállítás volt. A komoly bemutató, a főszezonban is megtette volna hatását. Nem homogén művészek műveiből jött létre, de talán éppen ez tette változatossá és érdekessé.

Herman Lipót újabb képei mindinkább kifejezik manierizmusát. Rajzai, festményei eklektikus jellegűek, fáradtak. Ebben a lehangoló, visszafelé tett lépésben csak az lehet vigasztaló, hogy a művész a régi, ingadozó fövenyt elhagyva, bizosabb talajt keres, hogy erre majd építhessen. *Lehel* Máriának

alig egy éve láttuk kollekcióját. A színek, a fény halk hangú zenéjének vizionáriusa, ismét egy csokorra való virágot nyujtott. Álmai megvalósításában a művész még anyagtalanabb; a tömeg, a forma méginkább felolvadt szürke szfumátójában. Munkáiban már alig ismerünk rá a mesterére, Ripp-Rónaira. Raffinált előadásmódja finomodott s — ez talán a gyöngéje — közel jár a dekoratív sablonhoz. A kiállítás egyik nagy attrakciója *Ferenczy* Noemi, aki a zseniális Ferenczyek között nem az utolsó helyen áll. De ne firtassuk az elsőséget, annyi tény, hogy Ferenczy Noemi mint iparművész európai mértékkel mérve is a legkiválóbbak közé tartozik. Nemcsak a tervezésnek isteni adományával rendelkezik, hanem a technika titkának ezer fogását is tökéletesen bírja. Alkotásai régen túl vannak a tavaszi virágzáson. Munkája érett gyümölcs. Régebbi gobelinjei, minden eredetiségük mellett gótikus ízűek voltak, a mostaniak a teljes felszabadulás és megtisztulás bélyegét hordják magukon. Munkáit elsősorban az az áhítatos szeretet jellemzi, amellyel közelít feléjök. Kompozicióbeli biztonság, kézenfekvő egyszerűség, mondhatnánk primitív gyermeki tisztaság, a képszerűtől való mentesség s mindinkább erősödő, mind erélyesebbé váló, szerepet játszó színezés jellemzik. Vízfestményei, melyek legtöbbször gobelintervek, üdeségükkel megkapók. A kiállítás másik nagy meglepetése *Istókovics* Kálmán. Festményeivel rácáfol arra a sokszor hangoztatott egyoldalú beállításra, mintha ő csak grafikus volna. Római tartózkodása előtt is festett, főleg nagyméretű képeket, de az örök város — ahol huzamosabb ideig mint a római Magyar Akadémia tagja élt — tisztító tüzében vált ízig-vérig festővé, aki nagy léptekkel közeledik a teljesülés felé. Istókovics művészetének elsősorban drámai tartalmú poezis az eredője. Az ő szemében költői elgondolásait kell, hogy támogassa a fény, a színezés, a vonal, épúgy, mint a forma. Problémái alárendeltje az anyag, épúgy mint a valóságlátás. Képei méretben kisebbedtek, de feszültségben telitettebbek. Tripoliszi jeleneteiben csupa sejtelem, Kelet ezeregyéjszakás meséivel. Egy-egy magyar tája románc, vagy ballada. Vallásos képei áhítatos lélekkel, ragyogó fantáziával készülnek. Kiváló technikájú vízfestményei ugyancsak problémáival terhesek. *Péri* László Berlinben élő fiatal magyar szobrász, plasztikai megoldásokat keres. Egyelőre sok benne az

Modern gobelinek és modern gobelinekkel bevont ülőbútorok. Tervezte: **Korody György**
Az Iparrajziskola Gobelinszövő Műhelyének és Textilosztályának kiállításáról

Pavillonok a Budapesti Nemzetközi Vásáron. Fent: Falus—Staudhammer. Lent: Kórody György terve. — Pavillone auf der Budapester Internationalen Messe. Oben: Entwurf von Falus—Staudhammer. Unten: von Georg Kórody. — Pavilions on the International Fair of Budapest. Above: Design by Falus—Staudhammer. Below: by George Kórody.

1936. 86. l.

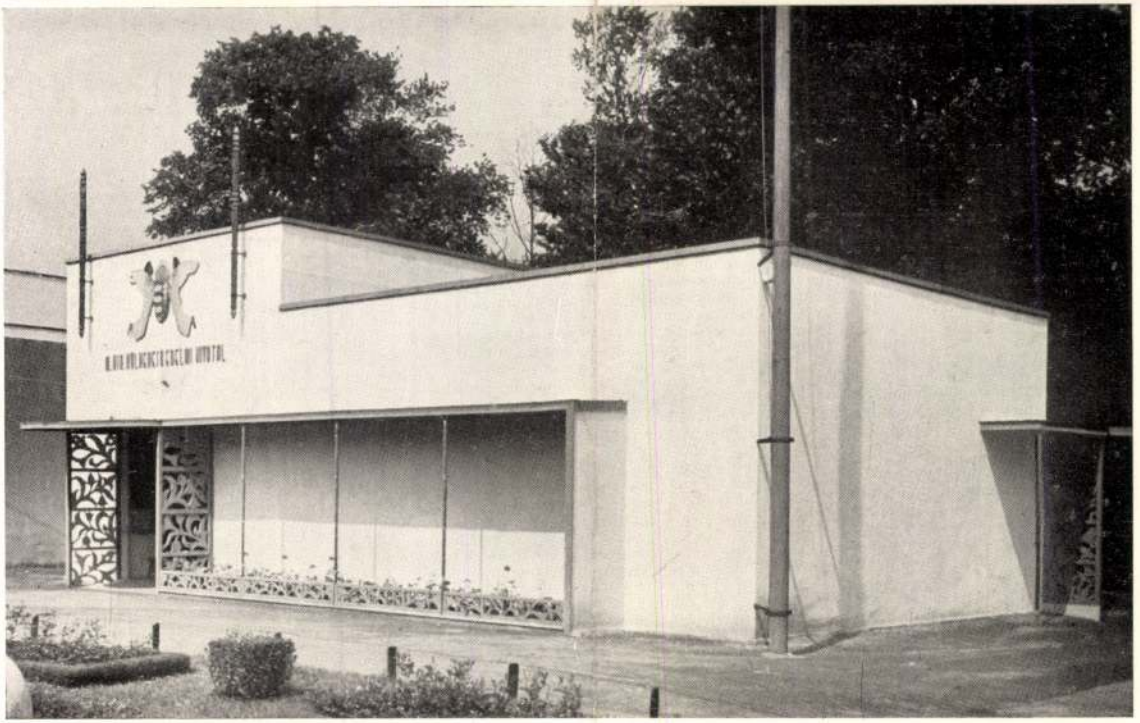

Pavillonok a Budapesti Nemzetközi Vásáron. Fent : Menyhért Miklós. Lent : Antal Dezső terve. — Pavillone auf der Budapester Internationalen Messe. Oben : Entwurf von Nikolaus Menyhért. Unten : von Dezső Antal. — Pavilions on the International Fair of Budapest. Above : Design by Nicholas Menyhért. Below : by Dezső Antal.

IPARMŰVÉSZETÜNK AMERIKAI PIACA

IRTA KÓRÓDY GYÖRGY

Napról-napra fokozódik iparművészeti termelésünk, ezzel szemben a hazai piac felvevőképessége egyre csökken. Mindkét jelenség országunk elszegényedésének következménye. A megélhetés gondjai munkára kényszerítették az elszegényedett középosztálybeli nőket és sokan — mint képességüknek és intelligenciájuknak legmegfelelőbbet — az iparművészetet választották életpályául. Így kevésszámú hivatásos iparművészünk mellett a dilettánsok egész serege gyártja a különböző iparművészeti termékeket. Sajnos, munkáik jórészt anyagszerűtlenek, rosszak, képzettségük hiányos, de munkaképességük és lelkesedésük meggyőz bennünket arról, hogy erre a munkakörre rátermettek, ha kellő irányítás mellett dolgoznak.

De azok is, akiknek már kellő képzettségük van, tanácstalan összevisszaságban forgácsolják el erőiket, mert a felvevőképes piacok tanulmányozása nélkül olyan árúkat készítenek, termelnek, amelyek alig értékesíthetők.

Magyarországnak pedig ma fontos érdeke minden termelő erő gazdaságos kihasználása. A magyar iparművészet jelentős részét is az ország gazdasági újjáépítésére kell felhasználnunk. E cél elérésénél fontos szerep juthatna az iparművészeti exportnak is, ha megfelelően meg volna szervezve úgy a termelés, mint az elhelyezés. Mindkét feladat egy központi szervezet létesítése által volna megoldható. Ez a szervezet volna hivatva arra, hogy mindazok az iparművészeti árúk számára, amelyek nagy tömegben készülnek és praktikus célra használtatnak, tanulmányozza és a külföldi piacot, ízlést, tapasztalatai alapján ellássa utbaigazítással a kisebb iparművészeti vállalkozásokat és elbírálja a készítményeket az exportképesség szempontjából, külföldi kiállítások rendezésével vagy üzleti utazások útján pedig a kapcsolatot az idegen piaccal megteremtse, megrendelés ket szerezzen, a szállítási és egyéb feltételek pontos betartását ellenőrizze, szóval a bizalmat, mely kis vállalkozásokkal szemben nincs meg, tekintélyének súlyával megszilárditsa.

A külföldi államok közt ma az Északamerikai Egyesült-Államok felvevőképessége a legnagyobb. Ott kell és ott lehetne elsősorban a magyar iparművészetnek piacot teremteni. Ehhez kell elsősorban a termelésnek az említett módon való megszervezése, hogy az amerikai kereskedő egy minden tekintetben megbizható féllel tárgyalhasson. Mert az első kérdések, amelyekre választ kell adnunk: mekkora a teljesítőképesség? mi a biztosíték arra, hogy a vevő meghatározott időn belül pontosan megkapja az árút? és ami szintén fontos, milyen rövid határidő alatt készül az el? mert hiszen a praktikusan felhasználható iparművészeti termékek divatja is időről-időre változik és a központi szervezet feladata abban is állana, hogy kísérje figyelemmel ezeket a változásokat nehogy divatjamult és így eladhatatlan dolgokat küldjenek külföldre.

Személyes tapasztalataim alapján meggyőződtem arról, hogy iparművészetünk számára Amerika felvevő és vásárló képességnek kimeríthetetlen. Hogy azonban a kisérletezők 99%-a csalódottan állapítja meg ennek az ellenkezőjét, annak egyszerű oka az, hogy nem ismerik a kívánalmakat és helytelen felfogásból indulva ki, azt hiszik, hogy Amerikában minden művészietlen dolgot el lehet adni. Tévednek. Amerikának is meg van a maga sajátságos ízlése, amely azonban csak előttünk tünik fel sajátságosnak, mert más környezetben, más életviszonyok között fejlődött, mint a mienk. Így megesett például, hogy a Wiener Werkstättének tagadhatatlanul művészi és eredeti, de dekadens és néhol még európai szemmel nézve is szélsőséges iránya nem talált visszhangra, annak ellenére, hogy a bécsi iparművészet javát vitték ki New-Yorkba.

New-York a fantasztikus lehetőségek városa. A fejlődés azonban elsősorban tehnikai és olyan gyors léptekben halad, hogy a művészet nem tud vele lépést tartani s ezért kapkodó, bizonytalan és más nemzetek művészetéből táplálkozó. Ámde az idegen művészetet csak oly mértékben hajlandó befogadni, amennyiben az az ő sajátságos életviszonyainak, praktikus kívánalmainak és hagyományok

Magyar Iparművészet
1924.

nélküli kultúrájának megfelel. Ha tehát a magyar iparművészetnek a fentemlített létesítendő szervezete útján meg volna adva a lehetősége arra, hogy az amerikai kívánalmakat alapos tanulmány tárgyává tehesse, akkor — anélkül, hogy művészi nívójából és eredetiségből engedményeket tenni kénytelen volna — könnyen akkora piacot teremthetne magának, hogy az amerikai iparművészeti exportunk Magyarország gazdasági újjáépítésének egyik legjelentősebb tényezőjévé válhatna.

Mert hogy a magyar művészet odakint fogékony talajra talált, azt személyes tapasztalataim alapján az elmult hónapokban örömmel állapítottam meg. Míg az utóbbi években az orosz művészet volt a divat, addig újabban a magyar művészet hódít mindinkább teret New-Yorkban. A Capitolban például, a világ legnagyobb és talán legtökéletesebb zenekarában a művészeknek egyharmada magyar, a színpadon magyarruhás balett magyar táncokat mutat be, a színházakban nagy sikerrel játszák a magyar színdarabokat, az egész amerikai filmipar legfőbb vezetése magyar ember kezében van, a mozgóképszínházak legnagyobb része két magyar vállalkozó tulajdona és a mi iparművészetünk számára a legbiztatóbb, a grafika, festőművészet és színházi díszlettervezés terén kint működő magyar művészek nagyon népszerűek. Természetesen a nagy világváros méreteihez képest ezek a sikerek még nem tekinthetők számottevő eredménynek, de mindenesetre alkalmasak arra, hogy egyengessék a magyar iparművészet exportjának útját. Ajánló levél, protekció nem használ semmit, ellenben jól megszervezett termeléssel, ízléses, nívós tervek után, jó anyagból becsületesen megcsinált munkákkal, és főképpen az amerikai kívánalmak alapos ismeretével nagy anyagi és erkölcsi eredményeket érhetnénk el. Rajtunk múlik csupán, hogy ez valóra is váljék.

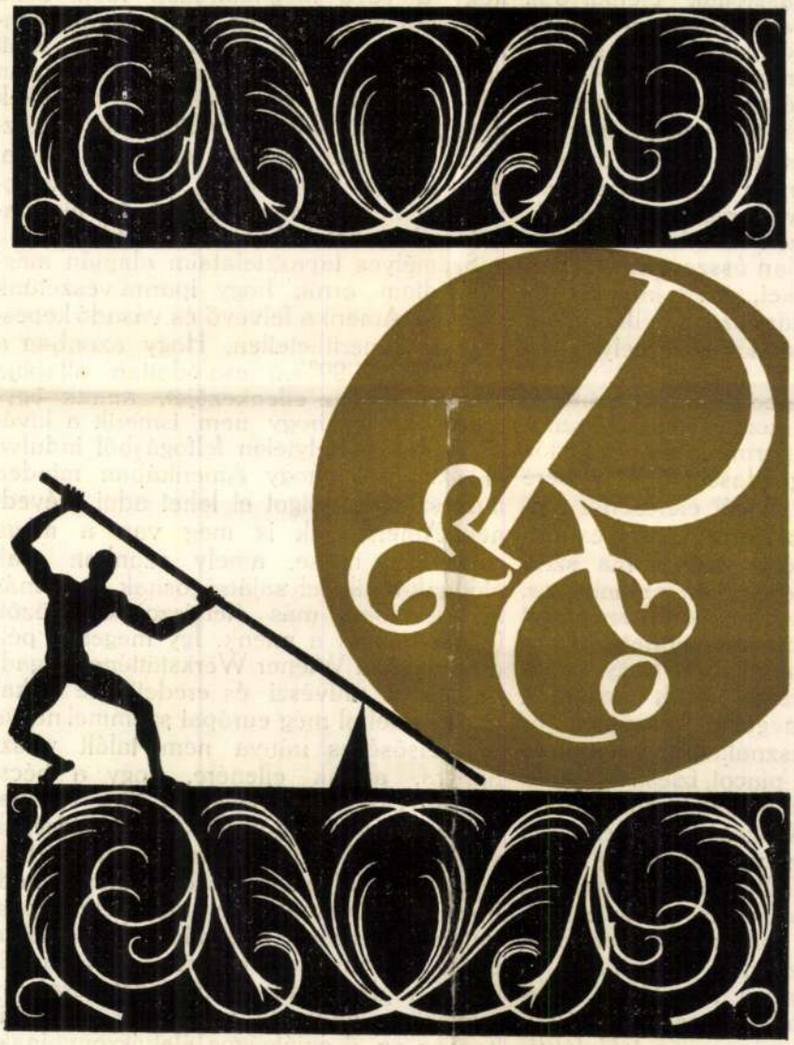

Divéky József rajza Reutimann & Co. zürichi nyomdacég prospektusához.

Fent: Részlet a körteremből. A falfestmény Basilides Barna, a jobboldali szobor Antal Károly műve. Lent: Részlet a körteremből. A baloldali szobor Pátzay Pál, a jobboldali Grandtner Jenő műve. Háttérben a népművészeti fülke. — Oben: Detail aus dem Rundsaal. Das Wandgemälde ist von B. Basilides, die rechtseitige Statue von K. Antal. Unten: Detail aus dem Rundsaal. Die linksseitige Statue von P. Pátzay, die rechtsseitige von J. Grandtner. Im Hintergrund die Nische für Volkskunst. — Above: Detail of the circular-room. Wall picture by B. Basilides, the statue at rigth by K. Antal. Below: detail of the circular-room: the statue at left by P. Pátzay, the statue at right by J. Grandtner. In the back-ground the niche for peasant art.

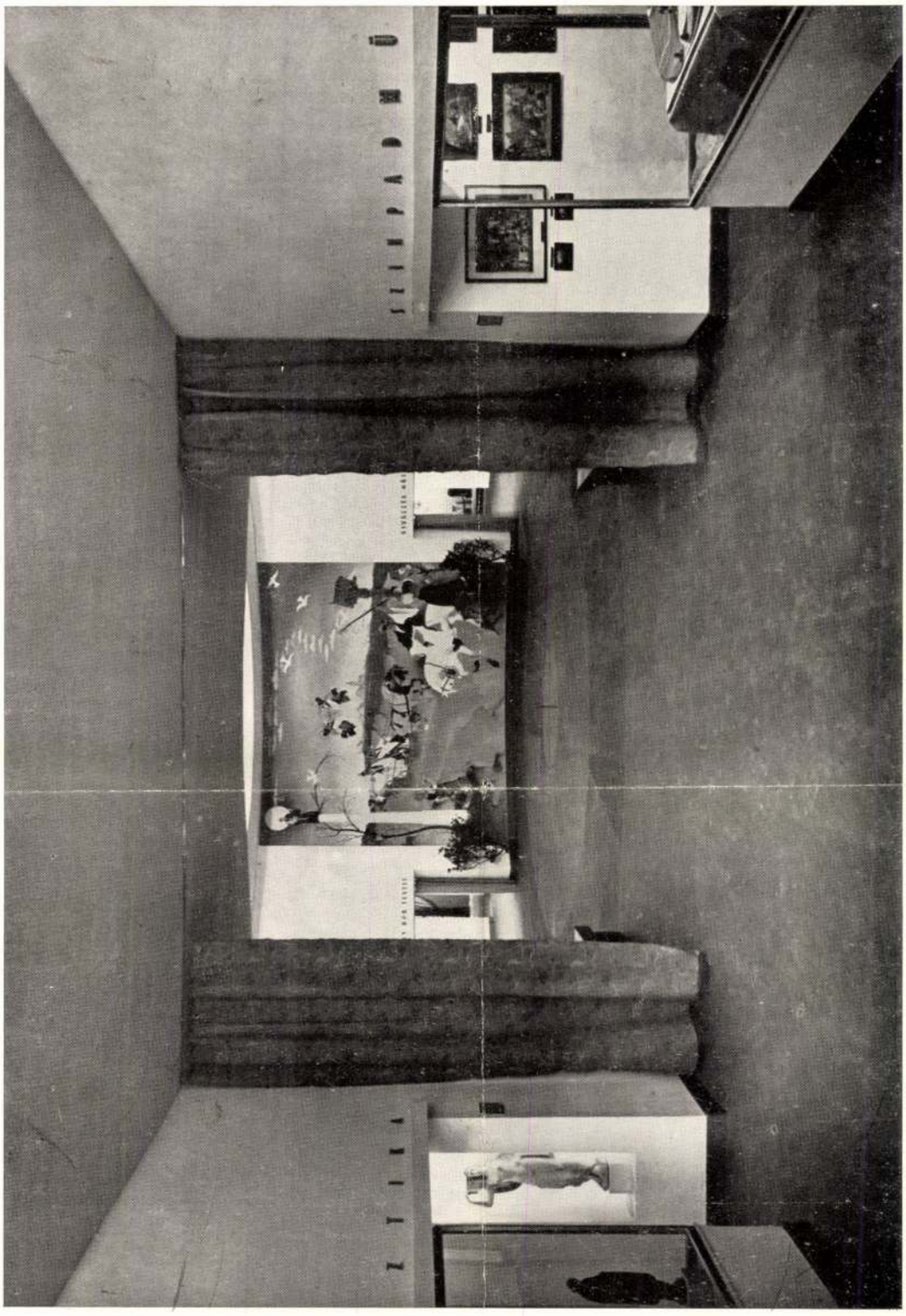

Az Orsz. Magy. Iparművészeti Társulat 50 éves jubiláris kiállítása az Iparművészeti Múzeumban. A körterem. Az installációt tervezte Kórody György. — Fünfzigjährige Jubileums-Ausstellung der Ungarischen Landesgesellschaft für Kunstgewerbe im Museum für Kunstgewerbe. Rundsaal. Entwurf der Installation von G. Kórody.— Fifty years Jubilee-Exhibition of the Hungarian Society for Industrial Art in the Museum for Industrial Art. Circular-room. Design by Gy. Kórody.

Kóródy György K.

A GRECO GOBELIN-RÉSZVÉNYTÁRSASÁG 1921. november 1-én alakult. Megalapítója és művészi vezetője: *Kóródy György* okl. építész, aki a háborúból hazatérve, előbb maga szőtte kisméretű, saját tervezésű kartonjait, majd néhány nőismerősét tanította meg a gobelin-szövés mesterségére és mikor már a Városligeti fasorban bérelt két kis szobából álló műhelyében 20—25 magaképezte szövőnővel dolgozott, megalapította a Greco Gobelin-részvénytársaságot, amely ma már budapesti nagy műtermeiben 150, pestszentlőrinci telepén pedig 170, összesen tehát 320 munkaerőt foglalkoztat állandóan. A műhely részben magyar művészek eredeti tervei, részben régi, híres gobelinek hű kópiái után készít nagyméretű faliszőnyegeket és bútorhuzatokat. A kar-

tonok készítésében Kóródy Györgynek segítőtársai: a Berlinből nemrég hazatért Háy Gyula, továbbá Belányi Viktor, az eddig Münchenben élt Szenes András és Erdélyi Aranka festőművészek. Ezeken kívül festett kartonokat a Greconak még Révész-Ferryman Ferenc, legutóbb pedig négy nagy kartont Iványi Grünwald Béla, akinek első kartonját most mutatjuk be e füzetünkben. A vállalat első nyilvános szereplése 1921. szeptemberben volt a Nemzeti Szalonban, ahol egy külön teremben rendezett kollektív kiállításán néhány faliszőnyeget és bútorokat állított ki szép erkölcsi és anyagi sikerrel. Később két wieni és frankfurti árúmintavásáron szerepelt a Greco r.-t., ahol nemcsak minden kiállított darabját megvették, de legfőbb eredménye e kiállításoknak abban állott, hogy számos amerikai cég ismerte meg és azóta állandóan rendelésekkel látja el műhelyeit. Így azóta New-Yorkba, Csikágóba, Buenos Airesbe, Texasba és legújabban Londonba is szállított gobelineket, melyek egy nagy gótikus kastély falait fogják díszíteni. Az amerikai piac érdeklődése szükségessé tette, hogy Kóródy György igazgató 1923. novemberében személyesen utazzék ki New-Yorkba, ahol 3 hónapot töltött. Ezidő alatt alaposan tanulmányozta és megismerte az ottani különleges ízlést és sikerült a new-yorki piacot annyira megnyernie, hogy ma már a vállalat műhelyei túlnyomó részben amerikai megrendelésre dolgoznak. Bár a vállalat ma is még mindig a kezdet nehézségeivel küzd, egészséges fejlődése biztosítottnak tekinthető. Művészi, közgazdasági és szociális szempontból egyaránt érdemes működése megérdemli, hogy az állam a legmesszebbmenő módon támogassa. A Greco alapításának célja egy magas művészi nívón álló iparművészeti vállalkozást teremteni és a magyar iparművészetnek állandó export útján külföldön is nevet és tekintélyt szerezni. Felismerték a szükségét annak, hogy színben és formában is új gobelint kell készíteni a régi kifakult gobelinek szolgai utánzása helyett. Különös jelentősége a vállalatnak az, hogy műhelyeiben az elszegényedett középosztálybeli leányok, intelligens nők, akik ma rászorultak a kenyérkeresetre, állandóan munkával foglalkozhatnak, amely ízlésüknek és intelligenciájuknak legjobban megfelel és tisztességes megélhetést biztosít nekik. Másik jelentősége a magyar iparművészeti munkának külföldön való értékesítése, olyan gyártmányok exportálása tehát, amelyeknek nyersanyaga alig számbajövő értéket jelent, ellenben annál többet a művészi alkotássá nemesült kézimunka s ezért mint ilyen, a legideálisabb valutajavító exportcikk.

Magyar Iparművész 1924. 67. l.

képeknek valószínűleg falkárpitok szolgáltak mintául. A Rajna és a Duna mentén rokon motivumú szövöttképek készültek, melyek egymásra befolyást gyakorolhattak. A szövöttképek készítőinek neveit nem ismerjük, úgyszintén a minták készítői közt sem akadunk ismert művész nevére a XV. században. Ámbár a XVI. század folyamán is foglalkoztak Bázelben szövöttképek készítésével, korunkra igen kevés anyag jutott. Ennek oka, hogy a reformáció elterjedése folytán ezek a templomi használatból kiszorultak, a megrendelések meg-

minden egyes részlet megállja a szigorú kritikát. De nem is azért mutatjuk be ezt a boltberendezést, mintha az már egy megállapodott, teljesen kiforrott művészetet jelentene, mert még nem az. Hanem, hogy buzdítsuk a kereskedőinket, adjanak teret és alkalmat a művészi tehetségnek, ötletnek, találékonyságnak érvényesülésére. Eddig alig jutott egy-két érdemes tervezőnek ilyen feladat. Pedig a kedvező konjunktúra éveiben sok boltot, bankfiókot, kávéházat és a többit rendeztek be pazar eszközökkel. De kevés köze van a művészetnek ezekhez a minden gazdagságuk és ipari tökéletességük ellenére is rideg, barátságtalan bolthelyiségekhez. Az igazi művészet mindig hatásos reklámnak is bevált. Derék művészekben nem szűkölködünk; használjuk fel tehát tehetségüket és foglalkoztassuk őket. Ebben pedig éppen Flóris adja meg a megszívlelni való legjobb példát, mert nemcsak boltjának és irodájának berendezése és díszítése művészi, hanem a gyárából kikerülő minden csomagon, plakáton, levélpapíron művészi ötlet és tudás egyaránt érvényesül választékos ízléssel.

SZAKIRODALOM

BURCKHARDT, RUDOLF F.: GEWIRKTE BILDTEPPICHE DES XV. UND XVI. JAHRHUNDERTS IM HISTORISCHEN MUSEUM ZU BASEL. 25 Tafeln in farbigem Lichtdruck. Leipzig, Karl W. Hiersemann, 1923. Szerző a szülővárosában, Bázelben készült és a bázeli történelmi múzeumban őrzött XV. és XVI. századi szövöttképekkel foglalkozik művében. Az elnevezés, anyag, készítési mód, a szövöttképek alkalmazása, a bázeli és más rokonműhelyekből származó gót szövöttképek eredete és készítési idejének meghatározása után, a bázeli szövöttképek XIV—XVI. századi fejlődését és saját-

Korody György

N.U.931.X.24.

— **Előkelő vendégek a szőnyegkiállitáson.** A *Nemzeti Szalonban* nyitva lévő iparrajziskolai és gobelinszövőkiállitáson pénteken délelőtt *Chilston* lord budapesti angol követ neje jelent meg *Klebelsberg* Kunó gróf volt kultuszminiszter társaságában, akiket a kiállitáson *Kertész* K. Róbert államtitkár, *Agotay* Lajos iparrajziskolai főigazgató, *Déry* Béla a Nemzeti Szalon igazgatója, *Kató* Kálmán mütáros és a kiállitás szervezői *Korody* György, *Lakatos* Artur és *Bentheim* Artur fogadtak. Az angol követ neje, aki maga is jeles szakértője és tervezője a gobelinszövésnek, több értékes szőnyeget és butort választott ki és megvásárolta egy jótékonysági akció céljaira. A kiállitás egyébként vasárnap, október 25-én délután 2 órakor bezárul.

Kórody György

Gobelin szőnyegek

M.

A *Nemzeti Szalon* helyiségeiben a főváros gobelinszövő-mühelye állitotta ki magyar kerek, szőke, nemes gobelinjeit. Kis gobelinszövő-mühelyt szervezett és vezetett 1921-ben *Kórody* György, a háboruból hazatért fiatal épitész, néhány urilányt megtanitott erre a szép mesterségre, maga mellé vette *Belányi* Viktor festőművészt, akinek nagy, figurális tudása, szinérzése, komponáló ereje mindenben segitségére volt. 1927-ben a képviselőházi óriási gobelin megszövése keltette fel az országos érdeklődést a mühely iránt és *Liber* Endre, akkor tanácsnok, meghivta *Kórody* Györgyöt a fővárosi gobelinszövő-mühely művészi vezetésére. *Belányi* Viktornak volt alkalma szaktudását itt is érvényesitenie. Az uj tanitványokkal kilenc nagy gobelint szőttek amerikai megrendelésre, *Kórody* György eredeti tervei szerint pedig szebbnél-szebb fali gobelineket, butortakarókat, asztal- és zongorateritőket készitettek.

A rendkivül gazdag kiállitás anyagából néhány gyönyörü gobelint bemutatunk.

Gobelin divántámla és ülés. Tervezte: Belányi Viktor.

Faligobelin: „Falusi templom". Tervezte: Kórody György.

Téli táj. Tervezte: Kórody György.

„Csata". Faligobelin. Tervezte: Belányi Viktor

Táborozás. Faligobelin. Tervezte: Belányi Viktor

Amig egy kövér bácsi megköti a

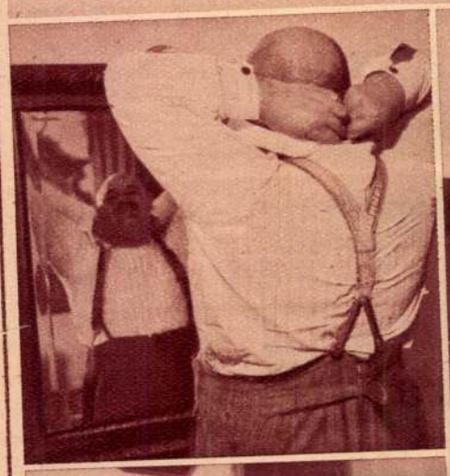

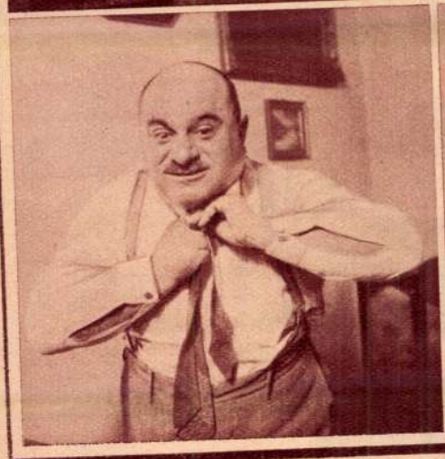

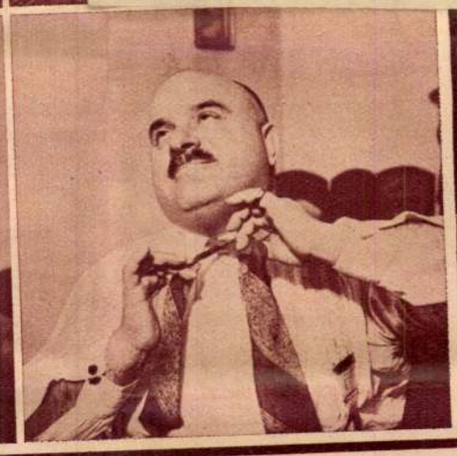

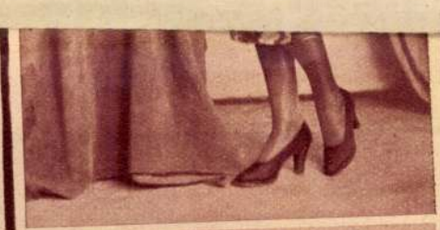

EZ A SIKKES PONGYOLA NAGYVIRÁGOS TARTÓS BÁRSONYFLANELBÓL ..... 7.50 p
NAGY MÉRETEKBEN ..... 9.— p
APRÓMINTÁZATU BÁRSONYFLANELBÓL ..... 5.90 p
NAGY MÉRETEKBEN ..... 6.90 p

A GÓLYA ÁRUHÁZBAN
KIRÁLY-UTCA 52. (Nagymező-u. sarok)
és RÁKÓCZI-UT 38.

Jelenetek a legközelebb Budapesten szinrekerülő „LILIOM" cimü Fox-filmből.

Julika: Rose Hobart.
Liliom: Charles Farell.

Muskátné: Estelle Taylor.
Liliom: Charles Farell.

Korody György

N.U. 933. XII. 17.
Az Est, 933. XII.
P.H. 933. XII. 17.

Az Est 933 XII 17.

— **Karácsonyi kiállítás az iparrajziskolában.** Vasárnap délelőtt nyílik meg a székesfővárosi iparrajziskola karácsonyi kiállítása. A kiállítás célja, hogy úgy a közönségnek, mint az iparművészet és műipar művelőinek alapos kísérletek után kiérlelt példákat mutasson be: *újszerűen elgondolt lakberendezési tárgyakból.* A kiállításon sok művészi és gyakorlati szempontból megoldott mintadarabot láthatunk. Egy tökéletes *gyerekszoba* mintát láttunk, amely *Korody* György terve szerint készült. *Ohmann* Béla szobrász-tanár *télikertje, Lakatos* Artúr ötletes *turistaház* berendezése, *Devecska* Ferenc *garszonszobája, Vértes* Rezső kerámiái, a gobelinek, szőnyegek, fémtárgyak mind azt bizonyítják, hogy a mai lakást milyen egyszerűen, milyen szépen, ízlésesen és *olcsón* lehet kellemessé tenni.

Kórody György
iparművész

— Az Iparművészeti Társulat ötvenéves jubiláris kiállítása. Alapításának ötvenedik évfordulója alkalmából az Iparművészeti Társulat nagyszabású jubiláris kiállitást rendez „Szép otthon — boldog élet!" jeligével. A kiállitás a közeli hetekben nyilik meg és méreteiben és ötletességében tulhaladja az eddig rendezett hasonló kiállitásokat. A kiállitás müszaki felépitését és müvészi berendezési munkálatait *Kórody* György tanár vezetésével a fiatal magyar iparművészgárda készíti. Az Iparművészeti Társulat az érdeklődők számára külön felvilágositó irodát állitott fel.

Kemenes Lajos
1935 XI. 17

Koroddy György
építész

JÓZSEF FERENC FŐHERCEG NYITOTTA MEG AZ IPARMŰVÉSZETI TÁRSULAT JUBILÁRIS KIÁLLITÁSÁT

Nemzeti Ujság
1935 XII. 5

köket pedig az *Országos Mezőgazdasági Kamara* által összeállitott jegyzék alapján hivja be a Tábla elnöke. A jelölés ugy történik, hogy minden egyes táblához olyan ülnököket neveznek meg, akik a Tábla területén a gazdasági viszonyokkal ismerősök.

ben rövidesen folytatni fogják. Az egyezmény egészévi érvényü lesz, a kerete azonban még nem ismeretes. A magyar-cseh árucsereforgalom volumenje pedig januártól októberig *204.8 millió csehkoronát* tett ki, a valószinü, hogy az árucsereforgalom összege az év végéig eléri a negyedmilliárdot is.

A gyáripar és a tavaszi vásár. A Magyar Gyáriparosok Országos Szövetsége legutóbbi igazgatósági ülésén foglalkozott a budapesti Nemzetközi Vásár ügyével. Dr. *Chorin* Ferenc elnök részletesen ismertette az e tárgyban Bornemisza Géza iparügyi miniszternél folytatott tárgyalásokat s közölte, hogy az a nézet alakult ki, hogy Budapest székesfőváros polgármesterét, *Szendy* Károlyt kérik fel az elnöki tiszt vállalására, ki mellé ugy a Szövetség, mint a Kamara egy-egy társelnököt jelölne ki. Egy megfelelően szerkesztendő ügyviteli szabályzat biztositaná a gyáripar paritásos képviseletét a vezetésben, amivel szemben a gyáripar ugyancsak paritásosan a Kamarával együtt vállalná a vásár rendezésével járó anyagi kockázatot. A szervezet és

felterjesztést intéznek.

Csempészik a cseh koronabankjegyeket. *Prágából* jelentik: A Cseh Nemzeti Bank tekintettel az egyre nagyobb méreteket öltő *csehkorona-csempészésre* elrendelte *a bankjegyek és váltópénz kivitelének korlátozását az utazási forgalomban.* A hivatalos indokolás szerint az utóbbi hónapokban eddig még

A mezőgazdasági sz
tereli a ga

A mezőgazdaság üzemi helyzetjelentéseiből meg lehet állapitani azt, hogy az okszerüen vezetett belterjes gazdaságok jobb jövedelmezőséget mutatnak ki, mint azok a mezőgazdasági üzemek, amelyek a rossz anyagi viszonyok miatt külterjességre vannak kárhoztatva. Kevés olyan

„Szép otthon — Boldog élet" az Iparművészeti Társulat jubiláris kiállításának összefoglaló címe, amely jelszónak van szánva, de egyuttal keretét is jelenti annak a nagyszabásu kiállitásnak, amely magába foglalja a hagyományhoz való ragaszkodást és a korszerüséget, a szépség kultuszát és a hasznosság gondolatát. A kiállitás nemcsak az ötven éves Társulat ünnepe, hanem ünnepi felvonulása a magyar iparművészetnek is.

Az Iparművészeti Muzeum hatalmas csarnoka korszerüen, a rendezés legmodernebb eszközeivel átalakitva, egy világvárosi keret minden szépségével foglalja magába a magyar iparművészet legjava munkáit. A 52 fülkére osztott óriási helyiség meglep térművészeti hatásával, a körtermek, pihenők és a széles folyosók változatos és ötletes beosztásával. A fehér falsikok nyugalmából falfestmények, szobrok, világitó felületek csillannak elő. Ennek a minden izében eredeti és az adottságokat ügyesen kihasználó rendezésnek érdeme *Korody* György épitészé. De a kiállitásokon az épitészet csak keretül szolgál a tárgynak. A tárgyak szakszerü rendezése megkivánta, hogy az azonos anyagok — kerámia, üveg textil, fém, bőr — külön-külön kis enterieuröket kapjanak, hogy semmi se zavarja az összhangot. Minden egyes enterieurt más és más szakember rendezett be. A kisplasztikai részt *Bodon* Károly rendezte, bemutatva az idősebb nemzedék: *Ligeti*, *Kisfaludi-Strobl*, *Sidló*, *Telcs*, *Beck Ö.* Fülöp, *Pátzay* művészetét és a fiatalok, *Grandtner* Jenő, *Szomor* László, *Madarassi* Walter és *Antal* Károly alkotásait.

A szinpadművészet finom maquette-jei *Németh* Antal és *Vass* Béla szenikai érzékével vannak elrendezve. *Básthy* István, *Jaschik* Álmos, *Molnár* C. Pál és *Oláh* Gusztáv tervei tünnek ki eredetiségükkel.

A körterem hatalmas képét, amely matyó esküvői menetet vetit elénk, *Basilides* Barna festette, a szobrokat pedig *Pátzay* Pál, *Medgyessy* Ferenc és *Grandtner* Jenő nemes művészete hivta életre.

Modern egyházművészetünk szerencsésen egyesiti az egyház követelményeit és a mai művészi törekvéseket. A kis kápolna tiszta harmóniája *Zrinszky* József ügyes rendezését dicséri. A falfestmények szerzője *Molnár* C. Pál, a drámai erővel megkomponált stációkat *Ohmann* Béla tanár készitette. A dekorativ gyertyatartókat és a kovácsolt vasszenteket *Kittenger* Kálmán tervezte.

A nagyközönség számára bizonyára a legvonzóbb a kiállitásnak az a része, amelyben a mai polgári lakás választékos izléssel tervezett szobáit mutatják be a tervezők. *Szablya-Frischauf* Ferenc, *Lakatos* Artur, *Vágó* Dezső, *Vass* Béla, *Novák* András és *Urbányi* Vilmos tervei nemcsak a szépség és tartósság követelményeinek tesznek eleget, hanem olcsóságukkal is meglepnek. A lakást diszitő kerámiák, üveg-, porcellán-, ötvöstárgyak, könyv és bőrmunkák és textilanyagok gazdag változatosságukkal érdemlik meg a figyelmet. Nem lehet eléggé dicsérni a háziiparnak és a népművészeti szobáknak értékeit. Az utóbbi válogatott remekeit tizenöt muzeumunk tárlóiból szedték össze. Tanulságos a kirakatok utcája, melyben az árukiuálás legizlésesebb módjait mutatják a mintakirakatok.

Az Iparművészeti Társulat félévszázados fennállását méltóbban megünnepelni nem lehet. A kiállitás keresztmetszetét adja annak a tevékeny és lelkes munkának, amelyet a Társulat évtizedek óta a magyar iparművészet érdekében végez.

Dr. Balás-Piri László

•

A jubiláris kiállitást szerdán délután *József Ferenc* főhercseg nyitotta meg. A megnyitó ünnepségen megjelent a kormányzó felesége, *Anna* főhercegasszony, *Hóman* Bálint és *Bornemisza* Géza miniszter, *Tasnády Nagy* András, ifj. báró *Wlassics* Gyula államtitkár, *Lamotte* Károly alpolgármester, *Hubay* Jenő, *Ugron* Gábor, *Kertész* K. Róbert, *Csánky* Dénes és még sokan a közéleti művészi világ előkelőségei közül.

Az előkelő vendégeket *Szablya* János ügyvezető alelnök köszöntötte; beszédében megemlékezett a társulat megalakitásáról és működésének céljáról. Ezután *József Ferenc* főherceg mondotta el megnyitó beszédét.

— Amit itt látunk — hangsulyozta József Ferenc főherceg a továbbiakban —, az nemcsak művészet, hanem kenyérkérdés is. A művészetek — igy az iparművészet is — voltaképen minden nemzetnek reménysége, derüje és mosolya s ezekben a nehéz, gondoktól sulyos időkben mindezekre nagy szükség van. Amit itt látunk, az büszkeséggel tölthet el mindnyájunkat, minden nemes érzéstől áthatott magyart.

A lelkes éljenzéssel fogadott beszéd után a főherceg a kormányzó felesége, a miniszterek az Iparművészeti Társulat elnökségének vezetésével megtekintették a kiállitást, ahol több mint egy órát tartózkodtak.

Kórody György
iparművész

— **Az Iparművészeti Társulat jubiláris kiállitása.** Alapitásának ötvenedik évfordulója alkalmából az Iparművészeti Társulat nagyszabásu jubiláris kiállitást rendez „Szép otthon — boldog élet!" jeligével. A kiállitás a közeli hetekben nyilik meg. Műszaki felépitését és művészi berendezési munkálatait *Kórody György* tanár vezetésével a fiatal magyar iparművészgárda készíti. Az egyik csoportban az iparművészet minden ága bemutatásra kerül, a másikban pedig az iparművészeti tárgyak gyakorlati alkalmazását mutatják be.

Pesti Hirlap

1935 XI. 19

Kórody György
építész

Budapesti Hirlap
1935 XII. 4.

32

Szép otthon — boldog élet

Az Iparművészeti Társulat jubiláris kiállítása

Szerdán délután nagy ünnepe lesz az *Iparművészeti Társulatnak.* Ötven éves fordulóját üli annak, hogy *Trefort* Ágoston, egykori kultuszminiszter a legkiválóbb műpártolók és művészek közreműködésével megteremtette a magyar iparművészetnek azóta sok-sok sikert aratott társulatát. Nagyszabású kiállítással teszi emlékezetessé a társulat e félszázados jubileumot. Az Üllői-úti múzeumpalotának hatalmas földszinti csarnoka korszerűen átépítve szolgál keretül a magyar iparművészek legjava munkáinak. Hogy ez a 32 fülke az ízléses bútorokkal, üvegszekrényeivel s temérdek kézműves látnivalóival egy percig sem unalmas és pillanatra sem fárasztó, az elsősorban a főrendező: *Korody* György építész érdeme. Ugy alkotta meg a kiállítást, hogy az lezárt képet adjon a ma élő magyar iparművész-gárda minden irányú tevékenységéről s egyesítse magában annak jellegzetes vonásait: *az európai életformákat és a magyar szineződést.* A kiállítás meglep elsősorban a térművészeti hatásával. A fehér síkok nyugalmából falfestmények, szobrok, világítófelületek zengenek felénk ünnepélyesen.

Basilides Barna óriási dekorativ falfestménye a főékessége a körteremnek, magyar lakodalmas menetet ábrázol a kép, amelyben sikerült nemes tónusba, finom színharmóniákba, magyaros vonalritmusba hangolni az eltérő stilushatásokat. Mennyi ötlet, artisztikum van a festmény egyes részleteiben. Négy szobor, *Medgyessy* Ferenc, *Pátzay* Pál, *Antal* Károly és *Grantner* Jenő alkotásai még a díszei a teremnek, mindegyik egy-egy előkelő alkotása mesterének. Az utóbbi három ujdonság és különösen Grantner Jenő Szent Erzsébete lep meg érett megoldásával, nemes fölfogásával. *Szabó* Éva tervezte a terem függönyeit. Ettől a szobrásztól még sokat várhatunk. A bejárati folyosón *Beck* Ö. Fülöp alkotása és *Gábor* István két falbaépített kerámiája köszönti a látogatót, a körterem mögötti pihenőben pedig *Ohmann* Béla áhítatos Szent Ference, *Pátzay* Pál többször szerepelt apostolai és *Molnár* C. Pál két átszellemült festménye a fő látnivaló. Innen kis kápolnába lépünk, melyet *Zrinszky* József tervezett korszerű, puritán ízléssel. Az ébredező reneszánsz hangulatát árasztják *Molnár* C. Pál freskójának az oltár körül repdeső angyalai, de a spirituális hangulatok szolgálják *Ohmann* Béla stáció-domborművei is. A körterem melletti művészien rendezett fülkében kaptak helyet a kis plasztikák szobrászainak ismert jeles alkotásaival, *Beck* Ö. Fülöp, *Reményi* József, *Berán* Gyula, *Telcs* Ede plakettjeivel, a kerámia, az ötvösművészet, *Bánffy* Miklós gróf és *Pál* György előkelő ízlésű, érdekes díszmagyar kardjával, az üveg- és porcellán *Hiesz* Géza raffinált szobraival, a bőrmunkák, a könyvművészet és a textilmunkák. Külön állították ki a népművészet és a háziipar zamatos alkotásait és külön fülkét szenteltek *Németh* Antal rendezésében a színpadművészetnek is.

A nagyközönség számára azonban bizonyára az a legvonzóbb része a kiállításnak, melyben az egyes tervezők a mai polgári lakás választékos izléssel berendezett szobáit mutatják be. Ugyszólván minden lakóforma képviselve van a mostani időknek megfelelő egyszerűséggel és technikai kényelemmel. A hall *Nagy* Károly, a könyvtárszoba *Szablya-Frischauf* Ferenc, a lakószoba *Lakatos* Artur, a nőiszoba *Vágó* Dezső, a dolgozó nő szobája *Vass* Béla, a művésznő szobája *Novák* András, a férfi garszonszoba *Urbányi* Vilmos és a gyermekszoba *Devecska* Ferenc tervezői készségét dícséri.

A divatművészet *Rákos* Pál szobájában vonul fel, célszerű és jellegzetes *Virág* Pál jachtklub szobája, de a legartisztikusabb és legmegkapóbb interieur a kiállításon *Kaesz* Gyulának a Semmeringre készült bonbon-üzlete. Mintakirakatok mutatják be a kirakatok utcájában az árukinálás izléses módjait is. Minden tárgyon, minden rendezési formán meglátszik a kiállítás tervezőjének céltudatos gondossága. Igazi művészek, de egyben gyakorlati emberek rendezték a kiállítást, akik számoltak korunk követelményeivel. De nem szabad megfeledkezni *Szablya* János ügyvezető alelnökről sem, akinek lelkes szervezői készsége hívta létre a kiállítást. A kiállítást december 4-én, szerdán délután fél öt órakor *József Ferenc* királyi herceg nyitja meg ünnepiesen. A kiállítás két hónapig marad nyitva.

ját, amely — készséggel elismerjük — különösen ott, ahol nem téveszt tempót és lényegében a kormány programjával megegyezik, sok szépet és hasznosat is ölel fel, — meg is valósíthatná-e, ha az ő kezében lenne a hatalom. Bizonyára nagyon jól tudja, miért marad meg a követelések és a puszta igehirdetés terén. Azért, mert nincs vállain a politikai felelősség terhe, amely a mai kormányt épp úgy, mint a mindenkori kormányokat mértéktartásra, a gazdasági élet törvényeihez és lehetőségeihez való gondos alkalmazkodásra készteti. Míg az ellenzék lendülete a követelések terén magasan szárnyal, addig a kormány alkotó munkája számol a lehetőségekkel és realitásokra épít.

*

Másik feltünőbb elcsúszás ezen az idegen terepen az, amikor az ellenzéki egyesülést, közös frontot, vagy blokkot azzal védi Zsilinszky, hogy sem ő, sem a szövetkezni kívánó ellenzéki pártok nem adták fel eredeti programjukat. Éppen ez az, ami jogossá teszi azt a határozott megállapítást, hogy ez a szövetkezés a tüznek és víznek egyesülése volna, tehát csak elméletben lehet meg, a valóságban soha eleven, hatóerős tényezővé nem válhatik. Zsilinszky, Rassay, Eckhardt, Fábián és Griger sohasem fognak egyet akarni, sohasem fognak egy úton járni és sohasem fognak azonos sebességgel haladni.

*

Lehetetlen mosoly nélkül olvasni az öreg csáklyás mai vezércikkét, amelyből egyébként szabadszemmel látható a sivár témahiány. A cikkíró ugyanis ennek a rovatunknak egy mindössze tizenegy szóból álló tréfás mondatából ragad ki egyetlen szócskát és arra építi fel elmélkedésének eszmei kártyavárát. Mi ugyanis azt irtuk, hogy örökéletű az a kormány, amelynek olyan ellenzéke van, mint a mostani ellenzék. Az öreg csáklyás csak az „örökéletű" kifejezést horgássza ki a mondatból és ezzel szemben kenetteljes hangon hivatkozik az ember halandó mivoltára. Enyhén kell elbírálnunk ezt a régi stilusú bakafántoskodást. Meg kell elégednünk annak megállapításával, hogy régi taktikájához híven ismét szándékosan forgatta ki értelméből azt, amit irtunk, mert azt még sem akarjuk feltenni róla, hogy nem értett meg egy mindössze tizenegy szóból álló bővített mondatot.

Kóródy György
építész-tanár

Pesti Hirlap
1935 XII. 4

Szép otthon, — boldog élet.

Az Iparművészeti Társulat jubiláris kiállítása.

„*Szép otthon, — boldog élet*“ . . . ebben körülbelül ki is fejeződik a mai iparművészet hivatása és az *Országos Magyar Iparművészeti Társulat* alig ünnepelhetné méltóbban félszázados fennállását, alig adhatná világosabb programját *korszerű* törekvéseinek, mint azzal, hogy jubiláris kiállításának keretéül ezt a jelszót választotta.

Valóban, aki az Iparművészeti Muzeum földszinti csarnokába lép, sok mindent megtalál abból, ami még a mai életben is derüssé, széppé varázsolhatja életünket: az otthon, a mindennapi élet kisebb-nagyobb fényüzéseinek művészetét.

Maga a kiállitás is, mint keret, az egyszerüségnek abban a tiszta és derüs szépségében pompázik, amely a mai idők fényüzésének legmagasabb és legnemesebb fokát jelenti, — *Kóródy György* épitésztanár varázsolta át Lechner Ödön épületének korszerütlen csarnokát a legmaibb, tehát eszményi kiállitóhelyiséggé.

Felsővilágitásu kerek csarnokból (*Basilides Barna* érdekes, magyar-zamatu freskójával) nyilnak a kiállitási fülkék. *A kisplasztikai* csoport (*Bodon Károly* rendezte), *Pátzay, Lux, Reményi, Kisfaludi-Stróbl, Szomor, Beck Ö. Fülöp* kis szobraival, plakettjeivel; szemközt a *szinpadművészeté*, melyet dr. *Németh Antal* rendezett, és ahol *Márkus László, Horváth János, Benedek Kata, Jaschik Álmos, Fülöp Zoltán* mutatják be szellemes szinpádterveiket.

Beljebb haladva, a *könyvművészeti* részben különösen *Reiter László* és *Richter Aladár*, az ezzel kapcsolatos bőrmunkák között pedig *Páder Emma* munkái tünnek fel. Érdekes a *magyar népművészet* csoportja is: faragványok, himzések, cserepek. A *kerámiai* rész kitünően képviseli modern cserepesmüvészetünket, *Gádor, Gorka, Kovács Margit, Hamvas Magda* munkái révén.

Külön látványosság *Zrinszky József* gyönyörü kis kápolnája, *Ohmann Béla* terrakotta-stációival, *Kittinger* templomi bronz, réz, vasmunkáival és *Molnár C. Pál* freskóival, mellette pedig — mintha a nagyvilági életet, mint a templom ellentétét érzékeltetné szellemesen a rendezés — *Kaesz Gyula* elragadóan kecses kis cukrászdája ragyog, remek portállal, belső kiképzéssel, valóságos kis ékszer.

Az otthon művészetét *Szablya-Frischauf Ferenc, Urbányi Vilmos, Erhardt Ernő, Novák András, Devecska Ferenc, Vass Béla* és *Lakatos Artur* szobái mutatják be. mai fejlődöttségének pompás teljében, Lakatos tanártól szingazdag magyar butorszöveteket, szőnyegeket is látunk, *Szabó Éva* modern butorszövetei mellett. Nagyon friss és egészen mai lelkü *Virág Pál* yacht-klubszobája.

A háziiparnak *Nándor Kató* adott ötletes, elegáns keretet. Itt látjuk *Győrffyné* világhiressé vált nemes csipkéit is. A grafikai részt *Végh Gusztáv* és *Szathmáry István* rendezték finoman.

Nincs terünk a kiállitásnak olyan részletes ismertetésére, aminőt megérdemel, de befejezésül meg kell mondanunk: a félszázados Iparművészeti Társulat, munkásságának ezzel az ünnepi beszámolójával olyan csúcsteljesitményt adott, amely — ugy, ahogy van — *nemzeti tett*.

F. J.

— **Székelyföldi magyar iskolák — tanitók nélkül!** Bukarestből jelentik: A székelyföldi állami iskolák magyar tagozatait tanitók nélkül hagyják, hogy ez ürügyül szolgáljon *a gyerekeknek a román iskolákba való átterelésére és a magyar tagozatok megszüntetésére.* Az intézkedés miatt a háromszékmegyei Lisznyó községben több mint háromszáz magyar gyerek nem járhat iskolába.

— **Részleges tisztujitás Székesfehérváron.** Székesfehérvárról jelentik: Székesfehérvár törvényhatósági bizottsága kedden részleges tisztujitást tartott. A nyugdijazás folytán megüresedett tanácsnoki állásra dr. *Halasy Lajos* első aljegyzőt, első aljegyzővé dr. *Kovács Gézát*, második aljegyzővé dr. *Viniczay Lászlót*, harmadik aljegyzővé dr. *Kerekes Lajost*, közigazgatási fogalmazóvá pedig dr. *Szabady Tibort* választották meg.

LEGUJABB.

Római felfogás szerint a helyzet enyhült.

Róma, dec. 3. (Havas.) Politikai körökben a benyomás az, hogy a helyzet nemileg enyhült. Abból, hogy *Peterson* továbbra is Párizsban marad és hogy *Hoare* szombaton találkozik Lavallal, arra következtetnek, hogy a franciák és angolok hajlandók tárgyalási alapot keresni, mielőtt Genf a kőolajkiviteli tilalom kérdésében határoz. *Pillanatnyilag azonban Olaszország bevonásával semmiféle tárgyalás nem folyik, sőt Olaszország hivatalosan nem is tud semmit a francia-brit erőfeszitésekről.* Valami hire a párizsi

~~Beutum János~~

Koródy György

MAGYAR IPARMŰVÉSZET

1938. 92. l.

Cód

1934.

DECORATIVE ART. THE STUDIO YEAR BOOK. 1938. LONDON. EDITED BY C. G. HOLME. Mit hozott az esztendő? Ezzel a kérdéssel vezeti be a kötetet a szerkesztő, ki rövid összefoglalásában a modern építészet és belső építészet kritikai áttekintését adja, az építészeti tendenciák mérlegét állítja fel a párizsi világkiállításon látottak alapján és úgy látja, hogy az építészet két véglet között mozog: az egyik az egyéni kifejezésmód utáni kívánalom, a másik az ipari építészet növekvő hatása. A kötet maga, melynek egyes fejezeteit Esther Meynell vezeti be a nő szemszögéből tekintve az anyagot, szokott tagolásban végigvezet bennünket a családi házon, kívül és belül. 144 oldalon több mint 200 fekete és 24 színes ábra tárja elénk a legkülönbözőbb országok építészeti és lakberendezési törekvéseit, ötletes és újszerű butorait és anyagait. A kötet kézikönyve mindazoknak, kik saját házat vagy otthont kívánnak létesíteni és ízlésük még kialakulatlan. A magyar építőművészetet kitűnően képviselik Beutum János, Koródy és Ribáry, Kósa Zoltán munkái, míg az iparművészeti termésből ebben az évben Márkus Lili kerámiái és Szabó Éva butorszövetei kerültek bemutatásra.

RK.

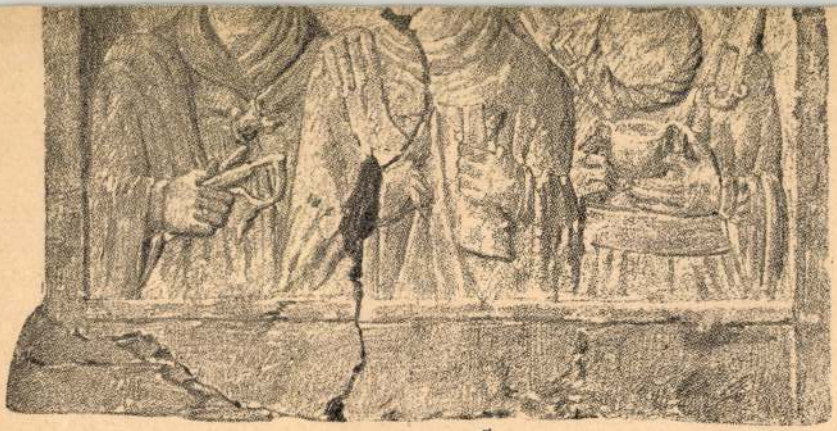

5.

PANNONIAI DOMBORMŰVEK

Síremlék Székesfehérvárról.

Lásd 311. lapon.

Korody György

* (A székesfővárosi iparrajziskola kiállítása.) A Vidéky Emil dr. igazgató avatott vezetése alatt álló székesfővárosi iparrajziskola karácsonyi kiállítás keretében számol be megújhodásáról. A kiállításon, mely számára izléses új interieuröket rendeztek be, kizárólag csak idei anyagot mutatnak be. Az iskola feladatának tekinti, hogy jó mintákat szolgáltasson iparművészeinknek és hogy külföldön is piacot teremtsen a magyar kéz munkájának. Ennek azonban két főkövetelménye van. Először, hogy munkáiknak határozott faji jellege, másodszor pedig, hogy minden alkotásuk korszerű és modern legyen. Úgylátszik, ezt a két követelményt az iparrajziskola nem téveszti el szeme elől, mert genovai és stockholmi kirendeltsége máris szép üzleteket bonyolított le. A mostani kiállításon különösen *Korody* György tanár tervei szerint készült magyar gobelin, szalon- és faliszőnyegek, *Vidéky* Emil igazgató és *Derecska* Ferenc tanár garszónszabája, *Vértes* Rezső igazgató és *Ohmann* Béla kerámiái, *Tóth* Gyula tanár ötvösmunkái és *Szathmáry* István tanár csomózott szőnyegei válnak ki. Ha az iskola ezen az úton halad tovább, úgy elhatározó befolyást fog gyakorolni modern iparművészetünk fejlődésére.

BH. 1932. XII. 18.

artalmát 2 tör agyagidolumot és 7449-czel többet, mint 1913-ban.

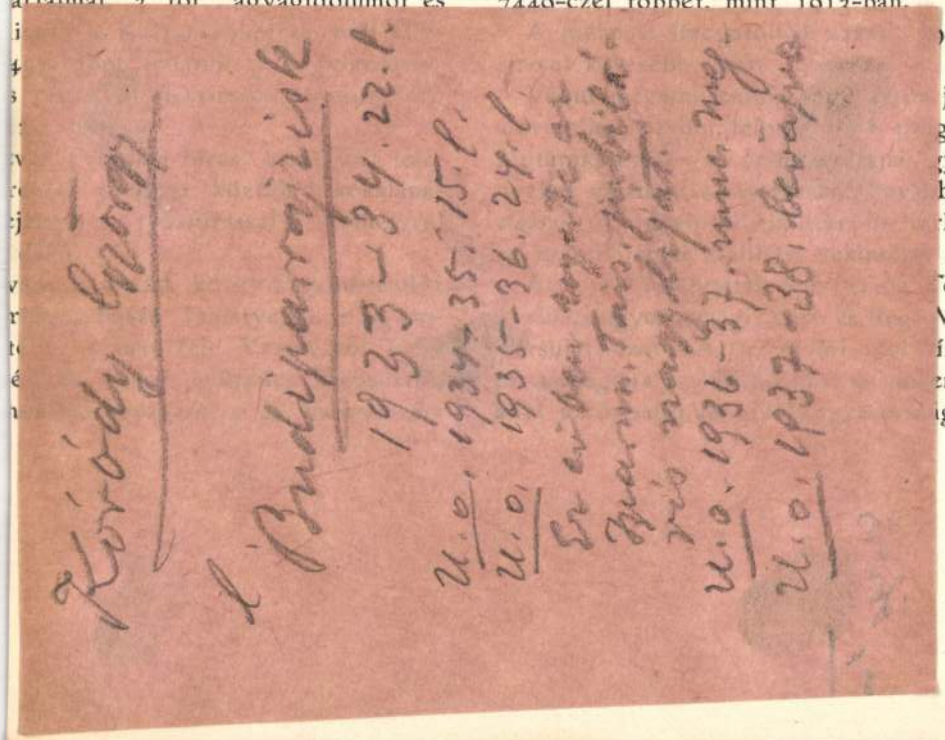

i ...96 volt;

4 ...

s ... júliusban

... gai régi-

... gyüjtemé-

... bá Leip-

... lsbadban

... meg.

... Temesvárt

... Múzeum-

... ízvezeték

... emberben

... ig közép-

Kóródy György

l. Budiparrajzisk

1933–34. 22. l.

U.o. 1934–35. 15. l.

U.o. 1935–36. 24. l.

Ez évben szerzte az Szerm. Tais. jubiláris nagydíját.

U.o. 1936–37. nincs meg.

U.o. 1937–38. levágva

hogy ha szerényebb mértékben is, az intézet minden szakosztálya mégis gyarapodott. A gyarapodást fokozták a Főfelügyelőség révén az intézetnek juttatott állami letétek és a közönség méltányoló támogatása, minek folytán nem egy értékes ajándékot naplózhattak el az 1914. év javára. Sőt éppen ebben az évben teljesült egyik, az intézet legforróbb óhaja, midőn naplóba iktathatta Széphelyi Frankl Henrik és Vilmos uraknak a híres hathalmi bronzleiet végleges odaajándékozásáról kiállított adománylevelét. E nemeslelkü férfiak az állandó múzeumi épület felemeléséhez is 30.000 K adománnyal járultak.

megindított hadiemlék-gyüjtés iránt
lődést állandósítsa. Ezenkívül átirato
a város tanácsához a takarékpénz
természeti emlék megmentése és
való felszerelése érdekében. A Főfeli
néprajzi és őstörténeti tanfolyamán
személyzetéből dr. Dornyay Béla
főgimn. tanár, múzeumi őr vett rés

A Főfelügyelőség részéről 191
29.-én tett hivatalos látogatáson rés
báró *Szalay Imre* h. orsz. fő
Mihalik József és dr. *Hültl Dezső*
ügyelők. Ez alkalommal alapos me
alá vétetett nemcsak a már meglevő

Kóródy György

A NEMZETI SZALON ŐSZI TÁRLATÁNAK ÉS KÓRÓDY GYÖRGY IPARMŰVÉSZ GOBELIN-KOLLEKCIÓJÁNAK

KATALOGUSA

1 pld Kóródy-nál
1 pld továbbítással
az anyagba beosítva

1921. SZEPTEMBER

A NEMZETI SZALON JURYJE AZ 1921. ÉVRE:

ELŐADÓ:

Edvi Illés Aladár

TAGOK:

Béli Vörös Ernő — *Endrey Sándor*
Katona Nándor — *Kunffy Lajos*
Nádler Róbert — *Szlányi Lajos*

festőművészek

Pásztor János — *Sidló Ferencz*
Kisfaludi Strobl Zsigmond

szobrászművészek.

A NEMZETI SZALON ŐSZI TÁRLATÁNAK ÉS KÓRÓDY GYÖRGY IPARMŰVÉSZ GOBELIN-KOLLEKCIÓJÁNAK

KATALOGUSA

1921. SZEPTEMBER

A NEMZETI SZALON IGAZGATÓSÁGA:

ELNÖK:
gróf Andrássy Gyula v. b. t. t.

MŰVÉSZETI ALELNÖK:
Horvai János
szobrászművész

IGAZGATÓ:
Déry Béla

IGAZGATÓSÁGI TAGOK:

Művészek:
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
Vajda Zsigmond

Műpártolók:
Bauman Márton
Gellért Jenő
alelnöki teendőkkel megbízva
Dr. Ilosvay Lajos

MŰTÁROS:
Kató Kálmán

TITKÁR:
Bende János

ÜGYÉSZ:
Dr. Képessy József

PÉNZTÁROS
Weiser Kálmán

SOCIETAIRE-TAGOK:

Baditz Ottó
Déry Béla
Horvai János
Kacziány Ödön
Katona Nándor
Kézdi Kovács László
† Körösfői Kriesch Aladár
László Fülöp Elek
† br. Mednyánszky László
Mendlik Oszkár
Rubovics Márk
† Székely Bertalan
† Szikszay Ferencz
Vajda Zsigmond

A KIÁLLITOTT MŰTÁRGYAK JEGYZÉKE

A műtárgyak eladására kizárólag **Kató Kálmán** műtáros van feljogositva.

A vételár 25%-a a vásárláskor, a többi 75% legkésőbb a kiállitás bezárásakor fizetendő.

Aczél Henrik Emil

1 Ráczkevei templom belseje olajf. 3000.—

B. Anderlik Eugénia

2 Patak partja olajf. 6000.—

Antal Sándor

4 Halászbástya olajf. 1400.—

Áldor János László

5 Női képmás olajf. 5000.—
6 Fél akt olajf. 8000.—

Balogh Sándor

7 Domboldalon olajf. Mgt.

Baranski E. László

8 Házak a parton vizf. 2600.—
9 Délutáni napsütés vizf. 600.—
10 Árnyas háztáj vizf. 3500.—

Barkász Lajos

11 Domboldal olajf. 2000.—
12 Paraszthász olajf. 3000.—
13 Kukoricás olajf. 5000.—

Barna Ilonka

14 Nagymarosi csónakda vizf. 2000.—
15 Az óbudai hajógyárból vizf. 3500.—

Barta Mária

16 Arckép pastell 2000.—

Bauer István

16/a Március olajf. 5000.—

Bay Alajos

17 Gellérthegy olajf. 8000.—
18 Margitszigeti zárdarom olajf. 3000.—

Bán Tibor

20 A ciszterciták kertjében olajf. 10.000.—
21 Csendélet koponyával olajf. 10.000.—

Beck-Schwarz Elza

22 Csendélet, szénrajz 4000.—

Bednár János

23 Esthangulat olajf. 15.000.—
24 Akt olajf. 25.000.—
25 Fehér legyező olajf. 30.000.—
26 Fekvő akt olajf. 30.000.—
27 Vágy olajf. 30.000.—
28 Tenger olajf. 10.000.—
29 Vihar olajf. 10.000.—
30 Fésülködés olajf. 15.000.—
31 Ébredés olajf. 20.000.—
31/a Éva olajf. 30.000.—

Bilkei Vaszkó Ödön

32 Rutén vasárnap olajf. 1500.—

Biró József

33 Önarckép vázlat olajf. Mgt.
34 Fiatal leány arcképe olajf. Mgt.
35 Schweizi hegyek (Dents du Midi és a Bethowen profil) olajf. Eladó
36 Schweizi hegyek (Dents de Morcles a Liszt profillal) olajf. Eladó

Blanár Sándor

37 Tájkép vázlat olajf. 200.—
38 Nyirfák tavasszal olajf. 1500.—

Bohuniczky Endre

39 Csorbai tó olajf. 2500.—

Borosnyay Gyula

40 Compositio olajf. 25.000.—

Buday István

41 Mikor tilinkó sir vizf. 4000.—
42 Pillangó halála vizf. 4000.—

Bundschuh Ottó

43 Interieur vizf. 3000.—
44 Interieur kandallóval vizf. 4000.—

Czirjék József

45 Reggeli szürkület olajf. 9000.—

B. Dáné Gyula

47 Dél Tirol vizf. 700.—

Egyed Erna

48 Tanulmány tempera 800.—
49 Ingoványban tempera 1800.—
50 Tanulmány tempera 800.—

Elekesné Humayer Erzsi

52 Interieur vizf. 1500.—
53 Csendélet vizf. 2000.—
54 Interieur vizf. 1500.—

Elberth Ildikó

55 Borulat Rákoson olajf. 2000.—
56 Rinya részlet Somogyban olajf. 1000.—
57 Esti hangulat olajf. 1000.—

Eölvedy Gachal József

58 Margithid olajf. (Keret nélkül) 5000.—
59 Hajógyár részlet olajf. (Keret nélkül) 5000.—
60 Tabáni utca olajf. 6000.—
61 Bárkák a Dunán olajf. 2500.—
62 Napsütéses utca olajf. 2500.—

Erdélyi Aranka

63 Leánykérés vizf. 5000.—

Faragóné Verebélyi Renée

64 Női fej olajf. 10.000.—
65 Női akt olajf. 5000.—

Farkas Lőrincz

66 Bujkáló nap olajf. Mgt.
67 A Bocskay tér olajf. Mgt.

Farkas Z.

68 Szobor-karrikatura gipsz
69 Szobor-karrikatura gipsz

Farkasfalvi Imre

70 Interieur olajf. 4000.—

Fábián Gyula

71 Téli kép aquatinta 400.—
72 Vizparton női akt aquatinta 400.—
73 Ujpesti Duna ág aquatinta 400.—
74 Rábapart aquatinta 400.—

Gaál Ferenc

75 Rio d'Angelo Velencében olajf. 8000.—
76 A Rio di Pieta Velencében olajf. 8500.—
77 Chioggiai részlet olajf. 8000.—
78 A Rio Bonvechiáti Velencében olajf. 9000.—
79 A Rio di Greci Velencében olajf. 8000.—

Gadányi Jenő

80 Edithke olajf. 3000.—
81 Pünkösdi rózsák olajf. 2000.—

Galambos Márton

82 Tatár tipus olajf. 1200.—
83 Arabs fej olajf. 1500.—

Gallé Tibor

84 A sirásó olajf. 10.000.—
85 Ősz olajf. 10.000.—

† Gerritsen Vilmos

86/a Csendélet olajf. 3000.—

Goebel Jenő

87 Csendes ut olajf. 4000.—
88 Hóolvadás olajf. 4000.—

Gyenes Lajos

89 Merengő olajf. 10.000.—
90 Csendélet olajf. 12.000.—
91 Salome olajf. 12.000.—

Győrffy István

92 Mosolygó kisleány ceruzarajz 5000 —

Halasy Tibor

93 Kilátás Nagytéténye re olajf. 4000.—

Halápy Ede

94 Balatonpart Badacsonynál vizf. 2000.—
95 Reggel a Balatonparton vizf. 2000.—

Haraszthy Károly

96 Tájkép pasztell Mgt.

Holló Alajos

97 Falu végén vizf. 1400.—
98 Gyöngyös partján vizf. 3000.—
99 Balaton vizf. 4500.
100 Zugliget vizf. 4000.—

Horvai Ilona

101 Sashegy olajf. 4000.—

Jaschik Álmos

102 Vakok I. (Maeterlinck illustracio) rajz Mgt.
103 Vakok II. (Maeterlinck illustracio) rajz Mgt.

Juhász Jenő

104 Borus délután olajf. 7000.—

Juhászné Ráth Olga

105 Mokka vizf. 4000.—
106 Csendélet vizf. 5000.—

Kacziány Aladár

107 Részlet a Halászbástyáról olajf. 10.000.—

Karl Ferenc József

108 Női arcmás, tanulmány gipsz 4000.—

Kasznár Jenő

109 Major olajf. 5500.—
110 Erdő mélye olajf. 5000.—

Károly Andor

113 Őszi hangulat olajf. 16.000.—
114 Falu vege olajf. 8000.—
115 Összelőtt francia templom belseje olajf. 12.000.—

Kautzky Tivadar

116 Tabáni kút vizf. 5000.—

Kárpáthy Jenő

117 Alkony a Balatonon olajf. 12.000.—
118 Jegenyék a Duna partján olajf. 15.000.—
119 St. Walbourg olajf. 10.000.—

Keitner Mihály

120 Aratás után vizf. 800.—
121 Mosó asszonyok vizf. 1500.—
122 Késő délutáni napsütés vizf. 1500.—

Kerekes József

123 Saláta kapások olajf. 10.000.—

Kiss Farkas Imre

124 Ősz olajf. 2500.—

Komjáti-Wanyerka Gyula

125 Fürdőző ceruza rajz 600.—
126 Az avarban rézkarc 600.—
127 Wilde O.: A readingi fegyház balladája rézk. Mgt.

Komor János

128 Öreg asszony olajf. 20.000.—
129 Csendélet olajf. 10.000.—

Korcsek János

130 Női arckép olajf. Mgt.
132 Fürdés után olajf. 8000.—

Koronthály Jenő

133 Kisparaszt ház olajf. 2500.—
134 Balaton partján vizf. 3000.—
135 Fasor olajf. 5000.—

Kotász Károly

136 A Rákos parton tempera 5600.—
137 Falusi idill tempera 3500.—

138 Libák tóban tempera 1250.—
139 Erdő szélén tempera 2100.—

Kóbor G. Elek

140 Táncosnő bronz 8000.—
141 Fürdés után terrakotta 800.—

Kóbor Henrik

142 Csendes eső olajf. 6000.—
143 Duna olajf. 6000.—
144 Tabáni hangulat olajf. 20.000.—

Kövesdy Géza

145 Balatoni strand olajf. 5000.—
146 Nyár olajf. 10.000.—
147 Női arckép olajf. Mgt.

Krecsmár István

149 Jégvermek olajf. 3000.—
150 Városliget olajf. 3000.—
151 Tanyai részlet olajf. 3000.—
152 Erdőrészlet olajf. 4000.—

Kugler Ede

153 Interieur olajf. 4000.—
154 Parasztudvar vizf. 1000.—
154/a Domboldal vizf. 1000.—
154/b Péceli dombok vizf. 1000.—

Kukán Géza

155 Ülő akt olajf. 10.000.—
156 Piros köpenyeg olajf. 14.000.—

Kurelecné Say Thekla

157 Otthonom olajf. Eladó
158 Régi ház udvara olajf. 3000.—

Kurtapataki K. Pál

159 Brüsszeli katedrális tusrajz 2000.—
160 Bruges tusrajz 1500.—

Lakos Alfréd

161 Régi könyvek olajf. 15.000.—
162 Könyörgés olajf. 10.000.—

Maróti Major Jenő

163 Reggeli hangulat a Dunán olajf. 8000.—
164 Részlet a Római fürdőből olajf. 8000.—
165 Estefelé olajf. 7000.—
165/a Naplemente pasztell 6000.—

Martinelli Jenő

166 Mr. Bowden, az amerikai segélyakció vezetője. Egyesületek részére eladó
167 Miss Angela Marie Harten Mgt.
168 Newson amer. követs. titkár leánykája Mgt.
169 Önarckép Eladó
170 Magdolna bronz 10.000.—
171 Ülő akt. bronz 10.000.—
171/a Női arcmás bronz Mgt.

Márton Lajos

172 Cserkészmunka pasztell 1500.—

Messinger Illés

173 Árpádtelepi konyhakert olajf. 7000.—

Muraközi László

174 Városliget olajf. 3000.—
174/a Inferiores szines rajz 2000.—
174/b Szt. Iris aquarell 2000.—

Nádler Róbert

175 Szellő a tengeren olajf. 12.000.—
176 Rappalló olajf. 10.000.—

Östreicher Imre

177 Csendélet olajf. 1500.—

Pádly Aladár

178 Falu vége olajf. 4000.—
179 Park részlet olajf. 4000.—

Pádua Kálmán

180 Dunai élet olajf. 3000.—
181 Ujpesti Dunapart olajf. 3000.—
182 Dunai kikötő olajf. 4000.—

Pataky Andor

183 Falusi udvar olajf. 3000.—
183/a A margitszigeti part vizf. 1000.—

Péterfay-Eördögh Lajos

184 Harci szurdék pasztell 3500.—
185 Tanulmány pasztell 2500.—

Podlipny Gyula

186 Tanulmányfő olajf. 5000.—
186/a Tanulmányrajz 500.—
186/b Gyuri bácsi rajz 500.—

Pongrácz Sándor

186/c Havasi táj olajf. 2000.—

Porter Paula

187 Bátyám olajf. Mgt.

Prinner Vilmos

188 Portrait pasztell Mgt.

Putz János

189 Anyaság márvány 15.000.—

Rácz Jenő

190 Borus hangulat olajf. 2000.—
191 Isaszegi dombok olajf. 3000.—
192 Hideg reggel olajf. 3000.—

Reischl Károly

193 Római olajf. 4400.—
194 Hiszek egy hazában olajf. 18.000.—

R. Reiszmann Gizella

195 Mátyás templom vizf. 3000.—
196 Visegrádi rom vizf. 4000.—
197 Kőérberek vizf. 1200.—
198 Esthangulat vizf. 1200.—

Rombay István

199 Reggel a Balatonon olajf. 3000.—
200 Női akt olajf. 10.000.—

Rubovics Márk

200/a Biedermeyer-csésze olajf. 3500.—

Sárdy Brutus

201 Kora tavasz olajf. 5000.—
202 Napnyugta olajf. 3000.—
203 Falu vége olajf. 2500.—

Sárosi Ödön

204 Margit virágok olajf. 8000.—
205 Sárga virágok olajf. 12.000.—
206 Klári olajf. 8000.—

Schulz Ila

207 Mária Terézia korabeli szalon olajf. 4800.—
208 Mária Terézia korabeli szalon sarok olajf. 3500.—

Semjén Ilona

209 Szobi kikötő vizf. 1500.—
210 Oszlopos tornác vizf. 1800.—

Senyei József

211 Klárika olajf. Mgt.
212 Csendélet olajf. 4000.—

Siuda Nándor

213 Öreg topolyfák olajf. 4500.—

Szabó Béla Leo

214 Akt olajf. 5000.—
215 Párás reggel olajf. 2500.—
216 Arckép olajf. Mgt.

Szász Jenő

217 Tabáni részlet olajf. 5000.—
218 Holdvilág utca olajf. 8000.—

Szász Sándorné

219 Lánykai szoba részlet olajf. 10.000.—
220 Vadvirágok olajf. 15.000.—

Szent-Istvány Béláné

221 Tanulmány olajf. 1500.—

Szigeti Jenő

222 Dömösről olajf. 12.000.—
223 Tájkép olajf. 6500.—

Szlávik Dezső

224 Tavasz hervadása pasztell 20.000.—
225 Csendélet pasztell 15.000.—

Telbisz Albert

226 Csendélet olajf. 1600.—
227 Csendélet olajf. 2000.—

Teuchert Károly

228 Részlet a „Töves"-ből olajf. 10.000.—

Tóth-Bartók Jenő

229 Műteremben olajf. 3000.—
230 Nyár olajf. 6000.—

Tscheik Ernő

231 Tájrész Dunaharasztin vizf. 3000.—
232 Tavasz Dunaharasztin vizf. 3000.—

Turmayer Sándor

233 Olasz tájkép olajf. 3000.—

234 Tanulmány olajf. Mgt.
235 Tanulmány olajf. Mgt.

Vadon Benjámin

236 Szilvásban olajf. 15.000.—
237 Balatonudvari olajf. 18.000.—
238 A Balaton partján olajf.

Varga Nándor

239 Öreg olajf. 6000.—
240 Évi olajf. 5000.—

Veress Elemér

241 Zugligetben vizf. 1800,—

Weichinger Károly

242 Serzoi utca szin. rajz 2000.—
243 Tatros völgy vizf. 2500.—

Weinmann M. Mihály

244 Falusi utca olajf. 8000.—
245 Kertész a szabadban olajf. 12.000.—
246 Borus hangulat olajf. 12.000.—
247 Alföldi parasztfej olajf. 8000.—
248 Borus hangulat olajf. 6000.—
249 Vihar a faluban olajf. 3000.—
250 Reggeli napsütés olajf, 8000.—
251 Kenderáztatás olajf. 12.000.—
252 Nyári meleg olajf. 8000.—
253 Alföldi paraszt udvar olajf. 10.000.—
254 Mese a szabadban olajf. 7000.—

Weinmann Nándor

255 Tájkép olajf. 8000.—
256 Naplemente olajf. 7000.—
257 Kukorica kötés olajf. 10.000.—
258 Falusi utca olajf. 3000.—
259 Falusi ház oldal olajf. 8000.—
260 Parasztgazda otthonában olajf. 12.000.—
261 Alföldi olajf. 8000.—

Witthalm János

262 Hegyoldal olajf. 8000.—
263 Nagytétényi részlet olajf. 4000.—

Záhonyi Géza

264 Falu részlet olajf. 8000.—

GOBELINEK

(A baloldali szélső teremben.)

Kóródy György iparművész tervezései

265 KAROSSZÉK faragott diófa állvánnyal, régi flamand hatásu gobelinnel. Szőtte a „Greco" gobelinszövőmühely 35.000.—
266 Ugyanaz más kompozicióval 35.000.—
267 Ugyanaz más kompozicióval 35.000.—
268 KAROSSZÉK aranyozott faragott francia állvánnyal piros alapszinü gobelinnel. Szőtte a „Greco" gobelinszövőmühely 30 000.—
269 Ugyanaz 30.000.—
270 KAROSSZÉK eredeti régi francia állvánnyal. selyemszövésü gobelinnel. Szőtte a „Greco" gobelinszövőmühely 35.000.—
271 KAROSSZÉK renaissance stylü gobelinnel. Szőtte a „Greco" gobelinszövő mühely. Állványt készitette Fischer Zsigmond 35000.—
272 Ugyanaz 35000.—

273 PARAVENT a figura: Moretto Sta. Justinája a könnyező rész és a két bordure eredeti. Szőtte a „Greco" goblinszövő műhely. Az állványt tervezte Faragó Sándor iparművész 60.000.—

274 GOBELIN a XV. század stylusában középkori motivumokkal. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely 20.000.—

275 Bordure 6000.—

276 Bordure 6000.—

277 Francia székülés 8000.—

278 Vázlatterv faliszőnyeghez (Megrendelhető)

279 Vázlatterv kandalló ellenzőhöz (Megrendelhető)

280 Vázlatterv paravent-hoz (Megrendelhető)

281 VERDURE középkori motivumokkal. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely 75.000.—

282 KANDALLÓELLENZŐ primitiv modorban, Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely 20.000. –

283 KIS FALISZŐNYEG. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely 10.000.—

Szenes András festőművész (München) tervezései

234 FALISZŐNYEG. Páris almája. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely 120.000.—

285 KANDALLÓELLENZŐ. Kecskepásztor. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely 20.000.—

Mantegna után

286 FALISZŐNYEG Sárkányölő Szent György. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely Mgt.

Michel angelo után

287 Delphica. Paravent. Szőtte a „Greco" gobelinszövő műhely. Az állványt tervezte Faragó Sándor iparművész 60.000.—

Az üvegszekrényben levő ötvösmunkák Sternberger Ötvös Elza iparművésznő művei.

Vészi Gerzson
könyvnyomda
Budapest, VI.,
Podmanicky-u.
Telefon 108-03

az, amely az emberi testhez szabott formájával, tökéletes rugózásával, a kényelmes ülés céljára szolgáló egészséges felépítésével, fölösleges cifraságoktól mentes egyszerűségével, szóval ésszezerűen gazdaságos eszközökkel a legnagyobb teljesítményt éri el: azt, hogy jól lehet benne ülni.

Viszont egy szerszám, például egy kalapács, amelynek vasfeje csipkézett ötvösmunkával van díszítve és még egy két drágakővel csinosítva, szóval fölösleges ornamentikával megterhelve, ami a szerszám használhatóságát nem fokozza, hanem csökkenti: nem jó kalapács, tehát a mai ember szemében nem is lehet szép. A fentemlített karszék: konstruktív, a díszes kalapács: inkonstruktiv. A karszék: klasszikus, a kalapács: romantikus. Pedig mindkettő használati tárgy és így romantikussága ellenkezik hivatásával.

Ha megállapítottuk, hogy jó az a karszék, amely ülés céljára kiválóan alkalmas, akkor világosnak látszik, hogy jó az a fekhely, amely fekvésre, az az íróasztal, amely írásra, az az ebédlőasztal, amely étkezésre kiválóan alkalmas, tehát szerepét maradéktalanul betölti. Hogy a célszerűség szempontjából így elbírált bútor a szemnek is tessék, ahhoz még az anyag helyes felhasználása és a szerkezet helyes felépítése is szükséges, szóval a bútornak a jó méretezés mellett: anyagszerűnek és konstruktivnak is kell lennie.

Ez a három tulajdonság: célszerűség, anyagszerűség és helyes szerkezet jellemzik azt a bútort, amelyet nemcsak jónak, hanem szépnek is mondhatunk.

A korszerű lakásberendező nem eshet abba a hibába, hogy XVI. Lajos francia király bútorainak silány másolatával bútorozza be egy dolgozó polgárember szobáját. Ebbe a hibába talán már a józanul gondolkozó polgárember sem esik, mert jól tudja, hogy számára ezek a bútorok használhatatlanok. A gyakorlati szempontok szerint felépített bútort azonban még nem tudta megkedvelni és az újat a régivel párosítani igyekszik. Így keletkeznek azok a bizonytalan megjelenésű bútorok, melyek mintha szégyelnék az igazságot, dísszel takarják a szerkezetet.

Jobb eredményt hoz az őszinteség: a gyakorlati szempontok bátor keresztülvitele, úgy az egyes bútordaraboknál, mint azok egymáshoz való összeállításánál.

Világos fal, fehér mennyezet, sötét bútor, színes eleven bútorhuzat, kevés festmény, vagy egy-két textilia rendkívül meleg, barátságos interieurt ad. Semmi erőszakolt díszítést nem kíván. Legszebb dísz a világos nagy ablak és sok napfény. A tekintélyt pedig ne a bútorainkkal igyekezzünk megszerezni, hanem egyéniségünkkel. A korszerű lakás legyen tehát 1. célszerű, 2. anyagszerű és 3. konstruktiv, de emellett legyen szép is. Szépsége fenti tényezők mellett még a formák és színek egymáshoz való nyugodt hatásán is múlik. Erre pedig nincs szabály. Ehhez érzék és gyakorlat kell. Hazánkban hála Istennek van elég ehhez értő szakember. Meg kell őket is hallgatni, ha jó lakást akar valaki berendezni.

Kovody György

látogatásokra csak az ilyen „unokasógorok" képesek mert az igazi művész úgy vélekedik, hogy nem neki, hanem az alkotásainak kell beszélnie.)

De azért nem a protekcionizmus az egyetlen tényező a vidéki közületek műpártolásainál. Van olyan város is, ahol az efféle beajánlások egyenesen lehetetlenek, de ott meg *a művészek anyagi helyzetét veszik górcső alá.* Kivizsgálják, hogy a városban melyik a legszegényebb festő vagy szobrász és attól vásárolnak valamit.

Ez a szegénytámogatás szép és nemes gesztus, de éppen *mert szegénytámogatás, mélyen sérti a művészet igazi érdekeit. Ha elszegényedett képzőművészt akarnak támogatni a városok, tegyék ezt az inségalapjuk terhére, de műpártolás címén csak az igazi műalkotás találhat gazdát.*

A képzőművészetek ügyének támogatása terén nagyok a vidéki közületek feladatai, de hogy ezek ennek eleget is tudjanak tenni, ahhoz két dologra van szükség. Először: *minden közületnek — tehát a vármegyéknek is — költségvetési fedezetet kell találnia műpártolás céljaira;* másodszor: *gondoskodni kell arról, hogy hozzáértő, szakértő bizottság döntsön ezeknek a pénzeknek a felhasználásáról.*

Ha ez a két ötlet valósággá válik, mérföldes csizmákkal fog előrehaladni a magyar képzőművészet ügye.

A korszerű lakás

Irta: *Korody György.*

Megkért valaki, hogy vigyem el egy „korszerű" lakásba. Ugy képzelte, hogy valami soha nem látott furcsaságot fog látni és úgy jött mellettem, mintha valami egzotikus sziget felé közelednénk. Persze nagyot csalódott, mikor meglátta a szövetfalú kis előszobát sima egyszerű szekrénnyel, a szerény bútorzatu szobákat indanthren festésű függönyökkel, néhány, saját lábán álló, szinte magától értetődő butorral, a higienikus fürdőszobát és a kis konyhát, mely semmi egyébre nem volt jó, csak főzésre. Végül megjegyezte, hogy egész kedves, derüs ez a kis lakás, de hol itt a modern az új, a meglepő a korszerű?

Ez az úr, aki a „korszerűtől" csodákat várt, nem áll egyedül a maga tévhitével. Egész tipust képvisel. Tipusát azoknak akik a korszerű gondolkodást még ma is valami beteges stiluskereséssel tévesztik össze és körömszakadtáig védekeznek ellene. Örültem hát hogy módomban volt egyet közülük felvilágositani a korszerű törkvések lényegéről, hogy eggyel ismét kevesbedjék azok száma akik egy nemlétező ellenséggel folytatnak áldátlan szélmalomharcot.

Ez az embertipus megveti az egyszerűt, csunyának tartja azt, ami dísztelen és nem érzi át az egyszerű vonalak és becsületes szerkezet — adta szépségét. Nem érzi át azt az ősi igazságot, hogy maradandó szépséget csak a természetes, a gazdaságos, a konstruktiv, az egyszerű alkotás nyújt, míg a fölösleges dísz, az erőszakolt „stilus" rövid életű és úgy megy ki a divatból, mint a női ruha, vagy kalap. Ezt az igazságot a természet tanítja, melynek hatalmas gazdasági törvénye az, hogy „a legkisebb erőpazarlással a legnagyobb teljesítményt érje el." A korszerű gondolkodás áthatva e törvény igazságától szépnek látja azt az eredményt, amely a legkisebb energiamegfeszítéssel a legnagyobb teljesítményt hozta össze.

Ha ezt a gondolkodást magunkévá tesszük, máris nyertünk némi irányítást, aminek alapján az emberi teljesítmények szépségét, bírálhassuk. A jó karosszék

Művészet 1936. 2. sz. 46 l.

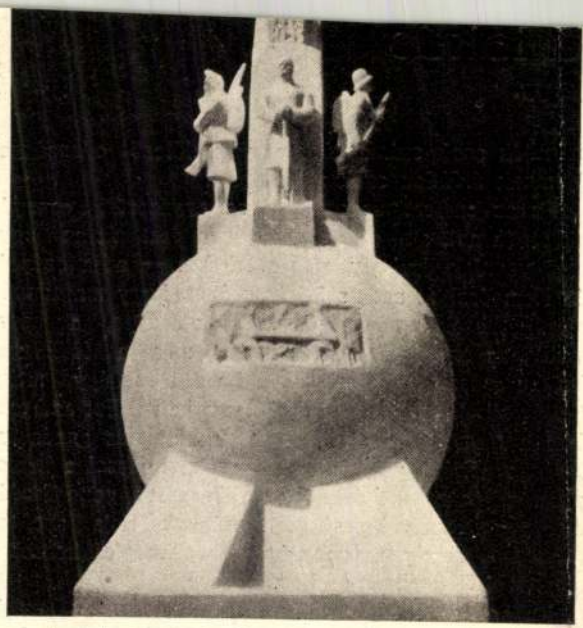

Vörös János: I. honvéd emlékmű.

Látható tehát, hogy végeredményben 1934-ről 1935-re a látogatások száma kereken kifejezve 6 százalékkal növekedett. Ezt a megállapítást megerősíti az is, hogy amig 1934-ben a Képzőművészeti Társulat 4 tárlatát 32 ezer egyén kereste fel, addig az elmult esztendőben a társulat 3 kiállításán 26.500 volt a látogatók száma. Minthogy azonban egy tárlatra átlag 8000 látogató esik, tehát itt is emelkedő irányzatról lehet beszélni.

Ha sikerül a magyar társadalmat közelebb hozni a képzőművészetekhez, úgy számítani lehet az érdeklődés további fokozódására.

— NÉGY EZÜSTÉRMET NYERTEK A MAGYAR AMATŐRÖK A FRANKFURTI NEMZETKÖZI FÉNYKÉPKIÁLLITÁSON. A frankfurti nemzetközi művészi fényképkiállításon a következő neves magyar amatőrök nyertek meg az összesen kitűzött hét darab ezüstéremből *négyet: Boróczi* Rezső, *Csörgeő* Tibor, *Ramhab* Gyula és *Vadas* Ernő. Bronzérmet nyert *Csik* Ferenc, azonkívül számosan nyertek oklevelet.

Koródyné 3308

Ferentzy Márta, festőnő Budapesten. Tanulmányait a budapesti mintarajziskolában végezte s legelőbb a Nemzeti Szalonban állitott ki.

Mintarajziskolai ért. – Kiáll. tárgym

Korody Elemér

Jestő

vod

Szegedi Híradó, 1912. ápr. 30.

..... nevü munkás igazolta.

a művezető aláírása.

yezem:

ty helyettesének
sa.

Endrényi Imre, Szeged.

Koródy és
Koródyné Ferenty Marta

iród

Szegedi Párisban. Szegedi Hirado
1912. máj. 26.

..... nevü munkás igazolta

a müvezető aláírása.

ezem:

helyettesének
a.

Endrényi Imre, Szeged.

~~Hübner Jenő~~

K Korody Antal

A Csanádvármegye által Makón építendő közkórház terveinek elkészítésére hirdetett pályázatra 15 pályaterv érkezett, a melyek közül a 2000 koronás első díjat Hübner Jenő építésznek ítélték oda,

a második díjat Korody Antal kapta, megvételre ajánlották Orbán Ignác tervét.

Művészet 1903. 206. l.

Nincs cód.

Kóró Józsefné
Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17.
Telefon: 188-296, 188-307
ÉSZAKMAGYARORSZÁG
1964 OKT 1

Matyó rózsák Londonban

Nagysikerű magyar kiállítás és vásár a Selfridges Áruházban

(Tudósítónktól.) Két hete piros-fehér-zöld zászló leng Londonban, a hatalmas Selfridges Áruház homlokzatán, s amerre jársz a tízmilliós városban, földalattin és autóbuszon, a megállóknál izléses plakátok hívják fel a figyelmet a magyar kiállításra, amely *Lex Hornsby-nek*, az egyik legnagyobb angol reklámiroda főnökének megállapítása szerint minden előítéletet lerombolt az angolokban, s jelentősen hozzájárul a nyugati kereskedelmi kapcsolatok bővítéséhez. Hornsby, kereskedelmi kamaránk megbízásából, az egész kiállítás szervezője, s hozzá kell tennünk, ideálisabb embert nehéz lenne elképzelni. A kiállítás hírverése, az anyag elrendezése példás. A nyolcemeletes, négy utcára néző áruház minden traktusába jutott valami hazánk könnyűiparának termékeiből, s ami a legtöbb Angliában élő magyart a Selfridgesbe vonzotta: *Pertis Jenő* cigányzenekarának muzsikájára remekül lehet szórakozni magyar ételek, borok mellett a negyedik emeleti csárdában.

De nem is az a fontos számunkra, hogy a Selfridges két hétre az angliai magyarok találkozó helyévé váljék. Inkább az, hogy a londoni polgárok tudatába belopjuk létezésünket, s kicsit betörjünk a hatalmas nyugati piacra, mely igen sok gazdasági haszonnal kecsegtet. A látottak alapján eme elgondolás eredményt hozott. Nemcsak olyan értelemben, hogy az egyes osztályokon napok alatt elkapkodták az árucikkeket, s hogy a magyar csárda a tervezett napi 100 adag helyett 500 ebédet szolgál fel, hanem, mint *Lengyel Imre*, a londoni magyar követség kereskedelmi irodájának szakreferense mondotta: előkészített több nagyszabású, hosszabb lejáratú angol—magyar üzletkötést.

Népművészeti cikkeinkre

igen ötletesen hívja fel a figyelmet a rendezőség. A harmadik emelet legforgalmasabb pontján *Balási Gyula* dombóvári népművész ügyeskedik faragó késével, mindennap nagy nézőgárdát toborozva ördöngős ügyességgel és gyorsasággal kialakuló sakkfigurái-nak.

Felvonult Mezőkövesd is világhírű matyó hímzéseivel. E művészet rangját-nevét *Kóró Józsefné*, a kövesdi szövetkezet elnökasszonya öregbíti. Hol ráma fölé hajolva látni, hogy a habkönnyű blúzok színes virágait hímezze fehér anyagra, hol az egykori matyó szobák kellékét jelentő alkalmi kemence oldalára festi gyors és szakavatott mozdulattal a matyó rózsák élénk pirossal, zölddel pompázó százféle változatát.

— Kevés árut küldött ki külkereskedelmi cégünk, ez az egyetlen baj — mondotta Kóró Józsefné, amikor egyik délután felkerestük. — Majdnem szétszednek a babákért, a mézeskalács szívekért...

S már ül is vissza asztalához, mert egyre növekszik körülötte az embergyűrű. Ebből a gyűrűből időnként kezek nyúlnak ki, megsimogatják Kóróné matyó népviseletének hímzéseit, szoknyája fodrát, s elismerően bólogatnak, vagy megjegyzik orruk alatt: *Very nice!* (Nagyon bájos.) Mások azt követelik tőle, hogy rajzoljon le néhány matyó motívumot. Ennek sincs akadálya. Kis kartonlapokra pillanatok alatt, javítgatás nélkül kanyarít emlékül néhány virágot.

A modern öltözék

seregszemléje is a londoni kiállítás. Eredetileg naponta két divatbemutatót terveztek pesti cégeink, de hogy az utolsó napok tudósítását írom, már háromszor sétálnak végig csinos manökeneink az egybesereglettek előtt a magyar szalonok legszebb, minden nyugati kritikát sikerrel kiálló öltözékeiben.

Élelmiszeriparunk, Hegyalja és Eger borvidéke szintén kitesz magáért. A nap minden pillanatában 20—30 ember tolong a kis, földszinti borkóstolónál, ahol sokszor maga *Mr. Williamson*, az egyik legnagyobb angol borkereskedelmi cég főnöke töltögeti poharakba a furmint, a bikavér és az aszú borokat. Máshol bőrdíszműárut, kosarasaink gyékény- és sásfonatát, s cserepeseink remekeit láttuk. A nyomdaipar számos, angol nyelven megjelentetett művel remekel. Itt van hazánk földrajza, de *József Attila* verseskötete is. Az éremöntést olyan rangos mester művészete képviseli, mint *Borsos Miklós*, akinek 15 kisplasztikáját tárták a londoni közönség elé.

Amiről pironkodva kell írnom: festészetünk kritikán aluli megjelenése a Selfridgesben. Nem tudom, átesett-e valamiféle zsűrin az a 25—30 kép, amely a negyedik emeleten „magyar festőművészek alkotásai" cím alatt fut, annyi azonban bizonyos: *Herman Lipót* és *Biai-Föglein* egy-egy képéhez bizonyos Kömpöczi, Almády és Gábris nevű „mesterek" kristálycukorral megszórt, olvadó rózsaszínben játszó hegyi tájait kevesen tiszteletlenség a két jeles mesterrel szemben, s jelenti egyben az angol műértő közönség előtt festészetünk teljes lejáratását.

E keserű almával

nem akarom azonban rontani az olvasó szájízét. A kiállítás egésze elbírja még e súlyos ballasztot is. Inkább arról lennék híradással, hogyan fogadták néhányan hazánk megjelenését Londonban.

Mondanom sem kell, az áruház környékén két hete sok a magyar szó. Korábban, 30—40 éve kitelepülteket, s 1956 távolra sodródott magyarjait hűzza ide a kirakatok hazai levegője, az otthon, a szülőföld kézzelfogható megjelenése. Persze különbözően reagálnak.

Festetich grófnak nem probléma, hogy naponta beüljön családostól a magyar csárdába, s Pertis Jenővel húzassa tokaji mellett a nótákat. Ő ennyit lát, ennyit fog fel angliai bemutatkozásunkból, s ezen nincs is mit csodálkoznunk. De sok az olyan, aki csak a csárda konyhaillatából, a lecsós sertésborda és a palócleves párájából szippanthat valamit, mert Angliában nem mindenkinek az álmai váltak valósággá. Főleg nem azoknak, akik „kimentett" tőke nélkül próbáltak maguknak otthont kialakítani. Londoni magyarjaink véleménye azonban egy dologban általános: hazánkra nagyon sokan, s előnyösen figyelnek fel a Selfridges magyar hetei nyomán.

Tíz éve él Londonban

Szabó László hazánkfia, s mint bankember, tagja annak a bizottságnak, amely az angol pénzrendszer átszervezésén dolgozik. Angliában ugyanis meg akarják szüntetni a számos pénzegységet, pénznemet, hogy áttérhessenek a tizes váltószámra. *Szabó László* ezt mondotta:

— Uram, nagy siker! Sajnos, az angolok még mindig abban a hitben élnek, hogy mi, otthon (így mondta!) valamiféle félnomád nép vagyunk, és ebben egy kicsit hibáztatom a mostani kiállítást is, amely a kirakatokban túlságosan előtérbe tolta az egykori puszta rekvizitumait. Mindenesetre, *aki bejön az áruházba, az európai színvonalú ipart talál. És ez nagy szó, nagyon nagy szó...*

S búcsúzkodik, hogy a népművészeti osztályon vásárolt szép hímzésekkel mielőbb hazaérjen, elhelyezze őket londoni magyar szobájában. Ezt a szobát, ahogy látom és érzem, minden londoni magyar berendezte valahol. Ki a Sloan Square modern házának villanyfűtéses lakásában, ki csak a szíve csücskében.

Moldvay Győző

Téliesítés a szabad ég alatt

Nagy gond a téliesítés mindenfelé, de talán a legtöbb nehézséget mégis az olyan helyeken jelenti, ahol az iparág sajátosságai miatt nem lehet tető alá vinni az embereket a hófúvások idején, nem lehet fűtött helyiségeket teremteni a zuzmarás időben a munkások számára. Ilyenek például az építőipari és a külszíni szereléseket végző javító vállalatok munkái.

Vessünk hát néhány pillantást a Borsod megyei Állami Építőipari Vállalat és a Cementipari Gépjavító Vállalat téliesítésére. Hiszen náluk külön fejezete a munkának ez az időszak.

Rajzok, kimutatások, gondosan összeállított ütemtervek hevernek *Harmos Károly* főmérnök asztalán, amint a nagy építkezések téli munkáiról beszélgetünk. E papírokon valóságos *haditerveket* dolgoztak ki azért, hogy valamelyest könnyítsék, elviselhetőbbé tegyék az építőipari munkások fáradozásait a téli hónapokban. Előkerült egy olyan jelentés is, amelyet a népi ellenőrök készítettek, amint bejárták a vállalat számos munkahelyét. Ezek a dokumentációk szinte egyhangulag tanuskodnak arról: *megyénk legnagyobb építőipari vállalata alaposan nekikészült a télnek.*

A borsodi építők téli intézkedései elsősorban olyan munkahelyekre vonatkoznak, amelyek *jellegüknél fogva alkalmasak a téliesítésre.* Természetesen a program összeállításánál különös figyelmet fordítottak a *kiemelt beruházásokra, a lakásépítkezésekre.* Jóelőre felmérték milyen anyagokra, fűtőeszközökre lesz szükség a téliesítéseknél. Igaz, az idén lényegesen nehezebb helyzetben vannak, mint korábban voltak, hiszen nincsenek koncentrált munkahelyek. Gondoljunk csak arra, hogy a Kilián lakótelepen például egy területen mily nagytömegű téliesíthető épület állt, most viszont a város és a megye területén többnyire szétszórt *„tagozatokon"* kell biztosítani az építőipari munkások téli foglalkoztatottságát.

Az építők téli munkaterve a helyes műveletenkénti sorrendet is figyelembe vette. Megtették a szükséges intézkedéseket a program végrehajtásához szükséges gépek üzemképes állapotba hozására. *Ez a terv nagyjából már a megvalósulás folyamatában van.* Sajnos azonban a korábbi években használt gőzkazánok egyrésze annyira elhasználódott, hogy üzemeltetése nem ajánlatos. Viszont ezek pótlása a vállalatnak nagy gondot okoz. Ugyancsak gondot okoz némely, téliesítéshez szükséges anyag biztosítása. Nádpallóból és gyékényből az igény és a rendelkezésre álló mennyiség között csaknem hatezer négyzetméter különbség mutatkozik. S ennek leszállítására előreláthatólag a negyedik negyedévben kerül sor. Jóllehet a vállalat a megrendelést, az érvényben lévő előírásoknak megfelelően, időben leadta. Hiányzik vagy 200 mázsa koksz és minimális építőanyag.

Az épületen belüli munkák zavartalan biztosítására azokon a helyeken, ahol erre mód van, bekapcsolják a városi gázhálózatot és gázkályhákat tesznek be a helyiségek fűtésére. A habarcstelepek és melegítők kiépítését a főépítésvezetőségek és építésvezetőségek már korábban elkezdték. Több éves szakmai gyakorlatuk alapján a feladatot minden valószínűség szerint eredményesen megoldják.

A *Cementipari Gépjavító Vállalat* intézkedési tervéről *Omascsik Károly* főmérnök beszélt. Szóvátette, hogy adottságainkhoz mérten a felkészülést nemcsak a telepített üzemre, hanem a külszerelésekre is megtették. Ez utóbbi azért is fontos náluk, mert a gyár dolgozóinak legalább a fele, *munkaidejét külszereléseken tölti el.* Beszerezték a szükséges védőruházatot, esőkabátokat, vattaruhákat és lábbeliket. A bélapátfalvi bányarekonstrukciónál a sziklába vájt alagút munkáinál már most védőitalt adnak a dolgozóknak. Új bútorzattal látták el a külszerelések közelében lévő melegedőket, öltöző helyiségeket, szépen kitakarították, rendbehozták azokat. *Tíz éves gondot oldottak meg azzal, hogy ez évben elkészítették az új vasszerkezeti szerelő csarnokot.* Így azután megszünt a gyár udvarán lévő *„csillagos"* műhely. A hatalmas csarnok fűtése is tökéletes s a forgácsoló üzemrészeket is bekapcsolták a központi fűtésbe. Így azután ezen a télen már több mint 50 ezer légköbméter területű munkahelyet fűtenek a gépjavítósoknál.

E feladat megoldásában jelentős segítséget nyújtott a *Lenin Kohászati Művek* igazgatósága, s ezzel nemcsak a tél gondjainak enyhítését fokozták, hanem gazdaságilag is kedvezőbb helyzetbe hozták a Gépjavító Vállalatot. Hiszen a számítások szerint azzal a központi fűtéssel, amellyel lényegesen több munkahelyen biztosítják a meleg levegőt, mint korábban, közel 200 ezer forintos megtakarítást érnek el. Nem is beszélve arról a nehézségről, amelyet az előző években a szükséges szénmennyiség beszállítása és a keletkezett salak eltávolítása okozott.

Néhány hét és beköszönt a hűvös, esős őszi, majd ezt követően a kellemetlen téli idő. Korábban beszámoltunk arról, hogy a szerkesztőségünkben tartott ankéton mennyi sok olyan intézkedésről hallottunk, amelyek nyomán a kohászatban, a közlekedésben, vegyiparban és bányászatban dolgozók télen is folyamatosan helytállhatnak munkahelyükön. Utoljára hagytuk azokat az iparágakat, amelyeknek munkáshadát leginkább sujtja a hideg tél. Hiszen jártunk tavaly is olyan építkezéseken, ahol pillanatok alatt csonttá dermedt a habarcs, összefagyott a homok, s belepte a hó a frissen rakott falakat. Láttuk a gépjavítósokat, amint 15—20 fokos hidegben majdnem odafagyott a kezük a magasban feszülő drótkötél pályákhoz. Ezért néztük hát érdeklődéssel, s nyugtáztuk jóleső érzéssel mindazokat az intézkedéseket, amelyeket a két üzem vezetői tettek a tél viszontagságainak elviselhetőségére.

Erre végtére is nemcsak *a tervek teljesítéséért* volt szükség, hanem elsősorban az *emberek egészségvédelméért.*

Paulovits Ágoston

munka — kulturáltabb élet

él Hejőkeresztúron. Ezek a cigányok felhagytak régi, vándorndó munkát vállaltak a helyi Kavicskitermelő Ktsz-ben és . Az elmúlt években mind a tizenhat cigánycsalád kétszo-, amihez jelentős támogatást kaptak az államtól, a helyi tanácstól.

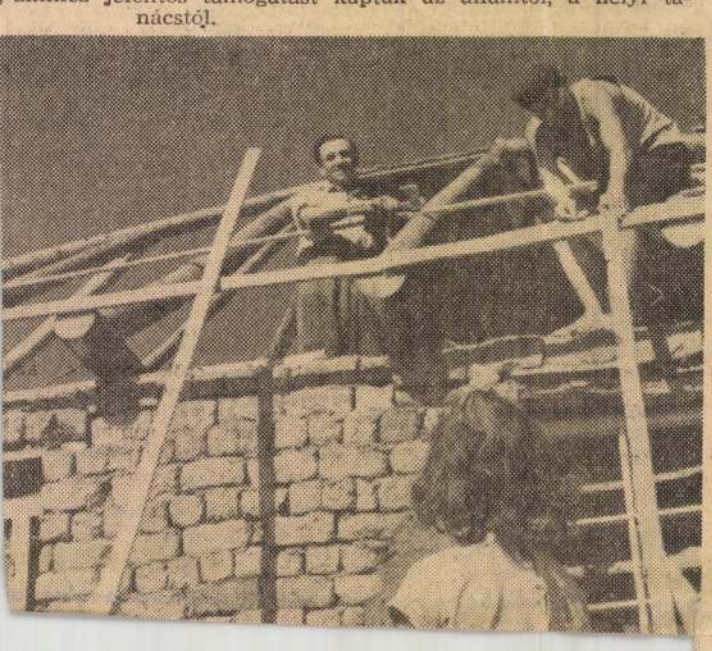

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

Kóró József

ORSZÁG VILÁG

1965 SZEP 22

TORONTO: A kanadai Nemzeti Kiállítás magyar pavilonjában készült ez a felvétel, az immár világhírű Kóró Józsefné, Kis Jankó Bori-emlékéremmel kitüntetett népművészről, aki pingáló művészetét mutatta be Sharp kanadai kereskedelemügyi miniszternek és a filmhíradók és televíziók munkatársainak

Színhely: Új-Zéland
női klinika. Főszereg
ley Ann Lawson, az
újszülött, (felülről
Christian, Shirlene
Ann, Selina Joy és
rek súlya születésük
kiló között váltakozo
nyien szépen fejlődn
az inkubátor melegéb
sonnak őt esztendővel
tett már egy lánya, d
lett. Férje is, ő is több
gyott, s végül kikérték egy nőgyógyász tanácsát . . .

Egy falusi kórház homályos folyosóján válságos órákat él át Marten Olsen és felesége, Karin. A tőlük alig néhány méterre levő helyiségben azon fáradozik az orvos, hogy életben tartsa kislányukat, aki alig nyom többet 90 dekánál. Három bátyja és nővére röviddel a születés után meghalt — az ötösikrek hat hónapra születtek. Olsenné, nagy bánata ellenére, változatlanul bízik a hormon-gyógyszer hatásában. Kétéves kislányuk, Erika is ennek a segítségével jött a világra. Minthogy több gyereket szeretnének, elhatározta, nemsokára újra aláveti magát a kezelésnek

MDK

Kóró józsefné

l.: Marcis Erzsi

Nők Lapja, Bp. 1953. augusztus 20 [6-7. l.]

Kóró Józsefné, Mezőkövesd
Párna, népi textilia
Falvédő, " "

Iparművészeti Múzeum. I. iparművészeti kiállítás. 1952.
18 l.

felette háromszögű oromzat. Kosár-
portikus felett ugyancsak kosári-
lak. Az oldalrészek nyilás nélküli-
gy, kagylódiszes szoborfülke van.
rofilozott, egyrészes párkány zárja
alsó része oromfal közé fogott, mind-
zárókővel diszitett ablak. Óraives
aku toronysisakja van. Nyeregtető fedi.
etnélküli, disztelen, kosárives ablak,
k megfelelőt félig befalazták. Kele-
karéjos szentélyrész kapcsolódik.
j felel meg a szentélynek, a többi
kereszthajószerüen helyezkedik el,
yik oldalkaréjban csucsives, tölcsér-
A szentélyapszisnak kétharmad magas-
ből rakott fala látszik a lehullott
déli oldalán van egy kápolna. Né-
tték, addig eż is bejáatul szolgált a
lazták, s lourdesi kápolnává alaki-

Magyar Hirdető
SAJTÓFIGYELŐ
Budapest, V., Petőfi Sándor u. 17
Telefon: 188-296, 188-307

KANADAI MAGYAR
MUNKÁS

Authorized as Second Class Mail by the Post Office Department, Ottawa, and for payment of postage in cash

Vol. XXXVII. évf., No. 3. szám Toronto, Ont. 1965 augusztus 19 Ára 10 cent

NYILIK A CANADIAN NATIONAL EXHIBITION

MAGYAR IPAR- ÉS NÉPMŰVÉSZETI BEMUTATÓ A MAGYAR PAVILONBAN

VISIT A FÜRÉSZ, zuhognak a kalapácsok, festés, díszités folyik, sürgés-forgás a torontói Canadian National Exhibition területén, egy héttel a megnyitás előtt, ahol augusztus 20-án nyilik meg az évi kiállitás és vásár. A nyitás előtti látogatás célja az volt, hogy megnézzük: hogyan készül szülőhazánk a kanadai kiállitáson való részvételre, első izben, kiállitási anyaggal, üzleti kapcsolatok céljával, a magyar árucikkek megismertetésére kanadai közönség számára.

Nem kell soká keresni, a külföldi pavilonok részére fenntartott helyen, a Governments Building hatalmas helyiségében állitják fel a magyar pavilont is. Keresni uem is kell itt bent sem, a főbejáratnál belépve, mindjárt a magyar háromszin fogad, ami már ott diszeleg fent az épülő pavilon oszlopain. Elhelyezés és tér szempontjából tekintélyes helyen foglaltak helyet a magyar pavilon számára.

Az épités és tervezés hazai vezetőjével, Sasadi Lászlóval találkozunk előbb, s mellette is ismerősöket látunk, Tőzsér Imre és Guriel István végzik az ácsoló-asztalos munkát. Nagyjából már állnak a falak, aztán jön a diszités, az áruk kiállitása. Készen van már a pesti dunai látkép a hátterét képező Országházzal, amely hatalmas méretü fénykép-plakát, ez fogja mindjárt a bejáratnál felismerhetővé tenni a magyar pavilont, legalább is a magyar látogatók számára. E körül szorgoskodnak már az ujságirók, fotoriporterek, készül a reklám és publicitási anyag különböző nagylapok számára.

* * *

Közöttük találjuk mi is, akit keresünk, amint rendelkezik, irányit, folyékony angolsággal egészen otthonosan találja magát a kanadai üzleti világ képviselői között, Gerzon Judit honfitársnőt a Magyar Kereskedelmi Kamara megbizottját a kiállitási képviselet ügyvezetőjét.

Tőle kérünk és kapunk bőséges tájékoztatást mi is arról, hogyan, miért vesz részt Magyarország is a kanadai kiállitáson. Két évvel ezelőtt — mondja — csak információs irodával vehettünk itt részt, árubemutató nélkül. Azóta a diplomáciai és kereskedelmi kapcsolat létrejött Kanada és Magyarország között, mely lehetővé tette, hogy a normális,legkedvezményesebb vám- és gazdasági keretek között vehetünk részt a kanadai árubemutató kiállitáson. Továbbá Magyarország export-kereskedelme ma már fejlett annyira és rendelkezik olyan árucikkekkel, amelyek megfelelnek és érdeklődésre számithatnak a kanadai fogyasztópiacon is.

A további érdeklődésre tájékoztatást kapunk arra, milyen vállalatok és mit hoznak a kiállitásra. A magyar ipart, ez alkalommal, két könnyüipari export-vállalat képviseli. Az egyik a főleg textilanyagokkal foglalkozó HUNGAROTEX, amely egyebek közt textil méterárut, butorhuzat szöveteket, s más háztartási — abrosz, törülköző stb. — nemüeket, azonkivül női és gyermek konfekciótermékeket és kötött árukat fog bemutatni. Az ARTEX a másik vállalat, amely széles választékkal állit ki a magyar iparmüvészet, a kézmüves és népmüvészet termékeiből. Ez a vállalat bemutat butorokat, szőnyegeket, herendi porcelánárukat, kerámiai tárgyakat, a magyar ötvösipar termékeit. Végül a magyar népmüvészet remekeinek gyüjteményéből állitanak ki fafaragványokat, valamint a matyó népmüvészet szines, dushimzésü müveit.

Az ipar- és népmüvészeti tárgyak különlegessége az, hogy azok mind eredeti kézmüipari termékek, a hagyományos magyar népmüvészet stilusában, formájában. A magyar pavilon érdekes és szines látványossága lesz a valódi matyó népviseletbe öltözött matyó-asszony, Koró Józsefné, aki a helyszinen fogja bemutatni ősi, eredeti formájában a matyó motivumok pingálásának müvészetét.

* * *

Majd arról tájékoztatott Gerzon honfitársnő, hogy a magyar bemutató nem teljes a magyar export sokféleségéből. De a kiállitás két megbizottja, akik jelen lesznek, részletes felvilágositással fognak szolgálni majd üzletembereknek, érdeklődőknek, azoknak a magyar külkereskedelmi vállalatoknak a nevében is, amelyek most nem állitanak ki Kanadában. Ugyancsak ők fognak tárgyalásokat folytatni azonnali és további üzleti kapcsolatokról, más üzleti ügyek intézéséről. Továbbá tájékoztatással szolgálnak olyan ügyekben is, mint az IBUSZ utazási ügynökség és más kereskedelmi, forgalmi kérdésekben. Végül segitségre lesznek abban, hogy a további üzleti és más hasonló kapcsolati dolgokban a Montrealban székelő magyar kereskedelmi kirendeltséggel kapcsolatba léphessenek és további ügyleteiket a kiállitás után lebonyolithassák.

Örömmel üdvözöljük a magyar árubemutató képviseletet a Kanadai Nemzeti Kiállitáson, kivánunk sok sikert a magyar pavilon rendezőinek és a magyar exportipar képviselőinek. Bizunk benne, hogy ugy a magyar, mint az általános kanadai közönség részéről meg lesz az érdeklődés, ugy az árubemutató kiállitás iránt, valamint magyar árufogyasztói szempontból is. Lapunk olvasói részére is bizonyára kellemes, szép élmény lesz szülőhazánk kiállitásának megtekintése.

D. A.

Korodi György iparművész

Népszava 1921. szept. 5.

A Nemz. Szalon őszi tárlata

Magyarország miniszterelnökét és annak körünkben megjelent feleségét, valamint a jelenlévő minisztereket és a megnyitóünnepségre összesereglетteket — végezte szavait a királyi herceg.

Viharos ünneplés kísérte a beszédet, amely után a kir. hercegi pár, a kormányzóné, a miniszterek és előkelőségek, az Iparművészeti Társulat elnökségi és választmányi tagjainak vezetésével megtekintették a kiállítást, ahol több mint egy órát tartózkodtak.

A fenséges vendégek és előkelőségek távozásukkor a legnagyobb elismerésüknek adtak kifejezést és melegen gratuláltak elnökségünknek.

A megnyitó közönsége ezekután még a késői órákig hullámzó tömegben járta végig a kiállítás területét. A „bemutató" nagy sikerét teljes mértékben igazolja az azóta eltelt napok nagy látogatottsága és örömmel mondhatjuk, Budapest szívébe fogadta a magyar iparművészek munkáját s a „Szép otthon—Boldog élet" rövid idő alatt, mint értékjelző, szállóige lett.

December 4-e így, ötven év ünneplésén túl, a magyar tehetség és alkotómunka tisztelő elismerésének napja.

JUBILÁRIS KIÁLLÍTÁSUNK A SAJTÓ TÜKRÉBEN. Joggal elmondhatjuk, hogy kiállításunkat nagyközönségünk rövid idő alatt máris szívébe zárta. A „Szép Otthon — Boldog Élet" jelszó szállóige lett. És örömmel látjuk, hogy a magyar sajtó, amely eddig is nagy szeretettel karolta fel törekvéseinket, kiállításunkról úgy kritikák, mint riportok formájában egyhangúlag elismeréssel és széles terjedelemben számolt be. Ma még csak az első napok közleményeiről tudunk beszámolni, de már most is megállapíthatjuk, hogy munkánkat a magyar sajtó teljes értékében méltányolja.

AZ EST írja: Egészen különlegesen szép, finom és gazdag ez a bemutató, mely a magyar iparművészetek termésének legjobb és legkorszerűbb értékeit gyüjtötte össze." Dicsérő hangon emlékezik meg az elrendezés ötletességéről s végül megállapítja, „hogy a jubiláris kiállítás méltó az Iparművészeti Társulat ötven évéhez és méltó a mai magyar iparművészethez.

A BUDAPESTI HÍRLAP terjedelmes kritikai méltatásában kiemeli a térművészeti hatás nagyszerűségét és dicséri, hogy a sok látnivaló mellett — egy percig sem unalmas, sem fárasztó. Igazi művészek, de egyben gyakorlati emberek rendezték a kiállítást, akik számoltak korunk követelményeivel, — írja.

Az ESTI KURIR szerint a szép otthon — boldog élet elnevezése csak halvány jelzője azoknak az ízléses, kiváló műgonddal és ötlettel összeállított lakásberendezéseknek, amelyeket a társulat ünnepi ajándékul mutat be a közönségnek. Méltatja a legkiemelkedőbb látnivalókat s avval

A társulat szignetpályázatáról. Csabai-Ékes Lajos terve.

fejezi be szavait, hogy — az idei szezón legnagyobb eseménye ez a kiállítás...

A FÜGGETLENSÉG elismerő sorai között írja: Bármelyik nyugateurópai nagyváros dicsőségére válhatna. Legjobb művészeink sorakoznak fel legjobb munkáikkal méltán a magyar iparművészet multjához és hagyományaihoz.

A MAGYARORSZÁG mondja: A szép címhez méltó szép kiállítást rendeztek. Olyan szépet, ügyeset, ötletest, amilyent talán még nem is láttunk Budapesten. És dicsérő szavakkal emlékezik meg a kiállító művészek mindannyiáról.

A MAGYARSÁG nagy elismeréssel tárgyalja úgy egészében, mint a részleteket illetőleg kiállításunkat, felhívja a kormány figyelmét a háziipar segítésére, végül leszűrt véleménye szerint: Mindössze az egész kiállítás nemzeti egyéniségünk és alkotóerőnk fiatal erejében bízó reménységet kelt.

A MAGYAR HÍRLAP írja: Külön értéke ennek a kiállításnak, függetlenül az egyes részletek finomságától, az az egységes benyomás, amelyet az iparművészet minden ágának összefoglaló bemutatásával nyujt. A kiállított anyag kritikája után elismeri, hogy ez az anyag méltán reprezentálja a félszázados magyar iparművészetet!

A NEMZETI UJSÁG hosszasan tárgyalja úgy általános hatásában, mint részleteiben a kiállítást, hangsúlyozza a korszerűség és hasznosság elvének valóraváltását, külön dicséri a népművészeti és háziipari szobák értékeit és az üzletek utcájának ötletes kirakatait. A kiállítás keresztmetszetét adja annak a tevékeny és lelkes munkának, amelyet a társulat évtizedek óta a magyar iparművészet érdekében végez.

A NEUES POLITISCHES VOLKSBLATT csodálattal adózik annak a gondolatnak, hogy a mai zűrzavaros időkben ennyi szépre való törekvés, tiszta művészi álom kifejezését láthatja a kiállítás műtárgyaiban.

A 8 ÓRAI UJSÁG a kiállítás ötletességéről, a freskók és szobrászmunkák szépségeiről elmélke-

dik és kiemeli a magyar iparművészek kirakatrendezői ötletességét.

A PESTI HIRLAP írja: Maga a kiállítás is, mint keret, az egyszerűségnek abban a tiszta és derűs szépségében pompázik, amely a mai idők fényűzésének legmagasabb és legnemesebb fokát jelenti. A kiállítókat méltató kritika végeztével így szól: meg kell mondanunk: a félszázados Iparművészeti Társulat munkásságának ezzel az ünnepi beszámolójával olyan csúcsteljesítményt adott, amely — úgy, ahogy van — nemzeti tett.

A PESTI NAPLÓ szerint a kiállítás igazolása annak, hogy a magyar iparművészet be is tölti hivatását. Rámutat az utóbbi évtizedek lázas formakeresésére s megállapítja: A munka befejeződött, megszületett az új stílus, amelynek jelzésénél a „magyar" nem frázist és a „modern" nem formalizmust, hanem átérzett korszerűséget jelent.

A „Szép otthon — Boldog élet" nagyon szép kiállítás, nagy öröm nézni, fejezi be szavait, miután a kiállított művek szépségét, kiviteli kiválóságát dícsérte.

A PESTER LLOYD a legszebb jelzőkkel illeti kritikájában a kiállítók munkáit s végül megállapítja, hogy a kiállítás mély benyomást keltő bemutatója, ami erős és magasan ívelő iparművészetünknek és élő bizonyítéka az Iparművészeti Társulat aktivitásának.

Az ÚJ MAGYARSÁG írja: És mi boldogan mondhatjuk el, hogy mindaz, amit itt látunk, az méltó az ötvenesztendős munkássághoz és méltó azokhoz a törekvésekhez, amelyekkel a társulat sokszor céltudatos eszközök igénybevételével dolgozott — valóban a magyar otthonok érdekében. A kiállítási csoportokról rendkívüli melegséggel és becsüléssel szól: vannak fülkék, amelyekben órákat tölthet az ember, hogy elgyönyörködjön a hasznos berendezésekben... stb.

Az UJSÁG mondja: Összeszorított foggal, vállvetett munkával, lemondással és önfeláldozással bámulatosat alkotott a társulat szerény anyagi eszközeivel. Kiemeli a kiállítás sokféleségét és örömmel állapítja meg, hogy az iparművészet minden ágában kitűnő tervezőink és iparosaink vannak. Továbbiakban hangsúlyozza, hogy a kiállítás egésze imponáló képe minden iparművészetünknek. Hogy ilyenre sikerülhetett, nyomorúságos gazdasági helyzetünkben, az minden egyes résztvevőnek különkülön érdeme.

AMI KIÁLLÍTÓINK. Lapunk számos cikke, műmelléklete ismerteti jubiláris kiállításunk látnivalóit. Az összhatás általánosító méltatásával azonban nem elégedhetünk meg, mint ahogyan hamis képet nyujtanánk akkor is, ha csak egyesekről emlékeznénk meg. Az együttes nagyszerűségét sugárzó egyéni értékek kiválóságaira mutatunk tehát reá, amikor végigjárva a kiállítás termeit, fülkéit, folyósóit — bemutatjuk azokat, akik tehetségükkel, munkájukkal tettek bizonyságot alkotóerejük kiválóságáról.

A kiállításnak otthont, helyet: Kórody György építésztanár tervezett mint főrendező és a berendező munkálatok tervezője. ifj. Payer József építő-iparművész, művezető munkatársának segítségével, megalkotta kiállításunk egységes megoldását.

A belépőt a bejárat szélesvonalúan emelt, nagy felületekkel határolt folyosója a kiállítás szívébe — a nagy körcsarnokba vezeti.

A BEJÁRATI FOLYOSÓ előterében Beck Ö. Fülöp szobra, falain Gádor István beépített kerámiái fogadnak. Jobbra, a SZÍNPADMŰVÉSZET termében, mely Vass Antal tervezése, dr. Németh Antal rendezésében: Kaffka Péter szabadtéri színpadterve, Fülöp Zoltán, Herquett Rezső, Horváth János, Málnai Béla, Márkus László, Nagyajtai Teréz, Oláh Gusztáv, Varga Mátyás, Vincze Márton színpadtervei és kosztümrajzai, a benyílóban pedig: Básthy István, Benedek Kata, Horváth János, Jaschik Álmos, Molnár C. Pál, Varga Mátyás színpadmodelljeit találjuk.

Balra: a KISPLASZTIKA terme foglal helyet, Bodon Károly tervező megoldásában. Beck Ö. Fülöp, Berán Lajos, Cser Károly, Farkas Sándor, Gregersenné Lux Alice, Horváth Géza, Kisfaludi Stróbl Zsigmond, Lux Elek, Madarassy Walter, Novák Györgyi, Orbán Antal, Reményi József, Sidló Ferenc, Schrotta Frigyes, Szabados Béla, Szentgyörgyi István, Szomor László, Teles Ede, Vincze Pál kisplasztikái és plakettjei szerepelnek itt, Ligeti Miklós márvány-Madonnájával.

A KÖRCSARNOKOT Basilides Barna nagy freskója és Antal Károly, Grantner Jenő, Pátzay Pál, Meggyessy Ferenc szobrai díszítik.

Innen nyílik jobbra az ÜVEG ÉS PORCELLÁN tárlója Minár Pál tervezésében. A Herendi Porcellángyár, r. t., Zsolnay Porcellángyár r. t., Ajkai üveggyár csoportkiállításai, Csapváry Károly, Hamvas Magda, Holécsy Etus, Lux Elek, Nemes György, Sinkó András munkáival és Hiesz Géza üvegszobraival.

Balról a KERÁMIA termébe vezet utunk, melyet Csépai Csavlek András tervezett. Borszéky Frigyes, Cser Jolán, Csé-

csy Magda, T. Eleőd Györgyi, Endrő Margit, Eschenbach Jenő, Gádor István, Galaskó Gyula, Garbera Klára, Gorka Géza, Haich Erzsébet, Kende Judit, Kovács Margit, Márkus Lily, Méhely Mária, Neográdyné Kandó Magda, Ráhmer Mária, Zilzer Hajnalka a terem értékes kiállítói.

A NÉPMŰVÉSZET csoportját Latabár Károly tervezte és rendezte be. A fülke anyagához az Iparművészeti Társulat gyűjteményén kívül, a Budapesti Néprajzi Múzeum, az Állami Nőipariskola gyűjteménye, Szeged Város Múzeuma, Hódmezővásárhelyi Városi Múzeum, Békéscsabai Múzeum, Debreceni Déry Múzeum, Borsod—Miskolci Múzeum, Nógrádmegyei Múzeum, Soproni Városi Múzeum, Vasvármegyei Múzeum, Balatoni Múzeum, Somogyvármegyei Múzeum, Pécs Városi Múzeum és a Székesfehérvári Vármegyei Múzeum járultak válogatott tárgyakkal.

A PIHENŐ a kiállítás második legtágasabb csarnoka. Ohmann Béla szobra és Weichinger Károllyal kivitelezett keresztelőmedencéje, Pátzay Pál domborművei, Molnár C. Pál festményei emelik a terem hangulatát.

Balról Tálos Gyula tervező BŐR- ÉS KÖNYV-fülkéje van Balogh László, Fáy Dezső, Gallé Tibor, Gáborjáni Szabó Kálmán, Haimann—Kner György, Kiss Erzsi, Koós Károly, Korompay György, Kner Albert, Lischeron Blanka, Páder Emma, Reiter László, ifj. Richter Aladár, Szabó Béla, Szathmáry István, Varga Ilus, Vozáry Emmy műveivel, Medgyessy Ferenc szobrával és Kőszegi Bella posthumus munkáival.

Jobboldalt az ÖTVÖSÖK művészi remekei ifj. Payer József rendezésében láthatók. Gróf Bánffy Miklós és Pál Lajos, Borda János, Csillag Margit, Emszt Kálmán, Hodina Mihály, Iván István, Kiss Ferenc, Kitlinger Kálmán, Major István, Márton Imre, Menyhért Miklós, Novák Györgyi, Okrutzky Erzsébet, ifj. Richter Aladár, B. Schneider Sári, N. Schnetze-Zsuzsi, Szabó Ferenc, Szőnyi-Szongott István, Tálos Gyula, Teván Margit, P. Tóth Lily a csoport kiállítói.

A DIVAT bemutatóját Rákos Pál tervezte Zadubánszky Irén segítségével. Beszédes László, Berkovics Andor, Dullien Edith, Duna Alice, Érczhegyi Irén, Gerő Andorné, Kőszeghy Béla, Lázár Julia, Payer Gizella, Reiter Adolf, Roboz Aladárné, Simon Jánosné, Szabó Albertné, Szidi Szalon, Tabajdy Lajosné, Tobisch Ilonka, Vadász József ruha- és divattervei adnak számot a divat művészetéről.

Balról a TEXTIL munkák fülkéjében, amelyet Gróf József tervezett, az Alfa szövőüzem, Bor Pál, Braun Lily, a G. W. V. szövőműhely, Pekáry István, Szabó Éva, Vértes Árpád bútorkelméi, függönyanyagai gyönyörködtetnek.

Lépcsők vezetnek az EGYHÁZMŰVÉSZET kápolnájába, melynek berendezője: Zrinszky József. A falfestmény Molnár C. Pál műve, a terakotta stációk Ohmann Béla, a gyertyatartók és ráesdíszek Kitlinger Kálmán, valamint Oberbauer A. munkái. A feljáró díszlépcsőit Seenger Béla készítette.

A bal folyosón haladva a Bonbon-üzlet külső és belső berendezése tűnik szemünkbe, Kaesz Gyula tervezésében, Kaeszné Lukáts Kató falfestésével, dobozterveivel.

Ezután a grafikai bemutató gazdag anyagában gyönyörködhetünk. K. Bartha Ferenc, Buday György, Csabai Ékes Lajos, Gallé Tibor, Jantschi Béla, Jaschik Álmos, Claudinyi László, Kolozsváry Sándor, Kripácz Lipót, K. Lukáts Kató, Nemes György, Radó György, Reiter László, G. Szabó Kálmán, Szathmáry István, Szücs Pál és Vadász Endre szerepelnek java munkáikkal és Radnainé Szörédy Ilona magyar bridzs-kártyaterveivel.

A lakberendezések baloldali sorát látogatva, Szablya Frischauf Ferenc „Könyvtárszobáját“ Hosszú István kivitelezésében találjuk. Nagy Károly „Hall“-ját Nagy Antal és Fia készítette. Urbányi Vilmos „Férfi garszonszobája“ Szűcs József és Béla kivitelezésében, Devecska Ferenc „Gyermekszobája“ Kovács László megoldásában, Novák András „Művésznő szobájának“ részlete Thék Faipari vállalat kivitelezésében nyujtanak hangulatos enteriőröket.

A jobboldali folyosóra áttérve, elsőbben a háziipari átjárás kiképzésű kiállítási csoportja tárja elibénk szépségeit.

A bejáratot Diósy Antal magyaros dekoratív falfestménye ékesíti.

A magyarosan kiképzett „Szerelembúvók“-ban és a vitrinekben Ács Lipót, Benczúr Elza, Bodor Józsefné Caesar Emma, Dietrich Adolfné, Művészek Majolika és Agyagipartelepe Rt. Hód-

A társulat szignetpályázatáról. Gróf József terve.

mezővásárhely, Izabella Háziipari Egylet, Járitz Mária, Katona Sándorné, Lakatos Arthur (Zalaegerszegi Szőnyegszövő) Makk Józsefné, M. Dulánszky, Neveris Gabriella, Ország Ilona, Szalmásy Sándor, Széchenyi Export, Szerelemhegyi Jenőné, Szidon Gáborné és a Testvérszövetség népművészeti elemeket feldolgozó házipiari tárgyakkal mutatják be munkájuk fejlettségét.

Ennek mintegy folytatása a háziipar második csoportja, ahol Nándor Kató rendezésében Barbetti Ágostonné, Berkovics Aranka, M. Deli Anna, Ernszt Erzsébet, E. Gondos Emmy, Hennyeiné Márkus Erzsi, Herbertné Triebler Sári, Holländerné Sz. Eta, Jancsó Mária, Juvanczné, Révész Irma, Kalmárné Tuzson Erzsébet, Kántor Irma, Kéméndy Jenőné, Márton Ilona, Mirkovszky Gézáné, a Halasi Csipkeház, Móga Endréné, „Pannonia" Csipkeüzem, Pongrácz Margit, ifj. Richter Aladárné mutatják be munkásságuk javát.

A jobbszárny lakberendezései újabb otthonok hangulatát jelenítik meg.

Vass Béla tervezésében a Curtos-cég készítette a „Dolgozó nő szobáját". Kardos József „Fürdőszobáját" az Ulrich-cég kivitelezte; Vágó Dezső tervezésében készült Szécsényi József munkájával a „Garszon nő szobája" Lakatos Arthur „Lakószobája" Majhen Ferenc kivitelező munkája.

Ezen folyosóját a művészi fényképek galériája díszíti. Pécsi József rendezésében Angelo Pál, Balogh Rudolf, dr. Cseörgeö Tibor, Denkstein Jenő, Escher Károly, Hollán Lajos, dr. Kunszt János, Máté Olga, Marschovszky Elemérné, Pécsi József, Rónai Dénes, Seiden Gusztáv, dr. Székely György, Székely László, Tolnai Miklós, Vadas Ernő, Vecsényi István, Veres A. Pál, dr. Zajky vonulnak fel válogatott anyaggal.

Molnár Farkas és Breuer Marcel tervezték az „OMIT-irodát" Brichta József kivitelezésében.

Virágh Pál „Jacht Club" szobáját a Műbútoripari váll. készítette el.

A „Kirakatok utcája" a hatásos árukínálás művészi megoldásának alapvető fontosságára figyelmeztet. Bolemann Dénes Trunkhahn-posztó, ifj. Belányi Rudolf Epeda-cég, Farnadi Frigyes Hoffmann Ferenc-cég, Kaesz Gyula Magyar Ruggyantagyár, Füsztér Ferenc Elektromos Művek, Kmetty Ferenc Elektromos és szőv. gázművek, Weiss Pál és Szauter László Dohányjövedék, Weiss Pál és Szathmáry István Goldberger-cég kirakatai fejezik be a kiállítás látnivalóit.

Mielőtt elhagynánk a kiállítás hangulatos termeit, nem feledkezhetünk meg azokról, akik munkájukkal a művészeket elgondolásuk sikeres megoldásához hozzásegítették. Abos Brunó, Ádám Miksa r.-t., Handelsmann Arnold, Kastl György, Knopp és Steiner, Krebs Ernő, a Magyar Ruggyantaárugyár r.-t., Perge Sándor és Pollák Ernő nevét kell feljegyeznünk. Búcsúzóul vessünk számot magunkkal. Vajjon megbecsüljük-e azt a nagy értéket, amelyet a magyar tehetség és alkotó munka éppen a legmostohább időben ajándékul nyujtott kultúránknak? És ráeszmélünk-e végre arra, hogy ezt a nagy értéket szeretni, óvni, pártolni nemzeti kötelességünk.

KARÁCSONYI VÁSÁRUNK. Jubiláris kiállításunkkal kapcsolatban karácsonyi vásárt is rendeztünk, amelyen tagjaink és kiállítóink nagy számban és gazdag anyaggal szerepelnek. A vásárt úgy a megnyitó ünnepi közönsége, mint azóta is rendkívül sokan megtekintették és a tárgyakból sokat megvásároltak. Sajnos ninesen elég helyünk arra, hogy a karácsonyi vásár kiállítóinak neveit — bármennyire is megérdemelnék — felsoroljuk, mindenesetre meg kell állapítanunk, hogy kiállított anyagukkal méltón képviselik iparművészetünket és háziiparunkat.

• TÁRSULATI • KÖZLEMÉNYEK •

ISMERETTERJESZTŐ ELŐADÁSOK. A kiállításunkkal kapcsolatban az egyes iparművészeti ágak iránt megnyilatkozó nagy érdeklődés arra késztette társulatunk vezetőségét, hogy az idei tél folyamán a lakáskiállítás nagy körtermében ismeretterjesztő előadásokat tartsanak a kiválasztott szakemberek. Ezek az előadások már december hó folyamán elkezdődtek s nagy és szép közönséget vonzottak, főleg tagjaink köréből. Az előadásokat a társulat mindenkor pénteken délután 6 órakor rendezi s azokon eddig Györgyi Dénes, dr. Nádai Pál és dr. Czakó Elemér szerepeltek egy-egy előadással. Január és február havára a következő előadók közreműködését sikerült biztosítani: Benkő Sándor, Feyérné Kovács Erzsébet, dr. Gerevich Tibor, Gerő Ödön, Girardi Tibor, Glatz Oszkár, dr. Madarassy László, dr. Németh Antal, Szablya János. A társulati tagok ezeket az előadásokat tagsági jegyük felmutatása ellenében ingyen látogathatják.

A TÁRSULATUNK KEBELÉBEN FOLYTATOTT MUNKA fontosabb eseményeiről az alábbiakban számolunk be.

1935 november 24-én a bíráló bizottság Helbing Ferenc elnökletével ülést tartott, amelyen résztvettek Györgyi Dénes, Kórody György, Lakatos Arthur, Menyhért Mik-

- A mezőkövesdi népművészet uj korszaka a felszabadulással kez
dődött, amikor Koró Józsefné szövetkezetet alapitott. Nehéz hely-

1998. ápr. 14. Petőfi 12.54 / 11 / V Gné
Nőknek – Nőkről.

zetben voltak ekkor a kövesdiek, akik summásmunkából éltek. A nagybirtokokat felosztották, az ipar még keveseket tudott foglalkoztatni. Létkérdés volt, kenyeret adni az emberekkezébe. És egy fiatal hiadiözvegy, Koró Józsefné, az egykori summáslány igy indult el.

Koró József mezőkövesdi nőszövetkezet alap

- A szüleim , a nagyapám, az ükapám, minden őseim azt hiszem mezőkövesdiek, illetve magyók. Nehéz volt a mezőkövesdieknek, de azok nem hagyták magukat. A mezőkövesdi olyan élelmes, olyan élni akaró, olyan élni való nép, hogy azok nem hagyták magukat. Mezőkövesden nem volt földbirtok, nem volt üzem, nem volt ipar, elmentek, vállaltak messzi vidéken munkát, summásmunkára, mert más akkor nem igen volt, de ez a summásmunkás is a mezőkövesdi ek mi közül mind kiváló volt. Azok voltak a summások közül a legjobb munkások. Éppen azért az uradalmak mind idejöttek Mezőkövesdre toborozni. A mezőkövesdieknek kikötésük, illetve a summásoknak nem volt, annyit, amit ajánlottak, azt kellett elfogadni. És ezért dolgoztak becsületesen, szorgalmasan.

- Emlékszikmég arra, amikor indultak a summások?

- Hát én is indultam, én is voltam summás.

- Mit vittek magukkal?

- Összekészitettük, fél évre mentünk általában, májustól novemberig summásnak, összekészitettük a mindennapi ruhát, a munkásruhát, még akkor matyóruhában dolgoutunk, ésakis kimenőruhát. A nagy ünneplőruhákat nem vittük el. És az ágybelit, az ágynemüt elvittük. Ezt mind egy ládában, mindenkinek volt egy kis summás ládája, és azzal indultunk el. Volt egy kosár még a karunkon,

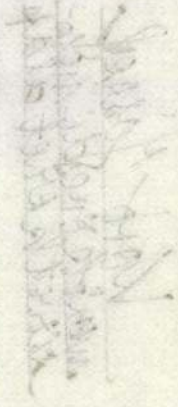

amibe mindennap vittük aztán a határba ki a napi kosztot. A mezőkövesdi állomáson akkor mi indulás napjára, vagon volt bé relve, és ebbe szépen bepakoltak a summások. Az is nagyon érdekes volt. Akkor még én fiatal voltam, akkor még nekem az romantikus volt,nem tünt egyáltalán annak, hogy ez másképp is lehetne. A vagonba a ládákat beraktuk, mindenki arr a a helyét elfoglalta, és ugy indult el a summás, nótaszóval, bucsuzkodással, de örömmel. Legalábbis én ugy láttam akkor fiatalon, gyerekszemmel.

- Tehát csak a telet töltötték itthon. És hogy mult el a tél?

- Na a tél aztán ujra csak munkával telt el, éppen azért mondom, hogy a mezőkövesdiek szorgalma kiváló, a telet megint himzéssel töltötték el a mezőkövesdiek. Olyan különleges szép himzéseket készitettek a fiatal lányok, maguknak is, azután a férjhezmenőlányok a vőlegénynek, a testvérnek, a szülők a gyerekeinek. Mindenki talált munkát, mindenki talált himeznivalót, ugyhogy ez évről évre aztán annyira fejlődött, mindig diszesebb lett, mindig szebb lett.

- Volt valami iratlan törvény, hogy muszály szépen öltözködni? Ez kötelező volt?

- Az iratlan törvény volt, hogy mindenki szép akart lenni, mindenki cifra akart lenni és nem sajnálta a munkát tőle.

- És azt tetszett-e hallani, hogy hadd korogjon, csak ragyogjon?

- Hogyne, hogyne, benne is voltunk. Hát ehhez aztán még a ragyogó, még az is hozzájött. És ugye, amikor meglátták ezt az élelmes kereskedők, a mezőkövesdieknek ezt a cifra ruha utáni vágyait, akkor olyan pántlikákat, ragyogókat hoztak, és bizony az

nagyon sokba került, erre is kellett a sok pénz. Csillogott, ragyogott, nagyon szép volt a matyó népviselet.

- Aztán itt álltak munka nélkül 1945-46-ban.

- A földbirtokokra nem lehetett menni summásnak, a mezőkövesdiek itt álltak munka nélkül. Hát én először is azzal kell kezdenem, hogy én is itt maradtam 23 évesen, és özvegyen, hat hónapos házasság után. Fiatal férjem 44-ben behonult, és 1945-ben született meg a kisfiam, annak a tavaszán én vártam haza, mindig mentem a kisgyerekkel az állomásra, hogy majd hazajön, majd hazajön az én férjem is. De bizony ő nem jött haza. És én akkor, mint fiatal anya, arra gondoltam, most már el kell tartanom nekem egyedül a gyerekemet, és mindenképpen hát meg élhetést, munkát kell teremtenem. Hát mi volt, a matyó kézimunka volt. Ujra kézimunkáztam, kézimunkáztam, mert akkor már foglalkoztak vele ilyen üzletszerüen is, és ahogy az államosítások jöttek, a külkereskedelmet államosították először, így ezt a matyó kézimunkát is külföldi érdeklődők, amikor érdeklődtek, a Földmüves Szövetkezethez irányitották, és ott elégitették ki az ilyen megrendeléseket. Nos, én, hát ugye egyszerü, tudatlan fiatal asszony, politikailag nem voltam egyáltalán képzett, azt viszont tudtam, éreztem, hogy valami kezdődik. És én a Földmüves Szövetkezetbe, az akkor kezdődött ilyen szervezés a Földmüves Szövetkezet részére, és én abba bekapcsolódtam, annál is inkább, mert a szüleim, nagyszüleim, nagy szövetkezeti tagok voltak. És itt ebben a szövetkezetben, az akkori egyszerü igazgatósági tagok énrám bizták ezt a matyó kézimunka elkészitését, elküldését, majd kiállitáson

való szemléseket, és igy kezdődött.

- Hátitt tulajdonképpen a férfiakra is kellett gondolni, kosárfonás az létezett?

- Na a Szövetkezet maga, az ugy létesült, hogy amikor már a Földmüves Szövetkezetben annyira önálló alapokra tettünk szert, pénz anyagra is, hogy ugy éreztük, hogy önállóan is tudunk már egy szövetkezetet alapitani, és abban munkálkodni. És voltak bizony férfi jelentkezők is, asszonyok is nagyon sok. Kézimunka még akkor nem volt teljesen határtalanul, hogy minden kinek jutott annyi, amit elbirt végezni, és én gondolkoztam, hogy mit lehetne még. És ugye jöttek akkori értesitések, hogy a helyi anyag felkutatás, azokból kell valamit kezdeni, és hát én akkor gondolva, illetve tudtam, hogy itt a Tisza hozzánk nem messzire, ott terem füzvessző, ugy vadon, azt fellehetne dolgozni, fellehetne valamire használni. És én igy el is mentem oda, meg is néztem azt, volt ott a Tisza-menti falvakban ismerősöm, egy szépnapon kidoboltattam, hogy aki dolgozni akar, elmegyünk a Tiszához füzvesszőt szedni, és majd azt télen fellehet dolgozni, és ebből majd egy állandó munkalehetőség lesz. Igy is volt. El is mentünk, leszedtük a füzvesszőt, lehántoltuk, hazahoztuk, és feldolgoztuk. Ez az üzem azóta is megvan, azóta is fonják a vesszőt.

- Dehát azóta már nagyon sok más fajta munkaalkalom is járt a mezőkövesdi férfiaknak. Aztán itt a környéken is ipar települt több helyen.

- Igen, ilyen munkalehetőség nem igen fejlődött ki a szövetke-

zetben, nem is az volt a cél. Az volt, hogy a matyó kézimunkát, amatyó hímzést, azt fejlesszük tovább és abból adjunk munkalehetőséget az asszonyainknak.

- Akkor már körülbelül hány tagja volt a szövetkezetnek?

- Hát akkor már volt kb. ezer tagja. Benti dolgozó akkor még- nem

volt, 2o-3o. De a bedolgozók akkor már számosan voltak. Amennyi nek tudtunk munkát adni, mert mondom,akkor még az volt a határ, nem volt elégrendelés, nem volt elég munka. Nos, a matyóházba beköltöztünk, nekem akkor fő gondom az lett, hogy most ezt be-é népesiteni, most ez itt hát minden helyiséget kihasználni.

- Na most még hangsulyoznunk kell, hogy rettenetesen sokat jelen tett az, hogy itt az asszonyoknak, lányoknak munkát adtak. Mert, ha a férfiaknak volt is már munka, de az asszonyokat a kisgyereke, a háztartás ideköt/ötte. Tehát nekik nagyon is szükséges volt, helyben kapjanak munkát.

- Nagyon sokat jelentett, nagyon sokat jelentett. Például később, már 1956 után is, amikor a TSz-szervezés volt, 1977-58-59-ben, hát a TSz is ugy indult, hogy a semmiből.A Tezbe bementek az emberek, ott dolgoztak, de nem sokat tudtak venni belőle, és az asszonyok jöttek hozzánk, munkát, munkát, kézimunkát, mert nem látunk pénzt másból, csak a kézimunkából. Hát akkor én megfeszitett erővel mentem, mindenfelé, ahol csak tudtam, megszerveztem.

- Hogy tudott ujabb és ujabb piacokat feltárni?

- Uj és uj darabokat kellett készíteni. Például a matyó-baba. A matyó-baba termelését azt meg kellett ugy szervezni, mert voltak babák, drágák, én megszerveztek sorozatgártásban, ugyhogy szalagra állitottam őket, hogy gyorsan is menjen, ne tul drága legyen, sok embert tudjunk foglalkoztatni, de valamennyire élethű is legyen, ugyhogy a művészi jellege is meglegyen. Hát én ezt még most is azt mondom, hogy a mai napig azzal a módszerrel dolgoznak, amit

más egyetlen szövetkezetben sem vezettek be, és a matyó baba verte az összes népviseleti babát, mert a matyó baba okos volt, a matyó baba szép volt, ugye sok volt belőle, én azt akartam, hogy a gyerekek kezébe megvehessék játéknak is a matyó-babát. És hát abból is lett egy jó, 50-100 asszonyt tudtunk foglalkoztatni benti műhelyben már, de még annak a ruháját kint hímeztők, a kinti tagok. Akkor más ajándékoik. Emlékszem már, amikor még kislány voltam, már ide akkor is jöttek turisták, és ilyen kis szíveket,kis ajándéktárgyakat vásároltak. Nos én azokat mind-mind bemintáztattam, mind hát azon voltam, hogy ilyen kelendő dolgokat készitsünk. Hát meg kell még említenem, hogy nekem akkor már volt Bori néni után még egy másik nagyon nagy segitségem, a Vilma néni.Bajaszászi Józsefné, kézi munka tanárnő volt, de nyugdijasan, öregen, ilyen muzeumi muzeológus volt, mert ilyen gyüjtésekkel foglalkozott. Ugy ismertem meg, hogy Tardra jött és Kövesdre jött gyüjteni, és én őt is, hát tudtam, hogy értők van benne, és hát ideédesgettem a Matyó Szövetkezethez, jöjjön ide , segitsen nekünk. És az ő segitségével, a felgyüjtött, régi motivumokat, uj darabokra alkalmaztuk. Ebben volt nagy segitségemre a Vilma néni és akkor Vilma néni mellett sok kislány dolgozott, fiatal lányok. Iskolából kikerültek, nyolcadikból, nem tudtak,hova menni, aki nem akart továbbtanulni, azokat én odavettem, azok Vilma néni mellett tanulgattak, Hát például a mostani elnök, a Polich Mihályné, ez is az akkori kis fiatal Szabó Erzsike, akit akkor odatettem Vilma néni mellé, ő megtanulta a matyó kézimunkának a rajztól kezdve a kivitelezésig mindenféle formáját. Hát igy lett a szövetkezetnek mindig több, több terméke, mindig nagyobb piaca. De hát még mondhatom, hogy mindaddig, amig én ott voltam, nem volt elegendő.

Akkor kezdődött, az lett volna az én időm, az lett volna, amikor már lehetett volna nekünk is többet tenni a külföldi piacok felkutatásában. Mert pl. voltam én külföldön is. Egy-két kiállításon voltam, amit a Kamara rendezett meg, képviselni a matyó kézimunkát, a magyar szineket. És én ott már láttam, hogy nem eléggé foglalkoznak a kézi munka exporttal, a kézi munka eladással Magyarországon. Mert külföldön érdekelte volna a külföldi vevőket, de itt nem volt, aki ugy külön foglalkozzon vele. Mert hát volt a Modec, meg ilyen nagy külker vállalatok, amelyeknek volt ezer más cikk a matyó kézimunkán kivül. És én ezt szóvátettem,hogy nem jól van ez, mert nincs gazdája, azt nem ajánlják eléggé ki. És bizony én kaptam egy figyelmeztetést, hogy ne szóljak ebbe bele, az nem énrám tartozik, ebbe még nagyobb emberek sem tudnak beleszólni. És mégiscsak beletudtak, mert bizony megláttákmások is már akkor, hogy hiba van valahol,és éppen ezért ez is megváltozott. Lett gazdája, éppen akkor, amikor én már azt a sok mintakincset, azt a sok bemintázott darabokat mind felgyüjtöttem, felraktam, készen volt, akkor jött aztán a piac rá, és én akkor már eljöttem onnét már.

- Ahogy nőtt a szövetkezet, ugy nőtt az irigység is. Tudom,hogy voltak ellenségei, már akkor. Irigyelt asszony volt.

- Hát én nem is tudom, hogy mi volt ez.

- Engedje meg, hogy én mondjam, ki, mert tudom, hogy Önnek ez nehéz kimondani. Igenis voltak, akik a helyére pályáztak. Ekkor kezdték el mondani, hogy Ön kiskirálynő.

- Igen, amikor a szövetkezetet kezdtem szervezni, a szövetkezetbe mentem dolgozni, alig kaptam fizetést. Sőt, több, mint fél évig nem is kaptam fizetést. Akkor nem irigyelte senki.

- Én nem tudom ugye, én messziről jöttem, hogy mit higyjek a mendemondának, azt mondták, volt itt két szép summáslány itt Mezőkövesden, és hát az egyik ugy érezte, vetélytársa a másik. Vajon volt ebben valami, hogy már lánykorukban is esetleg?

- MOndom, olyan summáslány volt, mint én, de én nem éreztem vetélytársnak, ők igen. Ő igen. Én annyira csak a munkával törődtem, engem annyira lekötött a feladat, az, hogy minnél többet, mert hát ugye a szövetkezet nem lett mindjárt nagy és nem indult ugy, hogy gond nélkül indulhatott volna, a semmiből indult. Szóval volt olyan egy-két irigykedő asszony, és hát ezek csináltak egykeveredést. Nos, én álltam, még az volt a rettenetes, hogy nem is voltam itthon, pártiskolán voltam. Mert nem tudtam én tanulni a szövetkezet szervezésének kezdetén, és hát akkor ugy éreztem, hogy még ez nekem hiányzik. És egy ilyen fél éves bentlakásos pártiskolára elmentem, és azalatt az idő alatt igy felkavartak mindent. Én arra jöttem haza, hogy a feje tetején áll minden,

- Tulajdonképpen Ön harcos egyéniség, ha a szövetkezetről van szó. Hát miért nem állt kia saját ügye mellett, hiszen a legnagyobb ellenségei sem tudtak egyebet összeszedni, mint ami elégséges egy irásbeli figyelmeztetésre? Hát ez egyáltalán nem ok az elbocsájtásra! Ha pedig emiatt bocsájtották el, törvénytelen volt. Hát miért nem kiabált egy kicsit a saját ügében is?

- Na hát az igaz, hogy én, ha a szövetkezetről volt szó, harcos voltam. Ha bármelyik szövetkezeti tagnak az ügyéről volt szó, mindent megtettem, harcoltam, nem hagytam. Amikor rólam, amikor magamért kellett volna harcolnom, én tehetetlenné váltam, én leblokkoltam, én csak néztem, és én nem tettem magam érdekében semmit. Valahogy annyira mélyen érintett, hogy én, hát ezt megértem, és ezt megérjem, én valahogy nem volt erőm magamért harcolnom. És sajnos hát olyan meg nem volt, aki értem harcoljon. Javasolta nekem az egyik elvtárs, hogy mint párttag, maga legyen fegyelmezett, mert az igazság ki fog derülni. Nos, én ehhez mindvégig tartottam magam, nekem nem lehet fegyelmezet lennek lennem, én párttag vagyok, hát majd,tudom azt, hogy én ártatlan vagyok, én tudom azt, hogy az egész hajsza egy alaptalan, személyi bosszu, nem is tudom micsoda. Én is akartam, hogy kiderüljön az igazság. És mindenből tésztán kiderültem, nem vette senki a fáradtságot,hogy ezt, amit elrontottak egyszer, hogy helyre is tegyék.

- Az igazság kiderült, most aztán mondják, hogy a legjobb elnököt veszitette el a szövetkezet. Csakhogy most már késő. Ön nyugdijban van most már?

- Nekem már ez mind késő, már nyugdijban vagyok.

- És nyugdijban vannak egykori ellenségei is.

- Igen, hát most már összetalálkozunk, és a legjobb barátságban vagyunk. Ez olyan érdekes nekem, bennem sosem volt harag, bennem sosem volt bosszu, csak ők irigykedtek inkább rám. Dehát ez már igy van. Most már nyugdijban vagyok, itthon vagyok, kézimunkáz-

gatok,

- Most is ugy találtam, hogy dolgozott és itt mindenfelé himzések vannak a szobában. Ugy látom, hogy ezt nem lehet abbahagyni.

- Hát mit tudnék csinálni? Ezt nem lehet abbahagyni egy matyónak, aki abban él. Hát ez nyugtat meg most már, ezzel foglalkozom.

- Még édesanyja is varrogat.

- A 8o éves édesanyám

- Nyolcvan éves az édesanyja, és most is ott készül a matyóhimzés. Mégpedig elég homályos van itt a szobában, és villany nélkül.

- Hát azt mondja, ha nem kézimunkázna, már nem élne. Őt azt életteti, a kézimunka.

- D enagyon hibátlanul csinálja, nagyon szépen.

- Nagyon szépen. Nem is tudom, nagyon kevés van, aki ilyen idős korban még ilyen szépen hímez. Dehát mi bele születtünk, mi azelőtt is azt csináltuk mindig. Édesanyám hires svédkötő volt például. Az nem sok van Kövesden. Az megint más, mint a himzés, a svéd kötése, a mezőkövesdi népviselethez az nagyon nagyon szükséges volt, mert a kendőrojtot, a fejrevaló kendőt, anyakreavaló kendőt, azt nagyon diszesen meg kellett kötni, hát ebben az én édesanyám nagyon-nagyon hires.

- És azután ezt azt hiszem asztalteritőkön alkalmaztak?

- Hát már igy, amit kereskedelemnek készitünk, nagyon jól tudjuk alkalmazni teritőkön, stólákon, különböző dolgokon. És különmaga

egy rejtkötés, az különe gy dizsz.

- Nagy Piroska riportját hallották.

- - -